ئەم قورئانە پیرۆزە لەگەڵ وەرگێڕانی ماناکانی
دیاری (خادم الحرمین الشریفین) مەلیک عبداللە کوڕی عبدالعزیز ئال سعود
(بەخۆرایی دابەش دەکرێت)

کۆمەڵگەی مەلیک فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

خادم الحرمين الشريفين [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
خادم الحرمين الشريفين الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود
ملك المملكة العربية السعودية

وقف لله تعالى من خادم الحرمين الشريفين
الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود
ولا يجوز بيعه

يوزع مجاناً

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمة

بقلم معالي الشيخ: صالح بن عبدالعزيز بن محمد آل الشيخ
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين ، القائل في كتابه الكريم: ﴿... قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ ﴾.

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد، القائل: « خيركم من تعلَّم القرآن وعلَّمه ».

أما بعد:

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك عبد الله بن عبد العزيز آل سعود، حفظه الله، بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم.

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم إلى جميع لغات العالم المهمة تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله صلى الله عليه وسلم: « بلِّغوا عني ولو آية ».

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة الكردية يطيب لمجمع الملك

فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة إلى اللغة الكردية التي قام بها فضيلة الشيخ ملا محمد ملا صالح الباموكي، وراجعها من قبل المجمع كل من فضيلة الدكتور كمال صادق ياسين تُلّة، وفضيلة الأستاذ أوميد عمر الجَرْوستاني.

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به الناس.

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم - مهما بلغت دقتها - ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كلّه من خطأ ونقص.

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة للإفادة من الاستدراكات في الطبعات القادمة إن شاء الله.

والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل، اللَّهُمَّ تقبل منا إنك أنت السميع العليم.

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

پێشەکی

بە پێنووسی بەڕێز شێخ صالح کوڕی عبدالعزیز کوڕی محمد ئال شێخ
وەزیری کاروباری ئیسلامی و ئەوقاف و بانگەواز و ڕێنمایی و سەرپەرشتیاری گشتی
کۆمەڵگەی مەلیک فهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز

سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان کە لە کتێبە پیرۆزەکەی دا فەرموویەتی: ﴿قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ﴾ واتە: بێگومان لەلایەن خوای گەورەوە نوور و کتێبێکی ڕوون و ئاشکراتان بۆ هاتووە.

وە درود و سڵاو بۆ سەر بەڕێزترین پێغەمبەران و نێردراوان، پێغەمبەرمان موحەممەد (ﷺ) کە فەرموویەتی: «خيركم من تعلم القرآن وعلمه» واتە: چاکترینتان ئەو کەسەیە کە خۆی فێری قورئان دەکات و خەڵکیش فێر دەکات.

ئەمجا لە پاشان:

بۆ جێبەجێکردنی ڕێنماییەکانی (خادم الحرمين الشريفين) مەلیک عبداللە کوڕی عبدالعزیز ئالی سعود (خوا بیپارێزێت) بە بایەخ و گرنگی پێدان بە قورئانی پیرۆز و کارکردن بۆ ئاسانکاری لە پێناو بڵاوکردنەوە و دابەشکردنی لە نێو موسڵمانان لە ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوای سەر زەویدا، وە بۆ ڕاڤەکردن و وەرگێڕانی ماناکانی قورئان بۆ زمانە جۆراوجۆرەکانی جیهان.

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی و ئەوقاف و بانگەواز و ڕێنمایی شانشینی عەرەبستانی سعودیە، باوەڕی پتەوی هەیە بە گرنگی وەرگێڕانی ماناکانی قورئانی پیرۆز بۆ گشت زمانە گرنگەکانی جیهان، بە مەبەستی ئاسانکردنی تێگەیشتنی قورئان بۆ ئەو موسڵمانانەی کە بە غەیری زمانی عەرەبی قسە دەکەن، ئەمەش لە پێناو جێبەجێکردنی ئەو فەرمانەی کە لە فەرموودەی پێغەمبەر (ﷺ) دا هاتووە کە دەفەرموێت: «بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً» واتە: لە منەوە ڕایبگەیەنن بە خەڵکی ئەگەر تەنها تاکە ئایەتێکیش بێت.

وەك خزمەتێکیش بۆ ئەو برایانەمان کە بەزمانی کوردی قسە دەکەن، کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە، خۆشحاڵە ئەم تەرجەمە قورئانیە بەزمانی کوردی پێشکەش بەخوێنەری بەڕێزی بکات، کە بەڕێز جەنابی (مامۆستا مەلا محمد مەلا صالح باموکی) پێی هەستاوە، وە لەلایەن کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆزیش هەریەك لە بەڕێزان : (دکتۆر کەمال صادق یاسین ئەلك) و (مامۆستا ئومێد عمر چەرۆستانی) پێیدا چوونەتەوە.

وەسوپاسی خوای گەورە وپاك وبێگەرد وبالادەست دەکەین بۆ ئەنجام دانی ئەم کارە مەزنە، وە ئومێدەوارین کەنیاز ومەبەست لێی تەنها ڕەزامەندی خوای گەورە بێت، وخەڵکیش لێی سوودمەند بن ؟

بێگومان ئێمە دەزانین کە تەرجەمە و وەرگێڕانی ماناکانی قورئانی پیرۆز - هەرچەندە وورد بێت - کەموکوڕی هەر دەبێت وناتوانرێت دەقاودەق ئەو مانا گەورانە بگەیەنێت کە دەقی قورئانی پیرۆز دەیبەخشێت، کە ئەوانەی خەڵکی لەئاستی خۆیدا دەستەوسانکردووە، وە بەڕاستی ئەو مانایەی کە تەرجەمەی قورئانەکە دەیدات بەدەستەوە تەنها بریتی یە لەکۆی زانست وتێگەیشتنی وەرگێڕەکە لە قورئانی پیرۆز، وە ئەمەش کارێکە دووچاری هەڵەوکەم وکوڕی دەبێت، وەك هەموو کار وتێگەیشتنێکی تری ئادەمیزاد.

وە لە کۆتاییدا داواکارین لەهەموو خوێنەرێکی ئەم تەرجەمەیە لەکاتی بینینی هەر هەڵە وکەموکوڕییەك یان زیادییەك ئەگەر هەبوو، ئاگاداری کۆمەڵگەی مەلیك فەهد بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەووەرە بکاتەوە؛ بۆ سوود لێ وەرگرتن وچاککردنیان لە چاپەکانی داهاتوودا بەیارمەتی و ویستی خوای گەورە.

وە خوای گەورەش پشت وپەنایە وتەنها ئەو ڕێ نیشاندەرە بۆ ڕێگای ڕاست.

ئەی خوای پەروەردگار ئەم کارەمان لێ قەبوڵ بکە؛ چونکە بەڕاستی هەر تۆی بیسەر و زانا.

سورة الفاتحة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ١
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٢
الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ٣ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ٤
إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ٥ اهْدِنَا
الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ٦ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ
عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ
وَلَا الضَّالِّينَ ٧

سورەتی ﴿ الفَاتِحَة ﴾

ئەم سوورەتە ناونراوە (الفاتحة) چونکە قورئانی پیرۆز لەسەرەتاوە بەو دەست پێ دەکات ودەکرێتەوە، وە پێیشی دەوترێت (المثاني) چونکە لەهەموو ڕکاتێکی نوێژدا دەخوێنرێت .

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای
بەخشندەی میهرەبان ١ ﴿ الْحَمْدُ لِلَّهِ ﴾
هەموو سوپاس و ستایشێك بۆ خوای
﴿ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ پەروەردگاری
جیهانیان ٢ ﴿ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾
بەخشندەی میهرەبان، (الرحمن) بەو مانایەی ڕەحم وبەزەیی پەروەردگار لەم جیهانەدا هەموو مەخلوقاتی گرتۆتەوە بەبێ باوەڕانیشەوە، وە (الرحيم) ڕەحم وبەزەیی پەروەردگار، وەك زانایان دەڵێن تایبەتە بەبڕواداڕانەوە لە ڕۆژی دواییدا ٣
﴿ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴾ (تەنها ئەوە) خاوەنی ڕۆژی سزا وپاداشت دانەوە (باوەڕداران لە نوێژەکانیاندا هەموو ڕکاتێك ئەمە دەڵێنەوە، تاوەکو هەمیشە ڕۆژی دواییان لەبیر بێت وبەکار وکردەوەی چاکە، خۆیانی بۆ ئامادە بکەن) ٤ ﴿ إِيَّاكَ نَعْبُدُ ﴾ (خوایە) تەنها تۆدەپەرستین (تەنها تۆیت شایستەی پەرستن وجگە لە تۆ هیچ کەس شیاوی ئەوە نییە)
﴿ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴾ وە تەنها لەتۆ داوای یارمەتی دەکەین (لەهەموو کار وکردەوە وپێداویستیەکماندا، چونکە هەموو فەرمانێك بەدەست تۆیە، جگە لە تۆ هیچ کەس بەئەندازەی گەردیلەیەك خاوەنی هیچ شتێك نییە) ٥ ﴿ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴾ ڕێنموونیمان بکە بۆڕێگای ڕاستی
(کە ڕێگای ڕاستی ئاینی پیرۆزی ئیسلامە، وبەردەوام بین لەسەری هەتا ئەو ڕۆژەی دەگەین بەدیداری
زاتی هەق تەعالای تۆ) ٦ ﴿ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ﴾ ڕێگای ئەوانەی کەچاکەت لەگەڵ کردوون (لەپێغەمبەران وڕاستگۆیان وشەهیدان وچاکەکاران) ﴿ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ ﴾ نەك (ڕێگای) ئەوانەی خەشمی (تۆیان) لێگیراوە (وەك جولەکەو هاوکردەوەکانیان) ﴿ وَلَا الضَّالِّينَ ﴾ وە نەك (ڕێگای) گومڕایان وەك (گاورەکان و هاوکردەوەکانیان) ٧
لەکۆتایی ئەم سوورەتە پیرۆزەوە سوننەتە موسڵمانان بڵێن (ئامین) واتە : ئەی خوای گەورە ئەواوی ئەم نزا ودواوایانەمان لێ وەربگرە .

سورەتی ﴿ البَقَرَة ﴾

﴿ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴾

سُورَةُ البَقَرَةِ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
الٓمٓ ١ ذَٰلِكَ ٱلۡكِتَٰبُ لَا رَيۡبَۛ فِيهِۛ هُدٗى لِّلۡمُتَّقِينَ ٢ ٱلَّذِينَ يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡغَيۡبِ وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ ٣ وَٱلَّذِينَ يُؤۡمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبۡلِكَ وَبِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ يُوقِنُونَ ٤ أُوْلَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدٗى مِّن رَّبِّهِمۡۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ٥

بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم)
دەخوێنرێتەوە، خوای گەورە زاناترە
بە واتاکەی [1] ١ ﴿ذَٰلِكَ ٱلۡكِتَٰبُ﴾ ئەم
قورئانە ﴿لَا رَيۡبَۛ فِيهِۛ﴾ هیچ گومانێکی
تێدا نیە (کە لەلایەن خوای گەورەوە
نێرراوە) ﴿هُدٗى﴾ ڕێ نیشاندەری
﴿لِّلۡمُتَّقِينَ﴾ پارێزکارو لەخواترسانە
(پارێزکاران ولەخوا ترسان بەزانست
وزانیاری بەسوود وکار وکردەوەی چاکە
سوودی لێ وەردەگرن، چونکە ئەوان
لەپەروەردگاریان دەترسن وشوێن
فەرمان وڕێنماییەکانی دەکەون) ٢
﴿ٱلَّذِينَ يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەوانەی کەبڕوا دەهێنن
﴿بِٱلۡغَيۡبِ﴾ بەشتە پەنهان ونادیارەکان
(ئەو شتە پەنهانانەی کە بە حەواس وعەقڵی
مرۆڤ هەستیان پێ ناکرێت، لە ڕێگەی
وەحیەوە نەبێت، وەك باوەڕ بەفریشتەکان وبەهەشت ودۆزەخ وزۆر شتی تریش...) ﴿وَيُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نوێژ
دەکەن (بەڕێك وپێكی ولەکاتی خۆیدا ئەنجامی ئەدەن) ﴿وَمِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ يُنفِقُونَ﴾ لەوەی کردوومانە بەڕزق
وڕۆزیان دەبەخشن (لەبەر ڕەزامەندی خوای گەورە) ٣ ﴿وَٱلَّذِينَ يُؤۡمِنُونَ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ﴾ وە ئەوانەی کەبڕوا
دەهێنن بەو قورئانەی کە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ نێرراوە) ﴿وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبۡلِكَ﴾ وە بەو کتێبانەشی کە بۆ
(پێغەمبەران ونێرراوانی) پێش تۆ نێرراونەتە خوارەوە ﴿وَبِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ يُوقِنُونَ﴾ وەبڕوایان هەیە بەڕۆژی دوایی ٤
﴿أُوْلَٰٓئِكَ عَلَىٰ هُدٗى مِّن رَّبِّهِمۡۖ﴾ (خاوەنی ئەم صیفەتانە) لەسەر ڕێگای ڕاستن (بەتەوفیق ویارمەتیدان) لە لایەن
پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگار بووان (لە دوونیا ودواڕۆژدا) ٥

---

(١) ئەم پیتانەی کە لەسەرەتای هەندێك لەسورەتەکانی قورئاندا هاتووە، تەنها خوای گەورە دەزانێت مەبەستی پێیان چیە، ئەمە ڕاسترین تەفسیرە بۆ ئەم پیتانە کراوێتە، بەڵام بەچەند جۆرێکی تریش تەفسیرکراون لەوانە : ئەم پیتانە ناون بۆ ئەو سورەتانەی لەسەرەتایانەوە هاتووە، یان ناون بۆ خوای گەورە، یان بۆ دەستەوەسانکردنی عەرەبە بێباوەڕەکانە کە دەیانووت ئەم قورئانە لەلایەن خوداوە نەهاتووە، خۆیەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) پێیان دەڵێت : دەی ئەگەر وایە وێنە وهاوشێوەی ئەم قورئانە بهێنن، کە هەر لەم پیتانە پێکهاتووە کە ئێوە قسەی پێ دەکەن و بەکاری دەهێنن .

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوان چوون یەکە
﴿ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ﴾ یان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بڕواناهێنن ﴿٦﴾ ﴿خَتَمَ
اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ﴾ خوا مۆری ناوە بەسەر دڵ و گوێیاندا ﴿وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ﴾ وە
پەردە بەسەر چاویانەوەیە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزای زۆر گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ
مَن يَقُولُ﴾ وەلەناو خەڵکیدا هەندێ کەس هەیە کەدەڵێ: ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بڕوامان هێناوە
بەخواو بەڕۆژی دوایی ﴿وَمَا هُم بِمُؤْمِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بڕوادار نین ﴿٨﴾ ﴿يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾
(بەلای خۆیانەوە) خواو ئەوکەسانە دەخەڵەتێنن کە بڕوایان هێناوە ! ﴿وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾
کەس ناخەڵەتێنن تەنها خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەلام هەستی پێ ناکەن ﴿٩﴾ ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾
لە دڵیاندا نەخۆشی (ناپاکی) هەیە ﴿فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا﴾ خواش نەخۆشی یەکەی زۆرتر کردن
(بەهاتنی قورئان) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ﴾ وە سزای سەختیان بۆ هەیە بەهۆی ئەو
درۆیانەوە کە دەیان کرد (و دەیان وت بڕوامان هەیە) ﴿١٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ وەکاتێك پێ یان بووترایە
﴿لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئاشوب مەنێنەوەلە زەوی دا (ئاژاوەبەرپامەکەن لەولاتدا) ﴿قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ﴾
دەیان ووت: ئێمە هەر چاکەکارین (ڕێکخەرین) ﴿١١﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ﴾ ئاگادار بن کەبەڕاستی
هەر ئەوانن ئاشوبگێڕ ﴿وَلَٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ﴾ بەلام هەستی پێ ناکەن ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ وەکاتێ پێ
یان بووترایە ﴿آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ﴾ بڕوا بێنن وەك ئەو خەڵکانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوا أَنُؤْمِنُ﴾
دەیان ووت: چۆن ئێمە بڕوابێنین ﴿كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ﴾ وەك ئەو گێل ونەفامانەی کە بڕوایان هێناوە
﴿أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ﴾ بێدار بن کە بە ڕاستی هەرخۆیان گێل و نەفامن ﴿وَلَٰكِن لَّا يَعْلَمُونَ﴾ بەلام
نازانن ﴿١٣﴾ ﴿وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وەکاتێ (ناپاکان) بگەشتنایە بەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿قَالُوا آمَنَّا﴾
دەیانوت: ئێمەش بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ﴾ کاتێکیش بەتەنیا بوونایە لەگەڵ گەورە
فێڵبازەکانیان ﴿قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ﴾ دەیانووت: ئێمە هەر لەگەڵ ئێوەین ﴿إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ﴾ بێگومان
ئێمە هەر گاڵتە کەرین (بەوان) ﴿١٤﴾ ﴿اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لە بەرانبەر گاڵتە
کردنەکەیان) ﴿وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ وەماوەیان دەدات تا لەسەر کەشیی خۆیاندا سەر لێ شێواو
بن ﴿١٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ﴾ ئەمانە ئەوانەن کە گومڕاییان کڕی ﴿بِالْهُدَىٰ﴾ بە ڕێنموونیی
﴿فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ﴾ جا نە بازرگانی یەکەیان قازانجی کردو ﴿وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ نە ڕێبازی
ڕاستیان گرت ﴿١٦﴾

﴿مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا﴾ (دوو ڕووەكان) وێنەیان وەك یەكێك وایە كە (لەشەوێكی تاریكدا)
ئاگرێك هەڵكرسێت ﴿فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ﴾ كە لەگەڵ دەوروبەری ڕووناك كردەوە ﴿ذَهَبَ اللَّهُ
بِنُورِهِمْ﴾ خوا (خێرا) ڕووناكی یەكەیان لێ دەكوژێنێتەوە ﴿وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ﴾ وە بەجێیان
دەهێڵێت لەناو چەند تاریكییەكی وادا كە هیچ نابینن ﴿١٧﴾ ﴿صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ﴾ كەڕ و لاڵ و كوێرن ﴿فَهُمْ
لَا يَرْجِعُونَ﴾ بۆیە (لە گومڕایی خۆیان) ناگەڕێنەوە ﴿١٨﴾ ﴿أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ﴾ یا وەك (كەسێك
لەچۆڵییەكدا) بارانێكی بە لێزمە بەخوڕیان (لێ داكات) لەئاسمانەوە ﴿فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ﴾ كە تاریكی
زۆر و هەورە تریشقە و بروسكەی تێدا بێت ﴿يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ﴾ (بەجۆرێك كە)
پەنجەكانیان دەكەن بە گوێیاندا لەبەر گرمەی هەورە تریشقەكان ﴿حَذَرَ الْمَوْتِ﴾ بۆ خۆپاراستن لە مردن
﴿وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ وە خودا دەوری بێ بڕوایانی داوە ﴿١٩﴾ ﴿يَكَادُ الْبَرْقُ﴾ نزیكە ئەو بروسكەیە
﴿يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ﴾ (بەیەك) چاویان بفڕێنی ﴿كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ﴾ هەر كاتێ ڕووناكیی بۆ بدەدایەتەوە
﴿مَشَوْا فِيهِ﴾ تیایدا بڕۆشتنایە ﴿وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ﴾ وە كاتێ تاریكیشی بكردایە لێیان ﴿قَامُوا﴾ لەجێگەی
خۆیان ڕادەمان (دەوەستان) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خودا بیویستایە ﴿لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ﴾ (بەو
هەورە گرمە و بروسكانە) كەڕ و كوێری دەكردن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر
هەموو شتێكدا دەسەڵاتدارە ﴿٢٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵكینە ﴿اعْبُدُوا رَبَّكُمُ﴾ پەروەردگارتان
بپەرستن ﴿الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ كە ئێوە و ئەوانەی پێش ئێوەشی دروست كردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾
بەڵكو بەو پەرستنە خۆتان بپارێزن ﴿٢١﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا﴾ ئەو (خوایەی) كە زەوی بۆ
ڕاخستوون ﴿وَالسَّمَاءَ بِنَاءً﴾ وە ئاسمانی بۆ كردوون بە كۆشك (ئاسمانی بۆ گێڕاون بە گومەزی)
﴿وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وەئاوی (بارانی) لەئاسمانەوە هێناوەتە خوارەوە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا
لَكُمْ﴾ ئەمجا دەری هێناوە بەو ئاوە هەموو جۆرە میوە و بەروبوومێك بۆ ڕزقی ئێوە ﴿فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ
أَنْدَادًا﴾ كەواتە هاوتا بۆ خوا پەیدامەكەن ﴿وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ كە ئێوە خۆتان دەزانن (بێ هاوتایە) ﴿٢٢﴾
﴿وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ﴾ وە ئەگەر ئێوە لە گوماندان ﴿مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا﴾ لەم (قورئانەی) كە ناردومانەتە
خوارەوە بۆ بەندەی خۆمان (موحەممەد ﷺ) ﴿فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ﴾ دە سورەتێك بێنن بە وێنەی ئەو
﴿وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ وە بانگی هاوكارەكانتان بكەن (لە زمان بێژان و شاعیران) بێجگە لە
خوا ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەن (بەفەرموودەی خوای نازانن) ﴿٢٣﴾ ﴿فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا﴾
ئەمجا ئەگەر ئەمەتان نەكرد؟ ﴿وَلَنْ تَفْعَلُوا﴾ وە هەرگیز ناشیكەن (ئیتر بێ بڕوا مەبن) ﴿فَاتَّقُوا النَّارَ
الَّتِي﴾ دەی خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾ كە سووتەمەنی یەكەی خەڵك
(ی بەدكار) و بەردە ﴿أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ بۆی بێ بڕوایان ساز كراوە (ئامادە كراوە) ﴿٢٤﴾

﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مژدە بدە بەوانەی ﴿آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کە باوەڕیان
هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ کە بێگومان ئەوان هەیە بەهەشتێك
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کەجۆگەی ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِن ثَمَرَةٍ
رِّزْقًا﴾ هەرکاتێ لەوێ ڕۆزییان بدرێت لە میوەهات ﴿قَالُوا هَٰذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِن قَبْلُ﴾ دەڵێن ئەمە لەوەیە
کەلەمەوپێش پێمان دراوە (جیاواز لەتام وبۆندا) ﴿وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا﴾ لێکچوویەیان هێناوە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ
مُّطَهَّرَةٌ﴾ وەلەو بەهەشتانەدا بۆئەوان هەیە هاوسەرانی پاکیزە ﴿وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ وەئەوان لەو
(بەهەشتانە) دا هەتا هەتایین ﴿٢٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي﴾ بێگومان خوا شەرم ناکات ﴿أَن يَضْرِبَ مَثَلًا
مَّا﴾ بەوەی کە(بۆ تێگەیاندنی خەڵك) هەر نموونەیەك بهێنێتەوە ﴿بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا﴾ بەمێشولەو بچوکتر
(یاگەورەتر) لەوێش ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا ئەوانەی کەباوەڕدارن ﴿فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن
رَّبِّهِمْ﴾ ئەوە چاك دەزانن کەئەو (نموونە هێنانەوەیە) ڕاست ودروستە لە پەروەردگاریانەوە ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕن ﴿فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ دەڵێن خوا چی ویستووە
بەم نموونە هێنانەوەیە ﴿يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا﴾ زۆر کەسی پێ گومڕا دەکات ﴿وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا﴾ وە
ڕێنموونی زۆر کەسیشی پێ دەکات ﴿وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ﴾ وە گومڕا ناکات بەو نموونە
هێنانەوەیە مەگەر بەدکاران نەبێت ﴿٢٦﴾ ﴿الَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کەپەیمانی خوا دەشکێنن
و(هەڵی دەوەشێننەوە) ﴿مِن بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ پاش بەستنی ﴿وَيَقْطَعُونَ﴾ وە لەیپچڕێنن ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن
يُوصَلَ﴾ ئەو (پەیوەندیانە)ی کەخوا فەرمانی داوە بەپەیوەستی کردنی ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ وەلەزەویدا
خراپە دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند و زیانبار ﴿٢٧﴾ ﴿كَيْفَ تَكْفُرُونَ
بِاللَّهِ﴾ چۆن بێ باوەڕ دەبن بەخوا؟! ﴿وَكُنتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ﴾ لەکاتێکدا کەئێوە بێ گیان بوون،
و گیانی بەبەردا کردن ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ لەپاشان دەتان مرێنێ دوای ئەوەش زیندووتان
دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ ئەمجا بۆلای خۆی دەگەڕێنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا ئەو خوایە
﴿خَلَقَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ کەهەرچی لەزەویدا یە دروستی کردووە بۆئێوە ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى
السَّمَاءِ﴾ پاشان ویستی ئاسمان دروست بکات ﴿فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ﴾ ئەمجا ڕێکی خستن
بەحەوت ئاسمان ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿٢٩﴾

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیریان بێنەوە) کاتێک کەپەروەردگاری تۆ بە فریشتەکانی ووت
﴿إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾ بەڕاستی من جێ نشینێک دروست دەکەم لەسەر زەوی ﴿قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا
مَن﴾ (فریشتەکان) ووتیان ئایا کەسێکی وای تیا دروست دەکەیت ﴿يُفْسِدُ فِيهَا﴾ کە خراپەو بەدیی
تیدا بکات ﴿وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ﴾ وەخوێنی تیا بڕێژێ؟ ﴿وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ﴾ لە کاتێکدا کە ئێمە
بەدڵ دەکەین بەستایش کردنت ﴿وَنُقَدِّسُ لَكَ﴾ وە بەپاک ڕات دەگرین ﴿قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾
(خوا) فەرمووی بێگومان ئەوەی من دەیزانم ئێوە نایزانن ٣٠ ﴿وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا﴾ خوا ناوی
هەموو شتێکی فێری ئادەم کرد ﴿ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ لەپاشان ئەو شتانەی پیشانی فریشتەکان دا
﴿فَقَالَ أَنبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ﴾ وە (خوا پێی) فەرمووی ناوی ئەمانەم پێ بڵێن ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر
ڕاست دەکەن، (کە ئێوە لە ئادەم باشترن) ٣١ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (هەموو) ووتیان خوایە تۆ پاکیت
لەهەڵە ﴿لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا﴾ ئێمە هیچ نازانین، مەگەر ئەوەی کە خۆت فێرت کردبین ﴿إِنَّكَ أَنتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت زاناو دانا ٣٢ ﴿قَالَ يَا آدَمُ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئادەم ﴿أَنبِئْهُم
بِأَسْمَائِهِمْ﴾ ناوی ئەو شتانەیان پێ بڵێ ﴿فَلَمَّا أَنبَأَهُم بِأَسْمَائِهِمْ﴾ جا کاتێک کە ناوەکانی پێ ووتن
﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی پێم نەووتن؟ ﴿إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان
من ئاگادارم بەنهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ﴾ وە ئاگادارم بەوەی کەئاشکرای دەکەن
﴿وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ وە بەوەش کە دەیشارنەوە ٣٣ ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیرە بیرت) کاتێک
ووتمان بە فریشتەکان ﴿اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا﴾ جا (هەموو) سوژدەیان برد
﴿إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ﴾ شەیتان نەبێت کە گوێی نەدایەو خۆی بە گەورە زانی ﴿وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ وە بە
بێ بڕوایان بوو ٣٤ ﴿وَقُلْنَا يَا آدَمُ﴾ وە ووتمان ئەی ئادەم ﴿اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾ خۆت و ژنەکەت
نیشتەجێ بن لەم بەهەشتەدا ﴿وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا﴾ وە لە هەموو خواردەمەنی یەکی بخۆن بەتێرو تەسەلی
﴿حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ لەهەر شوێنێک کەحەز دەکەن ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ وە نزیکی ئەم درەختە مەکەون
﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئا لە ستەمکاران بەژمێر دەرێن، تا نەبنە ستەمکار ٣٥ ﴿فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا﴾ ئەمجا
شەیتان هەڵی خەڵەتاندن لە بەهەشتدا ﴿فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ﴾ وەلەو خۆشگوزەرانیەی کە تێیدابوون
دەری پەڕاندن ﴿وَقُلْنَا اهْبِطُوا﴾ وە ووتمان (بە ئادەم وحەواو شەیتان) بچنە خوارەوە (بۆ سەر زەوی)
﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێکتان دوژمن ئەبن لەگەڵ هەندێکتاندا ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان
هەیە جێگیر بوون لەسەر زەوی ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ وە بەهرەمەندی (و ڕابواردنی دونیا) تاماوەیەک ٣٦
﴿فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِن رَّبِّهِ كَلِمَاتٍ﴾ ئەمجا ئادەم چەند ووتەیەکی (پاڕانەوەی) لەپەروەردگارییەوە وەرگرت ﴿فَتَابَ
عَلَيْهِ﴾ (ئەویش) لێی گیرا کرد ﴿إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو تەوبە گیراکەری میهرەبانە ٣٧

﴿قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا﴾ ووتمان: هەموو بچنە خوارەوە لە بەهەشت ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى﴾ لەمجا
ئەگەر لەمنەوە ڕێنموونیی بەکتان بۆ هات ﴿فَمَن تَبِعَ هُدَايَ﴾ ئەو کەسەی دوای ڕێنموونیی من کەوت
﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەسەرە و نە خەم دەخۆن ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە
ئەوانەی کە بێ بڕوابوون و نیشانە و ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵ
و هاودەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا ئەمێننەوە بەهەتا هەتایی و هەمیشەیی ﴿٣٩﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
ئەی بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو چاکانە بکەنەوە کە
ڕشتوومن بەسەرتاندا ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِي﴾ وە پەیمانی من بیبەنەسەر ﴿أُوفِ بِعَهْدِكُمْ﴾ تا منیش پەیمانی ئێوە
بیبەمەسەر ﴿وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ﴾ وەهەر لە من بترسن ﴿٤٠﴾ ﴿وَآمِنُوا بِمَا أَنزَلْتُ﴾ هەروەها بڕوا بهێنن بەو قورئانەی
کەناردوومەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ﴾ کە پشتیوانی پەیامەکەی لای ئێوەیە (تەورات و ئینجیلی
دەستکاری نەکراو) ﴿وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ﴾ وە ئێوە مەبن بەیەکەمین بێ بڕوا بەو قورئانە ﴿وَلَا تَشْتَرُوا
بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە نیشانە و ئایەتەکانی من مەگۆڕنەوە بەشتێکی کەم نرخ ﴿وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ﴾ وەهەر بە
(بێ فەرمانیی) من خۆتان بپارێزن ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ ڕاست و ڕەوا تێکەڵ مەکەن بەناڕەوا و
درۆ ﴿وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ حەق و ڕاستی مەشارنەوە، لەکاتێکدا کە خۆتان ئەمە دەزانن ﴿٤٢﴾
﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ وە لەگەڵ
کڕنووش بەراندا کڕنووش ببەن (بۆ خودا) ﴿٤٣﴾ ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ﴾ ئایا فەرمان بەسەر خەڵکیدا
دەدەن بەچاکە؟ ﴿وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ﴾ وە خۆتان فەرامۆش دەکەن ﴿وَأَنتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ﴾ (لەگەڵ
ئەمەشدا) کە ئێوە پەڕاوەکە (تەورات) دەخوێننەوە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن و تێ ناگەن؟ ﴿٤٤﴾
﴿وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ﴾ پەنا ببەنە بەر ئارام گرتن و نوێژ کردن (بۆ بە مەبەستەکانتان) ﴿وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ﴾ وە
بێگومان نوێژ (لەرکێکی) گەورەو گرانە ﴿إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ﴾ مەگەر لای ئەوانە نەبێ کەلەخوا لەترس
(خۆیان بەڕل دارانن) ﴿٤٥﴾ ﴿الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَاقُو رَبِّهِمْ﴾ ئەوانەی کە دڵیان بە خزمەت پەروەردگاریان
دەگەن ﴿وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ وە ئەوان دڵیان بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٤٦﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی بەنی
ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ یادی ئەو بەخششانە بکەنەوە کە
ڕشتوومە بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وە من (کاتی خۆی) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر هەمواندا ﴿٤٧﴾
﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا﴾ وە خۆتان بپارێزن لەو ڕۆژێك ﴿لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْئًا﴾ کە کەس هیچ سوودێك
بەکەسی تر ناگەیەنێت ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ﴾ وە هیچ تکایەکی بۆ گیرا ناکرێت ﴿وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾
وە بەرمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە ئەمانە یارمەتی نادرێن ﴿٤٨﴾

﴿وَإِذْ نَجَّيْنَاكُم﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك ڕزگارمان کردن ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ لەدەست و پەیڕەوانی
فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسزای سەختیان پێ ئەچەشتن ﴿يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾
کوڕەکانیان سەر دەبڕین ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ وە کچەکانیان دەهێشتەوە (بۆ کارەکەری)
﴿وَفِي ذَٰلِكُم﴾ وە لەمەدا(لەم سزا سەختەی بەسەرتاندا درا) ﴿بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ تاقی
کردنەوەیەکی گەورە بوو لەپەروەردگارتانەوە بۆتان (٤٩) ﴿وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ﴾ (بیربکەنەوە)
کاتێك کە دەریامان بۆ لەت کردن ﴿فَأَنجَيْنَاكُمْ﴾ و ڕزگارمان کردن ﴿وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ وە
دەست وپەیوەندی فیرعەونمان خنکاند و نوقمی (دەریامان) کردن ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا
ئێوە تەماشاتان دەکردن (٥٠) ﴿وَإِذْ وَاعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کەبەڵێنی چل
شەومان دا بەموسا ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ﴾ لەدوای ئەو(ڕۆشتنی موسا بۆ کێوی طور)
گوێرەکەکەتان کرد بە(خوای خۆتان وپەرستتان) ﴿وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە ستەمکار بوون
(٥١) ﴿ثُمَّ عَفَوْنَا عَنكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا دوای ئەو(گوێرەکە پەرستی یەتان) لێتان خۆش بووین
﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تاسوپاسی (خوا) بکەن (٥٢) ﴿وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ﴾ بیربکەنەوە
کاتێك تەورات وجیاکەرەوە(لە نێوان دروست ونادروست) مان دا بەموسا ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ
ئەوەی ڕێنموویی بۆ بکەن (٥٣) ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ بیربکەنەوە کاتێك کە موسا بەگەلەکەی
وت ﴿يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُم﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ئێوە ستەمتان کرد لەخۆتان ﴿بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ﴾
بە گوێرەکە پەرستییەکەتان ﴿فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ﴾ کەواتە بگەڕێنەوە بەپەشیمانی بۆ لای بەدی
هێنەرتان ﴿فَاقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ و خۆتان بکوژن(بێ تاوانتان تاوانبارتان بکوژێت) ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ
لَّكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆ خۆتان ﴿عِندَ بَارِئِكُمْ﴾ لای بەدی هێنەرتان ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا(خوا)
پەشیمانییەکەی لێ گیرا کردن ﴿إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە گیراکەری پەشیمانی و
میهرەبانە (٥٤) ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ وتتان ئەی موسا ﴿لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ بڕوات پێ
ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً﴾ تاخوا نەبینین بەئاشکرا ﴿فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ لەپڕ هەورە تریشقەیەك
لێی دان ﴿وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە تەماشاتان دەکرد (٥٥) ﴿ثُمَّ بَعَثْنَاكُم﴾ لەپاشان زیندووتان
کردنەوە ﴿مِّن بَعْدِ مَوْتِكُمْ﴾ لەدوای مردنتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن (٥٦)
﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ﴾ وەهەور سێبەرمان کرد بەسەرتانەوە ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ وە گەزۆ
و باڵندەی شێلاقەمان بەسەردا ڕشتن وبۆمان ناردن ﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ (وە پێمان وتن)
بخۆن لەو خواردنە پاکانەی کە کردمان بەڕۆزیتان ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ (ئەوانەی ناسوپاسی یان کرد)
ستەمیان لە ئێمە نەکرد ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو ستەمیان لە خۆیان کرد (٥٧)

﴿وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە ووتمان بچنە ئەم شارە(کە قودسە) ﴿فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا﴾ ئەمجا لەوێ (هەرچی ئارەزوو دەکەن) بخۆن بەتێروتەسەلی لەهەر لایەك کەحەز دەکەن ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ وە لەدەر گاوە بچنە ژوورەوە بەملکەچی (بەکڕنوشەوە) ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ وەبڵێن (خوایە) لە گوناهەکانمان خۆش بە ﴿نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ﴾ ئەوسا لە گوناهەکانتان خۆش دەبین ﴿وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ وەلەئاییندەدا پاداشتی چاکەکاران زووتر دەکەین ﴿٥٨﴾ ﴿فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ کەچی ئەوانەی ستەمکار بوون (ئەوەی پێیان ووترا بوو) گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ﴾ بەقسەیەك کەپێیان نەووترا بوو ﴿فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئێتر ئێمەش ڕشتمان بەسەر ئەو ئەوانەی کەستەمیان کرد ﴿رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی لە فەرمانی پەی کە کردیان ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە موسا داوای باران بارینی کرد بۆ گەلەکەی ﴿فَقُلْنَا اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ ئێمەش پێمان ووت: گۆچانەکەت بدە بەو (تاشە) بەردەدا ﴿فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ (کە لێی دا) لەبەر دوانزە کانیی لێ هەڵقوڵا ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان هەموو تیرەیەك چاوگەی (ئاوە خواردنەوەی) خۆی ناسی ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا مِن رِّزْقِ اللَّهِ﴾ (ئەمجا ووتمان) بخۆن وبخۆنەوە لەرۆزی خوا ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە بڵاو مەبنەوە لەزەویدا بەخراپەکردن ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك کە ووتتان ئەی موسا ﴿لَن نَّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ﴾ هەرگیز خۆمان ڕاناگرین لەسەر یەك جۆر خۆراك ﴿فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ کەواتە داوا بکە بۆمان لەپەروەردگارت ﴿يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنبِتُ الْأَرْضُ﴾ بۆمان دەربهێنێ لەوەی کە زەوی دەیڕوێنێ ﴿مِن بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا﴾ لەسەوزەواتی و ترۆزی و خەیاری ﴿وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا﴾ و سیر و نیسکی و پیازی ﴿قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ﴾ (موسا) فەرمووی ئایا ئێوەشتی چاك دەگۆڕنەوە بە خراپ (واتە گەزۆ و گۆشتی باڵندە دەگۆڕنەوە بە سیر وپیاز) ﴿اهْبِطُوا مِصْرًا﴾ دابەزن بۆ شارێك لەم شارانەی دەڵەمێنن) ﴿فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلْتُمْ﴾ ئەوسا بەڕاستی ئەوەتان دەست دەکەوێت کە داواتان کردووە ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ﴾ وەدرایەسەریان داریسوایی و بێ نەوایی (هەژاری) ﴿وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە خەشمی خوایان بۆخۆیان هێنایەوە ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەمە لەسەر ئەوەبوو کە بێ بڕوا بوون بەنیشانەو فەرمانەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ وە پێغەمبەرانیان دەکوشت بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ ئەمە بەهۆی ئەوەوە بوو کە سەرپێچی و دەست درێژی یان دەکرد ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئیماندارن(موسوڵمانن) وەئەوانەی جولەکەن
﴿وَالنَّصَارَىٰ وَالصَّابِئِينَ﴾ وەگاورو ئەستێرە یان فریشتەپەرستەکان ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ هەرکامێك
لەمانە بڕوای هێنا بەخواو ڕۆژی دوایی ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ وەکردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ﴾ ئەوە پاداشتیان بۆهەیە لەلای پەروەردگاریانەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نەترسیان
لەبەرەو نەخەفەت دەخۆن (٦٢) ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن
﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ﴾ وە (کێوی) طورمان بەرز کردەوە بەسەر سەرتانەوە ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ
بِقُوَّةٍ﴾ (وە پێمان وتن) ئەوەی پێمان داوون (لەتەورات) باش کاری پێبکەن ﴿وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ﴾
وەبیر کەبەوە ئەوەی کەتێدایە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ولەخوا بترسن (٦٣) ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ
مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ دیسان پشتتان هەڵکرد دوای پەیمان وەرگرتنەکە ﴿فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئەمجا
ئەگەر بەخشش و میهرەبانی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ ئەوە ئێوە لەزەرەرمەندان
دەبوون (٦٤) ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە (دەنگ وباسی) ئەوانەتان زانیوە
﴿اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ﴾ لەخۆتان کەدەست درێژیان کرد لەڕۆژی شەممەدا ﴿فَقُلْنَا لَهُمْ﴾ ئەمجا
پێمان وتن ﴿كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ببن بەمەیموونی دوور خراوە لەبەزەیی خوا (٦٥) ﴿فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا
بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا﴾ ئەمجا ئەم سزایەمان کرد بەپەند بۆ خەڵکانی ئەو سەردەمەو ئەوانەی دوای ئەوان
﴿وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ﴾ وەبەئامۆژگاریی بۆ پارێزکاران (٦٦) ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ وە (بیربکەنەوە)
کاتێك موسا بەگەلەکەی وت ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بێگومان خوا فەرمانتان پێ دەدات
﴿أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً﴾ کە مانگایەك سەربڕن ﴿قَالُوا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا﴾ وتیان ئایا گاڵتەمان پێ دەکەیت ؟
﴿قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ ووتی پەنا ئەگرم بەخوا کەلە نەفامان بم (٦٧) ﴿قَالُوا ادْعُ لَنَا
رَبَّكَ﴾ ووتیان داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ﴾ پێمان بلێ ئەو مانگایە کامەیە وچۆنە ؟
﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ ووتی بێگومان خوا دەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌ﴾ مانگایەك بێت
نەزۆر پیربێ و نەزۆر جوان ﴿عَوَانٌ بَيْنَ ذَٰلِكَ﴾ مام ناوەندی بێ لەنێوان ئەم دوانەدا ﴿فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ﴾
زوو بیکەن ئەوەی فەرمانتان پێدراوە (٦٨) ﴿قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان داوامان بۆبکە لەپەروەردگارت
﴿يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا﴾ پێمان بلێ ڕەنگی مانگاکە چۆن بێ ؟ ﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ ووتی بەڕاستی خوا
دەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا﴾ مانگایەکی زەردی تێری ﴿تَسُرُّ النَّاظِرِينَ﴾ (زەردێکی وا)
دڵی تەماشاکاران خۆش بکات (٦٩)

﴿قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ووتیان: داوامان بۆ بکە لەپەروەردگارت ﴿يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ﴾ ئەوا بۆمان ڕوون بکاتەوە چۆن بێ ئەو مانگایە؟ ﴿إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا﴾ بەڕاستی مانگاکەمان لێ تێک چووە ﴿وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە ئەگەر خوا بیەوێ ڕێنموویی وەردەگرین ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ﴾ ووتی خوا ئەفەرموێ ﴿إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ﴾ بەڕاستی مانگایەکی ڕانەهێنراوی بێ بە کێڵانی زەوی ﴿وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ﴾ وە نە بەئاودێری کشتوکاڵ ﴿مُسَلَّمَةٌ لَّا شِيَةَ فِيهَا﴾ بێ عەیب وبێ پەڵەیێ ﴿قَالُوا الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ﴾ ووتیان: ئایستا هەواڵی ڕاستت هێنا ﴿فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ﴾ ئەمجا سەریان بڕی وخەریک بوو ئەو (سەربڕینە) نەکەن ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا﴾ (وە بیربکەنەوە) کاتێک کە یەکێکتان کوشت ﴿فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا﴾ وهەمووتان لەخۆتانتان دوور دەخستەوەو ئاژاوەتان بوو ﴿وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَّا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ﴾ وە خوایش ئاشکرای کرد ئەوەی ئەتان شاردەوە ﴿٧٢﴾ ﴿فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا﴾ ئەمجا ووتمان بەپارچەیەکی (مانگا سەربڕاوەکە) لەکەسە کوژراوەکە بدەن ﴿كَذَٰلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَىٰ﴾ ئا (بەم شێوەیە) خوا مردووەکان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ ونیشانەکانی خۆیتان پیشان دەدات ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆئەوەی ژیربن وتێ بگەن ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاشان دڵتان ڕەق بوو دوای ئەم (هەموو) موعجیزانە ﴿فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً﴾ دڵتان وەک بەردە بەڵکو زۆر ڕەقترە ﴿وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ﴾ چونکە بەڕاستی بەردی وا هەیە لەچەند لاوە جۆگە ئاوی لێ هەڵ دەقوڵێ ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ﴾ وە بێگومان هی وایان هەیە کەلەت لەت دەبێ و ئاوی لێ دێتەدەری ﴿وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ وە بەڕاستی هی وایان هەیە لەترسی خوا (لەلوتکەی شاخەکان) بەرئەبێتەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بێ ئاگا نیە لەوەی کەدەیکەن ﴿٧٤﴾ ﴿أَفَتَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ﴾ جا ئایا ئەتەماتان (ئەی موسوڵمانینە) کە (جولەکە) بڕوا بێنن بەئایینەکەتان ﴿وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ﴾ لەکاتێکدا دەستەیەک لەوان ﴿يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ﴾ فەرموودەی خوایان ئەبیست (لەتەورات) ﴿ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ﴾ کەچی لەپاش تێ گەیشتنی دەست کارییان دەکرد ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە ئەوان دەشیانزانی (کە کارێکی ناڕەوایە) ﴿٧٥﴾ ﴿وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا﴾ (جولەکەکان) کاتێک تووشی موسوڵمانەکان دەبوونایە دەیان ووت ﴿آمَنَّا﴾ ئێمەش بڕوامان هێناوە (بە پێغەمبەرەکەتان) ﴿وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا﴾ بەڵام کاتێک لەپەنایەکەوە هەندێکیان بەهەندێکیان بگەشتنایە دەیان ووت ﴿أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەرە ئێوە ئەو نیشانانە بەموسوڵمانەکان دەڵێن کە خوا بۆئێوەی باس کردووە (لەتەوراتدا)؟ ﴿لِيُحَاجُّوكُم بِهِ﴾ تاوەکو ئەوراتە بکەنە بەڵگە بەسەرتانەوە ﴿عِندَ رَبِّكُمْ﴾ لای پەروەردگارتان (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ جا ئایا ژیرنابن و تێ ناگەن؟ ﴿٧٦﴾

﴿أَوَلَا يَعْلَمُونَ﴾ ئایا ئەوان نازانن ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ کەبەڕاستی خوا ئاگادارە بەوەی
کەپەنهانی ئەکەن و ئەوەی ئاشکرای ئەکەن ﴿٧٧﴾ ﴿وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ﴾ وە هەندێکیان نەخوێندەوارن
﴿لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِيَّ﴾ لەپەڕاوەکە(تەورات) نازانن، تەنها ئاوات و هیوای هیچ وپووچ نەبێت
﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ وە ئەوان هەر دوای گومان دەکەون ﴿٧٨﴾ ﴿فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ﴾ ئەمجا هاوارو تیاچوون
بۆ ئەوانەی ﴿يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ﴾ کەتەوراتە (تێکدراوە) کە بەدەستی خۆیان دەنووسنەوە
﴿ثُمَّ يَقُولُونَ﴾ پاشان دەڵێن ﴿هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئەم (نامەیە) لە خواوەیە ﴿لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾
تاشتێکی کەمی پێ بکڕن ﴿فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ ساهاوارو تیاچوون بۆ ئەوان لەوە کەدەستی
ئەوان نووسیویەتیەوە ﴿وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ﴾ وە هاوار بۆئەوان لەوەی کە ئەنجامی ئەدەن ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالُوا
لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ﴾ وە (جولەکەکان) وتیان ئاگری دۆزەخمان لێ ناکەوێت ﴿إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً﴾
مەگەر چەند ڕۆژێکی ژمێرراو نەبێت ﴿قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا﴾ بڵێ: ئایا پەیمانتان لەخواوە
وەرگرتووە ؟ (بۆ ئەمەی کە دەیڵێن) ﴿فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ﴾ تا خواش پێچەوانەی پەیمانی خۆی
نەکات ؟ ﴿أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ یان شتێکی وا هەڵدەبەستن بەدەم خوداوە کەنایزانن
﴿٨٠﴾ ﴿بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً﴾ نەخێر وانی یە هەرکەسێك خراپەیەك بکات ﴿وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ﴾
وە تاوانەکەی خۆی لەهەموو لایەکەوە دەوری دابێت ودایگرتبێتەوە ﴿فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئا
ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿٨١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوکەسانەی کەبڕوایان هێنا و کردەوەی باشیان کرد ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە
هاوەڵی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
(وە بیربکەنەوە) کاتێك کەپەیمانمان لەجولەکە وەرگرت ﴿لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ﴾ کە هیچ شتێك
نەپەرستن جگە لە خوای گەورە ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە چاکە بکەن لەگەڵ دایك و باوك ﴿وَذِي
الْقُرْبَى﴾ وە لەگەڵ خزمان ﴿وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ﴾ وە لەگەڵ هەتیوان و هەژاراند ﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ
حُسْنًا﴾ وە قسەی جوان بکەن لەگەڵ خەڵکیدا ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾
وە زەکات بدەن ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْكُمْ﴾ ئەمجا پشتتان هەڵکرد کەمێکتان نەبێت
﴿وَأَنْتُمْ مُعْرِضُونَ﴾ وە ئێوە هەر بەربەرەکانێکەر و (پشت هەڵکەرن) ﴿٨٣﴾

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ وە (بیربکەنەوە) کاتێك پەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ﴾ کە خوێنی یەکتری نەرێژن ﴿وَلَا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُم مِّن دِيَارِكُمْ﴾ وە خۆتان دەربەدەر نەکەن لەوولاتتان ﴿ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ پاشان بڕیارتان دا(لەسەر ئەم پەیمانە) وە ئێوە(خۆتان) شایەتی لەسەر لەدەن ﴿٨٤﴾ ﴿ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەمجا ئێوە هەر ئەوانەن ﴿تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ﴾ کەیەکتری دەکوژن ﴿وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِّنكُم مِّن دِيَارِهِمْ﴾ وە هەندێك لەخۆتان دەربەدەر دەکەن لە وولاتیان ﴿تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِم﴾ پشتیوانی (بێگانە) دەکەن دژی ئەوان ﴿بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ بە بەدی و دەست درێژی ﴿وَإِن يَأْتُوكُمْ أُسَارَىٰ﴾ وە ئەگەر دیلیشان بۆبێن (لەخۆتان ئەیانکڕنەوەو) ﴿تُفَادُوهُمْ﴾ بژێنی یان بۆ دەدەن ﴿وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ﴾ لەگەڵ ئەمەش دا کەدەربەدەر کردنیان قەدەغە کراوە لێتان (بۆچی کار بەوەیان دەکەن و بەمەیان ناکەن) ﴿أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ﴾ جا ئایا بڕوا دەهێنن بەهەندێك لەتەورات، و بێ بڕوا دەبن بەهەندێکی تری ﴿فَمَا جَزَاءُ مَن يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنكُمْ﴾ جاتۆڵەی ئەوکەسانە کەوا ئەکەن لەئێوە ﴿إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هەر ڕیسوایی و بەدناوی یە لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لەرۆژی دواییشدا ﴿يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە بۆناو سەخترین سزا ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وەخوا بێ ئاگا نیە لەوەی کەدەیکەن ﴿٨٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەمانە ئەوانەن ﴿اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ کە ژیانی جیهانیان کڕی بە دواڕۆژ ﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ ئیتر ئەشکەنجەیان لەسەر سووك ناکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە نە یارمەتی دەدرێن و (نەپشتگیریی دەکرێن) ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بە موسا ﴿وَقَفَّيْنَا مِن بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ﴾ وە دوا بەدوای ئەو پێغەمبەرانمان نارد ﴿وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ﴾ وە چەند نیشانەیەکی ڕوشنمان دا بە عیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ وە پشتیوانیمان کرد بە جوبرەئیل ﴿أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ﴾ جا هەرکاتێ پێغەمبەرێکتان بۆ بهاتایە ﴿بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُكُمُ﴾ بە شتێك کە بەدڵی خۆتان نەبوایە ﴿اسْتَكْبَرْتُمْ﴾ لووت بەرز دەبوون و خۆتان بەگەورە گرتووە ﴿فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ﴾ جا دەستەیەکیان(لە پێغەمبەران) بە درۆ زانیوە ﴿وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ وە دەستەیەکیان کوشتووە ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ﴾ وە (جولەکەکان) وتیان(بە پێغەمبەرﷺ) دڵمان داپۆشراوە (تێنەگەیشتووە و قسەی تۆی ناگاتێ) ﴿بَل لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ﴾ (بەمجۆرە نیە) بەڵکو خوا بەدووری لێکردوون بەهۆی بێ بڕواییانەوە ﴿فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ﴾ جا کەمیان هەیە بڕوا بهێنن ﴿٨٨﴾

﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ﴾ کاتێك کتێبێکیان بۆهات(کە قورئانە) ﴿مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە
﴿مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ﴾ کە بەڕاستدانەری تەوراتەکەی ئەوانە(پێش ئەوەی دەستکاری بکەن و بیگۆڕن)
﴿وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ﴾ وە ئەوان (جولەکەکان) لەوەوپێش ﴿يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ داوای
زاڵ بوونیان ئەکرد لەخوا بەسەر ئەوانەی کە بێ بڕوابوون ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا﴾ کەچی کاتێك
ئەو(پێغەمبەر)ەی دەیان ناسی بۆیان هات ﴿كَفَرُوا بِهِ﴾ بێ بڕوابوون پێی ﴿فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾
کەواتە نەفرینی خوا لەبێ بڕوایان بێ ﴿٨٩﴾ ﴿بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ﴾ شتێکی زۆر خراپ بوو کە
خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ (ئەو خراپەش) بێ بڕوابوونیان بوو بەو قورئانەی
کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿بَغْيًا أَنْ يُنَزِّلَ اللَّهُ﴾ بەهۆی حەسودیانەوە بوو بەوەی کەخودا بڕێژێ
﴿مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ﴾ لەبەخشینی خۆی بەسەر هەر کەسێکدا کەخۆی بیەوێ ﴿مِنْ عِبَادِهِ﴾
لەبەندەکانی (کە موحەممەدە ﷺ) ﴿فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ﴾ لەمجا تووشی خەشم و ڕقی یەك لەدوای
یەکی خوا بوون ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ وەبۆ بێ بڕوایان هەیە سزای ڕیسوا کەر ﴿٩٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ
آمِنُوا﴾ کاتێك پێیان بوترایە بڕوا بهێنن ﴿بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ بەوەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە (کە
قورئانە) ﴿قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا﴾ ئەیانوت ئێمە بڕوا بەوە دەهێنین کەبۆ خۆمان نێردراوەتە خوارەوە
﴿وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ﴾ وە بێ بڕوا ئەبوون بە ئەوەی کە دوای (تەورات) نێراوە (وەك قورئان)
﴿وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ﴾ لەکاتێکدا کە ئەو قورئانە ڕاستە و پشتیوانی تەوراتە (بێ دەستکاری)
یەکەی ئەوانە و بەڕاستی دەزانێت ﴿قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ﴾ بڵێ بۆچی لەمەوپێش پێغەمبەرانی
خواتان دەکوشت ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بوون ﴿٩١﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی موساتان بۆهات بەچەند نیشانەیەکی ڕوونەوە ﴿ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ
بَعْدِهِ﴾ کەچی لە دوای ئەو گوێرەکەتان پەرست ﴿وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ﴾ بێگومان ئێوە ستەمکارن ﴿٩٢﴾
﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ﴾ (وەبیربکەنەوە) کاتێك کەپەیمانمان لێ وەرگرتن ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ
الطُّورَ﴾ وە کێوی طورمان بەرز کردەوە بەسەرتاندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (وە وتمان) ئەوەی
پێمانداوون (تەورات) باش کاری پێ بکەن (وتووند دەستی پێوە بگرن) ﴿وَاسْمَعُوا﴾ وە گوێ بگرن
﴿قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ (بەدەم) وتیان بیستمان و(بەکردەوە) بێ فەرمانیمان کرد ﴿وَأُشْرِبُوا فِي قُلُوبِهِمُ
الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ﴾ وە بەهۆی بێ بڕوایی یانەوە دڵیان ئاو درابوو بەخۆشەویستی گوێرەکە کە
﴿قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ﴾ بڵێ بڕواکەتان چ فەرمانێکی بەدتان پێ دەدات ﴿إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٩٣﴾

﴿قُلْ إِن كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ ئەگەر ماڵی دوایی (بەهەشت) بۆ
ئێوەیە لای خوا (وەك خۆتان دەڵێن) ﴿خَالِصَةً مِّن دُونِ النَّاسِ﴾ بەتایبەتی بۆ خۆتان بێت بەبێ ئەوەی
کەس بێ بەهرەیشتان ﴿فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ کەواتە داوای مردن بکەن ئەگەر راست گۆن
﴿٩٤﴾ ﴿وَلَن يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا﴾ وە هەرگیز داوای مردن ناکەن ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانە)
کەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئاگادارە بە ستەمکاران ﴿٩٥﴾
﴿وَلَتَجِدَنَّهُمْ﴾ سوێندبێت ئەو (جولەکانە) دەبینیت ﴿أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَىٰ حَيَاةٍ﴾ لەهەموو کەس زیاتر
حەز لەژیان دەکەن ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە لەوانەش کە هاوبەش بۆ خوا پەیدادەکەن ﴿يَوَدُّ أَحَدُهُمْ﴾
(لەبەرئەوە) هەریەکێکیان ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ کە هەزار ساڵ بژییە ﴿وَمَا هُوَ
بِمُزَحْزِحِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَن يُعَمَّرَ﴾ وە ئەو تەمەنە (کەبەسەری دەبات) رزگاری ناکات لەسزا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا
يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٩٦﴾ ﴿قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ هەر کەسێك دوژمنی جوبرەئیل بێت (ئەوە دوژمنی خوایە) ﴿فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾
چونکە ئەو بەفەرمانی خوا قورئانی هێناوەتە خوارەوە بۆ سەر دڵی تۆ ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پشتیوانی
نامەکانی پێش خۆی دەکات و بەراستیان دەزانێت ﴿وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە رێنموونی کەرو
مژدەدەرە بۆ بڕواداران ﴿٩٧﴾ ﴿مَن كَانَ عَدُوًّا لِّلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ﴾ هەر کەسێك دوژمنی خواو فریشتەکانی
خوا ﴿وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ﴾ و پێغەمبەرانی خوا و جوبرەئیل و میکائیل بێت (ئەوە بێ بڕوایە)
﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان خواش دوژمنی بێ بڕوایانە ﴿٩٨﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان بۆمان ناردوویت ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ چەند نیشانەیەکی روون و ئاشکرا (کە قورئانە)
﴿وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ﴾ وە کەس بێ بڕوا نابێت پێیان، مەگەر سەرکەش نەبێت ﴿٩٩﴾
﴿أَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا﴾ ئایا (بێ بڕوا بوون بەئایەتەکانی ئێمە) هەر جارێك پەیمانێك ببەستن (لەگەڵ
پێغەمبەر ﷺ دا) ﴿نَّبَذَهُ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ دەستەیەك لەوانە پەیمانەکەیان هەڵوەشاندۆتەوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (نەك هەر ئەوەندە) بەڵکو زۆربەیان هەر بڕوا ناهێنن ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾
کاتێك کە پێغەمبەرێکیان بۆ هات لەلایەن خواوە ﴿مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ﴾ بەپشتیوانی تەوراتە (دەستکاری
نەکراوە) کەیان ﴿نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ دەستەیەك لەوانەی کە خاوەن
نامەبوون نامەکەی خوایان فڕێ دایە ﴿وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾ پشت خۆیان و (پشت گوێیان خست)
﴿كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وەك نەزانن (کەئەوە نامەی خودایە) ﴿١٠١﴾

﴿ وَٱتَّبَعُواْ مَا تَتۡلُواْ ٱلشَّيَٰطِينُ ﴾ (جوولەکەکان) دوای ئەو (شتانە) کەوتن کەشەیتانەکان دەیان خوێندەوە (بۆ خەڵکی) ﴿ عَلَىٰ مُلۡكِ سُلَيۡمَٰنَۖ وَمَا كَفَرَ سُلَيۡمَٰنُ ﴾ لەسەردەمی پاشایەتی سولەیمان دا، وە سولەیمان بێ بڕوا نەبوو ﴿ وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَٰطِينَ كَفَرُواْ ﴾ بەڵام شەیتانەکان بێ بڕوا بوون ﴿ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحۡرَ ﴾ خەڵکیان فێری جادوو دەکرد ﴿ وَمَآ أُنزِلَ عَلَى ٱلۡمَلَكَيۡنِ بِبَابِلَ هَٰرُوتَ وَمَٰرُوتَۚ ﴾ هەروەها ئەوەی بۆ دراوەتە خوارەوە لە بابل بۆ سەر هارووت و مارووت (دوو فریشتە بوون) ﴿ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنۡ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ ﴾ وە (ئەمانە) کەسیان فێر نەدەکرد تا پێیان نەوتایە ﴿ إِنَّمَا نَحۡنُ فِتۡنَةٞ فَلَا تَكۡفُرۡۖ ﴾ ئێمە هەر تاقی کەرەوەی (ئادەمیزاد) ین کەواتە بێ بڕوا مەبە ﴿ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنۡهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيۡنَ ٱلۡمَرۡءِ وَزَوۡجِهِۦۚ ﴾ ئەمجا فێری جادووی وا دەبوون لێیانەوە کە ژن و مێردی پێ لەیەك جیا بکەنەوە ﴿ وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنۡ أَحَدٍ ﴾ ئەوان بەم جادووە ناتوانن زیان بە کەس بگەیەنن ﴿ إِلَّا بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ ﴾ مەگەر بە ویستی خوا نەبێت ﴿ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمۡ وَلَا يَنفَعُهُمۡۚ ﴾ وە فێری شتێك دەبن کە زیانیان پێ دەگەیەنێ نەك قازانج ﴿ وَلَقَدۡ عَلِمُواْ لَمَنِ ٱشۡتَرَىٰهُ ﴾ بێگومان زانیان هەرکەسێ جادوو بکڕێ (وفێری ببێت) ﴿ مَا لَهُۥ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنۡ خَلَٰقٖۚ ﴾ (بەفەرموودەی تەورات) لەڕۆژی دواییدا بێ بەش دەبێ ﴿ وَلَبِئۡسَ مَا شَرَوۡاْ بِهِۦٓ أَنفُسَهُمۡۚ ﴾ بەڕاستی زۆر خراپە ئەو شتەی کە (بڕوای) خۆیانیان پێ فرۆشت ﴿ لَوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿١٠٢﴾ ﴿ وَلَوۡ أَنَّهُمۡ ءَامَنُواْ وَٱتَّقَوۡاْ ﴾ ئەگەر بەڕاستی ئەوان بڕوایان بهێنایە و پارێزکار بونایە ﴿ لَمَثُوبَةٞ مِّنۡ عِندِ ٱللَّهِ خَيۡرٞۖ ﴾ ئەوا پاداشتێکی چاکتر لەلایەن خواوە بۆ ئەوان دەبوو ﴿ لَّوۡ كَانُواْ يَعۡلَمُونَ ﴾ ئەگەر بیانزانیایە ﴿١٠٣﴾ ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿ لَا تَقُولُواْ ﴾ مەڵێن ﴿ رَٰعِنَا ﴾ وشەی جوێن و بێ ڕێزییە بە لای جولەکەوە ﴿ وَقُولُواْ ﴾، وە بڵێن ﴿ ٱنظُرۡنَا ﴾ پەلەمان لێ مەکەو چاوەڕوانیمان لەسەر بکە ﴿ وَٱسۡمَعُواْۗ ﴾ و بیستن ﴿ وَلِلۡكَٰفِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٞ ﴾ وە بۆ بێ بڕوایان هەیە سزای سەخت ﴿١٠٤﴾ ﴿ مَّا يَوَدُّ ﴾ حەز ناکەن ﴿ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡ أَهۡلِ ٱلۡكِتَٰبِ وَلَا ٱلۡمُشۡرِكِينَ ﴾ ئەوانەی کەبێ بڕوان لە خاوەن نامە و هاوبەش پەیداکەرەکان ﴿ أَن يُنَزَّلَ عَلَيۡكُم مِّنۡ خَيۡرٖ مِّن رَّبِّكُمۡۗ ﴾ کە هیچ شتێکی باشتان لەخواوە بۆ بنێردرێتە خوارەوە ﴿ وَٱللَّهُ يَخۡتَصُّ بِرَحۡمَتِهِۦ مَن يَشَآءُۚ ﴾ بەڵام خواش بەخششی خۆی بۆ کەسێك کەبیەوێ تەرخان دەکات ﴿ وَٱللَّهُ ذُو ٱلۡفَضۡلِ ٱلۡعَظِيمِ ﴾ و خوا خاوەنی چاکەی گەورەیە ﴿١٠٥﴾

﴿مَا نَنسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا﴾ ئەگەر ئایەتێك (لە ئایەتەكانی قورئان) بسڕینەوە یان پشتگوێی بخەین ﴿نَأْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَا أَوْ مِثْلِهَا﴾ یەكێكی تری باشتر لەو، یان وەك ئەو دەهێنین ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئایا نازانیت خوا بەسەر هەموو شتێكدا بەدەسەلاتە (١٠٦) ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئایا نازانیت كە موڵكی ئاسمانەكان و زەوی هەر بۆ خوایە؟ ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ وە هیچ پشتیوان و یارییدەدەرێكتان نی یە، خوا نەبێت (١٠٧) ﴿أَمْ تُرِيدُونَ أَن تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ﴾ یانیوەش دەتانەوێ داوای (شتی نەشیاو) بكەن لەپێغەمبەرەكەتان؟ ﴿كَمَا سُئِلَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وەك بەمەوپێش داوا كرا لەموسا (علیه السلام) ﴿وَمَن يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ﴾ هەر كەسێك بڕوا بگۆڕێتەوە بە بێ بڕوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ ئەوە بێگومان ڕێی ڕاستی وون كردووە (١٠٨) ﴿وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ زۆر لەخاوەن نامەكان ئاواتە خوازن ﴿لَوْ يَرُدُّونَكُم مِّن بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا﴾ كەبتانكەنەوە بە بێ بڕوا، دوای بڕوا هێنانتان ﴿حَسَدًا مِّنْ عِندِ أَنفُسِهِم﴾ لەبەر حەسوودییەك كە لەدەروونیانەوەیە ﴿مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ﴾ (ئەمەش) دوای ئەوەی كەڕاستییەكەیان بۆ ڕوون بوەتەوە ﴿فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا﴾ بەڵام ئێوە لێیان خۆش بن و چاو پۆشیان لێ بكەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ تا خوا فەرمانی خۆیتان بۆ دەنێرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەدەسەلاتە بەسەر هەموو شتێكدا (١٠٩) ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ نوێژ بكەن و زەكات بدەن ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ وەهەرچی پێشبخەن لەچاكە بۆخۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەكەوێتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی كەدەیكەن (١١٠) ﴿وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ﴾ (جوولەكەو گاورەكان) وتیان كەس ناچێتە بەهەشتەوە ﴿إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ﴾ مەگەر یەكێك كە جولەكە یا گاوور بێت ﴿تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ﴾ ئەمە ئاواتیانە ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ پێیان بڵێ بەڵگەتان بهێنن ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەكەن (١١١) ﴿بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ (نەء وانییە) بەڵكو هەر كەسێك بەڕاستی ڕوو بكاتە خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و لەهەمان كاتدا چاكەكار بێت ﴿فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ رَبِّهِ﴾ ئەوە بۆی هەیە پاداشت لەلای پەروەردگاریەوە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ نە ترسیان لەسەرە و نەخەمیش دەخۆن (١١٢)

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ﴾ جوولەکە ئەڵێن گاوور لەسەر هیچ (ئایینێك) نین
﴿وَقَالَتِ النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ﴾ وە گاوور دەڵێن جوولەکە لەسەر هیچ (ئایینێك) نین
﴿وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان نامەکانیان دەخوێننەوە، (یەکێکیان تەورات و ئەوی تریش
ئینجیل) ﴿كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ هەر بەم جۆرەیان دەووت، ئەوانەی کە نەزان
(لە بت پەرستەکان) ﴿فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ ئەمجا خوا لە ڕۆژی دوایدا لە نێوانیاندا بڕیار
دەدات ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی کەتیایدا جیاواز و ناکۆکن ﴿١١٣﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ﴾ کێ
ستەمکارترە لەو کەسەی ﴿مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ﴾ کە ڕێگری لە مزگەوتەکانی خوا دەکات ﴿أَنْ يُذْكَرَ
فِيهَا اسْمُهُ﴾ لەوەی کە ناوی خوایان تیادا ببرێ ﴿وَسَعَى فِي خَرَابِهَا﴾ وە هەوڵ دەدات بۆ ویران کردنیان
﴿أُولَئِكَ﴾ ئەوانە (کە قەدەغەی خوپەرستی دەکەن لە مزگەوتەکاندا) ﴿مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا
خَائِفِينَ﴾ بۆیان نیە بچنە مزگەوتەکانەوە بە ترسەوە نەبێت ﴿لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ لەژیانی
دونیادا ڕیسوایی بۆ ئەوانە ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە لەڕۆژی دوایشدا سزای گەورە ﴿١١٤﴾
﴿وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ﴾ ڕۆژهەڵات و ڕۆژ ئاوا هەر بۆ خوایە ﴿فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ﴾ کەواتە
ڕووبکەنە هەر لایەك (لە نوێژ کردندا بەفەرمانی خودا) ئەوە ڕووگەیە و ڕووتان لەخودا کردووە
﴿إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا (بەربڵاو و میهرەبانە) فراوانە و زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾
(گاوور و جوولەکە و بت پەرستەکان) وتیان خوا منداڵی بۆخۆی داناوە ﴿سُبْحَانَهُ﴾ ئەو (خوا)
پاك و بەدوورە لەوە ﴿بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەڵکو هەرچی هەیە لە ئاسمانەکان و زەوی دا
موڵکی ئەوە ﴿كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ﴾ هەموو فەرمانبەردار و ملکەچی ئەون ﴿١١٦﴾ ﴿بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
(خوا) بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿وَإِذَا قَضَى أَمْرًا﴾ وە کاتێ کەویستی شتێ بکات
﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ هەر ئەوەندەی پێ ئەوێ کە پێی بڵێ ببە ئیتر ئەبێ ﴿١١٧﴾ ﴿وَقَالَ
الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ﴾ نەزانەکان وتیان بۆچی خوا خۆی قسەمان لەگەڵ ناکات
﴿أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ﴾ یا نیشانەیەکمان بۆ نایەت ﴿كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ﴾ ئەوانەی
کەلەپێش ئەمانیش دا بوون هەمان شتیان دەووت ﴿تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵ و دەروونیان لەیەك دەچێت
﴿قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بێگومان نیشانەی ڕوونمان باس کردووە بۆ کەسانێك بەتەواوی
دڵیان دا ئەگرن ﴿١١٨﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان نارد بە ئاینێکی ڕاست
و دروستەوە بە مژدەدەر و ترسێنەر ﴿وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ﴾ وە تۆ بەرپرسیار نیت لەیارانی
دۆزەخ ﴿١١٩﴾

﴿وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ﴾ هەرگیز نە جولەکە و نە گاوور لێت ڕازی نابن ﴿حَتَّىٰ تَتَّبِعَ
مِلَّتَهُمْ﴾ هەتا دوای ئایینیان نەکەویت ﴿قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ﴾ (پێیان) بڵێ: هەر ڕێنموونیی
خوایە ڕێنموونی ڕاستە ﴿وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم﴾ وە ئەگەر دوای ئارەزووەکانی ئەوان بکەویت (ئەی
موحەممەد ﷺ) ﴿بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ دوای ئەو زانینەی کە (لەخواوە) بۆت هاتووە (کە قورئانە)
﴿مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ سەرپەرشتی کەر و یاریدەدەرێکت نابێ لەلایەن خواوە ﴿١٢٠﴾ ﴿الَّذِينَ
آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانە کتێبمان پێداوون ﴿يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ﴾ بەڕاستی دەیخوێننەوە ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ
بِهِ﴾ ئەو بە بڕوا ئەهێنن بە ڕێنموونیی خوای گەورە (کە ئیسلامە) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِهِ﴾ وە ئەوانەی بێ
بڕوایی پێ ی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانن زەرەرمەند و خەسارۆمەند ﴿١٢١﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ
الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەی نەوەکانی یەعقوب (ئەی بەنی ئیسرائیل) بیری ئەو چاکانە بکەنەوە
کە ڕشتوومن بەسەرتاندا ﴿وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وە بێگومان من (پێشتر) ڕێزی ئێوەم دا بەسەر
هەموواندا ﴿١٢٢﴾ ﴿وَاتَّقُوا يَوْمًا﴾ وە خۆتان بپارێزن لەڕۆژێک ﴿لَّا تَجْزِي نَفْسٌ عَن نَّفْسٍ شَيْئًا﴾ کە کەس
لەبری کەس تۆڵەو پاداشت نادرێتەوە ﴿وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ﴾ وەبارمتەی لێ وەرناگیرێت ﴿وَلَا تَنفَعُهَا
شَفَاعَةٌ﴾ وە هیچ تکایەک کەڵکی ناگری ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وەیارمەتیی نادرێن و سەرنەخرێن ﴿١٢٣﴾
﴿وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێک خوا ئیبراهیمی تاقی کردەوە بەچەند بڕیار
وفەرمایشتێک ﴿فَأَتَمَّهُنَّ﴾ کە ئەویش بەجێ ی هێنان ﴿قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ (خوا) فەرمووی
بێگومان من تۆ دەکەم بە پێشەوای خەڵکی ﴿قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِي﴾ (ئیبراهیم) وتی لەنەوەشم لەکەیت
(بە پێشەوا)؟ ﴿قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾ فەرمووی: پەیمانەکەی من ناگاتە ستەمکاران
﴿١٢٤﴾ ﴿وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا﴾ (بیربکەنەوە) کاتێک کە کەعبەمان گێڕا بەپەناگای خەڵکی
و جێ ی ئاسایش ﴿وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى﴾ (پێمان وتن) شوێنی ئەو بەردەی ئیبراهیم (علیه
سلام)، لەسەری ڕادەوەستا (کاتی دروست کردنی کەعبە) بکەنە جێگای نوێژ ﴿وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ﴾ وە سپاردمان بە ئیبراهیم و ئیسماعیل ﴿أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ﴾ کە ماڵەکەم پاک بکەنەوە
بۆ ئەوانەی کە بەدەوری کەعبەدا دەسووڕێنەوە ﴿وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە تیایدا
ئەمێننەوە هەروەها بۆ کڕنووش بەران و سوژدەبەران ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا آمِنًا﴾ (وە
بیربکەنەوە) کاتێک کەئیبراهیم وتی خوایە ئەم شوێنە (کە مەککەیە) بکە بەشارێکی پڕ لەئاسایش
﴿وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ﴾ وە ڕۆزی دانیشتوانی بدە لەبەروبووم و میوەجات ﴿مَنْ آمَنَ مِنْهُم بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ﴾ ئەوانەیان کەبڕوایان بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿قَالَ وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا﴾ (خوا) فەرمووی
ئەوەش من بڕوابی ڕۆزی پێ ئەدەم بۆچەند ڕۆژێکی کەم ﴿ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾
لەپاشان ناچاری دەکەم بەرەو ئاگری دۆزەخ کەخراپترین سەرئەنجامە ﴿١٢٦﴾

﴿وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێک کە ئیبراهیم و ئیسماعیل بناغەکانی
کەعبەیان بەرز دەکردەوە ﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ (دەیانووت) خوایە ئەم کردەوەیەمان
لێ گیرا بکە بەڕاستی هەر تۆی بیسەری زانا ﴿١٢٧﴾ ﴿رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ﴾ خوایە هەر دووکمان
بکە بە گوێڕایەڵ و فەرمان بەرداری خۆت ﴿وَمِن ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ﴾ وە لە نەوەشمان گەلێک بکە
بە فەرمانبەرداری خۆت ﴿وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا﴾ وە ڕێگاکانی خواپەرستیمان پیشان بدە ﴿وَتُبْ عَلَيْنَا﴾ وە
پەشیمانیمان گیرا بکە ﴿إِنَّكَ أَنتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆی گیراکەری پەشیمانی و میهرەبان ﴿١٢٨﴾
﴿رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾ خوایە لە ناو نەوەکانماندا پێغەمبەرێک بنێرە لە خۆیان ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ﴾ ئایەتەکانی تۆیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ﴾ قورئان و
دانایی یان فێربکات و پاکیان بکاتەوە (لە هەموو گوناهێک) ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بێگومان هەر تۆی
بەتوانای دانا ﴿١٢٩﴾ ﴿وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ﴾ کێ ڕوو وەرئەگێڕێ لە ئایینی ئیبراهیم؟ ﴿إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ﴾
مەگەر کەسێک کە خۆی گێل و نەفام کردبێت! ﴿وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا﴾ سوێند بێ بێگومان ئیبراهیمان
هەڵبژاردە لە دونیادا ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بێگومان ئەو لە ڕۆژی دوایشدا لە چاکەکارانە
﴿١٣٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ﴾ (هەڵی بژارد) لە کاتێکدا خوایی فەرمووی گوێڕایەڵ و فەرمانبەردار بە
﴿قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئیبراهیمیش) ووتی وا خۆم سپارد بە پەروەردگاری جیهانیان ﴿١٣١﴾
﴿وَوَصَّىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ﴾ ئیبراهیم و یەعقوب ئامۆژگاری کوڕەکانی خۆیانیان کرد کە
فەرمانبەرداری خوا بن ﴿يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ الدِّينَ﴾ (وە هەریەکەیان پێیان ووت) ڕۆڵەکانم خوا ئایینی
یەکتاپەرستی بۆ هەڵبژاردوون ﴿فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ کەواتە نەمرن بە موسوڵمانێتی نەبێت ﴿١٣٢﴾
﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ﴾ (ئەی خاوەن نامەکان) ئایا ئێوە ئامادە بوون کاتێ یەعقوب
لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي﴾ کاتێ بە کوڕەکانی ووت دوای من کێ
دەپەرستن؟ ﴿قَالُوا نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ آبَائِكَ﴾ (ئەوانیش) ووتیان خوای تۆ و باوو باپیرانت دەپەرستین
﴿إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ کە خوای ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاقە کە خوا یەکی تاک
و تەنهایە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمەش فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی ئەوین ﴿١٣٣﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ ئەو
پێغەمبەرانە دەستەیەک بوون تێپەڕین ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچیەن کرد بۆ خۆیانیان
کردوە (ئێوەش) هەرچی بکەن بۆ خۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە ئێوە بەرپرسیار
نین لە کردەوەی ئەوان ﴿١٣٤﴾

﴿وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا﴾ (جوولەکە و گاوورەکان) ووتیان (بەموسڵمانەکان) ببن
بە جوولەکە یان بەگاوور تاکەوە بە سەر ڕێگای ڕاست ﴿قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ بڵێ بەڵکو
پەیڕەویی ئاینی پاکی ئیبراهیم دەکەین ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ کەلە هاوبەش پەیداکەران نەبووە ﴿١٣٥﴾
﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بڵێن (ئەی موسڵمانینە) بڕوامان هێنا بە خوا و ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ بەو قورئانەی
کەبۆ خۆمان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ﴾ وە بەو نامەیەی کە
نێرراوە بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾
وە بەوەی کەدراوە بە موساو عیسا ﴿وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وە بەوەی کە دراوە بەهەموو پێغەمبەران
لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ جیاوازی ناکەین لە نێوان هیچ کامێکیاندا
﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خواین ﴿١٣٦﴾ ﴿فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنتُم بِهِ﴾
ئەمجا ئەگەر بڕوایان هێنا بەو ڕێبەی کە ئێوە بڕواتان پێ هێناوە ﴿فَقَدِ اهْتَدَوا﴾ ئەوا بێگومان
ڕێی ڕاستیان دۆزیوەتەوە ﴿وَّإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ﴾ وە ئەگەر پشتیان هەڵکرد ئەوا ئەوان لە
درو بەرەکیی دان ﴿فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا ئاگاداری تۆ ئەکات لەوان ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە
هەر خوایە بیسەری زانا ﴿١٣٧﴾ ﴿صِبْغَةَ اللَّهِ﴾ دەستبگرن بەو ئاینەی خوداوە کەفیترەتی پاکی ئێوەی
لەسەر خەڵقکردوە ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً﴾ بێگومان هیچ فیترەتێکی بەوجورە پاك نیە (کەواتە
چاك دەستی پێوە بگرن) ﴿وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ﴾ وە ئێمەش پەرستن و عیبادەت هەر بۆ ئەو دەکەین
﴿١٣٨﴾ ﴿قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ﴾ بڵێ ئایا دەمەقاڵێ و دەمەوەرێمان لەگەڵ ئەکەن لەکاری خوا ﴿وَهُوَ رَبُّنَا
وَرَبُّكُمْ﴾ لە کاتێکدا ئەو پەروەردگاری ئێمە و ئێوەیشە ﴿وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ وە کردەوەی
خۆمان بۆ خۆمانە و کردەوەی خۆتان بۆ خۆتانە ﴿وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ﴾ وە ئێمە تەنها بەدڵسۆزی
بەندایەتی خوا دەکەین ﴿١٣٩﴾ ﴿أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ﴾ یاخود ئێوە ئەڵێن ئیبراهیم و ئیسماعیل
﴿وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ﴾ و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕەکانی یەعقوب ﴿كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ﴾
جوولەکە یا گاوور بوون ؟ ﴿قُلْ أَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ﴾ بڵێ ئایا ئێوە زاناترن یا خوا؟! ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾
کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّن كَتَمَ شَهَادَةً عِندَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەو کەسەی کە شایەتیەکی لەخوا وەرگرتبێ و
پیشاریتەوە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ خودا بێ ئاگا نی یە لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿١٤٠﴾ ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾
ئەو پێغەمبەرانە دەستەیەك بوون تێپەڕین و ڕۆشتن ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ﴾ هەرچی یان
کرد بۆ خۆیان کرد، وە ئێوەش هەرچی بکەن بۆ خۆتانی دەکەن ﴿وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە
ئێوە بەرپرسیار نین لە کردەوەی ئەوان ﴿١٤١﴾

﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەی کە پەڕاومان پێ داوون ﴿يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ
دەناسن وەك چۆن کوڕەکانی خۆیان دەناسن ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنْهُمْ﴾ بێگومان کۆمەڵێك لەوان (لە ئەهلی
کتاب) ﴿لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ﴾ ئەو ڕاستی یە دەشارنەوە ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان دەزانن (موحەممەد
ﷺ پێغەمبەرە) (١٤٦) ﴿الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ ڕاست ئەوەیە (کە بۆت هاتووە) لەپەروەردگارتەوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لە گومانداران مەبە (١٤٧) ﴿وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ﴾ وە هەموو کەلێك ڕووگەیەکی هەیە
﴿هُوَ مُوَلِّيهَا﴾ کە ڕووی تێ دەکات ﴿فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ﴾ دەی دەست پێشکەری بکەن لە کردەوە چاکەکاندا
﴿أَيْنَ مَا تَكُونُوا﴾ لەهەر کوێ هەبن ﴿يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ خودا هەمووتان کۆدەکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەلاتە بەسەر هەموو شتێکدا (١٤٨) ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر کوێ
چوویتە دەرەوە (بەسەفەر) ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ ڕووت وەربگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز
﴿وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەم ڕوو کردنەت ڕاستە و لە پەروەردگارتەوەیە ﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە
خودای ئاگایە لەوەی کە دەیکەن (١٤٩) ﴿وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ﴾ لەهەر کوێ چوویتە دەرێ ﴿فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ (لە کاتی نوێژ کردندا) ڕووت وەربگێڕە بۆ لای کەعبەی پیرۆز ﴿وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ﴾
وە ئێوەش (ئەی موسڵمانینە) لەهەر کوێ بوون ﴿فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ﴾ ڕوو وەرگێڕن بۆلای ئەو
(کەعبە) ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ﴾ تا بیانووی خەڵکتان نەبەدەستەوە ﴿إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ مەگەر
ستەمکارەکانیان ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ﴾ حاڵیان مەترسن ﴿وَاخْشَوْنِي﴾ و لە من بترسن ﴿وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ﴾
بۆ ئەوەی بەخششی خۆمتان بەتەواوی بەسەردا بڕژێم ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ وە بەڵکو ڕێبازی ڕاست
بگرن (١٥٠) ﴿كَمَا أَرْسَلْنَا﴾ وەك ڕەوانەمان کرد ﴿فِيكُمْ﴾ لە ناوتاندا ﴿رَسُولًا مِّنكُمْ﴾ پێغەمبەرێك لە
خۆتان ﴿يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەتان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ﴾ وە دڵ
ودەروونتان پاکتان دەکاتەوە وە فێرتان کات ﴿الْكِتَابَ﴾ فێری قورئان ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ وە فێری دانایی
(فەرموودەی خۆی) ﴿وَيُعَلِّمُكُم﴾ وە فێرتان کات ﴿مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ﴾ ئەو شتانەی کەنەتان
دەزانی (١٥١) ﴿فَاذْكُرُونِي﴾ کەواتە یادم بکەن ﴿أَذْكُرْكُمْ﴾ منیش یادتان بکەم و لەبیرتان نەکەم
﴿وَاشْكُرُوا لِي﴾ وە سوپاسم بکەن ﴿وَلَا تَكْفُرُونِ﴾ بێ بەران و ناسوپاسیم مەکەن (١٥٢) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿اسْتَعِينُوا﴾ پشت ببەستن ﴿بِالصَّبْرِ﴾ بەخۆڕاگرتن
﴿وَالصَّلَاةِ﴾ و نوێژ (کردن) ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە (١٥٣)

﴿وَلَا تَقُولُوا﴾ هەرگیز مەڵێن ﴿لِمَنْ يُقْتَلُ﴾ بەو کەسانەی دەکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوادا
﴿أَمْوَاتٌ﴾ مردوون ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ﴾ بەڵکو زیندوون ﴿وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئێوە هەستی پێ ناکەن
﴿١٥٤﴾ ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُم﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِشَيْءٍ﴾ بە هەندێک ﴿مِّنَ الْخَوْفِ﴾ لەترس
﴿وَالْجُوعِ﴾ و برسێتی ﴿وَنَقْصٍ﴾ و کەم بوونی ﴿مِّنَ الْأَمْوَالِ﴾ ماڵ و دارایی ﴿وَالْأَنفُسِ﴾ و خەڵکی (کەس
وکارتان) ﴿وَالثَّمَرَاتِ﴾ و بەروبووم ﴿وَبَشِّرِ﴾ جا مژدە بدە ﴿الصَّابِرِينَ﴾ بەخۆڕاگران ﴿١٥٥﴾ ﴿الَّذِينَ﴾ ئەوانەی
﴿إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ﴾ کە لەگەڵ دووچاری سەختی و نەهامەتی وناخۆشییەک بوون ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن
﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ ئێمە هەر هی خواین و هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێینەوە ﴿١٥٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە
﴿عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ﴾ درود و بەزەیی بەسەر ئەواندا دەبارێت لە لایەن پەروەردگاریانەوە
﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ﴾ و ئەوانە ئەو کەسانەن هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿١٥٧﴾ ﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ﴾
بەڕاستی صەفا و مەروە ﴿مِن شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ لەدروشمەکانی (دینی) خوان ﴿فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ﴾ جا هەر کەسێک
حەجی ماڵی خوای کرد ﴿أَوِ اعْتَمَرَ﴾ یا عومرەی کرد ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ﴾ هیچ خراپە و تاوانی ناگات ﴿أَن
يَطَّوَّفَ بِهِمَا﴾ کە هاتوچووسەعی بیان سەفا و مەروە بکات ﴿وَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا﴾ وەهەر کەسێک بەئارەزووی
خۆی چاکەیەکی کرد ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا سوپاسگوزارێکی زانایە ﴿١٥٨﴾
﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَكْتُمُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿مَا أَنزَلْنَا﴾ ئەوەی کە ناردوومانەتە خوارەوە
﴿مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ لە نیشانەی ڕۆشن و ﴿وَالْهُدَىٰ﴾ ڕێنمایی ﴿مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ﴾ دوای ئەوەی کە ڕوونمان
کردۆتەوە ﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە نامە(ی تەورات و ئینجیل)دا ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە
﴿يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ﴾ خودا نەفرەتیان لێ دەکات ﴿وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ﴾ وە نەفرەتکەرانیش نەفرەتیان لێ دەکەن
﴿١٥٩﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا﴾ کە پەشیمان بوونەتەوە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وە کردەوەی چاکیان
کردبێ و ﴿وَبَيَّنُوا﴾ (ئەوەی شاردبوویانەوە) ئاشکرایان کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾
پەشیمانییان لێ گیرادەکەم ﴿وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر منم گیراکەری میهرەبان ﴿١٦٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿وَمَاتُوا﴾ و مردوون ﴿وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ و بێ بڕوا بوون
﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ لەسەریانە نەفرەتی خوا ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ و فریشتەکان ﴿وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾
خەڵکی بەتێکڕایی ﴿١٦١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ سزایان
لەسەر سووک ناکرێتەوە ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە دوا ناخرێن لەسزا ﴿١٦٢﴾ ﴿وَإِلَٰهُكُمْ﴾ پەرستراوی ئێوە
﴿إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ پەرستراوێکی تاک و تەنهایە ﴿لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بەدەر ئەو
نەبێت ﴿الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ﴾ کە بەخشندەی میهرەبانە ﴿١٦٣﴾

﴿فِي خَلْقِ﴾ بەراستی هەیە لە دروست کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ﴾ ئاسمانەکان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ و زەوی ﴿وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ و جیاوازی شەو و ڕۆژ (لە کورتی و درێژی) ﴿وَالْفُلْكِ﴾ و ئەو کەشتیانەی ﴿الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ﴾ کە دێن و دەچن لەناو دەریادا ﴿بِمَا يَنفَعُ النَّاسَ﴾ بەو شتانە کە قازانج دەگەیەن بە خەڵکی ﴿وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە ئەوەی کە خوا لە ئاسمانەوە باراندی ﴿مِن مَّاءٍ﴾ لە ئاو (باران) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ﴾ پاشان زەوی پێی زیندوو کردەوە (پێی بووژاندەوە) ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ پاش مردنی ﴿وَبَثَّ﴾ وە بڵاوی کردەوە ﴿فِيهَا﴾ تیایدا ﴿مِن كُلِّ دَابَّةٍ﴾ لە هەموو جۆرە زیندەوەرێک ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ وە گێڕانی بایەکان (بە هەموو لایەکدا) ﴿وَالسَّحَابِ﴾ وە ئەو هەورانەی ﴿الْمُسَخَّرِ﴾ رام کراون ﴿بَيْنَ السَّمَاءِ﴾ لەناوەندی ئاسمان ﴿وَالْأَرْضِ﴾ و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ﴾ چەند بەڵگەی ﴿لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ کەسانێک کە تێبگەن ﴿١٦٤﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن﴾ وە کەسانی وا هەیە لە خەڵکی ﴿يَتَّخِذُ مِن دُونِ اللَّهِ أَندَادًا﴾ کە هاوبەشی زۆر بۆ خوا پەیدا دەکەن ﴿يُحِبُّونَهُمْ﴾ خۆشیان دەوێن ﴿كَحُبِّ اللَّهِ﴾ وەک خۆشەویستی (ئیمانداران بۆ) خوا ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ﴾ بەڵام ئەوانەی بڕوایان هێناوە زۆر زیاتر خوایان خۆش دەوێت ﴿وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەگەر ببینن ئەوانەی ستەمیان کردووە (بە هاوبەشی پەیدا کردن بۆ خوا) ﴿إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێک کە چاویان دەکەوێت بە سزا(ی خوا دەزانن) ﴿أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ کە هەرچی دەسەڵات هەیە هەمووی بۆ خوایە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ﴾ وە بێگومان سزای خوا زۆر سەختە ﴿١٦٥﴾ ﴿إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا﴾ کاتێک کە ئەو کەسانەی خەڵک شوێنیان کەوتوون لە دونیادا (واتە سەرۆکە گومڕاکەرەکان) یەخە هەڵدەتەکێنن ﴿مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ لەوانەی (لە دونیادا) دوایان کەوتبوون ﴿وَرَأَوُا الْعَذَابَ﴾ وە سزای (دۆزەخیان بەچاوی خۆیان) بینی ﴿وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ﴾ وە هەموو پەیوەندی بەکیان بچڕایەوە ﴿١٦٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا﴾ وە ئەوانەی کە دوایان کەوتبوون ووتیان ﴿لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً﴾ خۆزگە ئێمە بگەڕاینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ﴾ تا یەخەمان لێ هەڵتەکاندنایە ﴿كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا﴾ هەر وەک (ئەوان) چۆن یەخەیان لە ئێمە هەڵتەکاند ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ﴾ خوا کردەوەکانیان پیشان ئەدات ﴿حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ﴾ ئەبێتە بەداخ لەسەر دڵیان ﴿وَمَا هُم بِخَارِجِينَ﴾ وە ئەوان دەرچوونیان نی یە ﴿مِنَ النَّارِ﴾ لە ئاگر ﴿١٦٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿كُلُوا﴾ بخۆن ﴿مِمَّا فِي الْأَرْضِ﴾ لەوەی کە لە زەویدا یە ﴿حَلَالًا﴾ بەحەڵاڵی و ﴿طَيِّبًا﴾ پاکی ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وە دوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنێکی ئاشکراتانە ﴿١٦٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَأْمُرُكُم﴾ بەڕاستی (شەیتان) فەرمانتان پێ دەدات ﴿بِالسُّوءِ﴾ بەتاوان ﴿وَالْفَحْشَاءِ﴾ و خراپە ﴿وَأَن تَقُولُوا﴾ بەگەڵ هەڵبەستنی شتی وا ﴿عَلَى اللَّهِ﴾ بەدەم خواوە ﴿مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ کە نازانن ﴿١٦٩﴾

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ کاتێک پێیان بوترێت ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ شوێنی ئەو (قورئان) ەبکەون کە خوا
ناردویەتە خوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ﴾ دەڵێن نەخێر بەڵکو شوێنی ئەوە دەکەوین ﴿مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ
آبَاءَنَا﴾ کە باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ﴾ ئەگەر چی باوو باپیرانیشیان
﴿لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا﴾ هیچ تێ نەگەیشتبن ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ و گومڕا بووبن (ڕێنمایش وەرنەگرن)
﴿١٧٠﴾ ﴿وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نموونەی ئەوانەی بێ بڕوابانە ﴿كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ﴾ وەک یەکێک وایە کە
دەنگ لە ئاژەڵێک بکات ﴿بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً﴾ تەنیا دەنگ و هاوارەکە نەبێ هیچ نابیستێ
﴿صُمٌّ﴾ ئەمانە کەڕن ﴿بُكْمٌ﴾ لاڵن . (لە وتنی قسەی دروست) ﴿عُمْيٌ﴾ کوێرن (لە بینینی ڕێ
ی ڕاست) ﴿فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بۆیە تێ ناگەن و ژیر نین ﴿١٧١﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی
کە بڕواتان هێناوە ﴿كُلُوا﴾ بخۆن ﴿مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ لەو خواردەمەنییە پاکانەی
کردومانە بەڕۆزیتان ﴿وَاشْكُرُوا لِلَّهِ﴾ وە سوپاسی خوا بکەن ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر
ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١٧٢﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ﴾ ئەوەی (کە خوا) قەدەغەی کردووە لێتان تەنها
﴿الْمَيْتَةَ﴾ مردارەوە بوو ﴿وَالدَّمَ﴾ و خوێن (ی ڕۆشتوو) ﴿وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ﴾ و گۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ
بِهِ﴾ و ئەوەی کە سەر بڕابێ ﴿لِغَيْرِ اللَّهِ﴾ (بەناوی) غەیری خواوە ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ﴾ ئەمجا هەر کەسێک
ناچار بوو (بە خواردنی یەکێک لەمانە) ﴿غَيْرَ بَاغٍ﴾ نەبێ یاخی بوون ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و دەرچوون لەسنوور
﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێ
خۆشبووی میهرەبانە ﴿١٧٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بێگومان ئەوانەی ئەو ئایەتانە دەشارنەوە
کەخودا ناردویەتە خوارەوە ﴿مِنَ الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿وَيَشْتَرُونَ﴾ و دەیگۆڕنەوە ﴿بِهِ ثَمَنًا
قَلِيلًا﴾ بەنرخێکی کەم ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ﴾ ئاگر نەبێت هیچی تر ناچێتە
سکیانەوە ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە خوا لەڕۆژی دوایی دا قسەیان لە گەڵ ناکات ﴿وَلَا
يُزَكِّيهِمْ﴾ و پاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەختیان دەبێت ﴿١٧٤﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ﴾ ئا ئەوانە کەسانێکن کە گومڕایی یان کڕی ﴿بِالْهُدَىٰ﴾ بەڕێنموویی ﴿وَالْعَذَابَ
بِالْمَغْفِرَةِ﴾ وە سزا (یان کڕی) بەلێ خۆشبوون ﴿فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ﴾ ئای چەند خۆڕاگرن لەسەر
ئاگر ﴿١٧٥﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ئەمە (هەمووی) بەهۆی ئەوەوەیە کە خوا کتێبە (پیرۆزە) کانی
ناردوەتە خوارەوە بەڕاستی ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا﴾ وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێکەوت ﴿فِي
الْكِتَابِ﴾ لە تەوراتدا ﴿لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لە دووبەرەکیەکی (وادان) کە دوورن (لەیەک
کەوتن) ﴿١٧٦﴾

﴿لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ﴾ چاکە ئەوە نی یە کەڕوو بکەنە ﴿قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾ بەرەو ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا ﴿وَلَكِنَّ الْبِرَّ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ کە مرۆڤ بڕوای بێت بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ وە بە فریشتەکان ﴿وَالْكِتَابِ﴾ وە بە کتێبەکان ﴿وَالنَّبِيِّينَ﴾ وە بە پێغەمبەران ﴿وَآتَى الْمَالَ﴾ وە دارایی خۆی ببەخشێ ﴿عَلَى حُبِّهِ﴾ لەگەڵ ئەوەی کەخۆشی دەوێت ﴿ذَوِي الْقُرْبَى﴾ بەخزمان ﴿وَالْيَتَامَى﴾ و بە هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينَ﴾ وبەبێ دەرایان (هەژاران) ﴿وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ و بەڕیبوارانی کەم دەست ﴿وَالسَّائِلِينَ﴾ و بە سوالکەران ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ و بەڕێی ئازاد کردنی کۆیلەکاندا ﴿وَأَقَامَ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژی بەچاکی کردبێت ﴿وَآتَى الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ﴾ و پەیمان بەجێ هێنەران ﴿إِذَا عَاهَدُوا﴾ کاتێک کەپەیمانیان دابێت ﴿وَالصَّابِرِينَ﴾ و خۆڕاگران ﴿فِي الْبَأْسَاءِ﴾ لەکاتی تەنگدەستی ﴿وَالضَّرَّاءِ﴾ و نەخۆشی ﴿وَحِينَ الْبَأْسِ﴾ و لەکاتی جەنگدا ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئا ئەوانەن کەڕاستیان کرد ﴿وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن پارێزکاران ﴿١٧٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ﴾ پێویست کراوە لەسەرتان تۆڵە سەندنەوە ﴿فِي الْقَتْلَى﴾ لە کوژراواندا (بەیەکسانی) ﴿الْحُرُّ بِالْحُرِّ﴾ کەسی ئازاد بە کەسی ئازاد ﴿وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ﴾ و بەندەش بە بەندە ﴿وَالْأُنْثَى بِالْأُنْثَى﴾ و ژن بە ژن (مێیە بە مێینە) ﴿فَمَنْ عُفِيَ لَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک بەخشرا ﴿مِنْ أَخِيهِ﴾ لەلایەن برایەکی دینی یەوە ﴿شَيْءٌ﴾ بە بەشێک (لە خوێنەکە) ﴿فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەبێ (خزمەکانی تر) پەیڕەوی بکەن بەباشی ﴿وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ﴾ (بکوژیش) بەچاکی خوێنەکە بدات ﴿ذَلِكَ تَخْفِيفٌ﴾ ئەمە سووک کردنە ﴿مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ﴾ لەپەروەردگارتانەوەو میهرەبانی یە ﴿فَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێک دوای ئەمە دەست دریژیی کرد ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەو هەیە سزای بەسوێ، (بەئازار) ﴿١٧٨﴾ ﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ﴾ لە کوشتنەوەو تۆڵەسەندنەوەدا ژیان بۆ ئێوە هەیە ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆتان بپارێزن ﴿١٧٩﴾ ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمْ﴾ پێویست کراوە لەسەرتان ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێک یەکێکتان لەسەرەمەرگدا بوو ﴿إِنْ تَرَكَ خَيْرًا﴾ ئەگەر ماڵی لەپاش بەجێ ما ﴿الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ﴾ وەسیەتکردن بەباشی بۆ دایک و باوک ﴿وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ و خزمان (یش کە میراتیان بەرنەکەوێ) بەجوانی و ڕێکو پێکی ﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾ پێویست کراوە لەسەر پارێزکاران ﴿١٨٠﴾ ﴿فَمَنْ بَدَّلَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک وەسیەتەکەی گۆڕی ﴿بَعْدَ مَا سَمِعَهُ﴾ دوای بیستنی ﴿فَإِنَّمَا إِثْمُهُ﴾ ئەوە گوناهی (تاوانی) ﴿عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ﴾ هەر لە سەر ئەو کەسانەدایە کە دەیگۆڕن ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بیسەری زانایە ﴿١٨١﴾

﴿فَمَنْ خَافَ﴾ ئەمجا هەر کەسێک ترسا ﴿مِن مُّوصٍ﴾ لە وەسیەتکار ﴿جَنَفًا أَوْ إِثْمًا﴾ کە هەڵە یان گوناهێک بکات ﴿فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ﴾ جا (ئەو کەسە) میراتگرانی پێک بێنێ ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکی لەسەر نی یە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خودا لێخۆشبوو بەبەزەیی یە ﴿١٨٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ﴾ ڕۆژووتان لەسەر نووسراوە و فەرز کراوە ﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هەروەک چۆن فەرز کراوە لەسەر ئەو ئوممەتانەی لەپێش ئێوەدا بوون ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی خۆتان بپارێزن لەخودا ترسن ﴿١٨٣﴾ ﴿أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ﴾ (ڕۆژووتان لەسەر فەرز کرا) چەند ڕۆژێکی دیاری کراوی ژمێراوە ﴿فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا﴾ جا هەر کەسێک لە ئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لە سەفەردا بوو (وە بەڕۆژوو نەبوو) ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ ئەوە پێویستە بەئەندازەی ئەو ڕۆژانەی (بەڕۆژوو نەبووە) قەرەی بکاتەوە لە ڕۆژانی تردا ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ﴾ وە پێویستە لەسەر ئەوانە کە زۆر بەناڕەحەتی ئەتوانن بەڕۆژوو بن (و بەڕۆژوو نابن) ﴿فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ﴾ بژێوی (یان لەسەرە)، کە خۆراکی هەژارێکە ﴿فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک زۆرتر بژێوی بدات ئەوە باشترە بۆی ﴿وَأَن تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ وە ئەگەر بەڕۆژوو بن بۆ خۆتان باشترە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن ﴿١٨٤﴾ ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ مانگی ڕەمەزان مانگێکە قورئانی تێدا نێردراوەتە خوارەوە ﴿هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ﴾ بە ڕێنما بۆ خەڵکی وە بەڵگە گەلێکی ڕۆشن ﴿مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ﴾ بۆ ڕێنموویی و جیاکردنەوە(ی دروست و نادروست) ﴿فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ﴾ ئەمجا هەر کەسێک لە ئێوە مانگی ڕەمەزانی بینی ﴿فَلْيَصُمْهُ﴾ با بەڕۆژوو بێت ﴿وَمَن كَانَ مَرِيضًا﴾ وە هەر کەسێک نەخۆش بوو ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ لە سەفەردا بوو ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ﴾ با بەئەندازەی ئەو ڕۆژانە قەرەی بکاتەوە لە چەند ڕۆژێکی تردا ﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ﴾ خودا ئاسانی ئەوێ بۆتێوە ﴿وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ وە گرانی ناوێت بۆتان ﴿وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ﴾ (قەرەی ڕەمەزانتان لەسەر دانرا) تا مانگەکە (بگرن) بەتەواوی ﴿وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ﴾ وە بەگەورە ناوی خوا بەرن لەسەر ئەو ڕێنموویی یەی کە کردوویی ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە تا سوپاسی (خوا) بکەن ﴿١٨٥﴾ ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي﴾ هەر کاتێک بەندەکانی من پرسیاریان لێ کردیت دەربارەی من ﴿فَإِنِّي قَرِيبٌ﴾ ئەوا بێگومان من لێیانەوە نزیکم ﴿أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ﴾ گیرا دەکەم نزای نزاکاران ﴿إِذَا دَعَانِ﴾ هەر کاتێک هاوار و نزام لێ بکەن ﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي﴾ دەی با ئەوانیش بەدەمی منەوە بێن ﴿وَلْيُؤْمِنُوا بِي﴾ وە بڕوام پێ بهێنن ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگای ڕاست بدۆزنەوە ﴿١٨٦﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ﴾ ڕێگەتان پێ دراوە لەشەوانی ڕۆژووی (ڕەمەزان) دا ﴿الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ﴾ کە بچنە لای ژنەکانتان ﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ﴾ ئەوان بۆ ئێوە پۆشاکن ﴿وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ﴾ وە ئێوەش بۆ ئەوان پۆشاکن ﴿عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَخْتَانُونَ أَنفُسَكُمْ﴾ خوا دەیزانی کەئێوە ناپاکیتان لەخۆتان دەکرد ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ بۆیە پەشیمانی لێ گیراکردن ﴿وَعَفَا عَنكُمْ﴾ وەلێتان خۆش بوو ﴿فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ﴾ ئیتر لەئێستاوە(بە شەو) بچنە لایان ﴿وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ وە بەدڵ بخوازن ئەوەی کە خوا بۆی نووسیوون(لە منداڵ) ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ﴾ هەتا بۆتان جیا دەبێتەوە ﴿الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ﴾ ڕەشتەی سپی (ڕۆژ) ﴿مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ﴾ لە ڕەشتەی ڕەشی (شەو) ﴿مِنَ الْفَجْرِ﴾ لەشەبەقدا ﴿ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ﴾ لەپاشان ڕۆژووەکەتان تەواو بکەن تا شەوی دوایی ﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ﴾ وە مەچنە لای ژنەکانتان ﴿وَأَنتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ لە کاتێکدا کە لەمزگەوتدا مابنەوە بۆ خواپەرستی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە سنوورانی خودان و ﴿فَلَا تَقْرَبُوهَا﴾ نزیکیان مەکەونەوە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ﴾ ئاوا خوا باسی فرمانی خۆی دەکات بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ تا خۆیان بپارێزن ﴿١٨٧﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ﴾ ماڵی یەکتری بەناحەق لەناو خۆتاندا مەخۆن ﴿وَتُدْلُوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ﴾ وە بە (بەرتیل) مەیدەن بەکاربەدەستان و فەرمانداران ﴿لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ﴾ بۆ ئەوەی بەشێک لەماڵی خەڵکی بخۆن بە گوناه ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوەش دەزانن ﴿١٨٨﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهِلَّةِ﴾ پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی نوێبوونەوەی مانگە نوێکان ﴿قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ﴾ بڵێ ئەمانە نیشانەی کاتەکانن بۆ خەڵکی و بۆ حەج ﴿وَلَيْسَ الْبِرُّ﴾ وە چاکە ئەوە نی یە ﴿بِأَن تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا﴾ کەلەپشتی ماڵ و خانووەکانەوە بچنە ژوورەوە ﴿وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَىٰ﴾ بەڵکو چاکە ئەوەیە ئەو کەسە پارێزکار و لە خوا ترس بێت ﴿وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾ وە بچنە ماڵەکان لە دەرگاکانیەوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ وە لە خوا بترسن تا ڕزگار بن ﴿١٨٩﴾ ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لە ڕێی خوادا ﴿الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ لەگەڵ ئەوانەی جەنگتان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ وە دەست درێژی مەکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ بەڕاستی خودا دەست درێژی کەرانی خۆش ناوێت ﴿١٩٠﴾

﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ بیان کوژن (کافران) لەهەر شوێنێ دەستتان کەوتن و زاڵ بوون بەسەریاندا ﴿وَأَخْرِجُوهُمْ﴾ وە دەریان بکەن ﴿مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ﴾ لەو شوێنانەی کە ئێوەیان لێ دەرکردوە ﴿وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ﴾ لادان لە ڕێی یەکتاپەرستی خوای گەورە لە خەڵك کوشتن سەختتر و گەورەترە ﴿وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ﴾ جەنگیان لەگەڵ مەکەن ﴿عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لەلای مزگەوتی کەعبەدا ﴿حَتَّى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ﴾ تا ئەوان لەوێدا بەجەنگی لەگەڵتاندا ﴿فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر جەنگیان لەگەڵتاندا ﴿فَاقْتُلُوهُمْ﴾ ئێوەش بجەنگن لەگەڵیاندا ﴿كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەمە بە تۆڵەی بێ بڕوایان ﴿١٩١﴾ ﴿فَإِنِ انْتَهَوْا﴾ بەڵام ئەگەر دەستیان هەڵگرت (لە جەنگ) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ئەوە خوای گەورە لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٢﴾ ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ جەنگیان لەگەڵ بکەن ﴿حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ تادوژمنایەتی بۆ ئاین و هاوەڵ بۆ خوا بڕیاردان نەمێنی ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ﴾ وە ئاین و ملکەچی هەر بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انْتَهَوْا﴾ ئەمجا ئەگەر دەستیان هەڵگرت ﴿فَلَا عُدْوَانَ﴾ ئیتر دەستدرێژی نی یە ﴿إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ مەگەر لەسەر ستەمکاران نەبێت ﴿١٩٣﴾ ﴿الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ ڕێزی مانگی حەرام بەرانبەر بە ڕێز گرتنی ئەوانە بۆ مانگی حەرام دەبێت ﴿وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ﴾ شکاندنی هەر ڕێزێکیش تۆڵەی هەیە ﴿فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ﴾ جا هەر کەسێك دەست درێژی کردە سەرتان ﴿فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ﴾ ئێوەش دەست درێژی بکەنە سەری ﴿بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ﴾ بە وێنەی دەست درێژ کردنەکەی ئەو بۆ ئێوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە بزانن کە خوا ﴿مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکارانە ﴿١٩٤﴾ ﴿وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە دارایی خۆتان بەخشت بکەن لە ڕێی خوادا ﴿وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ وە بەدەستی خۆتان خۆتان مەخەنە تیاچوونەوە ﴿وَأَحْسِنُوا﴾ وە چاکە بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی خوا چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٩٥﴾ ﴿وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ﴾ حەج و عومرە (ئان کە دەستت پێ کرد) تەنها بۆ خوا بە تەواوی بیکەن ﴿فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر هەر (قەدەغە کران) ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ ئەوە ساچیتان بۆ هەڵسوورا لە قوربانی (سەری سەربڕن) ﴿وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ﴾ وە سەرتان مەتاشن ﴿حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ﴾ تا قوربانیەکە دەگاتە جێی دیاری کراوی خۆی ﴿فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك لە ئێوە نەخۆش بوو ﴿أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ﴾ یان ئازارێك لەسەریدا بوو ﴿فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ﴾ (ئەگەر سەری تاشی) بریتی بەڵ بدات کە ڕۆژوو (ی سێ ڕۆژە) ﴿أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ﴾ یان خێرێك یان قوربانیەك بکات ﴿فَإِذَا أَمِنْتُمْ﴾ جا کاتێك دڵنیا بوون (ترس نەبوو) ﴿فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی بەهرەمەند بوو بە بەجێهێنانی عومرە ﴿إِلَى الْحَجِّ﴾ تاکاتی حەج ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ﴾ ئەوەی بۆ هەڵسوڕێ بە قوربانی (بیکات) ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ وە ئەگەر یەکێك نەیبوو ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ﴾ با سێ ڕۆژ بەڕۆژوو بێت لە کاتی حەجدا ﴿وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ﴾ وە حەوت ڕۆژی تریش کاتێك گەڕانەوە ﴿تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ﴾ ئەمە دەبێتە دە ڕۆژی تەواو ﴿ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کە (خۆی) و کەس و کاری دانیشتووی دەوروبەری (مسجد الحرام) نەبێت ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی خوا خاوەنی تۆڵە و سزای سەختە ﴿١٩٦﴾

﴿ٱلْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَٰتٌ﴾ (کاتی) حەج لەچەند مانگێکی دیاری کراودایە ﴿فَمَن فَرَضَ فِيهِنَّ ٱلْحَجَّ﴾
ئەمجا هەر کەسێك لەم مانگانەدا حەجی لەسەر خۆی پێویست کرد ﴿فَلَا رَفَثَ﴾ ئیتر نەچێتە لای
ژن ﴿وَلَا فُسُوقَ﴾ وە بەدکاری نەکات ﴿وَلَا جِدَالَ﴾ وە دەمەقاڵە نەکات ﴿فِى ٱلْحَجِّ﴾ لەحەجدا
﴿وَمَا تَفْعَلُوا۟ مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکەن لەچاکە ﴿يَعْلَمْهُ ٱللَّهُ﴾ خوا پێی ئەزانێ ﴿وَتَزَوَّدُوا۟﴾ وە
توێشوو(ی پارێزکاری) و لەخواترسان هەڵبگرن ﴿فَإِنَّ خَيْرَ ٱلزَّادِ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ کەباشترین توێشوو
لەخواترسانە ﴿وَٱتَّقُونِ يَٰٓأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ﴾ وەلەمن بترسن ئەی هۆشمەندان ﴿١٩٧﴾ ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾
گوناهتان لەسەر نی یە ﴿أَن تَبْتَغُوا۟ فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کەدوای رۆزی پەروەردگارتان بکەون
﴿فَإِذَآ أَفَضْتُم مِّنْ عَرَفَٰتٍ﴾ ئەمجا کاتێك بڵاوەتان لێکرد و گەڕانەوە لەعەرەفات ﴿فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ﴾
ناوی خوا بێنن ﴿عِندَ ٱلْمَشْعَرِ ٱلْحَرَامِ﴾ لەلای (مشعر الحرام) دا ﴿وَٱذْكُرُوهُ كَمَا هَدَىٰكُمْ﴾
وەیادی خودا بکەن کە رێنموونی کردن ﴿وَإِن كُنتُم مِّن قَبْلِهِۦ لَمِنَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بە لەپێش ئەوەشا ئێوە
لە گومڕایان بوون ﴿١٩٨﴾ ﴿ثُمَّ أَفِيضُوا۟ مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ ٱلنَّاسُ﴾ لەپاشان بگەڕێنەوە بەوشوێنەی خەڵکی
لی ی دەگەڕێتەوە ﴿وَٱسْتَغْفِرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ وەداوای لێ خۆشبوون بکەن لەخوا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
بێگومان خوا لێ خۆشبوو میهرەبانە ﴿١٩٩﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُم مَّنَٰسِكَكُمْ﴾ ئەمجا کاتێك ئەرکان و جاتی
حەجتان تەواوکرد ﴿فَٱذْكُرُوا۟ ٱللَّهَ﴾ یادی خوا بکەن ﴿كَذِكْرِكُمْ ءَابَآءَكُمْ﴾ وەك ناوبردنتان بۆ
باوو باپیرانتان ﴿أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا﴾ یان زۆرتر لەناوی ئەوان ﴿فَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَقُولُ﴾ ئەمجا هی وا هەیە
لەخەڵکی (هەر داوای دونیا دەکات و) دەڵێت ﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا﴾ خوایە بماندەری لەدونیادا
﴿وَمَا لَهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍ﴾ وە (ئەوانە) هیچ بەشێکیان نی یە لەرۆژی دوایی دا ﴿٢٠٠﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن
يَقُولُ﴾ وەهی واش هەیە دەڵێت ﴿رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِى ٱلدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ حَسَنَةً﴾ خوایە هەم
لەدونیا و هەم لە رۆژی دواییدا خێرو خۆشیمان پێ بدە ﴿وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ وە بمان پارێزە لەسزای
ئاگر ﴿٢٠١﴾ ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ بەشێکیان هەیە ﴿مِّمَّا كَسَبُوا۟﴾ لەوەی کە کردوویانە
﴿وَٱللَّهُ سَرِيعُ ٱلْحِسَابِ﴾ وە خوای گەورە زۆر خێرایە لە لێپرسینەوەدا ﴿٢٠٢﴾

﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ناوی خوا بەرن(الله اکبر بکەن) ﴿فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ﴾ لەچەند ڕۆژێکی دیاری کراودا ﴿فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ هەر کەسێك پەلە بکات لە دوو ڕۆژدا(هەرسێ جەمەرەکە بەردباران بکات) ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ گوناهی ناگات ﴿وَمَنْ تَأَخَّرَ﴾ وە هەر کەسێکیش دوا بکەوێت (سێ ڕۆژ ڕەجم بکات) ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ﴾ گوناهی لەسەر نی یە بۆ کەسێك پارێزکاری بکات و لەخوا بترسێت ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و (لەسزای) خوتان بپارێزن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ﴾ وە بزانن کە ئێوە ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ بۆ لای ئەو(ئەگەڕێنەوەو) کۆئەکرێنەوە ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ﴾ لە ناوخەڵکی کەسانێك هەن ﴿يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ﴾ کە بە قسە سەرسامت دەکات ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەم ژیانی دونیادا ﴿وَيُشْهِدُ اللَّهَ﴾ وە خوا دەکات بەشاهید ﴿عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ﴾ لەسەر (ڕاستی) ئەوەی لە دڵیایەتی ﴿وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ﴾ کەچی ئەو دوژمنێکی سەر سەختە ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَإِذَا تَوَلَّىٰ﴾ وەکاتێك پشتی هەڵکرد ﴿سَعَىٰ﴾ هەوڵ دەدات ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەوی دا (لە وڵاتدا) ﴿لِيُفْسِدَ فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی خراپەی تیدا بکات ﴿وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ﴾ وە کشتوکاڵ و وەچەو نەوە لەناو ببات ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ﴾ وەخوا خراپەکاری خۆش ناوێت ﴿٢٠٥﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُ﴾ وە کاتێك پێی بووترێت ﴿اتَّقِ اللَّهَ﴾ لەخوا بترسە ﴿أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ﴾ دەمار دەیگرێ بۆ بەدکرداریی ﴿فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ﴾ جا ئەو دۆزەخی بەسە ﴿وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ کە بەدترین جێگایە ﴿٢٠٦﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ لە ناوخەڵکیش کەسانێك هەن ﴿مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ﴾ کە گیانی خۆی دەفرۆشێت ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بەبەندەکان ﴿٢٠٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی بڕوادار ن ﴿ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً﴾ هەموو بەتەواوی بچنە ناو ئیسلامەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وەدوای هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ چونکە بێگومان ئەو دوژمنێکی ئاشکرانە ﴿٢٠٨﴾ ﴿فَإِنْ زَلَلْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر لاتاندا(هەڵخلیسکان) ﴿مِنْ بَعْدِ مَا﴾ دوای ئەوەی ﴿جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ کە بەڵگە ئاشکراکانتان بۆ هات ﴿فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئەوە چاك بزانن کە خوا ﴿عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ زاڵ و کار دروستە ﴿٢٠٩﴾ ﴿هَلْ يَنْظُرُونَ﴾ ئایا ئەوانە چاوەڕوانی ﴿إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ﴾ خوایان بۆ بێت ﴿فِي ظُلَلٍ﴾ لەژێر چەند پارچە ﴿مِنَ الْغَمَامِ﴾ هەورێکی سپی دا ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾ هەروەها فریشتەکان(یان بۆبێ) ﴿وَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ وە کارەکە کۆتایی پێ بێت ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێك هەر بۆلای خوا دەگەڕێتەوە ﴿٢١٠﴾

﴿سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبەنی ئیسرائیل بپرسە ﴿كَمْ آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ﴾ کە چەند بەڵگەو
نیشانەی ڕوشنمان داوە پێیان ﴿وَمَنْ يُبَدِّلْ﴾ وە هەر کەسێك بیگۆڕێت ﴿نِعْمَةَ اللَّهِ﴾ بەهرەی (پێغەمبەری) خوا
﴿مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ﴾ دوای ئەوەی کەدەستی کەوت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوە بێگومان خودا تۆڵەی زۆر سەختە ﴿٢١١﴾
﴿زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جوان کراوە بۆ بێ بڕوایان (ناسوپاسی کەران) ﴿الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیا (بە جۆرێك)
﴿وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ کە گاڵتە دەکەن بە بڕوادارا ﴿وَالَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ (بەڵام) ئەوانەی لەخوا ترسن
﴿فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ کەسی سەرترن لەوان لە ڕۆژی دواییدا ﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ﴾ وە خودا ڕزق و ڕۆزی دەدات
﴿مَنْ يَشَاءُ﴾ بەهەر کەسێك کەیبەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ ژمار وحساب کردن ﴿٢١٢﴾ ﴿كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾
خەڵکی یەك کۆمەڵ بوون (بە سروشت) ﴿فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ﴾ ئەمجا خودا پێغەمبەرانی نارد ﴿مُبَشِّرِينَ﴾
بە مژدەدەر ﴿وَمُنْذِرِينَ﴾ و ترسێنەر ﴿وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ وە کتێبی ڕاستی و دروستی لەگەڵدا
ناردووە خوارەوە ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ تا بڕیار بدات و حوکم بکات لەناو خەڵکی دا ﴿فِيمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾
لەو شتانەی کە جیاواز و دووبەرەك بوون تیایدا ﴿وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ﴾ وە کەس جیاواز و دووبەرەکی
نەکرد بە کتێبی ئاسمانیدا ﴿إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ﴾ مەگەر ئەوانەی کە کتێبیان پێ درابوو ﴿مِنْ بَعْدِ﴾ دوای ئەوەی
﴿مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ نیشانەو بەڵگەی ڕوشنیان بۆ هات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی حەسوودی سەر خۆیانەوە
﴿فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا خوا خۆی ڕێنموونی بڕوادارانی کرد ﴿لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ﴾ بۆ
ئەو ڕێگە ڕاستەی کە دووبەرەکیان تیادا دەکرد ﴿وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ وە خوا کێ ی بوێت ڕێنموونی دەکات
﴿إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازی ڕاست ﴿٢١٣﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا وائتان زانیوە ﴿أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ﴾ کە دەچنە
بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ کەچی هێشتا نەهاتۆتە ڕێتان ئەوەی لەناڕەحەتی تووشی ئەوانە
بوون کە لە پێش ئێوەدا تێپەڕین ﴿مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ﴾ (کە لە ڕێی خوادا) دووچاری سەختی و زەرەر و
زیان بوون ﴿وَزُلْزِلُوا﴾ وە زۆر بە توندی تەکان دران و زۆریان بۆ هات ﴿حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾
بەڕادەیەك کە پێغەمبەرەکە و ئەوانەی کە بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا دەیان ووت ﴿مَتَى نَصْرُ اللَّهِ﴾ سەرکەوتنی
خوا کەی دێت ﴿أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ﴾ ئاگادار بن و دڵنیابن بە ڕاستی سەرکەوتنی خوا نزیکە ﴿٢١٤﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾
پرسیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنْفِقُونَ﴾ چی ببەخشن (لە ڕێ ی خوادا) ﴿قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ﴾ بڵێ ئەوەی دەیبەخشن
﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە ماڵی پاك و حەلاڵ ﴿فَلِلْوَالِدَيْنِ﴾ با بۆ باوك و دایك ﴿وَالْأَقْرَبِينَ﴾ و خزمانی نزیك ﴿وَالْيَتَامَى﴾ و
هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەرچی بکەن
لە چاکە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگادارە لێ ی ﴿٢١٥﴾

﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ جەنگتان لەسەر پێویست کرا ﴿وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ﴾ کەلاتان ناخۆشە ﴿وَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا﴾ وەئەگونجێ شتێکتان پێ ناخۆش بێ ﴿وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ کەچی باش وخێر بێت بۆتان ﴿وَعَسَىٰ أَن تُحِبُّوا شَيْئًا﴾ وەئەگونجێ شتێکتان پێ خۆش بێ ﴿وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾ وخراپ بێت بۆتان ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا (چاك وخراپی ئێوە) ئەزانێت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئێوە نایزانن ﴿٢١٦﴾
﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ﴾ دەربارەی مانگی حەرام ﴿قِتَالٍ فِيهِ﴾ جەنگ کردن تیایدا ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ﴾ جەنگ لەمانگی حەرام دا گوناهێکی گەورەیە ﴿وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بەلام بەرهەلستی ڕێبازی خوا ﴿وَكُفْرٌ بِهِ﴾ وەبێ بڕوایی پێی ﴿وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ وە (ڕێ گری موسولمانان) لەمزگەوتی حەرام ﴿وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ﴾ ودەرکردنی خەلکی ئەو مزگەوتە بێ ﴿أَكْبَرُ عِندَ اللَّهِ﴾ گەورەترە لای خوا (لەجەنگ کردن لەمانگی حەرامدا) ﴿وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ﴾ وەهەوڵ بەپەیداکردن بۆ خوداوهەوڵدان بۆ پەشیمان کردنەوەی موسلمان گەورەترە لە(پیاو) کوشتن (لەو مانگەدا) ﴿وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾ بەردەوام دەست هەلناگرن و جەنگتان لەگەلدا دەکەن ﴿حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ﴾ تا پەشیمانتان بکەنەوە لەدینەکەتان ﴿إِنِ اسْتَطَاعُوا﴾ ئەگەر بتوانن ﴿وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِ﴾ وەهەرکەسێك لەئێوە لەدینی خۆی هەڵ بگەڕێتەوە ﴿فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ﴾ وە بەبێ بڕوایی بمرێ ﴿فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئا ئەوانە هەموو کردەوەکانیان پووچ ئەبێتەوە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و دوارۆژیشدا ﴿وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ وەئەوانە یارو هاودەمی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تێیدا دەمێننەوە بەیەکجاری ﴿٢١٧﴾
﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾ ولەوانەی کۆچیان کرد ﴿وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و تێکۆشان لەڕێی خوادا ﴿أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ﴾ ئائەوانە چاوەڕوانی میهرەبانی خودان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆش بوو میهرەبانە ﴿٢١٨﴾
﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ ئەی موحەممەد پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ دەربارەی عەرەق و قومار ﴿قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ﴾ بلێ لەم دوانەدا گوناهی گەورە هەیە ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ و چەند قازانجێك هەیە بۆ خەلکی ﴿وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ﴾ بەلام گوناهەکەیان گەورەترە ﴿مِن نَّفْعِهِمَا﴾ لە سوود وقازانجەکەیان ﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وە پرسیارت لێ دەکەن ﴿مَاذَا يُنفِقُونَ﴾ چی ببەخشن ﴿قُلِ الْعَفْوَ﴾ بلێ ئەوەی لێتان زیادە ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئاوەها خودا بەلگەکان ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ تا بیربکەنەوە ﴿٢١٩﴾

﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە کاری دونیا و دواڕۆژتان ﴿وَيَسْأَلُونَكَ﴾ وە پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ الْيَتَامَىٰ﴾
لەبارەی هەتیوان (کەچۆن بن لەگەڵیاندا) ﴿قُلْ إِصْلَاحٌ لَّهُمْ خَيْرٌ﴾ بڵێ چاکساری (تێکەڵاوی کردن)
بۆ ئەوان چاکترە ﴿وَإِن تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ﴾ وە ئەگەر تێکەڵیان بن لەگەڵیاندا (ئەوا ئەوان چونکە)
براتانن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ﴾ وە خوا دەزانێ کێ خراپەکار و کێ چاکەکارە (لەگەڵ هەتیوان)
﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە دوچاری ڕەنج و نارەحەتی دەکردن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵ و کار دروستە ﴿٢٢٠﴾ ﴿وَلَا تَنكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ﴾ ژنانی هاوبەش پەیداکەر مارە
مەکەن ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنَّ﴾ تا بڕوا دەهێنن ﴿وَلَأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ﴾ کەنیزەکێکی بڕوادار ﴿خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكَةٍ﴾ باشترە
لەژنە (ئازادیکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ﴾ با (هاوبەش پەیدا کەرەکە) سەرسامیشی
کردبن (بەجوانی یان داراییان) ﴿وَلَا تُنكِحُوا الْمُشْرِكِينَ﴾ وە ژنانی موسڵمان مارە مەکەن لە هاوبەش
پەیداکەران ﴿حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا﴾ تا بڕوا دەهێنن ﴿وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ﴾ وە کۆیلەیەکی بڕوادار ﴿خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكٍ﴾
باشترە لە(ئازادیکی) هاوبەش پەیداکەر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ﴾ با سەرسامیشی کردبن (بەدارایی یا
جوانیان) ﴿أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾ ئەوانە بانگ (ی خەڵك) دەکەن بۆ ناو ئاگر ﴿وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ﴾
بەڵام خوا (خەڵك) بانگ دەکات بۆ بەهەشت ﴿وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ﴾ ولێخۆش بوون بەفەرمانی خۆی
﴿وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ﴾ وە نیشانەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە بۆ خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو
بیر بکەنەوە ﴿٢٢١﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ﴾ وە پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی حەیز ﴿قُلْ هُوَ أَذًى﴾ بڵێ حەیز
ئازارە ﴿فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ﴾ کەواتە دوور بکەونەوە لە هاوسەرەکانتان ﴿فِي الْمَحِيضِ﴾ لە کاتی حەیزدا
﴿وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ﴾ وە نزیکیان لەگەڵدا مەکەن ﴿حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ﴾ تا پاك دەبنەوە ﴿فَإِذَا تَطَهَّرْنَ﴾ کە خۆیان
شت (دوای پاك بوونەوە) ﴿فَأْتُوهُنَّ﴾ ئەوجا بچنە لایان ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ﴾ لەو شوێنەوە کە خوا
فەرمانی پێداون ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ﴾ بەڕاستی خوا تەوبەکارانی خۆش دەوێت ﴿وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾
وە پاکانی خۆش دەوێت ﴿٢٢٢﴾ ﴿نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ﴾ ژنەکانتان کێڵگەی خۆتانن ﴿فَأْتُوا حَرْثَكُمْ﴾ جا
تۆو بوەشێنە ناو کێڵگەکەتانەوە (مەبەست چوونە لایانە) ﴿أَنَّىٰ شِئْتُمْ﴾ بەهەر شێوەیەك دەتانەوێ
(لەشوێنی تایبەتی خۆی کە پێشەوەیە نەك دواوە) ﴿وَقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ﴾ کردەوەی باش پێش بخەن
بۆ خۆتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّكُم مُّلَاقُوهُ﴾ وە بزانن و دڵنیابن کەبەخزمەتی دەگەن
﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ مژدە بدە بەبڕواداران ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً﴾ مەکەن سوێند بەخوا خواردن
بکەن بەبەرهەڵستی ﴿لِّأَيْمَانِكُمْ﴾ ئەو شتانەی سوێندتان لەسەری خواردووە ﴿أَن تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا﴾
کەچاکی و پارێزکاری ﴿وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ﴾ و ڕێکخستنی نێوان خەڵکی یە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾
وە خوا بیسەر و زانایە ﴿٢٢٤﴾

﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ خوا سوێندی بێ هوودە (لەدەم دەرچوون) تان لێ ناگرێ ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾
بەڵام سوێندێکتان لێ دەگرێت ﴿بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ﴾ بە دڵ تانەوێت و مەبەستتان بێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ
حَلِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆشبوو لەسەرخۆیە ﴿٢٢٥﴾ ﴿لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِّسَائِهِمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سوێند دەخۆن
لەگەڵ ژنەکانیان دروست نەبن ﴿تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ﴾ چاوەڕوانی چوار مانگ بکەن ﴿فَإِن فَاءُوا﴾ ئەمجا
ئەگەر گەڕانەوە (بۆ لای ژنەکانیان) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوا خوا لێخۆشبوو میهرەبانە ﴿٢٢٦﴾ ﴿وَإِنْ عَزَمُوا
الطَّلَاقَ﴾ وە ئەگەر بڕیاری تەڵاق دانیان دا ﴿فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ئەوا خوا بیسەر و زانایە ﴿٢٢٧﴾ ﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ﴾
وە ژنە تەڵاق دراوەکان ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ دان بەخۆیاندا دەگرن ﴿ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ﴾ تا ماوەی سێ حەیز
﴿وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ﴾ دروست نی یە بۆ ئەوان ﴿أَن يَكْتُمْنَ﴾ کە بیشارنەوە ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ﴾ ئەوەی خوا لە
منداڵدانیان دا دروستی کردوە (لە حەیز یا منداڵ) ﴿إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر بڕوایان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی دوایی ﴿وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ﴾ وە مێردەکانیان شایستەن ﴿بِرَدِّهِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بە گێڕانەوەیان
لە عیددەدا ﴿إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا﴾ ئەگەر بیانەوێ بە باشی بژین ﴿وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ وە بۆ ژنان
هەیە بەسەر مێردیانەوە وەکو ئەوەی کە بۆ پیاوان هەیە بەسەر ژنانەوە بەپێی ناوو بەریش (پەسەند)
﴿وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ﴾ وە پیاوان پلەیەکیان هەیە بەسەر ژنانیانەوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵ و
کار دروستە ﴿٢٢٨﴾ ﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ﴾ تەڵاق (یەک کە بردنەوەی لە دواوە بێ) دوو جارە ﴿فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ﴾
دوا ئەوە ڕاگرتنە بەخۆشی ﴿أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾ یان بەرەڵاکردن و تەڵاقدانێتی بەباشی ﴿وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾
وە دروست نی یە بۆتان ﴿أَن تَأْخُذُوا﴾ کە لێ بسەننەوە ﴿مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا﴾ هیچێک لەو شتانەی
کەداوتانێ ﴿إِلَّا أَن يَخَافَا﴾ مەگەر هەردوولا بترسن (لەوەی) ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە سنووری خوا
ڕانەگرن ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ لەوەی سنووری خوا ڕانەگرن ﴿فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْهِمَا﴾ ئەو پیاو و ئافرەتە گوناهیان ناگات ﴿فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ﴾ بەوە کە ژنەکە لەبریتی خۆی بیدات
بەپیاوەکەی ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەمانە (ی باسکران) سنووری خوان ﴿فَلَا تَعْتَدُوهَا﴾ لێیان دەرمەچن
و دەستدرێژی بەکەمە سەریان ﴿وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ وە هەرکەسێک لە سنووری خوا دەربچێت ﴿فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە ستەمکارن ﴿٢٢٩﴾ ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر تەڵاقی (سێهەمی) دا ﴿فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِن بَعْدُ﴾
ئیتر ئەو ژنە بۆ ئەو پیاوە دروست نی یە ﴿حَتَّىٰ تَنكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ﴾ هەتا شوو بەکات بە مێردێکی تر (بە
ئینجگاری) ﴿فَإِن طَلَّقَهَا﴾ ئەمجا ئەگەر (مێردی دووهەم) تەڵاقی دا (یا مرد) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئیتر
گوناه نی یە لەسەر ژن و مێردە (کۆنە) کە ﴿أَن يَتَرَاجَعَا﴾ کە بگەڕێنەوە لای یەکتر (بە مارەکردنێکی
تازە) ﴿إِن ظَنَّا﴾ ئەگەر بزانن ﴿أَن يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ﴾ کە لە سنووری خوا دەرناچن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾
ئەمانە سنووری خوان ﴿يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ ڕوونیان دەکاتەوە بۆ گەلێک کە تێ بگەن ﴿٢٣٠﴾

﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێك ژنانی هاوسەرتان تەڵاق دا و ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ گەیشتنە ئاخرو تۆخری عیددەیان ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ رایان بگرنەوە بەخۆشی ﴿أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان بەرەڵایان بکەن وتەڵاقیان بدەن بەباشی ﴿وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا﴾ رایان مەگرنەوە بەئێش و ئازارەوە ﴿لِّتَعْتَدُوا﴾ بۆئەوەی ستەمیان لێ بکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ هەرکەسێك کاری وابکات ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوە ستەمی لەخۆی کردوە ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ وە گاڵتە بەفەرموودەکانی خوا مەکەن ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ و بیربکەنەوە لەچاکەی خوا لەگەڵتانا ﴿وَمَا أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ وئەوەی کەبەسەرید ناردوە ﴿مِّنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُم بِهِ﴾ بەقورئان و فەرموودەی بەجێ بەوە ئامۆژگاریتان دەکات ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وەبزانن کەخوا ﴿بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەهەموو شت زانایە ﴿٢٣١﴾ ﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ کاتێك ژنتان تەڵاقدا ﴿فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ عیددەیان تەواو بوو ﴿فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ ئیتر قەدەغەیان (بەرگرییان) مەکەن ﴿أَن يَنكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ﴾ کە شوو بکەن بەخەڵکانێکی تر کە دەبن بە مێردیان ﴿إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُم﴾ ئەگەر رێك کەوتن لەسەر خۆیاندا ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ﴾ ئەمە پەند و ئامۆژگاری تێدایە ﴿مَن كَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بۆئەو کەسەی کەبڕوای بەخوا و بەرۆژی دوایی هەبێت لە ئێوە ﴿ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەم پەند وەرگرتنەتان باشترە و پاکترە ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ چونکە خوا دەزانێ و ئێوە نایزانن ﴿٢٣٢﴾ ﴿وَالْوَالِدَاتُ﴾ دایکان ﴿يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ﴾ شیر بدەن بە منداڵەکانیان ﴿حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ﴾ دوو ساڵی تەواو ﴿لِمَنْ أَرَادَ﴾ (ئەمە) بۆکەسێکە کە بیەوێت ﴿أَن يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ﴾ شیری تەواو بدات ﴿وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ﴾ لەسەر باوکەکەیە ﴿رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ﴾ بژێوی و کاڵای دایکەکان ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی ﴿لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا﴾ هیچ کەسێك لەتوانای خۆی زیاتر داوای لێ ناکرێت ﴿لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا﴾ نا زیان نەگەیەندرێ بەهیچ دایکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَلَا مَوْلُودٌ لَّهُ بِوَلَدِهِ﴾ وە بەهیچ باوکێك بەهۆی منداڵەکەیەوە ﴿وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ﴾ وە(ئەگەر باوکەکە مرد) لەسەر میراتگرە وەکو ئەوەی (پێشوو بەئەرکی دایکی منداڵەکە بدات) ﴿فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا﴾ ئەمجا ئەگەر ویستیان (منداڵەکە لەشیر ببڕنەوە(بەبێش دوو ساڵەکەدا) ﴿عَن تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ﴾ بەڕەزامەندی و راوێژی هەردوولایەکیان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەوە گوناهیان ناگات ﴿وَإِنْ أَرَدتُّمْ﴾ وە ئەگەر (ئێوەی باوان) ویستان ﴿أَن تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ﴾ دایەن بگرن بۆ منداڵەکانتان ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە گوناهتان ناگات ﴿إِذَا سَلَّمْتُم﴾ ئەگەر پێیان بدەن ﴿مَّا آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ﴾ ئەوەی بۆتان دانەوون بەخۆشی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا﴾ وە لەخوا بترسن و بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٣﴾

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ﴾ ئەو پیاوانەی کەدەمرن لەئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا﴾ و هاوسەران جێ دەهێڵن ﴿يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ﴾ هاوسەرەکانیان دەبێت چاوەڕوانی بکەن ﴿أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾ چوار مانگ و دە شەو ﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە عیددەیان تەواو بوو ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئیتر گوناهتان لەسەر نی یە (ئەی کەس وکاری ژن) ﴿فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ لەوەی کە (ئەو ژنانە) دەیکەن لەخۆیانەوە بەپێی ی باوی ناو کۆمەڵ ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿٢٣٤﴾ ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە گوناهتان ناگات ﴿فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ﴾ لە خوازبێنی ژنانی (مێرد مردوو) بە ناڕاستەوخۆ پێیان بڵێن ﴿أَوْ أَكْنَنتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ﴾ یا لەدڵی خۆتاندا (بڕیار بدەن) دەیانخوازن ﴿عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ﴾ خوای گەورە زانیویەتی کە بێگومان ئێوە ﴿سَتَذْكُرُونَهُنَّ﴾ بەبیر ناویان دەبەن ﴿وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا﴾ بەڵام بەنهێنی بەڵێنیان پێ مەدەن ﴿إِلَّا أَن تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر قسەیەك کەباش بێت ﴿وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ﴾ وە بڕیاری مارەکردنیان مەدەن ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ﴾ تا عیددەکەیان تەواو دەبێت ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ وە بزانن بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ بەوەی کە لە دڵتاندایە ﴿فَاحْذَرُوهُ﴾ کەواتە خۆتان بپارێزن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە بزانن دڵنیابن کە خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێخۆشبووی لەسەرخۆیە ﴿٢٣٥﴾ ﴿لَّا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ گوناهتان لەسەر نی یە ﴿إِن طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ ئەگەر ژنانێك تەڵاق بدەن ﴿مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ﴾ کە هێشتا نەچووبنە لایان ﴿أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ یا مارەییتان بۆ دانەنابن ﴿وَمَتِّعُوهُنَّ﴾ وە بەهرەمەندیان بکەن (شتێکیان لەماڵی خۆتان بدەنێ) ﴿عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ﴾ دەوڵەمەند بەپێی ی خۆی ﴿وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ﴾ وە هەژار بەپێی ی خۆی ﴿مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەهرەوەرمەندی یەك کە باو و بەرێز بێت ﴿حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوە پێویستە لەسەر چاکەکاران ﴿٢٣٦﴾ ﴿وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ﴾ وە ئەگەر ژنانتان تەڵاق دا ﴿مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ﴾ پێش ئەوەی بچنە لایان ﴿وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾ وە مارەیی تان بۆ دانابوون ﴿فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ﴾ ئەوە نیوەی مارەیی یەکەیان دەکەوێ ﴿إِلَّا أَن يَعْفُونَ﴾ مەگەر ئەوان (ژنان) خۆش بن ﴿أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي﴾ یان ئەو کەسە لە (مێرد) ی خۆش بێت ﴿بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ﴾ کە مارەبڕینەکەی بەدەستە ﴿وَأَن تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وە لێ خۆشبوونتان لە پارێزکارییەوە نزیکترە ﴿وَلَا تَنسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ﴾ وە ئەو چاکەیەی کە لە نێوانتاندا بووە لەبیرتان مەچێتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بینایە بەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿٢٣٧﴾

﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ﴾ ئاگاداری لە نوێژەکانتان بکەن و بیانپارێزن ﴿وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى﴾ وە (بەتایبەتی)
نوێژی ناوەڕاست (کە نوێژی عەسرە) ﴿وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ﴾ وە لە نوێژدا بوەستن بۆ خوا بە گەردن
کەچی و (بێ قسەکردن) ﴿٢٣٨﴾ ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر ترسان ﴿فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا﴾ (نوێژ بکەن)
بە پیادە یان بە سواری ﴿فَإِذَا أَمِنْتُمْ﴾ کە ترستان نەما ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿كَمَا
عَلَّمَكُمْ﴾ بەو ڕەنگەی فێری کردوون ﴿مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ﴾ ئەوەی جاران نەتاندەزانی ﴿٢٣٩﴾
﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ﴾ ئەو پیاوانەی دەمرن لە ئێوە ﴿وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا﴾ پاش خۆیان
ژنەکانیان بەجێ دەهێڵن ﴿وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ﴾ (خوا فەرمانی کردووە) بە وەسیەت کردن بۆ ژنەکانیان
﴿مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ﴾ تا ساڵێك بەخێو بکرێن ﴿غَيْرَ إِخْرَاجٍ﴾ بێ ئەوەی دەربکرێن (لە ماڵی مێردیان)
﴿فَإِنْ خَرَجْنَ﴾ ئەمجا ئەگەر خۆیان چوونە دەرەوە ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئیتر هیچ گوناهتان لەسەر نییە
(ئەی کەس و کاری مێرد) ﴿فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ﴾ لەوەی کە ئەو ژنانە دەیکەن دەربارەی خۆیان ﴿مِنْ
مَعْرُوفٍ﴾ بەباشی ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵ و باڵادەست و کاردروستە ﴿٢٤٠﴾ ﴿وَلِلْمُطَلَّقَاتِ﴾
بۆ ئەو ژنانەی تەڵاق دراون هەیە (بەسەر مێردەکانیانەوە) بەهرەمەند بکرێن (بە بڕێك پارە) ﴿مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەباشی
﴿حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ﴾ (ئەوە) پێویستە لەسەر پارێزکاران ﴿٢٤١﴾ ﴿كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾
ئاوا خوا ئایەتانی خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تاکو بگەن و ژیربن ﴿٢٤٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ
إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا وردنەبوویتەوە لەوانەی ﴿خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ کە لە وڵاتی خۆیان دەرچوون ﴿وَهُمْ
أُلُوفٌ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان هەزاران (کەس) بوون ﴿حَذَرَ الْمَوْتِ﴾ لە ترسی مردن ﴿فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا﴾
ئەمجا خوا پێی وتن بمرن ﴿ثُمَّ أَحْيَاهُمْ﴾ لە پاشان زیندووی کردنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ﴾
بەڕاستی خوا خاوەنی چاکەیە ﴿عَلَى النَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکەوە ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ﴾ بەڵام زۆربەی
خەڵك ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی خوا ناکەن ﴿٢٤٣﴾ ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جەنگ بکەن لە ڕێی خوادا
﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿٢٤٤﴾ ﴿مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ
اللَّهَ﴾ کێیە ئەو کەسەی قەرز بدات بە خوا ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بە قەرزێکی باش ﴿فَيُضَاعِفَهُ لَهُ﴾ ئەمجا
خوا بۆی زیاد دەکات ﴿أَضْعَافًا كَثِيرَةً﴾ بە زیادکردنێکی زۆر ﴿وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ﴾ وە خوا (ڕزقی
خۆی) ئەگرێتەوە و فراوانی دەکات ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە ﴿٢٤٥﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ﴾ ئایا وورد نەبوویتەوە لەبەسەرهاتی دەستە و کۆمەڵێک لەکاربەدەست و دەودارانی ﴿مِن بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بەنی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿مِن بَعْدِ مُوسَىٰ﴾ لەدوای مووسا ﴿إِذْ قَالُوا لِنَبِيٍّ لَّهُمُ﴾ کە بەپێغەمبەرێکی خۆیان ووت ﴿ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا﴾ پاشایەکمان بۆ بنێرە ﴿نُّقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تا جەنگ بکەین لەرێی خوادا ﴿قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ﴾ ووتی ئایا نزیکە ئێوە ﴿إِن كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ﴾ ئەگەر جەنگتان لەسەر فەرز و پێویست بکرێ ﴿أَلَّا تُقَاتِلُوا﴾ جەنگ نەکەن ﴿قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ﴾ (لە وەڵامدا) ووتیان چ سوودێکمان پێ دەگات ئەگەر جەنگ نەکەین ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەرێی خوادا ﴿وَقَدْ أُخْرِجْنَا﴾ لەکاتێکدا کە دەرکراوین ﴿مِن دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا﴾ لە وڵاتمان و ماڵ و منداڵماندا ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێک جەنگیان لەسەر پێویست کرا ﴿تَوَلَّوْا﴾ پشتیان هەڵکرد ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ خوایش ئاگادارە بەسەر ستەمکاراندا ﴿٢٤٦﴾ ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا﴾ بێگومان خوا طالوتی بۆ ناردوون بە پادشا ﴿قَالُوا أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ﴾ ووتیان ئەو چۆن ئەبێ بە پادشا ﴿عَلَيْنَا﴾ بەسەر ئێمەوە ﴿وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ﴾ کە ئێمە لەو شایستەترین بەپادشایی ﴿وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ﴾ وە دارایی زۆری نەدراوەتێ ﴿قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ﴾ فەرمووی بەڕاستی خوا ئەوی هەڵبژاردووە بەسەر ئێوەدا ﴿وَزَادَهُ بَسْطَةً﴾ وە بەشی زیاتری داوەتێ لە فراوانی ﴿فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ﴾ لەزانین و توانایی جەستە ﴿وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ﴾ وە خوا موڵک و پاشایی خۆی دەدات ﴿مَن يَشَاءُ﴾ بەهەر کەس خۆی بیەوێ ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا (بەخشەرە) فراوان و زانایە ﴿٢٤٧﴾ ﴿وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾ وە پێغەمبەرەکەیان پێی ووتن ﴿إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ﴾ نیشانەی پادشایەکەی ئەوەیە ﴿أَن يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ﴾ کە سندوق و دارەمەیتەکەتان بۆ دێتەوە ﴿فِيهِ سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ کەمایەی ئارامیتە لەپەروەردگارتانەوە ﴿وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ﴾ لەگەڵ هەندێک لەکەلەپووری ﴿آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ﴾ خانەدانی مووسا و هاروون ﴿تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتە هەڵیدەگرن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ﴾ بێگومان لەمەدا نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئێوە ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدار بن ﴿٢٤٨﴾

﴿فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ﴾ ئەمجا کاتێک کە طالوت بەخۆی و لەشکرەکەیەوە (لە شار) دەرچوون ﴿قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ﴾ پێی ی ووتن بێگومان خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِنَهَرٍ﴾ بەچەمێك (ڕووبارێك) ﴿فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ﴾ ئەمجا هەرکەسێك لێی خواردەوە ﴿فَلَيْسَ مِنِّي﴾ ئەوە لە (لەشکری) من نییە ﴿وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ وە هەرکەسێك لێی نەچەشت ئەوە لە منە ﴿إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً﴾ مەگەر کەسێك پڕمشتێکی لێ بگرێ ﴿بِيَدِهِ﴾ بە دەستی خۆی (و بیخواتەوە) ﴿فَشَرِبُوا مِنْهُ﴾ جا هەموو تێریان لێ خواردەوە ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ﴾ کاتێك طالوت لێی پەڕیەوە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا (بێ ئەوانەی کە تێریان لێ خواردەوە) ﴿قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ ووتیان ئەمڕۆ ئێمە دەرەقەتی جالووت و لەشکرەکەی نایەیین ﴿قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ﴾ ووتیان ئەوانەی کە پێیان وابوو ﴿أَنَّهُمْ مُلَاقُو اللَّهِ﴾ بە خزمەت خوا دەگەن (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ﴾ زۆر دەستەی کەم زاڵ بووە بەسەر ﴿فِئَةً كَثِيرَةً﴾ دەستەی زۆردا ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ وە خوا لەگەڵ خۆڕاگرانە ﴿٢٤٩﴾ ﴿وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ﴾ کاتێك کە ڕووبەڕووی جالووت و لەشکرەکەی وەستان ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾ خوایە خۆڕاگری بڕێژە بەسەرماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ وە پێمان جێگیر بکە ﴿وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ وە زاڵمان بکە بەسەر گەلی بێ بڕوایاندا ﴿٢٥٠﴾ ﴿فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوسا بەفەرمانی خوا شکاندنیان ﴿وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ﴾ وە داوود (کە یەکێك بوو لە سەربازانی طالوت) جالووتی کوشت ﴿وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە خوا پاشایەتی و پێغەمبەریتی دایە ﴿وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ﴾ وە ئەوەی ویستی فێری کرد ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ﴾ ئەگەر خوا خەڵکی لەبەر نەبردایە ﴿بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەهەندێکی تریان ﴿لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ﴾ هەموو سەر ڕەوی پڕدەبوو لە خراپە و تاوان ﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ﴾ بەڵام خوا خاوەنی بەخششە ﴿عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیانەوە ﴿٢٥١﴾ ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئەم (بەسەرهاتانە) نیشانەکانی خوان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرتدا ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی ﴿وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بێگومان تۆ لە پێغەمبەرانیت ﴿٢٥٢﴾

﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا﴾ ئەو پێغەمبەرانەی (کە ناسکران) ڕێزمان داوە ﴿بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان بەسەر
هەندێکیاندا ﴿مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ اللَّهُ﴾ لەو پێغەمبەرانە هی وایان بووە کە خوا قسەی لەگەڵ کردووە (وەک موسی علیە
السلام) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ﴾ وە هەندێکیانی بەرز کردۆتەوە چەند پلەیەک ﴿وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ﴾
وە دامان بە عیسای کوڕی مەریەم چەند بەڵگە و (موعجیزە)یەکی ئاشکرا ﴿وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ وە
پشتگیریمان کرد بە فریشتەی سرووش (کە جبریلە) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِن
بَعْدِهِم﴾ ئەو گەلانەی کەلە دوای پێغەمبەرەکانیان دەهاتن لەگەڵ یەکدا نەدەجەنگین ﴿مِّن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ
الْبَيِّنَاتُ﴾ دوای ئەو نیشانە ڕوونانەی کە بۆیان هاتبوو ﴿وَلَٰكِنِ اخْتَلَفُوا﴾ بەلام دووبەرەکی یان تێکەوت
﴿فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ﴾ ئەمجا هی وایان بوو بڕوای هێنا ﴿وَمِنْهُم مَّن كَفَرَ﴾ وە هی وایان بوو بێ بڕوا بوو
﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا اقْتَتَلُوا﴾ یەکتریان نەدەکوشت و شەڕیان نەدەکرد ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ
مَا يُرِيدُ﴾ بەڵام ئەوەی خوا بیەوێت دەیکات ﴿٢٥٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە
﴿أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُم﴾ ببەخشن لەو ڕزقەی کە پێمان داوون ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ پێش ئەوەی کە ڕۆژێ بێ
﴿لَّا بَيْعٌ فِيهِ﴾ کە نە کڕین و فرۆشتنی تێدابێ ﴿وَلَا خُلَّةٌ﴾ و نە دۆستایەتی و ئاشنایەتی تێدایە ﴿وَلَا شَفَاعَةٌ﴾
وە نە تکای تێدایە (تا ڕزگارتان کات لە سزا) ﴿وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ وە هەر بێ بڕوایانن ستەمکاران
﴿٢٥٤﴾ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست بێجگە لەو ﴿الْحَيُّ﴾ هەمیشە
زیندووی ﴿الْقَيُّومُ﴾ ئەدبیرکەر و ڕاگری بوونەوەر) ﴿لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ﴾ نە وەنەوز ئەیگرێ و نە خەو
﴿لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەرچی ئەوەیە هەرچی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ
عِندَهُ﴾ کێ یە ئەو کەسەی لەو ڕۆژەدا بتوانێ تکای لەلا بکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بە ڕێ پێدانی خۆی نەبێت
﴿يَعْلَمُ﴾ ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەوەی لەبەردەمی (ئادەمی) یە وەیە (لە دونیا لە بەردەستیاندایە) ﴿وَمَا
خَلْفَهُمْ﴾ وە لەوەی لە دواوەیەتی (لە ڕۆژی دوایی بۆیان ئامادەکراوە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ﴾ وە کەس ئاگای پێ
یە لە هیچ شتێک ﴿مِّنْ عِلْمِهِ﴾ لە زانین و زانیاری ئەو (خوا) بە ﴿إِلَّا بِمَا شَاءَ﴾ مەگەر ئەوەی کە خۆی بیەوێ
﴿وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کورسی یەکەی خوادا هەموو ئاسمانەکان و زەوی گرتۆتەوە ﴿وَلَا يَئُودُهُ
حِفْظُهُمَا﴾ وە پارێزگاری کردنی ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا ئاسانە و (گران نییە) ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ وە
هەر ئەوە بڵند پلەی پایە گەورە ﴿٢٥٥﴾ ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ﴾ بە هیچ جۆرێک زۆر لێ کردن لە دیندا نییە (بۆ
هاتنە ناو ئیسلام) ﴿قَد تَّبَيَّنَ﴾ چونکە بە ڕاستی لە یەک جیاوبۆتەوە ﴿الرُّشْدُ﴾ ڕێنموونی و شارەزایی ﴿مِنَ
الْغَيِّ﴾ لە گومڕایی و سەرلێشێواوی (ئەم ئایەتە تایبەتە بە ئەوانەی ئایینی ئاسمانی یان هەیە) ﴿فَمَن يَكْفُرْ
بِالطَّاغُوتِ﴾ ئەمجا هەر کەس بە ڕێگای بێ بڕوایی بگەڕێتەوە (بێ باوەڕ بێ بە هەر پەرستراوێک جگە لە خوا)
﴿وَيُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە بڕوا بهێنێ بە خوا ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ﴾ ئەوە بێگومان بە توندی دەستی گرتووە ﴿بِالْعُرْوَةِ
الْوُثْقَىٰ﴾ بە دەستەگیرەیەکی قایمی بەهێزی و (کە ئیسلام، یان ئیمانەکەیەتی) ﴿لَا انفِصَامَ لَهَا﴾ کە بچڕان
و بەربوونی بۆ نییە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿٢٥٦﴾

﴿اللَّهُ وَلِيُّ﴾ خوا دۆست و پشتیوانی ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەیە کە بڕوادارن ﴿يُخْرِجُهُم﴾ دەریان
دەهێنێت ﴿مِّنَ الظُّلُمَاتِ﴾ لە تاریکستانی بێ بڕوایی ﴿إِلَى النُّورِ﴾ بۆ ڕووناکی باوەڕ و ڕێنموویی
﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ﴾ شەیتان دۆستیانە ﴿يُخْرِجُونَهُم﴾
دەریان دەهێنێ ﴿مِّنَ النُّورِ﴾ لە ڕووناکی (بیر و باوەڕ) ەوە ﴿إِلَى الظُّلُمَاتِ﴾ بۆ تاریکستانی (گومڕایی)
﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَابُ النَّارِ﴾ هاوڕێی دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایا ئەمێننەوە هەتاهەتایە
(٢٥٧) ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي﴾ ئایا ئاوڕێك نادەیتەوە بەلای ئەو (نەمروود) ەی ﴿حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ کە دەمەقاڵێی کرد
لەگەڵ ئیبراهیم (پێغەمبەر علیه السلام) ﴿فِي رَبِّهِ﴾ دەرحەق بە پەروەردگاری ﴿أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ﴾
لەبەر ئەوەی خوا پادشایی دابوویە ﴿إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ﴾ کاتێ کە ئیبراهیم (لە وەڵامی نەمروود دا) ووتی
﴿رَبِّيَ الَّذِي﴾ پەروەردگاری من ئەو زاتەیە ﴿يُحْيِي﴾ ژیان ئەداو ﴿وَيُمِيتُ﴾ ژیان دەسێنێ (وەدەمرێنێت)
﴿قَالَ﴾ (نەمروود) ووتی ﴿أَنَا أُحْيِي﴾ منیش ژیان ئەدەم ﴿وَأُمِيتُ﴾ وە ژیان دەسێنم و دەمرێنم (دوو
زیندانی کراوی هێنا یەکێکیانی ئازاد کرد و ئەوی دیکەیانی کوشت) ﴿قَالَ إِبْرَاهِيمُ﴾ ئیبراهیم ووتی
﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ﴾ بێگومان خوا خۆر لە ڕۆژهەڵاتەوە هەڵدەهێنێ ﴿فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ﴾
دە (ئەگەر دەتوانیت) تۆ لە ڕۆژئاواوە هەڵی بێنە ﴿فَبُهِتَ﴾ ئەمجا دەم کوت بوو ﴿الَّذِي كَفَرَ﴾ ئەو بێ
بڕوایە (نەمروود) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات (٢٥٨)
﴿أَوْ كَالَّذِي﴾ یا وەك ئەو کەسە (عوزەیر) ﴿مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ﴾ کە ڕابورد بەلای شارێکدا (بيت المقدس)
﴿وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا ئەو (شارە) دیوارەکانی ڕووخا بوو بەسەر سەربانەکانیدا
﴿قَالَ﴾ (عوزەیر) ووتی ﴿أَنَّىٰ يُحْيِي هَٰذِهِ اللَّهُ﴾ خوا چۆن ئەم شارە ئاوەدان دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾
پاش مردنی ؟ (واتە پاش ویران بوونی) ﴿فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ﴾ یەکسەر خوای گەورە (عوزەیری)
سەد ساڵ مراند ﴿ثُمَّ بَعَثَهُ﴾ و پاشان زیندووی کردەوە ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی
چەند ماویتەوە لێرەدا ؟ ﴿قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ووتی ڕۆژێك یا بەشێ لە ڕۆژێك ماومەتەوە
﴿قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی نەخێر بەڵکو سەد ساڵ ماویتەوە ﴿فَانظُرْ إِلَىٰ
طَعَامِكَ﴾ جا تەماشای خواردن و ﴿وَشَرَابِكَ﴾ خواردنەوەکەت بکە ﴿لَمْ يَتَسَنَّهْ﴾ تێك نەچووە ﴿وَانظُرْ إِلَىٰ
حِمَارِكَ﴾ وە تەماشای گوێدرێژەکەت بکە ﴿وَلِنَجْعَلَكَ﴾ (وە زیندوومان کردیتەوە) تا بتگێڕین
﴿آيَةً لِّلنَّاسِ﴾ بە موعجیزە و (بەڵگە) بۆ خەڵکی ﴿وَانظُرْ إِلَى الْعِظَامِ﴾ وە تەماشای ئێسقانەکانی
(گوێدرێژەکەت) بکە ﴿كَيْفَ نُنشِزُهَا﴾ چۆن بەرزیان دەکەینەوە (لە شوێنی خۆیان) و یەکیان
ئەخەین ﴿ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا﴾ پاشان گۆشتی بەسەردا دەهێنین ﴿فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ﴾ ئەمجا کاتێ
ئەمانە دەرکەوت بۆی (عوزەیر) ﴿قَالَ أَعْلَمُ﴾ ووتی بەچاکی تێگەیشتم ﴿أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن دەسەڵاتە بەسەر هەموو شتێکدا (٢٥٩)

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ﴾ (ئەی موحەممەد بەیاد بهێنە) کاتێک کە ئیبراهیم ووتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم
﴿أَرِنِي﴾ پیشانم بدە ﴿كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ چۆن مردوو زیندوو دەکەیتەوە؟ ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی:
﴿أَوَلَمْ تُؤْمِن﴾ بڕوات پێ ی نەهێناوە؟ ﴿قَالَ بَلَىٰ﴾ ووتی: بەڵێ بڕوام پێیەتی ﴿وَلَٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي﴾ بەڵام
(ئەمەوێ بیبینم) بۆئەوەی دڵنیا بم ﴿قَالَ﴾ (خوا) فەرمووی ﴿فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ الطَّيْرِ﴾ کەواتە چوار باڵ
ندە بگرە ﴿فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ﴾ ئەمجا (سەریان بڕە) و پارچە پارچەیان بکە ﴿ثُمَّ﴾ لەپاشدا ﴿اجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ
مِّنْهُنَّ جُزْءًا﴾ هەر پارچەیەکیان لەسەر شاخێک دابنێ ﴿ثُمَّ ادْعُهُنَّ﴾ لە پاشان بانگیان بکە ﴿يَأْتِينَكَ
سَعْيًا﴾ بەپەلە دێن بۆلات ﴿وَاعْلَمْ﴾ وە چاک بزانە و ﴿أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ دڵنیابە بێگومان خوا
باڵادەستی کار بەجێ یە (٢٦٠) ﴿مَّثَلُ الَّذِينَ﴾ وێنەی (خێری) ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ کە ماڵی
خۆیان دەبەخشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا ﴿كَمَثَلِ حَبَّةٍ﴾ وەک دەنکە (تۆوێک) وایە
(ڕوابێت) و ﴿أَنبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ﴾ حەوت گوڵی گرتبێت ﴿فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ﴾ لەهەر گوڵێکدا
﴿مِّائَةُ حَبَّةٍ﴾ سەد دەنکی تێدا بێت ﴿وَاللَّهُ يُضَاعِفُ﴾ وە خوا لەمەش زیاتری دەکات ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾
بۆ هەر کەسێک کە خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا خاوەن بەهرەی فراوانی ئاگادارە (٢٦١)
﴿الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێ ی خوادا
﴿ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى﴾ دوای ئەوە هیچ منەتێک نانێن و ئازارێک (بە دڵی هەژاران)
ناگەیەنن ﴿لَّهُمْ﴾ ئەو کەسانە بۆیان هەیە ﴿أَجْرُهُمْ﴾ پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان
﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر نی یە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خەم و خەفەتێکیان
نیە (٢٦٢) ﴿قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ قسە و گوفتاری جوان و شیرین ﴿وَمَغْفِرَةٌ﴾ و چاوپۆشی (لە هەڵەدا)
﴿خَيْرٌ﴾ چاکترە ﴿مِّن صَدَقَةٍ﴾ لە خێرێک ﴿يَتْبَعُهَا أَذًى﴾ کە ئازار و دڵ ئێشاندنی بە دوادا بێ
﴿وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ﴾ خوا دەوڵەمەند و بێ نیاز و لەسەر خۆیە (٢٦٣) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُبْطِلُوا﴾ پوچەڵی مەکەنەوە ﴿صَدَقَاتِكُم﴾ خێر و بەخشینەکانتان ﴿بِالْمَنِّ﴾ بە منەت
نان ﴿وَالْأَذَىٰ﴾ و ئازاردان و دڵ ئێشان ﴿كَالَّذِي﴾ وەک ئەو کەسەی ﴿يُنفِقُ مَالَهُ﴾ ماڵ و سامانی
خۆی دەبەخشێت ﴿رِئَاءَ النَّاسِ﴾ بۆ ڕووبینایی خەڵک ﴿وَلَا يُؤْمِنُ﴾ وە باوەڕی نی یە ﴿بِاللَّهِ﴾ بەخوا
﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿فَمَثَلُهُ﴾ جا وێنەی ئەو ناپاکە ﴿كَمَثَلِ صَفْوَانٍ﴾ وەک بەردێکی
ساف و لووس و بە ﴿عَلَيْهِ تُرَابٌ﴾ کە گڵێکی کەمی بەسەرەوە بێت ﴿فَأَصَابَهُ وَابِلٌ﴾ ئەمجا بارانێکی
لێژمەی لێ بدات ﴿فَتَرَكَهُ صَلْدًا﴾ وە بەردەکە بهێڵێتەوە بە ڕووتی ﴿لَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا﴾
ناتوانن دەستی بخەن هیچ شتێک لەوەی کە کردوویانە ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی
گەلی بێ بڕوا و خوا نەناس ناکات (٢٦٤)

﴿وَمَثَلُ الَّذِينَ﴾ نموونەی ئەوانەی ﴿يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ﴾ کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿ابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ لە پێناو ڕەزامەندی خوا ﴿وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ وە بۆ دامەزراندنی دڵ و دەروونیان
(لەسەر چاکە) ﴿كَمَثَلِ جَنَّةٍ﴾ وەك باخێك وایە ﴿بِرَبْوَةٍ﴾ کە بە شوێنێکی بەرزەوە بێت ﴿أَصَابَهَا
وَابِلٌ﴾ بارانی دڵۆپ گەورەی لێ بدات ﴿فَآتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ﴾ ئەمجا میوەی خۆی بدات بە دوو
هێندە ﴿فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ﴾ وە ئەگەر بارانی دڵۆپ گەورەشی لێ نەدات ﴿فَطَلٌّ﴾ بارانی وورد
لێی ئەدات (واتە بێ بەرهەم نابێت) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوای گەورەش بینایە بەوەی کە
دەیکەن ﴿٢٦٥﴾ ﴿أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کەس لە ئێوە حەز دەکات ﴿أَن تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ﴾ کە باخێکی بێت
﴿مِّن نَّخِيلٍ﴾ لە درەختی خورما ﴿وَأَعْنَابٍ﴾ وە جۆرەها درەختی ترێ و ڕەز ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾
چەند جۆگە ئاو بڕوا بەژێریاندا ﴿لَهُ﴾ بۆ خاوەن باخەکە بێت ﴿فِيهَا﴾ لەناو ئەو باخەدا ﴿مِن كُلِّ
الثَّمَرَاتِ﴾ لە هەموو جۆرە میوەیەك ﴿وَأَصَابَهُ﴾ لەکاتێکدا (خاوەنەکەی) دووچاری بێ ﴿الْكِبَرُ﴾
پیری ﴿وَلَهُ﴾ وە بێتی ﴿ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ﴾ چەند منداڵێکی ووردی بێ دەسەڵات ﴿فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ﴾
ئەمجا گەردەلوولێکی لێ هەڵ بکات ﴿فِيهِ نَارٌ﴾ گڕو سەمومی تێدا بێ ﴿فَاحْتَرَقَتْ﴾ یەکسەر
باخەکە بسووتێ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەم ڕەنگە ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ خوا نیشانەکانی (میهرەبانی)
خۆیتان بۆ ڕوون دەکاتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢٦٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَنفِقُوا﴾ ببەخشن ﴿مِن طَيِّبَاتِ﴾ لە پاکترینی ﴿مَا كَسَبْتُمْ﴾
ئەوەی پەیداتان کردووە ﴿وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُم﴾ وە لەوەی کە بۆمان دەرهێناون (ڕواندوون)
﴿مِّنَ الْأَرْضِ﴾ لە زەوی ﴿وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنفِقُونَ﴾ مەڕۆن لەوەی ببەخشن کە خراپە ﴿وَلَسْتُم
بِآخِذِيهِ﴾ لە کاتێکدا کە خۆتان ئەو شتە خراپە وەرناگرن (ئەگەر پێتان درێتی) ﴿إِلَّا أَن تُغْمِضُوا
فِيهِ﴾ مەگەر چاوی لێ بپۆشن ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ وە چاك بزانن کە خوا ﴿غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ بێ
نیازێکی شایستەی ستایشە ﴿٢٦٧﴾ ﴿الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ﴾ شەیتان دەتان ترسێنێ بە هەژاری
﴿وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ﴾ وە فەرمانتان پێدەدات بە خراپە ﴿وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا﴾ وە خوا
بەڵێنی لێخۆشبوون و چاکەتان پێدەدات ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ خوا بەهرە فراوان میهرەبانی زانایە ﴿٢٦٨﴾
﴿يُؤْتِي﴾ ئەی بەخشێ ﴿الْحِكْمَةَ﴾ ژیری ودانایی ﴿مَن يَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێ ﴿وَمَن يُؤْتَ
الْحِكْمَةَ﴾ وە هەر کەسێك ژیری و دانایی پێدرا ﴿فَقَدْ أُوتِيَ﴾ ئەوە بەڕاستی پێی دراوە ﴿خَيْرًا
كَثِيرًا﴾ خێر و چاکەیەکی زۆر ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ پەند وەرناگرن ﴿إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ تەنها خاوەن
ژیری و هۆشمەندەکان نەبێت ﴿٢٦٩﴾

﴿وَمَا أَنفَقْتُم﴾ ئەوەی بەخشیبێتان ﴿مِّن نَّفَقَةٍ﴾ لەچاکە ﴿أَوْ نَذَرْتُم مِّن نَّذْرٍ﴾ یا نەزرێکتان بڕیار
داوە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا ئاگای لێ یە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وە بۆ ستەمکاران
نیە ﴿مِنْ أَنصَارٍ﴾ هیچ یارمەتی دەرێک ﴿٢٧٠﴾ ﴿إِن تُبْدُوا﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن ﴿الصَّدَقَاتِ﴾
خێرەکانتان ﴿فَنِعِمَّا هِيَ﴾ ئەوە کارێکی باشە ﴿وَإِن تُخْفُوهَا﴾ وە ئەگەر بیشارنەوە ﴿وَتُؤْتُوهَا﴾
و بیدەن ﴿الْفُقَرَاءَ﴾ بە هەژاران ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئێوە ﴿وَيُكَفِّرُ عَنكُم﴾
وە خوا هەڵی ئەوەرێت لەسەرتان و دەیسڕێتەوە ﴿مِّن سَيِّئَاتِكُمْ﴾ هێندێ لە گوناهەکانتان
﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا بەوەی کە دەیکەن ئاگادارە ﴿٢٧١﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَيْكَ﴾ لەسەر تۆ
نیە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُدَاهُمْ﴾ ڕێنموونیی و موسوڵمان کردنی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ
اللَّهَ﴾ بەڵکو خوا ﴿يَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسێکی بوێت هیدایەتی دەدات ﴿وَمَا تُنفِقُوا﴾ وە ئەوەی
ئێوە دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە دارایی (چاکە) ﴿فَلِأَنفُسِكُمْ﴾ ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆتانە
﴿وَمَا تُنفِقُونَ﴾ ئێوە هیچ نابەخشن ﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ﴾ مەگەر بۆ ڕەزای خوا نەبێ ﴿وَمَا تُنفِقُوا﴾
وە ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە سامان و (چاکە) ﴿يُوَفَّ إِلَيْكُمْ﴾ پاداشتەکەیتان دەست دەکەوێتەوە
﴿وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ و ئێوە ستەمتان لێ ناکرێ ﴿٢٧٢﴾ ﴿لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ﴾ (ئەم خێرە) بۆ ئەو هەژارانەیە
﴿أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ کە دەست و پێ بەستراون لە ڕێی خوادا ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ ناتوانن ﴿ضَرْبًا
فِي الْأَرْضِ﴾ (بۆ ڕۆزی پەیدا کردن) بگەڕێن بە زەوی دا ﴿يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ﴾ نەزانی بێ خەبەر وا
هەست دەکات ئەوان ﴿أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ﴾ کە دەوڵەمەندن بەهۆی بێ پاری یانەوە (سواڵ نەکردنیانەوە)
﴿تَعْرِفُهُم﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەیان ناسیت ﴿بِسِيمَاهُمْ﴾ بە شێوەیاندا ﴿لَا يَسْأَلُونَ
النَّاسَ﴾ داوای هیچ لە کەس ناکەن ﴿إِلْحَافًا﴾ بە زۆر (وەک سواڵ کەرانی تر) ﴿وَمَا تُنفِقُوا﴾
وە ئەوەی دەیبەخشن ﴿مِنْ خَيْرٍ﴾ لە ماڵ و سامان ﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە
پێی ﴿٢٧٣﴾ ﴿الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُم﴾ ئەوانەی کە ماڵ و دارایی خۆیان دەبەخشن ﴿بِاللَّيْلِ﴾ بە شەو
﴿وَالنَّهَارِ﴾ و بە ڕۆژ ﴿سِرًّا﴾ بە پەنهانی ﴿وَعَلَانِيَةً﴾ و بە ئاشکرا ﴿فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ ئەوانە هەر
پاداشتیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان لەسەر
نیە (لە داهاتوودا) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە ئەوان خەفەت بار نابن لە ڕۆژی دوایدا ﴿٢٧٤﴾

﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا﴾ ئەوانەی کە سوود (ربا) دەخۆن ﴿لَا يَقُومُونَ﴾ (کاتی زیندوو بوونەوە) ڕاست نابنەوە (لە گۆڕەکانیاندا) ﴿إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي﴾ مەگەر چۆن کەسێ ڕاست دەبێتەوە ﴿يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ﴾ کە شەیتان دەستی لێ وەشاندبێ (وە تووشی فێ بووبێ) ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە، سوود خۆران ووتیان ﴿إِنَّمَا الْبَيْعُ﴾ کڕین و فرۆشتن ﴿مِثْلُ الرِّبَا﴾ وەك سوود وایە ﴿وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ﴾ لە کاتێکدا خوا ڕێی داوە بە کڕین و فرۆشتن وحەڵاڵی کردووە ﴿وَحَرَّمَ الرِّبَا﴾ بەڵام سوود (ڕیبا) ی قەدەغە کردووە ﴿فَمَنْ جَاءَهُ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی پێی گەیشت ﴿مَوْعِظَةٌ﴾ ئامۆژگاری یەك ﴿مِنْ رَبِّهِ﴾ لە پەروەردگاری یەوە ﴿فَانْتَهَى﴾ وە جێزا دەستی لێ هەڵگرت ﴿فَلَهُ مَا سَلَفَ﴾ ئەوا ئەوەی لەوەپێش وەری گرتووە بۆخۆیەتی (لە سوود خواردن) ﴿وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ وە کاری ئەو حەوالە بەخوایە ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ وە ئەوەی گەڕایەوە (بۆ سوود خواردن) ﴿فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئا ئەوانە هاوڕێی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا﴾ تیا دەمێنەوە ﴿خَالِدُونَ﴾ بە هەمیشەیی وەهەتاهەتایی ﴿٢٧٥﴾ ﴿يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا﴾ خوا بەر و بەرەکەتی سوود نامێڵێت ﴿وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ﴾ وە زەرو بەخێرو بەخشین ئەدات وزیادی ئەکات ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ﴾ وە خوا خۆشی ناوێت ﴿كُلَّ كَفَّارٍ﴾ هیچ بێباوەڕ و ناسوپاسگوزارێکی ﴿أَثِيمٍ﴾ تاوانکار ﴿٢٧٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان کردوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژیان بەهوش و بیرەوە کردووە ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ وە زەکاتیان داوە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ تەنها پاداشتیان ﴿عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریانە ﴿وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ وە هیچ ترسێکیان بەسەر نی یە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە هیچ خەفەتێك ڕوویان تێ ناکات ﴿٢٧٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە (بە خوا) ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ لە خوا بترسن ﴿وَذَرُوا﴾ وە دەست هەڵگرن ﴿مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا﴾ لەو سوودەی کە لای خەڵك ماوەتەوە ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٢٧٨﴾ ﴿فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا﴾ ئەمجا ئەگەر دەستی لێ هەڵنەگرت ﴿فَأْذَنُوا﴾ کەواتە بزانن و ئاگادار بن ﴿بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ جەنگ لەگەڵ خوداو پێغەمبەرەکەی ڕادەگەیەنن ﴿وَإِنْ تُبْتُمْ﴾ وە ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ﴾ ئەوا تەنها سەرمایەکانتان هی ئێوەیە ﴿لَا تَظْلِمُونَ﴾ ستەم بکەن (لە خەڵکی) ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ﴾ وە ستەمتان لێ دەکرێت ﴿٢٧٩﴾ ﴿وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ﴾ وە ئەگەر قەرزدار نەداربوو ﴿فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ﴾ ئەوە ماوەڵەتی بدرێت تا خۆ دەسەڵاتی دەدا ﴿وَأَنْ تَصَدَّقُوا﴾ وە ئەگەر (لە قەرزەکە) ئازادیان بکەن ﴿خَيْرٌ لَكُمْ﴾ باشترە بۆتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر تێ بگەن ﴿٢٨٠﴾ ﴿وَاتَّقُوا﴾ وە بترسن ﴿يَوْمًا﴾ لە ڕۆژێك ﴿تُرْجَعُونَ فِيهِ﴾ دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَى اللَّهِ﴾ بۆ لای خوا ﴿ثُمَّ تُوَفَّى﴾ لەپاشان پاداشت ئەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ بە هەموو کەسێك ﴿مَا كَسَبَتْ﴾ (پاداشت و سزای) ئەوەی کردوویەتی ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٢٨١﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا تَدَايَنتُم بِدَيْنٍ﴾ ئەگەر قەرزێکتان لەیەکتری کرد ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بۆ ماوەیەکی ماوبڕاو (دیاری کراو) ﴿فَاكْتُبُوهُ﴾ ئەوە بینووسن ﴿وَلْيَكْتُب﴾ وە با بینووسێ ﴿بَّيْنَكُمْ﴾ لە نێوانتاندا ﴿كَاتِبٌ﴾ نووسەرێک ﴿بِالْعَدْلِ﴾ بەڕاستی (وەدادوەری) ﴿وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ﴾ وە هیچ نووسەرێک با سەرپێچی نەکات ﴿أَن يَكْتُبَ﴾ لە نووسینی (سەنەدی قەرز) دا ﴿كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ﴾ هەروەک خوا ئەوی فێری نووسین کردووە ﴿فَلْيَكْتُبْ﴾ با بینووسێ ﴿وَلْيُمْلِلِ الَّذِي﴾ وە با ئەو کەسە دەقی سەنەدەکە بڵێ و بیخوێنێتەوە ﴿عَلَيْهِ الْحَقُّ﴾ کە قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ﴾ وە لە پەروەردگاری بترسێ ﴿وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا﴾ وە هیچی لێ کەم نەکاتەوە ﴿فَإِن كَانَ الَّذِي﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو کەسەی ﴿عَلَيْهِ الْحَقُّ﴾ قەرزەکەی بەسەرەوەیە ﴿سَفِيهًا﴾ بێ عەقڵ بوو ﴿أَوْ ضَعِيفًا﴾ یان ناتەواو بوو ﴿أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ﴾ یا نەیدەتوانی ﴿أَن يُمِلَّ هُوَ﴾ خۆی دەقی سەنەدەکە بڵێت و بیخوێنێتەوە ﴿فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ﴾ ئەوە با گەورەکەی بیڵێت و بیخوێنێتەوە ﴿بِالْعَدْلِ﴾ بەڕاستی (وەدادپەروەری) ﴿وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ﴾ وە دوو شاهید بگرن ﴿مِن رِّجَالِكُمْ﴾ لە پیاوانی خۆتان (موسوڵمان) ﴿فَإِن لَّمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ﴾ ئەمجا ئەگەر دوو پیاو نەبوو ﴿فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ﴾ ئەوە با پیاوێک و دوو ژن بێ ﴿مِمَّن تَرْضَوْنَ﴾ لەوانەی کە پەسەندیان دەکەن ﴿مِنَ الشُّهَدَاءِ﴾ لە شاهیدەکان ﴿أَن تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا﴾ بۆ ئەوەی ئەگەر یەکێکیان لەبیری چوو ﴿فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَىٰ﴾ با ئەوی تریان بیری بخاتەوە ﴿وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ﴾ با شایەتەکان سەرپێچی نەکەن ﴿إِذَا مَا دُعُوا﴾ کاتێک بانگ کران (بۆ شایەتی دان) ﴿وَلَا تَسْأَمُوا﴾ وە بێزار مەبن ﴿أَن تَكْتُبُوهُ﴾ لەوەی کە بینووسن ﴿صَغِيرًا﴾ بچووک بێت ﴿أَوْ كَبِيرًا﴾ یان گەورە ﴿إِلَىٰ أَجَلِهِ﴾ تا کاتی خۆی ﴿ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەم نووسینەتان ڕاستترە بەلای خواوە ﴿وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ﴾ وە چەسپێنەرترە بۆ شایەتی دانەکە ﴿وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا﴾ وە نزیکترە لەوەی کە نەکەونە گومانەوە ﴿إِلَّا أَن تَكُونَ تِجَارَةً﴾ مەگەر کاتێک ئەو کڕدەوەیە بازرگانیەکی ﴿حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ﴾ دەست بە دەست پێی بیگێڕن لە نێو خۆتاندا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئەوە لەم کاتەدا گوناهتان ناگات ﴿أَلَّا تَكْتُبُوهَا﴾ ئەگەر نەینووسن ﴿وَأَشْهِدُوا﴾ وە شاهید بگرن ﴿إِذَا تَبَايَعْتُمْ﴾ کاتێک کڕین و فرۆشتنتان کرد ﴿وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ﴾ و با زیان بە نووسەر و شاهید نەگەیەنرێ ﴿وَإِن تَفْعَلُوا﴾ وە ئەگەر زیانتان گەیاند ﴿فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ﴾ ئەوە بێگومان گوناهتان دەگات ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا فێرتان دەکات ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بە هەموو شتێک زانا و ئاگادارە ﴿٢٨٢﴾

﴿وَإِن كُنتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ ئەگەر لەسەر سەفەر بوون ﴿وَلَمْ تَجِدُوا﴾ و دەستتان نەکەوت ﴿كَاتِبًا﴾
نووسەرێك ﴿فَرِهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ﴾ ئەوە بارمتەیەك وەرگرن ﴿فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ خۆ ئەگەر هەندێکتان
لە هەندێکتان دڵنیا بوون ﴿فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَانَتَهُ﴾ با ئەو کەسەی کە بە ئەمین دانراوە سپاردەکە بداتەوە
﴿وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ﴾ وە با لە پەروەردگاری بترسێت ﴿وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ﴾ وە شایەتی مەشارنەوە
﴿وَمَن يَكْتُمْهَا﴾ وە ئەو کەسەی بیشارێتەوە ﴿فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ﴾ ئەوە بەڕاستی بە دڵ گوناهبارە ﴿وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەموو کردەوەیەکتان ﴿٢٨٣﴾ ﴿لِّلَّهِ﴾ هەر هی خۆیە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾
ئەوەی لە ئاسمانەکانایە ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَإِن تُبْدُوا﴾ ئەگەر ئاشکرای بکەن
﴿مَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە ﴿يُحَاسِبْكُم بِهِ اللَّهُ﴾ خوا
محاسەبەتان دەکات لەسەری ﴿فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ ئەوسا خۆش دەبێت لەو کەسەی کە بیەوێت
﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ وە سزای کەسێك دەدات کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەدەسەڵات
و بەتوانایە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٨٤﴾ ﴿آمَنَ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەر ﷺ بڕوای هێنا ﴿بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ﴾
بەو نامەیەی کە بۆی نێرراوە ﴿مِن رَّبِّهِ﴾ لە پەروەردگاریەوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ لەگەڵ بڕواداراندا
﴿كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ﴾ هەموو بڕوایان هێناوە بە خوا ﴿وَمَلَائِكَتِهِ﴾ وە بە فریشتەکانی ﴿وَكُتُبِهِ﴾ وە
بە نامەکانی ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وە بە پێغەمبەرانی ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ﴾ لە نێوان هیچ
یەکێك ﴿مِّن رُّسُلِهِ﴾ لە پەیامبەرانی ﴿وَقَالُوا﴾ (بڕواداران) وتیان (پێغەمبەر ئایینی خوای پێ گەیاندین
ئێمەش) ﴿سَمِعْنَا﴾ بیستمان ﴿وَأَطَعْنَا﴾ فەرمانبەریمان کرد ﴿غُفْرَانَكَ رَبَّنَا﴾ داوای لێخۆشبوونت
لێدەکەین ئەی پەروەردگارمان ﴿وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای تۆیە گەڕانەوە ﴿٢٨٥﴾ ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ
نَفْسًا﴾ خوا داوا لە هیچ کەسێك ناکات ﴿إِلَّا وُسْعَهَا﴾ مەگەر بە ئەندازەی توانای خۆی ﴿لَهَا مَا كَسَبَتْ﴾
(سوودی) بۆ خۆی هەیە هەر چاکەیەك بکات (با هەر بە دڵیش بێت) ﴿وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ﴾ وە (زیانی)
بۆ خۆیەتی هەر خراپەیەك بکات ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُؤَاخِذْنَا﴾ لێمان مەگرە ﴿إِن
نَّسِينَا﴾ ئەگەر کردەوەیەکی پێویستمان لەبیرچوو ﴿أَوْ أَخْطَأْنَا﴾ یا بە هەڵە گوناهێکمان کرد
﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگار ﴿وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا﴾ لەسەرمان دامەنێ باری قورس ﴿كَمَا حَمَلْتَهُ﴾
وەك ئەوەی دانا ﴿عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا﴾ لەسەر ئەوانەی پێش ئێمە (ئوممەتانی پێشووتر) ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی
پەروەردگارمان ﴿وَلَا تُحَمِّلْنَا﴾ بەلای وامان بەسەردا مەهێنە ﴿مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ﴾ کە بۆمان هەڵنەگیرێت
﴿وَاعْفُ عَنَّا﴾ وە گوناهەکانمان بسڕەوە ﴿وَاغْفِرْ لَنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ﴿وَارْحَمْنَا﴾ وە میهرەبانیمان
لەگەڵدا بکە ﴿أَنتَ مَوْلَانَا﴾ تۆی یاریدەدەرو پشتیوانمان ﴿فَانصُرْنَا﴾ کەواتە سەرمان بخە ﴿عَلَى
الْقَوْمِ﴾ بەسەر گەلی ﴿الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایاندا ﴿٢٨٦﴾

سورەتی ﴿ آل عِمران ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ مەبەست خوا خۆی دەزانێت بە(ئەلیف، لام، میم) دەخوێندرێتەوە بۆ ماناکەی سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە (١) ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا ئەو خوایەیە کە هیچ پەرستراوێکی راست نیە جگە لەو ﴿الْحَيُّ الْقَيُّومُ﴾
زیندووە و هەمیشە راگری بوونەوەرە (٢) ﴿نَزَّلَ عَلَيْكَ﴾ ناردوویەتیە خوارەوە بۆت ﴿الْكِتَابَ﴾ قورئان
﴿بِالْحَقِّ﴾ بەراستی و دروستی ﴿مُصَدِّقًا﴾ بەراست دانەری ﴿لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ هەموو ئەو (کتێب)انە پێشیدا
بوون ﴿وَأَنزَلَ التَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ وە تەورات و ئینجیلی ناردە خوارەوە (٣) ﴿مِن قَبْلُ﴾ لە پێش قورئاندا ﴿هُدًى
لِّلنَّاسِ﴾ بە رێنموونی خەڵکی ﴿وَأَنزَلَ﴾ وە ناردی بە خوارەوە ﴿الْفُرْقَانَ﴾ فورقان واتە (جیاکەرەوەی راست
و ناراست مەبەست پێی قورئانە) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە
ئایەت و بەڵگەکانی خوا ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ بۆیان هەیە (لە قیامەت دا) سزای سەخت ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ﴾ وە خوا
باڵادەست و بەتوانایە ﴿ذُو انتِقَامٍ﴾ خاوەنی تۆڵەو سزایە (٤) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ﴾ بەڕاستی خوا هیچ
شتێکی لێ ون نابێت ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە زەوی ﴿وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ وە نە لە ئاسمانەوە (٥) ﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوایە
وایێکە ﴿يُصَوِّرُكُمْ﴾ شێوەتان ئەکێشێ ﴿فِي الْأَرْحَامِ﴾ لە منداڵدانەکەدا ﴿كَيْفَ يَشَاءُ﴾ چۆنی بوێ ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا
هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەحەق و راست نیە تەنها ئەو نەبێت ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی باڵادەستی کاربەجێیە (٦)
﴿هُوَ الَّذِي﴾ ئەو خوایە ﴿أَنزَلَ عَلَيْكَ﴾ ناردوویەتی بە خوارەوە بۆت ﴿الْكِتَابَ﴾ قورئان ﴿مِنْهُ آيَاتٌ مُّحْكَمَاتٌ﴾
هەندێکی لە ئایەتەکانی (مەبەستەکانیان) روونن ﴿هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ ئەو ئایەتانە بنەرەتی قورئانن
﴿وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ﴾ وە ئەوانی تر (ئایەتانێکن کە مەبەستەکانیان) روون نین ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی
﴿فِي قُلُوبِهِمْ﴾ کە لە دڵیاندا ﴿زَيْغٌ﴾ لادان و چەوتی هەیە ﴿فَيَتَّبِعُونَ﴾ دوای ئەو ئایەتانە دەکەون ﴿مَا تَشَابَهَ مِنْهُ﴾ کە
لە قورئاندا موتەشابیهن (هاوشێوەن، واتاکانی روون نین) ﴿ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ﴾ بۆ تێکدانی بیروباوەڕی موسوڵمانان
﴿وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ﴾ وە بۆ راڤەکردنی بە ئارەزووی ناپاکی خۆیان ﴿وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ﴾ لە حاڵێکدا کەس راڤە
کردنی نازانێت ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ تەنیا خوا نەبێت ﴿وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾ لەگەڵ زانایان و ئەوانەی دەوروو لە
رابیی علمی شەرعیدا ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەڵێن ﴿آمَنَّا بِهِ﴾ بڕوامان هێناوە بە(متشابه) ﴿كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا﴾
هەمووی لە پەروەردگارمانەوەیە ﴿وَمَا يَذَّكَّرُ﴾ بیر لە قورئان ناکەنەوە ﴿إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ تەنها خاوەنی ژیری
و بیر و هۆش نەبێت (٧) ﴿رَبَّنَا﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿لَا تُزِغْ﴾ لای مەدە (لە رێی راست) ﴿قُلُوبَنَا﴾
دڵەکانمان ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا﴾ دوای ئەوەی کە رێنموونیت کردین ﴿وَهَبْ لَنَا﴾ وە پێمان ببەخشە ﴿مِن لَّدُنكَ﴾
لە لای خۆتەوە ﴿رَحْمَةً﴾ نەرمی یەک (میهرەبانیەک) ﴿إِنَّكَ أَنتَ﴾ بەراستی هەر تۆی ﴿الْوَهَّابُ﴾ بەخشندە (٨)
﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ ﴿جَامِعُ النَّاسِ﴾ کۆکەرەوەی خەڵکیت ﴿لِيَوْمٍ﴾ بۆ رۆژێک
﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەراستی خوا ﴿لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بەڵێنی خۆی ناشکێنێت
و دەیباتە سەر (٩)

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ﴾ هەرگیز کۆمەك و سوودیان پێ
ناگەیەنێت ﴿أَمْوَالُهُمْ﴾ نە ماڵیان ﴿وَلَا أَوْلَادُهُم﴾ وە نە منداڵیان ﴿مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ لە (سزای) خوا بەهیچ
شێوەیەك ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمْ﴾ وە ئا ئەوانە ﴿وَقُودُ النَّارِ﴾ سووتەمەنی دۆزەخن (١٠) ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ﴾
(دەب و ناوی ئەم بێ بڕوایانە) وەك داب و نەریتی دەست و پێوەندەکانی فیرعەونە ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾
و ئەوانەی لەپێش ئەواندا بوون وابە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆزانی ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ﴾
ئەمجا خواش گرتنی ﴿بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی تاوانەکانیانەوە ﴿وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ وە خوا تۆڵەی سەختە
(١١) ﴿قُل﴾ بڵێ ﴿لِّلَّذِينَ﴾ بەوانەی ﴿كَفَرُوا﴾ کە بێ بڕوان ﴿سَتُغْلَبُونَ﴾ بەمەولا تێکدەشکێن و ژێر
دەکەون ﴿وَتُحْشَرُونَ﴾ وە کۆدەکرێنەوە ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ بەرەو دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ کە ناخۆشترین
شوێنە (١٢) ﴿قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ﴾ بێگومان نیشانەیەکی گرنگ ڕوویدا بۆ ئێوە (ئەی موسوڵمانینە یان
ئەی کافرەکان) ﴿فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا﴾ لەو دوو دەستەی (کە لە جەنگی بەدردا) دایان بەیەکدا ﴿فِئَةٌ﴾
دەستەیەکیان ﴿تُقَاتِلُ﴾ دەجەنگین ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ﴾ وە ئەوی تریان
بێ بڕوا بوون ﴿يَرَوْنَهُم مِّثْلَيْهِمْ﴾ موسوڵمانەکانیان ئەدیی بەدوو ئەوەندەی خۆیان ﴿رَأْيَ الْعَيْنِ﴾
بە بینینی چاو ﴿وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ﴾ وە خوا پشت گیری دەکات ﴿بِنَصْرِهِ﴾ بە یارمەتی خۆی ﴿مَن يَشَاءُ﴾
بۆ هەرکەس بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەم یارمەتیدانەدا ﴿لَعِبْرَةً﴾ پەند و ئامۆژگاری هەیە
﴿لِّأُولِي الْأَبْصَارِ﴾ بۆ کەسانی خاوەن ژیری و بیروهۆش (١٣) ﴿زُيِّنَ﴾ جوان کراوە و ڕازێنراوەتەوە
﴿لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵکی ﴿حُبُّ الشَّهَوَاتِ﴾ خۆشی و ئارەزووەکانی نەفس ﴿مِنَ النِّسَاءِ﴾ بە ئافرەتان ﴿وَالْبَنِينَ﴾
و کوڕ و کاڵی زۆر ﴿وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنطَرَةِ﴾ و دارایی زۆری کەڵەکە کراو ﴿مِنَ الذَّهَبِ﴾ لە ئاڵتون و زێڕ
﴿وَالْفِضَّةِ﴾ و زیو ﴿وَالْخَيْلِ﴾ و ئەسپ و ماینانی ﴿الْمُسَوَّمَةِ﴾ نیشانەدار (ئەسپی ناوچەوان و هەر
چوار پەلی) ﴿وَالْأَنْعَامِ﴾ هەروەها ئاژەڵ و چوارپێ ﴿وَالْحَرْثِ﴾ و کشتوکاڵ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمانە ﴿مَتَاعُ﴾
بەهرە و (کەڵ و پەل) ی ﴿الْحَيَاةِ﴾ ژیانەکانی (ژیان) ی ﴿الدُّنْيَا﴾ دونیان ﴿وَاللَّهُ عِندَهُ﴾ وە لای خوا
هەیە ﴿حُسْنُ الْمَآبِ﴾ خۆشترین جێگا و پاشەڕۆژ (١٤) ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿أَؤُنَبِّئُكُم﴾ خەبەرتان بدەمێ
﴿بِخَيْرٍ مِّن ذَٰلِكُمْ﴾ بەباشتر لەمانەتان ﴿لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بۆ ئەوانەی کە پارێزیان کرد و لەخوادا ترسان
﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ﴾ لای پەروەردگاریان چەند بەهەشتێك هەیە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا﴾ کە بەژێریاندا دەڕوات
﴿الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی و هەتا هەتایی تێیدا دەمێننەوە ﴿وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾
وە (بۆیان هەیە) ژنانی پاکیزە ﴿وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە ڕەزامەندی لە خواوە ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە
خوا بینایە بە بەندەکان (١٥)

﴿ٱلَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ (لە خوا ترسان) ئەوانەی کە دەڵێن ﴿رَبَّنَآ﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَآ﴾
بەڕاستی ئێمە ﴿ءَامَنَّا﴾ بڕوامان هێنا ﴿فَٱغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی خۆش بە لە گوناهەکانمان
﴿وَقِنَا﴾ وە بمانپارێزە ﴿عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ لە سزای ئاگری دۆزەخ (١٦) ﴿ٱلصَّـٰبِرِينَ﴾ (ئەوانە بریتین لە)
ئارام گران ﴿وَٱلصَّـٰدِقِينَ﴾ و ڕاستگۆیان ﴿وَٱلْقَـٰنِتِينَ﴾ و فەرمانبەردارانی خودا ﴿وَٱلْمُنفِقِينَ﴾ و دارایی
وەبەخشن ﴿وَٱلْمُسْتَغْفِرِينَ﴾ و ئەوانەی کە داوای لێ خۆشبوون دەکەن ﴿بِٱلْأَسْحَارِ﴾ لە پێش
بەرەبەیاندا (١٧) ﴿شَهِدَ ٱللَّهُ﴾ خوا شایەتی ئەدات (واتە ڕای دەگەیەنێت و بەڵگە دەیچەسپێنێت)
﴿أَنَّهُۥ لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَٱلْمَلَـٰٓئِكَةُ﴾
وە فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن (واتە ئیقرار ئەکەن) ﴿وَأُو۟لُوا۟ ٱلْعِلْمِ﴾ وە خاوەن زانستەکان (زانایان) یش
شایەتی ئەدەن (واتە باوەڕی چەسپاویان هەیە) ﴿قَآئِمًۢا بِٱلْقِسْطِ﴾ (خوا) هەمیشە دادپەروەری ڕاگرتووە
﴿لَآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لە خوا ﴿ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ کە باڵادەستی
کاربەجێیە (١٨) ﴿إِنَّ ٱلدِّينَ﴾ بەڕاستی دینی پەسەند کراو ﴿عِندَ ٱللَّهِ﴾ لای خوا ﴿ٱلْإِسْلَـٰمُ﴾
(هەر) ئیسلامە ﴿وَمَا ٱخْتَلَفَ﴾ دوو بەرەکی نەکەوتە ناو ﴿ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ﴾ کە
نامەیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِنۢ بَعْدِ﴾ دوای ئەوە نەبێت ﴿مَا جَآءَهُمُ ٱلْعِلْمُ﴾ کە زانینی بەڕاستیان بۆ هات
﴿بَغْيًۢا بَيْنَهُمْ﴾ (ئەم لادانەشیان) لە ڕووی ستەم و حەسادەتەوە بوو لە نێو خۆیاندا ﴿وَمَن يَكْفُرْ
بِـَٔايَـٰتِ ٱللَّهِ﴾ جا هەر کەسێک بێ بڕوا بێ بە ئایەتەکانی خوا (کە قورئانە) ﴿فَإِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ
ٱلْحِسَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زوو حسابی لەگەڵ دەکات (١٩) ﴿فَإِنْ حَآجُّوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر (خاوەن
نامەکان) دەمەتەقێ یان لەگەڵ کردیت ﴿فَقُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش بڵێ ﴿أَسْلَمْتُ
وَجْهِىَ لِلَّهِ﴾ ڕووی خۆم سپارد بە خوا (وەملکەچی ئەوم) ﴿وَمَنِ ٱتَّبَعَنِ﴾ لەگەڵ ئەوانەی پەیڕەوی
من ئەکەن ﴿وَقُل لِّلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَـٰبَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوانە کە نامەی تەورات و
ئینجیلیان دراوەتێ (کە جوولەکە و گاوورەکانن) ﴿وَٱلْأُمِّيِّـۧنَ﴾ وە بە نەخوێندەوارەکان (هاوبەش
پەیداکەرەکانی گەلی عەرەب) ﴿ءَأَسْلَمْتُمْ﴾ ئایا ئێوە موسوڵمان بوون؟ ﴿فَإِنْ أَسْلَمُوا۟﴾ ئەمجا
ئەگەر موسوڵمان بوون ﴿فَقَدِ ٱهْتَدَوا۟﴾ ئەوە بەڕاستی مانای ئەوەیە کە هیدایەتیان وەرگرتووە
﴿وَّإِن تَوَلَّوْا۟﴾ وە ئەگەر ڕوویشیان وەرگێڕا ﴿فَإِنَّمَا﴾ ئەوە بەڕاستی ﴿عَلَيْكَ ٱلْبَلَـٰغُ﴾ تۆ هەر ڕاگەیاندنت
لەسەرە ﴿وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِٱلْعِبَادِ﴾ وە خوا بینایە بە بەندەکان (٢٠) ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْفُرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی
بێ بڕوان ﴿بِـَٔايَـٰتِ ٱللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا (بە نیشانەکانی خوا) ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ﴾ وە پێغەمبەران
ئەکوژن ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَيَقْتُلُونَ ٱلَّذِينَ﴾ وە ئەو کەسانە ئەکوژن ﴿يَأْمُرُونَ﴾ کە فەرمان
ئەدەن ﴿بِٱلْقِسْطِ﴾ بە دادگەری ﴿مِنَ ٱلنَّاسِ﴾ لە خەڵکی ﴿فَبَشِّرْهُم﴾ ئەوە مژدەیان بدەری (وەک
سووکایەتی کردن وایە) ﴿بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ بە سزای پڕ لە ئازار (٢١) ﴿أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسێکن
﴿حَبِطَتْ﴾ پووچ بووەتەوە ﴿أَعْمَـٰلُهُمْ﴾ کردەوەکانیان ﴿فِى ٱلدُّنْيَا﴾ لە دونیا ﴿وَٱلْءَاخِرَةِ﴾ وە لە ڕۆژی
دوایی دا ﴿وَمَا لَهُم﴾ وە ئەوان نیانە ﴿مِّن نَّـٰصِرِينَ﴾ هیچ یارمەتیدەرێک (٢٢)

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا ورد نابیتەوە ﴿إِلَى الَّذِينَ﴾ لەوانەی ﴿أُوتُوا﴾ پێیان دراوە ﴿نَصِيبًا﴾ بەشێك ﴿مِنَ
الْكِتَابِ﴾ لە تەورات ﴿يُدْعَوْنَ﴾ بانگ دەكرێن ﴿إِلَى كِتَابِ اللَّهِ﴾ بۆ لای كتێبی خوا(تەورات)
﴿لِيَحْكُمَ﴾ بۆ ئەوەی بڕیار بدات ﴿بَيْنَهُمْ﴾ لە نێوانیاندا ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ﴾ لە پاشان دەستەیەك
لەوان پشت هەڵدەكەن ﴿وَهُمْ مُعْرِضُونَ﴾ لە حاڵێكدا ئەوان ڕوو وەرگێڕن (٢٣) ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾
ئەمە بەهۆی ئەوەوەیە كە بێگومان ئەوان ﴿قَالُوا﴾ دەیان ووت ﴿لَنْ تَمَسَّنَا﴾ هەرگیز بەر لەشمان
ناكەوێت ﴿النَّارُ﴾ ئاگر ﴿إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ﴾ تەنها چەند ڕۆژێكی ژمێردرا و كەم نەبێت
﴿وَغَرَّهُمْ﴾ وە خەڵەتاندنی (و فریوی دان) ﴿فِي دِينِهِمْ﴾ لە دینەكەیاندا ﴿مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو
درۆیانەی كە هەڵیان دەبەست (٢٤) ﴿فَكَيْفَ﴾ ئەمجا دەبێ حاڵیان چۆن بێت ﴿إِذَا جَمَعْنَاهُمْ﴾ ئەو
كاتەی كە كۆیان دەكەینەوە ﴿لِيَوْمٍ﴾ لە ڕۆژێكدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ كە گومانی تێدا نی یە ﴿وَوُفِّيَتْ﴾
و پاداشتی تەواوی دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو كەسێك ﴿مَا كَسَبَتْ﴾ ئەوەی كردویەتی ﴿وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە لەوان هیچ ستەمێكیان لێ ناكرێت (٢٥) ﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ ئەی خوایە ﴿مَالِكَ الْمُلْكِ﴾
خاوەن دەسەڵات ﴿تُؤْتِي الْمُلْكَ﴾ دەسەڵات دەدەیت ﴿مَنْ تَشَاءُ﴾ بە هەر كەسێك كە بتەوێت
﴿وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ﴾ وە دەسەڵات دەسێنیتەوە ﴿مِمَّنْ تَشَاءُ﴾ لە هەر كەسێك كە بتەوێت ﴿وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ﴾
وە بەڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ﴾ وە بێ ڕێزی دەكەیت ئەوەی بتەوێت ﴿بِيَدِكَ﴾
تەنها بەدەستی تۆیە ﴿الْخَيْرُ﴾ هەموو چاكەیەك ﴿إِنَّكَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿عَلَى كُلِّ شَيْءٍ﴾ بەسەر هەموو
شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە توانایت (٢٦) ﴿تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شەو دەكەیت بەناو ڕۆژدا ﴿وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي
اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەكەیت بەناو شەودا ﴿وَتُخْرِجُ الْحَيَّ﴾ وە زیندوو دەردێنی ﴿مِنَ الْمَيِّتِ﴾ لە مردوو
﴿وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ﴾ وە مردوو دەردێنی ﴿مِنَ الْحَيِّ﴾ لە زیندوو ﴿وَتَرْزُقُ﴾ وە ڕۆزی دەدەیت ﴿مَنْ تَشَاءُ﴾
بە هەر كەسی كە بتەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ حساب و بێ ژمار (٢٧) ﴿لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ﴾
نابێ بڕواداران بێ باوەڕان بگرن ﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بە دۆستی خۆیان ﴿مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەجیاتی بڕواداران
﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ﴾ وە هەر كەسێك وابكات ﴿فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ﴾ ئیتر پەیوەستی لەگەڵ خوادا
نامێنی ﴿إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً﴾ مەگەر بۆ خۆپاراستنتان بێت لێیان (بەشێوەیەك كە بە دەم بیڵێی
و بە دڵ باوەڕت پێی نەبێت) ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێت لە سزای خۆی
﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆ لای خوایە گەڕانەوە (٢٨) ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ
﴿إِنْ تُخْفُوا﴾ ئەگەر بیشارنەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی لە دڵتاندایە ﴿أَوْ تُبْدُوهُ﴾ یان ئاشكرای
بكەن ﴿يَعْلَمْهُ اللَّهُ﴾ خوا پێی دەزانێ ﴿وَيَعْلَمُ﴾ وە دەیزانێت ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان
﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێكدا ﴿قَدِيرٌ﴾ بە
توانایە (٢٩)

﴿يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (بترسن) لەو رۆژەی هەموو کەسێك ئەوەی ﴿مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ﴾ هەر کارێکی باشی کردبێت ﴿مُحْضَرًا﴾ ئامادەیە ﴿وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ﴾ وە هەر کارێکی خراپی کردبێت ﴿تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ﴾ ئاوات دەخوازێت کە لە نێوان ئەو و کارە خراپەکەیدا ﴿أَمَدًا بَعِيدًا﴾ ماوەیەکی زۆر دووری ببوایە ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا دەتان ترسێنێ ﴿نَفْسَهُ﴾ لە سزای خۆی ﴿وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ﴾ وە خوا میهرەبانە بە بەندەکانی خۆی (٣٠) ﴿قُلْ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ ﴿إِنْ كُنْتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە ﴿تُحِبُّونَ اللَّهَ﴾ خواتان خۆش دەوێت ﴿فَاتَّبِعُونِي﴾ کەواتە دوای من بکەون ﴿يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾ تا خوا ئێوەی خۆش بوێت ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ وە لە گوناهەکانتان خۆش بێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ﴾ وە خوا لێخۆشبووی ﴿رَحِيمٌ﴾ میهرەبانە (٣١) ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بن ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشت هەڵکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان خوا ﴿لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾ بێ بڕوایانی خۆش ناوێت (٣٢) ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى﴾ بێگومان خوا هەڵی بژاردووە ﴿آدَمَ وَنُوحًا﴾ ئادەم و نووح ﴿وَآلَ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە خانەوادەی ئیبراهیم ﴿وَآلَ عِمْرَانَ﴾ وە خانەوادەی عیمران ﴿عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو جیهانیاندا (٣٣) ﴿ذُرِّيَّةً﴾ نەوەیەکی ﴿بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان لە هەندێکیان کەوتوونەتەوە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ﴾ وە خوا بیسەری ﴿عَلِيمٌ﴾ زانایە (٣٤) ﴿إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ﴾ (بیهێنەرەوە بیر) کاتێك کە ژنی عیمران وتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ﴾ بێگومان من نەزرم کردووە بۆ تۆ ﴿مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا﴾ ئەوەی کە لە سکم دایە ئازادکراو بێت (بۆ خزمەتی خانەی تۆ کە بیت المقدس)، ﴿فَتَقَبَّلْ مِنِّي﴾ دە تۆش (ئەم نەزرەم) لێم گیرابکە ﴿إِنَّكَ أَنْتَ﴾ بەڕاستی تۆ ﴿السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بیسەری زانایت (٣٥) ﴿فَلَمَّا وَضَعَتْهَا﴾ جا کاتێك کە سکەکەی دانا ﴿قَالَتْ﴾ وتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَى﴾ خۆ من کچم بوو ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا زاناترە ﴿بِمَا وَضَعَتْ﴾ بەوەی کە بوویەتی ﴿وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَى﴾ کوڕیش وەك کچ نی یە (مەبەست لەوەیە لەو کاتەدا کوڕان دەکران بە نەزر بۆ خزمەتکردنی بیت المقدس) ﴿وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ﴾ وە بێگومان منیش ناوم نا مەریەم ﴿وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا﴾ وە من خۆی و نەوەی ئەپارێزم بە تۆ ﴿مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ لە شەیتانی دەرکراو (٣٦) ﴿فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری مەریەمی وەرگرت ﴿بِقَبُولٍ حَسَنٍ﴾ بە وەرگرتنێکی جوان ﴿وَأَنْبَتَهَا﴾ وە ڕوواندی (پەروەردەی کرد) ﴿نَبَاتًا حَسَنًا﴾ بە ڕوواندنێك (پەروەردەیەکی) جوان ﴿وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا﴾ وە زەکەریا دەستەبەری کرد (ئەرکی ژیانی گرتە ئەستۆ و خودا کردی بە مامۆستای مەریەم) ﴿كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ﴾ هەر کات زەکەریا بڕۆشتبە بۆ لای مەریەم لە شوێنی خواپەرستیەکەیدا ﴿وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا﴾ خواردەمەنی و ڕزق و ڕۆزی لەلا دەبینی ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) وتی ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿أَنَّى لَكِ هَذَا﴾ ئەمەت لە کوێ بوو؟ ﴿قَالَتْ﴾ (مەریەم) وتی ﴿هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئەوە لەلایەن خواوەیە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ﴾ بەڕاستی خوا ڕۆزی دەدات ﴿مَنْ يَشَاءُ﴾ بە هەر کەسێك کە بیەوێت ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بە بێ حساب و بێ ژمار (٣٧)

﴿هُنَالِكَ﴾ ئا لەو کاتەدا ﴿دَعَا﴾ پاڕایەوە ﴿زَكَرِيَّا رَبَّهُ﴾ زەکەریا لە پەروەردگاری ﴿قَالَ﴾ ووتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿هَبْ لِي﴾ پێم ببەخشە ﴿مِنْ لَدُنْكَ﴾ لەلایەنی خۆتەوە ﴿ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً﴾ کوڕێکی سروشت پاك ﴿إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾ بەڕاستی تۆ بیسەری پاڕانەوەیت ﴿٣٨﴾ ﴿فَنَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ﴾ جا فریشتە بانگی لێکرد ﴿وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ﴾ لە کاتێکدا کە زەکەریا لە میحرابەکەدا وەستابوو نوێژی دەکرد ﴿أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ﴾ بەڕاستی خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِيَحْيَىٰ﴾ بە (کوڕێك ناوی) یەحیایە ﴿مُصَدِّقًا﴾ کە بڕوا هێنەرە ﴿بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ﴾ بە عیسای ووتەی خوا ﴿وَسَيِّدًا﴾ و پێشەوایە ﴿وَحَصُورًا﴾ و جڵەوگری نەفسی خۆیەتی ﴿وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە پەیامبەرێکە لە پێغەمبەرانی چاك کردار ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ من چۆن کوڕم دەبێت ﴿وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ﴾ لە حاڵێکدا بەڕاستی پیری بەخەگیرم بووە ﴿وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ﴾ وە ژنەکەشم نەزۆکە ؟ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكَ اللَّهُ﴾ ئیشی خوا وایە ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾ چی بوێت دەیکات ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (زەکەریا) ووتی ﴿رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً﴾ ئەی پەروەردگارم نیشانەیەکم بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿آيَتُكَ﴾ نیشانەکەت ئەوەیە ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ﴾ کە ناتوانیت قسە لەگەڵ خەڵکیدابکەیت سێ ڕۆژ ﴿إِلَّا رَمْزًا﴾ مەگەر بە ئاماژە (ئیما) نەبێت ﴿وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا﴾ زۆر یادی پەروەردگارت بکە ﴿وَسَبِّحْ﴾ و تەسبیحاتی خوا بکە ﴿بِالْعَشِيِّ﴾ بە ئێواران ﴿وَالْإِبْكَارِ﴾ و بەیانیان ﴿٤١﴾ ﴿وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ﴾ (یادی ئەوە بکە) کاتێك کە فریشتە (جبریل) ووتی ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿اصْطَفَاكِ﴾ تۆی هەڵبژارد ﴿وَطَهَّرَكِ﴾ و پاکی کردیتەوە (لە هەموو خوو ڕەوشتێکی ناشیرین) ﴿وَاصْطَفَاكِ﴾ وە هەڵی بژاردوی ﴿عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر هەموو ژنانی جیهاندا ﴿٤٢﴾ ﴿يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ﴾ ئەی مەریەم فەرمانبەرداری پەروەردگارت بکە ﴿وَاسْجُدِي وَارْكَعِي﴾ وە سوژدەو کڕنووش بەرە ﴿مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کە سوژدەو کڕنووش دەبەن ﴿٤٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ﴾ ئەوەی ووترا لە هەواڵە پەنهانەکانە ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ بە وەحی بۆت دەنێرین (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لە لای ئەوان نەبوویت ﴿إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ﴾ کاتێك کە قەڵەمەکانیان هاویشت ﴿أَيُّهُمْ﴾ کامیان ﴿يَكْفُلُ مَرْيَمَ﴾ دەستەبەرێتی وسەرپەرشتی و بەخێوکردنی مەریەمیان بەردەکەوێت ﴿وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ﴾ وە تۆ لە لایان نەبوویت ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کە دەمەقاڵێیان دەکرد (لەم ڕووەوە) ﴿٤٤﴾ ﴿إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ﴾ کاتێك کە فریشتە کە ووتی ﴿يَا مَرْيَمُ﴾ ئەی مەریەم ﴿إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ﴾ بێگومان خوا مژدەت دەداتێ ﴿بِكَلِمَةٍ مِنْهُ﴾ بە ووتەیەك لەوەوە ﴿اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ کە ناوی مەسیح (عیسا)ی کوڕی مەریەمە ﴿وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ بەڕێزو پایەبەرزە لە هەردوو جیهاندا ﴿وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وە لە نزیکانی خودایە ﴿٤٥﴾

﴿وَيُكَلِّمُ النَّاسَ﴾ وە قسە دەکات لەگەڵ خەڵکیدا ﴿فِي الْمَهْدِ﴾ لە بێشکەدا و ﴿وَكَهْلًا﴾ لە (کاتی) گەورەییدا ﴿وَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە پیاو چاکانیشە ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَتْ﴾ مەریەم وتی ﴿رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي وَلَدٌ﴾ ئەی پەروەردگارم من چۆن منداڵم دەبێت ﴿وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ﴾ لە کاتێکدا کە پیاو نەهاتوتە لام (لیم نەکەوتوە)؟ ﴿قَالَ﴾ (جبریل) فەرمووی ﴿كَذَٰلِكِ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ وایە (کە ئەڵێیت) خوا چی بوێت دروستی دەکات ﴿إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ کاتێك کە بڕیاری شتێکی دا ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ﴾ هەر ئەوەندەی دەوێت پێی بڵێت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ بە، ئیتر دەبێت ﴿٤٧﴾ ﴿وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ وە خوا فێری کتێب و دانایی و تەورات و ئینجیلی دەکات ﴿٤٨﴾ ﴿وَرَسُولًا﴾ وە پێغەمبەر (دەنێرێت) ﴿إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ نەوەی ئیسرائیل (نەوەکانی یەعقوب) ﴿أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ﴾ (پێیان دەڵێت) بەڕاستی من نیشانەیەکم بۆ هێناون ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم﴾ کە من بۆتان دروست دەکەم ﴿مِّنَ الطِّينِ﴾ لە قوڕ ﴿كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ﴾ (شتێك) لە وێنەی باڵندە ﴿فَأَنفُخُ فِيهِ﴾ ئەمجا فووی پیادەکەم ﴿فَيَكُونُ طَيْرًا﴾ یەکسەر دەبێت بە باڵندە ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُبْرِئُ﴾ وە چاکی ئەکەمەوە ﴿الْأَكْمَهَ﴾ کوێری زکماك ﴿وَالْأَبْرَصَ﴾ و بەڵەك ﴿وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ وە مردوانیش زیندوو دەکەمەوە ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَأُنَبِّئُكُم﴾ وە هەواڵتان دەدەمێ (لە خواوە) ﴿بِمَا تَأْكُلُونَ﴾ چی ئەخۆن ﴿وَمَا تَدَّخِرُونَ﴾ چی بە زەخیرە هەڵئەگرن ﴿فِي بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەکانتاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی هەیە لەم موعجیزانەدا ﴿لَآيَةً لَّكُمْ﴾ بەڵگە و نیشانەی بەهێز بۆ ئێوە (لەسەر ڕاستی پێغەمبەرێتی من) ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿٤٩﴾ ﴿وَمُصَدِّقًا﴾ وە (من هاتووم) بەبڕواهێنەر ﴿لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾ بەو تەوراتەی کە لەبەردەستمدایە ﴿وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ الَّذِي﴾ وە هاتووم بۆ ئەوەی حەڵاڵ بکەم هەندێ لەو شتانەی ﴿حُرِّمَ عَلَيْكُمْ﴾ کە قەدەغە کراوە لێتان ﴿وَجِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ وە بەڵگەم بۆ هێناون لەلای پەروەردگارتانەوە ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە بترسن لە (بێ فەرمانی) خوا ﴿وَأَطِيعُونِ﴾ وە فەرمانبەرداریشم بکەن ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پەروەردگاری من و ئێوەیە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ دەی بیپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئا ئەمەیە ڕێگای ڕاست ﴿٥١﴾ ﴿فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ﴾ ئەمجا کاتێك کە عیسا هەستی کرد ﴿مِنْهُمُ الْكُفْرَ﴾ بە بێ بڕوایی گەلەکەی ﴿قَالَ مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ وتی کێ لەگەڵ مندا یارمەتی دەری دینی خوایە ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ شاگردەکانی (حەواریەکانی) وتیان ﴿نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەری دینی خواین ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ بڕوامان بە خوا هێناوە ﴿وَاشْهَدْ﴾ و تۆ ئەی عیسا شاهید بە ﴿بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ کە ئێمە گوێڕایەڵ و ملکەچی ئەوین ﴿٥٢﴾

﴿رَبَّنَا آمَنَّا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێنا ﴿بِمَا أَنزَلْتَ﴾ بەوەی کە ناردووتەتە خوارەوە
﴿وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ﴾ وە پەیڕەوی پێغەمبەری تۆمان کرد ﴿فَاكْتُبْنَا﴾ دەی خوایە ئێمەمان بنووسە
(بەژمێرە) ﴿مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ لە دەفتەری بڕوادارانی (یەکتاپەرست)دا ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَكَرُوا﴾ (جوولەکەکان)
پیلانیان گێڕا (بۆ کوشتنی عیسا) ﴿وَمَكَرَ اللَّهُ﴾ خواش لە بەرانبەردا پیلانی لێ گێڕان ﴿وَاللَّهُ خَيْرُ
الْمَاكِرِينَ﴾ وەخواش چاکترین پیلان گێڕە (لەبەرانبەر پیلان گێڕانیان، بۆ پووچەڵکردنەوەی
فڕوفێڵەکانیان) ﴿٥٤﴾ ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَىٰ﴾ (بهێنەرەوە یادت) کاتێ خوا فەرمووی ئەی عیسا ﴿إِنِّي
مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ﴾ من تۆ دەبەمەوە و بەرزت دەکەمەوە بۆ لای خۆم ﴿وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
وە پاک کەرەوەی تۆم لە (هاودەمی) ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ﴾ وە پەیڕەوانی
(ڕاستەقینەی) تۆ بەرز دەکەمەوە ﴿فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەسەر بێ بڕوایاندا ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی
دوایی ﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان بۆ لای منە ﴿فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ ئەمجا بڕیار دەدەم لە
نێوانتاندا ﴿فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی کە تیایاندا جیاوازو ناکۆکن ﴿٥٥﴾ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
جا ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿فَأُعَذِّبُهُمْ﴾ سزایان دەدەم ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ بەسزای سەخت ﴿فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیاو ڕۆژی دواییشدا ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە ئەوانە هیچ یارمەتیدەرێکیان نی یە ﴿٥٦﴾
﴿وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە باشەکانیان
کردووە ﴿فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ ئەوە خوا بەتەواوی پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان
خوا ستەمکارانی خۆش ناوێت ﴿٥٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ﴾ ئەم بەسەرهاتانەی کە ئەیان خوێنینەوە
بەسەرتدا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ الْآيَاتِ﴾ لە ئایەت و بەڵگە و نیشانەکان ﴿وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ﴾
و قورئانی پڕ لە حیکمەتن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی وێنەی (دروست بوونی) عیسا لای
خوا ﴿كَمَثَلِ آدَمَ﴾ وەک وێنەی ئادەم وایە ﴿خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ﴾ کە دروستی کرد لە گڵ ﴿ثُمَّ قَالَ لَهُ﴾ بە
پاشان پێی ووت ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، ئەویش بوو (بەمرۆڤ) ﴿٥٩﴾ ﴿الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ قسەی ڕاست ئەوەیە
کە لە خواوە بەتۆ گەیشت ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لە گومانداران مەبە ﴿٦٠﴾ ﴿فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ﴾
ئەمجا هەر کەسێک دەمە قاڵێی لەگەڵ کردیت (لە بارەی عیساوە) ﴿مِن بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ دوای
ئەو زانیارییەی کە (بەوەحی) بۆت هات ﴿فَقُلْ تَعَالَوْا﴾ توش پێیان بڵێ وەرن ﴿نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ﴾
بانگی کوڕەکانمان و کوڕەکانتان بکەین ﴿وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ﴾ وە (بانگی) ژنەکانمان و ژنەکانتان
بکەین ﴿وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ﴾ وە (بانگی) خۆمان و خۆتان بکەین ﴿ثُمَّ نَبْتَهِلْ﴾ لە پاشان (هەموومان)
لە خوا بپاڕێینەوە ﴿فَنَجْعَل لَّعْنَتَ اللَّهِ﴾ ئەمجا نەفرەتی خوا بکەین ﴿عَلَى الْكَاذِبِينَ﴾ لەوانەی کە
لەدرۆزنان ﴿٦١﴾

﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ﴾ بێگومان هەر ئەمەیە چیرۆک و داستانی ڕاست و دروست ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە هیچ
پەرستراوێکی بەڕاستی نییە ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ تەنها خوا نەبێ ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾
تەنها خۆی بالادەستی کار دروستە ﴿٦٢﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ﴾ ئەوە
بەڕاستی خوا ئاگادارە ﴿بِالْمُفْسِدِينَ﴾ بە کردەوەی بەدکاران (گەندەڵکاران) ﴿٦٣﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿تَعَالَوْا﴾ وەرن ﴿إِلَىٰ كَلِمَةٍ﴾ بۆ لای ووتەیەکی
﴿سَوَاءٍ﴾ ڕاست و (یەکسان) ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ﴾ کە جگە لە خوا
نەپەرستین ﴿وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا﴾ وە هیچ شتێک نەکەین بە هاوبەشی ﴿وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ
اللَّهِ﴾ وە هەندێکمان هەندێکمان بە پەروەردگار دانەنێین ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد
﴿فَقُولُوا﴾ ئێوەش بڵێن ﴿اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ ئێوە شاهید بن کە ئێمە فەرمانبەردار و گوێڕایەڵ
و ملکەچی خوداین ﴿٦٤﴾ ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ﴾ بۆچی دەمەقاڵێ
دەکەن دەربارەی ئیبراهیم ﴿وَمَا أُنزِلَتِ التَّوْرَاةُ وَالْإِنجِيلُ﴾ لە کاتێکدا کە تەورات و ئینجیل نەنێرراوەتە
خوارەوە ﴿إِلَّا مِن بَعْدِهِ﴾ لە دوای ئیبراهیم نەبێت ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئەی بۆ تێ ناگەن؟ ﴿٦٥﴾ ﴿هَا أَنتُمْ﴾
ئاگادار بن ئێوە ﴿هَٰؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ﴾ ئەوانەن کە دەمە قاڵێتان کرد ﴿فِيمَا لَكُم بِهِ عِلْمٌ﴾ لەوەی کە
شتێکتان لێ دەزانی ﴿فَلِمَ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ﴾ ئەی بۆ دەمە قاڵێ دەکەن لە شتێک، کە
هیچی لێ نازانن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەیزانێ ﴿وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە ئێوە نازانن ﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ
يَهُودِيًّا﴾ ئیبراهیم نە جولەکە بووە ﴿وَلَا نَصْرَانِيًّا﴾ نە گاوور ﴿وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا﴾ بەڵکو پاک و
خواپەرست و گوێڕایەڵ و ملکەچ بوو ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە لە هاوبەش پەیداکەران نەبوو ﴿٦٧﴾
﴿إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ﴾ بێگومان نزیکترین کەس لە ئیبراهیم ﴿لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ ئەوانەن کە وەختی
خۆی پەیڕەویان کرد ﴿وَهَٰذَا النَّبِيُّ﴾ وە ئەم پێغەمبەرە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە
﴿وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە خوا دۆستی بڕواداران ە ﴿٦٨﴾ ﴿وَدَّت﴾ حەزیان دەکرد ﴿طَّائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾
دەستەیەک لە خاوەن نامەکان ﴿لَوْ يُضِلُّونَكُمْ﴾ کە گومڕاتان بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ﴾ لە کاتێکدا کەس گومڕا
ناکەن ﴿إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ خۆیان نەبێت ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام هەستی پێ ناکەن (تێ ناگەن) ﴿٦٩﴾ ﴿يَا أَهْلَ
الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ بۆچی بێ بڕوا دەبن ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە ئایەتەکانی خوا
﴿وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ﴾ بە کاتێکدا کە شایەتی دەدەن (لە سەر ڕاستی ئەوان) ﴿٧٠﴾

﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ ئەی خاوەن نامەکان ﴿لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ بۆ پۆشاکی درۆ لەکەن بەبەر ڕاستی
دا ﴿وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ﴾ وەڕاستەکە دەشارنەوە ﴿وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆشتان ئەمە دەزانن ﴿٧١﴾
﴿وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ وە دەستەیەک لەخاوەن نامەکان ووتیان (بە هەندێکیان) ﴿آمِنُوا
بِالَّذِي﴾ بڕوا بێنن بەو قورئانە ﴿أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە
﴿وَجْهَ النَّهَارِ﴾ سەرلە بەیانیان (بەڕۆژ) ﴿وَاكْفُرُوا آخِرَهُ﴾ وە بێ بڕوابنەوە دەمەو ئێوارە ﴿لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ﴾ بەڵکو ئەوانیش پەشیمان ببنەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَلَا تُؤْمِنُوا﴾ باوەڕتان نەبێت ﴿إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ﴾
مەگەر بە کەسێک کە دوای دینی ئێوە کەوتبێت ﴿قُلْ إِنَّ الْهُدَى﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی
ڕێنموونی ﴿هُدَى اللَّهِ﴾ هەر ڕێنموونی خوایە ﴿أَنْ يُؤْتَى أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُوتِيتُمْ﴾ (ئەی خاوەن نامەکانی ئێوە
پێتان گرانە) کە بدرێ بە یەکێکی تر وێنەی ئەو دینەی کە بە ئێوە دراوە ﴿أَوْ يُحَاجُّوكُمْ﴾ یا دەمەقاڵێتان
لەگەڵ بکەن (بۆرتان ببەن) ﴿عِنْدَ رَبِّكُمْ﴾ لای پەروەردگارتان ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ
﴿إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەو بەهرەیە (واتە پێغەمبەرایەتی) بەدەستی خوایە ﴿يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ﴾
دەیدات بەهەر کەسێک کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی زۆر و زانایە ﴿٧٣﴾
﴿يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ﴾ ئەو (خوایە) ڕەحمەت و میهرەبانی خۆی تایبەت دەکات ﴿مَنْ يَشَاءُ﴾ بۆ هەر کەسێک
بیەوێت (شیاوی بێت) ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخشش و بەهرەی گەورەیە
﴿٧٤﴾ ﴿وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ وە لەناو خاوەن نامەکانی هی وا هەیە ﴿مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ﴾ ئەگەر خەزنەیەک
بە سپاردە لای دابنێی ﴿يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ﴾ دەیداتەوە ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ﴾ وە هی واشیان تیایە ﴿إِنْ تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ﴾
ئەگەر دینارێکی لا دابنێیت ﴿لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ﴾ نایداتەوە ﴿إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا﴾ مەگەر بەسەریەوە
بوەستیت ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەم ناپاکی یە بەهۆی ئەوەوە بوو ﴿قَالُوا﴾ کە دەیان ووت ﴿لَيْسَ عَلَيْنَا فِي
الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ﴾ گوناهمان ناگات لە خواردنی ماڵی ئەم نەخوێندەوارانە (واتە عەرەبەکان) ﴿وَيَقُولُونَ
عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ وە درۆ بەدەم خواوە دەکەن ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە خۆیان دەزانن (کە درۆ دەکەن) ﴿٧٥﴾
﴿بَلَى﴾ نەخێر وانی یە (وەک دەڵێن) ﴿مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ﴾ هەر کەسێک پەیمانی خۆی بەجێ بهێنێت
﴿وَاتَّقَى﴾ وە پارێزکاری بکات و لەخوا بترسێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا
پارێزکارانی خۆش دەوێت ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی دەیفرۆشن ﴿بِعَهْدِ اللَّهِ﴾
پەیمانی خوا ﴿وَأَيْمَانِهِمْ﴾ و سوێندەکانی خۆیان ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی کەم ﴿أُولَئِكَ﴾ ئەوانە
﴿لَا خَلَاقَ لَهُمْ﴾ بێ بەشن (لە بەهرەی خوا) ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا
قسەیان لەگەڵ ناکات ﴿وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ﴾ وە تەماشاشیان ناکات ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا
﴿وَلَا يُزَكِّيهِمْ﴾ و لە گوناهیان خۆش نابێت و پاکیان ناکاتەوە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە
سزای بە ئێش و ئازار ﴿٧٧﴾

﴿وَإِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا﴾ بە ڕاستی لە خاوەن نامەکان دەستەیەک هەیە ﴿يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُم بِالْكِتَابِ﴾ (دەم
بە ناو نامەکەیان تێکدەدەن و) زمانیان بادەدەن و ئەیپێچنەوە بە خوێندنەوەی کتێبەکەیان (تەورات)
﴿لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ﴾ تا تۆ وا بزانیت لە نامەی خوایە ﴿وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ (لە کاتێکدا) کە
ئەوە لە نامەی خوا نی یە ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە دەڵێن ﴿هُوَ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ ئەوە لە خواوەیە ﴿وَمَا هُوَ مِنْ عِندِ
اللَّهِ﴾ لە کاتێکدا، کە ئەوە لە خواوە نی یە ﴿وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ وە درۆ بەدەم خواوە دەکەن
و ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ خۆشیان دەزانن (کە درۆیە) ﴿٧٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ﴾ ناشێ بۆ هیچ ئادەمی یەک
﴿أَن يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ کە خوا نامەو شەریعەت و پێغەمبەرێتی دابێتێ ﴿ثُمَّ يَقُولَ
لِلنَّاسِ﴾ پاشان بە خەڵکی بڵێت ﴿كُونُوا عِبَادًا لِّي﴾ ببن بە بەندەی من ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا
﴿وَلَٰكِن كُونُوا رَبَّانِيِّينَ﴾ بەڵکو (پێیان دەڵێت) خواپەرست بن ﴿بِمَا كُنتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ﴾ چونکە
ئێوە خەڵک فێری نامەکەی خودا دەکەن ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَدْرُسُونَ﴾ وە ئێوە خۆشتان دەیخوێننەوە ﴿٧٩﴾
﴿وَلَا يَأْمُرَكُمْ﴾ وە خوا فەرمانتان پێ نادات ﴿أَن تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ﴾ کە فریشتە و پێغەمبەران
بکەن ﴿أَرْبَابًا﴾ بە پەرستراوی خۆتان ﴿أَيَأْمُرُكُم بِالْكُفْرِ﴾ چۆن (خودا) فەرمانتان پێ دەدات بێ بڕوا بن
(کافر بن) ﴿بَعْدَ إِذْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دوای ئەوەی کە ئێوە بڕوادار بوون؟! ﴿٨٠﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ﴾
(بهێنەوە یادیان) کاتێک کە خوا پەیمانی وەرگرت لە پێغەمبەران ﴿لَمَا آتَيْتُكُم﴾ کە هەرچیم دانێ ﴿مِّن
كِتَابٍ﴾ لە نامە ﴿وَحِكْمَةٍ﴾ حیکمەت و (شەریعەت) ﴿ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ﴾ بە پاشان پێغەمبەرێکتان
بۆ هات ﴿مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ﴾ بە بڕوا هێنەر بەو نامەی کە لەلاتانە ﴿لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ﴾ دەبێ بڕوای پێ بهێنن
﴿وَلَتَنصُرُنَّهُ﴾ وە یارمەتی بدەن ﴿قَالَ﴾ خوا فەرمووی ﴿أَأَقْرَرْتُمْ﴾ ئایا دانتان نا بەم پەیمانەدا؟
﴿وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي﴾ وە لەسەر ئەوە پەیمانی منتان وەرگرت ﴿قَالُوا﴾ پێغەمبەران وتیان
﴿أَقْرَرْنَا﴾ بەڵێ دانمان پێدانا و پەیمانمان بەست ﴿قَالَ فَاشْهَدُوا﴾ خوا فەرمووی کەواتە ئێوە بە شاهید بن
﴿وَأَنَا مَعَكُم﴾ وە منیش لەگەڵ ئێوە ﴿مِّنَ الشَّاهِدِينَ﴾ یەکێکم لە شاهیدان ﴿٨١﴾ ﴿فَمَن تَوَلَّىٰ﴾ جا ئەوەی
پشتی هەڵکرد (لەم پەیمانە) ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ دوای ئەم دان پێدانانە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ کەواتە هەر
ئەوانن دەستەی دەرچوان لە فەرمانی خودا ﴿٨٢﴾ ﴿أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ﴾ ئایا (بێ بڕوایان) دوای غەیری
دینی خوا دەکەون؟! ﴿وَلَهُ أَسْلَمَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا کە هەرچی لە ئاسمان و زەوی دایە
گوێڕایەڵ و ملکەچی خودان ﴿طَوْعًا﴾ بە ئارەزووی (بە ویستی خۆیان) ﴿وَكَرْهًا﴾ یا بە نائارەزووی (بە ناچاری)
﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ وە هەموو هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٣﴾

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿آمَنَّا بِاللَّهِ﴾ ئیمە بڕوامان هێناوە بەخوای گەورە ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا﴾ وە
بەوەی نێرراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە بەوەی کە نێرراوەتە خوارەوە بۆ ئیبراهیم
﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ﴾ و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب و کوڕانی یەعقوب ﴿وَمَا أُوتِيَ﴾
وە بەوەی کە دراوە ﴿مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ بە موسا و عیسا ﴿وَالنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ﴾ وە پێغەمبەرەکانی تر لە
پەروەردگاریانەوە ﴿لَا نُفَرِّقُ﴾ جیاوازی ناکەین ﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ لەنێوان هیچ کامێك لەم پێغەمبەرانە
﴿وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ خوای گەورە گەردن کەچین ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا﴾ وە هەر
کەسێك دوای هەر ئاینێك بکەوێت جگە لە ئاینی ئیسلام ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ﴾ ئەوە لێی وەرناگیرێ
﴿وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە ئەو لە ڕۆژی دوایی دا ﴿مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ لە زەرەرمەندانە ﴿٨٥﴾ ﴿كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ
قَوْمًا﴾ چۆن خوا ڕێنموویی گەلێك دەکات ﴿كَفَرُوا﴾ بێ بڕوابوون ﴿بَعْدَ إِيمَانِهِمْ﴾ دوای
بڕوا هێنانیان ﴿وَشَهِدُوا﴾ وە شایەتیان دابێ ﴿أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ﴾ کە ئەو پێغەمبەرە ڕاستە و
(لەلایەن خوداوە هاتووە) ﴿وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ وە نیشانەی ڕوونیان بۆ هاتبێ ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿٨٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ﴾ ئەوانە سزایان
ئەوەیە ﴿أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ﴾ کە لەسەریانە نەفرینی خودا ﴿وَالْمَلَائِكَةِ﴾ و نەفرینی فریشتەکان
﴿وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ و نەفرینی هەموو خەڵکی ﴿٨٧﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ لەو (نەفرینە) دا دەمێننەوە بە
نەمری و هەمیشەیی ﴿لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ﴾ سزایان لێ سووك ناکرێت ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە
مۆڵەت نادرێن ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ مەگەر ئەوانەی ﴿تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ تۆبەیان کردبێ دوای ئەوە
﴿وَأَصْلَحُوا﴾ وە کردەوەی چاکیان کردبێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێ خۆشبووی
میهرەبانە ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿بَعْدَ إِيمَانِهِمْ﴾ دوای بڕوا هێنانیان
﴿ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا﴾ پاشان زیاتر بێ باوەڕ بوون ﴿لَّن تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ﴾ هەرگیز تەوبەیان لێ گیرا ناکرێت
﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ﴾ ئا ئەوانە ئەوانەن کە گومڕابوون ﴿٩٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی بێ
بڕوابوون ﴿وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ وە بە بێ بڕوایی مردن ﴿فَلَن يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِم﴾ ئەوە هەرگیز (فدیە)
لە هیچ کامێکیان وەرناگیرێت ﴿مِّلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا﴾ با پڕ بە هەموو زەویش زێڕ بێت ﴿وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ﴾
بیبەخشێت لە بریتی دا (بۆ سووك کردنی سزا لەسەری) ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بە
ئازاریان بۆ هەیە ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە هیچ یاریدەدەر و سەرخەرێکیان نییە ﴿٩١﴾

﴿لَن تَنَالُوا الْبِرَّ﴾ ئێوە هەرگیز بە خێرو چاکە ناگەن (وەدەستگیرتان نابێت) ﴿حَتَّىٰ تُنفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ﴾
تا نەبەخشن هەندێ لەو دارایی یەی کە خۆشتان دەوێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ﴾ وە هەرچی بەخشن
﴿فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خودا ئاگای لێ یە (بە پێی دڵ و دەروونتان پاداشتتان دەداتەوە) ﴿٩٢﴾
﴿كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا﴾ هەموو جۆرە خواردەمەنیەکان حەڵاڵ بوون ﴿لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ نەوەی
یەعقوب ﴿إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ﴾ بێجگە لەوەی کە یەعقوب حەرامی کرد ﴿عَلَىٰ نَفْسِهِ﴾ لەسەر خۆی
﴿مِن قَبْلِ﴾ لە پێش ﴿أَن تُنَزَّلَ التَّوْرَاةُ﴾ ناردنە خوارەوەی تەورات ﴿قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ دەی تەورات بهێنن ﴿فَاتْلُوهَا﴾ و بیخوێنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن
﴿٩٣﴾ ﴿فَمَنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ ئەمجا هەر کەس درۆ بە دەم خواوە هەڵبەستێ ﴿مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لە پاش
ئەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ کەواتە ئەوانە خۆیان ستەمکارن ﴿٩٤﴾ ﴿قُلْ صَدَقَ اللَّهُ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ خوا ڕاستی فەرموو ﴿فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ﴾ کەوا بوو پەیڕەوی ئایینی ئیبراهیم بکەن ﴿حَنِيفًا﴾
کە پاکە (بە ویستی خۆی لە بیرو باوەڕو کرداری هەڵە لای داوە بۆ بیرو باوەڕو کرداری ڕاست)
﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە هیچ کاتێک لە هاوبەش بڕیاردەران نەبووە ﴿٩٥﴾ ﴿إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ﴾ بە ڕاستی یەکەم
ماڵێک ﴿وُضِعَ لِلنَّاسِ﴾ دانراوە بۆ (خواپەرستی) خەڵکی ﴿لَلَّذِي بِبَكَّةَ﴾ ئەو ماڵەیە کە لە بەککە(مەککە)
دایە ﴿مُبَارَكًا﴾ پیرۆز کراوە ﴿وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە ڕێنموویی یە بۆ جیهانیان ﴿٩٦﴾ ﴿فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ﴾ تیایدا
هەیە چەند بەڵگەو نیشانەی ڕوون ﴿مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ﴾ (کە یەکێکیان) شوێنی وەستانەکەی ئیبراهیمە
﴿وَمَن دَخَلَهُ﴾ وە هەر کەس چووبێتە ئەو شوێنە ﴿كَانَ آمِنًا﴾ بێ ترس بووە (لە زیان و ئازاردان)
﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ﴾ خودا بڕیاریداوە لەسەر خەڵکی و ئەرکی کردووە لەسەریان ﴿حِجُّ الْبَيْتِ﴾ حەجی ماڵەکەی
(خۆی) ﴿مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ لەسەر هەر کەسێك کە توانای گەیشتن و (ڕۆیشتنی) هەبێت بۆی ﴿وَمَن
كَفَرَ﴾ وە هەر کەس باوەڕی نەبێ (یان توانای هەبێت و نەچێت) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ ئەوە بە
ڕاستی خوا بێ نیازە لە هەموو جیهانیان ﴿٩٧﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ بڵێ ئەی نامە داران (خاوەن کتێبەکان)
﴿لِمَ تَكْفُرُونَ﴾ لە بەر چی بێ بڕوان ﴿بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَاللَّهُ شَهِيدٌ﴾ کاتێکدا خوا بینەر
ئاگادارە ﴿عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کە دەیکەن ﴿٩٨﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ بڵێ ئەی خاوەن کتێبەکان
﴿لِمَ تَصُدُّونَ﴾ لەبەرچی بەرگری (ڕێگری) دەکەن ﴿عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوا ﴿مَنْ آمَنَ﴾
کەسێك کە بڕوای هێنابێ (مەبەست پێغەمبەرو باوەڕدارانە) ﴿تَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەتانەوێ بە ناڕاست
بیخەنە بەرچاوی خەڵك ﴿وَأَنتُمْ شُهَدَاءُ﴾ لە کاتێکدا ئێوە زاناو ئاگادارن (بەوەی ڕێی خوا یە)
﴿وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ﴾ وە خوا بێ ئاگا نی یە ﴿عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کە ئێوە دەیکەن ﴿٩٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِن تُطِيعُوا فَرِيقًا﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی دەستەیەك بن
﴿مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لەوانەی کە نامەیان پێدراوە ﴿يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ﴾ دەتانکەنەوە بە کافر
دوای بڕوا هێنانەکەتان ﴿١٠٠﴾

﴿وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ﴾ چۆن بێ بڕوا دەبن؟ ﴿وَأَنتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ لە کاتێکدا دەخوێنرێتەوە بەسەرتاندا
﴿آيَاتُ اللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا (ئایەتەکانی قورئان) ﴿وَفِيكُمْ رَسُولُهُ﴾ وە پێغەمبەرەکەی لە ناوتاندایە
﴿وَمَن يَعْتَصِم بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەسێ دەست بگرێ بە (ئاینی) خواوە ﴿فَقَدْ هُدِيَ﴾ ئەوە بەڕاستی
ڕێنموویی کراوە ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێبازێکی ڕاست و دروست (١٠١) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ بترسن لە خوا ﴿حَقَّ تُقَاتِهِ﴾ ترسانێك کە شایوێتی ﴿وَلَا تَمُوتُنَّ﴾
وە مەمرن ﴿إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ هەر بە موسوڵمانی نەبێ (١٠٢) ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان دەست
بگرن بەهۆی پەیوەستییان بە خواوە (کە قورئانە) ﴿وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ چەند بەرەکە (و لێك جیا) مەبن
﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیر لە بەهرەو چاکەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاءً﴾ بە
کاتێکدا کە ئێوە دوژمنی یەکتر بوون ﴿فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوان دڵەکانتان
﴿فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا﴾ ئیتر بوون بە برای یەکتر بەهۆی ئەو چاکەی خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ
النَّارِ﴾ وە ئێوە لەسەر لێواری چاڵێ بوون لە ئاگر ﴿فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا﴾ بەڵام خوا ڕزگاری کردن لێی
﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ خوا بەڵگە و نیشانەکانی خۆی ڕوون دەکاتەوە
بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ تا بەردەوام بن لەسەر ڕێنموونی (یان لەسەر سەرڕاستی) (١٠٣) ﴿وَلْتَكُن مِّنكُمْ
أُمَّةٌ﴾ دەبێ لە ئێوەدا کۆمەڵێك بێت ﴿يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ﴾ بانگەواز بکەن بۆ چاکە ﴿وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان بدەن بە هەموو چاکەیەك ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری بکەن لە هەموو
خراپەیەك ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوانە خۆیانن سەرکەوتوو و سەرفرازن (١٠٤) ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ﴾
بە وێنەی ئەوانە مەبن (وەك ئەهلی کتاب) ﴿تَفَرَّقُوا﴾ کە بەش بەش و ﴿وَاخْتَلَفُوا﴾ جیاواز بوون
﴿مِن بَعْدِ﴾ لە پاش ئەوەی ﴿مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ﴾ ئەو بەڵگانەی بۆیان هات ﴿وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزایەکی گەورەیان بۆ هەیە (١٠٥) ﴿يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ﴾ ڕۆژێك دێت کە چەند ڕوویەك
سپی دەبن ﴿وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ﴾ وە چەند ڕوویەك ڕەش دەبن ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ﴾ جا ئەوانەی ﴿اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾
کە ڕوویان ڕەش بووە ﴿أَكَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ (پێیان دەووترێت) بۆچی بێ بڕوابوون لە پاش
بڕوا هێنانتان ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچێژن سزا ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بەهۆی بێ بڕوا بوونتانەوە (١٠٦)
﴿وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ﴾ وە ئەوانەی کە ڕوویان سپی دەبێت ﴿فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ ئەوە لەناو بەزەیی
خوادان (لە بەهەشتدان) ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی (١٠٧) ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾
ئەمانە ئایەتەکانی خودان ﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ﴾ دەیان خوێنینەوە بەسەرتدا ﴿بِالْحَقِّ﴾ کە ڕاستن ﴿وَمَا اللَّهُ
يُرِيدُ﴾ خواش نایەوێت ﴿ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ﴾ هیچ ستەمێك بۆ جیهانیان (١٠٨)

﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە (وموڵکی خودیە) ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
وە هەرچی لەزەوی دایە ﴿وَإِلَى اللَّهِ﴾ وە هەر بۆلای خودا ﴿تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ دەگەڕێتەوە هەموو کارەکان (١٠٩)
﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ﴾ ئێوە (موسوڵمانان) باشترین گەلێك بوون ﴿أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ بۆ خەڵكی هێنرابێتە
دی ﴿تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بەچاکە ﴿وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ وە چڵەوگیری دەکەن
لە خراپە ﴿وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ وە بڕوا دەهێنن بەخوا ﴿وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ ئەگەر نامە دارەکان
(خاوەن کتێبەکان لە جولەکەو گاورەکان) بڕوایان بهێنایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُم﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان
﴿مِّنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ﴾ هەندێ لەوان بڕوادارن و(باوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿وَأَكْثَرُهُمُ
الْفَاسِقُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان لە فەرمانی خوا دەرچوون (١١٠) ﴿لَن يَضُرُّوكُمْ﴾ هەرگیز ئەوان زیانتان
پێ ناگەیەنن ﴿إِلَّا أَذًى﴾ مەگەر زیانێکی کەم ﴿وَإِن يُقَاتِلُوكُمْ﴾ وە ئەگەر بجەنگێن لەگەڵتاندا
﴿يُوَلُّوكُمُ الْأَدْبَارَ﴾ پشتان تێ دەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ﴾ دواتریش سەرکەوتوو نابن (١١١) ﴿ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ
الذِّلَّةُ﴾ دراوە بەسەریاندا سەر شۆڕی و ڕیسوایی ﴿أَيْنَ مَا ثُقِفُوا﴾ لەهەر شوێنێك بن ﴿إِلَّا بِحَبْلٍ مِّنَ
اللَّهِ﴾ مەگەر بە هۆی بەڵێن لەلایەن خوداوە نەبێت ﴿وَحَبْلٍ مِّنَ النَّاسِ﴾ وە بەڵێنێك لەلای خەڵکەوە
﴿وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ شایستەی خەشمێکی گەورەبوون لە لایەن خواوە ﴿وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ﴾
وە دراوە بەسەریاندا هەژاری (دەروون و چاو برسێتی) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا﴾ ئەوە لەبەر ئەوە بوو ئەوان
﴿يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بێ بڕوابوون بە بەڵگەکانی خوا ﴿وَيَقْتُلُونَ الْأَنبِيَاءَ﴾ وە پێغەمبەرانیان
دەکوشت ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بەناڕەوا ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا﴾ ئەوەش بەهۆی ئەوەوە بوو کە ئەوانە سەرپێچی
﴿وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ و دەست درێژیان دەکرد (١١٢) ﴿لَيْسُوا سَوَاءً﴾ هەموو (نامە دارەکان) چوون یەك نین
﴿مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ لەناو خاوەن نامەکاندا ﴿أُمَّةٌ قَائِمَةٌ﴾ دەستەیەك ڕاست و ڕێك هەن ﴿يَتْلُونَ آيَاتِ
اللَّهِ﴾ ئایەتەکانی خوا دەخوێنن (وباوەڕیان هێناوە بە ئاینی ئیسلام) ﴿آنَاءَ اللَّيْلِ﴾ لە (کاتەکانی)
شەودا ﴿وَهُمْ يَسْجُدُونَ﴾ وە لە (کاتەکانی) کڕنوش بردنیشیان دا (١١٣) ﴿يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ بڕوایان هەیە
بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بەهەرچی چاکەیە
﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ وە بەرگری دەکەن لە هەرچی خراپەیە ﴿وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ وە پێشبڕکێ
دەکەن لە هەموو چاکەکاندا ﴿وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە ئەوانە لە کۆمەڵی چاکانن (١١٤) ﴿وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ
خَيْرٍ﴾ هەر خێر و چاکەیەك بکەن ﴿فَلَن يُكْفَرُوهُ﴾ ئەوە هەرگیز بێ بەش ناکرێن لە پاداشتەکەی
﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ خواش ئاگایە لە پارێزکاران ولەوانەی لێی دەترسن (١١٥)

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ﴾ سوود بەوان ناگەیەنی
﴿أَمْوَالُهُمْ﴾ ماڵەکانیان ﴿وَلَا أَوْلَادُهُمْ﴾ وە نە منداڵەکانیان ﴿مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ هیچێك لەلای خواوە
﴿وَأُولَئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿أَصْحَابُ النَّارِ﴾ هاوەڵ وهاوڕێی ئاگر دەبن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان تێیدا
دەمێننەوە بەهەمیشەیی (116) ﴿مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ﴾ وێنەی ئەو ماڵ و دارایەی کە بەخشی دەکەن ﴿فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا﴾ ئەم ژیانی دونیایەدا ﴿كَمَثَلِ رِيحٍ﴾ بە وێنەی بایەکە ﴿فِيهَا صِرٌّ﴾ سەرما و سۆڵەی تێدابێت
﴿أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ﴾ بدات لە کشتوکاڵی تاقمێك ﴿ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ کە ستەمیان لەخۆیان کردبێت
﴿فَأَهْلَكَتْهُ﴾ جا ئەو (با) وسەرمایە کشتوکاڵەکەی لەناو بەرێت ﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ﴾ وە خوا
ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَلَكِنْ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد (117)
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا﴾ مەگرن بۆ خۆتان ﴿بِطَانَةً﴾ دۆستی
گیانی بەگیانی ﴿مِنْ دُونِكُمْ﴾ جگە لەخۆتان (واتە جگە لەباوەڕداران) ﴿لَا يَأْلُونَكُمْ﴾ درێغیتان لێ
ناکەن ﴿خَبَالًا﴾ لەهیچ شەڕ و خراپەیەك ﴿وَدُّوا﴾ ئاواتە خوازی ﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ ناخۆشیتانن ﴿قَدْ بَدَتِ﴾
بێگومان دەرکەوتووە ﴿الْبَغْضَاءُ﴾ خەشم و قین ﴿مِنْ أَفْوَاهِهِمْ﴾ لە (قسەکانی) دەمیانەوە ﴿وَمَا تُخْفِي
صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ﴾ وەئەوەی لەدڵیاندا شاردویانەتەوە گەورەترە ﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ بەڕاستی بەڵگە
ونیشانەکانمان بۆ ڕوون کردووەتەوە ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ژیرن (118) ﴿هَا أَنْتُمْ أُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ﴾
بیداربن ئاوە ئێوەن کەئەوانتان خۆش دەوێت ﴿وَلَا يُحِبُّونَكُمْ﴾ وەئەوان ئێوەیان خۆش ناوێ ﴿وَتُؤْمِنُونَ﴾
وەباوەڕتان هەیە ﴿بِالْكِتَابِ كُلِّهِ﴾ بەهەموو نامە ئاسمانییەکان ﴿وَإِذَا لَقُوكُمْ﴾ کاتێك ئەوان پێتان بگەن
﴿قَالُوا آمَنَّا﴾ دەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَإِذَا خَلَوْا﴾ وە کاتێك تەنها بوونەوە ﴿عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ﴾
سەرە پەنجەکانی خۆیان ئەگەزن لێتان ﴿مِنَ الْغَيْظِ﴾ لەڕقدا ﴿قُلْ مُوتُوا﴾ بڵێ بمرن ﴿بِغَيْظِكُمْ﴾ بەداخ
و ڕقی خۆتانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زانایە ﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەوەی لەناو دڵەکاندایە (119)
﴿إِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ﴾ ئەگەر چاکە و خۆشیەکتان پێ بگات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ خەمبار دەبن ﴿وَإِنْ تُصِبْكُمْ
سَيِّئَةٌ﴾ بەڵام ئەگەر ناخۆشیەکتان پێ بگات ﴿يَفْرَحُوا بِهَا﴾ دڵخۆش دەبن پێی ﴿وَإِنْ تَصْبِرُوا﴾
ئەگەر ئێوە بەئارام بن (لەسەر گوێڕایەڵی خوا) ﴿وَتَتَّقُوا﴾ و لەخوا بترسن ﴿لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ
شَيْئًا﴾ پیلانی ئەوان هیچ زیانێکتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ بەڕاستی خوا
ئەوەو ئاگادارە بە هەرچی ئەوان دەیکەن (120) ﴿وَإِذْ﴾ وە (بیهێنەوە بیریان) کاتێ ﴿غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ کە
بەیانی زوو دەرچوویت لەلای ماڵ و خێزانت ﴿تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بڕوادارەکانت نیشتەجێ ئەکرد
﴿مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ﴾ لە چەند شوێنێکدا بۆ جەنگ کردن ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری
زانایە (121)

﴿إِذْ هَمَّت طَّائِفَتَانِ مِنكُمْ﴾ لەو کاتەدا کە دوو کۆمەڵ لە ئێوە خەریک بوون ﴿أَن تَفْشَلَا﴾ سست
ببن وتێک بشکێن و (بگەڕێنەوە) ﴿وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا﴾ بەڵام خوا دۆست و یارمەتی دەریان بوو ﴿وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بڕواداران با پشت تەنها بە خوا ببەستن ﴿١٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بە خوا
بێگومان خوا ئێوەی سەرخست ﴿بِبَدْرٍ﴾ لە (جەنگی) بەدردا ﴿وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە کەم و
لاواز بوون ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاس گوزاری بن ﴿١٢٣﴾
﴿إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (بیریان بخەرەوە) ئەو کاتەی دەتووت بە بڕوادارەکان ﴿أَلَن يَكْفِيَكُمْ﴾ ئایا بەست نی
یە ﴿أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان کۆمەکتان بکات ﴿بِثَلَاثَةِ آلَافٍ﴾ بە سێ هەزار ﴿مِّنَ الْمَلَائِكَةِ
مُنزَلِينَ﴾ لە فریشتە دابەزێنراوەکان ﴿١٢٤﴾ ﴿بَلَىٰ إِن تَصْبِرُوا﴾ بەڵێ، ئەگەر ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وە لە خوا
بترسن ﴿وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا﴾ پەلامارتان بدەن لەم کاتانەدا ﴿يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم﴾ پەروەردگارتان
کۆمەکتان بکات ﴿بِخَمْسَةِ آلَافٍ﴾ بە پێنج هەزار ﴿مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ﴾ لە فریشتە نیشانەدارەکان ﴿١٢٥﴾
﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ﴾ وە خوا تەنها ئەو (کۆمەکی)ەی کرد ﴿إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ﴾ بە مژدە بۆتان ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ
قُلُوبُكُم بِهِ﴾ وە بۆ ئەوەی دڵەکانتان پێی ئارام بێ ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ (ئەوەش بزانن)
سەرکەوتنیش تەنها لەلایەن خوای ﴿الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ باڵادەستی داناوەیە ﴿١٢٦﴾ ﴿لِيَقْطَعَ طَرَفًا﴾ (وە
ناردنی فریشتەکان) بۆ ئەوە بوو دابڕێت (لەناوی بەرێت) بەشێک ﴿مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەوانەی کە
بێ بڕوان ﴿أَوْ يَكْبِتَهُمْ﴾ یان خەمەت باریان بکات (بە ئێشکیان) ﴿فَيَنقَلِبُوا خَائِبِينَ﴾ ئەمجا
بگەڕێنەوە بە نائومێدی ﴿١٢٧﴾ ﴿لَيْسَ لَكَ﴾ دەربارەی هەڵهاتووەکانی شەڕی ئوحود بە ڕاستی بەدەست
تۆ نی یە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێک لەو کارەدا ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ چ (خوا)
تەوبەیان لێ وەرگرێ ﴿أَوْ يُعَذِّبَهُمْ﴾ یان سزایان بدات ﴿فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ چونکە بە ڕاستی ئەو بە
ستەمکارن ﴿١٢٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکاندایە ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە
هەرچی لە ڕووی دایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ خۆش ئەبێ لە هەر کەس خۆی بیەوێ
وە سزای هەر کەسیش ئەدات خۆی بیەوێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێ بوردەی میهرەبانە ﴿١٢٩﴾
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا﴾ سوود مەخۆن ﴿أَضْعَافًا
مُّضَاعَفَةً﴾ چەند بەرامبەر ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگاربن ﴿١٣٠﴾
﴿وَاتَّقُوا النَّارَ﴾ وە خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی ﴿الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ کە ئامادە کراوە بۆ بێ
بڕواکان ﴿١٣١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بێگومان
میهرەبانیتان لەگەڵ ئەکرێت ﴿١٣٢﴾

﴿وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ﴾ پێشبڕکێ بکەن بۆ لێبووردنێکی گەورەی (خودا) ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾
لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك كە پانییەكەی (بە ئەندازەی)
﴿السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ﴾ ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ﴾ كە ئامادە كراوە بۆ لە خوا ترسان (١٣٣)
﴿الَّذِينَ يُنفِقُونَ﴾ ئەوانەی ماڵ دەبەخشن (لە ڕێی خوادا) ﴿فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ لە كاتی خۆشی
(دەوڵەمەندی) و ناخۆشی دا ﴿وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ﴾ و ڕقی بەتینی خۆیان دەخۆنەوە و ﴿وَالْعَافِينَ
عَنِ النَّاسِ﴾ دەبوورن لە خەڵكی ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ خوایش چاكەكارانی خۆش دەوێت (١٣٤)
﴿وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ وە ئەوانەی كە كاتێك كردەوەیەكی ناشیرین دەكەن ﴿أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾
یا ستەم لەخۆیان دەكەن ﴿ذَكَرُوا اللَّهَ﴾ كە یادی خوایان كردەوە ﴿فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ﴾ ئەمجا
داوای لێبووردن دەكەن بۆ گوناهەكانیان ﴿وَمَن يَغْفِرُ الذُّنُوبَ﴾ ئایا كێ دەبوورێت لە گوناهەكان
﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لە خوا؟ ﴿وَلَمْ يُصِرُّوا﴾ وە بەردەوام نابن ﴿عَلَىٰ مَا فَعَلُوا﴾ لەسەر ئەوەی كە كردوویانە
﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لە كاتێكدا بزانن (گوناهە) (١٣٥) ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿جَزَاؤُهُم مَّغْفِرَةٌ﴾ پاداشتیان
لێبووردنە ﴿مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَجَنَّاتٌ﴾ و چەند باخاتێك (بەهەشتێك)
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ كە ڕووبارەكان دەڕۆن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ ئەمێننەوە لەو بەهەشتەدا
بەهەمیشەیی ﴿وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ چەند چاكە پاداشتی چاكەكاران (١٣٦) ﴿قَدْ خَلَتْ﴾ بێگومان ڕابورد
﴿مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ﴾ لە پێش ئێوەوە چەند ڕێ و یاسایەك (باوریك) ﴿فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەمجا
ئێوە بگەڕێن بەزەویدا ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ﴾ و سەرنج بدەن ئایا چۆن بوو ﴿عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾
سەرئەنجامی بێ بڕواكان (١٣٧) ﴿هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ﴾ ئەمە ڕوون كردنەوەیە بۆ هەموو خەڵكی
﴿وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ﴾ و ڕێنموویی و ئامۆژگاری یە ﴿لِّلْمُتَّقِينَ﴾ بۆ لە خوا ترسان (١٣٨) ﴿وَلَا تَهِنُوا﴾
سست و دڵ لاواز مەبن ﴿وَلَا تَحْزَنُوا﴾ وە خەمبار مەبن ﴿وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ﴾ هەر ئێوە بەرز و بڵندترن
﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر بڕوادار بن (١٣٩) ﴿إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ﴾ ئەگەر ئێوە (لە ئوحوددا) زام و برینتان
تووش بووە ﴿فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ﴾ ئەوە بێگومان ئەو هۆزە (بتپەرستەكان لە بەدردا) زام و برینیان تووش
بووە ﴿مِّثْلُهُ﴾ بە وێنەی زامی ئێوە ﴿وَتِلْكَ الْأَيَّامُ﴾ ئەو چەرخ و ڕۆژانەی (زاڵبوون و سەركەوتنە)
﴿نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ﴾ دەیگێڕین لە ناو خەڵكیدا (جارێك بۆ ئێوە و جارێك بۆ ئەوان) ﴿وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ﴾
لەبەر ئەوەی (بەدەرییادا) خوا دەری بخات ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَيَتَّخِذَ
مِنكُمْ﴾ و لە ناو ئێوەدا هەڵبژێرێت ﴿شُهَدَاءَ﴾ چەند كەسێك بە شەهید ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾
وە خوا ستەمكارانی خۆش ناوێت (١٤٠)

﴿وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ﴾ وە تا خوا (لە تاوان) پاك بكاتەوە ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوادارن ﴿وَيَمْحَقَ
الْكَافِرِينَ﴾ وەبێ باوەڕان بنەبڕ بکات ﴿١٤١﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ﴾ ئایا ئێوە وا گومانتان دەبرد ﴿أَنْ تَدْخُلُوا
الْجَنَّةَ﴾ کە دەچنە بەهەشت ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ﴾ لە کاتێکدا هێشتا خوا دەری نەخستوە (واتە تاقی
نەکردوەتەوە) ﴿الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ﴾ ئەوانەی تێ دەکۆشن لە ئێوە ﴿وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ﴾ و هێشتا دەری
نەخستوون کەسانێك لە ئێوە کە خۆڕاگران ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَقَدْ كُنْتُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان ئێوە ﴿تَمَنَّوْنَ
الْمَوْتَ﴾ ئاواتی (شەهیدی و) مردنتان ئەخواست ﴿مِنْ قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَنْ تَلْقَوْهُ﴾ پێی بگەن
﴿فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ﴾ خۆ بەڕاستی مردنتان بینی ﴿وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە ڕەق سەیرتان دەکرد ﴿١٤٣﴾
﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ﴾ موحەممەد ﷺ تەنها پێغەمبەرێکە (نەمری یە) ﴿قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ﴾ بێگومان
لەپێش ئەو پێغەمبەرانی تر ڕابوردوون ﴿أَفَإِنْ مَاتَ﴾ جا ئایا ئەگەر وەفاتی کرد ﴿أَوْ قُتِلَ﴾ یان کوژرا
﴿انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ﴾ دەگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان (پاشگەز دەبنەوە) ﴿وَمَنْ يَنْقَلِبْ﴾ هەر کەس
هەڵگەڕێتەوە ﴿عَلَى عَقِبَيْهِ﴾ بۆ دواوەی خۆی (بۆ بت پەرستی) ﴿فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا﴾ ئەوە هەرگیز
(ئەو کەسە) هیچ زیانێك ناگەیەنێت بەخوا ﴿وَسَيَجْزِي اللَّهُ﴾ وە بەزوویی خوا پاداشتی ﴿الشَّاكِرِينَ﴾
سوپاس گوزاران دەداتەوە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ هیچ کەسێك نەبووە ﴿أَنْ تَمُوتَ﴾ کە بمرێت
﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا ﴿كِتَابًا مُؤَجَّلًا﴾ نوسراوێکی کات دیاری کراوە (لەو کاتەدا
کەخوای گەورە دیاری کردوە) ﴿وَمَنْ يُرِدْ﴾ هەر کەسێك دەیەوێت ﴿ثَوَابَ الدُّنْيَا﴾ پاداشت و دەستکەوتی
دونیایی ﴿نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ لەو (پاداشتی دونیا) هەندێکی پێ دەدەین ﴿وَمَنْ يُرِدْ﴾ وە هەر کەسێك دەیەوێت
﴿ثَوَابَ الْآخِرَةِ﴾ پاداشتی پاشەڕۆژ ﴿نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ لەو (پاداشتی پاشەڕۆژە) هەندێکی پێ دەبەخشین
﴿وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ﴾ وە بەزوویی پاداشتی سوپاس گوزاران دەدەینەوە ﴿١٤٥﴾ ﴿وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ﴾
زۆر لە پێغەمبەران ﴿قَاتَلَ مَعَهُ﴾ جەنگ و کوشتاریان کردووە لەگەڵیدا (شانبەشانیان) ﴿رِبِّيُّونَ
كَثِيرٌ﴾ زۆر لە زانایان و خواناسان ﴿فَمَا وَهَنُوا﴾ جا سست و دەستە پاچە نەبوون ﴿لِمَا أَصَابَهُمْ﴾
بەهۆی ئەوەی کە دووچاریان بووە ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿وَمَا ضَعُفُوا﴾ وە بێ هێز و لاواز
نەبوون ﴿وَمَا اسْتَكَانُوا﴾ وە سەریان شۆڕ نەکرد بۆ دوژمن ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ﴾ وە خوا خۆڕاگرانی
خۆش دەوێت ﴿١٤٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ﴾ هەر ئەمە وتەی ئەوان بوو ﴿إِلَّا أَنْ قَالُوا﴾ کەدەیان وت ﴿رَبَّنَا
اغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان لێمان ببورە ﴿ذُنُوبَنَا﴾ لە گوناهەکانمان ﴿وَإِسْرَافَنَا﴾ وە لە زیادە ڕەویمان
﴿فِي أَمْرِنَا﴾ لە کاروبارماندا ﴿وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا﴾ و پێکانمان جێگیر بکە (لە جەنگدا) ﴿وَانْصُرْنَا﴾ و
سەرمان بخە ﴿عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ بەسەر کۆمەڵی بێ بڕوایاندا ﴿١٤٧﴾ ﴿فَآتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەوە
خوا پێی بەخشین ﴿ثَوَابَ الدُّنْيَا﴾ پاداشتی دونیا ﴿وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ﴾ وە پاداشتی چاك و
شیرینی ڕۆژی دوایی ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ خوا چاکەکارانی خۆش دەوێت ﴿١٤٨﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿إِن تُطِيعُوا﴾ ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بکەن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بۆ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿يَرُدُّوكُمْ﴾ ئێوە دەگێڕنەوە ﴿عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ﴾ بۆ دواوەی خۆتان (بۆ بت پەرستی) ﴿فَتَنقَلِبُوا خَاسِرِينَ﴾ ئەمجا ئەگەڕێنەوە بە زەرەرباری ﴿١٤٩﴾ ﴿بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ﴾ (ئەوانە دۆستتان نین) بەڵکو خوا یارمەتی دەر و دۆستی ئێوەیە ﴿وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ﴾ وە خوا باشترین هەموو یارمەتی دەرانە ﴿١٥٠﴾ ﴿سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ﴾ بەم زووانە دەخەینە دڵی ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ بڕوان ﴿الرُّعْبَ﴾ ترس و بیمی مەزن ﴿بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ﴾ بەهۆی ئەوەی کردبوویانە هاوبەشی خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ شتێک کە خوا هیچ بەڵگەی نەناردوەتە خوارەوە لەسەری ﴿وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ کە جێگا و شوێنی ئەوان ئاگرە ﴿وَبِئْسَ مَثْوَى﴾ وە چەند پیسە جێیەکی خراپە ﴿الظَّالِمِينَ﴾ (جێگەی) ستەمکاران ﴿١٥١﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا بەجێی هێنابوو ﴿وَعْدَهُ﴾ بەڵێنەکەی ﴿إِذْ تَحُسُّونَهُم﴾ کاتێک (سەرەتای جەنگی ئوحود) هەمووتان لێ دەبڕین (دەتان کوشتن) ﴿بِإِذْنِهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَشِلْتُمْ﴾ هەتا کاتێک (لە ناکاو) سست بوون ﴿وَتَنَازَعْتُمْ﴾ ئاژاوە و دووبەرەکیتان کرد ﴿فِي الْأَمْرِ﴾ لە کاری جەنگدا ﴿وَعَصَيْتُم﴾ وە بێ فەرمانیتان کرد ﴿مِّن بَعْدِ مَا أَرَاكُم﴾ لەپاش ئەوەی کە خوا پیشانی دا ﴿مَّا تُحِبُّونَ﴾ ئەوەی (لە جەنگەکەدا) پێتان خۆش بوو (کە سەرکەوتن لە سەرەتای جەنگەکەدا) ﴿مِنكُم﴾ هەندێک لە ئێوە ﴿مَّن يُرِيدُ الدُّنْيَا﴾ (دەسکەوتی) دونیایی دەویست ﴿وَمِنكُم مَّن﴾ وە هەندێکتان ﴿يُرِيدُ الْآخِرَةَ﴾ پاداشتی ڕۆژی دوایی دەویست ﴿ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ﴾ پاشان (خوا) ئێوەی گێڕایەوە لە (جەنگی) ئەوان (وتی شکان) ﴿لِيَبْتَلِيَكُمْ﴾ تاتاقیتان بکاتەوە (لەخۆڕاگرتندا) ﴿وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا لێتان بووری ﴿وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ﴾ و خوا خاوەنی بەهرەی چاکەیە ﴿عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕواداراندا ﴿١٥٢﴾ ﴿إِذْ تُصْعِدُونَ﴾ کاتێک دوور دەکەوتنەوە (سەردەکەوتن بە کێوی ئوحوددا) ﴿وَلَا تَلْوُونَ عَلَىٰ أَحَدٍ﴾ وە بەڕێی کەس نەتەدەسەند و لاتان نەدەکردەوە بەلایدا ﴿وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ لە کاتێکدا پێغەمبەر بانگی لێ دەکردن ﴿فِي أُخْرَاكُمْ﴾ لە دواتانەوە ﴿فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ﴾ جا (خوا) پاداشتی غەم و خەفەتی هەر بە غەم و خەفەت دایەوە ﴿لِّكَيْلَا تَحْزَنُوا﴾ بۆ ئەوەی خەمبار نەبن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾ لەسەر ئەوەی لە دەستتان چووە ﴿وَلَا مَا أَصَابَكُمْ﴾ وە (خەمبار نەبن بە) ئەوەی دووچارتان بووە ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ﴾ خوایش ئاگادارە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەوەی کە دەیکەن ﴿١٥٣﴾

﴿ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيْكُم﴾ پاشان دابەزاند بە سەرتاندا(بۆی ناردن) ﴿مِّن بَعْدِ الْغَمِّ﴾ لە پاش ئەو غەمە(ی کە چەشتتان) ﴿أَمَنَةً﴾ ئارامیی ﴿نُّعَاسًا﴾ کە وەنەوزێك بوو ﴿يَغْشَىٰ طَائِفَةً مِّنكُمْ﴾ بەسەر دەستەیەك لە ئێوە دادەهات ﴿وَطَائِفَةٌ﴾ بەڵام دەستەو تاقمێکی دیکەتان (کە ناوەڕیان هێندە هەژێر نەبوو) ﴿قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ﴾ بەڕاستی هەر خۆیان مەبەست بوو ﴿يَظُنُّونَ﴾ گومانی ﴿بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ﴾ ناڕاست و ناهەقیان بە خوا دەبرد ﴿ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ﴾ وەك گومانی نەفامێتی ﴿يَقُولُونَ﴾ ئەیانووت ﴿هَل لَّنَا﴾ ئایا ئێمەمان هەیە (بە دەستمانە) ﴿مِنَ الْأَمْرِ﴾ لەم کارەدا(ڕێ لێ بوون) ﴿مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ﴾ بڵێ بێگومان کاروبار ﴿كُلَّهُ لِلَّهِ﴾ هەمووی بەدەست خوایە ﴿يُخْفُونَ﴾ دەیشارنەوە ﴿فِي أَنفُسِهِم﴾ لە دەروونیاندا ﴿مَّا لَا يُبْدُونَ لَكَ﴾ ئەوەی کە دەری نابڕن بۆت ﴿يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا﴾ دەڵێن ئەگەر بە دەست ئێمە بوایە ﴿مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ لەم کارەدا شتێك (لە سەرکەوتن) ﴿مَّا قُتِلْنَا هَاهُنَا﴾ ئێمە لێرەدا نەدەکوژراین ﴿قُل لَّوْ كُنتُمْ﴾ بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿فِي بُيُوتِكُمْ﴾ لە ماڵەکانی خۆشتاندا بووایە ﴿لَبَرَزَ الَّذِينَ﴾ هەر دەردەچوون ئەوانەی ﴿كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ﴾ کە کوژرانیان لەسەر نووسرابوو ﴿إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ﴾ بۆ جێگەی کوژرانیان (ڕاکشانیان) ﴿وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا تاقی بکاتەوە ﴿مَا فِي صُدُورِكُمْ﴾ ئەوەی کە لە سنگتانایە ﴿وَلِيُمَحِّصَ﴾ وە بۆ ئەوەی پاڵفتە و پاکی بکاتەوە ﴿مَا فِي قُلُوبِكُمْ﴾ ئەو (بڕوایە) ی کە لە دڵتانایە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانایە ﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەوەی لە سینەو دەروونەکاندایە ﴿١٥٤﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَوَلَّوْا مِنكُمْ﴾ پشتیان هەڵکرد لە ناوتاندا ﴿يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ﴾ لەو ڕۆژەی کە هەردوو کۆمەڵ گەیشتن بەیەك (لە ئوحود دا) ﴿إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ﴾ بێگومان تەنها شەیتان هەڵی خلیسکاندن و لەحشتەی بردن ﴿بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا﴾ بەهۆی هەندێ لەو گوناهانەی کە ئەوە پێش کردبوویان ﴿وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ سوێند بێ بێگومان خوا لێیان خۆشبوو ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ﴿غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ لێبووردەی بەئارام و لەسەرخۆیە (لە تۆڵە سەندن دا) ﴿١٥٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێ کە بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەك ئەوانە مەبن کە بێباوەڕ بوون ﴿وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ﴾ بە برا بێباوەڕەکانیان دەووت ﴿إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ﴾ کاتێ سەفەریان بکردایە ﴿أَوْ كَانُوا غُزًّى﴾ یان غەزایان بکردایە و بچووبایە بۆ جەنگ ﴿لَّوْ كَانُوا عِندَنَا﴾ ئەگەر لای ئێمە(بمانایەتەوە) بوونایە ﴿مَا مَاتُوا﴾ نە دەمردن ﴿وَمَا قُتِلُوا﴾ و نە دەکوژران ﴿لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَٰلِكَ﴾ تا خوا ئەوە بکات تا خوا ئەوە بکات ﴿حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ﴾ بە داخ و مەراق لە دڵیاندا ﴿وَاللَّهُ يُحْيِي﴾ وە خوا (مرۆڤ) دەژێنی ﴿وَيُمِيتُ﴾ و دەیشی مرێنێت ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خودا بینایە بە هەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﴿١٥٦﴾ ﴿وَلَئِن قُتِلْتُمْ﴾ سوێند بێ ئەگەر ئێوە بکوژرێن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿أَوْ مُتُّمْ﴾ یان بمرن ﴿لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ﴾ ئەوە بەڕاستی لێبووردن و میهرەبانی لە لایەن خواوە ﴿خَيْرٌ﴾ چاکترە ﴿مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ لەوەی کە کۆی دەکەنەوە ﴿١٥٧﴾

﴿وَلَئِن مُّتُّمْ﴾ سوێند بێ ئەگەر ئێوە بمرن ﴿أَوْ قُتِلْتُمْ﴾ یان بکوژرێن ﴿لَإِلَى اللَّهِ﴾ هەر لای خوا
﴿تُحْشَرُونَ﴾ کۆدەکرێنەوە ﴿١٥٨﴾ ﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ﴾ بەهۆی بەزەیی خواوەیە ﴿لِنتَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان نەرم
و بەسۆز بوویت ﴿وَلَوْ كُنتَ﴾ ئەگەر تۆ ﴿فَظًّا﴾ بەدخوو قسە ڕەق و ﴿غَلِيظَ الْقَلْبِ﴾ دڵ ڕەق بوویتایە
﴿لَانفَضُّوا﴾ ئەوە هەموو بڵاوەیان دەکرد ﴿مِنْ حَوْلِكَ﴾ لە دەورت ﴿فَاعْفُ عَنْهُمْ﴾ کەواتە لێیان
ببورە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ و داوای لێ بوردنیان بۆ بکە لە خوا ﴿وَشَاوِرْهُمْ﴾ و ڕاوێژیان پێ بکە
﴿فِي الْأَمْرِ﴾ لە کاروباردا ﴿فَإِذَا عَزَمْتَ﴾ جا کاتێک (دوا ڕاوێژ کردن) بڕیارت دا ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە
پشت بە خوا ببەستە ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش دەوێت کە پشت بە خوا
دەبەستن ﴿١٥٩﴾ ﴿إِن يَنصُرْكُمُ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا سەرتان بخات ﴿فَلَا غَالِبَ لَكُمْ﴾ ئەوە هیچ کەس
زاڵ نابێ بەسەرتاندا ﴿وَإِن يَخْذُلْكُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیتان نەدا (پشتتان بەردات) ﴿فَمَن ذَا الَّذِي﴾
کێیە ئەو کەسەی؟ ﴿يَنصُرُكُم مِّن بَعْدِهِ﴾ لە پاش خوا سەرتان دەخات ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾
وە با بڕواداران پشت هەر بە خوا ببەستن ﴿١٦٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێک نەبوو
﴿أَن يَغُلَّ﴾ کە خیانەت بکات ﴿وَمَن يَغْلُلْ﴾ وە هەر کەس خیانەت بکات ﴿يَأْتِ بِمَا غَلَّ﴾ بەو
خیانەتەوەی کردویەتی دێت (بە کۆڵیەوەیە) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە پاشەڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە)
﴿ثُمَّ تُوَفَّىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێک ﴿مَّا كَسَبَتْ﴾ هەرچی کردبێت
﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١٦١﴾ ﴿أَفَمَنِ اتَّبَعَ﴾ دەی ئایا کەسێک کە شوێنی
﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتبێت ﴿كَمَن بَاءَ﴾ وەک کەسێک وایە بگەڕێتەوە ﴿بِسَخَطٍ مِّنَ اللَّهِ﴾
بە خەشمێکەوە لە لایەن خواوە ﴿وَمَأْوَاهُ﴾ وە جێگا و شوێنی ئەو ﴿جَهَنَّمُ﴾ دۆزەخ بێت ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾
کە سەرئەنجامێکی چەند خراپە؟ ﴿١٦٢﴾ ﴿هُمْ دَرَجَاتٌ﴾ (چاکەکاران و خراپەکاران) خاوەنی چەند پلەی
جیاوازن ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ لای خوا ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ بە ئەوەی کە دەیکەن ﴿١٦٣﴾
﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ﴾ سوێند بێت بێگومان خوا چاکە و منەتی نا ﴿عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەسەر بڕواداراندا ﴿إِذْ بَعَثَ
فِيهِمْ﴾ کاتێ کە ڕەوانەی کرد لە ناویاندا ﴿رَسُولًا﴾ پێغەمبەر و نێرراوێک ﴿مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ لە خۆیان
﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ﴾ کە دەیخوێنێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتِهِ﴾ بەڵگە و نیشانەکانی خودا ﴿وَيُزَكِّيهِمْ﴾
و پاک و خاوێنیان دەکاتەوە ﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ وە قورئان و فەرموودەیان فێر دەکات
﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ﴾ ئەگەرچی ئەوان لە پێشدا ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ڕوون و ئاشکرادا
بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُم﴾ ئایا بۆچی کاتێک دووچارتان بوو ﴿مُّصِيبَةٌ﴾ ناخۆشییەک (لە ئوحود دا)
﴿قَدْ أَصَبْتُم مِّثْلَيْهَا﴾ بێگومان ئێوە دووقاتی ئەوەتان دووچاری ئەوان کرد (لە بەدردا) ﴿قُلْتُمْ﴾
ووتتان ﴿أَنَّىٰ هَٰذَا﴾ ئەمە لە کوێوە هات ﴿قُلْ﴾ بڵێ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿هُوَ مِنْ عِندِ﴾ ئەوە
لە لایەن ﴿أَنفُسِكُمْ﴾ خۆتانەوە بوو (کە فەرمانی پێغەمبەرتان شکاند) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بە توانایە ﴿١٦٥﴾

﴿وَمَا أَصَابَكُمْ﴾ ئەوەی کەدووچارتان بوو ﴿يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ﴾ لەو ڕۆژەدا کە هەردوو کۆمەڵ بەیەک
گەیشتن (لەئوحودا) ﴿فَبِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوە بەویستی خودا بوو ﴿وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی بڕوادارن
دەربخات ﴿١٦٦﴾ ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ وبۆ ئەوەیش دووڕووەکان ئاشکرا بکات ﴿وَقِيلَ لَهُمْ﴾ وپێیان ووترا
﴿تَعَالَوْا قَاتِلُوا﴾ وەرن بجەنگن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿أَوِ ادْفَعُوا﴾ یان بەرگری (لە وڵاتی
خۆتان) بکەن ﴿قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا﴾ ووتیان ئەگەر بمانزانیایە جەنگ دەبێت ﴿لَاتَّبَعْنَاكُمْ﴾
شوێنتان دەکەوتین ﴿هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ﴾ ئەوانە لەو ڕۆژەدا لە بێ بڕواییەوە ﴿أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ﴾
نزیک تر بوون تا لە بڕواو ئیمانەوە ﴿يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەوانە بەدەمیان شتێک دەڵێن ﴿مَا لَيْسَ فِي
قُلُوبِهِمْ﴾ کەلەدڵیاندا نی یە ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ﴾ وەخوا (لەهەموو کەس) زاناترە ﴿بِمَا يَكْتُمُونَ﴾
بەوەی کە دەیشارنەوە ﴿١٦٧﴾ ﴿الَّذِينَ قَالُوا﴾ ئەوانەی کەووتیان (مەبەست پێی دووڕووەکانە)
﴿لِإِخْوَانِهِمْ﴾ دەربارەی براکانیان (باوەڕداران) ﴿وَقَعَدُوا﴾ لە کاتێکدا خۆیان دانیشتن و دەرنەچوون
﴿لَوْ أَطَاعُونَا﴾ ئەگەر لەوان گوێڕایەڵی ئێمە بوونایە ﴿مَا قُتِلُوا﴾ نەدەکوژران ﴿قُلْ فَادْرَءُوا﴾ بڵێ
کەواتە بەرگری ﴿عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ﴾ مردن لە خۆتان دووربخەنەوە ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر
ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٦٨﴾ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ﴾ هەرگیز وا گومان مەبەن ﴿الَّذِينَ قُتِلُوا﴾ ئەوانەی کە کوژران
﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿أَمْوَاتًا﴾ مردوون ﴿بَلْ أَحْيَاءٌ﴾ (نەخێر وایە) بەڵکو ئەوانە زیندوون
﴿عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿يُرْزَقُونَ﴾ ڕزقی دەدرێن ﴿١٦٩﴾ ﴿فَرِحِينَ﴾ شادمان و دڵخۆشن
بەوەی ﴿بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ کە خوا پێی بەخشیوون ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لەمیهرە و بەزەیی خۆی ﴿وَيَسْتَبْشِرُونَ
بِالَّذِينَ﴾ شادمانن بەوانە (بەبرا تێکۆشەرەکانیان) ﴿لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾ کە هێشتا نەگەیشتوون پێیان
﴿مِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەدوای (شەهیدبوونی) ئەمان ﴿أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ بەهیچ ترسێکیان بەسەرەوە ﴿وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ﴾ و نە ئەوانە هیچ خەم و خەفەتێک دەخۆن ﴿١٧٠﴾ ﴿يَسْتَبْشِرُونَ﴾ شادمان و دڵخۆشن ﴿بِنِعْمَةٍ مِنَ
اللَّهِ وَفَضْلٍ﴾ بەو بەهرەو زیادە بەزەیەی لەلایەن خواوە (پێیان دراوە) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا
﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ پاداشتی بڕواداران وون ناکات ﴿١٧١﴾ ﴿الَّذِينَ﴾ ئەوانەی ﴿اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ﴾
کە وەڵامی خوا و پێغەمبەریان دایەوە ﴿مِنْ بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی کە ﴿مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ﴾ (لەئوحودا)
تووشی بریندارێ بوون ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ﴾ بۆ ئەوانەیان هەیە کە کردەوەی چاکیان کردووە
﴿وَاتَّقَوْا﴾ وەخۆیان پاراستووە ﴿أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿١٧٢﴾ ﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ﴾
ئەوانەی کەخەڵکی پێیان ووتن ﴿إِنَّ النَّاسَ﴾ بەڕاستی خەڵکی (بێ باوەڕ) ﴿قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ﴾ لەشکر
و کۆمەڵی زۆریان کۆکردۆتەوە لە دژتان ﴿فَاخْشَوْهُمْ﴾ کەواتە بترسن لێیان ﴿فَزَادَهُمْ إِيمَانًا﴾ کەچی
ئەوان (ئیمانداران) بەمە باوەڕیان زیاد بوو ﴿وَقَالُوا﴾ وە ووتیان ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ﴾ هەر خودامان بەسە
﴿وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾ چەند پشت پێ بەستراوێکی چاکە ﴿١٧٣﴾

﴿فَانقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ﴾ ئەمجا گەڕانەوە (بۆ مەدینە) بە بەهرەی گەورەوە (کە سەلامەتی یە) ﴿مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ﴾
وە فەزڵ و پاداشت لەلایەن خواوە ﴿لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ﴾ هیچ زیان و ناخۆشیەکیان تووش نەبوو ﴿وَاتَّبَعُوا﴾
ئەوانە شوێنی ﴿رِضْوَانَ اللَّهِ﴾ ڕەزامەندی خوا کەوتن ﴿وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ﴾ وە خوا خاوەنی بەهرەی
گەورەیە ﴿١٧٤﴾ ﴿إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئێوە (سارد دەکاتەوە) تەنها ﴿الشَّيْطَانُ﴾ شەیتانە ﴿يُخَوِّفُ
أَوْلِيَاءَهُ﴾ کە دۆست و (برادەرانی) خۆی دەترسێنێت ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ﴾ جا ئێوە لێیان مەترسن ﴿وَخَافُونِ﴾
وە لە من بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿١٧٥﴾ ﴿وَلَا يَحْزُنكَ﴾ با دڵت خەمگین نەکەن
ئەوانەی ﴿يُسَارِعُونَ﴾ پێشبڕکێ و پەلە دەکەن ﴿فِي الْكُفْرِ﴾ لە بێ بڕواییدا ﴿إِنَّهُمْ﴾ بێگومان ئەوانە ﴿لَن
يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ زیانێك ناگەیەنن بە خوا ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا﴾
کە هیچ بەشێکیان بۆ دانەنێ ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان سزایەکی
گەورە هەیە ﴿١٧٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿اشْتَرَوُا الْكُفْرَ﴾ کە بێ بڕواییان کڕی (بەم جیهانەدا)
﴿بِالْإِيمَانِ﴾ بە بڕوا لێدان ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هەرگیز هیچ جۆرە زیانێك ناگەیەنن بە خوا ﴿وَلَهُمْ
عَذَابٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ بە ئێش و ئازار ﴿١٧٧﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ هەرگیز وا گومان نەبەن
﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن ﴿أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ ئەو مۆڵەت دانی ئێمە بۆ ئەوان ﴿خَيْرٌ
لِّأَنفُسِهِمْ﴾ چاکە بۆ خۆیان ﴿إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە مۆڵەتی ئەوان ئەدەین ﴿لِيَزْدَادُوا إِثْمًا﴾ بۆ ئەوەی
گوناهی زیاتر بکەن ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ڕیسواکەر ﴿١٧٨﴾ ﴿مَّا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ
الْمُؤْمِنِينَ﴾ خوا واز لە بڕواداران ناهێنێت ﴿عَلَىٰ مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ﴾ لەسەر ئەو بارەی کە ئێوەی لەسەرن (کە جیا
نەبوونەوەی موسڵمان و دووڕوو و کافرە) ﴿حَتَّىٰ يَمِيزَ﴾ هەتا جیا دەکاتەوە ﴿الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ﴾ پیس
لە پاك ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ﴾ وە خوای گەورە ئێوە ئاگادار ناکات ﴿عَلَى الْغَيْبِ﴾ بەسەر نهێنی (غەیب)
دا ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوای گەورە ﴿يَجْتَبِي مِن رُّسُلِهِ﴾ هەڵی ئەبژێرێت لە نێردراوەکانی دا ﴿مَن يَشَاءُ﴾
هەر کەسێکی بوێت ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ﴾ جا بڕوای ڕاستەقینە بێنن بە خوا ﴿وَرُسُلِهِ﴾ وە بە نێردراوەکانی
﴿وَإِن تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر بەو جۆرە بڕوا بێنن ﴿وَتَتَّقُوا﴾ وە خۆتان بپارێزن ﴿فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ ئەوە
پاداشتێکی زۆر گەورەتان بۆ هەیە ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ﴾ هەرگیز وا گومان نەبەن ئەو کەسانەی
﴿يَبْخَلُونَ﴾ کە چرووکی دەکەن ﴿بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بەوەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لە ڕێز
و بەهرەی خۆی ﴿هُوَ خَيْرًا لَّهُم﴾ کە ئەو (چرووکی ی)ە چاکترە بۆیان ﴿بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ﴾ (نەخێر وانیە)
بەڵکو ئەوە خراپە بۆیان ﴿سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ﴾ بە زوویی ئەوەی چرووکیان پێ دەکرد وەك ئەرق
دەکرێتە ملیان ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە پاشە ڕۆژدا (ڕۆژی هەستانەوە) ﴿وَلِلَّهِ﴾ وە هەر بۆ خوایە و موڵکی
ئەوە ﴿مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ میراتی ئاسمانەکان و زەوی (ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە)
﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بە هەرچی کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨٠﴾

﴿لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا﴾ ووتەی ئەو (جوولەك) انەی كە ووتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ
فَقِيرٌ﴾ بێگومان خوا هەژارە ﴿وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ﴾ و ئێمە دەوڵەمەندین (چونكە داوای قەرزمان لێ دەكات
مەبەستیان لە ئایەتی ﴿وَمَن يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ یە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا﴾ ئەوەی كە ووتیان دەینوسین
﴿وَقَتْلَهُمُ الْأَنبِيَاءَ﴾ (وە دەینووسین) كوشتنی ئەوانە بۆ پێغەمبەرەكان ﴿بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ بە ناڕەوا ﴿وَنَقُولُ
ذُوقُوا﴾ وە (پێیان) دەڵێین بچەژن ﴿عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ سزای ئاگری سووتێنەر ﴿١٨١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو (سزا سەختە)
﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ بەهۆی كردەوەی (خراپی خۆتانەوەیە) كە پێشتان خستووە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان
خوا ﴿لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ هیچ جۆرە ستەمێك ناكات لە بەندەكان ﴿١٨٢﴾ ﴿الَّذِينَ قَالُوا﴾ ئەو (جوولەكانەی)
كە ووتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿عَهِدَ إِلَيْنَا﴾ پەیمانی داوە بە ئێمە ﴿أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ﴾
كە بڕوا نەهێنین بە هیچ پێغەمبەرێك ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ﴾ هەتا قوربانی و خێرێكمان بۆ نەهێنێت
﴿تَأْكُلُهُ النَّارُ﴾ كە ئاگر (بێتە خوارەوە) بیسووتێنێت ﴿قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ﴾ بڵێ بێگومان هاتن بۆلاتان
﴿رُسُلٌ مِّن قَبْلِي﴾ چەند پێغەمبەرێك لە پێش منەوە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە بەڵگە ڕوونەكانەوە ﴿وَبِالَّذِي قُلْتُمْ﴾ وە بە
ئەو (موعجیزەیەی) كە ووتتان ﴿فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ﴾ ئەی بۆچی ئەو (پێغەمبەر) انەتان كوشت ﴿إِن كُنتُمْ
صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەكەن ﴿١٨٣﴾ ﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ جا ئەگەر باوەڕیان پێ نەكردی ﴿فَقَدْ كُذِّبَ﴾
ئەوە بێگومان بڕوا نەكراوە (پێغەمبەرانی پێش تۆش بە درۆزانران) ﴿رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی
لە پێش تۆوە ﴿جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ﴾ هێناویانە بەڵگە ڕوونەكان ﴿وَالزُّبُرِ﴾ و نامەی ئاسمانی (نامەی پەند
و تەمێ كەر) ﴿وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و نامەی ڕوونكەرەوە ﴿١٨٤﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو (خاوەن)
گیانێك ﴿ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ مردن دەچێژێت ﴿وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ﴾ وە بەڕاستی بە تەواوی پێتان دەدرێت
﴿أُجُورَكُمْ﴾ پاداشتەكانتان ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوەدا) ﴿فَمَن زُحْزِحَ﴾ ئەمجا
هەر كەسێ دوور خرێتەوە ﴿عَنِ النَّارِ﴾ لە ئاگری دۆزەخ ﴿وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ﴾ و بخرێتە بەهەشتەوە
﴿فَقَدْ فَازَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو كەسە سەركەوتووە ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ ژیانی دونیاش هیچ شتێك
نییە ﴿إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ جگە لە چەند سات و ئارەزوویەكی فریودەر نەبێت ﴿١٨٥﴾ ﴿لَتُبْلَوُنَّ﴾
سوێند بێت بێگومان تاقی دەكرێنەوە ﴿فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ﴾ لە ماڵ و دارایی و گیانی خۆتاندا
﴿وَلَتَسْمَعُنَّ﴾ سوێند بێت بێگومان دەبیستن ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لەوانەی كە نامەیان
پێدراوە ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ لە پێش ئێوە ﴿وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە لەوانەی هاوبەشیان بۆ خوا داناوە
﴿أَذًى كَثِيرًا﴾ (ئازار و) قسەی ناخۆشی زۆر ﴿وَإِن تَصْبِرُوا﴾ جا ئەگەر ئێوە ئارام بگرن ﴿وَتَتَّقُوا﴾
و پارێزكار بن ﴿فَإِنَّ ذَٰلِكَ﴾ ئەوە بێگومان ئەوە ﴿مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ لە كارە بەهێز و گەورەكانە (لەو
كارانەیە لێ بڕانی دەوێ) ﴿١٨٦﴾

﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ﴾ (بیهێنەوە بیریان) کاتێك کەخوا وەری گرت ﴿مِيثَاقَ﴾ پەیمان لەوانەی ﴿الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
کەنامەیان پێ بەخشرا بوو (لەجولەکە و گاورەکان) ﴿لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ﴾ دەبێ ئەو نامەیە روون بکەنەوە
بۆ خەلکی ﴿وَلَا تَكْتُمُونَهُ﴾ وە نەیشارنەوە ﴿فَنَبَذُوهُ﴾ بەلام ئەو (پەیمانەیان)فڕێدایە ﴿وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ﴾
پشت خۆیانەوە ﴿وَاشْتَرَوْا بِهِ﴾ و کڕیان بەو نامەیە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ نرخێکی کەم ﴿فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ﴾
ئای چەند خراپە ئەوەی کڕیان ﴿١٨٧﴾ ﴿لَا تَحْسَبَنَّ﴾ وەگومان مەبە ﴿الَّذِينَ يَفْرَحُونَ﴾ لەوانەی کەشادمانن
﴿بِمَا أَتَوْا﴾ بەوەی کەکردیان ﴿وَيُحِبُّونَ﴾ و پێیان خۆشە ﴿أَنْ يُحْمَدُوا﴾ کەسوپاس بکرێن ﴿بِمَا لَمْ
يَفْعَلُوا﴾ بەشتێك کە نەیان کردووە ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز گومانیان پێ مەبە ﴿بِمَفَازَةٍ مِنَ
الْعَذَابِ﴾ بەرزگار بوو لەسزا ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ﴾ و بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی ﴿أَلِيمٌ﴾ ئازاردەر ﴿١٨٨﴾
﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ﴾ هەر بۆ خوایە پادشایەتی و مولکی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ﴿قَدِيرٌ﴾ دەسەلاتدارە ﴿١٨٩﴾ ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ﴾ بەڕاستی لەدروست
کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَاخْتِلَافِ﴾ و لەجیاوازی و گۆڕانی ﴿اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿لَآيَاتٍ﴾ چەندەها بەلگە هەیە ﴿لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بۆ خاوەن بیری هوشەکان
﴿١٩٠﴾ ﴿الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ﴾ ئەوانەی کەیادی خوا دەکەن ﴿قِيَامًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوەو بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ
جُنُوبِهِمْ﴾ بەڕاکشانەوە ﴿وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ﴾ وەبیر دەکەنەوە لەدروست کردنی ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
ئاسمانەکان و زەوی ﴿رَبَّنَا﴾ (ئەڵێن) ئەی پەروەردگارمان ﴿مَا خَلَقْتَ هَٰذَا﴾ ئەم (جیهانەت) دروست
نەکردووە ﴿بَاطِلًا﴾ بەبێ هودە ﴿سُبْحَانَكَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ دەسا تۆش بمان
پارێزە لە سزای ئاگری دۆزەخ ﴿١٩١﴾ ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ﴾ هەر کەس بۆ
بخەیتە ئاگری دۆزەخەوە ﴿فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ﴾ ئەوە بێگومان ریسوات کردووە ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾
وە هیچ پشتیوانێك نیە بۆ ستەمکاران ﴿١٩٢﴾ ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی ئێمە ﴿سَمِعْنَا
مُنَادِيًا﴾ گوێمان لە بانگخوازێك بوو (مەبەست پێ پێغەمبەری خودایە ﷺ) ﴿يُنَادِي لِلْإِيمَانِ﴾
بانگی ئەکرد بۆ باوەڕهێنان ﴿أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ﴾ (دەی ووت) باوەڕبێنن بە پەروەردگارتان ﴿فَآمَنَّا﴾
دەست بەجێ باوەڕمان هێنا ﴿رَبَّنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ﴿فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ دەی لە گوناهەکانمان
خۆش بە ﴿وَكَفِّرْ عَنَّا﴾ وسڕەوە لێمان ﴿سَيِّئَاتِنَا﴾ خراپەکانمان ﴿وَتَوَفَّنَا﴾ و بمان مرێنە
﴿مَعَ الْأَبْرَارِ﴾ لەگەڵ کەسانی چاکەکاردا ﴿١٩٣﴾ ﴿رَبَّنَا وَآتِنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان پێمان ببەخشە
(لەپاش مردن) ﴿مَا وَعَدْتَنَا﴾ ئەوەی بەڵێنت پێ داین ﴿عَلَىٰ رُسُلِكَ﴾ لەسەر زوبانی پێغەمبەرەکانت
﴿وَلَا تُخْزِنَا﴾ و ڕیسوامان مەکە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا (هەستانەوە) ﴿إِنَّكَ﴾ بێگومان تۆ
﴿لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بەڵێن ناشکێنیت ﴿١٩٤﴾

﴿فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ﴾ ئەمجا پەروەردگاریان وەڵامی (پاڕانەوەی) دانەوە ﴿أَنِّي لَا أُضِيعُ﴾ (فەرمووی)
بێگومان من زایە ناکەم ﴿عَمَلَ عَامِلٍ مِّنكُم﴾ کردەوەی (هیچ) خاوەن کردەوەیەك لە ئێوە ﴿مِّن ذَكَرٍ
أَوْ أُنثَىٰ﴾ لە نێر بێت یان مێ ﴿بَعْضُكُم مِّن بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لە هەندێکی ترتان بوون ﴿فَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾
جا ئەوانەی کە کۆچیان کرد ﴿وَأُخْرِجُوا مِن دِيَارِهِمْ﴾ و دەرکران لە جێ و شوێنی خۆیان ﴿وَأُوذُوا فِي
سَبِيلِي﴾ و ئەشکەنجە و ئازار دران لە ڕێی مندا ﴿وَقَاتَلُوا﴾ و جەنگیان کرد ﴿وَقُتِلُوا﴾ و کوژران
﴿لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا دەیسڕمەوە لێیان ﴿سَيِّئَاتِهِمْ﴾ خراپەکانیان ﴿وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ﴾
وە بێگومان دەیان خەمە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن
بەژێریاندا ﴿ثَوَابًا مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ ئەمە پاداشت دانەوەیە کە لە لای خواوە ﴿وَاللَّهُ عِندَهُ﴾ وە لای خوایە
﴿حُسْنُ الثَّوَابِ﴾ جوانترین (چاکترین) پاداشت ﴿١٩٥﴾ ﴿لَا يَغُرَّنَّكَ﴾ لە خشتەت نەبات (فریوت نەدا)
﴿تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ هات و چوی ئەوانەی بێ بڕوان (بەخۆشی و ئاسوودەیی یەوە) ﴿فِي الْبِلَادِ﴾ بە
وڵاتدا ﴿١٩٦﴾ ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ ئەو ئاسوودەییەی ئەوان خۆشی یەکی کەمە ﴿ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ پاشان جێ
و شوێنیان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ ئای چ شوێنێکی خراپ و بەدە ﴿١٩٧﴾ ﴿لَٰكِنِ الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی
﴿اتَّقَوْا رَبَّهُمْ﴾ لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿لَهُمْ جَنَّاتٌ﴾ بۆیان هەیە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی ﴿نُزُلًا
مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ ئامادە کراوە لە لایەن خواوە ﴿وَمَا عِندَ اللَّهِ﴾ وە ئەوەی کە لای خوایە ﴿خَيْرٌ لِّلْأَبْرَارِ﴾
چاکترە بۆ چاکەکاران ﴿١٩٨﴾ ﴿وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ بێگومان لەناو نامەدارەکاندا هەیە ﴿لَمَن يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ﴾ کەسێك کە بڕوا دەهێنێ بەخوا ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ﴾ و بەو نامەیەی کە نێردراوەتە خوارەوە
بۆ ئێوە (مەبەست پێی قورئانە) ﴿وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ﴾ وە بەو نامەی کە نێردراوەتە خوارەوە بۆ خۆیان
﴿خَاشِعِينَ لِلَّهِ﴾ مل کەچن بۆ خوا ﴿لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵگەکانی خوا نافرۆشن ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾
بە نرخێکی کەم ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەو نامەدارانە ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾ بۆیان هەیە پاداشتی خۆیان ﴿عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بە
لای پەروەردگاریانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ لێپرسینەوە و موحاسەبە کردنی
خێرایە ﴿١٩٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿اصْبِرُوا﴾ خۆگر بن ﴿وَصَابِرُوا﴾
و (لە خۆگری دوژمن) خۆگرتر بن ﴿وَرَابِطُوا﴾ و لە سەنگەردا ئێشك بگرن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا
بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگار بن ﴿٢٠٠﴾

سورەتی ﴿النساء﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمُ﴾ خۆتان بپارێزن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿الَّذِي خَلَقَكُم﴾ ئەوەی کە دروستی کردوون ﴿مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ لەیەك کەسەوە(کە ئادەمە) ﴿وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ وە هەر لە ئەویش هاوسەرەکەی دروست کردووە ﴿وَبَثَّ مِنْهُمَا﴾ و بڵاوی کردوەتەوە لەو دووانە ﴿رِجَالًا كَثِيرًا﴾ پیاوانی زۆر ﴿وَنِسَاءً﴾ هەروەها ئافرەتان ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ خۆتان بپارێزن لەو خوایەی کە ﴿الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ﴾ بەناوی ئەوەوە داوا دەکەن لە یەکتر ﴿وَالْأَرْحَامَ﴾ وە(خۆتان بپارێزن لە پچڕاندنی) خزمایەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ چاودێرە بەسەرتانەوە ١ ﴿وَآتُوا﴾ بیدەنەوە ﴿الْيَتَامَىٰ﴾ بە هەتیوان(دوای بالغ بوونیان) ﴿أَمْوَالَهُمْ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ﴾ وە پیس(لە ماڵی خۆتان) مەگۆڕنەوە بە پاك (لە ماڵی ئەوان) ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ﴾ وە ماڵەکانیان مەخۆن ﴿إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ﴾ لەگەڵ ماڵەکانی خۆتان ﴿إِنَّهُ كَانَ﴾ بێگومان ئەو خواردنە ﴿حُوبًا كَبِيرًا﴾ گوناهێکی گەورەیە ٢ ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تُقْسِطُوا﴾ دادپەروەر نەبن ﴿فِي الْيَتَامَىٰ﴾ لە(مارەیی) ئەو ئافرەتە بێ باوکانەدا(مارەیان دەکەن) ﴿فَانكِحُوا﴾ ئەوە مارە بکەن ﴿مَا طَابَ لَكُم﴾ ئەو ئافرەتانەی حەڵاڵن بۆتان ﴿مِّنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ﴾ دوو دوو ﴿وَثُلَاثَ﴾ یا سیان سیان ﴿وَرُبَاعَ﴾ یا چوار چوار (واتە تا چوار ژن دروستە لەیەك کاتدا کۆی بکەیتەوە) ﴿فَإِنْ خِفْتُمْ﴾ جا ئەگەر ترسان ﴿أَلَّا تَعْدِلُوا﴾ دادگەر نەبن ﴿فَوَاحِدَةً﴾ ئەوە یەك ئافرەت (مارە بکەن لەوانەی ئازادن) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ یان ئەو کەنیزەکانەی کە موڵکتانن ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەوە نزیکترە ﴿أَلَّا تَعُولُوا﴾ کە ستەم نەکەن (یا هەژار نەبن) ٣ ﴿وَآتُوا النِّسَاءَ﴾ بیدەن بە ئافرەتان(بەك کەسی و کەرەسان) ﴿صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً﴾ مارەییەکانیان وەك بەخشین یەك وەك کری ﴿فَإِن طِبْنَ لَكُمْ عَن شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا﴾ ئەمجا ئەگەر بە دڵ پێیان خۆش بوو بەخشینی شتێك لە(مارەییە) بە ئێوە ﴿فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا﴾ ئەوە ئێوە بیخۆن بە خۆشی و حەڵاڵی (نۆشی گیانتان بێ) ٤ ﴿وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ﴾ مەیدەنە گێل و کەم عەقڵەکان ﴿أَمْوَالَكُمُ﴾ ماڵەکانتان ﴿الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ لە حاڵێکدا خوا ئەو(ماڵانە)ی بۆ کردوون ﴿قِيَامًا﴾ بەهۆی ڕاوەستانی ژیانتان ﴿وَارْزُقُوهُمْ﴾ وە (بۆ عەقڵەکان) رزق و خۆراکیان بدەن لەو ماڵە ﴿فِيهَا وَاكْسُوهُمْ﴾ و پۆشاکیان بۆ بکەن ﴿وَقُولُوا لَهُمْ﴾ و گفتوگۆیان لەگەڵ بکەن ﴿قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ بە گفتوگۆیەکی باش ٥ ﴿وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ﴾ هەتیوان تاقی بکەنەوە ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ﴾ هەر کاتێك گەیشتنە(تەمەنی) ژن هێنان و شوو کردن ﴿فَإِنْ آنَسْتُم﴾ ئەمجا ئەگەر هەستتان کرد ﴿مِّنْهُمْ رُشْدًا﴾ لەوانە ژیری(و پێگەیشتن) ﴿فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەوە سامان و ماڵەکانیان پێ بدەنەوە ﴿وَلَا تَأْكُلُوهَا﴾ و ماڵەکانیان مەخۆن ﴿إِسْرَافًا﴾ بە زیادەڕەوی ﴿وَبِدَارًا أَن يَكْبَرُوا﴾ و بەپەلە نەوەك گەورە ببن (ولێیان وەرگرنەوە) ﴿وَمَن كَانَ غَنِيًّا﴾ وە هەر کەس (لەسەرپەرشتیاری هەتیوان) دەوڵەمەند بوو ﴿فَلْيَسْتَعْفِفْ﴾ با خۆی بگرێتەوە (لە خواردنی ماڵیان) ﴿وَمَن كَانَ فَقِيرًا﴾ وە هەر کەس لەوان هەژار بوو ﴿فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ با (لێی) بخوات بە ئەندازەی پێویست ﴿فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ﴾ ئەمجا هەر کات ماڵی هەتیوەکانتان دایەوە پێیان ﴿فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ﴾ ئەوە شایەتیان لەسەر بگرن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ بەسە خوا بۆ لێپرسینەوە (بەسەرتانەوە) ٦

﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان هەیە بەشێك ﴿مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ﴾ لەو(میراتەی) دایك و باوك بەجێی
دەهێڵن ﴿وَالْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان ﴿وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش هەیە بەشێك
﴿مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ﴾ لەو(میراتەی) دایك و باوك بەجێی دەهێڵن ﴿وَالْأَقْرَبُونَ﴾ و خزمە نزیکەکان
﴿مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ﴾ لە ئەوەی (بەجێی دەهێڵن) کەم بێت یان زۆر ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەبەشێکی
بڕیار دراو (٧) ﴿وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ﴾ جا ئەگەر کاتی دابەش کردنی(میراتەکە) ئامادەبوون
﴿أُولُو الْقُرْبَىٰ﴾ خزمە نزیکەکان(کە میرات ناگرن لە مردوو) ﴿وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ﴾ و هەتیو
و هەژارە (بێگانە) کان ﴿فَارْزُقُوهُم مِّنْهُ﴾ ئەوا لەو کەلەپوورە بەشیان بدەن(ئەم بەش دانە سوننەتە
نەك واجب) ﴿وَقُولُوا لَهُمْ﴾ وە قسەیان لەگەڵ بکەن ﴿قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ بە قسەکردنێکی جوان و
چاك (٨) ﴿وَلْيَخْشَ الَّذِينَ﴾ ئەوانەی (سەرپەرشتیارن) با بترسن ﴿لَوْ تَرَكُوا﴾ ئەگەر بەجێی بهێڵن
﴿مِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەپاش خۆیانەوە (پاش مردن) ﴿ذُرِّيَّةً ضِعَافًا﴾ منداڵانی لاواز(بچوك) ﴿خَافُوا
عَلَيْهِمْ﴾ دەترسن لێیان(بەفەوتین) ﴿فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەبا لەخوا بترسن ﴿وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ و
قسەی ڕاست و ڕەوا بکەن(مەبەست پێی ئەوەیە وەسیەتێك نەکەن زیان بگەیەنێ بەمنداڵەکانی
پاش خۆی، بەهەژاری بەجێیان بهێڵێ وهەموو ماڵ وسەروەتەکەیان بکەن بەخێر و سەدەقە)
(٩) ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی ﴿يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ﴾ کە ماڵی هەتیوەکان دەخۆن
﴿ظُلْمًا﴾ بەستەم و ناڕەوا ﴿إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا﴾ بەڕاستی ئەوانە بەس لە سکی خۆیان
ئاگر دەخۆن ﴿وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا﴾ وە لەمەودواش دەچنە ئاگرێکی بڵێسە و هەڵگیرساوەوە
(١٠) ﴿يُوصِيكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەکات ﴿فِي أَوْلَادِكُمْ﴾ دەربارەی(میراتی) ڕۆڵەکانتان
﴿لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ﴾ بۆ نێرینە هەیە (لە میرات) بە ڕێژەی بەشی دوو مێ ﴿فَإِن كُنَّ
نِسَاءً﴾ خۆ ئەگەر(منداڵەکانتان) تەنها ئافرەت بوون ﴿فَوْقَ اثْنَتَيْنِ﴾ (دووان و) زیاد لەدووان
﴿فَلَهُنَّ﴾ ئەوا بۆیان هەیە ﴿ثُلُثَا﴾ دوو سێ بەش لە سێ بەشی ﴿مَا تَرَكَ﴾ ئەوەی (مردووەکە)
بەجێی هێشتووە ﴿وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً﴾ بەڵام ئەگەر یەك ئافرەت بوو ﴿فَلَهَا النِّصْفُ﴾ ئەوە نیوەی
(میراتەکەی) بۆ هەیە ﴿وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا﴾ وە بۆ هەر کام لە دایك و باوکی مردووەکە هەیە
﴿السُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿مِمَّا تَرَكَ﴾ لەوەی کە بەجێی هێشتووە ﴿إِن كَانَ لَهُ وَلَدٌ﴾ ئەگەر مردووەکە
منداڵی هەبوو ﴿فَإِن لَّمْ يَكُن لَّهُ وَلَدٌ﴾ بەڵام ئەگەر مردووەکە منداڵی نەبوو ﴿وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ﴾ و دایك و
باوکی میرات گری بوون ﴿فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ﴾ ئەوە سێ یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿فَإِن كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ﴾ بەڵام
ئەگەر (مردووەکە) چەند برایەکی هەبوو ﴿فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ﴾ ئەوا شەش یەك بۆ دایکەکەیەتی ﴿مِن بَعْدِ
وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِي بِهَا﴾ وەسیەتی پێ کرابێ (لە لایەن مردووەکەوە)
﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دانەوەی قەرزێك (کە لەسەری بێت) ﴿آبَاؤُكُمْ﴾ باوکەکانتان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ و
کوڕەکانتان ﴿لَا تَدْرُونَ﴾ نازانن ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا﴾ کامەیان بەسوودترن بۆتان ﴿فَرِيضَةً مِّنَ
اللَّهِ﴾ (ئەو دابەش کردنە) لە لایەن خواوە پێویست کراوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە
﴿عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ زانای دانایە (١١)

﴿وَلَكُمْ نِصْفُ﴾ بۆ ئێوە هەیە نیوەی ﴿مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ﴾ ئەو (میراتەی) کە ژنەکانتان بەجێیان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئەو ژنانە منداڵیان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵیان هەبوو ﴿فَلَكُمُ الرُّبُعُ﴾ بۆ ئێوە هەیە چوار یەك ﴿مِمَّا تَرَكْنَ﴾ لەوەی (ژنەکانتان) بەجێیان هێشتووە ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصِينَ بِهَا﴾ کە کردبێتیان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێك (کە لەسەریان بێت) ﴿وَلَهُنَّ الرُّبُعُ﴾ بۆ (ژنەکانتان) هەیە چواریەك ﴿مِمَّا تَرَكْتُمْ﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿إِن لَّمْ يَكُن لَّكُمْ وَلَدٌ﴾ ئەگەر ئێوە منداڵتان نەبوو ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ﴾ جا ئەگەر منداڵتان هەبوو ﴿فَلَهُنَّ الثُّمُنُ﴾ ئەوە بۆ ئەوان هەیە هەشت یەك ﴿مِمَّا تَرَكْتُم﴾ لەوەی بەجێتان هێشتووە ﴿مِّن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿تُوصُونَ بِهَا﴾ کە کردبێتتان ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان دانەوەی قەرزێك (کە لەسەرتان بێت) ﴿وَإِن كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر پیاوێك یان ئافرەتێك کە میراتی لێ ئەگیرا (مردوو) نەباوان (دایك وباوك)ی هەبوو نە منداڵ ﴿وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ﴾ وە تەنها برایەك یان خوشکێکی (لەدایکەوە) هەبوو ﴿فَلِكُلِّ وَاحِدٍ﴾ ئەوە بۆ هەر یەك ﴿مِّنْهُمَا﴾ لەو دووانە هەیە ﴿السُّدُسُ﴾ شەش یەك ﴿فَإِن كَانُوا أَكْثَرَ﴾ بەلام ئەگەر ئەوان زیاتر بوون ﴿مِن ذَٰلِكَ﴾ لە برایەك یان خوشکێك(ی دایکی) ﴿فَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئەو کاتە ئەوانە هەموویان هاوبەشن ﴿فِي الثُّلُثِ﴾ لەسێ یەك(ی میراتەکە)دا ﴿مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ﴾ لەپاش (دەرکردنی) وەسیەتێك ﴿يُوصَىٰ بِهَا﴾ کە کرابێت ﴿أَوْ دَيْنٍ﴾ یان قەرزێك ﴿غَيْرَ مُضَارٍّ﴾ کە (وەسیەتەکە یاقەرزەکە بۆ میراتگران) بێزیان بێت ﴿وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە بڕیارە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ خواش زانای لەسەرخۆیە ﴿١٢﴾ ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ ئەو (بەشانە) سنوورەکانی خودان ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ﴾ هەر کەسێك گوێڕایەڵی ﴿وَرَسُولَهُ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ (خوا) دەیخاتە ناو بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وە ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هەر کەسێکیش سەرپێچی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ﴾ و سنوورەکانی (خوا) ببەزێنێت ﴿يُدْخِلْهُ نَارًا﴾ دەیخاتە ئاگرێکەوە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ هەمیشە دەمێنێتەوە تیایدا ﴿وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە سزایەکی ڕیسوا کەری بۆ هەیە ﴿١٤﴾

﴿وَاللَّاتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ﴾ ئەوانەی کە کاری زۆر پیس و ناشیرین(زینا) دەکەن ﴿مِنْ نِسَائِكُمْ﴾
لە ئافرەتان(ی باوەڕدار)تان ﴿فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ﴾ ئەوە چوار شایەت لە خۆتان
لەسەریان بگرن ﴿فَإِنْ شَهِدُوا﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتییان دا ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ﴾ ئەوە ئەوان(ژنە
زیناکارانە) بەند بکەن ﴿فِي الْبُيُوتِ﴾ لە ماڵەکانتاندا ﴿حَتَّى يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ﴾ هەتا(فریشتەی)
مەرگ گیانیان دەکێشێت ﴿أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا﴾ یان خوا ڕێگایەك(ی ڕزگار بوون) یان
بۆ دادەنێت (ئەمە حوکمی زیناکردن بوو پێش هاتنە خوارەوەی ئایەتەکانی سورەتی النور
واتە حوکمی ئەم ئایەتەی سورەتی (النساء) بە ئایەتەکانی سورەتی النور سڕایەوە) ﴿١٥﴾
﴿وَاللَّذَانِ﴾ وە ئەو دووانەی(کوڕ و کچەی) ﴿يَأْتِيَانِهَا مِنْكُمْ﴾ ئەو کارە پیسە (زینا) دەکەن لە ئێوە
﴿فَآذُوهُمَا﴾ ئەوە ئازاریان بدەن ﴿فَإِنْ تَابَا﴾ جا ئەگەر گەڕانەوە و تەوبەیان لێکرد ﴿وَأَصْلَحَا﴾ وە
چاك بوون ﴿فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا﴾ ئەوا وازیان لێ بێنن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا
هەمیشە ﴿تَوَّابًا رَحِيمًا﴾ لێبووردەی میهرەبانە ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا التَّوْبَةُ﴾ بێگومان وەرگرتنی تەوبە
﴿عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾ لای خوا تەنها بۆ ئەوانەیە کە گوناه دەکەن بە نەزانی
﴿ثُمَّ يَتُوبُونَ﴾ پاشان پەشیمان دەبنەوە ﴿مِنْ قَرِيبٍ﴾ بە زوویی(پێش مردن) ﴿فَأُولَئِكَ﴾ ئا ئەوانە
﴿يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ خوا گەڕانەوەیان لێ وەردەگرێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ خواش هەمیشە ﴿عَلِيمًا
حَكِيمًا﴾ زانای دانایە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ﴾ پەشیمانی(وەرگرتنی) نییە ﴿لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾
بۆ ئەوانەی تاوانی زۆر دەکەن ﴿حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ هەتا کاتێ سەرە مەرگی یەکێکیان دێ
﴿قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ﴾ دەڵێت بەڕاستی من ئێستا تەوبەم کرد ﴿وَلَا الَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوانەش نییە
﴿يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ کە دەمرن بە بێ بڕوایی ﴿أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ﴾ ئەوانەی(باسکران) ئامادەمان
کردووە بۆیان ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی ئازار دەر ﴿١٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان
هێناوە ﴿لَا يَحِلُّ لَكُمْ﴾ حەڵاڵ نییە بۆتان ﴿أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا﴾ کە ئافرەتان بە زۆر(بە ناچاری)
بە میراتی ببەن(بۆ خۆتان) ﴿وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ﴾ وە بەرگری شووکردنیان لێ مەکەن ﴿لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا
آتَيْتُمُوهُنَّ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لەو(مارەیی یەی) کە پێتان داون ببەن(بۆ خۆتان) ﴿إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ
مُبَيِّنَةٍ﴾ مەگەر کاتێ کە کردەوەیەکی زۆر ناشیرین(زینا) بە ئاشکرا بکەن ﴿وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾
وە ڕەفتاریان لەگەڵ بکەن بە چاکی(و ژیانیان لەگەڵ ببەنە سەر) ﴿فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ﴾ جا ئەگەر حەزتان
لێیان نەبوو(تەڵاقیان مەدەن) ﴿فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا﴾ چونکە لەوانەیە ئێوە حەز نەکەن لە شتێك
﴿وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ﴾ و خوا لەوەدا دابنێت ﴿خَيْرًا كَثِيرًا﴾ چاکە و خێرێکی زۆر ﴿١٩﴾

﴿وَإِنْ أَرَدتُّمُ﴾ ئەگەر ویستان ﴿اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ﴾ گۆڕینی ژنێك ﴿مَّكَانَ زَوْجٍ﴾ لەشوێنی ژنێك
(کەحەزی لێ ناکەن) ﴿وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ﴾ و دابێتتان بەیەکێکیان ﴿قِنطَارًا﴾ ماڵێکی زۆر (بەمەهری)
﴿فَلَا تَأْخُذُوا﴾ ئەوە مەیسەنەوە ﴿مِنْهُ شَيْئًا﴾ لێی هیچ شتێك (لەوماڵە زۆرە) ﴿أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا﴾
ئایا ئەو (مارەیی یە)یان لێ ئەسەنەوە بەبوختان کردن ﴿وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا (بەرامبەری
ئافرەتەکە) ٢٠ ﴿وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ﴾ جا چۆن وەری دەگرنەوە؟ ﴿وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾
لەکاتێکدا چوونەتە لای یەکتری (تێکەڵاوی ژن و میردایەتیتان لەگەڵ یەك کردووە) ﴿وَأَخَذْنَ
مِنكُم﴾ وەئەو ئافرەتانە وەریان گرتووە لێتان ﴿مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێکی پتەو بەهێز (کەو بەستنی
نیکاحە) ٢١ ﴿وَلَا تَنكِحُوا﴾ (ئەی پیاوان) مارەی مەکەن ﴿مَا نَكَحَ آبَاؤُكُم مِّنَ النِّسَاءِ﴾ ئەو
ئافرەتانەی کەباوکەکانتان مارەیان کردوون (واتە باوەژنەکانتان) ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾ مەگەر ئەوەی
پێش ئەم (حەرام کردنە) کرابێت ﴿إِنَّهُ كَانَ﴾ بەڕاستی ئەو مارەکردنە ﴿فَاحِشَةً﴾ کردەوەیەکی
زۆر پیس وچەپەڵە ﴿وَمَقْتًا﴾ زۆر بێزراو ﴿وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ وڕێبازێکی زۆر خراپ و بەدە (کەگیراوەتە
بەر) ٢٢ ﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ﴾ قەدەغە کراوە لەسەرتان (حەرام کراوە) ﴿أُمَّهَاتُكُمْ﴾ (مارەکردنی)
دایکەتان ﴿وَبَنَاتُكُمْ﴾ و کچەکانتان ﴿وَأَخَوَاتُكُمْ﴾ و خوشکەکانتان ﴿وَعَمَّاتُكُمْ﴾ و
پورەکانتان (کەخوشکی باوکتانن) ﴿وَخَالَاتُكُمْ﴾ و پورەکانتان (کەخوشکی دایکتانن)
﴿وَبَنَاتُ الْأَخِ﴾ و کچانی برا ﴿وَبَنَاتُ الْأُخْتِ﴾ و کچانی خوشك ﴿وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ﴾
ئەو دایکانەتان کەشیریان پێ داوون ﴿وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ﴾ وخوشکەکانتان لەشیرەوە
﴿وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ﴾ و دایکی ژنەکانتان (خەسوو) ﴿وَرَبَائِبُكُمُ﴾ و کچانی ژنەتان کە
لەمێردی تریان بێ ﴿اللَّاتِي فِي حُجُورِكُم﴾ ئەوانەی کەلە ماڵی ئێوەدا دەژین ﴿مِّن نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي﴾
لەو ژنانەتان ﴿دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ کەچوونەتە لایان ﴿فَإِن لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ﴾ جا ئەگەر نەچووبونە
لایان (دایکی کوڵەسەکان) ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە (لەمارە
کردنی کچەکیاندا) ﴿وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ﴾ وە (حەرامە بۆتان) هاوسەری کوڕەکانتان (بووك)
﴿الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ﴾ ئەوانەی کەلە پشتی خۆتانن ﴿وَأَن تَجْمَعُوا﴾ وە (قەدەغە وحەرامکراوە
لەسەرتان) کۆکردنەوە ﴿بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ﴾ لە نێوان دوو خوشك لەیەك کاتدا ﴿إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ﴾
مەگەر ئەوەی پێش ئەم (حوکمە لەنەدامیدا) کرابێ ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ بێگومان خوا هەمیشە
﴿غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ لێبوردەی میهرەبانە ٢٣

﴿وَالْمُحْصَنَاتُ﴾ (هەروەها حەرام کراوە لێتان) ئەوانەی کە مێردیان هەیە ﴿مِنَ النِّسَاءِ﴾ لە ئافرەتان
﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ جگە لەوانەی کە بوونەتە موڵکتان (کەنیزەك) ﴿كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾
(ئەو حوکمانە باسکران) پێویست کراوو نووسراوی خوایە لەسەرتان ﴿وَأُحِلَّ لَكُمْ﴾ وە بۆتان
حەڵاڵکرا ﴿مَا وَرَاءَ ذَٰلِكُمْ﴾ بێجگە لەوانە (کە باسکران هەمووی حەڵاڵە بۆتان تا چوار ژن
بەیەکەوە کۆ بکەنەوە) ﴿أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ﴾ کە بەماڵ وسامانتان خوازبێنی (ئافرەتان) بکەن
﴿مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ﴾ (بەمەرجێ) کە داوێن پاك بن و داوێن پیس نەبن ﴿فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ
مِنْهُنَّ﴾ جا لەوەی کە بەهرەتان لێ وەرگرت لەو ئافرەتانە(ی حەڵاڵ) ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً﴾
ئەو مارەیی یەکەیان پێ بدەن کە فەرز کراوە لەسەرتان ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ تاوانتان لەسەر نی یە
﴿فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ﴾ لەوەی کە لەسەری پێك هاتن (لەگەڵ ژنەکانتان دا لەکەمکردنەوەی مارەیی)
﴿مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ﴾ لە پاش دیاریکردنی مارەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی
خودا هەمیشە زانای کاردروستە ۝٢٤ ﴿وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا﴾ وە ئەوەی لە ئێوە نەیتوانی
لەسەر هەژاری ﴿أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ کە ئافرەتانی ئازادی ئیماندار مارە بکات
﴿فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ ئەوە با لەوانە مارە بکات کە بوونەتە موڵکتان ﴿مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾
لە کەنیزەکە ئیماندارەکانتان ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ﴾ وە خوا زاناترە بەباوەڕەکەتان ﴿بَعْضُكُمْ مِنْ
بَعْضٍ﴾ هەندێکتان لە هەندێکی ترتانن (هەمووتان نەوەی ئادەمن) ﴿فَانْكِحُوهُنَّ﴾ لەمەڕ ئەوە مارەیان بکەن
﴿بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ﴾ بەڕەزامەندی کەس و کاریان ﴿وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ و مارەیی یەکەیان پێ بدەن
﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ بەشێوەیەکی چاك ﴿مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ﴾ لەکاتێکدا ئەو کەنیزەکانە پاك داوێن
بن داوێن پیس (و زیناکاری بەئاشکرا) نەبن ﴿وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَخْدَانٍ﴾ و دۆستیان نەبێ (بەنهێنی بۆ زینا
کردن) ﴿فَإِذَا أُحْصِنَّ﴾ جا ئەگەر ئەو (کەنیزەکانە) شوویان کرد ﴿فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ﴾ پاشان خراپەیەکی
ئاشکرایان کرد (زینا) ﴿فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ﴾ ئەوە نیوەی سزای ئافرەتە
ئازادەکانیان لەسەرە (ئیتر بدرێت کە پەنجا جەڵدە) ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ﴾ ئەو (مارەکردنی
کەنیزەکە) بۆ کەسێکە لەئێوە لە تاوان کردن (زینا) بترسێ ﴿وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ﴾ بەڵام ئەگەر
ئارام بگرن (و کەنیزەك مارە نەکەن) چاکترە بۆتان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ خوا لێبوردەی بەبەزەیی یە ۝٢٥
﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَكُمْ﴾ بۆتان ڕوون بکاتەوە ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وە ڕێنموویتان
بکات ﴿سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ بۆ ڕێ وشوێنی ئەوانەی لە پێش ئێوەوە بوون (لەخوا ناسان)
﴿وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ و لێتان خۆش بێت ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ۝٢٦

﴿وَاللَّهُ يُرِيدُ﴾ وەخوا دەیەوێت ﴿أَن يَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ کەلێتان ببوورێت ﴿وَيُرِيدُ الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەیانەوێت
ئەوانەش ﴿يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ﴾ کەشوێن ئارەزوو و هەواو هەوەسەکانی کەوتوون ﴿أَن تَمِيلُوا﴾ کە
لابدەن ﴿مَيْلًا عَظِيمًا﴾ بەلادانێکی گەورە ﴿٢٧﴾ ﴿يُرِيدُ اللَّهُ﴾ خوا دەیەوێت ﴿أَن يُخَفِّفَ عَنكُمْ﴾
کەئەرکتان لەسەر سووک بکات ﴿وَخُلِقَ الْإِنسَانُ ضَعِيفًا﴾ چونکەئادەمی بە لاوازی دروست کراوە ﴿٢٨﴾
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم﴾ سامانی یەکتری مەخۆن
﴿بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ﴾ لەنێوانتاندا بەناڕەوا ﴿إِلَّا أَن تَكُونَ تِجَارَةً﴾ مەگەر بازرگانی یەک بێت ﴿عَن تَرَاضٍ
مِّنكُمْ﴾ بەڕەزامەندی لەنێوان خۆتان دا ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾ وە خۆتان مەکوژن(یان خۆتان
مەفەوتێنن بەتاوان) ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ بەڕاستی خواهەمیشە بەبەزەیی بە پێتان ﴿٢٩﴾
﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ وە هەرکەسێک ئەوە بکات(واتە یەکێک بکوژێت) ﴿عُدْوَانًا وَظُلْمًا﴾ بەدەست
درێژی و ستەم ﴿فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا﴾ ئەوە لەمەودوا دەیخەینە ناو ئاگرەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ
يَسِيرًا﴾ وە ئەوەش هەمیشە بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾ ﴿إِن تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەگەر دوور
بکەونەوە لەو تاوانە گەورانەی کەلێتان قەدەغەکراوە ﴿نُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ ئەوە تاوانە
بچووکەکانتان بۆ دەبوورین ﴿وَنُدْخِلْكُم مُّدْخَلًا كَرِيمًا﴾ وە دەتانخەینە شوێنێکی چاک و
ڕێزدارەوە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَتَمَنَّوْا﴾ وە ئاوات مەخوازن ﴿مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بۆ ئەو پلەیەی کە
خوا بەرزی هەندێکتانی داوە بەسەر هەندێکی ترتاندا ﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ﴾ بۆ پیاوان بەش هەیە ﴿مِّمَّا
اكْتَسَبُوا﴾ لەوەی بەدەستی دەهێنن ﴿وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ﴾ وە بۆ ئافرەتانیش بەش هەیە ﴿مِّمَّا اكْتَسَبْنَ﴾
لەوەی بەدەستی دەهێنن ﴿وَاسْأَلُوا اللَّهَ﴾ وە داوا لەخوا بکەن ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لەبەهرەو بەخششی
خۆی ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەهەموو شتێک زانایە ﴿٣٢﴾
﴿وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا﴾ وە دامان ناوە بۆ هەموو (مردوویەک یان میراتێک) ﴿مَوَالِيَ﴾ چەند میراتگرێک(کە
بەشی ئەگرن) ﴿مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ﴾ لەوەی کە دایک و باوک و خزمانیان بەجێیان هێشتووە
﴿وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ وە ئەوانەش کەپەیمانتان لەگەڵ گرێ داون (کە میرات لەیەکتر بەرن)
﴿فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ﴾ ئەوە بەشی خۆیانیان بدەن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی خوا
هەمیشە بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارو چاودێرە ﴿٣٣﴾

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ﴾ پیاوان سەرپەرشتیارن (کاربەدەستن) بەسەر ئافرەتانەوە ﴿بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ﴾ بەهۆی ئەوەوە خوا فەزڵی هەندێکیانی داوە ﴿عَلَى بَعْضٍ﴾ بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ﴾ هەروەها بەهۆی ئەوەی کە (پیاوان) لەسامانەکانیان خەرج دەکەن ﴿فَالصَّالِحَاتُ﴾ جا ئافرەتە چاکەکان (ئەوانەن) ﴿قَانِتَاتٌ﴾ گوێڕایەڵی بەردەوام (بۆ خواو پاشان مێردەکانیان) ﴿حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ﴾ پارێزەرانی (داوێنی خۆیان وسامانی مێردەکانیان) کە مێردەکانیان لەماڵەوە نەبن ﴿بِمَا حَفِظَ اللَّهُ﴾ بەهۆی ئەوەی خوا فەرمانی پاراستنی داوە ﴿وَاللَّاتِي تَخَافُونَ﴾ وەئەو ئافرەتانەش کەلێوە دەترسن ﴿نُشُوزَهُنَّ﴾ سەرپێچیتان بکەن ﴿فَعِظُوهُنَّ﴾ ئەوە ئامۆژگاریان بکەن ﴿وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ﴾ و جێگەیان لێ جیابکەنەوە (و لەگەڵیان مەخەون) ﴿وَاضْرِبُوهُنَّ﴾ و لێیان بدەن (بەدانێک کەلەشی عەیب دار نەکات) ﴿فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ﴾ جا ئەگەر گوێڕایەڵیان کردن ﴿فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا﴾ ئەوە ئیتر هیچ ڕێگەیەک لەدژیان مەگرنەبەر ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەرز وبڵندی گەورەیە ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ﴾ وە ئەگەر ترسان ﴿شِقَاقَ بَيْنِهِمَا﴾ لە تێکچوونی نێوانیان (ژن و مێرد) ﴿فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ﴾ ئەوە ناوبژیوانێک بنێرن لەخزمی پیاوەکە ﴿وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا﴾ و ناوبژیوانێک لە خزمی ئافرەتەکە ﴿إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا﴾ ئەگەر (دوو ناوبژیوانەکە) ئاشتیان بوێت ﴿يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا﴾ خوا نێوان ژن و مێردەکە چاک دەکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زانای ئاگادارە ﴿٣٥﴾ ﴿وَاعْبُدُوا اللَّهَ﴾ بەس خوا بپەرستن، ﴿وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ و هیچ شتێک مەکەن بەهاوبەشی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ هەروەها لەگەڵ دایک و باوکاندا چاک بن ﴿وَبِذِي الْقُرْبَى﴾ وە لەگەڵ خزم و نزیکان ﴿وَالْيَتَامَى﴾ و هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ و هەژاران ﴿وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى﴾ وهاوسێی خزم ﴿وَالْجَارِ الْجُنُبِ﴾ و هاوسێی بێگانەی دوور ﴿وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ﴾ و هاوڕێی هەمیشەیی یا هاوڕێی سەفەر ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و ڕێبوار ﴿وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ و ئەوانەی بوون بەموڵکتان (چاک بن لەگەڵیاندا) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بەڕاستی خوا خۆشی ناوێت ﴿مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا﴾ ئەو کەسەی کە خۆ بەزل زان و شانازیکەر بێت ﴿٣٦﴾ ﴿الَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانەی کە چرووکن ﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾ فەرمانیش دەکەن بەخەڵکی بەچرووکی ﴿وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ وە دەیشارنەوە ئەوەی خوا پێی بەخشیوون ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لە بەخششی خۆی ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا﴾ وە ئامادەمان کردوە بۆ بێباوەڕان سزایەکی ڕیسواکەر ﴿٣٧﴾

﴿وَالَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾ وە ئەوانەی ماڵەکانیان دەبەخشن ﴿رِئَاءَ النَّاسِ﴾ لەبەر ڕووبینی خەڵکی ﴿وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ باوەڕیش ناهێنن بەخوا ﴿وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و نەبەڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا﴾ وە هەرکەس شەیتان هاوڕێی بێت ﴿فَسَاءَ قَرِينًا﴾ ئەوە (شەیتان) هاوڕێیەکی زۆر خراپە ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَاذَا عَلَيْهِمْ﴾ وە ئەوانە چ زیانێکیان دەکەوتە سەر؟ ﴿لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ﴾ ئەگەر باوەڕیان بهێنایە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَأَنفَقُوا﴾ وەماڵ بەخشی بایە ﴿مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ﴾ لەوەی کەخوا پێی بەخشیبوون ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانایە پێیان ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ بەڕاستی خوا بە ئەندازەی گەردیلەیەك ستەم ناكات ﴿وَإِن تَكُ حَسَنَةً﴾ وە ئەگەر چاکەیەك هەبێت ﴿يُضَاعِفْهَا﴾ (خودا) پاداشتەکەی چەندجارە دەکاتەوە ﴿وَيُؤْتِ مِن لَّدُنْهُ﴾ وە دەیبەخشێت لەلایەن خۆیەوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٤٠﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا﴾ ئەمجا (حاڵی کافران) چۆن بێت کاتێك هێنامان ﴿مِن كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ﴾ لە هەموو ئوممەتێکدا شایەتێك (کە پێغەمبەرەکەیانە) ﴿وَجِئْنَا بِكَ﴾ تۆیشمان هێنا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ بەشایەت بەسەر ئەوانەوە ﴿٤١﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ﴾ ئاوات دەخوازن ئەوانەی کافر بوون و سەرپێچی پێغەمبەریان کرد ﴿لَوْ تُسَوَّىٰ بِهِمُ الْأَرْضُ﴾ کە زەوییان بەسەردا تەخت بکرێت (واتە بخرێنە ژێر زەوی و نەهێنرێنە دەرەوە) ﴿وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هیچ قسەیەك لەخوا ناشارنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنتُمْ سُكَارَىٰ﴾ نزیکی نوێژ مەبنەوە کاتێك ئێوە سەرخۆش بن ﴿حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ﴾ هەتا بزانن چی دەڵێن ﴿وَلَا جُنُبًا﴾ وەهەروەها نزیکی (جێگای) نوێژ مەبنەوە لەکاتێکدا لەشتان بێ نوێژە (لەشتان پیسە) ﴿إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ﴾ مەگەر تێپەڕین (بەمزگەوتدا) ﴿حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا﴾ هەتا خۆتان دەشۆن ﴿وَإِن كُنتُم مَّرْضَىٰ﴾ وە ئەگەر ئێوە نەخۆش بوون ﴿أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنكُم﴾ یان کەسێك لەئێوە هاتەوە ﴿مِّنَ الْغَائِطِ﴾ لەشوێنی دەست بەئاو گەیاندنەوە ﴿أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾ یان جووت بوون لەگەڵ خێزانەکانتاندا (یان بەرکەوتنی لەگەڵ ئافرەتانی نامەحرەمدا) ﴿فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً﴾ ئەمجا ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ ئەوە بەخۆڵێکی پاك تەیەممووم بکەن ﴿فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ﴾ جا بەو تۆزە خۆڵە ڕووخسار و دەستەکانتان تەیەممووم بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە سڕەرەوەی تاوانە و لێبووردەیە ﴿٤٣﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ﴾ کە بەشێك لەنامەکەیان پێ دراوە (کە تەوراتە) ﴿يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ﴾ گومڕایی هەڵدەبژێرن (دەکڕن) ﴿وَيُرِيدُونَ أَن تَضِلُّوا السَّبِيلَ﴾ وە دەیانەوێت ئێوەش لەڕێبازی ڕاست گومڕا بن ﴿٤٤﴾

﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ﴾ وە تەنها خوا چاك ئاگاداری دوژمنەكانتانە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا﴾ وە تەنها خوا بەسە
دۆست بێت ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ نَصِيرًا﴾ تەنها خواش بەسە یاریدەدەر بێت ﴿٤٥﴾ ﴿مِنَ الَّذِينَ هَادُوا﴾ هەندێك لە
جوولەكەكان ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِ﴾ ئەو ووشانەی خوا دەگۆڕن لە شوێن و مەبەستی خۆی
﴿وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا﴾ وە دەڵێن بیستمان و سەرپێچیمان كرد!! ﴿وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ﴾ گوێ بگرە
قەت گوێت بۆ نەگیرێ!! ﴿وَرَاعِنَا﴾ وە دەڵێن (راعنا) چاك گوێمان بۆ بگرە (بەڵام بەرمەبەستی جوولەكە
واتە تۆ خراپترینمانی لەوان ئەم مانایان مەبەست بوو) ﴿لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ﴾ دەمیان خوار دەكردەوە
(بۆ ئەوەی مەبەستە خراپەكە بگەیەنێت) ﴿وَطَعْنًا فِي الدِّينِ﴾ وە بۆ تانەو تەشەردان لە ئاینی (ئیسلام)
﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا﴾ وە ئەگەر ئەوان بیان ووتایە ﴿سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وَاسْمَعْ وَانظُرْنَا﴾
و (تەماشامان) بیستەو پەلەمان لێ مەكە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمَ﴾ ئەوە چاكترو ڕاستتر بوو بۆیان
﴿وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ بەڵام خوا نەفرینی لێ كردن ﴿بِكُفْرِهِمْ﴾ بەهۆی بێ باوەڕییەكەیانەوە ﴿فَلَا يُؤْمِنُونَ
إِلَّا قَلِيلًا﴾ بۆیە بڕوا ناهێنن كەمێكیان نەبێت ﴿٤٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ﴾ ئەی ئەوانەی ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
كەنامەتان پێ بەخشراوە ﴿آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا﴾ بڕوا بهێنن بەو (قورئانە)ی ناردوومانەتە خوارەوە
﴿مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُم﴾ كە بەڕاست دانەری ئەو (تەورات)ەی لای ئێوەیە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّطْمِسَ وُجُوهًا﴾ پێش
ئەوەی ڕوخساراتان ساف بكەین (لەبیتەوە) ﴿فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا﴾ ئەمجا بیبەینە پشت سەریان
﴿أَوْ نَلْعَنَهُمْ﴾ یان نەفرەتیان لێ بكەین ﴿كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ﴾ وەك چۆن نەفرەتمان كرد لە خەڵكانی
شەممە (ئەوانەی كەڕاوە ماسییان لێ قەدەغە كرا لە ڕۆژی شەممەدا، كەچی دەهاتن بەڕۆژی هەینیدا
تۆڕەكانیان دادەخست و ڕۆژی یەك شەممە هەڵیان دەگرتەوە) ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾ وە بڕیاری خوا
هەمیشە بەدی دێت ﴿٤٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ خۆش نابێت
گەر هاوبەشی بۆ دابنرێ بێجگە لەوە خۆش دەبێت لە هەر گوناهێكی تر ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ بۆ هەر كەسێك
كە بیەوێت، ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەر كەسێك هاوبەشی بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا﴾ ئەوە
بێگومان گوناهێكی زۆر گەورەی هەڵبەستووە ﴿٤٨﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەكردووە
﴿يُزَكُّونَ أَنفُسَهُم﴾ كەخۆیان بەپاك و چاك دەزانن ﴿بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ﴾ (وانییە) بەڵكو خوا هەر
كەسێكی بوێت پاك و خاوێنی دەكات ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ و كەمترین ستەمیان لێ ناكرێت (بەئەندازەی
ئەو دەزووە باریكەی ناو كڵی خورماش بێت) ﴿٤٩﴾ ﴿انظُرْ كَيْفَ﴾ سەیری بكە چۆن ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾
بەدەم خواوە درۆ هەڵدەبەستن ﴿وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا﴾ وە بەسە ئەو درۆیەكە گوناهێكی زۆر و ئاشكرایە
﴿٥٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ناڕوانیت ئەوانەی ﴿أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ﴾ بەشێك لە نامەی
خوایان پێدراوە ﴿يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ﴾ بڕوا دەهێنن بەشتی بێ بڕح و بەهەرشتەی غەیری خوا (بە
جادوو گەران و بتەكان) ﴿وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە دەڵێن بەوانەی كافر بوون ﴿هَٰؤُلَاءِ أَهْدَىٰ﴾
ئەمانە ڕێبازیان ڕاسترە ﴿مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا﴾ لەوانەی كە باوەڕیان هێناوە ﴿٥١﴾

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ ئائەوانە کەسانێکن کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێکیش
خوا نەفرینی لێ بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا﴾ ئەوە هەرگیز دەست ناکەوێت بۆی هیچ یارمەتی دەری ﴿٥٢﴾
﴿أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ ئایا ئەوانە (جوولەکەکان) بەشیان هەیە ﴿مِّنَ الْمُلْكِ﴾ لە دەسەلاتی پاشایەتی (خاوەنیتی
بوونەوەر)؟ ﴿فَإِذًا لَّا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا﴾ (جا ئەگەر بیانبوایە) ئەو کاتە بە خەڵکی یان نەدەبەخشی
(بە ئەندازەی) تۆیکڵی دەنکە خورمایەك ﴿٥٣﴾ ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ﴾ یان ئیرەیی (حەسوودی) دەبەن
بە خەڵکی؟ ﴿عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ﴾ لەسەر ئەوەی خوا پێی بەخشیوون (کە پێغەمبەریتی یە) ﴿مِن فَضْلِهِ﴾
لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَقَدْ آتَيْنَا﴾ ئەوە بێگومان داومانە ﴿آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ﴾ بە نەوەی ئیبراهیم
کتێب ﴿وَالْحِكْمَةَ﴾ و پێغەمبەرێتی ﴿وَآتَيْنَاهُم مُّلْكًا عَظِيمًا﴾ هەروەها پێمان بەخشیی دەسەلاتێکی گەورە
﴿٥٤﴾ ﴿فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ بِهِ﴾ جا لەو خەڵکەدا هەبوو بڕوایان بە (موحەممەد ﷺ) هێنا ﴿وَمِنْهُم مَّن صَدَّ عَنْهُ﴾
هەشیان بوو بەرگری لێ کردووە ﴿وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا﴾ وە دۆزەخ بەسە (بۆیان) کە ئاگرێکی هەڵگیرساوە
﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا﴾
لەمەولا دەیانخەینە ناو ئاگرێك ﴿كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُم﴾ هەر کاتێك کە پێستیان سووتا (وبرژا)
﴿بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا﴾ بۆیان دەگۆڕین بە پێستێکی تر ﴿لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ بۆ ئەوەی سزاکە (بەچاکی) بچەژن
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە زاڵی کاردروستە ﴿٥٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی
باوەڕیان هێنا ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کاری چاکەیان کرد ﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ لەمەولا دەیانخەینە
چەند بەهەشتێ ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾
دەمێنەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿لَّهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ﴾ بۆیان هەیە تیایدا هاوسەرانی پاك وخاوێن
﴿وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا﴾ وە دەیانخەینە ژێر سێبەری چڕ و بەردەوامەوە ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ﴾ بەڕاستی خوا
فەرمانتان پێ دەکات ﴿أَن تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ﴾ بەدانەوەی گشت سپاردەکان ﴿إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ بۆ خاوەنەکانی
﴿وَإِذَا حَكَمْتُم بَيْنَ النَّاسِ﴾ وە کاتێك دادوەریتان کرد لەنێوان خەڵکیدا ﴿أَن تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ﴾ (خوا
فەرمان دەکات) بەداد حوکم بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُم بِهِ﴾ بەڕاستی خوا بە چاکی ئامۆژگاریتان
دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بیسەری بینایە ﴿٥٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
کەسانێك کە باوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بن
﴿وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ﴾ وە بەشانیشی گوێڕایەڵی کاربەدەستە (عادیلە)کانی خۆتان بن ﴿فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ﴾
جا ئەگەر دووبەرەکیتان هەبوو لە شتێکدا ﴿فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ ئەوە بیگێڕنەوە بۆ لای خوا و پێغەمبەر
ﷺ ﴿إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿ذَٰلِكَ
خَيْرٌ﴾ ئەوە باشترە ﴿وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ وە ئاکام و ئەنجامی چاکترە ﴿٥٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا ئاوڕێکت نەداوەتەوە بەلای ئەوانەی ﴿يَزْعُمُونَ﴾ وا خۆ پیشان دەدەن ﴿أَنَّهُمْ آمَنُوا﴾ کە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان هێناوە ﴿بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بەوەی دابەزیوە بۆتۆ (کە قورئانە) ﴿وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ﴾ و بەوەش کە پێش تۆ دابەزیوە (کە تەوراتە) ﴿يُرِيدُونَ أَن﴾ دەیانەوێت کە ﴿يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ﴾ دادگای وحوکمیان ببەن بولای یەکێک کە حوکم بەبەرنامەی خوا نەکات ﴿وَقَدْ أُمِرُوا﴾ لە کاتێکدا بەڕاستی فەرمانیان پێ کراوە ﴿أَن يَكْفُرُوا بِهِ﴾ کە بڕوایان پێی نەبێت ﴿وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ وە شەیتان دەیەوێت ﴿أَن يُضِلَّهُمْ﴾ کە گومڕایان بکات ﴿ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ بەگومڕاییەکی دوور لە ڕاستی ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ وە ئەگەر پێیان بوترێت وەرن ﴿إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بولای ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ وە بولای پێغەمبەر ﷺ ﴿رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ﴾ دەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) دووڕووەکان ﴿يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا﴾ ڕووت لێ وەردەگێڕن بەوپەڕی گەرانێکی تەواو ﴿٦١﴾ ﴿فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ﴾ ئایا حاڵیان چۆن ئەبێت کاتێک بەسەرهاتێکی ناخۆشیان تووش بێت؟ ﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی ئەوەی دەستی پێشی خستووە (کردوویانە) ﴿ثُمَّ جَاءُوكَ﴾ پاشان دێنەوە بۆ لات ﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ و سوێند دەخۆن بەخوا ﴿إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا﴾ تەنها بیری چاکە و یەک خستنەوەمان بووە (کاتێک کە حوکم دەبەین بولای غەیری خوا) ﴿٦٢﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن خوا دەزانێت چی لە دڵیاندا هەیە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ کەواتە ڕوویان لێ وەرگێڕە ﴿وَعِظْهُمْ﴾ وە ئامۆژگارییان بکە ﴿وَقُل لَّهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە بڵێ پێیان دەربارەی خۆیان ﴿قَوْلًا بَلِيغًا﴾ ووتەیەکی ڕەوان و کاریگەر ﴿٦٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا لِيُطَاعَ﴾ تەنها بۆ ئەوە نەبێت گوێڕایەڵی بکرێت ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوا ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەوان ﴿إِذ ظَّلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کاتێک ستەمیان لەنەفسی خۆیان کرد ﴿جَاءُوكَ﴾ بهاتنایە بولات ﴿فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ﴾ و داوای لێ بوردنیان بکردایە لە خوا ﴿وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ﴾ پێغەمبەریش داوای لێ خۆشبوونی بۆ بکردایە ﴿لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان دەیانبینی خوا پەشیمانی وەرگری بەبەزەییە ﴿٦٤﴾ ﴿فَلَا وَرَبِّكَ﴾ نەخێر (وانیە کە خۆیان بە باوەڕدار پیشیان دەدەن) سوێند بەپەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ﴾ بڕوا دارنین تاتۆ بەکەسە دادوەر ﴿فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ﴾ لەهەر ئاژاوە و دووبەرەکی یەکی نێوانیان دا ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ﴾ لە پاشان هەست بەکەم لە دەروونیاندا ﴿حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ﴾ نەهیچ بێزارییەک لەو بڕیارەی تۆ داوتە ﴿وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ و مل کەچ بن بە ملکەچی یەکی تەواو ﴿٦٥﴾

﴿وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە پێویستمان بکردایە لەسەریان ﴿أَنِ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ﴾
کە یەکتری بکوژن (واتە باوەڕداران بێ باوەڕان بکوژن) ﴿أَوِ اخْرُجُوا مِن دِيَارِكُم﴾ یان لەماڵەکانتان
دەربچن ﴿مَّا فَعَلُوهُ﴾ ئەوەیان نەدەکرد ﴿إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ﴾ کەمێکیان نەبێت ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا﴾ وە ئەگەر
بەڕاستی ئەوان کاریان بکردایە ﴿مَا يُوعَظُونَ بِهِ﴾ بەپێی ئەو ئامۆژگاریانەی دەکران ﴿لَكَانَ خَيْرًا
لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان ﴿وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا﴾ وە دامەزراوتر دەبوون (لەسەر ئاینەکەیان) (٦٦)
﴿وَإِذًا لَّآتَيْنَاهُم﴾ جا ئەو کاتە بێگومان پێمان دەبەخشین ﴿مِّن لَّدُنَّا﴾ لەلایەن خۆمانەوە ﴿أَجْرًا
عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە (٦٧) ﴿وَلَهَدَيْنَاهُمْ﴾ وە ڕێنموونیمان دەکردن ﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای
ڕاست (٦٨) ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ وەهەر کەسێک گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەر بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ﴾
جا ئەوانە لەگەڵ کەسانێکن ﴿أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ کە خوا فەزڵ و بەهرەی (خۆی) ڕشتووە بەسەریاندا
﴿مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ﴾ لە پێغەمبەران و ڕاستگۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ﴾ و شەهیدان و پیاوچاکان
﴿وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا﴾ وە ئەوانە چ هاوڕێ و هاوەڵێکی چاکن (٦٩) ﴿ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ﴾ ئەو
فەزڵ و بەهرەیە تەنها لەلایەن خواوەیە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا﴾ وە بەسە کە خوا زانایە (بەهەموو
شتێک) (٧٠) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێک کە باوەڕتان هێناوە ﴿خُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ ئاگاداری
خۆتان وەرگرن ﴿فَانفِرُوا ثُبَاتٍ﴾ ئەوسا تاقم تاقم هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) ﴿أَوِ انفِرُوا
جَمِيعًا﴾ یان هەموو پێکەوە هێرش بەرن (دەرچن بۆ جیهاد) (٧١) ﴿وَإِنَّ مِنكُمْ﴾ وە بێگومان لە ناوتاندا
﴿لَمَن لَّيُبَطِّئَنَّ﴾ کەسی وا بەڕاستی خۆی دوا دەخات ﴿فَإِنْ أَصَابَتْكُم مُّصِيبَةٌ﴾ جا ئەگەر تووشی
بەسەرهاتێکی خراپ هاتن ﴿قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ﴾ دەڵێت بەڕاستی خوا فەزڵ و بەهرەی ڕشت
بەسەرمدا ﴿إِذْ لَمْ أَكُن مَّعَهُمْ شَهِيدًا﴾ کە لەگەڵیاندا ئامادە نەبووم (٧٢) ﴿وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ وە
ئەگەر تووشی فەزڵ و بەهرەیەک بوون لەخواوە ﴿لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُن بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ﴾ بێگومان دەڵێت
وەک لەنێوان ئێوە و ئەودا هیچ دۆستایەتی یەک نەبوو بێت ﴿يَا لَيْتَنِي كُنتُ مَعَهُمْ﴾ ئەی خۆزگە
لەگەڵ ئەواندا بوومایە ﴿فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ تا قازانجێکی زۆر گەورەم بکردایە (٧٣) ﴿فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ﴾ کەواتە با بجەنگێت لەڕێی خوادا ﴿الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ﴾ کەسانێک کە ژیانی
دونیا دەفرۆشن بە ڕۆژی دوایی ﴿وَمَن يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ جا هەر کەسێک بجەنگێت لەڕێی خوادا
﴿فَيُقْتَلْ﴾ ئەمجا بکوژرێ (شەهید بێت) ﴿أَوْ يَغْلِبْ﴾ یان زاڵ بێت ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە دواتر
پێی دەدەین ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە (٧٤)

﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە (هیچ بیانوویەك) جەنگ ناكەن لەپێناوی خواد
﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ﴾ و لەپێناوی چەوساوەكان لەپیاوان و ئافرەتان و منداڵان
﴿الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوانەی كە دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ ئەی پەروەردگارمان ڕزگارمان كەی لەم
شارە (مەبەست پێی شاری مەككەیە) ﴿الظَّالِمِ أَهْلُهَا﴾ كە خەڵكەكەی ستەمكارن ﴿وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾
وە لەلایەن خۆتەوە پشتیوانێكمان بۆ بنێرە ﴿وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بنێرە
بۆمان ﴿نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێك ﴿٧٥﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو كەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
لەپێناوی خوادا دەجەنگێن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ﴾ لە پێناوی
باتڵدا (پێناوی شەیتان) دادەجەنگێن ﴿فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ﴾ كەواتە شەڕبكەن لەگەڵ دۆستەكانی شەیتاندا!
﴿إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا﴾ بەڕاستی پیلانی شەیتان هەر لاواز بووە ﴿٧٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ﴾
ئایا سەیری ئەو كەسانەت نەكردووە كەپێیان وترا ﴿كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ﴾ دەستتان بگیرنەوە (لەجەنگ
و كوشتار) ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژ بكەن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ و زەكات بدەن؟ ﴿فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾
كەچی كاتێك جەنگیان لەسەر پێویست كرا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ﴾ یەكسەر دەستەیەكیان
لە خەڵكی دەترسان ﴿كَخَشْيَةِ اللَّهِ﴾ وەك ترسان لەخودا ﴿أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً﴾ بگرە زیاتریش دەترسان
﴿وَقَالُوا رَبَّنَا﴾ دەیانوت ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ﴾ بۆچی جەنگت لەسەرمان
پێویست كردووە ﴿لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ خۆزگە دوات دەخستین (لەجەنگ كردن) بۆ ماوەیەكی
كەم ﴿قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ﴾ بڵێ خۆشی و لەزەتی دونیا زۆر كەمە ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ﴾ و ڕۆژی دوایی باشترە
﴿لِّمَنِ اتَّقَىٰ﴾ بۆ كەسێك لەخوا بترسێت ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا﴾ وەستەمتان لێ ناكرێت بە (ئەندازەی)
تاڵی ناوكە خورمایەك ﴿٧٧﴾ ﴿أَيْنَمَا تَكُونُوا﴾ لەهەرشوێنێك بن ﴿يُدْرِككُّمُ الْمَوْتُ﴾ مردن پێتان دەگات
﴿وَلَوْ كُنتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ﴾ باڵەناو قەڵا و كۆشكی بەرز و قایمیشدابن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ﴾ وە ئەگەر (ناپاكان)
خۆشی و چاكە هاتە ڕێیان ﴿يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾
وە ئەگەر تووشی ناخۆشی و خراپەیەك هاتن ﴿يَقُولُوا هَٰذِهِ مِنْ عِندِكَ﴾ دەڵێن ئەمە لەلایەن تۆوەیە (ئەی
موحەممەد ﷺ) ﴿قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ بڵێ: هەمووی لەلایەن خواوەیە ﴿فَمَالِ هَٰؤُلَاءِ الْقَوْمِ﴾ ئەوە ئەو خەڵكە
چی یانە؟ ﴿لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا﴾ وەكو لە هیچ قسەیەك تێ نەگەن وایە ﴿٧٨﴾ ﴿مَّا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ
اللَّهِ﴾ هەر چاكەیەكت تووش بوو ئەوە لەخواوەیە ﴿وَمَا أَصَابَكَ مِن سَيِّئَةٍ﴾ وە هەر خراپەیەكت تووش
بوو ﴿فَمِن نَّفْسِكَ﴾ ئەوە لە خۆتەوەیە ﴿وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا﴾ و ئێمە تۆمان ناردووە بەپێغەمبەر
بۆ خەڵكی ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە شایەتی ئەوە بدات ﴿٧٩﴾

﴿مَّن يُطِعِ الرَّسُولَ﴾ هەر كەسێك گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بكات ﴿فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ ئەوە بەڕاستی
گوێڕایەڵی خوای كردووە ﴿وَمَن تَوَلَّىٰ﴾ هەر كەسێكیش پشت هەڵبكات ﴿فَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ ئەوە ئێمە
تۆمان ڕەوانە نەكردووە ﴿عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ بە چاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ﴾
(دووڕووەكان) دەڵێن گوێڕایەڵین (مل كەچ و فەرمانبەردارین) ﴿فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِندِكَ﴾ بەڵام كاتێك
لەلای تۆ دەرچوون ﴿بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ كۆمەڵێك لەوان شەو دەكەنەوە بە پیلان گێڕان (لە موسڵمانان)
﴿غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ﴾ بە پێچەوانەی قسەكانی تۆ ﴿وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ﴾ وە خوا دەینووسێت ئەو (پیلانانەی)
شەو كردوویانە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ كەواتە وازیان لێ بێنە ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ و پشت بە خوا ببەستە
﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ خوا بەسە پشتیوانت بێ ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ﴾ ئەوە بۆ بیر ناكەنەوە
لە قورئان؟ ﴿وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ اللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر لەلایەن كەسێكی ترەوە بوایە جگە لە خوا
﴿لَوَجَدُوا فِيهِ﴾ بێگومان دەیانبینی تیایدا ﴿اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾ جیاوازیی زۆر ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ﴾ وە
كاتێك هەواڵێكیان پێ بگات ﴿مِّنَ الْأَمْنِ﴾ دەربارەی ئاسایش و هێمنایەتی (موسڵمانان) ﴿أَوِ الْخَوْفِ﴾
یان لەبارەی ترسەوە ﴿أَذَاعُوا بِهِ﴾ بڵاوی دەكەنەوە ﴿وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ﴾ بەڵام ئەگەر بیانگەڕاندایەتەوە
بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ﴾ و بۆ لای كاربەدەستانی خۆیان ﴿لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ
مِنْهُمْ﴾ ئەوە ئەوانەی ڕاستی هەواڵەكان دەردەهێنن دەزانن هەواڵەكە (ڕاستە یان درۆیە) ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر چاكەو بەزەیی خوا نەبوایە بەرامبەر بە ئێوە ﴿لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا
قَلِيلًا﴾ بێگومان شوێن شەیتان دەكەوتن كەمێكتان نەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) لە پێناوی خوادا بجەنگە ﴿لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ﴾ تۆ تەنها ئەركی خۆت لێ داوا كراوە (یا تۆ تەنها
ئەركی خۆت لەسەرە) ﴿وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ هانی بڕواداریش بدە (بۆ جیهاد) ﴿عَسَى اللَّهُ﴾ ئومێدە
خوا ﴿أَن يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەرگری هێزی بێ باوەڕان بكات ﴿وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا﴾ وە خوا
بەهێزترە ﴿وَأَشَدُّ تَنكِيلًا﴾ و تۆڵەی بەتینترە ﴿٨٤﴾ ﴿مَّن يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً﴾ هەر كەسێ تكایەكی
چاكە بكات ﴿يَكُن لَّهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا﴾ بەشێكی لە (پاداشتی) ئەو چاكەیە بۆ هەیە ﴿وَمَن يَشْفَعْ شَفَاعَةً
سَيِّئَةً﴾ وە هەر كەسێ تكایەكی خراپە بكات ﴿يَكُن لَّهُ كِفْلٌ مِّنْهَا﴾ ئەویش بەشێكی دەبێت لە (سزای)
ئەو خراپەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيتًا﴾ بەسەر هەموو شتێكدا بەتوانایە (چاودێرە)
﴿٨٥﴾ ﴿وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٍ﴾ هەر كاتێك سڵاوێكتان لێ كرا ﴿فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا﴾ ئەوە بە چاكتر لەو سڵاوە
سڵاو بكەنەوە (لیان) ﴿أَوْ رُدُّوهَا﴾ یان وەكو خۆی بیدەنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا﴾ بێگومان
خوا هەمیشە پرسەر و چاودێرە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٨٦﴾

﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لەخوا ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان دەکاتەوە بۆ (لێپرسینەوەی) ئەو ڕۆژی دواییەی ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومانی تێدا نییە ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا﴾ جا کێ لە خوا قسەی(و هەواڵی) ڕاستترە ﴿٨٧﴾ ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ﴾ دەربارەی دوو ڕووەکان بوونەتە دوو دەستە ﴿وَاللَّهُ أَرْكَسَهُم بِمَا كَسَبُوا﴾ لە کاتێکدا خوا ئەوانەی گەڕاندۆتەوە بۆ بێ باوەڕی بەهۆی کردەوەکانیانەوە ﴿أَتُرِيدُونَ﴾ ئایا دەتانەوێت ﴿أَن تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ﴾ ڕێنموویی کەسێك بکەن کە خوا گومڕای کردووە؟ ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا﴾ ئەوە هەرگیز ناتوانی ڕێگای ڕاستی بۆ بدۆزیتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئەوان ئاواتە خوازن ئێوەش بێ باوەڕبن ﴿كَمَا كَفَرُوا﴾ وەك چۆن خۆیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَكُونُونَ سَوَاءً﴾ تا ئێوەو ئەوان یەکسان بن ﴿فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ کەواتە ئەوان بە دۆست و یارمەتی دەر هەڵمەبژێرن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ هەتا (پەشیمان دەبنەوەو) کۆچ دەکەن لەڕێی خوادا ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا و پشتیان هەڵکرد ﴿فَخُذُوهُمْ﴾ ئەوە (بەدیل) بیانگرن ﴿وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ﴾ و بیانکوژن لەهەر شوێنێك تووشیان بوون ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ وە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك لەوان هەڵمەبژێرن ﴿٨٩﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ﴾ جگە لەوانەی پەیوەندی دەکەن بە کەسانێکەوە ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ﴾ کە لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەیە ﴿أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ﴾ یان هاتوون بۆ لاتان لەسەر دڵیان ناڕەحەتە (حەز ناکەن) ﴿أَن يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ﴾ لەوەی کە جەنگتان لەدژ بکەن یا جەنگ لەدژی خزمەکانیان بکەن ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ﴾ زاڵی دەکردن بەسەرتاندا ﴿فَلَقَاتَلُوكُمْ﴾ و جەنگیان دژتان دەکرد ﴿فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر ئەوان کەنارگیر بوون لە ئێوە ﴿فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ و جەنگیان لە دژتان نەدەکرد ﴿وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ﴾ و پێشنیاری ئاشتیان کرد بۆتان (ملکەچ بوون) ﴿فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا﴾ ئەوە خوا ڕێگەی نەداوون کە دەستیان بۆ ببەن و (مایەی شەڕیان لەدژ بکەن) ﴿٩٠﴾ ﴿سَتَجِدُونَ آخَرِينَ﴾ لەمەولا کەسانێکی تر دەبینن ﴿يُرِيدُونَ أَن يَأْمَنُوكُمْ﴾ دەیانەوێت لە ئێوە ئەمین بن ﴿وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ﴾ وە لە هۆزەکەی خۆشیان ئەمین بن ﴿كُلَّ مَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ﴾ هەر کاتێك بانگ کرابن بۆ بێ باوەڕی و بت پەرستی ﴿أُرْكِسُوا فِيهَا﴾ گەڕاونەتەوە بۆی (واتە بەئاشتی ڕێ نەدەبوون) ﴿فَإِن لَّمْ يَعْتَزِلُوكُمْ﴾ جا ئەگەر کەنارگیر نەبوون لێتان ﴿وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ﴾ وە جڵەوی ئاشتیان نەدایە دەستتان ﴿وَيَكُفُّوا أَيْدِيَهُمْ﴾ وە دەستیان نەکێشایەوە (لەجەنگ کردن) ﴿فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ﴾ ئەوە بەدیل بیانگرن و بیانکوژن ﴿حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾ لەهەر شوێنێك کە بەردەستتان کەوتن ﴿وَأُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ﴾ ئەوانەی (باسمان کرد) داومانەتە ئێوە ﴿عَلَيْهِمْ﴾ بەدژیان ﴿سُلْطَانًا مُّبِينًا﴾ دەسەڵاتی ئاشکرا ﴿٩١﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا﴾ هیچ باوەڕدارێك ڕەوانییە باوەڕدارێك بكوژێت ﴿إِلَّا خَطَأً﴾
مەگەر بە هەڵە نەبێت ﴿وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً﴾ وە هەر كەسێك ئیماندارێك بە هەڵە بكوژێت ﴿فَتَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (لەسەریەتی) ئازادكردنی كۆیلەیەكی باوەڕدار ﴿وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ﴾ و
(ڕەخنی) خوێنیكیش بدات بە كەس و كاری كوژراوەكە ﴿إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا﴾ مەگەر ببەخشن (ئەو
خوێنەكە بەخێری خۆیان) ﴿فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ﴾ بەلام ئەگەر كوژراوەكە لەگەلێك بوو كە
دوژمنتان بوون (كافری شەڕكەر بوون) ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ وە بەڵام كوژراوەكە ئیماندار بوو ﴿فَتَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾ ئەوە (هەر لەسەریەتی) ئازادكردنی بەندەیەكی ئیماندار ﴿وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ﴾ وە ئەگەر
(كوژراوەكە باوەڕدارەكە) لەگەلێك بوو ﴿بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ﴾ كە لەنێوان ئێوە و ئەواندا پەیمان هەبوو
﴿فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ﴾ ئەوا (ڕەخنی) خوێنێك بدەنە كەسی كوژراوەكە ﴿وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ﴾
لەگەل ئازادكردنی كۆیلەیەكی ئیماندار ﴿فَمَنْ لَمْ يَجِدْ﴾ جا ئەو (بكوژ)ەی دەستی نەكەوت (یان نەی
بوو) ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ﴾ ئەوە (لەسەریەتی) ڕۆژووگرتنی دوو مانگ ﴿مُتَتَابِعَيْنِ﴾ لەسەریەك
﴿تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ﴾ (ئەم بڕیارە) لێ بووردنە لەلایەن خواوە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وەخوا
هەمیشە زانای كاردروستە ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا﴾ وەهەر كەسێك ئیماندارێك بەدەس
ئەنقەس بكوژێت ﴿فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵەی ئەو كەسە دۆزەخە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی
تیایدا ئەبێت ﴿وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ وەخوا خەشمی لێگرتووە ﴿وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ و
نەفرینی لێ كردووە و سزایەكی گەورەی بۆ ئامادە كردووە ﴿٩٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی كەسانێك
كەبڕواتان هێناوە ﴿إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ كاتێك دەرچوون (بۆ جیهاد كردن) لەڕێگەی خوادا
﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ﴾ وە مەڵێن بەو كەسانەی ﴿أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ
السَّلَامَ﴾ كە سڵاو(ی موسڵمانانە)تان لێ دەكەن ﴿لَسْتَ مُؤْمِنًا﴾ تۆ بڕوادار نیت؟ ﴿تَبْتَغُونَ
عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەدوای شتومەك و ساماتی دونیایدا بگەڕێن ﴿فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ﴾
ئەوە لای خوا دەسكەوتی زۆر هەیە ﴿كَذَٰلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ﴾ ئێوەش لەمەو پێش هەروەها بوون
(ئیمانەكەتان دەشاردەوە) ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا خوا منەتی نا بەسەرتاندا (بە هێز و زاڵی
كردن) ﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ دەی كەواتە هەموو شتێك ڕوون بكەنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾
بەڕاستی خوا هەمیشە ئاگادارە بەوەی ئێوە دەیكەن ﴿٩٤﴾

﴿لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ یەکسان نین ئەو باوەڕدارانەی دانیشتوون و جیهاد ناکەن ﴿غَيْرُ أُولِي
الضَّرَرِ﴾ جگە لە خاوەن عوزرەکان نەبێت (وەك نەخۆش، و کوێر، وشەل) ﴿وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
لەگەڵ تێکۆشەر بۆ ڕێگەی خوادا ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ﴾ خوا ڕێزی تێکۆشەرانی بە ماڵ و گیانیان داوە ﴿عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً﴾ بەسەر دانیشتوان (لە
جیهاد)دا بە پلەیەك ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى﴾ وە هەر یەك لەو دوو تاقمە خوا بەڵێنی پاداشتی زۆر چاکی
پێ داوون (کە بەهەشتە) ﴿وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ وە خوا ڕێزی تێکۆشەرانی داوە
بەسەر دانیشتووەکاندا بە پاداشتێکی گەورە ﴿٩٥﴾ ﴿دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً﴾ لەلای (خوا)وە پلەی زۆر
و لێ خۆش بوون و میهرەبانی بۆ هەیە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٦﴾
﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە فریشتەکان گیانیان دەکێشن ﴿ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ﴾ لە کاتێکدا
کەستەمیان لەخۆیان دەکرد (بە کۆچ نەکردنیان) ﴿قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ﴾ (بە ئەشکەنجەوە پێیان) دەڵێن (دەربارەی
ئاینەکەتان) لەچیدا بوون؟ ﴿قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ دەڵێن ئێمە چەوساوە بووین لەسەر زەوی
دا ﴿قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً﴾ (پێیان) دەڵێن مەگەر زەویی خوا فراوان نەبوو؟ ﴿فَتُهَاجِرُوا فِيهَا﴾ تا
کۆچتان بکردایە تیایدا ﴿فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ جا ئەوانە شوێنیان دۆزەخە ﴿وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشە
ڕۆژێکی خراپە ﴿٩٧﴾ ﴿إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ﴾ بێجگە لەو چەوساوانەی کە لە پیاوان ﴿وَالنِّسَاءِ﴾
و ئافرەتان ﴿وَالْوِلْدَانِ﴾ و لە منداڵان ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً﴾ کە توانای هیچ چارەیەکیان نی یە (لەبەر
بێ هێزی و پیریان) ﴿وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا﴾ وە بەهیچ شێوازێك ڕێ دەرناکەن ﴿٩٨﴾ ﴿فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ
عَنْهُمْ﴾ تا ئەوانە ئومێد هەیە خوا لێیان خۆش بێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا﴾ وە خوا هەمیشە چاوپۆشیکەر
و لێ خۆشبووە ﴿٩٩﴾ ﴿وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك کۆچ بکات لە ڕێی خوادا ﴿يَجِدْ فِي
الْأَرْضِ﴾ دەستی دەکەوێت لە زەویدا ﴿مُرَاغَمًا كَثِيرًا﴾ جێگە و ڕێگەی زۆر (کە دوژمن پێی ناخۆشە)
﴿وَسَعَةً﴾ وە فراوانی (لە ڕۆزی ژیاندا) ﴿وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ﴾ وە هەر کەسێك لە ماڵی خۆی دەرچێت
﴿مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ وە کۆچ بکات بۆ لای خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ﴾ پاشان مردن
پێی بگات ﴿فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان پاداشتی ئەو کەسە کەوتوتە سەر خوا ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێ بوردەی بە بەزەیی یە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ هەر کاتێك سەفەرتان
کرد (و گەڕان) بەزەوی دا ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ ئەوە هیچ گوناهێکتان لەسەر نی یە ﴿أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ
الصَّلَاةِ﴾ کە نوێژەکان کورت بکەنەوە ﴿إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ترسان لەوانەی بێ باوەڕن
جەنگتان لەگەڵ بکەن ﴿إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا﴾ بەڕاستی بێ باوەڕان هەمیشە بۆ ئێوە دوژمنێکی
ڕوون و ئاشکران ﴿١٠١﴾

﴿وَإِذَا كُنتَ فِيهِمْ﴾ کاتێک تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەجەنگدا لەناو یاوەراندا بوویت ﴿فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ﴾ و پێش نوێژیت بۆ کردن ﴿فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِّنْهُم مَّعَكَ﴾ ئەوە با تاقمێک لەوان لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ﴾ و با چەکەکانیان پێ بێت ﴿فَإِذَا سَجَدُوا﴾ جا کاتێک سوژدەیان برد (ڕکاتێکیان تەواو کرد) ﴿فَلْيَكُونُوا مِن وَرَائِكُمْ﴾ با (بچنە دواوە) لە پشتتانەوە بن (پاسەوانتان بن) ﴿وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ﴾ وە با دەستەکەی تر بێن ﴿لَمْ يُصَلُّوا﴾ کە نوێژیان نەکردوە (پاسەوان بوون) ﴿فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ﴾ وە لەگەڵ تۆ نوێژ بکەن ﴿وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ﴾ وە با ووریای خۆیان بن ﴿وَأَسْلِحَتَهُمْ﴾ و چەکەکانیشیان پێ بێت ﴿وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان ئاوات دەخوازن ﴿لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ﴾ کە ئێوە بێ ئاگابن لە چەکەکانتان ﴿وَأَمْتِعَتِكُمْ﴾ و شت و مەکەکانتان ﴿فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُم﴾ تا پەلامارتان بدەن ﴿مَّيْلَةً وَاحِدَةً﴾ بە پەلامارێکی یەکجارەکی (بدەن بەسەرتاندا) ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ وە تاوانتان لەسەر نی یە ﴿إِن كَانَ بِكُمْ أَذًى مِّن مَّطَرٍ﴾ ئەگەر بەهۆی بارانەوە ناڕەحەت بوون ﴿أَوْ كُنتُم مَّرْضَىٰ﴾ یان نەخۆش بوون ﴿أَن تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ﴾ کە چەکەکانتان دانێن ﴿وَخُذُوا حِذْرَكُمْ﴾ بەڵام ووریایی خۆتان بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئامادەی کردوە بۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سزایەکی ڕیسوا کەر ﴿١٠٢﴾ ﴿فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ﴾ ئەمجا کاتێک نوێژەکانتان بەجێ هێنا ﴿فَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ ئەوسا یادی خوا بکەن ﴿قِيَامًا وَقُعُودًا﴾ بەپێوە و بەدانیشتنەوە ﴿وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ﴾ وە بە سەرتەنیشتی (بە پاڵکەوتنەوە) ﴿فَإِذَا اطْمَأْنَنتُمْ﴾ جا هەر کاتێک دڵ ئارام بوون (و ترس نەما) ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ ئەو کاتە نوێژەکانتان بە ڕێک و پێکی بکەن ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ﴾ بەڕاستی نوێژ ﴿كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ هەمیشە لەسەر باوەڕداران ﴿كِتَابًا مَّوْقُوتًا﴾ فەرز کراوێکی کات بۆ دیاری کراوە ﴿١٠٣﴾ ﴿وَلَا تَهِنُوا﴾ سست مەبن ﴿فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ﴾ لە بەدوا گەڕانی دوژمنتاندا (یان لە بەدوا گەڕانی ئەو قەومە کافرانەدا) ﴿إِن تَكُونُوا تَأْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ئێش و ئازارتان پێ بگات ﴿فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ﴾ بێگومان ئەوانیش ئێش و ئازاریان پێ دەگات ﴿كَمَا تَأْلَمُونَ﴾ وەک چۆن ئێوە ئێش و ئازارتان پێ دەگات ﴿وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ﴾ وە ئێوە ئومێد دەکەن لەخوا ﴿مَا لَا يَرْجُونَ﴾ ئەوەی ئەوان ئومێدی ناکەن (کە بەهەشت و سەرکەوتنە) ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە بەڕاستی خوا هەمیشە زانای کار دروستە ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئێمە دامانبەزاندوەتە سەر تۆ ﴿الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ ئەم قورئانە بەڕاستی ﴿لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بڕیار بدەی لەنێوان خەڵکیدا ﴿بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ﴾ بەو بڕیارەی کەخوا ئیشانی داویت ﴿وَلَا تَكُن لِّلْخَائِنِينَ خَصِيمًا﴾ وە بۆ ناپاکان مەبە بەپارێزەر و پشتیوان ولایەنگر ﴿١٠٥﴾

﴿وَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ﴾ داوای لێخۆشبوون لەخوا بکە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ بەڕاستی خوا لێخۆشبووی بەبەزەیی بە ﴿١٠٦﴾ ﴿وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ﴾ بەرگری مەکە لەوانەی ﴿يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ﴾ ناپاکی دەکەن دەربارەی خۆیان ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێت ﴿مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا﴾ ئەوانەی کە بەردەوام زۆر ناپاك و گوناهکارن ﴿١٠٧﴾ ﴿يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ﴾ (تاوانەکانی) خۆیان دەشارنەوە لەخەڵکی (لەترساندا) ﴿وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ﴾ و نایشارنەوە لە خوا (شەرم ناکەن لە خوا) ﴿وَهُوَ مَعَهُمْ﴾ لە کاتێکدا خوا لەگەڵیاندایە ﴿إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ﴾ کاتێك (کە بەنهێنی) لەشەودا تەگبیر دەکەن و قسەیەك دەکەن خوا پێی ڕازی نییە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا﴾ وە خوا هەمیشە زانا و ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کە ئەوان دەیکەن ﴿١٠٨﴾ ﴿هَا أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ﴾ (ئیمانداران) ئێوە وا ئێوە بەرگریتان لەناپاکان کرد ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ﴾ ئەی ئایا کێ بەرگرییان لێ دەکات (لە سزای خوا) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایی دا ﴿أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ یان کێ کارو باریان دەگرێتە دەست ﴿١٠٩﴾ ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا﴾ وە هەر کەس کردەوەیەکی خراپ بکات ﴿أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ﴾ یان ستەم لەخۆی بکات ﴿ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ﴾ پاشان داوای لێخۆشبوون لەخوا بکات ﴿يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ دەبینێت خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٠﴾ ﴿وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا﴾ وە هەر کەسێك گوناهێك (ی گەورە) بکات ﴿فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ﴾ بێگومان (زیانی) ئەو گوناهە هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وەخوا هەمیشە زانای کاردروستە ﴿١١١﴾ ﴿وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً﴾ وە هەر کەسێك گوناهێك بکات (بەهەڵە) ﴿أَوْ إِثْمًا﴾ یان گوناهێك بکات (بەقەست) ﴿ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا﴾ پاشان (ئەو تاوانە) بخاتە سەر بێ تاوانێك ﴿فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا﴾ ئەوە بێگومان خستویەتیە ئەستۆی خۆی (سزای) بوهتانێك ﴿وَإِثْمًا مُبِينًا﴾ و تاوانێکی ئاشکرا ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەخشش و بەزەیی خوا بەسەر تۆوە نەبوایە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ﴾ بێگومان دەستەیەك لەو ناپاکانە نیازیان بوو ﴿أَنْ يُضِلُّوكَ﴾ کە گومڕات بکەن ﴿وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ﴾ بەڵام ئەوانە بەس خۆیان گومڕا دەکەن ﴿وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ﴾ وە ئەوانە هیچ زیانی ناگەیەنن بە تۆ ﴿وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾ وەخوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆ سەرت ﴿الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾ قورئان و دانایی ﴿وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ﴾ وە ئەوەی کە نەتزانی فێری کردی ﴿وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا﴾ وە هەمیشە بەخششی خوا بەسەر تۆوە زۆر گەورەیە ﴿١١٣﴾

﴿لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ﴾ هیچ چاکەیەک نی یە لەزۆربەی چپەو سرتە کردنەکانیان دا ﴿إِلَّا مَنْ
أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ﴾ مەگەر یەکێک فەرمان بکات بەماڵ بەخشین لەرێی خوادا یان فەرمانکردن بە
چاکە ﴿أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ﴾ یان چاککردنی نێوان خەڵکی ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾ جا هەر کەسێک ئەوە
بکات ﴿ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ﴾ بەنیازی ڕەزامەندی خوا ﴿فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ﴾ ئەوە لە داهاتوودا پێی دەبەخشین
﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتی زۆر گەورە ﴿١١٤﴾ ﴿وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ﴾ وەهەر کەسێک دژایەتی پێغەمبەر ﷺ
بکات ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی کە ڕێبازی ڕاستی بۆ ڕوون بوویەوە ﴿وَيَتَّبِعْ غَيْرَ
سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وشوێن ڕێگایەکی تر بکەوێت بێجگە لەرێگای بڕواداران ﴿نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ﴾ ڕووی
وەردەگێڕین بۆئەو ڕێبازەی کەخۆی بژاردووە ﴿وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ﴾ و دەیخەینە دۆزەخ ﴿وَسَاءَتْ
مَصِيرًا﴾ ئای چ پاشەڕۆژێکی خراپە ﴿١١٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ﴾ بەڕاستی خوا خۆش نابێت ﴿أَن يُشْرَكَ
بِهِ﴾ لەوەی کەهاوەڵی بۆ دابنرێت ﴿وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ بەڵام جگە لەوە هەرچی بێت لێی خۆش
دەبێت ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ لە هەر کەسێک کە(خوا) بیەوێت ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێک هاوەڵ بۆ
خوا دابنێت ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕاییەکی دوور لەڕاستی
﴿١١٦﴾ ﴿إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ جگە لە خوا هاوار ناکەن (ناپەرستن جگە لەخوا) ﴿إِلَّا إِنَاثًا﴾ تەنها
لەچەند (بتێکی دوڵبەراوی) مێینە نەبێت (وەک لات و مەنات و عوزا) ﴿وَإِن يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَّرِيدًا﴾
وە ناپەرستن جگە لە شەیتانی یاخی و سەرکەش نەبێ ﴿١١٧﴾ ﴿لَّعَنَهُ اللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردووە
﴿وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ﴾ وە(شەیتان) وتوویەتی سوێند بێت هەڵدەبژێرم (بەبەندەی خۆم) ﴿مِنْ عِبَادِكَ﴾
لەبەندەکانت دا ﴿نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾ بەشێکی دیاری کراو ﴿١١٨﴾ ﴿وَلَأُضِلَّنَّهُمْ﴾ سوێند بێت گومڕایان
دەکەم ﴿وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ﴾ و بەئاوات و خەیاڵی درۆینە سەرگەرمیان دەکەم ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ
الْأَنْعَامِ﴾ وە فەرمانیان پێ دەدەم جا بێگومان ئەوانیش گوێچکەی ئاژەڵەکان دەبڕن (لەسەردەمی
نەفامیدا هەر وشترێک پێنج سکی بکردایە گوێیان دەبڕی ولەسەر خۆیان حەرام دەکرد) ﴿وَلَآمُرَنَّهُمْ﴾
وە فەرمانیان پێ دەدەم ﴿فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ﴾ ئەوسا ئەوانیش دروست کراوی خوا دەگۆڕن
﴿وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە هەر کەسێک شەیتان بکات بەدۆستی خۆی بێجگە لەخوا
﴿فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بێگومان زیانی لێ کەوتووە بەزیانێکی دیارو ئاشکرا ﴿١١٩﴾ ﴿يَعِدُهُمْ
وَيُمَنِّيهِمْ﴾ (شەیتان) بەڵێنیان پێ دەدات و ئاوات و ئومێدیان دەخاتەبەر ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا
غُرُورًا﴾ دڵنیاش شەیتان هیچ بەڵێنێکیان پێ نادات جگە لەخەڵەتاندن نەبێت ﴿١٢٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ
جَهَنَّمُ﴾ ئەوانە شوێن و جێگەیان دۆزەخە ﴿وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا﴾ و هیچ شوێنی ڕاکردن و
لادانیان دەست ناکەوێت لێی ﴿١٢١﴾

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەو كەسانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و كردەوە چاكەكانیان كردووە
﴿سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ لە داهاتوویەكی نزیكدا دەیانخەینە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾
كە ڕووبارەكان بە ژێر درەختەكانیاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی
﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوایە و ڕاستە (بەدی دەهێنرێت) ﴿وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا﴾ وە ئایا كێ لە
خوا ڕاستبێژترە (١٢٢) ﴿لَّيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ (بەرزی و پاداشت) بەبە ئارەزووی
ئێوەیە و بەبە ئارەزووی خاوەن كتێبەكانە ﴿مَن يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ﴾ هەر كەسێك خراپەیەك بكات
پاداشتی دەدرێتەوە ﴿وَلَا يَجِدْ لَهُ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ وە دەستی ناكەوێت بێجگە لە خوا ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾
هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك (١٢٣) ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ كەسێكیش كردەوە چاكەكان جێ
بەجێ بكات ﴿مِن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ﴾ لە نێر یان لە مێ ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ لە هەمان كاتدا ئەو كەسە بڕوادار
بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئەوە ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾ و بچووكترین
ستەمیان لێ ناكرێت (هێندەی توێكڵی ناو كە خورمایەك) (١٢٤) ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا﴾ ئایا كێ ئاینی
چاكتر و جوانترە (وە كێ دیندارترە) ﴿مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ﴾ لە كەسێك كە ڕووی خۆی یەكلا
كردبێتەوە بۆ خوا ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ لە هەمان كاتدا ئەو كەسە چاكەكار بێت ﴿وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا﴾ و شوێنی ئاینی ئیبراهیم كەوتبێت بەڕاستی و پاكی (كە بە ویستی خۆی لە بەتاڵ لای
داوە بۆ لای ڕاست) ﴿وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا﴾ وە خوا ئیبراهیمی هەڵبژارد بەدۆست و خۆشەویستی
خۆی (١٢٥) ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەكان و زەوی دا هەیە
﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا﴾ وە خوا بەردەوام ئاگاداری هەموو شتێكە (١٢٦) ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ﴾
وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێدەكەن دەربارەی ئافرەتان ﴿قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ﴾ بڵێ خوا
وەڵامتان دەداتەوە دەربارەیان ﴿وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ وە ئەوەی بەسەرتاندا دەخوێنرێتەوە ﴿فِي الْكِتَابِ﴾
لە قورئاندا ﴿فِي يَتَامَى النِّسَاءِ﴾ (وەڵامێكە) لەبارەی كچانی هەتیوەوە ﴿اللَّاتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ﴾ ئەوانەی پێ
یان نادەن ﴿مَا كُتِبَ لَهُنَّ﴾ ئەوەی بۆ نوسراوە بۆیان (واتە میراتی باوكیان) ﴿وَتَرْغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ﴾ وە
حەز ناكەن مارەیان بكەن (لەسەر میراتەكەشیان ناهێڵن شوو بكەن) ﴿وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ﴾ وە لە
بارەی ئەو منداڵانەی كە بێ دەسەڵاتن ﴿وَأَن تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ بِالْقِسْطِ﴾ وە (خوا فەرمان دەدات) بە دادگەری
لەگەڵ هەتیوان دا بجوڵێنەوە ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ﴾ وە هەر كردەوەیەكی باش بكەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِهِ عَلِيمًا﴾ ئەوە بێگومان خوا بە ئاگایە لێی (١٢٧)

﴿وَإِنِ امْرَأَةٌ﴾ وە ئەگەر ئافرەتێك ﴿خَافَتْ﴾ ترسا ﴿مِن بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا﴾ لە گوێ پێ نەدان یا
پشت هەڵکردنی مێردەکەی ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا﴾ ئەوە هەر دووکیان هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە
﴿أَن يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا﴾ کە ئاشتەوایەکی چاك بکەن لە نێوان خۆیاندا ﴿وَالصُّلْحُ خَيْرٌ﴾ هەر
ئاشتەوایی و یەك کەوتن چاکترە ﴿وَأُحْضِرَتِ الْأَنفُسُ الشُّحَّ﴾ هەر چەندە چرووکی و رەزیلی تێکەڵاوی
دەروونەکان کراوە ﴿وَإِن تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا﴾ وەئەگەر چاکەکارو پارێزکار بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە دڵنیابن
بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بە ئاگایە لەوەی کە دەیکەن (١٢٨) ﴿وَلَن تَسْتَطِيعُوا أَن تَعْدِلُوا﴾
ئێوە هەرگیز ناتوانن داد پەروەربن ﴿بَيْنَ النِّسَاءِ﴾ لە نێوان ژنەکانتان دا ﴿وَلَوْ حَرَصْتُمْ﴾ هەر چەندە
سوور بن (هەوڵ بدەن) ﴿فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ﴾ جا کەواتە بەتەواوی خوار مەبنەوە (لە هاوسەری
یەکێکیان) ﴿فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ﴾ بەو هۆیەوە واز بهێنن لەوی تریان وەك هەڵپەستراو (نە ئەوەیە
مێردی هەبێت نەبەرەڵاش کرابێت وتەڵاق درابێت) ﴿وَإِن تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا﴾ وەئەگەر بسازێن و
پارێزکار بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە لێبووردەی میهرەبانە (١٢٩)
﴿وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِّن سَعَتِهِ﴾ وە ئەگەر لێك جیابوونەوە پەروەردگار هەریەکەیان (لەوی تر)
بێ نیاز و بێ پێویست بەڕەحمی خۆی ﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشە ﴿وَاسِعًا حَكِيمًا﴾ بەهرە فراوان
و کاردروستە (١٣٠) ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی
دایە ﴿وَلَقَدْ وَصَّيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئامۆژگاریمان کردووە ﴿الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
ئەوانەی کەنامەیان پێدراوە ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿وَإِيَّاكُمْ﴾ هەروەها ئێوەش ﴿أَنِ
اتَّقُوا اللَّهَ﴾ کە لەخوا بترسن ﴿وَإِن تَكْفُرُوا﴾ وەئەگەر بێ باوەڕ بن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
ئەوە بەڕاستی هەر هی خوایە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا﴾ وە خوا
هەمیشە دەوڵەمەندو سوپاس کراوە (١٣١) ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە موڵکی
ئەوە هەرچی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ تەنها خوا بەسە بۆ سپێراو و چاودێر بێت
(١٣٢) ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ناتانهێڵێت و لەناوتان دەبات ﴿أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە
﴿وَيَأْتِ بِآخَرِينَ﴾ وە دەستەیەکی تر دەهێنێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا﴾ وەخوا هەردەم بەسەر ئەوەدا
بەتوانایە (١٣٣) ﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا﴾ هەر کەسێك پاداشتی دونیای دەوێت ﴿فَعِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە لای
خوایە ﴿ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ پاداشتی دونیا و دواڕۆژ ﴿وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ وە هەمیشە خوا
بیسەری بینایە (١٣٤)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی کەسانێک کەباوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ﴾ بەردەوام زۆر دادگەربن ﴿شُهَدَاءَ لِلَّهِ﴾ لەبەر خوا شایەتی بدەن ﴿وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ﴾ باشایەتی یەکە دژ بەخۆشتان بێت ﴿أَوِ الْوَالِدَيْنِ﴾ یان دژی باوك و دایك ﴿وَالْأَقْرَبِينَ﴾ و دژی خزمە نزیکەکانتان (بێت) ﴿إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا﴾ ئەگەر (شایەتی لەسەر دراوەکە) دەوڵەمەند بێت یان هەژار (شایەتیەکە هەر بدەن) ﴿فَاللَّهُ أَوْلَى بِهِمَا﴾ چونکە خوا بەوان لە پێشترە (و قازانجیان چاکتر دەزانێت) ﴿فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَى﴾ کەواتە شوێن ئارەزوو مەکەون ﴿أَنْ تَعْدِلُوا﴾ بۆ ئەوەی لەحەق لانەدەن ﴿وَإِنْ تَلْوُوا أَوْ تُعْرِضُوا﴾ وە ئەگەر (شایەتیەکە) پێچەوانە بدەن یان نەیدەن و گوێی نەدەنێ ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا هەمیشە ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەکارەکانتان ئاگادارە (١٣٥) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەی کەسانێک کە باوەڕتان هێناوە بەردەوام بن لەسەر باوەڕ بەخوداو پێغەمبەرەکەی ﴿وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ﴾ و بەو قورئانەی ناردوویەتیە خوارەوە، بۆ پێغەمبەرەکەی ﴿وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ﴾ وە بەو کتێبانەش کەپێشتر ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێك بێ باوەڕ بێت بەخوا ﴿وَمَلَائِكَتِهِ﴾ و بە فریشتەکانی ﴿وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ﴾ و بە کتێبەکان و پێغەمبەرەکانی ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ وە بە ڕۆژی دوایی ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕاییەکی زۆر دوور (لەڕاستی) (١٣٦) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ پاشان بێ باوەڕ بوونەتەوە ﴿ثُمَّ آمَنُوا﴾ دواتر باوەڕیان هێناوە ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ دووبارە بێ باوەڕبوونەتەوە ﴿ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا﴾ پاشان لە بێ بڕوایی دا زیادتر ڕۆچوون ﴿لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾ خوا هەرگیز لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا﴾ وە ڕێنمایی یان ناکات بۆ ڕێگای ڕاست (١٣٧) ﴿بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ﴾ مژدەبدە بەدوو ڕووەکان ﴿بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بەوەیکەبەڕاستی سزایەکی بەئازاریان بۆهەیە (١٣٨) ﴿الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕان بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان دادەنێن ﴿مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێجگە لە ئیمانداران ﴿أَيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ﴾ ئایا دەیانەوێ سەربەرزیان لای ئەوان دەس کەوێ؟ (بۆچوونێکی هەڵەیە) ﴿فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ چونکە بەڕاستی سەربەرزیو باڵادەستی هەمووی بۆ خوایە (١٣٩) ﴿وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ﴾ وە بێگومان خوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆتان ﴿فِي الْكِتَابِ﴾ لە قورئاندا ﴿أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ هەر کاتێك بیستان ئایەتەکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿يُكْفَرُ بِهَا﴾ بڕوایان پێ ناکرێت ﴿وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا﴾ و گاڵتەیان پێ دەکرێت ﴿فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ﴾ ئەوە دامەنیشن لەگەڵیاندا (لەگەڵ ئەوانەی گاڵتە بەئایەتەکانی خودا دەکەن) ﴿حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ﴾ تا دەچنە ناو باسێکی ترەوە (و باسەکە دەگۆڕن) ﴿إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلُهُمْ﴾ بێگومان ئەگەر دانیشن لەگەڵیاندا (و هاوبەشیان بکەن) ئەوە ئێوەش وەك ئەوانن ﴿إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ﴾ بەڕاستی خوا کۆکەرەوەی ﴿الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ﴾ دووڕووەکان و بێ باوەڕەکانیشە ﴿فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا﴾ بە تێکڕا لە دۆزەخدا (١٤٠)

﴿[illegible]﴾ (دوورِووەکان) ئەوانەی چاوەڕوانی (سەر ئەنجامی) ئێوە دەکەن ﴿[illegible]
[illegible]﴾ جا ئەگەر بۆ ئێوە بوو ﴿[illegible]﴾ سەرکەوتن لەلای خواوە ﴿[illegible]﴾ دەڵێن
مەگەر ئێمە لەگەڵ ئێوە نەبووین؟ ﴿[illegible]﴾ بەڵام ئەگەر بێ بڕوایان
بەشێکیان (لە سەرکەوتن) هەبوو ﴿[illegible]﴾ ئەڵێن ئایا ئێمە زاڵمان نەکردن بەسەر
ئەوان دا؟ ﴿[illegible]﴾ و ئێوەمان نەپاراست لە ئیمانداران؟ (کەواتە بەشمان بدەن) ﴿[illegible]
[illegible]﴾ جا خوا لە ڕۆژی دواییدا بڕیاری یەکجاری دەدات لە نێوانتاندا ﴿[illegible]
[illegible]﴾ وە هەرگیز خوا (بەڵگەی) کافران بەسەر ئیمانداران (ی ڕاستەقینە) دا
سەرناخات (لەم جیهانەدا) و دروست نیە باوەڕداران ملکەچ و سەر شۆڕی بێباوەڕان بن و حوکمی
ئەوان جێ بەجێ بکەن ﴿[illegible]﴾ ﴿[illegible]﴾ بە ڕاستی دووڕووەکان ﴿[illegible]﴾ دەیانەوێت
خوا بخەڵەتێنن ﴿[illegible]﴾ کەچی (لەبەرامبەردا) خوا خەڵەتێنەری ئەوانە و فێڵەکانیان
پووچەڵ دەکاتەوە) ﴿[illegible]﴾ هەر کاتێکیش هەستن بۆ نوێژ ﴿[illegible]﴾ بە تەمەڵی
و سستی هەڵدەستن ﴿[illegible]﴾ ڕووبامایی بۆ خەڵکی ئەکەن ﴿[illegible]﴾ وە یادی خوا
ناکەن کەمێک نەبێت ﴿[illegible]﴾ دوودڵ و دڵەڕاوکێیانە لە نێوان (کوفر و باوەڕ) دا
﴿[illegible]﴾ بەلای بڕواداران ﴿[illegible]﴾ وە نە لای بێ باوەڕان ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەسێک
خوا گومڕای بکات ﴿[illegible]﴾ ئەوە هەرگیز ڕێگەیەکی ڕاستی بۆ نادۆزیتەوە (ڕێگەیەک
بە مەبەست) ﴿[illegible]﴾ ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾
بێ بڕواکان مەکەنە دۆستی خۆتان ﴿[illegible]﴾ لەبری ئیمانداران ﴿[illegible]﴾
ئایا (بەم کارە) دەتانەوێت بیدەن بە خوا ﴿[illegible]﴾ بەڵگەیەکی ڕوون لەدژی خۆتان؟
﴿[illegible]﴾ ﴿[illegible]﴾ (باوەڕ بە ڕاستی دوو ڕووەکان ﴿[illegible]﴾ لە خانە و تەبەقی
هەرە ژێرەوەی ئاگردان ﴿[illegible]﴾ وە هەرگیز ڕزگار کەرێکت بۆ ئەوان دەست ناکەوێت ﴿[illegible]﴾
﴿[illegible]﴾ جگە لەوانەی کە تەوبە دەکەن ﴿[illegible]﴾ و خۆیان چاک دەکەن ﴿[illegible]
[illegible]﴾ و دەست دەگرن بە (ئاینی) خواوە ﴿[illegible]﴾ و ئاینەکەیان پاک و خاوێن دەکەن
بۆ خوا ﴿[illegible]﴾ جا ئەوانە (ی ئەو مەرجانەیان بەجێ هێنا) لەگەڵ ئیمانداراندا دەبن
﴿[illegible]﴾ بێگومان لە داهاتوودا خوا دەبەخشێت بە ئیمانداران ﴿[illegible]﴾
پاداشتێکی زۆر گەورە ﴿[illegible]﴾ ﴿[illegible]﴾ ئایا خوا چ نیشێکی هەیە بە سزادانتان
﴿[illegible]﴾ ئەگەر سوپاسی بکەن ﴿[illegible]﴾ وە باوەڕی پێ بێنن ﴿[illegible]﴾
وە خوا هەمیشە سوپاسگوزاری بەندە چاکەکانەتی و زانایە پێیان ﴿[illegible]﴾

﴿لَّا يُحِبُّ اللَّهُ﴾ خوا پێی خۆش نی یە ﴿الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ﴾ ئاشکرا کردنی قسەی ناخۆش و
خراپ ﴿إِلَّا مَن ظُلِمَ﴾ مەگەر کەسێک ستەمی لێکرابێت (بۆی دروستە جوێنەی ستەمکار ئاشکرا
کات) ﴿وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە بیسەری زانایە ۝ ﴿إِن تُبْدُوا خَيْرًا﴾ ئەگەر خێر و
چاکە دەرخەن (بەئاشکرا بیکەن) ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یان بیشارنەوە ﴿أَوْ تَعْفُوا عَن سُوءٍ﴾ یان عەفوی ئەو خراپە
بکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا﴾ ئەوە بێگومان خوا هەمیشە لێبوردەی بەتوانایە ۝ ﴿إِنَّ الَّذِينَ
يَكْفُرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکانی ﴿وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا﴾
وە دەیانەوێت جیاوازی بخەنە ﴿بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ نێوان خوا و پێغەمبەرەکانی ﴿وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ﴾
وە دەڵێن باوەڕ بەهەندێک (لەپێغەمبەران) دەهێنین ﴿وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ﴾ وە باوەڕ ناهێنین بەهەندێکی
تریان ﴿وَيُرِيدُونَ﴾ و دەیانەوێت ﴿أَن يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لەو نێوانەدا ڕێگەیەک بگرنەبەر
۝ ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا﴾ ئائەوانە بەڕاستی بێ باوەڕی تەواون ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ﴾ وە ئامادەمان
کردووە بۆ بێ باوەڕان ﴿عَذَابًا مُّهِينًا﴾ سزایەکی ڕیسواکەر ۝ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان
هێناوە ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکانی ﴿وَلَمْ يُفَرِّقُوا﴾ وە هیچ جیاوازی یەکیان نەخستە
﴿بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ﴾ نێوان هیچ کام لەو پێغەمبەرانە ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئا ئەوانە ﴿سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أُجُورَهُمْ﴾ بە
داهاتوودا خوا پاداشتیان دەداتەوە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە لێبوردەی میهرەبانە ۝
﴿يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خاوەن نامەکان داوات لێ دەکەن ﴿أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ﴾ کە
بۆیان بنێریتە خوارەوە ﴿كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ پەڕاوێک لەئاسمانەوە ﴿فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ﴾ جا بەڕاستی داوایان
کرد لە موسا ﴿أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ﴾ گەورەتر لەوە ﴿فَقَالُوا﴾ وتیان ﴿أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً﴾ خوامان پیشان بدە
بەئاشکرا ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾ جا ڕوسکەیەک لێی دان و گرتنی ﴿بِظُلْمِهِمْ﴾ بەهۆی ستەم کردنیانەوە
﴿ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ﴾ پاشان گوێرەکەیەکیان کردە پەرستراوی خۆیان ﴿مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ﴾ پاش
ئەوەی بۆیان هات ﴿الْبَيِّنَاتُ﴾ بەڵگە ئاشکراکان ﴿فَعَفَوْنَا عَن ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا ئێمە چاوپۆشیمان لەوەش
کرد (لە گوێرەکە پەرستییەکەیان) ﴿وَآتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەخشیمان بەموسا ﴿سُلْطَانًا مُّبِينًا﴾
موعجیزە و بەڵگەی ئاشکرا (تا باوەڕ بێنن) ۝ ﴿وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ﴾ وە بەرزمان کردەوە بەسەر
سەریانەوە (کێوی طور) ﴿بِمِيثَاقِهِمْ﴾ بەهۆی پەیمانداپانەوە ﴿وَقُلْنَا لَهُمُ﴾ وە وتمان پێیان
﴿ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ بچنە ژوورەوە لەدەرگای (قودسەوە) بەملکەچی و سوژدە بردنەوە ﴿وَقُلْنَا
لَهُمْ﴾ وە وتمان پێیان ﴿لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ﴾ دەست درێژی مەکەن لە ڕۆژی شەممەدا (بەڕاو کردنی
ماسی) ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم﴾ و وەرمان گرت لێیان ﴿مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ پەیمانێکی بەهێز و تەنگ ۝

﴿[illegible]﴾ جا بەهۆی هەڵوەشاندنەوەی ﴿[illegible]﴾ پەیمانیان ﴿[illegible]﴾ وە بەهۆی بڕوا
نەهێنانیان بە ئایەتەکانی خوا ﴿[illegible]﴾ وە کوشتنی پێغەمبەران ﴿[illegible]﴾ بەناڕەوا (وەك زەکەریاو
یەحیا) ﴿[illegible]﴾ وە بەهۆی ئەو وتەیەیان ئێمە دڵمان داپۆشراوە ﴿[illegible]﴾ (نەخێر
وانیە) بەڵکو خودا مۆری ناوە بەسەر دڵەکانیان دا ﴿[illegible]﴾ بەهۆی باوەڕ نەهێنانیانەوە ﴿[illegible]﴾
کەواتە باوەڕ ناهێنن ﴿[illegible]﴾ مەگەر کەمێکیان نەبێت [illegible] ﴿[illegible]﴾ وە بەهۆی بڕوانەهێنانەوە
﴿[illegible]﴾ وە قسەکردنیان دەربارەی مەریەم ﴿[illegible]﴾ کە بوختانێکی زۆر گەورە بوو [illegible]
﴿[illegible]﴾ وە بەهۆی ئەوەی کەوتیان ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئێمە مەسیح عیسای
کوڕی مەریەممان کوشت ﴿[illegible]﴾ کە پێغەمبەری خوایە ﴿[illegible]﴾ لەکاتێکدا نەیان کوشتبوو
﴿[illegible]﴾ وە هەڵیشیان نەواسی بوو ﴿[illegible]﴾ بەڵکو لێیان گۆڕدرا ﴿[illegible]﴾
وە بێگومان ئەوانەی دووبەرەکیان تێ کەوت دەربارەی عیسا ﴿[illegible]﴾ لە گومانێکدان لە کوشتنەکەیدا
﴿[illegible]﴾ هیچ زانیاریەکیان دەربارەی نیە ﴿[illegible]﴾ جگە لە شوێن کەوتنی گومان نەبێت
﴿[illegible]﴾ وە بەڕاستی و بێگومان نەیان کوشتبوو [illegible] ﴿[illegible]﴾ (وانیە) بەڵکو خوا بەرزی
کردەوە بۆلای خۆی ﴿[illegible]﴾ وە خوا هەمیشە زاڵی کاردروستە [illegible] ﴿[illegible]﴾ وە
هیچ کەسێک نیە لە خاوەن (کتێب)ەکان ﴿[illegible]﴾ مەگەر بڕوای پێ دێنێت (بە عیسا)
﴿[illegible]﴾ پێش مردنی ﴿[illegible]﴾ وە لە ڕۆژی دواییشدا ﴿[illegible]﴾ (عیسا) دەبێت بە شایەت
بەسەریانەوە [illegible] ﴿[illegible]﴾ بەهۆی ستەم کردنەوە لەلایەن جولەکەکانەوە ﴿[illegible]﴾
حەراممان کرد لێیان ﴿[illegible]﴾ چەند خۆراکێکی پاك و خاوێن ﴿[illegible]﴾ کە حەڵاڵ کرابوو بۆیان
﴿[illegible]﴾ وە بەهۆی زۆر ڕێگرتن و بەرهەڵستی کردنیان لە ڕێگەی خوا [illegible] ﴿[illegible]
[illegible]﴾ وە بەهۆی سوودوەرگرتنیانەوە ﴿[illegible]﴾ کە بێگومان لێیان قەدەغە کرابوو ﴿[illegible]﴾
وە بەهۆی سامان و ماڵی خەڵکی خواردنیانەوە ﴿[illegible]﴾ بەناڕەوا ﴿[illegible]﴾ وە ئامادەمان
کردووە بۆ بێ بڕواکانیان ﴿[illegible]﴾ سزایەکی زۆر بەئازار [illegible] ﴿[illegible]﴾ بەڵام دامەزراوان و شارەزایان
﴿[illegible]﴾ لە زانیاریدا لەوان (لە جولەکەکان) ﴿[illegible]﴾ و باوەڕدارەکان ﴿[illegible]﴾
بڕوایان هەیە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿[illegible]﴾ وە بەوەش پێش تۆ نێردراوەتە خوارەوە
﴿[illegible]﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژ ﴿[illegible]﴾ و زەکات دەران ﴿[illegible]﴾ و
باوەڕداران بەخوا ﴿[illegible]﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿[illegible]﴾ ئەوانە لە داهاتوویەکی نزیکدا پێیان
دەبەخشین ﴿[illegible]﴾ پاداشتێکی زۆر گەورە [illegible]

﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ بەراستی ئێمە نیگامان بۆ کردووی ﴿كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ﴾ وەک چۆن نیگامان کرد
بۆ نووح ﴿وَالنَّبِيِّينَ مِن بَعْدِهِ﴾ و بۆ پێغەمبەرەکانی پاش ئەو ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ﴾ وە نیگامان کرد بۆ ئیبراهیم و ئیسماعیل و ئیسحاق و یەعقوب ﴿وَالْأَسْبَاطِ﴾ و
نەوەکانی یەعقوب ﴿وَعِيسَىٰ وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ﴾ وە بۆ عیسا و ئەیوب و یونس و هاروون
و سولەیمان ﴿وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا﴾ وە زەبوریشمان بەخشی بە داوود ﴿١٦٣﴾ ﴿وَرُسُلًا﴾ وە پێغەمبەرێک
﴿قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ﴾ بێگومان بەسەرهاتەکانیانمان گێڕاوەتەوە بۆت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەوپێش
﴿وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ﴾ وە پێغەمبەرانێک بەسەرهاتەکانیانمان نەگێڕاوەتەوە بۆت ﴿وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ
تَكْلِيمًا﴾ وە خوا قسەی کرد لەگەڵ مووسا بە قسە کردن ﴿١٦٤﴾ ﴿رُّسُلًا مُّبَشِّرِينَ﴾ پێغەمبەرانی (مان
ناردووە) کە مژدەدەرن ﴿وَمُنذِرِينَ﴾ و ترسێنەرن ﴿لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بۆ خەڵکی نەبێت
﴿عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ﴾ بەڵگە بەسەر خواوە دوای (ناردنی) پێغەمبەران ﴿بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وە
خوا هەمیشە زاڵی کار دروستە ﴿١٦٥﴾ ﴿لَّٰكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ﴾ بەڵام خوا شایەتی دەدات ﴿بِمَا أَنزَلَ إِلَيْكَ﴾
بە (ڕاستیەتی) ئەو قورئانەی ناردوویەتیە خوارەوە بۆت ﴿أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ﴾ بە زانینی خۆی ناردوویەتیە
خوارەوە ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ﴾ و فریشتەکانیش شایەتی ئەدەن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ وە خوا بەسە
شایەت بێت ﴿١٦٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و
بەرهەڵستی ڕێگای خوایان کرد ﴿قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا﴾ بێگومان ئەوانە گومڕابوون بە گومڕابوونێکی
دوور و بەڕادە بەدەر ﴿١٦٧﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان نەهێنا وە ستەمیان کرد
﴿لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ﴾ خوا لێیان خۆش نابێت ﴿وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا﴾ ڕێنموونیشیان ناکات بۆ هیچ
ڕێگایەک ﴿١٦٨﴾ ﴿إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ﴾ بێجگە لە ڕێگەی دۆزەخ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ ئەمێنەوە تیایدا
بە هەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوەی باسکرا ﴿عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ لای خوا ئاسانە ﴿١٦٩﴾
﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ﴾ بێگومان پێغەمبەر هاتووەتە بۆتان ﴿بِالْحَقِّ مِن
رَّبِّكُمْ﴾ ڕاستی و ڕەوا لە لایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَآمِنُوا خَيْرًا لَّكُمْ﴾ کەواتە ئێوەش باوەڕ بهێنن
چاکترە بۆتان ﴿وَإِن تَكْفُرُوا﴾ وە ئەگەر باوەڕ نەهێنن ﴿فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوا بێگومان
هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدا هەیە هی خوایە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە زانای
دانای (کاردروستە) ﴿١٧٠﴾

﴿[illegible]﴾ ئەی خاوەن پەڕاوە ئاسمانیەکان ﴿[illegible]﴾ زیادەڕەوی مەکەن
لە ئاینەکەتان دا ﴿[illegible]﴾ وە شتێك مەڵێن لە بارەی خواوە بێجگە لە ڕاستی
﴿[illegible]﴾ بێگومان مەسیح عیسای کوڕی مەریەم ﴿[illegible]﴾ تەنها پەیغەمبەری
خوایە ﴿[illegible]﴾ (دروستی کردووە بە) ووتەی خوی (بە) ﴿[illegible]﴾ بە (جبریل د.خ) ناردی
بۆ مەریەم ﴿[illegible]﴾ و (عیسا) گیانێکە لەلایەن خواوە بەخشراوە ﴿[illegible]﴾ کەواتە بڕوا
بهێنن بە خواو پەیغەمبەرانی ﴿[illegible]﴾ وە مەڵێن (خواکانمان) سیانن (الله و عیسی و مەریەم)
﴿[illegible]﴾ (لەو ووتەیە) کۆتایی بهێنن چاکترە بۆتان ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا
پەرستراوێکی تەنهایە ﴿[illegible]﴾ پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی ڕۆڵەی هەبێت
﴿[illegible]﴾ هەر هی خوایە هەرچی لە ئاسمانەکان و ﴿[illegible]﴾ هەرچی لە زەویدایە
﴿[illegible]﴾ وە خوا بەسە چاودێری (و هەموو شتێکی بدرێتە دەست) ﴿١٧١﴾ ﴿[illegible]
[illegible]﴾ هەرگیز مەسیح لاری نی یە (بارزی نی یە) ﴿[illegible]﴾ لەوەی بەندەی خوا بێت
﴿[illegible]﴾ هەروەها فریشتە نزیکەکانیش ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەس
بە بەندایەتی خوا ڕازی نەبێت ﴿[illegible]﴾ وە خوی بە گەورە دابنێت ﴿[illegible]﴾
ئەوە لە داهاتوودا هەموویان کۆدەکاتەوە لای خوی ﴿١٧٢﴾ ﴿[illegible]﴾ جا ئەوانەی کە بڕوایان
هێناوە ﴿[illegible]﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿[illegible]﴾ ئەوا پاداشتیان دەداتەوە
﴿[illegible]﴾ و بۆیان زیادیش دەکات لە بەهرەی خوی ﴿[illegible]﴾ بەڵام
ئەوانەی لاری یان کرد (لە بەندایەتی ئەو) ﴿[illegible]﴾ وە خویان بە گەورە زانی ﴿[illegible]﴾
ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿[illegible]﴾ سزایەکی بەئازار ﴿[illegible]﴾ وە جگە لە خوا
دەستیان ناکەوێت ﴿[illegible]﴾ هیچ دوست و پشت گیرێك (سەرخەرێك) ﴿١٧٣﴾ ﴿[illegible]
[illegible]﴾ ئەی خەڵکینە بەڕاستی بۆتان هات ﴿[illegible]﴾ بەڵگەی ئاشکرا لە پەروەردگارتانەوە
﴿[illegible]﴾ وە ناردمانە خوارەوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ ڕووناکیەکی ئاشکراکەر (کە قورئانە)
﴿١٧٤﴾ ﴿[illegible]﴾ جا ئەوانەی باوەڕیان بەخوا هێناوە ﴿[illegible]﴾ و پشتیان پێ بەستووە
و دەستیان گرت بە ئاینەکەیەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان دەیانخاتە ناو بەزەیی
خویەوە ﴿[illegible]﴾ و بەهرەو چاکە(ی خویەوە) ﴿[illegible]﴾ وە ڕێنمایان دەکات
بۆلای خوی کە ڕێگای ڕاستە ﴿١٧٥﴾

﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای فەتوات لێ دەکەن ولێت دەپرسن ﴿[illegible]﴾ بڵێ خوا فەتواتان بۆ دەدات ﴿[illegible]﴾ دەربارەی کەلالە (کەسێکە نەوەو کوڕو باوك و باپیری نەبێت) ﴿[illegible]﴾ ئەگەر پیاوێك مرد و ﴿[illegible]﴾ منداڵی نەبوو ﴿[illegible]﴾ تەنها خوشکێکی هەبوو ﴿[illegible]﴾ ئەوە نیوەی میراتی برا مردووەکەی دەکەوێت ﴿[illegible]﴾ وە (ئەگەر ئافرەتێ بمرێت و تەنها برایەکی هەبێت) ئەو (برایە) میراتی خوشکە مردووەکەی هەموو دەبات ﴿[illegible]﴾ ئەگەر خوشکە مردووەکەی منداڵی نەبێت ﴿[illegible]﴾ بەڵام ئەگەر دوو خوشك بوون (دوای برا مردووەکەیان) ﴿[illegible]﴾ ئەو (دوو خوشکەکە) دوو سێ یەکی میراتی براکەیان دەبەن ﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر میراتگرەکان چەند خوشك و برایەك بوون، پیاوان و ئافرەتان ﴿[illegible]﴾ ئەوە بۆ هەر نێرینەیەك ئەندازەی بەشی دوو مێینە هەیە ﴿[illegible]﴾ خوا بۆتان ڕوون دەکاتەوە ﴿[illegible]﴾ تا گومڕا نەبن ﴿[illegible]﴾ وە خوا بە هەموو شتێك زانایە ﴿١٧٦﴾

سورەتی ﴿المائدة﴾

﴿[illegible]﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿[illegible]﴾ ئەی بڕواداران ﴿[illegible]﴾ بەڵێنەکانتان بەجێ بهێنن ﴿[illegible]﴾ حەڵاڵ کراوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ (گۆشتی) ئاژەڵ و چوارپێی (مەڕ و بزن و وشتر و ڕەشە وڵاغ) ﴿[illegible]﴾ بێجگە لەوەی کە دەخوێنرێتەوە بەسەرتاندا (حەرامن) ﴿[illegible]﴾ دروست نیە ڕاو بکەن ﴿[illegible]﴾ لە کاتێکدا ئێوە لە ئیحرام دان ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی خوا هەرچی بوێت بڕیاری بۆ دەدات ﴿١﴾ ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ ڕێ مەگرن لە دروشمەکانی خوا (هەڵی مەوەشێننەوە) ﴿[illegible]﴾ وە جەنگ مەکەن لە مانگە حەرامەکاندا ﴿[illegible]﴾ وە ڕێ مەگرن لەو قوربانیانەی بەدیاری دەنێردرێن بۆ مەککە ﴿[illegible]﴾ و (ڕێ مەگرن و زیان مەدەن) لەو قوربانیانەی ملوانکەیان لە مل کراوە (دیاری کراون بۆ سەربڕین و قوربانی کردن) ﴿[illegible]﴾ وە مەشکێنن ڕێزی ئەوانەی بڕیاری ماڵی خوا دەکەن ﴿[illegible]﴾ بە تەمای بەخشندەیی و ڕەزامەندی پەروەردگاریان ﴿[illegible]﴾ وە کاتێك ئیحرامتان شکاند ئەوە (دروستە) ڕاو بکەن ﴿[illegible]﴾ ﴿[illegible]﴾ با خەشم و قینتان لە کۆمەڵێك وەتان لێ نەکات ﴿[illegible]﴾ لەبەر ئەوەی بەرگرییان کردن لە مزگەوتی حەرام (کەعبە) ﴿[illegible]﴾ کە دەست درێژی بکەن ﴿[illegible]﴾ وە کۆمەکی یەکتری بکەن لەسەر چاکە و پارێزگاری و لەخواترسان ﴿[illegible]﴾ وە کۆمەکی یەکتر مەکەن ﴿[illegible]﴾ لەسەر تاوان و دەست درێژی ﴿[illegible]﴾ و لە خوا بترسن ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا تۆڵەی بەتینە ﴿٢﴾

﴿[illegible]﴾ لەسەرتان یاساغ کراوە ﴿[illegible]﴾ (گۆشتی) مرداروەبوو ﴿[illegible]﴾ وە خوێن
وە گۆشتی بەراز ﴿[illegible]﴾ و ئەو ئاژەڵەی لەکاتی سەر بڕینیدا ناوی غەیری خوای لێ بردبێت
﴿[illegible]﴾ و ئاژەڵی خنکاو (و خنکێنراو) ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی کەللەی دراوی تاگیانی دەرچوبێت
﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی لەسەرەوە کەوتبێتە خوارەوەو مردبێت ﴿[illegible]﴾ وە شۆخ لێدراو (کەبەو شۆخ لێ دانە
مردبێ) ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی دڕندە لێی خواردبێ ﴿[illegible]﴾ بێجگە ئەوەی (پێش مردن) سەرتان
بڕی بێت ﴿[illegible]﴾ هەروەها (یاساغ کراوە لەسەرتان) ئەو ئاژەڵەی لەسەر بەرد سەربڕابێت (نصب
چەند بەردێک بوون لە دەوری کەعبە بەپیرۆز سەیر دەکران و لەلایاندا ئاژەڵیان سەر دەبڕی) ﴿[illegible]
[illegible]﴾ و داواکردنی بەش بەخت (و بڕیار گرتنەوە) بەتیرو پشک (کە هەموو جۆرە یانصیب هاوشێوەکانی
دەگرێتەوە) ﴿[illegible]﴾ (ئەنجام دانی) ئەمانە هەمووی لەفەرمان دەرچوونن و تاوانە ﴿[illegible]﴾
ئەوانەی بڕوایان نەهێناوە ئەمڕۆ نائومێد بوون ﴿[illegible]﴾ لەئاینەکەتان ﴿[illegible]﴾ کەواتە لێیان مەترسن
﴿[illegible]﴾ تەنها لە من بترسن ﴿[illegible]﴾ ئەمڕۆ ئاینەکەتانم تەواو (کامل) کردوە بۆتان
﴿[illegible]﴾ و چاکەو بەهرەی خۆم بەتەواوی ڕشتووە بەسەرتاندا ﴿[illegible]﴾ و ڕازی
بووم کەئیسلام ئاینتان بێت ﴿[illegible]﴾ جا هەرکەس ناچار بوو ﴿[illegible]﴾ لەبرسێتیدا ﴿[illegible]﴾
بێ ئەوەی نیەتی گوناە کردنی هەبێت (لەو گۆشتانە بخوات گوناهی ناگات) ﴿[illegible]﴾ ئەوە
بەڕاستی خوا لێخۆشبووی بەبەزەییە ﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿[illegible]
[illegible]﴾ چی حەڵاڵ کراوە بۆیان؟ ﴿[illegible]﴾ بڵێ حەڵاڵ کراوە بۆتان هەموو خۆراکە پاکەکان
﴿[illegible]﴾ وە (نێچیری) ئەو باڵندەو تاجی و سەگە ڕاوکەرانەی کەفێری ڕاوتان کردوون
﴿[illegible]﴾ فێری ڕاویان ئەکەن لەوەی خوا فێری کردوون ﴿[illegible]﴾ دەیخۆن
لەوانەی بۆتان دەگرن ﴿[illegible]﴾ و ناوی خوای لەسەر بێنن (کاتی تاجی یەکەی بۆ بەرئەدەن
وکاتی دەیخۆن) ﴿[illegible]﴾ و لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا لێپرسینەوەی خێرایە ﴿٤﴾
﴿[illegible]﴾ ئەمڕۆ حەڵاڵ کراوە بۆتان خۆراکە پاکوخاوێنەکان ﴿[illegible]﴾ وە خۆراکی
ئەوانەی نامەیان پێ دراوە (ئەهلی کتاب) ﴿[illegible]﴾ حەڵاڵە بۆتان ﴿[illegible]﴾ وە خۆراکی ئێوەش
حەڵاڵە بۆ ئەوان ﴿[illegible]﴾ وە ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاک لەئیمانداران (حەڵاڵە بۆتان)
﴿[illegible]﴾ هەروەها ئافرەتانی (ئازادی) داوێن پاک لەنامەدارانی (گاور وجولەکە)
﴿[illegible]﴾ پێش ئێوە ﴿[illegible]﴾ ئەگەر ئێوە مارەیی یەکانیان بدەنێ (حەڵاڵن بۆتان) ﴿[illegible]﴾
ئێوە دەبێ داوێن پاک بن ﴿[illegible]﴾ داوێن پیس نەبن (بەئاشکرا) ﴿[illegible]﴾ و دۆستی ژێر
بەژێرتان نەبێ (بۆ داوێن پیسی) ﴿[illegible]﴾ وە ئەوەی بێ باوەڕ بێ بەئیمان و شەریعەت ﴿[illegible]
[illegible]﴾ ئەوە بێگومان کردەوەکانی هەڵئەوەشێتەوە ﴿[illegible]﴾ وە لەڕۆژی دوایی دا یەکێکە لە
خەسارۆمەندان ﴿٥﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕدارن ﴿إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ﴾ ئەگەر هەستان بۆ نوێژ کردن ﴿فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ﴾ ئەوە دەم و چاوتان بشۆن ﴿وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ﴾ هەروەها دەستەکانتان لەگەڵ ئانیشکەکانتان ﴿وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ﴾ وە دەستی تەڕ بهێنن بەسەرتان دا ﴿وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ﴾ وە پێکانتان (بشۆن) لەگەڵ هەردوو قولەپێتان ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا﴾ وە ئەگەر لەش گران بوون ئەوە خۆتان خاوێن بکەنەوە (خۆتان بشۆن) ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى﴾ وە ئەگەر نەخۆش بوون ﴿أَوْ عَلَى سَفَرٍ﴾ یان لەسەفەردا بوون ﴿أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ﴾ یان کەسێکتان هاتەوە لەشوێنی پێویستی سەرئاو کردن ﴿أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾ یان جووت بوون (یاپێستان بەریەک کەوت) لەگەڵ خێزانەکانتاندا ﴿فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً﴾ و ئاوتان دەست نەکەوت ﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ ئەوە تەیەموم بکەن بەخۆڵێکی پاك ﴿فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ﴾ جا دەست بهێنن بەدەم و چاو و دەستەکانتان دا بەو تۆز و خۆڵە پاکە ﴿مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ﴾ خوا نایەوێت هیچ جۆرە تەنگی و ناڕەحەتیەك لەسەرتان دابنێت ﴿وَلَٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ﴾ بەڵکو ئەیەوێ پاکتان بکاتەوە ﴿وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ﴾ و چاکە و بەهرەی خۆی تەواو بکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو سوپاسی بکەن ﴿٦﴾ ﴿وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ یادی چاکە و بەزەیی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ﴾ وە ئەو پەیمانەی کە دایمەزراندن پێی ﴿إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ کاتێك کە وتتان بیستمان و گوێڕایەڵ بووین ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا چاك ئاگادارە بەوەی لەسینگەکاندایە ﴿٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ﴾ زۆر بەرێکوپێکی هەستن بەئەنجام دانی فەرمانەکانی خوا ﴿شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ﴾ شایەتی دەرن بەدادو ڕاستی ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ﴾ باری و کینەتان لەدەستەو کۆمەڵێك هانتان نەدا ﴿عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا﴾ لەسەر ئەوەی ڕاست نەڕۆن و دادگەر نەبن ﴿اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ دادگەربن ئەوە نزیکترە لەپارێزکاری و خواپەرستیەوە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەکردەوەکانتان ﴿٨﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ خوا بەڵێنی داوە بەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوەی چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾ بۆیان هەیە لێخۆش بوون ﴿وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ و پاداشتێکی گەورە ﴿٩﴾

﴿[illegible]﴾ وە ئەوانەی بڕوایان نەهێنا ﴿[illegible]﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانەنا ﴿[illegible]﴾ ئەوانە هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ یادی چاکە و بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿[illegible]﴾ کاتێك کۆمەڵێك بیاریان کرد ﴿[illegible]﴾ کەدەست درێژ بکەن بۆتان ﴿[illegible]﴾ خوایش بەرگری دەست درێژی ئەوانی لێکردن ﴿[illegible]﴾ وە لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ وە با بڕواداران هەرپشت بەخوا ببەستن ۝ ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا، بەڕاستی خوا پەیمانی بەهێزی وەرگرت لەنەوەی ئیسرائیل ﴿[illegible]﴾ و هەڵمان بژاردە لەوان ﴿[illegible]﴾ دوانزە چاودێر ﴿[illegible]﴾ وە خوا فەرمووی ﴿[illegible]﴾ بێگومان من لەگەڵتانم ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بەرپێکی نوێژ بەجێ بهێنن ﴿[illegible]﴾ و زەکات بدەن ﴿[illegible]﴾ و باوەڕ بهێنن بە پێغەمبەرانم ﴿[illegible]﴾ وە یارمەتیان بدەن وڕێزیان بگرن ﴿[illegible]﴾ وە قەرز بدەن بە (بەندەکانی) خوا وخێریان پێ بکەن ﴿[illegible]﴾ بەقەرزدان و خێرێکی جوان وچاك ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان گوناه و خراپەکانتان لەسەر دەبەم ﴿[illegible]﴾ وە لەناو خەمە بەهەشتانێك ﴿[illegible]﴾ کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿[illegible]﴾ ئەمجا لەپاش ئەو مەرج و پەیمانە هەرکەس لەئێوە بێ بڕوا ببێت ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان ڕێگای ڕاستی وون کردوە ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەمجا بەهۆی (پاش گەر بوونەوەو) هەڵوەشاندنەوەیان بۆ پەیمانەکەیان ﴿[illegible]﴾ بەدەرمان لێ کردن ﴿[illegible]﴾ وەدڵەکانیانمان گێڕا بەدڵێکی ڕەق و ووشك ﴿[illegible]﴾ ووتە و فەرموودەی خوا لادەدەن ﴿[illegible]﴾ لە شوێنەکانی خۆی ﴿[illegible]﴾ وە بەبیریان کرد بەشێکی زۆرلەوەی کەئامۆژگاری کرابوون پێی ﴿[illegible]﴾ بێ کۆتایی ودواهاتن (بەردەوام) ﴿[illegible]﴾ ئاگادار ئەبی بەسەر ناپاکی وکردەوەی ناپاکیانەوە (وبەردەوام حەریکی فڕوفێڵ وناپاکین) ﴿[illegible]﴾ مەگەر کەمێك لەوان نەبێت (کە ئەمە پشەیان نی یە) ﴿[illegible]﴾ جا بیورە لێیان و چاو پۆشی بکە ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی خوا چاکەکەرانی خۆش دەوێت ۝

﴿[illegible]﴾ وە لەوانەی کەدەیان ووت ﴿[illegible]﴾ ئێمە گاوورین ﴿[illegible]﴾ پەیمان و پەیمانی بەھێزمان لێ وەرگرتن ﴿[illegible]﴾ بەڵام بەشێکی گەورە لەوەی کەئامۆژگاری کرا بوون (لەسەر زمانی عیسی) لەبیریان چوو ﴿[illegible]﴾ بەھۆی ئەوەوە دوژمنایەتی و کینەبەریمان خستە نێوانیان ﴿[illegible]﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿[illegible]﴾ وە لەمەودوا خوا ھەواڵیان پێدەدات ﴿[illegible]﴾ بەوەی کەدەیانکرد (لەجیھاندا) ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب) ﴿[illegible]﴾ بێگومان نێردراومان ھاتووەبۆتان ﴿[illegible]﴾ ڕوونی دەکاتەوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ زۆری لەوەی کەئێوە دەتان شاردەوە ﴿[illegible]﴾ لەکتێب (ی تەورات و ئینجیل) دا ﴿[illegible]﴾ وەچاو پۆشی دەکات لەزۆرێک لەوانە ﴿[illegible]﴾ بێگومان بۆتان ھاتووە لەلایەن خواوە ﴿[illegible]﴾ ڕووناکی یەکی گەورە نامەیەکی ڕوون کەرەوە ۝ ﴿[illegible]﴾ خوا ڕێنموونی کەسێکی پێ دەکات شوێنی ڕەزامەندی ئەو بکەوێت ﴿[illegible]﴾ بۆ ڕێگەکانی ئارامی و ئاشتی ﴿[illegible]﴾ وەدەریان دەھێنێت ﴿[illegible]﴾ لەتاریکی یەکانی (بێ باوەڕیەوە) بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان و ئیسلام) ﴿[illegible]﴾ بەفەرمانی خۆی ﴿[illegible]﴾ وەڕێنموونیان دەکات ﴿[illegible]﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ۝ ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەووتیان ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی خوا ھەر مەسیحی (عیسی) کوڕی مەریەمە ﴿[illegible]﴾ (ئەی محمد ﷺ) بڵێ ﴿[illegible]﴾ ئەوە کێ دەتوانێت ڕێی ھیچ شتێک بگرێت لەخوا ﴿[illegible]﴾ ئەگەر بیەوێت مەسیحی کوڕی مەریەم لەناو ببات ﴿[illegible]﴾ ھەروەھا دایکی و ھەرچی کەسێش لەزەوی دا ھەیە ﴿[illegible]﴾ وەھەر بۆ خوایە خاوەن داریتی ئاسمانەکان و زەوی و موڵکی ئەوەی ﴿[illegible]﴾ و ھەرچی والە نێوانیاندا ﴿[illegible]﴾ دروست ئەکات دایئەھێنێت ھەرچی بیەوێت ﴿[illegible]﴾ وەخوا بەسەر ھەموو شتێکدا بەتوانایە ۝

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ﴾ جوولەکە و گاوورەکان دەیان ووت ﴿[illegible]﴾ ئیمە کوڕ
و خۆشەویستانی خواین ﴿[illegible]﴾ بڵێ دەی بۆچی سزاتان دەدات بەهۆی گوناهە
کانتانەوە ﴿[illegible]﴾ (مەخێر ڕاست نی یە) بەڵکو ئێوە مرۆڤێکن ﴿[illegible]﴾ لەو مرۆڤانەی
کەخوا دروستی کردوون ﴿[illegible]﴾ خۆش ئەبێت لەهەر کەس بیەوێت ﴿[illegible]﴾ و
سزای هەرکەسێش ئەدات کەبیەوێت ﴿[illegible]﴾ و هەر بۆ خوایە موڵکی
ئاسمانەکان و زەوی وهەرچی واله نێوانیاندا ﴿[illegible]﴾ وە هەر بۆ لای ئەویشە گەڕانەوە ۝
﴿[illegible]﴾ ئەی نامە دارەکان ﴿[illegible]﴾ بێگومان نێرراوەکەمان هات بۆ لاتان
﴿[illegible]﴾ (بەرنامەی خوا) ڕوون دەکاتەوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ پاش ماوەیەك لەبڕدنی
پێغەمبەران ﴿[illegible]﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن ﴿[illegible]﴾ نەهات بۆ لامان هیچ مژدەدەرو
ترسێنەرێك ﴿[illegible]﴾ ئەوەتا بێگومان مژدە دەرو ترسێنەرتان بۆ هاتووە ﴿[illegible]
[illegible]﴾ وەخوا بەتوانا و دەسەڵات دارە بەسەر هەموو شتێکدا ۝ ﴿[illegible]﴾ باسی
ئەو کاتە بکە کەمووسا فەرمووی بەگەلەکەی ﴿[illegible]﴾ ئەی گەلەکەم
بیری چاکەو بەهرەی خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿[illegible]﴾ کاتێك کەپێغەمبەرانی تێدا
هەڵبژاردوون ﴿[illegible]﴾ وە چەندێی کردوون بەپادشا وەمەلیك ﴿[illegible]﴾
وە شتێکی پێ بەخشیوون کە بەی بەخشیوە بەهیچ کەس ﴿[illegible]﴾ لەجیهانیان ۝
﴿[illegible]﴾ ئەی گەلەکەم ﴿[illegible]﴾ بچنە ناو ئەو خاکە پیرۆزەی (پاکراوەتەوە
لەبت پەرستی کە مەبەست پێی بیت المقدسە) ﴿[illegible]﴾ کەخوا بڕیاری داوە بۆتان
﴿[illegible]﴾ وە پاشەوپاش وەرمەگەڕێنەوە لەئێبەکەتان ﴿[illegible]﴾ (ئەگەر
بگەڕێنەوە) ئەوە بەزیانباری و ناهومێدی ئەگەڕێنەوە ۝ ﴿[illegible]﴾ ووتیان ئەی مووسا ﴿[illegible]
[illegible]﴾ بەڕاستی گەلێکی زۆر دارو ستەمکار لەو شارە دایە ﴿[illegible]﴾ وە ئێمە
هەرگیز ناچینە ناوی ﴿[illegible]﴾ تا ئەوان لێی دەرنەچن ﴿[illegible]﴾ ئەمجا ئەگەر
ئەوان لێی دەرچوون ﴿[illegible]﴾ ئەو کاتە بێگومان ئێمە تێی ئەچین ۝ ﴿[illegible]﴾ دوو پیاو
ووتیان ﴿[illegible]﴾ لەوانەی لەخوا دەترسان ﴿[illegible]﴾ وەخوا چاکەی ئیمانی ڕشت
بوو بەسەریاندا ﴿[illegible]﴾ بدەن بەسەریاندا لەقاپی شارەوە بچنە ژوورەوە ﴿[illegible]
[illegible]﴾ جا ئەگەر چوونە ناوییەوە ئەوە بەڕاستی ئێوە زاڵ دەبن بەسەریاندا ﴿[illegible]﴾
وەپشت هەر بەخوا ببەستن ﴿[illegible]﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ۝

﴿قَالُوا يَا مُوسَى﴾ ووتیان ئەی مووسا ﴿إِنَّا لَن نَّدْخُلَهَا أَبَدًا﴾ بەڕاستی ئێمە هەرگیز ناچینە ناو ئەوشارە ﴿مَّا دَامُوا فِيهَا﴾ تائەوان تێدابن ﴿فَاذْهَبْ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا﴾ کەواتە برۆ خۆت و پەروەردگارت لەدژیان جەنگ بکەن ﴿إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ﴾ بێگومان ئێمە لێرە دانیشتووین ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) ووتی ﴿رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من حاوەمی هیچ کەسێك نیم ﴿إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي﴾ بێجگە لەخۆم و براکەم نەبێت ﴿فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ﴾ کەواتە جیایی بخەرە نێوان ئێمەو ئەوگەلەی ﴿الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ﴾ کە لەسنووری خوا دەرچوون ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ﴾ (خوا) فەرمووی بەڕاستی ئەو (خاکە پیرۆزەی بيت المقدس) قەدەغە کراوە لەسەریان ﴿أَرْبَعِينَ سَنَةً﴾ ماوەی چل ساڵ ﴿يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ بەسەر گەردانی دەخولێنەوە بەسەر زەویدا ﴿فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ﴾ تۆیە خەم مەخۆ لەسەر ئەو گەلەی کەلە سنووری خوا دەرچوون ﴿٢٦﴾ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا ﴿نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ﴾ هەواڵی دوو کوڕەکەی ئادەم کە حەق و ڕاستە ﴿إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا﴾ کاتێك هەردووکیان دوو جۆرە قوربانی یان کرد ﴿فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا﴾ ئەمجا لەیەکێکیان وەرگیرا ﴿وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ﴾ وەلەوی تریان وەرنەگیرا ﴿قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ﴾ (ئەوەیان لێی گیرا نەکرا) ووتی بێگومان دەبێ هەر بتکوژم ﴿قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ ئەویش ووتی خوا (قوربانی) تەنها لەپارێزکاران و لەخواترسان گیرا دەکات ﴿٢٧﴾ ﴿لَئِن بَسَطتَ إِلَيَّ يَدَكَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر تۆ دەستم بۆ درێژکەی ﴿لِتَقْتُلَنِي﴾ بۆ ئەوەی بمکوژی ﴿مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ﴾ من دەست درێژ ناکەم بۆ تۆ بۆ ئەوەی بتکوژم ﴿لِأَقْتُلَكَ إِنِّي﴾ بەڕاستی من لەخوا ئەترسم ﴿أَخَافُ اللَّهَ﴾ ﴿رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ کە پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿٢٨﴾ ﴿إِنِّي أُرِيدُ﴾ بەڕاستی من دەمەوێت ﴿أَن تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ﴾ کە تۆ بگەڕێیتەوە (بۆلای خوا) بەگوناهی من و خۆیشتەوە ﴿فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ﴾ ئەوسا تۆ لەهاوەڵانی دۆزەخ دەبیت ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ﴾ هەر ئەوەش پاداشتی ستەم کارانە ﴿٢٩﴾ ﴿فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ﴾ ئەمجا دەروونی (ئەو تاوانبارە) هانی دا ﴿قَتْلَ أَخِيهِ﴾ بۆ کوشتنی براکەی ﴿فَقَتَلَهُ﴾ وە کوشتی ﴿فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ بەهۆی بەوەچووە ڕیزی زیان باران وخەسارومەندان ﴿٣٠﴾ ﴿فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا﴾ پاشان خوا قەلە ڕەشێکی نارد ﴿يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا چاڵی هەڵئەکەند (بۆ قەلە ڕەشێکی مردارەوەبوو) ﴿لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِي سَوْءَةَ أَخِيهِ﴾ بۆ ئەوەی پیشانی بدات کەچۆن لەشی براکەی بشارێتەوە ﴿قَالَ يَا وَيْلَتَىٰ﴾ ووتی ئای داخی سەختم وتیاچووم بۆ من ﴿أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَٰذَا الْغُرَابِ﴾ بۆ من دەستە پاچە بووم لەوەی وەك ئەم قەلەڕەشەم؟ ﴿فَأُوَارِيَ سَوْءَةَ أَخِي﴾ تا تەرم و عەورەتی براکەم بشارمەوە ﴿فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ﴾ ئەوسا چووە ڕیزی پەشیمان بوانەوە ﴿٣١﴾

﴿[illegible]﴾ هەر لەبەر ئەوە(ی کەلەو داستانەدا باسکرا) ﴿[illegible]﴾ پێویستمان کرد لەسەر نەوەی ئیسرائیل ﴿[illegible]﴾ کەبێگومان بڕیار ئەمەیە ﴿[illegible]﴾ ئەوەی بەبیا کەسێك بکوژێت ﴿[illegible]﴾ لەتۆڵەی کەسێکی کوژراودا نەبێت ﴿[illegible]﴾ یان تۆڵەی خراپە کاری و ئاژاوە نەبێتەوە لەسەر زەوی دا ﴿[illegible]﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو خەڵکی کوشتبێت ﴿[illegible]﴾ ئەوەش بێ تاوانێك ڕزگار کات لەکوژران ﴿[illegible]﴾ ئەوە وەك ئەوەوایە هەموو ئادەمی ڕزگار کردبێت و زیندووی کردبێتەوە ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا بێگومان، پێغەمبەرەکەمان هاتن بۆلایان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿[illegible]﴾ کەچی لەپاش ئەوە زۆرێك لەوانە ﴿[illegible]﴾ زیادە ڕەویان کرد لەزەویدا ۝ ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی تۆڵەی ئەوانەی ﴿[illegible]﴾ کە جەنگ و دوژمنایەتی ئەکەن لەگەڵ خوا و پێغەمبەرەکەی دا ﴿[illegible]﴾ و هەوڵ ئەدەن لەزەویدا خراپە بڵاوبکەنەوە ﴿[illegible]﴾ (ئەوە تۆڵەیان) ئەوەیە بکوژرێن ﴿[illegible]﴾ یا هەڵبواسرێن بەدار ﴿[illegible]﴾ یان دەست وقاچیان ببڕدرێت ﴿[illegible]﴾ بەپێچەوانەوە (ڕاست وچەپ) ﴿[illegible]﴾ یان دوور بخرێنەوە لەووڵات ﴿[illegible]﴾ ئەمە ڕسوایی و شابیرو بردنیانە لە جیهاندا ﴿[illegible]﴾ لە دوا ڕۆژیشدا بۆیان هەیە ﴿[illegible]﴾ سزایەکی گەورە ۝ ﴿[illegible]﴾ بێجگەلەوانەی تەوبەیان کردووە ﴿[illegible]﴾ لەپێش ئەوەی دەسەڵاتتان بێت بەسەریاندا ﴿[illegible]﴾ تا بزانن ﴿[illegible]﴾ کەبەڕاستی خوا لێ بوردەی میهرەبانە ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەو ئەی بڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ لەخوا بترسن ﴿[illegible]﴾ بگەڕێن بەدوای هەموو هۆکارێکدا کەنزیکتان بخاتەوە لەخوا ﴿[illegible]﴾ وەتێ بکۆشن وخەبات بکەن لەڕێگەی خوادا ﴿[illegible]﴾ بەئومێدی ڕزگار بوونتان ۝ ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە لەجیهاندا بێ بڕوا بوون ﴿[illegible]﴾ ئەگەر ببنە خاوەنی ﴿[illegible]﴾ هەرچی لەزەویدایە هەموی ﴿[illegible]﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت ﴿[illegible]﴾ بۆ ئەوەی خۆیانی پێ بکڕنەوە و ڕزگار کەن لەسزای ڕۆژی دوایی وپێبەخشن بۆ ڕزگار بوونیان ﴿[illegible]﴾ لێ یان وەرناگیرێت ﴿[illegible]﴾ وە بۆیان هەیە سزایەکی بە ئازار ۝

﴿يُرِيدُونَ أَن يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ﴾ دەیانەوێت لەئاگری دۆزەخ بێنەدەرەوە ﴿وَمَا هُم بِخَارِجِينَ مِنْهَا﴾ بەڵام هەرگیز دەرچوونیان لە (ئاگری دۆزەخ)ی نیە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ و سزای بەردەوامیان بۆ هەیە ﴿٣٧﴾ ﴿وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ﴾ پیاو و ئافرەتی دز ﴿فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا﴾ دەستیان ببڕن ﴿جَزَاءً بِمَا كَسَبَا﴾ لەتۆڵەی ئەو دزیەی کردویانە ﴿نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەمە تۆڵە و تەمێ کردنێکە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا باڵادەستی کاردروستە ﴿٣٨﴾ ﴿فَمَن تَابَ مِن بَعْدِ ظُلْمِهِ﴾ جا هەر کەس تۆبەی کرد لەپاش ستەمەکەی (دزیەکەی) ﴿وَأَصْلَحَ﴾ وە کردەوەی چاکی کردو دڵی بوو ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ﴾ ئەوە بێگومان خوا تۆبەکەی لێ وەردەگرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کەهەر بۆ خوایە خاوەنێتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ سزای هەر کەسێك دەدات کەبیەوێت ﴿وَيَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ وە ئەبورێت لەهەر کەس خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانا و دەسەڵاتدارە ﴿٤٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَا يَحْزُنكَ﴾ خەمبارت نەکات ﴿الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ﴾ ئەوانەی کە پێشبڕکێ دەکەن لە بێ بڕوایی دا ﴿مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ لەوانەی بەدەم ئەڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ﴾ کەچی دڵەکانیان بڕوای نەهێناوە ﴿وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا﴾ هەروەها لەوانەش کە جولەکەن ﴿سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ﴾ زۆر گوێ قوڵاخن بۆ درۆ ﴿سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ﴾ زۆر گوێ لە مشتی دەستەیەکی ترن ﴿لَمْ يَأْتُوكَ﴾ کەنەهاتوون بۆلای تۆ ﴿يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ﴾ وشەکانی (تەورات) دەگۆڕن ﴿مِن بَعْدِ مَوَاضِعِهِ﴾ لە پاش ئەوەی خوا لەشوێنی خۆی دایناون ﴿يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَٰذَا﴾ ئەڵێن ئەگەر ئەمە(ی ئێمە)تان پێ گوترا (لەلایەن موحەممەد ﷺ) ﴿فَخُذُوهُ﴾ ئەوە وەری گرن ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْتَوْهُ﴾ ئەگەر لەئەمە(ی ئێمە)تان پێ نەگوترا ﴿فَاحْذَرُوا﴾ ئەوا خۆتان بپارێزن ﴿وَمَن يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ﴾ وەهەر کەسێك خوا بیەوێ کافرو گومڕای بکات ﴿فَلَن تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ ئەوە تۆ لەبەرامبەر خوادا هیچت پێ ناکرێت بۆی ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَن يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا نەیویستووە دڵەکانیان پاك بکاتەوە ﴿لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ﴾ لەدونیادا سەرشۆڕ دەبن ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواشدا بۆیان هەیە ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی زۆر گەورە ﴿٤١﴾

﴿[illegible]﴾ ئەو (جوولەکانە) زۆر گوێ قوڵاخی درۆن (هەمیشە گوێ هەڵدەخەن
بۆ درۆ) ﴿[illegible]﴾ ماڵی حەرام زۆر دەخۆن ﴿[illegible]﴾ جا ئەگەر ئەوانە هاتن
بۆلات ﴿[illegible]﴾ ئەوە (ئەی پێغەمبەر ﷺ) بڕیار بدە لە نێوانیاندا ﴿[illegible]﴾
یان وازیان لێ بهێنە ﴿[illegible]﴾ خۆ ئەگەر وازیان لێ بهێنی ﴿[illegible]﴾
ئەوە هیچ زیانێکت پێ ناگەیەنن ﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر بڕیارت
دا لە نێوانیاندا ئەوا بە دادوەری بڕیار بدە ﴿[illegible]﴾ چونکە بەڕاستی خوا
دادگەرانی خۆش دەوێت ﴿[illegible]﴾ وە ئەوانە چۆن تۆ دەکەن بە دادوەر
﴿[illegible]﴾ بەکاتێکدا تەوراتیان لایە ﴿[illegible]﴾ کە حوکم و بڕیاری خوای تێدایە
﴿[illegible]﴾ ئەمجا لە پاش ئەوە (ی کەکردیتیان بە دادوەر) ڕوو وەردەگێڕن
﴿[illegible]﴾ بێگومان ئەوانە بڕوادار نین ﴿[illegible]﴾ بێگومان ئێمە
تەوراتمان ناردە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ کە ڕێنموونی و ڕووناکی تێدا بوو ﴿[illegible]﴾
﴿[illegible]﴾ ئەو پێغەمبەرانە حوکمیان پێ دەکرد ﴿[illegible]﴾ کە موسڵمان و ملکەچ بوون ﴿[illegible]﴾
بۆ ئەوانەی کە جوولەکە بوون ﴿[illegible]﴾ هەروەها زانا خواناسەکان و زانا شەرعزانەکان
(حوکمیان پێ دەکرد) ﴿[illegible]﴾ بەهۆی ئەوەی فەرمانی پارێزگاری کتێبی
خوا (تەورات)یان پێ کرا بوو (لەلایەن پێغەمبەرەکانیانەوە) ﴿[illegible]﴾ وە شایەتیش
بوون بەسەری ﴿[illegible]﴾ کەواتە ئەی (زانایانی جوولەکە) لە خەڵکی مەترسن ﴿[illegible]﴾
بەڵکو تەنها لە من بترسن ﴿[illegible]﴾ بەڵگە و فەرمانەکانی من مەگۆڕنەوە (مەفرۆشن)
﴿[illegible]﴾ بە نرخێکی کەم ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەس حوکم نەکات بەو بڕیارەی
کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ ئا ئەوانە بێ باوەڕن و موسڵمان نین ﴿٤٤﴾
﴿[illegible]﴾ لە تەوراتدا نووسیمان (پێویستمان کرد) لەسەریان ﴿[illegible]﴾
کە بێگومان هەر کەسێک بەدەستی ئەنقەست کەسێک بکوژێت ئەکوژرێتەوە لە بەریدا
﴿[illegible]﴾ وە چاو لەبری چاو ﴿[illegible]﴾ وە لووت لەبری لووت ﴿[illegible]﴾ وە
گوێچکە لەبری گوێچکە ﴿[illegible]﴾ وە ددان لەبری ددان ﴿[illegible]﴾ وە برینەکانیش
تۆڵەیان ڕاسدار کردنی دەست درێژی کەرانە ﴿[illegible]﴾ جا هەر کەس
لە تۆڵە سەندن خۆش بێت ئەوە ئەبێتە هۆی سڕینەوەی گوناهی ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەسێک
حوکم نەکات ﴿[illegible]﴾ بەوەی کە خودا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوا
هەر ئەو کەسانە ستەم کاری تەواون ﴿٤٥﴾

﴿[illegible]﴾ ئەمجا لەدوای پێغەمبەرانی (جوولەکەدا) ڕەوانەمان کرد ﴿[illegible]﴾ عیسای کوڕی مەریەم ﴿[illegible]﴾ باوەڕی هەیە بەو تەوراتەی کەلەپێش خۆیەوە هاتووە و(ڕاستی دەردەخات وباوەڕی پێیەتی) ﴿[illegible]﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی کەڕێنموویی و ڕووناکی تێدایە ﴿[illegible]﴾ وەئەو تەوراتە بەڕاست دەزانێت کەلە پێش ئەوەوە هاتووە ﴿[illegible]﴾ وە ڕێنموویی و ئامۆژگاری یە بۆ پارێزکاران وبەخواترسان ۝ ﴿[illegible]﴾ دەبا پەیڕەوانی ئینجیل حوکم بکەن ﴿[illegible]﴾ بەوەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە تیایدا ﴿[illegible]﴾ وە هەرکەس حوکم نەکات بەوەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ ئا ئەوانە بەتەواوی یاخین و لەفەرمانی خوا دەرچوون ۝ ﴿[illegible]﴾ وە ئەم قورئانەمان ناردە خوارەوە بۆتۆ بەحەق و ڕاستی ﴿[illegible]﴾ و کتێبەکانی پێش خۆی بەڕاست دەزانێ و پشتیوانیان لێ دەکات (پێش دەست تێخستنی و گۆڕینیان لەلایەن جوولەکە و گاورەکانەوە) ﴿[illegible]﴾ و چاودێریانە ﴿[illegible]﴾ کەواتە حوکم و بڕیاربدە لەناو ئامادەکانت بەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ وە شوێنی هەوا و هەوەسی ئەوان مەکەوە ﴿[illegible]﴾ لابدەی لەو حوکم و بڕیارە هەق و ڕاستەی کەبۆت هاتووە ﴿[illegible]﴾ داومانە بۆ هەر ئوممەتێک لەئێوە ﴿[illegible]﴾ شەریعەت و ڕێگەیەکی ڕوون ﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی ئەکرد بەیەک ئوممەت و کۆمەڵ ﴿[illegible]﴾ بەڵام (نەیکردوون) بۆئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿[illegible]﴾ لەو شەریعەت و یاسایانەی کەپێی بەخشیوون ﴿[illegible]﴾ کەواتە پێش بڕکێ بکەن بۆ ئەو شتانەی کەچاکن ﴿[illegible]﴾ گەڕانەوەتان هەر بۆلای خوایە بەگشتی ﴿[illegible]﴾ ئەمجا هەواڵتان پێئەدا ﴿[illegible]﴾ بەوەی کەلەجیهاندا جیاواز بوون تیایدا ۝ ﴿[illegible]﴾ وە(فەرمانمان پێ کردیت) کەحوکم بکە لەنێوانیاندا ﴿[illegible]﴾ بەوەی کەخوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿[illegible]﴾ و شوێنی حەزو ئارەزوویان مەکەویت ﴿[illegible]﴾ وە وریابە لێیان لەوەی بت ترازێنن ﴿[illegible]﴾ لە هەندێک لەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە بۆت ﴿[illegible]﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوانە ڕوویان وەرگێڕ و سەرپێچیان کرد ﴿[illegible]﴾ ئەوەبزانە و دڵنیابە خوا ئەیەوێت ﴿[illegible]﴾ بەهۆی هەندێک لە تاوانەکانیانەوە سزایان بدات و تووشی زیانیان بکات ﴿[illegible]﴾ بێگومان زۆر لە ئادەمی یەکان سەرکەش و لەسنووری خوا دەرچوون ۝ ﴿[illegible]﴾ ئایە ئەوان داوای حوکمی نەفامی دەکەن؟ ﴿[illegible]﴾ ئایا کێ حوکم و بڕیاری لە هی خوا جوان و چاکترە؟ ﴿[illegible]﴾ بۆ کەسانێک کە بڕوای تەواویان هەیە ۝

﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ جولەکە و گاوور
مەکەن بەپشتیوان و خۆشەویستی خۆتان ﴿[illegible]﴾ ئەوانە هەندێکیان دۆستی یەکترن ﴿[illegible]﴾ ئەوەمان ئەوان بکات بەپشتیوان و دۆستی خۆی ﴿[illegible]﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە لەوانە
﴿[illegible]﴾ بێگومان خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ۝ ﴿[illegible]﴾ بۆیە ئەبینی ئەوانەی دڵیان نەخۆشی (دوو ڕوویی) تیایە ﴿[illegible]﴾ پێشبڕکێ ئەکەن
لەدۆستایەتی ئەو (جولەکە و گاوور) انەدا ﴿[illegible]﴾ ئەڵێن ئەترسین ﴿[illegible]﴾ کە بەسەر
هاتی ناخۆشی ڕۆژگار دووچارمان بێت ﴿[illegible]﴾ دەی نزیکە خوا سەرکەوتن و ڕزگار
کردنی تەواو ببەخشێت (بە پێغەمبەر ﷺ) ﴿[illegible]﴾ یان لەلایەن خۆیەوە کارێکی تر بکات
﴿[illegible]﴾ بەهۆی ئەوەوە وایان لێبێت لەوەی بەنهانیان کردبوو ﴿[illegible]﴾ لەدەروونی
خۆیاندا پەشیمان دەبنەوە ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەوسا ئەوانەی بڕوایان هێناوە دەڵێن ﴿[illegible]﴾ ئایا ئەو کەسانە ئەوانەن کە سوێندیان بەخوا ئەخوارد ﴿[illegible]﴾ بەتوندترین سوێندیان
﴿[illegible]﴾ کە بەڕاستی ئەوان لەگەڵتانن ﴿[illegible]﴾ کردەوەکانیان پووچەڵ بوویەوە ﴿[illegible]﴾ بەهۆی ئەوەوە زەرەرمەند و زیانبار بوون ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان
هێناوە ﴿[illegible]﴾ هەر کەس لە ئێوە هەڵگەڕێتەوە لە ئاینەکەی ﴿[illegible]﴾
ئەوە بەم زوویی خوا لەباتی ئەوان گەل و کۆمەڵێکی تر ئەهێنێت ﴿[illegible]﴾ خوا ئەوانی خۆش
ئەوێت و ئەوانیش خوایان خۆش ئەوێت ﴿[illegible]﴾ بەسۆز و بەزەیین بەرانبەر بڕواداران ﴿[illegible]﴾ بەهێز و توندن بەرانبەر بێ بڕوایان ﴿[illegible]﴾ تێ کۆشان دەکەن لەڕێی خوادا
﴿[illegible]﴾ و ناترسن لەسەرزەنشتی سەرزەنشت کاران ﴿[illegible]﴾ ئەوەی باسکرا
چاکە و بەهرەی خوایە ﴿[illegible]﴾ ئەیبەخشێت بەهەر کەس کە خۆی بیەوێت ﴿[illegible]﴾
وە خوا دەستەڵات فراوانی زانایە ۝ ﴿[illegible]﴾ بێگومان دۆست و یارمەتیدەری ئێوە
تەنها خوا و پێغەمبەرەکەیی ﴿[illegible]﴾ و بڕواداران ﴿[illegible]﴾ ئەوانەی کە بەرێک و
پێکی نوێژەکانیان بەجێ ئەهێنن ﴿[illegible]﴾ و زەکات ئەدەن ﴿[illegible]﴾ بەردەوام مل کەچن بۆ
فەرمانی خوا ۝ ﴿[illegible]﴾ وە هەر کەس خوا و پێغەمبەر و ئیمانداران بکات
بەپشتیوانی خۆی ﴿[illegible]﴾ ئەوە بێگومان هەر کۆمەڵی خودا زاڵ و سەرکەوتوون ۝
﴿[illegible]﴾ ئەی کەسانێک کە بڕواتان هێناوە ﴿[illegible]﴾ دامەنێن ئەوانەی
کە ئاینەکەی ئێوە دادەنێن (بە شتێکی) ﴿[illegible]﴾ گاڵتە و لاقرتێ پێکراو ﴿[illegible]﴾
لەوانەی نامەیان پێ بەخشراوە ﴿[illegible]﴾ لەپێش ئێوەدا ﴿[illegible]﴾ وە لە بێ بڕواکانیش ﴿[illegible]﴾
(دایان مەنێن) بە دۆست و خۆشەویستی خۆتان ﴿[illegible]﴾ وە لە خوا بترسن ﴿[illegible]﴾ ئەگەر
ئێوە بڕوادارن ۝

﴿[illegible]﴾ کاتێک ئێوە بانگ دەدەن بۆ نوێژ ﴿[illegible]﴾ ئەو (دوو ڕووانە)
گاڵتەو لاقرتێی پێ ئەکەن ﴿[illegible]﴾ ئەمەش هەمووی ئەوەوە بە کە ئەوان گەلێکی نەفام
و نەزانن ﴿٥٨﴾ ﴿[illegible]﴾ بڵێ ئەی خاوەن‌نامەکان ﴿[illegible]﴾ ئایا هیچ ڕەخنەو ڕقێکتان
هەیە لەئێمە ﴿[illegible]﴾ بێجگە لەوەی کەبڕوامان هێناوە بەخوا ﴿[illegible]﴾ وە بەو قورئانەی
هێنراوەتە خوارەوە بۆمان ﴿[illegible]﴾ وە بەوەی لەمەوپێش هێنراوەتە خوارەوە ﴿[illegible]
[illegible]﴾ بێگومان زۆربەتان سەرکەش و لەسنوور دەرچوون ﴿٥٩﴾ ﴿[illegible]﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿[illegible]﴾ کێ شوێن و پاداشتی خراپترە لای خوا
لەوە ﴿[illegible]﴾ ئەوە کەسێکە خوا نەفرەتی لێ کردبێت ﴿[illegible]﴾ وخەشمی لێگرتبێت
﴿[illegible]﴾ وە هەندێکی لێ کردبێ بەمەیموون و بەراز ﴿[illegible]﴾ وە بت
وتاغوتی پەرستبێت ﴿[illegible]﴾ ئەوانەی باسکران خراپترین شوێنیان هەیە ﴿[illegible]
[illegible]﴾ و گومڕاترین کەسن لەڕێگای ڕاست ﴿٦٠﴾ ﴿[illegible]﴾ وەکاتێک دێن بولاتان دەڵێن
بڕوامان هێناوە ﴿[illegible]﴾ سوێندبێ بێگومان بەبێ بڕوایی بەوە هاتوون ﴿[illegible]﴾
وەبێگومان هەر بەبێ بڕواییشەوە دەرچوون ﴿[illegible]﴾ وە خوا زۆر چاک دەزانێ
بەوەی کەدەیپان شاردەوە ﴿٦١﴾ ﴿[illegible]﴾ وەدەبینی زۆرێک لەوانە ﴿[illegible]﴾
پێشبڕکێ ئەکەن بەگوناهو دەست درێژی کردن ﴿[illegible]﴾ و حەرام خواردندا (وەک بەرتیل)
﴿[illegible]﴾ بێگومان ئەوەی کەدەیانکرد زۆر بەدو خراپ بوو ﴿٦٢﴾ ﴿[illegible]
[illegible]﴾ لەوە بۆچی بەرگرییان نەکردن خواپەرست و زاناکانیان ﴿[illegible]﴾ بەگوفتاری
گوناهیان و ﴿[illegible]﴾ لەحەرام خواردنیان (وەک بەرتیل) ﴿[illegible]﴾ بەڕاستی شتێکی
بەدبوو ئەوەی دەیانکرد ﴿٦٣﴾ ﴿[illegible]﴾ جوولەکەکان وتیان ﴿[illegible]﴾ خوا دەستی بەستراوە
(پاکی بۆخوا) ﴿[illegible]﴾ بەڵکو ئەوان خۆیان چنگ قوچراو و دەست بەستراوبن ﴿[illegible]
[illegible]﴾ وەنەفرینیان لێکرا بەهۆی ئەوەی کە وتیان ﴿[illegible]﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو
هەردوو دەستی خوا هەمیشە کراوەیە (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن و باسکردنی سیفەتی دەست بۆ
خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی بەبێ لێچواندن و شێوەکەی نازانین وتەنها خودا دەیزانێت)
﴿[illegible]﴾ چۆنی بوێت دەیبەخشێت ﴿[illegible]﴾ وەسوێند بەخوا زیاد دەکات
بۆ زۆر لەوان (بۆ زانا و سەرۆکەکانیان) ﴿[illegible]﴾ ئەو قورئانەی هێنراوەتە خوارەوە
بۆ تۆ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿[illegible]﴾ سەرکەشی و بێ بڕوای (زیاد ئەکات بۆیان)
﴿[illegible]﴾ وەخستومانەتە نێوانیان ﴿[illegible]﴾ دوژمنایەتی و کینەو ڕقەبەری ﴿إِلَىٰ
[illegible]﴾ تاڕۆژی دوایی ﴿[illegible]﴾ هەر جارێک ئاگرێکیان هەڵگیرساندبێت بۆ ئاژاوە
نانەوەو جەنگ ﴿[illegible]﴾ خوا ئەو ئاگرەی کوژاندوتەوە ﴿[illegible]﴾ وە تێکۆشان
ئەکەن لە زەوی دا بۆ خراپەو تێکدان ﴿[illegible]﴾ خواش خراپەکارانی خۆش ناوێت ﴿٦٤﴾

﴿[illegible]﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی نامەدارەکان (ئەهلی کتاب لەگاوڕ و جولەکەکان)
بڕوایان بهێنایە ﴿[illegible]﴾ و خۆیان بپاراستایە و پارێزکار ولەخواترس بوونایە ﴿[illegible]
[illegible]﴾ بێگومان گوناهو خراپەکانیانمان دەسڕی بەوە لێیان ﴿[illegible]﴾ وە
دەمانخستنە ناو بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەت ۝ ﴿[illegible]﴾ وە بێگومان ئەگەر ئەو
نامەدارانە تەورات و ئینجیلیان کاری پێ بکردایە ﴿[illegible]﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کە هێنراوەتە
خوارەوە بۆیان ﴿[illegible]﴾ لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿[illegible]﴾ بێگومان ڕۆزی یان
دەخوارد بەلای سەروبەرەوە (لە ئاسمانەوە) ﴿[illegible]﴾ وە لە ژێرپێیانەوە (لە زەوی یەوە)
﴿[illegible]﴾ ئیان دایە دەستەو کۆمەڵێکی ڕێک و ڕێک ﴿[illegible]﴾ بەلام زۆریان لەوان
﴿[illegible]﴾ ئەوەی دەیکەن زۆر بەدو خراپە ۝ ﴿[illegible]﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿[illegible]
[illegible]﴾ ڕایگەیەنە (بەخەڵك) ئەوەی هێنراوەتە خوارەوە بۆت ﴿[illegible]﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە
﴿[illegible]﴾ وە ئەگەر وانەکەی ﴿[illegible]﴾ ئەوە ڕاسپێرییەکەی خوات ڕانەگەیاندووە
بەجێت نەهێناوە ﴿[illegible]﴾ وە خوا تۆ دەپارێزێت لە خەڵکی (کەست کوژن) ﴿[illegible]
[illegible]﴾ بێگومان خوا ڕێنموونی بێ بڕوایان ناکات ۝ ﴿[illegible]﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان (ئەی ئەهلی کتاب) ﴿[illegible]﴾ ئێوە لەسەر هیچ شتێك نین
﴿حَتَّىٰ تُقِيمُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ هەتا بەڕێك و ڕاستی بەبەرموی تەورات و ئینجیل نەکەن ﴿[illegible]
[illegible]﴾ هەروەها ئەو قورئانەی کە هێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿[illegible]﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە
﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا زیاد ئەکات بۆ زۆریان ﴿[illegible]﴾ ئەوەی هێنراوەتە
خوارەوە بۆت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿[illegible]﴾ سەرکەشی و بێ باوەڕیان (زیاد
دەکات) ﴿[illegible]﴾ کەواتە خەم مەخۆ لەسەر کۆمەڵی بێ بڕوایان ۝ ﴿[illegible]
[illegible]﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿[illegible]﴾ و ئەوانەی بوون بە جولەکە ﴿[illegible]﴾
ئەستێرە پەرست یان فریشتە پەرستەکان ﴿[illegible]﴾ وە شوێن کەوتوانی عیسی پێغەمبەر ﴿[illegible]
[illegible]﴾ هەر کەس لەوانە بڕوایان هێنا بێت بەخوا ﴿[illegible]﴾ و بە ڕۆژی دوایی ﴿[illegible]﴾
و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿[illegible]﴾ ئەوە هیچ مەترسیەکیان لەسەر ﴿[illegible]﴾
وە بەخەفەت بار نابن (لەڕۆژی دوایی دا) ۝ ﴿[illegible]﴾ سوێند بەخوا پەیمانی
بەهێزمان وەرگرت لە بەنو ئیسرائیل ﴿[illegible]﴾ و چەند پێغەمبەرێکمان نارد بۆیان
﴿[illegible]﴾ هەر جارێك پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿[illegible]﴾ بە هەر فەرمانی کە
بەدڵیان نەبوایە ﴿[illegible]﴾ دەستەیەکیان بەدرۆزن دائەنان ﴿[illegible]﴾ وە دەستەیەکیشیان
دەکوشتن ۝

﴿وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ وایان دەزانی کەتوڵە و سزا دووچاریان نابێت ﴿فَعَمُوا وَصَمُّوا﴾ جا بۆیە کوێرو کەڕبوون (نەئاستت بیستن و بینینی حەق) ﴿ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ لە پاشان خوا تەوبەو گەڕانەوەی لێ وەرگرتن ﴿ثُمَّ عَمُوا وَصَمُّوا كَثِيرٌ مِّنْهُمْ﴾ ئەمجا لەپاش ئەوە زۆر بەیان کوێرو کەڕبوون (لەبیستن و بینینی بەڵگەو ئایەتەکانی خوا) ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وەخوا بینەرە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿٧١﴾ ﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا﴾ سوێند بێت بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەوتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ﴾ بێگومان خوا مەسیحی کوڕی مەریەمە ﴿وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ لەکاتێکدا مەسیح (کاتێك ڕەوانەکرا) وتی ئەی بەنو ئیسرائیل ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ﴾ تەنها خوا بپەرستن کە پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ بەڕاستی هەر کەس هاوبەش بۆ خوا دابنێت ﴿فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەهەشتی لێ حەرام کردووە ﴿وَمَأْوَاهُ النَّارُ﴾ وە جێگاو شوێنی ئاگر دەبێت ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ﴾ وە بۆ ئەو ستەمکارانە هیچ یارمەتی دەرێك نی یە ﴿٧٢﴾ ﴿لَّقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بێ باوەڕبوون ئەوانەی کەوتیان ﴿إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ﴾ بێگومان خوا یەکێکە لەو سێ خوا (کەبریتین لەپەروەردگارو عیسی و دایکی) ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ (لەکاتێکدا) هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەتەنیا خوایەك ﴿وَإِن لَّمْ يَنتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ﴾ وە ئەگەر واز نەهێنن لەو وتە ناڕەواو بەدانە ﴿لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا دووچاری ئەوانەیان ئەبێت کەبێ باوەڕبوون ﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی بەئازارو سەخت ﴿٧٣﴾ ﴿أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ﴾ دەی ئایە بۆ تۆبە ناکەن و ناگەڕێنەوە بۆلای خوا؟! ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَهُ﴾ و داوای لێبوردنی لی ناکەن؟ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لەکاتێکدا خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٧٤﴾ ﴿مَّا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ﴾ مەسیحی کوڕی مەریەم هیچ نی یە جگە لەپێغەمبەری خوا ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ﴾ بێگومان لەپێش ئەوەوە چەندەها پێغەمبەر بوون ﴿وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ﴾ دایکیشی ئافرەتێکی زۆر ڕاست گۆیە ﴿كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ﴾ هەردووکیان خواردنیان دەخوارد (واتە خوانین) ﴿انظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەت و بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە بۆیان ﴿ثُمَّ انظُرْ﴾ پاشان سەیرکە ﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ چۆن لادەدرێن لەحەق بەرەو بەتاڵ دەڕۆن ﴿٧٥﴾ ﴿قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە بێجگە لەخوا شتێك دەپەرستن؟ ﴿لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ کە هیچ زەرەرو سوودێکی نی یە بۆتان ﴿وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ و خوا هەر خۆی بیسەری زانایە ﴿٧٦﴾ ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی نامەدارەکان ﴿لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ﴾ زیادەڕۆیی مەکەن لەئاینەکەتاندا ﴿غَيْرَ الْحَقِّ﴾ جگە لەوە نەبێت کەڕاست وحەقە ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ﴾ و شوێنی ئارەزووی کەسانێك مەکەون ﴿قَدْ ضَلُّوا مِن قَبْلُ﴾ کەبەڕاستی پێشتر گومڕاو سەرلێ شێواو بوون ﴿وَأَضَلُّوا كَثِيرًا﴾ وە زۆر کەسیشیان گومڕاکرد ﴿وَضَلُّوا عَن سَوَاءِ السَّبِيلِ﴾ و خۆشیان گومڕابوون و لایاندا لەڕێگای ڕاست ﴿٧٧﴾

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەدڕین کرالەوانەی بێ بڕوابوون ﴿مِن بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ لەنەوەی ئیسرائیل ﴿عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُودَ﴾ لەسەر زمانی داوود ﴿وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ ولەسەر زمانی عیسای کوڕی مەریەمیش ﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا﴾ ئەو نەفرینەش لەسەر ئەوە بوو سەرپێچیان کرد ﴿وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ﴾ و هەمیشە دەست درێژییان دەکرد ﴿٧٨﴾ ﴿كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ﴾ ئەوانە بەرگری بەکتری یان نەدەکرد ﴿عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ﴾ لەهەر کارێکی بێزراو ناشەرعی کەدەیانکرد ﴿لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ بێگومان زۆر بەدبوو ئەوەی کەئەیانکرد ﴿٧٩﴾ ﴿تَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ﴾ ئەبینی (ئەی موحەممەد ﷺ) زۆر بەیان ﴿يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دۆستایەتی ئەکەن لەگەڵ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ﴾ بێگومان زۆر بەد و خراپە ئەوەی کەپێشیان خست بۆ خۆیان (وکردویانە) ﴿أَن سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ کە هۆی خەشم و قینی خوا بوو لێیان ﴿وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەسزای دۆزەخدا بۆ هەتاهەتایە دەمێننەوە ﴿٨٠﴾ ﴿وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ وە ئەگەر ئەوانە بڕوایان بهێنایە بەخوا ﴿وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ﴾ وە بە پێغەمبەر و بەو بەرنامەیەی کەنێراوەتە خوارەوە بۆ سەری ﴿مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ ئەو بێ بڕوایانەیان نەدەکرد بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان ﴿وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ﴾ بەڵام زۆر بەیان ﴿فَاسِقُونَ﴾ لەئاین دەرچوون و یاخین لەخوا ﴿٨١﴾ ﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ سوێند بێت دەبینیت (ئەی موحەممەد ﷺ) خراپترینی خەڵکی بۆ دوژمنایەتی لەگەڵ بڕواداران دا ﴿الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ جولەکە و هاوبەش دانەرانن ﴿وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُم مَّوَدَّةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە سوێند بێت دەبینیت نزیکترینیان لەخۆشەویستی بۆ بڕواداران ﴿الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ﴾ ئەوانەن کەدەیان ووت بێگومان ئێمە گاورینین ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ وَرُهْبَانًا﴾ ئەوەش لەبەر ئەوەیە بێگومان لە ناویاندا قەشەو گۆشەگیرانێک هەن ﴿وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوان خۆیان بەزل و گەورە نازانن ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُوا﴾ هەر کاتێک گوێیان لێ بووایە ﴿مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ﴾ ئەو قورئانەی کە نێراوەتە خوارەوە بۆ پێغەمبەر ﷺ ﴿تَرَىٰ أَعْيُنَهُمْ﴾ دەبینی چاوەکانیان ﴿تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ﴾ لە فرمێسک (پڕدەبێ و) دەڕژێت ﴿مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ﴾ لەبەر ئەو ڕاستی یەی کە زانیویانە (و بۆیان دەرکەوتوە) ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا﴾ ئەڵێن ئەی پەروەردگارمان ئەوا ئێمە باوەڕمان هێنا (بەو قورئانەی دابەزیوەتە خوارەوە بۆ موحەممەد) ﴿فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾ دەتۆش لەگەڵ شایەتی دەرانی ئومەتی موحەممەد بمان نووسە و (لەگەڵ ئەواندا بمانژمێرە) ﴿٨٣﴾

﴿وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ بۆچی دەبێ ئێمە باوەڕ نەهێنین بە خوا ﴿وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ﴾ و بەوەی کە بۆمان
هاتووە لە حەق و ڕاستی ﴿وَنَطْمَعُ أَن يُدْخِلَنَا رَبُّنَا﴾ لە کاتێکدا ئومێدمان وایە پەروەردگارمان بمانخاتە
﴿مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ﴾ ڕیزی پیاوچاکانەوە ﴿٨٤﴾ ﴿فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا﴾ جا خوا پاداشتیان ئەداتەوە بەهۆی
ئەوەوە کە وتیان ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەچەند باخێك کە ڕووبار بە ژێریدا دەڕوات
﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەمێنەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئەوەیە پاداشتی چاکە
کاران ﴿٨٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێنا و ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ
دەزانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانەن هاوەڵانی دۆزەخ ﴿٨٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
بڕواتان هێناوە ﴿لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ئەو شتە پاك و خۆشانەی کە خوا حەڵاڵی کردوە
بۆتان یاساغی مەکەن لە خۆتان ﴿وَلَا تَعْتَدُوا﴾ و سنوور مەشکێنن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ چونکە
بێگومان خوا سنوور شکێنەرانی خۆش ناوێت ﴿٨٧﴾ ﴿وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ بخۆن لەو ڕزق و
ڕۆزیانەی کە خوا پێی بەخشیوون ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کە حەڵاڵ و پاکن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾
خۆتان بپارێزن و بترسن لەو خوایەی کە ئێوە باوەڕتان پێ هەیە ﴿٨٨﴾ ﴿لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ﴾ خوا لێتان
ناگرێت ﴿بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ﴾ ئەو سوێندانەتان کە بڕیاری دڵی لەگەڵدا نییە ﴿وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم﴾ بەڵام
لێتان ئەگرێت (بە گوناهبارتان دادەنێ) ﴿بِمَا عَقَّدتُّمُ الْأَيْمَانَ﴾ بە(شکاندنی) سوێندێك کە بەبڕیاری
دڵ داتان بەستبێت ﴿فَكَفَّارَتُهُ﴾ جا کەفارەتی (سڕینەوەی شکاندنی) ئەو سوێندانە ﴿إِطْعَامُ عَشَرَةِ
مَسَاكِينَ﴾ خۆراك دانی (دە) هەژارە ﴿مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ﴾ لە خۆراکێکی مامناوەندی کە بە
منداڵ و خێزانی خۆتانی دەدەن ﴿أَوْ كِسْوَتُهُمْ﴾ یا پۆشاکی (دە) هەژار ﴿أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ یا ئازاد کردنی
بەندەیەك ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ جا ئەوەی دەستی نەکەوت هیچ کام لەمانە ﴿فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ﴾ ئەوە سێ
ڕۆژ بە ڕۆژوو بێت ﴿ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ﴾ ئەوە(ی باسکرا) کەفارەتی سوێندەکانتانە
کاتێك کە سوێندتان خوارد(و سوێندەکەتان شکاند) ﴿وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ وە سوێندەکانتان
بپارێزن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ بەو جۆرە خوا ئایەتەکانی خۆی بە ڕوونی باسی ئەکات بۆتان
﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی بکەن ﴿٨٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە
﴿إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنصَابُ﴾ بێگومان شەراب و قومار و ئەو بەردانەی کە کراون بە بت ﴿وَالْأَزْلَامُ﴾
و ئەو پارچە دارانەی (کە بەکاریان ئەهێنن بۆ دیاریکردنی بەش و چارەنووس) ﴿رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ
الشَّيْطَانِ﴾ ئەوانە پیس و لە کردەوەی شەیتانن ﴿فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ کەواتە دووری کەونەوە لێی
تا ڕزگار بن ﴿٩٠﴾

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ﴾ بێگومان شەیتان هەر ئەوەی ئەوێ ﴿أَن يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ﴾ کە دوژمنایەتی و کینە و ڕق بخاتە ناوتانەوە ﴿فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾ بەهۆی ئارەق و قومارەوە ﴿وَيَصُدَّكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ﴾ وە بەرگێڕتان بکات لەیادی خودا و لە نوێژ کردن ﴿فَهَلْ أَنتُم مُّنتَهُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە وازدەهێنن (لەو حەرامانە)؟ ﴿٩١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ﴾ وە فەرمانبەر و گوێڕایەڵی خوابن ﴿وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ وە فەرمانبەر و گوێڕایەڵی پێغەمبەرەکەی بن ﴿وَاحْذَرُوا﴾ و بترسن (ئاگادار بن) ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەمجا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن و فەرمان بەری نەکەن ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوا بزانن ﴿أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ بێگومان ئەوەی کە لەسەر پێغەمبەرەکەی ئێمە بێت ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ تەنها ڕاگەیاندنی ڕوون و ئاشکرای ئایەتەکانە ﴿٩٢﴾ ﴿لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ نەبووە و نی یە لەسەر ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوا﴾ هیچ گوناهێک لەوەی خواردویانە (ئارەق و پارەی قومار پێش حەرام کردنیان) ﴿إِذَا مَا اتَّقَوا﴾ ئەگەر خۆیان پاراستبێت (لەو چەرخەدا ئەوەی کە حەرام بووە لەسەریان) ﴿وَّآمَنُوا﴾ وە باوەڕدار بووبن ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردبێت ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشان خۆیان پاراستبێت (لەوەی کە حەرام کرابێت) ﴿وَّآمَنُوا﴾ و بڕواشیان هەبووبێت (بەوەی کە هاتبێت لە لایەن خواوە) ﴿ثُمَّ اتَّقَوا﴾ پاشان بەردەوام بووبن بەسەر خۆپارێزی ﴿وَّأَحْسَنُوا﴾ و چاکەکانیشیان بەچاکی کردبێت ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە خوا ئەو چاکەکارانەی خۆش دەوێت ﴿٩٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بە خوا، خوا تاقیتان دەکاتەوە ﴿بِشَيْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ﴾ بە هەندێک نێچیر ﴿تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ﴾ کە بەدەست دەیانگرن و بە ڕمەکانتان ڕاویان دەکەن ﴿لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ﴾ تا خوا دەری بخات کێ لێی دەترسێت بە پەنهانی ﴿فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەس دەست درێژی بکات دوای ئەو (ئەحوال پێدانە) ﴿فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوە بۆی هەیە سزایەکی بە ئازار ﴿٩٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ﴾ نێچیر مەکوژن ﴿وَأَنتُمْ حُرُمٌ﴾ لە کاتێکدا ئێوە لە ئیحرامدان ﴿وَمَن قَتَلَهُ مِنكُم مُّتَعَمِّدًا﴾ وە ئەوەتان بەدەستی ئەنقەست بیکوژێت ﴿فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ﴾ ئەوە بەسەریەتی سەربڕینی وێنەی ئەوەی کە کوشتویەتی ﴿مِنَ النَّعَمِ﴾ لە ئاژاڵ و ماڵات ﴿يَحْكُمُ بِهِ﴾ ئەو بڕیارە بدەن (نێچیرەکە لە بەرانبەر چ ئاژەڵێکدایە) ﴿ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو پیاوی موسڵمانی چاک بەخۆتان ﴿هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ﴾ بە شێوەی قوربانی بگاتە کەعبە (و لەوێ بیکات بە قوربانی) ﴿أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ﴾ یان بە ئەندازەی نرخی قوربانیەکە خۆراک بدات بە چەند هەژارێک ﴿أَوْ عَدْلُ ذَٰلِكَ صِيَامًا﴾ یان بەقەدەر ئەو خۆراکە بە ڕۆژوو بگرێت ﴿لِّيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ﴾ بۆ ئەوەی بچێژێت توباڵی کارەکەی ﴿عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ﴾ خوا خۆش بووە لەوەی کە تێپەڕی و بەسەرچوو ﴿وَمَنْ عَادَ﴾ بەڵام هەر کەسێک بگەڕێتەوە (بۆ سەر ئەو کردەوەیە) ﴿فَيَنتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ﴾ ئەوا خوا تۆڵەی بە تینی لێ دەسێنێت ﴿وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ وەخوا زاڵە و خاوەنی تۆڵەی بەتینە ﴿٩٥﴾

﴿أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ﴾ ڕاو(ی دەریا) و خواردەمەنی دەریایی حەڵاڵکراوە بۆتان ﴿مَتَاعًا لَّكُمْ
وَلِلسَّيَّارَةِ﴾ تا ئێوە و گەشتیارەکان سوودی لێ وەربگرن ﴿وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ﴾ وە ڕاو(ی بیچبری)
کێوی و وشکایی یاساغ کراوە لێتان ﴿مَا دُمْتُمْ حُرُمًا﴾ تا لە ئیحرامدا بن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي﴾ لە
(بێفەرمانی) ئەو خوایە بترسن کە ﴿إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ هەر بۆ لای ئەو کۆدەکرێنەوە (لە ڕۆژی دوایی دا) (٩٦)
﴿جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ﴾ خوا کەعبە کە (بیت الحرام)ە دایناوە تاوەکو (جێگای) ﴿قِيَامًا
لِّلنَّاسِ﴾ ڕاوەستانی کاروباری دین و دونیای خەڵکی بێت ﴿وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ﴾ وە هەروەها
مانگە یاساغەکان (کە جەنگ تیایاندا حەرامە) و قوربانیە دیاری نەکراوەکان و قوربانیە دیاری
کراوەکانیشی داناوە ﴿ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئەوەش بۆ ئەوەی کە بزانن بەڕاستی خوا ﴿يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ﴾ ئەزانێت و بە ئاگایە کە چی وا لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە بێگومان
خوا بە هەموو شتێک زانایە (٩٧) ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ باش بزانن کە بەڕاستی خوا تۆڵەی زۆر
بە ئێشە (بۆ یاخیان) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە (بۆ تۆبەکاران) (٩٨)
﴿مَّا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ پێغەمبەری خوا (موحەممەد ﷺ) هیچی لەسەر نی یە بێجگە لە ڕاگەیاندن
نەبێت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ وە خوا ئەزانێت بەوەی دەری دەخەن بەوەش دەیشارنەوە (٩٩)
﴿قُل لَّا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پیس و پاک وەک یەک نین ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ﴾
هەرچەند سەرسامت بکات ﴿كَثْرَةُ الْخَبِيثِ﴾ زۆری پیسەکە ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە لە خوا بترسن
﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی خاوەنانی ژیری و هۆشمەندان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار بن (١٠٠) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ﴾ پرسیار مەکەن لە شتانێک ﴿إِن تُبْدَ لَكُمْ
تَسُؤْكُمْ﴾ ئەگەر ئاشکرا بکرێن بۆتان ناخۆش و خراپ دەبێت بۆتان ﴿وَإِن تَسْأَلُوا عَنْهَا﴾ وە ئەگەر پرسیار
بکەن دەربارەیان ﴿حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ﴾ کاتێک قورئان دەنێردرێتە خوارەوە بۆتان ئاشکرا
دەکرێن ﴿عَفَا اللَّهُ عَنْهَا﴾ خوا خۆشی بووە لەو پرسیارانەی لەوە و پێش ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾ وە خوا
زۆر لێبووردەی لەسەرخۆیە (١٠١) ﴿قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ﴾ بێگومان ئەو (جۆرە) پرسیارانەیان کرد کۆمەڵێک
﴿مِّن قَبْلِكُمْ﴾ پێش ئێوە ﴿ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ﴾ پاشان بێ بڕوا بوون بەهۆی ئەو پرسیارانەوە (١٠٢) ﴿مَا جَعَلَ
اللَّهُ﴾ خوا دای نەناوە و بڕیاری نەداوە (بۆ بتپەرست و هاوەڵدانەران کە حەرامی بکەن لەسەرخۆیان
وحیی بهێڵن سەر تەکایەن، وسوودیان لێ وەرنەگرن) ﴿مِن بَحِيرَةٍ﴾ لە بەحیرە (وشترێک بوو پێنج
سکی بکردایە و پێنجەم نێر بوایە، ئەو کاتە گوێچکەیان لەت دەکرد و بەرەڵایان دەکرد) ﴿وَلَا سَائِبَةٍ﴾
و سائبە (وشترێک بوو کە دە یا دوانزە سکی بکردایە هەموو مێیە بوایە) ﴿وَلَا وَصِيلَةٍ﴾ و وەصیلە
(وشترێک بوو یەکەم و دووەم سکی مێیە بوایە) ﴿وَلَا حَامٍ﴾ و حام (وشترێکی نێر بوو کە لە پشتی
ئەو دە سک بەیە بوبێ) ﴿وَلَٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕبوون ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ درۆ
بە دەم خواوە هەڵدەبەستن ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ و زۆربەیان ژیر نین (نەزانن) (١٠٣)

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا﴾ وەکاتێک کە بووترێ پێیان وەرن ﴿إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ بۆ لای ئەو قورئانەی کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَإِلَى الرَّسُولِ﴾ و بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ﴿قَالُوا حَسْبُنَا﴾ دەڵێن بەسمانە ﴿مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ ئەو (ئایینەی) کە باوک و باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ﴾ ئایا (چاویان لێ دەکەن) ئەگەر بە حاڵێکدا باو باپیرانیشیان ﴿لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ﴾ هیچ شتێکیان نەزانیبێ و گومڕابووبن ﴿١٠٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە ﴿عَلَيْكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ هۆشتان بەخۆتانەوە بێت ﴿لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ﴾ زیانتان پێ ناگەیەنێت ئەوەی گومڕابووە ﴿إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە لەسەر ڕێی ڕاست بن (بەرگری کردن لە خراپە بەشێکە لە ڕێنموویی وەرگرتن) ﴿إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ هەر بۆلای خوایە گەڕانەوەی هەمووتان بە گشتی ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ لەمەوپاش هەواڵتان پێ ئەدا بەهەر کردەوەیەک کە کردووتانە ﴿١٠٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ﴾ شایەتی بەینی لە نێوانتاندا ﴿إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ کاتێک کەمردنی هەرکامتان نزیک بوویەوە ﴿حِينَ الْوَصِيَّةِ﴾ لەکاتی وەسیەت کردنتاندا ﴿اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنكُمْ﴾ دوو کەسی دادپەروەر لەخۆتان (موسوڵمان بن) ﴿أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ﴾ یان دوو کەسی تر جگەلە خۆتان (کافربن) ﴿إِنْ أَنتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەگەر ئێوە بەسەفەر ڕۆشتبوون بە وڵاتدا ﴿فَأَصَابَتْكُم مُّصِيبَةُ الْمَوْتِ﴾ و بەڵای مردنتان تووش هات ﴿تَحْبِسُونَهُمَا مِن بَعْدِ الصَّلَاةِ﴾ (دوو شایەتەکە) ڕایانگرن لەپاش نوێژ(ی عەسر) ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ دەبێ سوێند بخۆن بەخوا ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ﴾ ئەگەر گومانتان بوو (لە ڕاستی و پاکیان) ﴿لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا﴾ ئێمە (سوێند خواردنمان) بەخۆ ناگۆڕینەوە بەهیچ نرخێک ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ با شایەتی بۆدراوەکە خزم و نزیکیش بێت ﴿وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ﴾ وەشایەتی (دان بۆ) خوا ناشارینەوە ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الْآثِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر شایەتییەکەمان شاردەوە) ئەوکاتە بێگومان لە گوناهباران دەبین ﴿١٠٦﴾ ﴿فَإِنْ عُثِرَ﴾ ئەمجا ئەگەر زانرا (پاش سوێند خواردنیان) بەوەی ﴿عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا﴾ کە ئەو دوو شایەتە درۆیان کردووە و خۆیان تاوانبار کردووە ﴿فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا﴾ ئەوە دوو کەسی تر لە شوێنی ئەواندا هەڵئەستن (بە سوێند خواردن) ﴿مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيَانِ﴾ لەوانەی کە شایەنی نزیکترین (لە مردووەکە) لەو دووانە ﴿فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ﴾ ئەمجا هەردووکیان سوێند بخۆن بەخوا ﴿لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِن شَهَادَتِهِمَا﴾ کە بەڕاستی شایەتییەکەی ئێمە ڕاستترە لە شایەتییەکەی ئەو دووانەی پێشوو ﴿وَمَا اعْتَدَيْنَا﴾ وە بەڕاستی لامان نەداوە (لە سوێند خواردنەکەماندا) ﴿إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان (ئەگەر لامان دابێ) ئەوکاتە ئێمە لە ستەمکاران دەبین ﴿١٠٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ﴾ ئەو (جۆرە شایەتی دانە) نزیکترە ﴿أَن يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا﴾ کە شایەتەکان هەڵسن بە شایەتییەکەیان بەشێوە ڕاستەکەی ﴿أَوْ يَخَافُوا أَن تُرَدَّ أَيْمَانٌ﴾ یا بترسن لە ڕەدکردنەوەی سوێندەکان (بۆ خزمی نزیکی مردووەکە) ﴿بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ دوای سوێند خواردنی ئەمان (واتە بە درۆ بخرێنەوە) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا﴾ بترسن لە خوا و خۆتان بپارێزن و گوێڕایەڵی فەرمانی خوا بن ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ خوا ڕێنموویی کۆمەڵی لەسنوور دەرچوو ناکات ﴿١٠٨﴾

﴿يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ﴾ لە ڕۆژێك (بترسن) خوا هەموو پێغەمبەران كۆدەكاتەوە ﴿فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ﴾ ئەوسا پێیان دەفەرموێت چ وەڵامێكتان درایەوە؟ ﴿قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا﴾ دەڵێن هیچ زانیاریەكمان نیە ﴿إِنَّكَ أَنتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بێگومان تەنها تۆ ئاگاداری هەموو نهێنیەكانیت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ (بیر بكەرەوە) كاتێك خوا بە عیسای كوڕی مەریەمی فەرموو ﴿اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ﴾ بیربكەرەوە لەچاكە و بەهرەی من بەسەر خوت و دایكتەوە ﴿إِذْ أَيَّدتُّكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ﴾ كاتێك كە پشتیوانیم لێ كردیت بە گیانی هەرە پیرۆز (جوبرەئیل) ﴿تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا﴾ كاتێ لە بێشكەدا بوویت و بەگەورەیش قسەت لەگەڵ خەڵكیدا دەكرد ﴿وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ﴾ وە كاتێكیش فێری كتێب (ونووسین) و حیكمەت و تەورات و ئینجیلم كردیت ﴿وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا﴾ وەبیربكەرەوە كاتێك بەفەرمانی من لە قوڕ شتێكت لە شێوەی باڵندە دروست دەكرد ﴿فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي﴾ دەستبەجێ بەفەرمانی من دەبوو بە باڵندە ﴿وَتُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي﴾ وە بەفەرمانی من كوێری زگماك و بەڵەكیت چاك دەكردەوە ﴿وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي﴾ وەكاتێ بەفەرمانی من مردووانت لە گۆڕ دەردەهێنا (بەزیندوو كراوەیی) ﴿وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنكَ﴾ وە بیربكەرەوە كاتێك بەرگری نەوەكانی ئیسرائیلم كردلێت (بتكوژن) ﴿إِذْ جِئْتَهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ كاتێكیش موعجیزە ڕوونەكانت بۆهێنان ﴿فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ جا ئەوانەیان كە بێ باوەڕبوون وتیان ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەمە هیچ نی بە جگەلە جادوویەكی ئاشكرا نەبێت ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ﴾ وە (بیربكەرەوە) كاتێك خستمە دڵی هاوەڵە تایبەتیەكانت ﴿أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي﴾ كەبڕوا بێنن بە من و بە پێغەمبەرەكەم (عیسى) ﴿قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ﴾ ئەوانیش وتیان ئەوا بڕوامان هێنا و تۆش شایەت بە كە بێگومان ئێمە موسڵمانین ﴿١١١﴾ ﴿إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ كاتێك حەواریەكان وتیان ئەی عیسای كوڕی مەریەم ﴿هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ﴾ ئایا پەروەردگاری تۆ دەتوانێت ﴿أَن يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِّنَ السَّمَاءِ﴾ لەئاسمانەوە خوانێكمان بۆ بنێرێتە خوارەوە ﴿قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ﴾ (عیسا) وتی لەخوا بترسن ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿١١٢﴾ ﴿قَالُوا نُرِيدُ أَن نَّأْكُلَ مِنْهَا﴾ (حەواریەكان) وتیان دەمانەوێت لێی بخۆین ﴿وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا﴾ ودڵمان ئارام بێ و دڵنیابین (كەپێغەمبەریت) ﴿وَنَعْلَمَ أَن قَدْ صَدَقْتَنَا﴾ وەبزانین كە بێگومان ڕاستت لەگەڵ كردوین (لەوەی كەپێت ڕاگەیاندین) ﴿وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾ ئێمەش ببین بەشایەت لەسەری (بۆ ئەوانەی ئامادەنین) ﴿١١٣﴾

﴿قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ عیسای کوڕی مەریەم دەرمووی ﴿اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ﴾ ئەی خوای پەروەردگارمان لەئاسمانەوە خوانێکمان بۆ بنێرە خوارەوە ﴿تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا﴾ تا ببێت بە جەژن بۆ ئێستامان و بەوەکانی داهاتووشمان ﴿وَآيَةً مِنْكَ﴾ وەموعجیزە و بەڵگەیەك بێت لەلایەن تۆوە ﴿وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە ڕزق و ڕۆزیمان پێ ببەخشە چونکە تۆ باشترینی هەموو ڕۆزی دەرانی (١١٤) ﴿قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ﴾ خوای گەورە دەرمووێ بەڕاستی من ئەو خوانە دەنێرمە خوارەوە بۆتان ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ﴾ ئەمجا هەر کەس لەئێوە بێ بڕوا و ناسوپاس بێت لە پاش ئەوە ﴿فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا﴾ ئەوە بێگومان سزایەکی ئەدەم ﴿لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ کە سزای هیچ کەسی پێ نەدەم لەجیهانیان (١١٥) ﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ﴾ وە(بیر بکەرەوە) کاتێك خوا دەفەرمووێ (لەڕۆژی دواییدا) ئەی عیسای کوڕی مەریەم ﴿أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ﴾ ئایا تۆ ووتووتە بە خەڵکی ﴿اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ کەمن و دایکم بەدوو پەرستراو دابنێن (وەمانپەرستن) لەجیاتی خوا؟! ﴿قَالَ سُبْحَانَكَ﴾ (عیسی) ووتی پاك و بێگەردی بۆ تۆ ئەی خوایە ﴿مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ﴾ نابێت و ناگونجێت بۆ من شتێك بڵێم کە بە هیچ شێوەیەك مافی من نییە ﴿إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ﴾ ئەگەر من ئەو قسەیەم کردبێت ﴿فَقَدْ عَلِمْتَهُ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆ ئاگات لێیە ﴿تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي﴾ چونکە تۆ ئەوەی لە نەفسم دایە دەیزانی ﴿وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ﴾ بەڵام من نازانم و بێ ئاگام لەوەی کە لەنەفسی تۆدایە ﴿إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی تەنها تۆ زانای ئەوەی بە هەموو نهێنییەك (١١٦) ﴿مَا قُلْتُ لَهُمْ﴾ هیچم پێ نەووتوون ﴿إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ﴾ بێجگە لەوە نەبێت کە تۆ فەرمانت پێ کردووم ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ﴾ کە بەندایەتی خوا بکەن کەپەروەردگاری من و ئێوەیشە ﴿وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ﴾ وە من شایەت و چاودێر بووم بەسەریانەوە تا لە ناویاندا بووم ﴿فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي﴾ ئەمجا کاتێك تۆ مست بردمەوە (و بەرزت کردمەوە بۆ ئاسمان) ﴿كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ﴾ هەر خۆت چاودێر بووی بەسەریانەوە ﴿وَأَنْتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وەخۆت ئاگادار و شایەتی بەسەر هەموو شتێکەوە (١١٧) ﴿إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ﴾ ئەگەر سزایان بدەیت، ئەوە بێگومان بەندەی خۆتن ﴿وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ﴾ وەئەگەر لێشیان خۆش بیت ﴿فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ئەوە بێگومان تەنها خۆتی بەدەسەڵاتی کاردروست (١١٨) ﴿قَالَ اللَّهُ﴾ خوای گەورە دەرمووێ ﴿هَٰذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ﴾ ئەمە ڕۆژێکە ڕاستبێژان ڕاستیەکەیان کەڵکیان پێدەگەیەنێ ﴿لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکیان بۆ هەیە کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ ئەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ﴾ خوا ڕازی بووە لێیان و ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە (١١٩) ﴿لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خۆیە خاوەندارێتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا فِيهِنَّ﴾ و هەرچیشیان تێدایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە تەنها ئەو بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانا و دەسەڵاتدارە (١٢٠)

سورەتی ﴿الأنعام﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان
﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ هەموو سوپاس و ستایشێ هەر بۆ ئەو خوایەی ئاسمانەکان و
زەوی دروستکردووە ﴿وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ﴾ وە تاریکی یەکان و ڕووناکی داناوە ﴿ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەمجا ئەوانەی بێ باوەڕ بوون هاوتا و هاوبەش بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن
۝١ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئێوەی لەقوڕ دروست کردووە ﴿ثُمَّ قَضَى أَجَلًا﴾
پاشان کاتێکی دیاری کردووە (بۆ مردن) ﴿وَأَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ﴾ وە کاتێکی دیاری کراویش
لای خوای گەورە دانراوە (بۆ قیامەت) ﴿ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ﴾ کەچی دوا ئەوەش ئێوە بەگومانن ۝٢
﴿وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ﴾ وەتەنها ئەو خوایە (بالادەست و پەرستراوە) لەئاسمانەکان
وەزەویدا ﴿يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ﴾ نهێنی و ئاشکراتان دەزانێ و بە هەموو کردەوەیەکیش
کەدەیکەن ئاگادارە ۝٣ ﴿وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە هەر بەڵگەو نیشانەیەك لەبەڵگە
ونیشانەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان ڕووی لێ وەردەگێڕن ۝٤
﴿فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەڕاستی کاتێك قورئانیان بۆ هات بە درۆیان دانا ﴿فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ﴾
جا لەمەو پاش بۆیان دێت ﴿أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەواڵی ئەو شتانەی کەئەوان گاڵتەیان
پێدەکرد ۝٥ ﴿أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ﴾ ئایا نەیان دیوە (نەیان زانیوە) لەپێش ئەوانەوە چەند
گەل و نەوەمان لەناو بردووە ﴿مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ دەسەڵاتمان پێدا بوون لەزەویدا ﴿مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ﴾
بەشێوەیەك کە بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا﴾ و بارانی پەیتاپەیتامان بەسەردا باراندن
﴿وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ﴾ وەچۆگەو ڕووبارەکانمان وا لێ کردبوو کە بەبن باخ و کۆشکەکانیاندا
دەڕۆیشت ﴿فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ﴾ لەناومان بردن بەهۆی گوناهەکانیەوە ﴿وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وەلەدوای
ئەوان دروستمان کرد ﴿قَرْنًا آخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ۝٦ ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا﴾ وە ئەگەر نامەیەکی
نووسراومان بناردایەتە خوارەوە بۆت ﴿فِي قِرْطَاسٍ﴾ لەناو کاغەزێکدا بوایە ﴿فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیشیان
لێ بدایە ﴿لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾
ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ۝٧ ﴿وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ﴾ وە دەیان ووت بۆچی فریشتەیەك
نەنێرراوەتە خوارەوە بۆسەری (پێغەمبەر) ﴿وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا﴾ ئەگەر فریشتەیەکمان بناردایەتە خوارەوە
﴿لَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ بێگومان کارتەواو دەبوو (لەناو بردنیان جێبەجێ دەکرا) ﴿ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ﴾ پاشان
مۆڵەت نەدەدران ۝٨

﴿وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا﴾ ئەگەر ئەو (پێغەمبەرە) مان بکردایە بە فریشتەیەک ﴿لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلًا﴾ بێگومان
دەمانگێڕا بە ڕێبەی پیاوێک (تابیبینن وقسەی لەگەڵ بکەن) ﴿وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ﴾ و بێگومان
لێیان دەشێواندن وەک چۆن خۆیان لە خۆیان دەشێواند ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بێ
بێگومان گاڵتە کراوە بە پێغەمبەرانی پێش تۆیش ﴿فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُم﴾ سەرئەنجام بۆ ئەوانەی
گاڵتەیان دەکرد دابەزی و دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێدەکرد
(ئەسزای سەخت) ﴿١٠﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن و بگەڕێن بە زەویدا
﴿ثُمَّ انظُرُوا﴾ پاشان سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ سەرئەنجامی ئەوانەی بەڵگەکانی
خوایان بەدرۆ دادەنا چۆن بووە ﴿١١﴾ ﴿قُل لِّمَن مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا هی
کێیە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قُل لِّلَّهِ كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾ بڵێ تەنها بۆ خوایە کە بەزەیی و
میهرەبانی پێویستی کردوە لەسەر خۆی ﴿لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کۆتان
دەکاتەوە لە ڕۆژی دوایی دا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە هیچ گومان و دوودڵی تێدانی یە ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾
ئەوانەی خۆیان دۆڕاندووە ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن کە بڕوا ناهێنن ﴿١٢﴾ ﴿وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ﴾ وە هەر بۆ خوایە ئەوەی ئارامی گرتووە لەشەو و ڕۆژدا ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەو
بیسەری زانایە ﴿١٣﴾ ﴿قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا بێجگە لە خوا دۆست
و پەرستراوی تر بۆ خۆم دابنێم؟ ﴿فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە ئەو بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە
﴿وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ﴾ ئەو خوایە ڕۆزی دەدات و ڕۆزی پێ نادرێ ﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ﴾ بڵێ بەڕاستی من
فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ﴾ کە یەکەم کەس بم مل کەچ کەم (بۆ فەرمانی خوا) ﴿وَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە (فەرمانم پێدراوە لەلایەن خوداوە) هەرگیز لەهاوبەش دانەران مەبە ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ
إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ پێیان بڵێ بێگومان من دەترسم ئەگەر سەرپێچی لە فەرمانی پەروەردگارم
بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی گەورە ﴿١٥﴾ ﴿مَّن يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ﴾ هەر کەس ئەو
سزایەی لێ لادرێ لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمَهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا بەزەیی پێیدا هاتۆتەوە ﴿وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ
الْمُبِينُ﴾ و ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکرا و تەواو ﴿١٦﴾ ﴿وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ﴾ وە ئەگەر خوا دووچاری
بەلا و ناڕەحەتیت بکات ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ﴾ ئەوە جگە لەو (خوا) کەس نی یە بتوانێ لای بات
﴿وَإِن يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیە کیشت پێ بگەیەنێت ﴿فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئەوە
خودا دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١٧﴾ ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾ وە هەر ئەوە دەست ڕۆیشتوو
زاڵە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ هەر ئەوەش کار دروستی ئاگادارە ﴿١٨﴾

﴿قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بلێ: شایەتی دانی کێ لە هەموو شایەتی دانێك گەورەترە
(لەسەر پێغەمبەرێتی من) ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بلێ: خوا گەورەترین ﴿شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەتە لە نێوان من و ئێوەدا
﴿وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ﴾ وە ئەم قورئانە سرووش (وەحی) کراوە بۆ من ﴿لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوەی
پێ بترسێنم و هەر کەسێکی کەش کە پێی دەگات ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ﴾ ئایا بەڕاستی ئێوە شایەتی
ئەدەن بە دڵنیاییەوە کە لەگەڵ خوادا ﴿آلِهَةً أُخْرَىٰ﴾ چەند پەرستراوێکی تر هەیە؟ ﴿قُل لَّا أَشْهَدُ﴾ بلێ: من
شایەتی (و بڕوا) نادەم ﴿قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بلێ: بێگومان هەر ئەو پەرستراوی تاك و تەنهایە ﴿وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِّمَّا
تُشْرِكُونَ﴾ وە بەڕاستی من بەریم لەوەی کە ئێوە دەیکەنە هاوبەش بۆ خوا (١٩) ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەی کە
نامەمان پێ بەخشیون (لە گاوڕ و جولەکەکان) ﴿يَعْرِفُونَهُ﴾ ئەم پێغەمبەرە دەناسن (کە پێغەمبەری خوایە بەهۆی
ناسکردنی نیشانەکانی لە تەورات و ئینجیل دا) ﴿كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ﴾ وەك چۆن کوڕەکانیان دەناسن ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانەی خۆیان دۆڕاندو خەسارومەند کرد ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوە ئەوانن بڕوا ناهێنن (٢٠)
﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ ستەمکارترە لەو کەسەی درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یا بێ
باوەڕ بووبێ بە ئایەتەکانی (بەڵگەکانی) خوا ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەمکاران ڕزگاریان نابێت (٢١)
﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێ هەموویان کۆ دەکەینەوە (لە قیامەتدا) ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ پاشان ئەڵێین بەوانەی
هاوەڵیان بۆ خوا دانابوو ﴿أَيْنَ شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کوان ئەو هاوەڵانەی کە بە خەیاڵی خۆتان بە هاوەڵی
خواتان دانابوو (٢٢) ﴿ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ﴾ پاشان بەهانەیان هیچ نەبوو بێجگە لەوەی ﴿إِلَّا أَن قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا
مُشْرِكِينَ﴾ کە ووتیان سوێند بە خوای پەروەردگارمان ئێمە هەرگیز جۆرێك هاوبەش دانەر نەبووین بۆ خوا (٢٣)
﴿انظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ سەیر کە چۆن درۆ لە دژی خۆیان دەکەن ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ون لێیان وون
بوون ئەو بتانەی خۆیان بە درۆ هەڵیان بەستبوو (٢٤) ﴿وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ وە لەو (کافرانە) کەسێ هەیە کە
گوێت بۆ دەگرێ کە قورئان دەخوێنی ﴿وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ بەڵام ئێمە (بەهۆی ناوان کوفر و هەڵەدانیانەوە)
چەند پەردەیەکمان داوە بەسەر دڵەکانیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی تێی نەگەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وە کەڕی
و گرانیمان خستوە ناو گوێچکەیانەوە ﴿وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ وە ئەگەر هەموو بەڵگە و
نیشانەیەکی ببینن بڕوای پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ﴾ تا ئەو ڕادەیە کاتێ دێن بۆ لات دەمە دەمێ
و بەربەرەکانێت لەگەڵ دەکەن ﴿يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن ئەڵێن ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم
قورئانە هیچ نییە بێجگە لە ئەفسانەی پێشینان (٢٥) ﴿وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ﴾ ئەوان بەرگری (خەڵك) ئەکەن لەو (قورئانە)
﴿وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ﴾ و خۆشیان لێی دوور دەکەونەوە ﴿وَإِن يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ﴾ هیچ کەسیش لە ناو نابەن
خۆیان نەبێ ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ و هەستیش ناکەن (کەلەچی خەسارومەندیەکدان) (٢٦) ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَى
النَّارِ﴾ وە ئەگەر ببینیت کاتێك کە لەسەر ئاگری دۆزەخ ڕاوەستاون ﴿فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ﴾ کە دەڵێن
خۆزگە ئەگەڕێنرایەینەوە بۆ دونیا ﴿وَلَا نُكَذِّبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا﴾ و بەڵگەکانی پەروەردگارمان بەدرۆ نەئەزانی
﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لە بڕواداران ئەبووین (٢٧)

﴿بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا يُخْفُونَ مِن قَبْلُ﴾ (نەخێر بەڕاستیان نییە) بەڵکو ئەوەی کە لەوەو پێش دەیانشاردەوە
بۆیان دەرکەوتووە ﴿وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ وەئەگەر بگەڕێنرێنەوە (بۆ دونیا) بێگومان دووبارە
دەگەڕێنەوە بۆ ئەو کارانەی کە لێیان قەدەغە کرابوو ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وەبەڕاستی ئەوانە درۆزنن (٢٨)
﴿وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ وە ووتیان بەڕاستی هەر ئەم ژیانە(ی دونیا)مانە ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾
وئێمە زیندوو ناکرێینەوە (٢٩) ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ وەئەگەر ئەوانە دەبینی ئەوکاتەی کەلەحوزووری
پەروەردگاریاندا وەستێنراوون ﴿قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ (پەروەردگار) دەفەرموێ ئایا ئەمە ڕاست نییە؟!
﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ ئەڵێن بەڵێ ڕاستە سوێند بە پەروەردگارمان ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دەفەرموێ دەی
بچێژن ئەو سزایە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ بە هۆی ئەوەی کەبڕواتان نەهێناوە (ئینکارتان دەکرد) (٣٠)
﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دیداری پەروەردگاریان بە درۆ دەزانی زەرەریان
کرد ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا کاتێ لەناکاو ڕۆژی دوایی یان بەسەردا دێت ﴿قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ
مَا فَرَّطْنَا فِيهَا﴾ ئەڵێن ئای داخ و پەشیمانی سەخت بۆ ئێمە چەند کەم تەرخەمیمان کرد لە دونیادا و
لەدەستمان چوو ﴿وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ﴾ لەکاتێکدا تاوانەکانیان هەڵگرتووە بە کۆڵیانەوەیە
﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ ئای چەند بەد و خراپە ئەو بارە گرانەی هەڵی دەگرن (٣١) ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ ژیانی دونیا هیچ نییە بێجگە گاڵتە و سەرقاڵی نەبێ ﴿وَلَلدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ﴾
وە بێگومان ماڵی دوا ڕۆژ چاکترە بۆ ئەوانەی خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی
ئایە بۆ ژیر نابن (٣٢) ﴿قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دەزانین کە بێگومان ئەوەی
کەئەوان دەیڵێن خەمبارت دەکات ﴿فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ﴾ بەڵام بێگومان ئەوان تۆ بەدرۆزن دانانێن
﴿وَلَٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵکو ئەو ستەمکارانە ئایەتەکانی خوا ﴿يَجْحَدُونَ﴾ ئینکار دەکەن (بەدرۆی
دەزانن) (٣٣) ﴿وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بە خوا بێگومان پێغەمبەرانی پێش تۆش (ئەی موحەممەد
ﷺ) باوەڕیان پێ نەکرا ﴿فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا﴾ بەڵام ئارامیان گرت لەسەر ئەو باوەڕ پێ نەکرانەیان
﴿وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا﴾ وە ئەزیەت و ئازار دران تا یارمەتی و سەرخستنی ئێمەیان بۆ هات
﴿وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ﴾ وەفەرمانەکانی (بەڵێنەکانی) خوا بەهیچ کەسێك ناگۆڕدرێ ﴿وَلَقَدْ جَاءَكَ مِن نَّبَإِ
الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بێت بێگومان هەواڵی هەندێ لەو پێغەمبەرانەت بۆ هاتووە (٣٤) ﴿وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ
إِعْرَاضُهُمْ﴾ خۆ هەرچەند ڕوو وەرگێڕانی ئەوانە سەخت و گرانە لەسەرت ﴿فَإِنِ اسْتَطَعْتَ﴾ جا ئەگەر
توانیت ﴿أَن تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ﴾ بە ناخی زەویدا تونێلێك لێ بدەیت ﴿أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُم بِآيَةٍ﴾ یان
پەیژەیەك بۆ ئاسمان دابنێیت بەهۆیەوە بەڵگەیەکیان بۆ بهێنی ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ وە
ئەگەر خوا بیویستایە ئەوانەی کۆدەکردەوە لەسەر ڕێنموویی و بڕوا هێنان ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾
کەواتە هەرگیز لەوانە مەبە کە نەزانن (٣٥)

﴿إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی تەنها ئەوانە وەڵامی تۆ ئەدەنەوە کە (بەدڵ) ئەبیستن ﴿وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ﴾ مردووەکانیش (ئەوانەی باوەڕ ناهێنن) خوا زیندوویان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ﴾ پاشان هەر بۆلای خوی دەگەڕێنەوە (٣٦) ﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ وتیان بۆچی لەلایەن پەروەردگاریەوە موعجیزەیەکی بۆ نەهاتۆتە خوارەوە ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ﴾ بلێ بێگومان خوا بە توانایە ﴿عَلَى أَنْ يُنَزِّلَ آيَةً﴾ کە بەڵگە و نیشانەیەك بنێرێتە خوارەوە ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن (٣٧) ﴿وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ﴾ هیچ گەڕۆکێکی گیان لەبەر نیە لەزەویدا ﴿وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ﴾ وە هیچ باڵندەیەك نیە کە دەفڕێ بە هەردوو باڵەکەی ﴿إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُمْ﴾ مەگەر ئەوانیش وەك ئێوە ئوممەتانێکن ﴿مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ﴾ هیچ شتێکمان فەرامۆش نەکردووە لەم کتێبەدا (اللوح المحفوظ یا قورئان دا) ﴿ثُمَّ إِلَى رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ﴾ پاشان ئەوانە (لە ڕۆژی دوایی دا) لای پەروەردگاریان کۆدەکرێنەوە (٣٨) ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی باوەڕ نەبوون بەبەڵگەکانی ئێمە ﴿صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ کەڕ و لاڵن لەناو تاریکستاندان ﴿مَنْ يَشَإِ اللَّهُ يُضْلِلْهُ﴾ هەرکەس خوا بیەوێ گومڕای دەکات ﴿وَمَنْ يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ هەرکەسیش خوا بیەوێ دەیخاتە سەر ڕێگای ڕاست (٣٩) ﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بلێ هەواڵم پێ بدەن ئەگەر سزای خواتان بۆ بێت ﴿أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ﴾ یان ڕۆژی دوایی یەخەتان بگرێت ﴿أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ﴾ ئایا هاوار دەکەنە هیچ شتێك بێجگە لە خوا ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن (٤٠) ﴿بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ﴾ (نەخێر) بەڵکو تەنها بانگ و هاوار بەخوا دەکەن ﴿فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ﴾ ئەمجا ئەویش ئەگەر ویستی ئەوەی هاواری (لە دەست) ئەکەن نایهێڵێ ﴿وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ﴾ و ئەو شتانەتان لەبیر دەچێتەوە کە دەتانکردن بە هاوبەش بۆ خوا (٤١) ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێمە پێغەمبەرانمان نارد بۆ گەلانی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَأَخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ وەتووشی نەبوونی و هەژاری وەنەخۆشی و ترس و ناڕەحەتیمان کردن ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە و پەشیمانی دەربڕن (لاواڵی و زکری بۆ بکەن) (٤٢) ﴿فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا﴾ دەی بۆ نەپاڕانەوە کاتێك سزای ئێمەیان بۆ هات؟ ﴿وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵیان ڕەق بووە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وەشەیتان ئەو کردەوەخراپانەی بۆ ڕازاندبوونەوە کەدەیانکرد (٤٣) ﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ جا کاتێ لەبیریان چوویەوە ئەوەی کە پێی ئامۆژگاری کران ﴿فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دەرگای هەموو شتێکمان لەسەر کردنەوە ﴿حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا﴾ تاکاتێ دڵخۆش بوون بەوەی پێیان درابوو ﴿أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ﴾ لە ناکاودا تۆڵەمان لێ سەندن ئیتر ئەوانیش نائومێد و سەرگەردان بوون (٤٤)

﴿فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەمجا ئەو گەلەی کە ستەمیان کرد دوابڕاو کران ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
وە هەموو سوپاس و ستایشێ هەر بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ﴾ ئەگەر خوا هەستی بیستن و بینینتان لێ بسەنێتەوە
﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ﴾ موریشی نا بەسەر دڵەکانتاندا ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ﴾ چ پەرستراوێک هەیە
بێجگە خوا بۆتان بهێنێتەوە ﴿انْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ تەماشابکە چۆن بەڵگەکان دەگۆڕین و
چەند جارەیان دەکەینەوە ﴿ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ﴾ پاشان ئەوان پشتی پێ دەکەن و ڕووی وەردەگێڕن ﴿٤٦﴾
﴿قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً﴾ ئەگەر سزای
خوا لەناکاو یا بە ئاشکرا بێتە سەرتان ﴿هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئایا لەناو دەبرێ (بە سزای
خوایی) بێجگە لە کۆمەڵی ستەمکاران نەبێت؟ ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە نێردراوەکانمان نەناردووە
﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ﴾ مەگەر بە مژدەدەر و ترسێنەر نەبێت ﴿فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ﴾ جا هەرکەس بڕوای
هێنا و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە هیچ ترسێکیان لەسەر نابێ
و خەمباریش نابن ﴿٤٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ ئەوانەیش بێ بڕوا بوون بە بەڵگەکانی ئێمە ﴿يَمَسُّهُمُ
الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بە هۆی دەرچوونیان لە سنووری (فەرمانی خوا) سزایان لێ دەکەوێ
و دەیانگرێ ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من پێتان ناڵێم
گەنجینەکانی خوا لای منە ﴿وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ وە شتی نهێنیش نازانم ﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ﴾ وە
پێتان ناڵێم بێگومان من فریشتەم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ شوێنی هیچ ناکەوم ئەوە نەبێت کە بۆ نیگام
کراوە ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ بڵێ ئایا کوێر و بینا یەکسانن؟ ﴿أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بیر
ناکەنەوە؟ ﴿٥٠﴾ ﴿وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ﴾ بەم قورئانە بترسێنە ئەوانەی دەترسن ﴿أَنْ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾
(لەوەی کە) کۆبکرێنەوە لای پەروەردگاریان ﴿لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ لە کاتێکدا بێجگە
لە خوا هیچ یارمەتیدەر و تکاکاریکیان نی یە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵکو خۆیان بپارێزن و لە خوا
بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ﴾ وە ئەوانە دەرمەکەیت کە پەروەردگاریان دەپەرستن (وهاواری
لێ دەکەن) ﴿بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ بەبەیانیان و ئێواراندا (ڕەزامەندی) خوایان دەوێ
﴿مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ و لێپرسینەوەی هیچ شتێکیان لەسەر تۆ نی یە ﴿وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ
شَيْءٍ﴾ وە لێپرسینەوەی هیچ شتێکی تۆش لەسەر ئەوان نی یە ﴿فَتَطْرُدَهُمْ﴾ جا ئەگەر دەریانکەیت
(دوریان خەیتەوە) ﴿فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ ئەوە لە ستەمکاران دەبیت ﴿٥٢﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ وە بەو جۆرە هەندێکیانمان بە هەندێکی تریان تاقی کردەوە ﴿لِّيَقُولُوا
أَهَٰؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّن بَيْنِنَا﴾ بۆ ئەوەی بڵێن ئایا ئەوانە خوا رێزو بەهرەی پێ بەخشیوون لە نێو
ئێمەدا؟ ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ﴾ ئایا خوا لە هەموو کەس زاناتر نییە بەوانەی شوکر بە
بژێرن؟ (٥٣) ﴿وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا﴾ وەکاتێ ئەوانەی کە بڕوایان هەیە بە ئایەتەکانی ئێمە
هاتنە لات ﴿فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ ئەوە پێیان بڵێ سڵاوتان لێ بێت ﴿كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾
پەروەردگارتان بەزەیی و میهرەبانی لەسەر خۆی پێویست کردووە ﴿أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوءًا
بِجَهَالَةٍ﴾ بێگومان هەر کەس لە ئێوە کارێکی خراپ بکات بەنەزانی ﴿ثُمَّ تَابَ مِن بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ﴾
پاشان بگەڕێتەوەو تەوبە بکات وخۆی چاك بکات ﴿فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا لێبووردەی
بەبەزەیی یە (٥٤) ﴿وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئاوا جۆرە ئایەتەکان روون دەکەینەوە ﴿وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ
الْمُجْرِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی رێگەی تاوانباران روون ببێتەوە (٥٥) ﴿قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ﴾ بڵێ بێگومان من
قەدەغەم لێکراوە لەوەی کە بەندایەتی بکەم بۆ ئەوانەی ﴿تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئێوە هاواریان لێدەکەن
و دەیان پەرستن بێجگە لە خوا ﴿قُل لَّا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ﴾ بڵێ من شوێنی ئارەزووەکانی ئێوە ناکەوم
﴿قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ﴾ ئەگەر وا بکەم بێگومان من گومڕا دەبم و نە ڕیزی ئەو کەسانەدا
نابم کە ڕێنموویان وەرگرتووە (٥٦) ﴿قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي﴾ بڵێ بێگومان من لەسەر بەڵگەیەکی
ئاشکرام کە لەلایەن پەروەردگارمەوەیە ﴿وَكَذَّبْتُم بِهِ﴾ کەچی ئێوە بڕواتان پێ نەهێنا ﴿مَا عِندِي مَا
تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ﴾ ئەو (سزای) ئێوە پەلەی هاتنی دەکەن بە دەست من نییە ﴿إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ فەرمان
ڕەوایی تەنها بۆ خوایە ﴿يَقُصُّ الْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی باسی دەکات ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ﴾ وە ئەو
چاکترینی بڕیاردەر و جیاکەرەوەیە (٥٧) ﴿قُل لَّوْ أَنَّ عِندِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ﴾ بڵێ ئەگەر لام بوایە ئەوەی
ئێوە پەلە دەکەن لە هاتنی ﴿لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ ئەوا کاری نێوان من و ئێوە کۆتایی پێ دەهێنرا
﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا چاك ئاگادارە بە ستەمکاران (٥٨) ﴿وَعِندَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ﴾ وە کلیلی هەموو
نهێنی یەکان هەر لای خوایە ﴿لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ﴾ کەس نایانزانێت جگە لە (خۆی) ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي
الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ وە (خوا) دەزانێ چی لە وشکانی و دەریادا هەیە ﴿وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا﴾ وە
هەر گەڵایەك بکەوێتە خوارەوە خوا پێی دەزانێت ﴿وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ﴾ و هەر دانەوێڵەیەك
لە تاریکی یەکانی زەویدا بێت ﴿وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ﴾ و هەر تەڕو وشکێك هەبێت ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ
مُّبِينٍ﴾ هەر هەمووی لە کتێبی ئاشکرا لە (لوح المحفوظ) دان (٥٩)

﴿وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ﴾ وە هەر ئەو خوایەیە کە دەتان خەوێنێت لەشەودا (لێرەدا خەو بەمانای مردن
هاتووە) ﴿وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ﴾ وە ئەشزانێ (لە ڕۆژدا) چ کارێکتان ئەنجام داوە ﴿ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ﴾
پاشان لە ڕۆژدا بە خەبەرتان دەکاتەوە ﴿لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ بۆ ئەوەی تەواو بێ ماوەی دیاریکراو
(ی هەموو کەسێ) ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ﴾ ئەوسا هەر بولای ئەوە گەڕانەوەتان ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ﴾ پاشان هەواڵتان پێ دەدات بەهەر کردەوەیەك کە کردوتانە (٦٠) ﴿وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ﴾
ئەو (خوا) زاڵ و دەسەلاتدارە بەسەر بەندەکانیدا ﴿وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً﴾ و فریشتەیکتان بۆ دەنێرێت
(کە چاودێر و پارێزەر و نوسەری کردەوەکانتانن) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ تاکاتێ مردنی یەکێکتان
دێت ﴿تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا﴾ نێرراوەکانمان گیانی دەکێشن ﴿وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ﴾ کەهیچ سستی و کەمتەرخەمی
یەك ناکەن (لەکارەکانیاندا) (٦١) ﴿ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ﴾ پاشان دەگەڕێنرێنەوە بولای خوا
کەسەروەری ڕاستەقینەیانە ﴿أَلَا لَهُ الْحُكْمُ﴾ ئاگاداربن فەرمان ڕەوایی و بڕیار هەر بۆئەوە ﴿وَهُوَ أَسْرَعُ
الْحَاسِبِينَ﴾ هەر خوایشە لێپرسینەوەی خێراترە لە هەموو کەس (٦٢) ﴿قُلْ مَن يُنَجِّيكُم مِّن ظُلُمَاتِ الْبَرِّ
وَالْبَحْرِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا کێ ئێوە ڕزگار دەکات لەتاریکیەکانی وشکانی و دەریا
﴿تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ کە هاوار و پاڕانەوەی لێدەکەن بە ئاشکرا و نهێنی ﴿لَّئِنْ أَنجَانَا مِنْ هَٰذِهِ﴾ (دەڵێن) سوێند
بە خوا ئەگەر لەم مەترسیە ڕزگارمان بکات ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان لە سوپاس کارانی
خوا دەبین (٦٣) ﴿قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُم مِّنْهَا﴾ بڵێ: هەر خوا ئێوە ڕزگار دەکات لەو مەترسیە ﴿وَمِن كُلِّ كَرْبٍ﴾ و لە
هەموو ناڕەحەتی و خەم و پەژارەیەك ﴿ثُمَّ أَنتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) پاشان ئێوە هاوبەش بۆ خوا
بڕیار دەدەن (٦٤) ﴿قُلْ هُوَ الْقَادِرُ﴾ بڵێ: هەر ئەو خوایە بەتوانا و دەسەلاتدارە ﴿عَلَىٰ أَن يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا﴾
کەسزایەکتان بۆ بنێرێت ﴿مِّن فَوْقِكُمْ﴾ لە سەروتانەوە ﴿أَوْ مِن تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ﴾ یان لە ژێرپێتانەوە ﴿أَوْ يَلْبِسَكُمْ
شِيَعًا﴾ یان سەرتان لێ بشێوێنێ و بتان کات بەچەند دەستە و تاقمێکەوە ﴿وَيُذِيقَ بَعْضَكُم بَأْسَ بَعْضٍ﴾
جا هەندێکتان بە هەندێکی ترتان سزا و ئازار بدات ﴿انظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ سەرنج بدە چۆن ئایەتەکان
دەگۆڕین (لە جۆرێکەوە بۆ جۆرێکی تر) ﴿لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ﴾ تا ئەوان تێبگەن و بیربکەنەوە (٦٥) ﴿وَكَذَّبَ
بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ﴾ گەلەکەت باوەڕیان بەم قورئانە نەکرد کە هەر ئەوە حەق و ڕاستە ﴿قُل لَّسْتُ عَلَيْكُم
بِوَكِيلٍ﴾ بڵێ: من پارێزەر و بەرپرستان نیم (٦٦) ﴿لِّكُلِّ نَبَإٍ مُّسْتَقَرٌّ﴾ بۆ هەموو هەواڵێك کاتێکی
دیاریکراو هەیە (کە ڕاست و درۆی تیادا ڕوون دەبێتەوە) ﴿وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وە بەزوویی دەزانن (٦٧)
﴿وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ هەر کاتێ ئەوانەت دی قسەی ناشایستە دەکەن دەربارەی ئایەتەکانی
ئێمە ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ ئەوە ڕوو وەرگێڕە لێیان ﴿حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ﴾ تا دەچنە سەر باسێکی تر
﴿وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ﴾ وە ئەگەر شەیتان لە بیری بردیتەوە ﴿فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾
ئیتر لە پاش بیرکەوتنەوەت لەگەڵ کۆمەڵی ستەمکاران دامەنیشە (٦٨)

﴿وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ (هەرچەندە) ئەوانەی خۆیان دەپارێزن هیچ پرسیارو
تاوانی ئەوانیان لەسەر نی یە ﴿وَلَٰكِن ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ بەڵام بیرخستنەوەیە تا خۆیان بپارێزن
﴿٦٩﴾ ﴿وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) واز بێنە لەوانەی ئاینەکەیان کردووە
بە گەمە و گاڵتەجاڕی ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ و ژیانی دونیا هەڵی خەڵەتاندن ﴿وَذَكِّرْ بِهِ﴾
وە بە قورئان ئامۆژگاریان بکە ﴿أَن تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی هیچ کەس تێ نەچێ
بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کردویەتی ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ﴾ کە جگە لە خوا هیچ دۆست
و تکاکارێکی نی یە ﴿وَإِن تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَّا يُؤْخَذْ مِنْهَا﴾ ئەگەر هەموو فیدا و بژێریەك بداتە لێ
ی وەرناگیرێ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا﴾ ئەوانە کەسانێکن بەهۆی ئەو (خراپانە)ی کە
کردوویانە تیاچوون ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ بۆ ئەوانیە خواردنەوەیەك لە ئاوی زۆر گەرم و بەکوڵ
﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ و سزای زۆر بە ئازاریش بەهۆی ئەوەی کە بێ بڕوا بوون ﴿٧٠﴾ ﴿قُلْ
أَنَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بڵێ ئایا بێجگە لە خوا هاوار بکەین (و بپەرستین) ﴿مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا﴾ شتێك
کە سوودمان پێ نەگەیەنێت و نە زیان ﴿وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا﴾ وە بەرەو دوا بگەڕێینەوە (پاشگەزببینەوە
لە ئاینەکەمان) ﴿بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ لە پاش ئەوەی کە خوا ڕێنموونی کردین (بۆ ڕێگای
ڕاست)؟ ﴿كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ﴾ وەڕیەی ئەو کەسەی کە شەیتانەکان سەریان لێ شێواندبێ
﴿فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ﴾ بەڕووی زەویدا سەرگەردان بێ ﴿لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى﴾ و چەند هاوڕێیەکی
هەبێ بانگی کەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿ائْتِنَا﴾ (پێی) وەرە بۆلای ئێمە (کەچی بە گوێیان نەکات)
﴿قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ﴾ بڵێ بەڕاستی هەر ڕێنموونی خوای ڕێنموونی ڕاستە ﴿وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ
الْعَالَمِينَ﴾ و فەرمانمان پێدراوە کە مل کەچ و گوێڕایەڵ بین بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٧١﴾ ﴿وَأَنْ
أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوهُ﴾ وە (فەرمانمان پێدراوە) کە بەڕێکی نوێژ بەجێ بێنن و لەو (پەروەردگارە)
بترسێن ﴿وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە هەمووتان هەر بۆلای ئەو ڕاتە کۆ دەکرێنەوە (لە ڕۆژی دواییدا)
﴿٧٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ وە هەر ئەو خوایەیە کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە
بە حەق و ڕاستی ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ كُن فَيَكُونُ﴾ وە هەر ڕۆژێ بە شتێك بفەرموێ ببە ئەویش دەست بەجێ
دەبێ ﴿قَوْلُهُ الْحَقُّ﴾ فەرمان و وتەی ئەو ڕاستە ﴿وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ﴾ هەر بۆ ئەوە موڵك
و حوکمڕانیەتی لەو ڕۆژەدا کە فوو دەکرێتە (صور) کەڕەنادا ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانا و ئاگایە
بە هەموو نهێنی و ئاشکرایەك ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ و هەر ئەوە کاربەجێ و بە ئاگا ﴿٧٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ آزَرَ﴾ وە(بیربکەرەوە) کاتێک کە ئیبراهیم وتی بە ئازەری باوکی ﴿أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا
آلِهَةً﴾ ئایا تۆ بتانێک دەکەیتە پەرستراوی خۆت؟ ﴿إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ بەڕاستی من
تۆو گەلەکەت لە گومڕاییەکی تەواو و ئاشکرادا دەبینم (٧٤) ﴿وَكَذَٰلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ﴾ بەو شێوەیە
پیشانی ئیبراهیممان دا ﴿مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دەسەڵات و حوکمڕانی (خوا بۆ) ئاسمانەکان و
زەوی ﴿وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لە ریزی باوەڕدارە ڕاستەقینەکاندا بێت (٧٥) ﴿فَلَمَّا جَنَّ
عَلَيْهِ اللَّيْلُ﴾ کاتێ شەوی بەسەردا هات ﴿رَأَىٰ كَوْكَبًا﴾ ئەستێرەیەکی بینی ﴿قَالَ هَٰذَا رَبِّي﴾ وتی ئەمە
پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەڵام کاتێ ئاوابوو ﴿قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ﴾ وتی من هەرچی ئاوا
بێ خۆشم ناوێ (٧٦) ﴿فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِغًا﴾ ئەمجا کاتێ مانگی بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَٰذَا رَبِّي﴾ وتی
ئەمە پەروەردگاری منە ﴿فَلَمَّا أَفَلَ﴾ بەڵام کاتێ کە ئاوابوو ﴿قَالَ لَئِن لَّمْ يَهْدِنِي رَبِّي﴾ وتی سوێند بەخوا
ئەگەر پەروەردگارم ڕێنموویم نەکات ﴿لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ﴾ بێگومان لە کۆمەڵی گومڕایان
دەبم (٧٧) ﴿فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً﴾ ئەمجا کاتێ خۆری بینی هەڵهات ﴿قَالَ هَٰذَا رَبِّي هَٰذَا أَكْبَرُ﴾
وتی ئەمە پەروەردگاری منە ئەمە گەورەترە (لەوان) ﴿فَلَمَّا أَفَلَتْ﴾ جا کاتێ خۆریش ئاوا بوو
﴿قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم بەڕاستی من بەریم لە هەرشتێ کە ئێوە دەیکەن
بەهاوبەش بۆ خوا (٧٨) ﴿إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ﴾ بەڕاستی من ڕووی خۆم وەرگێڕا بۆلای زاتێک
﴿لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿حَنِيفًا﴾ جگە لەخوا ڕووم لەهیچی
تر ناکەم ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە بێگومان من لەهاوبەش پەیداکەران نیم (٧٩) ﴿وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ﴾
(بەڵام ئیبراهیم) گەلەکەی دەمەقاڵێیان لەگەڵدا کرد ﴿قَالَ أَتُحَاجُّونِّي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ﴾ فەرمووی ئایا
ئێوە دەمەدەمێ و موجادەلەم لەگەڵدا دەکەن؟ لەبارەی خواوە کە بەڕاستی ڕێنموویی منی کردووە
﴿وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ﴾ من ناترسم لەوەی کە ئێوە دەیکەن بەهاوبەش بۆ خوا (چونکە زیان
ناگەیەنن) ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا﴾ مەگەر شتێک کەپەروەردگارم بیەوێ بیکات ﴿وَسِعَ رَبِّي كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارم هەموو شتێکی گرتوتەوە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا
بیر ناکەنەوە (٨٠) ﴿وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ﴾ وە من چۆن دەترسم لەو بتانەی کە ئێوە کردووتانە
بەهاوبەش بۆ خوا ﴿وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِاللَّهِ﴾ کەئێوە ناترسن بێگومان بتانێکتان کردۆتە
هاوبەش بۆ خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا﴾ کە هیچ بەڵگەیەکی نەناردووە بۆتان (کە ئەوان بپەرستن)
﴿فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ﴾ دەی کەواتە کام لەم دوو دەستەیە شایستەترە بە نەترسان (و ئارامی)
﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هیچ دەزانن (٨١)

﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ﴾ و بڕواکەیان تێکەڵ بە ستەم
(هاوەڵ دانان) نەکردووە ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ﴾ ئێمنی و ئاسایش تەنها بۆ ئەوانەیە هەر
ئەوانەش ڕێنموونی کراوون (٨٢) ﴿وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ﴾ ئەو (بەڵگانە) بەڵگەی ئێمە بوون
کە دابوومان بە ئیبراهیم ﴿عَلَىٰ قَوْمِهِ﴾ لەبەرامبەر گەلەکەیەوە ﴿نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ﴾ هەرکەسێک
بمانەوێت پلەوپایەی بەرز دەکەینەوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کاردروستی
زانایە (٨٣) ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە ئیسحاق و (لەئیسحاقیش) یەعقوبمان پێ بەخشی
﴿كُلًّا هَدَيْنَا﴾ ڕێنموونیی هەموویانمان کرد ﴿وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ﴾ وە لەوەو پێش ڕێنموونیی
نووحیشمان کرد ﴿وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ﴾ ولەنەوەکانی نووح
داوودو سولەیمان و ئەیووب و یوسف و مووساو هاروونمان (ڕێنموونیی کرد) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي
الْمُحْسِنِينَ﴾ ئا بەو جۆرە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (٨٤) ﴿وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ﴾
وە زەکەریا و یەحیا و عیسا و ئیلیاس ﴿كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ هەریەک لەمانە لە چاکەکاران بوون (٨٥)
﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا﴾ وە ئیسماعیل و یەسەع و یونس و لووط ﴿وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ﴾
هەریەکە لەمانە ڕێزماندوون بەسەر هەموو خەڵکیدا (٨٦) ﴿وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ﴾ هەروەها
هەندێ لەباوک و نەوەو و براکانیان ﴿وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ هەڵمان بژاردوون و
ڕێنموونیمان کردوون بۆ ڕێگەی ڕاست (٨٧) ﴿ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ ئەوە ڕێنموونی خوایە
ڕێنموونی هەرکەسێکی پێدەکات ﴿مِنْ عِبَادِهِ﴾ لەبەندەکانی کە خۆی بیەوێ ﴿وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە ئەگەر هاوبەشیان بڕیاردابایە بۆ خوا بێگومان ئەو چاکانەی کردبوویان
هەمووی بێ پاداشت دەردەچوو (٨٨) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
وَالنُّبُوَّةَ﴾ پەیام و زانین و حوکمڕانی و پێغەمبەرێتیمان پێ بەخشیوون ﴿فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ﴾ جا ئەگەر
ئەوانە (قورەیش) بڕوای پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەدەستەیەکی
ترمان سپاردووە (چاودێری بکەن و) بێ بڕواش نابن پێی (٨٩) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ﴾ ئەوانە (ئەو
پێغەمبەرانەی ناویان براو) کەسانێک بوون خوا ڕێنموونیی کردن ﴿فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهْ﴾ تۆش بەدوای
ڕێگەو ڕێبازی ئەوان بکە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێناکەم لەسەری ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَالَمِينَ﴾ ئەم قورئانە تەنها
ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان (٩٠)

﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ وەك پێویست خوایان نەناسی و رێزیان نەگرت ﴿إِذْ قَالُوا﴾ کاتێ وتیان ﴿مَا
أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ﴾ خوا هیچ شتێکی نەناردۆتە خوارەوە بۆ هیچ ئادەمی یەك ﴿قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ
الَّذِي﴾ بڵێ ئەی کێ ئەو کتێبەی ناردە خوارەوە ﴿جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ﴾ کە مووسا هێنای ﴿نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ﴾
(ئەو کتێبە) رووناکی و رێنموویی بوو بۆ خەڵك (پێش دەستکاری کردنی لەلایەن جولەکەکانەوە)
﴿تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ﴾ ئێوە ئەو (کتێبە) دەکەنە چەند پەڕە و کاغەزێك ﴿تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا﴾ بەشێکی
(کە قازانجتان تێدایە) ئاشکرای دەکەن و زۆربەشی (کە زیانی خۆتانە) دەیشارنەوە ﴿وَعُلِّمْتُم مَّا لَمْ تَعْلَمُوا﴾
شتانێك فێر کراوون کە ئێوە نەتان دەزانی ﴿أَنتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ﴾ نە خۆتان و نە باوو باپیرانتان ﴿قُلِ اللَّهُ﴾
بڵێ هەر خوا (کتێبی بۆ مووسا ناردووە) ﴿ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ﴾ پاشان لێیان گەڕێ لەناو بەتاڵی
خۆیاندا گاڵتەو یاری بکەن و رابوێرن ﴿٩١﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ﴾ ئەم قورئانە ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە
﴿مُبَارَكٌ﴾ پیرۆز و بەرداره ﴿مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ ئەو کتێبانەش پێش ئەو هاتوون بەراستیان دادەنێت
(پێش ئەوەی گاور و جولەکەکان بیشێوێنن) ﴿وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ هەروەها بۆ ئەوەی
دانیشتوانی مەککە و دەوروبەری ئاگادار کەیتەوە و بیانترسێنی ﴿وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾
جا ئەوانەی بڕوایان بە دوارۆژ هەیە بڕوا بەم (قورئانە) دێنن ﴿وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ ئەوان
پارێزەرن بۆ نوێژەکانیان و بەچاکی لەکاتی خۆیاندا دەیکەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾
کێ لەو کەسە ستەمکارترە کەدرۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ﴿أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ یان بڵێ نیگا و سرووشم
بۆ کراوە ﴿وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ﴾ بەلام هیچ نیگا و سرووشێکیشی بۆ نەکرابێ ﴿وَمَن قَالَ سَأُنزِلُ مِثْلَ
مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ هەروەها کەسێ کە بڵێ منیش وێنەی ئەو قورئانەی خوا دایبەزاندووە دادەبەزێنم
﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ﴾ خۆزگە ستەمکارانت دەبینی کاتێ ﴿فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ﴾ وان لە ناڕەحەتی و
سەختی سەرەمەرگدا ﴿وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُو أَيْدِيهِمْ﴾ و فریشتەکان دەستیان بۆ دەبەن (بۆ گیان کێشانیان)
﴿أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ﴾ (پێیان دەڵێن) خۆتان دەربازکەن (لەم ناڕەحەتی گیان کێشانە ئەگەر راست دەکەن)
﴿الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ﴾ ئەمڕۆ پاداشتی ریسواکەر دەدرێنەوە ﴿بِمَا كُنتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ﴾
بەهۆی ئەوەی کەقسەی ناراستتان هەڵدەبەست بەدەم خواوە ﴿وَكُنتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆتان
بە گەورە دەزانی لەبەرانبەر ئایەتەکانی خوادا ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێوە بە
تەنیا و یەك یەك گەڕانەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەروەکو یەکەم جار دروستمان کردن
﴿وَتَرَكْتُم مَّا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ﴾ و ئەوەی پێمان دابوون بەجێتان هێشت لەدوای خۆتان (لەماڵ
وسەروەت وسامان) ﴿وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ﴾ وە نایبینین لەگەڵتاندا ﴿شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ﴾
ئەو تکاکارانەی کە لاتان وابوو هاوبەشی خوان لە تکا کردن بۆتان ﴿لَقَد تَّقَطَّعَ بَيْنَكُمْ﴾ سوێند بە خوا
بێگومان پچڕا پەیوەندی نێوانتان ﴿وَضَلَّ عَنكُم مَّا كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ وە ئەوەی بە پشتیوانی خۆتان دادەنا
وون بوو لێتان ﴿٩٤﴾

﴿إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ﴾ بەڕاستی خوا لەتکەری دانەوێڵە و ناوکەتووە (کاتێك کە دەڕوێنرێت لە زەویدا)
﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ زیندوو دەردەهێنێ لە مردوو ﴿وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ﴾ وە (خوا) دەرهێنەری
مردووانە لە زیندوو ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ ۖ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ ئەوەیە خوای ئێوە دەی کەواتە ئێوە چۆن (لە پەرستنی
ئەو خوایە) لا دەدرێن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿فَالِقُ الْإِصْبَاحِ﴾ (خوا) بەدی هێنەری شەبەق و ڕووناکی ڕۆژ بووەتەوە
﴿وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا﴾ و شەوی کردووە بەکات و هۆی ئارامگرتن ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا﴾ و خۆر و
مانگی کردۆتە هۆی حساب دیاریکردن و زانینی کات ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئەوەش ئەندازەگرتنی
خوای بەدەسەلاتی زانایە ﴿٩٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ﴾ وە هەر خوایە کە ئەستێرەی داناوە بۆتان
﴿لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ بۆ ئەوەی ڕێیان پێ بکەن لە تاریکییەکانی وشکانی و دەریادا
﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بەڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون کردۆتەوە بۆ کۆمەڵێ کە بزانن و تێ بگەن
﴿٩٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە کە ئێوەی دروست کردووە لە یەك کەس
کە (ئادەم)ە ﴿فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ﴾ ئەمجا (لە پشتی باوکتانا) نیشتەجێ کران (دواتریش لە مناڵدانی
دایکتاندا) دانران بە شێوەی کاتی ﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ﴾ بەڕاستی ئایەتەکانمان ڕوون
کردۆتەوە بۆ کەسانێ بەوردی بیر بکەنەوە ﴿٩٨﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو خوایە زاتێکە ﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ
مَاءً﴾ کە بارانی لە ئاسمانەوە باراندووە ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ جا بەهۆی ئەو (بارانەوە)
هەموو جۆرە چەکەرەیەکمان ڕواند ﴿فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا﴾ ئەمجا ڕووەکی سەوزمان لێ پەیدا کردووە
﴿نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا﴾ وە لەو (ڕووەکە سەوزە) دانەوێڵەی لەسەریەك کەڵەکە بوومان دەرهێناوە
(وەك گوڵی جۆ و گەنم) ﴿وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ﴾ وە لە دار خورمادا چەند پەلێکی هێشووی
شۆڕەوە بوو دەردەهێنین ﴿وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ﴾ وە (دەرویشی بەو بارانە) باخاتی زۆر لە تری ی هەمە جۆر
﴿وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ﴾ و زەیتون و بنەهەناری ﴿مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ﴾ هاوێنە و لەیەکتر جیا جیا (لە تامدا)
﴿انْظُرُوا إِلَىٰ ثَمَرِهِ﴾ سەرنجی بەرهەمەکەی بدەن ﴿إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ﴾ کاتێك بەر دەگرێت و پێ دەگات
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەم سەرنجدانەدا چەند بەڵگەی گەورە هەیە (لەسەر گەورەی
دەسەلاتی خودا) بۆ کەسانێك کە بڕوا دەهێنن ﴿٩٩﴾ ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ﴾ هاوبەشانێکیان بڕیارداوە بۆ
خوا کە جنۆکەن ﴿وَخَلَقَهُمْ﴾ لە کاتێکدا خوا ئەو (جنۆکانەی) دروست کردووە ﴿وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ
عِلْمٍ﴾ بە درۆ و بوختان چەند کوڕ و کچیان ڕەوادا وە بۆ خوا بەبێ زانیاری ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ﴾
پاك و بێ گەردی بۆ خوا لەوەی کە ئەوێ بڕوایانە بڕیاری ئەدەن بۆ خوا ﴿١٠٠﴾ ﴿بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
(خوا) داهێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە لە نەبوون ﴿أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ﴾ چۆن
منداڵی دەبێ کە ژن و هاوسەری نەبووە ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ خۆی هەموو شتێکی دروستکردووە
﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ و ئەو بە هەموو شتێ زانا و بە ئاگایە ﴿١٠١﴾

﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەمە ئەو خوایەیە کە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی
ڕاستەقینە نی یە جگە لە ئەو ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروست کەری هەموو شتێکە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾
کەواتە ئەو بپەرستن ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ وە ئەو خوایە چاودێرە بەسەر هەموو شتێکەوە
﴿١٠٢﴾ ﴿لَّا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ﴾ چاوەکان پەی پێ نابەن و ناتوانن بیبینن ﴿وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ﴾
بەڵام ئەو هێزی بینین و چاوەکان دەبینێت ﴿وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ و ئەو بە ئاگای وردبینە ﴿١٠٣﴾
﴿قَدْ جَاءَكُم بَصَائِرُ مِن رَّبِّكُمْ﴾ بەڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە چەندین بەڵگەی ڕوونتان
بۆ هاتووە ﴿فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ﴾ ئەمجا هەر کەس بیر لەڕاستی دەکاتەوەو دەیبینێ ئەوە (سوودی)
بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسیش بیر ناکاتەوەو کوێر بووە ئەوە (زیانی) هەر بۆ خۆیەتی
﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ﴾ وە من چاودێر و پارێزەریش نیم بەسەرتانەوە (بەس ڕاگەیەنەرم) ﴿١٠٤﴾
﴿وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ ئاوا جۆر و شێوەی بەڵگەکان دەگۆڕین ﴿وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ﴾ دەبا هەر بڵێن
خوێندووتە و پێت وتراوە ﴿وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی چاک ڕوونی بکەینەوە بۆ کۆمەڵێک
کە تێدەگەن و شارەزان ﴿١٠٥﴾ ﴿اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ شوێنی ئەوە بکەوە کە لەلایەن پەروەردگارتەوە
وەحیت بۆ کراوە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ شایستەی پەرستن نییە جگە لەو (خوا) ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ﴾
وە ڕوو وەرگێڕە لە هاوبەش بڕیاردەران ﴿١٠٦﴾ ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە
هاوەڵیان دانەدەنا ﴿وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ و تۆمان نەکردووە بەچاودێر و پارێزەر بەسەریانەوە ﴿وَمَا
أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ و تۆ زۆرەدار و دەسەڵاتدار نیت بەسەریانەوە ﴿١٠٧﴾ ﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ
اللَّهِ﴾ (موسڵمانان) جنێو و قسەی ناشیرین مەڵێن بەبوت و پەرستراوانەی کە ئەوان هاواریان لێ
دەکەن و دەیانپەرستن بێجگە لەخوا ﴿فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەو هۆیەوە ئەوانیش قسەی نەشیاو بڵێن
بەخوا ﴿كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ﴾ بەو شێوەیە ڕازاندوومانەتەوە بۆ هەموو ئوممەتێک کردەوەکەیان
﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم مَّرْجِعُهُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەیان هەر بۆلای پەروەردگاریانە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
ئەمجا هەواڵیان پێ دەدات بەو کردەوانەی ئەنجامیان دەدا ﴿١٠٨﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ وە بەهێزترین
سوێندیان بەخوا دەخوارد ﴿لَئِن جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا ئەگەر موعجیزەیەکیان بۆ بێت
(ئەوانەی کەخۆیان داوایان دەکرد) بێگومان بڕوا دەهێنن پێی ﴿قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِندَ اللَّهِ﴾ بڵێ بەڕاستی
موعجیزەکان هەر لای خوایە ﴿وَمَا يُشْعِرُكُمْ﴾ وە ئێوە نازانن ئەی بڕواداران ﴿أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا
يُؤْمِنُونَ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگانەش بێنەکایەوە هەر بڕوا ناهێنن ﴿١٠٩﴾ ﴿وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ﴾ وە (کاتی
هاتنی موعجیزەکان بەهۆی نەبڕواییانەوە) دڵ و چاویان وەردەگێڕین و لادەدەین (لە باوەڕ هێنان)
﴿كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر وەک لە سەرەتاوە بڕوایان بەقورئان نەهێنا ﴿وَنَذَرُهُمْ﴾ وەلێیان
دەگەڕێین ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ﴾ لەسەر کەشی خۆیاندا بن ﴿يَعْمَهُونَ﴾ (دەبا) هەر سەرگەردان بن ﴿١١٠﴾

﴿وَلَوْ أَنَّنَا﴾ وە بێگومان ئەگەر ئێمە ﴿نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ﴾ فریشتەمان بۆ لای ئەو (بێباوەڕ) انە بناردایە ﴿وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ﴾ و مردووەکان قسەیان لەگەڵ بکردنایە ﴿وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ و هەموو شتێکمان بۆ کۆبکردنایەتەوە ﴿قُبُلًا﴾ ڕوو بەڕوو بەپێش چاویانەوە (یان کۆمەڵ کۆمەڵ) ﴿مَّا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ بڕوایان نەدەهێنا ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیویستایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نەزان و بێ ئاگان ﴿١١١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا﴾ هەر بەو شێوە بۆ هەموو پێغەمبەرێک دوژمنێکمان داناوە ﴿شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ﴾ لەشەیتانەکانی مرۆڤ و جنۆکە ﴿يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ﴾ کەبەنهێنی بەیەکتری ڕادەگەیەن ﴿زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا﴾ وتەی ڕازاوە و بریقەدار بۆ فریودانیان ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ئەویان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ دەلیان گەڕێ بەحاڵیان و ئەو درۆیانەی کەهەڵی دەبەستن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلِتَصْغَىٰ إِلَيْهِ﴾ وە بۆ ئەوەی گوێبگری بۆ ئەو (وتە بریقەدار و ڕازاوەی بۆ یەکتری دەکەن) ﴿أَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ دڵی ئەو کەسانەی بڕوایان نی یە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلِيَرْضَوْهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕازی بن پێ ی ﴿وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُم مُّقْتَرِفُونَ﴾ وەتا ئەنجامی بدەن ئەو گوناهانەی ئەنجامی ئەدەن ﴿١١٣﴾ ﴿أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا﴾ جا ئایا جگە لەخوا دادوەرێکی تر بۆ خۆم بڕیار بدەم؟ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ﴾ لەکاتێکدا (خوا) ئەو زاتەیە کەناردویەتیە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿مُفَصَّلًا﴾ ئەم قورئانە کەڕوون کەرەوەی هەموو باسێکە بەدرێژی ﴿وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەش کە نامەمان پێ بەخشیوە ﴿يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ﴾ چاک دەزانن بێگومان ئەم قورئانە لەلایەن پەروەردگارتەوە بەحەق و ڕاستی نێردراوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز لەگوماناداران مەبە ﴿١١٤﴾ ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە فەرمان و وتەی پەروەردگارت تەواو بوو و بەئەنجام گەیشت ﴿صِدْقًا وَعَدْلًا﴾ بەڕاستی و دروستی ﴿لَّا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ کەهیچ کەس ناتوانێ بڕیار و وتەکانی بگۆڕێ ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ هەر خوا بیسەری زانایە ﴿١١٥﴾ ﴿وَإِن تُطِعْ أَكْثَرَ مَن فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەگەر تۆ گوێڕایەڵی زۆربەی ئەوانە بیت لەسەر زەویدان ﴿يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگەی خوا گومڕات دەکەن ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ ئەوان هەر شوێنی گومان کەوتوون ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ وە هەمیشە درۆ و گوتره کاری دەکەن ﴿١١٦﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت چاک دەزانێت ﴿مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِ﴾ کێ گومڕا بووە و لای داوە لەڕێگەی ئەو ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وە هەر ئەو زاناترە بەوانەی ڕێبەری ڕاستیان گرتووە ﴿١١٧﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ دەبخۆن لەو (سەربڕاو)ەی کەناوی خوای لەسەر هێنراوە ﴿إِن كُنتُم بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بەنیشانەکانی خوا بڕوادارن ﴿١١٨﴾

﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا﴾ بۆچی ئێوە ناخۆن؟ ﴿مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لە (گۆشتی) ئەو (ئاژەڵان)ەی کەناوی خوای لەسەر هێنراوە (لەکاتی سەربڕینی دا) ﴿وَقَدْ فَصَّلَ لَكُم مَّا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ﴾ کەبێگومان خوا بۆتانی ڕوون کردوتەوە ئەوەی حەرامی کردوە لەسەرتان ﴿إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ﴾ جگە لەوەی کەناچار دەبن بۆی (بیخۆن لەو خواردنانەی کە حەرامن) ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا لَّيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِم﴾ بەڕاستی زۆر کەس خەڵکی گومڕا دەکەن بە هەوا و ئارەزووی خۆیان ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك (کە لەخواوە وەرگیرابێت) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان پەروەردگارت دەست درێژکاران و سەرکەشان چاك دەناسێ ﴿١١٩﴾ ﴿وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ﴾ لە گوناهی ئاشکراو نهێنی وازبێنن ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە گوناه دەکەن بە دەستی ئەنقەست ﴿سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ﴾ بەرووبی تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوانانەی دەیانکرد ﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ لەو (سەربڕاوە) مەخۆن کەناوی خوای لەسەر نەهێنراوە (لەکاتی سەربڕیندا) ﴿وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ﴾ بێگومان (خواردنی) ئەوە تاوان و لەسنوور دەرچوونە ﴿وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ﴾ وە بێگومان شەیتانەکان بەپەنهانی شت بەدۆستانیان دەڵێن ﴿لِيُجَادِلُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی موجادەلە و دەمە دەمێتان لەگەڵ بکەن ﴿وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ﴾ جائەگەر بەگوێیان بکەن ئەوە بێگومان لەهاوبەش دانەران دەبن ﴿١٢١﴾ ﴿أَوَمَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ﴾ ئایا کەسێك کەمردوو بێت (واتە بێ بڕوا بێت) و ئێمە زیندوومان کردەوە (هیدایەتماندا) ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ و ڕووناکیەکمان بۆ دەرهەم هێنا (کەقورئانە) بەهۆی ئەوەوە لەناو خەڵکیدا دەگەڕێ و دەڕوات ﴿كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ ئایا وەك ئەوە وایە کە لەناو تاریکستانێکدا بێت ﴿لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا﴾ کە هیچ جۆری دەرچوونی نیە لێی ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەو شێوەیە ڕازێنراوەتەوە بۆ بێبڕوایان ئەو کردەوە (خراپانەی) دەیان کرد ﴿١٢٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا﴾ بەو شێوەیە لە هەموو شارێکدا گەورەترینی تاوانباریمان کرد (بەدەسەڵاتدار) ﴿لِيَمْكُرُوا فِيهَا﴾ بۆ ئەوەی پیلان و فێڵ بکەن لەو شارەدا ﴿وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنفُسِهِمْ﴾ وە فێڵ و پیلان ناکەن (لەکەس) بێجگە لەخۆیان ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ﴾ بەڵام ئەوان هەستی پێ ناکەن ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ﴾ وە کاتێك ئایەتێکیان بۆ بێت ﴿قَالُوا لَن نُّؤْمِنَ﴾ دەڵێن ئێمە هەرگیز باوەڕ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ﴾ هەتا وێنەی ئەوەی بەپێغەمبەرانی خوا دراوە بەئێمەش نەدرێت ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾ خوا چاك دەزانێت پەیام و پێغەمبەرایەتی خۆی بۆ کوێ دەنێرێت (وکێ شیاوترە بۆ ئەو کارە) ﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ بەرووبی ئەوانەی تاوانیان کردووە دووچاریان دەبێت ﴿صَغَارٌ عِندَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سووکی و ریسوایی لای خوا وسزای سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ﴾ بەهۆی ئەو پیلان وفێڵانەی کەدەیانکرد (لە بڕواداران) ﴿١٢٤﴾

﴿فَمَن يُرِدِ اللَّهُ أَن يَهْدِيَهُ﴾ جا هەرکەسێك خوا بیەوێت ڕێنموویی بکات ﴿يَشْرَحْ صَدْرَهُ
لِلْإِسْلَامِ﴾ سینگی فراوان دەکات بۆ ئیسلام (وەرواهێنان) ﴿وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُ﴾ وەهەرکەس خوا بیەوێت
گومڕای بکات (لەبەر بەدکاریی وسەرکەشی خۆی) ﴿يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا﴾ سینگی زۆر تەنگ
دەکات ﴿كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ﴾ وەك ئەوەی (بیەوێت) بەزۆر بچێتەوە بەرەو ئاسمان (چونکە مرۆڤ
تا بەرەو ئاسمان بەرز بێتەوە هەست بە تەنگە نەفەسی دەکات وبەبارەقەت هەناسەی بۆ دەدرێت)
﴿كَذَٰلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ﴾ بەوجۆرە خوا پیسی وناپاکی دادەنێت ﴿عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەسەر ئەوانەی
کەبڕوا ناهێنن ﴿١٢٥﴾ ﴿وَهَٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا﴾ ئەم ئیسلامە ڕێگای پەروەردگارتە کەڕێك و ڕاستە
﴿قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ﴾ بێگومان بەڕوونی ئایەتەکانمان باسکردووە ﴿لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك
کەبیربکەنەوە ﴿١٢٦﴾ ﴿لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆ ئەوانە لەلای پەروەردگاریان ماڵی ئاشتی کە (بەهەشتە)
﴿وَهُوَ وَلِيُّهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئەوەیە ئەویش دۆستیانە بەهۆی ئەو کردەوە چاکانەی دەیان کرد ﴿١٢٧﴾
﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) تێکڕا کۆیان دەکاتەوە (دەفەرموێت) ﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ﴾ ئەی
دەستەو کۆمەڵی جنۆکە ﴿قَدِ اسْتَكْثَرْتُم مِّنَ الْإِنسِ﴾ بێگومان ئێوە زۆر کەستان لەئادەمیەکان
گومڕا کرد ﴿وَقَالَ أَوْلِيَاؤُهُم مِّنَ الْإِنسِ﴾ وە دۆستەکانیان لەئادەمی دەڵێن ﴿رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ﴾
ئەی پەروەردگارمان هەندێکمان سوودو کەڵکمان لەهەندێکمان وەرگرت ﴿وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَّلْتَ
لَنَا﴾ وە بەو کاتەو مۆڵەتە گەیشتین کەبۆت دیاری کردبووین ﴿قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ﴾ خوا فەرمووی
ئاگر شوێنتانە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە دەمێننەوە تیایدا ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ جگە لەو
کاتەی کەخوا بیەوێ ﴿إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت کاردروستی زانایە ﴿١٢٨﴾
﴿وَكَذَٰلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا﴾ بەو شێوەیە هەندێك لەستەمکاران دەکەین بەدۆست و پشتیوانی
هەندێکی تریان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەی ئەنجامیان دەدا ﴿١٢٩﴾
﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ ئەی دەستەو کۆمەڵی جنۆکەو ئادەمی ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا
پێغەمبەرانتان لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي﴾ کەئایەتەکانی منتان بۆ بخوێنەوە
﴿وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ وە لەگەیشتن و دووچار بوونی ئەم ڕۆژەیان بترساندن ﴿قَالُوا
شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنفُسِنَا﴾ دەڵێن (ڕاستەو) شایەتی لەسەر خۆمان دەدەین ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ بەڵام
ژیانی دونیا خەڵەتاندنی ﴿وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ و شایەتیان لەسەر خۆیان دا ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا
كَافِرِينَ﴾ کەبێگومان ئەوان بێ بڕوا بوون ﴿١٣٠﴾

﴿ذَٰلِكَ أَن لَّمْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ ئەوەی باسکرا لەسەر ئەوەیە کەپەروەردگارت لەناو نەبری (خەڵکی) شارو گوندەکان نەبووە و زوڵم و ستەمی لێ نەکردوون ﴿وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ﴾ لەکاتێکدا خەڵکی ئەو شارو گوندانە بێ ئاگابووبن ﴿١٣١﴾ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا﴾ بۆ هەر یەکێك (لەجنۆکەو ئادەمی) چەند پلە و پایە هەیە لەبەرانبەر کردەوەکانیاندا ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت لەوەی کەدەیکەن (ئەو ستەم کارانە) بێ ئاگا نییە ﴿١٣٢﴾ ﴿وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ هەر پەروەردگاری تۆ بێ نیازە و خاوەنی میهرەبانی یە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت لەناوتان دەبات ﴿وَيَسْتَخْلِفْ مِن بَعْدِكُم مَّا يَشَاءُ﴾ وە کێی بوێت دوای ئێوە دەیکاتە جێنشین(ی ئێوە) ﴿كَمَا أَنشَأَكُم مِّن ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ﴾ وەك چۆن ئێوەی لەوەچەی کۆمەڵێکی تر بەدی هێنا ﴿١٣٣﴾ ﴿إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێکتان پێ دەدرێ هەر دێت ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ و ئێوە لەدەستی خوا دەرناچن ﴿١٣٤﴾ ﴿قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی گەلەکەم لەسەر ڕێبازی خۆتان ئەوەی لەدەستتان دێت بیکەن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بێگومان منیش کارو کردەوەی خۆم دەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ﴾ جا لەمەو پاش دەزانن سەرئەنجامی ئەو دونیا بۆ کێ دەبێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بێگومان (بێ باوەڕان و) ستەم کاران ڕزگاریان نابێت ﴿١٣٥﴾ ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ﴾ وە بڕیاریاندا بۆ خوا لەوەی کە (خوا) دروستی کردووە و دی هێنا ﴿مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا﴾ بەشێك لە کشتوکاڵ و ئاژەڵ و ماڵات ﴿فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ﴾ جا بەگومانی خۆیان وتیان ئەمە بۆ خوایە ﴿وَهَٰذَا لِشُرَكَائِنَا﴾ وە ئەوەش بۆ هاوبەشەکانمان (بتەکانمانە) ﴿فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ﴾ جا ئەوەی بۆ هاوبەشەکانیانە ئەوە بەخوا ناگات ﴿وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ﴾ وە ئەوەش بۆ خوایە ئەوە دەگات بەهاوبەشەکانیان (واتە خوا نایەوێت و نەیداتەوە بەسەریاندا) ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چ خراپە ئەوەی بڕیاری دەدەن ﴿١٣٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ﴾ لە بەو شێوەیە شەیتانەکان کوشتنی ڕۆڵەکانیان بۆ زۆر لەهاوەڵ دانەرەکان ڕازاندەوە ﴿لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لەناویان بەرن (بەکوشتنی کەسانی بێ تاوان) وە بۆ ئەوەی ئاینەکەیان لێ بشێوێنن ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ﴾ وە ئەگەر خوا بیویستایە ئەوەیان نەدەکرد ﴿فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ﴾ کەواتە لێیان گەڕێ با لەگەڵ ئەو درۆو دەلەسەیەی کە هەڵی دەبەستن (بێ ئاگا و گومڕا بن) ﴿١٣٧﴾

﴿وَقَالُوا هَٰذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ﴾ وە (بە گومانی خۆیان) دەیانووت ئەمانە ئاژەڵ و ماڵات و کشتوکاڵێکی
قەدەغە کراون ﴿لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَاءُ﴾ نابێ لێیان بخوات کەسانێک نەبێ خۆمان بمانەوێت
﴿بِزَعْمِهِمْ﴾ بە گومانی خۆیان ﴿وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا﴾ ماڵاتێکیش پشتیان قەدەغە کرابوو (نابێ
باریان لێ بنرێ یا سواریان بن) ﴿وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا﴾ هەروەها ئاژەڵ و ماڵات
هەیە (لە کاتی سەربڕین دا) ناوی خوایان لەسەر نەدەبرد ﴿افْتِرَاءً عَلَيْهِ﴾ بە درۆ هەڵبەستن بەدەم
خواوە ﴿سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ لەمەولا خوا تۆڵەی ئەو درۆ هەڵبەستنەیان لێ دەسەنێت
۝ ﴿وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ الْأَنْعَامِ﴾ وە دەیانووت ئەوەی لە سکی ئەم ئاژەڵ و ماڵاتانە دایە
﴿خَالِصَةٌ لِذُكُورِنَا﴾ تایبەتە بە نێرینەکانمانەوە (پیاوەکانمان) ﴿وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا﴾ وە قەدەغە
کراوە لەسەر ژنەکانمان ﴿وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ﴾ وە ئەگەر مردارەوە بوو بوو ئەوا
هەموو تیایدا هاوبەشو بەشدارن ﴿سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ﴾ بەڕووی خوا سزای ئەم پێناسە (بەدانانە)
یان دەداتەوە ﴿إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا کار دروستی زانایە ۝ ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا
أَوْلَادَهُمْ﴾ بە ڕاستی زەرەرمەندبوون ئەوانەی ڕۆڵەکانی خۆیان کوشت ﴿سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بە نەفامی
و نەزانی ﴿وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ﴾ و ئەوەی کە خوا پێی بەخشیبوون لە خۆیان قەدەغە کرد ﴿افْتِرَاءً عَلَى
اللَّهِ﴾ بە دەست هەڵبەستن و درۆ بەدەم خواوە ﴿قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ بە ڕاستی ئەوانە
گومڕا بوون و ڕێنموویی کراو نەبوون ۝ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ﴾ وە ئەوە خوایە کە بەدی هێناوە
باخانی ﴿مَعْرُوشَاتٍ﴾ کە پڕوو هەڵدراوە بۆ کراو (یا ساقی بەرز) ﴿وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ﴾ وە کە پڕوو هەڵ لە
بۆ نەکراو (ساق کورت) ﴿وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ﴾ وە دار خورما و کشتوکاڵی ﴿مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ﴾ جیاواز
لە خواردن و تامدا (بەدی هێناوە) ﴿وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ﴾ زەیتوون و هەناریشی (بەدی هێناوە)
﴿مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ﴾ لە یەک چوو (لە ڕوو و دیمەندا) و لە یەک نەچوو (لە تامدا) ﴿كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ
إِذَا أَثْمَرَ﴾ بخۆن لە بەروبوومی کاتێک هاتە بەر ﴿وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ﴾ وە لە ڕۆژی دروێنەو
چنینیدا مافەکەی (زەکاتەکەی) لێ بدەن ﴿وَلَا تُسْرِفُوا﴾ و زیادەڕەوی مەکەن ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾
بێگومان خوا زیادەڕەوانی خۆش ناوێت ۝ ﴿وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا﴾ لە ئاژەڵ و ماڵاتیش
هەندێکی بارهەڵگرن و هەندێکی بۆ کوڵک و خوری (کە ڕاخەر و فەرشی لێ دروست دەکرێت)
﴿كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ لەوەی کە خوا پێی بەخشیوون بخۆن ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾
وە شوێنی هەنگاوەکانی شەیتان مەکەون ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ چونکە بێگومان شەیتان
دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە ۝

﴿ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ﴾ (خوا) هەشت جۆر ئاژەڵ و ماڵاتی (دروست کردووە) ﴿مِّنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ﴾ لەمەڕ دووان (مەڕ و بەران) ﴿وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ﴾ و لەبزن دووان (بزن و سابرین) ﴿قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە؟ ﴿أَمِ الْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو دوو مێیە؟ ﴿أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو بێچووانەی کە لەسکی ئەو دوو (جۆرە ئاژەڵە) مێیەدایە ﴿نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن هەواڵم بدەنێ بە زانیاریەك (بەڵگەوە) (١٤٣)

﴿وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ﴾ وە لە حوشتر دووان و لە ڕەشەوڵاخ دووان (نێر و مێیەك) ﴿قُلْ آلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا خوا ئەو دوو نێرەی حەرام کردووە یان ئەو دوو مێیە؟ ﴿أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ﴾ یا ئەو بێچووانەی کە لەسکی ئەو دوو (جۆرە وڵاخە) مێیەدایە ﴿أَمْ كُنتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّاكُمُ اللَّهُ بِهَٰذَا﴾ یان ئێوە ئامادە و شایەت بوون ئەو کاتە کە خوا فەرمانی پێکردن (بەم قەدەغە کردنە) ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کەواتە کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێت ﴿لِّيُضِلَّ النَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی گومڕا بکات ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ زانیاری یەك ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموویی کۆمەڵی ستەمکاران ناکات (١٤٤) ﴿قُل لَّا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَىٰ طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ نابینم لەوەی کە (وەحی) وسرووشم بۆ کراوە هیچ خۆراکێك حەرام بێت بۆ کەسێك کە بیخوات ﴿إِلَّا أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا﴾ جگە لە مردارەوە بوو یان خوێنێکی ڕژێنراو نەبێت ﴿أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ﴾ یا گۆشتی بەراز چونکە بێگومان ئەوەش پیسە (وحەرامە) ﴿أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ یان سەربڕاوێك (کاتی سەربڕین) ناوی غەیری خوای لەسەر هێنرابێت ﴿فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ﴾ جا هەر کەس ناچار بوو (کەئەو حەرامانە بخوات لەبەر برسیەتی و خواردنی حەلاڵی دەست نەکەوت) یا زیاد لەپێویست نەخوات ﴿وَلَا عَادٍ﴾ و مەبەستی سنوور بەزاندن نەبێت ﴿فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان پەروەردگارت لێبوردەی میهرەبانە (١٤٥) ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا﴾ تەنها لەسەر ئەوانەی بوونە جولەکە حەراممان کرد ﴿كُلَّ ذِي ظُفُرٍ﴾ هەموو جۆرە کداریك (ماڵدار یێت یا ئاژەڵ) ﴿وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا﴾ وە بە (گۆشتی) ڕەشەوڵاخ و مەڕ و بزنیش پیو و بەزەکانیمان لێ حەرام کردن ﴿إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا﴾ مەگەر ئەوەی کەبەسەر پشتیانەوە بێت ﴿أَوِ الْحَوَايَا﴾ یا ئەوەی بە ڕیخۆڵەکانیانەوە بێت ﴿أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ﴾ یا تێکەڵ بوو بێت و نکا بێت بە ئێسکەوە ﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِبَغْيِهِمْ﴾ بەهۆی سەرکەشیانەوە ئەو تۆڵە و سزامان دان ﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە ڕاست گۆین (١٤٦)

﴿فَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەمجا ئەگەر باوەڕیان پێ نەکردی ﴿فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ﴾ ئەو (پێیان) بڵێ:
پەروەردگارتان خاوەنی میهرەبانی فراوانە ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ وە سزا و تۆڵەی ئەو
(خوا کەهات) لەهۆزی تاوانباران ناگێڕدرێتەوە ﴿١٤٧﴾ ﴿سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ ئەوانەی کەهاوبەشیان
بۆ خوا دانا بوو لەمەو دوا دەڵێن ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا﴾ ئەگەر خوا بیویستایە ئێمەو
باوو باپیرانمان هاوبەشمان (بۆ خوا) دانەدەنا ﴿وَلَا حَرَّمْنَا مِن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێکمان حەرام نەدەکرد
﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەر بەم شێوەیە ئەوانەی پێش ئەمانیش درۆیان کرد ﴿حَتَّىٰ
ذَاقُوا بَأْسَنَا﴾ هەتا سزا و تۆڵەی ئێمەیان چەشت ﴿قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ عِلْمٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ: ئایا هیچ زانیاریەکتان لایە ﴿فَتُخْرِجُوهُ لَنَا﴾ تا دەری بخەن بۆمان و دەری بڕن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ﴾ ئێوە شوێنی هیچ شتێک ناکەون بێجگە لە گومان نەبێت ﴿وَإِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ﴾ و ئێوە
هەر لەخۆتانەوە بە گوترە شت دەڵێن ﴿١٤٨﴾ ﴿قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ﴾ بڵێ: دەی کەواتە بەڵگەی بەهێز
و(دەسەلات) هەر بۆ خوایە ﴿فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا ئەگەر (خوا) بیویستایە هەر هەمووتانی
دەخستە سەر ڕێی ڕاست ﴿١٤٩﴾ ﴿قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەو شایەتانەتان
بێنن ﴿الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا﴾ کە شایەتی دەدەن کە خوا ئەمەی حەرام کردووە ﴿فَإِن شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ
مَعَهُمْ﴾ جا ئەگەر (بە درۆ) شایەتیان دا تۆ لەگەڵیاندا شایەتی مەدە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا﴾ وە شوێنی هەوا و هەوەس و ئارەزووی ئەوانە مەکەوە کەباوەڕیان نەهێنا بە ئایەتەکانی
ئێمە ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە شوێنی ئەوانەش مەکەوە کەبڕوایان نییە بە ڕۆژی دوایی
﴿وَهُم بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ﴾ ئەوانەش کەهاوسەنگ و هاوتا بۆ پەروەردگاریان بڕیار دەدەن ﴿١٥٠﴾
﴿قُلْ تَعَالَوْا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ وەرن تا بۆتان بخوێنمەوە ﴿أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ﴾
ئەوەی پەروەردگارتان (حەرام) و یاساغی کردووە لەسەرتان ﴿أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ (فەرمانیداوە
کەوا) هیچ شتێک مەکەن بە هاوبەشی بۆی ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ و لەگەڵ باوک و دایکدا ئاکار چاک
و ڕەفتار جوان بن ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُم مِّنْ إِمْلَاقٍ﴾ و منداڵەکانتان مەکوژن لەبەر هەژاری و نەبوونی
﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی ئێوەو ئەوانیش دەدەین ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ﴾ وە نزیکی گوناهو
کردەوە زۆر پیسەکان مەکەونەوە ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوەی کە بە ئاشکرا دەکرێ لەو (خراپانە)
ئەوەش بەپەنهان دەکرێ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ وە ئەو کەسە مەکوژن کە خوا
کوشتنی حەرام کردووە مەگەر هەق بێ (بکوژرێتەوە لەتۆڵەدا) ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەمەی
بەئێوە ڕاسپاردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن (و ژیری خۆتان بەکاربهێنن) ﴿١٥١﴾

﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیوان مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ مەگەر بەو شێوەی کەچاکترو چاکتر بێت (بۆ ئەوان) ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ﴾ تابالغ دەبێت وەدەگاتە هێزی خۆی ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ وە پێوانەو کێشانە بێ زیادو کەم ئەنجام بدەن بەدادگەری ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ داوای هیچ ئەرك و فەرمانێك لەکەس ناکەین بەئەندازەی توانای خۆی نەبێت ﴿وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا﴾ وەکاتێك (بۆشایەتی دان و شتی تر) قسەتان کرد دادوەرو ڕاست بن ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ با (ئەوەی) خزمی نزیکی خۆشتان بێت ﴿وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا﴾ وەفاش بە پەیمانی خوا بەچاکی بەسەر ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿١٥٢﴾ ﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا﴾ (فەرمانی داوە کە) بێگومان ئەمە ڕێگای ڕاستی منە کە ڕاست و دروستە ﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە شوێنی بکەون ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ و شوێنی گێرەڕێگاو ڕێچکەکانی تر مەکەون ﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ﴾ چونکە دوورتان دەخەنەوەو لاتان دەدەن لەڕێگەی خوا ﴿ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ﴾ خوا ئەو شتانەی بەئێوە ڕاسپاردووە ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بۆ ئەوەی پارێزکار و لە خواترس بن ﴿١٥٣﴾ ﴿ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ لەپاش ئەوە تەوراتمان بەخشی بەموسا ﴿تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ﴾ بۆ تەواو کردنی چاکەو بەهرەمان بەرانبەر کەسێك کەبەچاکی پێی هەڵساوە ﴿وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾ وەڕوونکەرەوەی هەموو شتێك بێ ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وە ڕێنیشاندەرو ڕێنموویی و میهرەبانی بێ ﴿لَّعَلَّهُم بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوەی باوەڕ بهێنن بەگەیشتنیان بەخوای پەروەردگاریان (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿١٥٤﴾ ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ﴾ وە ئەم قورئانە پیرۆزە بەفەڕ و پیتەمان ناردۆتە خوارەوە ﴿فَاتَّبِعُوهُ﴾ کەواتە ئێوەش شوێنی بکەون ﴿وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ و خۆتان بپارێزن و (پارێزکاربن) تا ڕەحمتتان پێ بکرێت ﴿١٥٥﴾ ﴿أَن تَقُولُوا﴾ لەبەر ئەوەی نەڵێن ﴿إِنَّمَا أُنزِلَ الْكِتَابُ عَلَىٰ طَائِفَتَيْنِ﴾ بێگومان کتێب تەنها بۆ سەر دوو کۆمەڵی (گاورو جولەکە) نێردراوەتە خوارەوە ﴿مِن قَبْلِنَا﴾ لەپێش ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا عَن دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ﴾ کەبەڕاستی ئێمە لەخوێندنەوەو لێکۆڵینەوەی کتێبەکانیان بێ ئاگابووین ﴿١٥٦﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ وە یان ئەوەی نەڵێن ﴿لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ﴾ بەڕاستی ئەگەر کتێبی ئاسمانی بۆ ئێمەش بهاتبایە ﴿لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ﴾ ئەوە ئێمە لەوان ڕێنمووتر دەبووین ﴿فَقَدْ جَاءَكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئێوە بێگومان بەڵگەو نیشانە (قورئان)ی ڕوونتان لە پەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ کەڕێنموویی و میهرەبانیەکی گەورەیە ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کەواتە کێ ستەمکارترە لەو کەسەی بێ باوەڕ بێت بەئایەتەکانی خواو بەدرۆی بزانێت ﴿وَصَدَفَ عَنْهَا﴾ وە ڕوویان لێ وەرگێڕێت ﴿سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا﴾ لەمەودوا تۆڵە دەسێنین لەوانەی سەرپێچی دەکەن لە ئایەتەکانی ئێمە ﴿سُوءَ الْعَذَابِ﴾ بەسزایەکی بەدو سەخت ﴿بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ﴾ بەهۆی ئەو لادانەوە کەدەیانکرد ﴿١٥٧﴾

﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئاخۆ ئەوان چاوەڕوانی چ شتێك دەكەن بێجگە لەوەی مەلائیكە(ی گیان كێشان) یان بۆ بێت ﴿أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ﴾ یان پەروەردگارت بێت (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ﴾ یان هەندێك لەو موعجیزەو نیشانە ئاشكراكانی پەروەردگارت بەدی بێت ﴿يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ﴾ ئەو ڕۆژەی هەندێك لە نیشانەو بەڵگە ڕوونەكانی پەروەردگارت بەدی دێت ﴿لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا﴾ باوەڕهێنان سوود ناگەیەنێت بە هیچ كەس ﴿لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِن قَبْلُ﴾ كە پێشتر بڕوای نەهێنا بێت ﴿أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا﴾ یان هیچ خێروچاكەیەكی نەكردبێت لەگەڵ ئیمانەكەیدا ﴿قُلِ انتَظِرُوا إِنَّا مُنتَظِرُونَ﴾ بڵێ: چاوەڕوان بن (هەڕەشەیە) ئێمەش چاوەڕوانی دەكەین ﴿١٥٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ئاینەكەیان بەش بەش كرد ﴿وَكَانُوا شِيَعًا﴾ و بوون بە چەند دەستەو تاقمێكەوە ﴿لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ﴾ تۆ لە هیچ شتێكدا لەوان نیت ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ﴾ بێگومان كاری ئەوان تەنها بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ پاشان خوا هەواڵیان پێ دەدا بەهەر كردەوەیەك كە كردوویانە ﴿١٥٩﴾ ﴿مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ﴾ هەر كەسێك چاكە بكات ﴿فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا﴾ ئەوە (لە ڕۆژی دوایی دا) دە ئەوەندەی چاكەكەی پاداشتی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ وە هەر كەسێك خراپە بكات ﴿فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا﴾ ئەوە تۆڵەی لێ ناسێنرێ تەنها بەوێنەی خۆی نەبێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوان بە ستەمیان لێ ناكرێت ﴿١٦٠﴾ ﴿قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان من پەروەردگارم ڕێنموویی كردووم ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿دِينًا قِيَمًا﴾ ئاینێكی زۆر ڕاست و پاك (كە هیچ لاریەكی تیا نی یە) ﴿مِّلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ ئاینی ئەو ئیبراهیمەیە كە لە هەموو ئاینە نەڕاستەكان لایداوە بۆ پەرستنی خوا بەتەنها ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە بە هیچ جۆرێك لە هاوبەش پەیداكەران نەبووە ﴿١٦١﴾ ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان نوێژو (بەندایەتی) و قوربانی ﴿وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي﴾ و ژیان و مردنم ﴿لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ هەر بۆ خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیانە ﴿١٦٢﴾ ﴿لَا شَرِيكَ لَهُ﴾ هیچ هاوبەشێكی نی یە ﴿وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ﴾ و هەر بەوە فەرمانم پێ دراوە ﴿وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە من یەكەمی ناو هەموو موسڵمانان و فەرمانبەردارانم (بۆ خودا) ﴿١٦٣﴾ ﴿قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا بێجگە لەخوا پەرستراوێكی تر بۆ خۆم هەڵبژێرم ﴿وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ﴾ لەكاتێكدا ئەو پەروەردگاری هەموو شتێكە ﴿وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا﴾ و هەر كەسێك هەر گوناهو خراپەیەك بكات تەنها لەسەر خۆیەتی ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وە هیچ كەسێكی گوناهكار گوناهی كەسێكی تر هەڵ ناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆ لای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ ئەدا بەوەی كە ئێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿١٦٤﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە كە ئێوەی كردووە بە جێنشینی زەوی (كۆمەڵ لەدوای كۆمەڵ دێن) ﴿وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ﴾ چەند پلە هەندێكتانی بەرز كردۆتەوە بەسەر هەندێكی تریاندا ﴿لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بكاتەوە لەوەدا كە پێی بەخشیوون ﴿إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵە سەندنی خێرایە (بۆ بەدكاران) ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی ئەو لێبووردەی میهرەبانە (بۆ چاكەكاران) ﴿١٦٥﴾

سورەتی ﴿ الأعراف ﴾

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿المص﴾ بە(ئەلیف، لام، میم، صاد) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بەمانەو مەبەست پێی، بۆ
زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿كِتَابٌ أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ (ئەم قورئانە)
نامەیەکە نێرراوەتە خوارەوە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿فَلَا يَكُن فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ﴾ کەواتە دڵ
تەنگ مەبە(بەپەیڕەو بەکارانی) ﴿لِتُنذِرَ بِهِ﴾ بۆ ئەوەی (ئەوان)بەم قورئانە بترسێنی ﴿وَذِكْرَىٰ
لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وبیرخستنەوەو ئامۆژگاریشە بۆ بڕوادارن ﴿٢﴾ ﴿اتَّبِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ﴾ پەیڕەوی ئەوە
بکەن کە لەلایەن پەروەردگارتانەوە دابەزێنراوەتە خوارەوە بۆتان ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە بێجگە
لەئەو (خودا) شوێنی هیچ پەرستراوێکی تر مەکەون و مەیکەن بەپشتیوانی خۆتان ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾
ئێوە زۆر کەم بیر دەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿وَكَم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ وە چەندەها شار و گوندمان وێران کرد
﴿فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا﴾ و سزای ئێمەیان بۆ هات لەشەودا ﴿أَوْ هُمْ قَائِلُونَ﴾ یان ئەوان لەخەو و پشووی
نیوەڕۆدا بوون ﴿٤﴾ ﴿فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا﴾ جا کاتێک سزای ئێمەیان بۆهات هاوار و بانگیان
هیچ نەبوو ﴿إِلَّا أَن قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێجگە لەوەی کەدەیان ووت بەڕاستی ئێمە ستەمکاربووین ﴿٥﴾
﴿فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پرسیار دەکەین لەوانەی کەپێغەمبەرانیان بۆ نێردرا
(کە چۆن پێشوازیان لێکردن) ﴿وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بێگومان پرسیاریش دەکەین لەپێغەمبەران (کە
چۆن وەڵام درانەوە) ﴿٦﴾ ﴿فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ﴾ جا سوێند بەخوا بەڕاستی (ئەوەی کردوویانە) بۆیان
دەگێڕینەوە لەڕووی زانیارییەوە ﴿وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ﴾ وەئێمە هیچ کاتێک بێ ئاگا نەبووین (لێیان) ﴿٧﴾
﴿وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ﴾ کێشانەی ڕاست (بۆ کردەوەکانتان) لەو ڕۆژەدا دەبێت و گومانی تێدانی یە
﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ جا هەر کەسێ کێشراو(ی چاک)ەکانی قورس بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئەوە
ئەوانەن بزرگار و کەبەشتو بەئامانج ﴿٨﴾ ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە هەر کەسێ کێشراوی (چاکەکانی)
سووک بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُم﴾ ئەوانە کەسانێکن کەخۆیان دۆڕاندووە و زەرەر
مەندبوون ﴿بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی کەستەمیان کرد بەرانبەر بەڵگەو نیشانەکانی
ئێمە (و بەدرۆیان دانا) ﴿٩﴾ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە ئێوەمان نیشتەجێ
و جێگیر کرد لەزەویدا ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ﴾ و جۆرەها هۆی ژیانمان تێیدا بۆ ڕەخساندن
﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ (بەڵام) ئێوە زۆر کەم سوپاس گوزارن ﴿١٠﴾ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ﴾ سوێند
بێت بێگومان ئێوەمان بەدی هێنا و پاشان شکڵ و شێوەمان کێشان ﴿ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾
پاشان ووتمان بەفریشتەکان سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ هەموویان یەکسەر سوژدەیان
برد بێجگە لەئیبلیس (لەشەیتان) ﴿لَمْ يَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ﴾ کە لەسوژدەبەران نەبوو ﴿١١﴾

﴿قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ﴾ (خوا) فەرمووی چی بەرگری کردی کەسوژدە نەبەیت کاتێک
فەرمانم پێکردی ﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی من لە (ئادەم) چاکترم ﴿خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ﴾
چونکە منت لە ئاگر دروست کردووە و ئەوت لە قوڕ دروست کردووە ﴿١٢﴾ ﴿قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا﴾
(خوا) فەرمووی (لە بەهەشت) سەرەوە خوارەوە ﴿فَمَا يَكُونُ لَكَ أَن تَتَكَبَّرَ فِيهَا﴾ چونکە بۆت نی یە لەو
(بەهەشتە)دا خۆت بە گەورە و زل بزانی ﴿فَاخْرُجْ﴾ بەکەوە دەرچۆ ﴿إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەبی
سەر و ڕیسواکانی ﴿١٣﴾ ﴿قَالَ أَنظِرْنِي﴾ ووتی مۆڵەتم بدە (مەمرێنە) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی
زیندوو دەکرێنەوە ﴿١٤﴾ ﴿قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خواش) فەرمووی بێگومان تۆ مۆڵەت دراویت
﴿١٥﴾ ﴿قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي﴾ ووتی ئەی پەروەردگار بەهۆی ئەوەوە کە گومڕات کردم بێگومان
بۆیان (ئادەم و نەوەکانی) دادەنیشم ﴿صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ لەڕێگە ڕاستەکەی تۆدا ﴿١٦﴾ ﴿ثُمَّ لَآتِيَنَّهُم مِّن
بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ ئەمجا سوێندبێ بێگومان بۆیان دەچم لەپێشیانەوە و لەدوایانەوە ﴿وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ
وَعَن شَمَائِلِهِمْ﴾ وە لەلای ڕاستیان و لەلای چەپیانەوە ﴿وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ﴾ ئەوسا نابینی زۆربەیان
سوپاس گوزاربن ﴿١٧﴾ ﴿قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا﴾ (خوا) فەرمووی دەرچۆ تیێدا بە لۆمەکراوی و
دەرکراوی ﴿لَّمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان هەرکەس شوێنی تۆ کەوتبێت لەوان ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكُمْ
أَجْمَعِينَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ پڕ دەکەم لە ئێوە هەمووتان ﴿١٨﴾ ﴿وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ﴾
وە (ووتمان) ئەی ئادەم تۆ و هاوسەرەکەت نیشتەجێی بەهەشت بن ﴿فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا﴾ بخۆن
لەهەرچی کەویست و حەزتان لێ بوو ﴿وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ بەڵام نزیکی ئەو درەختە مەکەونەوە
﴿فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لە گیا لەستەم کاران دەبن ﴿١٩﴾ ﴿فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجا شەیتان خەیاڵ و
خەتەرە و وەسوەسەی خراپی خستە دڵیان ﴿لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِن سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی دەربخات
بۆیان ئەو عەیب و عەورەتەی کە شاردرابوویەوە لێیان (و بەدەرەوە نەبوو) ﴿وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَٰذِهِ
الشَّجَرَةِ﴾ وە پێی ووتن پەروەردگارتان (لەبەر هیچ هۆیەک) بەرگری ئەو درەختەی لێ نەکردوون
﴿إِلَّا أَن تَكُونَا مَلَكَيْنِ﴾ مەگەر لەبەر ئەوەی کەمەبە دوو فریشتە ﴿أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ﴾ یان (لەبەهەشتدا)
بمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٠﴾ ﴿وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ﴾ وە سوێندی بۆ خواردن ووتی بێگومان
من لە ئامۆژگاریکەرانی دڵسۆزی ئێوەم ﴿٢١﴾ ﴿فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ﴾ سەرئەنجام بەخەڵەتاندن هانی دان
﴿فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ﴾ جا کاتێک (لەبەر و بووەی) ئەو درەختەیان چەشت ﴿بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا﴾ هەردووکیان
عەیب و عەورەتیان دەرکەوت ﴿وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ وە دەستیان کرد بەداپۆشینی خۆیان
بە گەڵای (درەختانی) بەهەشت ﴿وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا﴾ وە پەروەردگاریان بانگی هەردووکیانی کرد ﴿أَلَمْ
أَنْهَكُمَا عَن تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ﴾ ئایا ئەو درەختەم قەدەغە نەکرد لێتان ﴿وَأَقُل لَّكُمَا﴾ وە ئایا پێم نەووتن ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ
لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ کە بێگومان شەیتان بۆ ئێوە دوژمنێکی ئاشکرایە ﴿٢٢﴾

﴿قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا﴾ هەردووكیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ئێمە ستەممان لەخۆمان كرد
﴿وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا﴾ جا ئەگەر لێمان نەبووری و میهرەبانیمان لەگەڵ نەكەیت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ
الْخَاسِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لەزیانباران دەبین ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ اهْبِطُوا﴾ (خوا) فەرمووی بڕۆنە
خوارەوە(لەبەهەشت) ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ هەندێكتان دوژمنی هەندێكی ترتانن ﴿وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
مُسْتَقَرٌّ﴾ وە بۆتان هەیە لەزەویدا نیشتەجێ بوون ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ و هۆی ڕابواردن و ژیان تا ماوەیەك
﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ﴾ (خوا) فەرمووی لەزەوی دا دەژین و لەویشدا دەمرن ﴿وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ﴾ و هەر لەویش دەردەهێنرێن (و زیندوو دەكرێنەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەی ئادەم
﴿قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا﴾ بێگومان پۆشاكمان بۆ ناردوون ﴿يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا﴾ كەعەیب و عەورەتتان
دادەپۆشێ وە پۆشاكی جوان و ڕازاوەیش (مان بۆ ناردوون) ﴿وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بەڵام پۆشاكی
ترسان لەخوا و پەرێزكاری چاكترو باشترە ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوەی باسكرا هەندێكە لەبەڵگەو
نیشانەكانی خوا ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربكەنەوەو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٦﴾ ﴿يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ
الشَّيْطَانُ﴾ ئەی نەوەی ئادەم با شەیتان فریوتان نەدات و نەتانخەڵەتێنێ ﴿كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ﴾
هەروەك چۆن باوك و دایكتانی لەبەهەشت دەركرد ﴿يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا﴾ لەحاڵێكدا پۆشاكەكەیانی
لێ داكەند ﴿لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا﴾ بۆ ئەوەی عەیب و عەورەتیان (دەربخات و) نیشانیان بدات ﴿إِنَّهُ
يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ﴾ بەڕاستی شەیتان خۆی و دەستەكەی دەتانبینن ﴿مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ﴾ لەجێگایەكەوە
كەئێوە ئەوان نابینن ﴿إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە شەیتانەكانمان گێڕاوە ﴿أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾
بەدۆست وخۆشەویست بۆ ئەوانەی كەباوەڕ ناهێنن ﴿٢٧﴾ ﴿وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً﴾ وە كاتێك كردەوەیەكی
زۆر بەدو ناشیرینیان دەكرد (كە بەرووتی تەواف كردن بوو بەیەكێكیان) ﴿قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا﴾
دەیان ووت لە باوو باپیرمانەوە بۆمان ماوەتەوە ﴿وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا﴾ وە خوا فەرمانی ئەو (كردەوە)ی پێ
داووین ﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان خوا فەرمان نادا بەكردەوەی
بەدو خراپ ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئایا بەدەم خواوە شتێك دەڵێن كەنایزانن و بێ ئاگان لێی؟ ﴿٢٨﴾
﴿قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ﴾ بڵێ پەروەردگارم فەرمانی بە دادپەروەری داوە ﴿وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾
وە بەكاتی هەموو نوێژێكدا ڕاست ڕوو بكەنە خوا ﴿وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ و دڵسۆز بە
هاواری لێ بكەن و بیپەرستن ﴿كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ﴾ هەروەكو لە یەكەم جارەوە (خوا) دروستی
كردوون بەو شێوەیە دەگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢٩﴾ ﴿فَرِيقًا هَدَىٰ﴾ دەستەیەكی ڕێنموویی كردوە
﴿وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ﴾ دەستەیەكیش گومڕایی بەسەریاندا چەسپا ﴿إِنَّهُمُ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ﴾
بەڕاستی ئەوانە شەیتانەكانیان كرد ﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەدۆست و پشتیوانی خۆیان لەجیاتی خوا
﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ وە وا گومان دەبەن كەڕێنموویی كراوون ﴿٣٠﴾

﴿يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾ ئەی نەوەی ئادەم، پۆشاکی جوان و ڕازاوەتان بپۆشن
لەکاتی هەموو نوێژ (چوونە مزگەوتێکتاندا) ﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا﴾ وە بخۆن و بخۆنەوە
(ئەوەی کە خوا حەڵاڵی کردووە بۆتان) و زیادەڕۆیی مەکەن ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومان
خوا زیادەڕۆیانی خۆش ناوێت (٣١) ﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ کێ
ڕازاندنەوە وجوانی و (ناز و نیعمەتە) خواییەکانی حەرام کردووە ﴿الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ﴾ کەخوا بۆ
بەندەکانی دروستی کردووە ﴿وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ﴾ هەروەها ڕۆزی وخۆراکە پاك و خۆشەکان
(کێ حەرامی کردوون) ﴿قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوانە بۆ
بڕوادارانە لەژیانی دونیادا (بێ بڕوایانیش لەپەنای ئەواندا بەشداری دەکەن) ﴿خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾
(بەڵام) لەڕۆژی دوایی دا تایبەتە بەبڕوادارانەوە ﴿كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ بەم شێوەیە ئایەتەکەمان
بەش دەکەین و ڕوونی دەکەینەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێك کە دەزانن و تێ دەگەن (٣٢)
﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم تەنها ئەو کردەوانەی حەرام کردوە کەزۆر بەدو
خراپن ﴿مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ﴾ ئەوانەی کە ئاشکران و ئەوانەش نهێنین ﴿وَالْإِثْمَ﴾ وە گوناهی (حەرام
کردووە) ﴿وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ وە دەست درێژی بەناحەق ﴿وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ﴾ وە (حەرامی کردوە)
شتێك بکەنە هاوبەش بۆ خوا ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا﴾ کەبەڵگەی بۆ نەهاتووە ﴿وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾
وە (حەرامی کردووە) کەبەدەم خواوە شتانێك بڵێن کەنایزانن (٣٣) ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ﴾ وە بۆ هەموو
ئوممەتێ کاتێکی دیاری کراو هەیە (بۆ مردن و سزادانیان) ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك ماوە(ی
مردن یا سزا) کەیان هات ﴿لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ ساتێك دوانا کەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون
(٣٤) ﴿يَا بَنِي آدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ﴾ ئەی نەوەی ئادەم ئەگەر بۆتان هات ﴿رُسُلٌ مِنْكُمْ﴾ پێغەمبەرانێك لەخۆتان
﴿يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي﴾ ئایەتەکانی منیان بۆ دەخوێننەوە ﴿فَمَنِ اتَّقَى وَأَصْلَحَ﴾ جا هەر کەس خۆی پاراست (لە
نافەرمانی خوا) و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ ئەوە ترسی نابێ لەسەر یە
وخەم و خەفەتیش ناخۆن (٣٥) ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەش کە بێ بڕوا بوون بەئایەتەکانی ئێمە
﴿وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا﴾ و خۆیان بەزل زانی لەبەرانبەر ئەو ئایەتانەدا ﴿أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەو
هاوەڵانی ئاگرن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە بەهەمیشەیی تیایا دەمێننەوە (٣٦) ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا﴾ جا کێ لەوە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یان
بێ بڕوا بێت بەئایەتەکانی خوا ﴿أُولَئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ﴾ ئەوانە ئەو بەشەی بۆیان نوسراوە دوو
چاریان دەبێت ﴿حَتَّى إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا﴾ هەتا ئەو کاتەی نێردراوەکانمان (فریشتەکانی گیان کێشان) دێن بۆیان
﴿يَتَوَفَّوْنَهُمْ﴾ دەیانمرێنن و (گیانیان دەکێشن) ﴿قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ پێیان دەڵێن
ئەوانەی لەجیاتی خوا ئێوە هاوارو پاڕانەوەتان لێ ئەکردن لەکوێن ﴿قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا﴾ (لەوەڵامدا) دەڵێن
دیار نین و ون بوون لێمان ﴿وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ﴾ وە شایەتی دەدەن لەسەر خۆیان ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا
كَافِرِينَ﴾ کە بێگومان ئەوانە لە دونیادا بێ بڕوا بوون (٣٧)

﴿قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ﴾ (خوا پێیانی) دەفەرموو ئێوە لەگەڵ ئەو
ئوممەتانەی کەلە پێش ئێوەوە بوون لەجنۆکەو ئادەمیزاد بچنە ئاگری دۆزەخەوە ﴿كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ
أُخْتَهَا﴾ هەر جارێك دەستەیەك دەچنە ناویەوە نەفرین لەهاوبیرانی دەكات ﴿حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا﴾
هەتا هەموو دەگەن بەیەك و كۆدەبنەوە یەك دەگرن ﴿قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ﴾ دواییەكانیان (كەشوێن
كەوتوو بوون) دەربارەی پێشەوەكانیان (كەپێشەوا بوون) دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا﴾ ئەی پەروەردگارمان
ئەوانە ئێمەیان گومڕا كرد ﴿فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ﴾ دەتۆش لەئاگردا دووقات سزایان بدە
﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) دەفەرمووێ ﴿لِكُلٍّ ضِعْفٌ﴾ بۆ هەر كامێان (سزا) دوو بەرامبەرە ﴿وَلَٰكِن لَّا
تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نازانن و پێ ناگەن ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ﴾ سەرۆك و چاو لێكراوەكان بە شوێن
كەوتووەكانیان دەڵێن ﴿فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ﴾ ئێوەش هیچ زیادە ڕێزێكتان بەسەر ئێمەدا نییە
﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ دە ئێوەش سزا بچێژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) دەتان
كرد ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بێ بڕوا بوون بەئایەتەكانی ئێمە ﴿وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا﴾
وەخۆیان بەگەورەتر دادەنا لە بەرامبەریاندا ﴿لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ﴾ ئەوانە دەرگاكانی ئاسمانیان بۆ
ناكرێتەوە ﴿وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ و ناچنە بەهەشتەوە ﴿حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ﴾ هەتا حوشتر نەچێت
بەكونی دەرزی دا (ئەمەش مەرجێكە هەرگیز نایەتە دی) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە
تۆڵە لە تاوانباران دەسێنین ﴿٤٠﴾ ﴿لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ﴾ ئەوانەی لەدۆزەخدا، فەرش و ڕاخەریان (لە ئاگرە)
﴿وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ﴾ وە لەلای سەرووشیانەوە لێفەو داپۆشەریان (لەئاگرە) ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئا بەو
جۆرە تۆڵە لەستەمكاران دەسێنین ﴿٤١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی كە بڕوایان هێناوە
و كردەوەی چاكیشیان كردووە ﴿لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾ داوا لە هیچ كەس ناكەین زیادە لەتوانای خۆی
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئا ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان هەمیشەیین تێیدا ﴿٤٢﴾
﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم﴾ ئەوەی لەدڵیاندا بوو بێت داماڵین ﴿مِّنْ غِلٍّ﴾ لە كینە و ڕق (دەربارەی یەكتری)
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەكان دەڕوون بەژێر (كۆشك و باخەكان)یاندا ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
هَدَانَا لِهَٰذَا﴾ وە دەڵێن سوپاس بۆ ئەو خوایەی كە ڕێنموویی كردین بۆ ئەم ڕێگایە ﴿وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ﴾ كە
ئێمە هەرگیز ڕێبەری ڕاست شارەزا نەدەبووین ﴿لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا ڕێنموونی نەكردینایە
﴿لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بێگومان نێردراوەكانی پەروەردگارمان ڕاستیان هێنا
﴿وَنُودُوا أَن تِلْكُمُ الْجَنَّةُ﴾ وە بانگیان لێ دەكرێت بەمەی كەئەمە بەهەشتە ﴿أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ﴾ پێتان بەخشرا بەهۆی ئەو كردەوە (چاكانەی كە) دەتان كرد ﴿٤٣﴾

﴿وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ وە بەهەشتیەکان بانگ دەکەن ﴿أَصْحَابَ النَّارِ﴾ لەدۆزەخیەکان ﴿أَن قَدْ وَجَدْنَا
مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا﴾ بێگومان ئێمە ئەوەی کەپەروەردگارمان بەڵێنی پێدابین ڕاست بوو پێی گەیشتین
﴿فَهَلْ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا﴾ جا ئایا ئێوەش ئەوەی کەپەروەردگارمان بەڵێنی پێدان ڕاست بوو پێی
گەیشتن ؟ ﴿قَالُوا نَعَمْ﴾ دەڵێن بەڵێ ﴿فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ﴾ پاشان جارچیەك جاری دەدا لەنێوانیاندا
﴿أَن لَّعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ کەنەفرینی خوا لەسەر ستەمکاران بێت (٤٤) ﴿الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾
ئەوانەی بەرهەڵستی بە ڕێی خوا دەکەن ﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و دەیان ویست ئەو(ڕێگایە) بەخوار و
خارێنت بشان بدەن ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بێ بڕوا بوون بەڕۆژی دوایی (٤٥) ﴿وَبَيْنَهُمَا
حِجَابٌ﴾ و لەنێوانیاندا پەردەو جیاکەرەوەیەك هەیە ﴿وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ﴾ بەسەر ئەعرافەوە (کەبەرزاییەکە
لەنێوان بەهەشت و دۆزەخدا) پیاوانێك هەن ﴿يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ﴾ هەر یەکە لەبەهەشتی
ودۆزەخیەکان دەناسنەوە بەهۆی نیشانە (وشێوەی تایبەت)ی یانەوە ﴿وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَن سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾
جا بەهەشتیەکان بانگ دەکەن و دەڵێن سەلامتان لێ بێت ﴿لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ﴾ بەچوونەتە
ناویەوە بەڵام ئومێدیان هەیەو بەتەمان بچنەناوی (٤٦) ﴿وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ﴾ هەر کاتێك ڕوویان لادرێ
و وەرگێردرێ ﴿تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ﴾ بەرەو لای دۆزەخیەکان ﴿قَالُوا رَبَّنَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان
﴿لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ مەمانخەرە ڕیزی گەلی ستەمکارانەوە (٤٧) ﴿وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا﴾ وە
ئەوانەی وان بەسەر ئەعرافەوە پیاوانێك بانگ دەکەن ﴿يَعْرِفُونَهُم بِسِيمَاهُمْ﴾ کەبەنیشانەی تایبەتی
یان دەیان ناسن ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنكُمْ جَمْعُكُمْ﴾ کۆمەڵەکەتان سوودی بۆ نەگەیاندن
﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ﴾ هەروەها خۆبەزل زانین و لەخۆبایی بوونتان نەکەڵکتان نەهات (٤٨)
﴿أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ﴾ ئایا ئەوانە(هەژارە باوەڕدارەکان) هەر ئەوانە نین کەئێوە (لەدونیادا) سوێندتان
دەخوارد ﴿لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ﴾ کەخوا بەر میهرەبانی خۆیان ناخات ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ﴾ (خوا
بەهەژارە باوەڕدارەکان ئەڵێ) بچنە بەهەشت هیچ مەترسیەکتان لەسەر نیە ﴿وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ﴾ و ئێوە
خەم ناخۆن (٤٩) ﴿وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ﴾ وە دۆزەخیەکان بانگ و هاوار لەبەهەشتیەکان دەکەن
﴿أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ﴾ (دەڵێن) هەندێ ئاومان بۆ ببەخشن ﴿أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ یان هەندێ لەو ڕزقەی
کەخوا پێی بەخشیوون ﴿قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ (لەوەڵامیاندا) دەڵێن خوا هەردووکی
لەسەر بێ بڕوایان حەرام کردووە (٥٠) ﴿الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ﴾ ئەوانەی کەئایینەکەی خۆیان کردبووە
﴿لَهْوًا وَلَعِبًا﴾ سەرقاڵی بێ سوودو گاڵتە جاڕی ﴿وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیا هەڵیخەڵەتاندن
﴿فَالْيَوْمَ نَنسَاهُمْ﴾ بۆیە ئەمڕۆ ئەوان لەبیرخۆمان دەبەینەوە ﴿كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَٰذَا﴾ هەرچۆنێك
ئەوان دیداری ئەم ڕۆژەیان لەبیری خۆیان بردبووە ﴿وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ وە (لەبەرئەوەی)
ئایەتەکانی ئێمەیان نیکار دەکرد (دانیان پێدا نەدەهێنا) (٥١)

﴿وَلَقَدْ جِئْنَاهُم بِكِتَابٍ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە کتێبێکمان بۆ هێناون ﴿فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ لەڕووی
زانستەوە بەڕوونی شیمان کردوتەوە ﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ کەڕێنموونی و میهرەبانی یە بۆ
کەسانێك بڕوا دەهێنن ﴿٥٢﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ﴾ ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بێجگە لە سەرئەنجامی
هەڕەشەکانی ئەو (قورئانە)؟ ﴿يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە سەرئەنجامی (هەڕەشەکانی) بەدی
دێت ﴿يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی لەوەو پێش لەبیریان کردبوو دەڵێن ﴿قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا
بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی پێغەمبەرانی پەروەردگارمان بەڕاستیەوە هاتن ﴿فَهَل لَّنَا مِن شُفَعَاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَا﴾
جا ئایا (لەمڕۆ) تکاکارانێك بۆ ئێمە هەیە تکامان بۆ بکەن ﴿أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ﴾
یا بگەڕێنرێینەوە بۆ دونیا تا کردەوەی چاك بکەین جگە لەوەی دەمان کرد ﴿قَدْ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ بێگومان
خۆیانیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی هەڵیان دەبەست وون بوو لێیان ﴿٥٣﴾
﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان ئەو خوایەیە ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾
کە ئاسمانەکان و زەوی لەشەش ڕۆژدا دروست کردووە ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان (خوا)
بەرز بووەوە سەر عەرش و قەراری گرت (ئێمە ئیمانمان پێ هەیە بەڵام شێوەکەی نازانین پرسیار
کرا لە ئیمامی مالیك دەربارەی (استواء) فەرمووی وەستانەکە حەقیقەتەو چۆنیەتیەکەی نەزانراوەو
پرسیار کردن دەربارەی بیدعەتە وباوەڕبوون پێی واجبە) ﴿يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ﴾ بە(تاریکایی) شەو
(ڕۆشنایی) ڕۆژ دادەپۆشێت (بەپێچەوانەشەوە) ﴿يَطْلُبُهُ حَثِيثًا﴾ (ڕۆژ بەشوێن شەوەوەیە بەخێرایی)
وشەو بەشوێن ڕۆژەوەیە بەخێرایی ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ﴾ خۆرو مانگ و ئەستێرەکانیش
﴿مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ﴾ ژێر بار کراون بەفەرمانی خوی ﴿أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ﴾ بیدارین کەبەدی
هێنان و فەرماندان هەر بۆ خوایە ﴿تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ پاك و بێگەردە (لەهەموو کەم و کوڕی
یەك) خوای پەروەردگاری هەموو جیهانیان ﴿٥٤﴾ ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً﴾ لەپەروەردگارتان
بپاڕێنەوە بەزەلیلی (و کڕووزانەوە) و بەنهێنی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾ بێگومان خوا دەست درێژی
کارانی خۆش ناوێت ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾ خراپەکاری مەکەن لەزەویدا پاش
ئەوەی کەخوا چاکی کردووە ﴿وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ وە هاوار و پاڕانەوە بۆ خوا بەترس و ئومێدەوە
﴿إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی میهرەبانی خوا لەچاکەکارانەوە نزیکە ﴿٥٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ
الرِّيَاحَ﴾ وە ئەو (خوا) ڕانێکە بایەکان دەنێرێت ﴿بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ مژدەدەر پێش (باران ی)
ڕەحمەتی پەروەردگار ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا﴾ هەتا کاتێ هەوری قورس(ی باراناوی) هەڵدەگرن
﴿سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ دەینێرین بۆ وڵاتێکی مردوو (وشکی بێ گیا) ﴿فَأَنزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ﴾ جا بەو (هەورە)
بارانی دەبارێنین ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ بەهۆی ئەوەوە هەموو بەروبوومێك دەردەهێنین (بە
ڕوەك) ﴿كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ﴾ هەروەهاش مردووەکان لەزەوی دەردەهێنین (زیندوویان دەکەینەوە)
﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ تا ئێوە بیربکەنەوە ﴿٥٧﴾

﴿وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ﴾ زەوی وخاکی پاك و بەپیت ﴿يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ﴾ رووەك و شینبیەکەی بەفەرمانی
پەروەردگاری دەرویێت ﴿وَالَّذِي خَبُثَ﴾ وە ئەوەی پیس و بێ خێرە ﴿لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا﴾ درك و دال نەبی
لێ ی نارویێت و دەرنایەت ﴿كَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ﴾ ئا بەم جۆرە ئایەتەکانی خۆمان باس دەکەین
﴿لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ﴾ بۆ گەلێك کە سوپاسگوزارین ﴿٥٨﴾ ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا!
بێگومان ئێمە نووحمان رەوانە کرد بۆ لای گەلەکەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم
تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە هیچ پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو (خوا) ﴿إِنِّي أَخَافُ
عَلَيْكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم (دووچاری) ئێوە بێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ سزای رۆژێکی گەورە
(کە رۆژی دوایی یە) ﴿٥٩﴾ ﴿قَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ﴾ کاربەدەست و دەسەڵاتدارانی گەلەکەی وتیان
﴿إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گومڕاییەکی ئاشکرادا دەبینین ﴿٦٠﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ﴾
فەرمووی ئەی گەلەکەم هیچ گومڕایی یەك لەمندا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڵکو
من نێرراوم لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٦١﴾ ﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ پەیامەکانی پەروەردگارم
رادەگەیەنم پێتان ﴿وَأَنصَحُ لَكُمْ﴾ وە ئامۆژگاریتان دەکەم ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ و ئەوەی من
لەلایەن خواوە دەیزانم ئێوە نایزانن ﴿٦٢﴾ ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە
لە هاتنی پەیام و یادخەرەوەیەك لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆتان
(کە نووحە) ﴿لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا﴾ بۆ ئەوەی ئاگادارتان کاتەوە و بتانترسێنێت و خۆتان بپارێزن
(لە نافەرمانی خوا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ بۆ ئەوەی رەحمتان پێ بکرێت ﴿٦٣﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيْنَاهُ﴾ دوای
ئەوە بڕوایان پێ نەهێنا ئێمەش (نووح)مان رزگار کرد ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ﴾ هەروەها ئەوانەش
لە گەڵیدا بوون لە کەشتیەکەدا ﴿وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ پاشان ئەوانەی بڕوایان نەبوو بە
ئایەتەکانمان نوقممان کردن و خنکاندمان ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێ (دڵ)
کوێر بوون ﴿٦٤﴾ ﴿وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا﴾ وە ناردمان بۆ لای گەلی عاد براکەیان کە هوود(پێغەمبەرە)
﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ
پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە پارێزکار نابن ولەخوادا ناترسن؟! ﴿٦٥﴾
﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو کاربەدەست و دەسەڵاتدارانەی کە بێ بڕوا بوون لە گەلەکەی
وتیان ﴿إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لە گێلی و نەفامیدا دەبینین ﴿وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾
وە بەڕاستی وا گومان دەبەین کە تۆ لە درۆزنان بیت ﴿٦٦﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ﴾ فەرمووی ئەی
گەلەکەم هیچ گێلی و نەفامی یەك لە مندا نی یە ﴿وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڵکو من نێرراوێکم
لەلایەن پەروەردگاری هەموو جیهانیانەوە ﴿٦٧﴾

﴿أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ پەیامەکانی پەروەردگارم بەئێوە ڕادەگەیەنم ﴿وَأَنَا۠ لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ﴾ وە من بۆ ئێوە
ئامۆژگارێکەرێکی دەست پاك و ئەمینم ﴿٦٨﴾ ﴿أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ئایا سەرتان سوڕماوە
لەهاتنی (بێگاو) ئامۆژگاری لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ﴾ بۆ پیاوێك
لەخۆتان تا ئاگادارتان بکات ﴿وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ وە بیری (چاکەکانی خوا) بکەنەوە کاتێ ئێوەی کردە
﴿خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ﴾ بەجێنشین لەپاش گەلی نووح ﴿وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَسْطَةً﴾ وە لەش
وقەڵافەتی ئێوەی لەوان گەورەتر دروست کرد ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ کەواتە بیری چاکەو بەهرەکانی
خوا بکەنەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگارتان بێت ﴿٦٩﴾ ﴿قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ﴾ ووتیان
ئایا بۆ ئەوە هاتووی بۆ لامان کە بەتەنها خوا بپەرستین ﴿وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ وە وازبێنین
لەوەی باوك و باپیرانمان دەیانپەرستن ﴿فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ کەواتە ئەو (سزایە)ی کەبەڵێنت پێ داوین
بۆمان بێنە دی ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەیت و لەڕاستگۆیانی ﴿٧٠﴾ ﴿قَالَ قَدْ وَقَعَ
عَلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ﴾ فەرمووی بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە تووشتان بووە ﴿رِجْسٌ
وَغَضَبٌ﴾ سزاو خەشم و تووڕەیی ﴿أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ﴾ ئایا دەمە قاڵێم لەگەڵ دەکەن دەربارەی
چەند ناوێك ﴿سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم﴾ کەئێوەو باوو باپیرانتان ناوتانە بەتێك ﴿مَّا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِن
سُلْطَانٍ﴾ کەخوا هیچ بەڵگەیەکی لەسەریان نەناردوتە خوارەوە ﴿فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ﴾
جا کەواتە چاوەڕوانی بکەن منیش لەگەڵتان لەچاوەڕوانانم ﴿٧١﴾ ﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾
ئەوسا ئەوو ئەوانەش لەگەڵی بوون (وباوەڕیان پێ هێنابوو) بەمیهرەبانیەك لەلایەن خۆمانەوە ڕزگارمان
کردن ﴿وَقَطَعْنَا دَابِرَ﴾ ئەوانەشمان لەڕیشە هێنا ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ کەئایەتەکانی
ئێمەیان بەدرۆ دادەنا و باوەڕدار نەبوون ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ وە بۆ گەلی سەمودیش
صالحی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم خوا بەتەنها بپەرستن
﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومان
موعجیزەیەکی ڕوونتان لەپەروەردگارتانەوە بۆ هاتووە ﴿هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً﴾ ئەمە حوشتری
خوایە کە موعجیزەیەکە بۆ ئێوە ﴿فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ جا لێی گەڕێن با بخوا و بلەوەڕێت
لەزەوی خوادا ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾ و ئازاری مەدەن و دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ﴾ (ئەگەر وابکەن) تووشی سزایەکی سەخت و بەئازار دەبن ﴿٧٣﴾

﴿وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ﴾ بیر بکەنەوە لەو کاتەی کەخوا ئێوەی گێڕا ﴿خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ﴾ بەجێنشین
لەپاش هۆزی عـاد ﴿وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا دایمەزراندن و نشتەجێی کردن ﴿تَتَّخِذُونَ مِنْ
سُهُولِهَا قُصُورًا﴾ لەدەشتەکانیدا کۆشکی بەرز دروست دەکەن ﴿وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا﴾
وە لەشاخەکانی دا، ماڵ و خانوو دادەتاشن ﴿فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ﴾ دەبیر بکەنەوە نەچاکە گەورەکانی
خوا (وسوپاسی بکەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ و خراپەکاری مەکەن لەوڵاتدا (و مەبن
بەخراپەکار و گێرەشێوێن) ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ﴾ دەستەلاتدارە لووت بەرزەکانی
گەلەکەی وتیان ﴿لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ بەوانەی لاواز و ژێر دەستەکرا بوون ﴿لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ﴾
ئەوانەی بڕوایان هێنا بوو لەناویاندا ﴿أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ﴾ ئایا دەزانن کەصاڵح رەوانە
کراوە لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ وتیان بێگومان ئێمە بڕوادارین
بەوەی کەصالح پێی ڕەوانە کراوە ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆیان بەزل دەزانی وتیان
﴿إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ باوەڕین بەوەی کەئێوە بڕواتان پێی هێناوە
﴿٧٦﴾ ﴿فَعَقَرُوا النَّاقَةَ﴾ ئەمجا حوشترەکەیان سەربڕی ﴿وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ وە سەرکەشیان کرد
لەفەرمانی پەروەردگاریان ﴿وَقَالُوا يَا صَالِحُ﴾ وە وتیان ئەی صالح ﴿ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ ئەو بەڵێنی
(سزا) ی بەئێمە دەتدەیت بۆمان بێنەدی ﴿إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەپێغەمبەرانی ﴿٧٧﴾
﴿فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ بەهۆی ئەوەوە بومەلەرزەیەکی بەتین لێی دان ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾
ئیتر هەموویان لەماڵ وخانووەکانیان دا بوون بە(لاشەی) بێ گیان و بێ جوڵە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾
جا صالح ڕووی لێ وەرگێڕان (و وازی لێ هێنان) ﴿وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي﴾ وە
فەرمووی ئەی گەلەکەم سوێند بەخوا بەڕاستی پەیامی پەروەردگارم پێ ڕاگەیاندن ﴿وَنَصَحْتُ لَكُمْ﴾
وە ئامۆژگاریم کردن و دڵسۆز بووم بۆتان ﴿وَلَٰكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ﴾ بەڵام ئێوە ئامۆژگار و دڵسۆزانتان
خۆشناوێت ﴿٧٩﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە لوطمان نارد، کاتێک بەگەلەکەی ووت ﴿أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾
چۆن ئێوە ئەو کارە زۆر بەدو خراپە دەکەن کە (نێربازییە) ﴿مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ هیچ
کەس لەجیهاندا پێشتان نەکەوتوە لەو (کارەپیسە)دا ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً﴾ بەڕاستی
ئێوە بەپیاوان ئارەزوتان دەشکێنن؟ ﴿مِنْ دُونِ النِّسَاءِ﴾ لەجیاتی ئافرەتان؟ ﴿بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ﴾
بەڵکو ئێوە دەستەیەکی زیادە ڕۆن ﴿٨١﴾

﴿وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ﴾ وە وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّا أَن قَالُوا﴾ بێجگە لەوەی کە وتیان
﴿أَخْرِجُوهُم مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لەشار و وڵاتەکەتان (لووط و ئیماندارەکان) دەریکەن ﴿إِنَّهُمْ
أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە کەسانێکن کەخۆیان پاك و تەمیز ڕادەگرن (٨٢) ﴿فَأَنجَيْنَاهُ
وَأَهْلَهُ﴾ ئەمجا ئێمە خۆی وشوێنکەوتوانیمان ڕزگار کرد ﴿إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ جگە
لەخێزانەکەی کە لەتیاچووان بوو (٨٣) ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ جا بەردانێکمان بەسەرا باراندن (بەردە
بارانمان کردن) ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ﴾ جا سەیر کە سەرئەنجامی تاوانباران چۆن بوو
(وچیان لێ هات) (٨٤) ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وە بۆ گەلی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان نارد
﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم بەتەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ
پەرستراوێکتان نیە بێجگە لەو ﴿قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بێگومان لەلایەن پەروەردگارتانەوە
بەڵگەو موعجیزەیەکی ڕوون و ئاشکراتان بۆ هاتووە ﴿فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ﴾ کەواتە بە پێو بە
و کێشانەتان دروست و ڕاست بێ ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ و لەشت و مەکی خەڵکی
کەم مەکەنەوە (بەدزی) ﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾ وە لەزەویدا خراپەکاری مەکەن
لەپاش چاکردنی ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەمەی باسکرا چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾
ئەگەر ئێوە ئیماندارن (٨٥) ﴿وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ﴾ وە لەسەر هەموو ڕێگەیەك دامەنیشن (ڕێگە
مەگرن) ﴿تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ هەڕەشە بکەن و بەرهەڵستی ڕێگەی خوا بکەن
﴿مَنْ آمَنَ بِهِ﴾ لەو کەسەی باوەڕی پێ هێنابێ ﴿وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ و بتانەوێت ڕێگەی خوا
بەلاری وچەوتی بخەنەڕوو ﴿وَاذْكُرُوا إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا﴾ وە بیری ئەو کاتە بکەنەوە کە ئێوە کەم بوون
﴿فَكَثَّرَكُمْ﴾ پاشان خوا زۆری کردن ﴿وَانظُرُوا﴾ دەی سەرنج بدەن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُفْسِدِينَ﴾ سەرئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو (وچیان لێ هات) (٨٦) ﴿وَإِن كَانَ طَائِفَةٌ
مِّنكُمْ﴾ وە ئەگەر کۆمەڵێك لەئێوە ﴿آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ﴾ باوەڕیان هێنا بێت بەو پەیامەی بەمندا
نێردراوە ﴿وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا﴾ وە کۆمەڵێکی ترتان باوەڕیان نەهێنا بێت ﴿فَاصْبِرُوا﴾ ئەوە ئارام بگرن
﴿حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا﴾ هەتا خوا بڕیار دەدات لەنێوانماندا ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا)
باشترینی بڕیاردەرانە (٨٧)

﴿قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو کاربەدەست و دەسەڵاتدارانەی کەخۆیان بەگەورە دائەنا لەناو گەلەکەی (شوعەیب) دا وتیان ﴿لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ﴾ ئەی شوعەیب بێگومان دەرت دەکەین ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش کە بڕوایان هێناوە لەگەڵ تودا ﴿مِن قَرْيَتِنَا﴾ لە شارەکەمان ﴿أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا﴾ یان دەبێ بگەڕێنەوە سەر ئاینی ئێمە ﴿قَالَ﴾ (شوعەیب) فەرمووی ﴿أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ﴾ ئەگەر حەزیشی نەکەین و پێشمان ناخۆش بێت ﴿٨٨﴾ ﴿قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ بێگومان درۆیەکی گەورەمان بۆ خوا هەڵبەستووە ﴿إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُم﴾ ئەگەر بگەڕێینەوە ناو ئاینەکەتان (کە بت پەرستی یە) ﴿بَعْدَ إِذْ نَجَّانَا اللَّهُ مِنْهَا﴾ پاش ئەوەی کەخوا ڕزگاری کردین لێی ﴿وَمَا يَكُونُ لَنَا أَن نَّعُودَ فِيهَا﴾ ڕەوا نیە بۆمان بگەڕێینەوە بۆ ناو ئەو (بت پەرستی یە) ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا﴾ مەگەر خوای پەروەردگارمان بیەوێت ﴿وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانست و ئاگاداری پەروەردگارمان هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾ تەنها پشتمان بە خوا بەستووە ﴿رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا﴾ (وتیان) ئەی پەروەردگارمان، لەنێوان ئێمە و گەلەکەماندا حوکم و بڕیار بدە ﴿بِالْحَقِّ﴾ بەحەق ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ﴾ تۆ باشترین بڕیار دەرانی ﴿٨٩﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ دەستەو ئەشرافی هۆزەکەی کە بێ بڕوا بوون وتیان ﴿لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر ئێوە شوێنی شوعەیب بکەون ﴿إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَاسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە زیان لێکەوتوان خۆتانن ﴿٩٠﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ جا بەهۆی ئەوەوە بوومەلەرزەیەکی توند لێی دان ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ هەموویان لەماڵەکانیاندا لەناوچوون (بێ گیان و جووڵە کەوتن) ﴿٩١﴾ ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بەدرۆزانی (باوەڕیان پێی نەهێنا) ﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا﴾ (وا تیا چوون) وەك هەرگیز لەو ماڵانەدا نەبووبن (وتیدا نەژیابن) ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا﴾ ئەوانەی کە شوعەیبیان بە درۆزانی (باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ﴾ هەر ئەوان خەسارۆمەند بوون ﴿٩٢﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾ ئیتر (شوعەیب) ڕووی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَا قَوْمِ﴾ فەرمووی ئەی گەلەکەم ﴿لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی من پەیامی پەروەردگارم بە ئێوە گەیاند ﴿وَنَصَحْتُ لَكُمْ﴾ و ئامۆژگاریم کردن ﴿فَكَيْفَ آسَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ﴾ جا چۆن بۆ هۆزی بێ بڕوا و کافر خەم و خەفەت بخۆم ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ﴾ ئێمە بۆ هەر گوندو شارێك پێغەمبەرێکمان ڕەوانە کردبێت ﴿إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا﴾ دانیشتوانیمان تووش کردووە ﴿بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ﴾ بەنەبوونی و کەم دەرامەتی (نەبوونی و نەخۆشی) ﴿لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ﴾ تا بە پەروەردگار بپاڕێنەوە و پەشیمان ببنەوە ﴿٩٤﴾ ﴿ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ﴾ لەدوایدا خراپە و ناخۆشیەکەمان گۆڕی بەچاکە و خۆشی ﴿حَتَّىٰ عَفَوا﴾ هەتا زۆر بوون و گەشەیان کرد لەماڵ و سەروەت، ﴿وَّقَالُوا﴾ وە وتیان ﴿قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ﴾ بێگومان باو و باپیرانمان تووشی زیان و ناخۆشی و بەخۆشی بوون ﴿فَأَخَذْنَاهُم بَغْتَةً﴾ جا لەناکاودا سزامان گرتنی ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا کە هەستیان نەدەکرد ﴿٩٥﴾

﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ﴾ وە ئەگەر دانیشتوانی شار و گوندەکان ﴿آمَنُوا وَاتَّقَوْا﴾ باوەڕیان بهێنایە و خۆیان
بپارێستایە (لە تەمەعە کراوەکانی خوا) ﴿لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر ئێستی دەرگای
بەرەکاتی ئاسمان و زەویمان بۆ دەکردنەوە ﴿وَلَٰكِن كَذَّبُوا﴾ بەلام بڕوایان نەهێنا (بەپێغەمبەرەکەیان)
﴿فَأَخَذْنَاهُم﴾ لەمجاتێمەش ئەوانمان گرت و سزامان دان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەوەی
دەیان کرد ۝٩٦ ﴿أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ ئایا خەلکی ئەو شار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا
بَيَاتًا﴾ لەوەی سزای ئێمەیان بۆبێت لە شەودا ﴿وَهُمْ نَائِمُونَ﴾ کاتێک ئەوان خەوتوون ۝٩٧
﴿أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ﴾ وە ئایا خەلکی ئەو شار و گوندانە ترسیان نەبوو ﴿أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا﴾ لەوەی
کەسزای ئێمەیان بۆ بێت ﴿ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ لە چێشتەنگاودا لە کاتێکدا یاری و گاڵتە دەکەن
۝٩٨ ﴿أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ﴾ جا ئایا لە پیلانی خوا نەترسان و بێ باک بوون ﴿فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ﴾
هیچ کەس لە پیلانی خوا دلنیا نابێت ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ﴾ جگە لە کەسانی زەرەرمەند نەبێت
۝٩٩ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ﴾ ئایا ڕوون نەبوونەوە بۆ ئەوانەی زەویان بە میرات بۆ دەمێنێتەوە
﴿مِن بَعْدِ أَهْلِهَا﴾ دوای (تیاچوونی) خاوەنە پێشووەکانیان ﴿أَن لَّوْ نَشَاءُ﴾ ئەگەر بمانەوێت
﴿أَصَبْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەهۆی گوناهەکانیانەوە دووچاری بەلایان دەکەین ﴿وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ و
مۆر دەنێین بەسەر دلیان دا ﴿فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ ئیتر ئەوان (هیچ پەند و ئامۆژگارییەک) نابیستن ۝١٠٠
﴿تِلْكَ الْقُرَىٰ﴾ ئەو شار و گوندانەی (کە ویرانمان کردن) ﴿نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَائِهَا﴾ هەندێک لە
هەواڵەکانی دەگێڕینەوە بۆت ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانیان
بۆهات بەبەڵگەی ئاشکراوە ﴿فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ بەلام باوەڕیان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُوا مِن قَبْلُ﴾
بەوەی کە لە پێشدا بە درۆیان دەزانی ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت
بەسەر دلّی بێ باوەڕان دا ۝١٠١ ﴿وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِم مِّنْ عَهْدٍ﴾ زۆربەی ئەوانمان نەدی خاوەنی هیچ
پەیمانێک بن ﴿وَإِن وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی زۆربەیانمان دی سەرپێچی کەر (و تاوانبار)
بوون ۝١٠٢ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِم مُّوسَىٰ﴾ پاشان دوای ئەوانەی (کە باسمان کردن) مووسامان نارد ﴿بِآيَاتِنَا
إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بە بەڵگە و موعجیزەکانمانەوە بۆ لای فیرعەون و دار و دەستەکەی ﴿فَظَلَمُوا
بِهَا﴾ بەلام ئەوان بەبێشانەکان (بێ بڕوا بوون) و ستەمیان کرد ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾
جا بڕوانە و سەرنج بدە کەسەرەنجامی لە فەرمان دەرچووان و خراپەکاران چۆن بوو ۝١٠٣
﴿وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ﴾ مووسا فەرمووی ئەی فیرعەون ﴿إِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی من
پێغەمبەرێکم لەلایەن پەروەردگاری جیهانانەوە ۝١٠٤

﴿حَقِيقٌ عَلَىٰ أَن لَّا أَقُولَ﴾ واشیاوە و(سوورم) کە هیچ شتێك نەڵێم ﴿عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ﴾ بە ناوی خواوە
جگە لە هەق و ڕاستی ﴿قَدْ جِئْتُكُم بِبَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بە ڕاستی لەلایەن پەروەردگارتانەوە
بەڵگەی ڕوون و ئاشکرام بۆ هێناون ﴿فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ کەواتە بەنو ئیسرائیل لەگەڵ من بنێرە
(بەرەڵایان کە . لە کۆیلەیی و چەوسانەوەت) ﴿١٠٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی ﴿إِن كُنتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ
بِهَا﴾ ئەگەر بەڵگە و موعجیزەیەکت هێناوە (ئەی موسی) ئەوە نیشانی بدە ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾
ئەگەر تۆ بە ڕاست بێژانی ﴿١٠٦﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا گۆچانەکەی فڕێدا ﴿فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ
مُّبِينٌ﴾ یەکسەر گۆچانەکە بوو بەمارێکی گەورەی ئاشکرا ﴿١٠٧﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُ﴾ دەستی (لە باخەڵ یەوە
یان لە بن هەنگڵ یەوە) دەرهێنا ﴿فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ﴾ لە پڕ ئەو (دەستە) سپی و پرشنگدار بوو
بۆ بینەران ﴿١٠٨﴾ ﴿قَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ﴾ هەندێك لە کاربەدەست و دەسەڵاتدارانی گەلەکەی
فیرعەون ووتیان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بە ڕاستی ئەم (مووسایە) جادووگەرێکی زۆر زانە ﴿١٠٩﴾
﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ﴾ دەیەوێت لە خاك و وولاتی خۆتان دەرتان کات ﴿فَمَاذَا تَأْمُرُونَ﴾ جا
ئێوە فەرمان و ڕاتان چیە (لەم بارەیەوە) ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوا﴾ ئەوانیش ووتیان ﴿أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ کاری (مووسا)
و براکەی دوابخە ﴿وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾ کەسانێکی کۆکەرەوە بنێرە بۆ ئەو شارانە(ی جادووگەری
لێ یە) ﴿١١١﴾ ﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ﴾ هەموو جادووگەرێکی شارەزات بۆ دەهێنن ﴿١١٢﴾ ﴿وَجَاءَ السَّحَرَةُ
فِرْعَوْنَ﴾ جادووگەران هاتن بۆ لای فیرعەون ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشت
و خەڵاتی گەورەمان دەبێت ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە سەرکەوتین (بەسەر مووسا دا)؟
﴿١١٣﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون) ووتی بەڵێ پاداشتی گەورەتان دەبێ ﴿وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وە بێگومان
ئێوە لە نزیکانی (خۆم) دەبن ﴿١١٤﴾ ﴿قَالُوا يَا مُوسَىٰ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّا أَن
تُلْقِيَ﴾ یاتۆ (ئەوەی پێتە) فڕێی دە ﴿وَإِمَّا أَن نَّكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ﴾ یان ئێمە دەیهاوێژین و فڕێی
دەدەین ﴿١١٥﴾ ﴿قَالَ أَلْقُوا﴾ (مووسا) ووتی ئێوە بیهاوێژن (ئەوەی پێتانە) ﴿فَلَمَّا أَلْقَوْا﴾ ئەمجا کاتێ
(ئەوەی پێیان بوو لە جادوو) فڕێیان دا ﴿سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ﴾ چاوبەستیان لە خەڵك کرد
﴿وَاسْتَرْهَبُوهُمْ﴾ وترسێکی گەورەیان خستە دڵیانەوە ﴿وَجَاءُوا بِسِحْرٍ عَظِيمٍ﴾ وە جادوویەکی
گەورەیان نواند ﴿١١٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ وەحیمان کرد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ کە گۆچانەکەت
فڕێ بدە ﴿فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ ئیتر یەکسەر ئەو (گۆچانە بوو بەمار و) هەرچی جادووی درۆیەیان
کردبوو هەڵی لووشی ﴿١١٧﴾ ﴿فَوَقَعَ الْحَقُّ﴾ ئیتر ڕاستی دەرکەوت و ڕوون بوویەوە ﴿وَبَطَلَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ ئەوانیش هەرچی (سیحر) یان کردبوو پووچەڵ بوویەوە ﴿١١٨﴾ ﴿فَغُلِبُوا هُنَالِكَ﴾ هەر لەوێدا
(فیرعەون و شوێنکەوتوانی) ژێر خران و دۆڕان ﴿وَانقَلَبُوا صَاغِرِينَ﴾ و بە ڕیسوایی گەڕانەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَأُلْقِيَ
السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ﴾ وە جادووگەران هەموویان سوژدەیان برد (بۆ پەروەردگاریان) ﴿١٢٠﴾

﴿قالوا﴾ (سیحرەكان) وتیان ﴿آمنا برب العالمین﴾ ئیمە باوەڕمان هێنا بەپەروەردگاری جیهانیان
﴿رب موسى وهارون﴾ كە پەروەردگاری مووسا و هاروونە ﴿١٢٢﴾ ﴿قال فرعون﴾ فیرعەون وتی
﴿آمنتم به قبل أن آذن لكم﴾ پێش ئەوەی ئیزنتان بدەم باوەڕتان پێ هێنا! ﴿إن هذا﴾ بەڕاستی
ئەمە ﴿لمكر مكرتموه في المدینة﴾ فێڵ و پیلانێكە (ئێوە و مووسا) نەخشەتان بۆ كێشاوە لەم شارەدا
﴿لتخرجوا منها أهلها﴾ تا دانیشتووانەكەی لێ دەربكەن ﴿فسوف تعلمون﴾ جا لە دواییدا دەزانن (چیتان لێ
دەكەم) ﴿١٢٣﴾ ﴿لأقطعن أیدیكم وأرجلكم﴾ سوێند بێت دەست و قاچتان دەبڕم ﴿من خلاف﴾ بەپێچەوانەوە
(چەپ و ڕاست) ﴿ثم لأصلبنكم أجمعین﴾ ئەمجا سوێند بێ گشتتان هەڵدەواسم ﴿١٢٤﴾ ﴿قالوا﴾ وتیان
(بە فیرعەون) ﴿إنا إلى ربنا منقلبون﴾ ئێمە دڵنیابین كە بۆ لای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە ﴿١٢٥﴾
﴿وما تنقم منا﴾ تۆ هیچ ڕەخنەیەكت لە ئێمە نییە ﴿إلا أن آمنا بآیات ربنا﴾ جگە لەوەی كە ئێمە باوەڕمان
بەبەڵگە و نیشانەكانی پەروەردگارمان هێناوە ﴿لما جاءتنا﴾ كاتێ بۆمان هات ﴿ربنا أفرغ علینا صبرا﴾
ئەی پەروەردگارمان ئارامیمان بەسەردا بڕێژە ﴿وتوفنا مسلمین﴾ و بە موسوڵمانەتی بمان مرێنە ﴿١٢٦﴾
﴿وقال الملأ من قوم فرعون﴾ هەندێك لە دەسەڵاتداران و كاربەدەستانی گەلی فیرعەون وتیان ﴿أتذر موسى
وقومه﴾ ئایا واز لە مووسا و هۆزەكەی دەهێنی ﴿لیفسدوا في الأرض﴾ بۆ ئەوەی لە وڵاتدا (خاكی میسردا)
خراپەكاری بكەن ﴿ویذرك وآلهتك﴾ و دەست لە خۆت و پەرستراوەكانت هەڵبگرن ﴿قال﴾ (فیرعەون)
وتی ﴿سنقتل أبناءهم﴾ ئەمەودوا كوڕەكانیان دەكوژین ﴿ونستحیي نساءهم﴾ و ئافرەتەكانیان دەهێڵینەوە
بەزیندوویی (بۆ خزمەت كردن) ﴿وإنا فوقهم قاهرون﴾ وە بێگومان ئێمە دەسەڵاتدارین بەسەریاندا ﴿١٢٧﴾
﴿قال موسى لقومه﴾ مووسا بەگەلەكەی وت ﴿استعینوا بالله واصبروا﴾ داوای یارمەتی لە خوا بكەن و
خۆڕاگر بن ﴿إن الأرض لله﴾ بێگومان هەموو زەوی موڵكی خوایە ﴿یورثها من یشاء من عباده﴾
دەیدا بەهەر كەس لەبەندە (شیاوە)كانی كەخۆی بیەوێت ﴿والعاقبة للمتقین﴾ و سەرەنجامی
چاك بۆ خواناسانە ﴿١٢٨﴾ ﴿قالوا﴾ (گەلەكەی) وتیان ﴿أوذینا من قبل أن تأتینا﴾ پێش هاتنی تۆ بۆ
ئازارمان ئازار دراین ﴿ومن بعد ما جئتنا﴾ هەروەها پاش هاتنی تۆ بۆ ئازارمان (بەپێغەمبەرایەتی)
﴿قال﴾ (مووسا) فەرمووی ﴿عسى ربكم أن یهلك عدوكم﴾ بەڵكو پەروەردگارتان دوژمنەكەتان
لەناو بەرێت ﴿ویستخلفكم في الأرض﴾ و ئێوە بكات بەجێنشین(ی دوژمنەكانتان) لەسەر زەوی
﴿فینظر كیف تعملون﴾ جا تەماشا دەكات ئێوە چۆن كار دەكەن ﴿١٢٩﴾ ﴿ولقد أخذنا آل فرعون﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە داردەستەی فیرعەونمان گرت ﴿بالسنین﴾ بە وشكە ساڵی و قات
وقڕی ﴿ونقص من الثمرات﴾ و كەم بوونەوەی بەرو بوومی میوە و كشتوكاڵەكانیان ﴿لعلهم
یذكرون﴾ بۆ ئەوەی بیر بكەنەوە (پەند وەربگرن) ﴿١٣٠﴾

﴿فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ﴾ جا کاتێ چاکەیان بۆ بهاتایە (لەسەروەت و بەروبووم) ﴿قَالُوا لَنَا هَٰذِهِ﴾ دەیان ووت ئەمە هەر هی ئێمەیە (شایستەی ئەمەین) ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ بەڵام کاتێ تووشی بەڵا و خراپە بوونایە ﴿يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ﴾ (دەیان ووت) بەهۆی شوومی مووسا و شوێن کەوتووانیەوەیە ﴿أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِندَ اللَّهِ﴾ ئاگادار بن بێگومان ئەو (ناخۆشیانە)ی بەلایانەوە شووم و خراپە لەلایەن خواوەیە (نەك مووسا و ئیمانداران) ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بێ ئاگان و نازانن
﴿١٣١﴾ ﴿وَقَالُوا﴾ دەیان ووت (بە مووسا) ﴿مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ﴾ هەر موعجیزەیەکمان بۆ بهێنی ﴿لِّتَسْحَرَنَا بِهَا﴾ بۆ ئەوەی جادوومان لێ بکەی پێی ﴿فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوە ئێمە باوەڕت پێ ناهێنین
﴿١٣٢﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ ئەوسا ئێمەش ناردمانە سەریان ﴿الطُّوفَانَ﴾ لافاو ﴿وَالْجَرَادَ﴾ کوللە ﴿وَالْقُمَّلَ﴾ ئەسپێ ﴿وَالضَّفَادِعَ﴾ جۆرەها بۆق ﴿وَالدَّمَ﴾ و خوێن ﴿آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ﴾ کەچەند بەڵگەو موعجیزەیەکی ڕوون بوون ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ کەچی خۆیان بە گەورە زانی (لەوەی کە باوەڕ بهێنن) ﴿وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ بێگومان ئەوانە کۆمەڵێکی تاوانبار بوون
﴿١٣٣﴾ ﴿وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ﴾ کاتێکیش ئەو سزا و بەڵایان بەسەردا هات ﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ﴾ ئەی مووسا لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە بۆمان ﴿بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ وەك بەڵێنی بەتۆ داوە ﴿لَئِن كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ﴾ سوێندبێ گەر ئەم بەڵا و سزایەمان لەسەر لابەری ﴿لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ﴾ بێگومان باوەڕت پێ دێنین ﴿وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ و بەنو ئیسرائیلت لەگەڵدا دەنێرین
﴿١٣٤﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ﴾ بەڵام کاتێك سزاکەمان لەسەریان لابرد ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ هُم بَالِغُوهُ﴾ تاکە پێشتە ماوەی دیاری کراو (بۆ تیاچوونیان) ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ دەست بەجێ پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە
﴿١٣٥﴾ ﴿فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ وە لە دەریادا خنکاندمان ﴿بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕیان بە نیشانەکانی ئێمە نەبوو ﴿وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ﴾ وە هەمیشە لێی بێ بێ ئاگا بوون
﴿١٣٦﴾ ﴿وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ﴾ ئیتر (لەجێگای گەلی فیرعەون) ئەو گەلەمان نیشتەجێ کرد ﴿كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا﴾ کە هەمیشە دەچەوسێنرانەوە لەڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوای ئەو وڵاتەدا ﴿الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ کەپیت و بەرەکەتمان تێ خستبوو ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ﴾ و بەڵێنی هەرەجوانی پەروەردگارت بەتەواوی هاتەدی ﴿عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ بەهۆی ئارامگرییانەوە (لەسەر نارەحەتی یەکان) ﴿وَدَمَّرْنَا﴾ وە ڕووخاندمان وێکمان دا ﴿مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ﴾ ئەو کۆشك و تەلارانەی فیرعەون و گەلەکەی دروستیان کردبوو ﴿وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ﴾ هەروەها ئەو (میوە و رەز و باخانەی) کە کەپریان بۆ کردبوو ﴿١٣٧﴾

﴿وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ﴾ ئەمجا نەوەی ئیسرائیلمان لەو دەریا پەڕاندەوە (فیرعەون و گەلەکەیمان
تێیدا خنکاند) ﴿فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ ئەمجا تووشی خەڵکانێک بوون ﴿يَعْكُفُونَ عَلَىٰ أَصْنَامٍ لَّهُمْ﴾ بەردەوام
خەریکی پەرستنی بتەکانیان بوون ﴿قَالُوا يَا مُوسَى﴾ (جوولەکەکانیش) ووتیان ئەی مووسا ﴿اجْعَل لَّنَا
إِلَٰهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ﴾ هەروەک ئەو پەرستراوانەی ئەوان تۆیش پەرستراوێکمان بۆ دابنێ ﴿قَالَ﴾
مووسا فەرمووی ﴿إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە هۆزێکی نەفامن ﴿١٣٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ﴾ بێگومان
ئەوانە ﴿مُتَبَّرٌ مَّا هُمْ فِيهِ﴾ ئەو (بت پەرستی یەی) ئەوانی لەسەرە لە ناودەچێ ﴿وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا
يَعْمَلُونَ﴾ وە هەرچی دەکەن بەتاڵ و هەڵوەشاوەیە ﴿١٣٩﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی ﴿أَغَيْرَ اللَّهِ
أَبْغِيكُمْ إِلَٰهًا﴾ ئایا جگە لە خوا داوای پەرستراوێکی ترتان بۆ بکەم؟ ﴿وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾
کە (ئەو خوایە) ڕێزی داوون بەسەر جیهانیاندا ﴿١٤٠﴾ ﴿وَإِذْ أَنجَيْنَاكُم مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ وە (بیربکەنەوە) لەو
وەختەی ڕزگارمان کردن لە دەست و پەیوەندەکەی فیرعەون ﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کە
ئەشکەنجە و ئازاری سەختیان دەدان ﴿يُقَتِّلُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾ کوڕانی ئێوەیان دەکوشت ﴿وَيَسْتَحْيُونَ
نِسَاءَكُمْ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان دەهێشتەوە (بۆ خزمەتی خۆیان) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ
عَظِيمٌ﴾ وە ئەو (ئازاردانە)تاندا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿١٤١﴾
﴿وَوَاعَدْنَا مُوسَىٰ﴾ وە بەڵێنمان بە مووسادا ﴿ثَلَاثِينَ لَيْلَةً﴾ سی شەو ﴿وَأَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ﴾ بە دە شەوی
تر ماوەکەمان تەواو کرد ﴿فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً﴾ ئەوسا وەختی دیداری پەروەردگاری بوو
بە چل شەوی تەواو ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ﴾ مووسا بە هاروونی برای ووت ﴿اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي﴾ تۆ
لە ناو گەلەکەمدا جێنشینم بە ﴿وَأَصْلِحْ﴾ و کاری چاک بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ﴾ و شوێنی
ڕێبازی خراپەکاران مەکەوە ﴿١٤٢﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا﴾ جا کاتێ مووسا هات بۆ کات و شوێنی
دیاری کراومان (بۆ گفتوگۆکردن لەگەڵمان) ﴿وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ﴾ و پەروەردگار ووتووێژی لەگەڵدا
کرد ﴿قَالَ رَبِّ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿أَرِنِي أَنظُرْ إِلَيْكَ﴾ خۆتم پیشان بدە تا بتبینم ﴿قَالَ
لَن تَرَانِي﴾ (پەروەردگار) فەرمووی تۆ (لە دونیادا) من نابینی ﴿وَلَٰكِنِ انظُرْ إِلَى الْجَبَلِ﴾ بەڵام سەیری
(لای) شاخەکە بکە ﴿فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ﴾ جا ئەگەر ئەو شاخە لە شوێنی خۆی دا نەجوڵا ﴿فَسَوْفَ
تَرَانِي﴾ ئەوە دوای کەمێک تۆیش دەمبینی ﴿فَلَمَّا تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ﴾ جا کاتێک پەروەردگاری خۆی
دەرخست بۆ شاخەکە ﴿جَعَلَهُ دَكًّا﴾ شاخەکەی ووردوخاش کرد (و لەگەڵ زەویدا تەختی کرد)
﴿وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا﴾ و مووساش بێ هۆشی کەوت بەزەویدا ﴿فَلَمَّا أَفَاقَ﴾ جا وەختێ هۆشی بەخۆیدا
هاتەوە (چاک بوویەوە) ﴿قَالَ سُبْحَانَكَ﴾ فەرمووی پاکی و بێ گەردی بۆ تۆ (ئەی پەروەردگار)
﴿تُبْتُ إِلَيْكَ﴾ بە پەشیمانی گەڕامەوە بۆ لات ﴿وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە من یەکەمی بڕوادارم ﴿١٤٣﴾

﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی ﴿يَا مُوسَى﴾ ئەی مووسا ﴿إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ﴾ بێگومان من تۆم هەڵبژاردووە بەسەر هەموو خەڵکی دا ﴿بِرِسَالَاتِي﴾ بەپەیامەکانم ﴿وَبِكَلَامِي﴾ و قسەکردنم (لەگەڵت ڕاستەوخۆ) ﴿فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ﴾ کەواتە ئەوەی پێم بەخشیوی بەتوند دەستی پێوە بگرە ﴿وَكُن مِّنَ الشَّاكِرِينَ﴾ وە لە سوپاس گوزاران بە ﴿١٤٤﴾ ﴿وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ﴾ و لەو پارچە تەختانەدا بۆمان نووسی ﴿مِن كُلِّ شَيْءٍ﴾ لە هەموو جۆرە بابەتێک ﴿مَّوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾ پەند و ئامۆژگاری و باسی هەموو شتێک بەوردی (کە پێویستیان پێ ی بێت) ﴿فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ﴾ کەواتە (مووسا) بەتوندی پێ بگرە و ئاگاداریان بە ﴿وَأْمُرْ قَوْمَكَ﴾ وە فەرمان بە گەلەکەت بکە ﴿يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا﴾ تا دەست بگرن و ڕەفتار بکەن بە جوانتر و چاکتریان ﴿سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەم زووانە جێ و شوێنی لەسنوور دەرچووان پیشان دەدەم ﴿١٤٥﴾ ﴿سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ﴾ لایان ئەدەم لە بەڵگە و نیشانە و ئایەتەکانم ﴿الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی کە خۆیان بە گەورە دادەنێن لەسەر زەوی ﴿بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بەناهەق و ناڕەوا ﴿وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ﴾ ئەوانە ئەگەر هەموو ئایەت و موعجیزەیەک ببینن ﴿لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا﴾ باوەڕیان پێ ناهێنن ﴿وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ﴾ وە ئەگەر ئاینی ڕاست و دروست ببینن ﴿لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا﴾ نایکەن بە ڕێباز و ئاینی خۆیان ﴿وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ﴾ وە ئەگەر ڕێگەی گومڕایی و ئاینی چەوت ببینن ﴿يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا﴾ دەیکەن بە ئاین و ڕێبار بۆ خۆیان ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ هەموو ئەمانە لەبەر ئەوەیە کە بەڵگەو نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ﴾ وە هەمیشە بێ ئاگا بوون لێیان ﴿١٤٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە کەسانێک کە بەڵگەو نیشانەکانی ئێمەیان بە درۆ زانی ﴿وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾ هەروەها دیداری ڕۆژی دواییان (بە درۆ زانی) ﴿حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ کار و کردەوەی (چاکیان) بە هیچ دەرچوو (پووچەڵ بوویەوە) ﴿هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئایا جگە لەو (سزایە)ی کە دەیان کرد سزا دەدرێن؟ ﴿١٤٧﴾ ﴿وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِن بَعْدِهِ﴾ وە هۆزی مووسا پاش (ڕۆیشتنی) مووسا دروستیان کرد ﴿مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا﴾ لە خشڵ و زێڕەکانیان پەیکەری گوێرەکەیەک ﴿لَّهُ خُوَارٌ﴾ کە قوڕەی (وەک گوێرەکەی) هەبوو ﴿أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ﴾ ئایا ئەوانە نەیانبینی کە بێگومان ئەو (گوێرەکەیە) قسەیان لەگەڵدا ناکات ﴿وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا﴾ و هیچ ڕێبازێکیشیان پیشان نادات ﴿اتَّخَذُوهُ﴾ کردیان بە (پەرستراو) ﴿وَكَانُوا ظَالِمِينَ﴾ و ئەوانە ستەمکار بوون ﴿١٤٨﴾ ﴿وَلَمَّا سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ﴾ وە کاتێ لە دەستیان دەرچوو (زۆر پەشیمان بوونەوە) ﴿وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا﴾ وە تێگەیشتن و بینیان کە بێگومان گومڕابوون ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿لَئِن لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا﴾ سوێند بە خوا ئەگەر پەروەردگارمان بەزەیی پێماندا نەیەتەوە ﴿وَيَغْفِرْ لَنَا﴾ وە لە گوناهەکانمان خۆش نەبێت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی ئێمە لە زیان لێ کەوتوان دەبین ﴿١٤٩﴾

﴿وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ جا کاتێ مووسا گەڕایەوە بۆ هۆزەکەی ﴿غَضْبَانَ أَسِفًا﴾ بەرق و توڕەییەکی زۆرەوە ﴿قَالَ﴾ (مووسا) ووتی (بە گوێرەکە پەرستەکان) ﴿بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِن بَعْدِي﴾ لە دوای من چ جێنشینێکی بەد ئەوە و خراپ بوون ﴿أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ﴾ ئایا پەلەتان کرد لە فەرمانی پەروەردگارتان؟ ﴿وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ﴾ (مووسا) تەختەکانی (تەوراتی) فڕێ دا ﴿وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ﴾ وە (قژی) سەری (هاروونی) برای گرت و بەرەو خۆی ڕایکێشا ﴿قَالَ﴾ (هاروون) ووتی ﴿ابْنَ أُمَّ﴾ ئەی کوڕی دایکم ﴿إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِي﴾ بەڕاستی ئەم گەلە لاوازیان کردم ﴿وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي﴾ نزیك بوو بمکوژن ﴿فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ﴾ کەواتە دوژمنانم پێ دڵخۆش مەکە ﴿وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ و لە گەڵ هۆزی ستەم کاراندا دامەنێ ﴿١٥٠﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي﴾ ئەی پەروەردگارم لە خۆم و براکەم خۆش بە ﴿وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ﴾ وە بمانخەرە ناو بەزەیی و میهرەبانی خۆتەوە ﴿وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ تۆ میهرەبان ترینی هەموو میهرەبانێت ﴿١٥١﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی کە گوێرەکە پەرست بوون ﴿سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ﴾ لەمەو دوا دەکەونە بەر ڕق و خەشمی پەروەردگاریان ﴿وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هەروەها ڕسوایی و زەلیلی لە ژیانی دونیادا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ﴾ هەر بەو جۆرە سزای درۆ هەڵبەستان دەدەین ﴿١٥٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ﴾ وە ئەوانەی گوناهیان کرد ﴿ثُمَّ تَابُوا مِن بَعْدِهَا﴾ پاشان دوای ئەوە تەوبەیان کرد ﴿وَآمَنُوا﴾ و باوەڕیان هێنا ﴿إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا﴾ بێگومان پەروەردگارت پاش ئەو (باوەڕهێنان و تۆبە کردنە) ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٥٣﴾ ﴿وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَى الْغَضَبُ﴾ جا کاتێ مووسا توڕەییەکەی نیشتەوە ﴿أَخَذَ الْأَلْوَاحَ﴾ تەختەکانی (تەوراتی) هەڵگرتەوە ﴿وَفِي نُسْخَتِهَا﴾ و لە ڕوونووس و نووسراوی ئەو (تەختانە)دا ﴿هُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ ڕێنموویی و بەزەیی گەورە هەبوو ﴿لِّلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ﴾ بۆ کەسێك کە لە پەروەردگاریان دەترسن ﴿١٥٤﴾ ﴿وَاخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ﴾ وە مووسا لە گەلەکەی خۆی هەڵی بژارد ﴿سَبْعِينَ رَجُلًا﴾ حەفتا پیاو ﴿لِّمِيقَاتِنَا﴾ بۆ کات و شوێنی دیاری کراو لە گەڵ ئێمە (بۆ ئەوەی لە کێوی طور تەوبە بکەن لە تاوانی گوێرەکە پەرستییەکەیان، جا کاتێك هاتنە ئەوێ ووتیان بە مووسا بڕوا ت پێ ناهێنین تا خوا نەبینین تۆ چۆت قسەت لە گەڵ کرد با ئێمەش ببینین) ﴿فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾ (خوا سزای دان و بوومەلەرزەی بۆ ناردن) جا کاتێك کە بوومەلەرزەکە دایگرتن ﴿قَالَ﴾ (مووسا) فەرمووی ﴿رَبِّ لَوْ شِئْتَ﴾ ئەی پەروەردگارم گەر ویستبایە ﴿أَهْلَكْتَهُم مِّن قَبْلُ وَإِيَّايَ﴾ لەمەو پێش ئەوان و منیشت لەناو دەبرد ﴿أَتُهْلِكُنَا﴾ ئایا تۆ هەموومان لەناو دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا﴾ بەهۆی ئەوەی کە گێل و بەدامەکانمان ئەنجامیان داوە ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ﴾ ئەمە تەنها تاقی کردنەوەیەکی خۆتە ﴿تُضِلُّ بِهَا مَن تَشَاءُ﴾ هەر کەسێکت بوێت بەو هۆیەوە گومڕای دەکەیت ﴿وَتَهْدِي مَن تَشَاءُ﴾ وە هەر کەسێکت بوێ ڕێنموونی دەکەیت ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا﴾ هەر تۆ پشتیوان و (پەرستراوماتی) ﴿فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا﴾ کەواتە لێمان خۆش ببە و ڕەحممان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ﴾ چونکە باشترین لێ بوردە هەر تۆی ﴿١٥٥﴾

﴿وَٱكۡتُبۡ لَنَا فِي هَٰذِهِ ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٗ﴾ (خوایە) لەم دونیایەدا چاکەمان بۆ بنووسە ﴿وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ هەروەها لەڕۆژی دوایشدا ﴿إِنَّا هُدۡنَآ إِلَيۡكَۚ﴾ بەڕاستی ئیمە بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿قَالَ﴾ (پەروەردگار) فەرمووی ﴿عَذَابِيٓ﴾ سزای ئازارم ﴿أُصِيبُ بِهِۦ مَنۡ أَشَآءُۖ﴾ دووچاری هەر کەسی دەکەم کەبمەوێ ﴿وَرَحۡمَتِي وَسِعَتۡ كُلَّ شَيۡءٖۚ﴾ وە بەزەیی و ڕەحمەتیشم هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَسَأَكۡتُبُهَا لِلَّذِينَ﴾ جا لەدوایی دا ئەو (بەزەیی یەم) دەنووسم بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ پارێزکار و لەخوا ترسن ﴿وَيُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکات دەدەن ﴿وَٱلَّذِينَ هُم بِـَٔايَٰتِنَا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئەوانەش کە بڕوا بەبەڵگەو نیشانەکانی ئیمە دێنن ﴿١٥٦﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يَتَّبِعُونَ ٱلرَّسُولَ ٱلنَّبِيَّ ٱلۡأُمِّيَّ﴾ (ئەم ڕەحمەتەی پەروەردگار) بۆ ئەوانەیە کە شوێنی پێغەمبەرﷺ کەوتوون کە پێغەمبەرێکی نەخوێندەوارە و (لەلایەن پەروەردگارەوە هاتووە) ﴿ٱلَّذِي يَجِدُونَهُۥ مَكۡتُوبًا عِندَهُمۡ﴾ ئەو کەسە (پێغەمبەرێکە ئەهلی کتاب سیفەتی دەزانن) چونکە بە نووسراوی لایانە ﴿فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِ وَٱلۡإِنجِيلِ﴾ لە تەورات و ئینجیل دا ﴿يَأۡمُرُهُم بِٱلۡمَعۡرُوفِ﴾ کە فەرمانیان پێ دەکات بە چاکە ﴿وَيَنۡهَىٰهُمۡ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ﴾ و ڕێگرییان لێ دەکات لە خراپە ﴿وَيُحِلُّ لَهُمُ ٱلطَّيِّبَٰتِ﴾ شتە خۆش و پاکەکانیان بۆ حەڵاڵ دەکات ﴿وَيُحَرِّمُ عَلَيۡهِمُ ٱلۡخَبَٰٓئِثَ﴾ وە شتە پیسەکانیان لێ حەرام (قەدەغە) دەکات ﴿وَيَضَعُ عَنۡهُمۡ إِصۡرَهُمۡ﴾ و بارە قورس وگرانەکانیان لەسەر لادەبات و ﴿وَٱلۡأَغۡلَٰلَ﴾ ئەو کۆت و زنجیرانەش ﴿ٱلَّتِي كَانَتۡ عَلَيۡهِمۡۚ﴾ کە بەسەریانەوە بوون ﴿فَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِهِۦ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی کە باوەڕیان بەو (پێغەمبەرە) هێنابێت ﴿وَعَزَّرُوهُ﴾ و ڕێزو ئەدەبیان بۆ دانابێت ﴿وَنَصَرُوهُ﴾ یارمەتییان دابێت و پشتیوانیان لێ کردبێت ﴿وَٱتَّبَعُواْ ٱلنُّورَ﴾ و پەیڕەوی ئەو نوورەیان کردبێت (کە قورئانە) ﴿ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ مَعَهُۥٓ﴾ کە بەگەڵیدا نێرراوەتە خوارەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ﴾ ئەوان هەموو (کە باسکران) لە ڕزگار بووانن ﴿١٥٧﴾ ﴿قُلۡ﴾ (ئەی محەممەدﷺ) بڵێ ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنِّي رَسُولُ ٱللَّهِ إِلَيۡكُمۡ جَمِيعًا﴾ بەڕاستی من پێغەمبەری خوام بۆ ئێوە هەمووتان ﴿ٱلَّذِي لَهُۥ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ﴾ ئەو (خوایەی) کەتەنها بۆ ئەوە، موڵکی هەموو ئاسمانەکان و زەوی ﴿لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لەئەو ﴿يُحۡيِۦ وَيُمِيتُۖ﴾ دەژێنێت و دەمرێنێت ﴿فَـَٔامِنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە بڕوا بەخوا و پێغەمبەرەکەی بهێنن ﴿ٱلنَّبِيِّ ٱلۡأُمِّيِّ﴾ کە پێغەمبەرێکی نەخوێندەوارە ﴿ٱلَّذِي يُؤۡمِنُ بِٱللَّهِ﴾ ئەویش باوەڕی بەخوا ﴿وَكَلِمَٰتِهِۦ﴾ و فەرموودەکانی هەیە ﴿وَٱتَّبِعُوهُ﴾ ئێوەش شوێنی بکەون و پەیڕەوی بکەن ﴿لَعَلَّكُمۡ تَهۡتَدُونَ﴾ تا بکەونە سەر ڕێگای ڕاست ﴿١٥٨﴾ ﴿وَمِن قَوۡمِ مُوسَىٰٓ﴾ وەلەهۆزەکەی موسادا ﴿أُمَّةٞ﴾ تاقمێکی گەورە هەن ﴿يَهۡدُونَ بِٱلۡحَقِّ﴾ کەڕێنموونی خەڵکی دەکەن بەحەق وڕاستی ﴿وَبِهِۦ يَعۡدِلُونَ﴾ و هەر بەحەقیش دادوەری دەکەن ﴿١٥٩﴾

﴿وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا﴾ ئەوان (جوولەکە)مان کرد بە دوانزە تیرە و تایەفە ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ وە وەحیمان بۆ موسا کرد ﴿إِذِ اسْتَسْقَاهُ قَوْمُهُ﴾ کاتێك کە هۆزەکەی داوای ئاویان لێ کرد (لە تیهدا) ﴿أَنِ اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لەبەردەکە ﴿فَانبَجَسَتْ مِنْهُ﴾ ئیتر دەست بەجێ لێی هەڵقوڵا ﴿اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا﴾ دوازدە کانی ﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ﴾ بێگومان هەر تیرە و تایەفەیەك جێگای ئاو خواردنی خۆی دەزانی ﴿وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ﴾ وە هەورمان کرد بە سێبەر بە سەریانەوە ﴿وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ و گەزۆ و باڵندەی (شیلاقە)مان بۆ ناردن ﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ لەو رزق و رۆزییە پاکانە بخۆن کە پێمان داوون ﴿وَمَا ظَلَمُونَا﴾ وە ئەوانە (بەو تاوانانە) هیچ ستەمێکیان لە ئێمە نەکرد ﴿وَلَٰكِن﴾ بەڵکو ﴿كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ هەر ستەمیان لە خۆیان دەکرد ﴿١٦٠﴾ ﴿وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ﴾ (بیریکەرەوە) کاتێ پێیان وترا ﴿اسْكُنُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ﴾ لەناو ئەو شارەدا (بیت المقدس) نیشتەجێ ببن ﴿وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ﴾ بە (خواردەمەکانی) ئەوێ بخۆن لە هەر لایەك حەزتان کرد ﴿وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾ و بڵێن (داوای) ئێمە سڕینەوەی گوناهەکانمانە ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا﴾ و لە دەروازەی (شارەوە) بەسوژدە بردنەوە برۆنە ژوورەوە ﴿نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ﴾ ئەوسا لە خراپەو تاوانەکانتان دەبوورین و خۆش دەبین ﴿سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ﴾ لە ئایندەدا (پاداشتی) چاکەکاران زیاد دەکەین ﴿١٦١﴾ ﴿فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ﴾ کەچی ئەوانەیان کە ستەمیان کرد گۆڕییان ﴿قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ﴾ ئەو (وتەی) کە پێیان وترا بوو بە وتەیەکی تر ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا﴾ ئێمەش (دوای ئەوە) سزایەکمان ناردە سەریان ﴿مِّنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ بە هۆی ئەوەوە کە بەردەوام ستەمیان دەکرد ﴿١٦٢﴾ ﴿وَاسْأَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ﴾ وە پرسیاریان لێ بکە دەربارەی ئەو شارەی ﴿الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ﴾ کە لە نزیك دەریا(ی سوور) بوو ﴿إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ﴾ کە لە ڕۆژی شەممەدا دەست درێژییان دەکرد (بەوەی ڕاوە ماسییان دەکرد لە کاتێکدا خوای گەورە لەو ڕۆژەدا ڕاوە ماسی لێ قەدەغە کردبوون) ﴿إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا﴾ چونکە لە ڕۆژی شەممەکەیاندا ماسیە گەورەکان دەهاتن و دەردەکەوتن بە سەر ئاوەوە (خوای گەورە بەمە تاقی کردنەوە) ﴿وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ﴾ وە ڕۆژێك کە شەممە نەبوایە ﴿لَا تَأْتِيهِمْ﴾ ماسیە گەورەکان نەدەهاتن بۆیان ﴿كَذَٰلِكَ نَبْلُوهُم﴾ ئا بەو جۆرە تاقیمان کردنەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ چونکە لە فەرمانی خوا دەردەچوون و سەرپێچییان دەکرد (ئەوەی فێڵیان کرد، دەچوون لە ڕۆژی هەینیدا تۆڕەکانیان دادەنا، و ڕۆژی یەك شەممەش هەڵیان دەگرتەوە بەمەش فەرمانەکەی خوایان شکاند) ﴿١٦٣﴾

﴿وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ﴾ کاتێ تاقمێ لەوان (بەتاقمێکی تریان) ووت ﴿لِمَ تَعِظُونَ﴾ بۆچی ئامۆژگاری
کۆمەڵێک دەکەن ﴿اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ﴾ کەخوا لەناویان دەبات ﴿أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ یان بە سزایەکی
سەخت سزایان دەدات ﴿قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَى رَبِّكُمْ﴾ ووتیان: تا لای پەروەردگارتان بەهانەو عوزرمان بێ
(و تاوانبار نەبین لە سەر بێ دەنگیمان) ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ و بەڵکو ئەوان لەخوا بترسن ﴿١٦٤﴾ ﴿فَلَمَّا
نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەوەی پێی ئامۆژگاری کرابوون لەبیریان چوو ﴿أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ
عَنِ السُّوءِ﴾ ئەوانەی بەرگرییان دەکرد لە خراپە وتاوان رزگارمان کردن ﴿وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەو بەش
کە ستەمیان کرد سزامان دان ﴿بِعَذَابٍ بَئِيسٍ﴾ بەسزایەکی زۆر خراپ ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ بەهۆی
دەرچوونیان لە فەرمانی خوا ﴿١٦٥﴾ ﴿فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ﴾ جاکاتێک یاخی بوون لە ئەوەی قەدەغە
کرابوون لێی ﴿قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ﴾ ئەوسا پێمان ووتن ببنە چەند مەیموونێکی دوورخراوەی
بێ نرخ ﴿١٦٦﴾ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ بیربکەرەوە) کاتێ پەروەردگارت رایگەیاند
و بە گوێیچکەیاندا ﴿لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ﴾ سوێندبێ بێگومان دەینێرێ بۆیان ﴿إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا
رۆژی دوایی ﴿مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسانێ کە سزای توند و بەدیان پێ بچێژن ﴿إِنَّ رَبَّكَ
لَسَرِيعُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت تۆڵەی خێرایە ﴿وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بەڕاستی لێ خۆش بوو و
میهرەبانیشە ﴿١٦٧﴾ ﴿وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا﴾ وە ئەوانمان لەسەر زەوی دابەش چەند کۆمەڵێک دابەش
کرد ﴿مِنْهُمُ الصَّالِحُونَ﴾ هەندێکیان چاکەکارن ﴿وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ﴾ وە هەندێکیشیان وەک ئەوان
نەبوون (بێ باوەڕ بوون) ﴿وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ﴾ وە تاقیمان کردنەوە بەچەندەها چاکەو خۆشی
﴿وَالسَّيِّئَاتِ﴾ و بەچەندەها خراپە و ناخۆشی ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بەئومێدی ئەوەی بگەڕێنەوە
(بۆ لای خوا) ﴿١٦٨﴾ ﴿فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ﴾ دوای ئەوان جێ نشینێکی خراپ هاتنە جێگەیان
﴿وَرِثُوا الْكِتَابَ﴾ کە میراتگری تەورات بوون ﴿يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى﴾ کە هەر بۆ ماڵ و سامانی
(حەرامی) ئەم دونیایە هەوڵیان ئەدا ئەوەشیان هەڵبژارد ﴿وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا﴾ وە دەیانووت
بێگومان لێمان خۆش دەکرێین ﴿وَإِنْ يَأْتِهِمْ﴾ لەکاتێکدا ئەگەر بۆیان بێت ﴿عَرَضٌ مِثْلُهُ يَأْخُذُوهُ﴾ کاڵایەکی
وەک ئەوی تر ئەگەر چی خراپیش بوایە وەریان دەگرت ﴿أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ﴾ ئایا لێیان وەرنەگیراوە و
پێویست نەکراوە لەسەریان ﴿مِيثَاقُ الْكِتَابِ﴾ پەیمان لە تەوراتدا ﴿أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ﴾ کە بەدەم
خواوە هیچ نەڵێن ﴿إِلَّا الْحَقَّ﴾ بێجگە لە ڕاستی نەبێت ﴿وَدَرَسُوا مَا فِيهِ﴾ ئەوەی لە تەوراتدا هەبوو
خوێندوویانەتەوە ﴿وَالدَّارُ الْآخِرَةُ﴾ وە ڕۆژی دوایی و (دەست کەوتی ئەو ڕۆژە) ﴿خَيْرٌ لِلَّذِينَ﴾ چاکتر
و باشترە بۆ ئەوانەی ﴿يَتَّقُونَ﴾ کە خۆپارێزو لە خواترسن ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئایە هێشتا ژیر نابن؟ ﴿١٦٩﴾
﴿وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ﴾ وە ئەوانەی بەتوندی دەست دەگرن بەتەوراتەوە (و پەیڕەویان دەکرد پێش
هاتنی ئیسلام) ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژەکانیان بەجێ دەهێنن ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ﴾ بێگومان ئێمە وونی
ناکەین ﴿أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران ﴿١٧٠﴾

﴿وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ﴾ (بهێنەوە بیریان) كاتێك كە كێو(ی طور)مان بەرز كردەوە بەسەریاندا
﴿كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ﴾ وەكو هەورێك (سێبەرێك) بوو ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ وە لایان وابوو كە دەكەوێتە
بە سەریاندا ﴿خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ﴾ (پێمان وتن) ئەوەی كە پێمان داوون بەتوندی بیگرن ﴿وَاذْكُرُوا
مَا فِيهِ﴾ وە ئەوەی تێدایە (لە ئامۆژگاری و حوكم) بەردەوام لە بیرتان بێت ﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ بەڵكو
بە پارێزكار و لەخواترس ﴿١٧١﴾ ﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ﴾ وە كاتێ كە پەروەردگارت وەری گرت (دەری هێنا)
﴿مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ﴾ لە پشتی ئادەمی یەكان ﴿ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ وەچە و نەوەكانیان ﴿وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ﴾
وەكردنی بە شایەت بەسەر خۆیانەوە ﴿أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ﴾ (پێی وتن) ئایا من پەروەردگاری ئێوە نیم؟
﴿قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا﴾ (لە وەڵامدا) وتیان بەڵێ شایەتیمان دا ﴿أَنْ تَقُولُوا﴾ تا نەڵێن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە
ڕۆژی دوایی دا ﴿إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە بێ ئاگا بووین لەمە (كەخوا پەروەردگارمانە)
﴿١٧٢﴾ ﴿أَوْ تَقُولُوا﴾ یا نەوەكو بڵێن ﴿إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا﴾ بێگومان باوو باپیرانمان هاوبەشیان بڕیار داوە
﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەپێش (ئێمەوە) ﴿وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وەئێمەش وەچە و نەوەی دوای ئەوان بووین
﴿أَفَتُهْلِكُنَا﴾ دەی ئایا لەناومان دەبەیت ﴿بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ﴾ بەوەی كە بێ بەرو خراپەكاران
كردوویانە ﴿١٧٣﴾ ﴿وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ تا بەو جۆرە نیشانەكانی خوا ڕوون دەكەینەوە ﴿وَلَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ﴾ بەڵكو (بەرەو حەق) بگەڕێنەوە ﴿١٧٤﴾ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە
بەسەریاندا ﴿نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا﴾ هەواڵی ئەو كەسەی كە نیشانەكانی خۆمان پێ بەخشی ﴿فَانْسَلَخَ
مِنْهَا﴾ كەچی خۆی لێ داڕنی (و دەرچوو لە فەرمانی خوا) ﴿فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجا شەیتان دوای
كەوت ﴿فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە بوو بەیەكێك لە گومڕایان ﴿١٧٥﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا﴾
ئەگەر بمان ویستبایە بەو ئایەتانە پلەیمان بەرز دەكردەوە ﴿وَلَكِنَّهُ﴾ بەڵام ئەو ﴿أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ﴾
خۆی نووساند بە زەوی یەوە ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و دوای ئارەزووی خۆی كەوت ﴿فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ﴾
نموونەی ئەو وەك ئەو سەگەیە ﴿إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ﴾ ئەگەر لێی بلەمێت و دەریكەیت (تۆڕەت لێ
دەكات و) زمانت لێ دەردێنێ ﴿أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ﴾ وە ئەگەر وازیشی لێ بهێنێ هەر زمانی دەردەهێنێ
﴿ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ﴾ ئەو(سیفەتانە) نموونەی ئەو كەسانەیە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ كە نیشانەكانی
ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿فَاقْصُصِ الْقَصَصَ﴾ دەی ئەو داستان و چیرۆكانە باس بكە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾
تا بچەنەوە بەخۆیاندا و بیر بكەنەوە ﴿١٧٦﴾ ﴿سَاءَ﴾ بەدو خراپە ﴿مَثَلًا الْقَوْمُ﴾ وێنە و (چیرۆكی) ئەو
كەسانەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ كە نیشانەكانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾ ئەوانە هەمیشە
ستەمیان لە خۆیان دەكرد ﴿١٧٧﴾ ﴿مَنْ يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر كەس خوا ڕێنموونی بكات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِي﴾
هەر ئەو ڕێنموویی كراوە ﴿وَمَنْ يُضْلِلْ﴾ هەر كەسیش (خوا بەهۆی كردەوەكانیەوە) گومڕای بكات
﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیان لێ كەوتوو زەرەرمەندن ﴿١٧٨﴾

﴿وَلَقَدْ ذَرَأْنَا﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی دروستمان کردووە ﴿لِجَهَنَّمَ﴾ بۆ دۆزەخ ﴿كَثِيرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾
زۆرێک لە جنۆکە و ئادەمی ﴿لَهُمْ قُلُوبٌ لَّا يَفْقَهُونَ بِهَا﴾ دڵیان هەیە بەڵام پێی تێ ناگەن (لە ڕاستی)
﴿وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَّا يُبْصِرُونَ بِهَا﴾ و چاویان هەیە (هەقی) پێ نابینن ﴿وَلَهُمْ آذَانٌ لَّا يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ و گوێیان هەیە
(هەقی پێ) نابیستن ﴿أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە وەک ئاژەڵ (وچوارپێ) وان ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ﴾ بگرە خراپتر
و گومڕاترن (لە ئاژەڵ) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾ هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٧٩﴾ ﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾
هەر بۆ خوایە جوانترین و چاکترین ناوەکان ﴿فَادْعُوهُ بِهَا﴾ جا ئێوەش بەو ناوانە بانگ و هاواری لێ
بکەن ﴿وَذَرُوا الَّذِينَ﴾ واز بهێنن و بەرچ دانەیەن بۆ ئەوانەی ﴿يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ﴾ کە لە ناوەکانی (خوا)
دا گۆڕین و لادان دەکەن (دەیکەنە ناو بۆ بتەکانیان) ﴿سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەرووی تۆڵەی ئەوەی
دەیانکرد لێیان دەسەنرێت ﴿١٨٠﴾ ﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ﴾ وە لەوانەی کە دروستمان کردووە کۆمەڵێک هەیە
﴿يَهْدُونَ بِالْحَقِّ﴾ ڕێنموونی خەڵک دەکەن بە (ئاینی) ڕاست ﴿وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾ و داد وەریشی پێ دەکەن
﴿١٨١﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی کە نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ دانا ﴿سَنَسْتَدْرِجُهُم﴾ ووردە
ووردە (پلە بە پلە) نزیکیان دەکەینەوە لە تیاچوون ﴿مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەجۆرێک کە خۆیشیان
بەخۆیان نازانن ﴿١٨٢﴾ ﴿وَأُمْلِي لَهُمْ﴾ ماوەیەک مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من زۆر
پتەو و بەهێزە ﴿١٨٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا﴾ ئایا ئەوان بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَا بِصَاحِبِهِم مِّن جِنَّةٍ﴾ کە هاوڕێی
کەیان موحەممەد ﷺ هەرگیز تووشی شێتی نەبووە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەو تەنها ترسێنەرێکی
ئاشکرایە (بۆ ئێوە) ﴿١٨٤﴾ ﴿أَوَلَمْ يَنظُرُوا﴾ ئایا ئەوانە نەیانڕوانی؟ ﴿فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەو موڵکە
گەورەو فراوانەی لە ئاسمانەکان و زەوی دا هەیە ﴿وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ﴾ وە لەو شتەی خوای گەورە
دروستی کردوون ﴿وَأَنْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ﴾ وە لەوانەیە نزیک بووبێتەوە ﴿أَجَلُهُمْ﴾ کۆتایی (ژیان)یان
﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ﴾ جا بەچ قسەیەک لە پاش قورئان باوەڕ دێنن ﴿١٨٥﴾ ﴿مَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەس
خوا گومڕای بکات (بەتاوانی کردەوەی خراپی) ﴿فَلَا هَادِيَ لَهُ﴾ ئەو هیچ ڕێنموونی کەرێکی بۆ نیە
﴿وَيَذَرُهُمْ﴾ (خوا) وازیان لێ دێنێت ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لە گومڕایی و یاخی بوونی خۆیاندا گێژ
دەخۆن ﴿١٨٦﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن ﴿عَنِ السَّاعَةِ﴾ لەبارەی ڕۆژی دوا
ییەوە ﴿أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ کەی دەبێت ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ بڵێ زانینی ئەوە تەنها لای پەروەردگارمە
﴿لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا﴾ هیچ کەس (ناتوانێت) کاتەکەی ئاشکرا بکات ﴿إِلَّا هُوَ﴾ جگە لە پەروەردگار
نەبێت ﴿ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (هاتنی قیامەت) بۆ ئاسمانەکان و زەویش گران و قورسە
﴿لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً﴾ نایەت بەسەرتاندا (ڕوونادات) لەناکاودا نەبێت ﴿يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ﴾ لە تۆ دەپرسن وەک
ئەوەی کە تۆ ﴿حَفِيٌّ عَنْهَا﴾ لە (هاتنی) ڕۆژی دوایی ئاگاداربی ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿إِنَّمَا
عِلْمُهَا﴾ بێگومان زانینی (هاتنی) ئەو ڕۆژە ﴿عِندَ اللَّهِ﴾ تەنها لای خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿١٨٧﴾

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ من خاوەنی هیچ سوودو زیانێك
نیم بۆ خۆم ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێ ﴿وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ ئەگەر من غەیب و شتە
نادیارەكانم برانیایە ﴿لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ﴾ خێرو خۆشی زۆرم بەدەست دەهێنا ﴿وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ﴾
وەهیچ خراپەو زیانێكم پێ نەدەگەیی ﴿إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ من تەنها ترسێنەرو مژدەدەرم
﴿لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ خەڵكانێك كە باوەڕ دەهێنن ﴿١٨٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾ (خوا) ئەو زاتەیە كە ئێوەی
دروست كردوە ﴿مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ لەیەك كەس (كە ئادەمە) ﴿وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾ هەر لە خۆی
هاوسەری بۆ هێنا ﴿لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا﴾ تا لەلای بحەسێتەوە (ئارام بگرێ) ﴿فَلَمَّا تَغَشَّاهَا﴾ جا كاتێك
(پیاوەكە) لەگەڵ هاوسەرەكەی جووت بوو (دروست بوو) ﴿حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا﴾ باری سووكی
هەڵگرت (سكی پڕبوو) ﴿فَمَرَّتْ بِهِ﴾ ئەمجا لەسەر ئەم (سك پڕیە) ماوەیەك تێپەڕی ﴿فَلَمَّا أَثْقَلَتْ﴾
جا كاتێك (سكەكەی) قورس بوو ﴿دَعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا﴾ (ژن و مێردەكە) هەردوو لە خوا پاڕانەوە
﴿لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا﴾ سوێند بێ ئەگەر تۆ مناڵێكی چاك و تەواومان پێ بدەیت ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾
بێگومان لە سوپاس گوزاران دەبین ﴿١٨٩﴾ ﴿فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا﴾ بەڵام كاتێك (نەوەكانی ئادەم وحەوا
پاش خۆیان) پەروەردگار مناڵێكی چاكی پێدان ﴿جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ﴾ چەند هاوبەشێكیان بۆ خوا
دانا (وەك ئەوەی بتپەرستەكان دەیانكرد) ﴿فِيمَا آتَاهُمَا﴾ لەوەی كەپێی دابوون ﴿فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا
يُشْرِكُونَ﴾ خوا لەوە بەرزو بڵندترە كە هاوبەشی بۆ دابنێن ﴿١٩٠﴾ ﴿أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا﴾ ئایا شتێك
دەكەن بە هاوبەشی خوا كە ناتوانن هیچ شتێك دروست بكەن ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ لەكاتێكدا خۆشیان
دروست كراون ﴿١٩١﴾ ﴿وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا﴾ وەئەو بت و پەرستراوانە) ناتوانن هیچ یارمەتی
یەكیان بدەن ﴿وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ﴾ هەروەها ناتوانن یارمەتی خۆیشیان بدەن ﴿١٩٢﴾ ﴿وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى
الْهُدَى﴾ وە ئەگەر ئێوە ئەوان (بتەكان) بانگ بكەن بۆ ڕێی ڕاست ﴿لَا يَتَّبِعُوكُمْ﴾ شوێنتان ناكەون
﴿سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ﴾ بۆ ئێوە یەكسانە چ بانگیان بكەن ﴿أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ﴾ یان بێ دەنگ بن (
سوودتان پێ ناگەیەنن) ﴿١٩٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ كە ئێوە هاوارو داوایان
لێ دەكەن جگە لە خوا ﴿عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ﴾ ئەوانیش چەند بەندەیەكی وەك خۆتانن ﴿فَادْعُوهُمْ﴾ دەی
بانگ وهاواریان بۆ بكەن ﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ﴾ با وەڵامتان بدەنەوە (ویستەكانتان بە جێ بهێنن)
﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿١٩٤﴾ ﴿أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا﴾ ئایا ئەوانە (هیچ یەبێ
وەك خۆتان) قاچیان هەیە كە پێ ی بڕۆن بەڕێدا ﴿أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا﴾ یان دەستیان هەیە كەدەستی
پێ بوەشێنن ﴿أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا﴾ یان چاویان هەیە كەپێ ی ببینن ﴿أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ
بِهَا﴾ یان گوێیان هەیە كەپێ ی ببیستن ﴿قُلِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ﴾ بانگی
هاوبەشەكانتان بكەن ﴿ثُمَّ كِيدُونِ﴾ پاشان تەڵەكەو پیلانم بۆ دانێن ﴿فَلَا تُنْظِرُونِ﴾ وەمۆڵەتیشم مەدەن ﴿١٩٥﴾

﴿إِنَّ وَلِيِّـيَ اللَّهُ﴾ بەڕاستی پشتیوان و دۆستی من هەر خوایە ﴿الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ﴾ ئەو (خوایەی)
کەقورئانی ناردە خوارەوە ﴿وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ﴾ وە هەر ئەویش پشتیوانی چاکەکاران دەکات
﴿١٩٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ وە ئەوانەی ئێوە جگە لە خوا هانایان بۆ دەبەن ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَكُمْ﴾ ناتوانن یارمەتی ئێوە بدەن ﴿وَلَا أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ﴾ ناشتوانن یارمەتی خۆیان بدەن
﴿١٩٧﴾ ﴿وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ﴾ وە ئەگەر بانگیان بکەن بۆ ڕێگای ڕاست ﴿لَا يَسْمَعُوا﴾ ئەوان نابیستن
﴿وَتَرَاهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ وە وادەزانی بۆ تۆ دەڕوانن ﴿وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هیچ نابینن ﴿١٩٨﴾
﴿خُذِ الْعَفْوَ﴾ دەست بگرە بە لێبوردەیی بەوە (چاوپۆشی بکە) ﴿وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ﴾ فەرمانیش
بدە بە چاکە و چاکە کردن ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ﴾ و ڕوو وەرگێڕە لە نەفامان و نەزانان (وازیان لێ
بهێنە) ﴿١٩٩﴾ ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ﴾ وە ئەگەر خەتەرەو خەیال و وەسوەسەیەکت بۆ هات لە
لایەنی شەیتانەوە ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ﴾ یەکسەر پەنا بگرە بەخوا ﴿إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو
بیسەری زانایە ﴿٢٠٠﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بەڕاستی ئەوانەی خواناس و پارێزکار بوون ﴿إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ
مِّنَ الشَّيْطَانِ﴾ کاتێک خەتەرە و وەسوەسەیەکیان لەشەیتانەوە پێ بگات ﴿تَذَكَّرُوا﴾ یادی خوا
دەکەن و خوایان بیر دەکەوێتەوە ﴿فَإِذَا هُم مُّبْصِرُونَ﴾ جا کتوپڕ بەرچاویان ڕوون دەبێتەوە (ڕاستی
دەدۆزنەوە) ﴿٢٠١﴾ ﴿وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغَيِّ﴾ وە برا (شەیتانە)کانیان یارمەتیان دەدەن لە گومڕایی
بووندا ﴿ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ﴾ پاشان کۆتایی نایەن و واز ناهێنن (بۆ گومڕا کردنیان) ﴿٢٠٢﴾ ﴿وَإِذَا لَمْ
تَأْتِهِم﴾ وە هەر کاتێک (وەحی دوا بکەوێت) ئایەتێکیان بۆ نەهێنی ﴿بِآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا﴾ دەڵێن
ووت بۆچی لەخۆتەوە یەکێ ناخەیت (بۆ خۆت هەڵی نابەستی) ﴿قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ بێگومان من هەر شوێنی ئەوە دەکەوم ﴿مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِن رَّبِّي﴾ کە لەلایەن پەروەردگارمەوە
وەحیم بۆ دەکرێت ﴿هَٰذَا بَصَائِرُ مِن رَّبِّكُمْ﴾ ئەم (قورئانە) بەرچاو ڕوونی و بەڵگەیە لەلایەن
پەروەردگارتانەوە ﴿وَهُدًى﴾ و ڕێنموونی و پیشاندەرە ﴿وَرَحْمَةٌ﴾ و میهرەبانی و بەزەیی خوایە
﴿لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ گەل و هۆزێک کە باوەڕ دێنن ﴿٢٠٣﴾ ﴿وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ﴾ وە کاتێک کە قورئان
خوێندرا ﴿فَاسْتَمِعُوا لَهُ﴾ دەبێ گوێی لێ بگرن ﴿وَأَنصِتُوا﴾ و بێ دەنگیش بن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾
بۆ ئەوەی خوا میهرەبانیتان لەگەڵدا بکات ﴿٢٠٤﴾ ﴿وَاذْكُر رَّبَّكَ فِي نَفْسِكَ﴾ وە لە (دڵ و) دەروونتدا یادی
پەروەردگارت بکە ﴿تَضَرُّعًا وَخِيفَةً﴾ بە پاڕانەوەو ترس و بیمەوە ﴿وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ﴾ بەبێ ئەوەی
دەنگ بەرز بکەیتەوە ﴿بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ لە بەرەبەیانی و دەماو دەمی ئێواراندا ﴿وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ﴾
وە لە بێ ئاگایان مەبە ﴿٢٠٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئەو فریشتانەی کە لای پەروەردگارتن
﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ خۆ بە زل نازانن ﴿عَنْ عِبَادَتِهِ﴾ لە پەرستنی ئەو(خوا) ﴿وَيُسَبِّحُونَهُ﴾ و هەمیشە
ستایشی دەکەن (کڕنووشی بۆ دەبەن) ﴿وَلَهُ يَسْجُدُونَ۩﴾ و تەنها سوژدە بۆ ئەو دەبەن ﴿٢٠٦﴾

سورەتی ﴿الأنفال﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَسْأَلُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەكەن ﴿عَنِ الْأَنفَالِ﴾ سەبارەت بە دەستكەوتەكان(ی
جەنگی بەدر) ﴿قُلِ﴾ تۆش بڵێ ﴿الْأَنفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ﴾ ئەو دەستكەوتانە هەر بۆ خوا و پێغەمبەرن
ﷺ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ كەواتە خۆتان بپارێزن و لە خوا بترسن ﴿وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ﴾ وە پەیوەندی
نێوان خۆتان چاك بكەنەوە ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەكەی بن ﴿إِن كُنتُم
مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن (١) ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان بڕواداران تەنها كەسانێكن
﴿الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ﴾ كاتێك كە یادی خوا كرا و ناوی هێنرا ﴿وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵیان دەترسێت و ترسی لێ
دەنیشێت ﴿وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ﴾ كاتێكیش ئایەتەكانی خوا بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿زَادَتْهُمْ إِيمَانًا﴾
بڕوایان (پێی) زیاد دەبێت ﴿وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ و هەر پشت بە پەروەردگاری خۆیان دەبەستن (٢)
﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ ئەوانەی كە بەڕاستی نوێژەكانیان بەجێ دەهێنن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾
وە لەو ڕزق و ڕۆزییەی پێمان داوون (لە پێناوی خوادا) دەیبەخشن (٣) ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ﴾ هەر ئەوانەن
﴿الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا﴾ بڕوادارانی ڕاستەقینە ﴿لَّهُمْ دَرَجَاتٌ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ پلەی بەرزیان بۆ هەیە لای
پەروەردگاریان ﴿وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و لێ خۆش بوونی (تاوانەكانیان) و ڕۆزی بەپێز و چاك
(یان بۆ هەیە) (٤) ﴿كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِن بَيْتِكَ﴾ هەر چۆنێك كە پەروەردگارت لە ماڵەكەت (لە شاری
مەدینە) دەریهێنایت (بۆ جەنگی بەدر) ﴿بِالْحَقِّ﴾ بە هەق و ڕاستی ﴿وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لە كاتێكدا
بێگومان دەستەیەك لە بڕواداران ﴿لَكَارِهُونَ﴾ بێزاربوون و پێیان ناخۆش بوو (٥) ﴿يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ﴾
دەمەقاڵێت لەگەڵدا دەكەن لە (شتی) هەق و ڕاستیدا ﴿بَعْدَمَا تَبَيَّنَ﴾ دوای ئەوەش كە بۆیان ڕوون
بوەتەوە (كە ڕاستە هێشتا جەنگیان لا گرانە) ﴿كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ﴾ وەك ئەوەی بە توندی بەرەو
مردن ببرێن ﴿وَهُمْ يَنظُرُونَ﴾ و بەچاوی خۆیان (مردن) ببینن (٦) ﴿وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ﴾ (بیری ئەو كاتە
بكەنەوە) كەخوا بەڵێنی بە ئێوەدا ﴿إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ﴾ دەست كەوتنی یەكێك لەو دوو كۆمەڵە (كاروان بە
بازرگانییەكە یان سەركەوتن بەسەریاندا) ﴿أَنَّهَا لَكُمْ﴾ بەڕاستی دەبێتە هی ئێوە ﴿وَتَوَدُّونَ﴾ وە ئێوە
ئەوەتان پێ خۆشە ﴿أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ﴾ كە ئەو دەستكەوتە بێ چەكە، (كاروانە بازرگانییەكە)
﴿تَكُونُ لَكُمْ﴾ بۆ ئێوە بێت ﴿وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ﴾ بەڵام خوا دەیەوێت وتەكانی خۆی
بەڕاست دەربچێ (حەق سەركەوێ) ﴿وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ﴾ و ڕەگ و ڕیشەی بێ باوەڕان لەبن بێنێ
(٧) ﴿لِيُحِقَّ الْحَقَّ﴾ تا هەق جێگیر بكات ﴿وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ﴾ و ناحەقیش لەناو بەری و پووچەڵی بكاتەوە
﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت (٨)

﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك (لە بەدر دا) هاناتان بۆ پەروەردگارتان دەبرد ﴿فَاسْتَجَابَ لَكُمْ﴾ خوایش هات بەهاناتانەوە ﴿أَنِّي مُمِدُّكُمْ﴾ وتی من دەنێرم بۆ یارمەتیتان ﴿بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ﴾ هەزار فریشتە ﴿مُرْدِفِينَ﴾ بە دوای یەکدا (دێنە خوارێ) ﴿٩﴾ ﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى﴾ وە خوا ئەوەی تەنها بۆ شادی و مژدە نارد ﴿وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ﴾ تا دڵەکانتان پێی ئارام بگرێت ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ وە سەرکەوتنیش تەنها لای خواوەیە بەس ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی کاربەجێیە ﴿١٠﴾ ﴿إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێ (خوا) وەنەوزی بەسەرتاندا هێنا ﴿أَمَنَةً مِنْهُ﴾ (بووە هۆی) دڵنیایی ئێوە لە لایەن (پەروەردگار) خۆیەوە ﴿وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە بارانیشی بە ئاسمانەوە بۆ باراندن ﴿لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ﴾ تا پاکتان بکاتەوە پێی ﴿وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ﴾ و پیسی شەیتان (دوودڵی و گومان) لەئێوە دوور بخاتەوە ﴿وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ﴾ و بەهێز و بەندی دڵەکانتان پتەو بکات ﴿وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ﴾ وە بەهۆی (باران) پێکانتان دامەزراو و جێگیر بکات ﴿١١﴾ ﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ﴾ (بیرەوە بێنە) کاتێك کە پەروەردگارت نیگای نارد ﴿إِلَى الْمَلَائِكَةِ﴾ بۆ فریشتەکان ﴿أَنِّي مَعَكُمْ﴾ (کە بە پێغەمبەر و باوەڕداران ڕایگەیەنن) کە بێگومان من (خوای گەورە) لەگەڵتانم ﴿فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ دەی دڵی کەسانێك قایم و دامەزراو کەن کە باوەڕیان هێناوە ﴿سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ﴾ بەرووبێ ترس و بیم دەخەمە دڵی ئەو کەسانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ﴾ جا ئێوەش لەسەرووی گەردنیان بدەن (واتە سەریان) ﴿وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾ وە لە هەموو سەر پەنجەکانیان بدەن (واتە لە هەموو لاشەیان بدەن لەسەرەوە تا خوارەوە) ﴿١٢﴾ ﴿ذَلِكَ﴾ ئەوە ﴿بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ئەوانە دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەیان کرد ﴿وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ هەر کەسێکیش دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوە بێگومان تۆڵە و سزای خوا زۆر سەخت و بەتینە ﴿١٣﴾ ﴿ذَلِكُمْ فَذُوقُوهُ﴾ (حوکم و سزای ئێوە) ئەوەیە دەی بیچەژن ﴿وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ﴾ وە بەڕاستی بۆ بێ بڕوایان سزای ئاگری دۆزەخ هەیە ﴿١٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا﴾ کاتێك (لە جەنگ دا) ڕووبەڕووی ڕیزێك لە بێ باوەڕان بوونەوە ﴿فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ﴾ ئەوە پشتیان تێ مەکەن و هەڵمەیەن ﴿١٥﴾ ﴿وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ﴾ وە هەر کەس لەو ڕۆژەدا پشتیان تێ بکات و هەڵبێت ﴿إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ﴾ مەگەر (مەبەستی ئەوەبێت) بۆ هێرش کردن بگەڕێتەوە سەریان ﴿أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَى فِئَةٍ﴾ یان بڕوات بۆ لای کۆمەڵێکی تر (و یارمەتیان بدات) ﴿فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ﴾ ئەوە بێگومان بە ڕق و خەشمی خواوە دەگەڕێتەوە ﴿وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگای دۆزەخ دەبێت ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە جێگایەکی زۆر خراپ و بەدە ﴿١٦﴾

﴿فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ﴾ دە کەواتە ئێوە ئەوانتان نەکوشت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ﴾ بەڵکو خوا ئەوانی کوشت
﴿وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ﴾ وە کاتێ کە (مشتێ خۆڵ و ڕیخت ڕوو بە کافران) هاوێشت بە تەنها تۆ نەتهاوێشت
﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ﴾ بەڵکو خوا هاوێشتی (و لێیدان) ﴿وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی خۆی بڕواداران تاقی
بکاتەوە ﴿مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا﴾ لەلایەن خۆیەوە بە تاقی کردنەوەیەکی چاك ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾
بەڕاستی خوا بیسەری زانایە ﴿١٧﴾ ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ (سەرئەنجامی باوەڕداران و کافران) ئەوە بوو
(کە ڕووی دا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ﴾ وە بەڕاستی خوا پیلانی بێ بڕوایان پووچەڵ دەکاتەوە
﴿١٨﴾ ﴿إِن تَسْتَفْتِحُوا﴾ ئەگەر ئێوە ئەی (بێباوەڕان) داوای یارمەتی و سەرکەوتن دەکەن ﴿فَقَدْ جَاءَكُمُ
الْفَتْحُ﴾ ئەوە بەڕاستی سەرکەوتنتان بۆ هات (گاڵتەیان پێ دەکات) ﴿وَإِن تَنتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾
ئەگەر کۆتایی بهێنن (لە دوژمنایەتی پێغەمبەریان کۆتایی بهێنن بە بت پەرستی) ئەوە چاکترە بۆتان
﴿وَإِن تَعُودُوا نَعُدْ﴾ وە ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆ سەر دژایەتی یان بت پەرستی) ئەوە ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ
سەرخستنی باوەڕداران) ﴿وَلَن تُغْنِيَ عَنكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا﴾ هەرگیز دەستەو کۆمەڵەکەتان هیچ سوودێکتان
پێ ناگەیەنن ﴿وَلَوْ كَثُرَتْ﴾ هەرچەند زۆریش بن ﴿وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بێگومان خوا لەگەڵ
بڕواداران دایە ﴿١٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾
گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾ پشتی تێمەکەن ﴿وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە
تێدەگەن و دەبیستن ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا﴾ وەکو ئەوانە مەبن کە (بە سەر زارەکی) وتیان
بیستمان ﴿وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوانە هیچ نابیستن و تێناگەن ﴿٢١﴾ ﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ﴾
بەڕاستی خراپترینی هەموو گیانلەبەران لە لای خوا ﴿الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەو
کەڕو لاڵانەن (مەبەست پێی بێباوەڕانە) کە بیرناکەنەوە و ژیر نابن ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا
بیزانیایە ﴿فِيهِمْ خَيْرًا﴾ چاکەیەك لەو (بێباوەڕانەدا) هەیە ﴿لَّأَسْمَعَهُمْ﴾ بێگومان وای لێ دەکردن
بیستن ﴿وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ﴾ ئەگەر خوا (فەرمانی خۆی) پێ بیستابان ﴿لَتَوَلَّوا﴾ هەر ڕوویان وەردەگێڕا
﴿وَّهُم مُّعْرِضُونَ﴾ وە ئەوان هەر گوێی پێ نادەن ﴿٢٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی
بڕواتان هێناوە ﴿اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ وەڵامی خوا و پێغەمبەر بدەنەوە ﴿إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾
کاتێك کە بانگتان دەکەن بۆ لای ئەو (ئایینەی) کە زیندووتان دەکاتەوە ﴿وَاعْلَمُوا﴾ بزانن ﴿أَنَّ
اللَّهَ﴾ بەڕاستی (ویستی) خوا ﴿يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ﴾ دەبێتە بەربەست لە نێوان ئادەمی و دڵیدا
(واتە ئەو بەڕێ دەسەڵاتی هەیە بە سەر دڵی بەندەکانیدا) ﴿وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە بەڕاستی هەر
لای ئەو کۆ دەکرێنەوە (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً﴾ وە خۆتان بپارێزن لە ئاشوب و بەڵایەك
﴿لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنكُمْ خَاصَّةً﴾ کە تووشی ستەمکارانتان نابێت بە تایبەتی (هەمووتان
دەگرێتەوە) ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ کە بەڕاستی تۆڵە و سزای خوا زۆر
سەختە ﴿٢٥﴾

﴿وَاذْكُرُوا﴾ بیر بکەنەوە ﴿إِذْ أَنتُمْ﴾ کاتێك کە ئێوە ﴿قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ کەم و لاواز کرا و
و ژێر دەستە بوون لە زەوی (مەککە)دا ﴿تَخَافُونَ﴾ دەترسان ﴿أَن يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ﴾ کەخەڵکی
بتان فڕێنن و بدەن بەسەرتاندا ﴿فَآوَاكُمْ﴾ ئەمجا خوا پەنای دان ﴿وَأَيَّدَكُم بِنَصْرِهِ﴾ وە بەیارمەتی
خۆی پشتیوانی کردن ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕزق و ڕۆزی لە شتە پاك (و حەڵاڵـە) کانی پێ
بەخشین ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاس گوزاری خوا بن ﴿٢٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ﴾ ناپاکی مەکەن لەگەڵ خوا و پێغەمبەر ﷺ دا
﴿وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ﴾ وە ناپاکی مەکەن لە سپاردەکانی ناو خۆتان ﴿وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ لەکاتێکدا
کە ئێوە دەزانن (ناپاکی یە) ﴿٢٧﴾ ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وە بزانن ﴿أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ﴾ بەڕاستی ماڵ و
منداڵتان ﴿فِتْنَةٌ﴾ هۆی تاقی کردنەوەی (ئێوەن) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ وە بەڕاستی لای
خوا پاداشتی زۆر گەورە هەیە ﴿٢٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە
﴿إِن تَتَّقُوا اللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە خواناس بن و خۆتان بپارێزن ﴿يَجْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا﴾ هۆی جیاکەرەوەی
(ڕاست و ناڕاست) تان بۆ فەراهەم دەبێت ﴿وَيُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ و لە گوناهەکانتان دەبوورێ
﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ و لێتان خۆش دەبێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەن بەهرە و چاکەی زۆر
گەورەیە ﴿٢٩﴾ ﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە (بیر بکەرەوە) کاتێك ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پیلانیان بە
دژت دەگێڕا ﴿لِيُثْبِتُوكَ﴾ تا بەند و کۆتت بکەن ﴿أَوْ يَقْتُلُوكَ﴾ یان بتکوژن ﴿أَوْ يُخْرِجُوكَ﴾ یان (لە مەککە)
دەرت بکەن ﴿وَيَمْكُرُونَ﴾ وە ئەوانە (بەردەوام) پیلان دەگێڕن و فڕو فێڵ دەکەن ﴿وَيَمْكُرُ اللَّهُ﴾ وە
خوایش لەبەرامبەر ئەواندا پیلان دەگێڕێت بۆ پووچەڵ کردنەوەی پیلان و فڕو فێڵەکانیان ﴿وَاللَّهُ
خَيْرُ الْمَاكِرِينَ﴾ وە خوا چاکترینی پیلان گێڕانە (بەرامبەر پیلان گێڕان) ﴿٣٠﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا﴾
وە کاتێك کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنرێتەوە ﴿قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا﴾ دەڵێن بیستمان (واتە
گرنگ نی یە) ﴿لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَٰذَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە وێنەی ئەو ئایەتانەمان دەووت ﴿إِنْ هَٰذَا
إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە هیچ نی یە جگە لە ئەفسانەی پێشینان ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ﴾ (بیر بکەرەوە)
کاتێك (کە بێ باوەڕەکان) دەیان ووت ئەی پەروەردگار ﴿إِن كَانَ هَٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِندِكَ﴾ ئەگەر
ئەم قورئانە ڕاستەو لە لایەن تۆوە هاتووە ﴿فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً﴾ دەی بەرد بەسەرماندا ببارێنە
﴿مِّنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمانەوە ﴿أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ یان سزای سەختی پڕ ئازارمان بۆ بنێرە ﴿٣٢﴾
﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ﴾ وە بەڕاستی خوا سزایان نادات ﴿وَأَنتَ فِيهِمْ﴾ لەکاتێك دا تۆ (ئەی
موحەممەد ﷺ) لەناویاندا بیت ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ﴾ هەروەها خوا تووشی سزایان ناکات
﴿وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان داوای لێبوردن بکەن لە خودا ﴿٣٣﴾

﴿وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا چۆن سزایان نادات؟ ﴿وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە کاتێکدا
ئەوان بەرگری (موسڵمانان) دەکەن لە چوون بۆ مزگەوتی بەڕێز و پیرۆزی (کەعبە) ﴿وَمَا كَانُوا
أَوْلِيَاءَهُ﴾ لە کاتێکدا ئەوان خۆشەویست و سەرپەرشتیاری ئەو (مزگەوتە) نین ﴿إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا
الْمُتَّقُونَ﴾ بەڕاستی سەرپەرشتیار و خۆشەویستی ئەو (مزگەوتە) خواناسان و پارێزکارانن
﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٣٤﴾ ﴿وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ﴾ وە نوێژی ئەوان
(بت پەرستەکان) لەماڵی خوادا هیچ نییە ﴿إِلَّا مُكَاءً﴾ جگە لە فیکە کردن ﴿وَتَصْدِيَةً﴾ و چەپڵە
لێدان نەبێت ﴿فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ کەواتە بچەژن سزای سەخت (لە بەدردا) ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾
بەهۆی بڕوا نەهێنانتانەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە بێ باوەڕن ﴿يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ﴾
ماڵ و سامانیان خەرج دەکەن ﴿لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی بەرهەڵستی ڕێگەی خوا بکەن
﴿فَسَيُنْفِقُونَهَا﴾ جا لە بەدردا (ماڵ و سامانیان) بەخت دەکەن و دەیبەخشن ﴿ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً﴾
لەپاشان دەبێت بەداخ و پەژارە بۆیان ﴿ثُمَّ يُغْلَبُونَ﴾ پاشان ژێر دەکەون ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی
کە بێ باوەڕن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ﴾ هەر لە دۆزەخ دا کۆ دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ
مِنَ الطَّيِّبِ﴾ بۆ ئەوەی خوا دەستەی ناپاک لە دەستەی پاک جیا بکاتەوە ﴿وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾
و ناپاکەکانیش لەسەر یەك هەڵچنێت ﴿فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا﴾ ئەمجا هەمووی پێکەوە کۆ بکاتەوە
﴿فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ﴾ و بیخاتە دۆزەخەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوانە زیانبار و خەسارەت
مەندی ئەوانن ﴿٣٧﴾ ﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە ئەوانەی کە بێ باوەڕ
بوون ﴿إِنْ يَنْتَهُوا﴾ ئەگەر کۆتایی بهێنن (بەبێ بڕوایی یەکەیان) ﴿يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ﴾ بەڕاستی
(خوا) دەبورێت لە هەرچی لەوەو پێش کردوویانە ﴿وَإِنْ يَعُودُوا﴾ بەڵام ئەگەر بگەڕێنەوە (سەر
کردەوەی پێشوویان) ﴿فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی یاوو یاسای پێشینە (حزبە
کان چی بوو (بۆ ئەمانیش دووبارە دەبێتەوە) ﴿٣٨﴾ ﴿وَقَاتِلُوهُمْ﴾ (باوەڕداران) جەنگ بکەن لەگەڵ
بێ باوەڕاند ﴿حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ﴾ هەتا ئاژاوە (بێ باوەڕی و بت پەرستی) نەمێنێت ﴿وَيَكُونَ الدِّينُ
كُلُّهُ لِلَّهِ﴾ و ئایین و ملکەچی هەمووی بۆ خوا دەبێت ﴿فَإِنِ انْتَهَوْا﴾ جا ئەگەر کۆتاییان هێنا
﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا ﴿بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بە هەر کردەوەیەك کە (بێ باوەڕان) دەیکەن
بینایە ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا و پشتیان هەڵکرد ﴿فَاعْلَمُوا﴾ ئەوە بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ
مَوْلَاكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پشتیوان و یارمەتی دەرتانە ﴿نِعْمَ الْمَوْلَىٰ﴾ ئەو (خوا) باشترین پشتیوانە
﴿وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ وە باشترین یارمەتیدەر و سەرخەرتانە ﴿٤٠﴾

﴿وَاعْلَمُوا﴾ وەبزانن ﴿أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ بێگومان هەر چیەکتان لەغەنیمەت (دەسکەوت) وگرت
﴿فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ﴾ ئەوە بەراستی پێنج یەکی ئەو (دەسکەوتە) بۆ خوا ﴿وَلِلرَّسُولِ﴾ و بۆ پێغەمبەر ﷺ
﴿وَلِذِي الْقُرْبَى﴾ و بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَالْيَتَامَى﴾ و بۆ هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ و بۆ هەژاران
﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ و بۆ ڕێبوارانە ﴿إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هێناوە بەخوا ﴿وَمَا أَنْزَلْنَا﴾
وە بەوەی ناردوومانەتە خوارەوە ﴿عَلَى عَبْدِنَا﴾ بۆسەر بەندەکەمان (کەموحەممەد پێغەمبەرە ﷺ)
﴿يَوْمَ الْفُرْقَانِ﴾ لەڕۆژی جیاکردنەوەدا (واتە جەنگی بەدر) ﴿يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ﴾ لەو ڕۆژەی کەدوو
کۆمەڵ بەیەك گەیشتن (دژ بەیەك جەنگان) ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا
دەسەڵاتدارە ﴿٤١﴾ ﴿إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا﴾ وەکاتێك ئێوە لای خواری (شیوەکەی) نزیك (مەدینە)دا
بوون ﴿وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَى﴾ و ئەوانیش لەلای سەرووی (شیوەکەی) دوورتر (لەمەدینە)دا بوون
﴿وَالرَّكْبُ﴾ کاروانەکەش ﴿أَسْفَلَ مِنْكُمْ﴾ لەخوارتری ئێوەبوو ﴿وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ﴾ وە ئەگەر بەڵێنتان
بەیەکتر بدایە ﴿لَاخْتَلَفْتُمْ﴾ بێگومان جیاواز دەبوون ﴿فِي الْمِيعَادِ﴾ لەبەڵێنەکەدا (جەنگتان نەدەکرد)
﴿وَلَكِنْ﴾ بەڵام ﴿لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا﴾ (کۆی کردونەتەوە) بۆ ئەوەی خوا کارێك بەدی بهێنێت ﴿كَانَ
مَفْعُولًا﴾ هەر بەدی دێت ﴿لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ﴾ بۆ ئەوەی لەناو بچێت ئەو کەسەی (بەلای خواوە)
لەناو چووە ﴿عَنْ بَيِّنَةٍ﴾ لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَيَحْيَى مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ﴾ وەبۆ ئەوەی بژی ئەوەی (بەلای
خواوە) دەژی لەڕووی بەڵگەوە ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەراستی خوا بیسەری زانایە ﴿٤٢﴾
﴿إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ کەخوا ئەو (بێ بڕوای)انەی پیشان دەدایت ﴿فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا﴾
لەخەوتدا، کەم بوون ﴿وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا﴾ خۆ ئەگەر (خوا ژمارەی) ئەوانەی بەزۆر پیشان
بدایتبە ﴿لَفَشِلْتُمْ﴾ ئەوە بێگومان دەترسان و دەشکان ﴿وَلَتَنَازَعْتُمْ﴾ وە جیاواز دەبوون ﴿فِي الْأَمْرِ﴾
لەبڕیاری جەنگدا ﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ﴾ بەڵام خوا پاراستنی ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) زانایە
﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەشەوەی لەناو دڵاندایە ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ﴾ (بیربکەنەوە) کاتێك خوا ئەوانی
پیشان دان ﴿إِذِ الْتَقَيْتُمْ﴾ کاتێ ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا﴾ لەبەرچاوتان بەکەم دەبینران
﴿وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ﴾ ئێوەشی لەبەر چاوی ئەوان بەکەم نیشان دا ﴿لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا﴾ بۆ ئەوەی خوا
کارێك بەدی بهێنێت ﴿كَانَ مَفْعُولًا﴾ هەر بەدی دێت ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەموو کارەکان
هەر بۆلای خوا دەگێڕدرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا لَقِيتُمْ
فِئَةً﴾ کاتێ (لەجەنگدا) لەگەڵ کۆمەڵێکدا ڕووبەڕوو بوونەوە ﴿فَاثْبُتُوا﴾ خۆگرن (هەڵمەیەن)
﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾ و یادی خوا زۆر بکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی سەرکەوتووبن ﴿٤٥﴾

﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ (ئەی باوەڕداران) گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا﴾
وە جیاوازمەبن و دووبەرەکی مەکەن بەهۆیەوە شکست و لاواز ئەبن ﴿وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ﴾ وە هێزتان بڕوا و
نەمێنێت ﴿وَاصْبِرُوا﴾ وە خۆڕاگربن ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆگراندایە ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا
كَالَّذِينَ خَرَجُوا﴾ وەک ئەوانە (بت پەرستەکان) مەبن دەرچوون ﴿مِن دِيَارِهِم﴾ لە ماڵ و وڵاتی خۆیان
﴿بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ﴾ بە فیز و ڕووپامایی بۆ خەڵک کردن ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە بەرگری (خەڵکیان)
دەکرد لە ڕێگەی خوا ﴿وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ وە خوا بە هەموو ئەو کارانەی دەیکەن ئاگادارە ﴿٤٧﴾
﴿وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێک شەیتان کردەوەکانیانی (بۆ بت پەرستەکان)
ڕازاندەوە ﴿وَقَالَ﴾ وە وتی ﴿لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ﴾ ئەمڕۆ هیچ کەس بەسەرتاندا زاڵ نابێ
﴿وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ﴾ وە بێگومان من پەنادەر (و پارێزەر)ی ئێوەم ﴿فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ﴾ لەمەو کاتێک
هەردوو دەستەکە ڕوو بەڕووی یەکتر بوونەوە ﴿نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾ (شەیتان) پاشەو پاش بەدوای
خۆی دا گەڕایەوە ﴿وَقَالَ﴾ و وتی ﴿إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكُمْ﴾ بەڕاستی من بەریم لە ئێوە ﴿إِنِّي أَرَىٰ مَا لَا
تَرَوْنَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی من دەیبینم ئێوە نایبینن ﴿إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ﴾ بەڕاستی من لە خوا دەترسم
﴿وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ وە خوا زۆر تۆڵەی بەئێش و سەختە ﴿٤٨﴾ ﴿إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێ
دووڕووەکان ﴿وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ و ئەوانەی نەخۆشی لە دڵیاندایە وە دەیان وت ﴿غَرَّ هَٰؤُلَاءِ
دِينُهُمْ﴾ ئەوانە (موسوڵمانەکان) ئاینەکەیان فریوی داون ﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ هەر کەسێ پشت
بە خوا ببەستێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی کار دروستە ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَوْ
تَرَىٰ﴾ وە ئەگەر دەتبینی ﴿إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ﴾ کاتێک فریشتەکان گیانی بێ باوەڕان
دەکێشن ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ﴾ لە دەموچاو و پاشیان دەدەن ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾ و (پێیان
دەڵێن) بچەژن سزای ئاگری سووتێنەر ﴿٥٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ ئەو (ئازار و سزایە) بەهۆی
ئەوەوەیە دەستی خۆتان پێشی خستووە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە بەڕاستی خوا بە هیچ شێوەیەک
ستەمکار نییە بۆ بەندەکانی ﴿٥١﴾ ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ (ئەم بێ باوەڕانە خوو نەریتیان) هەر وەکو خوو
و نەریتی دەستەی فیرعەون ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەیە لەپێش ئەوانەوە بوون ﴿كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾
کە بێ بڕوا بوون بە نیشانەکانی خوا ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئینجا (سزای) خوایش گرتنی بەهۆی
گوناهەکانیانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانای تۆڵە بەئێشە ﴿٥٢﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە کەبەڕاستی خوا هیچ نیعمەتێک ناگۆڕێ
﴿أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ کەبەخشیبێتی بەهەر گەل و هۆزێک ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوەی بەخۆیاندایە
نەیگۆڕن (واتە ئیمانەکەیان بگۆڕن بۆ بێ باوەڕی) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بیسەری
زانایە ﴿٥٣﴾ ﴿كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ (ئەم کردەوەی ئەمان) وەکو ڕەوو نەریتی دەستەی
فیرعەون وئەوانەی لەپێش ئەوان بوون وایە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ بەڵگەکانی پەروەردگاریان بەدرۆ
زانی ﴿فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ﴾ ئێمەش لەناومان بردن بەهۆی گوناهەکانیانەوە ﴿وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ﴾ وە
دەست وپێوەندەکەی فیرعەونمان خنکاند ﴿وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ چونکە هەموویان ستەمکار بوون ﴿٥٤﴾
﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی بەدترین گیان لەبەران (کەسانێکن) لەلای خواوە ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەن بێ باوەڕبوون ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ لەبەر ئەوەی ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٥٥﴾ ﴿الَّذِينَ عَاهَدتَّ مِنْهُمْ﴾
ئەوانەی کەپەیمانت لەگەڵیان بەست ﴿ثُمَّ يَنقُضُونَ عَهْدَهُمْ﴾ لەپاش ئەوە پەیمانەکەیان دەشکێنن
﴿فِي كُلِّ مَرَّةٍ﴾ لەهەموو جارێکدا ﴿وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ﴾ و ئەوان خۆیان ناپارێزن ولە خودا ناترسن
﴿٥٦﴾ ﴿فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ﴾ جا ئەگەر تووشی ئەوانە بوویت (زاڵبوویت بەسەریاندا) لە جەنگ دا
﴿فَشَرِّدْ بِهِم مَّنْ خَلْفَهُمْ﴾ (سزا و کوشتن و بڕینێکیان پێ بکە) کەببێتە هۆی ترس لەدڵی ئەو دوژمنەی
لەپشتیانەوەن ﴿لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ بەڵکو ئەوان بیر بکەنەوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوْمٍ خِيَانَةً﴾ وە ئەگەر
بەڕاستی ئەترسیت کرد لەناپاکی دەستەیەك (کەپەیمانەکەیان بشکێنن) ﴿فَانبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ﴾ ئەو
کاتە (پەیمانەکە) فڕێ بدەرەوە بۆیان بەڕێک وڕێکی تا بەرامبەر بن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ﴾ بەڕاستی
خوا ناپاکانی خۆش ناوێت ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ﴾ وە با گومان نەبەن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا﴾ ئەوانەی
بێ باوەڕ بوون پێشکەوتوون ﴿إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ﴾ بێگومان ئەوانە خوا دەستەپاچە ناکەن (لە دەستی
دەرناچن) ﴿٥٩﴾ ﴿وَأَعِدُّوا لَهُم﴾ (ئەی ئیمانداران) ئامادەی بکەن بۆیان ﴿مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ﴾ ئەوەی
لەتواناتاندا هەیە لەهێز ﴿وَمِن رِّبَاطِ الْخَيْلِ﴾ وە لەئەسپی دابەستراو ﴿تُرْهِبُونَ بِهِ﴾ تا بترسێنن پێی
﴿عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ﴾ دوژمنی خوا و دوژمنی خۆتان ﴿وَآخَرِينَ مِن دُونِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تریش بێجگە
لەوان ﴿لَا تَعْلَمُونَهُمُ﴾ ئێوە نایانناسن ﴿اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ﴾ خوا دەیانناسێت ﴿وَمَا تُنفِقُوا مِن شَيْءٍ﴾ وە هەر شتێك
ببەخشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێی خوادا ﴿يُوَفَّ إِلَيْكُمْ﴾ (پاداشتەکەی) بەتەواوی دەدرێتەوە پێتان
﴿وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾ وە ئێوە هیچ ستەمتان لێ ناکرێت ﴿٦٠﴾ ﴿وَإِن جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا﴾ وە ئەگەر ئەوانە مەیلی
ئاشتیان هەبوو تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ) مەیلی ئەوە بکە ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وە پشت بەخوا ببەستە
﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاتە بیسەری زانایە ﴿٦١﴾

﴿وَإِنْ يُرِيدُوا﴾ وە ئەگەر ویستیان ﴿أَنْ يَخْدَعُوكَ﴾ فێڵت لێ بکەن ﴿فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ﴾ ئەوە بەڕاستی خوات
بەسە (پشت و پەنات بێت) ﴿هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە بەهێزی کردیت بەیارمەتی
خۆی ﴿وَبِالْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بە بڕواداران ﴿٦٢﴾ ﴿وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾ وە هۆگری خستە نێوان دڵەکانیان
﴿لَوْ أَنْفَقْتَ﴾ ئەگەر بتبەخشیایە ﴿مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەرچی لە زەویدا هەیە ﴿مَا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ﴾
هۆگریت نەدەخستە نێوان دڵەکانیانەوە ﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ﴾ بەڵام خوا هۆگری خستە نێوانیان
﴿إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زاڵی کاردروستە ﴿٦٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَسْبُكَ
اللَّهُ﴾ خوات بەسە ﴿وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ هەروەها ئەو بڕوادارانەش کە شوێنت کەوتوون ﴿٦٤﴾
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ﴾ هانی بڕواداران بدە بەسەر جەنگ
کردن (لەگەڵ دوژمناندا) ﴿إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ﴾ ئەگەر لە ئێوەدا بێت ﴿عِشْرُونَ صَابِرُونَ﴾ بیست کەسی
خۆڕاگر ﴿يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەسی (بێ باوەڕ) دا ﴿وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ﴾
وە ئەگەر سەد کەس لە ئێوە هەبێت ﴿يَغْلِبُوا أَلْفًا﴾ زاڵ دەبن بەسەر هەزار کەس دا ﴿مِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ لەوانەی بێ باوەڕن ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی بەڕاستی ئەوان کۆمەڵێکی
نەفامن ﴿٦٥﴾ ﴿الْآنَ﴾ ئێستا ﴿خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ﴾ خوا فەرمانەکەی سووک کرد لەسەرتان ﴿وَعَلِمَ أَنَّ
فِيكُمْ ضَعْفًا﴾ وەزانی کە لاوازیتان تێدایە ﴿فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ﴾ جا ئەگەر لە ئێوەدا بێت ﴿مِائَةٌ
صَابِرَةٌ﴾ سەد کەسی خۆڕاگر ﴿يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ﴾ زاڵ دەبن بەسەر دووسەد کەس(ی بێ باوەڕ)
دا ﴿وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ﴾ وە ئەگەر هەزار کەس لە ئێوە هەبن ﴿يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ﴾ زاڵ دەبن بەسەر
دوو هەزار کەس دا ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ بە فەرمانی خوا ﴿وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ وە خوا لەگەڵ خۆگرانە
﴿٦٦﴾ ﴿مَا كَانَ لِنَبِيٍّ﴾ بۆ هیچ پێغەمبەرێك ڕەوا نییە ﴿أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى﴾ کە دیلی (لە دوژمنان)
هەبێت و ڕایان بگرێت ﴿حَتَّى يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ﴾ هەتا کوشتاری زۆریان لێ ئەکات و دەسەڵاتی
بەچەسپێت لە زەویدا ﴿تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا﴾ ئایا ئێوە ماڵی دونیاتان دەوێت (بە وەرگرتنی فیدیە)؟
﴿وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ﴾ (لە کاتێکدا) خوای گەورە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی دەوێت (بۆ ئێوە) ﴿وَاللَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا بەتوانا و زاڵی کاردروستە ﴿٦٧﴾ ﴿لَوْلَا كِتَابٌ﴾ ئەگەر نووسراو (بڕیار)یك
﴿مِنَ اللَّهِ سَبَقَ﴾ لەلایەن خواوە پێش نەکەوتایە (کە حەڵاڵ بوونی دەستکەوت و غەنیمەتی جەنگە)
﴿لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ﴾ بێگومان لەسەر ئەو (فیدیە)ی کە وەرتان گرت (لەبەرامبەر ئازادکردنی دیلەکاندا)
تووشتان دەبوو ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە ﴿٦٨﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ﴾ کەواتە بخۆن لەوەی کە
بە غەنیمەت گرتتان ﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ حەڵاڵ و پاکە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾
بەڕاستی خوا لێ بووردەی میهرەبانە ﴿٦٩﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ﴾ ئەی پەیغەمبەر ﷺ ﴿قُل لِّمَن فِيٓ أَيۡدِيكُم﴾ بڵێ بەوانەی کە لەژێر دەستتان دان ﴿مِّنَ ٱلۡأَسۡرَىٰٓ﴾
لەدیلەکان ﴿إِن يَعۡلَمِ ٱللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بزانێت ﴿فِي قُلُوبِكُمۡ خَيۡرٗا﴾ لەدڵەکانتاندا چاکەیەک هەیە ﴿يُؤۡتِكُمۡ
خَيۡرٗا﴾ پێتان دەبەخشێت چاکتر ﴿مِّمَّآ أُخِذَ مِنكُمۡ﴾ لەو (فدیە)ی لێتان وەرگیرا وە ﴿وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ﴾
وە لێتان دەبورێت ﴿وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ وە خوای لێبووردەی میهرەبانە ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِن يُرِيدُواْ خِيَانَتَكَ﴾ وە ئەگەر
(ئەو دیلانە) بیانەوێت ناپاکیت لەگەڵدا بکەن ﴿فَقَدۡ خَانُواْ ٱللَّهَ﴾ ئەوە بێگومان ناپاکییان لەگەڵ خوادا کرد
﴿مِن قَبۡلُ﴾ لەپێش (ئەمەدا) ﴿فَأَمۡكَنَ مِنۡهُمۡ﴾ خواش (تۆی) زاڵ کرد بەسەریاندا ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾
وەخوا زانای دانایە ﴿٧١﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان
کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ﴾ و تێکۆشان ﴿بِأَمۡوَٰلِهِمۡ﴾ بەماڵیان ﴿وَأَنفُسِهِمۡ﴾ و بە گیانیان ﴿فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ لەڕێگای
خوادا ﴿وَٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ﴾ وە ئەوانەی (کۆچەرەکانیان) گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن ﴿أُوْلَٰٓئِكَ
بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٖ﴾ ئەوانە پشتیوان و دۆستی یەکترین ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَمۡ يُهَاجِرُواْ﴾ وە ئەوانەی کە بڕوایان
هێناوە و کۆچیان نەکردووە ﴿مَا لَكُم﴾ بۆ ئێوە نی یە ﴿مِّن وَلَٰيَتِهِم مِّن شَيۡءٍ﴾ هیچ جۆرە دۆستایەتییەکیان
بکەن ﴿حَتَّىٰ يُهَاجِرُواْ﴾ هەتا کۆچ دەکەن ﴿وَإِنِ ٱسۡتَنصَرُوكُمۡ﴾ وە ئەگەر داوای یارمەتیان لێ کردن ﴿فِي ٱلدِّينِ
فَعَلَيۡكُمُ ٱلنَّصۡرُ﴾ لە(پارێزگاری) ئایینی ئەوە پێویستە لەسەرتان یارمەتی دانیان ﴿إِلَّا عَلَىٰ قَوۡمِۭ﴾ مەگەر
لەدژی گەلێک ﴿بَيۡنَكُمۡ وَبَيۡنَهُم مِّيثَٰقٞ﴾ لەنێوان ئێوەو ئەواندا پەیمان هەبێت (نابێت یارمەتیان بدەن)
﴿وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٞ﴾ وەخوا بینایە بەوەی کە دەیکەن ﴿٧٢﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوان
﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلِيَآءُ بَعۡضٍ﴾ هەندێکیان دۆستی هەندێکیانن ﴿إِلَّا تَفۡعَلُوهُ تَكُن فِتۡنَةٞ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَفَسَادٞ كَبِيرٞ﴾
ئەگەر ئەوە (پشتیوانی یە) نەکەن لەزەویدا ئاژاوەو فەسادو بەدخوییەکی گەورە بەرپا دەبێت ﴿٧٣﴾
﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾ وەئەوانەی کە بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و تێکۆشان
لەڕێگەی خوادا ﴿وَّٱلَّذِينَ ءَاوَواْ وَّنَصَرُوٓاْ﴾ ئەوانەش (کۆچەرەکان)یان گرتە خۆیان و کۆمەکیان کردن
﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ حَقّٗا﴾ بەڕاستی هەر ئەوانەن بڕواداری ڕاستەقینە ﴿لَّهُم مَّغۡفِرَةٞ﴾ بۆ ئەوانەیە
لێ بووردن ﴿وَرِزۡقٞ كَرِيمٞ﴾ و ڕۆزییەکی چاک و بەرز ﴿٧٤﴾ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنۢ بَعۡدُ﴾ وە ئەوانەی لەدوای یدا
بڕوایان هێنا ﴿وَهَاجَرُواْ﴾ و کۆچیان کرد ﴿وَجَٰهَدُواْ مَعَكُمۡ﴾ و لەگەڵ ئێوەدا تێکۆشان ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ
مِنكُمۡ﴾ ئەوانە لە ئێوەن ﴿وَأُوْلُواْ ٱلۡأَرۡحَامِ﴾ وە ئەوانەی خزمی یەکترن ﴿بَعۡضُهُمۡ أَوۡلَىٰ بِبَعۡضٖ﴾ هەندێکیان
(بۆ میرات گرتن) شایستەترن بە هەندێکی تریان ﴿فِي كِتَٰبِ ٱللَّهِ﴾ لە کتێبی خوادا (لە قورئان یا لە لوح
المحفوظ) دا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمُۢ﴾ بەڕاستی خوا بەهەموو شتێک زانایە ﴿٧٥﴾

﴿كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ﴾ چۆن عەهد و پەیمان دەبێت بۆ هاوبەش دانەرەکان ﴿عِندَ اللَّهِ وَعِندَ
رَسُولِهِ﴾ لای خوا و پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدتُّمْ﴾ بێجگە لەوانەی کە پەیمانتان
لەگەڵ بەستن ﴿عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لای مزگەوتی حەرام (کە کەعبەی پیرۆزە) ﴿فَمَا اسْتَقَامُوا
لَكُمْ﴾ جا چەند ئەوانە ڕێک و ڕاست بوون لەگەڵتان ﴿فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ﴾ ئێوەش ڕێک و ڕاست
بن لەگەڵیان ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆپارێزەران و خواناسانی خۆش دەوێت ٧
﴿كَيْفَ﴾ چۆن (پەیمان دەمێنێ سەر) ﴿وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ لە کاتێکدا ئەگەر زاڵ بن بەسەرتاندا
﴿لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی ئێوە ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێند
و پەیمانێک ﴿يُرْضُونَكُم بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بە ڕووتەی دەمیان ڕازیتان دەکەن ﴿وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام دڵەکانیان
دژایەتی و ڕقیان لێتان دەبێتەوە ﴿وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ﴾ تا ئەوانە زۆربەیان سنوورەکانی خودا دەبەزێنن
٨ ﴿اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڵگە و ئایەتەکانی خوایان گۆڕییەوە ﴿ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ بە نرخێکی زۆر کەم
﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِهِ﴾ ئەمجا بەرگرییان لە ڕێگەی خوا کرد ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی
زۆر خراپ بوو ئەوەی ئەوان دەیانکرد ٩ ﴿لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ﴾ لەبەر چاو ناگرن دەربارەی هیچ
بڕوادارێک ﴿إِلًّا وَلَا ذِمَّةً﴾ هیچ خزمایەتی و سوێند و پەیمانێک ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ﴾ وە هەر
ئەوانە دەست درێژی کەرن ١٠ ﴿فَإِن تَابُوا﴾ ئەمجا ئەگەر پەشیمان بوونەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾
و نوێژیان بەجێ هێنا ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ و زەکاتیاندا ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ﴾ ئەوە براتانن لە ئاییندا
﴿وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ وە ئێمە بەڵگەکان ڕوون دەکەینەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ گەلێک کە دەیزانن
١١ ﴿وَإِن نَّكَثُوا أَيْمَانَهُم﴾ بەڵام ئەگەر سوێند و پەیمانەکەیان هەڵوەشاندەوە ﴿مِّن بَعْدِ عَهْدِهِمْ﴾
پاش بەستنی پەیمانەکەیان ﴿وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ﴾ وە تەشەر و تانەیاندا لە دینەکەتان ﴿فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ
الْكُفْرِ﴾ ئەوە بجەنگن لەگەڵ پێشەوایانی بێ باوەڕ ﴿إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە
هیچ جۆرە پەیمانێکیان نییە ﴿لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ﴾ بەڵکو کۆتایی بێنن (بێن بە باوەڕ) ١٢ ﴿أَلَا
تُقَاتِلُونَ قَوْمًا﴾ ئایا ئێوە جەنگ ناکەن لەگەڵ گەلێک ﴿نَّكَثُوا أَيْمَانَهُمْ﴾ کە پەیمانەکەیان
هەڵوەشاندەوە (پەیمانی حودەیبیە) ﴿وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ﴾ و بڕیاری دەرکردنی پێغەمبەر ﷺ یان
کرد ﴿وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەوانیش لە یەکەم جاردا دەستیان کرد بە جەنگ لەگەڵ ئێوەدا
﴿أَتَخْشَوْنَهُمْ﴾ ئایا لێیان دەترسن ﴿فَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ﴾ (لە کاتێکدا) هەر خوا شایستەترە کە لێی بترسن
﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ١٣

﴿قَٰتِلُوهُمْ﴾ (ئەی باوەڕداران) بیان کوژن ﴿يُعَذِّبْهُمُ ٱللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ﴾ خوا بەدەستی ئێوە سزایان دەدات
﴿وَيُخْزِهِمْ﴾ و ڕیسوایان دەکات ﴿وَيَنصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ و سەرتان دەخات بەسەریاندا ﴿وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ
مُّؤْمِنِينَ﴾ و (خوا) سینەو دڵی کۆمەڵی بڕوادار خۆش دەکات (١٤) ﴿وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ﴾ و ڕق
و خەشمی دڵەکانیان دادەمرکێنێ و نایهێڵێت ﴿وَيَتُوبُ ٱللَّهُ﴾ وە خوای گەورە تەوبە وەردەگرێ ﴿عَلَىٰ
مَن يَشَآءُ﴾ لە هەر کەسێک کەبیەوێت ﴿وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای دانایە (١٥) ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تُتْرَكُوا۟﴾
ئایا گومانتان وابوو کەوازتان لێ دەهێنرێت ﴿وَلَمَّا يَعْلَمِ ٱللَّهُ﴾ لە کاتێکدا هێشتا خوا ئاشکرای نەکردووە
﴿ٱلَّذِينَ جَٰهَدُوا۟ مِنكُمْ﴾ ئەوانەی تێکۆشان لە ئێوە (لە پێناو خوادا) ﴿وَلَمْ يَتَّخِذُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ وە نەیان
کردووەو هەڵیان نەبژاردووە جگە لەخوا ﴿وَلَا رَسُولِهِۦ وَلَا ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ و پێغەمبەرەکەی و موسوڵمانان
﴿وَلِيجَةً﴾ بە هاوڕاز و جێی نهێنیان (دڵسۆزیان) ﴿وَٱللَّهُ خَبِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا ئاگایە بەهەرچی
کەئێوە دەیکەن (١٦) ﴿مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ﴾ نابێت هاوبەش دانەران ﴿أَن يَعْمُرُوا۟ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ مزگەوتەکانی خوا
ئاوەدان بکەنەوە (و سەرپەرشتیان بکەن) ﴿شَٰهِدِينَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِم بِٱلْكُفْرِ﴾ لە کاتێکدا خۆیان شایەدن
لەسەر خۆیان کە بێباوەڕن ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان هەڵوەشاوەتەوە ﴿وَفِى ٱلنَّارِ
هُمْ خَٰلِدُونَ﴾ وە ئەوانە لەناو ئاگردا هەمیشەیین (١٧) ﴿إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَٰجِدَ ٱللَّهِ﴾ بەڕاستی مزگەوتەکانی
خوا ئاوەدان دەکاتەوە ﴿مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ کەسێك کەبڕوای هێنابێت بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾ و بەڕۆژی
دوایی ﴿وَأَقَامَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ و نوێژەکانی بەجێ هێنابێت ﴿وَءَاتَى ٱلزَّكَوٰةَ﴾ و زەکاتی دابێت ﴿وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا
ٱللَّهَ﴾ و لە کەس نەترسابێت بێجگە لەخوا ﴿فَعَسَىٰٓ أُو۟لَٰٓئِكَ﴾ جا بەڵکو ئەوانە ﴿أَن يَكُونُوا۟ مِنَ ٱلْمُهْتَدِينَ﴾
لەو کەسانە بن کە ڕێنموویی کراون (١٨) ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ ٱلْحَآجِّ﴾ (ئەی بێباوەڕان) ئایا پێتان وایە ئاودان
بەحاجییان ﴿وَعِمَارَةَ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ و (سەرپەرشتی و) ئاوەدان کردنەوەی مزگەوتی حەرام
(کەعبەی پیرۆز) ﴿كَمَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ﴾ وەکو کەسێکە کەباوەڕی هێنابێت بەخوا ﴿وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ﴾
و بەڕۆژی دوایی ﴿وَجَٰهَدَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و تێکۆشابێت لە ڕێی خوادا؟ ﴿لَا يَسْتَوُۥنَ عِندَ ٱللَّهِ﴾ چوون
یەك نین بەلای خوداوە (و یەکسان نین) ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی کۆمەڵی
ستەمکاران ناکات (١٩) ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَهَاجَرُوا۟﴾ ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە و کۆچیان کردووە
﴿وَجَٰهَدُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ و تێکۆشاون لەڕێگای خوادا ﴿بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵیان و بەگیانیان ﴿أَعْظَمُ
دَرَجَةً عِندَ ٱللَّهِ﴾ پلەیان بەرزترە لای خوا ﴿وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْفَآئِزُونَ﴾ وەهەر ئەوانە سەرکەوتوون (لە دونیا و
دوا ڕۆژدا) (٢٠)

﴿يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُم﴾ پەروەردگاریان موژدەیان دەداتێ ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ﴾ بەمیهرەبانی و ڕەزامەندی
لەلایەن خۆیەوە ﴿وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ﴾ هەروەها بەهەشتانێکیان بۆ هەیە ﴿فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ﴾ تێدا نیعمەتی
بەردەوام و هەمیشەیی تێدایە ﴿٢١﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ دەمێنەوە تیایدا بەهەمیشەیی ﴿إِنَّ اللَّهَ عِندَهُ
أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا پاداشتی هەرە گەورەی لایە ﴿٢٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
کەبڕواتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ﴾ باوك و براکانتان مەگرن (هەڵمەبژێرن)
﴿أَوْلِيَاءَ﴾ بەدۆست و خۆشەویست ﴿إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ﴾ ئەگەر بێ باوەڕییان لەباوەڕ
لا خۆشەویستتر و چاکتربوو ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس لەئێوە ئەوانە بکات بەدۆستی
خۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە هەر ئەوانە ستەمکارن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر باوکانتان ﴿وَأَبْنَاؤُكُمْ﴾ وکوڕەکانتان ﴿وَإِخْوَانُكُمْ﴾ وبراکانتان
﴿وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ وهاوسەرەکانتان ﴿وَعَشِيرَتُكُمْ﴾ وخزم وعەشرەتتان ﴿وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا﴾ وماڵ
و دارایی یەك (بە زەحمەت) پەیداتان کردووە ﴿وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا﴾ و بازرگانییەك
کەدەترسن بەرەوی نەبێت (بێ بازاڕبێت) ﴿وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا﴾ و خانووبەرەیەك کەپێی ڕازین
﴿أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ خۆشەویستتر لاتان لەخواو پێغەمبەرەکەی ﴿وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ﴾
وتێکۆشان لەڕێگەکەیدا ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ ئەوە چاوەڕوان بکەن ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ﴾ هەتا خوا
فەرمان (و تۆڵە)ی خۆی دێنێت (بۆتان) ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموونی
کەسانی تێپەڕ لەسنوور ناکات ﴿٢٤﴾ ﴿لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی خوا سەری خستن
﴿فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ﴾ لەزۆر جێگاو شوێندا ﴿وَيَوْمَ حُنَيْنٍ﴾ و لەڕۆژی حونەینیشدا (یارمەتی
دان) ﴿إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ﴾ کەبەزۆری خۆتاندا دەنازین ﴿فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا﴾ بەڵام (ئەو
زۆرییە)هیچ سوودێکی نەبوو بۆتان ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ﴾ و زەویتان لەسەر تەسک بوویەوە
﴿بِمَا رَحُبَتْ﴾ بەو فراوانییەی کەهەیەتی ﴿ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ﴾ پاشان پشتتان کردە دوژمن و هەڵهاتن ﴿٢٥﴾
﴿ثُمَّ أَنزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ﴾ لەپاش ئەوە خوا ئارامی خۆی نارد ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﴿وَعَلَى
الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ سەر بڕواداران ﴿وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە سەربازانێکی (لەئاسمانەوە) نارده خوارەوە
کەئێوە نەتاندەبینی ﴿وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وسزای بێ بڕواکانیشی دا (بەکوشتن و بریندار ی
و بەدیل گرتن) ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ﴾ ئەوەش سزای بێ باوەڕانە ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ﴾ پاشان خوا خۆش دەبێت ﴿مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپاش ئەوە ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ﴾ لە هەر
کەسێک کە بیەوێت ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی کەبڕواتان هێناوە ﴿إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ﴾ بێگومان هاوبەش دانەران پیسن ﴿فَلَا يَقْرَبُوا
الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ﴾ کەواتە با نزیکی مزگەوتی حەرام نەکەونەوە ﴿بَعْدَ عَامِهِمْ هَٰذَا﴾ پاش ئەم ساڵەیان
(ئەو ساڵەی فەتحی مەککە کرا) ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً﴾ وەئەگەر لەهەژاری ترسان ﴿فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ﴾
ئەوە لەمەو پاش خوا دەوڵەمەندتان دەکات ﴿مِن فَضْلِهِ إِن شَاءَ﴾ لە چاکە و فەزڵ و بەهرەی خۆی
ئەگەر ویستی ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زانای کاردروستە ﴿٢٨﴾ ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ﴾
جەنگ بکەن لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ کەبڕوا ناهێنن بەخوا ﴿وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾
وە بەڕۆژی دوایی ﴿وَلَا يُحَرِّمُونَ﴾ وە بەحەرامی دانانێن ﴿مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ ئەوەی کە خوا
و پێغەمبەرەکەی حەرامیان کردووە ﴿وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ﴾ وە ملکەچ ناکەن بۆ ئایینی ڕاست
و دروست (ئاینی ئیسلام) ﴿مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ لە ئەوانەی کتێبیان پێ بەخشراوە (مەبەست
پێی گاور وجولەکەکانە) ﴿حَتَّىٰ يُعْطُوا الْجِزْيَةَ﴾ هەتا باج و سەرانە دەدەن (بەدەوڵەتی ئیسلامی)
﴿عَن يَدٍ﴾ بەدەستی خۆیان و بەملکەچی ﴿وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان سەرشۆڕ و ڕیسوا بن ﴿٢٩﴾
﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ﴾ جولەکەکان وتیان ﴿عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ﴾ عوزەیر کوڕی خوایە ﴿وَقَالَتِ النَّصَارَى﴾
و گاورەکانیش وتیان ﴿الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ﴾ مەسیح کوڕی خوایە ﴿ذَٰلِكَ قَوْلُهُم بِأَفْوَاهِهِمْ﴾
ئەوە وتەی ئەوانە بەدەمی خۆیان دەیڵێن ﴿يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ﴾ وەک وتەی ئەوانە دەڵێنەوە
﴿كَفَرُوا مِن قَبْلُ﴾ کەپێشتر بێ بڕوا بوون ﴿قَاتَلَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا لەناویان بەرێت ﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾
چۆن درۆ دەکەن و لەهەق و ڕاستی لادەدەن ﴿٣٠﴾ ﴿اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ﴾ زانا و قەشەکانیان
کردوە ﴿أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بەپەروەردگار لەجیاتی خوا ﴿وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ﴾ هەروەها
مەسیحی کوڕی مەریەمیش (یان کردوە بە خوا) ﴿وَمَا أُمِرُوا﴾ لە کاتێکدا فەرمانیان پێ نەدراوە
﴿إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ بێجگە لەوەی کەیەک خوا بپەرستن ﴿لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە هیچ
پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەئەو ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاک و بێگەردی بۆ ئەو (خوا) بەی
﴿عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ لەوەی دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣١﴾

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ﴾ دەیانەوێت ڕووناکی (ئاینی) خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَاهِهِمْ﴾ بەهۆی دەمیان ﴿وَيَأْبَى اللَّهُ﴾ وە خوا نایەوێت و ناهێڵێت ﴿إِلَّا أَن يُتِمَّ نُورَهُ﴾ و هەر ڕووناکی خۆی (کە ئاینی پیرۆزی ئیسلامە) تەواو دەکات سەری دەخات (بەسەر تەواوی بیاوەڕاندا) ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ هەر چەندە بێ باوەڕان پێیان ناخۆش بێت ﴿٣٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ﴾ خوا زاتێکە کە پێغەمبەرەکەی ناردووە ﴿بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ﴾ بە ڕێنموونی و ئاینی ڕاست ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ بۆ ئەوەی زاڵی بکات بەسەر هەموو ئاینەکاندا بە گشتی ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ هەر چەندە بت پەرستان پێیان ناخۆش بێت ﴿٣٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ﴾ بەڕاستی زۆر لە زانا و قەشەکانی (جوولەکە و گاور) ﴿لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ﴾ سامان و ماڵی خەڵکی دەخۆن بە ناحەق ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وبەرگری (خەڵك) دەکەن لە ڕێگەی خوا ﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ﴾ وە ئەوانەی ئاڵتون و زیوو سەریەك دەنێن و کۆ دەکەنەوە ﴿وَلَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و نایبەخشن و زەکاتەکەی دەرناکەن بە پێناو خودا ﴿فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ ئەوە موژدەیان پێ بدە بەسزایەکی ئازاردەر ﴿٣٤﴾ ﴿يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا﴾ لە ڕۆژێکدا سوور دەکرێتەوە ﴿فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ لە ئاگری دۆزەخ دا ﴿فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ﴾ ئەوسا بەو (ئاڵتون و زیوە سوورەوەبووە) داخ دەکرێت ڕوویان ﴿وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ﴾ و تەنیشتیان و پشتیان ﴿هَٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەمە ئەو (سامانەیە) کۆتان دەکردەوە بۆ خۆتان ﴿فَذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْنِزُونَ﴾ دەبچێژن (تۆڵەی) ئەوەی کۆتان دەکردەوە ﴿٣٥﴾ ﴿إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِندَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ژمارەی مانگەکان (ی ساڵ) لای خوا ﴿اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا﴾ دوانزە مانگە ﴿فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ لە (لوح المحفوظ) دا نووسراوە ﴿يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ لەو ڕۆژێکەوە (خوا) ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ﴾ چواری لەو مانگانە گەورەن و بەڕێزن (شەڕیان تیدا قەدەغە کراوە) ﴿ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ﴾ ئەوە ئاینی ڕێك و ڕاستە ﴿فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە لەو چوار مانگەدا ستەم مەکەن لە خۆتان (و کوشتاریان تیدا مەکەن) ﴿وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً﴾ وە بجەنگن لە دژی تەواوی بت پەرستان بەگشتی ﴿كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً﴾ هەروەك ئەوان دژی ئێوە دەجەنگن بە گشتی و (بێ جیاوازی) ﴿وَاعْلَمُوا﴾ ئەوەش بزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ کە بێگومان خوا لەگەڵ پارێزکاران و خواناسانە (بە چاودێری و پاراستن) ﴿٣٦﴾

﴿إِنَّمَا ٱلنَّسِىٓءُ﴾ بەڕاستی دواخستن و گۆڕینی (مانگە حەرامەکان) ﴿زِيَادَةٌ فِى ٱلْكُفْرِ﴾ ڕۆچوونە لەبێ باوەڕیی دا ﴿يُضَلُّ بِهِ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ بێ باوەڕانی پێ گومڕا دەکرێت ﴿يُحِلُّونَهُۥ عَامًا﴾ (دواخستنەکە) ساڵێك حەلاڵی دەکەن ﴿وَيُحَرِّمُونَهُۥ عَامًا﴾ و ساڵێك حەرامی دەکەن ﴿لِّيُوَاطِـُٔوا۟ عِدَّةَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی ڕێك بێن لەگەڵ ژمارەی ئەو چوار مانگەی کەخوا پیرۆزی کردوون (جەنگی تیایاندا حەرام کردووە) ﴿فَيُحِلُّوا۟ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ﴾ سەر ئەنجام ئەوەی خوا حەرامی کردووە حەلاڵی دەکەن ﴿زُيِّنَ لَهُمْ﴾ جوان کراوە بۆیان ﴿سُوٓءُ أَعْمَـٰلِهِمْ﴾ کردەوە ناشیرینەکانیان ﴿وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْكَـٰفِرِينَ﴾ خواش ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿٣٧﴾ ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿مَا لَكُمْ﴾ ئێوە چیتانە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمُ﴾ کاتێك پێتان بوترێت ﴿ٱنفِرُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ دەرچن (بۆ جیهاد) لەڕێی خوادا ﴿ٱثَّاقَلْتُمْ إِلَى ٱلْأَرْضِ﴾ لەشوێنی خۆتان ناجوڵێن (خۆتان دوا دەخەن) ﴿أَرَضِيتُم بِٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا مِنَ ٱلْـَٔاخِرَةِ﴾ ئایا ئێوە ڕازین بەم ژیانەی دونیا لەبری پاشەڕۆژ ﴿فَمَا مَتَـٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ دەی کامەیە خۆشی و شادیی ئەم ژیانەی دونیا ﴿فِى ٱلْـَٔاخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ بەبەراملبەری خۆشی پاشە ڕۆژدا زۆر کەمە ﴿٣٨﴾ ﴿إِلَّا تَنفِرُوا۟﴾ ئەگەر بەڕێ و دەرنەچن (بۆ جیهاد کردن) ﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزاتان دەدا بەسزایەکی سەخت و ئازاردەر ﴿وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وە لەبری ئێوە گەلێکی تر دەهێنێت (جیاواز لەئێوە) ﴿وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْـًٔا﴾ و ئێوە هیچ زیانێکی پێ ناگەیەنن ﴿وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەتوانایە بەسەر هەموو شتێك دا ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا تَنصُرُوهُ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی ئەو (پێغەمبەرە ﷺ) نەدەن ﴿فَقَدْ نَصَرَهُ ٱللَّهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی داوە ﴿إِذْ أَخْرَجَهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ کاتێك بێ بڕوایان دەریان کرد لەمەککە ﴿ثَانِىَ ٱثْنَيْنِ﴾ پێغەمبەر یەکێك بوو لەو دوو کەسە ﴿إِذْ هُمَا فِى ٱلْغَارِ﴾ کاتێك ئەو دووانە (پێغەمبەر و ئەبو بەکر) لەئەشکەوتی (ثور) دابوون ﴿إِذْ يَقُولُ لِصَـٰحِبِهِۦ﴾ ئەو کاتە بەهاوەڵەکەی (بە ئەبوبەکری صدیقی) وت ﴿لَا تَحْزَنْ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَنَا﴾ خەم مەخۆ بێگومان خوا لەگەڵمانە ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا خوا ئارامی و ئاسایشی بۆ ناردە خوارەوە ﴿وَأَيَّدَهُۥ بِجُنُودٍ لَّمْ تَرَوْهَا﴾ وە یارمەتی دا بە سەربازێك کە نەتاندەبینی ﴿وَجَعَلَ كَلِمَةَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟﴾ ووتەی بێ باوەڕانی گێڕا ﴿ٱلسُّفْلَىٰ﴾ نزم کەوتوو ﴿وَكَلِمَةُ ٱللَّهِ﴾ و ووتەی خوا ﴿هِىَ ٱلْعُلْيَا﴾ هەر بەرز و بڵندە ﴿وَٱللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زاڵی باڵادەستی کاردروستە ﴿٤٠﴾

﴿انفِرُوا خِفَافًا﴾ بڕۆن و دەرچن (بۆ جیهاد) چ سووك بن (لەش ساغ و دەوڵەمەند و دەسەڵاتدارن)
﴿وَثِقَالًا﴾ چ قورس و گران بن (نەخۆش و هەژار بن) ﴿وَجَاهِدُوا﴾ و بكۆشن ﴿بِأَمْوَالِكُمْ
وَأَنفُسِكُمْ﴾ بەماڵ و گیانتان ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەرێگەی خوادا ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەتان چاكترە بۆتان
﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن ﴿٤١﴾ ﴿لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا﴾ ئەگەر دەست كەوتێكی نزیك
﴿وَسَفَرًا قَاصِدًا﴾ و سەفەرێكی ئاسان بوایە ﴿لَّاتَّبَعُوكَ﴾ ئەوا شوێنت دەكەوتن (دەردەچوون
لەگەڵتا) ﴿وَلَٰكِن بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ﴾ بەڵام (بڕینی) ڕێگەی دوورو دژوار(ی جەنگی تەبووك)
بۆ ئەوان ناڕەحەتە ﴿وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ وە بێگومان (پاش گەڕانەوەتان لە تەبووك) سوێند
دەخۆن بەخوا ﴿لَوِ اسْتَطَعْنَا﴾ ئەگەر بمانتوانیایە ﴿لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ﴾ لەگەڵتان دەردەچووین
(بۆ جیهاد) ﴿يُهْلِكُونَ أَنفُسَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دەفەوتێنن ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وە خوا دەزانێ
بەڕاستی ئەو(دوو ڕووانە) درۆزنن ﴿٤٢﴾ ﴿عَفَا اللَّهُ عَنكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خوا لێت بوورێت
﴿لِمَ أَذِنتَ لَهُمْ﴾ لەبەرچی مۆڵەتی ئەو (دوو ڕووانە)ت دا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ﴾ هەتا بۆت دەركەوێت
﴿الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئەوانەی كەڕاستیان كرد ﴿وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە درۆزنەكان بناسیت ﴿٤٣﴾
﴿لَا يَسْتَأْذِنُكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) مۆڵەتت لێ وەرناگرن (بۆ ئەوەی خۆیان دوربخەن لە
جیهادكردن) ﴿الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەوانەی كە بڕوایان هێناوە بەخوا ﴿وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ و بەڕۆژی
دوایی ﴿أَن يُجَاهِدُوا﴾ كەتێبكۆشن ﴿بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ﴾ و
خوا ئاگادارە بەخواپارێزان ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ﴾ بەڕاستی ئەوانە مۆڵەتت لێ وەردەگرن
(كە نەیەن بۆ جیهاد كردن) ﴿الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ كە بڕوایان نیە بەخوا و بە ڕۆژی
دوایی ﴿وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ و دڵەكانیان لە گومان و دوو دڵی دایە ﴿فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ﴾
بۆیە ئەوانە لە گومان و دوودڵی خۆیاندا سەرگەردانن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ﴾ ئەگەر بیان ویستایە
دەربچن (بۆ جیهادكردن) ﴿لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً﴾ ئەوە هەر كەرەستەی پێویستیان بۆ ئامادە دەكرد
(چەك و وڵاخ و تەقی جەنگ) ﴿وَلَٰكِن كَرِهَ اللَّهُ انبِعَاثَهُمْ﴾ بەڵام خوا دەرچوونی ئەوانی پێ ناخۆش
بوو ﴿فَثَبَّطَهُمْ﴾ بۆیە (خوا) خاوی كردنەوە (لەدەرچوون بۆ جیهاد) ﴿وَقِيلَ اقْعُدُوا﴾ پێیان وترا
دانیشن ﴿مَعَ الْقَاعِدِينَ﴾ لەگەڵ جێ ماواندا ﴿٤٦﴾ ﴿لَوْ خَرَجُوا فِيكُم﴾ ئەگەر لەگەڵتاندا دەرچووبایە
﴿مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا﴾ هیچ شتێكیان بۆ زیاد نەدەكردن بێجگە لە تێكدان و خراپەكاری نەبێت
﴿وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ﴾ و نێوان ئێوەیان تێكدەدا (بەدوو زمانی و هاتوو هووت) ﴿يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ﴾
ئاژاوەیان بۆ دەنانەوە ﴿وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ﴾ وە لەناو ئێوەدا خەڵكانێك هەن چاك گوێیان لێ
دەگرن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ئەئاگا و زانایە بەستەم كاران ﴿٤٧﴾

﴿ٱلْفِتْنَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دەستیان دابوویە ئاژاوە (و شێوی) ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو
پێش ﴿وَقَلَّبُوا۟ لَكَ ٱلْأُمُورَ﴾ و جۆرەها فەرمان و پیلانیان بۆ (لاوازکردن)ت بەکارهێنا ﴿حَتَّىٰ جَآءَ
ٱلْحَقُّ﴾ هەتا ڕاستی هات ﴿وَظَهَرَ أَمْرُ ٱللَّهِ﴾ وە کار و فەرمانی خوا سەرکەوت ﴿وَهُمْ كَٰرِهُونَ﴾ کە
ئەوان پێیان ناخۆش بوو ﴿٤٨﴾ ﴿وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ﴾ وە هەندێ کەس لەوانە دەڵێن ﴿ٱئْذَن لِّى﴾ (ئەی
موحەممەد ﷺ) ڕوخسەتم بدە (نایەم بۆ جیهادکردن) ﴿وَلَا تَفْتِنِّىٓ﴾ و تووشی گوناهو خراپەم
مەکە ﴿أَلَا فِى ٱلْفِتْنَةِ سَقَطُوا۟﴾ ئاگادار بن (لەئێستەوە) کەوتوونەتە ناو گوناهو خراپەوە ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لَمُحِيطَةٌۢ بِٱلْكَٰفِرِينَ﴾ و بێگومان دۆزەخ دەوری بێ باوەڕانی داوە ﴿٤٩﴾ ﴿إِن تُصِبْكَ حَسَنَةٌ﴾
ئەگەر بەهرەو چاکە و سەرکەوتن بێتە ڕێگات ﴿تَسُؤْهُمْ﴾ نارەحەت و قەلس دەبن ﴿وَإِن تُصِبْكَ
مُصِيبَةٌ﴾ وە ئەگەر نارەحەتی و تێشکانت تووش بێت ﴿يَقُولُوا۟﴾ (بەکەشخەوە) دەڵێن ﴿قَدْ
أَخَذْنَآ أَمْرَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە کاری خۆمان کرد ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿وَيَتَوَلَّوا۟ وَّهُمْ فَرِحُونَ﴾
جا ڕوو وەردەگێڕن بەخۆشحاڵی و شادمانی یەوە ﴿٥٠﴾ ﴿قُل لَّن يُصِيبَنَآ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ: هیچمان تووش نابێت ﴿إِلَّا مَا كَتَبَ ٱللَّهُ لَنَا﴾ جگە لەوەی کەخوا نووسیویەتی بۆمان
﴿هُوَ مَوْلَىٰنَا﴾ خوا پشتیوانی ئێمەیە ﴿وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ﴾ وە بڕواداران با تەنها پشت
بەخوا ببەستن ﴿٥١﴾ ﴿قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ﴾ (پێیان) بڵێ: ئایا چاوەڕوانی چی دەکەن بۆ ئێمە ﴿إِلَّآ إِحْدَى
ٱلْحُسْنَيَيْنِ﴾ بێجگە لە یەکێك لەدوو شتە زۆر چاکە کە(سەرکەوتن یان شەهید بوون لە ڕێی خوادا)
﴿وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ﴾ ئێمەش چاوەڕوانین بۆ ئێوە ﴿أَن يُصِيبَكُمُ ٱللَّهُ﴾ کەخوا دووچارتان بکات
﴿بِعَذَابٍ مِّنْ عِندِهِۦٓ﴾ بەسزایەك لەلایەن خۆیەوە ﴿أَوْ بِأَيْدِينَا﴾ یان بەدەستی ئێمە ﴿فَتَرَبَّصُوٓا۟﴾
کەوانە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ﴾ بێگومان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا چاوەڕوانین ﴿٥٢﴾
﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ﴿أَنفِقُوا۟ طَوْعًا﴾ ماڵ ببەخشن بەخۆشی خۆتان ﴿أَوْ كَرْهًا﴾ یان
بەزۆر و ناچاری ﴿لَّن يُتَقَبَّلَ مِنكُمْ﴾ هەرگیز لێتان وەرناگیرێت ﴿إِنَّكُمْ كُنتُمْ قَوْمًا فَٰسِقِينَ﴾
چونکە بەڕاستی ئێوە کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوو بوون ﴿٥٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَهُمْ﴾ وە هیچ شتێك بەرگری
ئەوانەی نەکردووە ﴿أَن تُقْبَلَ مِنْهُمْ﴾ کە گیرا نەکرێت لێیان ﴿نَفَقَٰتُهُمْ﴾ ئەوەی کە بەخشیبان
﴿إِلَّآ أَنَّهُمْ كَفَرُوا۟﴾ بێجگە لەوەی کە بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ بوون ﴿بِٱللَّهِ وَبِرَسُولِهِۦ﴾ بەخوا
و پێغەمبەرەکەی ﴿وَلَا يَأْتُونَ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ وە نایەن بۆ نوێژکردن ﴿إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ﴾ بەتەمەڵی
نەبێت ﴿وَلَا يُنفِقُونَ﴾ وە(هیچیك) نابەخشن ﴿إِلَّا وَهُمْ كَٰرِهُونَ﴾ ئیللا پێی ناخۆشە
و ناچارن ﴿٥٤﴾

﴿فَلَا تُعْجِبْكَ﴾ جا با سەرسوڕمان لا نەکێشێت (سەرسامت نەکات) ﴿أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ﴾ (زۆری) ماڵ و دارایی و منداڵیان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ بێگومان خوا دەیەوێت ﴿لِيُعَذِّبَهُمْ﴾ سزایان بدات ﴿بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەهۆی ئەو (ماڵ و منداڵەوە) لەم ژیانی دونیایەدا ﴿وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ﴾ وە بە سەختی گیانیان دەربچێت ﴿وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان بێ باوەڕن ﴿٥٥﴾ ﴿وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ وە سوێند دەخۆن بە خوا ﴿إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ﴾ کە بەڕاستی ئەوان لە ئێوەن (لە باوەڕدارانن) ﴿وَمَا هُمْ مِنْكُمْ﴾ کەچی لە ئێوە نین ﴿وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە کۆمەڵێکی زۆر دەترسن (ڕوویان چووە) ﴿٥٦﴾ ﴿لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً﴾ ئەگەر پەناگەیەکیان دەست کەوێت ﴿أَوْ مَغَارَاتٍ﴾ یان ئەشکەوتانێک ﴿أَوْ مُدَّخَلًا﴾ یان کون و کوشێن و بنەقێنێک ﴿لَوَلَّوْا إِلَيْهِ﴾ پەنای بۆ دەبەن و (ڕووی تێ دەکەن) ﴿وَهُمْ يَجْمَحُونَ﴾ لە کاتێکدا زۆر بە پەلە ڕادەکەن (بە هیچ شتێک جڵەویان ناگیرێت) ﴿٥٧﴾ ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ﴾ وە هەیانە کەس لەوانە ڕەخنە و توانجت لێ دەگرن ﴿فِي الصَّدَقَاتِ﴾ لە دابەش کردنی خێرەکاندا ﴿فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا﴾ جا ئەگەر لەو خێر و سەدەقەیان پێ بدرێت ﴿رَضُوا﴾ ڕازی دەبن ﴿وَإِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا﴾ وە ئەگەر بەشیان نەدری لێی ﴿إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ﴾ لەو کاتە ئەوان تووڕە و ناڕازی دەبن ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا﴾ وە بەڕاستی ئەگەر ئەوانە ڕازی بوونایە ﴿مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ بەوەی خوا و پێغەمبەرەکەی ﷺ پێی دابوون ﴿وَقَالُوا﴾ وەیان وتبایە ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ﴾ خوامان بەسە ﴿سَيُؤْتِينَا اللَّهُ﴾ لەمەو پاش خوا پێمان دەبەخشێت ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لە بەرەکەت و میهرەبانی خۆی ﴿وَرَسُولُهُ﴾ هەروەها پێغەمبەرەکەشی (بەشمان دەدا) ﴿إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بەسۆز و پەرۆشین بۆ لای خوا ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ﴾ بەڕاستی (زەکات) دان تەنها (بۆ ئەم کۆمەڵانەیە کە خوای گەورە باسی کردوون) ئەوانیش ﴿لِلْفُقَرَاءِ﴾ بۆ بێنەوایان ﴿وَالْمَسَاكِينِ﴾ وە بۆ هەژاران ﴿وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا﴾ وە بۆ کرێکارانێک کە بەسەریەوەن (کۆی دەکەنەوە) ﴿وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ وە ئەوانەی دڵیان دائەمەزرێت (بۆ خۆشویستنی ئیسلام) ﴿وَفِي الرِّقَابِ﴾ وە بۆ ئازاد کردنی بەندە و کۆیلەکان ﴿وَالْغَارِمِينَ﴾ وە بۆ قەرزاران ﴿وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە بۆ جەنگاوەرانی ڕێی خودا ﴿وَابْنِ السَّبِيلِ﴾ وە بۆ ڕێبوارانی پەککەوتە ﴿فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ﴾ ئەمە پێویست کراوە و فەرز کراوە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٦٠﴾ ﴿وَمِنْهُمُ الَّذِينَ﴾ وە لەو ناپاکانەدا کەسانێک هەیە ﴿يُؤْذُونَ النَّبِيَّ﴾ کە ئازاری پێغەمبەر ﷺ دەدەن ﴿وَيَقُولُونَ﴾ و دەڵێن ﴿هُوَ أُذُنٌ﴾ ئەو هەر خۆش باوەڕ و گوێ گرە بۆ هەموو شت ﴿قُلْ﴾ تۆش بڵێ ﴿أُذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ﴾ گوێ گری چاکەیە (کە قازانجە) بۆتان ﴿يُؤْمِنُ بِاللَّهِ﴾ باوەڕی هەیە بە خوا ﴿وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ و بڕوای بە ئیمانداران هەیە ﴿وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ﴾ و میهرەبانییە بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە لە ئێوە ﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی کە ئازاری پێغەمبەری خوا ﷺ دەدەن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی بە ئازاریان بۆ هەیە ﴿٦١﴾

﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ﴾ (دووڕووەکان) بەخوا سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِيُرْضُوكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لێیان
ڕازی بن ﴿وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ وە خواو پێغەمبەرەکەی ﴿أَحَقُّ أَنْ يُرْضُوهُ﴾ شایستە ترە بەوەی کەڕازی بکەن
﴿إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئەوانە بڕوادارن (٦٢) ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾ ئایا ئەوانە نازانن ﴿أَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بێگومان هەرکەس دژایەتی خواو پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە
بێگومان (تۆڵەی) ئەو کەسە ئاگری دۆزەخە ﴿خَالِدًا فِيهَا﴾ بۆ هەمیشەیی تیایدا دەمێنێتەوە ﴿ذَٰلِكَ
الْخِزْيُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە ڕیسوایی و ڕەبوونی زۆر گەورە (٦٣) ﴿يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ﴾ دووڕووەکان
مەترسی دەکەن ﴿أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ﴾ لەوەی کە سورەتێك دەربارەیان بنێردرێتە خوارەوە ﴿تُنَبِّئُهُمْ﴾
کە هەواڵیان لەسەربدات ﴿بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ بەوەی کەلە دڵیان دایە ﴿قُلِ اسْتَهْزِئُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ
بڵێ گاڵتە و لاقرتێ بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەرخەرو ئاشکراکاری
ئەوەیە کەمەترسی لێ دەکەن (٦٤) ﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ﴾ سوێندبێ ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾
بەڕاستی دەڵێن ﴿إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ﴾ دڵنیابە ئێمە هەر دەمەتەقێ و گاڵتە دەکەین ﴿قُلْ﴾ توش
بڵێ ﴿أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ﴾ ئایا بەخواو بەڵگەکانی ﴿وَرَسُولِهِ﴾ و پێغەمبەرەکەی ﴿كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ﴾
ئێوە گاڵتەو لاقرتێتان دەکەن؟ (٦٥) ﴿لَا تَعْتَذِرُوا﴾ بیانوو مەهێنەوە ﴿قَدْ كَفَرْتُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە بێ بڕوا
بوونەوە ﴿بَعْدَ إِيمَانِكُمْ﴾ پاش بڕوا هێنانتان ﴿إِنْ نَعْفُ﴾ ئەگەر ببورین و چاوپۆشی بکەین ﴿عَنْ طَائِفَةٍ
مِنْكُمْ﴾ لەکۆمەڵ و تاقمێکتان (بەهۆی گەڕانەوەتانەوە) ﴿نُعَذِّبْ طَائِفَةً﴾ سزای کۆمەڵ و تاقمێکی تر
دەدەین ﴿بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ لەبەرئەوەی بێگومان ئەوانە تاوانبار بوون (٦٦) ﴿الْمُنَافِقُونَ﴾ پیاوانی
دووڕوو ﴿وَالْمُنَافِقَاتُ﴾ و ئافرەتانی دووڕوو ﴿بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان پشتیوانی هەندێکیانن
﴿يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ﴾ فەرمان دەکەن بە خراپە ﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ﴾ و بەرگری دەکەن لە چاکە
﴿وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ﴾ و دەستیان دەقوچێنن (خێر ناکەن) ﴿نَسُوا اللَّهَ﴾ خوایان لەبیر چوەتەوە ﴿فَنَسِيَهُمْ﴾
بۆیە خوایش لەبیری کردوون و وازی لێ هێناون ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ﴾ بەڕاستی دووڕووەکان هەر ئەوانن
﴿الْفَاسِقُونَ﴾ کەدەرچوون لەسنوور (٦٧) ﴿وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ خوا بەڵێنی داوە بە پیاو و
ئافرەتە دووڕووەکان ﴿وَالْكُفَّارَ﴾ و بێ باوەڕانیش ﴿نَارَ جَهَنَّمَ﴾ بە ئاگری دۆزەخ ﴿خَالِدِينَ
فِيهَا﴾ دەمێننەوە تیایدا بە هەمیشەیی ﴿هِيَ حَسْبُهُمْ﴾ ئاگری دۆزەخیان بەسە ﴿وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ و خوا
نەفرینی لێ کردوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ﴾ و سزای هەمیشەییان بۆ هەیە (٦٨)

﴿كَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ (ئێوەئەی دووڕووەکان) وەك ئەوانەن لەپێش ئێوەدا بوون ﴿كَانُوا أَشَدَّ مِنكُمْ قُوَّةً﴾
ئەوانە زۆر بەهێزتر بوون لە ئێوە ﴿وَأَكْثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا﴾ و ماڵ و سامان و منداڵیشیان زۆرتر بوو (لە ئێوە)
﴿فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلَاقِهِمْ﴾ ئەمجا ئەوان شادمان بوون بە بەشی خۆیان ڕایان بوارد ﴿فَاسْتَمْتَعْتُم بِخَلَاقِكُمْ﴾
ئێوەش ڕاتان بوارد و شادمان بوون بە بەشەکەی خۆتان ﴿كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُم﴾ هەر چۆنێك
ئەوانەی لەپێش ئێوە شادمان بوون ﴿بِخَلَاقِهِمْ﴾ بە بەشی خۆیان ﴿وَخُضْتُمْ﴾ وە ئێوە ڕۆچوون بە ناهەق
و بەتاڵدا ﴿كَالَّذِي خَاضُوا﴾ وەك ڕۆچوونی ئەوان ﴿أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ ئەوانە کردەوەکانیان
پووچەڵ و بێسوود بوو ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و ڕۆژی دواییشدا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ وە
هەر ئەوانەن زەرەرمەند و ڕەنجەڕۆن (٦٩) ﴿أَلَمْ يَأْتِهِمْ﴾ ئایا هەواڵ نەهاتووە بۆیان و پێیان نەگەیشتووە
﴿نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەواڵی ئەوانەی کە لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ﴾ لە گەلی نووح
وعاد ﴿وَثَمُودَ﴾ و سەموود (هۆزی ساڵح) ﴿وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە گەلی ئیبراهیم ﴿وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ﴾
و خەڵکی مەدیەن ﴿وَالْمُؤْتَفِكَاتِ﴾ و شارەکانی ژێروژوور کراو (هۆزی لووط) ﴿أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم﴾
پێغەمبەرەکانیان هاتن بۆ لایان ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە بەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾ جا خوا
ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە خۆیان ستەمیان لە خۆیان کرد
(٧٠) ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ﴾ پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ هەندێکیان پشتیوان
و یارمەتیدەری هەندێکی تریانن ﴿يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەدەن بە چاکە
﴿وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ و بەرگری دەکەن لە خراپە ﴿وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ﴾ و بەرێك و پێکی نوێژ جێبەجێ
دەکەن ﴿وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ و زەکات(ی سامانیان) دەدەن ﴿وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە گوێڕایەڵی
خوا و پێغەمبەرەکەی دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ﴾ ئەوانە لە داهاتوودا خوا ڕەحمیان پێدەکات
﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی کار دروستە (٧١) ﴿وَعَدَ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی داوە
﴿الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ بە پیاوان و ئافرەتانی بڕوادار ﴿جَنَّاتٍ﴾ بە بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دەڕوون بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَمَسَاكِنَ
طَيِّبَةً﴾ و (بەڵێنی پێ داوون) بەچەند کۆشکی چاك و ڕازاوە ﴿فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ لە بەهەشتانێکی
هەمیشەیی دا ﴿وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾ و ڕەزامەندیش لەلایەن خواوە کە گەورەترە (لە هەموو
شتێك) ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە (٧٢)

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَاهِدِ الْكُفَّارَ﴾ جیهاد بکە دژی بێ باوەڕان ﴿وَالْمُنَافِقِينَ﴾ و دوورووەکان ﴿وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ وە توندو تیژ بە لەگەڵیان ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی حەوانەوەی ئەوانە دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ کە دوا ڕۆژو چارەنووسێکی خراپە (٧٣) ﴿يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ﴾ (دووڕووەکان) سوێند دەخۆن بەخوا ﴿مَا قَالُوا﴾ (ئەو ووتانەی دراوەتە پاڵیان) نەیان ووتووە ﴿وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ووتەی بێ باوەڕیان ووتووە ﴿وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ﴾ وە بێ باوەڕ بوونەتەوە لەپاش موسوڵمان بوونیان ﴿وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا﴾ و نیازی شتێکیان بوو بەڵام بۆیان نەکرا (کوشتنی پێغەمبەر ﷺ کاتی گەڕانەوەی لە تەبووك) ﴿وَمَا نَقَمُوا﴾ وە هیچ ڕەخنەو ڕقێکیان نەبوو ﴿إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ تەنها لەبەر ئەوە نەبێت کە خواو پێغەمبەرەکەی (و بڕوادارانیان) دەوڵەمەند کردوە ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ لە فەزڵ و بەهرەی خۆی ﴿فَإِنْ يَتُوبُوا﴾ ئەمجا ئەگەر ئەوان بگەڕێنەوە و پەشیمان ببنەوە ﴿يَكُ خَيْرًا لَهُمْ﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وَإِنْ يَتَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و (نەگەڕێنەوە) ﴿يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ﴾ ئەوە خوا سزایان دەدات ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ بە سزایەکی سەخت ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و پاشەڕۆژدا ﴿وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە لەڕووی زەوی دا بۆ ئەوان ﴿مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك (٧٤) ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهَ﴾ وە لە دووڕووەکان کەسانێك هەن کە پەیمانیان داوە بەخوا ﴿لَئِنْ آتَانَا مِنْ فَضْلِهِ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێمان ببەخشێت ﴿لَنَصَّدَّقَنَّ﴾ ئەوە بێگومان خێر و چاکە دەکەین ﴿وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بێگومان لە چاکەکاران دەبین (٧٥) ﴿فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ کەچی کاتێك خوا لە فەزڵ و بەهرەی خۆی پێی بەخشین ﴿بَخِلُوا بِهِ﴾ ڕژدی و چرووکییان تێدا کرد ﴿وَتَوَلَّوْا﴾ و پشتیان هەڵکرد ﴿وَهُمْ مُعْرِضُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە ڕوو وەرگێڕن (٧٦) ﴿فَأَعْقَبَهُمْ﴾ ئەمجا خواش سەرئەنجامی ئەوانی گێڕا ﴿نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ﴾ بە دووڕوویی لە دڵیاندا ﴿إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ﴾ هەتا ئەو ڕۆژەی بە دیداری (خوا) دەگەن ﴿بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ﴾ بەهۆی نەبردنەسەری ئەو بەڵێنەی کەدابوویان بەخوا ﴿وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ﴾ و بەهۆی ئەوەشەوە درۆیان دەکرد (٧٧) ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ کە بێگومان خوا ئاگادارە ﴿سِرَّهُمْ﴾ بە نهێنی ﴿وَنَجْوَاهُمْ﴾ و چپەیان ﴿وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ بەڕاستی خوا ئەوپەڕی زانا ئاگادارە بە شاراوەو پەنهانەکان (٧٨) ﴿الَّذِينَ يَلْمِزُونَ﴾ ئەو کەسانەی کە تانەو تەشەر دەدەن ﴿الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ﴾ لەو باوەڕدارانەی جگە لە زەکات ماڵ و سامانیان دەبەخشن ﴿وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ﴾ وە (تانە و تەشەر دەدەن) لەوانەی کە تەنها کەمێکیان هەیە بە زەحمەت پەیدایان کردووە ﴿فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ﴾ ئەوسا هەر گاڵتەشیان پێ دەکەن ﴿سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ﴾ خوا گاڵتە بەوان دەکات (لەبەرامبەر گاڵتەی ئەواندا) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و سزای سەخت بۆ ئەوانە (٧٩)

﴿استغفر لهم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای لێبوردنیان بۆ بکەیت ﴿أو لا تستغفر لهم﴾ یان داوای
لێبوردنیان بۆ نەکەیت (یەکسانە) ﴿إن تستغفر لهم﴾ ئەگەر داوای لێبوردنیان بۆ بکەیت ﴿سبعين مرة﴾
حەفتا جار ﴿فلن يغفر الله لهم﴾ ئەوە خوا هەرگیز لێیان نابورێت ﴿ذلك﴾ ئەوەش ﴿بأنهم كفروا﴾
بەهۆی ئەوەیە بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ بوون ﴿بالله ورسوله﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿والله لا يهدي
القوم الفاسقين﴾ وە خوا ڕێنموویی خەڵکانی دەرچوو لە ئایین ناکات (٨٠) ﴿فرح المخلفون﴾ (ئەو دوو
ڕووانەی) دواکەوتن لە جیهاد کردن و (لەمەدینەدا مابوونەوە) دڵ خۆش بوون ﴿بمقعدهم خلاف رسول
الله﴾ بەدانیشتن و بەجێمانیان لە پێغەمبەری خوا (لەجەنگی تەبووك دا) ﴿وكرهوا أن يجاهدوا﴾ وە پێیان
ناخۆش بوو کەجیهاد بکەن و تێبکۆشن ﴿بأموالهم وأنفسهم﴾ بەماڵ و گیانیان ﴿في سبيل الله﴾ لەڕێی
خوادا ﴿وقالوا﴾ (بەئیماندارانیان) دەووت ﴿لا تنفروا في الحر﴾ لەم (وەرزە) گەرمایەدا دەرمەچن بۆ
جیهاد ﴿قل﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ﴿نار جهنم أشد حرا﴾ ئاگری دۆزەخ زۆر گەرمترە (لەم
گەرمایە) ﴿لو كانوا يفقهون﴾ ئەگەر ئەوانە تێ بگەن و بزانن (٨١) ﴿فليضحكوا قليلا﴾ دەی با کەم پێ
بکەنن ﴿وليبكوا كثيرا﴾ و زۆر بگرین ﴿جزاء بما كانوا يكسبون﴾ (ئەو سزایە) تۆڵەو پاداشتی ئەو
کردەوانەیە کەدەیان کرد (٨٢) ﴿فإن رجعك الله﴾ ئەوجا ئەگەر خوا تۆی گەڕاندەوە (ئەی موحەممەد
ﷺ لەتەبووك) ﴿إلى طائفة منهم﴾ بۆلای کۆمەڵێك لەو بەجێ ماوانە ﴿فاستأذنوك للخروج﴾ و داوایان
لێ کردیت بۆ دەرچوون (بۆ غەزایەکی تر) ﴿فقل﴾ تۆش بڵێ ﴿لن تخرجوا معي أبدا﴾ هەرگیز ئێوە
لەگەڵ مندا دەرناچن بۆ جیهاد ﴿ولن تقاتلوا معي عدوا﴾ و هەرگیز ئێوە لەگەڵ مندا جەنگ ناکەن لەگەڵ
هیچ دوژمنێکدا ﴿إنكم رضيتم﴾ چونکە بێگومان ئێوە ڕازی بوون ﴿بالقعود أول مرة﴾ بەدانیشتن
لەیەکەم جاردا ﴿فاقعدوا مع الخالفين﴾ کەواتە هەر دانیشن لەگەڵ بەجێ ماواندا (٨٣) ﴿ولا تصل﴾
وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ نوێژ مەکە ﴿على أحد منهم مات﴾ لەسەر هیچ کەس لەوانە کەمرد ﴿أبدا﴾
هەتا هەتایە ﴿ولا تقم على قبره﴾ وە ڕامەوەستە لەسەر گۆڕەکەی ﴿إنهم كفروا﴾ بێگومان ئەوانە بێ باوەڕ
بوون ﴿بالله ورسوله﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وماتوا﴾ و مردن ﴿وهم فاسقون﴾ لەکاتێکدا ئەو بە
بەردەوام سنوورشکێن بوون (٨٤) ﴿ولا تعجبك﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) با سەرت سوڕ نەهێنێت
﴿أموالهم وأولادهم﴾ ماڵ و منداڵی زۆریان ﴿إنما يريد الله﴾ بەڕاستی خوا دەیەوێت ﴿أن يعذبهم بها﴾
بەو (ماڵ و منداڵ)ە سزایان بدات ﴿في الدنيا﴾ لەدونیادا ﴿وتزهق أنفسهم﴾ وە گیانیان دەربچێت
﴿وهم كافرون﴾ لەکاتێکدا ئەوانە بێ باوەڕن (٨٥) ﴿وإذا أنزلت سورة﴾ و هەر کاتێك سورەتێك بنێردرێتە
خوارەوە ﴿أن آمنوا بالله﴾ بەمەی کەباوەڕ بەخوا بێنن ﴿وجاهدوا مع رسوله﴾ و جیهاد و تێکۆشان بکەن
لەگەڵ پێغەمبەرەکەیدا ﴿استأذنك﴾ مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أولو الطول منهم﴾ ئەوانەیان کەخاوەن
دەسەڵات و سامانن ﴿وقالوا ذرنا﴾ و دەڵێن لێمان گەڕێ و وازمان لێ بێنە ﴿نكن مع القاعدين﴾
با لەگەڵ دانیشتووەکاندا بین (وەك ئافرەت و منداڵ و پەککەوتە) (٨٦)

﴿رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ﴾ ڕازی بوون بەوەی کەلەگەڵ ئەوانەی بەجێ هێڵراون دا بن (وەك ئافرەت
و مندال و پەککەوتەکانیان) ﴿وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە مۆر نراوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ﴾
بۆیە ئەوان هیچ تێناگەن و نازانن ﴿٨٧﴾ ﴿لَٰكِنِ الرَّسُولُ﴾ بەلام پێغەمبەر ﷺ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾
و ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە لەگەڵیدا ﴿جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ﴾ تێکۆشان بەماڵ و گیانیان
﴿وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ﴾ هەموو خێر و خۆشی هەر بۆ ئەوانە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەو بە
سەرفرازن ﴿٨٨﴾ ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ خوا بەهەشتانێکی بۆ ئامادە کردوون ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾
کەڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تیا دەمێننەوە ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾
ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ بیانوگران لەعەرەبە دەشتەکییەکان
هاتن (بۆ لای پێغەمبەر ﷺ) ﴿لِيُؤْذَنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕێگەیان پێ بدرێت (نەڕۆن بۆ جیهاد)
﴿وَقَعَدَ الَّذِينَ﴾ وە دانیشتن ئەوانەی ﴿كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ کەدرۆیان کرد لەگەڵ خوا و پێغەمبەرەکەی
﴿سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ بێگومان ئەوانەیان کە بێ بڕوا بوون لە داهاتوودا دوو چاریان دەبێت
﴿عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزایەکی سەختی ئازاردەر ﴿٩٠﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ﴾ (گوناهێك) لەسەر پیر و پەککەوتە
و نەخۆشەکان نی یە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرْضَىٰ وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنفِقُونَ حَرَجٌ﴾ ئەوانەش کەهیچیان نی
یە خەرجی بکەن (بۆ پێویستی جیهاد) هیچ گوناهێکیان لەسەر نی یە (کەنەڕۆشتوون بۆ جیهاد)
﴿إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کاتێك کە دڵسۆز و ڕاست بن بۆ خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ
مِن سَبِيلٍ﴾ هیچ ڕێگەیەك نی یە بۆ (تاوانبار کردنی) ئەو چاکەکارانە ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا
لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا عَلَى الَّذِينَ﴾ وە تاوان لەسەر ئەو کەسانەش نی یە ﴿إِذَا مَا أَتَوْكَ
لِتَحْمِلَهُمْ﴾ کەهاتنە لات (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆ ئەوەی (وڵاخیان بۆ دابین کەیت و) سواریان کەیت
﴿قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ﴾ وترت وڵاخم دەست ناکەوێت سوارتان بکەم (بۆ جیهاد کردن)
﴿تَوَلَّوا﴾ ئەوانیش گەڕانەوە ﴿وَّأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ﴾ لەکاتێکدا چاویان فرمێسکی دەڕشت ﴿حَزَنًا
أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنفِقُونَ﴾ لەداخ و خەفەتدا کەهیچیان نەبوو خەرجی بکەن (بۆ پێداویستی جیهاد) ﴿٩٢﴾
﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ﴾ بەتەنها ڕێگە (بۆ تاوانبار کردن) ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەیە ﴿يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ
أَغْنِيَاءُ﴾ داوای مۆڵەتت لێ دەکەن لەکاتێکدا دەوڵەمەندیشن (و توانای ڕۆیشتنیان بۆ جیهادیان
هەیە) ﴿رَضُوا﴾ ڕازی بوون ﴿بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ﴾ بەوەی کە لەگەڵ ئەوانەی بەجێ ماوەکاندا بن (لە جیهاد
وەك ئافرەت و مندال و نەخۆش) ﴿وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەهۆیەوە هیچ نازانن ﴿٩٣﴾

﴿يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ﴾ عوزر و بەهانەتان بۆ دەهێننەوە ﴿إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾ کاتێك (لەجیهاد وغەزا) گەڕانەوە بولایان ﴿قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا﴾ بڵێ بەهانە و عوزر مەهێنەوە ﴿لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ﴾ ئێمە هەرگیز باوەڕتان پێ ناکەین ﴿قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ئاگاداری کردووین لە هەواڵەکانتان (کە ئێوە ناپاك و دووڕوون) ﴿وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ﴾ وە لە داهاتوودا خوا و پێغەمبەرەکەی کردەوەکانتان دەبینن ﴿ثُمَّ تُرَدُّونَ﴾ پاشان (لەڕۆژی دوایی دا) دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆ لای زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکان (کە خوای گەورەیە) ﴿فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ دەدا بەوەی لە دونیادا دەتان کرد ﴿٩٤﴾ ﴿سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ﴾ بەدڵنیایی سوێندتان بۆ دەخۆن بەخوا ﴿إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ﴾ کاتێك گەڕانەوە بولایان ﴿لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ بۆ ئەوەی چاوپۆشییان لێ بکەن و سەرزەنشتیان نەکەن ﴿فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ﴾ ئێوەش ڕوویان لێ وەرگێڕن ﴿إِنَّهُمْ رِجْسٌ﴾ بەڕاستی ئەو (دووڕووانە) نەپیس (وەگڵاوین) ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وە جێگایان دۆزەخە (لە ڕۆژی دوایی دا) ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ تۆڵەیان لێ دەسەنرێت بەهۆی ئەو تاوان وخراپەی لەدونیادا دەیان کرد ﴿٩٥﴾ ﴿يَحْلِفُونَ لَكُمْ﴾ (بە درۆ) سوێندتان بۆ دەخۆن ﴿لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ بۆ ئەوەی لێیان ڕازی بن ﴿فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ﴾ جا ئەگەر ئێوەش لێیان ڕازی بن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ﴾ ئەوە بێگومان خوا ڕازی نابێت ﴿عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ﴾ لەکەسانی دەرچوو لەسنوور (تاوانبار) ﴿٩٦﴾ ﴿الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا﴾ عەرەبە دەشتەکییەکان بێ بڕوایی و دووڕوویی یان بەهێزترە ﴿وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا﴾ و شایستەترن کە نەزانن ﴿حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ ئەو سنوورانەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ بۆ سەر پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٩٧﴾ ﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ﴾ وە لەو عەرەبە دەشتەکییانەدا هەندێك هەیە ﴿يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا﴾ ئەوەی لێی وەردەگیرێت و دەی بەخشێت بەباج و سەرانەی دادەنێت ﴿وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ﴾ وە چاوەڕوانی دەکەن بەسەر هاتی خراپتان بەسەردا بێت ﴿عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ﴾ بەڵام بەسەر هاتی خراپ بەسەر خۆیاندا بێت ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ خواش بیسەری زانایە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ﴾ وە هەندێکی تر لەو عەرەبە دەشتەکییانە هەیە ﴿مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ کە باوەڕیان بەخوا و بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبَاتٍ﴾ وە وای دادەنێت ئەوەی دەی بەخشێت هۆی نزیك بوونەوەیە ﴿عِنْدَ اللَّهِ﴾ لەخوا ﴿وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ﴾ وە دوعا کردنی پێغەمبەر ﷺ ﴿أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ﴾ ئاگاداربن بێگومان ئەوە هۆی نزیك بوونەوەیانە لەخوداوە ﴿سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ لە ئایندەدا خوا دەیانخاتە ناو میهرەبانی و ڕەحمەتی خۆیەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿٩٩﴾

﴿وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ﴾ وە پێشکەوتووە یەکەمەکان (ئەوانەی لەسەرەتاوە باوەڕیان هێنا) ﴿مِنَ
الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ﴾ لە کۆچەران و یارمەتیدەران ﴿وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ﴾ ئەوانەش زۆر بە
چاکی پەیڕەوی ئەوانیان کردووە و شوێنیان کەوتوون ﴿رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازییە
﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ ئەوانیش لەخوا ڕازین ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە (خوا) بەهەشتانێکی بۆ ئامادە
کردوون ﴿تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾
تێیدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی
گەورە ۝١٠٠ ﴿وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ﴾ و لەو عەرەبە دەشتەکیانەی کە لە دەوروبەرتان
دان ﴿مُنَافِقُونَ﴾ دووڕوانێک هەن ﴿وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ﴾ هەندێک لەخەڵکی مەدینەش ﴿مَرَدُوا عَلَى
النِّفَاقِ﴾ لەسەر ناپاکی ڕاهاتوون و خۆیان بۆ تەرخان کردووە ﴿لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ﴾ تۆ (ئەی
موحەممەد ﷺ) نایانناسیت ئێمە چاک دەیانناسین ﴿سَنُعَذِّبُهُم مَّرَّتَيْنِ﴾ لە ئایندەدا دووجار سزایان
دەدەین ﴿ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ﴾ دواتریش دەگەڕێنرێنەوە بۆ ناو سزایەکی گەورە (دۆزەخ)
۝١٠١ ﴿وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ﴾ وە کەسانێکی تر هەن دانیان ناوە بە گوناهەکانیاندا ﴿خَلَطُوا عَمَلًا
صَالِحًا﴾ کردەوەی چاکیان تێکەڵ کردووە ﴿وَآخَرَ سَيِّئًا﴾ لەگەڵ کردەوەی تری خراپدا
﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ ئومێد وایە خوا تەوبەیان لێ وەربگرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ
بوردەی میهرەبانە ۝١٠٢ ﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ﴾ وەربگرە لەماڵ و داراییان (زەکات و سەدەقە)
تا بەهۆیەوە پاکیان بکەیتەوە (لە گوناه و تاوان) ﴿وَتُزَكِّيهِم بِهَا﴾ و (دڵیان) پوخت و خاوێن دەکەیت
بەو ماڵ بەخشینە ﴿وَصَلِّ عَلَيْهِمْ﴾ و دوعا و برای خێریان بۆ بکە ﴿إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ﴾ بەڕاستی دوعای
تۆ ئارامی و دڵ خۆشی یە بۆ ئەوان ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ۝١٠٣ ﴿أَلَمْ يَعْلَمُوا﴾
ئایا نەیان زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾ کە بێگومان هەر خوا تەوبە و پەشیمانی بە
بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ﴾ وە هەر ئەو خێر و بەخشینەکان وەردەگرێت ﴿وَأَنَّ
اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر خوایە وەرگری تەوبە یە و میهرەبانە (لەگەڵ بەندەکانیدا)
۝١٠٤ ﴿وَقُلِ اعْمَلُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەوانە) بڵێ کار و کردەوە بکەن ﴿فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ
وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ جا بێگومان خوا و پێغەمبەرەکەی و بڕواداران کردەوەکانتان دەبینن ﴿وَسَتُرَدُّونَ﴾
لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە ﴿إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ بۆلای (خوای) زانا بە هەموو نهێنی و ئاشکراکان
﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان دەداتێ بەهەرچی کە ئێوە لە دونیادا دەتان کرد ۝١٠٥
﴿وَآخَرُونَ مُرْجَوْنَ﴾ (لە بەجێ ماوەکان دا) کەسانێکی تر هەبوون کە دواخران ﴿لِأَمْرِ اللَّهِ﴾ بۆ فەرمان
و بڕیاری خوا ﴿إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ﴾ یان سزایان دەدات ﴿وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ﴾ یان پەشیمانیان لێ وەردەگرێت
﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ۝١٠٦

﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا﴾ وە(لەناپاکان) ئەوانەی مزگەوتێکیان دروست کرد ﴿ضِرَارًا﴾ بۆ زیان
گەیاندن(بە موسڵمانان) ﴿وَكُفْرًا﴾ و خوانەناسی ﴿وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و جیاوازی خستنە
نێوان ئیمانداران ﴿وَإِرْصَادًا﴾ و بۆ چاوەڕوانی کردنی کەسانێ ﴿لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ کە
دژایەتی خوا و پێغەمبەرەکەیان کردووە ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەوەو پێش ﴿وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَى﴾
بێگومان (ئەو دوو ڕووانە) سوێند دەخۆن (دەڵێن) تەنها چاکەمان ویستووە ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ﴾ بەڵام
خوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ کە بەڕاستی ئەوانە درۆزنن (١٠٧) ﴿لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا﴾ هەرگیز
نوێژی تێدا مەکە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿لَمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى﴾ بێگومان مزگەوتێک کە لەسەر
بناغەی تەقوا و لە خواترسان دامەزرابێت ﴿مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ﴾ لە یەکەم ڕۆژەوە (یەکەم ڕۆژ هاتنت
بۆ شاری مەدینە) ﴿أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ﴾ شایستەترە کە نوێژی تێدا بکەیت ﴿فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ﴾
پیاوانێکی تێدایە پێیان خۆشە ﴿أَنْ يَتَطَهَّرُوا﴾ کە خۆیان خاوێن و پاک بکەنەوە (بەڕەنگ وڕازی
سەردەمی بەهاتی) ﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ﴾ خوایش ئەوانەی خۆش دەوێت کە دەیانەوێت خۆیان
پاک بکەنەوە (١٠٨) ﴿أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ﴾ جا ئایا کەسێک بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراند بێت
﴿عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ﴾ لەسەر خواناسی و بەدەست هێنانی ڕەزامەندی خوا چاکترە
﴿أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ﴾ یان کەسێک بناغەی مزگەوتەکەی دامەزراند بێت ﴿عَلَى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ﴾
لەسەر لێواری کەندەڵانێکی هەڵدێر و ڕووخاو ﴿فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ﴾ جا بەخۆیەوە بڕوخێتە ناو
ئاگری دۆزەخەوە ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی کەسانی ستەمکار ناکات (١٠٩)
﴿لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي﴾ بەردەوام ئەو دروست کراوەیان ﴿بَنَوْا﴾ کە دروستیان کرد ﴿رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ﴾
هۆی بێ ئیمانی و گومانە لە دڵیاندا (واتە هەرگیز لە دڵیان دەرناچێت) ﴿إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ﴾
مەگەر دڵیان پارچە پارچە بکرێت (و بمرن) ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کار دروستە (١١٠)
﴿إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى﴾ بەڕاستی خوا کڕیویەتی ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لە باوەڕداران ﴿أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ﴾ گیان
و ماڵیان ﴿بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ﴾ بەوەی کە بەهەشتیان دەداتێ لە بریتیدا ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ (ئەو
بڕوادارانە) دەجەنگن لە ڕێی خوادا ﴿فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ﴾ ئەمجا (بێ باوەڕان) دەکوژن و (خۆشیان)
دەکوژرێن (شەهید دەبن) ﴿وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا﴾ ئەمە بەڵێنێکی ڕاستە (و خوا بڕیاری داوە) لەسەر خۆی
﴿فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ﴾ لە تەورات و ئینجیل و قورئاندا ﴿وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ﴾ جا کێ بە
بەڵێن و پەیمانی خۆی وەفادارترە ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ وەک خوای گەورە؟ ﴿فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي﴾ کەواتە
مژدە بەخشن و شادمان بن بەو فرۆشتنەتان ﴿بَايَعْتُمْ بِهِ﴾ کە مامەڵەتان پێوە کرد ﴿وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ﴾ (بە ڕاستی) هەر ئەوەیە گەیشتن بە ئامانجی زۆر گەورە (١١١)

﴿التَّائِبُونَ﴾ (موجاهیدانی ڕێگای خوا، ئەمانە سیفەتیانە) تۆبەکارن ﴿الْعَابِدُونَ﴾ خوا پەرستن
﴿الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ﴾ سوپاسگوزار وگەشتیارن (کۆچەرن لەپێناو خوادا) ﴿الرَّاكِعُونَ
السَّاجِدُونَ﴾ کڕنوش و سوژدەبەرن (بۆ خوا) ﴿الْآمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ فەرمان دەرن بەچاکە
و ﴿وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ بەرگری کەرن لە خراپە ﴿وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ﴾ پارێزەران بۆ
سنوورەکانی خودا ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) موژدە بدە بەو باوەڕدارانەی (ئەو
سیفاتانەیان تێدایە) (١١٢) ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ڕەوا وشایستە نی یە بۆ پێغەمبەر وباوەڕداران
﴿أَن يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ﴾ کە داوای لێبوردن بکەن بۆ هاوبەش دانەران ﴿وَلَوْ كَانُوا أُولِي
قُرْبَىٰ﴾ با خزمی نزیکیشیان بن ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ﴾ لە پاش ئەوەی کە بۆیان دەرکەوتووە
﴿أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ کە بێگومان ئەو (هاوبەش دانەرانە) هاوەڵ وپێری دۆزەخن (١١٣) ﴿وَمَا
كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ وە داوای لێ خۆش بوونی ئیبراهیم بۆ باوکی ﴿إِلَّا عَن مَّوْعِدَةٍ﴾ تەنها
لەبەر وادە و بەڵێنێك بوو ﴿وَعَدَهَا إِيَّاهُ﴾ کە بە باوکی دابوو (کە داوای لێ بوردنی بۆ بکات) ﴿فَلَمَّا
تَبَيَّنَ لَهُ﴾ جا کاتێك بۆی ڕوون بوویەوە ﴿أَنَّهُ عَدُوٌّ لِّلَّهِ﴾ کە بێگومان باوکی دوژمنی خوایە ﴿تَبَرَّأَ
مِنْهُ﴾ خۆی لێ بەری کرد ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم زۆر لە خوا ترس و لەسەر
خۆ بوو (١١٤) ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا﴾ وە خودا هیچ گەل وهۆزێك گومڕا ناكات ﴿بَعْدَ إِذْ
هَدَاهُمْ﴾ دوای ئەوەی ڕێنموویی کردوون ﴿حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُم مَّا يَتَّقُونَ﴾ هەتا بۆیان ڕوون دەکاتەوە
ئەوەی پێویستە خۆیانی لێ بپارێزن ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا زانا و ئاگادارە بەهەموو
شتێك (١١٥) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان هەر بۆ خوایە پادشایەتی وموڵکی هەموو
ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ (خوا) دەژیێنێت و دەشمرێنێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾
وە بێجگە لەخوا بۆ ئێوە نیە ﴿مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و فریادڕەس و یارمەتی دەرێك (١١٦)
﴿لَّقَد تَّابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ﴾ بێگومان خوا تەوبەی وەرگرت لە پێغەمبەر ﷺ ﴿وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ
الَّذِينَ﴾ و لەو کۆچەر و یاری دەدەرانەی ﴿اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ﴾ کە شوێنی (پێغەمبەر ﷺ) کەوتن
لە کاتی سەختی و ناڕەحەتیدا (مەبەست پێی جەنگی تەبوکە) ﴿مِن بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ﴾
پاش ئەوەی نزیك بوو دڵی کۆمەڵێکیان لە حەق لابدات ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ﴾ پاشان خوا تەوبەی لێ
وەرگرتن ﴿إِنَّهُ بِهِمْ﴾ بە ڕاستی خوا لەگەڵیان ﴿رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ دڵسۆز و میهرەبانە (١١٧)

﴿وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا﴾ هەروەها (خوا تەوبەی وەرگرت) لەو سێ کەسەش کە دواخران (خوا
دەربارەیان بڕیاری نەدابوو) ﴿حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ﴾ هەتا ئەو کاتەی لێیان تەسک بوویەوە ﴿الْأَرْضُ
بِمَا رَحُبَتْ﴾ زەوی بەو فراوانییەی کە هەیەتی ﴿وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ﴾ و بێزاربوون لە گیانی خۆشیان
﴿وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ﴾ و زانیان هیچ پەناگەیەک نییە ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ لە (سزای) خوا ﴿إِلَّا إِلَيْهِ﴾ مەگەر
پەنای خۆی نەبێت ﴿ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ﴾ پاشان پەشیمانی لێ وەرگرتن (بە دابەزاندنی چەند ئایەتێک)
﴿لِيَتُوبُوا﴾ بۆ ئەوەی تۆبە بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە تۆبە وەرگری میهرەبانە
﴿١١٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ خۆتان بپارێزن لە (تۆڵەی) خوا
﴿وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ وە لەگەڵ ڕاستگۆیاندابن و لە ڕیزی ئەواندابن ﴿١١٩﴾ ﴿مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ﴾
نەدەبوو خەڵکی مەدینە ﴿وَمَنْ حَوْلَهُم مِّنَ الْأَعْرَابِ﴾ و ئەو عەرەبە دەشتەکییانەی دەوروبەریشیان
﴿أَن يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ اللَّهِ﴾ لە پێغەمبەری خوا ﷺ جیا ببنەوە و دوابکەون (لە جیهاد کردن) ﴿وَلَا
يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ﴾ و گیانی خۆیان لە گیانی پێغەمبەر ﷺ خۆشتر بوێت ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوە
لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوان ﴿لَا يُصِيبُهُمْ﴾ دووچاریان نابێت ﴿ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ﴾ هیچ تینوێتی
و ماندوو بوون ﴿وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ و برسێتی یەک لە ڕێی خودا ﴿وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا﴾ هەروەها
پێ نانەنە هیچ شوێنێک (لە خاکی کافران) ﴿يَغِيظُ الْكُفَّارَ﴾ کە ڕقی کافرانی پێ هەڵسێ و تووڕەیان
کات ﴿وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا﴾ وە هیچ زیانێک لە دوژمن نادەن (دیل کردن و کوشتن یا گرتنی
ماڵ و سامانیان) ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِ﴾ ئیلا بەو کردەوانە بۆیان دەنووسرێت ﴿عَمَلٌ صَالِحٌ﴾ کردەوەیەکی
چاک ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوای گەورە ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران وون ناکات
﴿١٢٠﴾ ﴿وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً﴾ وە هیچ شتێک (لە ڕێگەی خودا) نابەخشن ﴿صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً﴾ بچووک
بێت یان گەورە (کەم بێت یان زۆر) ﴿وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا﴾ و هیچ دۆڵ و شیوێک نابڕن ﴿إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ﴾
ئیلا بۆیان دەنووسرێت ﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ﴾ بۆ ئەوەی خوا پاداشتیان بداتەوە ﴿أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
بە چاکترین پاداشتی ئەوەی کە دەیانکرد ﴿١٢١﴾ ﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە نەدەبوو باوەڕداران
﴿لِيَنفِرُوا كَافَّةً﴾ تێکڕا هەموو دەرچن و بڕۆن (بۆ جیهاد) ﴿فَلَوْلَا نَفَرَ﴾ ئەگەر دەرچووبایە
﴿مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ﴾ لە هەموو کۆمەڵێکیان چەند کەسێک ﴿لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ﴾ بۆ ئەوەی
لە ئاینەکەیان بێگەن و شارەزابن ﴿وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەل و هۆزەکەیان (شارەزایان بکەن
لەوەی کە فێری بوون) بیشیان ترسێنن (لە ئاگری دۆزەخ) ﴿إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ﴾ کاتێک گەڕانەوە
(لە جیهاد کردن) بۆلایان ﴿لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەوانیش (شارەزابن) و بێدار ببنەوە
(لە نەزانی) ﴿١٢٢﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە ئیمانتان هێناوە ﴿قَاتِلُوا الَّذِينَ﴾ جەنگی لەدژی ئەوانەی ﴿يَلُونَكُمْ﴾ کە نزیکن لێتانەوە ﴿مِنَ الْكُفَّارِ﴾ لە بێ بڕوایان ﴿وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً﴾ وە با بێ باوەڕان لە ئێوەدا توندو تیژی ببینن ﴿وَاعْلَمُوا﴾ وبزانن ﴿أَنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خودا ﴿مَعَ الْمُتَّقِينَ﴾ لەگەڵ پارێزکاران و لەخوا ترساندایە ﴿١٢٣﴾ ﴿وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ﴾ وە کاتێک سورەتێک (لەقورئان) نێردرایە خوارەوە ﴿فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ﴾ (دوو ڕووەکان) هی وایان هەیە دەڵێت ﴿أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ إِيمَانًا﴾ کام لە ئێوە باوەڕی بەم (سورەتە) زیادی کرد ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا﴾ ئەمە ئیمانیان زیاد دەکات (و بەهێزتر دەبێت) ﴿وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ وە ئەوان مژدە بەخش و خۆش حاڵن ﴿١٢٤﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ لەناو دڵیاندا نەخۆشی (و ناپاکی) هەیە (وەک دوو ڕووەکان) ﴿فَزَادَتْهُمْ﴾ ئەوە سورەتە کە بۆیان زیاد دەکات ﴿رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ﴾ سەرەڕای پیسی و ناپاکی خۆیان پیسی و ناپاکی تر ﴿وَمَاتُوا﴾ ئەو (ناپاکانە) دەمرن ﴿وَهُمْ كَافِرُونَ﴾ لە کاتێکدا کە بێ بڕوان ﴿١٢٥﴾ ﴿أَوَلَا يَرَوْنَ﴾ ئایا ئەوانە نازانن و نابینن ﴿أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ﴾ بێگومان ئەوان تاقی دەکرێنەوە ﴿فِي كُلِّ عَامٍ﴾ لە هەموو ساڵێکدا ﴿مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ﴾ جارێک یان دوو جار ﴿ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ﴾ پاشان ئەوان ناگەڕێنەوە و تۆبە ناکەن ﴿وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ﴾ و پەند وەرناگرن ﴿١٢٦﴾ ﴿وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ﴾ وە کاتێک سورەتێک بنێردرێتە خوارەوە ﴿نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ﴾ (ئەو دوو ڕووانە) دەڕوانن بۆ یەکتری ﴿هَلْ يَرَاكُمْ مِنْ أَحَدٍ﴾ (دەڵێن) ئایا هیچ کەس دەتان بینێت؟ ﴿ثُمَّ انْصَرَفُوا﴾ پاشان (بە دزییەوە) دەگەڕێنەوە ﴿صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا دڵیانی وەرگێڕا (لە بڕواهێنان) ﴿بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵێکن هیچ تێ ناگەن ﴿١٢٧﴾ ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆتان هاتووە ﴿رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ﴾ پێغەمبەرێک لە خۆتان ﴿عَزِيزٌ عَلَيْهِ﴾ قورس و گرانە بەلایەوە ﴿مَا عَنِتُّمْ﴾ ناڕەحەتی و ناخۆشی ئێوە ﴿حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ﴾ زۆر سوورە لەسەر (باوەڕهێنان)تان ﴿بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ بۆ بڕواداران زۆر دڵسۆز و میهرەبانە ﴿١٢٨﴾ ﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا و گوێیان پێ نەدایت ﴿فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ﴾ ئەوسا بڵێ من تەنها خوام بەسە ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لەو ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ تەنها پشت بەو دەبەستم ﴿وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ ئەویش پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿١٢٩﴾

سورەتی ﴿ يُونُس ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە (ئەلیف ، لام ، ڕاو) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ﴾ ئەمە ئایەتەکانی ﴿الْكِتَابِ الْحَكِيمِ﴾ قورئانی بەگوڕاوی پڕ حیکمەتە ﴿١﴾ ﴿أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا﴾ ئایا بەلای خەڵکەوە سەیرە ﴿أَنْ أَوْحَيْنَا﴾ کە ئێمە نیگامان کردوە ﴿إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ﴾ بۆ پیاوێك لەخۆیان ﴿أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ﴾ (پێمان ووتووە) کەخەڵکی بترسێنە ﴿وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە مژدە بدە بەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿أَنَّ لَهُمْ﴾ کە بێگومان بۆیان هەیە ﴿قَدَمَ صِدْقٍ﴾ پلە و پایەی بەرز ﴿عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ لای پەروەردگاریان ﴿قَالَ الْكَافِرُونَ﴾ بەڵام بێ باوەڕان ووتیان ﴿إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ﴾ بێگومان ئەم (پیاوە) جادووبازێکی ئاشکرایە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە ئەو زاتەیە ﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە هەموو ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لەشەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرزبویەوە سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەڵام چۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾ (خوا) هەموو کاروبارەکان هەڵدەسوڕێنێت ﴿مَا مِنْ شَفِيعٍ﴾ هیچ تکا کارێك نییە (بۆ کەس) ﴿إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ﴾ مەگەر لەپاش ڕێگەدانی ئەو (خوا) نەبێت ﴿ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوزاتە پەروەردگاری ئێوەیە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بیرناکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا﴾ گەڕانەوەی هەمووتان هەر بۆلای ئەوە ﴿وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ بەڵێنی خوا حەق وڕاستە ﴿إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ بێگومان خوا لەسەرەتاوە دروستکراوان دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ دوای (مردنیان) دووبارە دروستیان دەکاتەوە ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەو بداتەوە ﴿آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کە بڕوایان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردوە ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بە دادگەرانە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ﴾ ئایەت ئەوانە خواردنەوەی کوڵاو کوڵی زۆر گەرم ﴿وَعَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە سزای سەختی ئازاردەر ﴿بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەدونیادا بێ باوەڕبوون ﴿٤﴾ ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ﴾ خوا زاتێکە کە خۆری گێڕاوە ﴿ضِيَاءً﴾ بە تیشك ﴿وَالْقَمَرَ﴾ مانگیشی گێڕاوە بەڕووناکی ﴿وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ﴾ بۆ (گەڕانی) مانگ چەند قۆناغێکی دیاری کردوە ﴿لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ بۆ ئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و ڕۆژی) پێ بزانن ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ﴾ خوا ئەوانەی دروست نەکردوە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ بەحەق و ڕاستی نەبێت ﴿يُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکان شی دەکاتەوە ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە زانان و تێدەگەن ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ فِي اخْتِلَافِ﴾ بێگومان لە جیاوازی ﴿اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا خَلَقَ اللَّهُ﴾ و هەرچی خوا دروستی کردوە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ﴾ چەند نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی کە خۆیان دەپارێزن و لە خوا دەترسن ﴿٦﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ بەهیوای دیداری ئێمە نین (لە دواڕۆژدا)
﴿وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ڕازی بوون بەژیانی دونیا ﴿وَاطْمَأَنُّوا بِهَا﴾ ودڵنیا بوون پێی ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا
غَافِلُونَ﴾ وە ئەوانەی بێ ئاگان لە ئایەتەکانی ئێمە (٧) ﴿أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ ئەوانە جێگایان دۆزەخە
﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ لەبەر ئەو کردەوانەی کە (لەدونیادا) دەیان کرد (٨) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾
بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿يَهْدِيهِمْ
رَبُّهُمْ﴾ پەروەردگاریان ڕێنموونیان دەکات ﴿بِإِيمَانِهِمْ﴾ بەهۆی باوەڕەکەیانەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ
الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دێن و دەچن بەژێریان دا ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لە باخ و بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەت
دا (٩) ﴿دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ﴾ دوعایان تیایدا (ئەوەیە کەدەڵێن) پاکو بێگەردی بۆتۆ ئەی
پەروەردگارمان ﴿وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ سڵاو کردن لێیان لەو (بەهەشتەدا) ئەو وشەی سەلامە ﴿وَآخِرُ
دَعْوَاهُمْ﴾ وە دواهەمین دوعایان (ئەوەیە کە دەڵێن) ﴿أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بێگومان سوپاس
و ستایش هەر بۆ خوایە کە پەروەردگاری هەموو جیهانە (١٠) ﴿وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ﴾ وە ئەگەر
خوا پەلەی بکردایە (لە قبوڵ کردنی دوعای) شەڕو خراپەدا بۆ خەڵکی ﴿اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ﴾ وەك
پەلەکردنی (لەقبوڵ کردنی دوعای) خێر وخۆشی ﴿لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ﴾ ئەوە ماوەکەیان دوایی
پێ دەهێنرا (وکاتی مردنیان دەهات) ﴿فَنَذَرُ الَّذِينَ﴾ بۆیە مۆڵەتی ئەوانە دەدەین ﴿لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾
بەهیوای دیداری ئێمە نین (لەڕۆژی دوایی دا) ﴿فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لە بێ گومڕایی و سەرکەشی
خۆیان دا بسوڕێنەوە و بتلێنەوە (١١) ﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ﴾ وەکاتێك ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێت
﴿دَعَانَا لِجَنْبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا﴾ بەڕاکشان یان بەدانیشتن یان بەپێوە لێمان دەپاڕێتەوە ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا
عَنْهُ ضُرَّهُ﴾ ئەمجا کاتێك زەرەرو زیانەکەمان لەسەر لابردو ئەمان هێشت ﴿مَرَّ﴾ دەڕوات (دەچێتە
سەر حاڵی پێشووی و دەگەڕێتەوە سەر کاری ناپەسەندی) ﴿كَأَنْ لَمْ يَدْعُنَا﴾ وەك هاوار و دوعای
نەکردبێت لێمان بەپاڕێتەوە ﴿إِلَىٰ ضُرٍّ مَسَّهُ﴾ بۆ لابردنی زیانێك کە دووچاری بوو بوو ﴿كَذَٰلِكَ زُيِّنَ﴾
بەو جۆرە ڕازێنراوەتەوە ﴿لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بۆ زیادە ڕەوییان ئەو کردەوانەی کە دەیان
کرد (١٢) ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەناومان برد ﴿الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ﴾ چەند گەل و نەتەوە
لەپێش ئێوەدا ﴿لَمَّا ظَلَمُوا﴾ کاتێك ناهەقیان کرد ﴿وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ لەکاتێکدا کەپێغەمبەرانیان
بەبەڵگەی ڕوونەوە بۆ هات ﴿وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ هەر باوەڕیان نەهێنا ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ﴾
تا بەو جۆرە تۆڵە لە کۆمەڵی تاوانباران دەسێنین (١٣) ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ﴾ لەپاشان ئێوەمان کرد
بەجێگر و جێنشین ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ لەپاش ئەوان ﴿لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ﴾
بۆ ئەوەی سەرنج بدەین ئێوە چۆن ڕەفتار و کردەوە دەکەن (١٤)

﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وەکاتێك بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتە ڕوونەکانی ئێمە ﴿قَالَ
الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ ئەوانەی بەئەمای دیداری ئێمە نین (لەدواڕۆژدا) دەڵێن ﴿ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ
هَٰذَا﴾ قورئانێکی تر جگەلەم قورئانە بێنە ﴿أَوْ بَدِّلْهُ﴾ یان بیگۆڕە ﴿قُلْ مَا يَكُونُ لِي﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) پێیان بڵێ بۆ من نییە ﴿أَنْ أُبَدِّلَهُ مِن تِلْقَاءِ نَفْسِي﴾ کەلەلایەن خۆمەوە بیگۆڕم ﴿إِنْ أَتَّبِعُ﴾ من شوێن
هیچ شتێ ناکەوم ﴿إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ جگەلەوەی وەحی و سروشی دەکرێت بۆم ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ بەڕاستی
من دەترسم ﴿إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەرپێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لەسزای
ڕۆژێکی گەورە (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿١٥﴾ ﴿قُل لَّوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ (پێیان) بڵێ ئەگەر خوا بیویستایە ﴿مَا
تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئەم قورئانەم نەدەخوێندەوە بۆتان ﴿وَلَا أَدْرَاكُم بِهِ﴾ وە لەو (قورئان) ئاگادارم
نەدەکردن ﴿فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ﴾ چونکە بێگومان من ماومەوە لەناوتاندا ﴿عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ﴾ ماوەی
تەمەنێکی درێژ پێش هاتنی ئەم قورئانە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بۆ ژیر نابن و بیر ناکەنەوە؟ ﴿١٦﴾
﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ جا کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّنِ﴾ لەو کەسەی ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ بەدەم خواوە
هەڵبەستێ ﴿أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ﴾ یان ئایەتەکانی قورئان بەدرۆ دەبینێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی
تاوان باران ڕزگاریان نابێت ﴿١٧﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگە لەخوا شتانێك دەپەرستن
﴿مَا لَا يَضُرُّهُمْ﴾ کە زیانیان پێ ناگەیەنێ ﴿وَلَا يَنفَعُهُمْ﴾ نە سوود و قازانج ﴿وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ﴾
وە دەڵێن ئەمانە ﴿شُفَعَاؤُنَا عِندَ اللَّهِ﴾ تکاکارمانن لای خوا ﴿قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ
بەوانە) بڵێ ئایا ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ﴾ بەشتێك کە نایزانێ ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ﴾ لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بڵندە لەوەی
کە دەیکەنە هاوبەشی ﴿١٨﴾ ﴿وَمَا كَانَ النَّاسُ﴾ خەڵکی لەڕابوردودا ﴿إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ هەریەك ئوممەت
بوون (بڕوادار بوون بەخوا) ﴿فَاخْتَلَفُوا﴾ ئەمجا جیاواز بوون ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ وە ئەگەر بڕیارێك
پێشتر نەدرایە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ ئەوا بڕیار دەدرا لەنێوانیاندا
﴿فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کە تێیدا جیاواز بوون ﴿١٩﴾ ﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە ئەوانە دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ
عَلَيْهِ﴾ با بهێنرایەتە خوارەوە بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ بەڵگەو نیشانەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە
﴿فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ﴾ تۆش بڵێ بێگومان (زانینی) نهێنی و پەنهانی ﴿لِلَّهِ﴾ تایبەتە بە خوایە
﴿فَانتَظِرُوا﴾ کەواتە چاوەڕوانی بکەن ﴿إِنِّي مَعَكُم﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا ﴿مِّنَ
الْمُنتَظِرِينَ﴾ یەکێکم لە چاوەڕوانکەران ﴿٢٠﴾

﴿وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً﴾ وە كاتێك كە بەهرەمەندی و ڕەحمەتی خۆمان دەدەین بەخەڵكی و تامی ئەو
بەهرەمەندییە پێدەچێژین ﴿مِّن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ﴾ لەپاش زیان و ناخۆشییەك كەلێیان كەوتووە ﴿إِذَا لَهُم
مَّكْرٌ﴾ دەست بەجێ ئەوان پیلان دەگێڕن ﴿فِي آيَاتِنَا﴾ دەربارەی بەڵگە و ئایەتەكانی ئێمە ﴿قُلِ
اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خوا خێراترە لە پیلان كردندا (لە بەرامبەر پیلانی ئەواندا)
﴿إِنَّ رُسُلَنَا﴾ بێگومان فریشتە و چاودێرەكانمان ﴿يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ﴾ هەر پیلان و فێڵێك (ئەو
بێ باوەڕانە) دەیكەن دەینووسن ﴿٢١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ﴾ خوا ئەوەیە كە هاتوچۆتان پێ دەكات ﴿فِي
الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ لەوشكانی و لەدەریادا ﴿حَتَّىٰ إِذَا كُنتُمْ﴾ هەتا كاتێك ئێوە ﴿فِي الْفُلْكِ﴾ لەكەشتی دان
﴿وَجَرَيْنَ بِهِم﴾ (كەشتییەكان) دەیان گێڕێت ﴿بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ﴾ بەهۆی شنەبایەكی خۆشەوە ﴿وَفَرِحُوا بِهَا﴾
و خۆشحاڵ دەبن پێی ﴿جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ﴾ (لەپڕ) ڕەشەبایەكی زۆر بەهێز لەو (كەشتییانە) هەڵكات
﴿وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ﴾ وشەپۆلیان بۆ بێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو لایەكەوە ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ﴾ وە دڵنیا بوون
لەوەی كە ئەوان ﴿أُحِيطَ بِهِمْ﴾ دەورە دراون (و لەناو دەچن) ﴿دَعَوُا اللَّهَ﴾ هەر ئەوكاتە خوای گەورە
﴿مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ زۆر بەدڵسۆزی و گەردن بۆ كەچ دەكەن ﴿لَئِنْ أَنجَيْتَنَا﴾ (و دەڵێن) سوێند بەخوا
ئەگەر ڕزگارمان بكەیت ﴿مِنْ هَٰذِهِ﴾ لەم سەختی و نارەحەتییە ﴿لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ بێگومان ئێمە لە
سوپاسگوزاران دەبین (بۆتۆ ئەی خوایە) ﴿٢٢﴾ ﴿فَلَمَّا أَنجَاهُمْ﴾ ئەمجا كاتێك خوا ڕزگاری كردن (لەو
نارەحەتییە) ﴿إِذَا هُمْ يَبْغُونَ﴾ كتوپڕ دەست دەكەنەوە بە خراپەكاری و بێ باوەڕی ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا
﴿بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بە ناڕەوا ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی ئادەمی یە (خراپەكارەكان) ﴿إِنَّمَا بَغْيُكُمْ﴾ لەڕاستیدا ستەم
و ناحەقی یەكتان ﴿عَلَىٰ أَنفُسِكُم﴾ زیانی هەر بۆ خۆتانە ﴿مَّتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بەهرەی ژیانی دونیاش
بێ برخە ﴿ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا
هەواڵتان پێ دەدەین بەوەی كە (لەدونیادا) دەتان كرد ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بێگومان وێنەی
ژیانی دونیا ﴿كَمَاءٍ أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وەك بارانێك وایە لەئاسمانەوە باراندومانە ﴿فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ
الْأَرْضِ﴾ جا بەهۆی ئەو (بارانەوە ڕووەكی زۆر ڕواوە و) سەوزی و ڕووەكی زەوی تێكەڵ بەیەك بوون
وبە یەكدا چوون ﴿مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ﴾ لەوەی كە خەڵكی و ئاژەڵیش دەیخۆن ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا
كاتێك ﴿أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ﴾ زەوی (بەسەوزی و ڕووەك) ڕەونەق و جوانی خۆی وەرگرت
و خۆی ڕازاندییەوە ﴿وَظَنَّ أَهْلُهَا﴾ دانیشتوان و خەڵكی ئەو (زەوییە) وا دەزانن ﴿أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا﴾
كە بەڕاستی ئەوان بەتوانان بەسەر (دروێنە كردن) یدا ﴿أَتَاهَا أَمْرُنَا﴾ (لەناكاویكدا) فەرمانی ئێمە پێت
بۆ ئەو (زەوی و كشتوكاڵە) ﴿لَيْلًا أَوْ نَهَارًا﴾ لەشەو یان لەڕۆژدا ﴿فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا﴾ ئەمجا وەك دروێنە
كراوی لێ بكەین (وهیچیان بۆ نەمێنێتەوە) ﴿كَأَن لَّمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ﴾ وەك لەوەو پێش هەر نەبووبێت
﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ﴾ ئابەو جۆرە ڕوونی دەكەینەوە ﴿الْآيَاتِ﴾ ئایەت و بەڵگەو نیشانەكانمان ﴿لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ كەسێ كە بیربكەنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿وَاللَّهُ يَدْعُو﴾ وە خوا (خەڵك) بانگ دەكات ﴿إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ﴾
بۆ ماڵی ئاشتی و ئارامی (بەهەشت) ﴿وَيَهْدِي مَن﴾ وە ڕێنموویی هەر كەسێك دەكات ﴿يَشَاءُ﴾ كە
بیەوێت ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگەی ڕاست ﴿٢٥﴾

﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی چاکەیان کردوە ﴿الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ﴾ پاداشتی چاکتر (بەهەشت) و زیاتریەن
هەیە (کەبینینی خوایە) ﴿وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ﴾ دەم و چاویان دانیاگریت (لێی نانیشێت) ﴿قَتَرٌ
وَلَا ذِلَّةٌ﴾ هیچ ڕەشی ونەب و تۆزو ڕیسواییەك ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ هاوڕێی بەهەشتن
﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوانە لەو(بەهەشتە)دان بەهەمیشەیی ﴿٢٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ﴾ ئەوانەش ﴿كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ﴾
کەکردەوەی خراپیان کردووە ﴿جَزَاءُ سَيِّئَةٍ﴾ تۆڵەی هەر خراپەیەك ﴿بِمِثْلِهَا﴾ بەئەندازەی ئەو
(خراپەیە تۆڵەی لێ دەسێندرێ) ﴿وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ﴾ وە ڕیسوایی دایان دەگرێت ﴿مَّا لَهُم﴾ بۆیان نییە
﴿مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾ هیچ پەنادەرێك لە(سزای) خودا ﴿كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ﴾ (بەڕادەیەك ڕوویان
ڕەش بووە) دەڵێی دەم و چاوویان داپۆشراوە ﴿قِطَعًا مِّنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا﴾ بە چەند پەشێك لەشەوە ڕەنگ
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانەی (کەباس کران) هاوڕێی ئاگری دۆزەخن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ئەوان تیدا
دەمێنەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی بکە بۆیان) ئەو ڕۆژەی
هەموویان کۆدەکەینەوە ﴿ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ ئەمجا دەڵێین بەوانەی ﴿أَشْرَكُوا﴾ هاوبەشیان بۆ خوا بڕیار دابوو
﴿مَكَانَكُمْ﴾ لەشوێنی خۆتاندا مەجوڵێن (ڕاوەستن) ﴿أَنتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ﴾ خۆتان و بت و پەرستراوەکانتان
﴿فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا لێکیان جیادەکەینەوە ﴿وَقَالَ شُرَكَاؤُهُم﴾ پەرستراوەکانیان دەڵێن ﴿مَّا كُنتُمْ إِيَّانَا
تَعْبُدُونَ﴾ ئێوە ئێمەتان نەدەپەرست ﴿٢٨﴾ ﴿فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ جا خوا بەسە کە شاهید بێت ﴿بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ﴾
لەنێوان ئێمە و ئێوەدا ﴿إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ﴾ بێگومان ئێمە بێ ئاگابووین لەبەندایەتی کردنتان
بۆ ئێمە ﴿٢٩﴾ ﴿هُنَالِكَ﴾ لەوێدا دەردەکەوێت ﴿تَبْلُو كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ﴾ هەموو کەسێك چی پێش
خۆی خستووە ﴿وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ وە هەموو دەگەڕێنرێنەوە بۆلای خوا ﴿مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ﴾ کە کۆمەکی کەر
و پەروەردگاری حەق و ڕاستیانە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وەلێیان وون دەبێت ﴿مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو (پەرستراوە
درۆیانەی) هەڵیان بەستبوو ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا کێ ڕزق و ڕۆزیتان
دەدات ﴿مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لەئاسمان (بە باران) و لەزەوییەوە (بە ڕووەك) ﴿أَمَّن يَمْلِكُ﴾ یان کێ
خاوەنی (دروستکەری) ﴿السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ﴾ گوێ و چاوانە ﴿وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ﴾ وە کێ زیندوو
لە مردوو دەردەهێنێت ﴿وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ وە مردوو لەزیندوو دەردەهێنێت ﴿وَمَن يُدَبِّرُ الْأَمْرَ﴾
هەروەها کێ کارەکان هەڵدەسوڕێنێ ﴿فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ﴾ بێگومان یەکسەر دەڵێن خوا ﴿فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾
کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ دەی بۆ خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا)؟ ﴿٣١﴾ ﴿فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ﴾
هەر ئەو خوایە ﴿رَبُّكُمُ الْحَقُّ﴾ پەروەردگاری ڕاستی ئێوەیە ﴿فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ﴾ دەی لەپاش ڕاستی هیچ
هەیە ﴿إِلَّا الضَّلَالُ﴾ جگە لەگومڕایی ﴿فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ دەی چۆن لەڕێگەی ڕاست لادەدرێن؟! ﴿٣٢﴾
﴿كَذَٰلِكَ حَقَّتْ﴾ بەو جۆرە چەسپاوە ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ لەسەر ئەوانەی
﴿فَسَقُوا﴾ لەسنوور لایان داوە ﴿أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان ئەوانە بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾

﴿قُلْ هَلْ مِن شُرَكَائِكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەی کردوتانە هاوبەشی خوا ﴿مَّن يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ کەسێك
هەیە شتێك لەنەبوونەوە دروست بکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئەمجا (لەپاش مردنی) دووبارەی بکاتەوە ﴿قُلِ اللَّهُ يَبْدَأُ
الْخَلْقَ﴾ بڵێ خوا لە نەبوونەوە شت دروست دەکات ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئەمجا (لە پاش مردنی) دروستی دەکاتەوە
﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن لە ڕاستی لادەدرێن ٣٤ ﴿قُلْ هَلْ﴾ بڵێ ئایا ﴿مِن شُرَكَائِكُم﴾ لە ناو پەرستراوەکانتاندا
﴿مَّن يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ﴾ کەسێ هەیە ڕێنموویی بکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿يَهْدِي لِلْحَقِّ﴾ ڕێنموویی
دەکات بۆ ڕێگای ڕاست ﴿أَفَمَن يَهْدِي﴾ جا ئایا کەسێك کە ڕێنموویی دەکات ﴿إِلَى الْحَقِّ﴾ بۆ ڕاستە ڕێ ﴿أَحَقُّ أَن
يُتَّبَعَ﴾ شایانترە بەوەی پەیڕەوی بکرێت و شوێنی بکەوێت ﴿أَمَّن لَّا يَهِدِّي﴾ یان کەسێك ڕێگای ڕاست شارەزا
نابێ ﴿إِلَّا أَن يُهْدَىٰ﴾ مەگەر شارەزا بکرێت ﴿فَمَا لَكُمْ﴾ ئەوە چیتانە ﴿كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چۆن ئەو بڕیار دەدەن؟ ٣٥
﴿وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ﴾ وە زۆربەیان شوێن هیچ ناکەون ﴿إِلَّا ظَنًّا﴾ جگە لە گومان ﴿إِنَّ الظَّنَّ﴾ بەڕاستی گومان
﴿لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾ لە ئاست حەقدا هیچ سوودێك (بەخاوەنەکەی) ناگەیەنێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ زانایە بەوەی کە دەیکەن ٣٦ ﴿وَمَا كَانَ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ ڕەوانیە و نەگونجێت ئەم قورئانە
﴿أَن يُفْتَرَىٰ﴾ هەڵبەسترابێ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ (لەلایەن کەسێکەوە) جگە لە خوا ﴿وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي﴾ بەڵکو
بەڕاست دانەری ئەو (کتێبانەی) ﴿بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پێش خۆیەتی (پێش دەستکاری کردنیان) ﴿وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ﴾
وە ڕوونکەرەوەی کتێبە ئاسمانییەکانە ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ (ئەم قورئانە) هیچ گومانی تێدانیە ﴿مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾
لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە هاتووە ٣٧ ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی
هەڵبەستووە بەدەم خواوە ﴿قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ﴾ ئەوا بڵێ سورەتێك بهێنن ﴿مِّثْلِهِ﴾ وەك ئەو ﴿وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم﴾
وە هەر کەسێك کە دەتوانن بانگی بکەن ﴿مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لە خوا ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ٣٨
﴿بَلْ﴾ (ئەوە وانیە) بەڵکو ﴿كَذَّبُوا﴾ ئەوانە بڕوایان بە قورئان نەهێنا و بە درۆیان دانا ﴿بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ﴾
کە هیچ زانیارییان دەربارەی نەبوو ﴿وَلَمَّا﴾ کە هێشتا ﴿يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ﴾ سەرئەنجامی (سزا و تۆڵەی)
قورئانیان بۆ نەهاتووە ﴿كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ﴾ بە هەمان شێوە (بەباوی پێغەمبەرانیان) بەدرۆزانی ئەوانەی
﴿مِن قَبْلِهِمْ﴾ لەپێش ئەمانەوە بوون ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە کە چۆن بوو ﴿عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ﴾ دوا ڕۆژ
و ئاکامی ستەمکاران ٣٩ ﴿وَمِنْهُم﴾ لەوانیشدا کەسێ و هەیە ﴿مَّن يُؤْمِنُ بِهِ﴾ کە بڕوا بە قورئان دەهێنێت
﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ کەسێ وشیان هەیە ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِهِ﴾ کە بڕوای پێ ناهێنێت ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت
لەهەموو کەس زاناترە ﴿بِالْمُفْسِدِينَ﴾ بە خراپەکاران ٤٠ ﴿وَإِن كَذَّبُوكَ﴾ ئەگەر بڕوایان پێ نەهێنای ﴿فَقُل لِّي عَمَلِي﴾
ئەوە پێیان بڵێ (پاداشتی) کردەوەی خۆم بۆ خۆم ﴿وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ﴾ و (پاداشتی) کردەوەی خۆتان بۆ خۆتان
﴿أَنتُم بَرِيئُونَ﴾ ئێوە بەرین (بەرپرسیار نین) ﴿مِمَّا أَعْمَلُ﴾ لەوەی من دەیکەم ﴿وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ منیش
بەریم (بەرپرسیار نیم) لەوەی ئێوە دەیکەن ٤١ ﴿وَمِنْهُم﴾ (کافران) کەسی وایان هەیە ﴿مَّن يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ﴾
گوێت بۆ دەگرن (کە قورئان دەخوێنیت) ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ﴾ جا ئایا تۆ گوفتارت بە کەڕان دەژنەوێنی؟
﴿وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەگەرچی ئەو کەڕانە هیچیش نەکەن ٤٢

﴿وَمِنْهُم مَّن﴾ وە هەی وایان هەیە ﴿يَنظُرُ إِلَيْكَ﴾ دەڕوانێتە تۆ ﴿أَفَأَنتَ تَهْدِي الْعُمْيَ﴾ ئەی ئایا تۆ
ڕێنموویی ئەو کوێرانە دەکەیت (مەبەست پێی بێ باوەڕانە کە کوێرن لە ئاست بینینی هەق
وڕاستیدا) ﴿وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ﴾ ئەگەر چی ئەو کوێرانە نابیناش بن ؟ (٤٣) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَا
يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا﴾ هیچ ستەم لەخەڵکی ناکات ﴿وَلَٰكِنَّ النَّاسَ﴾ بەڵکو خەڵکی ﴿أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾
خۆیان ستەم لەخۆیان دەکەن (٤٤) ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی کە(خوا)
هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿كَأَن لَّمْ يَلْبَثُوا﴾ دەڵێی لە دونیادا نەماونەتەوە ﴿إِلَّا سَاعَةً﴾ سەعاتێکی کەم
نەبێت ﴿مِّنَ النَّهَارِ﴾ لە ڕۆژێك ﴿يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ﴾ خۆیان بەیەکتر دەناسێنن ﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی
زەرەرمەند بوون ئەوانەی ﴿كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ﴾ کە بڕوایان نەهێنا بە (زیندووبوونەوەو) دیداری خوا
﴿وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ﴾ ڕەوانە ڕێنموونیان وەرنەگرتووە (٤٥) ﴿وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ﴾ بەڕاستی ئەگەر پیشانت بدەین
﴿بَعْضَ﴾ هەندێك ﴿الَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ لەوەی بەڵێنمان داوە پێیان (زاڵبوونت بەسەریاندا) ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان
تۆ بمرێنین (پێش ئەوەی هاتنی) ﴿فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾ ئەوە گەڕانەوەیان هەر بۆلای ئێمەیە ﴿ثُمَّ اللَّهُ﴾ پاشان
خوا ﴿شَهِيدٌ﴾ شایەتە ﴿عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ﴾ لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیکەن (لەپاش تۆ) (٤٦) ﴿وَلِكُلِّ
أُمَّةٍ رَّسُولٌ﴾ وە بۆ هەموو گەلێك پێغەمبەرێك هەبووە ﴿فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ﴾ جا کاتێك پێغەمبەرەکەیان
(لەقیامەتدا) هات بۆلایان ﴿قُضِيَ بَيْنَهُم﴾ بڕیار دەدرێت لەنێوانیاندا ﴿بِالْقِسْطِ﴾ بەدادگەری و ڕاستی
﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت (٤٧) ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ﴾ دەڵێن کەی دەبێت ﴿هَٰذَا الْوَعْدُ﴾
ئەو بەڵێن و هەڕەشەیە ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن (٤٨) ﴿قُل﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ ﴿لَّا أَمْلِكُ لِنَفْسِي﴾ بەدەستم نی یە بۆ خودی خۆم ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ هیچ زیان و سوودێك
﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر ئەوەی خوا بیەوێت ﴿لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ﴾ بۆ هەموو گەل و نەتەوەیەك کاتێکی دیاری
کراو هەیە ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەگەر کاتەکەیان هات ﴿فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ ئەو سەعاتێك دوا دەکەون
﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ نە پێشیش دەکەون (٤٩) ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ تۆ بڵێ (بەوانە) پێم بڵێن ﴿إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ﴾ ئەگەر
سزای خواتان بۆهات ﴿بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا﴾ لەشەودا یان لەڕۆژدا ﴿مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ﴾ ئایا تاوانباران
بۆچی (سزایەك) پەلە دەکەن (٥٠) ﴿أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ﴾ ئایا پاش ئەوەی ڕووی دا و هاتە دی ﴿آمَنتُم بِهِ﴾
ئێوە بڕوای پێ دێنن ؟ ﴿آلْآنَ﴾ ئائێستا (بڕوای پێ دێنن) ؟ ﴿وَقَدْ كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ خۆ بەڕاستی ئێوە
پەلەی هاتنی (ئەو سزا) یەتان دەکرد (٥١) ﴿ثُمَّ قِيلَ﴾ ئەمجا پێیان دەوترێت ﴿لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەوانەی
کە ستەمیان کردوە ﴿ذُوقُوا عَذَابَ﴾ بچەژن سزای ﴿الْخُلْدِ﴾ هەمیشەیی ﴿هَلْ تُجْزَوْنَ﴾ ئایا ئێوە تۆڵەتان
لێ دەسەندرێت ﴿إِلَّا﴾ مەگەر بەهۆی ئەو (کارانەوە) نەبێت ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ کەخۆتان دەتان
کرد (٥٢) ﴿وَيَسْتَنبِئُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) لێت دەپرسن ﴿أَحَقٌّ هُوَ﴾ ئایا ئەو سزایە ڕاستە (بەدی
دێت) ؟ ﴿قُلْ إِي وَرَبِّي﴾ پێیان بڵێ بەڵێ سوێند بەپەروەردگارم ﴿إِنَّهُ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە ڕاستە
﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن خۆتانی لێ قوتار بکەن (٥٣)

﴿وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ﴾ ئەگەر هی هەر کەسێك بێت ﴿ظَلَمَتْ﴾ کە ستەمی کردووە (لەدونیادا) یان
بێ باوەڕ بووبێت ﴿مَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە زەویدایە ﴿لَافْتَدَتْ بِهِ﴾ لەبری خۆی دەیدات
(تەنها بۆ ئەوەی ڕزگاری بێت) ﴿وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ﴾ وە (بێ باوەڕان) پەشیمانی خۆیان دەشارنەوە
(لەو ڕۆژەدا) ﴿لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ کاتێك کە ئەو سزایە دەبینن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ﴾ جا بڕیار
دەدرێت لە نێوانیاندا بەدادوەری ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوانە هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ٥٤
﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی موڵکی خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان
و زەویدایە ﴿أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی بەڵێنی (هەڕەشەی) خوا ﴿حَقٌّ﴾ ڕاستە
﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ٥٥ ﴿هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو (خوایە) دەژێنێت
ودەمرێنێت ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و هەر بولای ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ٥٦ ﴿يَا أَيُّهَا
النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَتْكُمْ﴾ بێگومان بۆتان هاتووە ﴿مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ﴾ ئامۆژگاری
(قورئان) لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ﴾ وە شیفا و چارەیە بۆ ئەوەی لە ناو دڵ
و دەروونتان دایە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ﴾ وە ڕێنموویی و میهرەبانیە ﴿لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ بڕواداران ٥٧ ﴿قُلْ بِفَضْلِ
اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەر بەهۆی چاکەو ﴿وَبِرَحْمَتِهِ﴾ و میهرەبانی خوایە
﴿فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا﴾ جا کەواتە بائەوە دڵخۆش بن ﴿هُوَ خَيْرٌ﴾ ئەوە چاکترە (بۆیان) ﴿مِمَّا يَجْمَعُونَ﴾
لەوەی کۆی دەکەنەوە (لەشتی ئەم دونیایە) ٥٨ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ (بەو بێ بڕوایانە) پێم بڵێن
﴿مَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ ئەوەی خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ﴾ بۆتان لە ڕزق و ڕۆزی
﴿فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ﴾ هەندێکیتان کردووە ﴿حَرَامًا وَحَلَالًا﴾ بە حەرام و (هەندێکی) بە حەڵاڵ ﴿قُلْ آللَّهُ﴾ بڵێ
ئایا خوا ﴿أَذِنَ لَكُمْ﴾ مۆڵەتی (ئەوەی) پێ داوون (لەخۆتانەوە شتانێك حەڵاڵ و شتێکیش
حەرام بکەن) ﴿أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ﴾ یان درۆ دەکەن بەناوی خواوە ٥٩ ﴿وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ﴾ وە گومانی ئەوانە
چیە ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵدەبەستن بەناوی خواوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا
﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿لَذُو فَضْلٍ﴾ خاوەنی چاکەو فەزڵ و بەهرەیە ﴿عَلَى النَّاسِ﴾ بەسەر خەڵکیەوە
﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی ﴿لَا يَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی (ئەو چاکەو بەهرانە) ناکەن ٦٠
﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ لە هەر مەبەست و کارێکدا بیت ﴿وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ﴾
وە هەرچی لە قورئان بخوێنی ﴿وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ﴾ و (ئێوە) هەر کردەوەیەك بکەن ﴿إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ﴾
بێگومان ئێمە بەسەرتانەوە ﴿شُهُودًا﴾ شایەتین و ئاگادارین ﴿إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ کاتێك دەڕۆنە ناویەوە
و پێوەی خەریکن ﴿وَمَا يَعْزُبُ﴾ وە وون نابێت ﴿عَنْ رَبِّكَ﴾ لە پەروەردگارت ﴿مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ﴾ بە ئەندازەی
گەردیلەیەك ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە زەوی ﴿وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ و نە لە ئاسماندا ﴿وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ﴾
وە بچووکتر لەو گەردیلەیە ﴿وَلَا أَكْبَرَ﴾ و نە گەورەتر لەو (گەردیلەیە) ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ مەگەر
ئەوەتە لە ناو پەڕتووکێکی ئاشکرادا (کە مەبەست پێی لوح المحفوظ)ە ٦١

﴿أَلَآ﴾ ئاگادار بن بێگومان ﴿أَوْلِيَآءَ ٱللَّهِ﴾ دۆستانی خوا ﴿لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ ترسیان لەسەر
نیە ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ خەفەتیش ناخۆن ﴿٦٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَكَانُوا۟
يَتَّقُونَ﴾ وەهەمیشە خۆیان دەپارێزن و لەخوا دەترسن ﴿٦٣﴾ ﴿لَهُمُ ٱلْبُشْرَىٰ﴾ هەر بۆ ئەوانە
مزگێنی ومژدە ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ و لە دواڕۆژیشدا ﴿لَا تَبْدِيلَ﴾
گۆڕان نیە ﴿لِكَلِمَٰتِ ٱللَّهِ﴾ بۆ ووتە (و بەڵێنە) کانی خوا ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ هەر ئەوەیە ﴿ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ﴾
سەرکەوتنی زۆر گەورە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَا يَحْزُنكَ﴾ با خەمبارت نەکات ﴿قَوْلُهُمْ﴾ ووتەی ئەوانە ﴿إِنَّ
ٱلْعِزَّةَ﴾ چونکە بەڕاستی هێز و دەسەڵات ﴿لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووی بۆ خوایە ﴿هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾
خوایش بیسەری زانایە ﴿٦٥﴾ ﴿أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ﴾ ئاگادار بن بەڕاستی هەر بۆ خوایە ﴿مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ هەر
چی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَن فِى ٱلْأَرْضِ﴾ هەرچیش لە ڕەوی دایە ﴿وَمَا يَتَّبِعُ﴾ پەیڕەویان نەکردووە
﴿ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ ئەوانەی بێجگە لەخوا دەپەرستن ﴿شُرَكَآءَ﴾ پەرستراوی (هاوبەشانی
بۆ خوا) ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا ٱلظَّنَّ﴾ ئەوانە تەنها شوێن گومان کەوتوون ﴿وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾
وە ئەوانە تەنها درۆدەکەن (بە گومان و گوتره شت دەڵێن) ﴿٦٦﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِى﴾ ئەو خوایە راتیکە
﴿جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ﴾ شەوی بۆ داناون ﴿لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ﴾ تاتیدا بحەسێنەوە ﴿وَٱلنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ ڕۆژیشی
داناوە بە ڕوون کەرەوە (کەمایەی ژیان و گوزەرانتان بێت) ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە
باس کرا) ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ کەسانێك کە دەبیستن و ژیرن ﴿٦٧﴾
﴿قَالُوا۟ ٱتَّخَذَ ٱللَّهُ وَلَدًا﴾ ئەوانە دەڵێن خوا مداڵی بۆ خۆی هەڵبژاردوە!! ﴿سُبْحَٰنَهُۥ﴾ پاکی وبێگەردی
بۆ خوا ﴿هُوَ ٱلْغَنِىُّ﴾ ئەو بێ نیازە ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ تەنها ئەو خاوەنیەتە هەرچی و لە ئاسمانەکان
﴿وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ وهەرچی والەڕەویدا ﴿إِنْ عِندَكُم مِّن سُلْطَٰنٍۭ بِهَٰذَآ﴾ هیچ بەڵگەیەکتان لانیە بەمەی
کە دەیڵێن ﴿أَتَقُولُونَ عَلَى ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئایا شتێك دەڵێن بە دەم خواوە کە نایزانن و پێ ئاگان لێی ﴿٦٨﴾
﴿قُلْ إِنَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی ئەوانەی ﴿يَفْتَرُونَ عَلَى ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵ
دەبەستن بە دەمی خواوە ﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ (هەرگیز) رزگاریان نابێ ﴿٦٩﴾ ﴿مَتَٰعٌ فِى ٱلدُّنْيَا﴾ (چونکە) تەنها
ڕابواردنێکی کەم لە دونیادا (بەسەر دەبەن) ﴿ثُمَّ إِلَيْنَا﴾ پاشان بۆ لای ئێمەیە ﴿مَرْجِعُهُمْ﴾ گەڕانەوەیان
﴿ثُمَّ نُذِيقُهُمُ﴾ ئەمجا پێیان دەچێژین ﴿ٱلْعَذَابَ ٱلشَّدِيدَ﴾ سزای زۆر توند ﴿بِمَا كَانُوا۟ يَكْفُرُونَ﴾
بەهۆی ئەوەی کە بێ باوەڕ بوون (تامردن) ﴿٧٠﴾

﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەنگوباس و هەواڵی نووح (علیه السلام) یان بۆ بخوێنەرەوە
﴿إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ کاتێک بە گەلەکەی ووت ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُم﴾ ئەگەر
بەلاتانەوە قورس و گرانە ﴿مَّقَامِي﴾ مانەوەم لەناوتاندا ﴿وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ و ئامۆژگاری کردنم
(بۆتان) بە ئایەتەکانی خوا ﴿فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ﴾ ئەوا من پشتم بە خوا بەستووە ﴿فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ﴾ ئێوەش
کار و بڕیاری خۆتان کۆ بکەنەوە ﴿وَشُرَكَاءَكُمْ﴾ لەگەڵ هاوبەشەکانتان دا ﴿ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً﴾
ئەمجا ئەو کار و بڕیارەتان شاراوە نەبێت بەلاتانەوە (بەڵکو ئاشکرا بێت) ﴿ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ﴾ پاشان پەلامارم
بدەن ﴿وَلَا تُنظِرُونِ﴾ و مۆڵەتم مەدەن ﴿٧١﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ جا ئەگەر سەرپێچیتان کردم (پشتم تێ دەکەن)
﴿فَمَا سَأَلْتُكُم﴾ ئەوە من داوام نەکردووە لێتان ﴿مِّنْ أَجْرٍ﴾ هیچ پاداشتێک ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ پاداشتی
من هەر لەسەر خوایە ﴿وَأُمِرْتُ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ کە لە فەرمانبەردارانی
خودا و موسوڵمان بم ﴿٧٢﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا بەدرۆیان زانی ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَمَن مَّعَهُ﴾ ئەوسا ئێمەش ئەو
(نووح) و ئەوانەش کە لەگەڵی بوون رزگارمان کردن ﴿فِي الْفُلْكِ﴾ لە کەشتیەکەدا ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ﴾
وە کردمانن ﴿خَلَائِفَ﴾ بە جێنشینی (ئەوان لە زەویدا) ﴿وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ﴾ ئەوانەشمان ژێر ئاو خست ﴿كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا﴾ کە بڕوایان بە ئایەتەکانی ئێمە نەهێنا ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ﴾ ئەمجا سەیر بکە و بڕوانە بزانە چۆن
بوو ﴿عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ﴾ دواڕۆژ و ئاکامی ترسێنراوان ﴿٧٣﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِ﴾ ئەمجا لە دوای نووح
ناردمان ﴿رُسُلًا﴾ پێغەمبەرانێک ﴿إِلَىٰ قَوْمِهِمْ﴾ بۆ ناو گەلەکانیان ﴿فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ئەوانیش هاتن
بۆ لایان بە بەڵگە روونەکانەوە ﴿فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا﴾ کەچی ئەوان بڕوایان نەهێنا ﴿بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِن قَبْلُ﴾
بەوەی کە لە پێشتردا بڕوایان پێ نەهێنابوو ﴿كَذَٰلِكَ نَطْبَعُ﴾ بەو جۆرە مۆر دەنێین ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ﴾ بەسەر
دڵی ﴿الْمُعْتَدِينَ﴾ دەست درێژکاراندا (تاوانکاران) ﴿٧٤﴾ ﴿ثُمَّ بَعَثْنَا﴾ پاشان ناردمان ﴿مِن بَعْدِهِم﴾ لە پاش
ئەو پێغەمبەرانە ﴿مُّوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ مووسا و هاروون بۆ لای فیرعەون ﴿وَمَلَئِهِ﴾ وە بۆ لای
دەستە و تاقمەکەی ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بە بەڵگە و موعجیزەکانمانەوە ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ بەڵام ئەوان خۆیان
بە گەورە زانی ﴿وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ و ئەوان هۆزێکی تاوانبار بوون ﴿٧٥﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمُ﴾ جا کاتێک
بۆیان هات ﴿الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا﴾ حەق و ڕاستی لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوا إِنَّ هَٰذَا﴾ ووتیان بێگومان ئەمە
﴿لَسِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ جادوویەکی ڕوون و دیارە ﴿٧٦﴾ ﴿قَالَ مُوسَىٰ﴾ مووسا ووتی (پێیان) ﴿أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ﴾ ئایا
ئێوە بەم حەق و ڕاستیە دەڵێن (جادووە) ﴿لَمَّا جَاءَكُمْ﴾ کاتێک بۆتان هاتووە ﴿أَسِحْرٌ هَٰذَا﴾ ئایە ئەوە جادووە
﴿وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ﴾ کە جادووگەران ڕزگاریان نابێت ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوا أَجِئْتَنَا﴾ ووتیان ئایا هاتووی بۆ لامان
﴿لِتَلْفِتَنَا﴾ بۆ ئەوەی لامان دەی ﴿عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ لەوەی باوو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿وَتَكُونَ
لَكُمَا﴾ تا بۆ هەر دووکتان (مووسا و هاروون) بێت ﴿الْكِبْرِيَاءُ﴾ گەورەیی (وسەرۆکایەتی بەنو ئیسرائیل)
﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ﴿وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە هەرگیز باوەڕتان پێ ناکەین ﴿٧٨﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ﴾ فیرعەون وتی (بەکۆمەڵەکەی) ﴿ائْتُونِي بِكُلِّ﴾ بۆم بێنن و (کۆی بکەنەوە) هەموو
﴿سَاحِرٍ عَلِيمٍ﴾ جادووگەرێکی زۆر زانا و لێزان ﴿٧٩﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ﴾ جا کاتێک جادووگەرەکان
هاتن ﴿قَالَ لَهُمْ مُوسَى﴾ مووسا پێی وتن ﴿أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ﴾ ئەوەی دەتانەوێ بیهاوێژن
(فڕێی دەن) ﴿٨٠﴾ ﴿فَلَمَّا أَلْقَوْا﴾ ئەمجا کاتێک (جادووەکانیان) فڕێ دا ﴿قَالَ مُوسَى﴾ مووسا وتی
﴿مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ﴾ هەرچی ئێوە هێناوتانە جادووە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ﴾ بێگومان خوا بەزوویی
پووچەڵی دەکاتەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ﴾ چونکە بەڕاستی خوا چاکی ناکات ﴿عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ﴾
کردەوەی خراپەکاران ﴿٨١﴾ ﴿وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ﴾ خوا حەق و ڕاستی سەردەخات (دەیچەسپێنێت)
﴿بِكَلِمَاتِهِ﴾ بەفەرمان و بەڵێنەکانی ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ﴾ با تاوانبارانیش پێیان ناخۆش بێت
﴿٨٢﴾ ﴿فَمَا آمَنَ﴾ جا (لەسەرەتاوە) بڕوای نەهێنا ﴿لِمُوسَى﴾ بەمووسا ﴿إِلَّا ذُرِّيَّةٌ﴾ چەند کەسێک
نەبێت ﴿مِنْ قَوْمِهِ﴾ لە گەلەکەی ﴿عَلَى خَوْفٍ﴾ بەهۆی ترس و بیمیان ﴿مِنْ فِرْعَوْنَ﴾ لە فیرعەون
﴿وَمَلَئِهِمْ﴾ و کاربەدەست و گەورەکانیان ﴿أَنْ يَفْتِنَهُمْ﴾ نەوەک بیانگێڕێتەوە بۆ بێ دینی ﴿وَإِنَّ فِرْعَوْنَ﴾
بەڕاستی فیرعەون ﴿لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ﴾ خۆبەزل زان و زاڵ بوو لە زەوی (میسر)دا ﴿وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ﴾
وە بەڕاستی لە سنووربەزێنان بوو ﴿٨٣﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَى﴾ وە مووسا وتی ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِنْ
كُنْتُمْ﴾ گەر ئێوە ﴿آمَنْتُمْ بِاللَّهِ﴾ بڕواتان بەخوا هێناوە ﴿فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا﴾ ئەوە تەنها پشت بەخوا ببەستن
﴿إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ﴾ ئەگەر ئێوە فەرمانبەر و ملکەچن ﴿٨٤﴾ ﴿فَقَالُوا﴾ ئەوانیش (باوەڕدارەکان) وتیان
﴿عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا﴾ تەنها پشتمان بەخوا بەستووە ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً﴾ ئەی پەروەردگارمان مەمانگێڕە بە
جێگەی ئەشکەنجە و ئازار ﴿لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ بۆ گەلی ستەمکاران ﴿٨٥﴾ ﴿وَنَجِّنَا﴾ وە ڕزگارمان بکە
﴿بِرَحْمَتِكَ﴾ بەبەزەیی خۆت ﴿مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ لەدەست کۆمەڵی بێ بڕوایان ﴿٨٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا﴾
وەحیمان کرد ﴿إِلَى مُوسَى﴾ بۆ مووسا ﴿وَأَخِيهِ﴾ و براکەی (هاروون) ﴿أَنْ تَبَوَّآ﴾ کە جێگیر بن و ئامادەی
بکەن ﴿لِقَوْمِكُمَا﴾ بۆ گەلەکەتان ﴿بِمِصْرَ بُيُوتًا﴾ چەند خانوویەک لەمیسردا (کەتێیدا بحەوێنەوە)
﴿وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً﴾ وە خانووەکانتان بکەن بە قیبلە (واتە بیکەن بەجێگای پەرستنی خودا) ﴿وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ﴾ و بەرێکوپێکی نوێژ بەجێ بێنن ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ مژدەش بدە بەبڕواداران (بەبەهەشت
و سەرکەوتن) ﴿٨٧﴾ ﴿وَقَالَ مُوسَى﴾ و مووسا وتی ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ
﴿آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ﴾ بەخشیوتە بەفیرعەون و کۆمەڵەکەی ﴿زِينَةً وَأَمْوَالًا﴾ هۆکاری ڕازانەوە و
جوانی و ماڵ و سامانی زۆر ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿رَبَّنَا لِيُضِلُّوا﴾ ئەی پەروەردگارمان
بۆ ئەوەی خەڵک گومڕا بکەن ﴿عَنْ سَبِيلِكَ﴾ لەڕێگای تۆ ﴿رَبَّنَا اطْمِسْ﴾ ئەی پەروەردگارمان نە
ماوی ببەرە و نەیهێڵە ﴿عَلَى أَمْوَالِهِمْ﴾ ماڵ و سامانیان ﴿وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ﴾ دڵەکانیان ڕەق و ڕەش بکە
﴿فَلَا يُؤْمِنُوا﴾ چونکە بڕوا ناهێنن ﴿حَتَّى يَرَوُا﴾ هەتا نەبینن (بەچاوی خۆیان) ﴿الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ سزای
سەختی ئازاردەر ﴿٨٨﴾

﴿قَالَ قَدْ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی بێگومان ﴿أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا﴾ داوای هەردووکتان وەرگیرا
﴿فَاسْتَقِيمَا﴾ جا خۆڕاگر و بەردەوام بن (لەسەر ئاینی خوا) ﴿وَلَا تَتَّبِعَانِّ سَبِيلَ﴾ وە مەکەونە شوێن
ڕێگای ﴿الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ ئەوانەی کەنەزانن ﴿٨٩﴾ ﴿وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ﴾ ئێمە نەوەی ئیسرائیلمان
لە دەریاکە (دەریای سوور) پەڕاندەوە ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ﴾ ئەمجا فیرعەون و لەشکرەکەی
شوێنیان کەوتن ﴿بَغْيًا وَعَدْوًا﴾ بە ستەم و دەست درێژی کردن ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا ئەو کاتەی
﴿أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ﴾ خەریک بوو (فیرعەون) بخنکێ ﴿قَالَ آمَنتُ﴾ ئەوسا وتی بڕوام هێنا ﴿أَنَّهُ لَا
إِلَٰهَ﴾ کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿إِلَّا الَّذِي﴾ جگە لەو (خوایە) نەبێت ﴿آمَنَتْ بِهِ﴾ کە
بڕوایان پێ هێناوە ﴿بَنُو إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە منیش لە موسڵمانانم ﴿٩٠﴾
﴿آلْآنَ﴾ ئێستا (باوەڕ دێنیت؟) ﴿وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ﴾ کە بێگومان لەوەو پێش سەرپێچیت کرد ﴿وَكُنتَ
مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾ وەتۆ لە خراپەکاران و تێکدەران بوویت ﴿٩١﴾ ﴿فَالْيَوْمَ﴾ بەڵام ئەمڕۆ ﴿نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ﴾
لاشەکەت (لە دەریا) ڕزگار دەکەین ﴿لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً﴾ بۆ ئەوەی ببی بە پەند بۆ ئەوەی
لەدوای تۆ دێت ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ وە بەڕاستی زۆرێک لە خەڵکی ﴿عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ﴾
بێ ئاگان لە بەڵگە و نیشانەکانی ئێمە ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَقَدْ بَوَّأْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان نیشتەجێمان کردن
﴿بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ نەوەی ئیسرائیل ﴿مُبَوَّأَ صِدْقٍ﴾ لە شوێنێکی چاک و شایستەدا ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾
و ڕزقی چاک و پاکمان پێ دان ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا﴾ جا ڕاجیاو دووبەرەک نەبوون ﴿حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ هەتا
زانین و شەریعەتی (تەورات) یان بۆ هات ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَقْضِي بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار
دەدات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دوایدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا ڕاجیا بوون
﴿٩٣﴾ ﴿فَإِن كُنتَ﴾ جا ئەگەر تۆ ﴿فِي شَكٍّ﴾ لە گوماندای ﴿مِّمَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە ناردوومانەتە خوارەوە
بۆت ﴿فَاسْأَلِ الَّذِينَ﴾ ئەوە پرسیار لەوانە بکە ﴿يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ﴾ کە کتێبی ئاسمانی شەرعی
دەیخوێننەوە ﴿مِن قَبْلِكَ﴾ لە پێش تۆ ﴿لَقَدْ جَاءَكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆت هاتووە ﴿الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾
هەق و ڕاستی لە پەروەردگارتەوە ﴿فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾ کەواتە لە دەستەی گومانداران مەبە ﴿٩٤﴾
﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ﴾ و لەوانەش مەبە ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کە نیشانەکانی خوایان بە درۆ زانی
(و باوەڕیان پێ نەهێنا) ﴿فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (ئەگەر وابکەیت) ئەوە دەچیتە ڕیزی زەرەرمەندانەوە ﴿٩٥﴾
﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ﴿حَقَّتْ عَلَيْهِمْ﴾ دەرچووە و چەسپاوە بۆیان ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری
پەروەردگارت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بڕوا ناهێنن ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَوْ جَاءَتْهُمْ﴾ (بڕوا ناهێنن) هەرچەند بۆیان بێت
﴿كُلُّ آيَةٍ﴾ هەموو بەڵگە و نیشانەیەک ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا﴾ هەتا نەبینن (بە چاوی خۆیان) ﴿الْعَذَابَ
الْأَلِيمَ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٩٧﴾

﴿فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ﴾ (خەڵکی) هیچ شار و گوندێك (لەوانەی کە هەڕەشەیان لێکرا) بڕوایان
هێنا (کاتی بینی و دابەزینی سزای پەروەردگار) ﴿فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا﴾ باوەڕەکەیان هیچ سوودی پێ
نەگەیاندن ﴿إِلَّا قَوْمَ يُونُسَ﴾ جگە لە گەلی یونس (علیه السلام) نەبێت ﴿لَمَّا آمَنُوا﴾ کاتێك هەموو بڕوایان
هێنا و تەوبەیان کرد (کە دڵنیابوون سزای پەروەردگار دابەزیوە بۆ سەریان) ﴿كَشَفْنَا عَنْهُمْ﴾ لامان
برد لەسەریان ﴿عَذَابَ الْخِزْيِ﴾ سزای سەرشۆڕی و ڕیسوایی ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیادا
﴿وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ﴾ و بەهرەو خۆشیمان پێدان تا ماوەیەك (تا کاتی مردنیان) (٩٨) ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ﴾
وە ئەگەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَآمَنَ﴾ بڕوای دەهێنا ﴿مَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەو (خەڵکەی) والەزەویدان
﴿كُلُّهُمْ جَمِيعًا﴾ هەمووی بە یەکجارا ﴿أَفَأَنْتَ﴾ دەی ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿تُكْرِهُ النَّاسَ﴾ زۆر
لە خەڵکی دەکەیت ﴿حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ هەتا ببنە بڕوادار (٩٩) ﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ﴾ وە بۆ هیچ کەسێك
نیە ﴿أَنْ تُؤْمِنَ﴾ کە بڕوا بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە ویستی خوا نەبێت ﴿وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ﴾ وە پیسی
(بێ باوەڕی) دەخاتە ﴿عَلَى الَّذِينَ﴾ سەر ئەوانەی ﴿لَا يَعْقِلُونَ﴾ کە تێ ناگەن و بیر ناکەنەوە (١٠٠) ﴿قُلِ انْظُرُوا﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ سەرنج بدەن ﴿مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ چی لە ئاسمانەکان و زەویدایە
﴿وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ﴾ کەچی نیشانە و ترسێنەرەکان هیچ سوود ناگەیەنن ﴿عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾
بە کەسێك بڕوا نەهێنن (١٠١) ﴿فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ﴾ دەی چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ﴾
بێجگە لە ڕووداوێك وەك ڕووداوەکانی ئەوانەی ﴿خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ کە لە پێشینەوە ڕابوردن
﴿قُلْ فَانْتَظِرُوا﴾ بڵێ دەی چاوەڕوان بکەن ﴿إِنِّي مَعَكُمْ﴾ بەڕاستی منیش لەگەڵ ئێوەدا
﴿مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ﴾ لە چاوەڕوانانم (١٠٢) ﴿ثُمَّ نُنَجِّي﴾ پاشان ئێمە ڕزگاری دەکەین (لە کاتی ناڕەحەتیدا)
﴿رُسُلَنَا﴾ پێغەمبەرانمان ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ و ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿كَذَلِكَ﴾ ئاوەها شێوە
﴿حَقًّا عَلَيْنَا﴾ پێویستە لەسەرمان ﴿نُنْجِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئیمانداران ڕزگار بکەین (١٠٣) ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾
بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ﴾ ئەگەر ئێوە لە گوماندان ﴿مِنْ دِينِي﴾ لە (ڕاستی) ئاینەکەم
﴿فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ﴾ ئەوە من نایپەرستم ئەوانەی ﴿تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ کە ئێوە دەیپەرستن بێجگە لە خوا
﴿وَلَكِنْ﴾ بەڵکو ﴿أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي﴾ ئەو خوایە دەپەرستم ﴿يَتَوَفَّاكُمْ﴾ کە ئێوە دەمرێنێ ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ﴾
وە من فەرمانم پێ کراوە کە ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لە بڕوادارا بم (١٠٤) ﴿وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ﴾ وە ڕووت ڕێك
و ڕاست بکە ﴿لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ بۆ ئاینێك کە ڕاستە ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە بە هیچ جۆرێك لە هاوبەش
دانەران مەبە (١٠٥) ﴿وَلَا تَدْعُ﴾ هاوار مەکە (مەپەرستە) ﴿مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لە خوا ﴿مَا لَا يَنْفَعُكَ﴾
شتێ نە سوودت پێ دەگەیەنێت ﴿وَلَا يَضُرُّكَ﴾ و زەرەریشت لێ نادات ﴿فَإِنْ فَعَلْتَ﴾ جا ئەگەر وات کرد
﴿فَإِنَّكَ إِذًا﴾ ئەوە بێگومان ئەو کاتە تۆ ﴿مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لە ستەمکارانی (١٠٦)

﴿وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا بەتۆ بگەیەنێ ﴿بِضُرٍّ﴾ زیانێك ﴿فَلَا كَاشِفَ لَهُ﴾ هیچ لابەرێك نی یە بۆ ئەو (زیانە) ﴿إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ﴾ وە ئەگەر خێر و خۆشیەکی بۆیست بوێ ﴿فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ﴾ ئەوە هیچ بەرگری کەرێك نی یە بۆ چاکەی خوا ﴿يُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ بەهرەمەندی دەکات ئەو کەسەی خۆی بیەوێ ﴿مِنْ عِبَادِهِ﴾ لە بەندەکانی ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر ئەو لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ﴾ بەڕاستی (قورئانی) حەقتان بۆ هاتووە ﴿مِن رَّبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿فَمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ جا هەر کەسێك ڕێنموویی وەرگرێت ﴿فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان (قازانجی) ڕێنموویەکەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسێکیش گومڕا بوو بێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ ئەوە بێگومان (زیانی) گومڕاییەکەی بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُم﴾ وە من لە ئێوە ﴿بِوَكِيلٍ﴾ بەرپرسیار نیم ﴿١٠٨﴾ ﴿وَاتَّبِعْ﴾ شوێنی ئەوە بکەوە ﴿مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ﴾ کە بۆ تۆ وەحی کراوە بۆت ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە بە ئارام و خۆگر بە هەتا ﴿حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ﴾ خوا بڕیاری دەدات (لە نێوانی تۆ و ئەواندا) ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ وە ئەو (خوایە) چاکترینی هەموو دادوەر و بڕیاردەرانە ﴿١٠٩﴾

سوورەتی ﴿هُودٍ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی، بۆ ڕاڤەکاری زیاتر سەیری سەرەتای سوورەتی (البقرة) بکە ﴿كِتَابٌ أُحْكِمَتْ﴾ ئەمە کتێبێکە بەتۆکمەیی داڕێژراوە ﴿آيَاتُهُ﴾ ئایەتەکانی ﴿ثُمَّ فُصِّلَتْ﴾ پاشان ڕوون کراوەتەوە ﴿مِن لَّدُنْ﴾ لەلایەن ﴿حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾ (خوای) کاربەجێی ئاگادارەوە ﴿١﴾ ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا﴾ بۆ ئەوەی هیچ شتێك نەپەرستن ﴿إِلَّا اللَّهَ﴾ بێجگە لەخوا ﴿إِنَّنِي لَكُم مِّنْهُ﴾ بەڕاستی من لەلایەن ئەو (خوا)وە بۆ ئێوە ﴿نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ﴾ ترسێنەر و مژدەدەرم ﴿٢﴾ ﴿وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ هەروەها بۆ ئەوەی داوای لێبوردن بکەن لە پەروەردگارتان ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆ لای ﴿يُمَتِّعْكُم مَّتَاعًا حَسَنًا﴾ دەتان ژێنێ بەژیانێکی چاك و خۆش ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تا ماوەی دیاری کراو (مردن) ﴿وَيُؤْتِ كُلَّ﴾ وە دەبەخشێت بەهەموو ﴿ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ﴾ خاوەن چاکە و بەهرەیەك (پاداشتی) چاکە و بەهرەی خۆی ﴿وَإِن تَوَلَّوْا﴾ وە ئەگەر ڕوو وەرگێڕن و سەرپێچی بکەن ﴿فَإِنِّي أَخَافُ﴾ ئەوە بەڕاستی من دەترسم ﴿عَلَيْكُمْ﴾ بەسەرتان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ﴾ سزای ڕۆژێکی گەورە (کە ڕۆژی دواییە) ﴿٣﴾ ﴿إِلَى اللَّهِ﴾ هەر بۆ لای خوایە ﴿مَرْجِعُكُمْ﴾ گەڕانەوەتان ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو (خوایە) دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُمْ﴾ ئاگادار بن بێگومان ئەوان ﴿يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ﴾ سنگیان دەپێچنەوە (لەسەر کینە و دژایەتی) ﴿لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ﴾ بۆ ئەوەی خۆیان بشارنەوە لە خوا ﴿أَلَا حِينَ﴾ بیدار بن کاتێك ﴿يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ﴾ ئەوانە خۆیان دادەپۆشن بەپۆشاکەکانیان (بۆ ئەوەی پیلانەکانیان دەربکەون) ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەوەی دەیشارنەوە و ئەوەی ئاشکرای دەکەن ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ﴾ بێگومان ئەو (خوایە) بە ئاگا و زانایە ﴿بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەو (نهێنیانەی) لە سینە و دڵەکاندایە ﴿٥﴾

﴿وَمَا مِن دَآبَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێك نی یە ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەوی دا ﴿إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ ئیللا لەسەر خوایە
﴿رِزْقُهَا﴾ ڕزق و ڕۆزییەکەی ﴿وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا﴾ وە(خوا) دەزانێ شوێنی مانەوەی ﴿وَمُسْتَوْدَعَهَا﴾
وە شوێنی لێ دەرچوونی ﴿كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ هەمووی نوسراوە لەکتێبی ڕوون کەرەوە(لوح
المحفوظ)دا (6) ﴿وَهُوَ﴾ ئەو (خوایە) زاتێکە ﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان
وزەوی دروست کردوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ﴾ و عەرشەکەی
لەسەر ئاو بوو ﴿لِيَبْلُوَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی تاقیتان بکاتەوە ﴿أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کامتان کردەوەی
چاکتر (دەکەن) ﴿وَلَئِن قُلْتَ﴾ سوێندبێ ئەگەر بڵێیت (بەوانە) ﴿إِنَّكُم مَّبْعُوثُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە زیندوو
دەکرێنەوە ﴿مِن بَعْدِ الْمَوْتِ﴾ لەپاش مردن ﴿لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوان دەڵێن
﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە هیچ نی یە بێجگە لە جادوویەکی ڕوون و دیار نەبێت (7) ﴿وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ
الْعَذَابَ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەو سزایان دوابخەین ﴿إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ﴾ تا ماوەیەکی کەمی
دیاری کراو ﴿لَّيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ﴾ ئەوە بەڕاستی دەڵێن چی ئەو سزای ڕاگرتووە (بۆچی بۆمان
نایەت) ﴿أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ﴾ بیدار بن ڕۆژی ئەو سزایەیان بۆ دێت ﴿لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ﴾ لێیان لا نادرێ
﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوریان دەدات ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەوەی کە ئەوان بە گاڵتەو لاقرتیان پێ
دەکرد (8) ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێمە بچێژین بە ئادەمی ﴿مِنَّا رَحْمَةً﴾ چاکە
و خێر و بەهرەیەك لای خۆمانەوە ﴿ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ﴾ پاشان ئەو (چاکەو بەهرەیەی) لێ بگرینەوە
﴿إِنَّهُ لَيَئُوسٌ كَفُورٌ﴾ بێگومان ئەو زۆر نائومێد و سپڵەیە (لەو کاتەدا کوفری نیعمەتەکانی خوا
دەکات) (9) ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پێی بچێژین بەدوای ﴿نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ﴾
بەهرەو چاکە دوای ئەو سەختی و ناڕەحەتیانەی تووشی بووە ﴿لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي﴾ بێگومان
دەڵێت گشت سەختی و زیانەکانم لە مل بوویەوە (بەرۆکی بەردام) ﴿إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ﴾ بێگومان
(ئەو کاتەدا) زۆر دڵخۆش و لووت بەرز و خۆ بەزل زانە (10) ﴿إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا﴾ جگە ئەوانەی
کە ئارام و خۆگر بوون ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان بەجێ هێنا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُم﴾ ئەوانە
بۆیان هەیە ﴿مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبووردن و پاداشتی گەورە (11) ﴿فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ﴾ ئایا تۆ وازهێنەری
﴿بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ﴾ لە (ڕاگەیاندنی) هەندێك لەوەی نیگات بۆ کراوە ﴿وَضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ﴾ و دڵ
تەنگ دەبی پێی ﴿أَن يَقُولُوا﴾ لەسەر ئەوەی کە دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ كَنزٌ﴾ بۆچی گەنج و خەزێنەی بۆ
نانێردرێتە خوارەوە ﴿أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ﴾ یان بۆچی فریشتەیەکی لەگەڵدا نەهاتووە ﴿إِنَّمَا أَنتَ نَذِيرٌ﴾
بێگومان تۆ تەنها ترسێنەری ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ و خوا بۆ هەموو شتێك سەرپەرشتیکار و
چاودێرە (12)

﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان ئەوانە دەڵێن پێغەمبەر ﷺ ئەم (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ
مِّثْلِهِ﴾ بڵێ دەی ئێوەش دە سورەتی وەکو ئەو(قورئانە) بێنن ﴿مُفْتَرَيَاتٍ﴾ هەڵبەستراو بێن ﴿وَادْعُوا مَنِ
اسْتَطَعْتُم﴾ وە بانگ بکەن (بۆ پشتیوانیتان) هەرکەس دەتوانن ﴿مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا
﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿١٣﴾ ﴿فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ﴾ جا ئەگەر وەڵامیان نەدانەوە
﴿فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ﴾ ئەوە بزانن کەبێگومان ئەم (قورئانە) نێردراوەتە خوارەوە ﴿بِعِلْمِ اللَّهِ﴾ بەئاگاداری
وزانیی خوا ﴿وَأَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەروەها بزانن هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە لەئەو
﴿فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە مل کەچ و موسڵمانن؟ ﴿١٤﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ﴾ هەرکەس دەیەوێت
﴿الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾ ژیانی دونیا و ڕازاوە و جوانی ئەو ﴿نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا﴾ ئێمە (بەرهەمی)
کردەوەکانیان بەتەواوی پێ دەدەین تیایدا ﴿وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ﴾ وە ئەوان لەم ژیانەدا کەم و کوڕی
یان لەگەڵ ناکرێت ﴿١٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن بۆیان نی یە ﴿فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ﴾
لەڕۆژی دواییدا جگە لەئاگر ﴿وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا﴾ وە ئەوەی کردیان تیێدا پوچ و بێ بەرهەم بوو
﴿وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە هەرچیان کرد بەردەوام بوو بەهیچ ﴿١٦﴾ ﴿أَفَمَن كَانَ﴾ جا ئایا کەسێك ﴿عَلَىٰ
بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِ﴾ بەڵگەیەکی ئاشکرای بێ لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ﴾ و شایەتێك لای
ئەوەوە بۆی بخوێنێتەوە ﴿وَمِن قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ﴾ وە لەپێش ئەم (شایەتەی خۆیەوە) پەڕاوی موسائش
(شایەتە بوو) ﴿إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ کەپێشەوا و میهرەبانیە ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ ئەوانە بڕوایان هەیە
بەو (شایەتە کەقورئانە) ﴿وَمَن يَكْفُرْ بِهِ﴾ وە هەرکەس باوەڕی پێ نەبێت ﴿مِنَ الْأَحْزَابِ﴾ لەو کۆمەڵ
و تاقمانە (ئەوانەی کۆبونەوە لەسەر دژایەتی ئیسلام) ﴿فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ﴾ ئەوە ئاگر جێگەیەتی ﴿فَلَا
تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ﴾ کەوانە هیچ جۆرە گومان و دوو دڵیەکت نەبێت لەو (قورئانە) ﴿إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾
بەڕاستی ئەو قورئانە ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە هاتووە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام
زۆربەی خەڵکی بڕواناهێنن ﴿١٧﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ﴾ وە ئایا کێ ستەمکارترە لەو کەسەی ﴿افْتَرَىٰ
عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کەدرۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە؟ ﴿أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ ئەوانە دەبرێنە خوردوی
پەروەردگاریان (ورتەکانیان دەخرێتە ڕوو) ﴿وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ﴾ وە شایەتەکان (لەپێغەمبەران و
فریشتەکان) دەڵێن ﴿هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ (لەدونیادا) درۆیان
هەڵدەبەست بەدەم پەروەردگاریانەوە ﴿أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ﴾ بێداربن نەفرینی خوا ﴿عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ بۆ
ستەمکارانە ﴿١٨﴾ ﴿الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی بەرهەڵستی ڕێگەی خوا دەکەن ﴿وَيَبْغُونَهَا
عِوَجًا﴾ و دەیانەوێ بەلارو چەوتی پیشانیدەن ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ﴾ لەکاتێکدا ئەوان بەڕۆژی دوایی
﴿هُمْ كَافِرُونَ﴾ بێ بڕوان ﴿١٩﴾

﴿أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ﴾ ئەو (بەفرمی لێ کراو)انە ناتوانن (لەدەستی خوا) خۆیان قوتار بکەن
﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەولات و زەویدا ﴿وَمَا كَانَ لَهُم﴾ و نیانە ﴿مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ بێجگە لەخوا هیچ
پشتیوان و دۆستێک ﴿يُضَاعَفُ لَهُمُ﴾ بۆیان دووقات دەکرێتەوە ﴿الْعَذَابُ﴾ سزا ﴿مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ
السَّمْعَ﴾ توانای بیستنی (ئەو قورئانە)یان نەبوو ﴿وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ﴾ (هەقیشیان)نەدەبینی ٢٠
﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کەخۆیان دۆڕاند ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وە لێیان
ون بوو ﴿مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەو درۆو دەلەسانەی لەدونیادا دەیان کرد ٢١ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ﴾ بەڕاستی
و بێگومان ئەوانە ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ الْأَخْسَرُونَ﴾ زەرەرمەندترین کەسی خۆیانن ٢٢
﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان
بەجێ هێناوە ﴿وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ﴾ و گەردن کەچ و دڵ ئارام بوون بۆ (فەرمانەکانی) پەروەردگاریان
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن ﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تییدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ٢٣
﴿مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ﴾ وێنەی ئەو دوو دەستەیە ﴿كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ﴾ وەک کوێر و کەڕ و بینەر
و بیسەر ﴿هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ ئایا ئەو دوو دەستەیە یەکسانن ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دە بۆ بیر ناکەنەوە ٢٤
﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا﴾ سوێند بە خوا بێگومان ناردمان ﴿نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ نووح بۆ لای گەلەکەی ﴿إِنِّي
لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ (پێی وتن) دڵنیابن من ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆتان ٢٥ ﴿أَن لَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ کەجگە
لەخوا نەپەرستن ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ (چونکە) بەڕاستی من دەترسم بەختەتان بگرێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ
أَلِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی سەخت و بەئازار ٢٦ ﴿فَقَالَ الْمَلَأُ﴾ جا کاربەدەست و دەسەڵاتدارەکان
ووتیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کەبڕوایان نەهێنابوو ﴿مِن قَوْمِهِ﴾ لە گەلەکەی (نووح) ﴿مَا نَرَاكَ﴾
ئێمە تۆ نابینین ﴿إِلَّا بَشَرًا مِّثْلَنَا﴾ جگە لەئادەمی یەکی وەک خۆمان ﴿وَمَا نَرَاكَ﴾ وە نابینین تۆ ﴿اتَّبَعَكَ﴾
هیچ کەسێک شوێنت کەوتبێت ﴿إِلَّا الَّذِينَ﴾ جگە لەوانەی ﴿هُمْ أَرَاذِلُنَا﴾ کە هەژار و پەستەکانمانن
﴿بَادِيَ الرَّأْيِ﴾ بێ ئاوەزا و ساویلکەن (ڕواڵەت بینن) ﴿وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ﴾ وە نابینین ئێوە ﴿عَلَيْنَا مِن
فَضْلٍ﴾ هیچ شتێکتان لە ئێمە زیادبێ ﴿بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ﴾ بەڵکو بەدرۆزنتان دەزانین ٢٧ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾
(نووح) ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَأَيْتُمْ﴾ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن كُنتُ﴾ ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٍ﴾ بەڵگەی
ئاشکرام هەبێت ﴿مِّن رَّبِّي﴾ لەلای پەروەردگارمەوە ﴿وَآتَانِي رَحْمَةً﴾ و ڕەحمەتێکی پێ بەخشیبم
﴿مِّنْ عِندِهِ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ﴾ بەڵام ئەوە لەئێوە شاردرایەتەوە ﴿أَنُلْزِمُكُمُوهَا﴾ ئایە بەزۆر
پابەندتان بکەین پێیەوە ﴿وَأَنتُمْ لَهَا كَارِهُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە حەزی لێ ناکەن و پێتان ناخۆشە ٢٨

﴿وَيَا قَوْمِ﴾ وە ئەی گەلەکەم ﴿لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا﴾ لەسەر ئەم (گەیاندنی پەیامە) داوای هیچ ماڵ و
سامانێکتان لێ ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ﴾ پاداشتی من ﴿إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ هەر لەسەر خوایە ﴿وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾
وە من ئەوانە دەرناکەم بڕوایان هێناوە ﴿إِنَّهُم مُّلَاقُو رَبِّهِمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە بەدیداری پەروەردگاریان
دەگەن (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ﴾ بەڵام من ئێوە دەبینم ﴿قَوْمًا تَجْهَلُونَ﴾ کە کۆمەڵێکی نەزانن
(٢٩) ﴿وَيَا قَوْمِ مَن يَنصُرُنِي﴾ ئەی گەلەکەم کێ یارمەتیم دەدات ﴿مِنَ اللَّهِ إِن طَرَدتُّهُمْ﴾ لەبەرانبەر خوادا
ئەگەر ئەوانە دەربنێم (و دەریان بکەم) ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی ئایا بیر ناکەنەوە؟ (٣٠) ﴿وَلَا أَقُولُ لَكُمْ﴾
من پێتان نالێم ﴿عِندِي خَزَائِنُ اللَّهِ﴾ خەزێنەکانی خوا لای منە ﴿وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ﴾ و نەشڵێم غەیب و شتە
نادیارەکان دەزانم ﴿وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ﴾ هەروەها نالێم من فریشتەم ﴿وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ﴾ بەوانەش نالێم
﴿تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ﴾ کە لەبەر چاوی ئێوە سووک و بێ ڕێزن ﴿لَن يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا﴾ خوا هیچ چاکەیەکیان
نادات ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ﴾ خوا چاک دەزانێ ﴿بِمَا فِي أَنفُسِهِمْ﴾ ئەوەی لە دەروونی ئەواندایە ﴿إِنِّي إِذًا لَّمِنَ
الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی من ئەوکاتە (ئەگەر ئەو هەژارانە دەربکەم) لە ستەمکاران دەبم (٣١) ﴿قَالُوا يَا نُوحُ﴾
وتیان ئەی نووح ﴿قَدْ جَادَلْتَنَا﴾ بێگومان دەمەقاڵێت کرد لەگەڵماندا ﴿فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا﴾ زۆریش
دەمەقاڵێت کرد لەگەڵماندا ﴿فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا﴾ دەی ئەوەی بەڵێنمان پێ دەدەیت (لە سزا) بۆمان بهێنە
﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لە ڕاستگۆیانیت (٣٢) ﴿قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُم بِهِ اللَّهُ﴾ وتی بێگومان
خوا بۆتان دەهێنێت ﴿إِن شَاءَ﴾ ئەگەر بیەوێت ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن (لە سزای خوا)
خۆتان قوتار بکەن (٣٣) ﴿وَلَا يَنفَعُكُمْ نُصْحِي﴾ وە ئامۆژگاری من سوودتان پێ ناگەیەنێت ﴿إِنْ أَرَدتُّ﴾ گەر
بمەوێت ﴿أَنْ أَنصَحَ لَكُمْ﴾ ئامۆژگاریتان بکەم ﴿إِن كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ﴿أَن يُغْوِيَكُمْ﴾
گومڕاتان بکات ﴿هُوَ رَبُّكُمْ﴾ ئەو پەروەردگارتانە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنەوە
(٣٤) ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یا ئەوانە دەڵێن موحەممەد ﷺ ئەم (قورئانەی) بەناوی خواوە هەڵبەستووە
﴿قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ﴾ بڵێ ئەگەر من هەڵم بەستبێت ﴿فَعَلَيَّ إِجْرَامِي﴾ ئەوە گوناهو تاوانەکەی تەنها لەسەر
خۆمە ﴿وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تُجْرِمُونَ﴾ وە منیش بەریم لە تاوانی ئێوە (٣٥) ﴿وَأُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ﴾ وەحی کرا بۆ نووح
(علیه السلام) ﴿أَنَّهُ لَن يُؤْمِنَ﴾ کەوا کەسی تر بڕوا ناهێنێت ﴿مِن قَوْمِكَ﴾ لە گەلەکەت ﴿إِلَّا مَن قَدْ
آمَنَ﴾ بێجگە لەوەی پێشتر بڕوای هێناوە ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ کەواتە ناڕەحەت
وخەفەتبار مەبە بەوەی ئەوان دەیکەن (٣٦) ﴿وَاصْنَعِ الْفُلْكَ﴾ وە کەشتیەکەش دروست بکە
﴿بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ بە پێش چاو و چاودێری وەفەرمان و ڕێگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی
چاو، عین هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك
، شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿وَلَا تُخَاطِبْنِي﴾ وە هیچ قسەم لەگەڵدا مەکە
﴿فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ لە بارەی ئەوانەی ستەمیان کردووە (وبێ باوەڕ بوون) ﴿إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ﴾ چونکە
بێگومان ئەوانە دەخنکێن (٣٧)

﴿وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ﴾ وە دەستی کرد بەدروست کردنی کەشتیەکە ﴿وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ﴾ هەر کاتێك پێ بەرپێیە
بەلایدا ﴿مَلَأٌ مِّن قَوْمِهِ﴾ کۆمەڵێ لە گەلەکەی ﴿سَخِرُوا مِنْهُ﴾ گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿قَالَ إِن تَسْخَرُوا مِنَّا﴾
(نووح) دەیفەرموو ئەگەر ئێوە ئێستە گاڵتەو لاقرتێ بەئێمە دەکەن ﴿فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنكُمْ﴾ ئەوە بێگومان
ئێمەش لاقرتێ بەئێوە دەکەین ﴿كَمَا تَسْخَرُونَ﴾ هەر چۆن ئێوە لاقرتێ بەئێمە دەکەن ﴿٣٨﴾
﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا لەمەوپاش دەزانن ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ﴾ کێ سزای بۆ دێت ﴿يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ
مُّقِيمٌ﴾ سەر شۆڕی دەکات (لەدونیاداو لەقیامەتیشدا) سزای هەمیشەیی بەسەردادێت ﴿٣٩﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾
(نووح) (کەشتیەکەی دروست کرد) هەتا کاتێك ﴿جَاءَ أَمْرُنَا﴾ فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان)
﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾ و تەنوورەکە ئاوی لێ هەڵقوڵا ﴿قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا﴾ وتمان (بەنووح) لەو (کەشتیە)دا
هەڵی بگرە ﴿مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ لەهەموو نێرو مێیەك دووان ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن﴾ ژن و منداڵەکانیشت
هەڵبگرە ئەوەیان نەبێت ﴿سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ﴾ بڕیاری خوای لەسەر دراوە (بەخنکاندن) ﴿وَمَنْ آمَنَ﴾
هەروەها ئەوانەش (هەڵ بگرە کە) بڕوایان هێنا (لەگەلەکەت) ﴿وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ وە خەڵکێکی
کەم نەبێت بڕوایان نەهێنا لەگەڵی دا ﴿٤٠﴾ ﴿وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا﴾ (نووح) وتی هەمووتان سواربن لەو
(کەشتیە)دا ﴿بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا﴾ بەناوی خواوە لەکاتی ڕۆیشتن و وەستانی دا ﴿إِنَّ رَبِّي﴾
بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ زۆر لێ بوردەی میهرەبانە ﴿٤١﴾ ﴿وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ﴾ کەشتیەکە
دەیبردن ﴿فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ﴾ بەناو شەپۆلی وەك کێوو شاخ دا ﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ ابْنَهُ﴾ نووحیش علیە
السلام کوڕەکەی بانگ کرد (کەناوی کەنعان بوو) ﴿وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ﴾ کە لەشوێنێکی کەناردا بوو
﴿يَا بُنَيَّ ارْكَب مَّعَنَا﴾ (وتی) ئەی کوڕی خۆشەویستم لەگەڵمان دا سواربە ﴿وَلَا تَكُن مَّعَ الْكَافِرِينَ﴾ و
لەگەڵ بێ بڕوایان مەبە ﴿٤٢﴾ ﴿قَالَ سَآوِي إِلَىٰ جَبَلٍ﴾ (کوڕەکەی) وتی پەنا بۆ شاخێك دەبەم ﴿يَعْصِمُنِي مِنَ
الْمَاءِ﴾ کە بمپارێزێت لەم لافاوە ﴿قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ﴾ (نووح) وتی ئەمڕۆ هیچ پارێزەرێك (پەنادەرێك)
نیە ﴿مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ لەفەرمانی خوا (کەخنکاندنە) ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ﴾ مەگەر کەسێك خوا ڕەحمی پێ بکات
(و بەوە پارێزراو بێت) ﴿وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ﴾ لەو کاتەدا شەپۆلی لافاو کەوتە نێوانیان ﴿فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ﴾
جا ئەو (کوڕە خنکاو) لەخنکاوان بوو ﴿٤٣﴾ ﴿وَقِيلَ يَا أَرْضُ﴾ ئەوسا وترا ئەی زەوی ﴿ابْلَعِي مَاءَكِ﴾
ئاوەکەت هەڵمژە ﴿وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي﴾ و ئەی ئاسمان باران مەبارێنە ﴿وَغِيضَ الْمَاءُ﴾ ئیتر لافاوەکە ڕۆچوو
بەناخی زەوی دا ﴿وَقُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کارەکە (خنکانیان) تەواو کرا ﴿وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ﴾ و (کەشتیەکە)
وەستا بەسەر (کێوی) جوودیەوە ﴿وَقِيلَ بُعْدًا﴾ وترا دووری لەڕەحمی خوا ﴿لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ بۆ گەلی
ستەمکاران ﴿٤٤﴾ ﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ رَّبَّهُ﴾ نووح هاواری کردە پەروەردگاری ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ وتی ئەی پەروەردگارم
﴿إِنَّ ابْنِي﴾ بەڕاستی کوڕەکەم ﴿مِنْ أَهْلِي﴾ لە کەس و کاری منە ﴿وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ﴾ و بێگومان بەڵێنی
تۆش ڕاستە ﴿وَأَنتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ﴾ وە تۆش دادوەرترینی هەموو فەرمان ڕەوایانی ﴿٤٥﴾

﴿قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی نووح بەڕاستی ئەو (کەنعان) ﴿لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ﴾ لە کەس و کاری
تۆ نی یە ﴿إِنَّهُ عَمَلٌ﴾ بێگومان ئەو (کوڕە) کردەوەی ﴿غَيْرُ صَالِحٍ﴾ خراپ و ناپەسەند بوو ﴿فَلَا تَسْأَلْنِ﴾
جا کەواتە داوای شتێکم لێ مەکە ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ کەزانیاریت دەربارەی نی یە ﴿إِنِّي أَعِظُكَ﴾
بەڕاستی من ئامۆژگاریت دەکەم ﴿أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ﴾ تا لە نەفامان نەبیت ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي﴾
(نووح) وتی پەروەردگارم بەڕاستی من ﴿أَعُوذُ بِكَ﴾ پەنات پێ دەگرم (لەوەی) ﴿أَنْ أَسْأَلَكَ مَا﴾
داوای شتێکت لێ بکەم ﴿لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ﴾ کەنایزانم ﴿وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي﴾ وە ئەگەر نەبوریت لێم
وڕەحمم پێ نەکەی ﴿أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ لەزیان لێکەوتوان دەبم ﴿٤٧﴾ ﴿قِيلَ يَا نُوحُ﴾ وترا ئەی نووح
﴿اهْبِطْ بِسَلَامٍ﴾ دابەزە (لە کەشتیەکە) بەهێمنی و بێوەی لەلایەن ئێمەوە ﴿وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ﴾
وە بەپیت و فەڕی زۆر بەسەرتەوە ﴿وَعَلَى أُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ﴾ وەبەسەر گەلانێک کەپەیدا ئەبن لەو ئەی
کە لەگەڵ تۆ دان (یا بەسەر ئەو خەڵکانەی لەگەڵ تودان) ﴿وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ﴾ چەند نەتەوەو گەل
دواتر دێن خۆشی و نازو نیعمەتیان پێ دەدەین ﴿ثُمَّ يَمَسُّهُمْ﴾ پاشان لەلایەن ئێمەوە دووچاریان
دەبێت ﴿مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختی ئازاردەر ﴿٤٨﴾ ﴿تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ﴾ ئەمانە(ی باسکران)
لەهەواڵە گرنگە نادیارەکانە ﴿نُوحِيهَا إِلَيْكَ﴾ بەنیگا بۆمان ناردی ﴿مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ﴾
نەتۆ و نەگەلەکەت نەتان دەزانین ﴿مِنْ قَبْلِ هَذَا﴾ لەپێش ئەم (نیگای ئێمە) ﴿فَاصْبِرْ﴾ کەواتە
خۆڕاگربە ﴿إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەڕاستی سەرئەنجام بۆ لەخواترسانە ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا﴾
وەبۆلای (گەلی) عاد هوودی برایانمان نارد ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم خوا بپەرستن
﴿مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێکتان نی یە جگە لە ئەو ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆ
هەڵئەبەستن ﴿٥٠﴾ ﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ لەسەر ئەم (گەیاندنی پەیامە) داوای
هیچ پاداشتێکتان لێ ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى الَّذِي﴾ پاداشتی من هەر لەسەر ئەو (خوا)یە ﴿فَطَرَنِي﴾
کەدروستی کردووم ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ ئەی ئایا ژیر نابن ﴿٥١﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ وە ئەی گەلەکەم ﴿اسْتَغْفِرُوا
رَبَّكُمْ﴾ داوای لێبوردن لەپەروەردگارتان بکەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ دواتر بگەڕێنەوە بۆلای ئەو
﴿يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ﴾ (ئەگەر وابکەن خوا) لەئاسمانەوە (باران) دەبارێنێت بەسەرتاندا ﴿مِدْرَارًا﴾
بەبڕەوە ﴿وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً﴾ و هێزی تر زیاد دەکات ﴿إِلَى قُوَّتِكُمْ﴾ بۆ هێزەکەتان ﴿وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ﴾
وەڕوو وەرمەگێڕن (لە بانگەوازەکەم) بەتاوانباری ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا يَا هُودُ﴾ وتیان ئەی هوود ﴿مَا جِئْتَنَا
بِبَيِّنَةٍ﴾ تۆ هیچ بەڵگەیەکی ڕوونت بۆ نەهێناوین ﴿وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا﴾ بۆیە ئێمەش واز
لەپەرستراوەکان (خواکان)مان ناهێنین ﴿عَنْ قَوْلِكَ﴾ لەسەر قسەی تۆ ﴿وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە
باوەڕت پێ ناکەین ﴿٥٣﴾

﴿إِن نَّقُولُ إِلَّا﴾ ئێمە تەنها (ئەوە دەڵێین) دەڵێین ﴿اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا﴾ هەندێك لەپەرستراوەكانمان
تووشیان كردوویت ﴿بِسُوءٍ﴾ بەشێتی ﴿قَالَ إِنِّي﴾ ووتی بەڕاستی من ﴿أُشْهِدُ اللَّهَ﴾ خوا دەكەم بەشایەت
﴿وَاشْهَدُوا﴾ و ئێوەش شایەت بن ﴿أَنِّي بَرِيءٌ﴾ كەبەڕاستی من بەریم و دوورم ﴿مِّمَّا تُشْرِكُونَ﴾ لەوەی
كەئێوە دەیكەنە هاوبەش بۆخوا (٥٤) ﴿مِن دُونِهِ﴾ جگە لەخوا ﴿فَكِيدُونِي جَمِيعًا﴾ جا هەمووتان پیلانم
لێ بگێڕن ﴿ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ﴾ لەپاشان مۆڵەتیشم مەدەن (و لێم مەوەستن) (٥٥) ﴿إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ﴾
بەڕاستی من پشتم بەخوا بەستووە ﴿رَبِّي وَرَبِّكُم﴾ كەپەروەردگاری من و پەروەردگاری ئێوەشە
﴿مَّا مِن دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا﴾ هیچ گیانلەبەرێك نیە لەژێر ڕكێفی خوای گەورەدا نەبێت (نگری
پێشە سەرەتی) ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێگەیەكی ڕاستە
(٥٦) ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەوسا ئەگەر ئێوە ڕوو وەرگێڕن ﴿فَقَدْ أَبْلَغْتُكُم﴾ ئەوە بێگومان من پێم ڕاگەیاندوون
﴿مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ﴾ ئەوەی بەمندا نێردراوە بۆتان ﴿وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ وە پەروەردگارم
كۆمەڵێكی تر لەشوێنی ئێوە دادەنێ ﴿وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا﴾ ئێوەش هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەن
﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ بەسەر هەموو شتێكدا چاودێر و پارێزەرە (٥٧)
﴿وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ وە كاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا هُودًا﴾ هوودمان ڕزگار
كرد ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێنابوو لەگەڵی ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بەمیهرەبانی خۆمان
﴿وَنَجَّيْنَاهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ وە ئەوانمان لەسزایەكی توندو بەهێز ڕزگار كرد (٥٨) ﴿وَتِلْكَ عَادٌ﴾ ئەوەش
گەلی عاد بوو ﴿جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان نەهێنا بەبەڵگەو موعجیزەكانی پەروەردگاریان
﴿وَعَصَوْا رُسُلَهُ﴾ و سەرپێچی نێرراوەكانی خوایان كرد ﴿وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ﴾ و شوێن فەرمانی هەموو
﴿جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ زۆردارێكی سەركەش كەوتن (٥٩) ﴿وَأُتْبِعُوا﴾ بەشوێنیاندا نێررا ﴿فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً﴾
نەفرین لەم دونیایەدا ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ و لەڕۆژی دواییشدا ﴿أَلَا إِنَّ عَادًا﴾ ئاگادار بن بەڕاستی گەلی
عاد ﴿كَفَرُوا رَبَّهُمْ﴾ بڕوایان بەپەروەردگاریان نەهێنا ﴿أَلَا بُعْدًا﴾ بنەبڕیی دووری و لەناوچوون
﴿لِّعَادٍ قَوْمِ هُودٍ﴾ بۆ عادی گەلی هوود (٦٠) ﴿وَإِلَىٰ ثَمُودَ﴾ بۆ گەلی سەموودیش ناردمان ﴿أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾
صالح پێغەمبەر علیه السلام ی برایان ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەكەم ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ خوا بپەرستن
﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ پەرستراوێكتان نیە بێجگە لەو ﴿هُوَ أَنشَأَكُم﴾ ئەو دروستی كردوون
﴿مِّنَ الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا ﴿وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا﴾ و كردوونی بەئاوەدان كەرەوە تێیدا ﴿فَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ كەواتە
داوای لێبوردنی لێ بكەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم
﴿قَرِيبٌ مُّجِيبٌ﴾ زۆر نزیكی دوعا وەرگرە (٦١) ﴿قَالُوا يَا صَالِحُ﴾ ووتیان ئەی صالح ﴿قَدْ كُنتَ فِينَا﴾ بەڕاستی
تۆ لەناوماندا ﴿مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا﴾ جێی ئومێد بووی پێش ئەمە ﴿أَتَنْهَانَا﴾ ئایا بەرگریمان دەكەی
لەپەرستنی ﴿أَن نَّعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ ئەوەی كەباو و باپیرانمان پەرستوویانە ﴿وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ﴾ و بەڕاستی ئێمە
لەگوماندایین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لەوەی تۆ بانگمان دەكەیت بۆلای و دوودڵین (٦٢)

﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ صالح ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ﴾ پێم بڵێن ئەگەر من ﴿عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي﴾
بەڵگەیەکی ئاشکرام هەبێ لەلایەن پەروەردگارمەوە ﴿وَآتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً﴾ وە لەلایەن خۆیەوە
پێغەمبەرێتی پێ بەخشیبم ﴿فَمَن يَنصُرُنِي﴾ جا کێ یارمەتیم دەدات ﴿مِنَ اللَّهِ﴾ لەبەرامبەر خوادا
﴿إِنْ عَصَيْتُهُ﴾ ئەگەر سەرپێچی ئەو بکەم ﴿فَمَا تَزِيدُونَنِي﴾ کەواتە ئێوە هیچ بۆمی زیاد ناکەن ﴿غَيْرَ
تَخْسِيرٍ﴾ زەرەرو زیان نەبێت (٦٣) ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ﴾ ئەمە وشترەکەی
خوایە ﴿لَكُمْ آيَةً﴾ کەموعجیزەیەکی رووە بۆ ئێوە (لەسەر راستی پێغەمبەرێتیەکەم) ﴿فَذَرُوهَا﴾
جا ئێوەش وازی لێ بێنن ﴿تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ﴾ بالەزەوی خوادا بخوات (بلەوەڕێت) ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾
بەخراپە دەستی بۆ مەبەن ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ﴾ ئەگینا سزایەکی بە زوویی تووشتان دەبێت (٦٤)
﴿فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی ئەوان وشترەکەیان سەربڕی ﴿فَقَالَ﴾ جا (صالح) ووتی ﴿تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ﴾
ڕابوێرن بەماڵی خۆتاندا ﴿ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ﴾ سێ رۆژ ﴿ذَٰلِكَ وَعْدٌ﴾ ئەوە بەڵێنێکە ﴿غَيْرُ مَكْذُوبٍ﴾ درۆ نییە
(٦٥) ﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ جا کاتێک فەرمانمان هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا صَالِحًا﴾ صالح مان ڕزگار کرد
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵیدا ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بەمەرحەمەتێک لەلایەن خۆمانەوە
﴿وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ﴾ لە سەرشۆڕی و ڕیسوایی ئەو ڕۆژە (پەنامان دان) ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾
بەڕاستی پەروەردگارت هەر خۆی بەتواناو بەدەسەڵاتە (٦٦) ﴿وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ﴾ ئەوانەش
ستەمیان کرد شریخەیەک گرتنی ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ ئیتر لەناو ماڵەکانیاندا
کەوتن بەڕووداو جوولەیان لێ بڕا (مردن) (٦٧) ﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا﴾ وەک ئەوەی لەوێدا نەبووبن
﴿أَلَا إِنَّ ثَمُودَ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی گەلی سەموود ﴿كَفَرُوا رَبَّهُمْ﴾ بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان
﴿أَلَا بُعْدًا لِّثَمُودَ﴾ ئاگادارس دووری و لەناوچوون بۆ گەلی سەموود (٦٨) ﴿وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا﴾ سوێند
بەخوا بێگومان نێردراوەکانمان هاتن ﴿إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ﴾ بۆلای ئیبراهیم بەمزدەوە ﴿قَالُوا سَلَامًا﴾
ووتیان سەلامی خوات لێ بێت ﴿قَالَ سَلَامٌ﴾ (ئەویش) ووتی سەلامی خوا لەئێوەش ﴿فَمَا لَبِثَ﴾
ئەمجا ئەوەندەی نەبرد ﴿أَن جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ﴾ (ئیبراهیم) خێرا گوێرەکەیەکی برژاوی هێنا بۆیان
(٦٩) ﴿فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ﴾ جا کاتێک بینی دەستیان ﴿لَا تَصِلُ إِلَيْهِ﴾ درێژ ناکەن بۆی (ولێی ناخۆن)
﴿نَكِرَهُمْ﴾ نائاسایی هاتنە بەرچاوی ﴿وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ و لەدەروونی خۆیدا ترسی
لێ کردن (کەبیاری خراپیان هەبێت) ﴿قَالُوا لَا تَخَفْ﴾ ووتیان مەترسە ﴿إِنَّا أُرْسِلْنَا﴾ بەڕاستی ئێمە
نێردراوین ﴿إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ﴾ بۆ سەر گەلی لووط (٧٠) ﴿وَامْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ﴾ لەو کاتەدا خێزانەکەی وەستابوو
﴿فَضَحِكَتْ﴾ و پێکەنی ﴿فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ﴾ ئێمەش مزدەمان پێ دا بەئیسحاق ﴿وَمِن وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ﴾
وە لەپاش ئیسحاق (مزدەمان پێدا) بەیەعقوب (کەکوڕی ئیسحاقە) (٧١)

﴿قَالَتْ يَا وَيْلَتَىٰ﴾ (خێزانی ئیبراهیم) وتی وەیرۆ (وای) ﴿أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ﴾ چۆن منداڵم دەبێت کەمن
پیرەژنێکم ﴿وَهَٰذَا بَعْلِي شَيْخًا﴾ ئەوەش مێردەکەمە کە پیربووە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ﴾ بەڕاستی ئەمە
شتێکی سەیرە ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوا أَتَعْجَبِينَ﴾ (فریشتەکان) وتیان تۆ سەرت سوڕدەمێنێت؟ ﴿مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾
لەکار و فەرمانی خوا ﴿رَحْمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ﴾ ڕەحمەت و بەرەکەتی زۆری خواتان لەسەر بێت
﴿أَهْلَ الْبَيْتِ﴾ ئەی ئال و بەیتی ئیبراهیم ﴿إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ﴾ بەڕاستی خوا سوپاس کراوی چاکە فراوانە
﴿٧٣﴾ ﴿فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ﴾ ئەمجا کاتێک ترس و بیمی ئیبراهیم لاچوو و ئەو ﴿وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَىٰ﴾
وە مژدەکەشی بۆ هات ﴿يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ﴾ لەبارەی گەلەکەی لووط گفتوگۆی لەگەڵ دەکردین ﴿٧٤﴾
﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئیبراهیم ﴿لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ﴾ لەسەرخۆ و دڵنەرم و ڕوو بەخوا بوو ﴿٧٥﴾
﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا﴾ وازبهێنە لەم کارە ﴿إِنَّهُ قَدْ جَاءَ﴾ بەڕاستی بێگومان
دەرچووە (بۆ ئەو کارە) ﴿أَمْرُ رَبِّكَ﴾ فەرمانی پەروەردگارت ﴿وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ﴾ وە بەڕاستی بۆ ئەوان دێت
﴿عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ﴾ سزایەکی نەگەڕاوە ﴿٧٦﴾ ﴿وَلَمَّا جَاءَتْ﴾ کاتێک کەهات ﴿رُسُلُنَا لُوطًا﴾ فریشتەکانمان
بۆ لای لووط ﴿سِيءَ بِهِمْ﴾ هاتنیانی پێ ناخۆش بوو ﴿وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا﴾ وە دڵگران بوو پێیان ﴿وَقَالَ هَٰذَا
يَوْمٌ عَصِيبٌ﴾ وە وتی ئەم ڕۆژە ڕۆژێکی سەختە ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَاءَهُ قَوْمُهُ﴾ وە گەلەکەی هاتن بۆ لای ﴿يُهْرَعُونَ
إِلَيْهِ﴾ پەلەیان دەکرد (لەهاتن) بۆ لای ﴿وَمِنْ قَبْلُ﴾ لەکاتێکدا ئەوان لەوەو پێش ﴿كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾
هەمیشە کردەوە بەدەکانیان ئەنجام دەدا (کە نێربازی بوو) ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ وتی ئەی گەلەکەم
﴿هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي﴾ ئەوانە کچەکانی منن (مەبەستی کچەکانی هۆزەکەی بوو) ﴿هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ﴾ ئەو بە
پاک و حەڵاڵن بۆتان ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَلَا تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي﴾ و سەرشۆڕم مەکەن لەوەی
دەتانەوێت بەرامبەر میوانەکانم بیکەن ﴿أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ﴾ ئاخۆ پیاوێکی ژیر و تێگەیشتوتان
تێدا نی یە ﴿٧٨﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان سوێند بێت بێگومان ﴿لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ تۆ دەزانیت ﴿مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ﴾
ئێمە هیچ حەق (و ئارەزوو) یەکمان لەکچەکانتدا نیە ﴿وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ﴾ وە بەڕاستی تۆ دەزانی
ئێمە چیمان دەوێت ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً﴾ وتی ئای خۆزگە لەبەرانبەر ئێوەدا هێزێکم بوو یە
﴿أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ﴾ یان پەنایەکی قایم بوایە پەنام بۆ ببردایە (بەرگریم دەکردن) ﴿٨٠﴾ ﴿قَالُوا
يَا لُوطُ﴾ (فریشتەکان) وتیان ئەی لووط ﴿إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە نێرراوی پەروەردگاری تۆین
﴿لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ﴾ هەرگیز ناگەنە لای تۆ ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ﴾ جا تۆ و ماڵ و منداڵت و ئەوەی
باوەڕی پێ هێناویت لەبەشێکی شەودا بڕۆن (وئەم شارە بەجێ بهێڵن) ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ﴾
وە هیچ کەس لەئێوە لانەکاتەوە بەدوای خۆیدا ﴿إِلَّا امْرَأَتَكَ﴾ جگە لەژنەکەت ﴿إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ﴾
بەڕاستی ئەو تووشی دەبێت ئەوەی کەتووشی ئەوان (گەلەکەت) دەبێت (چونکە بێ باوەڕ بوو) ﴿إِنَّ
مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ﴾ بێگومان وەختی لەناوبردنیان بەرەبەیانە ﴿أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ﴾ ئایا بەرەبەیان نزیک
نیە ﴿٨١﴾

﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ جا کە فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەو (شوێنە)مان
سەرو ژێر کرد ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا﴾ و باراندمان بەسەریاندا ﴿حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ﴾ وورده‌بەردی گڵین
﴿مَّنضُودٍ﴾ بەدوای یەکداو بێ پچڕان (دەباری) ﴿٨٢﴾ ﴿مُّسَوَّمَةً﴾ هەموو ئەو (وورده‌بەردانە) دیاری کرابوون
﴿عِندَ رَبِّكَ﴾ لای پەروەردگارتەوە ﴿وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ﴾ وە ئەو (سزایە) دوور نی یە لەستەم
کارانەوە ﴿٨٣﴾ ﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ﴾ وە (ناردمان) بۆ (خەڵکی) مەدیەنیش ﴿أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ شوعەیبی
برایان ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ هیچ
پەرستراوێکتان نی یە بێجگە لەو ﴿وَلَا تَنقُصُوا﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن ﴿الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ﴾
لەپێوانە و کێشانەدا ﴿إِنِّي أَرَاكُم﴾ بەڕاستی من دەتان بینم ﴿بِخَيْرٍ﴾ بەماڵ و سامانی زۆرەوە ﴿وَإِنِّي
أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ وە بەڕاستی من دەترسم لێتان ﴿عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ﴾ سزای ڕۆژێك کە گەمارۆتان بدات
و لێی ڕزگار نەبن ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ جا ئەی گەلەکەم ﴿أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ﴾ پێوانە و کێشانە
ڕاست و دروست تەواو بدەن ﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ وە کەم و کوڕی مەکەن لەشت ومەکی
خەڵکیدا ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ و خراپەکاری مەکەن (یا خراپە بڵاومەکەنەوە) لەزەویدا ﴿٨٥﴾
﴿بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوەی خوا دەیهێڵێتەوە (لەقازانجی حەڵاڵ) چاکترە بۆتان ﴿إِن كُنتُم
مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ﴿وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ﴾ و من پارێزەر نیم بەسەرتانەوە ﴿٨٦﴾
﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ﴾ ووتیان ئەی شوعەیب ﴿أَصَلَاتُكَ تَأْمُرُكَ﴾ ئایا نوێژەکەت فەرمانت پێ دەدات ﴿أَن
نَّتْرُكَ﴾ کە ئێمە وازبهێنین ﴿مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾ لەوەی باوو باپیرانمان پەرستوویانە ﴿أَوْ أَن نَّفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا
مَا نَشَاءُ﴾ یان وازبهێنین لەوەی بەویستی خۆمان لەماڵ و سامانماندا دەیکەین ﴿إِنَّكَ لَأَنتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ﴾
بەڕاستی تۆ بەلەمەکەری لێ ڕاو هۆشمەندیت ﴿٨٧﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ﴿أَرَأَيْتُمْ﴾ هەواڵم
بدەنێ ﴿إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي﴾ ئەگەر من بەڵگەیەکی ڕوونم لەلایەن پەروەردگارمەوە بۆ بێت
﴿وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا﴾ وە ڕۆزییەکی زۆرو باشی پێدابم لەلایەن خۆیەوە (چ مەبەستێکم هەیە درۆ
بکەم) ﴿وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ﴾ وە من هەرگیز نامەوێت پێچەوانەی ئێوە بکەم ﴿إِلَىٰ مَا أَنْهَاكُمْ عَنْهُ﴾
لەو (کارەی) بەرگری ئێوەی لێ دەکەم (خۆم بیکەم) ﴿إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ﴾ من هیچ
مەبەستێکم نی یە بێجگە لەچاککردن و چاکساری نەبێت ئەوەندەی بتوانم و لەتوانامدا بێت
﴿وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ﴾ سەرکەوتنیشم تەنها بە(پشتیوانی) خوایە ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە
﴿وَإِلَيْهِ أُنِيبُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێمەوە ﴿٨٨﴾

﴿وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي﴾ ئەی گەلەكەم دژایەتیتان لەگەڵم نەبێتە هۆی ئەوەی ﴿أَن يُصِيبَكُم
مِّثْلُ مَا أَصَابَ﴾ تووشتان ببێت وێنەی ئەو(سزا)یەی تووشی ﴿قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ﴾ گەلی
نووح یان گەلی هوود یان گەلی صالح بوو ﴿وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِّنكُم بِبَعِيدٍ﴾ خۆ گەلەكەی لووط دوور
نی یە بە ئێوەوە (چیان بەسەر هات) ﴿٨٩﴾ ﴿وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ﴾ وە داوای لێبوردنیش لەپەروەردگارتان
بكەن ﴿ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ﴾ پاشان بگەڕێنەوە بۆلای ﴿إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم
میهرەبانی دڵسۆزە ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُوا يَا شُعَيْبُ﴾ وتیان ئەی شوعەیب ﴿مَا نَفْقَهُ كَثِيرًا﴾ ئێمە تێناگەین
لەزۆرێك ﴿مِّمَّا تَقُولُ﴾ لەوەی تۆ دەیڵێیت ﴿وَإِنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە ﴿لَنَرَاكَ فِينَا ضَعِيفًا﴾ تۆ بە لاواز دەبینین
لەناوماندا ﴿وَلَوْلَا رَهْطُكَ﴾ خۆ ئەگەر (لەبەر) خزمەكانت نەبوایە ﴿لَرَجَمْنَاكَ﴾ دڵنیابە بەرد بارانمان
دەكردی ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ﴾ (چونكە)تۆ خۆت هیچ دەسەڵاتێكت نی یە لەبەرامبەر ئێمەدا ﴿٩١﴾
﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ وتی ئەی گەلەكەم ﴿أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُم﴾ ئایا خزمەكانم بەدەسەڵاتترن لەبەرامبەر
ئێوەدا ﴿مِّنَ اللَّهِ﴾ لەخوا ﴿وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظِهْرِيًّا﴾ لەكاتێكدا فەرمانی ئەو (خوا)تان پشت
گوێ خستووە ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾ ئاگادارە بەهەرچی ئێوە
دەیكەن ﴿٩٢﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەكەم ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ كردەوە بكەن لەسەر بارو حاڵەتی
خۆتان ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بەڕاستی منیش كارو كردەوە دەكەم ﴿سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ لەمەودوا دەزانن
﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ﴾ كێ سزای بۆ دێت ﴿يُخْزِيهِ﴾ ڕیسواو سەرشۆڕی دەكات ﴿وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ﴾ وە كێش
درۆزنە ﴿وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ﴾ جا چاوەڕوانی بكەن بەڕاستی منیش لەگەڵتان چاوەڕوانم ﴿٩٣﴾
﴿وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا﴾ كاتێك فەرمانی ئێمە هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿نَجَّيْنَا شُعَيْبًا﴾ شوعەیبمان ڕزگار كرد
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ وە ئەوانەش بڕوایان هێنابوو لەگەڵی ﴿بِرَحْمَةٍ مِّنَّا﴾ بەمەرەیی لەلایەن خۆمانەوە
﴿وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ﴾ وە ئەوانەی ستەمیان كردبوو هاڵەو شریخە كە (هەورەتەكە) گرتنی
﴿فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ﴾ ئیتر هەموویان لەماڵ و جێگاكانیاندا دەمەو ڕووكەوتن و جووڵەیان
نەما (مردن) ﴿٩٤﴾ ﴿كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا﴾ (وایان لێهات) وەك هەر تێیدا نەبووبن ﴿أَلَا بُعْدًا لِّمَدْيَنَ﴾ بێداربن
دووری و تیاچوون بۆ خەڵكی مەدیەن ﴿كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ﴾ وەك چۆن گەلی سەموود تیاچوون
و دووربوون لەڕەحمەتی خوا ﴿٩٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ناردمان ﴿مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا﴾ موسا
بەموعجیزەكانمانەوە ﴿وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ وە بەڵگەی ڕوونەوە ﴿٩٦﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بۆ لای
فیرعەون و دەستو پێوەندەكەی ﴿فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ﴾ بەڵام ئەوان شوێنی فەرمانی فیرعەون كەوتن
﴿وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ﴾ لەكاتێكدا فەرمانی فیرعەون ڕاست و ڕەوانە نەبوو ﴿٩٧﴾

﴿يَقْدُمُ قَوْمَهُ﴾ پێش گەلەکەی دەکەوێت ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دوایدا ﴿فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ﴾ ئەمجا هەموویان دەباتە ناو ئاگری دۆزەخ ﴿وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو شوێنەی ئەوانی بۆ دەبرێت ﴿٩٨﴾ ﴿وَأُتْبِعُوا فِي هَٰذِهِ لَعْنَةً﴾ وەلەم (دونیا)دا نەفرینیان بەشوێندا بڕاوە ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ هەروەها لەڕۆژی دواییشدا ﴿بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ﴾ ئای چەند خراپە ئەو بەخشراوەی پێیان بەخشرا ﴿٩٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْقُرَىٰ﴾ ئەوەی (باسکرا بۆت چەند هەواڵێکە) لە هەواڵی شارەکانی ڕابوردوو ﴿نَقُصُّهُ عَلَيْكَ﴾ دەیگێڕینەوە بۆت (لەم سورەتەدا) ﴿مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ﴾ هەندێکیان ماون وهەندێکی تریان نەماون (وێران بوون) ﴿١٠٠﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان کرد لەخۆیان ﴿فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ﴾ جا هیچ سوودێکی پێ نەگەیاندن ﴿آلِهَتُهُمُ الَّتِي﴾ ئەو پەرستراوانەیان ﴿يَدْعُونَ﴾ کەدەیان پەرستن و هاواریان لێ دەکردن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەجیاتی خوا ﴿مِن شَيْءٍ﴾ بە هیچ شتێک (سوودیان پێ نەگەیاندن) ﴿لَّمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ کاتێ فەرمانی پەروەردگارت هات (بۆ لەناوبردنیان) ﴿وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ﴾ ئەو (بت)انە هیچیان زیاد نەکرد بۆ ئەوانە(ی دەیان پەرستن) بێجگە زیان و لەناوچوون نەبێت ﴿١٠١﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ﴾ ئا بەو شێوەیە سزادانی پەروەردگارت ﴿إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ﴾ کاتێک خەڵکی شارەکان سزا دەدات ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ لە کاتێکدا ستەمکاربوون ﴿إِنَّ أَخْذَهُ﴾ بەڕاستی تۆڵە سەندنی ئەو ﴿أَلِيمٌ شَدِيدٌ﴾ زۆر زۆر دەرو بەئێشە ﴿١٠٢﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەودا (باسکرا) پەندو ئامۆژگاری هەیە ﴿لِّمَنْ خَافَ﴾ بۆ کەسێک بترسێت ﴿عَذَابَ الْآخِرَةِ﴾ لەسزای دوا ڕۆژ ﴿ذَٰلِكَ يَوْمٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکە ﴿مَّجْمُوعٌ لَّهُ النَّاسُ﴾ کەئادەمی بۆ کۆدەکرێتەوە ﴿وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ﴾ و ئەوە ڕۆژێکی دیارو بەرچاوە (هەموان ئامادەن تێیدا) ﴿١٠٣﴾ ﴿وَمَا نُؤَخِّرُهُ﴾ وە ئێمە دوای ناخەین ﴿إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ﴾ مەگەر بۆ کاتێکی دیارو بەرچاو نەبێت ﴿١٠٤﴾ ﴿يَوْمَ يَأْتِ﴾ ئەو ڕۆژە کەدێت ﴿لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ﴾ هیچ کەس قسە ناکات ﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مەگەر بەمۆڵەتی خوا ﴿فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ﴾ ئەوسا لەوانەدا هەیە بێ بەخت (وچارەڕەش)ە و هەیە بەختەوەر (وئاسوودە) ﴿١٠٥﴾ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا﴾ جا ئەوانەی بێ بەخت وچارەڕەش بوون ﴿فَفِي النَّارِ﴾ ئەوە لەسەر ئاگردان ﴿لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ﴾ لەناو ئەو (ئاگرە)دا هەر ناڵە وگڕوف و هەناسەکەیە ﴿١٠٦﴾ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ﴾ تا ئاسمانەکان و زەوی بمێنێت (مەبەست پێی ئاسمان وزەویە لە قیامەتدا کە ئەوانیش هەر دەمێنن) ﴿إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت (ورزگاری بکات) ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی کەبیەوێت دەیکات ﴿١٠٧﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ﴾ بەڵام ئەوانەی ﴿سُعِدُوا﴾ کەبەختەوەر وئاسوودەکراون ﴿فَفِي الْجَنَّةِ﴾ ئەوە لەبەهەشتدان ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی دەمێننەوە تیایدا ﴿مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ﴾ تا ئاسمان و زەوی بمێنێت ﴿إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ﴾ مەگەر ئەو کەسەی پەروەردگارت بیەوێت ﴿عَطَاءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ﴾ ئەوە بەخششێکە بێ بڕانەوە ﴿١٠٨﴾

﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ﴾ کەواتە هیچ جۆرە گومان و دوودڵییەکت نەبێت ﴿مِّمَّا يَعْبُدُ هَٰؤُلَاءِ﴾ لە(بەراستی) ئەوەی ئەوانە دەیپەرستن ﴿مَا يَعْبُدُونَ﴾ تەنها ئەوە دەپەرستن ﴿إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُم﴾ کە باوو باپیرانیان دەیان پەرستن ﴿مِّن قَبْلُ﴾ لەوەو پێش ﴿وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ﴾ بەڕاستی ئێمە پێیان دەدەین بەتەواوی ﴿نَصِيبَهُمْ﴾ بەشی خۆیان(لەسزا) ﴿غَيْرَ مَنقُوصٍ﴾ بەبێ لێ کەمکردنەوە(پڕاوپڕ) ﴿١٠٩﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە بەخشیمان ﴿مُوسَى الْكِتَابَ﴾ بەموسا پەڕاوی (تەورات) ﴿فَاخْتُلِفَ فِيهِ﴾ ئەمجا جیاوازی پێداکرا ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ﴾ ئەگەر لەسەر بڕیارێك نەبوایە کەپێشتر دراوە ﴿مِن رَّبِّكَ﴾ لەلایەنی پەروەردگارتەوە ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری دەکرا لەنێوانیاندا ﴿وَإِنَّهُمْ﴾ و بەڕاستی ئەوانە ﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ لەگومان و دوو دڵیدان لەو (قورئانە) ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنَّ كُلًّا﴾ بێگومان هەموو (ئەوانەی جیاوازن) ﴿لَّمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ﴾ پەروەردگارت (پاداشتی) کردەوەکانیان بەتەواوی پێ دەدات ﴿إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو ئاگادارە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١١١﴾ ﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ﴾ کەواتە ڕاست بە بەو شێوەی فەرمانت پێدراوە ﴿وَمَن تَابَ مَعَكَ﴾ وە ئەوانەش تۆبەیان کردوە بەگەڵ تۆدا(و گەڕاونەتەوە) ﴿وَلَا تَطْغَوْا﴾ زیادە ڕەوی مەکەن ﴿إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو(خوا) بینایە بەهەر کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَا تَرْكَنُوا﴾ پاڵ مەدەن ﴿إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەوانەوە کەستەمیان کردوە ﴿فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ﴾ چونکە دووچاری ئاگری دۆزەخ دەبن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ و بێجگە لەخوا هیچ پشتیوانێکتان نابێ ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشانیش یارمەتی نادرێن ﴿١١٣﴾ ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ ئەنجام بدە ﴿طَرَفَيِ النَّهَارِ﴾ لەم سەرو ئەوسەری ڕۆژدا (لەبەیانیان و ئێواراندا) ﴿وَزُلَفًا مِّنَ اللَّيْلِ﴾ و لە بەشێك لەشەودا ﴿إِنَّ الْحَسَنَاتِ﴾ چونکە بەڕاستی (کردەوە) چاکەکان ﴿يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ﴾ (کردەوە) خراپەکان لادەبەن وەدەیانسڕنەوە ﴿ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ﴾ ئەوە پەند و ئامۆژگاری یە بۆ پەند وەرگران ﴿١١٤﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە خۆڕاگر بە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بەڕاستی خوا ﴿لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ پاداشتی چاکەکاران وون ناکات ﴿١١٥﴾ ﴿فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ﴾ دەی بابوایە لەناو ئەو ئوممەتانەی ﴿مِن قَبْلِكُمْ﴾ کەلە پێش ئێوەدابوون ﴿أُولُو بَقِيَّةٍ﴾ کەسانی خاوەن ئایین و ژیری ﴿يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ﴾ کەبەرگریان بکردایە لەخراپەکاری لەزەویدا ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ مەگەر کەمێك ﴿مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ﴾ لەوانەی ڕزگارمان کردن لەو گەلانەدا ﴿وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ﴾ وە ئەوانەی کەستەمیان کرد شوێنی زیادە خۆشی و ڕابواردن کەوتن ﴿وَكَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ و بەردەوام بوون لە خراپەکاری ﴿١١٦﴾ ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ﴾ هەرگیز پەروەردگارت بەستەم خەڵکی شارو گوندەکان لەناو نابات (واتە خوای گەورە ستەمکار نیە) ﴿وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ﴾ لە کاتێکدا دانیشتوانی (ئەو شارانە) موصلح و چاکەکاربوون ﴿١١٧﴾

﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ﴾ گەر پەروەردگارت بیویستایە ﴿لَجَعَلَ النَّاسَ﴾ گشت خەڵکی دەکرد ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾
بە (پەیڕەوی) یەك ئایین ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ﴾ بەڵام ئەوان بەردەوام جیاوازدەبن ﴿١١٨﴾ ﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ
رَبُّكَ﴾ مەگەر کەسێك پەروەردگارت میهرەبانی لەگەڵ کردبێت ﴿وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ﴾ وە هەر لەبەر
ئەوەش دروستی کردوون ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ﴾ بڕیاری پەروەردگارت دەرچوو (کە دەیفەرمێت)
﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە سوێند بەخوا دۆزەخ پڕ دەکەم ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لە جنۆکە و لە ئادەمی
هەموو پێکەوە ﴿١١٩﴾ ﴿وَكُلًّا نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ هەمووت بۆ دەگێڕینەوە ﴿مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ﴾ لە هەواڵی پێغەمبەران
(علیهم السلام) ﴿مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ﴾ بۆ ئەوە کەدڵی تۆی پێ دامەزراو بکەین ﴿وَجَاءَكَ فِي هَٰذِهِ الْحَقُّ﴾
وە لەم (سورەتە)دا حەق و ڕاستیت بۆ هاتووە ﴿وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئامۆژگاری و پەندیشی
تیایە بۆ بڕواداران ﴿١٢٠﴾ ﴿وَقُلْ لِلَّذِينَ﴾ وە بڵێ بەوانەی ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ کەبڕوا ناهێنن ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾
ئێوە کار و کردەوە بکەن بەسەر ئەو شێوەی خۆتان (کە ئەوەتان لەسەری) ﴿إِنَّا عَامِلُونَ﴾ بێگومان
ئێمەش کردەوە دەکەین (بەگوێرەی ئەوەی کە خودا فەرمانی پێ کردووین) ﴿١٢١﴾ ﴿وَانْتَظِرُوا
إِنَّا مُنْتَظِرُونَ﴾ ئەوسا چاوەڕوانی بکەن (بۆ بەسەرهاتی خراپ) بەڕاستی ئێمەش چاوەڕوانین ﴿١٢٢﴾
﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە تەنها بۆ خوایە (زانینی) نهێنی ئاسمانەکان و زەوی و تەنها هەر
ئەویش پێی ئاگادارە ﴿وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ﴾ هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێتەوە ﴿الْأَمْرُ كُلُّهُ﴾ هەموو کار
و بارێك ﴿فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ﴾ کەواتە ئەو بپەرستە و هەر پشت بەو ببەستە ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾
وە بێگومان پەروەردگارت بێ ئاگا نیە لەهەر کردەوەیەك ئێوە دەیکەن ﴿١٢٣﴾

سورەتی ﴿يُوسُف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە (ئەلیف، لام، را) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەمانە نیشانەکانی کتێبی ئاشکران ﴿١﴾ ﴿إِنَّا
أَنْزَلْنَاهُ﴾ بەڕاستی ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێك بە عەرەبی ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾
بۆ ئەوەی ژیربن و لێی تێ بگەن ﴿٢﴾ ﴿نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە دەگێڕینەوە بۆ تۆ ﴿أَحْسَنَ
الْقَصَصِ﴾ جوانترین چیرۆك و بەسەرهات ﴿بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَٰذَا الْقُرْآنَ﴾ لە ڕێگای ئەم قورئانەوە
نیگامان کردووە بۆت ﴿وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ﴾ هەرچەندە تۆ لەپێش (هاتنی) ئەم قورئانەدا ﴿لَمِنَ الْغَافِلِينَ﴾
لەم بەسەرهاتە بێ ئاگا بوویت ﴿٣﴾ ﴿إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ﴾ (بیریان خەرەوە) کاتێك یوسف بە باوکی
ووت ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ﴾ ئەی بابە گیان بەڕاستی من لە خەومدا دیم ﴿أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا﴾ یازدە ئەستێرە
﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و مانگ و ڕۆژ ﴿رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ﴾ دیمن سوژدەیان بۆ دەبردم ﴿٤﴾

﴿قَالَ يَا بُنَيَّ﴾ ووتی ئەی کوڕی شیرینم ﴿لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ﴾ خەوەکەت مەگێڕەرەوە ﴿عَلَىٰ إِخْوَتِكَ﴾
بۆ براکانت ﴿فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا﴾ ئەوەک بەهۆیەوە فێڵ و پیلانێکت لێ بگێڕن ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی
شەیتان ﴿لِلْإِنسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ دوژمنێکی ئاشکرایە بۆ ئادەمی ٥ ﴿وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ﴾ ئاوەو شێوەیە
هەڵت دەبژێرێت (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿رَبُّكَ﴾ پەروەردگارت ﴿وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾
وە فێری لێکدانەوەی خەوەکانیشت دەکات ﴿وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ﴾ وە نیعمەت و بەهرەی خۆی
تەواو دەکات بۆت ﴿وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ﴾ وە بۆ بنەماڵەی یەعقوبیش ﴿كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ﴾ هەر چۆنێک
تەواوی کرد بۆ هەردوو باپیرەت ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێشدا ﴿إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ﴾ کە ئیبراهیم و ئیسحاقن
﴿إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زانای کاردروستە ٦ ﴿لَّقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی لەبەسەرهاتی یوسف و براکانی دا ﴿آيَاتٌ لِّلسَّائِلِينَ﴾ پەند و ئامۆژگاری هەیە
بۆ پرسیارکەران ٧ ﴿إِذْ قَالُوا﴾ کاتێک (براکانی یوسف) ووتیان ﴿لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ﴾ بێگومان یوسف
و براکەی ﴿أَحَبُّ إِلَىٰ أَبِينَا مِنَّا﴾ خۆشەویستترن لە ئێمە بەلای باوکمانەوە ﴿وَنَحْنُ عُصْبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە
کۆمەڵێکی بەهێز و تواناین ﴿إِنَّ أَبَانَا﴾ بەڕاستی باوکمان ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە هەڵەیەکی ڕوون و
ئاشکرادایە ٨ ﴿اقْتُلُوا يُوسُفَ﴾ (هەندێکیان ووتیان) یوسف بکوژن ﴿أَوِ اطْرَحُوهُ أَرْضًا﴾ یاخود بیدەنە
زەوی یەکی دوور ﴿يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ﴾ (ئەو کاتە) سەرنجی باوکتان تەنیا بۆلای ئێوە دەبێت
﴿وَتَكُونُوا مِن بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ﴾ و لەدوای ئەوەوە دەبن بە کۆمەڵێکی چاکەکار (بە تۆبەکردن) ٩
﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ﴾ قسەکەرێک لەوان ووتی ﴿لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ﴾ یوسف مەکوژن ﴿وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ﴾
بەڵکو فڕێی بدەنە بنی بیرێکەوە ﴿يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ﴾ هەندێک لە کاروانییەکان (دەی دۆزنەوە)
وەهەڵی دەگرن ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە (کارەکە) هەر دەکەن ١٠ ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ﴾
(پاش کێشانی نەخشە و پیلانەکەیان) ووتیان ئەی باوکی بەڕێزمان لەبەرچی تۆ لە یوسف لێمان
دڵنیا نیت و (بە گومانیت لێمان) ﴿وَإِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ﴾ لەکاتێکدا کە ئێمە دڵسۆز و خەمخۆرین بۆی ١١
﴿أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا﴾ سبەینێ لەگەڵمان بینێرە (بۆ دەرودەشت) ﴿يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ﴾ (بەئارەزووی خۆی) خواردن
بخوات و یاری بکات ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ و بێگومان ئێمە پارێزگاری دەکەین ١٢ ﴿قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي﴾
(باوکیان) ووتی بەڕاستی دڵتەنگ و خەمباردەم ﴿أَن تَذْهَبُوا بِهِ﴾ کە ئێوە یوسف بەرن (لەگەڵ خۆتان)
﴿وَأَخَافُ أَن يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ﴾ وە دەترسم کە ئێوە لێی بێ ئاگابن و گورگ بیخوات
١٣ ﴿قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ﴾ ووتیان چۆن گورگ دەیخوات ؟! ﴿وَنَحْنُ عُصْبَةٌ﴾ لەکاتێکدا ئێمە
کۆمەڵێکی بەهێزین ﴿إِنَّا إِذًا لَّخَاسِرُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کاتە ئێمە زەرەرمەندین (ڕوو ڕەردی تۆ
دەبین) ١٤

﴿فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ﴾ ئەمجا کاتێک یوسفیان برد لەگەڵ خۆیان ﴿وَأَجْمَعُوا أَن يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ﴾
وە هەموو بڕیاریاندا بیخەنە بنی بیرەکەوە ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾ وە ئێمە وەحی و سرووشمان بۆ (یوسف)
کرد ﴿لَتُنَبِّئَنَّهُم بِأَمْرِهِمْ هَٰذَا﴾ سوێند بەخوا هەواڵی ئەم کارەیان پێ دەدەیت (کەپێیان کردی)
﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن (١٥) ﴿وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ﴾ جا ئێوارە
درەنگانێک (براکانی یوسف) بەگریانەوە هاتنەوە بۆ لای باوکیان (١٦) ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ وتیان ئەی
باوکی ئێمە ﴿إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ﴾ بەڕاستی ئێمە ڕۆیشتین پێشبڕکێمان دەکرد ﴿وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِندَ مَتَاعِنَا﴾
و یوسفمان لای شتومەکەکانمان بەجێ هێشت ﴿فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ﴾ ئەوە گورگ خواردی ﴿وَمَا أَنتَ
بِمُؤْمِنٍ لَّنَا﴾ وە تۆ قەت باوەڕ بەئێمە ناکەیت ﴿وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ﴾ هەرچەند ئێمە ڕاستگۆش
بین (١٧) ﴿وَجَاءُوا عَلَىٰ قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ﴾ (براکانی) کراسەکەی (یوسف)یان هێنایەوە کە خوێنی
درۆیەی پێوە بوو ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (باوکیان) وتی بەڵکو دەروونی خۆتان
ئەم کارە(ناپەسەندە)ی بۆ ئاسان و جوان کردوون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ (وتی جا ئارام دەگرم) ئارام
گرتنێکی چاک و پەسەند ﴿وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ خواش یارمەتی دەرمە لەسەر ئەوەی
باسی دەکەن (١٨) ﴿وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ﴾ جا کاروانێک هات ﴿فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ﴾ و ئاو هێنەرەکەیان نارد
(بۆ ئاو) ﴿فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُ﴾ ئەویش دۆلچەکەی داهێلا بۆ ناو بیرەکە ﴿قَالَ يَا بُشْرَىٰ﴾ (کە دۆلچەکەی
هێنایە سەرەوە) وتی ئەی خەڵکینە مژدە بێ ﴿هَٰذَا غُلَامٌ﴾ ئەمە کوڕێکە ﴿وَأَسَرُّوهُ بِضَاعَةً﴾ وە ئەوان
(یوسف)یان شاردەوە کردیانە کاڵای بازرگانی ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾ وە خوا زانایە بەوەی
ئەوانە دەیکەن (١٩) ﴿وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ﴾ و فرۆشتیان بەنرخێکی کەم ﴿دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ﴾ کە چەند
درهەمێک بوو ﴿وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ﴾ و ئەوان بێ ئیار بوون لێی (چونکە دەترسان بزانرێ
دەرکەوێت) (٢٠) ﴿وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِن مِّصْرَ لِامْرَأَتِهِ﴾ وە ئەو کەسەی لە میسر یوسفی کڕی
وتی بە ژنەکەی ﴿أَكْرِمِي مَثْوَاهُ﴾ ڕێزی لێ بگرە (شوێنی حەوانەوەی چاکی بۆ ئامادە بکە)
﴿عَسَىٰ أَن يَنفَعَنَا﴾ بەڵکو سوودمان پێ بگەیەنێت ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یان بیکەین بەکوڕی خۆمان
﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئابەم جۆرە یوسفمان جێ گیر کرد (و پلەو پایەمان پێدا)
لە زەوی (میسر)دا ﴿وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ (ئەمەمان کرد) تا فێری خەو لێکدانەوەی بکەین
﴿وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ﴾ وە خوا بەسەر کاری خۆیدا زاڵ و بەدەسەڵاتە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام
زۆربەی خەڵکی نازانن (٢١) ﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ﴾ وە کاتێک بوو بەپیاو و پێ گەیی ﴿آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾
فەرمان ڕەوایی و زانیاریمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ وە ئابەم جۆرە پاداشتی چاکەکاران
دەدەینەوە (٢٢)

﴿وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَن نَّفْسِهِ﴾ ئەو ئافرەتەی یوسف لەماڵیدا بوو دەست تێکەڵاوی (رخیانەتی) لەیوسف ویست ﴿وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ﴾ و هەموو دەرگاکانی داخست ﴿وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ﴾ ووتی دەی وەرە پێشەوە بۆ ئەوەی بۆت ئامادەکراوە ﴿قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ﴾ (یوسف) ووتی من پەنا دەگرم بەخوا ﴿إِنَّهُ رَبِّي﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) پەروەردگاری منە ﴿أَحْسَنَ مَثْوَايَ﴾ ڕێزی لێ گرتووم ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ستەمکاران ڕزگاریان نابێت ﴿٢٣﴾ ﴿وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئەو ژنە بەتەواوی بڕیاری (تێکەڵی ژن و مێردی) یوسفی کرد، یوسفیش بیری ئەو ژنەی دەکرد بەخەتەرەی نەفسی بەشەری ﴿لَوْلَا أَن رَّأَىٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ﴾ ئەگەر ئەو بەڵگە ڕوونەی پەروەردگاری نەدیبایە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە (بەڵگەمان پیشانی یوسف دا) ﴿لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ﴾ بۆ ئەوەی خراپەو داوێن پیسی لێ دوور بخەینەوە ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (یوسف) لەبەندە پاک و هەڵبژاردەکانی ئێمەیە ﴿٢٤﴾ ﴿وَاسْتَبَقَا الْبَابَ﴾ (یوسف و ئافرەتەکە) هەر دووکیان بەڕێ کردن گەشتنە لای دەرگاکە (یوسف بۆ خۆ ڕزگارکردن و ژنەکەی (عەزیزی میصر) یش بۆ ئەوەی بگات بە یوسف (بۆ بەجێهێنانی مەبەستی خۆی) ﴿وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِن دُبُرٍ﴾ (ئافرەتەکە) کراسەکەی (یوسفی) دڕاند لەدواوە ﴿وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا﴾ جا هەردووکیان تووشی مێردی (ئافرەتەکە) بوون ﴿لَدَى الْبَابِ﴾ لەبەردەم دەرگاکە(ی دەرەوە) دا ﴿قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا﴾ (ئافرەتەکە بۆ ئەوەی خۆی لەو تاوانە بەدوور بگرێت و خیانەتەکەی بخاتە ئەستۆی (یوسف)) بەپەلە ووتی سزای ئەو کەسە چیە کە ویستبێتی خراپە (داوێن پیسی) لەگەڵ خێزانەکەتدا بکات ﴿إِلَّا أَن يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ جگە لەوەی بەند بکرێت یان سزایەکی سەخت بدرێت ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَن نَّفْسِي﴾ (یوسف) ووتی ئەو (ژنە) داوێن پیسی لەمن ویست ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا﴾ ئەوسا شایەتێک لەکەس و کاری ئەو (ئافرەتە) شایەتی دا ﴿إِن كَانَ قَمِيصُهُ﴾ (ووتی) ئەگەر کراسەکەی (یوسف) ﴿قُدَّ مِن قُبُلٍ﴾ لە پێشەوە دڕابێت ﴿فَصَدَقَتْ﴾ ئەوە ئافرەتەکە ڕاست دەکات ﴿وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ وە (یوسف) لە درۆزنان (خراپەکارانە) ﴿٢٦﴾ ﴿وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ﴾ وە ئەگەر کراسەکەی ﴿قُدَّ مِن دُبُرٍ﴾ لەدواوە دڕابێت ﴿فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەوە ئافرەتەکە درۆ دەکات و (یوسف) لەڕاستگۆیانە ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَىٰ قَمِيصَهُ﴾ ئەمجا کاتێک (عەزیز) بینی کراسەکەی یوسف ﴿قُدَّ مِن دُبُرٍ﴾ لەدواوە دڕاوە ﴿قَالَ إِنَّهُ مِن كَيْدِكُنَّ﴾ ووتی بەڕاستی ئەمە لەفڕو فێڵی ئێوەی (ئافرەتانە) ﴿إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی فڕوفێڵی ئێوە زۆر گەورەیە ﴿٢٨﴾ ﴿يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا﴾ (عەزیز ووتی) یوسف وازبێنە لەم کارەو باسی مەکە ﴿وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ﴾ و (ژنەکە) تۆش بۆ گوناهەکەت داوای لێبوردن بکە ﴿إِنَّكِ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لەهەڵەکاران و تاوانبارانی ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ﴾ (دەستەیەک) لەژنانی شار (پاش ئەوەی هەواڵەکەیان پێ گەشتبووەوە) ووتیان ﴿امْرَأَتُ الْعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز(ی میصر) ﴿تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَن نَّفْسِهِ﴾ دەیەوێت (هەوڵ دەدا) لەگەڵ غولامەکەی داوێن پیسی بکات ﴿قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا﴾ بەڕاستی خۆشەویستی (ئەو غولامە) چووەتە ناو پەردەی دڵی ﴿إِنَّا لَنَرَاهَا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ژنە) دەبینین ﴿فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ڕوون دایە ﴿٣٠﴾

﴿فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ﴾ جا کاتێک ژنەکە (ی عەزیز) ئەو بەشەری ئەوانی بیست ﴿أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ﴾
ناردی بەدوایاندا ﴿وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً﴾ ئامادەی کرد بۆیان شوێنی (خۆشی دانیشتن و) شان دادان
﴿وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا﴾ و هەریەک لەوان چەقۆیەکی پێدان (بۆ میوەلەت کردن) ﴿وَقَالَتِ اخْرُجْ
عَلَيْهِنَّ﴾ ئەوسا وتی (بەیوسف) وەرە بۆ ناویان (بابیبینن) ﴿فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ﴾ هەر کە ئەو (یوسف)
یان بینی حەپەسان (لەجوانی ئەودا) ﴿وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ﴾ و هەموویان (لەکاتی میوەلەتکردندا) دەستی
خۆیانیان بری ﴿وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ﴾ وتیان پاکی و بێگەردی بۆ خوا ﴿مَا هَٰذَا بَشَرًا﴾ ئەمە ئادەمی نییە
﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ﴾ ئەمە تەنها فریشتەیەکی بەڕێزو بەرێزە ٣١ ﴿قَالَتْ﴾ (ژنەکە) وتی پێیان
﴿فَذَٰلِكُنَّ الَّذِي﴾ ئەمە ئەو کەسەیە کە ﴿لُمْتُنَّنِي فِيهِ﴾ ئێوە سەرزەنشتی منتان دەکرد لەسەری ﴿وَلَقَدْ رَاوَدتُّهُ
عَن نَّفْسِهِ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان ویستم دەستم لەگەڵ تێکەڵ کات ﴿فَاسْتَعْصَمَ﴾ بەڵام ئەو
خۆی گرتەوە (نەیکرد) ﴿وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر ئەوەی فەرمانی پێ دەکەم
نەیکات ﴿لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِّنَ الصَّاغِرِينَ﴾ ئەوە بێگومان بەند دەکرێت و بەریسوایان دەبێت ٣٢
﴿قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ﴾ (یوسف) وتی ئەی پەروەردگارم بەندکردنم لا خۆشترە ﴿مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ﴾
لەوەی کەئەوان بەدوای دەکەون لیم (کە بیکەم) ﴿وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ﴾ وە ئەگەر پیلانی ئەو ژنانەم
لێ لانەدەی ﴿أَصْبُ إِلَيْهِنَّ﴾ ئەوانەیە دڵم بولایان بڕوا (حەزیان لێ بکەم) ﴿وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ﴾
پاشان بەنەفامان دەبم و دەچمە ریزیانەوە ٣٣ ﴿فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ﴾ ئەوسا پەروەردگاری دوعاکەی
لێ وەرگرت ﴿فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ﴾ و پیلانەکەی ئەو (ژنانە) ی لێ لادا ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾
بەڕاستی هەر خوا بیسەری زانایە ٣٤ ﴿ثُمَّ بَدَا لَهُم مِّن بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ﴾ ئەمجا بۆیان دەرکەوت
و پێیان چاک بوو پاش ئەوەی ئەو هەموو بەڵگەیان (لێ) بینی ﴿لَيَسْجُنُنَّهُ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ تاماوەیەک
بەندی بکەن ٣٥ ﴿وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ﴾ ئەوسا دوو کوڕی لاو (خزمەتکار) لەگەڵی چوونە
بەندیخانە ﴿قَالَ أَحَدُهُمَا﴾ یەکێکیان وتی (بەیوسف) ﴿إِنِّي أَرَانِي﴾ بەڕاستی لەخەومدا خۆمم دی
﴿أَعْصِرُ خَمْرًا﴾ ترێم دەگوشی کەدەبێ بەمەی ﴿وَقَالَ الْآخَرُ﴾ وە ئەوی تریان وتی ﴿إِنِّي أَرَانِي﴾ بێگومان
لەخەودا خۆمم دی ﴿أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْزًا﴾ نانم هەڵگرتبوو بەسەر سەرمەوە ﴿تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ﴾ باڵندە
لێی دەخوارد ﴿نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ﴾ لێکدانەوەی ئەو (خەو)ەمان پێ بڵێ ﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی
ئێمە تۆ لەچاکەکاران دەبینین (کەچاکە لەبەرامبەرت دەبینەوە و پەرۆشی دەکەیت) ٣٦ ﴿قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ
تُرْزَقَانِهِ﴾ (یوسف) وتی (سبەینێ) هیچ خۆراکێکتان پێ نادرێت کە بیخۆن ﴿إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا
بِتَأْوِيلِهِ﴾ بەهەردووکتان دەڵێم چی وچۆنە بۆ دەهێنن ﴿قَبْلَ أَن يَأْتِيَكُمَا﴾ پێش ئەوەی بگاتە لاتان
﴿ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي﴾ ئەمەش لەو بەهرانەیە کەپەروەردگارم فێری کردووم ﴿إِنِّي تَرَكْتُ﴾ بەڕاستی من
وازم هێناوە ﴿مِلَّةَ قَوْمٍ﴾ لەئاینی گەلێک ﴿لَّا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ کەبڕوایان بەخوا نەهێنا ﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ
كَافِرُونَ﴾ وە ئەوان بێ بڕوا بوون بە ڕۆژی دوایی ٣٧

﴿وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي﴾ وە شوێنی ئاینی باوو باپیرانم کەوتووم ﴿إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ کە (ئاینی) ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوبە ﴿مَا كَانَ لَنَا﴾ شایستە و شیاوی یە بۆمان (بۆ شوێنکەوتوانی ئیبراهیم) ﴿أَن نُّشْرِكَ بِاللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ کەهیچ شتێک بکەین بەهاوبەش بۆ خوا ﴿ذَٰلِكَ مِن فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا﴾ ئەمەش چاکەو بەهرەی خوایە بەسەر ئێمەوە ﴿وَعَلَى النَّاسِ﴾ وە بەسەر خەڵکیشەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی سوپاسی خوا ناکەن (٣٨) ﴿يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندیخانەم ﴿أَأَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ﴾ ئایا چەند خوایەکی جیاجیا باشترن ﴿أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ یان خوایەکی تاکی بەدەسەلات (٣٩) ﴿مَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِهِ﴾ ئێوە بێجگە لەخوا هیچ شتێک نابەرستن ﴿إِلَّا أَسْمَاءً سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم﴾ جگە لەچەند ناوێک نەبێت کە ئێوەو باوو باپیرانتان ناوتان ناون (خودا) ﴿مَّا أَنزَلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ﴾ خوا هیچ بەڵگەیەکی دەربارەیان نەناردۆتە خوارەوە (کە ئەوانە بپەرستن) ﴿إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ بێگومان بڕیار تەنها بۆ خوایە ﴿أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ فەرمانی داوە بێجگە لەو هیچ شتێک نەپەرستن ﴿ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ﴾ ئەوەیە ئاینی ڕاستی دامەزراوی نەگۆڕ ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن (٤٠) ﴿يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ﴾ ئەی دوو هاوڕێکەی بەندیخانەم ﴿أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا﴾ یەکێکتان عارەق دەرخواردی گەورەکەی (پاشا) دەدات ﴿وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصْلَبُ﴾ بەڵام ئەوی تریان (دەکوژرێت و) هەڵدەواسرێت ﴿فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِن رَّأْسِهِ﴾ ئەوسا باڵندە لەسەر (و دەم چاو)ی دەخوات ﴿قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ﴾ ئەو کارەی کە ئێوە دەربارەی پرسیار دەکەن (لەلایەن خوداوە) بڕیاری لەسەر دراوە (وەگۆڕێت) (٤١) ﴿وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ﴾ و (یوسف) وتی بەوەی کەدەیزانی ﴿أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا﴾ ڕزگاری دەبێت لەدوو بەندکراوەکە ﴿اذْكُرْنِي عِندَ رَبِّكَ﴾ باسم بکە لای گەورەو پادشاکەت (کە بەناهەق گیراوم) ﴿فَأَنسَاهُ الشَّيْطَانُ﴾ بەڵام شەیتان لەبیری بردەوە ﴿ذِكْرَ رَبِّهِ﴾ کەباسی (یوسف) بکات لای پادشاکەی ﴿فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ﴾ بۆیە ماوەی چەند ساڵێک (یوسف) لەبەندیخانەدا مایەوە (٤٢) ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ﴾ وە پادشا (خەونێکی بینی) وتی ﴿إِنِّي أَرَىٰ سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ﴾ بێگومان من لەخەومدا حەوت مانگای قەڵەوم بینی ﴿يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ﴾ کەحەوت (مانگا)ی لەڕو لاواز دەیانخواردن ﴿وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ﴾ وە حەوت گوڵە دانەوێڵەی سەوزو حەوتی تری وشکم بینی ﴿يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ ئەی کاربەدەست و دونیا دیدان ﴿أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ﴾ ئەم خەوەم بۆ لێک بدەنەوە ﴿إِن كُنتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە ماناى خەو دەکەن و دەزانن خەو بەرزێن بکەن (٤٣)

﴿قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ﴾ ووتیان خەوی تێکەڵ و پێکەڵ (و پڕوپووچە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ﴾
و ئێمەش لێکدانەوەی خەوی تێکەڵ و پێکەڵ نازانین ﴿٤٤﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ﴾
ئەوسا ئەوەیان کەڕزگاری بوو لەدوو (بەندکراو)ەکە لەپاش چەند ساڵێك بیری کەوتەوە ووتی
﴿أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ﴾ من بۆتان لێکدەدەمەوە مانای ئەو خەوە ﴿فَأَرْسِلُونِ﴾ جا (فەرموو) بمنێرن
(بەدوای یوسف دا کە لەبەندیخانەدایە) ﴿٤٥﴾ ﴿يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ﴾ (هات ووتی) یوسف ئەی
هەوڕێی ڕاستگۆ ﴿أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ﴾ مانای ئەو خەوەمان پێ بڵێ
چی یە ؟ حەوت مانگای قەڵەو کەحەوت مانگای لەڕو لاواز یانخوات ﴿وَسَبْعِ سُنْبُلَاتٍ خُضْرٍ
وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ﴾ هەروەها حەوت گوڵی دانەوێڵەی سەوزو حەوت گوڵی وشک ﴿لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى
النَّاسِ﴾ تا من بگەڕێمەوە بولای خەڵکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ بو ئەوەی ئەوان ئەوە بزانن ﴿٤٦﴾
﴿قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا﴾ (یوسف) ووتی حەوت ساڵ کشتوکاڵ دەکەن بەدوای یەکدا
بەبەردەوامی ﴿فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ﴾ جائەوەی کەدروێنەتان کرد بیهێڵنەوە لەگوڵەکەیدا
﴿إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ﴾ کەمێك نەبێت لەوەی کەدەیخۆن ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ﴾ ئەمجا
لەپاش ئەو (حەوت ساڵە) حەوت ساڵی تردێت کەسەخت وقات و قڕییە ﴿يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ
لَهُنَّ﴾ هەرچیتان پێشە کەوت کردووە بۆ ئەم (حەوت ساڵە سەختە) دەیخۆن ﴿إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ﴾
مەگەر کەمێك لەوەی قایم هەڵی دەگرن (بۆ تۆو وناشتنەوەی ساڵێکی تر) ﴿٤٨﴾ ﴿ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
عَامٌ﴾ پاشان دوای ئەو (حەوت ساڵە سەختە) ساڵێك دێت ﴿فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ﴾ خەڵکی تێیدا
(ڕزگار دەکرێن) بارانیان بۆ دەبارێت و تێیدا دۆشاو(ی میوەهات) دەگرن ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلِكُ﴾ پاشا
ووتی ﴿ائْتُونِي بِهِ﴾ ئەو (پیاوە)م بۆ بێنن ﴿فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ﴾ جا کاتێك نێردراوەکە(ی پاشا) هاتە لای
یوسف ﴿قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ﴾ (یوسف) ووتی بگەڕێرەوە بولای گەورەکەت (پادشاکەت) ﴿فَاسْأَلْهُ﴾
و پرسیاری لێ بکە ﴿مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ﴾ هۆی چی بوو کەئەو ژنانە دەستی خۆیان
بڕی ﴿إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ﴾ بێگومان پەروەردگارم بەپیلانی ئەو (ژن)انە ئاگەدارو زانایە ﴿٥٠﴾
﴿قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ﴾ ووتی (بەژنەکان) مەبەستان چی بوو کاتێك ویستتان
یوسف بخەڵەتێنن و کاری خراپی پێ بکەن ﴿قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ﴾ (ئافرەتەکان) ووتیان پاك و بێگەردی بۆ
خوا ﴿مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ﴾ ئێمە هیچ خراپەیەکمان لێ نەدیوە ﴿قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ﴾ ژنەکەی عەزیز ووتی
﴿الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ﴾ ئاێستا حەق و ڕاستی دەرکەوت ﴿أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ﴾ من دەمویست (یوسف)
دەستم لەگەڵ تێکەڵ کات ﴿وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ﴾ وبێگومان ئەو لەڕاستگۆیانە ﴿٥١﴾ ﴿ذَلِكَ لِيَعْلَمَ
أَنِّي﴾ (یوسف ووتی) ئەوە بۆ ئەوەی (پادشا) بزانێ بەڕاستی من ﴿لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ﴾ بەپەنهانی ناپاکی
وخیانەتم نەکردووە لێی ﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ﴾ وە بەڕاستی خواش پیلانی ناپاکان ناگەیەنێتە
ئەنجام ﴿٥٢﴾

﴿وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي﴾ وە (یوسف وتی) من هەرگیز پاکانە بۆ خۆم ناکەم ﴿إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ﴾
(چونکە) بەڕاستی نەفس زۆر فەرمان دەرە بەخراپە ﴿إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي﴾ بێجگە ئەو نەفسەی پەروەردگارم
ڕەحمی پێ کردبێت ﴿إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥٣﴾
﴿وَقَالَ الْمَلِكُ﴾ جا پادشا وتی (بەژێردەستەکانی) ﴿ائْتُونِي بِهِ﴾ ئەو یوسفەم بۆ بێنن ﴿أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي﴾
دەیکەمە (کەسێکی) تایبەت بەخۆم ﴿فَلَمَّا كَلَّمَهُ﴾ جا کاتێ کە (پادشا) قسەی لەگەڵ کرد ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾
وتی بەڕاستی تۆ ﴿الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ﴾ ئەمڕۆ لای ئێمە خاوەن پلەو پایە و باوەڕپێکراوی ﴿٥٤﴾
﴿قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ﴾ (یوسف) فەرمووی (بەپادشا) لەسەر خەزێنە و دارایی
زەوی (میسر) دابنێ بەڕاستی من پارێزەرێکی شارەزام ﴿٥٥﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ﴾ ئا بەو جۆرە
یوسفمان پایەدار و جێگیر کرد ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لەخاک(ی میسر)دا ﴿يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ﴾ لەهەر
شوێنێک(ی میسردا) بیویستایە دەژیا ﴿نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَن نَّشَاءُ﴾ هەر کەسمان بوێ بەرمیهرەبانی
خۆمانی دەخەین (لەدونیادا) ﴿وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ و پاداشتی چاکەکاران ون ناکەین ﴿٥٦﴾
﴿وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی چاکترە ﴿لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بۆ ئەو کەسانەی
بڕوایان هێناوە ﴿وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ و بەهەمیشەیی خۆپارێز بوون (لە خوایەش بڕیاردان و تاوان)
﴿٥٧﴾ ﴿وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ﴾ وە (لە کاتی گرانیدا) براکانی یوسف هاتن (بۆ میسر) ﴿فَدَخَلُوا عَلَيْهِ﴾ ئەوسا
چوونە لای (یوسف) ﴿فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنكِرُونَ﴾ دەست بەجێ (یوسف) ئەوانی ناسی یەوە بەڵام
ئەوان ئەمیان نەناسی یەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ﴾ جا کاتێک کە ڕێکی خستن ئەوەی کە ویستیان
پێی دان ﴿قَالَ ائْتُونِي بِأَخٍ لَّكُم مِّنْ أَبِيكُمْ﴾ وتی برایەکی باوکیتان هەیە بۆم بێنن ﴿أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي﴾ ئایا نابینن
کەمن ﴿أُوفِي الْكَيْلَ﴾ پێوانەم تێر و تەواوە (بۆ کڕیارەکان) ﴿وَأَنَا خَيْرُ الْمُنزِلِينَ﴾ وەمن خانەخوێی
چاکم ﴿٥٩﴾ ﴿فَإِن لَّمْ تَأْتُونِي بِهِ﴾ جا ئەگەر ئەو (برایەتان)م بۆ نەهێنن ﴿فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِندِي وَلَا تَقْرَبُونِ﴾ ئەوە
پێوانە(ی دانەوێڵە)تان لای من نییە و نزیک (ئەم وڵاتەش) مەکەونەوە ﴿٦٠﴾ ﴿قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ أَبَاهُ﴾ وتیان
هەوڵ و تەقەلا دەدەین لە گەڵ باوکی دا ﴿وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ﴾ و دڵنیابە ئێمە ئەو کارە دەکەین ﴿٦١﴾ ﴿وَقَالَ
لِفِتْيَانِهِ﴾ وە (یوسف) وتی بەدەردەست و خزمەتکارەکانی ﴿اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ﴾ دراوەکانیان کە
داویانە (بەنرخی بەرە) بیخەنە ناو بارەکانیان ﴿لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا﴾ بەڵکو بیناسنەوە ﴿إِذَا انقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ﴾
کاتێک کە گەڕانەوە بۆ ناو ماڵ و منداڵیان ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تا (بەهۆی ئەوەی) بگەڕێنەوە
و بێنەوە (جارێکی تر) ﴿٦٢﴾ ﴿فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ﴾ ئەمجا کاتێکگەڕانەوە بۆ لای باوکیان ﴿قَالُوا
يَا أَبَانَا﴾ وتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ﴾ (بۆ ساڵی داهاتوو) پێوانەمان لێ قەدەغە
کراوە (ئەشمان پێنافرۆشن ئەگەر بنیامین نەنێریت لەگەڵماندا) ﴿فَأَرْسِلْ مَعَنَا أَخَانَا نَكْتَلْ﴾
جا کەواتە براکەمان لەگەڵماندا بنێرە پێوانەش دەکەین (دانەوێڵە دەکڕین) ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾
و دڵنیابە ئاگاداریشی دەکەین ﴿٦٣﴾

﴿قَالَ﴾ (یەعقوب) وتی (پێیان) ﴿هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ﴾ ئایا دڵنیابم لێتان دەربارەی ﴿إِلَّا كَمَا أَمِنتُكُمْ
عَلَىٰ أَخِيهِ مِن قَبْلُ﴾ هەروەك پێشتر دڵنیا بووم لێتان دەربارەی (یوسف)ی برای ﴿فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا﴾ کەواتە
خوا چاکترین پارێزەرە ﴿وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ وە ئەو بەرەحمی دارترینی هەموو بەرەحمی دارانە ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَمَّا
فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ﴾ جا کاتێك بارەکانیان کردەوە ﴿وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ﴾ بینیان دەسمایەکەیان بۆ
گەڕێنراوەتەوە ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ وتیان ئەی باوکی بەڕێزمان ﴿مَا نَبْغِي﴾ چیمان دەوێت ﴿هَٰذِهِ بِضَاعَتُنَا﴾
ئەمە دراوەکەمانە ﴿رُدَّتْ إِلَيْنَا﴾ بۆمان گێڕدراوەتەوە ﴿وَنَمِيرُ أَهْلَنَا﴾ بژێویش بۆ خاو خێزانمان دەهێنین
﴿وَنَحْفَظُ أَخَانَا﴾ و براکەشمان دەپارێزین ﴿وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ﴾ و باری وشترێکیش (دانەوێڵە)
زیادە دەهێنین ﴿ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ﴾ ئەم (بارەش) پێوانەیەکی کەمە (و بە ئاسانی دەمان دەدەنێ) ﴿٦٥﴾
﴿قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ﴾ (یەعقوب) وتی هەرگیز نایبێرم لەگەڵتان ﴿حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ﴾ هەتا
بەڵێنێکی بتەوم پێ نەدەن لەلایەن خواوە (تا سوێندم بۆ نەخۆن بەخوا) ﴿لَتَأْتُنَّنِي بِهِ﴾ کە بێگومان
(بە بیرەی) ئەی هێنەوە بۆم ﴿إِلَّا أَن يُحَاطَ بِكُمْ﴾ مەگەر دەور بدرێن وچارتان نەمێنێت ﴿فَلَمَّا آتَوْهُ
مَوْثِقَهُمْ﴾ ئەمجا کاتێك پەیمانیان پێدا (سوێندیان خوارد) ﴿قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ (یەعقوب)
وتی خوا ئاگادار و چاودێرە سەبارەت بەوەی کە دەیڵێین ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ يَا بَنِيَّ﴾ وە وتی ئەی کوڕەکانم
﴿لَا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ﴾ هەمووتان لە دەرگایەکەوە مەچنە ژوورەوە ﴿وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ﴾ بەڵکو
لەچەند دەرگایەکی جیاجیاوە بچنە ژوورەوە ﴿وَمَا أُغْنِي عَنكُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە من هیچ سوودتان
پێ ناگەیەنم بەرانبەر (پێشهاتی) خوادا ﴿إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ﴾ هەموو حوکم و بڕیارێك تەنها بۆ خوایە
﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشت هەر بەو دەبەستم ﴿وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ و خۆسپێرانیش با خۆیان
هەر بەو بسپێرن ﴿٦٧﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا﴾ جا کاتێك چوونە ژوورەوە ﴿مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم﴾ لەو شوێنەوەی
کە باوکیان فەرمانی پێ دابوون ﴿مَّا كَانَ يُغْنِي عَنْهُم﴾ ئەو (چوونە بەو جۆرە) هیچ سوودی پێ نەگەیاندن
﴿مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ لە بەرامبەر (قەدەری) خوادا ﴿إِلَّا حَاجَةً﴾ بەڵکو ئەوە مەبەستێك بوو ﴿فِي نَفْسِ
يَعْقُوبَ﴾ لە دەروونی یەعقوبدا بوو ﴿قَضَاهَا﴾ (بەم شێوە) ئەنجامی دا ﴿وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ﴾ وە بەڕاستی
یەعقوب خاوەنی زانست و زانیاری بوو ﴿لِّمَا عَلَّمْنَاهُ﴾ چونکە ئێمە فێرمان کردبوو ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٦٨﴾ ﴿وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ کاتێکیش کە چوونە
ژوورەوە بۆ لای یوسف ﴿آوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ﴾ (یوسف) براکەی بردە پەنا خۆیەوە ﴿قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ﴾
وتی بەڕاستی من براکەی تۆم ﴿فَلَا تَبْتَئِسْ﴾ کەواتە هیچ غەمبار مەبە ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەوەی
کە ئەوان دەیکەن (لەگەڵت) ﴿٦٩﴾

﴿فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ﴾ جا کاتێك کەرێکی خستن و ئەوەی ویستیان پێی دان ﴿جَعَلَ
السِّقَايَةَ﴾ ئاوخوری (پێوانەکەی) مەلیکی خستە ﴿فِي رَحْلِ أَخِيهِ﴾ ناو باری براکەی ﴿ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ﴾
پاشان جاڕچی یەك جاری دا ﴿أَيَّتُهَا الْعِيرُ﴾ ئەی کاروانەکە ﴿إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ﴾ بەڕاستی
ئێوە دزن ﴿٧٠﴾ ﴿قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِم﴾ ڕوویان تێکردن و وتیان ﴿مَّاذَا تَفْقِدُونَ﴾ چیتان گوم
کردوە؟ ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ﴾ ئاوخورەکەی (پێوانەکەی) پادشامان دیار نییە
﴿وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ﴾ هەر کەسێك بیهێنێتەوە باری وشترێك (خۆراکی) دەدرێتێ ﴿وَأَنَا بِهِ
زَعِيمٌ﴾ وەمنیش دەستەبەری ئەو (بارە) دەبم ﴿٧٢﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿تَاللَّهِ﴾ سوێند بەخوا ﴿لَقَدْ
عَلِمْتُم﴾ بەڕاستی ئێوە دەزانن ﴿مَّا جِئْنَا﴾ کە ئێمە نەهاتووین ﴿لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەوەی خراپە
بکەین لەووڵاتە ﴿وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ﴾ وەئێمە پێشتر دز نەبووین ﴿٧٣﴾ ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿فَمَا جَزَاؤُهُ﴾ دەی
ئایا تۆڵەی ئەودزەچییە ﴿إِن كُنتُمْ كَاذِبِينَ﴾ ئەگەر ئێوە درۆزن بوون ﴿٧٤﴾ ﴿قَالُوا جَزَاؤُهُ﴾ وتیان
تۆڵەی ئەوەیە ﴿مَن وُجِدَ فِي رَحْلِهِ﴾ لەباری هەرکەسێکدا دۆزرایەوە ﴿فَهُوَ جَزَاؤُهُ﴾ هەر ئەو کەسە
خۆی تۆڵەی بێت (واتە ئەوەی دزیەکەی کردووە ئەبێتە عەبد و کۆیلەی ئەوەی دزیەکەی لێ کراوە)
﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ ئا بەوجۆرە تۆڵە لەستەمکاران دەسێنین ﴿٧٥﴾ ﴿فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ﴾ ئەوسا (یوسف)
دەستی کرد بەپشکنینی جەواڵەکانیان (بارەکانیان) ﴿قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لەپێش پشکنینی جەواڵی
(بنیامین) برای (دایك و باوکی یوسف) ﴿ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا﴾ لەپاشان (ئاوخور - پێوانەکەی) دەری هێنا
﴿مِن وِعَاءِ أَخِيهِ﴾ لە جەواڵی براکەیدا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿كِدْنَا لِيُوسُفَ﴾ پیلانمان پێشانی یوسف دا
﴿مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ﴾ ئەو نەیدەتوانی براکەی بگرێت ﴿فِي دِينِ الْمَلِكِ﴾ بەپێی ئایین و یاسایی پادشا
(بەڵکو بەپێی ئەو قسە بوو براکانی خۆیان کردیان) ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر (کاتێك) کە خوا
بیەوێت ﴿نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَّن نَّشَاءُ﴾ هەر کەسێك بمانەوێت پلەی بەرز دەکەینەوە ﴿وَفَوْقَ كُلِّ﴾ وە لەسەر
هەموو ﴿ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ﴾ خاوەن زانستێکەوە زاناتر هەیە (مەبەست پێ خودایە) ﴿٧٦﴾ ﴿قَالُوا إِن يَسْرِقْ﴾
وتیان ئەگەر ئەو (بنیامین) دزیبێتی ﴿فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِن قَبْلُ﴾ ئەوە بێگومان براکەشی پێشتر دزی
کردووە (واتە یوسفیش دز بووە) ﴿فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ﴾ بەڵام یوسف (پێ خۆشبوونی خۆی)
بەم (تۆمەتە) لەدەروونی خۆیدا شاردەوە ﴿وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ﴾ دەری نەبڕی بۆ ئەوان ﴿قَالَ أَنتُمْ﴾ (بەڵێ)
وتی ئێوە ﴿شَرٌّ مَّكَانًا﴾ لەوان خراپترن ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ﴾ خواش چاك دەزانێ بەوەی
کەئێوە دەیڵێن ﴿٧٧﴾ ﴿قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ﴾ وتیان ئەی عەزیز (پادشا) ﴿إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی
ئەو باوکێکی زۆر پیری بەتەمەنی هەیە ﴿فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ﴾ جا یەکێك لە ئێمە لە جیاتی ئەو بگرە
﴿إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ لەچاکەکاران دەبینین ﴿٧٨﴾

﴿قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ﴾ (یوسف) ووتی پەنا بەخوا ﴿أَن نَّأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِندَهُ﴾ لەوەی کە هیچ کەسی بگرین بێجگە لەوەی کە ناوخۆر (پیوانە) کەمان لا دۆزیوەتەوە (کەدزرابوو) ﴿إِنَّا إِذًا لَّظَالِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر وا بکەین ئێمە لەستەم کاران دەبین ﴿٧٩﴾ ﴿فَلَمَّا اسْتَيْأَسُوا مِنْهُ﴾ جا کاتێك بێ هیوا بوون لەوەی (وەزیر بەرەڵای بکات) ﴿خَلَصُوا نَجِيًّا﴾ چوونە کەنارێك بەچپە راوێژیان دەکرد ﴿قَالَ كَبِيرُهُمْ﴾ برا گەورەکەیان ووتی ﴿أَلَمْ تَعْلَمُوا﴾ ئەی نازانن ﴿أَنَّ أَبَاكُمْ﴾ کە بێگومان باوکتان ﴿قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُم مَّوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ﴾ سوێند و پەیمانێکی بەناوی خواوە لێ وەرگرتن ﴿وَمِن قَبْلُ مَا فَرَّطتُمْ فِي يُوسُفَ﴾ پێشتریش (لەو بەڵێنەی پێتان دابوو) دەربارەی یوسف کەمتەرخەمیتان کرد ﴿فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ﴾ کەواتە من ئەم زەویە بەجێ نایەڵم ﴿حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِي أَبِي﴾ هەتا باوکم مۆڵەتی (گەڕانەوەم) پێ ئەدات ﴿أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي﴾ یان خوا بڕیارم بۆ ئەدات ﴿وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ﴾ هەر ئەویش باشترین دادوەرانە ﴿٨٠﴾ ﴿ارْجِعُوا إِلَىٰ أَبِيكُمْ﴾ ئێوە بگەڕێنەوە بۆلای باوکتان ﴿فَقُولُوا يَا أَبَانَا﴾ وەپێی بڵێن ئەی باوکی خۆمان ﴿إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ﴾ بەڕاستی کوڕەکەت دزی کرد ﴿وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا﴾ وئێمەش بێجگە لەوەی دەمانزانی شایەتیمان نەداوە ﴿وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ﴾ خۆ ئێمە ئاگاداری شاراوە ونهێنی پەکان نەبووین ﴿٨١﴾ ﴿وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ﴾ (خۆ ئەگەر بڕوا ناکەیت) لەخەڵکی ئەو شارەش بپرسە ﴿الَّتِي كُنَّا فِيهَا﴾ کەتیایەوە لێ بووین ﴿وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا﴾ ولەو کاروانەش (بپرسە) لەگەڵیدا گەڕاینەوە ﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾ وەبەڕاستی ئێمە راست گۆین ﴿٨٢﴾ ﴿قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا﴾ (یەعقوب علیه السلام) ووتی وانیە بەڵکو نەفسی خۆتان کارێکی بۆ جوان (و ئاسان) کردوون ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾ بۆیە چارم دان بەخۆدا گرتنە بەجوانی ﴿عَسَى اللَّهُ أَن يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا﴾ بەو ئومێدەی خوا هەموویان (یوسف و بنیامینیش) م بۆ بهێنێتەوە ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە ﴿٨٣﴾ ﴿وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ﴾ ئەوسا رووی لێ وەرگێڕان ﴿وَقَالَ يَا أَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ ووتی ئاخ و داخ بۆ یوسف ﴿وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ﴾ وە هەردوو چاوی سپی (و کوێر) بوون لەداخ وخەفەتدا ﴿فَهُوَ كَظِيمٌ﴾ چونکە هەر داخ و خەفەتی خۆی دەخواردەوە ﴿٨٤﴾ ﴿قَالُوا تَاللَّهِ﴾ ووتیان سوێند بەخوا ﴿تَفْتَأُ تَذْكُرُ يُوسُفَ﴾ وازناهێنی هەر بیری یوسف دەکەیتەوە ﴿حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا﴾ هەتا پەککەوتە دەکەویت بەنەخۆشی وخەفەت خواردن ﴿أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ﴾ یان دەمریت و دەچیتە ریزی لەناوچوان ﴿٨٥﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ﴾ ووتی من سکاڵا و دەردی دڵ و خەفەت و پەژارەم هەر لای خوا دەکەم ﴿وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە من لەلایەن خواوە شتانێك دەزانم کە ئێوە نایزانن ﴿٨٦﴾

﴿يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا﴾ (یەعقوب ووتی) ئەی کوڕەکانم بڕۆن ﴿فَتَحَسَّسُوا مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ جا بگەڕێن و
هەواڵی یوسف و براکەی بزانن ﴿وَلَا تَيْأَسُوا مِن رَّوْحِ اللَّهِ﴾ نائومێدیش مەبن لەبەزەیی و میهرەبانی
خوا ﴿إِنَّهُ لَا يَيْأَسُ مِن رَّوْحِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی نائومێد نابێت لەڕەحم و میهرەبانی خوا ﴿إِلَّا الْقَوْمُ
الْكَافِرُونَ﴾ جگە لەوانەی کە بێ بڕوان ﴿٨٧﴾ ﴿فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا﴾ جا کاتێک کە چوونە لای ئەو
(یوسف) ووتیان ﴿يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ﴾ ئەی عەزیز (پادشا) ﴿مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ﴾ زیان و پەرێشانی تووشی
خۆمان و ماڵ و منداڵمان بووە ﴿وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُّزْجَاةٍ﴾ و دراوێکی کەممان هێناوە (بۆ کڕینی
خۆراک) ﴿فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ﴾ تۆش پێوانەکەمان بە تەواوی بدەری ﴿وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا﴾ خێریشمان
پێ بکە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ﴾ بەڕاستی خوا پاداشتی خێروومەندان دەداتەوە ﴿٨٨﴾ ﴿قَالَ هَلْ عَلِمْتُم
مَّا فَعَلْتُم﴾ ووتی ئێوە دەزانن چیتان کرد ﴿بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ﴾ بەیوسف و براکەی ﴿إِذْ أَنتُمْ جَاهِلُونَ﴾
لەو کاتەدا کە لێوەدەران بوون ﴿٨٩﴾ ﴿قَالُوا أَإِنَّكَ لَأَنتَ يُوسُفُ﴾ ووتیان بەڕاستی تۆ یوسفیت؟ ﴿قَالَ أَنَا
يُوسُفُ وَهَٰذَا أَخِي﴾ ووتی (بەڵێ) من یوسفم و ئەمەش برامە ﴿قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ بەڕاستی خوا
منەتی نایە سەرماندا ﴿إِنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ﴾ بەڕاستی هەرکەس خۆی بپارێزێت ولەخوا بترسێت
وداێ بەخۆیدا بگرێت ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا پاداشتی چاکەکاران
وون ناکات ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُوا تَاللَّهِ﴾ ووتیان (بەیوسف) سوێند بەخوا ﴿لَقَدْ آثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ بەڕاستی
خوا تۆی هەڵبژاردە بەسەر ئێمەدا ﴿وَإِن كُنَّا لَخَاطِئِينَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە لە هەڵەکاران بووین ﴿٩١﴾
﴿قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ﴾ (یوسف) ووتی ئەمڕۆ هیچ سەرزەنشت و تەشەرێکتان لەسەر نیە
(لەلایەن منەوە) ﴿يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ﴾ خوا لێتان خۆش بێت ﴿وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ وە ئەو (خوا) لەهەموو
میهرەبانان میهرەبانترە ﴿٩٢﴾ ﴿اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَٰذَا﴾ ئەم کراسەی من ببەن ﴿فَأَلْقُوهُ عَلَىٰ وَجْهِ أَبِي﴾ و بیدەن
بەسەر دەم و چاوی باوکم دا ﴿يَأْتِ بَصِيرًا﴾ (دەست بەجێ) چاوی چاک دەبێتەوە ﴿وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ
أَجْمَعِينَ﴾ ئەوسا هەموو کەس و کارتان بێنن بۆ (ئەم وڵاتەی) من ﴿٩٣﴾ ﴿وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ﴾ جا کاتێک
کاروانەکە (لەمیسر) دەرچوو ﴿قَالَ أَبُوهُمْ﴾ باوکیان ووتی ﴿إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ﴾ بەڕاستی من
بۆنی یوسف هەست پێ دەکەم ﴿لَوْلَا أَن تُفَنِّدُونِ﴾ ئەگەر بەخەڵەفاو و بێ عەقڵم دانەنێن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالُوا
تَاللَّهِ﴾ ووتیان سوێند بەخوا ﴿إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ﴾ تۆ هەر لەسەر هەڵەکەی کۆنی خۆتی ﴿٩٥﴾

﴿فَلَمَّا أَن جَاءَ الْبَشِيرُ﴾ جا کاتێک مژدەدەرەکە هات ﴿أَلْقَاهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ﴾ ئەو (کراسە)ی دایەسەر
دەم و چاویدا ﴿فَارْتَدَّ بَصِيرًا﴾ بەکسەر بینایی گەڕایەوە (کەپێشتر نابینا بوو بوو) ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾
(یەعقوب) ووتی من بەئێوەم نەووت؟ ﴿إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ دڵنیام من لەلایەن خواوە
شتێک دەزانم ئێوە نایزانن (٩٦) ﴿قَالُوا يَا أَبَانَا﴾ ووتیان ئەی بابە ﴿اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا﴾ داوای لێ خۆش
بوونی گوناهەکانمان بۆ بکە (لای پەروەردگار) ﴿إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە گوناهبار بووین
(٩٧) ﴿قَالَ سَوْفَ﴾ (یەعقوب) ووتی پاشان دواتر ﴿أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي﴾ داوای لێبوردنتان بۆ دەکەم
لەپەروەردگارم ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو لێبوردەی میهرەبانە (٩٨) ﴿فَلَمَّا دَخَلُوا
عَلَىٰ يُوسُفَ﴾ جا کاتێک چوونە لای یوسف (لەوڵاتی میسر) ﴿آوَىٰ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ﴾ دایک و باوکی بردە
نزیکی خۆی (و دەستی کردە ملیان) ﴿وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ﴾ وە فەرمووی بچنە ناو میسر ﴿إِن شَاءَ
اللَّهُ آمِنِينَ﴾ ئەگەر خوا بیەوێت ئارام دەبن (هیچ زیانێکتان تووش نابێت) (٩٩) ﴿وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى
الْعَرْشِ﴾ وە باوک و دایکی لەسەر تەخت(ی حوکمڕانی خۆی) دانا ﴿وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا﴾ وە هەموو
کەوتن بەڕوودا بۆی بەسوژدە بردنەوە ﴿وَقَالَ يَا أَبَتِ﴾ (یوسف) ووتی ئەی باوکی خۆشەویستم
﴿هَٰذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ﴾ ئەمە لێکدانەوەی خەوەکەم بوو ﴿مِن قَبْلُ﴾ کەلەمەوپێش (بینیم) ﴿قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي
حَقًّا﴾ بێگومان پەروەردگارم بەڕاستی گێڕا ﴿وَقَدْ أَحْسَنَ بِي﴾ وە بەڕاستی خوا چاکەی لەگەڵ کردم
﴿إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ﴾ کاتێ لە زیندان دەری هێنام ﴿وَجَاءَ بِكُم مِّنَ الْبَدْوِ﴾ وە ئێوەشی لە لادێ
و بیابانەوە هێنا (بۆ شار) ﴿مِن بَعْدِ أَن نَّزَغَ الشَّيْطَانُ﴾ دوای ئەوەی شەیتان ناخۆشی و ناکۆکی خستە
﴿بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي﴾ نێوان من و براکانم ﴿إِنَّ رَبِّي﴾ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ﴾ میهرەبانە
بەرامبەر ئەوەی بیەوێت ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو زانای کاردروستە (١٠٠) ﴿رَبِّ قَدْ
آتَيْتَنِي﴾ ئەی پەروەردگارم بەڕاستی پێت بەخشیووم ﴿مِنَ الْمُلْكِ﴾ هەندێک لەدەسەڵات و پاشایەتی
﴿وَعَلَّمْتَنِي مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾ وە هەندێکیش لە لێکدانەوەی خەونت فێر کردووم ﴿فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ﴾ ئەی دروستکەری ئاسمانەکان و زەوی ﴿أَنتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ تۆ پشتیوان و یارمەتی
دەری منی لەدونیا و لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَوَفَّنِي مُسْلِمًا﴾ بەموسوڵمانێتی بمرێنە ﴿وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ﴾
و بمخەرە ڕیزی پیاو چاکانەوە (لەدوا ڕۆژدا) (١٠١) ﴿ذَٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ﴾ ئەوەی (کە باس کرا) لە
هەواڵە نەزانراو و پەنهانەکانە ﴿نُوحِيهِ إِلَيْكَ﴾ کە بە وەحی بۆت دەنێرین (ئەی موحەممەد ﷺ)
﴿وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ﴾ تۆ لای ئەوان (براکانی یوسف) نەبوویت ﴿إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ﴾ کاتێ کەهەموو
بڕیاری خۆیان دا (بەیەکی) ﴿وَهُمْ يَمْكُرُونَ﴾ و پیلانیان دارشت (١٠٢) ﴿وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ﴾
زۆربەی خەڵکی هەرچەند تۆ سووربیت (لەسەر باوەڕ هێنانیان) باوەڕ ناهێنن (١٠٣)

﴿وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ داوای هیچ پاداشتێك لەوانە ناكەیت لەسەر (گەیاندنی) ئەو (قورئانە) ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ﴾ ئەو قورئانە هەر پەند و ئامۆژگاریە بۆ جیهانیان ﴿١٠٤﴾ ﴿وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَةٍ﴾ وە زۆر بەڵگەو نیشانە هەیە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە ئاسمانەكان و زەویدا ﴿يَمُرُّونَ عَلَيْهَا﴾ بە لایاندا دەڕۆن ﴿وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان ڕوویان لێ وەردەگێڕن ﴿١٠٥﴾ ﴿وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ﴾ جا زۆربەیان باوەڕ ناهێنن بە خوا ﴿إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ﴾ مەگەر ئەوان لەو كاتەدا هاوبەشیش بڕیار دەدەن بۆ خوا ﴿١٠٦﴾ ﴿أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ﴾ جا ئایا ئەوانە ناترسن یەخەیان بگرێت ﴿غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ﴾ سزایەكی داپۆشەری خوا ﴿أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ یان لەناكاودا ڕۆژی دوایان بەسەردا بێت ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە كاتێكدا ئەوان هەستی پێ نەكەن ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ هَٰذِهِ سَبِيلِي﴾ بڵێ ئەمە ڕێگای منە ﴿أَدْعُو إِلَى اللَّهِ﴾ بانگی (خەڵكی) دەكەم بۆلای خوا ﴿عَلَىٰ بَصِيرَةٍ﴾ لەسەر بەڵگەی ڕوون و چاوڕوونی ﴿أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾ من و ئەوانەش شوێنم كەوتوون ﴿وَسُبْحَانَ اللَّهِ﴾ وخوا زۆر پاك و بێگەردە ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە من هیچ كات لە هاوبەش دانەران نیم ﴿١٠٨﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە پێش تۆ (پێغەمبەرمان) نەناردووە ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لە پیاو نەبێت ﴿نُوحِي إِلَيْهِمْ﴾ كە نیگامان بۆ دەكردن ﴿مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ﴾ لە خەڵكی شار و گوندەكان ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ دەی ئایا ئەو (بێ بڕوایانە) نەگەڕاون بەسەر زەویدا ﴿فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ﴾ تا سەیر بكەن چۆن بووە ﴿عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ سەرئەنجامی ئەوانەی كە لە پێش ئەمانەوە بوون ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ وە بێگومان ژیانی ڕۆژی دوایی چاكترە ﴿لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بۆ ئەوانەی خۆیان پاراستووە ولە خوا ترس بوون (لە دونیادا) ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئێوە ژیرنابن و تێ ناگەن ﴿١٠٩﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ﴾ هەتا كاتێ پێغەمبەرەكانیان نائومێد بوون (لە سەركەوتن) ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا﴾ وە گەلەكەیان وایان زانی كە (پێغەمبەران) درۆیان لە گەڵدا كردوون ﴿جَاءَهُمْ نَصْرُنَا﴾ (لەو كاتەدا) سەركەوتن و یارمەتی ئێمەیان بۆ هات ﴿فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ﴾ جا ئەوانەی دەمانویست ڕزگار كران ﴿وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا﴾ سزاشمان ناگەڕێتەوە ﴿عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ﴾ لە گەل و هۆزی تاوانبار ﴿١١٠﴾ ﴿لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ﴾ سوێند بێت بێگومان لە داستانی (پێغەمبەراندا علیهم السلام) ﴿عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ پەند و ئامۆژگاری هەیە بۆ خاوەن بیر و هۆشان ﴿مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ﴾ ئەم (قورئانە) چیرۆك و قسەیەك نییە هەڵبەستراو بێت ﴿وَلَٰكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ بەڵكو بەڕاستدانەر و پشتگیری ئەو (كتێبانە)یە كە لە پێش خۆیەوە (هاتوون پێش دەستكاری كردنیان لە لایەن جولەكە و گاورەكانەوە) ﴿وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ﴾ هەروەها ڕوون كەرەوەی هەموو شتێكە ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ وە ڕێنموونی و میهرەبانیە ﴿لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی كە بڕوا دێنن ﴿١١١﴾

سوورەتی ﴿ٱلرَّعۡدِ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓرۚ﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِۗ﴾ ئەمانە ئایەتەکانی کتێبی (ئاسمانین) ﴿وَٱلَّذِيٓ أُنزِلَ إِلَيۡكَ﴾ وە ئەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ تۆ ﴿مِن رَّبِّكَ ٱلۡحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق و ڕاستە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناهێنن ﴿١﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِي﴾ ئەو خوایەی ﴿رَفَعَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ ئاسمانەکانی بەرز کردوتەوە ﴿بِغَيۡرِ عَمَدٖ﴾ بەبێ هیچ پایە و ستوونێک ﴿تَرَوۡنَهَاۖ﴾ وەک دەیبینن ﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ﴾ پاشان بەرز بووەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شایستەی خوایەتی کە ئێمە چۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿وَسَخَّرَ ٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَۖ﴾ وە خۆر و مانگی ڕام هێناوە (بۆ خزمەتکردنی خەڵکی) ﴿كُلّٞ يَجۡرِي لِأَجَلٖ مُّسَمّٗىۚ﴾ هەر یەکەیان دەگەڕێ تاکاتێکی دیاری کراو ﴿يُدَبِّرُ ٱلۡأَمۡرَ﴾ هەموو کاروبارێک هەڵدەسوڕێنێ ﴿يُفَصِّلُ ٱلۡأٓيَٰتِ﴾ و ئایەتەکان ڕوون دەکاتەوە (بۆتان) ﴿لَعَلَّكُم بِلِقَآءِ رَبِّكُمۡ تُوقِنُونَ﴾ هەتا لە (زیندوو بوونەوە و) گەیشتن بەخزمەت پەروەردگارتان دڵنیابن ﴿٢﴾ ﴿وَهُوَ ٱلَّذِي مَدَّ ٱلۡأَرۡضَ﴾ (خوا) ئەو زاتەیە کە زەوی ڕاخستووە (بەپانی و درێژی) ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَٰسِيَ وَأَنۡهَٰرٗاۖ﴾ و چەندەها چیا و ڕووباری تیادا (دروست کردووە) ﴿وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ وە لە هەموو جۆرە میوەیەک ﴿جَعَلَ فِيهَا زَوۡجَيۡنِ ٱثۡنَيۡنِۖ﴾ جوتێک نێر و مێی تیادا دروست کردووە ﴿يُغۡشِي ٱلَّيۡلَ ٱلنَّهَارَۚ﴾ شەو دەدات بەسەر ڕۆژدا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ ئەو کەسانەی کە بیردەکەنەوە ﴿٣﴾ ﴿وَفِي ٱلۡأَرۡضِ﴾ وە لە زەویدا ﴿قِطَعٞ مُّتَجَٰوِرَٰتٞ﴾ چەند پارچەی لە پاڵ یەکتریدا هەن ﴿وَجَنَّٰتٞ مِّنۡ أَعۡنَٰبٖ﴾ هەروەها باخاتی تری و پڕ ﴿وَزَرۡعٞ﴾ و کشتوکاڵ ﴿وَنَخِيلٞ﴾ و (باخاتی) دار خورمای ﴿صِنۡوَانٞ وَغَيۡرُ صِنۡوَانٖ﴾ دوو قەدی (یەک بنج) و یەک قەد ﴿يُسۡقَىٰ بِمَآءٖ وَٰحِدٖ﴾ هەموویان بەیەک ئاو ئاودەدرێن ﴿وَنُفَضِّلُ بَعۡضَهَا عَلَىٰ بَعۡضٖ﴾ کەچی هەندێکیان داوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿فِي ٱلۡأُكُلِۚ﴾ لە خواردندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوانەدا ﴿لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ﴾ چەند نیشانەی ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی تێ دەگەن و بیردەکەنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَإِن تَعۡجَبۡ﴾ جا ئەگەر تۆ سەرت سوڕ بمێنێ ﴿فَعَجَبٞ قَوۡلُهُمۡ﴾ ئەوە قسەی ئەوانە جێی سەرسوڕمانە کەدەڵێن ﴿أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا﴾ ئایا کاتێک (کە مردین و) بووینەوە بەخاک ﴿أَءِنَّا لَفِي خَلۡقٖ جَدِيدٍۗ﴾ ئایا ئێمە سەر لە نوێ دروست ئەکرێینەوە ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿كَفَرُواْ بِرَبِّهِمۡۖ﴾ کە بێ باوەڕ بوون بە پەروەردگاریان ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ ٱلۡأَغۡلَٰلُ فِيٓ أَعۡنَاقِهِمۡۖ﴾ جا ئەوانە کۆت و زنجیر لە گەردنیاندایە ﴿وَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ﴾ وە ئەوانە هاوەڵانی ئاگرن ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ کە بەهەمیشەیی دەمێننەوە تیایدا ﴿٥﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ بەپەلە داوای سزات لێ دەکەن ﴿قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ پێش چاکەو بەرەیی ﴿وَقَدْ
خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ﴾ کە بێگومان لەپێش ئەمانەوە زۆر هەبوون تۆڵەیان لێ سەنراوە ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾
و بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ﴾ خاوەنی لێبوردنە بۆ خەڵکی ﴿عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ﴾ گەرچی
ستەمکاریش بن ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ هەروەها بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَشَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنێکی توند
وتیژە (٦) ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ ئەوە
بۆ نەنێردراوەتە خوارەوە بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿إِنَّمَا أَنتَ
مُنذِرٌ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ تۆ هەر ترسێنەری ﴿وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ﴾ و بۆ هەموو گەلێك ڕێنیشاندەرێك
هەیە (٧) ﴿اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ﴾ خوا دەزانێ هەموو مێیەك (لە منداڵدانیدا) چی هەڵگرتووە
(کوڕ یان کچ) ﴿وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ﴾ وە هەروەها دەزانێت منداڵدانەکان چی لێ کەمدەبێتەوە ﴿وَمَا
تَزْدَادُ﴾ و چی زیاد دەکات ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ عِندَهُ بِمِقْدَارٍ﴾ وە هەموو شتێك لای ئەو (خوا) ئەندازەی
(دیاری کراوی خۆی) هەیە (٨) ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانایە بەهەموو دیار و نادیارێك
﴿الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ﴾ گەورە و بەرزە وبڵندە (٩) ﴿سَوَاءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ﴾ یەکسانە (بۆ خوا)
ئەوەتان بەنهێنی قسە بکات ﴿وَمَن جَهَرَ بِهِ﴾ وە ئەوەتان بەئاشکرا (قسە) بکات ﴿وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ﴾
و ئەوەی کەلەشەودا خۆی دەشارێتەوە ﴿وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ﴾ ئەوەی کەلە ڕۆژدا دەردەکەوێت (١٠) ﴿لَهُ
مُعَقِّبَاتٌ﴾ بۆ ئەو (ئادەمی) هەیە چەند فریشتەیەك کە بەدوای یەکدا دێن ﴿مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾
لەپێش و بەدوایەوە ﴿يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بەفەرمانی خوادەی پارێزن لەزیان ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ﴾ (بار و حاڵی) هیچ گەلێك ناگۆڕێت ﴿حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ﴾ هەتا ئەوان خۆیان (بار و
حاڵی) خۆیان نەگۆڕن ﴿وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ﴾ وەکاتێك خوا یەوێت ﴿بِقَوْمٍ سُوءًا﴾ گەل وهۆزێك تووشی بەلا
وسزا بکات ﴿فَلَا مَرَدَّ لَهُ﴾ هیچ شتێك ناتوانێت ڕێگری لێ بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَالٍ﴾ و جگە
لەو (خوا) هیچ یارمەتی دەر و پشتیوانێکیان نییە (١١) ﴿هُوَ الَّذِي﴾ (خوا) ئەو زاتەیە ﴿يُرِيكُمُ الْبَرْقَ﴾
بروسکەتان پیشان دەدات ﴿خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ کەهۆی ترساندن و هیوا وئومێدتانە ﴿وَيُنشِئُ السَّحَابَ
الثِّقَالَ﴾ هەروەها هەوری قورس (بەئاوی باران) پەیدا دەهێنێت (١٢) ﴿وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ﴾
وەهەورەگرمە سوپاس و ستایشی ئەو (خوا) دەکات ﴿وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ﴾ هەروەها فریشتەکانیش
لە هەیبەت و ترسی ئەو (ستایشی دەکەن) ﴿وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ﴾ وە (پەروەردگار) هەورە بروسکەکان
دەنێرێت ﴿فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ﴾ و دەیدات لە هەر کەسێ کەیبەوێت ﴿وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ﴾ لە کاتێکدا
ئەوانە دەمە دەمێ (وموجادەلە) دەکەن دەربارەی خوا ﴿وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ﴾ و ئەو (خوا) هێز و توانای
زۆر بەتینە (١٣)

﴿لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ﴾ نزاو پاڕانەوەی هەقیش هەر بۆ (خوایە) ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ ئەوانەش دەلالێنەوە
و بۆ لای غەیری خوا دەکەن ﴿لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيْءٍ﴾ هیچ وەڵامێکیان نادەنەوە (ناچن بەهاواریانەوە)
﴿إِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ﴾ مەگەر وەك كەسێك (كەبیری بێت لەدوورەوە) هەردوو مشتی خۆی بۆلای
ئاو بێت درێژ كردبێ ﴿لِيَبْلُغَ فَاهُ﴾ بۆ ئەوەی (ئاو) بگاتە دەمی بەلام نایگاتێ ﴿وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ
إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ نزا و دوعای بێ باوەڕان (لەبتەكانیان) هیچ نیە جگە لەگومڕایی و سەرلێشێوان
﴿١٤﴾ ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ﴾ سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەكان و زەویدایە
﴿طَوْعًا وَكَرْهًا﴾ بیانەوێ و نەیانەوێ ﴿وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ هەروەها سێبەرەكانیان لەبەیانیان و
ئێواراندا (سوژدە دەبەن) ﴿١٥﴾ ﴿قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ كێ پەروەردگاری
ئاسمانەكان و زەوی یە ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ خوا ﴿قُلْ﴾ جا بڵێ ﴿أَفَاتَّخَذْتُم مِّن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ دەی ئێوە بێجگە
لە(خوا) پشتیوانانێكتان هەڵبژاردووە (بۆ خۆتان) ﴿لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ كەخاوەنی
هیچ سوود و زیانێك نین بۆ خۆشیان ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ ئایە كوێر و چاو ساغ
یەكسانن؟ ﴿أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ﴾ یان ئایا تاریكییەكان و ڕووناكی وەك یەك وان؟ ﴿أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ
شُرَكَاءَ﴾ بەڵكو ئەوانە چەند هاوبەشێكیان بۆ خوا داناوە؟ ﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهِ﴾ (گوایە) وەك دروستكردنی
خوایان دروست كردبێت؟ ﴿فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ﴾ ئەوسا دروست كراوەكەیان لێ شێواوە!! ﴿قُلِ اللَّهُ﴾
بڵێ خوا ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروستكاری هەموو شتێكە ﴿وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ و هەر ئەویشە تاك و تەنیای
زاڵ بەسەر هەموو شتێكدا ﴿١٦﴾ ﴿أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ بارانی لەئاسمانەوە باراندووە ﴿فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا﴾
جا هەر شیو و دۆڵێك بەئەندازەی خۆی لافاوی هەڵدەستێت ﴿فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ﴾ ئەوسا لافاوەكە هەڵی
دەگرێت ﴿زَبَدًا رَّابِيًا﴾ كەفێكی بەرزبووە (بە لافاوەكەوە) ﴿وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ﴾ هەروەها لەو
(كانزایانەش پەیدا دەبێ) كە ئاگری بۆ ئاودەدەن (دەیتوێننەوە) ﴿ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ﴾ بەمەبەستی دروست
كردنی خشڵ (زێڕ و زیو) ﴿أَوْ مَتَاعٍ﴾ یان شتومەكی تر (وەك قاپ و قاپاچاغ) ﴿زَبَدٌ مِّثْلُهُ﴾ كەفێك
وەكو ئەو (كەفی لافاو پەیدا دەبێ) ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە ﴿يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ﴾ خوا نموونەی
حەق و بەتاڵ دێنێتەوە ﴿فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً﴾ جا كەفەكە دەڕوات و لەناو دەچێ ﴿وَأَمَّا مَا يَنفَعُ النَّاسَ﴾
بەڵام ئەوەی كە سوود ئەگەیەنێت بەخەڵكی ﴿فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ﴾ لەزەویدا دەمێنێتەوە ﴿كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
الْأَمْثَالَ﴾ ئا بەو جۆرە خوا نموونەكان دەهێنێتەوە ﴿١٧﴾ ﴿لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ﴾ بۆ ئەوانەی وەڵامی
بانگەوازی پەروەردگاریان داوەتەوە ﴿الْحُسْنَىٰ﴾ (پاداشتی) هەرە چاك (بەهەشت) هەیە ﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا
لَهُ﴾ ئەوانەش وەڵامی بانگەوازی (پەروەردگار)یان نەداوەتەوە ﴿لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ ئەگەر هەرچی
وا لە زەویدا هەمووی هی ئەوان بێ ﴿وَمِثْلَهُ مَعَهُ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵ بێت ﴿لَافْتَدَوْا بِهِ﴾
دەیبەخشن لە بریتی و بەدەلی سزای ڕۆژی دوایی ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ﴾ ئەوانە بۆیان هەیە ﴿سُوءُ الْحِسَابِ﴾
لێپرسینەوەیەكی سەخت و خراپ ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ و جێگایان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ ئای كەچەند
شوێنێكی بەد و خراپە ﴿١٨﴾

﴿أَفَمَن يَعْلَمُ﴾ ئەی ئایا کەسێك کە بزانێت (ژیری بخاتە کار) ﴿أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ بەڕاستی ئەوەی نێرراوەتە
خوار بۆ تۆ ﴿مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ﴾ لەلایەن پەروەردگارتەوە حەق وڕاستە ﴿كَمَنْ هُوَ أَعْمَى﴾ وەك ئەو کەسەیە
کە کوێر بێت (ژیری خۆی نەخاتە کار و بێ باوەڕ بێت) ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بێگومان هەر
ئەوانە بیر دەکەنەوە کە خاوەنی ژیرین (١٩) ﴿الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کە پەیمانی خوا دەبەنە
سەر ﴿وَلَا يَنقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾ وە پەیمان ناشکێنن و هەڵی ناوەشێننەوە (٢٠) ﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ﴾ وە ئەوانەی کە
پەیوەندی خزمایەتی بەجێ دەهێنن ﴿مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ ئەوەی خوا فەرمانی داوە کە پەیوەست
بکرێت لەگەڵیدا (وەك بەسەر کردنەوەی خزمان) ﴿وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ وە لە پەروەردگاریان دەترسن
﴿وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ﴾ وە لەخراپە و سەختی لێپرسینەوە دەترسن (٢١) ﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا﴾ وە ئەوانەی کە
دانیان بەخۆیاندا گرت ﴿ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ﴾ بەمەبەستی ڕەزامەندی پەروەردگاریان ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾
وە نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾ وە لەو ڕۆزییەی پێمان داوون بەخشیویانە ﴿سِرًّا
وَعَلَانِيَةً﴾ بەنهێنی و بەئاشکرا ﴿وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾ وە بەچاکە بەرگری لەخراپە دەکەن (بەچاکە
خراپەکانیان دەسڕنەوە و لای دەبەن) ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ سەرئەنجامی چاکی ئەو دنیایە هەر بۆ
ئەوانە (٢٢) ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانێك جێگای مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿يَدْخُلُونَهَا﴾ کە ئەوان دەچنە ناوییەوە
﴿وَمَن صَلَحَ﴾ هەروەها ئەوانەش کە چاك بوون ﴿مِنْ آبَائِهِمْ﴾ لەباو و باپیرانیان ﴿وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾
وهاوسەرانیان و وەچە و نەوەکانیان ﴿وَالْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتەکانیش ﴿يَدْخُلُونَ عَلَيْهِم مِّن كُلِّ بَابٍ﴾ دەچنە
ژوورەوە بۆ لایان لە هەموو دەرگایەکەوە (٢٣) ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُم﴾ (پێیان دەڵێن) سەلامەتی بێ بۆ ﴿بِمَا صَبَرْتُمْ﴾
چونکە ئارامتان گرت (لە دونیادا) ﴿فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾ جا چەند سەرئەنجامێکی چاکتان بوو (٢٤)
﴿وَالَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە پەیمانی خوا هەڵ دەوەشێننەوە ﴿مِن بَعْدِ مِيثَاقِهِ﴾ لەپاش
بەستن و گرێ دانی ﴿وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ﴾ ئەو پەیوەندی خزمایەتییەی کە خوا فەرمانی
پێ داوە بەجێی ناهێنن و ئەیپچڕێنن ﴿وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ و خراپەکاری دەکەن لەزەویدا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمُ
اللَّعْنَةُ﴾ هەر بۆ ئەوانە نەفرین و دووریی لەڕەحمەتی خوا ﴿وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ هەروەها بۆ ئەوانە سەرئەنجامی
خراپ (٢٥) ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ﴾ خوا ڕزق و ڕۆزی فراوان دەکات ﴿لِمَن يَشَاءُ﴾ بۆ هەر کەسێك خۆی
بیەوێت ﴿وَيَقْدِرُ﴾ وەکەمی دەکات (بۆ هەر کەسێك بیەوێت) ﴿وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ وە ئەوانە دڵخۆش
بوون بەژیانی دونیا ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ لەکاتێکدا ژیانی دونیا هیچ نیە ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ لەچاو ڕۆژی دواییدا
﴿إِلَّا مَتَاعٌ﴾ جگە لە ڕابواردنێکی چەند ساتێکی کەم نەبێت (٢٦) ﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانە کەبێ باوەڕ
بوون دەڵێن ﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ﴾ بۆچی نەنێرراوە بۆی ﴿آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ﴾ موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە
﴿قُلْ إِنَّ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی خوا ﴿يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسی بوێت گومڕای
دەکات (کەشیاوی گومڕاکردنە) ﴿وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ﴾ وە ڕێنموویی هەر کەسێك دەکات کە بۆ لای
خۆی گەڕابێتەوە (٢٧) ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم﴾ ودڵیان ئارام دەبێت
﴿بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ بەیادی خوا ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ ئاگاداربن کەهەر بەیادی خوا ﴿تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ دڵەکان ئارام
دەگرن (٢٨)

﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بڕوایان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿طُوبَىٰ لَهُمْ﴾
خۆش بەحاڵیان بۆ ئەوانە ﴿وَحُسْنُ مَآبٍ﴾ لەگەڵ سەرەنجامی چاک ﴿٢٩﴾ ﴿كَذَٰلِكَ أَرْسَلْنَاكَ﴾ هەر بەشێوەی
(پێغەمبەرانی تر) تۆمان ڕەوانە کردووە ﴿فِي أُمَّةٍ﴾ لەناو گەل و ئوممەتێکدا ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهَا أُمَمٌ﴾
کە لەپێش ئەوانەوە گەل و ئوممەتی تر هاتوون و چوون ﴿لِّتَتْلُوَ عَلَيْهِمُ﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە
بەسەریاندا ئەوەی ﴿الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ نیگامان کردووە بۆت ﴿وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَٰنِ﴾ لەکاتێکدا ئەو بە
بڕواهێنان بەخوای میهرەبان ﴿قُلْ هُوَ رَبِّي﴾ بڵێ ئەو پەروەردگاری منە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی
بەهەق نی یە بێجگە لە ئەو ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ پشتم هەر بەو بەستووە ﴿وَإِلَيْهِ مَتَابِ﴾ گەڕانەوەشم
هەر بۆلای ئەوە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا﴾ بەڕاستی ئەگەر قورئانێک (بەخوێندنەوەی) ﴿سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ﴾
چیاکانی پێ ببزایە (بۆ شوێنێکی تر) ﴿أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ﴾ یان زەوی پێ لەت لەت بکرایە ﴿أَوْ كُلِّمَ بِهِ
الْمَوْتَىٰ﴾ یان لەگەڵ مردووانda قسەی بکردایە (ئەمجا باوەڕ ناهێنن) ﴿بَل لِّلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا﴾ بەڵام هەموو
کاروبارەکان بەدەست خوایە ﴿أَفَلَمْ يَيْأَسِ﴾ دەی ئایا بێ هیوا نەبوون (وەیان نەزانیوە) ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەوانەی کەبڕوایان هێناوە ﴿أَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ﴾ کەئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا﴾ هەموو
خەڵکی دەخستە سەر ڕێگەی ڕاست ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی کەبێ باوەڕ بوون هەمیشە
﴿تُصِيبُهُم بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ﴾ بەڵای سەختیان تووش دەبێت بەهۆی ئەوەی کردوویانە ﴿أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِّن
دَارِهِمْ﴾ یان ئەو (بەڵایە) لە نزیک ماڵەکانیانەوە ڕوودەدات ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ﴾ هەتا بەڵێنی خوا
دێتە دی ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی خۆی بەدی دەهێنێت ﴿٣١﴾ ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ﴾
سوێند بەخوا بێگومان گاڵتە و سووکایەتی کرا ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی زۆر لەپێش تۆوە
﴿فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ منیش (ماوەیەک) مۆڵەتم دا بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ﴾ پاشان
ئەوانم گرت (تۆڵەم لێ سەندن) ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەی من (دەربارەیان) ﴿٣٢﴾
﴿أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ﴾ دەی ئەو (خوایە)ی چاودێرە ﴿عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەسەر هەموو کەسەوە هەرچی
کردووە (وەک بتێکە ئاگای لە هیچ نی یە) ﴿وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ﴾ ئەوانە هاوبەشانێکیان بۆ خوا بڕیار
داوە ﴿قُلْ سَمُّوهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ناوی ئەو (بت و هاوبەشانەم) بۆ بڵێن ﴿أَمْ تُنَبِّئُونَهُ﴾
یان ئێوە هەواڵ دەدەن بەخوا ﴿بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ﴾ بەوەی کە (بەخەیاڵی ئێوە) نایزانێت لەزەویدا
﴿أَم بِظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ﴾ یان قسەی ڕووت و (بێ مانا) دەکەن ﴿بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ﴾ (نەخێر خوا
هاوبەشی نی یە) بەڵکو ئەوانەی بێ باوەڕ بوون فێڵ و پیلانی خۆیان بۆ ڕازێنراوەتەوە ﴿وَصُدُّوا عَنِ
السَّبِيلِ﴾ وە قەدەغە کران لە ڕێگەی ڕاست ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێکیش خوا گومڕای بکات
﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێنیشاندەرێکی بۆ نی یە ﴿٣٣﴾ ﴿لَّهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ئەوانە لە ژیانی
دونیادا سزایان بۆ هەیە ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ﴾ وە بەڕاستی سزای ڕۆژی دوایی سەختتر و گرانترە
﴿وَمَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِن وَاقٍ﴾ وە بێگومان هیچ پارێزەرێک نی یە بۆ ئەوان لە (سزای) خوا ﴿٣٤﴾

﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ وێنەی ئەو بەهەشتەی کەمەڵێنی دراوە بە پارێزکاران و لەخواترسان
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دەڕوون بەژێر باخەکانیدا ﴿أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا﴾ میوە وسێبەرەکانی
(بەهەشت) هەمیشەیین ﴿تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوا﴾ ئەو(بەهەشتە) ئاکامی ئەوانەیە کە خۆیان پاراست
(لە دۆزەخ) ولەخواترسان ﴿وَّعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ﴾ و ئاکامی بێ باوەڕانیش ئاگرە ٣٥ ﴿وَالَّذِينَ
آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ﴾ ئەوانەش کتێبمان پێ داوون ﴿يَفْرَحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ﴾ شادمن بەوەی نێرراوەتە
خوارەوە بۆت ﴿وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَن يُنكِرُ بَعْضَهُ﴾ و هەندێ لە گرۆ و تاقمەکان هەن هەندێك لەوە
ئینکار دەکەن ﴿قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ﴾ بڵێ من تەنها فەرمانم پێدراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ﴾ کە خوا بپەرستم
﴿وَلَا أُشْرِكَ بِهِ﴾ و هیچ هاوبەشێکی بۆ دانەنێم ﴿إِلَيْهِ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَآبِ﴾ هەر بۆلای خوا (خەڵکی)
بانگ ئەکەم گەڕانەوەشم تەنها بۆلای ئەو(خوایە) ٣٦ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَاهُ﴾ بەو شێوە ئەو(قورئانە)مان
ناردۆتە خوارەوە(بۆ تۆ) ﴿حُكْمًا عَرَبِيًّا﴾ کە فەرمانێکی عەرەبییە ﴿وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی ئەگەر تۆ شوێنی ئارەزووەکانی ئەوانە بکەوی ﴿بَعْدَمَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ﴾ لەدوای ئەو وەحی و
شارەزاییەی کە هاتووە بۆت ﴿مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ﴾ هیچ پارێزەرێکت نابێت لە(سزای) خوا ٣٧
﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێش تۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ﴾
و پێمان دان ﴿أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً﴾ هاوسەر و نەوە و وەچە ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ﴾ وە بۆ هیچ پێغەمبەرێك نەبووە
﴿أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ﴾ (پێش تۆ) نیشانەیەك (موعجیزەیەك) بێنێ ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت
﴿لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ﴾ بۆ هەموو کارێك وەختێکی تایبەتی هەیە کەنووسراوە ٣٨ ﴿يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ﴾
ئەوەی خوا بیەوێ دەیسڕێتەوە (ئەوەش بیەوێ) دەیهێڵێتەوە ﴿وَعِندَهُ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ سەرچاوەی
کتێبەکە لای ئەو (خوایە کە لوح المحفوظ)ە ٣٩ ﴿وَإِن مَّا نُرِيَنَّكَ﴾ جا ئەگەر نیشانت دەین ﴿بَعْضَ
الَّذِي﴾ هەندێك لەو ﴿نَعِدُهُمْ﴾ هەڕەشانەی لێمان کردوون ﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان (پێش ئەوە) بتمرێنین
﴿فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ﴾ بێگومان تۆ هەر ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ﴾ و لێپرسینەوەش لەسەر
ئێمەیە ٤٠ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا (بێباوەڕان) سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ کەئێمە
زەوی کەم دەکەینەوە لە هەموو لایەکانی یەوە ﴿وَاللَّهُ يَحْكُمُ﴾ و خوا (بەویستی خۆی) بڕیار
دەدات ﴿لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ﴾ کەس ناتوانێ بڕیاری ئەو (خوا) بگۆڕێ (یا هەڵوەشێنێتەوە) ﴿وَهُوَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ﴾ و ئەو (خوا) لێپرسینەوەی خێرایە ٤١ ﴿وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە بێگومان ئەوانەی پێش
ئەمانیش فێڵ و پیلانیان گێڕا ﴿فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا﴾ بەلام هەموو پیلان و (نەخشەیەکی سەرکەوتوو) بۆ
خوایە (لەبەرامبەر نەخشە وپیلانی ئەواندا) ﴿يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ﴾ (خوا) دەزانێت هەموو کەس چی
دەکات ﴿وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ﴾ و لەمەودوا بێ باوەڕان دەزانن ﴿لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ﴾ سەرئەنجامی (هەر
دوو جیهان) بۆ کێ دەبێت ٤٢

﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون پێت دەڵێن ﴿لَسْتَ مُرْسَلًا﴾ تۆ ڕەوانەکراو
(پێغەمبەری خوا) نیت ﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ﴾ تۆش (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ خوا بەسە ﴿شَهِيدًا
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ شایەت بێت لەنێوان من و ئێوەدا ﴿وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ هەروەها ئەو کەسەش
کەشارەزایی کتێبی (ئاسمانی) لایە ﴿٤٣﴾

سوورەتی ﴿إِبْرَاهِيمَ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە(ئەلیف لام را) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە ﴿كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ﴾ ئەمە پەڕاوێکە دابەزاندومانەتە خوارەوە بۆ تۆ (ئەی موحەممەد
ﷺ) ﴿لِتُخْرِجَ النَّاسَ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی ڕزگار بکەیت ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکی یەکانەوە بۆ
ڕووناکی (لەتاریکی بێ باوەڕییەوە بۆ ڕووناکی باوەڕ و ئیمان) ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بەئیزنی پەروەردگاریان
﴿إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ (ڕێنموویان بکەیت) بۆ ڕێگای (خوای) بەدەسەڵات و زاڵی سوپاس
کراو ﴿١﴾ ﴿اللَّهِ الَّذِي﴾ ئەو خوایەی ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لەئاسمانەکان
وزەویدایە هی ئەوە ﴿وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ﴾ و هاوار و وای بۆ بێ باوەڕان ﴿مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لە سزایەکی
سەخت ﴿٢﴾ ﴿الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ ئەوانەی کە ژیانی دونیایان لا خۆشترە
لە ژیانی ڕۆژی دوایی ﴿وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وقەدەغەی (خەڵکی) دەکەن لەڕێگای خوا
﴿وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا﴾ دەیانەوێت ئەو (ڕێگای خوا) لار و چەوت پیشان دەن ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾
ئەوانە لە گومڕاییەکی دوور (لە ڕاستی)دان ﴿٣﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێکمان
ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ﴾ مەگەر بە زمانی گەلەکەی خۆی نەبێت ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی
(دینەکەیان) بۆ ڕوون بکاتەوە ﴿فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ﴾ ئەوسا خوا هەرکەسی ویستبێت گومڕای کردووە
(بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ هەرکەسێکیشی ویستبێ ڕێنموویی کردووە
﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ هەر ئەویش زاڵ و بەدەسەڵاتی کاردروستە ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ﴾ سوێند
بەخوا بەڕاستی موسامان نارد ﴿بِآيَاتِنَا﴾ بە موعجیزەکانمانەوە ﴿أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ﴾ (فەرمانمان
پێدا) کە گەلەکەت ڕزگار بکە ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لەتاریکیەکانی (بێ باوەڕییەوە) بۆ ڕووناکی
(باوەڕ و ئیمان) ﴿وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ﴾ ڕۆژە (پیرۆزە) کانی خودایان بەبیر بهێنەرەوە (یا بەڵاکانی
خوایان بیر بخەرەوە) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەو (بیرخستنەوە)دا پەند و بەڵگەی زۆر
هەیە ﴿لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو خۆڕاگرێکی سوپاس گوزار ﴿٥﴾

﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك مووسا بەگەلەکەی ووت ﴿اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ﴾ بیری ئەو نیعمەت و بەهرە و چاکەی خوا بکەنەوە کە بەسەرتانەوەیە ﴿إِذْ أَنجَاكُم﴾
(ئەویش ئەوە بوو) کاتێك کەرزگاری کردن ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ لە دار و دەستەکەی فیرعەون
﴿يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ کەسزای خراپیان پێ دەچەشتن (بەهەمیشەیی) ﴿وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ﴾
وکوڕانی ئێوەیان سەردەبڕی ﴿وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ﴾ و ئافرەتانی ئێوەیان بەزیندوویی دەهێشتەوە
(بۆ خزمەت کاری) ﴿وَفِي ذَٰلِكُم بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ﴾ لەوەتاندا تاقی کردنەوەیەکی گەورە بوو
لەلایەن پەروەردگارتانەوە ۝ ﴿وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك کە پەروەردگارتان
ڕای گەیاند ﴿لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ﴾ سوێندبێ بێگومان ئەگەر ئێوە سوپاسی (چاکەی) من
بکەن بۆتان زیاد دەکەم ﴿وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ﴾ بەلام بێگومان ئەگەر نە سوپاسی بکەن ئەوە
بەڕاستی سزای من زۆر بەتینە ۝ ﴿وَقَالَ مُوسَىٰ﴾ مووسا فەرمووی ﴿إِن تَكْفُرُوا أَنتُمْ﴾ ئەگەر ئێوە
ناسوپاسی (نیعمەتەکانی خوا) بکەن ﴿وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ و هەموو ئەو کەسانەش لەزەویدان
﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ ئەوە بەڕاستی خوای بێ نیازی سوپاس کراوە ۝ ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ﴾ ئایا بۆتان نەهاتووە
﴿نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ﴾ هەواڵی ئەو گەلانەی کە لەپێش ئێوەدا بوون ﴿قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك
گەلی نووح و عاد و سەموود ﴿وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ هەروەها ئەوانەی کە لەپاش ئەوان بوون
وەهاتن ﴿لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا هیچ کەس نایانزانێت ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾
پێغەمبەرەکانیان بۆهات بە موعجیزە و بەڵگەی ئاشکراوە ﴿فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەمجا
ئەوان دەست و پەنجەی خۆیان گەست لە ڕق و قین دا ﴿وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا﴾ و ووتیان بەڕاستی
ئێمە بێ باوەڕین ﴿بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ﴾ بەو (پەیامە)ی کە بەئێوەدا نێردراوە ﴿وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ﴾ وە بەڕاستی
ئێمە لە گوماندایین ﴿مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ﴾ لەوەی ئێوە بانگمان دەکەن بۆلای و دوو دڵین ۝
﴿قَالَتْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغەمبەرەکانیان ووتیان (پێیان) ﴿أَفِي اللَّهِ شَكٌّ﴾ ئایا لە (بوونی) خوادا گومان
هەیە ﴿فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿يَدْعُوكُمْ﴾ بانگتان دەکات
﴿لِيَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ بۆ ئەوەی لە گوناهەکانتان خۆش بێت ﴿وَيُؤَخِّرَكُمْ﴾ و دواتان بخات
﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بۆ کاتێکی دیاری کراو ﴿قَالُوا إِنْ أَنتُمْ﴾ ووتیان ئێوەش ﴿إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ هەر ئادەمیەکی
وەك ئێمەن ﴿تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا﴾ دەتانەوێت بەرگری ئێمە بکەن و لامان دەن ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا﴾
لە(پەرستنی) ئەوەی کە باوو باپیرانمان دەیان پەرست ﴿فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ دەی بیهێنە
وبەڵگەیەکی ڕوونمان بۆ بێنن (ئەگەر ڕاست دەکەن پێغەمبەرن) ۝

﴿قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ﴾ پێغەمبەرەکانیان پێیان وتن ﴿إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئێمە هەر ئادەمیزادین وەکو
ئێوە ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ منەت دەنێت بەسەر هەر کام لە بەندەکانیدا
کەبیەوێت (دەیکاتە پێغەمبەر) ﴿وَمَا كَانَ لَنَا﴾ وە ئێمە هەرگیز ناتوانین ﴿أَن نَّأْتِيَكُم بِسُلْطَانٍ﴾ موعجیزە
و بەڵگەیەکتان بۆ بێنین ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾
وە باوەڕداران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١١﴾ ﴿وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ﴾ وە ئایا بۆچی پشت بەخوا
نەبەستین ﴿وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا﴾ کە بێگومان ئەو (راتە) ڕێگای ڕاستی پیشان داوین؟ ﴿وَلَنَصْبِرَنَّ﴾ وە بەڕاستی
دان بەخۆماندا دەگرین ﴿عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا﴾ لەسەر هەر ئازارێك کە پێمان دەدەن ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ دەبا خۆسپێران پشت هەر بەخوا ببەستن ﴿١٢﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ بڕواکان وتیان
﴿لِرُسُلِهِمْ﴾ بەپێغەمبەرەکانیان ﴿لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَا﴾ بەڕاستی لەخاك و وڵاتەکەمان دەرتان دەکەین
﴿أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا﴾ یان بەڕاستی دەبێ بگەڕێنەوە ناو ئاینەکەی ئێمە ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ﴾ جا
پەروەردگاریان نیگای بۆ (پێغەمبەران) کرد ﴿لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ﴾ کە بێگومان ستەمکاران لەناو
دەبەین ﴿١٣﴾ ﴿وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ﴾ و بێگومان ئێوە نیشتەجێ دەکەین ﴿الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ لەو خاکەدا
پاش (تیاچوونی) ئەوان ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي﴾ ئەوەش بۆ کەسانێکە لە وەستانی بەردەم من
دەترسن (لەقیامەتدا) ﴿وَخَافَ وَعِيدِ﴾ وە (پێشتر) ترسابێت لەهەڕەشەی من ﴿١٤﴾ ﴿وَاسْتَفْتَحُوا﴾ وە
(پێغەمبەران) داوای سەرکەوتن و زاڵبوونیان کرد (لەخوا) ﴿وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ﴾ و هەموو ملهوڕی
یاخییەك بێ هیوا بوون ﴿١٥﴾ ﴿مِّن وَرَائِهِ جَهَنَّمُ﴾ لەدوای (تیاچوونی جێگای) ئەو دۆزەخە ﴿وَيُسْقَىٰ
مِن مَّاءٍ صَدِيدٍ﴾ و لە کێم و زووخاو ئاو دەدرێت (دەکرێت بە گەروویدا) ﴿١٦﴾ ﴿يَتَجَرَّعُهُ﴾ کە قوم قوم
(زۆر بە قیزەوە) دەیخواتەوە ﴿وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ﴾ بەڵام ناتوانێ قوتی بدات ﴿وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ﴾ و مردنی
بۆ دێت ﴿مِن كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو لایەکەوە ﴿وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ﴾ و کەچی ناشمرێت ﴿وَمِن وَرَائِهِ﴾
و لەدوای ئەوەش ﴿عَذَابٌ غَلِيظٌ﴾ سزای سەخت (دەدرێت) ﴿١٧﴾ ﴿مَّثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ﴾ ئەوانەی
بێ بڕوابوون بەپەروەردگاریان نموونەی ﴿أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ﴾ کردەوەکانیان وەك خۆڵەمێشێك وایە
﴿اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ﴾ بەتوندی بای لێ هەڵکردبێت ﴿فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ﴾ لە ڕۆژێکی ڕەشەبای سەختدا ﴿لَّا
يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ ئەوان هیچیان دەست ناکەوێت لەوەی کەلە دونیادا کردوویانە ﴿ذَٰلِكَ
هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ﴾ ئا ئەوەیە گومڕابوونی دوور لە ڕاستی ﴿١٨﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەتان زانیوە (نەتانبینیوە) کە بێگومان خوا ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ ئاسمانەکان و زەوی بەحەق و ڕاستی دروست کردوە ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێت ئێوە لا دەبات و ناتان هێڵێت ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە (لە جێی ئێوە) دروستکراوێکی تر دەهێنێت
١٩ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ ئەوەش بۆ خوا گران و زەحمەت نی یە
٢٠ ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا﴾ وە هەموویان (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە) بۆ خوا دەردەکەون و ئاشکرا ئەبن ﴿فَقَالَ الضُّعَفَاءُ﴾ ئەمجا (لە ڕۆژی دواییدا) بێ دەسەڵاتەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بە زۆردار و خۆبەزلزانەکان ﴿إِنَّا كُنَّا﴾ بەڕاستی ئێمە لە دونیادا ﴿لَكُمْ تَبَعًا﴾ شوێنکەوتووی ئێوە بووین ﴿فَهَلْ أَنتُم﴾ ئاخۆ ئێوە ﴿مُّغْنُونَ عَنَّا﴾ بەرگری دەکەن لە ئێمە ﴿مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ هەندێک لە سزای خوا ﴿قَالُوا﴾ (ئەوانیش) دەڵێن ﴿لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ﴾ ئەگەر خوا ئێمەی ڕێنموونی بکردایە ئێمەش ئێوەمان ڕێنموونی دەکرد ﴿سَوَاءٌ عَلَيْنَا﴾ یەکسانە بۆمان ﴿أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا﴾ هاوار و ناڵە بکەین یان ئارام بگرین ﴿مَا لَنَا مِن مَّحِيصٍ﴾ ڕزگاربوونمان نی یە (لە سزای خوا)
٢١ ﴿وَقَالَ الشَّيْطَانُ﴾ جا شەیتان دەڵێت ﴿لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ﴾ کاتێک کە کار تەواو دەبێت (ولێپرسینەوەیان کۆتایی دێت) ﴿إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ﴾ بێگومان خوا بەڵێنی پێدان ﴿وَعْدَ الْحَقِّ﴾ بە بەڵێنێکی حەق و ڕاست ﴿وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ﴾ و منیش بەڵێنم پێدان بەڵام درۆم کرد لەگەڵتاندا ﴿وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُم﴾ وە من نەم بوو بەسەرتاندا ﴿مِّن سُلْطَانٍ﴾ هیچ زۆر و دەسەڵاتێک ﴿إِلَّا أَن دَعَوْتُكُمْ﴾ تەنها ئەوە نەبێت کە بانگم کردن (بۆ گومڕایی) ﴿فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ ئیتر ئێوەش بەدەممەوە هاتن (و بەگوێتان کردم) ﴿فَلَا تَلُومُونِي﴾ کەواتە لۆمەی من مەکەن ﴿وَلُومُوا أَنفُسَكُم﴾ بەڵکو لۆمەی خۆتان بکەن ﴿مَّا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ﴾ بەڕاستی من ناتوانم بێم بە هاواری ئێوەوە ﴿وَمَا أَنتُم بِمُصْرِخِيَّ﴾ و ئێوەش ناتوانن بێن بەهاواری منەوە ﴿إِنِّي كَفَرْتُ﴾ بەڕاستی من بڕوام نەبوو ﴿بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ﴾ بەوەی کە پێشتر (لە دونیادا) منتان کرد بوو بە هاوبەش بۆ خوا ﴿إِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی ستەمکاران ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە
٢٢ ﴿وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردوە دەخرێنە ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ناو بەهەشتێک کە ڕووبارەکان دێن و دەچن بە ژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾ بە هەمیشە تیایدا دەمێننەوە بە ئیزنی پەروەردگاریان ﴿تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ﴾ بەخێرهاتنیان لەو (بەهەشتە)دا بەووتەی سەلامە
٢٣ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە؟ ﴿كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ خوا چۆن نموونەی هێناوەتەوە ﴿كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ﴾ کە ووشەی چاك و ڕاست (لا إله إلا الله) وەك درەختێکی چاك و بەسوودە وایە ﴿أَصْلُهَا ثَابِتٌ﴾ ڕەگی قایم (لە زەویدا) داکوتابێت ﴿وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ﴾ و لق و پۆپەکانیشی (بەرز بوویتەوە) بە ئاسماندا ٢٤

﴿تُؤْتِيٓ أُكُلَهَا﴾ ئەو (درەختە) میوە و بەرهەم دەگرێت ﴿كُلَّ حِينٍۭ بِإِذْنِ رَبِّهَا﴾ هەموو کاتێك بەفەرمانی
پەروەردگاری ﴿وَيَضْرِبُ ٱللَّهُ ٱلْأَمْثَالَ﴾ وە خوا ئەو نموونانە دەهێنێتەوە ﴿لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾
بۆ خەڵکی بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وە نموونەی ووتەی خراپ و پیس
و(بێ باوەڕی) ﴿كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ﴾ وەکو درەختێکی خراپ و پیس وایە ﴿ٱجْتُثَّتْ مِن فَوْقِ ٱلْأَرْضِ﴾
هەڵکەنرابێت لەسەر زەوی (و ڕەگی نەبێت) ﴿مَا لَهَا مِن قَرَارٍ﴾ هیچ جێی نەگرێت ﴿٢٦﴾ ﴿يُثَبِّتُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە خوا دامەزراویان دەکات ﴿بِٱلْقَوْلِ ٱلثَّابِتِ﴾ بە ووتەی بەڕێز وجێی
(کە شایەتومانە) ﴿فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا وَفِى ٱلْءَاخِرَةِ﴾ لەژیانی دونیادا و لەڕۆژی دوایشدا ﴿وَيُضِلُّ ٱللَّهُ
ٱلظَّٰلِمِينَ﴾ وەخوا ستەمکارانیش گومڕا دەکات ﴿وَيَفْعَلُ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ﴾ وەخوا هەرچی بەوێت دەیکات ﴿٢٧﴾
﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ﴾ ئایا سەیری ئەوانەت نەکردووە ﴿بَدَّلُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ كُفْرًا﴾ لەجیاتی (سوپاسی) بەهرە
وچاکەی خوا بێ باوەڕ وسپڵە بوون ﴿وَأَحَلُّوا۟ قَوْمَهُمْ دَارَ ٱلْبَوَارِ﴾ و گەلەکەیان بەرەو هەلاکیر برد ﴿٢٨﴾
﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا﴾ ئەویش دۆزەخە کەدەچنە ناوی ﴿وَبِئْسَ ٱلْقَرَارُ﴾ کە جێگەیەکی زۆر خراپە ﴿٢٩﴾
﴿وَجَعَلُوا۟ لِلَّهِ أَندَادًا﴾ (بێ باوەڕان) چەند هاوتایان بۆ خوا بڕیاردا ﴿لِّيُضِلُّوا۟ عَن سَبِيلِهِۦ﴾ بۆ ئەوەی
(خەڵك) گومڕا بکەن لەڕێگەی خوا ﴿قُلْ تَمَتَّعُوا۟﴾ ئەی (موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوانە ڕابوێرن (لە دونیادا
بۆ کوێ دەچن؟) ﴿فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى ٱلنَّارِ﴾ چونکە بێگومان چارەنووستان هەر دۆزەخ دەبێت ﴿٣٠﴾
﴿قُل لِّعِبَادِىَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەوبەندانەم کەباوەڕیان هێناوە ﴿يُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ﴾
بەڕێکی نوێژەکان بکەن ﴿وَيُنفِقُوا۟ مِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ﴾ و لەوەی پێمان داوون ببەخشن ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ بەنهێنی
و ئاشکرا ﴿مِّن قَبْلِ﴾ لەپێش ئەوەی ﴿أَن يَأْتِىَ يَوْمٌ﴾ کە ڕۆژێك بێت ﴿لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَٰلٌ﴾ بەکڕین
وفرۆشتنی تێدا نەبێت و دۆستایەتی ﴿٣١﴾ ﴿ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەئاسمانەکان
و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾ و لەئاسمانەوە بارانی باراندووە ﴿فَأَخْرَجَ بِهِۦ مِنَ
ٱلثَّمَرَٰتِ﴾ و هەموو بەروبوم (و دانەوێڵە)یەکی پێ ڕواندووە ﴿رِزْقًا لَّكُمْ﴾ کە ڕزق وڕۆزییە بۆ ئێوە
﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلْفُلْكَ﴾ هەروەها کەشتی بۆ ڕام هێناون (و خستوویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿لِتَجْرِىَ فِى ٱلْبَحْرِ
بِأَمْرِهِۦ﴾ بۆ ئەوەی بڕوات بەناو دەریادا بەفەرمانی خوا ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلْأَنْهَٰرَ﴾ و ڕووبارەکانی بۆ
ڕام هێناون (ولە خزمەتتاندانە) ﴿٣٢﴾ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ﴾ وە هەروەها ڕامی هێناوە بۆتان و (لەخزمەتتاندایە)
﴿ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ دَآئِبَيْنِ﴾ ڕۆژ و مانگ بەهەمیشەیی ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ﴾ وە شەو و ڕۆژیشی
بۆ ڕام هێناون ﴿٣٣﴾

﴿وَآتَاكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ﴾ وە لەهەموو ئەو شتانە کەداواتان کردووە پێی بەخشیوون ﴿وَإِن
تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ خۆ ئەگەر بەهرە و نیعمەتەکانی خوا بژمێرن ﴿لَا تُحْصُوهَا﴾ بۆتان ناژمێردرێن ﴿إِنَّ
الْإِنسَانَ﴾ بەڕاستی ئادەمی (بێ بڕوا) ﴿لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ زۆر ستەم کار و سپڵەیە (بەرامبەر نیعمەتەکانی
خودا) ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ﴾ (بیریان بخەرەوە) کاتێك ئیبراهیم ووتی ئەی پەروەردگارم
﴿اجْعَلْ هَٰذَا الْبَلَدَ آمِنًا﴾ ئەم شارە (مەککە) بکە بەشارێکی ئارام و ئاسایش ﴿وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ﴾
وە خۆم و کوڕەکانم بپارێزە و دوورخەرەوە ﴿أَن نَّعْبُدَ الْأَصْنَامَ﴾ لەوەی بتەکان بپەرستین ﴿٣٥﴾
﴿رَبِّ إِنَّهُنَّ﴾ ئەی پەروەردگارم بێگومان ئەو بتانە ﴿أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ﴾ زۆر لەخەڵکیان گومڕا
کردوە (و لایان داوە لەڕێگەی ڕاست) ﴿فَمَن تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي﴾ جا هەر کەسێك (لەڕۆڵەکانم) شوێنی
من کەوت ئەوە بێگومان لەمنە ﴿وَمَنْ عَصَانِي﴾ هەر کەسیش سەرپێچی کردم ﴿فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
ئەوە بێگومان تۆ لێبوردەی میهرەبانی ﴿٣٦﴾ ﴿رَّبَّنَا إِنِّي أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي﴾ ئەی پەروەردگارمان من
هەندێك لەڕۆڵەکانم نیشتەجێ کرد ﴿بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ﴾ لە شیوێکی بێ کشتوکاڵ دا ﴿عِندَ بَيْتِكَ
الْمُحَرَّمِ﴾ لای ماڵە پیرۆز و ڕێز گیراوەکەت ﴿رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ ئەی پەروەردگارمان هەتا
بە چاکی نوێژ بەجێ بێنن ئەنجامی بدەن ﴿فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ﴾ بەڵکو دڵی خەڵکێك وا
لێبکەیت ﴿تَهْوِي إِلَيْهِمْ﴾ سووری و مەیلیان بێت بولایان ﴿وَارْزُقْهُم مِّنَ الثَّمَرَاتِ﴾ و لەهەموو بەر
و میوەیەکیش ڕزقیان بدە ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ﴾ بەڵکو شوکرانە بژێرن ﴿٣٧﴾ ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ﴾ ئەی
پەروەردگارمان بەڕاستی تۆ دەزانی ﴿مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ﴾ بە هەرچی دەیشارینەوە و هەرچی دەری
دەبڕین ﴿وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێ لای خوا شاراوە نی یە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾
لەسەرزەوی و لەئاسماندا ﴿٣٨﴾ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایشێك بۆ ئەو خوایەی
﴿وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ﴾ کە ئیسماعیل وئیسحاقی پێ بەخشیم بەپیری ﴿إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ
الدُّعَاءِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارم بیسەری دوعا و پاڕانەوەیە ﴿٣٩﴾ ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي﴾
ئەی پەروەردگارم من و ڕۆڵەکانم وا لێکەی بەچاکی نوێژەکان بەجێ بێنین ﴿رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾
ئەی پەروەردگارمان پاڕانەوە و داواکەم وەرگرە ﴿٤٠﴾ ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەی
پەروەردگارمان لەمن و باوکم و دایکم و هەموو بڕواداران ببوورە و خۆش ببە ﴿يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ﴾
لە ڕۆژێکدا کە لێپرسینەوە دەکرێت وبەرپا ئەبێت ﴿٤١﴾ ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا﴾ وا مەزانە خوا بێ ئاگایە
﴿عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ﴾ لەو(زوڵم و ستەمەی) کەستەم کاران دەیکەن ﴿إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ﴾
بێگومان ئەو دوایان دەخات بۆ ڕۆژێك ﴿تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ کەچاوەکان تێیدا ئەبڵەق دەبن
(و دەبیوقن لە ترسا) ﴿٤٢﴾

﴿مُهْطِعِينَ﴾ بەخێرایی دەڕۆن (بەدەم بانگ کەریانەوە) ﴿مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ﴾ سەریان بەرز کردۆتەوە(بۆ
ئاسمان) ﴿لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ﴾ پێڵوی چاویان نابروکێن ﴿وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ﴾ و دڵیان خاڵی
یە (لەتێگەشتن) ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنذِرِ النَّاسَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵکی ئاگاداربکە و بترسێنە
﴿يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ﴾ لەو ڕۆژەی کەسزایان بۆ دێت ﴿فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەمجا ئەوانەی کەستەمیان
کردووە دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بۆ ماوەیەکی کەم دوامان بخە
﴿نُّجِبْ دَعْوَتَكَ﴾ تا وەڵامی بانگەوازەکەت بدەینەوە ﴿وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ﴾ و شوێنی پێغەمبەران بکەوین
﴿أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ﴾ ئەی ئێوە نەبوون پێشتر سوێندتان خوارد ﴿مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ﴾
کە هەرگیز لەناوناچن ﴿٤٤﴾ ﴿وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ﴾ هەر لەجێ و شوێنی ئەوانە نیشتەجێ بوون
﴿ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ کەستەمیان لەخۆیان کرد ﴿وَتَبَيَّنَ لَكُمْ﴾ و بەڕوونی بۆتان دەرکەوت ﴿كَيْفَ فَعَلْنَا
بِهِمْ﴾ کە چیمان بەسەر هێنان ﴿وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ﴾ نموونەی زۆریشمان بۆتان هێنایەوە ﴿٤٥﴾ ﴿وَقَدْ
مَكَرُوا مَكْرَهُمْ﴾ بێگومان ئەو (بێ باوەڕانە) پیلانی گەورەی خۆیانیان گێڕا (دژی پێغەمبەرەکانیان)
﴿وَعِندَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ﴾ خوای گەورە ئاگادارە بە پیلانەکانیان ﴿وَإِن كَانَ مَكْرُهُمْ﴾ وە هەر چەندە
پیلانەکەیان ﴿لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ﴾ شاخەکانی پێ بترازێت (و لەبن بێت) ﴿٤٦﴾ ﴿فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ﴾
جا وا گومان مەبە بەخوا ﴿مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ﴾ ئەو بەڵێنەی داویەتی بەپێغەمبەرانی بەدی
ناهێنێت وەبەجێی ناهێنێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ﴾ بەڕاستی خوا بەدەسەڵاتی خاوەن تۆڵەیە ﴿٤٧﴾
﴿يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ﴾ لەڕۆژێکدا، کە ئەم زەوی یە دەگۆڕێت ﴿غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ﴾ بەزەوی یەکی تر
وئاسمانەکانیش (دەگۆڕێن بە ئاسمانی تر) ﴿وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ ئەوسا هەموو (لەگۆڕەکانیان
دێنە دەرەوە) دەردەکەون بۆ خودای تەنهای زاڵ وبەدەسەڵات بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٨﴾
﴿وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ﴾ و لەو ڕۆژەدا تاوانباران دەبینی ﴿مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ بە کۆت و زنجیردا
پێکەوە بەستراون ﴿٤٩﴾ ﴿سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٍ﴾ پۆشاکیان قەترانی ڕەشە ﴿وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ و دەم و
چاویشیان ئاگر دایپۆشیوە ﴿٥٠﴾ ﴿لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ﴾ بۆ ئەوەی خوا تۆڵەو پاداشتی هەموو
کەسێک بدات بە گوێرەی ئەوەی کەکردوویەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بەڕاستی خوا (موحاسەبەکردن)
وپرسینەوەی خێرایە ﴿٥١﴾ ﴿هَٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ﴾ ئەم (قورئانە) ڕاگەیاندن وجاڕێکە بۆ هەموو خەڵک
﴿وَلِيُنذَرُوا بِهِ﴾ وە هەتا پێی بێدار بکرێنەوە ﴿وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ وە بۆ ئەوەی بزانن بێگومان
ئەو(خوا) پەرستراوێکی تاک و تەنهایە ﴿وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ و تا خاوەن ژیرییەکان بیربکەنەوە و
پەند وەربگرن ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ الحِجْر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الر﴾ بە(ئەلیف، لام، ڕا) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ﴾ ئەمانە ئایەت و نیشانەکانی
قورئانی ڕوون کەرەوە وئاشکران ﴿١﴾ ﴿رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون
(لە قیامەتدا) زۆر جار ئاوات دەخوازن ﴿لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ﴾ کاشکای موسوڵمان
بوونایە ﴿٢﴾ ﴿ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا﴾ لێیان گەڕێ بابخۆن و ڕابوێرن ﴿وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ﴾ وئومێد
وهیوا بێ ئاگایان بکات ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەودوا دەزانن (چۆن سزایان دەدەین)
﴿٣﴾ ﴿وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ﴾ (خەڵکی) هیچ شارێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ﴾
مەگەر کاتی دیاری کراو بۆ لەناو چوونیان هەبووە ﴿٤﴾ ﴿مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ﴾ وەهیچ ئوممەتێك
پێش ناکەوێت ﴿أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ﴾ لە کاتی لەناوبردنی خۆی هەروەها دواش ناکەوێ ﴿٥﴾
﴿وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي﴾ (بێ باوەڕان) وتیان ئەی ئەو کەسەی ﴿نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ﴾ کە قورئانی بۆ ناردراوەتە
خوار بۆ سەرت ﴿إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ﴾ بەڕاستی تۆ شێتیت ﴿٦﴾ ﴿لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ﴾ دەی بۆ فریشتەمان
بۆ ناهێنی (شایەتی بدات تۆ پێغەمبەری) ﴿إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لە ڕاستگۆیانیت
﴿٧﴾ ﴿مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ ئێمە فریشتە نانێرینە خوارەوە مەگەر بەڕاست و ڕەوا نەبێت
﴿وَمَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ﴾ وە ئەو کاتەش ئەوانە مۆڵەت نادرێن ﴿٨﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ﴾ بێگومان
هەر ئێمە قورئانمان ناردوتە خوارەوە ﴿وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾ وە بەڕاستی هەر ئێمەش دەی پارێزین ﴿٩﴾
﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ﴾ سوێند بێت بێگومان ئێمە پێش تۆ پێغەمبەرانمان ناردووە ﴿فِي شِيَعِ الْأَوَّلِينَ﴾
لەناو هۆز و کۆمەڵە پێشووەکاندا ﴿١٠﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ﴾ هیچ پێغەمبەرێکیان بۆ نەهاتووە
﴿إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئیللا گاڵتە ولاقرتێیان پێ کردووە ﴿١١﴾ ﴿كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾
ئا بەو جۆرە ئێمە ئەو (قورئانە) دەخەینە ناو دڵی تاوانبارانەوە ﴿١٢﴾ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ کەچی ئەوان
باوەڕی پێ ناهێنن ﴿وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾ کە بێگومان بارو ڕێبازی پێشووەکانیش هەر وابووە ﴿١٣﴾
﴿وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ﴾ ئەگەر بۆمان بکردنایەوە ﴿بَابًا مِنَ السَّمَاءِ﴾ دەرگایەك لە ئاسمانەوە ﴿فَظَلُّوا فِيهِ
يَعْرُجُونَ﴾ و ئەوان پیایدا بڕۆشتنایەتە سەرەوە ﴿١٤﴾ ﴿لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا﴾ ئەوسا دەیان وت
بێگومان ئێمە چاوبەستمان لێکراوە ﴿بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ﴾ بەڵکو ئێمە کۆمەڵێکین جادوومان لێ
کراوە ﴿١٥﴾

﴿وَلَقَدْ جَعَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دروستمان کردووە ﴿فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ چەندەها بورجێك
لەئاسماندا ﴿وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ﴾ و ئەو(ئاسمانە)مان ڕازاندۆتەوە بۆ سەرنج دەران و تەماشاکەران
(١٦) ﴿وَحَفِظْنَاهَا﴾ و ئەو(ئاسمانە)مان پاراستووە ﴿مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ﴾ لەهەموو شەیتانێکی دەرکراو و
لەبەزەیی خوا (١٧) ﴿إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ﴾ مەگەر ئەوانەی کەبەدزییەوە گوێ دەگرن ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ﴾
یەکسەر گڕوگڕێکی دیار دوای دەکەوێت (وەراوی دەنێ) (١٨) ﴿وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا﴾ زەویشمان ڕاخستووە
﴿وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ﴾ وچەندەها کێوو شاخی دامەزراوشمان تێدا داناوە ﴿وَأَنْبَتْنَا فِيهَا﴾ و ڕواندوومانە تیایدا
﴿مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ﴾ لەهەموو ڕووەك و درەختێك بەڕێك و پێکی (١٩) ﴿وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ﴾
وە لەو(زەویە)دا هۆکارەکانی ژیانمان بۆ ئێوە ڕەخساندووە ﴿وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ﴾ هەروەها بۆ
ئەوانەش کە ئێوە ڕزق و ڕۆزییان نادەن (٢٠) ﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ﴾ وە هیچ شتێك نیە مەگەر
خەزێنەکانی لای ئێمەیە ﴿وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ﴾ و نایی نێرین و نایخەین بەئەندازەی دیاری
کراو نەبێت (٢١) ﴿وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ﴾ وە با (هەوا)مان ناردووە کە پیتێنەری دار و درەخت بێت
﴿فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ ئەمجا لەئاسمانەوە بارانمان باراندووە ﴿فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ﴾ وەئێوەمان پێ تێر ئاو
کردووە ﴿وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ﴾ لەکاتێکدا ئێوە ناتوانن ئەو(ئاوە) خەزن بکەن (٢٢) ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي
وَنُمِيتُ﴾ بێگومان هەر ئێمە دەژیێنین و دەشمرێنین ﴿وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ﴾ هەر ئێمەش میراتگری هەمووانین
(٢٣) ﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئاگادارین بەوانەی لەپێش ئێوەوە بوون
﴿وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ﴾ و سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەش دەناسین کەپاش ئێوە دێن (٢٤) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ
يَحْشُرُهُمْ﴾ بێگومان هەر پەروەردگارت هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی هەر
خۆی کاردروستی زانایە (٢٥) ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئێمە ئادەمیمان دروست کرد
﴿مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق (٢٦) ﴿وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ﴾ جنۆکەشمان
پێشتر دروست کرد ﴿مِنْ نَارِ السَّمُومِ﴾ لە ئاگرێکی بەتین (٢٧) ﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (بیریان بخەرەوە)
کاتێك پەروەردگارت بەفریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا﴾ بەڕاستی من بەشەرێك دروست دەکەم
﴿مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ﴾ لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی ڕەق (٢٨) ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ﴾ هەر کاتێك ڕێك وپێکم
کرد ﴿وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي﴾ و فووم بە بەریدا کرد لە ڕۆحێك کە خۆم دروستم کردووە (مەبەست
لەدانە پاڵی ڕوح بۆلای خوا ڕێزو تەشریفە) ﴿فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ دەبێ یەکسەر سوژدەی بۆ بەرن (٢٩)
﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەموو پێکرا سوژدەیان برد (بۆی) (٣٠) ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَى﴾ ئیبلیس (شەیتان) نەبێت کە سەرپێچی کرد ﴿أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ﴾ لەوەی کە لەگەڵ سوژدەبەراندا
بێت (٣١)

﴿قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس بۆ چی تۆ ﴿أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ﴾ لەگەڵ سوژدە
بەراندا نەبوویت؟! ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ لَمْ أَكُن لِّأَسْجُدَ لِبَشَرٍ﴾ (ئیبلیس) وتی: من هیچ کاتێ سوژدە نابەم بۆ
مرۆڤێك ﴿خَلَقْتَهُ مِن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ﴾ کە دروستت کردووە لە قوڕێکی ڕەشی ترشاوی
ڕەق ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا﴾ (خوا پێی) فەرموو دەی لە (بەهەشت) بڕۆ دەرەوە ﴿فَإِنَّكَ رَجِيمٌ﴾ چونکە
بەڕاستی تۆ نەفرەتی لێ دەرکراوی ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینت لەسەرە
تا ڕۆژی دوایی ﴿٣٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ وتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم بدە
تا ڕۆژی (مردووان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٣٦﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی ئەوە بەڕاستی
تۆ لە مۆڵەت دراوانی ﴿٣٧﴾ ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ﴾ تا ڕۆژێ کە کاتی دیاری کراوە ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَا
أَغْوَيْتَنِي﴾ وتی ئەی پەروەردگارم لەبەر ئەوەی گومڕات کردم ﴿لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ بێگومان
خۆشی (دونیا)یان لە زەویدا بۆ دەڕازێنمەوە ﴿وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بەڕاستی هەموویان گومڕا
دەکەم ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ﴾ بە تەنها دڵسۆزەکانت نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿قَالَ هَٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ﴾
(خوا) فەرمووی ئەمە ڕێگای هەق و ڕاستە بەرەو من ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بەڕاستی بەندەکانی من ﴿لَيْسَ
لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ﴾ تۆ هیچ دەسەڵاتت بەسەریاندا ﴿إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ﴾ جگە لەو گومڕایانەی
کە شوێنت کەوتوون ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بێگومان دۆزەخ جێگای هەموویانە ﴿٤٣﴾
﴿لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ﴾ (دۆزەخ) حەوت دەرگای هەیە ﴿لِّكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ﴾ هەر دەرگایەکیش
لەوانە دابەش کراوە بۆ چەند بەشێك ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ بەڕاستی خواپارێزان لە
خواترسان لەناو باخات و کانیاودان ﴿٤٥﴾ ﴿ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ﴾ (پێیان دەوترێت) بچنە ناویانەوە
بە ئیمنی و ئاسوودەیی ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ﴾ هەر ڕق و کینەیەك لە دڵیاندا بووبێت
دەرمان هێناوە ﴿إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ برای یەکترن بەرانبەر یەکترن لەسەر کورسی دانیشتوون
﴿٤٧﴾ ﴿لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ﴾ تێیدا ماندوو بوونیان تووش نایەت ﴿وَمَا هُم مِّنْهَا بِمُخْرَجِينَ﴾ وە هەرگیز
لەو (بەهەشتە) دەرناکرێن ﴿٤٨﴾ ﴿نَبِّئْ عِبَادِي﴾ هەواڵ بدە بەبەندەکانم ﴿أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ کە
بەڕاستی هەر من لێبووردەی میهرەبانم ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ﴾ وە بێگومان هەر سزای منە
سزای سەخت ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَبِّئْهُمْ عَن ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە دەربارەی میوانەکانی ئیبراهیم ﴿٥١﴾

﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا﴾ کاتێک چوونە ژوورەوە بۆلای ووتیان سەلامت لێ بێت ﴿قَالَ
إِنَّا مِنكُمْ وَجِلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی بەڕاستی ئێمە لێتان دەترسین (٥٢) ﴿قَالُوا لَا تَوْجَلْ﴾ ووتیان (بێ)
مەترسە ﴿إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ﴾ بەڕاستی ئێمە مژدەت دەدەینێ بە(لەدایك بوونی) کوڕێکی زانا
(٥٣) ﴿قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي﴾ ووتی ئایا مژگێنیم پێ دەدەن ﴿عَلَىٰ أَن مَّسَّنِيَ الْكِبَرُ﴾ لەکاتێکدا کەپیر بووم
﴿فَبِمَ تُبَشِّرُونَ﴾ ئیتر چی مژدەیەکم دەدەنێ (٥٤) ﴿قَالُوا بَشَّرْنَاكَ بِالْحَقِّ﴾ ووتیان ئەو مژدەی داومانە
پێت ڕاستە (و دێتە دی) ﴿فَلَا تَكُن مِّنَ الْقَانِطِينَ﴾ جا لە نائومێدان مەبە (٥٥) ﴿قَالَ وَمَن يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ
رَبِّهِ﴾ ووتی جا کێ لە میهرەبانی پەروەردگاری نائومێد دەبێت ﴿إِلَّا الضَّالُّونَ﴾ گومڕایان نەبێت (٥٦)
﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی ئەی ڕەوانەکراوان (ی خوا) چ کارێکی
گرنگتان هەیە (٥٧) ﴿قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ﴾ ووتیان بەڕاستی ئێمە نێردراوین بۆ سەر گەلێکی
تاوانبار (لەناویان بەرین) (٥٨) ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جگە لەماڵ و منداڵی لووط
کە بێگومان هەموویان ڕزگار دەکەین (٥٩) ﴿إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ﴾ ژنەکەی نەبێت
کەبێگومان بڕیارمانداوە ئەو لە ڕیزی تیاچوواندا بێت (٦٠) ﴿فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ﴾ جا کاتێک
نێردراوەکان هاتن بۆ لای خاو خێزانی لووط (٦١) ﴿قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾ (لووط) ووتی بەڕاستی
ئێوە دەستەیەکی نەناسراون (٦٢) ﴿قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ﴾ ووتیان بەڵکو ئێمە بۆمان هێناوی ﴿بِمَا كَانُوا فِيهِ
يَمْتَرُونَ﴾ ئەو (سزای) کەئەوان تێیدا دوودڵ بوون (٦٣) ﴿وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ﴾ وە ئێمە ڕاستیمان بۆ هێناوە
﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾ بێگومان ئێمە ڕاستگۆین (٦٤) ﴿فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ﴾ جا کەواتە لەبەشێکی
شەودا شەوڕەوی بە (شوێنکەوتووان و) خاوخێزانت بکە (لە شار دەرچو) ﴿وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ﴾ و خۆت
دوایان بکەوە ﴿وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ﴾ هیچ کامتان لانەکەنەوە ﴿وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ﴾ و بڕۆن بۆ ئەو
شوێنەی کەفەرمانتان پێدراوە (٦٥) ﴿وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَٰلِكَ الْأَمْرَ﴾ ئەم کارەمان بەبێگە بە لووط ڕاگەیاند
﴿أَنَّ دَابِرَ هَٰؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ﴾ کەبێگومان لەبەرەبەیاندا ئەوانە دوابڕاو دەبن (هەموویان لەناو
دەچن) (٦٦) ﴿وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ جا خەڵکی (بێرباری) شارەکە هاتن (بەرەو ماڵی
لووط) ومژدەیان بەیەکتری دەدا (٦٧) ﴿قَالَ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ ضَيْفِي﴾ (لووط) ووتی دڵنیابن ئەمانە میوانی منن
﴿فَلَا تَفْضَحُونِ﴾ دەی ئابڕووم مەبەن (٦٨) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ﴾ و لە خوا بترسن و شەرمەزار و ڕیسوام
مەکەن (٦٩) ﴿قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ ووتیان ئێمە پێمان نەووتیت نابێ بەرگری لە کەس بکەیت
(نابێ کەس تۆخت بکەویت) (٧٠)

﴿قَالَ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي﴾ (لـوط) فەرمـووی ئائەمانـە کچانی مـن (مارەیان کـەن) ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر
ئێوە (ئـەو کارە) ئەنجام دەدەن ﴿٧١﴾ ﴿لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ﴾ سوێند بەتەمەن و ژیانی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بەڕاستی ئەوانە ﴿لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ لەسـەر خوشی خۆیانـدا سـەر گەردان ﴿٧٢﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ
مُشْرِقِينَ﴾ جا لەکاتی خـۆر هەڵهاتندا شریخەیەکی بەهێز گرتنی ﴿٧٣﴾ ﴿فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا﴾ ئەمجا
ئەو (شـارە)مان سـەروژێر کرد ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ﴾ وگڵی بەردیمان بەسـەردا باراند
﴿٧٤﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ بەڕاستی لەمەدا بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانەی بیردەکەنەوە ﴿٧٥﴾
﴿وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ﴾ وە بێگومان ئەو (شـارە ویران کراوە) لەسـەر ڕێگای سـەرەکی (کاروانەکان)
دایە ﴿٧٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لـەوەدا بەڵگەی گرنگ هەیە بۆ بڕواداران ﴿٧٧﴾
﴿وَإِن كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ﴾ بەڕاستی خاوەن باخاتە زۆر پڕەکانیش (قەومی شوعەیب) لەستەم
کاران بوون ﴿٧٨﴾ ﴿فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا تۆڵەمان لێ سەندن ﴿وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ جا بەڕاستی ئەم
دووانە لەسەر ڕێگایەکی ئاشکرادان ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان
خەڵکی حیجریش (گەلەکەی صالح) بڕوایان بە پێغەمبەرەکانیان نەکرد ﴿٨٠﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا﴾
بەڵگەو نیشانەکانی خۆمانمان پێدان ﴿فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ بەڵام ئەوان ڕوویان لێ وەرگێڕا ﴿٨١﴾
﴿وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ ئەوانە لەشاخەکاندا دەیانتاشی ﴿آمِنِينَ﴾ خانووی زۆری (قایمی)
بێ ترس و بیم ﴿٨٢﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ﴾ ئەمجا دەنگ و پێهەڵشاخانێکی بەهێز گرتنی
لەبەرەبەیاندا ﴿٨٣﴾ ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ جا هەرچیان کردبوو (خانوو لەچیاکەندن) هیچ سوودی
پێ نەگەیاندن ﴿٨٤﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە ئێمە ئاسمانەکان و زەویمان دروست نەکردوە
﴿وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ ئەوەش لەنێوانیاندایە بەهەق و ڕاستی نەبێت ﴿وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ وە بێگومان
ڕۆژی دوایی دێت ﴿فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ﴾ سوش بەجوانی چاوپۆشی بکە لێیان ﴿٨٥﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت بەدی هێنەری زانایە ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی حەوت ئایەتی دووبارە کراوەمان پێ بەخشیت (مەبەست لە سورەتی
الفاتحە یە کە چەند جارێك لە نوێژدا دووبارە دەبێتەوە) ﴿وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ﴾ هەروەها قورئانی
گەورەش ﴿٨٧﴾ ﴿لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) چاوت مەبڕە ئەو سامان و نیعمەتی
(دونیا) کەداومانە بە ﴿أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێك لەوانی باوەڕنەبە ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ و خەمیان بۆ مەخۆ
﴿وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە باڵی بەزەیی ڕاخە بۆ بڕواداران ﴿٨٨﴾ ﴿وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ﴾ وە بڵێ
بەڕاستی من ترسێنەرێکی ڕوون و ئاشکرام (دەمان ترسێنم لە سزایەك) ﴿٨٩﴾ ﴿كَمَا أَنزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ﴾
وێنەی ئەو (سزایە)ی ناردمان بۆ دابەش کەران (مەبەست پێی جولەکە و گاورەکانە کە باوەڕیان دەکرد
بەهەندێکی قورئان و پێی باوەڕیش بوون هەندێکی تری) ﴿٩٠﴾

﴿الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ﴾ ئەوانەی کەقورئانیان کردە چەند بەشەوە (باوەڕداربوون بەهەندێکی
وکافربش بوون بەوەی تری) ﴿٩١﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ جا سوێند بە پەروەردگارت پرسیار
لەهەموویان دەکەین ﴿٩٢﴾ ﴿عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کەدەیانکرد (لەدونیادا) ﴿٩٣﴾ ﴿فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ﴾
جا هەر فەرمانێکت پێ دەدرێت بەئاشکرا ڕای گەیەنە ﴿وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ﴾ و گوێ بەهاوبەش
دانەران مەدە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆ دەپارێزین لەشەر وبەلای ئەو
کەسانەی گاڵتە ولاقرتی دەکەن بە ئاینەکەت ﴿٩٥﴾ ﴿الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ ئەوانەی لەگەڵ
خوادا پەرستراوێکی تر دادەنێن ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا دواتر دەزانن (چۆن سزایان دەدەین) ﴿٩٦﴾ ﴿وَلَقَدْ
نَعْلَمُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین ﴿أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ﴾ کەبەڕاستی تۆ دڵت تەنگ
دەبێ بەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿٩٧﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ کەواتە تەسبیحاتی پەروەردگارت بکە ﴿وَكُن مِّنَ
السَّاجِدِينَ﴾ و لە سوژدە بەران بە ﴿٩٨﴾ ﴿وَاعْبُدْ رَبَّكَ﴾ وە پەروەردگارت بپەرستە ﴿حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ﴾
هەتا مردن یەخەت پێ دەگرێت ﴿٩٩﴾

سورەتی ﴿النحل﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ﴾ ئەوا فەرمانی خوا (بە سزادانیان) هات بۆیە پەلە مەکەن (لەهاتنی)
﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پاک و بێگەردی بۆ خوا لەهەر شتێک ئەوانە دەیکەن بەهاوبەشی ﴿١﴾
﴿يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ﴾ فریشتە دەنێرێتە خوارەوە بەوەحی بەفەرمانی خۆی ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ﴾ بۆ هەر کەسێک لەبەندەکانی کەخۆی بیەوێت ﴿أَنْ أَنذِرُوا﴾ بەوەی کەخەڵکی بترسێنن
﴿أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ﴾ کەبەڕاستی بێجگە لەمن هیچ پەرستراوێکی تر نی یە کەواتە هەر
لەمن بترسن ﴿٢﴾ ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەحەق دروست کرد
﴿تَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ بەرز و بلندە لە هەرچی ئەوانە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٣﴾ ﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ مِن نُّطْفَةٍ﴾
(خوای گەورە) ئادەمی دروست کرد لە دڵۆپە ئاوێک ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی بوو بە دوژمنێکی
ئاشکرای (بەرنامەکەی خوادا) ﴿٤﴾ ﴿وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ﴾ ئاژەڵیشی بۆ ئێوە دروست کردووە
﴿فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ﴾ کە (خوری) گەرمایی و کەڵکیان تێدایە ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە (گۆشتی)
ئەوان دەخۆن ﴿٥﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ﴾ وە بۆ ئێوە هەیە لەو (ئاژەڵانەدا دیمەنی) جوانی و ڕازاوە
﴿حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ﴾ کاتێ دەیان هێننەوە لە لەوەڕگا و کاتێکیش دەیان بەن بۆ لەوەڕگا ﴿٦﴾

﴿وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ﴾ وە(هەندێ لەو ماڵاتانە) بارەکانتان هەڵدەگرن (ودەیبەن) بۆ شار
وجێگایە ﴿لَّمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنفُسِ﴾ کە ئێوە پێی نەدەگەیشتن مەگەر زۆر بەدەرەحەت نەبێت
﴿إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر بەسۆز و بەبەزەییە (بۆ ئادەمی) ٧ ﴿وَالْخَيْلَ
وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ﴾ وە ئەسپ و مایین و ئێستر و گوێ درێژ(ی بۆ دروست کردوون) ﴿لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً﴾
لەبەر ئەوەی سواریان بن و هۆی ڕازانەوەش بن بۆ ئێوە ﴿وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە (خوا) شتی وا
دروست دەکات کە (ئێستا) ئێوە نایزانن ٨ ﴿وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ﴾ ڕێگای ڕاست پیشاندان
(بەبەندەکان) ئەرکی خوایە ﴿وَمِنْهَا جَائِرٌ﴾ وە هەندێك لە ڕێگاکان لار و نارێکە ﴿وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ﴾ وە ئەگەر (خوا) بیویستایە هەمووتانی ڕێنموویی دەکرد ٩ ﴿هُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾
ئەو (خوا) زاتێکە کە لەئاسمانەوە بارانی بۆ باراندوون ﴿لَّكُم مِّنْهُ شَرَابٌ﴾ ئاو خواردنەوەتان لەو
(بارانە)یە ﴿وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ﴾ و هۆی سەوز بوونی ڕووەکیشە کە مەڕ و ماڵاتی لێ دەلەوەڕێنن
١٠ ﴿يُنبِتُ لَكُم بِهِ الزَّرْعَ﴾ بەو (ئاوە خوا) بۆتان دەڕوێنێت کشتوکاڵ ﴿وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ
وَالْأَعْنَابَ﴾ و زەیتوون و دار خورما میو و ڕەز ﴿وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ و هەموو بەرو میوەیەك
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (باس کرا) بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ
ئەو کەسانەی بیر دەکەنەوە ١١ ﴿وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە ڕامی هێناوە بۆتان شەو و ڕۆژ
(بەخزمەتی ئێوەدایە) ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و خۆر و مانگ ﴿وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ﴾ هەروەها
ئەستێرەکانیش ڕام هێنراون بەفەرمانی خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا
(باس کرا) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ ئەوانە کەژیرن و تێدەگەن ١٢ ﴿وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە (ڕامی
هێناوە) بۆتان ئەوەی دروستی کردووە لەزەویدا وبڵاوی کردۆتەوە ﴿مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ﴾ کە ڕەنگ
وجۆریان جیاوازە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا باسکرا ﴿لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ﴾ بەڵگەیەکی
ڕوون هەیە بۆ ئەوانەی کە ئامۆژگاری وەردەگرن ١٣ ﴿وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا﴾
وە ئەو (خوایە) زاتێکە کە دەریای ڕام هێناوە بۆ ئەوەی گۆشتی تازەی لێ بخۆن (مەبەست ماسی
وهاوشێوەکانیەتی) ﴿وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا﴾ وە بۆ ئەوەی خشڵیشی لێ دەربهێنن کەدەی
پۆشن (بۆ خۆ ڕازاندنەوە وەك دوڕ و سەدەف و مرواری) ﴿وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ﴾ و کەشتیەکان
دەبینی ئاوی دەریاکە لەت دەکەن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی هەوڵ بدەن
لەفەزڵ و ڕۆزی خوا بەدەس بێنن و بۆ ئەوەی سوپاسی خواش بکەن ١٤

﴿وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ﴾ وە (خوا) لەزەویدا چەند شاخێکی دامەزراوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمْ﴾ بۆ
ئەوەی ئێوە بەلەرزینیت وبتوانن لەسەری بژین ﴿وَأَنْهَارًا﴾ وەچەم و ڕووبـاری (تیادانـاوە) ﴿وَسُبُلًا
لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ هەروەها ڕێگای زۆر(ی بەدی هێناوە) بۆ ئەوەی ئێوە ڕێ ی پـێ دەربکەن ﴿١٥﴾
﴿وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ﴾ هەروەها نیشانەی زۆری داناوەو بەئەستێرەش خەڵکی ڕێ دەردەکەن
(دەدۆزنەوە) ﴿١٦﴾ ﴿أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لَّا يَخْلُقُ﴾ جا ئایا ئەوەی (ئەمانە) دروست دەکات وەك کەسێك وایە
کە هیچ دروست ناکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئەوە بۆ بیر ناکەنەوە؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا﴾
وە ئەگەر (بتانەوێت) بیمەکانی خوا بژمێرن ناتوانن بیان ژمێرن ﴿إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی
خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٨﴾ ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ﴾ وە خوا دەزانێ چی دەشارنەوە ﴿وَمَا تُعْلِنُونَ﴾
و چی ئاشکرا دەکەن ﴿١٩﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانەش هاواریان لێ دەکەن بێجگەلە خوا
﴿لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ هیچ شتێك دروست ناکەن بەڵکو خۆیان دروست کراون ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْوَاتٌ غَيْرُ
أَحْيَاءٍ﴾ مردووی بێ گیانن ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ (ئەو بتانە) هەست ناکەن کەی (خۆیان
وخەڵکی) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ خوای ئێوە خوایەکی تاك و تەنیایە
﴿فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ جا ئەوانەی کەبڕوا ناهێنن بەڕۆژی دوایی ﴿قُلُوبُهُم مُّنكِرَةٌ وَهُم
مُّسْتَكْبِرُونَ﴾ دڵەکانیان بێ باوەڕەو هەمیشە خۆیان بەزل دەزانن ﴿٢٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ ڕاستە
بێگومان خوا دەزانێت ﴿مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەئەوەی دەی شارنەوەو ئەوەی ئاشکرای دەکەن
﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا خۆ بەزل زانانی خۆش ناوێت ﴿٢٣﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُم
مَّاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ﴾ وە کاتێك پێیانە بوترێت ئایا پەروەردگارتان چی ناردوتە خوارەوە
﴿قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێن حیکایەت وئەفسانەی پڕو پوچی پێشووەکان ﴿٢٤﴾ ﴿لِيَحْمِلُوا
أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً﴾ بۆ ئەوەی باری گوناهی خۆیان بەتەواوی هەڵبگرن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دوایدا
﴿وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُم﴾ لەگەڵ هەندێك لەباری گوناهی ئەوانەی کە ئەمان گومڕایان دەکردن
﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ زانیاری ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ﴾ بیدارین زۆر بەدە ئەوەی کەهەڵیدەگرن (و دەیگرنە
ئەستۆ) ﴿٢٥﴾ ﴿قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەش کە لەپێش ئەمانەوە بوون پیلانیان گێڕا
﴿فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُم مِّنَ الْقَوَاعِدِ﴾ جا خوا کۆشك و خانووەکانیانی لەبن و بنەوە دەرهێنا
﴿فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ﴾ ئەوسا سەربانەکانیان لەسەریانەوە ڕوخا بەسەریاندا ﴿وَأَتَاهُمُ
الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەلایەکەوە سزایان بۆ هات کەهەستیان پێ نەدەکرد ﴿٢٦﴾

﴿ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ﴾ پاشان لەرۆژی دواییدا ریسوا و سەرشۆڕیان دەکات ﴿وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ
الَّذِينَ﴾ و (خوا پێیان) دەفەرموێت لەکوێن ئەو هاوبەشانەی ﴿كُنتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ﴾ کەئێوە لەبەر
ئەوان ململانێی (پێغەمبەرەکان و بڕواداران) تان دەکرد دەربارەیان ﴿قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ ئەوانەی
زانیاریان پێ درابوو دەڵێن ﴿إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ﴾ بەڕاستی ریسوایی و بەدبەختی ئەمڕۆ ﴿عَلَى
الْكَافِرِينَ﴾ بۆ بێ باوەڕانە ٢٧ ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکان گیانیان دەکێشن
﴿ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ﴾ لە کاتێکدا ستەمکار بوون لەخۆیان ﴿فَأَلْقَوُا السَّلَمَ﴾ جالەو کاتەدا مل کەچ دەبن
﴿مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوءٍ﴾ (و دەڵێن) ئێمە هیچ خراپەیەکمان نەکردووە ﴿بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾
بەڵێ (خراپەتان کردووە) بێگومان خوا ئاگادارە بەو کردەوانەی کەئێوە دەتانکرد ٢٨ ﴿فَادْخُلُوا
أَبْوَابَ جَهَنَّمَ﴾ کەواتە بەدەرگاکانی دۆزەخدا بڕۆنە ژوورەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا بمێننەوە بەهەمیشەیی
و (هەتاهەتایی) ﴿فَلَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای جێگەی خۆبەگەورەزانان چەند ناخۆش و خراپە ٢٩
﴿وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ وە وترا بەوانەی کەخۆیان پاراست (لە بێ بڕوایی) ﴿مَاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا﴾
ئەوە پەروەردگارتان چی ناردوتە خوارەوە؟ دەڵێن خێر و چاکە ﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا
حَسَنَةٌ﴾ بۆ ئەوانەی کە لەم دونیایەدا چاکەیان کردووە چاکە هەیە ﴿وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ﴾ و بێگومان
جێگای رۆژی دوایی چاکترە ﴿وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ﴾ وە چ خۆشەماڵ و شوێنی پارێزکاران ولەخواترسان
٣٠ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ بەهەشتانێک جێگای مانەوەی هەمیشەیی کەئەوان دەچنەسەری
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکانی دەڕۆن بەژێر (قەسر و درەختەکان) یاندا ﴿لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾
لەو بەهەشتەدایە ئەوەی بیانەوێ بۆیان ئامادەیە ﴿كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ﴾ ئابەو جۆرە خوا پاداشتی
خۆپارێزەران و خواناسان دەداتەوە ٣١ ﴿الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ﴾ ئەوانەی کەفریشتەکانی
(گیان کێشان) گیانیان دەکێشن بەپاکی ﴿يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ﴾ (فریشتەکان) دەڵێن سەلامتان لێ
بێت ﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بچنە بەهەشتەوە بەهۆی ئەوەی کەدەتانکرد (لەدونیادا) ٣٢
﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئایا (ئەو بێ باوەڕانە) چاوەڕێی چی ئەکەن جگە لەوەی
فریشتەکان بۆیان بێن و (گیانیان بکێشن) ﴿أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ﴾ یان فەرمانی پەروەردگارت بێت
(بۆ سزادانیان) ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش ئەمانیش هەر وەکو ئەمەیان کرد
﴿وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ﴾ و خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان
لەخۆیان دەکرد ٣٣ ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ لەئاکامدا تۆڵەی ئەو خراپانەیان تووش بوو
کەکردوویان ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ وە ئەو (سزا) ی کەئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد دەوری دان
و هاتەسەریان ٣٤

﴿وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ وە ئەوانەی هاوبەشیان دانـاوە بۆ خـوا دەڵێن ﴿لَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگـەر خـوا
بیویستایە ﴿مَا عَبَدْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾ بێجگە لەو (خـوا) هـیـچ شـتێکمان نەدەپەرسـت ﴿نَّحْنُ وَلَا
آبَاؤُنَا﴾ نە ئێمەو نە باوو باپیرانمان ﴿وَلَا حَرَّمْنَا﴾ وە حەرامیشمان نەدەکرد ﴿مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك
بەبێ فەرمانی ئەو ﴿كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ پێشـانی ئەمانیش هەر بەو جۆرەیان دەکرد ﴿فَهَلْ عَلَى
الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ ئایا پێغەمبەران هیچیان لەسەرە بێجگە لەڕاگەیاندنێکی ﴿الْمُبِينُ﴾ ئاشکرای (ئاینی
یەکتاپەرستی) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا﴾ سـوێند بەخـوا لەناو هەموو گەل و ئوممەتێکدا
پێغەمبەرێکمـان ناردووە ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾ (کە فەرمـان دەکەن بەخەڵکی) بەوەی
تەنها خوا بپەرستن و دوور بکەونەوە لە (پەرستنی) هەر پەرستراوێکی تر ﴿فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى اللَّهُ﴾ جا
خوا هەندێکی لەو (ئوممەتانە) ڕێنموونی کرد ﴿وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ﴾ و هەندێکیشیان (لەبەر
خراپیـان) گومڕایـی یەخەی گرتن ﴿فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا﴾ دەی بەزەویدا بگەڕێن و تەماشا کەن
﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ سـەرئەنجامی بێ باوەڕان چـۆن بوو ﴿٣٦﴾ ﴿إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ﴾
هەرچەند زۆر سووربی لەسەر ڕێنموونی ئەوانە (بێ سوودە) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ﴾ چونکە
بەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسێك ناکات کە (بیەوێ) گومڕای بکات ﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ هیچ
پشتیوانێکیشیان نی یە ﴿٣٧﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ وە ئەوانە زۆر توند سوێندیان دەخوارد بەخوا
﴿لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَن يَمُوتُ﴾ (دەیان ووت) هەرکەس بمرێت خوا زیندووی ناکاتەوە ﴿بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا﴾
بەڵێ (زیندووی دەکاتەوە) بەڵێنێکی هەق و ڕاستی خوایە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام
زۆربەی خەڵکی نازانن ﴿٣٨﴾ ﴿لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ بۆئەوەی ڕوونی بکاتەوە بۆ خەڵکی ئەوەی
تیایدا جیاوازن ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وەتا ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون بزانن ﴿أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ﴾
کەبەڕاستی ئەوان درۆزن بوون ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ﴾ بەڕاستی کاتێك (زیندووکردنەوە
وەدیهێنانی هەرشتێکمان) بوێت ﴿أَن نَّقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ (ئەمەیە) کەپێی دەڵێین ببە ئەویش یەکسەر
دەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی لەڕێی خـوادا کۆچیان کـرد ﴿مِن بَعْدِ مَا ظُلِمُوا﴾ دوای
ئەوەی ستەمیان لێ کرا ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ بێگومان لەدونیادا نشتەجێیان دەکەین زۆر
بەچاکی ﴿وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ وە بەڕاستی پاداشتی ڕۆژی دوایی گەورەترە ئەگەر پێی
زانیبە ﴿٤١﴾ ﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانە کەسانێك بوون دانیان بەخۆیاندا گرت و تەنها
پشتیان بەپەروەردگاریان دەبەست ﴿٤٢﴾

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە رەوانەمان نەکردووە لەپێش تۆ ﴿إِلَّا رِجَالًا نُّوحِي إِلَيْهِمْ﴾ جگە لە پیاوێ
کە پەیامان بۆ ناردوون ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ﴾ دەی پرسیار بکەن لەزانایان ﴿إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾
ئەگەر ئێوە نازانن ﴿٤٣﴾ ﴿بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ﴾ لەگەڵ چەندین بەڵگەو پەڕاوی ئاسمانی ﴿وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ
الذِّكْرَ﴾ وقورئانیشمان بۆ تۆ نارد ﴿لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی
ئەوەی بۆیان نێردراوەتە خوارەوە ﴿وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیر بکەنەوەو تێ بگەن ﴿٤٤﴾ ﴿أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا
السَّيِّئَاتِ﴾ دەی ئایا ئەوانەی کەپیلان و خراپەیان کردووە بێ باکن و ناترسن لەوەی ﴿أَن يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ
الْأَرْضَ﴾ کەخوا بیانبات بەناخی زەویدا ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ﴾ یان سزایان بۆ بێت ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾
لەشوێنێکەوە کەهەستی پێ ناکەن ﴿٤٥﴾ ﴿أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِمْ﴾ یان (سزا) بیان گرێت لەکاتی گەڕان
و هاتوچۆیاندا ﴿فَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ﴾ ئیتر ناتوانن خۆیان قوتار کەن ﴿٤٦﴾ ﴿أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَىٰ تَخَوُّفٍ﴾ یان لەکاتێکدا
دەترسن (لەسزادان) لەناویان ببات ﴿فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ بێگومان پەروەردگارتان زۆر دڵسۆز
ومیهرەبانە ﴿٤٧﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ﴾ ئایا ئەوانە نابینن و سەرنج نادەن کە هەرچی خوا دروستی
کردووە ﴿يَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ﴾ سێبەرەکانیان دەگۆڕێت ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ﴾ بەلای ڕاست و چەپیدا
﴿سُجَّدًا لِّلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ﴾ بەملکەچیەوە سوژدە بۆ خوا دەبەن ﴿٤٨﴾ ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە هەر بۆ خوا سوژدە دەبەن ﴿مِن دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾
لەگیان لەبەران و فریشتەکان لەهەمان کاتدا خۆشیان بەگەورە نازانن ﴿٤٩﴾ ﴿يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ﴾
لە پەروەردگاریان دەترسن کەلەلای سەروویانەوەیە ﴿وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ و هەر فەرمانێکیان
پێ بکرێت دەیکەن ﴿٥٠﴾ ﴿وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَٰهَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ خوا فەرمووی دوو پەرستراو بۆ خۆتان
دامەنێن ﴿إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بێگومان پەرستراو(ی ئێوە) تەنها یەکێکە (کەخوای گەورە وبالادەستە)
﴿فَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ﴾ کەواتە هەر لەمن بترسن ﴿٥١﴾ ﴿وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە تەنها موڵکی خوایە
ئەوەی لەئاسمانەکان و لەزەویدایە ﴿وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا﴾ وە گوێڕایەڵی بەردەوام هەر بۆ ئەوە ﴿أَفَغَيْرَ اللَّهِ
تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا لەغەیری خوا دەترسن؟ ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ﴾ وە هەر چاکە و بەهرەیەکتان
هەبێت ئەوە هەمووی لەخواوەیە ﴿ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ﴾ پاشان کاتێک دووچاری زیان و ناڕەحەتیەک بن
﴿فَإِلَيْهِ تَجْأَرُونَ﴾ ئەوە بەدەو هاوار هەر بۆلای ئەو دەبەن ﴿٥٣﴾ ﴿ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنكُمْ﴾ لەپاشان کاتێک
ناڕەحەتیەکەی لەسەر لابردن ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنكُم﴾ کتوپڕ دەستەیەک لە ئێوە ﴿بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾ هاوبەش
بریار دەدەن بۆ پەروەردگاریان (وە دەگەڕێنەوە سەر بێ باوەڕی) ﴿٥٤﴾

﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ﴾ (تاکو کوفری) تا بێباوەڕ و سپڵە بن بەرامبەر ئەوەی پێمان بەخشیون
﴿فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وە (لەدونیادا) ڕابوێرن جا لەمەودوا دەزانن (چیتان لێ دەکەین) ٥٥
﴿وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە (بت پەرستان) بۆ ئەو (بت)انەی کەهیچ نازانن دادەنێن ﴿نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ﴾
بەشێك لەوەی کەئێمە پێمان بەخشیوون (لەخواردن و خواردنەوە) ﴿تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ
تَفْتَرُونَ﴾ سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەسەر ئەو درۆو بوختانەی کەهەڵتان دەبەست ٥٦
﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ﴾ ئەو (بت پەرستانە) کچان بۆ خوا دادەنێن (و دەڵێن فریشتەکان کچی خودان)
﴿سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خواو بۆ خۆشیان چییان پێ خۆشە (دایدەنێن کە
حەزیان لە کوڕە) ٥٧ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَى﴾ هەرکاتێ یەکێك لەوانە مزگێنی کچی پێ بدرێت
﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕووی ڕەش داتەگەڕێت و بۆ خۆی پێش دەخواتەوە ٥٨ ﴿يَتَوَارَى مِنَ الْقَوْمِ﴾
خۆی دەشارێتەوە لەخەڵکی ﴿مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ﴾ لەبەر ئەو مژدە خراپەی پێی دراوە (بەگومانی
خۆی) ﴿أَيُمْسِكُهُ عَلَى هُونٍ﴾ ئایا (ئەو کچە) بهێڵێتەوە بەسەرشۆڕ(ی بەخێوی بکات) ﴿أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ﴾
یان زیندە بەچاڵی کات ﴿أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ بێدار بن ئای چەند خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن! ٥٩
﴿لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بۆ ئەوانە هەیە کە بڕوایان بەڕۆژی دوایی نییە ﴿مَثَلُ السَّوْءِ﴾ نموونەی خراپ
﴿وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى﴾ نموونەی هەرە بەرزیش هەر بۆ خوایە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو (خوا)
زاڵی بەدەسەڵاتی کاردروستە ٦٠ ﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی سزا بدایە ﴿بِظُلْمِهِمْ﴾
بەهۆی ستەم (و بێ بڕوایی) یانەوە ﴿مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ﴾ هیچ گیان لەبەرێ (مرۆڤ)ێکی لەسەر
(زەوی)دا نەدەهێشت ﴿وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ بەڵام دوایان دەخات تا کاتی دیاری کراو (بۆیان)
﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ جا کاتێك کاتی دیاری کراویان هات (ڕۆژیان تەواو بوو) ﴿لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً﴾ هیچ
کات و ساتێك دوانا کەون ﴿وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ﴾ و پێشیش ناکەون ٦١ ﴿وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ﴾ وە ئەو
شتی بۆ خوا دادەنێن کەخۆیان حەزی لێ ناکەن ﴿وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ﴾ وە زمانیان بەدرۆ دەڵێ
﴿أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَى﴾ کەبێگومان پاداشتی زۆر چاك هەر بۆ ئەوانە ﴿لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ﴾ ڕاستە
و گومانی تێدا نییە (پاداشتی) ئەوانە هەر ئاگری (دۆزەخ)ەو ڕوو بەپەلە دەبرێن (بۆی) ٦٢
﴿تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرانمان ناردووە بۆ سەر گەلانی پێش تۆ
﴿فَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ جا شەیتان کردەوە (خراپەکان)یانی بۆ ڕازاندنەوە ﴿فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ﴾
بۆیە ئەمڕۆ (شەیتان) پشتیوانیانە ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوانە سزای سەختی بەئازار هەیە ٦٣
﴿وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ وە ئێمە قورئانمان نەناردوەتە خوارەوە بۆت ﴿إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ﴾ مەگەر بۆ ئەوەی
ڕوونی بکەیتەوە بۆ خەڵکی ﴿الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ﴾ ئەوەی کەتیایدا جیاواز بوون ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ﴾ وە ڕێنموویی و میهرەبانیش بێت بۆ کەسانێ کەباوەڕ دێنن ٦٤

﴿وَاللَّهُ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا بەو (بارانە)
زەوی زیندوو کردەوە دوای ئەوەی کەمردبوو ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ نیشانە
و بەڵگەیەکی ڕوون هەیە بۆ کەسانێك کە(ڕاستی) دەبیستن ﴿٦٥﴾ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾ وە بەڕاستی
لەئاژەڵ و ماڵاتیشدا بۆ ئێوە پەند و ئامۆژگاری هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ﴾ لەوەی لەناو سکی
دایە بەئێوەی دەنۆشین ﴿مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِّلشَّارِبِينَ﴾ لەنێوان سەرگین (پیسی) و خوێندا
شیرێکی پاکی بێ خەوشتان پێ دەنۆشێت ﴿٦٦﴾ ﴿وَمِن ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ﴾ وە لەبەروبوومەکانی
دار خورما و ترێکەیش ﴿تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا﴾ (خواردنەوەی) سەرخۆشکەری لێ دروست دەکەن
﴿وَرِزْقًا حَسَنًا﴾ وە ڕزقی و بژێوی پاك و چاکیش (لێ دروست دەکەن وەك مێوژ و دۆشاو) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا نیشانە هەیە بۆ کەسانێك کەتێدەگەن ﴿٦٧﴾ ﴿وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ﴾
وە پەروەردگارت سرووشی (ئیلهامی) کرد بۆ هەنگ ﴿أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ کە لەچیاکاندا خانوو
(بۆ خۆت) سەر بدە ﴿وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ﴾ و لە(کونی) دار و درەختەکان لەو (شوێن)ەی
کەخەڵکی دروستی دەکەن (بۆی) ﴿٦٨﴾ ﴿ثُمَّ كُلِي مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ پاشان لەهەموو بەروبوومێك بخۆ
﴿فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا﴾ ئەوسا ئەو ڕێگایانەی پەروەردگارت بگرە بەر بەملکەچی ﴿يَخْرُجُ مِن بُطُونِهَا﴾
لەسکی ئەو (هەنگانەوە) دێتە دەر ﴿شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ﴾ خواردنەوەیەك (هەنگوین) کە ڕەنگەکانی
جیاوازە ﴿فِيهِ شِفَاءٌ لِّلنَّاسِ﴾ کەشیفای تێدایە بۆ خەڵکی ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان
لەوەدا نیشانەی گەورە هەیە بۆ کەسانێك کەبیر دەکەنەوە ﴿٦٩﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ﴾ بێگومان
خوا ئێوەی دروست کردووە پاشان دەتان مرێنێت ﴿وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ﴾ وە هەندێك
لەئێوە (زۆر پیر دەبن تا) دەگەڕێنرێتەوە بۆ لاوازترین تەمەن ﴿لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا﴾ بۆ ئەوەی
لەپاش زانین هیچ شتێك نەزانێت (هەموو شتێکی لەبیر بچێتەوە) ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی
خوا زانای بەتوانایە ﴿٧٠﴾ ﴿وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ﴾ وە خوا فەزڵی هەندێکتانی داوە
بەسەر هەندێکیاندا لە(پێدانی) ڕزق و ڕۆزی دا ﴿فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾
جائەوانەی کەفەزڵی خودایان بەسەرەوەیە و ڕزق و ڕۆزییان زۆرە بەشی بەندەکانی لێ نادەن
﴿فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ﴾ تابەهۆی ئەوەوە ئەوان (بەندەکان و) ئەمان یەکسان بن تێیدا ﴿أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾
دەی ئایا ئەوانە ئینکاری چاکەو نیعمەتەکانی خوا دەکەن؟ ﴿٧١﴾ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾
وە خوا لەڕەگەزی خۆتان هاوسەری بۆ بەدی هێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَاجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةً﴾
وە لەژن و هاوسەرەکانتان کوڕ و نەوەی بۆ فەراهەم هێناون ﴿وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕزق و ڕۆزی
پاك و خۆشی پێداوون ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان هەر بە ناهەق و بەتاڵ باوەڕ دێنن
﴿وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾ وە بەچاکەو نیعمەتەکانی بێ باوەڕ و سپڵەن ﴿٧٢﴾

﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوان لەجیاتی خوا شتانێ دەپەرستن ﴿مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا﴾ کەخاوەنی هیچ ڕزق و ڕۆزییەکی ئەوان نین ﴿مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا﴾ نەلە ئاسمانەکان و نە لەزەویدا ﴿وَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ و ناشتوانن (ڕۆزییان بدەن) ﴿٧٣﴾ ﴿فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ﴾ کەواتە وێنە بۆ خوا مەهێنەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێت و ئێوە نازانن ﴿٧٤﴾ ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوكًا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە بەبەندەیەکی خاوەن دار ﴿لَّا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نیە ﴿وَمَن رَّزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا﴾ لەگەڵ کەسێکی (باوەڕدار) کەڕزق و ڕۆزی چاکمان پێ داوە لەلایەن خومانەوە ﴿فَهُوَ يُنفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا﴾ ئەویش لەو (ڕۆزییە)ی دەبەخشێت بەنهێنی و ئاشکرا ﴿هَلْ يَسْتَوُونَ﴾ ئایا ئەو دووانە یەکسانن ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٧٥﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ﴾ وە هەروەها خوا نموونەی هێناوەتەوە بەدوو پیاو ﴿أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ یەکێکیان لاڵی زگماکە کەتوانای بەسەر هیچ شتێکدا نیە ﴿وَهُوَ كَلٌّ عَلَىٰ مَوْلَاهُ﴾ و ئەو (پیاوە) ئەرك و بارە بەسەر خاوەنەکەیەوە ﴿أَيْنَمَا يُوَجِّههُّ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ﴾ بەرەو هەرشوێنێك بینێرێ هیچ خێر و چاکەیەك ناهێنێتەوە ﴿هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَن يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ﴾ ئایا ئەو کەسە یەکسانە لەگەڵ کەسێك فەرمان بەداد گەری بدات ﴿وَهُوَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ و ئەو (کەسە) لەسەر ڕێگەیەکی ڕاست بێت ﴿٧٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە هەر بۆ خوا بە نهێنی و پەنهانیەکانی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ﴾ وە هاتنی ڕۆژی دوایش (بەلای خواوە) ﴿إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ﴾ هەر وەکو چاو تروکانێك وایە یان نزیك تر لەوەش ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٧٧﴾ ﴿وَاللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّن بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ خوا ئەو خوایە یە کە ئێوەی لەسکی دایکتان دەرهێناوە ﴿لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا﴾ کە هیچتان نەدەزانی ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە (خوا) گوێ و چاو و دڵی پێدان ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ بۆ ئەوەی سوپاسی (خوا) بکەن ﴿٧٨﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ﴾ ئایا ئەوان سەرنجی باڵندەیان نەداوە؟ ﴿مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ﴾ کەچۆن لەهەوای ئاسماندا ڕام هێنراون ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ﴾ بێجگە لەخوا کێ ڕایان دەگرێت (لەو ئاسمانەوە) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەو (ڕاگیرکردنە) دا چەند نیشانە و بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕدەکەن ﴿٧٩﴾

﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّن بُيُوتِكُمْ سَكَنًا﴾ وە خوا ماڵەکانتانی کردووە بەجێی دانیشتن و حەوانەوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم
مِّن جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا﴾ وە لەپێستی ئاژەڵیش دەوارو ڕەشماڵی بۆ فەراهەم هێناون ﴿تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ
ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ﴾ (هەڵیدەگرن و دەگوێزنەوە) بە ئاسانی لەڕۆژی کۆچ و بارکردنتاندا و
لەڕۆژی مانەوەو نیشتەجێ بونتاندا ﴿وَمِنْ أَصْوَافِهَا وَأَوْبَارِهَا﴾ وە (سازاندویەتی بۆتان) لەخوری و کوڵکی
(ئەو ئاژەڵانە) ﴿وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا﴾ وەلە مووەکانیان شتومەکی ناوماڵ کەکەڵکی لێ وەردەگرن
﴿إِلَىٰ حِينٍ﴾ تا ماوەیەك ﴿٨٠﴾ ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّمَّا خَلَقَ ظِلَالًا﴾ وە خوا لەوەی کەدروستی کردوە
سێبەری زۆری بەخشیووە بوتان ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا﴾ وە لەچیاکاندا پەناگا
ولەشکەوتی بۆ سازدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ﴾ وە سازیداوە بۆتان جل
وپۆشاکێك کەدەتان پارێزێ لەگەرما ﴿وَسَرَابِيلَ تَقِيكُم بَأْسَكُمْ﴾ هەروەها جل وپۆشاکێك کە لەکاتی
جەنگدا دەتان پارێزێت (لەدوژمن) ﴿كَذَٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ﴾ ئا بەو جۆرە چاکەو بەهرەکانی
خۆی تەواو دەکات بەسەرتانەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ﴾ بۆ ئەوەی مل کەچ و موسوڵمان بن ﴿٨١﴾
﴿فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ﴾ ئەوسا ئەگەر ئەوان ڕوویان وەرگێڕا ئەوە بێگومان ئەوەی لەسەر
تۆیە تەنها ﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ ڕاگەیاندنی ئاشکرای (ئایەتەکانە) ﴿٨٢﴾ ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ ئەوانە
بەهرەکانی خوا دەناسن (و دەزانن) ﴿ثُمَّ يُنكِرُونَهَا﴾ پاشان نکۆڵی دەکەن ﴿وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ﴾
وە زۆربەی ئەوانە هەر بێ باوەڕن ﴿٨٣﴾ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ڕۆژێك دێ ئێمە
لەهەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) یان بۆ دەنێرین ﴿ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوسا
مۆڵەت نادرێت بەوانەی باوەڕیان نەهێناوە ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ بیانوشیان لێ وەرناگیرێت
﴿٨٤﴾ ﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ﴾ وە کاتێ ئەوانەی ستەمیان کردوە سزای دۆزەخ دەبینن
﴿فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ سزاکەیان لەسەر سووك ناکرێت مۆڵەتیش نادرێن ﴿٨٥﴾
﴿وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ﴾ وە کاتێك ئەوانەی کەهاوبەشیان داناوە پەرستراوەکانیان
دەبینن ﴿قَالُوا﴾ دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەوانە پەرستراوەکانمان
﴿الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِن دُونِكَ﴾ کە ئێمە هاوارمان لێ ئەکردن لەجیاتی تۆ ﴿فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ﴾
ئەمجا ئەو (پەرستراوانە) ووتەیان ئاڕاستە دەکەن (و دەڵێن) بەڕاستی ئێوە ﴿لَكَاذِبُونَ﴾ درۆزن
﴿٨٦﴾ ﴿وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ﴾ وەلەو ڕۆژەدا هەموو گوێڕایەڵی و ملکەچی ئەنوێنن بۆ خوا
﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ وە ون دەبێت لێیان ئەو درۆیانەی کەهەڵیان دەبەست
(لەدونیادا) ﴿٨٧﴾

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون و بەرگری خەڵکیان کردووە
لەڕێگەی خوا ﴿زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ﴾ جگە لە سزاکەی خۆیان سزایان بۆ زیاد دەکەین ﴿بِمَا
كَانُوا يُفْسِدُونَ﴾ لەبەر ئەوەی کەخراپەکاریان دەکرد ﴿٨٨﴾ ﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە ئەو
ڕۆژەی کەئێمە لە هەر ئوممەتێك شایەتێك (پێغەمبەرێك) دەنێرین ﴿عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ﴾ بۆسەریان
لەخۆیان (کەشایەتیان لێ بدات) ﴿وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ﴾ وە تۆش دەهێنین (ئەی موحەممەد
ﷺ) بەشایەت لەسەر ئەوانە ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ وە ئێمە قورئانمان ناردوەتە خوارەوە بۆت
﴿تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ﴾ کەڕوون کەرەوەیە بۆ هەموو شتێك ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ وە ڕێنموونی
ومیهرەبانی و مژدەیە بۆ موسڵمانان ﴿٨٩﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾ بەڕاستی خوا فەرمان دەدات
بەدادگەری و بەچاکە ﴿وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ﴾ و بە بەخشین بەخزم و خوێش ﴿وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ
وَالْبَغْيِ﴾ وە (خوا) بەرگری دەکات لەداوێن پیسی و خراپە و دەست درێژی ﴿يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾
ئامۆژگاریتان دەکات بۆ ئەوەی پەند وەرگرن و بیربکەنەوە ﴿٩٠﴾ ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدتُّمْ﴾
وەبەڵێنی خوا بەجێ بێنن کاتێ کەبەڵێن دەدەن ﴿وَلَا تَنقُضُوا الْأَيْمَانَ﴾ وبەڵێن وپەیمانەکانتان مەشکێنن
﴿بَعْدَ تَوْكِيدِهَا﴾ لەپاش بەستن ودووپاتکردنەوەیان ﴿وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا﴾ لەکاتێکدا
خواتان کردووە بەشایەت و چاودێر بەسەر خۆتانەوە ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی هەرچی
دەکەن خوا دەیزانێت ﴿٩١﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا﴾ وەك ئەو (ئافرەتە) مەبن کەڕستەکەی کردەوە
بەخوری ﴿مِن بَعْدِ قُوَّةٍ أَنكَاثًا﴾ لەپاش بادان و ڕستن و شەتەك دانی ﴿تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ﴾
سوێندو پەیمانەکانتان دەکەن بەهۆی ناپاکی و فرو فێڵ لەنێوانتاندا ﴿أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ﴾ لەبەر
ئەوەی دەستەو کۆمەڵێك زۆرتر و بەهێزترە لەدەستەو کۆمەڵێکی تر ﴿إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ﴾ خوا بەوە
تاقیتان دەکاتەوە ﴿وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە سوێند بەخوا لەڕۆژی دواییدا بۆتان ڕوون دەکاتەوە
﴿مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾ ئەوەی کەئێوە تیایدا جیاواز بوون ﴿٩٢﴾ ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾
وە ئەگەر خوا بیویستایە ئێوەی دەکرد بەیەك ئوممەت ﴿وَلَٰكِن يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام (خوا) هەر
کەسێکی بوێت گومڕای دەکات (بەهۆی سەرکەشی خۆیەوە) ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسێکیشی
بوێت ڕێنموونی دەکات ﴿وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە سوێند بەخوا پرسیارتان لێ دەکرێت لەوەی
کەدەتانکرد ﴿٩٣﴾

﴿وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ﴾ وە سوێند و پەیمانتان مەکەن بەهۆی ﴿دَخَلًا بَيْنَكُمْ﴾ فێڵ و ناپاکی
لەنێوان یەکتردا ﴿فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا﴾ تا پێ لەپاش جێگیر بوونی (لەسەر باوەڕ) هەڵەخلیسکێ
﴿وَتَذُوقُوا السُّوءَ﴾ و سزاو ناڕەحەتی بچەژن ﴿بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بەهۆی بەرهەڵستی
کردنتان لەڕێبازی خوا ﴿وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (ئەگەر وابێ) سزای زۆر گەورەتان بۆ دەبێت (٩٤)
﴿وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا﴾ وە بەڵێن و پەیمانی خوا بەنرخێکی کەم مەگۆڕنەوە ﴿إِنَّمَا
عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ بەڕاستی ئەوەی کەلای خوا هەیە چاکترە بۆتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر
ئێوە بزانن (٩٥) ﴿مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ﴾ (چونکە) هەرچی لای ئێوەیە تەواو دەبێت ئەفەوتێت
و نامێنێت بەڵام ئەوەی لای خوایە هەر دەمێنێت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ﴾ سوێند بەخوا
ئەوانەی کە بەئارام بوون پاداشتیان دەدەینەوە ﴿بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەپاداشتی چاکتر لە
کردەوەکانیان (٩٦) ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى﴾ هەرکەسێ لەنێر یان مێ کردەوەی چاکی
کردبێت ڕیبکات ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً﴾ و بڕواداریش بوو بێت ئەوە سوێند بەخوا
بەژیانێکی خۆش دەیژیەنین ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ﴾ و سوێند بێ پاداشتیان بدەینەوە بەچاکتر
﴿مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ لەوەی کەئەوان دەیانکرد (٩٧) ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
کاتێک ویستت قورئان بخوێنی ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ﴾ پەنا بگرە بەخوا لەشەیتانی نەفرین
لێکراو و دەرکراو لەبەرەیی خوا (٩٨) ﴿إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دەسەڵاتی نی
یە ﴿عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەسەر ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وەپشت
بە پەروەردگاریان دەبەستن (٩٩) ﴿إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ﴾ تەنها دەسەڵاتی بەسەر ئەوانەدا هەیە
﴿يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ﴾ کە ئەو (شەیتان) دەکەنە دۆست پشتیوانی خۆیان و ئەوانەی بەهۆی
ئەوەوە بوونەتە هاوەڵدانەر (١٠٠) ﴿وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ﴾ هەر کاتێک ئایەتێک لەجێی ئایەتێکی
تر دادەنێین ﴿وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ﴾ وەخوا چاکتر دەزانێ چی دەنێرێتە خوارەوە ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ
مُفْتَرٍ﴾ دەڵێن تۆ لە خۆتەوە درۆ هەڵدەبەستی بەناوی خواوە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (وانیە) بەڵکو
زۆر بەیان هیچ نازانن (١٠١) ﴿قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ﴾ بڵێ جوبرەئیل دایبەزاندوە ﴿مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ﴾ لەلایەن
پەروەردگارتەوە بەڕاستی ﴿لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دامەزراویان بکات
﴿وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ﴾ و ڕێنموونی و مژدەش بێت بۆموسوڵمانان (١٠٢)

﴿وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە دەزانین کەئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن
﴿إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ﴾ هەر ئادەمی یە (ئەم قورئانەی) فێری (موحەممەد) دەکات (مەبەستیان
کابرایەکی رۆمی بوو) ﴿لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ﴾ کەچی زمانی ئەو کەسەی ئەوەی
دەدەنەپاڵ عەجەمی یە ﴿وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُّبِينٌ﴾ و ئەم (قورئانە)ش بەزمانی عەرەبی پاراو و روون
(دابەزیوە) ﴿١٠٣﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەبڕوایان بەئایەتەکانی خوا
نی یە ﴿لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ خوای گەورە ڕێنموویان ناکات، وسزای سەختی بۆ
ئامادەکردوون ﴿١٠٤﴾ ﴿إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ﴾ بێگومان تەنها ئەوانە درۆهەڵدەبەستن بەدەری
خوا ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ کەباوەڕیان بەئایەتەکانی خوا نی یە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾
وهەر خۆیان درۆزن ﴿١٠٥﴾ ﴿مَن كَفَرَ بِاللَّهِ مِن بَعْدِ إِيمَانِهِ﴾ ئەو کەسەی بێ باوەڕ بێ بەخوا لەپاش
باوەڕهێنانی ﴿إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ﴾ مەگەر کەسێک زۆری لێ کرابێت ﴿وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ﴾ و دڵیشی
دامەزراو و ئارام بێت بەباوەڕ ﴿وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا﴾ بەڵام کەسێ دڵی خۆش و شادمان
بێت بەبێ باوەڕی ﴿فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ﴾ ئەوە بەر خەشم و قینی خوا کەوتوون ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ﴾ و سزای گەورەیان دەبێ ﴿١٠٦﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ﴾ ئەم (هەڕەشەیە) لەبەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانە
﴿اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ ژیانی دونیایان لاخۆشەویستتر بوو لەژیانی ڕۆژی دوایی
﴿وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾ وبەڕاستی خوا ڕێنموونی کەسانی بێ باوەڕ ناکات ﴿١٠٧﴾
﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ خوا موری ناوە بەسەر دڵ ﴿وَسَمْعِهِمْ
وَأَبْصَارِهِمْ﴾ و بەسەر گوێ و چاویاندا ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن بێ ئاگایان ﴿١٠٨﴾
﴿لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ ڕاستە و بێگومان ئەوانە لەڕۆژی دواییدا ﴿هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر ئەوان
زەرەرمەندن ﴿١٠٩﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی کۆچیان
کردوە ﴿مِن بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا﴾ لەپاش ئەوەی سزا دران پاشان جیهاد و تێکۆشانیان کرد
﴿وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِن بَعْدِهَا﴾ و بەئارام بوون بێگومان پەروەردگارت لەدوای ئەوە ﴿لَغَفُورٌ
رَّحِيمٌ﴾ لێ بووردەی میهرەبانە (پێیان) ﴿١١٠﴾

﴿يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ﴾ ئەو ڕۆژێکدا کەهەموو کەسێك دێت ﴿تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا﴾ بەرگری لەخۆی
دەکات ﴿وَتُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ﴾ وەهەموو کەسێك هەرچی کردبێت پاداشتی تەواوی وەردەگرێ
﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ و ئەوان ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١١١﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە
بە(خەڵکی) گوندو شارێك ﴿كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً﴾ کە هێمن و دڵنیا بوون ﴿يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا﴾
ڕزق و ڕۆزی زۆری بۆ دەهات ﴿مِنْ كُلِّ مَكَانٍ﴾ لەهەموو شوێنێکەوە ﴿فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ﴾ کەچی
بەرامبەر چاکە و نیعمەتەکانی خوا ناسوپاس و سپڵە بوون ﴿فَأَذَاقَهَا اللَّهُ﴾ جا خوا بەو هۆیەوە کردی
بەبەر (خەڵکەکە)یدا ﴿لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ﴾ پۆشاکی برسێتی و ترس و بیم ﴿بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾
لەبەر ئەو کردەوانەی کەدەیانکرد ﴿١١٢﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی پێغەمبەرێکیان
لەخۆیان بۆهات ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ کەچی باوەڕیان پێ نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾ جا سزا گرتنی
لەکاتێکدا ستەمکار بوون ﴿١١٣﴾ ﴿فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ جا لەو ڕۆزییەی خوا پێی بەخشیوون بخۆن
﴿حَلَالًا طَيِّبًا﴾ کەحەڵاڵ و پاکە ﴿وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ﴾ و سوپاسی چاکەو نیعمەتی خوابکەن
﴿إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەر ئەو دەپەرستن ﴿١١٤﴾ ﴿إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ﴾ بێگومان
(خوا) ئەوەی حەرامی کردووە لەسەرتان تەنها مرداروەبوو ﴿وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ﴾ و خوێن
و گۆشتی بەراز ﴿وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ﴾ و ئەوەی (کەسەربڕاوەو) ناوی غەیری خوای لێ هێنراوە
﴿فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ﴾ بەڵام هەر کەسێك ناچار بوو (لەو حەرامانە بخوات) بێ دەست درێژی
و زیادەڕۆیی ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٥﴾ ﴿وَلَا تَقُولُوا﴾
وە بەخۆتانەوە مەڵێن ﴿لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ﴾ ئەوەی کەسەر زمانتاندا دێت بەدرۆ ﴿هَٰذَا
حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ﴾ ئەوە حەڵاڵە و ئەوە حەرامە ﴿لِتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بۆ ئەوەی درۆ هەڵبەستن
بەدەم خواوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی درۆ هەڵدەبەستن بەناوی خواوە
﴿لَا يُفْلِحُونَ﴾ ڕزگار نابن ﴿١١٦﴾ ﴿مَتَاعٌ قَلِيلٌ﴾ (لە دونیادا) ڕابواردنێکی کەم (یان دەبێ) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿١١٧﴾ ﴿وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا﴾ وە لەسەر ئەوانەی کەجوولەکە
بوون ﴿حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ حەراممان کرد (لێیان) ئەوەی کەباسمان کردووە بۆت ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لەپێش
(دابەزینی ئەم ئایەتە) ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ستەممان لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾
بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان دەکرد ﴿١١٨﴾

﴿ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ﴾ پاشان بەڕاستی پەروەردگارت بۆ ئەوانەی ﴿عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ﴾ خراپەیان
کردووە بەنەزانی ﴿ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ پاشان دوای ئەوە گەڕاونەتەوەو تۆبەیان کردووە ﴿وَأَصْلَحُوا﴾
وکرداری خۆیان چاك کردووە ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿مِنْ بَعْدِهَا﴾ لە پاش ئەوانە
﴿لَغَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ لێبوردەی میهرەبانە ﴿١١٩﴾ ﴿إِنَّ إِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم ﴿كَانَ أُمَّةً قَانِتًا﴾ (بۆ
خۆی) ئوممەتێك بوو گوێڕایەڵ وفەرمانبەردار بۆ خوا ﴿حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ لادەربوو لەهەموو
ئایینێکی ناهەق و هەرگیز لەهاوبەش دانەران نەبووە ﴿١٢٠﴾ ﴿شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ﴾ شوکرانە بژێری (خوا)
بووە لەبەرامبەر سارو نیعمەتەکانیدا ﴿اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ ئەویش هەڵی بژاردو ڕێگەی
ڕاستی پیشان دا (کەئیسلامە) ﴿١٢١﴾ ﴿وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً﴾ وە ئێمە لە دونیادا نیعمەت و بەهرەی چاکمان
پێ بەخشی ﴿وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دواییشدا لەڕیزی چاکاندایە ﴿١٢٢﴾
﴿ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ پاشان نیگامان بۆ کردیت ﴿أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ﴾ کەپەیڕەوی ئایینی ئیبراهیم بکە
﴿حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ چونکە پاك و ڕاست بوو بەهیچ جۆرێ لەهاوبەش دانەران نەبوو
﴿١٢٣﴾ ﴿إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ﴾ بێگومان (ڕێزگرتنی) ڕۆژانی شەممە تەنها لەسەر ئەوانە دانرا ﴿اخْتَلَفُوا
فِيهِ﴾ کەجیاواز بوون تیایدا ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت ﴿لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ دادوەری
دەکات لەنێوانیاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی کەئەوان تیایدا
جیاواز بوون ﴿١٢٤﴾ ﴿ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ﴾ (خەڵکی) بانگ بکە بۆ ڕێبازی پەروەردگارت ﴿بِالْحِكْمَةِ
وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ﴾ بە دانایی وبە ئامۆژگاری جوان و چاك و شیرین ﴿وَجَادِلْهُمْ﴾ وە لەگەڵیان سەری
(موجادەلەبکە) ﴿بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین شێوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت خۆی
چاك دەزانێ ﴿بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ بەوانەی گومڕابوون ولایاندا وەلەڕێگاکەی ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾
وە هەر خۆشی زانایە بەوانەی لەسەر ڕێگای ڕاستن ﴿١٢٥﴾ ﴿وَإِنْ عَاقَبْتُمْ﴾ وە ئەگەر تۆڵەتان سەندەوە
﴿فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ﴾ ئەوە بەئەندازەی ئەو ستەمەی دژتان کراوە تۆڵە بکەنەوە ﴿وَلَئِنْ
صَبَرْتُمْ﴾ وەئەگەر ئارام بگرن ﴿لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ﴾ ئەوە باشترە بۆ ئارام گران ﴿١٢٦﴾ ﴿وَاصْبِرْ﴾ وە (ئەی
موحەممەد ﷺ) دان بەخۆتدا بگرە ﴿وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ ئارام گرتنەکەشت هەر بە(یارمەتی) خوا یە
﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ وخەفەتیان بۆ مەخۆ ﴿وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ﴾ وبەو فێڵ و پیلانانەش دەیکەن دڵ
تەنگ مەبە ﴿١٢٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ بەڕاستی خوا لەگەڵ ئەوانەیە کە خۆیان پاراستووە (لە تاوان)
﴿وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ هەروەها لەگەڵ ئەوانەشدایە کە خێرخواز وچاکەکارن ﴿١٢٨﴾

سورەتی ﴿الإسراء﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى﴾ پاك و بێگەردی بۆ ئەو زاتەی کە شەوڕەوی کرد ﴿بِعَبْدِهِ لَيْلًا﴾ بە بەندەی خۆی
لە شەوێکدا ﴿مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ لە مزگەوتی حەرامەوە (لەشاری مەککە) ﴿إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾
بۆ مزگەوتی (الاقصى) لە (بيت المقدس) ﴿الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ﴾ کە دەوروبەریمان پیرۆز و بەردار
کردووە ﴿لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا﴾ بۆ ئەوەی هەندێك لە بەڵگەو نیشانە گەورەکانی خۆمانی نیشان بدەین
﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿١﴾ ﴿وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ وە تەوراتیشمان
بەخشی بە موسا ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە ئەو (تەوراتە)مان کردە هۆی ڕێنموونی بۆ نەوەی
ئیسرائیل ﴿أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا﴾ (پێمان وتن) کە بێجگە لە من کەس مەکەنە پشتیوانی
خۆتان ﴿٢﴾ ﴿ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ﴾ (ئەی) نەوەی ئەو کەسانەی کەلەگەڵ نوح (بە کەشتیدا)
هەڵمان گرتن ﴿إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا﴾ بەڕاستی نوح بەندەیەکی زۆر سوپاسگوزار بوو ﴿٣﴾
﴿وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ﴾ نەوەکانی ئیسرائیلمان ئاگادار کردو هەواڵمان پێدان لە نامەکەیاندا
﴿لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ﴾ کە سوێند بەخوا ئێوە خراپەکاری دەکەن لەزەوی دا دوو جار ﴿وَلَتَعْلُنَّ
عُلُوًّا كَبِيرًا﴾ و بێگومان زۆر دەسەڵاتدار و زاڵ دەبن (بەسەر خەڵکی دا) بەرز بوونەوەیەکی زۆر گەورە
﴿٤﴾ ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا﴾ جا کاتێك بەڵێنی یەکەمیان (لەو دووانە) هات (کە بەڵێنتان پێدراوە)
﴿بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا﴾ دەینێرینە سەرتان چەند بەندەیەکی خۆمان ﴿أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ کە خاوەنی
دەست ڕۆشتنێکی بەهێزن لەجەنگدا ﴿فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ﴾ ئەمجا ئەوانە دەگەڕێن بەناو
وڵاتەکەتاندا ﴿وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا﴾ وە ئەوە بەڵێنێکی بەدیهێنراو بوو ﴿٥﴾ ﴿ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ
عَلَيْهِمْ﴾ لەپاشان جارێکی تر ئێوە بەسەریاندا زاڵ دەکەینەوە ﴿وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وە دارایی
و کوڕی زۆرتان پێ دەبەخشین ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا﴾ وە لەشکر و کەستان (لە جاری پێشوو)
زۆرتر دەکەین ﴿٦﴾ ﴿إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ﴾ ئەگەر ئێوە چاکە بکەن ئەو چاکە بۆ خۆتان دەکەن
﴿وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا﴾ وە ئەگەر خراپەش بکەن ئەوا (سزاکەی) هەر بۆ خۆتانە ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ﴾
جا کاتی بەڵێنی (سزا و تۆڵەی) دووەم هات ﴿لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بەزاری و خەفەت
بەڕوخسارتانەوە دەرکەوێت ﴿وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ﴾ وە بۆ ئەوەی بچنەوە ناو مزگەوتی ئەقصاوە
﴿كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەروەك لەجاری یەکەمدا چوونە ناویەوە ﴿وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا﴾
وە بۆ ئەوەی ویرانی بکەن بە ویران کردنێکی گەورە ﴿٧﴾

﴿عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ﴾ ئومێد وایە پەروەردگارتان ڕەحمتان پێ بکات (ئەگەر بگەڕێنەوە بۆلای خوا)
﴿وَإِنْ عُدتُّمْ عُدْنَا﴾ ئەگەر بگەڕێنەوە (بۆ سەر تاوان) ئێمەش دەگەڕێینەوە (بۆ سزادانتان) ﴿وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ
حَصِيرًا﴾ وە دۆزەخمان کردووە بە بەندیخانە بۆ بێ باوەڕان ﴿٨﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە
ڕێنموویی دەکات ﴿لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ بۆ ڕێبازو بەرنامەیەک کەڕاست ترینە ﴿وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و موژدەش
دەدات بەو باوەڕدارانەی ﴿الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان دەکەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا﴾ کە بەڕاستی
پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٩﴾ ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕیان نییە ﴿بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕۆژی
دوایی ﴿أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزایەکی بەئێشمان بۆ ئامادە کردوون ﴿١٠﴾ ﴿وَيَدْعُ الْإِنسَانُ بِالشَّرِّ﴾ وە ئادەمی نزاو
هاوار بۆ شەڕو خراپە دەکات ﴿دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ﴾ (هەروەکو) نزاو پاڕانەوەی بۆ خێرو چاکە ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ عَجُولًا﴾
وە ئادەمی هەمیشە هەر پەلەیەتی ﴿١١﴾ ﴿وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ﴾ شەو و ڕۆژمان کرد بەدوو نیشانەی (گەورەی
دەسەڵاتی خودا) ﴿فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ﴾ ئەمجا نیشانەی شەومان تاریک کرد (یا سڕییەوە) ﴿وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً﴾
وە نیشانەی ڕۆژمان ڕووناک کردەوە ﴿لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ﴾ بۆ ئەوەی بەشوێن بەخششی پەروەردگارتاندا
بگەڕێن ﴿وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ﴾ وە بۆ ئەوەی ژمارەی ساڵەکان و حیسابی (مانگ و شەو و ڕۆژەکان)
بزانن ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا﴾ وە ئێمە هەموو شتێکمان بەڕوونی و بەوردی باس کردووە (بۆتان) ﴿١٢﴾
﴿وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ﴾ وە هەموو مرۆڤێک (لەڕۆژی دواییدا) کردەوەی خۆیمان کردوونە گەردنیەوە
(چاکە بێت یا خراپە) ﴿وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییدا بۆی دەردەهێنین ﴿كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا﴾
نامەیەک کە بەکراوەیی (وە هەموو کردەوەکانی تیادا تۆمارکراوە) وەیبینێت ﴿١٣﴾ ﴿اقْرَأْ كِتَابَكَ﴾ (پێی دەوترێت)
نامەکەت بخوێنەرەوە ﴿كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا﴾ ئەمڕۆ خۆت بەسیت کە موحاسەبەی خۆت بکەیت
﴿١٤﴾ ﴿مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ هەرکەس ڕێنموویی و هیدایەتی وەرگرتبێت ئەوە بێگومان ڕێنموویی
وهیدایەتەکەی (سوود و قازانجەکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ و هەرکەسیش گومڕا
بووبێت ئەوە بێگومان (زیان و سزاکەی) هەر بۆ خۆی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ وەهیچ کەسێکی گوناهکار
گوناهی هیچ کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ﴾ ئێمە هەرگیز سزای (بەندەکان) نادەین ﴿حَتَّىٰ نَبْعَثَ
رَسُولًا﴾ هەتا پێغەمبەر نەنێرین (بۆیان) ﴿١٥﴾ ﴿وَإِذَا أَرَدْنَا﴾ وە کاتێک بمانەوێت ﴿أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً﴾ (دانیشتوانی)
شار و گوندێک لەناو ببەین ﴿أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا﴾ فەرمان دەدەین (بەگوێڕایەڵی وکردەوەی چاک) بە دەوڵەمەندە
خراپەکارو زۆردارەکانی ﴿فَفَسَقُوا فِيهَا﴾ کەچی ئەوان یاخی دەبن و لەفەرمان دەردەچن ﴿فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ﴾
جا بڕیاری (سزادان) پێویست دەبێت بۆ (دانیشتوانی) ئەو شار و گوندانە ﴿فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا﴾ جا ئەوسا وێرانیان
دەکەین بەوێران کردنێکی تەواو ﴿١٦﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا﴾ وە زۆر (گەل و میللەت)مان لەناو برد ﴿مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ
نُوحٍ﴾ لە چەرخەکانی پاش نووح ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ﴾ پەروەردگارت بەسە بە گوناهی بەندەکانی
﴿خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ کە ئاگادار و بینایە ﴿١٧﴾

﴿مَّن كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ﴾ هەر کەسێك تەنها ژیانی دونیای دەوێت ﴿عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا﴾ لەم (دونیا)دا زوو پێ
ی دەدەین ﴿مَا نَشَاءُ لِمَن نُّرِيدُ﴾ ئەوەی بمانەوێ بۆ هەر کەسێك ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ﴾ لە پاشان دۆزەخمان
بۆ بڕیارداوە ﴿يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا﴾ دەچێتە ناوی بە لۆمەکراوی و دەرکراوی لە میهرەبانی خوا ﴿١٨﴾
﴿وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ﴾ هەر کەسێکیش مەبەستی ڕۆژی دوایی بوو بێت ﴿وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا﴾ وە هەوڵی
بۆ بدات بەو جۆرەی شایستەی ئەوە ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ و باوەڕداریش بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُم
مَّشْكُورًا﴾ ئائەوانە کردەوە و تێکۆشانەکەیان وەرگیراوە (لای پەروەردگاریان) ﴿١٩﴾ ﴿كُلًّا نُّمِدُّ﴾
دەبەخشین بە هەمووان ﴿هَٰؤُلَاءِ وَهَٰؤُلَاءِ﴾ ئەوانە (کە هەر دونیایان دەوێت) و ئەوانەش (کە ڕۆژی
دواییان دەوێ) ﴿مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ﴾ لە بەخششی پەروەردگارت (لەم دونیایەدا) ﴿وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ
مَحْظُورًا﴾ بێگومان ڕۆزی و بەخشراوی پەروەردگارت هەرگیز قەدەغە کراو نەبووە ﴿٢٠﴾ ﴿انظُرْ
كَيْفَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە چۆن ﴿فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ (لە دونیادا) هەڵی
هەندێکیانمان داوە بەسەر هەندێکیاندا ﴿وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا﴾ وە بێگومان پلەکان
لە ڕۆژی دواییدا گەورەترە و هەڵەکانیش گەورەترن ﴿٢١﴾ ﴿لَّا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ (ئەی ئادەمی)
لەگەڵ خوادا پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَّخْذُولًا﴾ ئەگینا دەبیتە لۆمەکراوێکی
سەروك و ڕسوا ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ﴾ وە پەروەردگارت بڕیاری داوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ﴾ کە هیچ
شتێك مەپەرستن بێجگە لە ئەو ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ وە لەگەڵ دایك و باوکتان چاکە بکەن ﴿إِمَّا
يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا﴾ ئەگەر یەکێکیان (باوك و دایکت) یان هەردووکیان لای تۆ
پیر بوون ﴿فَلَا تَقُل لَّهُمَا أُفٍّ﴾ ئەوەی ناخۆشیان پێ مەڵێ تەنانەت ئۆفیش ﴿وَلَا تَنْهَرْهُمَا﴾ وەتیان
مەخوڕە و پێیاندا هەڵمەشاخێ ﴿وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا﴾ (بەڵکو) وتەی نەرم و شیریان (لەگەڵدا)
بەکاربێنە ﴿٢٣﴾ ﴿وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ﴾ باڵی خۆ بە کەم زانین و میهرەبانیت بۆ ڕابخە
﴿وَقُل رَّبِّ ارْحَمْهُمَا﴾ بڵێ ئەی پەروەردگارم ڕەحمیان پێ بکە ﴿كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾ هەرچۆنێك
ئەوان منیان پەروەردە کرد بە منداڵی ﴿٢٤﴾ ﴿رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ﴾ پەروەردگارتان چاك دەزانێت
بەهەرچی لە دڵ و دەروونتاندا هەیە ﴿إِن تَكُونُوا صَالِحِينَ﴾ ئەگەر ئێوە چاك بن و بیری چاکەتان
بێت ﴿فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا﴾ ئەوا بێگومان ئەو (خوایە) لێ بووردەیە بۆ تۆبەکاران ﴿٢٥﴾
﴿وَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ﴾ وە مافی خزمانت بدە ﴿وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ (هەروەها مافی) هەژار و
ڕێبواریش ﴿وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا﴾ زیادە ڕەویش مەکەن ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ﴾ بە ڕاستی ڕێدەڕەوان
﴿كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ﴾ دۆست و برای شەیتانەکانن ﴿وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا﴾ شەیتانیش بەرانبەر
(نازو نیعمەتەکانی) پەروەردگاری هەمیشە سپڵەیە ﴿٢٧﴾

﴿وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ﴾ وە ئەگەر ڕووت وەرگێڕا لەوانە (لەبەر نەداری) ﴿ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِّن رَّبِّكَ تَرْجُوهَا﴾ چاوەڕوانی بەخشش و ڕۆزییەک بوویت لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَقُل لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُورًا﴾ ئەوە قسەی جوان و نەرمیان لەگەڵدا بکە ﴿٢٨﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ﴾ وە دەستت مەکە کۆت بە گەردنتدا (واتە دەست قووچاوو مەبە لە خێرکردندا) ﴿وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ﴾ وکراوە و بەرەڵاشی مەکە بەتەواوی (هەرچیت هەبە بیدەی بە خەڵکی) ﴿فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا﴾ ئینجا دەبیتە کەسێکی لۆمەکراوی هیچ بەدەستەوە نەماو ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ﴾ ڕزق و ڕۆزی فراوان دەکات ﴿لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ بۆ هەر کەسێک کەبیەوێت و تەنگی دەکات بۆ هەر کەسی بیەوێت ﴿إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی ئەو هەمیشە ئاگا و بینایە بەبەندەکانی ﴿٣٠﴾ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ﴾ وە ڕۆڵەکانتان مەکوژن ﴿خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ﴾ لەترسی هەژاری و نەداری ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ﴾ ئێمە ڕۆزی ئەوانیش و ئێوەش دەدەین ﴿إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا﴾ بەڕاستی کوشتنی ئەوانە (ئەو منداڵانەتان) هەڵەو تاوانێکی گەورەیە ﴿٣١﴾ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰ﴾ و نزیکی زیناش مەکەونەوە ﴿إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً﴾ بەڕاستی ئەوە کردەوەیەکی زۆر ناشرین ﴿وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ و ڕێگەیەکی پیس و خراپە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ﴾ وە کەسێک مەکوژن ﴿الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ کەخوا کوشتنی ئەوی حەرام کردوە مەگەر بە (هۆیەکی) ڕاست و ڕەوا نەبێت (وەک ئەگەر هاتوو کەسێکی کوشتبوو، یان لەدین پاشگەز بووبوو، یان شووی کردبوو یان ژنی هێنابوو زینای کرد) ﴿وَمَن قُتِلَ مَظْلُومًا﴾ جا هەر کەسێک بەناهەق و ستەم لێ کراوی کوژرا ﴿فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا﴾ ئەوە دەسەڵاتمان داوە بەخاوەنەکەی (بەسەر بکوژەکەدا) ﴿فَلَا يُسْرِف فِّي الْقَتْلِ﴾ جا با خاوەنەکەی زیادەڕەوی نەکات لە تۆڵەسەندنەوەدا (ئەگەر هەمووی کرد باش ئەوە بچێت تۆڵەی لێ بسێنێتەوە، وە ئەگەر کوشتیشیەوە بە جوانترین شێوە بیکوژێتەوە وزیاتر نەبێت لە بڕیاری خودا هەرچۆنێک بێت) ﴿إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (خاوەنە) یارمەتی دراوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ﴾ وە نزیکی ماڵی هەتیو مەکەونەوە ﴿إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ مەگەر بەچاکترین شێوە نەبێت (کە ڕێتی پێ بە لە پاراستن و بەرهەم هێنانی) ﴿حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ﴾ هەتا (هەتیوەکە) دەگاتە کەماڵی ژیری و لێزانی ﴿وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ﴾ وەفا بکەن بە بەڵێن و پەیمانەکانتان ﴿إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا﴾ بەڕاستی (خاوەن) بەڵێن و پەیمان لێپرسراوە بەرامبەر بەڵێنەکەی ﴿٣٤﴾ ﴿وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ﴾ وە کاتێک کە پێوانە دەکەن (بۆ خەڵکی) بەڕێک و پێکی پێوانە بکەن ﴿وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ﴾ و کێشانەش بکەن بەتەرازووی ڕاست و دروست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ ئەمە (بۆ ئێوە) چاکترو ئەکامیشی باشترە (لە دونیا و قیامەتیشدا) ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ وە شوێنی شتێک مەکەوە کە زانیاریت دەربارەی نییە ﴿إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ﴾ بەڕاستی گوێ و چاو و دڵ ﴿كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا﴾ هەموو ئەوانە (خاوەنەکانیان) بەرپرسیارن لێیان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا﴾ وە مەڕۆ بەزەویدا بەفیز و شانازیەوە ﴿إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ الْأَرْضَ﴾ (چونکە) بەڕاستی تۆ ناتوانی زەوی کون کەیت ﴿وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا﴾ وە ناگەیتە شاخەکان لە درێژیدا ﴿٣٧﴾ ﴿كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ﴾ هەموو ئەوەی باسکرا خراپەکانی ﴿عِندَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا﴾ لای پەروەردگارت ناپەسەند و بێزراوە ﴿٣٨﴾

﴿ذَٰلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ﴾ ئەوە (ی کەباس کرا) هەندێکە لەو دانایی وحیکمەتەی کە پەروەردگارت پێگای کردووە بۆت ﴿وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە هیچ پەرستراوێکی تر لەگەڵ خوادا مەپەرستە ﴿فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ﴾ ئەگینا فڕێ دەدرێیتە ناو دۆزەخەوە ﴿مَلُومًا مَّدْحُورًا﴾ بە لۆمەکراوی ودوورخراوەی لەبەزەیی خوا ۳۹ ﴿أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُم بِالْبَنِينَ﴾ ئایا پەروەردگارتان کوڕی تایبەتی کردووە بە ئێوەوە ﴿وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا﴾ لە فریشتەکانیشی دا کچانی بۆخۆی هەڵبژاردووە ﴿إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا﴾ بەڕاستی ئێوەووتەیەکی زۆر گەورە (ونابەجێ) دەڵێن ۴۰ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان (مەسەلەکانمان) بەچەند جۆر هێناوە لەم قورئانەدا ﴿لِيَذَّكَّرُوا﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و ئامۆژگاری وەرگرن ﴿وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾ بەڵام (خوانەناسان) هەر دوورکەوتنەوەیان زیاتر دەبێت (بەو باسکردنە) ۴۱ ﴿قُل لَّوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر لەگەڵ خوادا پەرستراوانێکی تر بوایە ﴿كَمَا يَقُولُونَ﴾ وەك ئەو (بت پەرستان) دەڵێن ﴿إِذًا لَّابْتَغَوْا﴾ ئەو کاتە دەگەڕان بە دوای ﴿إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا﴾ ڕێگەیەکدا بۆلای خاوەنی عەرش (کە خوایە) ۴۲ ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ﴾ پاك و بێ گەردو بەرز و بڵندە ئەو (خوایە) ﴿عَمَّا يَقُولُونَ﴾ لەوەی ئەو (بت پەرستانە) دەیڵێن (دەربارەی خوا) ﴿عُلُوًّا كَبِيرًا﴾ زۆر بەرز و بڵندترە ۴۳ ﴿تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ﴾ هەر حەوت ئاسمانەکان تەسبیحاتی خوادا دەکەن ﴿وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ﴾ و زەوی و هەرچی لە ناویاندایە ﴿وَإِن مِّن شَيْءٍ﴾ وە هیچ شتێك نیە ﴿إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾ کە تەسبیحات و سوپاس وستایشی ئەو نەکات ﴿وَلَٰكِن لَّا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ﴾ بەڵام ئێوە تێ ناگەن لە تەسبیحاتەکەیان ﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەئارام ولەسەرخۆ ولێبوردەیە ۴۴ ﴿وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێك قورئان دەخوێنیت (بەسەریاندا) ﴿جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ﴾ دادەنێین لەنێوان تۆو ئەوانەدا ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ کە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نیە ﴿حِجَابًا مَّسْتُورًا﴾ پەردەیەکی نادیار(داپۆشەر) ۴۵ ﴿وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ وە دەیدەین بەسەر دڵیاندا ﴿أَكِنَّةً﴾ چەند پەردەیەکی زۆر ئەستوور ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ بۆ ئەوەی لەقورئان تێ نەگەن ﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ و گوێشیان کەڕ دەکەین (تانەیبیستن) ﴿وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ﴾ وە هەر کاتێك ناوی پەروەردگارت دەبەیت (لای ئەو بێ باوەڕانەدا) ﴿فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ﴾ لە قورئاندا بەتاك و تەنها ﴿وَلَّوْا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا﴾ بە بێزاری پشت هەڵ دەکەن ۴۶ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ﴾ ئێمە چاك دەزانین بۆچی ئەوان گوێ دەگرن ﴿إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ﴾ کاتێك گوێ دەگرن بەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ﴾ هەروەها کاتێك پێکەوە چپە دەکەن ﴿إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ﴾ کاتێ ستەم کارەکان دەڵێن ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێنی پیاوێکی جادوبیکراو دەکەون ۴۷ ﴿انظُرْ كَيْفَ﴾ سەیربکە چۆن ﴿ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ﴾ نمونەی جۆرا وجۆرت بۆدێننەوە ﴿فَضَلُّوا﴾ سەرئەنجام گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای ڕاست بدۆزنەوە ۴۸ ﴿وَقَالُوا أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا﴾ دەشڵێن ئایا کاتێ بووینە ئێسك پروسکێکی ڕزیو و پورکاو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە و دەبینەوە بەدروستکراوێکی نوێ ۴۹

﴿قُلْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان بڵێ ﴿كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا﴾ ئێوە ببن بەبەرد یان ئاسن ﴿٥٠﴾ ﴿أَوْ
خَلْقًا﴾ یان هەر دروست کراوێکی تر لەوەی ﴿مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ﴾ لە هێشت و دڵتاندا گەورەیە
﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جابێگومان ئەوانە دەڵێن ﴿مَنْ يُعِيدُنَا﴾ کێ زیندوومان دەکاتەوە ﴿قُلِ الَّذِي﴾ بڵێ ئەو زاتە
(زیندووتان دەکاتەوە) ﴿فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ کە یەکەم جار دروستی کردوون ﴿فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ﴾
جا (بەلاقرتێوە) سەریان بۆ دەلەقێنن ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ﴾ و دەڵێن ئەوەکەی دەبێت ﴿قُلْ عَسَىٰ أَنْ
يَكُونَ قَرِيبًا﴾ بڵێ لەوانەیە ئەو (ڕۆژە هاتنی) نزیک بێت ﴿٥١﴾ ﴿يَوْمَ يَدْعُوكُمْ﴾ لەو ڕۆژەی کە بانگتان
دەکات (لە گۆڕەکانتانەوە) ﴿فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ﴾ جائێوەش دەست بەجێ دێن بەدەم بانگ کردنەکەوە بە
سوپاس و ستایکردنەوە ﴿وَتَظُنُّونَ إِنْ لَبِثْتُمْ﴾ و وا دەزانن نەماونەتەوە (لە دونیادا) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ ماوەیەکی
کەم نەبێت ﴿٥٢﴾ ﴿وَقُلْ لِعِبَادِي﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەبەندەکانم ﴿يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾
قسەیەک بکەن کە جوانتر و باشترین قسە بێت ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿يَنْزَغُ بَيْنَهُمْ﴾
ناکۆکی و ئاژاوە دەخاتە نێوانیان ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ﴾ بەڕاستی شەیتان هەمیشە بۆ ئادەمی
﴿عَدُوًّا مُبِينًا﴾ دوژمنێکی ڕوون و ئاشکرایە ﴿٥٣﴾ ﴿رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ﴾ پەروەردگارتان زاناترە بەئێوە
﴿إِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ﴾ ئەگەر بیەوێ ڕەحمتان پێ دەکات ﴿أَوْ إِنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ﴾ یان ئەگەر بیەوێ سزاتان
دەدات ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ وە ئێمە تۆمان نەناردووە ﴿عَلَيْهِمْ وَكِيلًا﴾ بەچاودێر وپارێزەر بەسەریانەوە
﴿٥٤﴾ ﴿وَرَبُّكَ أَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت زاناترە ﴿بِمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەهەر چی لە ئاسمانەکان
و لە زەوی دایە ﴿وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ﴾ وە سوێند بەخوا بێگومان فەزڵی هەندێ لەپێغەمبەرانمان
داوە ﴿عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا﴾ و زەبورمان بەخشی بە داوود ﴿٥٥﴾
﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (بە ناوەران) هاوار بکەن لە ئەوانەی ﴿زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ﴾
کە ئێوە بە خواتان دەزانین بێجگە لەخوا ﴿فَلَا يَمْلِكُونَ﴾ جا ئەوانە دەسەلاتیان بە ﴿كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ﴾
بەلاو زیانتان لەسەر لابەن ﴿وَلَا تَحْوِيلًا﴾ وە (دەسەلاتی) گۆڕانیشیان نی یە ﴿٥٦﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ﴾
ئەوانەی کە ئەو (نەفامانە) هاواریان لێ دەکەن ﴿يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ﴾ ئەوانە بەدوای هۆکارێکدا
دەگەڕێن کە نزیکیان کاتەوە لە پەروەردگاریان ﴿أَيُّهُمْ أَقْرَبُ﴾ کامیان نزیکترە (لە خوداوە و پلەو
پایەی بەرزترە) ﴿وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ﴾ وە بەهیوا و ئومێدی ڕەحمی ئەوون ﴿وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ﴾ و لە
سزایشی دەترسن ﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ﴾ بەڕاستی سزای پەروەردگارت ﴿كَانَ مَحْذُورًا﴾ هەمیشە ترسی
لێکراوە و خۆی لێپارێزراوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ﴾ وە (خەڵکی) هیچ شار و گوندێکمان ﴿إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا﴾
کە ئێمە لە ناویان نەبەین ﴿قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ پێش (هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا﴾
یان سزایان نەدەین بە سزایەکی سەخت ﴿كَانَ ذَٰلِكَ﴾ ئیللا ئەو (سزادانە یان لەناو بردنە)
﴿فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ لە (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿٥٨﴾

﴿وَمَا مَنَعَنَا﴾ وە هیچ شتێك بەرگری ئێمەی نەكردووە ﴿أَن نُّرْسِلَ بِالْآيَاتِ﴾ كە ئەو موعجیزانە
بنێرین ﴿إِلَّا أَن كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ﴾ جگە لەوەی كە پێشینەكان بەدرۆیان دەزانی ﴿وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ﴾
ناردمان بۆ (هۆزی) سەموود ئەو حوشترەی ﴿مُبْصِرَةً﴾ كە (موعجیزەیەكی) ئاشكرا بوو
﴿فَظَلَمُوا بِهَا﴾ كەچی (باوەڕیان نەهێنا و) ستەمیان لێكرد و (سەریان بڕی) ﴿وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ﴾
وە ئێمە موعجیزەكان نانێرین ﴿إِلَّا تَخْوِيفًا﴾ مەگەر بۆ ترساندنی (ئەو گەلە نەبێت) (٥٩) ﴿وَإِذْ قُلْنَا لَكَ﴾
(بیربكەرەوە) كاتێ پێمان وتی ﴿إِنَّ رَبَّكَ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت ﴿أَحَاطَ بِالنَّاسِ﴾ دەوری
هەموو خەڵكی داوە (دەسەڵاتی هەیە بەسەریاندا) ﴿وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ﴾ وە ئەو خەو بینینەی
كە پیشانی تۆمان دا (لە شەوڕەوییەدا) ﴿إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ﴾ هەر لەبەر تاقی كردنەوەی خەڵكی بوو
﴿وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ﴾ هەروەها ئەو درەختە نەفرین لێ كراوەش ﴿فِي الْقُرْآنِ﴾ كە لە قورئاندا باسمان
كردووە ﴿وَنُخَوِّفُهُمْ﴾ وە ئێمە (بەو جۆرە بەڵگانە) ئەوانە دەترسێنین ﴿فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا﴾
كەچی ئەو (ترساندنە) هیچیان بۆ زیاد ناكات جگە لە یاخی بوون و سەركەشی نەبێت (٦٠)
﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ﴾ وە باسی ئەو كاتەبكە كە ئێمە بە فریشتەكانمان وت ﴿اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾
سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ ئەوانیش یەكسەر هەموویان سوژدەیان برد بێجگە لە ئیبلیس
(شەیتان نەبێت) ﴿قَالَ أَأَسْجُدُ﴾ وتی ئایا سوژدە بەرم ﴿لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا﴾ بۆ كەسێك كە لە قوڕ
دروستت كردووە (٦١) ﴿قَالَ أَرَأَيْتَكَ﴾ (ئیبلیس) وتی پێم بڵێ و هەواڵم بدەری ﴿هَٰذَا الَّذِي كَرَّمْتَ
عَلَيَّ﴾ لە بارەی ئەمەوە كە ڕێزی ئەوت داوە بەسەرمندا(٢) ﴿لَئِنْ أَخَّرْتَنِ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر دوام
بخەیت ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی (نەمرم) ﴿لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ﴾ بەڕاستی زاڵ ئەبم بەسەر
نەوەكانیدا (بە گومڕا كردن) ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ كەمێك لەوان نەبێت (كە بەندە تایبەتیەكانی خوان) (٦٢)
﴿قَالَ اذْهَبْ﴾ (خوا بە شەیتانی) فەرموو برۆ ﴿فَمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ ساهەر كەس بەدوای شوێنی تۆ كەوت
﴿فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاؤُكُمْ﴾ ئەوە بەڕاستی تۆڵەی هەمووتان دۆزەخە ﴿جَزَاءً مَّوْفُورًا﴾ كە تۆڵەیەكی پڕ بەپڕە (٦٣)
﴿وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُم﴾ وە هەر كەس ئەوانە كە دەتوانی گومڕای بكە ﴿بِصَوْتِكَ﴾ بە دەنگت
وەسوەسەی (نەهەقت) ﴿وَأَجْلِبْ عَلَيْهِم﴾ و سەد بەسەریاندا و تێیان خوڕە ﴿بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ﴾ بە سوار
و پیادەی لەشكرەكەتەوە ﴿وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ﴾ وە هاوبەشیان بكە لە ماڵ و سامان و منداڵیاندا
﴿وَعِدْهُمْ﴾ بەڵێنیشیان پێ بدە ﴿وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ﴾ بەڵام شەیتان بەڵێنیان پێ نادات ﴿إِلَّا غُرُورًا﴾
بە خەڵەتاندن نەبێت (٦٤) ﴿إِنَّ عِبَادِي﴾ بێگومان بەندەكانی من ﴿لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ﴾ دەسەڵاتت
بەسەریاندا نی یە (و ناتوانی گومڕایان بكەیت) ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا﴾ وە پەروەردگارت بەسە
پارێزەرو چاودێر بێت (٦٥) ﴿رَّبُّكُمُ الَّذِي﴾ پەروەردگارتان ئەو زاتەیە ﴿يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ﴾
كە كەشتی لە دەریادا هاتوچۆ پێدەكات بۆ ئێوە ﴿لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێن بەدوای
هەندێك بەهرە و ڕۆزی ئەودا ﴿إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوایە) هەمیشە میهرەبان
وە بەزەیی یە بەرامبەر بە ئێوە (٦٦)

﴿وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ﴾ جا کاتێک لەدەریادا تووشی بەڵا و زیان بن ﴿ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ﴾ هەموو
ئەو (پەرستراوانە)ی هاواریان لێ دەکەن وون دەبن بێجگە لەخوا ﴿فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ کەچی کاتێک
کە (خوا) ڕزگارتان دەکات و دەگەنە وشکانی ﴿أَعْرَضْتُمْ﴾ ڕوو وەردەگێڕن (لەخودا) ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ
كَفُورًا﴾ (چونکە) ئادەمی هەمیشە سپلەو ناسوپاسە (٦٧) ﴿أَفَأَمِنتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە ناترسن و بێباکن
﴿أَن يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ﴾ لەوەی کە لە وشکاییدا (بوومەلەرزە) تانبات بەناخی زەویدا؟ ﴿أَوْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ یا (ناترسن لەوەی) بای توندتان بنێرێتە سەر بەرد و زیخەوە ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ
وَكِيلًا﴾ پاشان پارێزەرێکیشتان دەست نەکەوێت (٦٨) ﴿أَمْ أَمِنتُمْ﴾ ئەی ئایا دڵنیا و بێباکن ﴿أَن
يُعِيدَكُمْ فِيهِ﴾ لەوەی بتان گێڕێتەوە ناو دەریا ﴿تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر ﴿فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ﴾ ئەمجا بنێرێتە
سەرتان ﴿قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ﴾ بایەکی توندوتیژی وێرانکەر ﴿فَيُغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ﴾ ئەوسا لەدەریاکەدا نقومتان
بکات لەبەر ئەو بێباوەڕی و سپڵەبوونەتان ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُوا﴾ پاشان دەستتان ناکەوێت ﴿لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ
تَبِيعًا﴾ هیچ کەسێک کە داوای تۆڵەی ئێوە لە ئێمە بکات (٦٩) ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ سوێند بەخوا
بێگومان ڕێزمان لە نەوەی ئادەم گرت ﴿وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ و لە وشکانی و لە دەریادا هەڵمان
گرتن (بەسواری و کەشتی) ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ و ڕۆزی پاک و خاوێنمان پێ داون
﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ كَثِيرٍ﴾ وە بەرزمان داون بەسەر زۆرێک ﴿مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا﴾ لەو شتانەی کە دروستمان
کردوون بە بەرزییەکی گەورە (٧٠) ﴿يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ﴾ (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی کە ئێمە هەموو
ئادەمیەک بانگ دەکەین ﴿بِإِمَامِهِمْ﴾ بەناوی پێغەمبەرەکەیانەوە (بەناوی پەیامەکەیانەوە) ﴿فَمَنْ أُوتِيَ
كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ﴾ جا هەر کەسێک نامەی کردەوەکەی بدرێت بەدەستی ڕاستیەوە ﴿فَأُولَٰئِكَ يَقْرَءُونَ
كِتَابَهُمْ﴾ ئا ئەوانە نامەکەیان دەخوێننەوە ﴿وَلَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ستەمیان لێ ناکرێت ﴿فَتِيلًا﴾ بەئەندازەی
ئەو تاڵە باریکەی بەدەوری ناوکی خورمادایە (٧١) ﴿وَمَن كَانَ فِي هَٰذِهِ أَعْمَىٰ﴾ بەڵام هەر کەسێک لەم
(دونیایە)دا کوێر بووبێت (ڕێگەی ڕاستی نەبینیبێت) ﴿فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ﴾ ئەوە ئەو کەسە لەڕۆژی
دواییشدا کوێرە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بگرە لە کوێریش گومڕاترە (٧٢) ﴿وَإِن كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ﴾ وە بەڕاستی
نزیک بوو ئەوانە لات دەن ﴿عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ لەوەی کە نیگامان کردووەتە ﴿لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ﴾
بۆ ئەوەی جگە لە قورئان شتێک بەدەم ئێمەوە هەڵبەستیت ﴿وَإِذًا لَّاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا﴾ (ئەگەر گوێڕایەڵیان
بوویتایە) ئەوە لەو کاتەدا دەیان کردیت بەدۆست و خۆشەویستی خۆیان و (گومڕایان دەکردیت) (٧٣)
﴿وَلَوْلَا أَن ثَبَّتْنَاكَ﴾ خۆ ئەگەر ئێمە تۆمان دامەزراو نەکردایە ﴿لَقَدْ كِدتَّ﴾ بەڕاستی نزیک بوو تۆ
﴿تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا﴾ کەمێک بەلایاندا بچی (٧٤) ﴿إِذًا لَّأَذَقْنَاكَ﴾ جا بێگومان ئەوکاتە پێمان دەچەشتی
﴿ضِعْفَ الْحَيَاةِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) ژیان ﴿وَضِعْفَ الْمَمَاتِ﴾ دوو بەرانبەر (سزای) مردن
﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ پاشان دەستت ناکەوێت ﴿عَلَيْنَا نَصِيرًا﴾ یارمەتی دەرێک بەرانبەر بە ئێمە (کە بەرگری
لەو سزایەت بۆ بکات) (٧٥)

﴿وَإِن كَادُوا﴾ وە بەڕاستی نزیک بوو ئەو (بێ باوەڕ)انە ﴿لَيَسْتَفِزُّونَكَ﴾ (بەپیلان و دوژمنایەتی) نارەحەتت
بکەن ﴿مِنَ الْأَرْضِ﴾ لەخاکی مەککە ﴿لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا﴾ بۆ ئەوەی دەرت بکەن لێی ﴿وَإِذًا لَّا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ﴾
خۆ ئەو کاتە ئەوانە نامێننەوە لەپاش تۆ ﴿إِلَّا قَلِيلًا﴾ کاتێکی کەم نەبێت (خوا لەناوی دەبردن) ﴿٧٦﴾
﴿سُنَّةَ مَن قَدْ أَرْسَلْنَا﴾ ڕێگا و بەرنامە لە (ئێمەوە) بۆ ئەوانەی کە ناردوومانن ﴿قَبْلَكَ مِن رُّسُلِنَا﴾ لە
پێغەمبەرانمان پێش تۆ ﴿وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا﴾ نابینی یاسای ئێمەش گۆڕانی بەسەردا بێت ﴿٧٧﴾ ﴿أَقِمِ
الصَّلَاةَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نوێژ بەجێ بهێنە ﴿لِدُلُوكِ الشَّمْسِ﴾ لەکاتی لادانی خۆر (لەناوەڕاستی
ئاسمان) ﴿إِلَىٰ غَسَقِ اللَّيْلِ﴾ هەتا (هاتنی) تاریکی شەو ﴿وَقُرْآنَ الْفَجْرِ﴾ هەروەها نوێژی بەیانی (بەجێ
بێنە) ﴿إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ﴾ بەڕاستی قورئان خوێندنی نوێژی بەیانی ﴿كَانَ مَشْهُودًا﴾ هەمیشە دەبینرێت
(لەلایەن فریشتەکانی شەو و ڕۆژەوە) ﴿٧٨﴾ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە بەشێکی شەودا
﴿فَتَهَجَّدْ بِهِ﴾ هەستە شەو نوێژ بکە بەقورئان خوێندن تێیدا ﴿نَافِلَةً لَّكَ﴾ ئەوە زیادە نوێژی تایبەت بە تۆیە
﴿عَسَىٰ أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ﴾ ئومێدواریە پەروەردگارت بتگەیەنێتە ﴿مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ پلەو جێگەیەکی پەسەندکراو
(کە شەفاعەتی گەورەیە بۆ خەڵکی لەقیامەتدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم ﴿أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ﴾
(لەهەر کارێکدا بووم) ڕاست و چاک پێم ئەنجام بدە ﴿وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ﴾ ڕاست و چاکیش پێم کۆتایی
پێبە ﴿وَاجْعَل لِّي مِن لَّدُنكَ﴾ وە لەلایەن خۆتەوە بۆم سازبدە ﴿سُلْطَانًا نَّصِيرًا﴾ دەسەڵاتێکی یارمەتی دەر (کە زاڵ
بم بەسەر هەموو کۆسپێکدا) ﴿٨٠﴾ ﴿وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ﴾ وە بڵێ ئاینی ڕاست هات ﴿وَزَهَقَ الْبَاطِلُ﴾ وە ئاینی ناحەق و
نەبانەما و ڕۆشت ﴿إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا﴾ بەڕاستی بەتاڵ هەمیشە لەناوچووە ﴿٨١﴾ ﴿وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ وە لەم
قورئانەدا دەنێرینە خوارەوە ﴿مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەوەی کە هۆی شیفا و میهرەبانی یە بۆ بڕوا داران
﴿وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا﴾ بەڵام (هاتنی ئەم قورئانە) بۆ ستەمکاران هیچ زیادناکات جگە لەخەسارەمەندی
نەبێت ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ﴾ وە کاتێک چاکە و بەخشەتی خۆمان دەڕژێنین بەسەر ئادەمی (بێ باوەڕدا)
﴿أَعْرَضَ﴾ ڕوو وەردەگێرێت (لە شوکری و یادی ئێمە) ﴿وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ﴾ وە دوور دەکەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ﴾
وە کاتێک ناخۆشی و زیانی لێ بکەوێت ﴿كَانَ يَئُوسًا﴾ زۆر نائومێد دەبێت ﴿٨٣﴾ ﴿قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ هەموو کەسێ کار دەکات ﴿عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ﴾ لەسەر سروشت و (ڕێبازی) خۆی ﴿فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ
هُوَ﴾ جا پەروەردگارتان زاناترە بەو کەسەی ﴿أَهْدَىٰ سَبِيلًا﴾ کە ڕێبازەکەی ڕاسترە ﴿٨٤﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ﴾
وە (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن لەبارەی ڕوحەوە (کەچی یە) ﴿قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ بڵێ ڕۆح
لەکار و فەرمانی تایبەت بە پەروەردگارمە ﴿وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ وە ئێوە تەنها کەمێک لە زانیاریتان
پێ بەخشراوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَئِن شِئْنَا﴾ وە سوێند بەخوا ئەگەر بمانەوێت ﴿لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ بێگومان ئەو
(قورئانەی) نیگامان کردووە بۆت نایهێڵین (لە دڵ و پەڕەکاندا) ﴿ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ﴾ لە پاشان دەست ناکەوێت
﴿بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا﴾ لە بەرانبەر ئێمەدا کەسێک کە بەرگریت لێ بکات ﴿٨٦﴾

﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ مەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگارتەوە هەبێت ﴿إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا﴾
بەڕاستی فەزڵ و چاکەی ئەو بەسەرتەوە گەورەیە ﴿٨٧﴾ ﴿قُل لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنسُ وَالْجِنُّ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ سوێند بەخوا ئەگەر ئادەمی و جن کە هەموو کۆببنەوە ﴿عَلَىٰ أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ بۆ ئەوەی
وێنەی ئەم قورئانە بێنن ﴿لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ﴾ ناتوانن وێنەی ئەو بێنن ﴿وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا﴾
هەرچەندە پشتیوانی یەکتریش بن ﴿٨٨﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ﴾ وە سوێند بەخوا ئێمە هێنامانەتەوە بۆ
خەڵکی ﴿فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ لەم قورئانەدا ﴿مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ لەهەموو جۆرە نموونەیەك ﴿فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ﴾
کەچی زۆربەی خەڵکی نەیانەویست ﴿إِلَّا كُفُورًا﴾ جگە لە سپڵەیی و بێ باوەڕی هەبێت ﴿٨٩﴾
﴿وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنَ لَكَ﴾ ووتیان هەرگیز باوەڕت پێ ناهێنین ﴿حَتَّىٰ تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنبُوعًا﴾ هەتا
لەم زەوییەدا کانیاوێکمان بۆ هەڵقوڵێنی ﴿٩٠﴾ ﴿أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ﴾ یان باخێکت
بێت لە دارخورما و تری ﴿فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا﴾ و چەند ڕووبارێك هەڵقوڵێنیت لە نێو
درەختەکانیدا بەخوڕ بڕوات ﴿٩١﴾ ﴿أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ﴾ یان ئاسمان بڕوخێنی ﴿كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا﴾
بەسەرماندا هەروەك لافت لێداوە کە بەپارچە پارچە دەکرێت ﴿أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ﴾ یان خوا و
فریشتەکان بێنی ﴿قَبِيلًا﴾ ڕوو بەڕوو (بیان بینین) ﴿٩٢﴾ ﴿أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ﴾ یان کۆشك و ماڵێکت بێت
﴿مِّن زُخْرُفٍ﴾ ڕازاوە بەنەخش و نیگار ﴿أَوْ تَرْقَىٰ فِي السَّمَاءِ﴾ یان بەرزببیتەوە بۆ ئاسمان ﴿وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ﴾
وە هەرگیز باوەڕ ناهێنین بەبەرزبوونەوەکەشت ﴿حَتَّىٰ تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَّقْرَؤُهُ﴾ هەتا پەڕاوێکمان
بۆ نەهێنیتە خوارەوە خۆمان بیخوێنینەوە ﴿قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پاکی
وبێگەردی بۆ پەروەردگارم ﴿هَلْ كُنتُ﴾ ئایا من (شتێکی ترم) ﴿إِلَّا بَشَرًا رَّسُولًا﴾ جگە لەئادەمیەکی
نێرراو و پێغەمبەر (واتە من دەسەڵاتی ئەو شتانەم نیە بەڵکو من تەنها مرۆڤێکم و خوا کردوومی بە
پێغەمبەر) ﴿٩٣﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ﴾ هیچ شتێك بەرگری خەڵکی نەکرد ﴿أَن يُؤْمِنُوا﴾ لەوەی کەباوەڕ بێنن
﴿إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ کاتێك کەڕێنموویی و ئایینی حەقیان بۆ هات ﴿إِلَّا أَن قَالُوا﴾ بێجگە لەوەی دەیان
ووت ﴿أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَّسُولًا﴾ چۆن خوا ئادەمیەك بە پێغەمبەر دەنێرێت ﴿٩٤﴾ ﴿قُل لَّوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ
مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ﴾ بڵێ ئەگەر لەزەوی دا فریشتە هەبوایە وبە دڵنیاییەوە (تیایدا) بگەڕانایە
(بە وێنەی ئادەمی) ﴿لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەوە دەمان ناردە خوارەوە بۆیان ﴿مَلَكًا
رَّسُولًا﴾ فریشتەیەکی پێغەمبەر ﴿٩٥﴾ ﴿قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا﴾ بڵێ بەس خوا بەسە کە شایەد بێت ﴿بَيْنِي
وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی خوا هەمیشە بەئاگادار و بینایە
بە بەندەکانی ﴿٩٦﴾

﴿وَمَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر کەس خوا ڕێنموونی بکات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِ﴾ هەر ئەو کەسە ڕێنموونی کراوە (بەڕاستی)
﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ وە هەر کەسێش خوا گومڕای بکات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز دەستت ناکەوێت بۆیان
﴿أَوْلِيَاءَ مِن دُونِهِ﴾ بێجگە لەخوا دۆست و یارمەتی دەرێک ﴿وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە لەڕۆژی دواییدا
حەشریان دەکەین ﴿عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ بەسەر ڕوومەت و دەم و چاویانەوە ﴿عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا﴾ کە کوێر و لاڵ
و کەڕن ﴿مَّأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ شوێنی نیشتەجێیان دۆزەخە ﴿كُلَّمَا خَبَتْ﴾ هەر جارێک (دۆزەخ) بڵێسەی
نیشتەوە (دامرکایەوە) ﴿زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا﴾ بڵێسەی ئاگرەکەیان بۆ زیاد دەکەین ﴿٩٧﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُم﴾ ئەوە تۆڵەی
ئەوانەیە ﴿بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا﴾ چونکە بێگومان باوەڕیان نەهێنا بەنیشانەکانی ئێمە ﴿وَقَالُوا﴾ وە دەیان ووت
ئایا ئەگەر ئێمە بووینە ﴿عِظَامًا وَرُفَاتًا﴾ ئێسک و پروسکی پارچەپارچەی ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا﴾ ئایا
ئێمە جارێکی تر زیندوو دەکرێینەوە بەدروست کردنێکی تازە ﴿٩٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي﴾ ئایا ئەوانە نەیانزانیوە
بێگومان ئەو خوایەی ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿قَادِرٌ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ
مِثْلَهُمْ﴾ دەسەڵات دارو بەتوانایە کەوێنەی ئەوانە دروست بکاتەوە ﴿وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا﴾ وە کات و ماوەیەکی
دیاری کردووە بۆیان ﴿لَّا رَيْبَ فِيهِ﴾ کە گومانی تێدانیە ﴿فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام ستەمکاران هیچیان
نەویست بێ باوەڕی نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿قُل لَّوْ أَنتُمْ﴾ بڵێ ئەگەر ئێوە ﴿تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي﴾ خاوەنی خەزێنەکانی
چاکە و نیعمەتەکانی پەروەردگارم بن ﴿إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ﴾ ئەوکاتە دەستگر بوونەوە (لەبەخشین) ﴿خَشْيَةَ
الْإِنفَاقِ﴾ لە ترسی خەرج بوون و بەوار بوون ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ قَتُورًا﴾ وە ئادەمی هەمیشە ڕژد و چرووکە ﴿١٠٠﴾
﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ﴾ وە سوێند بەخوا بەڕاستی بەخشیمان بەموسا ﴿تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ نۆ موعجیزەی ڕوون
وئاشکرا ﴿فَاسْأَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دەی پرسیار لەنەوەی ئیسرائیل بکە (سەبارەت بەڕووداوی
موسا و فیرعەون) ﴿إِذْ جَاءَهُمْ﴾ کاتێ (موسا) هاتە لایان ﴿فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون پێی ووت
﴿إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا مُوسَىٰ مَسْحُورًا﴾ بەڕاستی ئەی موسا من وا گومان دەبەم کە تۆ جادوولێ کراو بیت ﴿١٠١﴾
﴿قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ (موسا عليه السلام) فەرمووی سوێند بەخوا بێگومان تۆ دەزانی ﴿مَا أَنزَلَ هَٰؤُلَاءِ﴾ هیچ کەس
ئەم موعجیزانەی نەناردووە خوارەوە ﴿إِلَّا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ﴾ جگە لەپەروەردگاری ئاسمانەکان
وزەوی نەبێت کە ڕوونکەرەوەن (بۆ خەڵکی) ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ﴾ وە بەڕاستی من دڵنیام کە تۆ ﴿يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا﴾
ئەی فیرعەون لە ناو دەچیت ﴿١٠٢﴾ ﴿فَأَرَادَ أَن يَسْتَفِزَّهُم مِّنَ الْأَرْضِ﴾ جا فیرعەون ویستی ئەو (موسا
و کۆمەڵەکەی) دەرکات لەزەوی (میسر) دا ﴿فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَن مَّعَهُ جَمِيعًا﴾ ئیتر ئێمەش فیرعەون و ئەوانەی لەگەڵی
بوون هەموویانمان خنکاند لە دەریادا ﴿١٠٣﴾ ﴿وَقُلْنَا مِن بَعْدِهِ﴾ ئەوسا لەپاش خنکاندنیان ووتمان ﴿لِبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
بەنەوەی ئیسرائیل ﴿اسْكُنُوا الْأَرْضَ﴾ نیشتەجێ بن لەو زەوییەی (کە فیرعەون ویستی دەرتان کات لێی)
﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ﴾ جا کاتێک بەڵێنی ڕۆژی دوایی هات ﴿جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا﴾ ئەوسا هەمووتان پێکەوە
(بۆ دادگای خوا) دێنین ﴿١٠٤﴾

﴿وَبِالْحَقِّ أَنزَلْنَاهُ﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەحەق ناردوتە خوارەوە ﴿وَبِالْحَقِّ نَزَلَ﴾ وەبەحەق و ڕاستیش هاتووەتە
خوارەوە ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ وە تۆمان ڕەوانە نەکردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بەمژدەدەر و ترسێنەر نەبێت ﴿١٠٥﴾
﴿وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ﴾ وە قورئانمان بەش بەش بۆت ناردووە ﴿لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی بیخوێنیتەوە بەسەر
خەڵکیدا ﴿عَلَىٰ مُكْثٍ﴾ بە لەسەرخۆیی و هێواشی ﴿وَنَزَّلْنَاهُ تَنزِيلًا﴾ وە ئەم (قورئانە)مان بەو شێوە دابەزاند
﴿١٠٦﴾ ﴿قُلْ آمِنُوا بِهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ باوەڕی پێ بهێنن (قورئانە) ﴿أَوْ لَا تُؤْمِنُوا﴾ یان باوەڕی
پێ مەهێنن ﴿إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە زانیارییان پێ بەخشراوە ﴿مِن قَبْلِهِ﴾ لەپێش ئەم
(قورئانە)دا ﴿إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کاتێک (قورئان) دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا﴾ بەچەسپانی
دەکەون بەڕوودا بەسوژدە بردن ﴿١٠٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا﴾ وە دەڵێن پاک و بێگەردی بۆ پەروەردگارمان
﴿إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا﴾ بەڕاستی هەمیشە بەڵێنی پەروەردگارمان بەدی دێت ﴿١٠٨﴾ ﴿وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ
يَبْكُونَ﴾ وە دەکەون بەسەر ڕوودا وەدەگرین ﴿وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا﴾ و (قورئان) هەمیشە ملکەچیان بۆ زیاد دەکات
﴿١٠٩﴾ ﴿قُلِ ادْعُوا اللَّهَ﴾ بڵێ سا هاوار لەخوا بکەن ﴿أَوِ ادْعُوا الرَّحْمَٰنَ﴾ یان هاوار لە ڕەحمان بکەن (یەکسانە)
﴿أَيًّا مَّا تَدْعُوا﴾ بەهەر کامیان بێ هاوار و داوای لێ بکەن ﴿فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ چونکە هەر بۆ خوایە هەموو
ناوە زۆر جوانەکان ﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ﴾ لەنوێژکردنتدا دەنگ بەرز مەکەرەوە ﴿وَلَا تُخَافِتْ بِهَا﴾ و بەنهێنیش
مەیکە ﴿وَابْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾ لەو نێوانەدا ڕێگایەک هەڵبژێرە (بەشێوەیەک خۆت گوێت لەخۆت بێت) ﴿١١٠﴾
﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس و ستایش هەر بۆ خوایە ﴿الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾
زاتێک کەهیچ منداڵێکی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ﴾ و هیچ هاوبەشێکی نەبووە ﴿فِي الْمُلْكِ﴾ لە
موڵک و پادشایەتیدا ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ وَلِيٌّ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نەبووە ﴿مِّنَ الذُّلِّ﴾ لەبەر بێ دەسەڵاتی
﴿وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا﴾ (کەواتە) خوا زۆر بەگەورە بگرە ﴿١١١﴾

سورەتی ﴿الكهف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی ﴿أَنزَلَ﴾ کە ناردوویەتیە خوارەوە ﴿عَلَىٰ عَبْدِهِ
الْكِتَابَ﴾ قورئان بۆ سەر بەندەکەی خۆی (موحەممەد ﷺ) ﴿وَلَمْ يَجْعَل لَّهُ عِوَجًا﴾ و هیچ جۆرە لارییەکی تێدا
دانەناوە ﴿١﴾ ﴿قَيِّمًا﴾ (کتێبێکی) ڕاست و پایەدارە ﴿لِّيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا﴾ بۆ ئەوەی بە سزایەکی زۆر بەتین
بترسێنێت (ئەوانەی کەباوەڕی پێ ناهێنن) ﴿مِّن لَّدُنْهُ﴾ لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ و مژدەش بدات
بەو باوەڕدارانەی ﴿الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ﴾ کە کردەوە چاکەکان ئەنجام دەدەن ﴿أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا﴾
بەوەی کە پاداشتێکی چاکیان بۆ هەیە ﴿٢﴾ ﴿مَّاكِثِينَ فِيهِ أَبَدًا﴾ لەو (بەهەشتە)دا بێ بڕانەوە دەمێننەوە ﴿٣﴾ ﴿وَيُنذِرَ
الَّذِينَ﴾ وە (بۆ ئەوەی) کەسانێک بترسێنێت ﴿قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا﴾ کە دەیان ووت خوا ڕۆڵەی بۆ خۆی بڕیار
داوە ﴿٤﴾

﴿مَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ﴾ نەخۆیان زانابوون پێی ﴿وَلَا لِآبَائِهِمْ﴾ نە باوو باپیرانیان ﴿كَبُرَتْ كَلِمَةً﴾ چ قسەیەکی
(بوختانێکی) گەورەیە ﴿تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ﴾ کە لە دەمیان دەردەچێت ﴿إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا﴾ جگە
لە درۆ هیچ شتێکی تر نالێن ﴿٥﴾ ﴿فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ﴾ جا لەوانەیە خۆت لە ناوبەری ﴿عَلَىٰ آثَارِهِمْ﴾
لەسەر کردەوەی ئەوان ﴿إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا﴾ ئەگەر ئیمان نەهێنن ﴿بِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا﴾ بەم قورئانە
لە داخ و خەفەتدا (بمریت) ﴿٦﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هەرچی وا بەسەر زەوی یەوە
کردوومانە ﴿زِينَةً لَّهَا﴾ بە ڕازاوەت و جوانی بۆ زەوی ﴿لِنَبْلُوَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی تاقی بکەینەوە
﴿أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ کامیان کردەوەی جوانترو چاکترە؟ ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا﴾ وە بەڕاستی ئەوەی
وا بەسەر زەوییەوە ئێمە هەمووی دەکەین ﴿صَعِيدًا جُرُزًا﴾ بە زەویەکی تەختی وشک و برنگ
﴿٨﴾ ﴿أَمْ حَسِبْتَ﴾ ئایا وا زانی ﴿أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ﴾ کە هاوەڵانی ئەشکەوت و تابلۆ
(لەو بەردەی ناویانی تیا نووسرا بوو) ﴿كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا﴾ ئەوان لەناو نیشانەکانی ئێمەدا شتێکی
سەرسوڕهێنەر بوون؟ ﴿٩﴾ ﴿إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ﴾ کاتێ کۆمەڵە گەنجێک پەنایان بردەبەر
ئەشکەوتەکە ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً﴾ ووتیان ئەی پەروەردگارمان لەلایەن خۆتەوە
ڕەحمەتێکمان پێ ببەخشە ﴿وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا﴾ وە ئامادەم بێنە بۆمان لەم کارەی کەواین تیایدا
ڕێی ڕاست و ڕزگاری ﴿١٠﴾ ﴿فَضَرَبْنَا عَلَىٰ آذَانِهِمْ﴾ جا ئێمەش (دوعاکەیانمان گیرا کردو) پەردەمان
هێنا بەسەر گوێیاندا ﴿فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا﴾ لەو ئەشکەوتەدا چەند ساڵ (خەومان لێ خستن) ﴿١١﴾
﴿ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ﴾ لە پاشان خەبەرمان کردنەوە ﴿لِنَعْلَمَ﴾ بۆ ئەوەی دەر بخەین ﴿أَيُّ الْحِزْبَيْنِ﴾ لەو دوو
تاقمە کامیان ﴿أَحْصَىٰ لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا﴾ چاکتر ماوەی خەوی خۆیان دەژمێرن (لە ئەشکەوتەکەدا) ﴿١٢﴾
﴿نَّحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ ئێمە بۆت دەگێڕینەوە ﴿نَبَأَهُم بِالْحَقِّ﴾ هەواڵی ئەوان بەڕێک و ڕاستی ﴿إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ﴾
بەڕاستی ئەوانە کۆمەڵە لاوێک بوون ﴿آمَنُوا بِرَبِّهِمْ﴾ باوەڕیان هێناوە بە پەروەردگاریان ﴿وَزِدْنَاهُمْ
هُدًى﴾ ئێمەش ڕێنموویمان زیاد کردن ﴿١٣﴾ ﴿وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ و دڵیانمان بەهێز کرد (لەسەر
ئەو باوەڕە) ﴿إِذْ قَامُوا﴾ لە کاتێکدا هەستان و ڕاپەڕین ﴿فَقَالُوا رَبُّنَا﴾ ووتیان پەروەردگاری ئێمە
﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿لَن نَّدْعُوَ مِن دُونِهِ إِلَٰهًا﴾ ئێمە هەرگیز
بێجگە لەو پەرستراوێکی تر ناپەرستین ﴿لَّقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا﴾ (ئەگەر جگە لەخوا شتی تر بپەرستین)
سوێند بەخوا ئەوکاتە درۆمان ووتووە ﴿١٤﴾ ﴿هَٰؤُلَاءِ قَوْمُنَا﴾ ئائەوانە گەلەکەی ئێمەن ﴿اتَّخَذُوا مِن
دُونِهِ آلِهَةً﴾ بێجگە لەخوا پەرستراوی تریان بۆخۆیان بڕیار داوە ﴿لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم﴾ دەی با بۆیان
بهێننەوە ﴿بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ﴾ بەڵگەو نیشانەی ڕوون و ئاشکرا ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ دەی کێ ستەمکارترە لەو
کەسەی ﴿مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کە درۆ هەڵبەستێ بەدەم خوداوە ﴿١٥﴾

﴿وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ﴾ (ئەی هاوەڵانی ئەشكەوت) كاتێك ئێوە دوورەپەرێزیتان گرت لەوان (لەو
بێ باوەڕانە) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ﴾ و لەو (پەرستراو)انەش بێجگە لە خودا دەیانپەرستن
﴿فَأْوُوا إِلَى الْكَهْفِ﴾ دەی كەوایە پەنا ببەنە ئەشكەوتەكە ﴿يَنشُرْ لَكُمْ رَبُّكُم مِّن رَّحْمَتِهِ﴾ پەروەردگارتان
بڵاوی دەكاتەوە بۆتان بەرەیی (?) لە ڕەحمەتی خۆی ﴿وَيُهَيِّئْ لَكُم﴾ و بۆتان فەراهەم دەهێنێت ﴿مِّنْ أَمْرِكُم
مِّرْفَقًا﴾ لەم كارەتاندا هۆی گوزەران و ژیانتان ﴿١٦﴾ ﴿وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَت﴾ خۆر دەبینی كاتێك
كەهەڵدێت ﴿تَّزَاوَرُ عَن كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ﴾ لەلای ڕاستی ئەشكەوتەكەیان دەدات ﴿وَإِذَا غَرَبَت تَّقْرِضُهُمْ﴾
كاتێكیش ئاوا دەبێت لای دەدا لێیان ﴿ذَاتَ الشِّمَالِ﴾ بەلای چەپدا ﴿وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِّنْهُ﴾ لەكاتێكدا ئەوان
لە ناو بۆشایی ناوەڕاستی ئەشكەوتەكەدان ﴿ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوە هەندێكە لە بەڵگە و نیشانەكانی
خوا ﴿مَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ هەر كەسێ خوا ڕێنموونی بكات ﴿فَهُوَ الْمُهْتَدِ﴾ تەنها ئەو كەسە ڕێنموونی كراوە
﴿وَمَن يُضْلِلْ﴾ و هەر كەسێش گومڕا بكات ﴿فَلَن تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُّرْشِدًا﴾ ئەوە دەستت ناكەوێ بۆی
هیچ پشتیوان و ڕێ نیشاندەرێك ﴿١٧﴾ ﴿وَتَحْسَبُهُمْ أَيْقَاظًا﴾ (ئەگەر بیان بینیت) وا دەزانیت بەخەبەرن
﴿وَهُمْ رُقُودٌ﴾ كەچی خەوتوون ﴿وَنُقَلِّبُهُمْ﴾ وە ئێمە (خەوتوو)انە ئەم دیو و ئەودیویان پێ دەكەین
(بۆ ئەوەی لاشەیان تێك نەچێت) ﴿ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ﴾ بەلای ڕاست و بە لای چەپدا ﴿وَكَلْبُهُم
بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ﴾ و سەگەكەیان هەردوو دەستی درێژ كردبوو ﴿بِالْوَصِيدِ﴾ لەبەر دەرگای ئەشكەوتەكەدا
﴿لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ﴾ ئەگەر سەیریكت بكردایە ﴿لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا﴾ بێگومان بە ڕاكردن بەرەو دوا
دەگەڕایتەوە ﴿وَلَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبًا﴾ و پڕ بە دڵ لێیان دەترسایت ﴿١٨﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ﴾ لەو شێوە
(لە خەو) خەبەرمانكردنەوە ﴿لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی پرسیار لە یەكتری بكەن ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ﴾
یەكێكیان وتی ﴿كَمْ لَبِثْتُمْ﴾ چەندە ماونەتەوە (بە خەوتوویی) ﴿قَالُوا﴾ (هەندێكیان) وتیان
﴿لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ ڕۆژێك یا كەمتر لە ڕۆژێك ماوینەتەوە ﴿قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْتُمْ﴾ (هەندێكی
تریان) وتیان پەروەردگارتان زاناترە بەماوەی مانەوەتان ﴿فَابْعَثُوا أَحَدَكُم بِوَرِقِكُمْ هَٰذِهِ﴾
دەیەكێكتان بەم دراوە (زیوە)تان بنێرن ﴿إِلَى الْمَدِينَةِ﴾ بۆ ناو شار ﴿فَلْيَنظُرْ أَيُّهَا أَزْكَىٰ طَعَامًا﴾ با سەیر بكات
كێ (لە خەڵكی شار) خۆراكی پاكترە ﴿فَلْيَأْتِكُم بِرِزْقٍ مِّنْهُ﴾ ئەوە با لەوە خۆراكتان بۆ بهێنێت
﴿وَلْيَتَلَطَّفْ﴾ با نەرم و نیان و لەسەرخۆ بێت لە هەڵسوكەوتیدا (تا نەناسرێتەوە) ﴿وَلَا يُشْعِرَنَّ
بِكُمْ أَحَدًا﴾ و كەس لە ئێوە ئاگادار نەكات ﴿١٩﴾ ﴿إِنَّهُمْ إِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ﴾ چونكە بێگومان ئەگەر
ئەوان پێتان بزانن ﴿يَرْجُمُوكُمْ﴾ بەرد بارانتان دەكەن ﴿أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ﴾ یان دەتان گێڕنەوە
بۆ ناو ئایینەكەی خۆیان ﴿وَلَن تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئەو كاتە ئێوە هەرگیز ڕزگارتان نابێت ﴿٢٠﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ﴾ (پاش سێسەد ساڵ) ئا بەم شێوە خەڵکمان ئاگادار کرد بەسەریاندا ﴿لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بۆ ئەوەی بزانن کە بێگومان بەڵێنی خوا راستە ﴿وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وە دڵنیابن کە رۆژی دوایی گومانی تێدا نییە ﴿إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ﴾ (خەڵکی مان ئاگادار کرد بەسەریاندا) لەکاتێکدا ئەو خەڵکە کێشەیان بوو لەنێوان خۆیاندا ﴿أَمْرَهُمْ﴾ دەربارەیان ﴿فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُنْيَانًا﴾ جا (هەندێکیان) وتیان چەند خانوویەکیان بەسەرەوە دروست بکەن ﴿رَّبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ﴾ پەروەردگاریان ئاگادارترە پێیان ﴿قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ﴾ ئەوانەی کە زاڵ بوون بەسەر کار و باری ئەو کۆمەڵەدا وتیان ﴿لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِم مَّسْجِدًا﴾ بێگومان مزگەوتێکی بەسەرەوە دروست دەکەین ﴿٢١﴾ ﴿سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ ئەوسا هەندێکیان دەڵێن (ئەو لاوانە) سێ کەس و چوارەمیان سەگەکەیانە ﴿وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ وە هەندێکی تریان دەڵێن پێنج کەس و شەشەمیان سەگەکەیانە ﴿رَجْمًا بِالْغَيْبِ﴾ ئەمانە قسەی بێ بەڵگەن (تیرێک بە تاریکە شەوەوە دەنێن) ﴿وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ﴾ هەندێکی تریان دەڵێن ئەوانە حەوت کەس و هەشتەمەکەیان سەگەکەیانە ﴿قُل رَّبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەروەردگارم زاناترە بە ژمارەیان ﴿مَّا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ﴾ کەمێک نەبێت لە خەڵکی کەس ژمارەیان نازانێت ﴿فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) لەبارەیانەوە دەمەقاڵێ مەکە ﴿إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا﴾ جگە بە دەمەقاڵەیەکی ئاشکرا و ئاسان (ئەوەندەی وەکو کە لە قورئاندا بۆت هاتووە) ﴿وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِم مِّنْهُمْ أَحَدًا﴾ وە لەبارەیانەوە پرسیار لە کەسیان (خاوەن نامەکان) مەکە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ﴾ بۆ (کردنی) هیچ شتێک مەڵێ ﴿إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا﴾ بێگومان من سبەینێ ئەو شتە دەکەم ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر (لەگەڵی دا بڵێیت) ئەگەر خوا بیەوێت ﴿وَاذْكُر رَّبَّكَ إِذَا نَسِيتَ﴾ هەر کاتێ (إن شاء الله) ت لەبیرچوو کەی بیرت هاتەوە بیڵێ ﴿وَقُلْ عَسَىٰ أَن يَهْدِيَنِ رَبِّي﴾ بڵێ ئومێدەوارم پەروەردگارم رێنموونیم بکات ﴿لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا﴾ بۆ رێگایەکی نزیکتر (لە راستی) لەمە ﴿٢٤﴾ ﴿وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ﴾ (ئەو کۆمەڵە لاوە) مانەوە لەناو ئەشکەوتەکەیاندا (بە خەوتوویی) ﴿ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ﴾ ماوەی سێ سەد ساڵ (بە ساڵی هەتاوی) ﴿وَازْدَادُوا تِسْعًا﴾ نۆ ساڵی تریشیان زیاد کرد (ئەگەر بە ساڵی مانگی قەمەری حیساب بکرێت) ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا﴾ بڵێ خوا زاناترە بە ماوەی مانەوەیان ﴿لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خۆیەتی زانینی نهێنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ﴾ ئای (خودا) چ بینا و بیسەرە ﴿مَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ﴾ بێجگە لە (خوا) هیچ پشتیوانێکیان نییە ﴿وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا﴾ کەسیش ناکات بە هاوبەشی خۆی لە فەرمانی دا ﴿٢٦﴾ ﴿وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ بخوێنەرەوە ئەوەی کە وەحیت بۆ کراوە ﴿مِن كِتَابِ رَبِّكَ﴾ لە قورئانی پەروەردگارت ﴿لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ﴾ کەس ناتوانێت وتەکانی ئەو بگۆڕێت ﴿وَلَن تَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ هەرگیز پەنایەک دەست ناکەوێت بێجگە لە خوا پەنای بۆ بەرێت ﴿٢٧﴾

﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ﴾ خۆت ڕاگرە لەگەڵ ئەوانەی ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُم﴾ لەپەروەردگاریان دەپاڕێنەوە
وەدیی ئەو دەکەن (و دەیپەرستن) ﴿بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ﴾ بەیانیان و ئێواران ﴿يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ کەمەبەستیان
ڕەزامەندی خوایە ﴿وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ﴾ چاوەکانت لەوان لامەدە و ڕەرمەگێڕە (بۆ کەسانی بێ
باوەڕی دەوڵەمەند) ﴿تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ کە جوانی و ڕازاوەیی ژیانی ئەم دونیایە دەوێت
﴿وَلَا تُطِعْ مَنْ﴾ وە گوێی کەسێک مەکە ﴿أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا﴾ کە دڵیمان لە یادی خۆمان بێ ئاگا کردوە
﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾ و شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا﴾ هەموو کارەکانی خراپ و
لەسنوور دەرچووە ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُلِ الْحَقُّ﴾ بڵێ: حەق (ئەم قورئانە) ﴿مِن رَّبِّكُمْ﴾ لەلایەن پەروەردگارتانەوە
هاتووە ﴿فَمَن شَاءَ فَلْيُؤْمِن﴾ جا هەر کەسێ دەیەوێت با باوەڕ بهێنێ ﴿وَمَن شَاءَ فَلْيَكْفُرْ﴾ و هەر کەسیش
دەیەوێت با بێ باوەڕ بێت (ئەمەش جۆرێکە لە هەڕەشە و سەرزەنشت) ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ﴾
بە ڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران (بێ باوەڕان) ﴿نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا﴾ ئاگرێک کە
بڵێسەکەی (وەکو ڕەشماڵ) دەوریان دەدات ﴿وَإِن يَسْتَغِيثُوا﴾ وە ئەگەر (لە تینوانا) هاواری ئاو
بکەن ﴿يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ﴾ ئاوێکیان بۆ دەهێنرێ وەک مسی تواوە (یا وەک چڵک و چەوڵی زەیت و
زەیت وایە) ﴿يَشْوِي الْوُجُوهَ﴾ ڕوو دەم و چاوەکان دەبرژێنێ ﴿بِئْسَ الشَّرَابُ﴾ ئای چ خواردنەوەیەکی
پیس و خراپە ﴿وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا﴾ و ئای چ شوێن و جێگەیەکی خراپە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾
بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوەی چاکەیان کردووە ﴿إِنَّا لَا نُضِيعُ
أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا﴾ بێگومان ئێمە پاداشتی ئەوانە وون ناکەین کە کردەوەی چاکیان کردوە ﴿٣٠﴾
﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ بەهەشتانێکی هەمیشەیی ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ﴾ کە
ڕووبارەکان بە ژێریاندا دێن و دەچن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾ دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە)دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ﴾
بە بازنی زێڕی ئاڵتوون ﴿وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا﴾ وە پۆشاکی سەوز دەپۆشن ﴿مِّن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ بە
ئاوریشمی تەنک و ئەستور ﴿مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ﴾ پاڵ دەدەنەوە لەو (بەهەشتە)دا بەسەر کورسی
پاڵپشتەکەوە ﴿نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا﴾ ئای چەند پاداشتێکی چاکە و جێگایەکی خۆشە ﴿٣١﴾
﴿وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بۆیان بگێڕەرەوە نموونەی ﴿رَّجُلَيْنِ﴾ ئەو دوو پیاوە ﴿جَعَلْنَا
لِأَحَدِهِمَا﴾ دابوومان بە یەکێکیان (کە بێ باوەڕ بوو) ﴿جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ﴾ دوو باخ لە هەموو جۆرە
ترێیەک ﴿وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ﴾ بە دار خورما دەوری هەردوو باخەکەمان دابوو ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا﴾
لەنێوان ئەو دوو باخەدا کشتوکاڵمان هەراهەم هێنابوو (بوی) ﴿٣٢﴾ ﴿كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا﴾ هەردوو
باخەکە بەری چاکیان گرتبوو ﴿وَلَمْ تَظْلِم مِّنْهُ شَيْئًا﴾ هیچیان لێ کەم نەبوو بوو ﴿وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهَرًا﴾
و لە نێوان ئەو دوو باخەدا کانیاوێکمان هەڵقوڵاندبوو (بۆ ئاودانیان) ﴿٣٣﴾ ﴿وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ﴾ هەروەها
(خاوەنی ئەو دوو باخە) ماڵ و سامانی زۆری هەبوو (لە ئاڵتوون و زیو و شتی تر) ﴿فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ﴾
جا بە هاوڕێکەی (باوەڕدار و هەژارە)کەی ووت لە کاتێکدا کە قسەی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَنَا أَكْثَرُ
مِنكَ مَالًا﴾ من ماڵ و سامانم لە تۆ زۆرترە ﴿وَأَعَزُّ نَفَرًا﴾ کوڕ و کاڵ و خزمەکانیشم زیاترە ﴿٣٤﴾

﴿وَدَخَلَ جَنَّتَهُ﴾ (بێ باوەڕەکەیان) چووە ناو باخەکەیەوە ﴿وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ﴾ لە کاتێکدا کە ستەمکاربوو لە حەقی خۆی ﴿قَالَ مَا أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِ أَبَدًا﴾ ووتی باوەڕ ناکەم هەرگیز ئەم باخەم لەناو بچێت ﴿٣٥﴾
﴿وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً﴾ باوەڕیش ناکەم ڕۆژی دوایی بێت و ڕوو بدات ﴿وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّي﴾ سوێند بێ خوا ئەگەر (پاش مردن) بگێڕدرێمەوە بۆ لای پەروەردگارم ﴿لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا﴾ بێگومان باشتر لەم باخەم دەست دەکەوێ ﴿٣٦﴾
﴿قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ﴾ هاوڕێی (ئیماندارە)کەی پێی ووت ﴿وَهُوَ يُحَاوِرُهُ﴾ لە کاتێکدا کە گفتوگۆی لەگەڵدا دەکرد ﴿أَكَفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ﴾ ئایە تۆ بێ باوەڕیت بەو زاتەی کە تۆی لەخاک دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾ پاشان لە دڵۆپە ئاوێک ﴿ثُمَّ سَوَّاكَ رَجُلًا﴾ پاشان کردویتی بە پیاو ﴿٣٧﴾
﴿لَّٰكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي﴾ بەڵام من هەر (دەڵێم) ئەو خوا پەروەردگارمە ﴿وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا﴾ وە هیچ کەسیش ناکەم بە هاوبەشی پەروەردگارم ﴿٣٨﴾
﴿وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ﴾ وە با کاتێ چوویتە ناو باخەکەتەوە ﴿قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ﴾ بتووتایە هەرچی خوا یەوێ (هەر ئەوە دەبێت) ﴿لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾ هەموو توانایەکیش هەر بەدەس خوایە ﴿إِن تَرَنِ أَنَا أَقَلَّ مِنكَ﴾ ئەگەر تۆ من دەبینی لە تۆ کەمتریش ﴿مَالًا وَوَلَدًا﴾ ماڵ و دارایی و منداڵم هەیە ﴿٣٩﴾
﴿فَعَسَىٰ رَبِّي﴾ ئومێدم وایە کە پەروەردگارم ﴿أَن يُؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّن جَنَّتِكَ﴾ چاکتر لە باخەکەی تۆم پێ بدات ﴿وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ وە بەڵا و بروسکەیەکیش لە ئاسمانەوە بنێرێت بۆ باخەکەی تۆ ﴿فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا﴾ جا (باخەکەت) ببێت بە زەویەکی ڕووتی ساف و خلیسک ﴿٤٠﴾
﴿أَوْ يُصْبِحَ مَاؤُهَا غَوْرًا﴾ یان ئاوەکەی ڕۆبچێ بە ناخی زەویدا ﴿فَلَن تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا﴾ ئیتر هەرگیز نەتوانی بیدۆزیتەوە ﴿٤١﴾
﴿وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ﴾ سامان و بەروبوومەکەی لەناوبرا (بە هەورە بروسکە سووتا و نەما) ﴿فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ﴾ ئەمجا کابرا ش لە داخ دەستەکانی دەپرواند و دەیدان بەیەکدا ﴿عَلَىٰ مَا أَنفَقَ فِيهَا﴾ لەسەر ئەو ماڵەی کە خەرجی کردبوو (لە باخەکەیدا) ﴿وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ لە کاتێکدا (کەپری) باخەکەی هەموو کەوتبوون بەسەر یەکدا ﴿وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي﴾ (جا لەپاشە ڕۆژدا) دەڵێت خۆزگە ﴿لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا﴾ کەسم نەکردایە بەهاوەڵی پەروەردگارم ﴿٤٢﴾
﴿وَلَمْ تَكُن لَّهُ فِئَةٌ يَنصُرُونَهُ﴾ کەسانێک نەبوو یارمەتی بدەن و بێنە بەهانایەوە ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لە خوا ﴿وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا﴾ خۆیشی سەرکەوتوو نەبوو ﴿٤٣﴾
﴿هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ﴾ لەو شوێنەدا پشتیوانی تایبەتی خوای ڕاست و حەقە ﴿هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا﴾ هەر ئەویش چاکترین پاداشت ئەداتەوە ﴿وَخَيْرٌ عُقْبًا﴾ وسەرئەنجامی باشیش (بە ئیمانداران) ئەدات ﴿٤٤﴾
﴿وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بهێنەرەوە بۆ ئەو (بێ باوەڕ) انە نموونەی ژیانی دونیا ﴿كَمَاءٍ أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وەك بارانێك وایە لە ئاسمانەوە دەیبارێنین ﴿فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ﴾ ئەوسا جۆرەها ڕواوی زەویی (پێ دەڕوێت و) دەڕوێن بەناو یەکدا ﴿فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَاحُ﴾ ئەمجا دەبێتە پووش و پەڵاش و با پرش و بڵاوی دەکاتەوە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا﴾ وە خوا هەمیشە بەتوانا و دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٤٥﴾

﴿الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ماڵ و کوڕ و کاڵ جوانی و زینەتی ژیانی دونیان ﴿وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ﴾
کردەوە چاکەکان کە (پاداشتیان) دەمێنێتەوە ﴿خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا﴾ پاداشتیان چاکترە لای پەروەردگارت
﴿وَخَيْرٌ أَمَلًا﴾ و زیاتر جێگەی ئومێدن (لەماڵی دونیا) ﴿٤٦﴾ ﴿وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ﴾ وە (یادیان خەرەوە)
ڕۆژێ کە شاخەکان دەجولێنین ﴿وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً﴾ و ڕووی زەوی بە ڕووتی و تەختی دەبینی
﴿وَحَشَرْنَاهُمْ﴾ و هەموو (خەڵکی) کۆ دەکەینەوە ﴿فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا﴾ و هیچ کەسیان بەجێ ناهێڵین
﴿٤٧﴾ ﴿وَعُرِضُوا عَلَى رَبِّكَ صَفًّا﴾ و هەموو (ئادەمی) لەبەردەم پەروەردگارتدا ڕیز دەکرێن ﴿لَقَدْ جِئْتُمُونَا﴾
سوێند بەخوا دێنەوە بۆ لامان ﴿كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر بەو شێوەیەی کە یەکەم جار دروستمان کردن
(بە ڕووتی و بێ بەرگی) ﴿بَلْ زَعَمْتُمْ﴾ بەڵام ئێوە گومانتان وابوو ﴿أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا﴾ کە ئێمە کاتێک
دانانێین بۆ (زیندوو بوونەوە)تان ﴿٤٨﴾ ﴿وَوُضِعَ الْكِتَابُ﴾ نامەی کردەوەکان دادەنرێت (دەدرێتە دەستی
ڕاستی چاکان و دەستی چەپی تاوانباران) ﴿فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجا تاوانباران دەبینیت ﴿مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ﴾
زۆر دەترسن لەو (هەموو تاوان و خراپە)ی کە تێیدایە ﴿وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا﴾ و دەڵێن ئای هاوار بۆ ئێمە
﴿مَالِ هَذَا الْكِتَابِ﴾ ئەم نامە و دەفتەرە چییە؟ ﴿لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا﴾ هیچ کردەوەیەکی
بچووک و گەورەی بەجێ نەهێشتووە و تۆماری کردووە ﴿وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا﴾ هەر کردەوەیەکیان
کردبێت (تیایدا) ئامادەیە ﴿وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا﴾ و پەروەردگارت ستەم لە کەس ناکات ﴿٤٩﴾ ﴿وَإِذْ قُلْنَا
لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ (بیریان بهێنەرەوە) کاتێک بە فریشتەکانمان ووت سوژدە بەرن بۆ ئادەم
﴿فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد جگە لە ئیبلیس (شەیتان) نەبێت ﴿كَانَ مِنَ الْجِنِّ﴾
کە لە ڕیزی جنۆکەکان بوو ﴿فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ﴾ بۆیە لە فەرمانی پەروەردگاری دەرچوو ﴿أَفَتَتَّخِذُونَهُ
وَذُرِّيَّتَهُ﴾ دەی ئێوە (ئەی ئادەمیزادەکان) ئەو و نەوەی دەکەنە ﴿أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي﴾ دۆست و پشتیوانی
خۆتان لە جیاتی من ﴿وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ لە کاتێکدا کە ئەوان دوژمنی ئێوەن ﴿بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا﴾ ئای
چ گۆڕینەوەیەکی خراپە بۆ ستەمکاران ﴿٥٠﴾ ﴿مَا أَشْهَدْتُهُمْ خَلْقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ من ئەوان (شەیتان
و نەوەی)م ئامادەی دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی نەکردووە ﴿وَلَا خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ﴾ هەروەها بە
(کاتی) دروست کردنی خۆشیاندا (ئامادەم نەکردوون) ﴿وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا﴾ وە من هەرگیز
گومڕاکەرانم نەکردووە بە یارمەتی دەری خۆم ﴿٥١﴾ ﴿وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ﴾ ڕۆژێک
دەبێت کە خوا دەفەرموێ بانگی ئەو بتانە بکەن کە لاتان وابوو هاوبەشی منن (با یارمەتیتان بدەن)
﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ﴾ ئەوانیش بانگیان دەکەن بەڵام وەڵامیان نادەنەوە (و نایەن بە هانایانەوە)
﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا﴾ وە ئێمە لە نێوانیاندا شوێنێکی پڕ ئازارمان داناوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ﴾
وە تاوانباران ئاگری دۆزەخ دەبینن ﴿فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا﴾ و هەموو دەزانن و دڵنیان کە دەچنە ناوی
وتێی دەکەون ﴿وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا﴾ و ڕێگایەکیان دەست ناکەوێ بۆ گەڕانەوە لەو (ئاگرە) ﴿٥٣﴾

﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ سوێند به‌خوا به‌ڕاستی ئێمه له‌م قورئانه‌دا هێناومانه‌ته‌وه ﴿لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾
هه‌موو جۆره نموونه‌یه‌ك بۆ خه‌ڵكی ﴿وَكَانَ الْإِنسَانُ﴾ به‌ڵام هه‌میشه ئاده‌می ﴿أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا﴾
له هه‌موو شتێ زیاتر موجاده‌له و ده‌مه‌قاڵێ ده‌كات ﴿٥٤﴾ ﴿وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ﴾
هیچ شتێك ڕێگری له خه‌ڵك نه‌كردووه كه باوه‌ڕ بهێنن كاتێك هیدایه‌ت و ڕێنموونیان بۆ هات
﴿وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ﴾ و داوای لێ بوردن بكه‌ن له په‌روه‌ردگاریان ﴿إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ﴾ جگه
له‌وه‌ی وه‌ك ئوممه‌تانی پێشیان لێ بێت و (سزای خودا له ناویان ببات) ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا﴾
یان سزا ڕوو به ڕوویان بێته‌وه (به چاوی خۆیان ببینن) ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمه پێغه‌مبه‌رمان نه‌
ناردووه ﴿إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ﴾ ته‌نها موژده‌ده‌ر و ترسێنه‌ر بن ﴿وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ﴾
ئه‌وانه‌ی كه بێباوه‌ڕن به‌ناهه‌ق و به‌تاڵ ده‌مه‌قاڵێ ده‌كه‌ن ﴿لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی (ئاینی) ڕاستی
پێ له ناو به‌رن ﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا﴾ ئایه‌ته‌كانی من (كه قورئانه) و ئه‌و هه‌ڕه‌شانه‌ی پێی
ترسێنراون به گاڵته‌یان ده‌زانن ﴿٥٦﴾ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ كێ سته‌مكارتره له‌و كه‌سه‌ی كه
ئامۆژگاری كرابێت به ئایه‌ته‌كانی په‌روه‌ردگاری ﴿فَأَعْرَضَ عَنْهَا﴾ به‌ڵام ئه‌و گوێ ی پێ نه‌دا ﴿وَنَسِيَ
مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ﴾ و ئه‌و تاوانانه‌ی كه كردویه‌تی له بیری خۆی بردۆته‌وه ﴿إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً﴾ به‌ڕاستی
ئێمه چه‌ند په‌رده‌یه‌كی ئه‌ستوورمان داوه به‌سه‌ر دڵیاندا ﴿أَن يَفْقَهُوهُ﴾ تا تێنه‌گه‌ن (له ئایه‌ته‌كانی ئێمه)
﴿وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا﴾ وه قورسی و كه‌ڕیمان خستۆته گوێیانه‌وه (تا ڕاستی نه‌بیستن) ﴿وَإِن تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ﴾
جا ئه‌گه‌ر بانگیان بكه‌یت بۆ سه‌ر ڕێگای ڕاست ﴿فَلَن يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا﴾ ئه‌وانه هه‌رگیز هیدایه‌ت وه‌رناگرن
﴿٥٧﴾ ﴿وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ﴾ په‌روه‌ردگارت لێ خۆشبووی خاوه‌ن ڕه‌حمه‌ته ﴿لَوْ يُؤَاخِذُهُم بِمَا كَسَبُوا﴾
ئه‌گه‌ر تۆڵه‌یان لێ بسه‌نێ به‌هۆی ئه‌و (تاوانانه‌وه)ی كه كردوویانه ﴿لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ﴾ بێگومان به
په‌له سزای سه‌ختی بۆ ده‌ناردن ﴿بَل لَّهُم مَّوْعِدٌ﴾ به‌ڵام بۆ (سزادانی) ئه‌وان كاتێكی دیاری كراو هه‌یه
﴿لَّن يَجِدُوا مِن دُونِهِ مَوْئِلًا﴾ بێجگه له‌و (خوایه) هیچ په‌نایه‌كیان ده‌ست نه‌كه‌وێ (له‌و سزایه) ﴿٥٨﴾
﴿وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ و ئه‌و هه‌موو شار و گوندانه‌مان به‌رباد و وێران كرد ﴿لَمَّا ظَلَمُوا﴾ كاتێك
(دانیشتوانیان) سته‌میان كرد ﴿وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِم مَّوْعِدًا﴾ و بۆ له‌ناوبردنیشیان كاتێكی دیاری كراومان
دانا بوو ﴿٥٩﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ﴾ (باسی ئه‌و كاته بكه) كه مووسا به‌لاوه به‌رده‌سته‌كه‌ی خۆی ووت
﴿لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ﴾ من هه‌ر ده‌ڕۆم هه‌تا ده‌گه‌مه ﴿مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ﴾ شوێنی به‌یه‌ك گه‌یشتنی دوو ده‌ریاكه
﴿أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا﴾ یان ماوه‌یه‌كی دوور و درێژ ده‌ڕۆم ﴿٦٠﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا﴾ جا كاتێ گه‌یشتنه ئه‌و
شوێنه‌ی دوو ده‌ریاكه به‌یه‌ك ده‌گه‌ن ﴿نَسِيَا حُوتَهُمَا﴾ ماسی یه‌كه‌یان له‌بیر چوو (كه وه‌ك توێشوو بۆ
سه‌فه‌ره‌كه‌یان پێیان بوو) ﴿فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا﴾ جا (ماسییه‌كه خۆی فڕێ دا) ڕێگه‌ی خۆی
گرته به‌ر له‌ناو ده‌ریاكه‌دا و (ئاوه‌كه) له‌ت ده‌بوو وه‌ك خۆی لێ هه‌ده‌هاته‌وه ﴿٦١﴾

﴿فَلَمَّا جَاوَزَا﴾ جا کاتێ تێپەڕین (لەو شوێنە) ﴿قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا﴾ (مووسا) فەرمووی بە لاوە
بەردەستەکەی خواردنەکەمان بۆ بێنە ﴿لَقَدْ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم
سەفەرەماندا دووچاری ماندوویی و زەحمەت بووین ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ أَرَأَيْتَ﴾ (لاوەکە) ووتی لە بیرتە
﴿إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ﴾ کاتێ چووینە پەنا بەردە گەورەکە (بۆ پشوودان) ﴿فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ﴾ جا بەڕاستی
من (لەوێ) ماسیەکەم لە بیر چوو ﴿وَمَا أَنسَانِيهُ﴾ هیچ شتێ ئەو (ماسیەکە)ی لەبیر نەبردمەوە ﴿إِلَّا
الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ﴾ کە باسی بکەم بۆت بێجگە لە شەیتان ﴿وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا﴾ (ماسیەکە زیندوو
بوویەوە و) بەشێوەیەکی سەیر ڕێگای خۆی لە دەریاکە گرتەبەر ﴿٦٣﴾ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ﴾ (مووسا) ووتی
ئێمەش ئەوەمان دەویست ﴿فَارْتَدَّا عَلَىٰ آثَارِهِمَا﴾ ئەمجا بەشوێنی خۆیاندا گەڕانەوە ﴿قَصَصًا﴾ بە سەرنج
دان ﴿٦٤﴾ ﴿فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَا﴾ جا بەندەیەک لە بەندەکانی ئێمەیان دی ﴿آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ کە لەلایەن
خۆمانەوە ڕەحمەتمان پێدابوو ﴿وَعَلَّمْنَاهُ﴾ شارەزاشمان کردبوو ﴿مِن لَّدُنَّا عِلْمًا﴾ لە زانیاری تایبەتی
خۆمان ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ لَهُ مُوسَىٰ﴾ مووسا بەو (بەندە صالحە)ی ووت ﴿هَلْ أَتَّبِعُكَ﴾ ئایا (هاوڕێیەتیت بکەم و)
شوێنت بکەوم ﴿عَلَىٰ أَن تُعَلِّمَنِ﴾ بۆ ئەوەی فێرم بکەیت ﴿مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا﴾ لەو زانیاریە ڕاستەی فێری
بوویت ﴿٦٦﴾ ﴿قَالَ إِنَّكَ﴾ ووتی (بە مووسا) بەڕاستی تۆ ﴿لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ هەرگیز ناتوانی لەگەڵ
مندا خۆت بگری ﴿٦٧﴾ ﴿وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ﴾ تۆ چۆن خۆت دەگری لەسەر ﴿مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا﴾ شتێ کەلە
ڕازو نهێنی ئەو ئاگادار نیت ﴿٦٨﴾ ﴿قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر خوا بیەوێ
بەخۆڕاگر دەمبینی ﴿وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا﴾ و سەرپێچی لە هیچ فەرمانێکت ناکەم ﴿٦٩﴾ ﴿قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي﴾
ووتی (بە مووسا) جا ئەگەر شوێنم کەوتی ﴿فَلَا تَسْأَلْنِي عَن شَيْءٍ﴾ ئەوە پرسیاری هیچ شتێکم لێ مەکە
﴿حَتَّىٰ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا﴾ هەتا خۆم دەربارەی قسەت بۆ دەکەم (لە نهێنیەکەی ئاگادارت دەکەم) ﴿٧٠﴾
﴿فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن هەتا سواری کەشتیەک بوون
﴿خَرَقَهَا﴾ (پیاوە چاکەکە) کەشتیەکەی کون کرد ﴿قَالَ أَخَرَقْتَهَا﴾ (مووسا) ووتی کەشتیەکەت کون تێ کرد
﴿لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا﴾ بۆ ئەوەی سەرنشینەکانی (لە دەریادا) نوقم بکەیت ﴿لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناشایستەت کرد ﴿٧١﴾ ﴿قَالَ أَلَمْ أَقُلْ﴾ (بەندە چاکەکە) ووتی ئایا من پێم نەووت
﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا ﴿٧٢﴾ ﴿قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ﴾
(مووسا) ووتی لێم ببوورە لەسەر ئەوەی (ئەو مەرجەی دامان نابوو) لەبیرم چوو ﴿وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي
عُسْرًا﴾ لەم ڕاپاری بیربوونەم لەسەر قورسی مەکە ﴿٧٣﴾ ﴿فَانطَلَقَا﴾ ئەمجا پێکەوە هەردووکیان ڕۆیشتن
﴿حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا﴾ هەتا گەشتن بە تازە لاوێک ﴿فَقَتَلَهُ﴾ یەکسەر (پیاوە چاکەکە) ئەو (تازە لاوەی) کوشت
﴿قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً﴾ (مووسا) ووتی کەسێکی پاکی بێ گوناهت هەروا کوشت ﴿بِغَيْرِ نَفْسٍ﴾ بێ
ئەوەی کەسێکی کوشتبێ ﴿لَّقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُّكْرًا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی کارێکی زۆر خراپ و ناڕەوات
کرد ﴿٧٤﴾

﴿قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكَ﴾ (بەندە چاكەكە) ووتی (بە مووسا) پێم نەووتیت ﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ بێگومان تۆ هەرگیز ناتوانی خۆت بگری لەگەڵ مندا ٧٥ ﴿قَالَ إِن سَأَلْتُكَ عَن شَيْءٍ بَعْدَهَا﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر دوای ئەم جارە پرسیاری هەرشتێكم لێ كردی (ڕەخنەم لێ گرتیت) ﴿فَلَا تُصَاحِبْنِي﴾ ئیتر هاوڕێیەتیم مەكە ﴿قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِّي عُذْرًا﴾ چونكە بەڕاستی لەلایەن منەوە پاساوت هەیە (لەوەی وازم لێ بێنیت) ٧٦ ﴿فَانطَلَقَا﴾ ئەمجا پێكەوە هەردووكیان ڕۆیشتن ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ﴾ هەتا گەیشتنە لای خەڵكی شارێك (لەو كاتەدا برسییان بوو) ﴿اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا﴾ داوای خۆراكیان كرد لەخەڵكی شارەكە ﴿فَأَبَوْا أَن يُضَيِّفُوهُمَا﴾ ئەوانیش (خەڵكی شارەكە) میوانداریان لێ نەكردن ﴿فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا﴾ ئەمجا بینییان دیوارێك لەوێ (لەو شارەدا) ﴿يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ﴾ نزیك بوو بكەوێت ﴿فَأَقَامَهُ﴾ (بەندە چاكەكە) دیوارەكەی ڕاستی كردەوە وهەڵیچنیەوە ﴿قَالَ لَوْ شِئْتَ﴾ (مووسا) ووتی ئەگەر بتویستایە ﴿لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ كرێیەكت لەسەری وەردەگرت ٧٧ ﴿قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ﴾ ووتی ئالێرەدا كاتی جیابوونەوەی من و تۆیە ﴿سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ﴾ ئاگادارت دەكەم لەحیكمەتی ﴿مَا لَمْ تَسْتَطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا﴾ ئەو شتانەی كە تۆ نەتتوانی خۆت بگری لەسەر (ڕوودان) یان ٧٨ ﴿أَمَّا السَّفِينَةُ﴾ هۆی (كون كردنی) كەشتییەكە (ئەوە بوو) ﴿فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ﴾ (ئەو كەشتییە) هی چەند كەسێكی هەژار بوو ﴿يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ﴾ ئیشیان دەكرد (بەو كەشتییە) لەو دەریایەدا ﴿فَأَرَدتُّ أَنْ أَعِيبَهَا﴾ بۆیە ویستم (بە كون كردنی) عەیب داری بكەم (تا پاشا دەستی بەسەردا نەگرێت) ﴿وَكَانَ وَرَاءَهُم مَّلِكٌ﴾ چونكە لەپێشیانەوە پاشایەك هەبوو ﴿يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا﴾ دەستی دەگرت بەسەر هەموو كەشتییەكی (چاك) دا ٧٩ ﴿وَأَمَّا الْغُلَامُ﴾ وە بەڕاوەكەش (كە كوشتم) ﴿فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ﴾ ئەوە باوك و دایكی ئیماندار بوون ﴿فَخَشِينَا أَن يُرْهِقَهُمَا﴾ جا ئێمەش ترساین (خۆشەویستی ئەو لاوە) پاڵیان پێوەبنێت ﴿طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾ بۆ سەركەشی و بێ باوەڕی ٨٠ ﴿فَأَرَدْنَا أَن يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا﴾ جا (بەو كارە) ویستمان پەروەردگاریان (لەبری ئەو) بۆیان بگۆڕێت ﴿خَيْرًا مِّنْهُ زَكَاةً﴾ (بەمنداڵێكی) چاكتر لەو پاكتر لە گوناه ﴿وَأَقْرَبَ رُحْمًا﴾ بەسۆزتر بەڕەحمتر بێ بۆیان ٨١ ﴿وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ﴾ وەهۆی (چاككردنەوەی) دیوارەكەش چونكە هی دوو منداڵی هەتیو بوو ﴿فِي الْمَدِينَةِ﴾ لە شارەكەدا ﴿وَكَانَ تَحْتَهُ كَنزٌ لَّهُمَا﴾ لەژێریدا گەنجینەیەك هەبوو كەهی ئەو دوو منداڵە بوو ﴿وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا﴾ وە باوكی ئەودوو منداڵە چاك و خواناس بوو ﴿فَأَرَادَ رَبُّكَ﴾ لەبەرئەوە پەروەردگارت ویستی ﴿أَن يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا﴾ هەردووكیان گەورە ببن و پێبگەن ﴿وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا﴾ پاشان گەنجینەكەیان دەربێنن ﴿رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمە ڕەحمەتێك بوو لەلایەن پەروەردگارتەوە (بەرانبەر باوكیان) ﴿وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي﴾ ئەو (شتانەی) كردم لە خۆمەوە نەبوو ﴿ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ﴾ ئەوە نهێنی و هۆی ئەو كردەوانە بوو ﴿مَا لَمْ تَسْطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا﴾ كە تۆ توانای خۆگرتنت نەبوو لەسەر (كردن) یان ٨٢ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَن ذِي الْقَرْنَيْنِ﴾ هەروەها پرسیارت لێ دەكەن دەربارەی (ذو القرنین) ﴿قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُم مِّنْهُ ذِكْرًا﴾ (لە وەڵامیاندا) بڵێ لە بارەیەوە هەندێك باس دەكەم بۆتان ٨٣

﴿إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ﴾ بەڕاستی ئێمە هێز و دەسەڵاتمان پێ دا لە زەویدا ﴿وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا﴾ وە هۆکاری هەموو
شتێکمان پێ دابوو (کە پادشایەتی پێویستی بوو) ﴿٨٤﴾ ﴿فَأَتْبَعَ سَبَبًا﴾ ئەویش کەڵکی لە هۆکارەکان وەردەگرت (بۆ
گەشتن بە مەبەست) ﴿٨٥﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ﴾ (خۆی و لەشکرەکەی ڕۆیشت) تا ئەو کاتەی گەیشتە شوێنی
ئاوا بوونی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَغْرُبُ﴾ (لەو شوێنەدا) وا دیار بوو خۆرئاوا دەبێ ﴿فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ﴾ لە کانیاوێکدا کە قوڕە
ڕەشەی بە ئەو دایە ﴿وَوَجَدَ عِندَهَا قَوْمًا﴾ جا لەو جێگادا پێی گەیشت لە گەلێکی (بێ باوەڕ) ﴿قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ﴾ پێمان
وت ئەی (ذو القرنين) ﴿إِمَّا أَن تُعَذِّبَ﴾ یا سزایان بدە (بە کوشتن گەر باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَإِمَّا أَن تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا﴾ یان
چاکەیان لەگەڵدا بکە (گەر باوەڕیان هێنا) ﴿٨٦﴾ ﴿قَالَ أَمَّا مَن ظَلَمَ﴾ (ذو القرنين) وتی ئەوەی ستەم بکات (باوەڕ
نەهێنێ) ﴿فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ﴾ ئەوە بێگومان ئێمە سزای ئەدەین (بە کوشتن) ﴿ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ﴾ پاشان دەگەڕێنرێتەوە
بۆ لای پەروەردگاری ﴿فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نُّكْرًا﴾ ئەویش سزای ئەدات بە سزایەکی سەخت کە وێنەی نەبینراوە ﴿٨٧﴾
﴿وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ بەڵام ئەوەی باوەڕ بێنێ و کردەوەی چاکیش بکات ﴿فَلَهُ جَزَاءً الْحُسْنَىٰ﴾ ئەوە پاداشتی هەرە چاک
(لە دوا ڕۆژدا) بۆ ئەوە ﴿وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا﴾ و کار و فەرمانی خۆمانی بۆ سووک و ئاسان دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا﴾
پاشان گەڕایەوە بۆ ڕۆژهەڵات، ڕێ و هۆکاراتەی گرتەبەر کە خوای گەورە پێی دابوو ﴿٨٩﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ﴾ هەتا
کاتێ گەیشتە شوێنی هەڵاتنی خۆر ﴿وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ﴾ بینی خۆر هەڵدێت لەسەر گەلێ و نەتەوەیەک ﴿لَّمْ نَجْعَل لَّهُم مِّن دُونِهَا
سِتْرًا﴾ کە هیچ پەردە و پەنایەکمان بۆ دانەنابوون (لە خۆر بیانشارێتەوە) ﴿٩٠﴾ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوە بوو
(بەسەرهاتی ذو القرنين) ﴿وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا﴾ بێگومان ئێمە بەوەی هەیبوو (لە لایدا بوو) ئاگادار بووین ﴿٩١﴾ ﴿ثُمَّ
أَتْبَعَ سَبَبًا﴾ پاشان (ذو القرنين) ڕۆیشت، وە ئەو هۆکار و ڕێگایانەی گرتەبەر کە (خوای گەورە پێی دابوو) ﴿٩٢﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ
بَيْنَ السَّدَّيْنِ﴾ هەتا گەیشتە نێوانی دوو بەربەست (نێوان دوو چیا) ﴿وَجَدَ مِن دُونِهِمَا قَوْمًا﴾ لە نزیک ئەو دوو بەربەستەدا گەلێکی دی
﴿لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا﴾ نەهیچ وتەیەکیان تێ نەدەگەیشتن (فەرمانی خۆیان نەبێت) ﴿٩٣﴾ ﴿قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ﴾ وتیان
ئەی (ذو القرنين) ﴿إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ﴾ بەڕاستی (یأجوج و مأجوج) ﴿مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ لەم خاکەدا خراپەکارن
﴿فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا﴾ ئاخۆ خەرجێکت پێ بدەین ﴿عَلَىٰ أَن تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا﴾ بۆ ئەوەی بەربەستی لە نێوان ئێمە و
ئەواندا دروست بکەیت ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ﴾ وتی ئەو سامان و دەسەڵاتەی پەروەردگارم پێی داوم
چاکترە (لەوەی ئێوە باسی دەکەن) ﴿فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ﴾ جا ئێوە بە هێز و بازوو یارمەتیم بدەن ﴿أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا﴾
لە نێوان ئێوە و ئەواندا بەربەستێک دروست ئەکەم ﴿٩٥﴾ ﴿آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ﴾ پارچە ئاسنم بۆ بێنن (لەسەر یەک دایان)
﴿حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ﴾ هەتا نێوانی هەردوو کێوەکەی پڕ کردو ڕێکی یەک بوون ﴿قَالَ انفُخُوا﴾ وتی (بە فووشدەمە)
فوو بکەن (بەو ئاگرەی لە ژێریدا کرا بوویەوە) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا﴾ هەتا کاتێ ئەو (پارچە ئاسنانە)ی کرد بە ئاگر
﴿قَالَ﴾ (ذو القرنين) وتی ﴿آتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا﴾ مسی تواوەم بۆ بێنن بیکەم بەسەریدا ﴿٩٦﴾ ﴿فَمَا اسْطَاعُوا أَن يَظْهَرُوهُ﴾ ئەمجا
(یأجوج و مأجوج) نەیان دەتوانی سەر کەون بەسەریدا (بەهۆی بەرزی و ساف و لووسی یەوە) ﴿وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا﴾
وە نەیان دەتوانی کونی بکەن (لەبەر ڕەقی و ئەستووری) ﴿٩٧﴾

﴿قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي﴾ (ذو القرنين) ووتی ئەم (دروست کردنە) ڕەحمەتێکە لە لایەن پەروەردگارمەوە ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي﴾ جا هەر کاتێ بەڵێنی پەروەردگارم هات (بەهەر چوونی یأجوج و مأجوج) ﴿جَعَلَهُ دَكَّاءَ﴾ دەیکاتە زەوییەکی ڕێک ﴿وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا﴾ وە بێگومان بەڵێنی پەروەردگارم هەق و ڕاستە (٩٨) ﴿وَتَرَكْنَا﴾ وازمان (لە خەڵکی) هێنا ﴿بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ﴾ لەو ڕۆژەدا تێک دەچن بەناو یەکتردا (وەکو شەپۆلی دەریا) ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ وە فوو دەکرێ بە شەیپوردا ﴿فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا﴾ ئەوسا هەموویان کۆ دەکەینەوە سەرلەبەر (کەسیان لێ جێ نامێنێ) (٩٩) ﴿وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِّلْكَافِرِينَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ پیشانی کافران دەدەین ﴿عَرْضًا﴾ پیشاندانێکی ئاشکرا (١٠٠) ﴿الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ﴾ ئەوانەی کە (لە دونیادا) چاویان ﴿فِي غِطَاءٍ عَن ذِكْرِي﴾ پەردەی بەسەردا هاتبوو لە یادی من ﴿وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا﴾ وە ئەوانە نەیاندەتوانی (قورئان) ببیستن (١٠١) ﴿أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئایا ئەوانەی بێ باوەڕ بوون گومان دەبەن سوودی هەبێ بۆیان ﴿أَن يَتَّخِذُوا عِبَادِي﴾ کە بەندەکانم (وەک فریشتە و عیسا) بکەن ﴿مِن دُونِي أَوْلِيَاءَ﴾ بە یار و یاوەر و پەرستراو جگە لە من ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ﴾ بەڕاستی ئێمە دۆزەخمان ئامادە کردووە ﴿لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا﴾ بە جێگا و شوێن (میوانداری) بۆ بێ باوەڕان (١٠٢) ﴿قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُم﴾ بڵێ ئایا هەواڵتان بدەمێ ﴿بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا﴾ بە خەسارەتمەندترین (کەس) لە کار و کردەوەکانیاندا (١٠٣) ﴿الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ﴾ (ئەوانە) ئەو کەسانەن کە کردەوە و کۆششیان بە فیڕۆ چوو ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیادا ﴿وَهُمْ يَحْسَبُونَ﴾ وە ئەوانیش گومان دەبەن بەڕاستی ئەوان ﴿أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا﴾ کارێکی زۆر چاک دەکەن (١٠٤) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانە کەسانێکی بێ باوەڕ بوون ﴿بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ﴾ بە نیشانەکانی پەروەردگاریان و گەیشتن بە خزمەتی (لەو ڕۆژەدا) ﴿فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ﴾ لەبەر ئەوە کردەوەکانیان بۆ چەند و بێ پاداشت دەرچوو ﴿فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا﴾ کەواتە لە ڕۆژی دواییدا هیچ نرخ و بایەخێکیان بۆ دانانێین (١٠٥) ﴿ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ﴾ ئەوە تۆڵە و سزایان دۆزەخە ﴿بِمَا كَفَرُوا﴾ لەبەر ئەوەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا﴾ و گاڵتەیان دەکرد بە نیشانەکان و پێغەمبەرانی ئێمە (١٠٦) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانە کە ئیمان و باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوەی چاکیان کردووە ﴿كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا﴾ بەهەشتەکانی فیردەوس جێگای (میوانداری) ئەوانە (١٠٧) ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا﴾ داوای گواستنەوە ناکەن لەو (بەهەشتەدا) (١٠٨) ﴿قُل لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ ئەگەر (ئاوی) دەریاکان ببوایە ﴿مِدَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي﴾ مەرەکەب بۆ (نووسینی) زانیاری پەروەردگارم ﴿لَنَفِدَ الْبَحْرُ﴾ بێگومان (ئاوی) دەریاکان تەواو دەبوون ﴿قَبْلَ أَن تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي﴾ پێش ئەوەی زانیاری پەروەردگارم تەواو ببێت ﴿وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا﴾ ئەگەر چەند ئەوەندەی دەریاکانیش بێنین (بیکەین بە مەرەکەب زانیاری خوا تەواو نابێت) (١٠٩) ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ (بەو بێ باوەڕانە) بێگومان منیش تەنها ئادەمیزادێکم وەک ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بەڵام وەحیم بۆ دێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە پەروەردگارێکی تاک و تەنیایە ﴿فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ﴾ جا هەر کەسێ بەتەمایە بە خزمەت پەروەردگاری بگات (لە قیامەتدا) ﴿فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا﴾ ئەوە با کردەوەی چاک بکات ﴿وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ وە لە پەرستنی پەروەردگاری دا کەس نەکات بەهاوبەشی (١١٠)

سوورەتی ﴿ مريم ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿كهيعص﴾ بە (کاف، ها، یا، عەین، صاد) دەخوێنرێنەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سوورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ﴾ (ئەمەی دەخوێنرێتەوە بەسەرتدا) باس و یادی بەزەیی پەروەردگارتە ﴿عَبْدَهُ زَكَرِيَّا﴾ بە بەندەی خۆی کە زەکەریایە (٢) ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ لەکاتێکدا پاڕایەوە لە پەروەردگاری ﴿نِدَاءً خَفِيًّا﴾ نەپاڕانەوەیەکی نهێنی و پەنامەکی (٣) ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ﴿وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي﴾ ئێسکم لاواز بووە ﴿وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا﴾ لەبەر پیری سەرم (مووی سپی) گڕی گرتووە (ئەمە جۆرێکە لە ڕەوانبێژی زمانی عەرەبی بەکاردێت بەمەبەستی ئەوەی کە مووی سپی لەکاتی پیریدا گڕی بەرداوە لە موو ڕەشەکانی سەردەمی گەنجێتی) ﴿وَلَمْ أَكُن بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا﴾ پەروەردگارم هەرگیز لە پاڕانەوەم بێ بەش و بێ هیوا نەبووم (٤) ﴿وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ﴾ بەڕاستی من دەترسم کەس و کارەکەم (لە ئاینی خوا لادەن) ﴿مِن وَرَائِي﴾ لە پاش (مردنی) خۆم (چونکە کەسێکیان تێدا نیە جێگری من بێت) ﴿وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا﴾ وە خێزانەکەشم نەزۆکە (منداڵی نابێت) ﴿فَهَبْ لِي مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا﴾ جا تۆ لەلایەن خۆتەوە منداڵێکی چاکم پێ ببەخشە (٥) ﴿يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ﴾ میراتگری (پێغەمبەرێتی) من و بنەماڵەی یەعقوب بێ ﴿وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا﴾ ئەی پەروەردگارم وای لێ بکە کە خۆت پێی ڕازی بیت (٦) ﴿يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ﴾ (خوای گەورە فەرمووی) ئەی زەکەریا بەڕاستی مژدەت دەدەینێ ﴿بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَىٰ﴾ بە منداڵێکی کوڕ ناوی یەحیایە ﴿لَمْ نَجْعَل لَّهُ مِن قَبْلُ سَمِيًّا﴾ پێشتر کەسمان بەو ناوە ناو نەناوە (٧) ﴿قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ ووتی ئەی پەروەردگارم چۆن منداڵم دەبێ ﴿وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا﴾ لەکاتێکدا خێزانم نەزۆکە ﴿وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا﴾ بێگومان خۆشم لە پیریدا گەیشتوومەتە ئەوپەڕی پیری (٨) ﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ ووتی (بڕیار) بەو جۆرەیە ﴿قَالَ رَبُّكَ﴾ پەروەردگاریشت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ﴾ ئەو (کارە) بەلای منەوە زۆر ئاسانە ﴿وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان پێشتریش تۆم دروست کردووە ﴿وَلَمْ تَكُ شَيْئًا﴾ کە شتێک نەبوویت (پێش ئەو دروستکردنە) (٩) ﴿قَالَ رَبِّ اجْعَل لِّي آيَةً﴾ (زەکەریا) ووتی ئەی پەروەردگارم نیشانەیەکم بۆ دابنێ (کاتی ئەو مژدە هاتە دی) ﴿قَالَ آيَتُكَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی نیشانەی تۆ ئەوەیە (لەسەر بوونی ئەو کوڕە) ﴿أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ﴾ ناتوانیت گفتوگۆ لەگەڵ خەڵکدا بکەیت ﴿ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا﴾ سێ شەو لەسەر یەک (بە ڕۆژەکانیەوە هەر چەندە) ساغیت و لاڵ نیت (١٠) ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ﴾ پاشان زەکەریا لە پەرستگاکەی هاتە دەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ﴾ جا بە ئیشارەت پێی ووتن ﴿أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ کە بەیانیان و ئێواران تەسبیحاتی خوا بکەن (١١)

﴿يَا يَحْيَىٰ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ﴾ (خوا دەفەرمووێت بە یەحیا پاش گەورە بوونی) ئەی یەحیا تەورات بە توندی و گرنگی بگرە ﴿وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا﴾ تێگەیشتنی تەورات (یا حیکمەت و زیری) مان پێبەخشی لەتەمەنی منداڵیدا ﴿١٢﴾ ﴿وَحَنَانًا مِّن لَّدُنَّا وَزَكَاةً﴾ لەگەڵ دڵسۆزی و پاك و خاوێنی لەلایەن خومانەوە ﴿وَكَانَ تَقِيًّا﴾ وە ئەو (یەحیا) لەخوا ترس و پارێزکار بوو ﴿١٣﴾ ﴿وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ﴾ هەڵسوکەوتی لەگەڵ دایك و باوکیدا جوان بوو ﴿وَلَمْ يَكُن جَبَّارًا عَصِيًّا﴾ خۆ بەزل زان و سەرپێچی کەر نەبوو (لەفەرمانی خوا) ﴿١٤﴾ ﴿وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ﴾ سەلامی خوای لەسەر بێت لەو ڕۆژەی لەدایك بوو ﴿وَيَوْمَ يَمُوتُ﴾ وە لەو ڕۆژەی کە وەفات دەکات ﴿وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا﴾ وە لەو ڕۆژەی کە زیندوو دەکرێتەوە ﴿١٥﴾ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی بەسەرهاتی مەریەم بکە لە قورئاندا ﴿إِذِ انتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا﴾ لەو کاتەی کە کەنارگیری کرد لە کەس و کاری ﴿مَكَانًا شَرْقِيًّا﴾ لە شوێنێکی ڕۆژهەڵاتی (مزگەوتی قودس)دا خواپەرستی دەکرد) ﴿١٦﴾ ﴿فَاتَّخَذَتْ مِن دُونِهِمْ حِجَابًا﴾ ئەمجا پەردەیەکی دانا لە نێوان خۆی و ئەوان (کەس و کاری)دا ﴿فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا﴾ ئێمەیش جوبرەئیلمان نارد بۆلای ﴿فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا﴾ وەکو بەشەرێکی تەواو خۆی پیشانی (مەریەم)دا ﴿١٧﴾ ﴿قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَٰنِ مِنكَ﴾ (مەریەم) وتی من پەنا دەگرم بەخوای میهرەبان لە تۆ ﴿إِن كُنتَ تَقِيًّا﴾ ئەگەر تۆ لە خوا ترسیت (وازم لێ بێنە و زیانم پێ مەگەیەنە) ﴿١٨﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ﴾ جوبرەئیلیش وتی (مترسە من) من نێردراوی پەروەردگارتم ﴿لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا﴾ بۆ ئەوەی منداڵێکی پاك و خاوێنت پێ ببەخشم ﴿١٩﴾ ﴿قَالَتْ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ﴾ (مەریەم) وتی من چۆن منداڵم دەبێت! ﴿وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ﴾ کە هیچ بەشەرێك (لێم نەکەوتووە) ڕەفاقەتی نەکردووم (بەحەڵاڵی) ﴿وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا﴾ وە داوێن پیسیش نەبووم ﴿٢٠﴾ ﴿قَالَ كَذَٰلِكِ﴾ (جوبرەئیل) وتی کارەکە هەر بەو جۆرەیە (کە پێم وتی) ﴿قَالَ رَبُّكِ﴾ پەروەردگارت فەرموویەتی ﴿هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ﴾ ئەو کارە لای من زۆر ئاسانە ﴿وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِّلنَّاسِ﴾ و بۆ ئەوەی بیکەین بە موعجیزە و نیشانەیەك بۆ خەڵکی ﴿وَرَحْمَةً مِّنَّا﴾ و ڕەحمەتێکی تایبەتیش لەلایەن ئێمەوە ﴿وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا﴾ ئەوە کارێکی بڕیاردراوە (لەلایەن خواوە) ﴿٢١﴾ ﴿فَحَمَلَتْهُ﴾ جا (مەریەم) سکی پڕ بوو بەو (کۆرپەلەوە) ﴿فَانتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا﴾ ئەمجا بەو (سکەکە) وە دوور کەوتەوە بۆ شوێنێکی دوور (لە کەس و کاری) ﴿٢٢﴾ ﴿فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ﴾ ئەوسا ئێشی پێش ژانی منداڵ بوون ناچاری کرد و بردی ﴿إِلَىٰ جِذْعِ النَّخْلَةِ﴾ بۆ لای قەدی دار خورمایەك (تا لە کاتی منداڵ بوونەکەیدا خۆی پێوە بگرێت و پاڵی پێوە بدات) ﴿قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَٰذَا﴾ (مەریەم) وتی ئای خۆزگە پێش ئەم ڕووداوە) بمردمایە ﴿وَكُنتُ نَسْيًا مَّنسِيًّا﴾ و من شتێکی لەبیر چووەی باس نەکراو بوومایە ﴿٢٣﴾ ﴿فَنَادَاهَا مِن تَحْتِهَا﴾ ئەمجا (جوبرەئیل) بانگی مەریەمی کرد لەژێری (دار خورماکە) وە ﴿أَلَّا تَحْزَنِي﴾ (وتی) خەفەت مەخۆ و غەمبار مەبە ﴿قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا﴾ بێگومان پەروەردگارت لەخوارتەوە جۆگەیەکی ئاوی بۆ فەراهەم هێناوی ﴿٢٤﴾ ﴿وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ﴾ قەدی ئەو دار خورمایەش بۆ لای خۆت ڕاوەشێنە ﴿تُسَاقِطْ عَلَيْكِ رُطَبًا جَنِيًّا﴾ خورمای تازە پێ گەیوت بەسەردا دەبارێت ﴿٢٥﴾

﴿فَكُلِي وَاشْرَبِي﴾ ئەمجا (لەو خورما) بخۆ و (لەو ئاوەش) بخۆرەوە ﴿وَقَرِّي عَيْنًا﴾ چاو و دڵ ڕۆشنە
﴿فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا﴾ جا ئەگەر هەر کەسێکت بینی (پرسیاری ئەم منداڵەی لێ کردی)
﴿فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا﴾ بە (ئیشارەت)پێی بڵێ بەڕاستی من قسە نەکردنم لەسەر خۆم نەزر کردووە
بۆ (خوای) میهرەبان ﴿فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنسِيًّا﴾ لەبەرئەوە ئەمڕۆ قسە لەگەڵ هیچ کەسێکدا ناکەم ﴿٢٦﴾
﴿فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا﴾ جا بەو (منداڵەوە) هاتەوە بۆ لای کەس و کارەکەی ﴿تَحْمِلُهُ﴾ ئەو (منداڵەی)
گرتبوو بە باوەشیەوە ﴿قَالُوا يَا مَرْيَمُ﴾ (خزمەکانی) ووتیان ئەی مەریەم ﴿لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا﴾ بەڕاستی
شتێکی زۆر خراپ و نابوو بەرت کردووە ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أُخْتَ هَارُونَ﴾ ئەی ئەوەی وەك خوشکی هاروون
وابیت (لە تەقوا و خواناسیدا) ﴿مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ﴾ نە باوکت پیاوێکی خراپ و داوێن پیس
بووە ﴿وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا﴾ نە دایکت داوێن پیس و ڕیسکار بووە ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ﴾ جا (مەریەم)
ئیشارەتی بۆ ئەو (منداڵە) کرد ﴿قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ﴾ (خزمەکانی) ووتیان چۆن قسە بکەین ﴿مَن كَانَ فِي
الْمَهْدِ صَبِيًّا﴾ لەگەڵ منداڵێکدا کە لە بێشکەدایە ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ﴾ (منداڵەکە هاتە قسەو) ووتی
بەڕاستی من بەندەی خوام ﴿آتَانِيَ الْكِتَابَ﴾ پەڕاوی ئینجیلم پێ دەدات ﴿وَجَعَلَنِي نَبِيًّا﴾ و دەمکات
بە پێغەمبەر ﴿٣٠﴾ ﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ﴾ وە پیرۆز و خێرداری کردووم لە هەر جێگایەکدا بم
﴿وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ﴾ و فەرمانی پێداوم بە نوێژ کردن و بە زەکات دان ﴿مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ هەتا بە
ژیاندام و زیندووم ﴿٣١﴾ ﴿وَبَرًّا بِوَالِدَتِي﴾ و (کردومی) بە ڕۆڵەیەکی چاکەکار و گوێڕایەڵ بۆ دایکم
﴿وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا﴾ نەی کردووم بە ملهوڕێکی بەدڕەفتار ﴿٣٢﴾ ﴿وَالسَّلَامُ عَلَيَّ﴾ سڵاوی خوام
لەسەر بێت ﴿يَوْمَ وُلِدتُّ وَيَوْمَ أَمُوتُ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە دایك بووم وە ئەو ڕۆژەی کە دەمرم ﴿وَيَوْمَ
أُبْعَثُ حَيًّا﴾ وە ئەو ڕۆژەی کە زیندوو دەکرێمەوە ﴿٣٣﴾ ﴿ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ ئەوە (کە باس کرا)
عیسای کوڕی مەریەمە ﴿قَوْلَ الْحَقِّ﴾ کە ووتەیەکی ڕاستە (دەربارەی عیسا) ﴿الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ﴾
کە ئەوان (گاوور و جوولەکەکان) تێیدا دوو دڵن ﴿٣٤﴾ ﴿مَا كَانَ لِلَّهِ أَن يَتَّخِذَ مِن وَلَدٍ﴾ نەگونجێ و شایەن
نی یە بۆ خوا منداڵی هەبێت ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاك و بێگەردی بۆ خوا ﴿إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ هەر کاتێ بیەوێ
کارێك ببێ ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ﴾ ئەوە بێگومان تەنها پێی دەڵێ ﴿كُن فَيَكُونُ﴾ ببە، بەکسەر دەبێت ﴿٣٥﴾
﴿وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بێگومان خوا پەروەردگاری من و ئێوەشە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن
﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئەمەیە ڕێگا و ڕێبازی ڕاست و دروست ﴿٣٦﴾ ﴿فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِن بَيْنِهِمْ﴾
بەڵام دەستەو تاقمی (گاوور و جوولەکە) کان لە نێو خۆیاندا ڕایان جیاواز بوو (لە بارەی عیساوە)
﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جا سزا و لەناو چوون بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ﴿مِن مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە بینینی
ڕۆژێکی زۆر گەورەکە (کە ڕۆژی دوایی یە) ﴿٣٧﴾ ﴿أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ﴾ ئای کە چەندە بیسەر و بینەرن (ئەو
بێ باوەڕانە) ﴿يَوْمَ يَأْتُونَنَا﴾ لەو ڕۆژێکدا کە دێنەوە بۆ لامان (لە قیامەتدا) ﴿لَٰكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ﴾ بەڵام
ستەمکاران ئەمڕۆ (لە دونیادا) ﴿فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٣٨﴾

﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەو ستەمکارانە لە ڕۆژی داخ و خەفەت بترسێنە ﴿إِذْ قُضِيَ
الْأَمْرُ﴾ کاتێ کاروباری (خەڵکی) کۆتایی پێ دەهێنرێ ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ لە کاتێکدا ئەوانە غافڵن ﴿وَهُمْ لَا
يُؤْمِنُونَ﴾ و باوەڕیش ناهێنن (بە ڕۆژی دوایی) ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە ﴿نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا﴾
دەبینە میراتگری زەوی و ئەوەی لەسەریەتی ﴿وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ
فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) لە قورئاندا باسی ئیبراهیم بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا﴾ بەڕاستی
ئەو (ئیبراهیم) زۆر ڕاستگۆ و پێغەمبەر بوو ﴿٤١﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ﴾ کاتێ بە باوکی ووت ﴿يَا أَبَتِ﴾ ئەی باوکی
خۆشەویستم ﴿لِمَ تَعْبُدُ﴾ بۆ دەپەرستی ﴿مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ﴾ شتێ کە نابیستێ و نابینێ ﴿وَلَا يُغْنِي عَنكَ شَيْئًا﴾
وە هیچ سوودێکت پێ ناگەیەنێ ﴿٤٢﴾ ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم بەڕاستی دڵنیابە
زانست و زانیاریێکم بۆ هاتووە ﴿مَا لَمْ يَأْتِكَ﴾ کە بۆ تۆ نەهاتووە (پێت نەدراوە) ﴿فَاتَّبِعْنِي﴾ کەواتە شوێنم
کەوە و گوێڕایەڵیم بکە ﴿أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا﴾ ڕێنموویت دەکەم بۆ ڕێبازی ڕاست ﴿٤٣﴾ ﴿يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ
الشَّيْطَانَ﴾ ئەی باوکی خۆشەویستم شەیتان مەپەرستە ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ﴾ بەڕاستی شەیتان ﴿كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ
عَصِيًّا﴾ هەمیشە سەرپێچی کەر و یاخی بە لە خوای میهرەبان ﴿٤٤﴾ ﴿يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ﴾ ئەی باوکی
خۆشەویستم بەڕاستی دەترسم (گەر بە کافری بمری) ﴿أَن يَمَسَّكَ عَذَابٌ﴾ تووشی سزایەک ببی ﴿مِّنَ
الرَّحْمَٰنِ﴾ بە لایەن خوای میهرەبانەوە ﴿فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا﴾ ئینجا ببیتە یاوەری و هاوەڵی شەیتان (لە دۆزەخدا)
﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ عَنْ آلِهَتِي﴾ (باوکی) ووتی ئەتۆ واز لە پەرستراوەکانی من دێنی (و نایانپەرستی)؟!
﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿لَئِن لَّمْ تَنتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ﴾ سوێندبێ ئەگەر واز نەهێنی (لە قسە ووتن بە
پەرستراوەکانم) دڵنیابە بەرد بارانت دەکەم ﴿وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا﴾ (دەی) بڕۆ ماوەیەکی زۆر دوور کەوەرەوە
لێم ﴿٤٦﴾ ﴿قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ﴾ (ئیبراهیم) فەرمووی سەلامەت لێ بێت ﴿سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي﴾ لە مەودوا داوای لێ
بوردنت بۆ دەکەم لە پەروەردگارم ﴿إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا﴾ (چونکە) بەڕاستی ئەو (پەروەردگار) لەگەڵمدا
میهرەبانە (و دوعام گیرا دەکات) ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ﴾ وە دوورە پەرێز دەبم لە ئێوە و لەو شتانەشی
دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لە خوا ﴿وَأَدْعُو رَبِّي﴾ تەنها پەروەردگارم دەپەرستم ﴿عَسَىٰ﴾ ئومێدەوارم
﴿أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا﴾ لە پەرستش و نزای پەروەردگارم دا بێ هیوا و نائومێد نەبم (وەکو ئێوە) ﴿٤٨﴾
﴿فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ﴾ جا کاتێ (ئیبراهیم) دوور کەوتەوە لێیان (لەگەڵ بت پەرستەکەی) ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾
ولەو شتانەش ئەوان دەیان پەرست جگە لە خوای گەورە ﴿وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ ئێمە ئیسحاق
و(لە ئیسحاقیش) یەعقوبمان پێ بەخشی ﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا﴾ و هەریەک لەوانیشمان کرد بە پێغەمبەر ﴿٤٩﴾
﴿وَوَهَبْنَا لَهُم مِّن رَّحْمَتِنَا﴾ لە ڕەحمەتی خۆمان ئەوانمان بەهرەمەند کرد ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا﴾ ناوی
چاکەی ئەوانمان خستە سەر زمانی (ئادەمیزادەکان) ﴿٥٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ﴾ لە قورئاندا باسی موسا
بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا﴾ بەڕاستی ئەو (کەسێکی) هەڵبژاردە بوو (بێ گەرد بوو لە ناتەواوی) ﴿وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا﴾
و نێردراو و پێغەمبەر بوو (بۆ خەڵکی) ﴿٥١﴾

﴿وَنَٰدَيۡنَٰهُ﴾ وە ئێمە ئەومان بانگ کرد ﴿مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ ٱلۡأَيۡمَنِ﴾ لەلای ڕاستی کێوی طوورەوە ﴿وَقَرَّبۡنَٰهُ
نَجِيّٗا﴾ وە ئەو(مووسا)مان نزیک کردەوە تا قسەی لەگەڵ بکەین (٥٢) ﴿وَوَهَبۡنَا لَهُۥ﴾ وە لە بەزەیی
و بەخشندەیی خۆمان بەخشیمان بەو (مووسا) ﴿أَخَاهُ هَٰرُونَ نَبِيّٗا﴾ هارونی برای کە پێغەمبەر بوو (٥٣)
﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِسۡمَٰعِيلَ﴾ وە لە قورئاندا باسی ئیسماعیل بکە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ صَادِقَ ٱلۡوَعۡدِ﴾ بێگومان ئەو بە پەیمان
و بەڵێنەکانیدا ڕاست گۆ بوو ﴿وَكَانَ رَسُولٗا نَّبِيّٗا﴾ و ئەو نێرراو و پێغەمبەری خوا بوو (٥٤) ﴿وَكَانَ يَأۡمُرُ أَهۡلَهُۥ﴾
وە هەمیشە فەرمانی دەدا بە خێزان و کەس و کاری ﴿بِٱلصَّلَوٰةِ وَٱلزَّكَوٰةِ﴾ بە نوێژ کردن و زەکات دان
﴿وَكَانَ عِندَ رَبِّهِۦ مَرۡضِيّٗا﴾ وە هەمیشە لای پەروەردگاری جێگەی ڕەزامەندی بوو (٥٥) ﴿وَٱذۡكُرۡ فِي ٱلۡكِتَٰبِ إِدۡرِيسَ﴾
وە باسی ئیدریس بکە لە قورئاندا ﴿إِنَّهُۥ كَانَ صِدِّيقٗا نَّبِيّٗا﴾ بەڕاستی ئەو زۆر ڕاست گۆ و پێغەمبەر بوو
(٥٦) ﴿وَرَفَعۡنَٰهُ مَكَانًا عَلِيًّا﴾ و پایە و پلەیمان بڵند و بەرز کردەوە (٥٧) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِم﴾ ئەوانەی
(کە باس کران) کەسانێکن کە خوا نیعمەت و چاکەی خۆی ڕشت بەسەریاندا ﴿مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ مِن ذُرِّيَّةِ ءَادَمَ﴾
لەو پێغەمبەرانەی کە لە نەوەی ئادەمن (وەک ئیدریس) ﴿وَمِمَّنۡ حَمَلۡنَا مَعَ نُوحٖ﴾ وە لە (نەوەی) ئەوانەش
(کە لە کەشتییەکەدا) لەگەڵ نووح داهەڵمان گرتن (وەک ئیبراهیم) ﴿وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبۡرَٰهِيمَ وَإِسۡرَٰٓءِيلَ﴾ وە لە نەوەی
ئیبراهیم و یەعقوب (وەک ئیسماعیل و یوسف) ﴿وَمِمَّنۡ هَدَيۡنَا وَٱجۡتَبَيۡنَآ﴾ وە ئەوانەی هیدایەتمان دان و هەڵمان
بژاردوون ﴿إِذَا تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُ ٱلرَّحۡمَٰنِ﴾ تا ئەوانە هەر کاتێ ئایەتەکانی خوای بە بەزەییان بۆ بخوێنرێتەوە
﴿خَرُّواْۤ سُجَّدٗاۤ وَبُكِيّٗا﴾ دەست بەجێ دەکەون بە ڕوودا بە سوژدە و گریانەوە (٥٨) ﴿فَخَلَفَ مِنۢ بَعۡدِهِمۡ خَلۡفٌ﴾
ئەمجا بە پاش ئەوان کەسانێک (لە نەوەکانیان) بوونە جێنشینیان ﴿أَضَاعُواْ ٱلصَّلَوٰةَ﴾ کە نوێژیان دەفەوتاند
﴿وَٱتَّبَعُواْ ٱلشَّهَوَٰتِ﴾ و شوێن هەواو ئارەزوو کەوتن ﴿فَسَوۡفَ يَلۡقَوۡنَ غَيًّا﴾ جا ئەوانە لە داهاتوودا تووشی
(سزای) گومڕاییان دەبن (٥٩) ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ﴾ جگە لەوەی کە تۆبەی کردبێت و باوەڕی هێنابێت
﴿وَعَمِلَ صَٰلِحٗا﴾ و کارو کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ يَدۡخُلُونَ ٱلۡجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە
﴿وَلَا يُظۡلَمُونَ شَيۡـٔٗا﴾ و هیچ ستەمێکیان لێ ناکرێت (لە پاداشتی کردەوە چاکەکانیان کەم ناکرێتەوە) (٦٠)
﴿جَنَّٰتِ عَدۡنٍ﴾ بەهەشتانی جێی مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿ٱلَّتِي وَعَدَ ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾ کەخوای میهرەبان بەڵێنی داوە ﴿عِبَادَهُۥ
بِٱلۡغَيۡبِ﴾ بە بەندەکانی کە نادیارو پەنهانە و بەچاو نەیانبینیوە ﴿إِنَّهُۥ كَانَ وَعۡدُهُۥ مَأۡتِيّٗا﴾ بەڕاستی خوا بەڵێنی بەدی دێت
(٦١) ﴿لَّا يَسۡمَعُونَ فِيهَا لَغۡوًا﴾ (بەهەشتییەکان) لە بەهەشتدا هیچ ووتە و قسەیەکی بێ سوود نابیستن ﴿إِلَّا سَلَٰمٗا﴾
تەنها سەلام کردن نەبێت ﴿وَلَهُمۡ رِزۡقُهُمۡ فِيهَا﴾ لەویدا ڕزق و ڕۆزی ئامادەیە بۆیان ﴿بُكۡرَةٗ وَعَشِيّٗا﴾ بە بەیانیان
و ئێواراندا (٦٢) ﴿تِلۡكَ ٱلۡجَنَّةُ﴾ ئەو بەهەشتەی باسی کرا ﴿ٱلَّتِي نُورِثُ﴾ ئەوەیە کەدەیبەخشین ﴿مِنۡ عِبَادِنَا مَن كَانَ
تَقِيّٗا﴾ بەو کەسانەی کە(لە دونیادا) پارێزکار و لەخواترس بوون لە بەندەکانمان (٦٣) ﴿وَمَا نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمۡرِ رَبِّكَ﴾
ئێمە (فریشتەکان) لە ئاسمانەوە دانابەزین بە فەرمانی پەروەردگارت نەبێ ﴿لَهُۥ مَا بَيۡنَ أَيۡدِينَا وَمَا خَلۡفَنَا﴾ تەنها
بۆ خوایە (و خوا دەزانێ) هەموو کاروباری داهاتوو ڕابووردوو ﴿وَمَا بَيۡنَ ذَٰلِكَ﴾ و ئێستامان ﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ
نَسِيّٗا﴾ وە پەروەردگارت (کردەوەی بەندەکانی) لەبیر نەکردووە (٦٤)

﴿رَّبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ کە پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لەنێوانیاندایە
﴿فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ﴾ کەواتە بیپەرستە و زۆر خۆگر بە لە پەرستیدا ﴿هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا﴾
ئایا ئاگاداریت وێنەی ئەو (خوایەکی تر) هەبێت ﴿٦٥﴾ ﴿وَيَقُولُ الْإِنسَانُ﴾ ئادەمی (بێ باوەڕ) دەڵێ
﴿أَإِذَا مَا مِتُّ﴾ ئایا کە مردم ﴿لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا﴾ لە داهاتوودا بە زیندوویی (لە گۆڕ) دەردەهێنرێم ﴿٦٦﴾
﴿أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنسَانُ﴾ ئەوە ئادەمیزاد بیر ناکاتەوە ﴿أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ﴾ کە بێگومان ئێمە لە سەرەتاوە
ئەومان دروست کردووە ﴿وَلَمْ يَكُ شَيْئًا﴾ کە ئەو شتێك نەبوو ﴿٦٧﴾ ﴿فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ﴾ ئەمجا سوێند
بە پەروەردگارت ئەو (بێ باوەڕانە) کۆ دەکەینەوە (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿وَالشَّيَاطِينَ﴾ (لەگەڵ)
ئەو شەیتانانەی (کە گومڕایان کردن) ﴿ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ﴾ پاشان بەڕاستی هەموویان ئامادە دەکەین
﴿حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا﴾ بە دەوری دۆزەخدا بەسەر ئەژنۆیاندا کەوتوون (لەبەر ترساکی ئەو ڕۆژە) ﴿٦٨﴾
﴿ثُمَّ لَنَنزِعَنَّ﴾ پاشان بێگومان دەری دێنین (و دەیخەینە دۆزەخەوە) ﴿مِن كُلِّ شِيعَةٍ﴾ لە هەر پێڕو
دەستەیەك ﴿أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَٰنِ عِتِيًّا﴾ کەمەیان تاوانبارتر (یاخی تر) بووە لە بەرانبەر خوای میهرەباندا
﴿٦٩﴾ ﴿ثُمَّ لَنَحْنُ﴾ ئەمجا بێگومان ئێمە زاناترین ﴿أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا﴾ بەوانەی کە شیاوترن
بخرێنە دۆزەخ و بسووتێن پێی ﴿صِلِيًّا﴾ ﴿٧٠﴾ ﴿وَإِن مِّنكُمْ﴾ کەس نییە لە ئێوە ﴿إِلَّا وَارِدُهَا﴾ نەڕوات و تێنەپەڕێت
بەسەر دۆزەخدا ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا﴾ (ئەو تێپەڕینە) بڕیارێکی بڕاوەیە لە پەروەردگارتەوە ﴿٧١﴾
﴿ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوا﴾ دواتر ئەوانە ڕزگار دەکەین کە پارێزکار و لەخواترس بوون ﴿وَّنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا
جِثِيًّا﴾ و ستەمکاران بەسەرچۆك لەناو (دۆزەخ) دا دەهێڵینەوە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾
هەر کاتێ ئایەتە ڕوون و ئاشکراکانی ئێمە بەسەریاندا بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی
بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەوانەی ئیمانیان هێنا بوو ﴿أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا﴾
کام لەم دوو کۆمەڵە جێ و شوێنی (خانوو بەرەی) خۆشترە ﴿وَأَحْسَنُ نَدِيًّا﴾ و کۆڕو
مەجلیسی چاکترە ﴿٧٣﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم﴾ وەپێش ئەمان چەندەهامان لەناو برد ﴿مِّن قَرْنٍ﴾ لە گەلە
(بێ باوەڕەکان) ﴿هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَرِئْيًا﴾ کەل و پەلی ناومال و لاشە و قیافەتیشیان لەمان جوانتر بوو ﴿٧٤﴾
﴿قُلْ مَن كَانَ فِي الضَّلَالَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی لە گومڕایی دایە ﴿فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَٰنُ مَدًّا﴾
با خوای میهرەبان مۆڵەتی پێ بدات و تەمەنی درێژ بکات (تاریاتر تاوان بکەن) ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ﴾
هەتا کاتێ ئەو هەڕەشانەی کراوە لێیان دەبینن (دێتە دی) ﴿إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ﴾ (ئەوەش) یان
سزایە (لە دنیادا) یان (هاتنی) ڕۆژی دواییە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ﴾ جا لە داهاتوودا دەزانن ﴿مَنْ هُوَ شَرٌّ مَّكَانًا﴾
کێ جێگاو شوێنی (خانوو بەرەی) خراپ و ناخۆشە ﴿وَأَضْعَفُ جُندًا﴾ وەکێ سەرباز و لەشکری
بێ هێزترە (کافران یان باوەڕداران) ﴿٧٥﴾ ﴿وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى﴾ ئەوانەی لەسەر ڕێبازی
هیدایەت بوون خوا هیدایەتیان بۆ زیاد دەکات ﴿وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ﴾ ئەو کردەوە چاکانەی لە
(ڕۆژی دواییدا) دەمێننەوە ﴿خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا﴾ لای پەروەردگارت پاداشتی چاکترە ﴿وَخَيْرٌ مَّرَدًّا﴾
وئاکامیشی باشترە ﴿٧٦﴾

﴿أَفَرَءَيْتَ الَّذِي﴾ ئایا ئەو کەسەت دیوە ﴿كَفَرَ بِآيَاتِنَا﴾ بێ باوەڕ بوو بە نیشانە و ئایەتەکانی ئێمە
﴿وَقَالَ﴾ ووتی ﴿لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییشدا) ماڵ و کوڕم پێ دەدرێ (٧٧) ﴿أَطَّلَعَ الْغَيْبَ﴾
ئایا بە نهێنییەکان ئاگادارە ﴿أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَٰنِ عَهْدًا﴾ یا بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە (٧٨)
﴿كَلَّا﴾ نەخێر (وانییە) ﴿سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ﴾ لەمەودوا ئەوەی دەیڵێ دەینووسین (لەسەری)
﴿وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا﴾ ماوەی سزای بۆ درێژ دەکەینەوە (٧٩) ﴿وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ﴾ ئەوەی ئەو دەیڵێ
(لە ماڵ و منداڵ) بە میرات لێی وەردەگرینەوە ﴿وَيَأْتِينَا فَرْدًا﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) بە تەنها دێتەوە لامان (٨٠)
﴿وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانە بێجگە لە خوا بڕیاریان داوە بۆ خۆیان ﴿آلِهَةً﴾ چەند پەرستراوێک
﴿لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا﴾ بۆ ئەوەی ئەو پەرستراوانە ببنە یارمەتی دەر (و تکاکار) بۆیان (٨١) ﴿كَلَّا﴾
نەخێر (وانییە) ﴿سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ﴾ بەڵکو پەرستراوەکان (لە قیامەتدا) نکۆڵی پەرستنەکەی
ئەوان دەکەن ﴿وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا﴾ وە دەبنە دژیان و بەربەرچیان دەدەنەوە (٨٢) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدیوە
(سەرنجت نەداوە) ﴿أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ﴾ کە بێگومان ئێمە شەیتانەکانمان ڕەوانە کردووە ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾
بەسەر بێ باوەڕان دا ﴿تَؤُزُّهُمْ أَزًّا﴾ چاک هانیان دەدەن (بۆ کوفر و تاوان) (٨٣) ﴿فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ﴾
جا (ئەی موحەممەد ﷺ) پەلەیان لێ مەکە ﴿إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا﴾ بێگومان ئێمە بە ژمارەیەکی ورد (ڕۆژانی
تەمەنیان) دەژمێرین (٨٤) ﴿يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ﴾ باسی ئەو ڕۆژە بکە کە پارێزکاران وە خواترسان کۆ
دەکەینەوە ﴿إِلَى الرَّحْمَٰنِ وَفْدًا﴾ دەستە دەستە و کۆمەڵ کۆمەڵ بەڕێز و حورمەتەوە دەیانبەین بۆ لای خوای
میهرەبان (٨٥) ﴿وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ﴾ تاوانبارانیش دەدەینە بەر ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا﴾ بۆ دۆزەخ بە تینوێتی (بە وێنەی
گەلە ئاژەڵ) (٨٦) ﴿لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ﴾ دەسەڵاتی تکاو لالەیان نییە ﴿إِلَّا مَنِ﴾ جگە لەو کەسەی
﴿اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَٰنِ عَهْدًا﴾ بەڵێنی لە خوای میهرەبان وەرگرتووە (وەک پێغەمبەران و شەهیدان) (٨٧)
﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَٰنُ وَلَدًا﴾ (گاوور و جوولەکەکان) دەیان ووت خوا منداڵی بۆ خۆی داناوە
(٨٨) ﴿لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شتێکی زۆر نامەجی و سەیر دەڵێن (٨٩)
﴿تَكَادُ السَّمَاوَاتُ﴾ نزیکە ئاسمانەکان ﴿يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ﴾ لەت لەت و پارە پارە ببن لەبەر ئەو (قسەیە)
﴿وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ﴾ و (نزیکە) زەویش شەق ببێت و بقڵیشێ ﴿وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا﴾ و (نزیکە) چیاکان
بە یەک جار بڕووخێن (٩٠) ﴿أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدًا﴾ لەبەر ئەوەی (بێ باوەڕان) منداڵ دەدەنە پاڵ خوای
میهرەبان (٩١) ﴿وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَٰنِ﴾ بۆ خوای میهرەبان شیاو نییە ﴿أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ کە منداڵی هەبێ (٩٢)
﴿إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەموو ئەوانەی لە ئاسمانەکان و زەویدان ﴿إِلَّا آتِي الرَّحْمَٰنِ عَبْدًا﴾
بە بەندەیی دێنە لای خوای میهرەبان (هیچ کەسی لەوانە نییە بەندەی خوای میهرەبان نەبێ) (٩٣)
﴿لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هەموویانی سەرژمێری کردووە بە ژماردن (٩٤)
﴿وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا﴾ هەر هەموویان بە تاک و تەنها دێنەوە بۆ لای (خوا) لە ڕۆژی
قیامەتدا (٩٥)

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەباوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیشیان کردووە ﴿سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَٰنُ وُدًّا﴾ بێگومان خوای میهرەبان خۆشەویستیان دەکات (بەدڵی باوەڕداراندا) ٩٦ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا بەڕاستی ئێمە قورئانمان لەسەر زمانی تۆ ئاسان کردووە ﴿لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ﴾ تا مژدەی پێ بدەیت بەپارێزکاران و لەخواترسان ﴿وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُّدًّا﴾ ئەو کەسانەشی پێ بترسێنیت کەبە سەختی دژایەتیت دەکەن ٩٧ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ گەلێ و کۆمەڵی زۆرمان پێش ئەمان (لەبەر خراپیان) لەناوبرد ﴿هَلْ تُحِسُّ مِنْهُم مِّنْ أَحَدٍ﴾ ئایا هەست ئەکەیت بەهیچ کەسێک لەوانە مابێت؟ ﴿أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا﴾ یان هیچ ورتە و سرتەیەکیان دەبیستیت ٩٨

سورەتی ﴿طه﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طه﴾ بە (طا . ها) دەخوێنرێتەوە، خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ١ ﴿مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ﴾ قورئانمان نەناردۆتە خوارەوە بۆ سەر تۆ ﴿لِتَشْقَىٰ﴾ بۆ ئەوەی دووچاری نارەحەتی خەم و پەژارە ببیت ٢ ﴿إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ تەنها ئامۆژگاری و بیرخستنەوەیە بۆ ئەو کەسەی (لەخوا) دەترسێ ٣ ﴿تَنزِيلًا﴾ (ئەم قورئانە) بەبەش بەبەش نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن ئەوکەسەوە ﴿مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ الْعُلَى﴾ کەزەوی و ئاسمانە بەرز و بڵندەکانی دروست کردووە ٤ ﴿الرَّحْمَٰنُ﴾ کە (خوای) میهرەبانە ﴿عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَىٰ﴾ کەبەرز بووەتە سەر عەرش و قەراری گرت (بەو شێوەی شیاوی بێت لێمە چۆنیەتیەکەی نەزانین) ٥ ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەنها موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و ئەوەی لەزەویدایە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَىٰ﴾ وە ئەوەی لەنێوانیاندایە و ئەوەی لەژێر خاکدایە ٦ ﴿وَإِن تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ﴾ ئەگەر تۆ بەئاشکرا قسە بکەیت ﴿فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو (خوا) نهێنی و لەنهێنی شاراوەتریش دەزانێ ٧ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا (ئەو زاتەیە) کە هیچ پەرستراوێکی تری بەهەق و ڕاستی نی یە جگە لەئەو ﴿لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ تەنها بۆ ئەوە ناوە هەرە جوانەکان ٨ ﴿وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئایا هەواڵ و دەنگوباسی موسا پێغەمبەرت پێ گەیشتووە ٩ ﴿إِذْ رَأَىٰ نَارًا﴾ کاتێ ئاگرێکی بینی (لەگەڕانەوەی بۆ میصر لەشەوێکی ساردا) ﴿فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا﴾ جا (موسا) ووتی بەخێزانەکەی لێرە بمێننەوە ﴿إِنِّي آنَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کردووە ﴿لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ﴾ (ئەڕۆم بۆ لای) بەڵکو لەو ئاگرە چلوسکێکتان بۆ بێنم (خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە) ﴿أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى﴾ یان لای ئەو ئاگرە ڕێگا نیشاندەرێکم دەست کەوێ ١٠ ﴿فَلَمَّا أَتَاهَا﴾ جا کە گەشتە لای (ئاگرەکە) ﴿نُودِيَ يَا مُوسَىٰ﴾ بانگی لێ کرا ئەی موسا ١١ ﴿إِنِّي أَنَا رَبُّكَ﴾ بەڕاستی من پەروەردگاری تۆم ﴿فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ﴾ ئەی پێڵاوەکانت داکەنە (لەسەر ڕێزی شوێنەکە) ﴿إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ چونکە بێگومان تۆ لەشیوی پیرۆزو بەفەڕی (طووا) دایت ١٢

﴿وَأَنَا اخْتَرْتُكَ﴾ من تۆم هەڵبژاردووە (بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى﴾ کەواتە گوێ بگرە
بۆ ئەوەی نیگا دەکرێ (سروش) (13) ﴿إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی هەر من خوام ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا﴾ هیچ
پەرستراوێکی ڕاست نییە جگە لە من ﴿فَاعْبُدْنِي﴾ کەواتە من بپەرستە ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾
بە چاکی نوێژ بەجێ بێنە تا منت بێتەوە یاد (14) ﴿إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ﴾ بێگومان ڕۆژی دوایی دێت
﴿أَكَادُ أُخْفِيهَا﴾ نزیك بوو (کاتی هاتنی لە خۆیشم) بشارمەوە، (چ جای لە فریشتە و پێغەمبەران، کەواتە
زانینی کاتی هاتنی ڕۆژی دوایی تەنها پەروەردگار دەیزانێت) ﴿لِتُجْزَى﴾ بۆ ئەوەی پاداشت بدرێتەوە ﴿كُلُّ
نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿بِمَا تَسْعَى﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوەی کە دەیکات (15) ﴿فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا﴾
جا با ڕێگری نەکات لێ ی ﴿مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا﴾ ئەو کەسەی باوەڕی پێ نییە (قیامەتە) ﴿وَاتَّبَعَ هَوَاهُ﴾
و شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆی کەوتووە ﴿فَتَرْدَى﴾ ئەوسا تیا دەچیت (16) ﴿وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ
يَا مُوسَى﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا ئەوە چییە بە دەستی ڕاستەوە (17) ﴿قَالَ هِيَ عَصَايَ﴾ (مووسا)
فەرمووی ئەوە گۆچانەکەمە ﴿أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا﴾ خۆم دەدەم بەسەریدا (کاتی ڕۆیشتن) ﴿وَأَهُشُّ بِهَا
عَلَى غَنَمِي﴾ گەڵای درەختی پێ دەوەرێنم بۆ مەڕەکانم ﴿وَلِيَ فِيهَا مَآرِبُ أُخْرَى﴾ وە چەند کار و پێویستی
تری پێ دەکەم (18) ﴿قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَى﴾ (خوا) فەرمووی ئەی مووسا گۆچانەکەت فڕێ بدە (19)
﴿فَأَلْقَاهَا﴾ جا ئەویش فڕێی دا ﴿فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى﴾ دەست بەجێ گۆچانەکە بوو بە مارێك
بە خێرایی دەڕۆیشت (مووسا ترسا) (20) ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿خُذْهَا وَلَا تَخَفْ﴾ بیگرە و
مەترسە ﴿سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَى﴾ دڵنیابە دەی گێڕینەوە بۆ شێوەکەی یەکەم جاری (دەیکەینەوە
بە گۆچان) (21) ﴿وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ﴾ دەستت بخەرە بن باڵت (پاشان دەری بێنە) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَاءَ﴾
کە دەردێت سپییە (وەك کافور دەدرەوشێتەوە) ﴿مِنْ غَيْرِ سُوءٍ﴾ بێ ئەوەی پەڵەکی و نەخۆشی بێت
﴿آيَةً أُخْرَى﴾ (ئەمەش) موعجیزەیەکی ترە (جگە لە گۆچانەکەت) (22) ﴿لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى﴾ بۆ
ئەوەی هەندێ لە موعجیزە و بەڵگە گەورەکانی خۆمانت پیشان بدەین (23) ﴿اذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ﴾ بڕۆ بۆ
لای فیرعەون ﴿إِنَّهُ طَغَى﴾ چونکە بەڕاستی لە سنوور دەرچووە و یاخی بووە (24) ﴿قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي
صَدْرِي﴾ (مووسا) وتی پەروەردگارم سنگم (دڵ و دەروونم) فراوان بکە (25) ﴿وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي﴾
وە ئیش و کارم بۆ ئاسان بکە (26) ﴿وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي﴾ و گرێی زمانیشم بەرەڵا بکە (27) ﴿يَفْقَهُوا قَوْلِي﴾
بۆ ئەوەی لە قسەکانم تێبگەن (28) ﴿وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي﴾ وە لە خزم و کەسی خۆم کەسێك بکەرە
پشتیوانم (29) ﴿هَارُونَ أَخِي﴾ کە هارونی برامە (30) ﴿اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي﴾ پشتمی پێ قایم و بەهێز بکە
(31) ﴿وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي﴾ بیکەرە هاوبەشم لە کارەکەمدا (گەیاندنی پەیامی خوا) (32) ﴿كَيْ نُسَبِّحَكَ
كَثِيرًا﴾ بۆ ئەوەی زۆر ستایشت بکەین (33) ﴿وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا﴾ وە یاد و زیکری زۆرت بکەین (34) ﴿إِنَّكَ
كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا﴾ بەڕاستی تۆ بینای بە (هەموو شتێکی) ئێمە (35) ﴿قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى﴾ (خوای
گەورە) فەرمووی بەڕاستی ئەوەی داوات کرد پێت درا ئەی مووسا (36) ﴿وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً
أُخْرَى﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە جارێکی تر منەتمان ناوەتە سەرت (37)

﴿إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ﴾ کاتێ ئێمە ئاگاداری دایکتمان کرد ﴿مَا يُوحَىٰ﴾ ئەوەی پێویست بوو ئاگادار بکرێت (٣٨)
﴿أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ﴾ کە ئەو (موسای شیرەخۆرە) بخەرە ناو سندوقێکەوە ﴿فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئەمجا فڕێی دەرە
دەریاوە ﴿فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ﴾ جا دەریاش بیبات بۆ کەناری ئاوەکە ﴿يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَّهُ﴾ (بە ئاگاداری) دوژمنی
من و دوژمنی ئەو (کە فیرعەونە) بیگرێتەوە ﴿وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّي﴾ لەلایەن خۆمەوە جۆرە خۆشەویستییەکم
پێدایت ﴿وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِي﴾ بۆ ئەوەی پەروەردە بکرێیت لە پێش چاوی خۆم (بە چاودێری و پارێزگاری خۆم) (٣٩)
﴿إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ﴾ (لەبیرت بێ) کاتێ کە خوشکەکەت دەڕۆیشت ﴿فَتَقُولُ﴾ و دەیووت (بە فیرعەون و دەستەکەی
کە موسا دەگریا و شیری هیچ دایەنێکی نەدەخوارد) ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ﴾ کەسێکتان پیشان بدەم کە بەخێوی
کات و بیگرێتە ئەستۆ ﴿فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ﴾ بەو هۆیەوە تۆمان گێڕایەوە بۆ لای دایکت ﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا﴾ تا چاو
ودڵی گەش بێت و خەفەت نەخوات ﴿وَقَتَلْتَ نَفْسًا﴾ وە کەسێکت کوشت (لە تاقمی فیرعەون) ﴿فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ﴾
بەڵام ئێمە ڕزگارمان کردی لەو خەم و پەژارەیە ﴿وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا﴾ وە دووچاری چەندەها تاقی کردنەوەمان کردی
﴿فَلَبِثْتَ سِنِينَ﴾ ئەمجا چەند ساڵێک مایتەوە ﴿فِي أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ لەناو خەڵکی مەدیەندا ﴿ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يَا مُوسَىٰ﴾ پاشان
ئەی موسا بەو کاتەی دیاری کراوە (بۆ پێغەمبەرایەتی) هاتوویتە ئێرە (٤٠) ﴿وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي﴾ وە تۆم هەڵبژاردووە بۆ
خۆم، تاکو پێغەمبەر بیت و پەیامی من ڕابگەیەنیت (٤١) ﴿اذْهَبْ أَنتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي﴾ برۆ خۆت و براکەت بە بەڵگە
و موعجیزەکانمەوە ﴿وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي﴾ سستی مەکەن لە زیکر و یادی مندا (٤٢) ﴿اذْهَبَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ﴾ هەردووکتان
بڕۆن بۆ لای فیرعەون ﴿إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی لە سنوور دەرچووە و یاخی بووە (٤٣) ﴿فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا﴾
جا قسەی لەگەڵ بکەن بە نەرم و نیانی ﴿لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ﴾ بەڵکو بیر بکاتەوە یا بترسێ (لە سزای خوا) (٤٤) ﴿قَالَا
رَبَّنَا﴾ هەردووکیان ووتیان ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّنَا نَخَافُ﴾ بەڕاستی ئێمە دەترسین ﴿أَن يَفْرُطَ عَلَيْنَا﴾
دەست درێژی بکاتە سەرمان پێش ئەوەی ئێمە هیچ بڵێین ﴿أَوْ أَن يَطْغَىٰ﴾ یان زیاتر یاخی و سەرکەش بێت (٤٥)
﴿قَالَ لَا تَخَافَا﴾ (خوا) فەرمووی مەترسن ﴿إِنَّنِي مَعَكُمَا﴾ بەڕاستی من لەگەڵتانم ﴿أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾ دەبیستم و دەبینم (٤٦)
﴿فَأْتِيَاهُ فَقُولَا﴾ کەواتە بچنە لای و (پێی) بڵێن ﴿إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ﴾ بێگومان ئێمە هەردووکمان نێرراوی پەروەردگاری
تۆین (بۆ سەر تۆ) ﴿فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ جا وازە بەنی ئیسرائیل بهێنە (با بێن) لەگەڵ ئێمەدا ﴿وَلَا تُعَذِّبْهُمْ﴾
وە ئازار و سزایان مەدە ﴿قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڕاستی ئێمە لە (لایەن) پەروەردگارتەوە بەڵگە و موعجیزەمان بۆ هێناوی
﴿وَالسَّلَامُ عَلَىٰ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ﴾ سەلامیش لەسەر کەسێک بێت کە شوێن ڕێگای ڕاستی دەکەوێ (٤٧) ﴿إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا﴾
بەڕاستی ئێمە نیگامان بۆ کراوە ﴿أَنَّ الْعَذَابَ﴾ کە بێگومان سزا ﴿عَلَىٰ مَن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بۆ کەسێکە (پێغەمبەران) بە درۆ
دەزانێ و ڕوو وەردەگێڕێت (و باوەڕ ناهێنێ) (٤٨) ﴿قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يَا مُوسَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی باشە موسا پەروەردگاری
هەردووکتان کێیە؟ (٤٩) ﴿قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ﴾ (موسا) فەرمووی پەروەردگاری ئێمە ئەو زاتەیە کە هەموو
شتێکی بە شێوەیەکی ڕێک و پێک و جوان دروستکردووە ﴿ثُمَّ هَدَىٰ﴾ پاشان ڕێنموویشی کردووە (بۆ کاری خۆی) (٥٠)
﴿قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ﴾ (فیرعەون) ووتی ئەی خەڵکانی سەردەمە پێشووەکان حاڵیان چییە و چۆنە (لە پاشی
مردنیان) (٥١)

﴿قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي﴾ (مووسا) فەرمووی زانیاری ئەوە لای پەروەردگارمە ﴿فِي كِتَابٍ﴾ لە پەڕاوێکدایە
﴿لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى﴾ پەروەردگارم هیچی لێ وون نابێ و هیچی لەبیر ناچێ ﴿٥٢﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا﴾
(پەروەردگارم) زاتێکە کە زەوی بۆ کردوونەتە شوێنی حەسانەوە (وەکو بێشکە) ﴿وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾
وە لەناویدا، چەندەها ڕێگای بۆ هەڵخستوون ﴿وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە لە ئاسمانەوە باران دەبارێنێ
(بۆتان)، ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ﴾ جا بەو بارانەی ڕواندوومانە ﴿أَزْوَاجًا مِّن نَّبَاتٍ شَتَّىٰ﴾ زۆر جووتی جۆراوجۆر لە ڕووەك
(کە جیاوازن لە تام و بۆن و ڕەنگ و شێوەدا) ﴿٥٣﴾ ﴿كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ﴾ (ئەی مرۆڤەکان) بخۆن و ئاژەڵ
و ماڵاتەکانیشتان بلەوەڕێنن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کە باسکرا) ﴿لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ﴾ بەڵگە و نیشانەی
زۆر هەیە بۆ ئەوانەی خاوەنی ژیرین ﴿٥٤﴾ ﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ﴾ لەم زەویە دروستمان کردوون ﴿وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ﴾
دووبارە دەتانگێڕینەوە ناو زەوی (بە مردوویی) ﴿وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ﴾ جارێکی تر لەو زەویە دەرتان
دێنینەوە (بە زیندوویی بۆ لێپرسینەوە) ﴿٥٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە هەموو
بەڵگە و نیشانەکانی خۆمان پیشانی فیرعەون دا ﴿فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ﴾ کەچی باوەڕی نەهێنا و سەرپێچی کرد ﴿٥٦﴾
﴿قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا﴾ (فیرعەون) ووتی هاتوویت بۆ ئاوارەمان بۆ ئەوەی دەرمان بکەیت ﴿مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسَىٰ﴾
لە خاکەکەمان بە جادووگەرییەکەت ئەی مووسا ﴿٥٧﴾ ﴿فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ﴾ سوێند بێ جادوویەکت بۆ (بەکار)
دێنین ﴿مِّثْلِهِ﴾ وەك ئەو (جادووەی خۆت) ﴿فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا﴾ جا شوێن و کاتێك لە نێوان ئێمە
و خۆتدا دیاری بکە ﴿لَّا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنتَ﴾ نە ئێمە و نە تۆ خۆمانی لێ نەبزوێین ﴿مَكَانًا سُوًى﴾ (با) جێگایەکی
تەخت بێ ﴿٥٨﴾ ﴿قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ﴾ (مووسا) فەرمووی کاتی دیاریکراوتان ڕۆژی خۆڕازاندنەوە
(ڕۆژی جەژن) بێت ﴿وَأَن يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى﴾ بەمەرجێ لە کاتی چێشتەنگاودا خەڵکی کۆبکرێنەوە ﴿٥٩﴾
﴿فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ﴾ ئەمجا فیرعەون ڕۆیشت لەو جێگایە ﴿فَجَمَعَ كَيْدَهُ﴾ وە هەموو جادووگەرەکانی کۆکردەوە
﴿ثُمَّ أَتَىٰ﴾ پاشان هات (بۆ شوێنی دیاری کراو) ﴿٦٠﴾ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾ مووسا بە جادووگەرانی ووت
﴿وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ هاوار بۆ ئێوە درۆ بەدەم خواوە مەکەن ﴿فَيُسْحِتَكُم بِعَذَابٍ﴾ لەگەڵ بە سزایەك
لەناوتان دەبات ﴿وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَىٰ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ درۆ هەڵبەستێ بەدەم خواوە ڕەنجەڕۆ دەبێت ﴿٦١﴾
﴿فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ﴾ ئەمجا (جادووگەرەکان) سەبارەت بەکارەکەیان لە نێوانیان دا جیاوازی پەیدا
بوو ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَىٰ﴾ و بەنهێنی چرپەیان دەکرد ﴿٦٢﴾ ﴿قَالُوا إِنْ هَٰذَانِ لَسَاحِرَانِ﴾ ووتیان بەڕاستی ئەمانە دوو
جادووگەرن ﴿يُرِيدَانِ أَن يُخْرِجَاكُم﴾ دەیانەوێ دەرتان بکەن ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِمَا﴾ لە خاك و وڵاتەکەتان
بە جادووەکەیان ﴿وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلَىٰ﴾ وە ڕێباز و بەرنامە هەرە باشەکەتان لەناوبەرن ﴿٦٣﴾ ﴿فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ﴾
جا کەواتە هەموو جادوو و پیلانێکتان کۆبکەنەوە ﴿ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا﴾ پاشان بە یەك ڕیز بێنە (گۆڕەپانەوە)
﴿وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ ئەمڕۆ سەرکەوێ ڕزگاری دەبێ و سەرفرازە ﴿٦٤﴾

﴿قَالُوا يَا مُوسَى﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئەی مووسا ﴿إِمَّا أَن تُلْقِيَ﴾ یاتۆ (جادووەکەت) فڕێ ئەدە ﴿وَإِمَّا
أَن نَّكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى﴾ یا ئێمە لەسەرەتاوە فڕێی دەدەین ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ بَلْ أَلْقُوا﴾ (مووسا) فەرمووی بەڵکو
ئێوە (لەپێشەوە) فڕێی بدەن ﴿فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ﴾ (ئەوانیش فڕێیاندا) جا لەناکاو، گوریس و دار
دەستەکانیان ﴿يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَى﴾ وەها هاتە پێش چاوی (مووسا) بەهۆی جادووەکەیانەوە
کەبەڕاستی دەجوڵێن و دەڕۆن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَى﴾ جا مووسا لەدڵی خۆیدا کەمێ ترسا ﴿٦٧﴾
﴿قُلْنَا لَا تَخَفْ﴾ وتمان پێی مەترسە و بێ باک بە ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْأَعْلَى﴾ بێگومان هەر تۆ سەرکەوتوو دەبی ﴿٦٨﴾
﴿وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ﴾ ئەوەی بەدەستی ڕاستتدایە (کە گۆچانەکەتە) فڕێی بدە ﴿تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا﴾ هەرچی
(جادوو) ئەوان کردوویانە قووتی دەدات (هەڵی دەلووشێ) ﴿إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ﴾ بێگومان ئەوەی ئەوانە
کردوویانە تەنها فڕوفێڵی جادووبازە ﴿وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى﴾ جادووباز هیچ سەرکەوتوو نابێ لەهەر
کوێ وە هاتبێ (هەرچی بکات) ﴿٦٩﴾ ﴿فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا﴾ ئەوجا جادووگەرەکان خۆیان بەڕوودا بەسوژدە
بردەوە (بۆ خوا) ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى﴾ وتیان بڕوامان هێنا بەپەروەردگاری هاروون و مووسا ﴿٧٠﴾
﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) وتی پێیان ﴿آمَنتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ ئایا ئێوە بڕواتان پێ هێنا پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم
﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي﴾ بێگومان ئەو مووسا گەورەتانە ﴿عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ﴾ کەفێری جادووی کردوون
﴿فَلَأُقَطِّعَنَّ﴾ جا سوێند بێت دەبڕم (دەیقرتێنم) ﴿أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ﴾ دەست و قاچتان بەپێچەوانەوە
(ڕاست و چەپ) ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ﴾ وەبێگومان لەقەدی دارخورمادا هەڵتان دەواسم (دەتانکەم
بەدارا) ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ﴾ (ئەوسا) بەڕاستی دەزانن ﴿أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى﴾ کاممان (من یان خواکەی مووسا)
سزامان سەختر و بەردەوامترە ﴿٧١﴾ ﴿قَالُوا لَن نُّؤْثِرَكَ﴾ (ساحیرەکان) وتیان ئێمە هەرگیز تۆ هەڵنابژێرین
﴿عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ﴾ بەسەر ئەو نیشانە موعجیزانەدا کەبۆمان هاتووە ﴿وَالَّذِي فَطَرَنَا﴾ (وە تۆ هەڵنابژێرین
بەسەر) ئەو خوایەی کە لەنەبوون ئێمەی دروست کردووە ﴿فَاقْضِ مَا أَنتَ قَاضٍ﴾ جا هەر چیت بەدەست
دێت بیکە ﴿إِنَّمَا تَقْضِي هَٰذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ بێگومان تۆ تەنها لەم ژیانی دونیا دەست دەڕوا و بڕیار دەدەیت ﴿٧٢﴾
﴿إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا﴾ بەڕاستی ئێمە باوەڕمان هێنا بەپەروەردگارمان ﴿لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا﴾ بۆ ئەوەی لەتاوانەکانمان
خۆش بێت ﴿وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ﴾ هەروەها لەو جادووەش کە بەزۆر پێت دەکردین ﴿وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى﴾
وەخوای گەورە (پاداشتی) چاکترو بەردەوامترە ﴿٧٣﴾ ﴿إِنَّهُ مَن يَأْتِ رَبَّهُ﴾ بەڕاستی هەر کەسێ بگەڕێتەوە لای
پەروەردگاری ﴿مُجْرِمًا﴾ بەتاوانباری ﴿فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە بێگومان دۆزەخ جێگایەتی ﴿لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ﴾
نە دەمرێ تیایدا نە دەژی (بەئاسوودەیی) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَن يَأْتِهِ مُؤْمِنًا﴾ وە ئەو کەسەی بەباوەڕداری بگەڕێتەوە
لای (خوای گەورە) ﴿قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ﴾ بەڕاستی کردەوەی چاکیشی کردبێ ﴿فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ﴾
ئائەوانە پلەو پایەی بەرزو بڵندیان هەیە ﴿٧٥﴾ ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ کە بەهەشتانێکە جێگای مانەوەی هەمیشەیییە
﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان دەڕوون بەژێریاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بۆ هەتاهەتایە دەمێننەوە تیایدا ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ
مَن تَزَكَّىٰ﴾ ئەوە پاداشتی کەسێکە خۆی پاک و خاوێن ڕابگرێ (لە کوفر و تاوان) ﴿٧٦﴾

﴿وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾ بەڕاستی نیگامان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي﴾ کە بەندەکانم بە شەو
ببە (واتە لە میصر دەرچن) ﴿فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا﴾ ڕێگەیەکی وشکیان لە دەریای (سوور)
دا بۆ بکەرەوە ﴿لَّا تَخَافُ دَرَكًا﴾ مەترسە (فیرعەون) پێت بگات ﴿وَلَا تَخْشَىٰ﴾ وە مەترسە (لەخنکان
لەدەریادا) ﴿٧٧﴾ ﴿فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ﴾ ئەمجا فیرعەون بە سەربازەکانیەوە شوێنیان کەوتن
﴿فَغَشِيَهُم مِّنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ﴾ جا لە ناکاو دەریا ئەوانی (لەناو شەپۆلی خۆیدا) داپۆشی چ
داپۆشینێک ﴿٧٨﴾ ﴿وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ﴾ فیرعەون گەلەکەی خۆی گومڕا کرد ﴿وَمَا هَدَىٰ﴾ و ڕێنموویی
نەکردن ﴿٧٩﴾ ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی نەوەی ئیسرائیل ﴿قَدْ أَنجَيْنَاكُم مِّنْ عَدُوِّكُمْ﴾ بەڕاستی ڕزگارمان کردن
لەدوژمنەکەتان ﴿وَوَاعَدْنَاكُمْ﴾ وە بەڵێنمان پێدان ﴿جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنَ﴾ (بەهاتنی مووسا بۆ) لای ڕاستی
کێوی طور ﴿وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ﴾ و بۆمان ناردن ﴿الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ﴾ گەزۆ و شێلاقە (باڵندەیەکە گۆشتی بە
هەموو باڵندەیەک خۆشترە) ﴿٨٠﴾ ﴿كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ بخۆن لەو ڕۆزییە پاکەی پێمان داون
﴿وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ﴾ و زیادەڕۆیی تێدا مەکەن ﴿فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي﴾ ئەوکات خەشم و قینی من دەتانگرێتەوە
﴿وَمَن يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي﴾ جا هەر کەسێک قین و خەشمی من دایگری ﴿فَقَدْ هَوَىٰ﴾ ئەوە بێگومان تیاچووە و
هەڵدێراوە ﴿٨١﴾ ﴿وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ﴾ وە بەڕاستی من زۆر لێبوردەم لەو کەسەی تەوبەی کردبێ
﴿وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ و باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێت ﴿ثُمَّ اهْتَدَىٰ﴾ پاشان بەردەوام
بووبێ لەسەر ئەو ڕێبازە ﴿٨٢﴾ ﴿وَمَا أَعْجَلَكَ عَن قَوْمِكَ يَا مُوسَىٰ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا بۆچی
پێش گەلەکەت کەوتی (بۆ گەیشتن بە کێوی طور) ﴿٨٣﴾ ﴿قَالَ هُمْ أُولَاءِ عَلَىٰ أَثَرِي﴾ (مووسا) فەرمووی
گەلەکەم ئەوانەن بە دوامەوەن ﴿وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ﴾ بۆیە بەپەلە هاتم بۆ لات ئەی پەروەردگارم
﴿لِتَرْضَىٰ﴾ بۆ ئەوەی لێم ڕازی بیت ﴿٨٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (خوای گەورە) فەرمووی ﴿فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ﴾
جا بەڕاستی ئێمە قەومەکەتمان تاقی کردەوە ﴿مِن بَعْدِكَ﴾ لەپاش (هاتنی) تۆ ﴿وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ﴾
وە سامیری گومڕای کردن ﴿٨٥﴾ ﴿فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ ئەمجا (پاش وەرگرتنی تەورات) مووسا گەڕایەوە
بۆ لای گەلەکەی ﴿غَضْبَانَ أَسِفًا﴾ بە تووڕەیی و قین و خەشمەوە ﴿قَالَ يَا قَوْمِ﴾ وتی ئەی گەلەکەم
﴿أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ﴾ ئایا پەروەردگارتان بەڵێنی پێ نەدان ﴿وَعْدًا حَسَنًا﴾ بە بەڵێنی چاک ﴿أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ﴾
بۆچی من زۆرم پێ چوو ﴿أَمْ أَرَدتُّمْ﴾ یان هەر ویستتان ﴿أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ تووڕەیی
و خەشم لەلایەن پەروەردگارتانەوە یەخەتان بگرێت ﴿فَأَخْلَفْتُم مَّوْعِدِي﴾ بۆیە بەڵێنی منتان شکاند
﴿٨٦﴾ ﴿قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ﴾ وتیان ئێمە بەڵێنەکەی تۆمان نەشکاند ﴿بِمَلْكِنَا﴾ بە ویست و دەسەڵاتی
خۆمان ﴿وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَا أَوْزَارًا﴾ بەڵکو ئێمە چەند کۆڵ و بارێ درابوو بە کۆڵماندا ﴿مِّن زِينَةِ الْقَوْمِ﴾
لەخشڵی قیبطییەکان ﴿فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ﴾ جا فڕێماندایە (ناو ئاگرەوە) هەروەها سامیریش
فڕێی دا ﴿٨٧﴾

﴿فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا﴾ ئینجا (سامیری لەو خشڵە تواوانە) بەیەکەری گوێرەکەیەکی بۆ دروست کردن
﴿لَّهُ خُوَارٌ﴾ بۆڕەیەکی هەبوو (وەک بۆڕەی گوێرەکە) ﴿فَقَالُوا﴾ ئەمجا وتیان ﴿هَٰذَا إِلَٰهُكُمْ وَإِلَٰهُ
مُوسَىٰ﴾ ئەمە خوای ئێوەو خوای مووساشە ﴿فَنَسِيَ﴾ ئەوە (مووسا) لەبیری چووە (دەگەڕێ بەشوێن
خوادا) ﴿٨٨﴾ ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ ئایا ئەوان نازانن (نابینن) ﴿أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا﴾ (ئەو گوێرەکەیە) وەڵامی
هیچ وتەیەکیان ناداتەوە ﴿وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ وەخاوەنی هیچ زیان و قازانجێک نییە بۆیان
﴿٨٩﴾ ﴿وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی هاروون پێی وتن ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەوەو پێش
﴿يَا قَوْمِ﴾ ئەی گەلەکەم ﴿إِنَّمَا فُتِنتُم بِهِ﴾ بێگومان ئێوە بەم (گوێرەکەیە) تاقی کرانەوە (گومڕا بوون)
﴿وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَٰنُ﴾ بەڕاستی پەروەردگاری ئێوە خوای میهرەبانە ﴿فَاتَّبِعُونِي﴾ کەواتە شوێنی من
بکەون ﴿وَأَطِيعُوا أَمْرِي﴾ گوێڕایەڵی فەرمانی من بن ﴿٩٠﴾ ﴿قَالُوا لَن نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ﴾ وتیان هەرگیز واز
ناهێنین و بەدەوریدا دێین و دەیپەرستین ﴿حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ﴾ هەتا مووسا دەگەڕێتەوە بۆ لامان
﴿٩١﴾ ﴿قَالَ يَا هَارُونُ﴾ (مووسا) وتی ئەی هاروون ﴿مَا مَنَعَكَ﴾ چ شتێک بەرگری کردیت ﴿إِذْ رَأَيْتَهُمْ
ضَلُّوا﴾ کاتێ بینیت ئەمانە گومڕا بوون ﴿٩٢﴾ ﴿أَلَّا تَتَّبِعَنِ﴾ (لەوەی) کەشوێنی من بکەوی ﴿أَفَعَصَيْتَ
أَمْرِي﴾ ئایا سەرپێچی فەرمانی منت کرد؟ ﴿٩٣﴾ ﴿قَالَ يَبْنَؤُمَّ﴾ (هاروون) فەرمووی ئەی کوڕی دایکم
﴿لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي﴾ مووی ڕیش و سەرم مەگرە وڕایمەکێشە ﴿إِنِّي خَشِيتُ أَن تَقُولَ﴾ بەڕاستی ترسام
کە (هاتیتەوە پێم) بڵێیت ﴿فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ تۆ جیاوازیت خستە نێوان بەنی ئیسرائیلەکانەوە ﴿وَلَمْ
تَرْقُبْ قَوْلِي﴾ و چاوەڕوانی فەرمانی منت نەکرد ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ﴾ (مووسا) وتی ﴿فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ﴾
ئەی سامیری تۆ ئەم کارە ترسناکە چی بوو کردت؟ ﴿٩٥﴾ ﴿قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ﴾ (سامیری)
وتی من شتێکم زانی ئەوان نەیانزانی (یاخود شتێکم بینی ئەوان نەیان بینی) ﴿فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ
الرَّسُولِ﴾ ئەمجا من مشتێکم لەشوێن پێی (وڵاخەکەی) جوبرەئیل هەڵگرت ﴿فَنَبَذْتُهَا﴾ و
فڕێدام (بەخشڵە تواوەکەدا) ﴿وَكَذَٰلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي﴾ بەو جۆرە نەفسم ئەو کارەی بۆ جوان و
شیرین کردم ﴿٩٦﴾ ﴿قَالَ فَاذْهَبْ﴾ (مووسا) وتی دەبڕۆ ﴿فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَن تَقُولَ﴾ ئەوسا بێگومان
تاوای لەم ژیانەدا (هەر کەس لێت نزیک بوویەوە) دەبێ بڵێیت ﴿لَا مِسَاسَ﴾ نزیکم مەکەوەرەوە،
دەستم لێ مەدە ﴿وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّن تُخْلَفَهُ﴾ وەبێگومان بەڵێنێکیشت هەیە (لەڕۆژی دواییدا) هەرگیز
پەرگەر نابیت لێی ﴿وَانظُرْ إِلَىٰ إِلَٰهِكَ﴾ وەسەیری پەرستراوەکەشت کە ﴿الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا﴾
کەبەردەوام دەتپەرست ﴿لَّنُحَرِّقَنَّهُ﴾ دڵنیابە چاک دەیسوتێنین ﴿ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ﴾ پاشان بێگومان
(خۆڵەمێشەکەش) پرژو بڵاو دەکەینەوە بەدەریادا ﴿نَسْفًا﴾ بەپرژو بڵاوێکی وەها (کە شوێنەواریشی
نەمێنێت) ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّمَا إِلَٰهُكُمُ اللَّهُ﴾ پەرستراوی (ڕاستەقینەی) ئێوە تەنها خوایە ﴿الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾
کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ئەو نەبێت ﴿وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ زانیاری ئەو هەموو شتێکی
گرتۆتەوە ﴿٩٨﴾

﴿كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئا بەو جۆرە دەیگێڕینەوە بۆت ﴿مِنْ أَنبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ﴾ هەندێک
لەبەسەرهات و هەواڵی ئەو (گەلانەی) ڕابوردوون ﴿وَقَدْ آتَيْنَاكَ﴾ بێگومان پێمان داویت ﴿مِن لَّدُنَّا
ذِكْرًا﴾ لەلایەن خۆمانەوە قورئان ﴿٩٩﴾ ﴿مَّنْ أَعْرَضَ عَنْهُ﴾ هەر کەسێ پشتی تێ بکات ﴿فَإِنَّهُ يَحْمِلُ﴾
ئەوە بەڕاستی هەڵیدەگرێ ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿وِزْرًا﴾ بارێکی قورس (تاوان) ﴿١٠٠﴾
﴿خَالِدِينَ فِيهِ﴾ بۆ هەمیشە تێیدا دەمێننەوە ﴿وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا﴾ چ بارێکی خراپ و پیسیان بەکۆڵەوەیە
لەڕۆژی دواییدا ﴿١٠١﴾ ﴿يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ بەشەیپوردا (بۆ جاری دووەم)
﴿وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ﴾ تاوانباران کۆدەکەینەوە ﴿يَوْمَئِذٍ زُرْقًا﴾ لەو ڕۆژەدا لەش و چاویان شین هەڵگەڕاوە
﴿١٠٢﴾ ﴿يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ﴾ بەچرپەوە بەنێوان خۆیاندا دەڵێن ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا﴾ ئێوە تەنها دە (شەو و ڕۆژ بەدونیادا)
مانەوە ﴿١٠٣﴾ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ ئێمە چاک دەزانین بەوەی ئەوان دەیڵێن ﴿إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً﴾ کاتێ
(لەوەیان) کە ژیرتریانە و ڕێک ڕێبازانە لەڕاستییەوە دەڵێ ﴿إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا﴾ ئێوە تەنها یەک ڕۆژ مانەوە
﴿١٠٤﴾ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیارت لێ دەکەن سەبارەت بەشاخەکان ﴿فَقُلْ يَنسِفُهَا
رَبِّي نَسْفًا﴾ تۆش بڵێ پەروەردگار لەبنیان دێنێ و وردو خاشیان دەکات ئەمجا بایەرزۆ بڵاویان دەکاتەوە ﴿١٠٥﴾
﴿فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا﴾ ئەمجا ڕێک و ساف بێ ئاو و گژوگیا دەیهێڵێتەوە ﴿١٠٦﴾ ﴿لَّا تَرَىٰ فِيهَا﴾ نابینی تێیدا
﴿عِوَجًا وَلَا أَمْتًا﴾ هیچ جۆرە لاری و بەرزی و نزمییەک ﴿١٠٧﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ﴾ هەموو
دەکەونە شوێن جاڕدەری (کۆکەرەوە) ﴿لَا عِوَجَ لَهُ﴾ لاڕەملەوری ناکەن لەفەرمانی ﴿وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَٰنِ﴾
لەترسی خوای میهرەبان هەموو دەنگەکان نزم دەبێ ﴿فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا﴾ چپەچپ نەبێ شتێک نابیسی ﴿١٠٨﴾
﴿يَوْمَئِذٍ﴾ ئا لەو ڕۆژەدا ﴿لَّا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ﴾ تکا کردن سوودی نییە ﴿إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ﴾ مەگەر کەسێ خوای
میهرەبان ڕێگای بدات ﴿وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا﴾ و ئەووتەکەشی ڕازی بێ ﴿١٠٩﴾ ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێ و ئاگادارە
﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهەموو ئەو شتانەی لەپێشیانەوەیە (لەقیامەتدا چاوەڕێیانە) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە بەهەموو
ئەو شتانە لەپاشیانەوەیە (لە دونیادا کردوویانە) ﴿وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا﴾ بەڵام ئەوان دەربارەی خوا هەموو
شتێک نازانن ﴿١١٠﴾ ﴿وَعَنَتِ الْوُجُوهُ﴾ هەموو دەم و چاوەکان (لەڕۆژی قیامەتدا) مل کەچ و فەرمانبەردارن ﴿لِلْحَيِّ
الْقَيُّومِ﴾ بۆ (خوای) هەمیشە زیندوو و ڕاگری بوونەوەر ﴿وَقَدْ خَابَ﴾ بێگومان زەرەرمەند بووە ﴿مَنْ حَمَلَ
ظُلْمًا﴾ ئەوەی کەباری ستەمی هەڵگرتبێ ﴿١١١﴾ ﴿وَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوەش کردەوە چاکەکانی کردبێت
﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ باوەڕداریش بوو بێت ﴿فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا﴾ ئەوە نەلە ستەم دەترسێ (لێی بکرێ) ﴿وَلَا هَضْمًا﴾
نەلە کەم کردنەوەی پاداشتی (دەترسێ) ﴿١١٢﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ ئابەو جۆرە ﴿أَنزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێکی عەرەبیمان
دابەزاندووە ﴿وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ﴾ بە چەند جۆر و شێواز هەڕەشەمان لەوەدا باسکردووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾
بۆ ئەوەی لە خوا بترسن و خۆیان بپارێزن (لە تاوان) ﴿أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا﴾ یان ببێت بەهۆی بیدار کردنەوەیان
لەغەفڵەت و بێ ئاگایی (بەهۆی قورئانەوە) ﴿١١٣﴾

﴿فَتَعَالَى اللَّهُ﴾ ئەمجا بەرز و بڵندە ئەو خوایە ﴿الْمَلِكُ الْحَقُّ﴾ کە دەسەڵاتدارێکی (پادشایەکی) حەق و ڕاستە
﴿وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ﴾ پەلە مەکە لە (خوێندنی) قورئاندا ﴿مِنْ قَبْلِ﴾ لە پێش ئەوەی ﴿أَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ﴾
وەحی کردنەکەی بۆت تەواو بێت ﴿وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم زانست و زانیاریم زیاد
بکە (١١٤) ﴿وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێشتر پەیمان و بەڵێنمان لە ئادەم وەرگرت
(لە درەختی قەدەغەکراو نەخوات) ﴿فَنَسِيَ﴾ بەڵام کاری پێ نەکرد (لەبیری چوو) ﴿وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا﴾ وە ئێمە
لەودا نەمانبینی ئیرادەی (کە پێوەی بێت بە فەرمانی خوا بکات) (١١٥) ﴿وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (باسی) ئەو کاتە بکە
بە فریشتەکانمان ووت ﴿اسْجُدُوا لِآدَمَ﴾ سوژدە بەرن بۆ ئادەم ﴿فَسَجَدُوا﴾ ئەوانیش هەموو سوژدەیان برد
﴿إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ جگە لە شەیتان کە سەرپێچی کرد (و سوژدەی نەبرد) (١١٦) ﴿فَقُلْنَا﴾ ئەمجا ووتمان ئەی ئادەم
﴿إِنَّ هَذَا﴾ بەڕاستی ئەم (ئیبلیسە) ﴿عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ﴾ دوژمنی تۆ و هاوسەرەکەتە ﴿فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ﴾
کەواتە (ئاگادار بن) لە بەهەشت دەرتان نەکات ﴿فَتَشْقَى﴾ چونکە دوور چاری ناخۆشی و زەحمەت دەبیت
(١١٧) ﴿إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا﴾ بێگومان تۆ لەو (بەهەشتە)دا برسیت نابێ ﴿وَلَا تَعْرَى﴾ ڕووت و قووت
نابی (١١٨) ﴿وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا﴾ وە بێگومان لەویدا تینووت نابێت ﴿وَلَا تَضْحَى﴾ وە هەتاوی (خۆر) لێت
نادات (لە ڕووت پێی ناگەیەنی) (١١٩) ﴿فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ﴾ ئەمجا شەیتان نیازی خراپی خستە دڵیەوە
﴿قَالَ﴾ ووتی ﴿يَا آدَمُ﴾ ئەی ئادەم ﴿هَلْ أَدُلُّكَ﴾ ئایا پیشانت بدەم ﴿عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ﴾ درەختی نەمری
(هەر کەس لێی بخوات هەرگیز نامری) ﴿وَمُلْكٍ لَا يَبْلَى﴾ و موڵک و دەسەڵاتی هەر دوایی نەیەت (١٢٠)
﴿فَأَكَلَا مِنْهَا﴾ ئەمجا هەردووکیان لەو (درەختە قەدەغە)یان خوارد ﴿فَبَدَتْ﴾ بۆ خۆیانەوە (جل
وبەرگیان داماڵدرا و) دەرکەوت ﴿لَهُمَا سَوْآتُهُمَا﴾ عەیب و عەورەتیان ﴿وَطَفِقَا﴾ وەدەستیان کرد
﴿يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ﴾ بە داپۆشینی لەشیان بە گەڵای (درەختەکانی) بەهەشت ﴿وَعَصَى آدَمُ رَبَّهُ﴾
وە ئادەم سەرپێچی فەرمانی پەروەردگاری کرد ﴿فَغَوَى﴾ ئیتر لە ڕێگای ڕاست لای دا (١٢١) ﴿ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ﴾
پاشان پەروەردگاری هەڵیبژارد (بۆ پێغەمبەری) ﴿فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى﴾ وتەوبەی لێ قبووڵ کرد و
ڕێنموویی کرد (١٢٢) ﴿قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا﴾ (خوا) فەرمووی هەردووکتان بڕۆنە خوارەوە لەوێ (لە بەهەشت)
﴿جَمِيعًا﴾ بەیەکەوە ﴿بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ (نەوەکانتان) دەبنە دوژمنی یەکتری ﴿فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى﴾
جا ئەگەر (بە پێغەمبەراندا) ڕێنمایتان بۆ هات لە لایەن منەوە ﴿فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ﴾ ئەوسا ئەوەی شوێنی
ڕێنموویی من بکەوێ ﴿فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى﴾ ئەوە (لە دونیادا) گومڕا نابێ و (لە ڕۆژی دواییشدا) تووشی
ناخۆشی و زەحمەت نابی (١٢٣) ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ﴾ وە هەر کەسێ ڕوو وەرگێڕێ ﴿عَنْ ذِكْرِي﴾ لە بیرهێنان و یادی
من ﴿فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا﴾ ئەوە بێگومان ئەو کەسە گوزەرانێکی سەخت و تەنگی دەبێت (لە گۆڕدا)
﴿وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ و لە ڕۆژی دواییشدا حەشری دەکەین ﴿أَعْمَى﴾ بە کوێری (١٢٤) ﴿قَالَ رَبِّ﴾ دەڵێ ئەی
پەروەردگارم ﴿لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى﴾ بۆچی بە کوێری حەشرت کردم ﴿وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا﴾ خۆ من (لە دونیادا)
چاو ساغ و بینا بووم (١٢٥)

﴿قَالَ كَذَٰلِكَ﴾ (خوا) دەفەرمووێ هەر بەو شێوەی ﴿أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا﴾ ئایەتەکانی ئێمەت بۆ هات و لەبیری خۆت بردەوە (و کوێر بوویت لێیان) ﴿وَكَذَٰلِكَ الْيَوْمَ تُنسَىٰ﴾ بەهەمان شێوەش ئەمڕۆ گوێت پێ نادرێت و لەبیر دەکرێیت ۝ ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ﴾ وەهەر بەو جۆرە تۆڵە دەسێنین لەوەی زیادەڕۆیی کردبێت ﴿وَلَمْ يُؤْمِن بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ و باوەڕی نەهێنابێ بەئایەتەکانی پەروەردگاری ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی ﴿أَشَدُّ وَأَبْقَىٰ﴾ بەهێزتر و بەردەوامترە (لە سزای دونیا) ۝ ﴿أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ دەی ئایا (خوا) بۆی ڕوون نەکردوونەتەوە ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا﴾ چەندمان لەناو برد ﴿قَبْلَهُم مِّنَ الْقُرُونِ﴾ لە گەل و سەدەی چەرخەکانی پێش ئەمان ﴿يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ﴾ کە (ئەم بێ باوەڕانە) دەگەڕێن و هاتوچۆ دەکەن بەناو شوێنەکانیاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەباسکرا) ﴿لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ﴾ چەندە بەڵگە و نیشانەی هەیە بۆ ئەو کەسانەی کەژیرن ۝ ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ﴾ ئەگەر نەبوو وتەیێ و بڕیارێك نەبوایە ﴿سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ لەپەروەردگارتەوە پێشتر دراوە (بۆ لەناوبردنیان) ﴿لَكَانَ لِزَامًا﴾ بێگومان (لەناو بردنی بێ باوەڕان) پێویست دەبوو ﴿وَأَجَلٌ مُّسَمًّى﴾ ئەگەر کاتی دیاری کراویش نەبوایە (کە قیامەتە) ۝ ﴿فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) ئارام بگرە لەسەر ئەوەی ئەوانە دەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەحەمد و سوپاسی پەروەردگارت تەسبیحاتی خودا بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾ لەپێش هەڵاتنی خۆر ﴿وَقَبْلَ غُرُوبِهَا﴾ و لەپێش ئاوا بوونیدا ﴿وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ﴾ و لەهەندێ کات و ساتەکانی شەودا خوا بپەرستە و نوێژ بکە ﴿وَأَطْرَافَ النَّهَارِ﴾ وە لە سەرەتاو کۆتایی ڕۆژدا ﴿لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ﴾ بۆ ئەوەی (پاداشتی خوا وەربگریتەوە) کە پێی ڕازی ببیت ۝ ﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ﴾ تۆ چاوەکانت مەبڕە ﴿إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ﴾ ئەو سامان و بەهرەمەندییانەی داومانە ﴿أَزْوَاجًا مِّنْهُمْ﴾ بەکاتێك و دەستەیەك لەوان (بێباوەڕان) ﴿زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ چونکە ئەوە ڕازاوەیی و جوانی ژیانی دونیایە ﴿لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ بۆ ئەوەیە تاقییان بکەینەوە تێیدا ﴿وَرِزْقُ رَبِّكَ﴾ وە بێگومان ڕزق و ڕۆزی پەروەردگارت (لەدوا ڕۆژدا) ﴿خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ چاکتر و بەردەوامترە ۝ ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ﴾ ئەی موحەممەد ﷺ فەرمان بدە بەخێزانەکەت ﴿بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ بەنوێژ کردن وە خۆیشت خۆڕاگرە و بەردەوام بە لەسەر بەجێ هێنانی ﴿لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا﴾ ئێمە داوای ڕزقت لێ ناکەین ﴿نَّحْنُ نَرْزُقُكَ﴾ بەڵکو ئێمە ڕزق و ڕۆزی تۆ دەدەین ﴿وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ وە سەرەنجامی چاك بۆ پارێزکاران و خواناسانە ۝ ﴿وَقَالُوا﴾ (بێ باوەڕان) وتیان ﴿لَوْلَا يَأْتِينَا﴾ (ئەگەر ڕاستە پێغەمبەرە) دەی بۆ بۆمان ناهێنێ ﴿بِآيَةٍ مِّن رَّبِّهِ﴾ بەڵگەو موعجیزەیەك لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةُ﴾ ئایا ئەوان بەڵگەی ئاشکرایان بۆ نەهاتووە ﴿مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ﴾ کە لەپەڕاوە پێشووەکاندا هەبوو (وەك تەورات و ئینجیل) ۝ ﴿وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُم﴾ ئەگەر ئێمە ئەوانمان لەناو بردایە ﴿بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِ﴾ بەسزایەك پێش (ناردنی پێغەمبەر ﷺ) ﴿لَقَالُوا﴾ بێگومان (لەدوا ڕۆژدا) دەیانووت ئەی پەروەردگارمان ﴿رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ بۆچی (لەدونیادا) پێغەمبەرێکت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ﴾ تاشوێنی بەرنامەو ئایەتەکانی تۆ بکەوتینایە ﴿مِن قَبْلِ أَن نَّذِلَّ وَنَخْزَىٰ﴾ پێش ئەوەی سەرشۆڕ و ڕیسوا ببین ۝ ﴿قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هەموو چاوەڕوانین (چ لابەکەمان سەرکەوتوو دەبین) ﴿فَتَرَبَّصُوا﴾ دەئێوەش چاوەڕوان بن ﴿فَسَتَعْلَمُونَ﴾ ئەوسا لەئاییندەدا دەزانن ﴿مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ﴾ چ کەسێك خاوەنی ڕێگای ڕاستە ﴿وَمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ وە چ کەسێك هیدایەتی خوای وەرگرتووە ۝

سورەتی ﴿الأنبیاء﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ﴾ لێپرسینەوەی خەڵکی نزیک بووەتەوە ﴿وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ﴾ بەڵام ئەوان
لە بێ ئاگایی و غەفڵەتدا ﴿مُّعْرِضُونَ﴾ پشت ئەکەن و روو وەرئەگێڕن (لە ئاینی خوا) (١)
﴿مَا يَأْتِيهِم مِّن ذِكْرٍ مِّن رَّبِّهِم مُّحْدَثٍ﴾ هەر پەیامێکی تازەیان لە پەروەردگاریانەوە بۆ بێت (کە قورئانە)
﴿إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ﴾ ئەوان دەیبیستن و گاڵتەی پێ دەکەن (٢) ﴿لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ﴾ دڵەکانیان
بێ ئاگایە ﴿وَأَسَرُّوا النَّجْوَى﴾ زۆر بە نهێنی چپەیان دەکرد ﴿الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ ئەوانەی کە ستەمیان کرد
﴿هَلْ هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ (دەڵێن) ئایا ئەم (پێغەمبەر)ەش مرۆڤێک نییە وەک ئێوە ﴿أَفَتَأْتُونَ
السِّحْرَ﴾ دەی ئایا ئێوە دەڕۆن بەدوای جادوودا ﴿وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئێوە دەیبینن (مەبەستی ئەوەی
موحەممەد ﷺ دەڵێن سیحرە) (٣) ﴿قَالَ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) فەرمووی ﴿رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ﴾ پەروەردگارم
بە هەموو قسەیەک (چرپەیەک) دەزانێت ﴿فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لە ئاسمان بێت یا لە زەوی
﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ئەو زاتە بیسەری زانایە (٤) ﴿بَلْ قَالُوا﴾ ئەوانە وتیان: نەخێر (ئەوەی موحەممەد
هێناویەتی بێگانییە) بەڵکو ﴿أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ﴾ چەند خەو بینینێکی تێکەڵ و پێکەڵی (موحەممەدە
خەونی) ﴿بَلِ افْتَرَاهُ﴾ یا بەڵکو موحەممەد خۆی ئەم (قورئانە)ی هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ شَاعِرٌ﴾
یا بەڵکو ئەو (موحەممەدە) شاعیرە ﴿فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ﴾ دە با نیشانە و موعجیزەیەکمان بۆ بێنێ ﴿كَمَا أُرْسِلَ
الْأَوَّلُونَ﴾ وەک (ئەو موعجیزانەی) پێغەمبەرانی پێشووی پێ نێردراوبوون (٥) ﴿مَا آمَنَتْ﴾ باوەڕیان
نەهێنا ﴿قَبْلَهُم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ (خەڵکی) هیچ شار و گوندێک پێش ئەمان کە لەناومان بردوون
﴿أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەمان باوەڕ دێنن؟ (٦) ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا﴾ نەمان ناردووە ﴿قَبْلَكَ﴾ پێش تۆ (ئەی
موحەممەد ﷺ) ﴿إِلَّا رِجَالًا﴾ جگە لە پیاوانێک ﴿نُّوحِي إِلَيْهِمْ﴾ کە نیگا و سروشمان بۆ کردوون
﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ﴾ دەی پرسیار بکەن لە خاوەنی کتێبەکانی (پێشوو لە زانایانی گاور و جوولەکە)
﴿إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە نازانن (٧) ﴿وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا﴾ ئێمە ئەو پێغەمبەرانەمان نەکردۆتە
پەیکەرێک ﴿لَّا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ﴾ کە خواردن نەخۆن ﴿وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ﴾ وە ئەوان هەمیشەیی و نەمر
نەبوون (٨) ﴿ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ﴾ پاشان بەڵێنێک کە پێمان دابوون بەجێمان هێنا ﴿فَأَنجَيْنَاهُمْ وَمَن نَّشَاءُ﴾
جا ئەوانە و هەر کەسێکمان دەویست (لە باوەڕداران) ڕزگارمان کردن ﴿وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ﴾
وە زیادەڕۆیانمان لەناوبرد (٩) ﴿لَقَدْ أَنزَلْنَا﴾ سوێند بەخوا ناردوومانەتە خوارەوە ﴿إِلَيْكُمْ كِتَابًا﴾
کتێبێک بۆ ئێوە ﴿فِيهِ ذِكْرُكُمْ﴾ کە سەربەرزی و ناوبانگی ئێوەی تێدایە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆ
بیر ناکەنەوە (١٠)

﴿وَكَمْ قَصَمْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾ چەندەها شار و گوندمان تێك شكاند (ولەناومان بردن) ﴿كَانَتْ ظَالِمَةً﴾ كە (خەڵكەكەی) ستەمكار بوون ﴿وَأَنشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ وەپاش ئەوان گەل و تاقمی ترمان (لەجێیان) بەدی هێنا ﴿١١﴾ ﴿فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا﴾ جا كاتێك (بێ باوەڕان) هەستیان كرد بە سزا و تۆڵەی ئێمە ﴿إِذَا هُم﴾ دەست بەجێ ئەوان ﴿مِّنْهَا يَرْكُضُونَ﴾ لەو شارانە بەخێرایی ڕایان دەكرد ﴿١٢﴾ ﴿لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا﴾ (فریشتەكان بەگاڵتەوە پێیان دەڵێن) ڕامەكەن وبگەڕێنەوە ﴿إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ﴾ بۆ لای ئەو سەروبەتەمانەی كە ڕاچوو بوون تێیدا ﴿وَمَسَاكِنِكُمْ﴾ وە (بگەڕێنەوە) بۆ سەر خانوو ماڵەكانتان ﴿لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو پرسیارتان لێ بكرێت (لەوەی بەسەرتان هاتووە) ﴿١٣﴾ ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا﴾ (لەگەڵ هەڵهاتندا) دەیان ووت هاوار بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ستەمكار بووین ﴿١٤﴾ ﴿فَمَا زَالَت﴾ ئیتر بەردەوام ﴿تِّلْكَ دَعْوَاهُمْ﴾ ئەمە هاواریان بوو (هاوار بۆ ئێمە) ﴿حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ﴾ هەتا هەموویانمان دروێنە و خامۆش كرد (ولەناومان بردن) ﴿١٥﴾ ﴿وَمَا خَلَقْنَا﴾ ئێمە دروستمان نەكردووە ﴿السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ﴾ ئاسمان و زەوی و ئەوەی لەنێوانیاندایە بەگاڵتە و بێ هوودە ﴿١٦﴾ ﴿لَوْ أَرَدْنَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە ﴿أَن نَّتَّخِذَ لَهْوًا﴾ سەرقاڵی بۆ خۆمان هەڵبژێرین (وەك هاوسەر و منداڵ) ﴿لَّاتَّخَذْنَاهُ مِن لَّدُنَّا﴾ لەلایەن خۆمانەوە هەڵمان دەبژارد ﴿١٧﴾ ﴿بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ﴾ (وا نییە) بەڵكو حەق دەدەین بەسەر بەتاڵ و ناحەقدا ﴿فَيَدْمَغُهُ﴾ بەهۆیەوە (بەتاڵ) مێشكی دەپژێ و پێكدەشكێ ﴿فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ﴾ ئەمجا دەست بەجێ بەتاڵ دەفەوتێ و بەبار دەچێت ﴿وَلَكُمُ الْوَيْلُ﴾ هاوار (وسزای بەهێز) بۆ ئێوە ﴿مِمَّا تَصِفُونَ﴾ لەبەر ئەوەی كە دەیڵێن و بڕیاری دەدەن بۆ خوا (لەهاوسەر و منداڵ) ﴿١٨﴾ ﴿وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە ئەوەی لەئاسمانەكان و زەویدایە ﴿وَمَنْ عِندَهُ﴾ وە ئەو (فریشتانە)ی كە لای خوان ﴿لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ﴾ هەرگیز لەپەرستنی ئەو خۆیان بەزل نازانن ﴿وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ﴾ هەرگیزیش ماندوو نابن ﴿١٩﴾ ﴿يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ شەو و ڕۆژ تەسبیحات و ستایشی (خوا) دەكەن ﴿لَا يَفْتُرُونَ﴾ ماندوو نابن و سارد نابنەوە ﴿٢٠﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿آلِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾ چەند پەرستراو و (خوایەك) لەزەویدا (بۆ خۆیان) ﴿هُمْ يُنشِرُونَ﴾ (كە دەسەڵاتی ئەوەیان هەبێ مردوو زیندوو بكەنەوە) (خۆیان كۆدەكرێنەوە و زیندوو دەكرێنەوە) ﴿٢١﴾ ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ﴾ ئەگەر لەهەردووكیاندا (لە ئاسمان و زەویدا) چەند پەرستراوێك هەبوایە ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ جگە لەخوا ﴿لَفَسَدَتَا﴾ بێگومان (ئاسمان و زەوی) هەر دوو كاول و وێران دەبوون ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ﴾ دەی پاك و بێگەردی بۆ خوای پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەوەی بێ باوەڕان بڕیاری دەدەن (بۆ خوا) ﴿٢٢﴾ ﴿لَا يُسْأَلُ﴾ (خوا) پرسیاری لێ ناكرێت (ڕەخنەی لێ ناگیرێت) ﴿عَمَّا يَفْعَلُ﴾ لەسەر كارێك كەدەیكات ﴿وَهُمْ يُسْأَلُونَ﴾ بەڵكو ئەوان (ئادەمیزاد) پرسیاریان لێ دەكرێت ﴿٢٣﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا﴾ ئایا ئەوانە هەڵیان بژاردووە (وبڕیاریان داوە) ﴿مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ چەند پەرستراوێك جگە لەخوا ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ (پێیان) بڵێ بەڵگەتان بێنن لەسەر ئەوەی بڕیارتان داوە ﴿هَٰذَا ذِكْرُ مَن مَّعِيَ﴾ ئەمە قسەی ئەم قورئانەیە (خوا ناردویەتی) بۆ من ﴿وَذِكْرُ مَن قَبْلِي﴾ وەقسەی ئەو (پەیام و پەڕاوانەشە) لەپێش منەوە هاتوون (وەك تەورات و ئینجیل لەهیچیاندا نەبووە چەند پەرستراوێك بڕیار بدراوە) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ﴾ بەڵام زۆربەی زۆریان ﴿لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ﴾ حەق و ڕاستی نازانن ﴿فَهُم مُّعْرِضُونَ﴾ لەبەر ئەوە پشتی تێدەكەن و ڕووی لێ وەردەگێڕن ﴿٢٤﴾

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا﴾ وەئێمە نەمان ناردووە ﴿مِن قَبْلِكَ﴾ پێش تۆ ﴿مِن رَّسُولٍ﴾ هیچ پێغەمبەرێك ﴿إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ﴾ مەگەر نیگەمان بۆ ناردووە ﴿أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا﴾ (بەوەی کە) بێگومان جگە لەمن هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿فَاعْبُدُونِ﴾ کەواتە تەنها من بپەرستن ﴿٢٥﴾ ﴿وَقَالُوا﴾ (وەبێ باوەڕان) ووتیان ﴿اتَّخَذَ الرَّحْمَٰنُ وَلَدًا﴾ خوای میهرەبان منداڵی بۆ خۆی بڕیار داوە (کە فریشتەکانن) ﴿سُبْحَانَهُ﴾ پاك و بێگەردە خوا (لەم شتانە) ﴿بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوانە (ئەو فریشتانە) بەندەی ڕێز گیراو(ی خوا)ن ﴿٢٦﴾ ﴿لَا يَسْبِقُونَهُ﴾ بە خوا پێش ناکەون ﴿بِالْقَوْلِ﴾ بەقسەو ووتەیان ﴿وَهُم بِأَمْرِهِ﴾ وەئەوان بەفەرمانی خوا ﴿يَعْمَلُونَ﴾ کار دەکەن ﴿٢٧﴾ ﴿يَعْلَمُ﴾ (خوا) دەزانێت و ئاگادارە ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ بەو ئەوەی لەبەردەستیاندایە ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وە بەوەی لەدوای ئەوانەوەیە و لەوەی پێشتر ئەنجامیان داوە ﴿وَلَا يَشْفَعُونَ﴾ وە (فریشتەکان) تکا ناکەن ﴿إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ﴾ مەگەر بۆ ئەو کەسە نەبێت (خوا) ڕازی بێت (تکای بۆ بکرێت) ﴿وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِ﴾ وە ئەوان (فریشتەکان) لەترس و هەیبەتی خوا ﴿مُشْفِقُونَ﴾ زۆر دەترسن ﴿٢٨﴾ ﴿وَمَن يَقُلْ مِنْهُمْ﴾ وە هەر کام لەوانە (لەو فریشتانە) بڵێ ﴿إِنِّي إِلَٰهٌ مِّن دُونِهِ﴾ بێگومان منیش پەرستراوم جگە لەخوا ﴿فَذَٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ﴾ ئەو بە (ئاگری) دۆزەخ تۆڵەی لێ دەسێنین ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەروەها ﴿نَجْزِي الظَّالِمِينَ﴾ پاداشتی ستەمکاران دەدەینەوە (تۆڵەیان لێ دەکەینەوە) ﴿٢٩﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَ﴾ ئایا نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کە ئاسمانەکان و زەوی ﴿كَانَتَا رَتْقًا﴾ هەردووکیان پێکەوە لکابوون (یەك پارچە بوون) ﴿فَفَتَقْنَاهُمَا﴾ ئەمجا لەیەکترمان جیاکردنەوە ﴿وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ﴾ وە هەر لە ئاوەوە بەدیمان هێنا ﴿كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ﴾ هەموو شتێکی زیندوو ﴿أَفَلَا يُؤْمِنُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە هەر باوەڕ ناهێنن؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە دروستمان کردووە (وەدامان ناوە) لەزەویدا ﴿رَوَاسِيَ﴾ چەند شاخی دامەزراو ﴿أَن تَمِيدَ بِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی جوڵە جوڵ نەکات بەوانەی (بەسەر پشتی‌ین) ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا﴾ وە دانراندومانە لە زەوی (یان لە شاخەکان) دا ﴿فِجَاجًا سُبُلًا﴾ دۆڵ و ڕێگاوبانی زۆر ﴿لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ تا ئەوان شارەزا بن و پێویستی خۆیان دابین بکەن ﴿٣١﴾ ﴿وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ﴾ وە ئاسمانمان کردووە ﴿سَقْفًا مَّحْفُوظًا﴾ بەسەقفێکی (سەربانێکی) پارێزراو ﴿وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا﴾ بەڵام ئەوانە سەبارەت بە ئایەتەکانی ئاسمان ﴿مُعْرِضُونَ﴾ پشت تێکەر و ڕووەرگێڕن ﴿٣٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە هەر ئەو (خوا) یە ﴿خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ کە شەو و ڕۆژی دروست کردووە ﴿وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆر و مانگیش(ی دروست کردووە) ﴿كُلٌّ﴾ هەریەك لەوان ﴿فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ﴾ لە خولگەیەکدا دەسوڕێنەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَمَا جَعَلْنَا﴾ بڕیارمان نەداوە ﴿لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بۆ هیچ کەسێك لەپێش تۆوە ﴿الْخُلْدَ﴾ مانەوەی هەمیشەیی (نەمری) ﴿أَفَإِن مِّتَّ﴾ ئەمجا ئەگەر تۆ بمری ﴿فَهُمُ الْخَالِدُونَ﴾ (ئەو مردنی تۆ) ئایا ئەوان ژیانیان بەردەوام دەبێ و نامرن؟ (نەخێر) ﴿٣٤﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ﴾ هەموو کەسێك ﴿ذَائِقَةُ الْمَوْتِ﴾ مردن دەچێژێت (دەمرێت) ﴿وَنَبْلُوكُم﴾ وە ئێمە تاقیتان دەکەینەوە ﴿بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ﴾ بەخراپە و ناخۆشی وە بە چاکە و خۆشی ﴿فِتْنَةً﴾ تاقیکردنەوەیەك (چاك و خراپ) ﴿وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ وەهەر بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٣٥﴾

﴿وَإِذَا رَآكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) کاتێ تۆ دەبینن ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن ﴿إِن
يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ جگە لە گاڵتەو لاقرتێ کردن بە تۆ هیچی تر ناکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي﴾ (بە سەرسامییەکەوە
دەڵێن) ئا ئەمە ئەو کەسەیە ﴿يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ﴾ (بە خراپی) باسی بتەکانتان دەکات ﴿وَهُم بِذِكْرِ
الرَّحْمَٰنِ﴾ لە کاتێکدا خۆیان بە باسکردنی (قورئان) و زیکری خوای میهرەبان ﴿هُمْ كَافِرُونَ﴾
بێ بڕوان ٣٦ ﴿خُلِقَ الْإِنسَانُ مِنْ عَجَلٍ﴾ (سروشتی) ئینسان وایە لەسەر پەلەکردن بەدی هێنراوە
﴿سَأُرِيكُمْ آيَاتِي﴾ بەم زووانە تۆڵەی خۆمتان پیشان دەدەم ﴿فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ﴾ کەواتە پەلە مەکەن ٣٧
﴿وَيَقُولُونَ﴾ وە (بت پەرستان بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ ئەم بەڵێنی (تۆڵەیە) کەی دێت
﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ٣٨ ﴿لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ئەوانەی کە کافرن
بیانزانیایە (چ سزایەکی سەخت لەسەر دەمیاندایە) ﴿حِينَ لَا يَكُفُّونَ﴾ کاتێ ناتوانن دووری
بخەنەوە ﴿عَن وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَن ظُهُورِهِمْ﴾ بڵێسەی ئاگر لە دەم و چاو و پشتیان ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾
وە ئەوان یارمەتی نادرێن ٣٩ ﴿بَلْ تَأْتِيهِم بَغْتَةً﴾ بەڵکو لەناکاودا تووشیان دێت ﴿فَتَبْهَتُهُمْ﴾
و سەرسامیان دەکات (بەشێوەیەک) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ ناتوانن ﴿رَدَّهَا﴾ بیگێڕنەوە (بەرگری
بکەن) ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ وە مۆڵەتیشیان نادرێت (تەوبە بکەن) ٤٠ ﴿وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان گاڵتەو لاقرتێ کراوە ﴿بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بە پێغەمبەرانی پێش تۆش ﴿فَحَاقَ بِالَّذِينَ﴾
ئەمجا دەوری ئەوانەی دا ﴿سَخِرُوا مِنْهُم﴾ ئەوان کە گاڵتەیان دەکرد (بە پێغەمبەران) ﴿مَّا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزایەی ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد ٤١ ﴿قُلْ﴾ بڵێ (بە گاڵتەکەران) ﴿مَن يَكْلَؤُكُم﴾
کێ (دەتوانێت) ئێوە بپارێزێت ﴿بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ بەشەو و بەڕۆژ ﴿مِنَ الرَّحْمَٰنِ﴾ لە (سزای) خوای
میهرەبان ﴿بَلْ هُمْ﴾ بەڵکو ئەوانە ﴿عَن ذِكْرِ رَبِّهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەردەوام پشت هەڵدەکەن لە یاد
و زیکری پەروەردگاریان ٤٢ ﴿أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ﴾ ئاخۆ (ئەو بێ باوەڕانە) چەند پەرستراوێکیان هەیە
﴿تَمْنَعُهُم مِّن دُونِنَا﴾ جگە لە ئێمە ڕێگری (سزا)یان لێ بکات ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (ئەو پەرسترانە) ناتوانن
﴿نَصْرَ أَنفُسِهِمْ﴾ یارمەتی خۆیان بدەن ﴿وَلَا هُم مِّنَّا يُصْحَبُونَ﴾ وە لەلایەن ئێمەشەوە پەنا نادرێن ٤٣
﴿بَلْ مَتَّعْنَا هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵکو ئێمە ئەوان و باو و باپیرانیانمان ژیاندووە بە خۆشی (ئاز و نیعمەتی
دونیامان پێدابوون) ﴿حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ﴾ تا تەمەنی ڕۆژیان بەسەر برد ﴿أَفَلَا يَرَوْنَ﴾ دەی ئایا
ئەوانە (قورەیشییەکان) سەرنج نادەن ﴿أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ﴾ کە بێگومان ئێمە (وردە وردە) دێینە خاک
و وڵاتی (ئەوان) ﴿نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا﴾ لە هەموو لایەکی بەوە کەمی دەکەینەوە (بە ڕزگار کردن
لەلایەن موسڵمانانەوە) ﴿أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان زاڵ و سەرکەوتوون (یا ئێمە)؟ ٤٤

﴿قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بێگومان من تەنها ئێوە بێدار دەکەمەوە (دەتان
ترسێنم) ﴿بِالْوَحْيِ﴾ بەنیگا و وەحی ﴿وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ﴾ وە کەڕەکان بانگەوازی (حەق)
نابیستن ﴿إِذَا مَا يُنذَرُونَ﴾ کاتێك کە دەترسێنرێن ﴿٤٥﴾ ﴿وَلَئِن مَّسَّتْهُمْ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر دوو
چاریان بێت ﴿نَفْحَةٌ﴾ کەمێك ﴿مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ﴾ لە سزای پەروەردگارت ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ بێگومان
ئەوان دەڵێن ﴿يَا وَيْلَنَا﴾ هاوارو باچوورن بۆ ئێمە ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە (هەموومان)
ستەمکار بووین ﴿٤٦﴾ ﴿وَنَضَعُ﴾ وەئێمە دادەنێین ﴿الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ﴾ تەرازووەکانی دادپەروەری
(کە کردەوەی پێ دەکێشرێت) ﴿لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا﴾ ئەمجا هیچ
کەس کەمترین ستەمی لێ ناکرێت ﴿وَإِن كَانَ مِثْقَالَ﴾ با قورسی (کردەوەکەی) ﴿حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ﴾
بەقەدەر تۆوی خەرتەلەیەکیش بێت ﴿أَتَيْنَا بِهَا﴾ ئێمە دەیهێنین ﴿وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ﴾ وە بەسە کە ئێمە
ژمێریاری (کردەوەی بەندەکان) بین ﴿٤٧﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
تەورات (کە جیا کەرەوەی حەق و بەتاڵە) بەخشیمانە مووسا وهاروون، ﴿وَضِيَاءً وَذِكْرًا﴾ وەڕوون
کەرەوە و یاد خەرەوەشە ﴿لِّلْمُتَّقِينَ﴾ بۆ پارێزکاران و لە خواترسان ﴿٤٨﴾ ﴿الَّذِينَ يَخْشَوْنَ﴾ ئەوانەی
کە دەترسن ﴿رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ لە پەروەردگاریان بەنادیاری وپەنهانی ﴿وَهُم﴾ وەئەوان (کەسانێکن)
﴿مِّنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ﴾ لە ڕۆژی دوایی زۆر دەترسن ﴿٤٩﴾ ﴿وَهَٰذَا﴾ وەئەم (قورئانە) ﴿ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ﴾
یاد خەرەوەیەکی بەفەڕ وپیرۆزە ﴿أَنزَلْنَاهُ﴾ ناردومانەتە خوارەوە ﴿أَفَأَنتُمْ﴾ دەی ئایا ئێوە ﴿لَهُ
مُنكِرُونَ﴾ دانی پێدا نانێن (باوەڕی پێ ناکەن) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەخشیمان
﴿إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ﴾ بە ئیبراهیم ڕێنموونی وشارەزایی ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەپێشدا ﴿وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ﴾
وەئێمە بە (شیاوی) ئەو ئاگادار بووین ﴿٥١﴾ ﴿إِذْ قَالَ﴾ کاتێك وتی ﴿لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ﴾ بە باوکی
و گەلەکەی ﴿مَا هَٰذِهِ التَّمَاثِيلُ﴾ ئائەم پەیکەر و بتانە چین ﴿الَّتِي أَنتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ﴾ کە ئێوە دەیان پەرستن
(بەلایانەوە ماونەتەوە)؟ ﴿٥٢﴾ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) وتیان ﴿وَجَدْنَا آبَاءَنَا﴾ باوو باپیرانمان دیوە ﴿لَهَا
عَابِدِينَ﴾ ئەمانەیان پەرستووە ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) وتی ﴿لَقَدْ كُنتُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمْ﴾
خۆتان و باوو باپیرانتان ﴿فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٥٤﴾ ﴿قَالُوا﴾ (لە وەڵامدا) وتیان
﴿أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ﴾ ئایا ڕاستی و حەقت بۆ هێناوین ﴿أَمْ أَنتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ﴾ یا تۆ گاڵتەمان پێ دەکەیت ﴿٥٥﴾
﴿قَالَ بَل رَّبُّكُمْ﴾ (ئیبراهیم) وتی (حەقم هێناوە) بەڵکو پەروەردگاری ئێوە ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوییە ﴿الَّذِي فَطَرَهُنَّ﴾ هەر ئەویش بەدی هێناون ﴿وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُم﴾
وە بێگومان من لەسەر ئەوانە (کەباسم کرد) ﴿مِّنَ الشَّاهِدِينَ﴾ لە شاهید وبەئاگایانم ﴿٥٦﴾ ﴿وَتَاللَّهِ﴾
سوێند بە خوا ﴿لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُم﴾ پیلان دادەنێم بۆ (لەناو بردنی) بتەکانتان ﴿بَعْدَ أَن تُوَلُّوا
مُدْبِرِينَ﴾ دوای ئەوەی پشتان تێکردن (بەجێتان هێشتن) ﴿٥٧﴾

﴿فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا﴾ ئەمجا ئیبراهیم هەموو بتەکانی وورد وورد کرد ﴿إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ﴾ جگە لە بتە زلەکەیان
نەبێت ﴿لَعَلَّهُمْ﴾ بە ئومێدی ئەوەی ﴿إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ﴾ بگەڕێنەوە بۆ لای ئەو (بۆ لای ئیبراهیم ئەویش
ڕاستییان پێ بڵێ. بەڵکو باوەڕبێنن) ﴿٥٨﴾ ﴿قَالُوا﴾ (بتپەرستان) ووتیان ﴿مَن فَعَلَ هَٰذَا﴾ کێ ئەمەی کردووە
﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان) ﴿إِنَّهُ﴾ بەڕاستی ئەو کەسە ﴿لَمِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لەستەمکارانە
(دەبێ سزا بدرێت) ﴿٥٩﴾ ﴿قَالُوا﴾ (چەند کەسێك) ووتیان ﴿سَمِعْنَا فَتًى﴾ گوێمان لە لاوێك بوو
﴿يَذْكُرُهُمْ﴾ باسی ئەوانی (بتەکانی بە خراپە) دەکرد ﴿يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ﴾ پێی دەڵێن ئیبراهیم ﴿٦٠﴾
﴿قَالُوا﴾ (کۆمەڵێ لە گەلەکەی) ووتیان ﴿فَأْتُوا بِهِ﴾ کەواتە بیهێنن ﴿عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ﴾ لە پێش چاوی
خەڵك (بیوەستێنن) ﴿لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ﴾ بەڵکو (ئەوانەی دەیناسنەوە) شایەتی لەسەر بدەن ﴿٦١﴾
﴿قَالُوا﴾ ووتیان ﴿أَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَا﴾ ئایا تۆ ئەمەت کردووە ﴿بِآلِهَتِنَا﴾ بە خواکانمان (بەبتەکانمان)
﴿يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئەی ئیبراهیم ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا﴾ نەخێر بەڵکو ئەم بتە
گەورەیان ئەوەی کردووە ﴿فَاسْأَلُوهُمْ﴾ دە پرسیار لەوانە (بتە شکاوەکان) بکەن ﴿إِن كَانُوا يَنطِقُونَ﴾
ئەگەر ئەو بە قسە دەکەن ﴿٦٣﴾ ﴿فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ ئەمجا گەڕانەوە بۆ لای یەکتری (سەریان کردە
بەیەکدا) ﴿فَقَالُوا﴾ جا (بە ناو خۆیاندا هەندێکیان) ووتیان ﴿إِنَّكُمْ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿أَنتُمُ الظَّالِمُونَ﴾
هەر خۆتان ستەمکارن ﴿٦٤﴾ ﴿ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ﴾ پاشان سەر بەرەو خوار کرانەوە (گەڕانەوە بۆ سەر
سەرسەختی و نەفامییەکەیان) ﴿لَقَدْ عَلِمْتَ﴾ بەڕاستی تۆ دەتزانی ﴿مَا هَٰؤُلَاءِ يَنطِقُونَ﴾ ئەم بتانە قسە ناکەن
(ئەی ئیبراهیم) ﴿٦٥﴾ ﴿قَالَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ﴿أَفَتَعْبُدُونَ﴾ دەی ئێوە دەپەرستن؟ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ مَا﴾
جگە لە خوا شتانێك ﴿لَا يَنفَعُكُمْ شَيْئًا﴾ کە هیچ قازانج و سوودێکتان پێ ناگەیەنن ﴿وَلَا
يَضُرُّكُمْ﴾ وە هیچ زیانێکیشتان لێ نادەن ﴿٦٦﴾ ﴿أُفٍّ لَّكُمْ﴾ ئۆف بۆ ئێوە ﴿وَلِمَا تَعْبُدُونَ﴾ بۆ ئەو
بتانەش کە دەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن (بیر و هۆشتان
ناخەنە کار) ﴿٦٧﴾ ﴿قَالُوا﴾ (هەندێ لە بتپەرستان) ووتیان ﴿حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) چاك بیسوتێنن
﴿وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ﴾ و یارمەتی خواکانتان (بتەکانتان) بدەن و سەریان بخەن ﴿إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ﴾ ئەگەر ئێوە
ئەو کارە دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْنَا﴾ (کە ئیبراهیمیان خستە ئاگرەوە) ووتمان ﴿يَا نَارُ﴾ ئەی ئاگر ﴿كُونِي بَرْدًا
وَسَلَامًا﴾ سارد بەرەو بێ زیان بە ﴿عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ لەسەر ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا﴾ ئەوان
ویستیان پیلان بگێڕن بە ئیبراهیم (بە سووتان لەناوی ببەن) ﴿فَجَعَلْنَاهُمُ﴾ بەڵام ئێمە ئەوانمان کردە
﴿الْأَخْسَرِينَ﴾ زەرەرمەندترین (دۆڕاوترین) کەس ﴿٧٠﴾ ﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا﴾ وە ئیبراهیم و لوطمان
ڕزگار کرد ﴿إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي﴾ و (ناردمان) بۆ ئەو زەویە (بۆ وولاتی شام) ﴿بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ﴾
کە پیت و بەرەکەتی تێ خستبوو ﴿٧١﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ﴾ وە بەخشیمان بە ئیبراهیم ﴿إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً﴾
ئیسحاق و (بە ئیسحاقیش) یەعقوب، بە زیاد (لە داواکەی ئیبراهیم کە داوای منداڵێکی کرد)
﴿وَكُلًّا جَعَلْنَا﴾ وە هەموویانمان کرد ﴿صَالِحِينَ﴾ بە پیاوی چاك ﴿٧٢﴾

﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە ئەوانمان کرد بە پێشەوا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی ئێمە ڕێنموویی (خەڵکیان)
دەکرد ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ﴾ وە نیگامان کرد بۆیان ﴿فِعْلَ الْخَيْرَاتِ﴾ بە ئەنجامدانی کاری چاک ﴿وَإِقَامَ الصَّلَاةِ﴾
وە بە نوێژ کردن ﴿وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ﴾ و زەکات دان ﴿وَكَانُوا لَنَا﴾ وە ئەوان هەر بۆ ئێمە ﴿عَابِدِينَ﴾
عیبادەتیان دەکرد ﴿٧٣﴾ ﴿وَلُوطًا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ بەخشیمان بە لووط پێغەمبەرێتی و زانیاری ﴿وَنَجَّيْنَاهُ﴾
وە ڕزگارمان کرد ﴿مِنَ الْقَرْيَةِ﴾ لە (دەست خەڵکی) ئەو شارەی (سەدوم) ﴿الَّتِي كَانَت تَّعْمَلُ الْخَبَائِثَ﴾
کە (خەڵکەکەی) کردەوەی پیس و درێویان دەکرد (نێربازییان دەکرد) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بەڕاستی ئەوانە
﴿قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِقِينَ﴾ گەلێکی خراپی لە فەرمان دەرچوو بوون ﴿٧٤﴾ ﴿وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا﴾ وە لووطمان
خستەناو ڕەحمەت و میهرەبانی خۆمانەوە ﴿إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ بەڕاستی لووط لە چاکەکاران بوو ﴿٧٥﴾
﴿وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِن قَبْلُ﴾ وە پێشتر نووح پێغەمبەر ﷺ هاواری (لە ئێمە) کرد ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئەمجا
ئێمەش وەڵامماندایەوە وە بەدەنگیەوە هاتین ﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ﴾ خۆی و (ئیماندارانی) خێزانەکەیمان
ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾ لە تەنگانە زۆر گەورەکە (لە لافاو و خنکان) ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ
الَّذِينَ﴾ وە یارمەتیمان دا بە دژی ئەو گەلەی ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ کە بەڵگە و ئایەتەکانی ئێمەیان بە درۆ دەزانی
﴿إِنَّهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانە ﴿كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ﴾ گەلێک بوون ڕۆچوو بوون لە خراپەدا ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ﴾
لەبەر ئەوە هەموویانمان خنکاند (لە تۆفانەکەدا) ﴿٧٧﴾ ﴿وَدَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ﴾ (باسی) داوود و سولەیمان بکە
﴿إِذْ يَحْكُمَانِ﴾ کاتێ بڕیاریان دەرکرد ﴿فِي الْحَرْثِ﴾ دەربارەی ئەو کشتوکاڵەی ﴿إِذْ نَفَشَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ﴾
کە بە شەو ئاژەڵی کەسانێک تێیدا لەوەڕابوون (زیانیان لێ دابوو) ﴿وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ﴾ وە ئێمە بۆ دادوەری
بڕیارەکەیان ﴿شَاهِدِينَ﴾ ئامادە (ئاگادار) بووین ﴿٧٨﴾ ﴿فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ﴾ ئەوسا ئێمە ئەوەمان فێری
سولەیمان کرد (سولەیمان ووتی: ئاژەڵە زیان خۆرەکە بدرێتە دەست خاوەن کشتوکاڵەکە، کەڵک لە شیر
و بەرهەمیان وەربگرێت، وە کشتوکاڵەکەش بدرێتە دەست خاوەن ئاژەڵەکە بەروبوومەکەی بخوێ و خزمەتی
بکەن تا وەک پێش زیان لێکەوتنەکەی لێ دێتەوە، پاشان هەریەک لە ئاژەڵ و کشتوکاڵەکە بگەڕێنرێنەوە بۆ
خاوەنەکانیان) ﴿وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ وە بە هەر یەک لەو دووانە (داوود و سولەیمان) پێغەمبەرێتی
(و دادوەری) و زانستمان پێدان ﴿وَسَخَّرْنَا﴾ وە ڕامانمان هێنا ﴿مَعَ دَاوُودَ﴾ لەگەڵ داوودا ﴿الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ﴾
چیاکان و باڵندەکە تەسبیحاتی خوایان دەکرد ﴿وَكُنَّا فَاعِلِينَ﴾ وە هەر ئێمە ئەوەمان کرد (بۆ داوود)
﴿٧٩﴾ ﴿وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ﴾ وە داوودمان فێری دروستکردنی پۆشاکی زرێی (جەنگی) کرد
بۆ ئێوە ﴿لِتُحْصِنَكُم مِّن بَأْسِكُمْ﴾ تا بتان پارێزێت لە کاتی شەڕو کوشتارتاندا ﴿فَهَلْ أَنتُمْ﴾ دەی ئایا ئێوە
﴿شَاكِرُونَ﴾ سوپاس گوزارن (بۆ خوا لەسەر ئەم نیعمەتانە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَلِسُلَيْمَانَ﴾ وە (ڕامان هێنا) بۆ سولەیمان
﴿الرِّيحَ عَاصِفَةً﴾ بای توند (ڕەشەبا) ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ﴾ بە فەرمانی سولەیمان دەڕۆیشت ﴿إِلَى الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەو وڵات
و زەوییەی ﴿الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ کە پیرۆز و بەرەکەتمان کردبوو ﴿وَكُنَّا﴾ وە ئێمە ﴿بِكُلِّ شَيْءٍ﴾ بە هەموو
شتێک ﴿عَالِمِينَ﴾ ئاگادار بووین ﴿٨١﴾

﴿وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَن﴾ وە هەندێ لە شەیتانەکان (مان رام هێنابوو) ﴿يَغُوصُونَ لَهُ﴾ دەچوونە ژێری دەریا بۆ سولەیمان (تا گەوهەرو مرواری بۆ دەربهێنن) ﴿وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە جگە لەوە کاری تریشیان دەکرد (بۆی وەك کۆشك دروستکردن) ﴿وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ﴾ بە ڕاستی ئێمەش چاودێر (وپارێزەر)ی ئەوان بووین ﴿٨٢﴾ ﴿وَأَيُّوبَ﴾ وە (باسی) ئەیووب (بکە) ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد (لە دوای ماوەی نەخۆشییەکی زۆر) ﴿أَنِّي﴾ بە ڕاستی من ﴿مَسَّنِيَ الضُّرُّ﴾ زیان و ئازار و نەخۆشی دووچارم بووە ﴿وَأَنتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾ و تۆش میهرەبانترینی میهرەبانانی ﴿٨٣﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ جا ئێمەش هاوار و پاڕانەوەیمان گیرا کرد ﴿فَكَشَفْنَا﴾ و لامان برد ﴿مَا بِهِ مِن ضُرٍّ﴾ ئەو زیان و ئازار و نەخۆشییەی کە هەیبوو ﴿وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ﴾ وە هەموو ماڵ و منداڵیمان پێ بەخشیەوە (کە پێشتر مردبوون) ﴿وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾ و ئەوەندەی تریش لەگەڵیان ﴿رَحْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ ئەوە ڕەحمەتێکی تایبەت بوو لە ئێمەوە ﴿وَذِكْرَىٰ لِلْعَابِدِينَ﴾ وە بیرخەرەوە و ئامۆژگاری بوو بۆ خواپەرستان ﴿٨٤﴾ ﴿وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ﴾ وە (باسی) ئیسماعیل و ئیدریس و ذەلکیفل (بکە) ﴿كُلٌّ مِّنَ الصَّابِرِينَ﴾ هەموویان لە ئارام گران بوون ﴿٨٥﴾ ﴿وَأَدْخَلْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە ئەوانمان خستە ﴿فِي رَحْمَتِنَا﴾ ناو ڕەحمەتی خۆمان (کە بەهەشتە) ﴿إِنَّهُم﴾ بێگومان ئەوانە ﴿مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ لە چاکەکاران بوون ﴿٨٦﴾ ﴿وَذَا النُّونِ﴾ وە (باسی) ذەننوون (یونس بکە کە پێغەمبەری خەڵکی نەینەوا بوو) ﴿إِذ ذَّهَبَ﴾ کاتێك ڕۆیشت ﴿مُغَاضِبًا﴾ بە تووڕەیی (گەلەکەی بەجێ هێشت) ﴿فَظَنَّ﴾ وای دەزانی ﴿أَن لَّن نَّقْدِرَ عَلَيْهِ﴾ ئێمە تەنگانەی بەسەردا ناهێنین وهەڕەشەی لێ ناکەین ﴿فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ﴾ (خوای گەورە تاقیکردەوە و فڕێدرایە ناو دەریا و نەهەنگێك قووتی دا) جا لە تاریکییەکاندا (تاریکی شەو و دەریا و ناو سکی نەهەنگ) هاواری کرد ﴿أَن لَّا إِلَٰهَ إِلَّا أَنتَ﴾ (ئەی خوایە) بەڕاستی هیچ پەرستراوێکی بەهەق و ڕاستی نییە جگە لە تۆ ﴿سُبْحَانَكَ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ تۆیە ﴿إِنِّي كُنتُ﴾ بێگومان من ﴿مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ لە ستەمکاران بووم (لەبەر ئەوەی ئارامم نەگرت و وازم لە گەلەکەم هێنا) ﴿٨٧﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئێمەش نزا و هاواری ئەومان گیرا کرد ﴿وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ﴾ و لەو خەم و خەفەتە ڕزگارمان کرد ﴿وَكَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو شێوەیە ﴿نُنجِي الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئیماندارانیش ڕزگار دەکەین ﴿٨٨﴾ ﴿وَزَكَرِيَّا﴾ وە (باسی) زەکەریا (بکە) ﴿إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ﴾ کاتێك هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿رَبِّ﴾ ئەی پەروەردگارم ﴿لَا تَذَرْنِي فَرْدًا﴾ بە تەنها مەمهێڵەرەوە (منداڵێکم پێ ببەخشە) ﴿وَأَنتَ﴾ وە تۆ ﴿خَيْرُ الْوَارِثِينَ﴾ چاکترینی میراتگرانی ﴿٨٩﴾ ﴿فَاسْتَجَبْنَا لَهُ﴾ ئێمەش دوعای ئەومان وەڵام دایەوە ﴿وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ﴾ و یەحیامان پێ بەخشی ﴿وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ﴾ و خێزانەکەشیمان بۆ چاك کردەوە (لە نەزۆکی) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بێگومان ئەوانەی (باسکران لە پێغەمبەران) ﴿يُسَارِعُونَ﴾ پێشبڕکێیان دەکرد ﴿فِي الْخَيْرَاتِ﴾ لە (ئەنجامدانی) هەموو خێر و چاکەیەکدا ﴿وَيَدْعُونَنَا﴾ و هاواریان لە ئێمە دەکرد ﴿رَغَبًا وَرَهَبًا﴾ بە ئومێدی (بەهەشت) و لە ترسی (دۆزەخ) ﴿وَكَانُوا﴾ وە ئەوان ﴿لَنَا خَاشِعِينَ﴾ ملکەچ بوون بۆ ئێمە (وە ترسی لێمان) ﴿٩٠﴾

﴿وَٱلَّتِيٓ﴾ وە(باسی) ئەو ئافرەتە (مەریەمی کچی عیمران بکە) ﴿أَحۡصَنَتۡ فَرۡجَهَا﴾ کەداوێنی خۆی پاراست ﴿فَنَفَخۡنَا فِيهَا﴾ ئەمجا فوومان پێداکرد (بەهۆی جوبرەئیلەوە) ﴿مِن رُّوحِنَا﴾ لەو روحەی کەهی خۆمان بوو ﴿وَجَعَلۡنَٰهَا وَٱبۡنَهَآ﴾ وە ئەو (مەریەم) و کورەکەیمان کرد ﴿ءَايَةٗ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ بە موعجیزەیەك بۆ جیهانیان ﴿٩١﴾ ﴿إِنَّ هَٰذِهِۦٓ﴾ بەڕاستی ئا ئەمەیە ﴿أُمَّتُكُمۡ﴾ ئایینی ئێوە ﴿أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ﴾ کەیەك ئایینە (ئایینی هەموو پێغەمبەرانە) ﴿وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ﴾ ومنیش پەروەردگارتانم ﴿فَٱعۡبُدُونِ﴾ کەوابە تەنها من بپەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿وَتَقَطَّعُوٓاْ أَمۡرَهُم بَيۡنَهُمۡۖ﴾ بەلام خەلکی جیاوازیان کەوتە نێوان و سەرپێچی پێغەمبەرەکانیان کرد، زۆربەیان بوون بەچەند کۆمەڵ گروهێکەوە (هەستان دەستیانکرد بە پەرستنی بت وهەواو ئارەزووی خۆیان) ﴿كُلٌّ﴾ (بەلام) هەموویان ﴿إِلَيۡنَا رَٰجِعُونَ﴾ تەنها بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٩٣﴾ ﴿فَمَن﴾ ئەمجا هەر کەس ﴿يَعۡمَلۡ مِنَ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ (هەرچەند) لەکردەوە چاکەکان بکات ﴿وَهُوَ مُؤۡمِنٞ﴾ (بەو مەرجەی) باوەڕداریش بێت ﴿فَلَا كُفۡرَانَ لِسَعۡيِهِۦ﴾ ئەوە (پاداشتی) کۆششەکەی زوور نابێت و بەفیڕۆ نارۆات ﴿وَإِنَّا لَهُۥ كَٰتِبُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە بۆ (کردەوەکانی) ئەو نووسەرین ﴿٩٤﴾ ﴿وَحَرَٰمٌ عَلَىٰ قَرۡيَةٍ﴾ وە حەرامە قەدەغەیەو ناشێت بۆ خەلکی ئەو گوند وشارانەی ﴿أَهۡلَكۡنَٰهَآ﴾ کە کاولمان کردن وتەباهمان بردن ﴿أَنَّهُمۡ لَا يَرۡجِعُونَ﴾ کەجارێکی تر بگەڕێنەوە (بۆ دونیا) ﴿٩٥﴾ ﴿حَتَّىٰٓ إِذَا﴾ (ژیان درێژەی دەبێت) تا ئەو کاتەی ﴿فُتِحَتۡ يَأۡجُوجُ وَمَأۡجُوجُ﴾ (بەربەستەکەی) یەئجوج و مەئجوج دەکرێتەوە ﴿وَهُم﴾ ئەوانیش ﴿مِّن كُلِّ حَدَبٖ﴾ لەهەموو بەرزاییەکەوە ﴿يَنسِلُونَ﴾ بەپەلە (وبەخێرایی) دێنە خوارەوە ﴿٩٦﴾ ﴿وَٱقۡتَرَبَ﴾ وەنزیك بوتەوە ﴿ٱلۡوَعۡدُ ٱلۡحَقُّ﴾ بەڵێنی ڕاست (هاتنی قیامەت) ﴿فَإِذَا﴾ جا لەو کاتەدا ﴿هِيَ شَٰخِصَةٌ﴾ تیلەق و رەق دەبێ ﴿أَبۡصَٰرُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ چاوی ئەوانەی بێ بڕوا بوون ﴿يَٰوَيۡلَنَا﴾ (دەڵێن) هاوارو مەرگ بۆ ئێمە ﴿قَدۡ كُنَّا﴾ بێگومان ئێمە لەدونیادا ﴿فِي غَفۡلَةٖ مِّنۡ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگاییەك(ی تەواو)دا بووین لەمە ﴿بَلۡ كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ نەخێر بەڵکو ئێمە ستەمکار بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِنَّكُمۡ﴾ بەڕاستی ئێوە ﴿وَمَا تَعۡبُدُونَ﴾ وئەوانەش دەیانپەرستن ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿حَصَبُ جَهَنَّمَ﴾ (دەبنە) سووتەمەنی (وهەلگیرسێنەری) دۆزەخ ﴿أَنتُمۡ لَهَا وَٰرِدُونَ﴾ ئێوە (و ئەوان) دەچنە ناویەوە ﴿٩٨﴾ ﴿لَوۡ كَانَ هَٰٓؤُلَآءِ﴾ ئەگەر ئا ئەوانە (بتەکان) ﴿ءَالِهَةٗ﴾ خوا بوونایە ﴿مَّا وَرَدُوهَاۖ﴾ نەدەچوونە ناو ئەو (ئاگری دۆزەخ)ەوە ﴿وَكُلّٞ﴾ وە هەموو (بت وبت پەرستان) ﴿فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ بەهەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿٩٩﴾ ﴿لَهُمۡ﴾ بۆ ئەو (دۆزەخیانە) هەیە ﴿فِيهَا﴾ لەدۆزەخ دا ﴿زَفِيرٞ﴾ هەناسەی سارد هەڵکێشان ﴿وَهُمۡ فِيهَا﴾ وەئەوان لەوێدا (لەدۆزەخدا) ﴿لَا يَسۡمَعُونَ﴾ هیچ نابیستن ﴿١٠٠﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿سَبَقَتۡ لَهُم مِّنَّا﴾ لەلایەن ئێمەوە پێشتر بڕیار دراوە بۆیان ﴿ٱلۡحُسۡنَىٰٓ﴾ کە بەختەوەربن (وچاکە بهێرێتە ڕێیان) ﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ ئەوانە ﴿عَنۡهَا مُبۡعَدُونَ﴾ لەدۆزەخ دوور دەخرێنەوە ﴿١٠١﴾

﴿لَا يَسْمَعُونَ﴾ (ئه‌وان) نابیستن ﴿حَسِيسَهَا﴾ ده‌نگی (بڵێسه‌و قرچه‌ی) ئاگری دۆزه‌خ ﴿وَهُمْ﴾
وه‌ئه‌وان ﴿فِي مَا اشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ﴾ له‌ناو ئه‌و (نازو نیعمه‌ته‌) ی دڵیان حه‌زی لێیه‌تی ﴿خَالِدُونَ﴾
به‌هه‌میشه‌یی بێ بڕانه‌وه ده‌مێننه‌وه ﴿١٠٢﴾ ﴿لَا يَحْزُنُهُمُ﴾ خه‌فه‌تباریان ناكات ﴿الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ﴾ ترسه
هه‌ره گه‌وره‌كه (له‌قیامه‌تدا) ﴿وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ و فریشته‌كانیش پێشوازیان لێ ده‌كه‌ن (له‌به‌ر
ده‌رگاكانی به‌هه‌شتدا) ﴿هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي﴾ (وپێیان ده‌ڵێن) ئه‌مه ئه‌و ڕۆژه‌یه ﴿كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾
كه به‌ڵێنتان پێ درابوو ﴿١٠٣﴾ ﴿يَوْمَ﴾ (بیهێنه‌وه بیریان) ئه‌و ڕۆژه‌ی ﴿نَطْوِي السَّمَاءَ﴾ كه‌ئاسمانه‌كان ده‌پێچینه‌وه
﴿كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ﴾ وه‌ك پێچانه‌وه لوول كردنی تۆماری كتێب ونووسراوێك ﴿كَمَا بَدَأْنَا
أَوَّلَ خَلْقٍ﴾ وه‌ك یه‌كه‌م جار چۆن دروستمان كرد (به‌ڕووت و قووتی) ﴿نُّعِيدُهُ﴾ (پاش مردنیش) له‌و
(دروست كردنه) دووباره ده‌كه‌ینه‌وه ﴿وَعْدًا عَلَيْنَا﴾ ئه‌وه به‌ڵێنێكه (جێ به‌جێ كردنی) له‌سه‌ر ئێمه‌یه
﴿إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ﴾ بێگومان ئێمه (ئه‌و به‌ڵێنه) به‌جێ ده‌هێنین ﴿١٠٤﴾ ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا﴾ سوێند به‌خوا!
بێگومان ئێمه نووسیومانه ﴿فِي الزَّبُورِ﴾ له‌زه‌بووردا ﴿مِن بَعْدِ الذِّكْرِ﴾ له‌دوای نووسینی له(اللوح
المحفوظ) دا ﴿أَنَّ الْأَرْضَ﴾ به‌ڕاستی سه‌ر زه‌وی (به‌هه‌شت) ﴿يَرِثُهَا﴾ ده‌بنه خاوه‌نی وه‌میراتی
ده‌یبه‌ن ﴿عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾ به‌نده چاك و پاكه‌كانم ﴿١٠٥﴾ ﴿إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا﴾ بێگومان له‌مه‌دا
(له‌وه‌ی له‌م سوره‌ته‌دا باسكرا) به‌سه كه‌یه‌ند وئامۆژگاری بێت ﴿لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ﴾ بۆ گه‌لی خوا
په‌رستان ﴿١٠٦﴾ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ وه‌ ئه‌ی موحه‌ممه‌د ﷺ تۆمان ته‌نها بۆ ئه‌وه
ناردووه كه‌ڕه‌حمه‌ت بێت بۆ جیهانیان ﴿١٠٧﴾ ﴿قُلْ﴾ بڵێ ﴿إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بێگومان ته‌نها شتێك كه‌نیگا
كراوه بۆ من ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ (ئه‌مه‌یه) كه به‌ڕاستی په‌رستراوی ئێوه خوای تاك و ته‌نهایه
﴿فَهَلْ أَنتُم مُّسْلِمُونَ﴾ ده‌ی ئایا ئێوه ملكه‌چ ده‌بن؟ ﴿١٠٨﴾ ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ جا ئه‌گه‌ر ڕوویان وه‌رگێڕا
﴿فَقُلْ آذَنتُكُمْ﴾ ئه‌وه بڵێ هه‌مووتانم ئاگادار كرد ﴿عَلَىٰ سَوَاءٍ﴾ به یه‌كسانی ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ و نازانم
﴿أَقَرِيبٌ أَم بَعِيدٌ﴾ نزیكه یان دووره (هاتنی) ﴿مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئه‌و هه‌ڕه‌شه‌ی لێتان ده‌كرێت ﴿١٠٩﴾ ﴿إِنَّهُ
يَعْلَمُ﴾ به‌ڕاستی خوا ده‌زانێ ﴿الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ﴾ به وته‌و قسه‌ی ئاشكرا ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ﴾ وه
ده‌شزانێت به‌و قسه‌ی ده‌یشارنه‌وه ﴿١١٠﴾ ﴿وَإِنْ أَدْرِي﴾ وه‌من نازانم (مۆڵه‌ت دانتان) ﴿لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ﴾
له‌وانه‌یه تاقیكردنه‌وه بێت بۆ ئێوه ﴿وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ﴾ (یان) تاماوه‌یه‌ك (وازتان لێ بهێنێت) كه‌ڕابوێرن
﴿١١١﴾ ﴿قَالَ﴾ (پێغه‌مبه‌ر ﷺ) فه‌رمووی ﴿رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ﴾ ئه‌ی په‌روه‌ردگارم به‌دادگه‌رانه بڕیاربده (له
نێوان من و ئه‌م بێ باوه‌ڕانه‌دا) ﴿وَرَبُّنَا﴾ وه په‌روه‌ردگاری ئێمه ﴿الرَّحْمَٰنُ الْمُسْتَعَانُ﴾ میهره‌بانی یارمه‌تی
لێ داواكراوه ﴿عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾ له به‌رانبه‌ر (ئه‌و قسه نابه‌جێیانه‌ی) ئێوه ده‌یڵێن و هه‌ڵیده‌به‌ستن ﴿١١٢﴾

سوره‌تی ﴿الحج﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ بترسن لە(سزای) پەروەردگارتان ﴿إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ﴾ چونکە
بەڕاستی بوومەلەرزەی قیامەت هەستان ﴿شَيْءٌ عَظِيمٌ﴾ شتێکی زۆر گەورەیە، کارەساتێکی سامناکە
① ﴿يَوْمَ تَرَوْنَهَا﴾ ئەو ڕۆژەدا ئێوە ئەو (بوومەلەرزە) دەبینن ﴿تَذْهَلُ﴾ بێ ئاگا دەبێ (بەترسی ئەو ڕۆژە)
﴿كُلُّ مُرْضِعَةٍ﴾ هەموو ئافرەتێکی شیردەر (کاتی کەمێکی لەدەمی منداڵەکەیدایە) ﴿عَمَّا أَرْضَعَتْ﴾ لەو
(منداڵە)ی شیری پێ داوە ﴿وَتَضَعُ﴾ وەڕیی دەدات و لە باری دەچێت ﴿كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ﴾ هەموو دووگیانێک
(مینەیەکی سک پڕ) ﴿حَمْلَهَا﴾ سکەکەی (کۆرپەکەی) ﴿وَتَرَى النَّاسَ﴾ خەڵکی دەبینی ﴿سُكَارَىٰ﴾
(وەک) سەرخۆشن ﴿وَمَا هُمْ بِسُكَارَىٰ﴾ بەڵام سەرخۆشیش نین ﴿وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ﴾ بەڵکو سزای
سەخت و بەئێشی خوا (وای لێ کردوون) ② ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ لەمرۆڤەکاندا کەسی وا هەیە (نەضری
کوڕی حارث) ﴿مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات دەربارەی خوا (و سیفەتەکانی) ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بەبێ هیچ
زانیاری و زانستێک ﴿وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ﴾ وەشوێن هەموو شەیتانێکی سەرکەش دەکەوێت ③
﴿كُتِبَ عَلَيْهِ﴾ لەسەری نووسراوە (بڕیار دراوە) ﴿أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ﴾ کە بێگومان هەرکەسێک خۆشی بوێت
(وشوێنی بکەوێت) ﴿فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِيهِ﴾ وەڕێنموونی دەکات
﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ ④ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنْ كُنْتُمْ﴾
ئەگەر ئێوە ﴿فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ﴾ لەگوماندان دەربارەی زیندووبوونەوە ﴿فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ﴾ ئەوەسا (بزانن)
بەڕاستی ئێمە ئێوەمان دروست کردووە ﴿مِنْ تُرَابٍ﴾ لە خاک (خۆڵ) ﴿ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ﴾ پاشان (بەرەکانی)
لە نوتفەیەک (دروست دەبن) ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ دواتر (دەبێتە) پارچە خوێنێکی مەیو ﴿ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ﴾ دوای ئەوە
(دەبێتە) پارچە گۆشتێک ﴿مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ﴾ شکل و شێوە کێشراو و شکل و شێوە نەکێشراو ﴿لِنُبَيِّنَ لَكُمْ﴾
بۆ ئەوەی ڕوونی بکەینەوە بۆ ئێوە ﴿وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ﴾ وە لەمنداڵداندا دەیهێڵینەوە (ڕایدەگرین) ﴿مَا نَشَاءُ﴾
ئەو (بێچوو)ەی بمانەوێت (نەیار نەچێت) ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ تا کاتێکی دیاری کراو ﴿ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ پاشان
(لەسکی دایکتان) دەرتان دەهێنین بە ساوایی ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ﴾ پاشان گەورە دەبن تا دەگەنە تەواوی
هێز و تواناتان ﴿وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّىٰ﴾ وە (لەو تەمەنەدا) هەندێکتان دەمرێت ﴿وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ﴾ وە هەندێکتان
دەگەیەنرێتە ﴿إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ﴾ ئەوپەڕی پیری بێ کەڵکی تەمەن ﴿لِكَيْلَا يَعْلَمَ﴾ بۆ ئەوەی نەزانێ و
لەبیری نەمێنێت ﴿مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا﴾ هەرچی کە دەیزانی ﴿وَتَرَى الْأَرْضَ﴾ وەزەوی دەبینی (لەزستاندا)
﴿هَامِدَةً﴾ خامۆشە ووشک و بێ گیایە ﴿فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ﴾ جا کاتێک باراناو بەسەردا باراند ﴿اهْتَزَّتْ﴾
زەوی (ڕووەکی لێ دەڕوێت و) دەجوڵێت ﴿وَرَبَتْ﴾ زەوی هەڵ دەدات (بەرز دەبێت) ﴿وَأَنْبَتَتْ﴾ و (زەوی)
دەڕوێنی ﴿مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ﴾ لەهەموو جۆرە (گیا و گوڵێکی) جوان ⑤

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ﴾ ئەوەی (باس کرا) لەبەر ئەوەیە دڵنیابن ﴿ٱللَّهَ هُوَ ٱلۡحَقُّ﴾ کەخوا حەق و ڕاستە ﴿وَأَنَّهُۥ يُحۡيِ ٱلۡمَوۡتَىٰ﴾
وەبێگومان مردووەکان زیندوو دەکاتەوە ﴿وَأَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ﴾ و بێگومان ئەو (خوایە) توانای بەسەر
هەموو شتێکدا هەیە ﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّ ٱلسَّاعَةَ﴾ وە بێگومان قیامەت ﴿ءَاتِيَةٞ﴾ دێت (وەڕیادەبێت) ﴿لَّا رَيۡبَ فِيهَا﴾ گومانی
تێدا نی یە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە دڵنیاش بن خوا ﴿يَبۡعَثُ﴾ زیندوو دەکاتەوە ﴿مَن فِي ٱلۡقُبُورِ﴾ هەموو ئەو کەسانەی لەناو
گۆڕەکاندا (مردوون) ﴿٧﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ﴾ وە لەناو خەڵکدا کەسی وا هەیە ﴿مَن يُجَٰدِلُ فِي ٱللَّهِ﴾ موجادەلە دەکات
دەربارەی خوا ﴿بِغَيۡرِ عِلۡمٖ وَلَا هُدٗى﴾ بێ هیچ زانیاری و شارەزاییەک (هیدایەتێک) ﴿وَلَا كِتَٰبٖ مُّنِيرٖ﴾ وە بەبێ
کتێبێکی ڕووناکەرەوە (لەلایەن خواوە) ﴿٨﴾ ﴿ثَانِيَ عِطۡفِهِۦ﴾ (کەسێکە) ڕوو وەردەگێڕێت (وەحەق وەرنەگرێت)
﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵك لەڕێگەی خوا لادا ﴿لَهُۥ فِي ٱلدُّنۡيَا خِزۡيٞ﴾ ئەو کەسە لە دونیادا سەرشۆڕ
دەبێت ﴿وَنُذِيقُهُۥ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ﴾ وە لە قیامەتیشدا پێی دەچێژین ﴿عَذَابَ ٱلۡحَرِيقِ﴾ سزای سوتێنەر ﴿٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ (پێی
دەوترێت) ئەو سزایە (کە باس کرا) ﴿بِمَا قَدَّمَتۡ يَدَاكَ﴾ بەهۆی ئەو (گوناهانەوەیە) کەبەدەستی خۆت پێشت
خستووە ﴿وَأَنَّ ٱللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿لَيۡسَ بِظَلَّٰمٖ﴾ ستەم کار نی یە ﴿لِّلۡعَبِيدِ﴾ بە بەندەکانی ﴿١٠﴾ ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ
مَن﴾ وە لەناو خەڵکدا کەسی وا هەیە ﴿يَعۡبُدُ ٱللَّهَ﴾ خوا دەپەرستێ ﴿عَلَىٰ حَرۡفٖ﴾ لە ئەراوەدا، (لەدیوارێکدا)
﴿فَإِنۡ أَصَابَهُۥ خَيۡرٌ﴾ جا ئەگەر تووشی خێر و خۆشی بوو ﴿ٱطۡمَأَنَّ بِهِۦ﴾ دڵخۆش دەبێ پێی (بەردەوام دەبێ
لەخواپەرستی دا) ﴿وَإِنۡ أَصَابَتۡهُ فِتۡنَةٌ﴾ وە ئەگەر تووشی تاقیکردنەوە و بەڵا بوو ﴿ٱنقَلَبَ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ﴾ بەرەو دوا
هەڵدەگەڕێتەوە پاشگەز دەبێتەوە لەئاین ﴿خَسِرَ ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةَ﴾ زەرەرمەندی دونیا و قیامەت بووە ﴿ذَٰلِكَ
هُوَ﴾ ئەمە ئەوەیە ﴿ٱلۡخُسۡرَانُ ٱلۡمُبِينُ﴾ زیانباری و خەسارەتمەندی ڕوون و ئاشکرا ﴿١١﴾ ﴿يَدۡعُواْ﴾ ئەو دەپاڕێتەوە
(وە دەپەرستێ) ﴿مِن دُونِ ٱللَّهِ﴾ جگە لە خوا ﴿مَا لَا يَضُرُّهُۥ﴾ شتێك زەرەری پێنەگەیەنێت ﴿وَمَا لَا يَنفَعُهُۥ﴾
وە ئەسوود و قازانجیشی پێنەگەیەنێت ﴿ذَٰلِكَ هُوَ﴾ تەنها ئەوەیە ﴿ٱلضَّلَٰلُ ٱلۡبَعِيدُ﴾ لەڕێ لادانی (گومڕایی)
زۆر دوور لەڕاستی ﴿١٢﴾ ﴿يَدۡعُواْ﴾ ئەو هاوار دەکات، وە دەپەرستێت ﴿لَمَن ضَرُّهُۥٓ﴾ (لە) کەسێک کە زیانی
﴿أَقۡرَبُ مِن نَّفۡعِهِۦ﴾ بەسوودی نزیکترە ﴿لَبِئۡسَ ٱلۡمَوۡلَىٰ﴾ ئای چ پشتیوانێکی خراپە ﴿وَلَبِئۡسَ ٱلۡعَشِيرُ﴾ وە چ هاوڕێ
و هاودەمێکی خراپە ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدۡخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ ئەوانەی کەباوەڕیان
هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە ﴿جَنَّٰتٖ﴾ باخەکانی بەهەشتەوە ﴿تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾
کە ڕووبارەکانی دەڕوات بەژێریاندا ﴿إِنَّ ٱللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفۡعَلُ مَا يُرِيدُ﴾ ئەوەی بیەوێت دەیکات ﴿١٤﴾
﴿مَن كَانَ يَظُنُّ﴾ هەر کەسێ وا گومان دەبات (لەبێ باوەڕان) ﴿أَن لَّن يَنصُرَهُ ٱللَّهُ﴾ کە هەرگیز خوا ئەو (پێغەمبەرە ﷺ)
یارمەتی نادات و سەری ناخات ﴿فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِ﴾ لە دونیا و دواڕۆژدا ﴿فَلۡيَمۡدُدۡ بِسَبَبٍ إِلَى ٱلسَّمَآءِ﴾ دەبا پەتێك
بەسەرەوە (بە بەرزییەوە) هەڵواسێت (و ملی پێدا بکات) ﴿ثُمَّ لۡيَقۡطَعۡ﴾ پاشان هەناسەی بیڕێ (تا دەخنکێت)
﴿فَلۡيَنظُرۡ﴾ لەوسا ببینێ (سەرنج بدا و بیر بکاتەوە) ﴿هَلۡ يُذۡهِبَنَّ كَيۡدُهُۥ مَا يَغِيظُ﴾ ئایا بەم کارە ئەو ڕق و تووڕەییەی
(لە دڵیدایە) لا دەبات (نایهێڵێت) ﴿١٥﴾

﴿وَكَذَلِكَ أَنزَلْنَاهُ﴾ ئابەم شێوە ئەو (قورئانە)مان ناردوەتە خوارەوە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ کە ئایەتەکانی ڕوون
وئاشکران ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿يَهْدِي مَن يُرِيدُ﴾ هەر کەسێك خۆی بیەوێت هیدایەتی
دەدات ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی کەسانێك کەبڕوایان هێناوە ﴿وَالَّذِينَ هَادُوا﴾ و کەسانێك کە بوون
بەجولەکە ﴿وَالصَّابِئِينَ﴾ و ئەستێرە (یا فریشتە) پەرستەکان ﴿وَالنَّصَارَىٰ﴾ و گاورەکان (نەصرانیەکان)
﴿وَالْمَجُوسَ﴾ و ئاگر پەرستەکان (زەردەشتییەکان) ﴿وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا﴾ و ئەوانەی هاوبەشیان بۆ
خوا دانا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بڕیار دەدا لەنێوانیاندا (جیایان دەکاتەوە لەیەکتر
کۆمەڵێك بۆ بەهەشت وکۆمەڵێکی تریان بۆ دۆزەخ) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دواییدا ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾
بەڕاستی خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ﴿١٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی
﴿أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ﴾ کە بەڕاستی سوژدە بۆ خوا دەبات ﴿مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی
لە ئاسمانەکان و ئەوەی لە زەویدایە ﴿وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ﴾ هەروەها ڕۆژ و مانگ و ئەستێرەکان
﴿وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ﴾ و چیاکان و درەخت و گیانلەبەران ﴿وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ﴾ زۆرێکیش
لە خەڵکی (هەموو ئەمانەی باسکران بۆ خوا سوژدە دەبەن) ﴿وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ﴾ وە زۆرێکیش
سزای بۆ بڕیاردرا (لەسەری چەسپا) ﴿وَمَن يُهِنِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەسێك خوا بێ ڕێز و ڕیسوای بکات
﴿فَمَا لَهُ مِن مُّكْرِمٍ﴾ ئەوە کەس ڕێزی لێ ناگرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ﴾ هەر
شتێکی بوێت دەیکات ﴿١٨﴾ ﴿هَٰذَانِ خَصْمَانِ﴾ ئەمانە دوو کۆمەڵی دژبەیەکن ﴿اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ﴾
دەمەقاڵێ و کێشەیانە دەربارەی پەروەردگاریان ﴿فَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ جا ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون
﴿قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ﴾ لە (ڕۆژی دواییدا) پۆشاکیان بۆ دەبڕدرێت (پڕ بە بەریان) لە ئاگر ﴿يُصَبُّ
مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ﴾ بەسەریاندا دەڕژێنرێت ﴿الْحَمِيمُ﴾ ئاوی زۆر گەرم ﴿١٩﴾ ﴿يُصْهَرُ بِهِ﴾ دەتوێنرێتەوە
بەو (ئاوە گەرمە) ﴿مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ﴾ ئەوەی لە ناو سك و پێستەکاندایە ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَهُم مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ﴾
بۆیان ئامادەیە گورزی ئاسن ﴿٢١﴾ ﴿كُلَّمَا أَرَادُوا﴾ هەر کاتێك بیانەوێت ﴿أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا﴾ کە بێنە دەرەوە
لەو (دۆزەخ)ە ﴿مِنْ غَمٍّ﴾ لەبەر زۆر ناڕەحەتی ﴿أُعِيدُوا فِيهَا﴾ دەگێڕدرێنەوە بۆ ناوی ﴿وَذُوقُوا عَذَابَ
الْحَرِيقِ﴾ وە (پێیان دەوترێت) بچێژن سزای سوتێنەر ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا ﴿يُدْخِلُ الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە دەیانخاتە
﴿جَنَّاتٍ﴾ بەهەشتانێك ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕۆن ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا﴾
(ئەوان) دەڕازێنرێنەوە لەو (بەهەشتانە)دا ﴿مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ بە بازنی ئاڵتون و مرواری
﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ وە پۆشاکیان لە بەهەشتدا ئاوریشمە ﴿٢٣﴾

﴿وَهُدُوا﴾ ئەو (بەهەشتیانە) ڕێنموویی کراون ﴿إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ﴾ بۆ ئەو ووتەی کە ڕاست وچاکە
(ووتەی لا اله إلا الله) ﴿وَهُدُوا﴾ هەروەها ڕێنموویی کراون ﴿إِلَىٰ صِرَاطِ الْحَمِيدِ﴾ بۆ ڕێگای (خوای)
سوپاس کراو ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە
ڕێگری (موسڵمانان) دەکەن لە ڕێگای خوا ﴿وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾ وە لە (ڕۆیشتن بۆ) مزگەوتی حەرام
(بۆ کەعبە) ﴿الَّذِي جَعَلْنَاهُ﴾ کە ئێمە دامانناوە (بۆ خواپەرستی) ﴿لِلنَّاسِ سَوَاءً﴾ بۆ هەموو خەڵکی
یەکسانە ﴿الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ﴾ چ ئەوانەی لەوێدان یان لە دوورەوە بۆی دێن ﴿وَمَن يُرِدْ فِيهِ﴾ وە هەر
کەس بیەوێت لەوێ (لە مزگەوتی حەرام) ﴿بِإِلْحَادٍ بِظُلْمٍ﴾ مەیلی لە هەق لادان وزوڵم وستەم بکات
﴿نُّذِقْهُ﴾ پێی دەچێژین ﴿مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ سزای ئازاربەخش ﴿٢٥﴾ ﴿وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ﴾ (بیربهێنەرەوە)
کاتێک دیاریمان کرد بۆ ئیبراهیم (علیه السلام) ﴿مَكَانَ الْبَيْتِ﴾ جێگای کەعبە ﴿أَن لَّا تُشْرِكْ بِي
شَيْئًا﴾ (پێمان ووت) هیچ شتێک مەکە بە هاوبەشم ﴿وَطَهِّرْ بَيْتِيَ﴾ و ماڵەکەم (مزگەوتی حەرام)
پاک بکەرەوە ﴿لِلطَّائِفِينَ﴾ بۆ تەواف کەران ﴿وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ و بۆ نوێژکەران (بەپێوە)
وکڕنوش و سوژدە بەران ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَذِّن فِي النَّاسِ﴾ وە جاڕبدە بەناو خەڵکیدا ﴿بِالْحَجِّ﴾ بۆ حەج کردن
﴿يَأْتُوكَ رِجَالًا﴾ دێن بۆ لات (بۆ حەج) بە پیادە ﴿وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ﴾ و بەسوار هەموو ووشترێکی
لاواز (لەبەر ئەوەی) ﴿يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ﴾ کە لە هەموو ڕێگایەکی دوورەوە دێن ﴿٢٧﴾
﴿لِّيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ﴾ تا ئامادەی جۆرەها سوود و قازانجی خۆیان بن ﴿وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ﴾
وە ناوی خوا ببەن (کاتێک قوربانی سەر دەبڕن) ﴿فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ﴾ لە ڕۆژانێکی دیاری کراودا
﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ﴾ لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داوون ﴿فَكُلُوا مِنْهَا﴾ جا
لەو (گۆشتی قوربانیانە) بخۆن ﴿وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ﴾ وە بیدەن بە نەدار و هەژاران ﴿٢٨﴾
﴿ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ﴾ دوای (سەر بڕینی قوربانی) چڵک و پیسی (موو و نینۆک) لابەن بە خۆیانەوە
﴿وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ﴾ وە نەزرەکانیان جێبەجێ بکەن ﴿وَلْيَطَّوَّفُوا﴾ و تەواف (ی ئیفازە) بکەن
﴿بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ﴾ بە دەوری ماڵی دێرین و بەرێزدا (بە دەوری کەعبەدا) ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمەی (پێشوو
باسی حەج بوو) ﴿وَمَن يُعَظِّمْ﴾ جا هەر کەس پارێزبێت و بە گەورەی بگرێت ﴿حُرُمَاتِ اللَّهِ﴾
سنوورەکانی خوا ﴿فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ﴾ ئەوە بۆ خۆی چاکترە ﴿عِندَ رَبِّهِ﴾ لای پەروەردگاری
﴿وَأُحِلَّتْ لَكُمُ الْأَنْعَامُ﴾ وە گۆشتی ئاژەڵ (مەڕ، بزن، مانگا، ووشتر) بۆ ئێوە حەڵاڵ کراوە
﴿إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ جگە لەوانەی بۆتان باس دەکرێت (وەک مردارەوە بوو، یان بۆ غەیری خودا
سەربڕاو) ﴿فَاجْتَنِبُوا﴾ کەواتە خۆتان دوور بخەنەوە ﴿الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ﴾ لەو پیسیە کە بتەکانە
﴿وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ﴾ هەروەها خۆتان بپارێزن لە قسەی درۆو ناڕەوا ﴿٣٠﴾

﴿حُنَفَاءَ لِلَّهِ﴾ گەردن کەچ بن بۆ خوا (خۆتان لە هەموو بیروباوەڕێکی لار دووربگرن) ﴿غَيْرَ مُشْرِكِينَ
بِهِ﴾ هاوبەش بڕیاردەر مەبن بۆ خوا ﴿وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ جا هەرکەس هاوبەش بۆ خوا دابنێت
﴿فَكَأَنَّمَا﴾ ئەوە وەك ئەوە وایە ﴿خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ﴾ لە ئاسمان کەوتبێتە خوارەوە ﴿فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ﴾ ئەمجا باڵندە
(لە هەوادا) بە پەلە بیڕفێنێت (وپارچە پارچەی بکات) ﴿أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ﴾ یا بایەکی توند بیبات
﴿فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ﴾ بۆ جێگایەکی زۆر دوور (چۆڵەوانی) ﴿٣١﴾ ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەمە (کە باسکرا ئەوەیە هەربەشی
دانانی بوو بۆ خوا) ﴿وَمَن يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ﴾ وە هەر کەس دروشمەکانی (ئاینی) خوا بە گەورە ڕاگرێت
﴿فَإِنَّهَا﴾ جا بەڕاستی ئەو کارە ﴿مِن تَقْوَى الْقُلُوبِ﴾ لە خوا ترسی دڵەکانەوەیە (وەتەقواکاری) ﴿٣٢﴾
﴿لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ﴾ بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانە)دا چەند سوود وەرگرتنێك هەیە (وەك سوار بوون،
خواردنی شیریان) ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ (جگە لە مانەوەی ئەوانی سوودیان لێ ببینن بەشێوەیەك زیانیان پێ
نەگات) تاکاتی دیاری کراو (بۆ سەربڕینیان) ﴿ثُمَّ مَحِلُّهَا﴾ کە شوێنی (سەربڕینی) ئەوانە ﴿إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ﴾
کاتێکە دەگەنە ماڵی دێرینی (کەعبە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلِكُلِّ أُمَّةٍ﴾ وە بۆ هەموو ئوممەتێك ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾
قوربانی کردنمان داناوە ﴿لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ﴾ بۆ ئەوەی ناوی خوا بێنن ﴿عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ﴾
(کاتی سەربڕین) لەسەر ئەو ئاژەڵانەی خوا پێی داون ﴿فَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾ جا خوای ئێوە پەرستراوێکی
تەنهایە ﴿فَلَهُ أَسْلِمُوا﴾ کەواتە تەنها ملکەچی ئەو بن ﴿وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ﴾ وە مژدە بدە بە ملکەچان و خۆ
بەکەم زانان ﴿٣٤﴾ ﴿الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ﴾ ئەوانەی هەرکاتێك ناوی خوا برا ﴿وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ دڵەکانیان
دەترسێ (دەلەرزێت) ﴿وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ﴾ وە ئارام گرن لەسەر ئەوەی تووشیان دەبێ (لە ناخۆشی)
﴿وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ﴾ وە بەجێ هێنەرانی نوێژەکانیان ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزییەی
پێمان داون دەبەخشن ﴿٣٥﴾ ﴿وَالْبُدْنَ﴾ ئەو ووشترە گەورە و قەڵەوانە (دەیبەن لە بیت الحرام سەردەبڕێن)
﴿جَعَلْنَاهَا لَكُم مِّن شَعَائِرِ اللَّهِ﴾ ئێمە کردوومانەتە دروشمی خوا بۆ ئێوە ﴿لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ﴾ بۆ ئێوە لەوانەدا خێر
وچاکە هەیە ﴿فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا﴾ کەواتە (کاتی کردنیان بە قوربانی) ناوی خوایان لەسەر بهێنن ﴿صَوَافَّ﴾
لە کاتێکدا لەسەر سێ پەل وەستاون و دەستی چەپیان بەستراوەتەوە (لەبەر ئەوەی وشتر بە پێوە سەر دەبڕدرێت)
﴿فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا﴾ جا کاتێك کەوتنە سەر زەوی بە تەنیشتدا (کاتێك گیانیان دەرچوو) ﴿فَكُلُوا مِنْهَا﴾ ئەوە
لە گۆشتەکەیان بخۆن ﴿وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ﴾ وە بیدەن بە هەژاران و سواڵکەران ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ﴾ ئا بەو
جۆرە ئەو ماڵاتانەمان بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تا سوپاس گوزار بن بۆ خوا ﴿٣٦﴾ ﴿لَن يَنَالَ اللَّهَ﴾
هەرگیز ناگات بە خوا ﴿لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا﴾ نە گۆشتی ئەو (قوربانیانە) نە خوێنیان ﴿وَلَٰكِن يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنكُمْ﴾
بەڵام ئەوەی بە خوا دەگات تەقوا و پارێزکاری ئێوەیە ﴿كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ﴾ ئا بەم جۆرە ئەو ماڵاتانەی
بۆ ئێوە ڕامهێناوە ﴿لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ﴾ بۆ ئەوەی خوا بە گەورە بگرن (یادی بکەن) ﴿عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ﴾ لەسەر
ئەوەی ڕێنموونی کردوون (بۆ سەر ئاینی پیرۆزی ئیسلام) ﴿وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە مژدە بدە بە چاکەکاران
﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ﴾ بەڕاستی خوا بەرگری وپشتیوانی دەکات ﴿عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ لەوانەی کە بڕوایان هێناوە
﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ﴾ بێگومان خوا خۆشی ناوێ ﴿كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ﴾ هەموو خیانەتکار و بێ باوەڕ
و کافرێك ﴿٣٨﴾

﴿أُذِنَ﴾ رێگە درا (بەجەنگ و جیهاد کردن) ﴿لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ﴾ بەو (موسڵمانانەی) شەڕیان لەگەڵدا دەکرێت ﴿بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا﴾ لەبەر ئەوەی کە بەڕاستی ستەمیان لێ کراوە ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ﴾ بۆ سەرخستنیان بە توانایە ﴿٣٩﴾ ﴿الَّذِينَ أُخْرِجُوا﴾ ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَارِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ﴾ لە ماڵ و وڵاتیان بە ناهەق ﴿إِلَّا أَن يَقُولُوا﴾ تەنها (گوناهیان ئەوە بوو) کە دەیان ووت ﴿رَبُّنَا اللَّهُ﴾ پەروەردگارمان خوایە ﴿وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا خەڵکی لە ناو بەردیە ﴿بَعْضَهُم بِبَعْضٍ﴾ هەندێکیان بە هەندێکی تریان ﴿لَّهُدِّمَتْ﴾ بێگومان دەڕووخێنرا (ویران دەکرا) ﴿صَوَامِعُ﴾ دێر (خەڵوەتگە) ﴿وَبِيَعٌ﴾ و کنیسە ﴿وَصَلَوَاتٌ﴾ و کەنیسە ﴿وَمَسَاجِدُ﴾ مزگەوتەکان ﴿يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا﴾ کە یادی خوا لەو (پەرستگایانە)دا زۆر دەکرا ﴿وَلَيَنصُرَنَّ اللَّهُ مَن﴾ وە بێگومان خوا یارمەتی کەسانێك ئەدات (وسەریان دەخات) ﴿يَنصُرُهُ﴾ کە یارمەتی (دینی) خوا دەدەن ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بە ڕاستی خوا ﴿لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بەهێز وبالادەست و بەتوانایە ﴿٤٠﴾ ﴿الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی ئەگەر دەسەلاتمان پێدان لە زەویدا ﴿أَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ بە چاکی نوێژ بەجێ دەهێنن ﴿وَآتَوُا الزَّكَاةَ﴾ وە زەکات دەدەن ﴿وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ﴾ و فەرمان دەدەن بە چاکە ﴿وَنَهَوْا عَنِ الْمُنكَرِ﴾ وبەرگری دەکەن لە خراپە ﴿وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ وسەرئەنجامی هەموو کارەکان تەنهایەدەست خوایە ﴿٤١﴾ ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر (بێ باوەڕان) تۆ بە درۆزن دەزانن وبەدرۆت پێ دەکەن ﴿فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ﴾ ئەوە بێگومان پێش ئەوانیش (گەلانی تر) باوەڕیان نەکرد (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ﴾ (وەك) گەلی نووح و عاد و سەموود ﴿٤٢﴾ ﴿وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ﴾ وە گەلی ئیبراهیم و گەلی لووط ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ﴾ هەروەها یارانی مەدیەن (هۆزی شوعەیب) ﴿وَكُذِّبَ مُوسَىٰ﴾ وە مووساش بە درۆزن دانرا ﴿فَأَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ﴾ ئەمجا (بۆ ماوەیەك) مۆڵەتی بێ باوەڕانمدا ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ﴾ دواتر تۆڵەم لێ سەندن و گرتمن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو بەگژ چوونی ئێمە (لەوان) ﴿٤٤﴾ ﴿فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا﴾ ئەمجا چەندەها شار و دێهاتمان ویران کرد ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ کە (خەڵکەکەی) ستەمکار بوون ﴿فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا﴾ ئەو (شارانە دیواری خانووەکانی) کەوتبوون بەسەر سەربانەکانیاندا ﴿وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ﴾ وە چەندەها بیری بێ خاوەن بوون (لە کار کەوتبوون) ﴿وَقَصْرٍ مَّشِيدٍ﴾ وە چەندەها کۆشکی بەرز و بڵند (بێ خاوەن بوون) ﴿٤٥﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ دەی ئایا ئەوانە بە زەوی دا نەگەڕاون ﴿فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ﴾ تا دڵیان هەبێت ﴿يَعْقِلُونَ بِهَا﴾ بیری پێ بکەنەوە (لەو ویران بووانە) ﴿أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا﴾ یان گوێیان هەبێت گوێی پێ بگرن (بۆ ڕاستی) ﴿فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ﴾ بەڕاستی دا چاوەکان کوێر نابن ﴿وَلَٰكِن تَعْمَى الْقُلُوبُ﴾ بەڵکو ئەو دڵانە کوێر دەبن ﴿الَّتِي فِي الصُّدُورِ﴾ کەلە سینەکاندان ﴿٤٦﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ وە ئەوان (قورەیش بە گاڵتەوە) بەپەلە داوای سزات لێ دەکەن ﴿وَلَن يُخْلِفَ
اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ لەکاتێکدا هەرگیز خوا پێچەوانەی بەڵێنی خۆی ناکات ﴿وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ﴾ و بێگومان
ڕۆژێك لای پەروەردگارت ﴿كَأَلْفِ سَنَةٍ﴾ وەك هەزار ساڵ وایە ﴿مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لەو ساڵانەی
ئێوە دەیژمێرن (٤٧) ﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا﴾ وە (خەڵکی) چەندەها شار و گوند (هەبوون) مۆڵەتم
دان ﴿وَهِيَ ظَالِمَةٌ﴾ کە ستەمکار بوون ﴿ثُمَّ أَخَذْتُهَا﴾ لەپاشان تۆڵەم لێ سەندن (لەناوم بردن)
﴿وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ وە هەر بۆلای من دەگەڕێنەوە (٤٨) ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ بڵێ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ﴾
بێگومان من بۆ ئێوە تەنها ﴿نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ ترسێنەرێکی ئاشکرام (٤٩) ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی
بڕوایان هێناو ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ لێخۆشبوون
و ڕزقێکی بەڕێز و فراوانیان بۆ ئامادەیە (٥٠) ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵیان داوە
بۆ (دژایەتی) ئایەتەکانی ئێمە ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ ناتوانن دەستەپاچمان کەن ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی
دۆزەخن (٥١) ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ وە ئێمە لەپێش تۆ نەمان ناردووە ﴿مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ﴾ هیچ پەیامبەر و
پێغەمبەرێك ﴿إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ﴾ مەگەر هەر کاتێك (پەڕاوی خودای) خوێندبێتەوە بۆ گەلەکەی
﴿أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ﴾ شەیتان گومان و وەسوەسەی دەخستە ناو خوێنراوەکەیەوە (تا خەڵك
باوەڕی پێ نەهێنن) ﴿فَيَنسَخُ اللَّهُ﴾ ئەمجا خوا لایدەبات (پوچەڵی دەکاتەوە) ﴿مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾
ئەوەی شەیتان داویتی بە گوێی خەڵکدا (لە وەسوەسە و دڵەڕاوکێ و دوودڵی) ﴿ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ﴾
پاشان خوا ئایەتەکانی خۆی دەچەسپێنێ ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە (٥٢) ﴿لِّيَجْعَلَ
مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ﴾ لەبەر ئەوەی ئەو گومانانەی شەیتان دەیخاتە (دڵەکان خوا) دەیکاتە ﴿فِتْنَةً﴾
(هۆی) تاقیکردنەوە بۆ ئەوانەی ﴿لِّلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ نەخۆشی لە دڵیاندایە و (ئەوانەی)
دڵیان ڕەقە ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ﴾ وە بەڕاستی ستەمکاران ﴿لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لە دژایەتی یەکی زۆر
دوور (لە ڕاستی) دان (٥٣) ﴿وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ﴾ وە بۆ ئەوە بزانن ئەو کەسانەی ﴿أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ کە زانیاریان
پێ دراوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ بێگومان ئەم (قورئان)ە ڕاستە کە لە لایەن پەروەردگارتەوە ﴿فَيُؤْمِنُوا
بِهِ﴾ تا باوەڕی پێ بێنن (بەردەوام بن لەسەری) ﴿فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ﴾ وە دڵەکانیان ملکەچ و نەرم
بێ بۆ ئەو (خوا) ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ﴾ وە بێگومان خوا هیدایەتدەری ﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەو کەسانەیە کە
باوەڕیان هێناوە ﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ سەر ڕێگای ڕاست (٥٤) ﴿وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بەردەوام
ئەو کەسانەی بێ باوەڕن ﴿فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ﴾ لە گوماندان دەربارەی قورئان ﴿حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً﴾ هەتا
لەناکاودا ڕۆژی دوایی یەخەیان دەگرێت ﴿أَوْ يَأْتِيَهُمْ﴾ یا یەخەیان دەگرێت (ودێت بۆیان) ﴿عَذَابُ
يَوْمٍ عَقِيمٍ﴾ سزای ڕۆژێکی نەزۆك و بێ خێر (کە ڕۆژی قیامەتە) (٥٥)

﴿الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ﴾ دەسەڵات و پاشایەتی لەو ڕۆژەدا تەنها بۆ خوایە ﴿يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیاندا
دادوەری دەکات ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەمجا ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوەو
کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەتدان ﴿٥٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ وە ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی
﴿فَأُولَئِكَ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوانە هەیە ﴿عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ سزای ڕیسواکەر ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾
وە ئەو کەسانەی کۆچیان کردووە ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەڕێگای خوادا ﴿ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا﴾ پاشان
کوژران (شەهید بوون) یان مردن ﴿لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا﴾ بێگومان خوا ڕزق و ڕۆزییەکی
چاکیان دەداتێ ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە بێگومان خوا ﴿لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٥٨﴾
﴿لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ﴾ سوێند بەخوا، خوا ئەوانە دەخاتە جێگایەك کە پێی ڕازی دەبن
﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا زانای لەسەرخۆیە ﴿٥٩﴾ ﴿ذَلِكَ﴾ ئەمەی (باسمان کرد بۆت)
﴿وَمَنْ عَاقَبَ﴾ وە هەر کەسێك تۆڵەی خۆی بسێنێت (لەدەس درێژی کەر) ﴿بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ﴾
بەوێنەی ئەو ستەمەی لێی کراوە ﴿ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ﴾ لەدوای ئەوە جارێکی تر دەست درێژی بکرێتە سەر
﴿لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ﴾ ئەوە بێگومان خوا یارمەتی دەدات (سەری دەخات) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ﴾
بەڕاستی خوا چاوپۆشی کەری لێبوردەیە ﴿٦٠﴾ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ﴾ ئەم (سەرخستنەی خوا) لەبەر
ئەوەیە بەڕاستی خوا ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ (ئەوەندە بەدەسەڵاتە) شەو دەباتە ناو ڕۆژەوە (کاتێك
شەو درێژتر بێت لەڕۆژ) ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وەڕۆژ دەباتە ناو شەوەوە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
بَصِيرٌ﴾ وە بێگومان خوا بیسەری بینایە ﴿٦١﴾ ﴿ذَلِكَ﴾ ئەمە ﴿بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ لەبەر ئەوەیە
بەڕاستی هەر خوا هەق و ڕاستە ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ﴾ وەبێگومان ئەوەی جگە لەخوا هاواری
لێ دەکەن (وەدیپەرستن) ﴿هُوَ الْبَاطِلُ﴾ هەر ئەو بەتاڵ و ناڕاستە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وەبەڕاستی خوا
﴿هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ هەر خۆی بەرزو بڵندو گەورەیە ﴿٦٢﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ﴾
کەبەڕاستی خوا باراندویەتی ﴿مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لە ئاسمانەوە باران ﴿فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً﴾
(بەهۆی ئەو بارانەوە) ڕووی سەوز دەبێت (سەرەوەك) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ﴾ بێگومان خوا
وردبینی ئاگایە (بە هەموو شتێك) ﴿٦٣﴾ ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر بۆ خوایە ئەوەی لە ئاسمانەکانە
﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ و ئەوەیشی لە زەویدایە ﴿وَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە بەڕاستی خوا ﴿لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾
هەر خۆی بێ نیاز و دەوڵەمەند و شایستەی سوپاسە ﴿٦٤﴾

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) به‌ڕاستی خوا ﴿سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ﴾ ڕامی هێناوه بۆتان
وخستویه‌تیه خزمه‌تتانه‌وه هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی له‌زه‌ویدایه ﴿وَالْفُلْكَ تَجْرِي﴾ وه‌كه‌شتی (ڕام
هێناوه بۆتان) وده‌ڕوات ﴿فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ﴾ به‌ناو ده‌ریادا به‌فه‌رمانی ئه‌و (به‌فه‌رمانی خوا)
﴿وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ﴾ وه‌ئاسمانی ڕاگیر كردووه ﴿أَن تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ﴾ نه‌به‌كه‌وێت به‌سه‌ر زه‌ویدا
﴿إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾ مه‌گه‌ر به‌فه‌رمانی ئه‌و نه‌بێت ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ به‌ڕاستی خوا ﴿بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾
دلسۆز و میهره‌بانه به‌رانبه‌ر به‌خه‌ڵكی ﴿٦٥﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ﴾ وه‌ئه‌و (خوا) وایه كه‌ژیانی
پێ به‌خشیون (له‌سه‌ره‌تای دروستكردنتانه‌وه) ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر ده‌تانمرێنێت
پاشان زیندووتان ده‌كاته‌وه ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ﴾ بێگومان خه‌ڵكی زۆر ناسوپاس و سپڵه‌ن ﴿٦٦﴾
﴿لِّكُلِّ أُمَّةٍ﴾ بۆ هه‌موو ئوممه‌تێك ﴿جَعَلْنَا مَنسَكًا﴾ شه‌ریعه‌ت و به‌رنامه‌یه‌كمان داناوه
﴿هُمْ نَاسِكُوهُ﴾ ئه‌وان كاریان پێ كردووه ﴿فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ﴾ كه‌واته نابێت (خاوه‌ن
ئاینه‌كانی تر) له‌كاری ئاییندا كێشه و ئاژاوه‌ت له‌گه‌ڵدا دروست كه‌ن ﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ وه‌تۆ خه‌ڵك
بانگ بكه بۆ لای په‌روه‌ردگارت ﴿إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ﴾ بێگومان تۆ له‌سه‌ر ئاینێكی ڕاستی ﴿٦٧﴾
﴿وَإِن جَادَلُوكَ﴾ جا ئه‌گه‌ر ده‌مه‌قاڵێ و موجاده‌له‌یان له‌گه‌ڵدا كردیت ﴿فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ تۆش
بڵێ خوا خۆی چاك ده‌زانێ به‌و كرده‌وانه‌ی كه ئێوه ده‌یكه‌ن ﴿٦٨﴾ ﴿اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾ خوا دادوه‌ری
ده‌كات له‌نێوانتاندا ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ له‌ڕۆژی دواییدا ﴿فِيمَا كُنتُمْ﴾ له‌و شتانه‌ی كه‌ئێوه ﴿فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾
تێیدا جیاوازن ﴿٦٩﴾ ﴿أَلَمْ تَعْلَمْ﴾ ئایا نازانی ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ به‌ڕاستی خوا ده‌زانێ ﴿مَا فِي السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ﴾ به‌هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی له ئاسمان و زه‌ویدایه ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ﴾ بێگومان ئه‌وه‌ی
باسكرا له‌كتێب له (لوح المحفوظ) دایه ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ به‌ڕاستی ئه‌م (زانیاریه‌ی باسكرا)
به‌لای خواوه ئاسانه ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئه‌وان جگه له‌خوا شتێك ده‌په‌رستن ﴿مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ
سُلْطَانًا﴾ (خوا) هیچ به‌ڵگه‌یه‌كی نه‌ناردوته خواره‌وه له‌سه‌ری ﴿وَمَا لَيْسَ لَهُم بِهِ عِلْمٌ﴾ وه بێگومان
خۆشیان هیچ زانیاریان ده‌رباره‌ی ئه‌و (په‌رستراوه) نیه ﴿وَمَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وه‌بۆ سته‌مكاران نیه
﴿مِن نَّصِيرٍ﴾ هیچ یارمه‌تی ده‌رێك ﴿٧١﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وه‌كاتێ بخوێنرێته‌وه بۆیان ﴿آيَاتُنَا
بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانه ڕوونه‌كانی ئیمه ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ له‌ده‌م و چاوی ئه‌و كه‌سانه‌ی بێ باوه‌ڕن
ده‌بینی ﴿الْمُنكَرَ﴾ ڕووگرژی و توڕه‌یی ﴿يَكَادُونَ يَسْطُونَ﴾ نزیكه په‌لامار (وهێرش) به‌رن بۆ
ئه‌و كه‌سانه‌ی ﴿يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ كه ئایه‌ته‌كانی ئێمه‌یان به‌سه‌ردا ده‌خوێننه‌وه ﴿قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُم﴾ (ئه‌ی
موحه‌ممه‌د ﷺ) بڵێ ئایا هه‌واڵتان بده‌مێ ﴿بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكُمُ﴾ به‌خراپتر له‌و (ڕووگرژی و توڕه‌ییه‌ی)
ئێوه چی یه ﴿النَّارُ﴾ ئاگری دۆزه‌خه ﴿وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ كه‌خوای گه‌وره به‌ڵێنی داوه به‌و
كه‌سانه‌ی كه بێ باوه‌ڕن ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ چ جێگه و ئاكامێكی خراپه (كه بۆی ده‌چن) ﴿٧٢﴾

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ﴾ نموونەیەك هێنراوەتەوە جا گوێی بۆ بگرن
﴿إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ﴾ بێگومان ئەوانەی هاواریان لێ دەکەن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لە جیاتی خوا ﴿لَن
يَخْلُقُوا ذُبَابًا﴾ هەرگیز ناتوانن مێشێك دروست بکەن ﴿وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ﴾ هەرچەند هەموویشیان بۆی
کۆببنەوە ﴿وَإِن يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا﴾ وە ئەگەر مێشیش شتێکیان لێ بڕفێنێ ﴿لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ﴾
ناتوانن لێی بسێننەوە ﴿ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ﴾ داواکار و داوالێ کراو لاواز و بێ دەسەڵاتن ﴿٧٣﴾
﴿مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ ئەوانە بەو شێوە پێویستە خوایان نەناسیوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾
بێگومان خوا بە توانای بەدەسەڵاتە ﴿٧٤﴾ ﴿اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا﴾ خوا لە فریشتەکاندا
پێغەمبەر هەڵدەبژێرێت ﴿وَمِنَ النَّاسِ﴾ هەروەها لە خەڵکیش دا ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی
خوا بیسەری بینایە ﴿٧٥﴾ ﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ خوا ئاگادارە بەوەی لە بەردەمیاندایە
(ڕووی داوە) و بەوەی لە دوایانەوەیە (دواتر ڕوودەدات) ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ و هەموو کارەکان
هەر بۆ لای خوا دەگەڕێنەوە ﴿٧٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿ارْكَعُوا
وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ﴾ کڕنووش و سوژدە بەرن و پەروەردگارتان بپەرستن ﴿وَافْعَلُوا الْخَيْرَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۩﴾ وە کاری چاك بکەن بۆ ئەوەی ڕزگاربن ﴿٧٧﴾ ﴿وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ﴾ جیهاد
و تێکۆشان بکەن لە پێناوی خوادا بەو شێوەیەی شایستە و شیاویەتی ﴿هُوَ اجْتَبَاكُمْ﴾ ئەو (خوا)
ئێوەی هەڵبژاردوە (بۆ هەڵگرتنی ئەم ئاینە) ﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ﴾ وە لە ئایندا هیچ
کارێکی قورس و گرانی لەسەر دانەناون ﴿مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ﴾ ئەمە ئاینی ئیبراهیمی باوە گەورەتانە
﴿هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِن قَبْلُ وَفِي هَٰذَا﴾ ئەو (خوا) پێشتر ئێوەی بە موسڵمان ناوناوە وە لەم قورئانەشدا
﴿لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ﴾ تا پێغەمبەر ببێت بە شاهید لەسەر ئێوە ﴿وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ﴾ وە ئێوەش
ببنە شاهید لەسەر خەڵکی ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ کەواتە بە چاکی نوێژەکانتان بکەن
و زەکات بدەن ﴿وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ﴾ وە تەنها پشت بە خوا ببەستن ﴿هُوَ مَوْلَاكُمْ﴾ چونکە هەر ئەو پشتیوانتانە
﴿فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ ئای چەند پشتیوان و یارمەتی دەرێکی چاکە ﴿٧٨﴾

سورەتی ﴿ المؤمنون ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان
﴿قَدۡ أَفۡلَحَ ٱلۡمُؤۡمِنُونَ﴾ بەڕاستی باوەڕداران ڕزگار دەبن (سەر دەکەون) ۝١ ﴿ٱلَّذِينَ هُمۡ فِي صَلَاتِهِمۡ﴾
ئەوکەسانەی کەلە نوێژەکانیاندا ﴿خَٰشِعُونَ﴾ لەخواترسن (گەردن کەچن بۆخوا) ۝٢ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ﴾
وە ئەوانەی ﴿عَنِ ٱللَّغۡوِ مُعۡرِضُونَ﴾ لەشتی بێ هوودە خۆیان دوور دەگرن ۝٣ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ﴾ وە ئەوانەی
﴿لِلزَّكَوٰةِ فَٰعِلُونَ﴾ زەکاتی (سامانیان) دەردەکەن ۝٤ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ﴾ وەئەوانەی ﴿لِفُرُوجِهِمۡ
حَٰفِظُونَ﴾ کەپارێزەری داوێنیان (لەشەرواڵ پیسی) ۝٥ ﴿إِلَّا عَلَىٰٓ أَزۡوَٰجِهِمۡ﴾ مەگەر بۆ خێزانی
خۆیان ﴿أَوۡ مَا مَلَكَتۡ أَيۡمَٰنُهُمۡ﴾ یاخو کەنیزەکێك کەبوون بەخاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمۡ غَيۡرُ مَلُومِينَ﴾ ئەوە بەڕاستی
ئەوانە سەرزەنشت ناکرێن ۝٦ ﴿فَمَنِ ٱبۡتَغَىٰ وَرَآءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێ بیاری جگەلەو (دوو جۆرە
ئافرەتە) بکات (و ئارەزووی خۆی تێربکات) ﴿فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡعَادُونَ﴾ ئەوسا ئەوانە دەست درێژی
کەرن ۝٧ ﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ لِأَمَٰنَٰتِهِمۡ وَعَهۡدِهِمۡ رَٰعُونَ﴾ وە ئەوانەی کەپارێزەری سپاردەو بەیمانەکانیانن ۝٨
﴿وَٱلَّذِينَ هُمۡ عَلَىٰ صَلَوَٰتِهِمۡ يُحَافِظُونَ﴾ وەئەوانەی کەبەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان ۝٩ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡوَٰرِثُونَ﴾
هەر ئەوانەن میرات گران ۝١٠ ﴿ٱلَّذِينَ يَرِثُونَ ٱلۡفِرۡدَوۡسَ﴾ ئەوانەی کەدەبنە خاوەنی فیردەوس و میراتگری
(بەهەشت) ﴿هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ ئەوان لەبەهەشتدا دەمێنەوە بەهەمیشەیی ۝١١ ﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد ﴿مِن سُلَٰلَةٖ مِّن طِينٖ﴾ لەخولاسەو پالفتەیەك لەقوڕ ۝١٢
﴿ثُمَّ جَعَلۡنَٰهُ نُطۡفَةٗ﴾ لەپاشان ئەومان کرد بەنوتفەیەك ﴿فِي قَرَارٖ مَّكِينٖ﴾ لەئارامگەیەکی قایم (منداڵدانی
دایک)دا ۝١٣ ﴿ثُمَّ خَلَقۡنَا ٱلنُّطۡفَةَ عَلَقَةٗ﴾ دواتر نوتفەکەمان کرد بەخوێنی مەییو ﴿فَخَلَقۡنَا ٱلۡعَلَقَةَ مُضۡغَةٗ﴾
ئەمجا خوێنە مەییوەکەشمان کرد بەپارچە گۆشتێکی جوواو ﴿فَخَلَقۡنَا ٱلۡمُضۡغَةَ عِظَٰمٗا﴾ ئەمجا پارچە
گۆشتەکەشمان کرد بەئێسقان ﴿فَكَسَوۡنَا ٱلۡعِظَٰمَ لَحۡمٗا﴾ ئەمجا بەگۆشت (بەیەکەوە) ئێسکەکەمان
داپۆشی ﴿ثُمَّ أَنشَأۡنَٰهُ خَلۡقًا ءَاخَرَۚ﴾ پاشان ئەومان کرد بەدروست کراوێکی تر ﴿فَتَبَارَكَ ٱللَّهُ﴾ جا گەورە
وبەرزە ئەو خوایەی ﴿أَحۡسَنُ ٱلۡخَٰلِقِينَ﴾ کەچاکترینی بەدیهێنەرانە ۝١٤ ﴿ثُمَّ إِنَّكُم بَعۡدَ ذَٰلِكَ لَمَيِّتُونَ﴾
پاشان بەڕاستی ئێوە لەدوای ئەوە هەمووتان دەمرن ۝١٥ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِ تُبۡعَثُونَ﴾ لە پاشان
بێگومان ئێوە لەڕۆژی دواییدا زیندوو دەکرێنەوە ۝١٦ ﴿وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا فَوۡقَكُمۡ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
لەسەری ئێوەوە دروستمان کردوە ﴿سَبۡعَ طَرَآئِقَ﴾ حەوت نهۆم ئاسمان ﴿وَمَا كُنَّا عَنِ ٱلۡخَلۡقِ غَٰفِلِينَ﴾
وە ئێمە لە دروست کراوەکان بێ ئاگانین ۝١٧

﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە بە ئەندازە(ی پێویست) بارانمان باراند ﴿فَأَسْكَنَّاهُ فِي الْأَرْضِ﴾
ئەمجا ئەو (ئاوە)مان لە زەوی دا هێشتەوە (راگیرا) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ﴾ وە بێگومان ئێمە بەسەر لەناوبردنی
ئەو (ئاوە)دا ﴿لَقَادِرُونَ﴾ بەتواناین ﴿١٨﴾ ﴿فَأَنشَأْنَا لَكُم بِهِ﴾ ئەمجا بەهۆی ئەو (بارانە)وە بەدیمان هێناوە
(رواندومانە) بۆتان ﴿جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾ چەند باخێکی خورما و تری ﴿لَّكُمْ فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە
لەو باخانەدا میوەی زۆر ﴿وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وە لە هەندێکیان دەخۆن (بەشێوەی تەڕی وەك میوژ و خورما)
﴿١٩﴾ ﴿وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِن طُورِ سَيْنَاءَ﴾ هەروەها (رواندومانە) جۆرە دارێك (زەیتون) کەلە طوری سینا دەڕوێت
﴿تَنبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْآكِلِينَ﴾ کەڕۆن و پێخورێك دەگرێت بۆ ئەوانەی دەیخۆن ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً﴾
وە بەڕاستی بۆ ئێوە لە ماڵات و ئاژەڵدا پەند هەیە ﴿نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهَا﴾ پێتان دەنۆشین لەو (شیر)ەی
لە ناو سکیاندایە ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ﴾ وە بۆ ئێوە لەو (ئاژەڵانەدا) سوود و کەڵکێکی زۆر هەیە ﴿وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ﴾ و لێشیان دەخۆن ﴿٢١﴾ ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر (پشتی هەندێ لە) ئەوان و لەسەر
(پشتی) کەشتییەکانیش سوار دەکرێن ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە
نوحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ جا پێی وتن ئەی هۆزەکەم خوا بپەرستن
﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ﴾ ئێوە جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن
﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ﴾ جا وتیان ﴿الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ﴾ ئەو دەسەڵاتدار و ماقووڵانەی کە بێ باوەڕ بوون لە
هۆزەکەی (نوح) ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ ئەم (نوحە) تەنها کەسێکە وەك ئێوە ﴿يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ﴾
دەیەوێت خۆی بکاتە گەورە بەسەرتانەوە ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً﴾ ئەگەر خوا بیویستایە (پێغەمبەرێك
بنێرێ) فریشتەی دەناردە خوارەوە ﴿مَّا سَمِعْنَا بِهَٰذَا﴾ ئێمە شتی وامان نەبیستووە ﴿فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ﴾ لە
باو و باپیرە پێشووەکانمانەوە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەم (نوحە) هەر پیاوێکە ﴿بِهِ جِنَّةٌ﴾ شێتی بەگەڵدایە
﴿فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ جا تاماوەیەك چاوەڕوانی بکەن (ملکو چاك بێتەوە) ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (نوح) وتی
ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە (سەرم بخە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ لەسەر ئەوەی باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٢٦﴾ ﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ﴾
ئەمجا ئێمە نیگامان بۆ کرد ﴿أَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ﴾ کە کەشتییەکە دروست بکە ﴿بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ بە پێی چاو و
چاودێری و فەرمان و نیگای ئێمە (لەم ئایەتەدا باسی سیفەتی - چاو، عین - هاتووە بۆ خوای گەورە، بڕوامان
پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، شێوەکەی نازانین وە تەنها خوا خۆی دەزانێت) ﴿فَإِذَا جَاءَ
أَمْرُنَا﴾ ئەمجا کاتێ فەرمانی ئێمە (بۆ لەناوبردنی ئەوان) هات ﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾ و ئاو لە تەنوورەوە هەڵقوڵا
(نیشانەی دەستپێکردنی تۆفانەکەیە) ﴿فَاسْلُكْ فِيهَا﴾ تۆش بیخەرە ناو کەشتییەکەوە (سواری کە)
﴿مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ﴾ لە هەموو جۆرە (ئاژەڵێك) جووتێك (نێر و مێ یەك) ﴿وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ
الْقَوْلُ مِنْهُمْ﴾ هەروەها (سوار بکە ئەندامانی) خێزانەکەت جگە ئەوانەیان کە بڕیاری لەناو چوونیان دراوە
(کە کوڕەکەی و هاوسەرەکەی بوون) ﴿وَلَا تُخَاطِبْنِي﴾ وقسەشم لەگەڵدا مەکە ﴿فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ لەبارەی
ئەوانەی کە ستەمیان کردوە (و باوەڕیان نەهێنا) ﴿إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ﴾ چونکە بێگومان ئەوانە دەخنکێنرێن ﴿٢٧﴾

﴿فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنتَ وَمَن مَّعَكَ عَلَى الْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ تۆ و ئەو کەسانەی لەگەڵت دان سواری کەشتی یەکە بوون
﴿فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا﴾ (ئەی نووح) بڵێ سوپاس بۆ خوایەکی ئەوتۆ ﴿مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ کە ئێمەی ڕزگار کرد
لە دەست گەلی زاڵمان ﴿٢٨﴾ ﴿وَقُل رَّبِّ أَنزِلْنِي مُنزَلًا مُّبَارَكًا﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم دامەزرێنە (لە کەشتی یەکە) لە
جێگایەکی پیرۆز و بەبەرەدا (کە کێوی جوودی یە لە کوردستانی تورکیا) ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الْمُنزِلِينَ﴾ وە تۆ (خوایە)
چاکترینی دامەزرێنەرانی ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەم (بەسەرهاتەی نووح دا) پەند و نیشانەی زۆر هەیە
(بۆ کەسانی ژیر و هۆشمەند) ﴿وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ﴾ وەبەڕاستی ئیمە تاقیکەرەوەین (بۆ هەموو خەڵک) ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَا مِن
بَعْدِهِمْ﴾ پاشان لەدوای ئەوان پەیدامان هێنا ﴿قَرْنًا آخَرِينَ﴾ گەل و نەوەیەکی تر ﴿٣١﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ﴾
ئەمجا لە ناو ئەواندا پێغەمبەرێکمان لە خۆیان نارد ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ (پێی ووتن) تەنها خوا بپەرستن ﴿مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ
غَيْرُهُ﴾ جگە لەو (خوایە) پەرستراوێکی ترتان نی یە ﴿أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ دەی ئایا خۆتان ناپارێزن (لە خوا ناترسن)
﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ﴾ دەسەڵاتداران و دەوڵەمەندانی (هوود عليه السلام) ووتیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾
ئەوانەی کە بڕوایان نەهێناو بێ باوەڕ بوون بە دیداری ڕۆژی دوایی ﴿وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾
وە لە ژیانی دونیادا ناز و نیعمەتمان پێ دابوون ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ (ووتیان) ئەمە هەر مرۆڤێکە وەك ئێوە
﴿يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ﴾ لەوەی ئێوە دەیخۆن (ئەویش) دەخوات ﴿وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ﴾ وە لەوەی ئێوە
دەیخۆنەوە (ئەویش) دەخواتەوە ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَئِنْ أَطَعْتُم بَشَرًا مِّثْلَكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر ئێوە گوێڕایەڵی بەشەرێکی
وەك خۆتان بکەن ﴿إِنَّكُمْ إِذًا لَّخَاسِرُونَ﴾ بێگومان ئەو کاتە ئێوە زەرەر باران دەبن ﴿٣٤﴾ ﴿أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ﴾
ئایا ئەو (هوود عليه السلام) بەڵێن بە ئێوە ئەدات کەبەڕاستی کاتێ مردن ﴿وَكُنتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ وە بوون
بەخاك و ئێسك (ی ڕزیو) ﴿أَنَّكُم مُّخْرَجُونَ﴾ بێگومان ئێوە (لە گۆڕ) دەر دەهێنرێن (زیندوو دەکرێنەوە) ﴿٣٥﴾
﴿هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ﴾ زۆر دوورە، ئەستەمە ﴿لِمَا تُوعَدُونَ﴾ ئەو بەڵێنەی بە ئێوە دراوە (گوایە زیندوو دەکرێنەوە)
﴿٣٦﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ ژیان (هیچی تر) نی یە تەنها ژیانی ئەم دونیایەمان نەبێ ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ دەمرین
وەدەژین (نەوە بە دوای نەوە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ﴾ وە ئیمە زیندوو ناکرێینەوە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ﴾ ئەوە (کە
دەڵێ پێغەمبەرم) تەنها پیاوێکە ﴿افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ درۆ دەکات بە دەم خواوە ﴿وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئێمە
هەرگیز باوەڕی پێ ناکەین ﴿٣٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ انصُرْنِي﴾ (هوود عليه السلام) ووتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە
(و تۆڵەیان لێ بسەنە) ﴿بِمَا كَذَّبُونِ﴾ بەهۆی ئەوەی کە باوەڕم پێ ناهێنن ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ﴾ (خوا) فەرمووی
لە ماوەیەکی زۆر کەمدا ﴿لَّيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ﴾ بێگومان پەشیمان دەبنەوە ﴿٤٠﴾ ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ﴾ ئەمجا
شریخە و دەنگێکی زۆر بەهێز (دای بەسەریاندا) هەموویانی گرت کە هەقیان بوو ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَاءً﴾ ئەوانمان
کرد بە (وێنەی) پوش و کەفی (سەر لافاو) ﴿فَبُعْدًا لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ جا دووری (لە ڕەحمەتی خوا) بۆ گەلی
ستەمکاران ﴿٤١﴾ ﴿ثُمَّ أَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ﴾ دواتر لە پاش ئەوان پەیدامان هێنا ﴿قُرُونًا آخَرِينَ﴾ چەند گەل
و ئوممەتێکی تر ﴿٤٢﴾

﴿مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا﴾ هیچ ئوممەتێ لە ماوەی دیاری کراو (بۆ مردن)یان نە پێش دەکەون ﴿وَمَا
يَسْتَأْخِرُونَ﴾ نە دواش دەکەون ﴿٤٣﴾ ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا﴾ لەپاشان پێغەمبەرانی خۆمان یەك لەدوای یەك نارد
﴿كُلَّ مَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا﴾ هەر کاتێ ئوممەتێك لەخۆیان پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە ﴿كَذَّبُوهُ﴾ باوەڕیان پێ
نەدەهێنا ﴿فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا﴾ جا ئێمەش ئەم ئوممەتە (بێ باوەڕانەمان) یەك بە دوای یەكدا (لەناوبرد)
﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ وە (ناوی) ئەوانمان کردە ڕووداو و چەند سەرهاتێك (کەخەڵکی لەمێژوو خوێندن باسی
بکەن) ﴿فَبُعْدًا لِقَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئەمجا دووری (لەڕەحمی خوا) بۆ گەلی باوەڕنەهێن ﴿٤٤﴾ ﴿ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَارُونَ﴾
لەپاشان موسى و هارونی برایمان نارد ﴿بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ بەنیشانەکانمان و بەڵگەی ئاشکراوە ﴿٤٥﴾
﴿إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بۆ لای فیرعەون و دار و دەستەکەی ﴿فَاسْتَكْبَرُوا﴾ بەڵام خۆیان بە گەورە دانا (باوەڕیان
نەهێنا) ﴿وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ﴾ وە ئەوان گەلێکی دەسەڵاتدار بوون بەسەر خەڵکیدا ﴿٤٦﴾ ﴿فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا﴾
ئەمجا وتیان ئایا ئێمە بەدوو کەسی وەك خۆمان باوەڕ بێنین ﴿وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ﴾ لەکاتێکدا گەلەکەیان
(بەنی ئیسرائیل) ئێمە دەپەرستن (گەردن کەچن بۆ ئێمە) ﴿٤٧﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُمَا﴾ لەبەر ئەوە باوەڕیان پێ
نەهێنان ﴿فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ﴾ ئەمانیش (وەك گەلانی تر) لەناوبران ﴿٤٨﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان ئێمە تەوراتمان بەخشی بەموسا ﴿لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ تا (بەنی ئیسرائیل) ڕێنموون ببن ﴿٤٩﴾
﴿وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً﴾ هەروەها عیسای کوڕی مەریەم و دایکیمان کرد بەبەڵگەو موعجیزەیەك
﴿وَآوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ﴾ وە هەر دووکیان (عیسا و دایکی)مان دانا لەشوێنێکی بڵند (بیت المقدس) ﴿ذَاتِ
قَرَارٍ وَمَعِينٍ﴾ کەخاوەنی (هەموو خۆشییەکی) حەسانەوەو کانیاوە ﴿٥٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ﴾ ئەی پێغەمبەرانی خودا
﴿كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ لەخۆراکی پاك (حەڵاڵ) بخۆن ﴿وَاعْمَلُوا صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاك بکەن ﴿إِنِّي بِمَا
تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ (چونکە) بەڕاستی من بەوەی ئێوە دەیکەن ئاگادارم ﴿٥١﴾ ﴿وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ﴾ وە بێگومان
هەر ئەمەیە ئایین و دینی ئێوە (ئەی پێغەمبەران دەستی پێوە بگرن) ﴿أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ کەیەك ئایین و بەرنامەیە
﴿وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ﴾ وە منیش پەروەردگارتانم کەواتە خۆمان بپارێزن (لەتۆڵەم) ﴿٥٢﴾ ﴿فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا﴾
(شوێنکەوتوانیان) ئاینەکەیان (کەیەك ئایین بوو) پارچە پارچە کرد لەنێوان خۆیاندا بەچەند پارچەیەك
﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ جا هەر کۆمەڵ و دەستەیەکیان دڵخۆشن بەو (بەشە ئایینەی) کەهەیانە ﴿٥٣﴾
﴿فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ﴾ کەوا بوو وازیان لێ بێنە لەو بێ ئاگایی و گومڕاییەی دایپۆشیون ﴿حَتَّى حِينٍ﴾ (بابژین)
تاماوەیەك ﴿٥٤﴾ ﴿أَيَحْسَبُونَ﴾ ئایا ئەوانە وادەزانن ﴿أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ﴾ ئەوەی پێیان دەبەخشین ﴿مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ﴾
لەسامان و منداڵان ﴿٥٥﴾ ﴿نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ (بەخێرایی شایانیانەوە) بەئەمان کردووە بۆیان لەخێر
وخۆشییەکاندا ﴿بَلْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو ئەوانە هەست ناکەن (کە ئەو تاقی کردنەوەیە) ﴿٥٦﴾
﴿إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی لەترسی (سزای) پەروەردگاریان هەمیشە دەترسن
﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کە بەئایەتەکانی پەروەردگاریان باوەڕ دێنن ﴿٥٨﴾
﴿وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ﴾ وە ئەو کەسانەش کەهاوبەش بۆ پەروەردگاریان دانانێن ﴿٥٩﴾

﴿وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوا﴾ وە ئەو کەسانەی کەدەبەخشن ئەوەی (لەزەکات و خێر دەیدەن) بیبەخشن ﴿وَقُلُوبُهُمْ
وَجِلَةٌ﴾ لەکاتێکدا دڵیان دەترسێ (دەلەرزێ) ﴿أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ﴾ لەبەر ئەوەی دڵیان بۆ لای پەروەردگاریان
دەگەڕێنەوە ﴿٦٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ﴾ ئا ئەوانە، (کە خاوەنی ئەو سیفەتانە بوون باسکران) پەلە دەکەن
لە ئەنجامدانی چاکەکاندا ﴿وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ﴾ وە ئەوان بۆ چاکە کردن لەپێشن ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾
وە ئێمە ئەرك ناخەینە سەر هیچ کەس بەقەدەر توانای خۆی نەبێ ﴿وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنطِقُ بِالْحَقِّ﴾ وە کتێبێکمان
لەلایە (کردەوەی هەموو بەندەکانی تێدایە) کەبەڕاست و دروستی دەدوێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وەهیچ ستەمێك
لەوان ناکرێ ﴿٦٢﴾ ﴿بَلْ قُلُوبُهُمْ﴾ بەڵام (بێ بڕوایان) دڵەکانیان ﴿فِي غَمْرَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ لەبێ ئاگایی و نەزانی دایە لەم
(کتێب و نامەی کردەوە) ﴿وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِّن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە ئەوان چەند کردەوەی خراپی تریان هەیە جیاواز
لە کردەوەی باوەڕداران ﴿هُمْ لَهَا عَامِلُونَ﴾ کە ئەوان هەمیشە ئەنجامی دەدەن ﴿٦٣﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا﴾ هەتا ئەو کاتەی
﴿أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ﴾ کەسزا بەسەر گەورەو خۆشگوزەرانەکانیاندا دێنین (لەدونیادا) ﴿إِذَا هُمْ يَجْأَرُونَ﴾
لەو کاتەدا ئەوان دەست دەکەن بە هاوار و پاڕانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿لَا تَجْأَرُوا الْيَوْمَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمڕۆ هاوار مەکەن
﴿إِنَّكُم مِّنَّا لَا تُنصَرُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە لەلایەن ئێمەوە یارمەتی نادرێن ﴿٦٥﴾ ﴿قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان
(پێشتر) ئایەتەکانی من دەخوێنرایەوە بەسەرتاندا ﴿فَكُنتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تَنكِصُونَ﴾ بەڵام ئێوە بەدوای
خۆتاندا پاشەوپاش دەگەڕانەوە ﴿٦٦﴾ ﴿مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ﴾ لەبەرانبەر ئەو (قورئانە)دا خۆتان بەگەورە دەزانی
﴿سَامِرًا تَهْجُرُونَ﴾ شەوگاران دەبردە سەر بەگاڵتە کردن و قسەی ناشرین وتن (بەئایەتەکانی ئێمە) ﴿٦٧﴾
﴿أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ﴾ دەی ئایا ئەوان (تێڕامان) بیریان لەم قورئانە نەکردوتەوە ﴿أَمْ جَاءَهُم﴾ یاخود شتێکیان
بۆهاتووە ﴿مَّا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ کە بۆ باو و باپیرە پێشینەکانیان نەهاتووە ﴿٦٨﴾ ﴿أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ﴾
یا پێغەمبەرەکەیان نەناسیوە ﴿فَهُمْ لَهُ مُنكِرُونَ﴾ بەو هۆیەوە ئەوان دان بەپێغەمبەرییەکەیدا نانێن ﴿٦٩﴾
﴿أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ﴾ یادەڵێن ئەو (پێغەمبەرە) شێتە ﴿بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو حەق
وڕاستی بۆ هێناون ﴿وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان بوغزیان لە حەق و ڕاستییە (ڕقیان لێیەتی)
﴿٧٠﴾ ﴿وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە ئەگەر حەق و ڕاستی شوێن هەوا و ئارەزووی ئەوان بکەوتایە ﴿لَفَسَدَتِ
السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەموو ئەوانەی تێیاندایە دەشێوان و تێك دەچوون
بەسەر یەکدا ﴿بَلْ أَتَيْنَاهُم بِذِكْرِهِمْ﴾ بەڵکو ئێمە قورئانێکمان بۆ هێناون کەهۆی یادخستنەوە(و سەربەرزی)
یە بۆ ئەوان ﴿فَهُمْ عَن ذِكْرِهِم مُّعْرِضُونَ﴾ بەڵام ئەوان لەبیر خستنەوە(و سەربەرزی) خۆیان پشتیکەرن ﴿٧١﴾
﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا﴾ یا داوای پارە و خەرج لەوان دەکەیت (لەبەرانبەر بانگەوازەکەتدا بۆیە باوەڕ
نەهێنن) ﴿فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ﴾ ئەو بەخشش و ڕۆزیی پەروەردگارت چاکترە (بۆ تۆ ئەی موحەممەد ﷺ)
﴿وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە خوا چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ﴾ وە بەڕاستی تۆ ئەوان بانگ دەکەیت
﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ وە بێگومان کەسانێ کەباوەڕیان
نیە بەڕۆژی دوایی ﴿عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ﴾ لەم ڕێگا ڕاستە لادەرن ﴿٧٤﴾

﴿وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ﴾ وە ئەگەر ڕەحم بەوان (بت پەرستانی قورەیش) بکەین ﴿وَكَشَفْنَا مَا بِهِم مِّن ضُرٍّ﴾ وەئەو
ناخۆشی و بەڵایەی لەسەریان بوو لایبەین و هەڵیگرین (کەبریتی بوو لەبرسێتی بۆماوەی حەوت
ساڵ) ﴿لَّلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾ (سەک بیر ناکەنەوە) بێگومان لەسەرکەشی خۆیان دا ڕۆدەچن
وبەسەر گەردنی دەچنەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە ئەوانمان تووشی
سزا و ئازار کرد (تاهۆش بکەنەوە) ﴿فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ﴾ بەڵام ئەوان (لەبەرانبەر) پەروەردگاریاندا
بەخۆیان نەکەم زانی (ملکەچ نەبوون بۆی) ﴿وَمَا يَتَضَرَّعُونَ﴾ وە نە هانا و نزایان (بۆخوا) دەبەن لەکاتی
ناڕەحەتی دا ﴿٧٦﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا﴾ (بەردەوام بوون لەسەر حاڵی خۆیان) تاکاتی دەرگایەکمان
بۆ کردنەوە ﴿ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ کەسزایەکی زۆر سەختی هەبوو ﴿إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ
لەویدا بێ ئومێد بوون ﴿٧٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە دروستی
کردووە بۆ ئێوە گوێ و چاو و دڵ ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ سوپاسی ئەو ناکەن زۆر کەم نەبێ ﴿٧٨﴾ ﴿وَهُوَ
الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە ئێوەی (دروست کردووە و) بڵاوی کردوونەتەوە بەزەویدا
﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وەهەر لای ئەویش کۆدەکرێنەوە (لەڕۆژی دواییدا) ﴿٧٩﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾
وەئەو (خوا) زاتێکە دەژیێنی و دەمرێنی ﴿وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وەجیاوازی شەو و ڕۆژیش
هەربەدەست ئەوە ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا بۆیە بیر ناکەنەوە؟ ﴿٨٠﴾ ﴿بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ﴾
(بەخێر بیر ناکەنەوە) بەڵکو ئەوان هەر ئەوەیان دەووت کە پێشووەکانیان دەیان ووت ﴿٨١﴾ ﴿قَالُوا
أَإِذَا مِتْنَا﴾ دەیان ووت ئایا کاتێ کەمردین ﴿وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ وبووین بەخۆڵ و ئێسکی (ڕزیو)
﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئێمە (جارێکی تر) زیندوو دەکرێینەوە ﴿٨٢﴾ ﴿لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَٰذَا﴾
سوێند بەخوا بێگومان ئەم بەڵێنە بەئێمە و باوو باپیرانمان دراوە ﴿مِن قَبْلُ﴾ لەمەو پێش ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا
أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (بەڵێنانە) هیچ نیە جگە لەئەفسانەی (قسەی بێ سەروبەری) پێشووەکان ﴿٨٣﴾
﴿قُل لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَن فِيهَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زەوی و ئەوەی لەسەریدایە هی کێ یە؟
﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٤﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی)
هی خوایە ﴿قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا بیر ناکەنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ﴾ بڵێ ئەی
کێ پەروەردگاری حەوت ئاسمان ﴿وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾ و پەروەردگاری عەرشی گەورەیە ﴿٨٦﴾
﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەمووی) هی خوایە ﴿قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾ بڵێ دەی ئایا خۆتان
ناپارێزن (لەخوا ناترسن) ﴿٨٧﴾ ﴿قُلْ مَن بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ بڵێ کێ فەرمان ڕەوایی هەموو شتێکی
بەدەستە ﴿وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ﴾ وە پەنای (هەموو لایەك) دەدات و کەس لەو پەنا نادرێت ﴿إِن
كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە شت دەزانن ﴿٨٨﴾ ﴿سَيَقُولُونَ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن (هەموو ئەوانە) هی
خوان ﴿قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ﴾ بڵێ کەواتە ئێوە چۆن سیحر و جادووتان لێ کراوە (کە ئیمی خوا بەناحەق
ئەدەن لەگەڵ دان نانتان بەهەموو ڕاستی یەکانیدا) ﴿٨٩﴾

﴿بَلْ أَتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ﴾ (نەخێر وانی یە) بەڵکو ئێمە راستیمان بۆ هێناون ﴿وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ وە بێگومان ئەوان
درۆزنن (٩٠) ﴿مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِن وَلَدٍ﴾ خوا هیچ رۆڵەیەکی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَٰهٍ﴾ وە
هیچ پەرستراوێکی تری لەگەڵدا نەبووە ﴿إِذًا لَّذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍ بِمَا خَلَقَ﴾ (ئەگەر پەرستراوی تری لەگەڵدا
بوایە) ئەوکاتە هەر پەرستراوێك چی دروست کردووە (بۆ خۆی) دەیبرد ﴿وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ وە
هەندێکیان زاڵ دەبوون بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ خوا پاك و بێگەردە لەوەی
ئەوان دەیڵێن (٩١) ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خوا) زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکانە ﴿فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ وە
بەرز و بڵندە لەوەی کەئەوان (بت پەرستان) دەیکەنە هاوبەشی (٩٢) ﴿قُل رَّبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ ئەی پەروەردگارم ئەگەر هەڕەشەکەیانم دەبینیت ﴿مَا يُوعَدُونَ﴾ ئەو سزایەی کەبەوان بەڵێن
دراوە (٩٣) ﴿رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي﴾ ئەی پەروەردگارم مەمخەرە ﴿فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ڕیزی گەلی ستەمکارانەوە
(٩٤) ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ أَن نُّرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بەتوانایین لەو بەڵێنەی (سزای) بەوانمان
داوە پیشانت بدەین (٩٥) ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ﴾ بە جوانترین و چاکترین شێوە بەرگری بکە
لەخراپە ﴿نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ﴾ ئێمە ئاگادارترین بەوەی ئەوان دەیڵێن (بەخۆت و ئاینەکەت) (٩٦)
﴿وَقُل رَّبِّ أَعُوذُ بِكَ﴾ وە بڵێ ئەی پەروەردگارم پەنا دەگرم بە تۆ ﴿مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ﴾ لەخەتەرە و (پاڵنەر و)
وەسوەسەی شەیتانەکان (٩٧) ﴿وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحْضُرُونِ﴾ وە پەنات پێ دەگرم لەوەی (شەیتانەکان) ئامادەبن
لام (سەرم لێ بشێوێنن) (٩٨) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾ (بێ بڕوایان وەك خۆیان دەمێننەوە) هەتا کاتێ
مردن دێت بۆ هەر کامیان ﴿قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ ئەوسا دەڵێ ئەی پەروەردگارم بمگێڕەرەوە (بۆ دونیا) (٩٩)
﴿لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ﴾ بەڵکو کردەوەی چاك بکەم (لەبری ئەوەی نەمکردوە) لەو ماوەیەی لە دەستم
چوو ﴿كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا﴾ نەخێر بێگومان ئەمەی (کەدەیڵێت) تەنها قسەیەکە ئەو دەیڵێ (ئەگەر
بگەڕێتەوە بۆ دونیا هەروەك جاران دەبێت) ﴿وَمِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ﴾ و لەپێشیانەوە بەرزەخێك (بەربەستێك) هەیە
﴿إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ تا ئەو ڕۆژەی زیندوو دەکرێنەوە (١٠٠) ﴿فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا کاتێ فوو دەکرێ بە شەیپووردا
﴿فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا هیچ خزمایەتییەك نامێنێ لە نێوانیاندا ﴿وَلَا يَتَسَاءَلُونَ﴾ وە پرسیاری یەکتری
ناکەن (١٠١) ﴿فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێ کێشراوە (چاکە) کانی قورس بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾
ئەوە ئەوانە رزگاربوو سەرکەوتوون (١٠٢) ﴿وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە کەسێ کێشراوە (چاکە) کانی سووك بێت
﴿فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ﴾ زیانیان لە خۆیان داوە، خۆیان دۆڕاندووە ﴿فِي جَهَنَّمَ
خَالِدُونَ﴾ لە دۆزەخ دان بێ بڕانەوە (١٠٣) ﴿تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ﴾ (ئاگری دۆزەخ) دەم و چاویان دەسووتێنێ
﴿وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ﴾ و هەموویان لە ئاگری دۆزەخدا لێویان هەڵقرچاوە و ددانەکانیان دەرکەوتووە (١٠٤)

﴿أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) ئایا ئایەتەکانی من لە دونیادا بەسەرتاندا بەدەم خوێنرایەوە؟
﴿فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ کەچی ئێوە بەدرۆتان دەزانی و ئیمانتان پێ نەدەهێنا ١٠٥ ﴿قَالُوا رَبَّنَا﴾ (لە وەڵامدا)
دەڵێن ئەی پەروەردگاری ئێمە ﴿غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا﴾ بەدی و خراپی خۆمان زاڵ بوو بوو بەسەرماندا
﴿وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ﴾ وە ئێمە کەسانێکی گومڕابووین ١٠٦ ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا﴾ ئەی پەروەردگارمان
لەم (دۆزەخە) دەرمان بێنە ﴿فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ﴾ جا ئەگەر جارێکی تر گەڕاینەوە (بۆ بێ باوەڕی)
ئەوە بەڕاستی ئێمە ستەمکارین ١٠٧ ﴿قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ بە ڕیسوایی
بمێنەوە لە دۆزەخدا و هیچ قسەیەکم لەگەڵدا مەکەن (إخسأ بۆ سەگ بەکاردێ کاتی دەری دەکەیت
و پێی دەڵێیت چخە) ١٠٨ ﴿إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي﴾ بێگومان لە دونیادا کۆمەڵێک لە بەندەکانی من
﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا﴾ دەیانووت ئەی پەروەردگارمان ئێمە باوەڕمان هێناوە ﴿فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا﴾ دەی لێمان
خۆشبە و ڕەحمەتمان پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ چونکە تۆ چاکترینی میهرەبانانی ١٠٩ ﴿فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ
سِخْرِيًّا﴾ کەچی ئێوە گاڵتەتان بەوان دەکرد ﴿حَتَّىٰ أَنسَوْكُمْ ذِكْرِي﴾ تا (ئەو گاڵتە کردنەتان بە) ئەوان یادی
منی لەبیربردنەوە ﴿وَكُنتُم مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ﴾ وە ئێوە هەمیشە بەوان پێدەکەنین ١١٠ ﴿إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ﴾
بێگومان ئەمڕۆ پاداشتم داونەتەوە ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ بەهۆی خۆگرییانەوە ﴿أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ بەڕاستی
هەر ئەوانن سەرکەوتوو ١١١ ﴿قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ﴾ (خوا) دەفەرموێ چەند ساڵ لەسەر
زەوی دا مانەوە؟ ١١٢ ﴿قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ﴾ (لە وەڵامدا) دەڵێن ڕۆژێک یا کەمتر لە ڕۆژێک مانەوە
﴿فَاسْأَلِ الْعَادِّينَ﴾ بەو (فریشتە) انە بپرسە کە ژمێریارن ١١٣ ﴿قَالَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ (خوا) دەفەرموێ
بەڕاستی ئەوە ماوەیەکی کەم بوو ﴿لَّوْ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بەڕاستی ئێوە دەتانزانی؟ ١١٤
﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا﴾ ئایا ئێوە گومانتان وایە کە بێگومان ئێوەمان بەبێ هودە دروست
کردووە ﴿وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ وە بێگومان ئێوە ناگەڕێنەوە بۆلای ئێمە ١١٥ ﴿فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ﴾
جا بەرز و بڵندی بۆ خوای پاشای ڕاست و ڕەوا ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێک نی یە جگە لەو
﴿رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ﴾ کە پەروەردگاری عەرشی بەڕێز و بەرزە ١١٦ ﴿وَمَن يَدْعُ﴾ هەر کەس پەرستی
﴿مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ پەرستراوێکی تر لەگەڵ خوادا ﴿لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ﴾ کە هیچ بەڵگەیەکی نەبێ
لەسەر ئەو (پەرستنە) ﴿فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِندَ رَبِّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی لێپرسینەوەی تەنها لای پەروەردگاریەتی
﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾ بێگومان کافران ڕزگار نابن ١١٧ ﴿وَقُل رَّبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بڵێ ئەی پەروەردگارم لێم خۆش بە و ڕەحمم پێ بکە ﴿وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾ وە تۆ (خوایە) چاکترینی
میهرەبانانی ١١٨

سورەتی ﴿النُّور﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سُورَةٌ أَنزَلْنَاهَا﴾ ئەمە سورەتێکە ئێمە ناردومانەتە خوارەوە ﴿وَفَرَضْنَاهَا﴾ و فەرزمان کردووە (گوێڕایەڵی بڕیارەکانی) ﴿وَأَنزَلْنَا فِيهَا﴾ وە لەو (سورەتە) دا هێناومانەتە خوارەوە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتە ڕوونەکان ﴿لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئێوە بیر بکەنەوە (١) ﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي﴾ ژن و پیاوی زیناکەر ﴿فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ﴾ هەریەکێکیان سەد دار (شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ﴾ وە بەزەییتان پێیاندا (ژن و پیاوی زیناکەر) نەتان گرێ ﴿فِي دِينِ اللَّهِ﴾ لە (جێبەجێ کردنی) فەرمانی خوا ﴿إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕتان هەیە ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخوا و بەرۆژی دوایی ﴿وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا﴾ وە با ئامادەی سزادانی ئەو دووانە بن ﴿طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ کۆمەڵێک لە باوەڕداران (٢) ﴿الزَّانِي لَا يَنكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً﴾ پیاوی زیناکەر مارە ناکات تەنها ئافرەتی زیناکەر و ئافرەتی موشریک نەبێ ﴿وَالزَّانِيَةُ لَا يَنكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ﴾ وە ئافرەتی زیناکەر مارەی ناکات پیاوی زیناکەر یا پیاوی موشریک نەبێ ﴿وَحُرِّمَ ذَٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەو (مارەکردن و شووکردن بەزیناکەر)ە یە حەرام کراوە لەسەر ئیمانداران (٣) ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ﴾ وە ئەوانەی کە بوختانی (زینا) دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن پاک ﴿ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ لەپاشان چوار شایەت ناهێنن (لەسەر ڕاستی بوختانەکەیان) ﴿فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً﴾ ئەوە هەشتا دار (شەلاق)یان لێ بدەن ﴿وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا﴾ ئیتر هەرگیز شایەتیان لێ وەرمەگرن ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ وە ئەوانە لەسنوور دەرچوون (٤) ﴿إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ جگە لەوانەی کە دوای ئەوە تەوبە دەکەن ﴿وَأَصْلَحُوا﴾ و کردەوەیان چاک دەکەن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوسا بەڕاستی خوا لێخۆشبووی بەبەزەییە (٥) ﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ﴾ ئەو (پیاوانەی) بوختان بۆ خێزانەکەیان دەکەن ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ﴾ وە بێجگە لەخۆیان هیچ شایەتێکیان نی یە ﴿فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ﴾ ئەوە شایەتی دانی هەریەک لەوانە (بەم جۆرەیە) ﴿أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ﴾ کە چوار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان ئەو لە ڕاستگۆیانە (کەدەڵێت خێزانەکەم بێ ڕەوشتی کردووە) (٦) ﴿وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ﴾ وە لەپێنجەم جاردا بڵێ نەفرینی خوا لەسەر ئەو بێ ﴿إِن كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ ئەگەر درۆزن بێ (٧) ﴿وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ﴾ ئەو ئافرەتەش (کەتاوانبار کراوە لەلایەن مێردەکەیەوە) سزای (ڕەجم) لەسەر لادەبات ﴿أَن تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ بەمەی کەچوار جار سوێند بەخوا بخوات کەبێگومان مێردەکەی لە درۆزنانە (درۆ دەکات) (٨) ﴿وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِن كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ وە لەپێنجەم جاردا (بڵێت) خەشمی خوای لەسەر بێ ئەگەر مێردەکەی لەڕاستگۆیان بێت (٩) ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەهرە و بەزەیی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە (هەر کام لەو پیاو و ئافرەتەی ئاشکرا درۆزن بێ خوا دەری دەخست و سزای دەدا بەدوایدا) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ﴾ وە بێگومان خوا گیراکەری پەشیمانی و کار دروستە (١٠)

﴿إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی کە ئەو بوختانەیان (بۆ عائیشەی خێزانی پێغەمبەر ﷺ)
هەڵبەست ﴿عُصْبَةٌ مِنْكُمْ﴾ دەستەیەك بوون لە خۆتان (وە مونافیقیشیان تێدا بوو) ﴿لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ﴾
وا مەزانن ئەو (بوختانە) شەڕ و خراپە بووتان ﴿بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ (وانی یە) بەڵکو خێر و چاکەیە بۆتان
﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ﴾ بۆ هەر یەك لەوانە هەیە ﴿مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ﴾ لە تاوان بەو ئەندازەی هەوڵی داوە
(لەو بوختانەدا) ﴿وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ﴾ وە ئەو کەسەیان کە بەشی گەورەی بوختانەکەی گرتە ئەستۆ
(کە عەبدوڵڵای کوڕی ئوبەی بوو) ﴿لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) بۆ ئەوە سزای هەرە گەورە
١١ ﴿لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ﴾ دەبوا کاتێ ئەو بوختانەتان بیست ﴿ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا﴾ پیاوان
و ئافرەتانی ئیماندار گومانی چاکیان بە خۆیان ببردایە ﴿وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُبِينٌ﴾ وە بیانووتایە ئەمە
بوختانێکی ئاشکرا و ڕووە ١٢ ﴿لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ دە بۆچی ئەو بوختانکەرانە چوار
شایەتیان لەسەری نەهێنا ﴿فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ﴾ ئەمجا ئەگەر شایەتەکانیان نەهێنا ﴿فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ
الْكَاذِبُونَ﴾ کەواتە هەر ئەوانەن لای خوا درۆزن ١٣ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ وە ئەگەر بەهرە
و ڕەحمەتی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و ڕۆژی دوایی دا ﴿لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ﴾
دووچارتان دەبوو لەبەر ڕۆچوونتان لەو بوختانەدا (بۆ عائیشە) ﴿فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ سزایەکی گەورە
١٤ ﴿إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ﴾ کاتێ ئەم بوختانەتان بە دەم لە یەکترەوە وەردەگرت ﴿وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ﴾
وە بە دەمتان شتێك دەڵێن ﴿مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ﴾ کە زانیاریتان دەربارەی نەبوو ﴿وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا﴾
واتان دەزانی شتێکی سووك و ئاسانە ﴿وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ﴾ لە کاتێکدا لای خوا زۆر گەورەیە ١٥
﴿وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ﴾ بۆچی کاتێ ئەمەتان بیست ئێوە نەتان ووت ﴿مَا يَكُونُ لَنَا﴾ بۆ ئێمە شیاو نی یە
﴿أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا﴾ ئەو (بوختانە)ی وا بکەین ﴿سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ﴾ پاك و بێگەردی بۆ تۆ خوایە،
ئەمە بوختانێکی زۆر گەورەیە ١٦ ﴿يَعِظُكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ئامۆژگاریتان دەکات ﴿أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا﴾
کە هەرگیز نەگەڕێنەوە بۆ وێنەی ئەوەی ڕووی دا ﴿إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە بڕوادارن ١٧ ﴿وَيُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ وە خوا ئایەتەکانی خۆی بۆ ئێوە ڕوون دەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای
کار درووستە ١٨ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ﴾ بەڕاستی ئەوانەی پێیان خۆشە ﴿أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ﴾ زینا (کرداری
ناشیرین) بڵاوبێتەوە ﴿فِي الَّذِينَ آمَنُوا﴾ لەناو خەڵکی ئیمانداردا ﴿لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ سزای سەختیان
بۆ هەیە ﴿فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ لە دونیا و ڕۆژی دوایی دا ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە خوا دەزانێ
و ئێوە نازانن ١٩ ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئەگەر بەهرە و بەزەیی خوا نەبوایە بەسەرتانەوە
(دووچاری سزا دەبوون بەهۆی ئەو بوختانەوە کە کرا بۆ عائیشە) ﴿وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ وە بێگومان
خوا بەسۆز و میهرەبانە ٢٠

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ بەدوای هەنگاوەکانی
شەیتان دامەڕۆن ﴿وَمَن يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ﴾ وە هەر کەس شوێن هەنگاوەکانی شەیتان بکەوێ
﴿فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو فەرمان دەکات بە کاری زۆر ناشیرین
(زینا) و خراپە ﴿وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ﴾ ئەگەر بەهرە و میهرەبانی خوا نەوایە بەسەرتانەوە
﴿مَا زَكَىٰ مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ أَبَدًا﴾ هەرگیز کەسی لەئێوە پوخت و پاک نەدەبوو ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام
خوا هەر کەسی بوێ (شیاوبێ) پاکی دەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿٢١﴾ ﴿وَلَا
يَأْتَلِ﴾ باسوێند نەخۆن ﴿أُولُو الْفَضْلِ مِنكُمْ وَالسَّعَةِ﴾ ئەوانەتان کەخاوەنی چاکە و سەروەت و سامانن
﴿أَن يُؤْتُوا﴾ کەیارمەتی نەدەن ﴿أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ بەخزمان و هەژاران و کۆچەران
لەپێناوی خوادا ﴿وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا﴾ دەبا لێ بووردەبن و چاوپۆشی بکەن ﴿أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ﴾
ئایا پێتان خۆش نیە خوا لێتان خۆش بێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وە خوا لێخۆشبوو و میهرەبانە ﴿٢٢﴾ ﴿إِنَّ
الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ بوهتانی زینا دەکەن بۆ ئافرەتانی داوێن
پاکی بێ ئاگای ئیماندار ﴿لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ نەفرینیان لێکراوە لەدونیا و ئاخیرەت دا ﴿وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە بۆیان هەیە سزای زۆر گەورە ﴿٢٣﴾ ﴿يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ﴾ ڕۆژێک (دێ) شایەتی ئەدەن
لەسەریان ﴿أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُم﴾ زمانیان و دەست و قاچەکانیان ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەو کردەوەی
کە کردوویانە ﴿٢٤﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ﴾ لەو ڕۆژەدا ﴿يُوَفِّيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ﴾ خوا پاداشتی تەواوی کار و کردەوەیان
بەڕاستی ودادگەرانەوە دەداتەوە ﴿وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ﴾ وە ئەوکاتە دەزانن بەڕاستی هەر خوا هەقی
ئاشکراو دیارە (بۆخوی وسیفات و کرداری) ﴿٢٥﴾ ﴿الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ﴾ (وەڕاستە) ئافرەتی ناپاک بۆ
پیاوانی ناپاک ﴿وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ﴾ وە پیاوە پیسەکان بۆ ئافرەتە پیسەکان ﴿وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ﴾
وە ئافرەتە پاکەکان بۆ پیاوە پاکەکان ﴿وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ﴾ وە پیاوە پاکەکان بۆ ئافرەتە پاکەکان
﴿أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ﴾ ئەوپاکانە بەری کراون لەو (تۆمەتانە)ی ناپاکان دەیلێن ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾
بۆ ئەو پاک و چاکانەیە لێبووردن و ڕۆزی چاک و بەرز (بەهەشت) ﴿٢٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەو کەسانەی بڕواتان هێناوە ﴿لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ﴾ مەچنە هیچ ماڵێک جگە لە ماڵەکانی خۆتان ﴿حَتَّىٰ
تَسْتَأْنِسُوا﴾ هەتا پرس دەکەن (بەخاوەنەکانیان) ﴿وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا﴾ وە (دوای ئەوەی مۆڵەت دران)
سەلام بکەن لە خاوەنی ماڵەکە ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئەوە چاکترە بۆتان ﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی پەند و
ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٧﴾

﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا﴾ ئەمجا ئەگەر کەستان نەدی تیایدا ﴿فَلَا تَدْخُلُوهَا﴾ ئەوە مەچنە ژوورەوە بۆ ئەو ماڵە ﴿حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ﴾ هەتا مۆڵەت نەدرێن ﴿وَإِن قِيلَ لَكُمُ﴾ وە ئەگەر پێتان وترا ﴿ارْجِعُوا فَارْجِعُوا﴾ بگەڕێنەوە ئەبێ بگەڕێنەوە ﴿هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ﴾ ئەوە چاکتر و پاکترە بۆتان ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانایە بەهەموو ئەو کردەوانەی دەیکەن ﴿٢٨﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نییە (گوناهبار نابن) ﴿أَن تَدْخُلُوا بُيُوتًا﴾ کەبچنە ئەو ماڵانەی ﴿غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ﴾ کەسی تێدا نیشتەجێ نییە و کەل و پەلی خۆتانی تیابێت (وەك ئوتێل) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە خوا دەزانێ ﴿مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ﴾ بەوەی ئاشکرای دەکەن و بەوەیشی دەیشارنەوە ﴿٢٩﴾ ﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەپیاوانی ئیماندار ﴿يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ﴾ چاوی خۆیان (لەسەیر کردنی نامەحرەم) داخەن و بپارێزن ﴿وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾ وە عەورەتیان (لەداوێن پیسی) بپارێزن ﴿ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ﴾ ئەوە چاکتر و پاکترە بۆ ئەوان ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بێگومان خوا ئاگایە بەهەموو کردەوەیەك کەدەیکەن ﴿٣٠﴾ ﴿وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە بڵێ بە ئافرەتانی ئیمانداریش ﴿يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ﴾ چاویان داخەن وبپارێزن (لەسەیر کردنی نامەحرەم) ﴿وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ﴾ وە عەورەتیان بپارێزن (لەداوێن پیسی) ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن ﴿إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾ جگە لەوەی بەدەرەوەیە و دیارە لەجوانی (وەك دەم و چاویان و دەستیان) ﴿وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ﴾ وە با سەرپۆشەکانیان بدەن بەسینگ و بەرۆکیاندا ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ﴾ وە جوانی خۆیان دەرنەخەن (زیاد لەوەی دەردەکەوێت) ﴿إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ﴾ بۆ مێردەکانیان نەبێت یا باوکیان ﴿أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یاباوکی مێردەکانیان ﴿أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾ یا کوڕەکانیان یا کوڕی مێردەکانیان ﴿أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ﴾ یا براکانیان یا کوڕی براکانیان ﴿أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ﴾ یا کوڕی خوشکەکانیان ﴿أَوْ نِسَائِهِنَّ﴾ یا ئافرەتانی (ئیماندار) ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ﴾ یا کەنیزەکەکانیان ﴿أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ﴾ یا ئەو شوێن کەوەر پیاوانەی کەبێ پێویستن لەئافرەت (وەك خزمەت کار و پیر و نەخۆش کەئارەزووی ژن و مێردایەتیان نییە) ﴿أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ﴾ یا ئەو منداڵە کوڕانەی کەئاگایان لە لەش و (عەورەتی) ئافرەتان نەبێت (باڵغ نەبووبن) ﴿وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ﴾ (ئافرەتان لەکاتی ڕۆشتن دا) قاچیان نەدەن بەزەوی دا ﴿لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ﴾ (تا دەنگی خڕخاڵ و پاوانەکانیان بیست و) بزانرێت ئەو جوانییەی بیپان کەشاردویانەتەوە ﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا﴾ هەمووتان تەوبە بکەن و بگەڕێنەوە بۆ لای خوا ﴿أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ ئەی ئیمان دارەکان ﴿لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ تا ڕزگار و سەرکەوتوو بن ﴿٣١﴾

﴿وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ﴾ ژن مارە بکەن بۆ پیاوانی بێ ژن و ژنانی بێ مێردیش بدەن بەشوو (مێرد) ﴿وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ
وَإِمَائِكُمْ﴾ هەروەها ئەوانەی ئیمان دار و چاکن لە کۆیلەکان (ژنیان بۆ بێنن) و کەنیزەکەکان (یش بدەن بەشوو) ﴿إِن
يَكُونُوا فُقَرَاءَ﴾ ئەگەر ئەوان هەژار و کەمدەست بن ﴿يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ خوا لە بەخشندەیی و بەهرەی خۆی دەوڵەمەندو
بێ نیازیان دەکات ﴿وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا (بەهرەی) فراوان و زانا و دانایە ﴿٣٢﴾ ﴿وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا﴾ وە
دەبێ ئەوانەی کە توانای (ئەرکی) ژن هێنانیان نییە پاکژ خۆیان رابگرن ﴿حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ﴾ هەتا خوا بەبەهرە(و
چاکەی) خۆی بێ نیازیان دەکات ﴿وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ﴾ وە ئەوانەی داوای نووسراو دەکەن (بۆ کڕینەوەی خۆیان)
﴿مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ لەبەندە و کەنیزەکەکانتان ﴿فَكَاتِبُوهُمْ﴾ ئەوە نووسراویان لەگەڵدا بنووسن (بۆ کڕینەوەی ئازاد
بوونی خۆیان) ﴿إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا﴾ ئەگەر خێرتان لەواندا بەدی دەکرد (کەسێکی بەتوانای دانی ئەو پارەی ئەبێ
بیدات بەخاوەنەکەی بۆ ئازاد بوونی) ﴿وَآتُوهُم مِّن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ﴾ وە لەو ماڵەی کە خوا پێیداون داوە پێیان بدەن
﴿وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ﴾ وە کەنیزەکەکانتان زۆر لێ مەکەن (ناچاریان مەکەن) ﴿عَلَى الْبِغَاءِ﴾ لەسەر زینا کردن ﴿إِنْ أَرَدْنَ
تَحَصُّنًا﴾ ئەگەر ئەوانیش ویستیان داوێن پاک بن ﴿لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ تا ماڵ و سامانی ژیانی دونیاتان دەست کەوێت
﴿وَمَن يُكْرِههُّنَّ﴾ جا هەر کەسێ ناچاریان بکات (زۆریان لێ بکات) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ مِن بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ﴾ ئەوجا بەراستی خوا
دوای لەو زۆر لێ کردنەیان ﴿غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ لێبووردەی میهرەبانە (بەو کەنیزەکانە کە زۆریان پێ کراوە) ﴿٣٣﴾
﴿وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ﴾ سوێند بەخوا بەراستی ئێمە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ﴾ چەند ئایەتێکی روون
کەرەوە ﴿وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ﴾ وە چەند سەربوردەو بەسەرهاتی ئەو گەلانەی لە پێش ئێوەوە بوون ﴿وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ﴾
هەروەها پەند و ئامۆژگاری بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿٣٤﴾ ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ خوا نوور و رووناکی بەو
رووناککەرەوەی ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿مَثَلُ نُورِهِ﴾ وێنەی رووناککردنەوەی خوا ﴿كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ﴾ وەک
تاقێک وایە چرایەکی تێدا بێت ﴿الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ﴾ ئەو چرایەش لەناو شووشەیەکدا بێت ﴿الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ﴾
ئەو شووشەیەش وەک ئەستێرەیەکی گەش و پرشنگدار بێت ﴿يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ﴾ ئەو چرایە) دادەگیرسێ
بە(رۆنی) درەختێکی زەیتوونی بەفەڕ و بەرەکەت ﴿لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ﴾ کە نە رۆژهەڵاتی بێ نە رۆژئاوایی بێ (سێبەر
نایگرێ بەکاتی هەڵهاتنی خۆر بەکاتی ئاوابوونی) ﴿يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ﴾ (رۆنەکەی ئەوەند پاک بێت، نزیکە رۆنەکەی
داگیرسێ ﴿وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ﴾ با ئاگریشی بەر نەکەوێ ﴿نُّورٌ عَلَىٰ نُورٍ﴾ رووناکی لەسەر رووناکی (رووناکی زەیت و
رووناکی ئاگر) ﴿يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ﴾ خوا هەر کەسێ بوێت رێنموونی دەکات بۆلای رووناکی (ئاینی) خۆی
﴿وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ﴾ وە خوا چەندین نموونە دەهێنێتەوە بۆ خەڵکی ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا زانا و ئاگادارە
بەهەموو شتێک ﴿٣٥﴾ ﴿فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ﴾ لەو مزگەوتانەدا خوا فەرمانی داوە ﴿أَن تُرْفَعَ﴾ کە بەگەورە و پاک رابگیرێ (بەرز و
بەند دروست بکرێن) ﴿وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ﴾ زیکر و یادی خوای تێدا بکرێ ﴿يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾ لەو
(مزگەوتانە)دا تەسبیحاتی خوا دەکەن بەبەیانیان و ئێواران ﴿٣٦﴾

﴿رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ﴾ پیاوانێک کە بازرگانی و کڕین و فرۆشتن بێ ئاگایان ناکات ﴿عَنْ ذِكْرِ
اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ﴾ لەیادی خواو نوێژ کردن و زەکات دان ﴿يَخَافُونَ يَوْمًا﴾ لە ڕۆژێک دەترسن
(ڕۆژی قیامەت) ﴿تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ﴾ دڵ و چاوەکان تیایدا (دەگۆڕێن و) سەرەژێر دەبن (37)
﴿لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا﴾ تا خوا پاداشتیان بداتەوە بەپاداشتی چاکترین ئەوەی کردویانە ﴿وَيَزِيدَهُمْ
مِنْ فَضْلِهِ﴾ وە (بێجگە لەپاداشتەکەیان) لەفەزڵی خۆیەوە زیادەشیان دەداتێ ﴿وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ﴾ وە خوا
ڕزق و ڕۆزی (پاداشت) دەدا بەهەر کەس بیەوێ ﴿بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەبێ ژمار بێ سنوور (38) ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾
وە ئەوانەی کە بێ بڕوان ﴿أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ﴾ کردەوە (چاکە) کانیان وەک سەرابێک و بە (سەراب ئەڵێن کە کاتی
زۆر گەرما لەبیاباندا وەک ئاو دێتە پێش چاو) ﴿بِقِيعَةٍ﴾ لەبیابانێکدا (بریسکە بداتەوە) ﴿يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ
مَاءً﴾ (کەسێکی) زۆر تینوو بەئاوی دەزانێ (لەدوورەوە) ﴿حَتَّى إِذَا جَاءَهُ﴾ (بەپەلە بەرەو ئاو دەڕوات) کاتێ
دەگاتە لای ﴿لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا﴾ هیچ بەدی ناکات ﴿وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ﴾ (لەقیامەت کافر) دەبینێ خوا ئامادەیە
لەلایدا ﴿فَوَفَّاهُ حِسَابَهُ﴾ ئەمجا خوا بە تەواوی پاداشتی (کردەوەکانی) دەداتێ ﴿وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾
وە خوا بە پەلەو خێرا حسابە لەلێپرسینەوەدا (39) ﴿أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ﴾ یا (کردەوەی بێ بڕوایان) وەک چەند
تاریکییەک وایە لەناو دەریایەکی قووڵدا ﴿يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ﴾ کەشەپۆل لەسەرشەپۆل دایپۆشیبێت
﴿مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ﴾ لەسەر ئەو (شەپۆلە) یشەوە هەورێکی ڕەشی (باراناوی) بێت ﴿ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ﴾
تاریکییەکان بێتە سەر یەکتری ﴿إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا﴾ ئەگەر دەستی دەربێنێ نزیکە دەستی خۆی
نەبینێت (لەبەر تاریکی) ﴿وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا﴾ جا هەر کەس خوا نووری (ئیمانی) پێ نەبەخشیبێ
﴿فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ﴾ ئەوەی ڕووناکی بێت نییەتی (40) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نابینی (نازانی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان هەموو ئەوانەی لەئاسمانەکان و ڕووی زەوین تەسبیحاتی خوا دەکەن ﴿وَالطَّيْرُ صَافَّاتٍ﴾
هەروەها باڵندەکان کاتی باڵیان کردۆتەوە (بەئاسماندا تەسبیحاتی خوا دەکەن) ﴿كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ﴾
هەر یەک بەمانە نوێژ (دوعا) و تەسبیحاتی خۆی دەزانی ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ وە خوا بەوەی دەیکەن زانا
و ئاگادارە (41) ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ تەنها بۆ خوایە خاوەنیەتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾
و گەڕانەوەش هەر بۆلای خوایە (42) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نازانی (نابینی) ﴿أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا﴾ کەخوا پەڵەهەورەکان
دەبات (بەئاسماندا) بە هێواشی ﴿ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ﴾ پاشان ئەو (پەڵە هەور) انە پەیوەست دەکات بەیەکەوە
﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا﴾ دوایی دەیان خاتە سەر یەکتری ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ﴾ ئەمجا دەبینی دڵۆپە باران ﴿يَخْرُجُ مِنْ
خِلَالِهِ﴾ لەنێو هەورەکەوە دەبارێ ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ﴾ وە لە ئاسمانەوە لە هەورەکان کەوەک
کێوی تەزرە دەبارێنی ﴿فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ ئەمجا تووشی زیان دەبێ بەم (تەزرەیە) هەر کەسی خۆی بیەوێت
﴿وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ﴾ وە لای دەدات لە هەر کەسێ کەخۆی بیەوێ ﴿يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ﴾ نزیکە
ڕووناکی و شەوقی چەخماخە(ی هەورە) کە(بینای) چاوەکان ببات (43)

﴿يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ خوا شەو و ڕۆژ دەگۆڕێت (بەکورت و درێژ کردنیان یا بە ڕۆژ بوونەوەو شەو
داهاتن) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەمەدا ﴿لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ﴾ پەندێك هەیە بۆ خاوەن ژیرییەکان (٤٤)
﴿وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّاءٍ﴾ وە خوا هەموو زیندەوەرێکی لەئاو دروست کردووە ﴿فَمِنْهُم مَّن يَمْشِي عَلَىٰ بَطْنِهِ﴾
ئەمجا هەندێ لەوانە لەسەر سکی دەڕوات ﴿وَمِنْهُم مَّن يَمْشِي عَلَىٰ رِجْلَيْنِ﴾ وە هەندێکی تریش لەسەر
دوو قاچ دەڕوات ﴿وَمِنْهُم مَّن يَمْشِي عَلَىٰ أَرْبَعٍ﴾ وە هەشیانە لەسەر چوار پێ دەڕوات ﴿يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾
خوا هەرچی بوێ دروستی دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا دەسەڵاتی بەسەر هەموو
شتێکدا هەیە (٤٥) ﴿لَّقَدْ أَنزَلْنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە دابەزاندوومانەتە خوارەوە ﴿آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ﴾
چەند ئایەتێکی ڕوون کەرەوە ﴿وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ وە خواش هەر کەسی بوێ ڕێنموونیی دەکات
﴿إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست (٤٦) ﴿وَيَقُولُونَ آمَنَّا﴾ وە ئەوانە دەڵێن بڕوامان هێناوە
﴿بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا﴾ بەخوا و بەپێغەمبەر و گوێڕایەڵیمان کردووە ﴿ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ پاشان
کۆمەڵێک لەوان پشتی تێ دەکەن ﴿مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ﴾ لەپاش ئەوەی (ووتیان بڕوامان هێناوە)
﴿وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ﴾ وە ئەوانە (لەڕاستیدا) ئیماندار نین (٤٧) ﴿وَإِذَا دُعُوا﴾ وە کاتێ بانگ بکرێن
﴿إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بۆ لای (شەریعەتی) خوا و پێغەمبەر ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی حوکم بکات
لەنێوانیاندا ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم مُّعْرِضُونَ﴾ یەکسەر کۆمەڵێك لەوانە ڕوو وەردەگێڕن (٤٨) ﴿وَإِن يَكُن لَّهُمُ الْحَقُّ﴾
بەڵام ئەگەر (لەحوکم دانەکەدا) حەقەکە بۆ ئەوان بێت ﴿يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ﴾ دێن بۆ لای (حوکمەکە)
بەپەڕی ملکەچی یەوە (٤٩) ﴿أَفِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئایا دڵەکانیان نەخۆشی تێدایە ﴿أَمِ ارْتَابُوا﴾ یا بەگوماندا
بوون ﴿أَمْ يَخَافُونَ أَن يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ﴾ یان دەترسن خوا و پێغەمبەرەکەی ﷺ ستەمیان لێ بکەن
﴿بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ (نەخێر هیچ لەوانە نییە) بەڵکو ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن (٥٠) ﴿إِنَّمَا كَانَ
قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ قسەی ئیمانداران تەنها ئەمەیە ﴿إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کاتێ بانگ بکرێن بۆ لای
(بەرنامەی) خوا و پێغەمبەرەکەی ﷺ ﴿لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی بڕیار بدات لەنێوانیاندا ﴿أَن يَقُولُوا
سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ کە دەڵێن بیستمان و گوێڕایەڵین ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانەن ڕزگاربوون
(٥١) ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ جا هەر کەس گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿وَيَخْشَ اللَّهَ
وَيَتَّقْهِ﴾ وە لەخوا بترسێ و خۆی لە(سەرپێچی) خوا بپارێزێ ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ ئەوە بەڕاستی
هەر ئەوانە سەرکەوتوون (٥٢) ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ﴾ (دوو ڕووەکان) سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿جَهْدَ
أَيْمَانِهِمْ﴾ بەتەواو بەپەڕی سوێند خواردنیان ﴿لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ﴾ کە ئەگەر فەرمانیان پێ بدەیت
(بە دەرچوون بۆ غەزا) بێگومان دەردەچن ﴿قُل لَّا تُقْسِمُوا﴾ بڵێ سوێند مەخۆن ﴿طَاعَةٌ مَّعْرُوفَةٌ﴾
ملکەچی و گوێڕایەڵی ئێوە زانراوە (قسەتان پێچەوانەی کردارتانە) ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بەڕاستی خوا
﴿خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ ئاگادارە بەو کردەوانەی دەیکەن (٥٣)

﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ بڵێ فەرمانبەرداری خوا و فەرمانبەرداری پێغەمبەر ﷺ بن ﴿فَإِن تَوَلَّوْا﴾ ئەمجا ئەگەر پشتیان هەڵکرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ﴾ ئەوە ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنها بەرپرسیارە لەوەی دراوە بەسەریدا (کە گەیاندنی پەیامی خوایە) ﴿وَعَلَيْكُم مَّا حُمِّلْتُمْ﴾ وە ئێوەش بەرپرسن لەوەی دراوە بەسەرتاندا (کە باوەڕهێنانە) ﴿وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا﴾ وە ئەگەر گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن، ئەوە هیدایەت وەردەگرن ﴿وَمَا عَلَى الرَّسُولِ﴾ وە پێغەمبەر هیچی لەسەر نی یە ﴿إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ بێجگە لە گەیاندنی ڕوون و ئاشکرا (ی پەیامی خوا) ﴿٥٤﴾ ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ﴾ خوا بەڵێنی داوە بەو کەسانەتان کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە کردەوەی چاکەکانیان کردووە ﴿لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ کە بێگومان دەیانکاتە جێ نشین (خەڵکی تر) لە زەویدا ﴿كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەروەك ئەوانی (ئیمانداری) پێش ئەمانی کردە جێ نشین ﴿وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ﴾ وە ئایینەکەیان بۆ دەچەسپێنێ ﴿الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ﴾ ئەو (ئایینە)ی کە خوا پێی ڕازی بووە بۆیان ﴿وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا﴾ وە ترس و بیمیان بۆ دەگۆڕێ بە ئاسایش و ئارامی ﴿يَعْبُدُونَنِي﴾ (لەو کاتەدا ئیتر) هەر من دەپەرستن و ﴿لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا﴾ هیچ هاوبەشێکم بۆ بڕیار نادەن ﴿وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەر کەس بێ بڕوا بێ دوای ئەوە (بەدی هاتنی بەڵێنەکان) ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر ئەوانەن دەرچوو لە ڕێگەی خوا ﴿٥٥﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ بەجێ بێنن ﴿وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ و زەکات بدەن ﴿وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ و گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا خوا ڕەحمتان پێ بکات ﴿٥٦﴾ ﴿لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕن وا نەزانی ﴿مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لە تۆڵەی خوا ڕزگاریان دەبێ لە زەویدا ﴿وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ﴾ و ئەوان جێگایان ئاگرە ﴿وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چ سەرئەنجامێکی بەد و خراپە ﴿٥٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لِيَسْتَأْذِنكُمُ﴾ دەبێ مۆڵەتتان لێ وەرگرن ﴿الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ﴾ ئەو کەسانەی بەندەی ئێوەن (بەندەکانتان) ﴿وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنكُمْ﴾ هەروەها منداڵەکانتان کە هێشتا باڵغ نەبوون ﴿ثَلَاثَ مَرَّاتٍ﴾ لە سێ کاتدا (بۆ چوونە ژووری نوستنی ژن و مێرد) ﴿مِّن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ﴾ لە پێش نوێژی بەیانی ﴿وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ الظَّهِيرَةِ﴾ وە کاتێ پۆشاکتان دادەنێن (لادەبەن لەبەرتان دا) لە کاتی نیوەڕۆدا، ﴿وَمِن بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ﴾ و لە پاش نوێژی عیشا (خەوتنان) ﴿ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ﴾ ئەم سێ کاتە کاتی خۆ دەرخستنە بۆتان دروستە ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ﴾ دوا ئەم سێ کاتە (بێ مۆڵەت وەرگرتن) نە بۆ ئێوە و نە بۆ ئەوان هیچ گوناهێك نی یە (مۆڵەت وەرنەگرن) ﴿طَوَّافُونَ عَلَيْكُم﴾ (چونکە) ئەوان زۆر بە دەورو بەرتاندا دێن (بۆ خزمەت کردنتان) ﴿بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئێوە لەگەڵ یەکتردا تێکەڵن ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ بەو جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاردروستە ﴿٥٨﴾

﴿وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنكُمُ الْحُلُمَ﴾ وەکاتێ کە منداڵەکانتان باڵغ بوون ﴿فَلْيَسْتَأْذِنُوا﴾ ئەوسا دەبێ مۆڵەت وەربگرن ﴿كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وەکو چۆن کەسانی پێش ئەمان مۆڵەتیان وەردەگرت (لەهەموو کاتێکدا) ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ ئابەم جۆرە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمْ آيَاتِهِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وەخوا زانای دانایە ﴿٥٩﴾ ﴿وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ﴾ وەئافرەتانی پیر و لەکارکەوتوو ﴿اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا﴾ ئەو ئافرەتانەی ئومێدی شوکردنیان نەماوە ﴿فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهێکیان لەسەر نییە ﴿أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ﴾ کە (هەندێک لە) پۆشەکانیان لابەرن ﴿غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ﴾ بەڵام زینەت و جوانیان دەرنەخەن ﴿وَأَن يَسْتَعْفِفْنَ﴾ خۆ ئەگەر لاینەبەن و پۆشتە بن ﴿خَيْرٌ لَّهُنَّ﴾ ئەوە چاکترە بۆیان ﴿وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بیسەری زانایە ﴿٦٠﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ کوێر گوناهی لەسەر نییە ﴿وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾ و شەل گوناهی لەسەر نییە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها نەخۆش گوناهی لەسەر نییە (ئەم جۆرە کەسانە گوناهیان نییە بۆیان نان خواردن لەگەڵ کەسانی ساغدا) ﴿وَلَا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ﴾ وە بۆ ئێوەش گوناه نییە ﴿أَن تَأْكُلُوا مِن بُيُوتِكُمْ﴾ کە لەماڵەکانی خۆتان نان بخۆن (ماڵی منداڵ و خێزانەکانتان هەر بەماڵی خۆتان دادەنرێ) ﴿أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ﴾ یا (نان بخۆن لە)ماڵی باوکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ یا ماڵی دایکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ﴾ یا ماڵی براکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ﴾ یا ماڵی خوشکەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ﴾ یا ماڵی مامەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ﴾ یا ماڵە پورەکانتان (خوشکانی باوک) ﴿أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ﴾ یا ماڵی خاڵەکانتان ﴿أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ﴾ یا ماڵی پورەکانتان (خوشکانی دایک) ﴿أَوْ مَا مَلَكْتُم مَّفَاتِحَهُ﴾ یا ئەو ماڵانەی کەکلیلەکانیان بەلای ئێوەیە ﴿أَوْ صَدِيقِكُمْ﴾ یا ماڵی برادەر و هاوڕێتان ﴿لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ هیچ گوناهتان لەسەر نییە ﴿أَن تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا﴾ بەکۆمەڵ یا بەتەنیا نان بخۆن ﴿فَإِذَا دَخَلْتُم بُيُوتًا﴾ جا کاتێ چوونە (هەر ماڵێک لە) ماڵان ﴿فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ﴾ ئەوە سەلام لەیەکتر بکەن (لەوانەی کەوەک خۆتان وان) ﴿تَحِيَّةً مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ بەسەلام کردنێک لەلایەن خواوە (هاتووە) ﴿مُبَارَكَةً طَيِّبَةً﴾ سەلامێکی جوان وچاک و پاک ﴿كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ ئاموشێوە خوا ڕوونی دەکاتەوە ﴿لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ ئایەتەکانی بۆ ئێوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بەڵکو ژیریتان بخەنە کار و بیر بکەنەوە ﴿٦١﴾

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی ئیمانداران تەنها ئەوانەن ﴿آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەبڕوایان بەخوا و
پێغەمبەرەکەی هێناوە ﴿وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ﴾ وەهەر کاتێك لەگەڵ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) دابن ﴿عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ﴾
لەکارێکی گرنگدا کەکۆیان دەکاتەوە (وەك غەزا و جومعە و جەژن) ﴿لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ﴾ ناڕۆن
بە هیچ لایەکدا، هەتا مۆڵەت لەپێغەمبەر ﷺ وەرنەگرن ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ﴾ بێگومان ئەوانەی
مۆڵەتت لێ وەردەگرن ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەوانە کەسانێکن کەبڕوایان هەیە
بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ﴾ جا هەر کاتێ ئەوانە داوای مۆڵەتیان لێ کردیت ﴿لِبَعْضِ
شَأْنِهِمْ﴾ بۆ هەندێ ئیش و کاری تایبەتی خۆیان ﴿فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ﴾ ئەوە هەر کامێان خۆت
ویستت مۆڵەتی بدە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهَ﴾ وە داوای لێبووردنیان بۆ بکە لەخوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾
بەڕاستی خوا لێبووردەی میهرەبانە ﴿٦٢﴾ ﴿لَّا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ﴾ بانگ کردنی پێغەمبەر ﷺ
لەناو خۆتاندا دامەنێن (مەبێ) ﴿كَدُعَاءِ بَعْضِكُم بَعْضًا﴾ وەك بانگ کردنی خۆتان بەیەکتری (دەبێت
بەڕێزەوە بانگ بکرێت وەك ئەی پێغەمبەر یا رسول الله ﷺ) ﴿قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا
دەزانێ و ئاگادارە بەوانەی ﴿يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا﴾ لەئێوە (بەبێ مۆڵەت) لەپەنای خەڵکی ترەوە
دەردەچن بەدزییەوە ﴿فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ﴾ جا باترسن ئەوانەی ﴿يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ﴾ کەپێچەوانەی
فەرمانی پێغەمبەر ﷺ دەکەن ﴿أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ﴾ کە (لەدونیادا) بەڵا و تاقیکردنەوەیەکیان تووش بێت
﴿أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ یا سزایەکی سەختیان تووش بێ (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٦٣﴾ ﴿أَلَا إِنَّ لِلَّهِ﴾ بێداربەوە
بەڕاستی ئەمەش بۆ خوایە ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی کە لە ئاسمانەکان و زەویدایە ﴿قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنتُمْ
عَلَيْهِ﴾ بێگومان خوا ئاگادارە بەتەواوی ئەو شتانەی ئێوەی لەسەرن، وە بەو (کارانەیشی کە دەیکەن)
﴿وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ﴾ ئەو ڕۆژەش کەدەگەڕێنرێنەوە لای خوا ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ ئەوسا ئاگاداریان
دەکاتەوە بەو کردەوانەی کردوویانە ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك ئاگادارە ﴿٦٤﴾

سورەتی ﴿الْفُرْقَانِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ الَّذِي﴾ گەورە و پیرۆزە ئەو زاتەی ﴿نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِ﴾ کەفورقان (قورئان)ی بۆ سەر
بەندەی خۆی ناردۆتە خوارەوە ﴿لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا﴾ تا ترسێنەر بێت بۆ هەموو جیهانیان ﴿١﴾
﴿الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەو زاتەی کەدەسەڵات و موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هی ئەوە
﴿وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا﴾ و هیچ منداڵی بۆ خۆی بڕیار نەداوە ﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ﴾ و کەس هاوبەشی
نییە لە فەرمانڕەوایی و موڵك و دارییدا ﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ وە هەموو شتێکی دروست کردووە
﴿فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا﴾ وە ئەندازەی بۆ دیاری کرد (لە هەموو ڕوویەکەوە) بەچاکی ﴿٢﴾

﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً﴾ بێجگە لەخوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان بڕیار داوە ﴿لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا﴾
کەهیچ شتێک دروست ناکەن ﴿وَهُمْ يُخْلَقُونَ﴾ بەڵکو خۆشیان دروست کراون ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ﴾
دەسەڵاتیان نی یە بۆ خۆیان ﴿ضَرًّا وَلَا نَفْعًا﴾ نەزیان نەسوودو قازانج (بگەیەنن) ﴿وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا
وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا﴾ هەروەها مردن و ژیان و زیندوو بوونەوەی خۆیان بەدەست نییە ﴿٣﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ
كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کەبێ بڕوا بوون دەیان ووت ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) هیچ نییە
جگە بەدرۆیەکی گەورە کەموحەممەد ﷺ هەڵی بەستووە ﴿وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ﴾ وە کەسانی تر
بۆ ئەو (هەڵبەستنە) یارمەتیان داوە ﴿فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە ستەم و بوهتانێکی
گەورەیان کردووە ﴿٤﴾ ﴿وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ وە(بێ بڕوایان) دەیان ووت (ئەم قورئانە) بەسەرهات
و داستانی پێشووەکانە ﴿اكْتَتَبَهَا﴾ (موحەممەد ﷺ) داوای کردووە بۆی بنووسن ﴿فَهِيَ تُمْلَىٰ عَلَيْهِ﴾
ئەمجا دەخوێندرێتەوە بەسەریدا ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بەبەیانیان و ئێواراندا ﴿٥﴾ ﴿قُلْ أَنزَلَهُ الَّذِي﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زاتێ ناردویەتی یە خوارەوە ﴿يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کە هەموو
نهێنی ئاسمانەکان و زەوی دەزانێت ﴿إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) لێبووردەی
میهرەبانە ﴿٦﴾ ﴿وَقَالُوا مَالِ هَٰذَا الرَّسُولِ﴾ (بێ بڕوایان) دەیان ووت ئەمە چۆن پێغەمبەرێکە ﴿يَأْكُلُ
الطَّعَامَ﴾ خواردن دەخوات ﴿وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ﴾ وە بەبازاڕدا دەڕوات ﴿لَوْلَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ﴾ بۆچی
فریشتەیەک نەنێردراوەتە خوارەوە بۆ لای ﴿فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا﴾ بۆ ئەوەی لەگەڵیدا ترسێنەر بێ ﴿٧﴾
﴿أَوْ يُلْقَىٰ إِلَيْهِ كَنزٌ﴾ یا گەنجینەیەکی (لەئاسمانەوە) بۆ فڕێ بدرایە ﴿أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا﴾
یا باخێکی بوو یە لێی بخواردایە ﴿وَقَالَ الظَّالِمُونَ﴾ وە ستەمکاران (بێ بڕوایان) دەیان ووت
(بەئیمانداران) ﴿إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا﴾ ئێوە تەنها شوێن پیاوێکی جادوو لێکراو کەوتوون
﴿٨﴾ ﴿انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ﴾ سەیر کە چۆن نموونەی (پووچ) بۆ تۆ دێننەوە ﴿فَضَلُّوا﴾
بەو هۆیەوە گومڕا بوون ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا﴾ ئیتر ناتوانن ڕێگای حەق و ڕاستی بدۆزنەوە ﴿٩﴾
﴿تَبَارَكَ الَّذِي إِن شَاءَ﴾ گەورە و پیرۆزە ئەو زاتەی ئەگەر بیەوێ (لەدونیادا) ﴿جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِّن ذَٰلِكَ﴾
چاکتر لەوە(ی بێ بڕوایان دەڵێن) بۆت ساز دەدات ﴿جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ باخانێک
کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَيَجْعَل لَّكَ قُصُورًا﴾ وە چەند کۆشکێک بۆ بەرهەم دێنێ ﴿١٠﴾
﴿بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ﴾ (ڕاست ناکەن وانییە) بەڵکو ئەوانە باوەڕیان بەڕۆژی دوایی نییە ﴿وَأَعْتَدْنَا لِمَن
كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ﴾ وە ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ کەسێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی نەبێ ﴿سَعِيرًا﴾ ئاگری
هەڵگیرساو ﴿١١﴾

﴿إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ کاتێ (ئەم ئاگرە) لەدوورەوە ئەوان دەبینێت ﴿سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا﴾ گرکە
وەڵەی گڕ وبڵێسەی دەبیستن (کە نیشانەی ڕق و قینی زوریەتی لێیان) ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا﴾
وەکاتێ فڕێ دەدرێنە جێگایەکی تەسک لەدۆزەخدا ﴿مُّقَرَّنِينَ﴾ بەجووت کراوی دەست و قاچ
وەپێیان لەکوت و زەنجیردا (یا لەشیان بەکوت و زەنجیر پێکەوە بەستراوە) ﴿دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا﴾ لەوێدا
داوای تیاچوون و مردن دەکەن ﴿١٣﴾ ﴿لَّا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا﴾ ئەمڕۆ داوای تەنیا مردنێک مەکەن
﴿وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا﴾ بەڵکو داوای مردنی زۆر بکەن ﴿١٤﴾ ﴿قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ﴾ بڵێ ئایا ئەمە چاکترە ﴿أَمْ
جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ یا ئەو بەهەشتە هەمیشەییەی کەبەڵێن دراوە بەپارێزکاران ولەخواترسان
﴿كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا﴾ کەپاداشت وسەرئەنجام وئاکامیانە ﴿١٥﴾ ﴿لَّهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ﴾ لەو (بەهەشتە)
دا هەرچیان بوێ هەیە ﴿خَالِدِينَ﴾ بەهەمیشەیی و بێ بڕانەوە ﴿كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ وَعْدًا مَّسْئُولًا﴾ ئەوە
بەڵێنێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ئەو لێی بەرپرسیارە ﴿١٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ﴾ وە ئەو ڕۆژەی خوا ئەو
(بت پەرست) انە کۆدەکاتەوە ﴿وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەگەڵ ئەو پەرستراوانەی کەپەرستوویان
جگە لەخوا ﴿فَيَقُولُ أَأَنتُمْ﴾ ئەمجا خوا (بە پەرستراوەکان) دەڵێ ئایا ئێوە ﴿أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَٰؤُلَاءِ﴾
ئەو بەندانەی منتان گومڕا کرد ﴿أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ﴾ یا خۆیان ڕێگای (ڕاستیان) ونکرد و گومڕا بوون
﴿١٧﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (پەرستراوەکان) دەڵێن پاک و بێگەردی بۆ تۆ ﴿مَا كَانَ يَنبَغِي لَنَا﴾ بۆ ئێمە شایستە
نەبووە ﴿أَن نَّتَّخِذَ مِن دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ﴾ کەجگە لەتۆ پەرستراوێک بۆ خۆمان دابنێین ﴿وَلَٰكِن مَّتَّعْتَهُمْ
وَآبَاءَهُمْ﴾ بەڵام سامان و بەهرەمەندیت دا بەئەوان و باوو باپیرانیان ﴿حَتَّىٰ نَسُوا الذِّكْرَ﴾ هەتا (وایان
لێهات) یادی تۆیان لەبیر چوو ﴿وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا﴾ وە ئەوانە کۆمەڵێکی تیاچووی بێ خێر بوون ﴿١٨﴾
﴿فَقَدْ كَذَّبُوكُم بِمَا تَقُولُونَ﴾ (خوا بەبت پەرستەکان دەڵێ) جا بێگومان پەرستراوەکانتان ئێوەیان
بەدرۆ خستەوە لەو قسانەی کەدەتان کرد ﴿فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا﴾ ئەمجا نەدەتوانن (سزای
خوا) لەخۆتان لادەن نەدەتوانن یارمەتی (خۆتان) بدەن ﴿وَمَن يَظْلِم مِّنكُمْ﴾ وە هەر کەس
لەئێوە ستەم بکات (هاوەڵ بۆ خوا دابنێ) ﴿نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا﴾ سزایەکی گەورەی پێ دەچەژێنین ﴿١٩﴾
﴿وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ئێمە پێش تۆ هیچ کام لەپێغەمبەرانمان نارد بێت ﴿إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ
الطَّعَامَ﴾ بێگومان ئەوان خواردنیان خواردووە ﴿وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ﴾ و بە بازاڕدا ڕۆشتوون
﴿وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً﴾ وە ئێمە هەندێک لەئێوەمان کردە هۆی تاقیکردنەوەی هەندێکی
ترتان ﴿أَتَصْبِرُونَ﴾ ئایا خۆ دەگرن ﴿وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا﴾ وە پەروەردگارت بینایە (بەهەموو
شتێک) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا﴾ وە ئەوانەی کە بەهیوای دیداری ئێمەنین (لەڕۆژی دوایی دا) دەڵێن
﴿لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ﴾ ئەوە بۆ فریشتە نانێردرێتە خوارەوە بۆ سەرمان ﴿أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا﴾ یاخود
پەروەردگارمان نابینین ﴿لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنفُسِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوانە لەدەروونی خۆیاندا
خۆیان بەگەورە دەزانی ﴿وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا﴾ وە سەرکەشییەکی گەورەیان کرد ٢١ ﴿يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ﴾
ئەو ڕۆژەی فریشتەکان دەبینن (کاتی مردن یاقیامەت) ﴿لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ ئەو ڕۆژەدا هیچ
مژدەیەك بۆتاوانباران نی یە ﴿وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَّحْجُورًا﴾ وە دەڵێن (پەنامان بەخوا) بەپەنادانی پارێزراو ٢٢
﴿وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ﴾ هاتین هەر کردەوەیەکیانکردبوو ﴿فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنثُورًا﴾ هەموویمان وەکو
تۆزی پەرش وبڵاوێ کرد ٢٣ ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ﴾ بەهەشتی یەکان لەو ڕۆژەدا ﴿خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا﴾
لەچاکترین جێگادان ﴿وَأَحْسَنُ مَقِيلًا﴾ وە لەباشترین شوێنی حەسانەوە(ی نیوەڕوان)دان ٢٤ ﴿وَيَوْمَ
تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ﴾ وە ڕۆژێ ئاسمان لەت دەبێ لەگەڵ هەورێکی سپی (هەموو ئاسمان دەگرێتەوە)
﴿وَنُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنزِيلًا﴾ وە فریشتەکان دەنێردرێنە خوارەوە کۆمەڵ کۆمەڵ ٢٥ ﴿الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ
لِلرَّحْمَٰنِ﴾ ئەو ڕۆژەدا فەرمانڕەوایەتی تەنها بۆ خوای میهرەبانە ﴿وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا﴾ ئەو
ڕۆژە ڕۆژێکی زۆر سەختە لەسەر بێ باوەڕان ٢٦ ﴿وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ﴾ وە ڕۆژێکە کەستەمکار
قەپ دەکات بەهەردوو دەستی خۆیدا ﴿يَقُولُ يَا لَيْتَنِي﴾ و دەڵێ خۆزگە ﴿اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا﴾
لەگەڵ پێغەمبەردا ڕێگای ڕاستم بگرتایەتەبەر ٢٧ ﴿يَا وَيْلَتَىٰ﴾ ئای تیاچوون بۆ من ﴿لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا
خَلِيلًا﴾ خۆزگە فلان کەسم نەکردایە بەهاوەڵ و خۆشەویستی خۆم ٢٨ ﴿لَّقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ﴾
بەڕاستی ئەو(کەسەی کردم بەهاوەڵ) منی لەقورئان وێڵ کرد ﴿بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي﴾ دوا ئەوەی قورئانم پێ
گەیشت(و باوەڕم پێ هێنا) ﴿وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا﴾ وە شەیتان هەمیشە پشت تێکەرو پشت
بەردەرە بۆ ئادەمیزاد ٢٩ ﴿وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ﴾ وە پێغەمبەر (ﷺ) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنَّ قَوْمِي﴾
بەڕاستی قەومەکەم (قورەیش) ﴿اتَّخَذُوا هَٰذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا﴾ ئەم قورئانەیان واز لێهێناوەو گوێی پێ
نەدەن ٣٠ ﴿وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ﴾ ئا بەو جۆرە (موحەممەد ﷺ) کەدژایەتی تۆ دەکرێ) دامان
ئەوە بۆ هەموو پێغەمبەرێك ﴿عَدُوًّا مِّنَ الْمُجْرِمِينَ﴾ دوژمنێك لەتاوانباران ﴿وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا﴾
بەسە پەروەردگارت ڕێنموونی کەرو یارمەتی دەرت بێ ٣١ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوا
بوون دەیان ووت ﴿لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً﴾ بۆچی (موحەممەد ﷺ) هەموو قورئانی بەیەك
جارێ بۆ دانەبەزێنراوە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئاوەجۆرە(دامانەزراندووە) ﴿لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ﴾ بۆ ئەوەی دڵی تۆ
(ئەی موحەممەد ﷺ) بەو قورئانە دامەزراوو بەهێز بکەین ﴿وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا﴾ وە(بەو بۆنەیەوە)
ئایەتانی خۆمم بۆ ناردی بەرەبەرە ٣٢

﴿وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ﴾ هەر نموونەو مەسەلێک بۆ تۆ بێنن (لە ڕەخنەو پێشیارە نابەجێکانیان) ﴿إِلَّا جِئْنَاكَ
بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا﴾ ئێمە وەڵامەکەیمان بۆ تۆ هێناوە بەڕاستی و جوانترین ڕوون کردنەوە ﴿٣٣﴾
﴿الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ ئەو کەسانەی کەسەر و چاویاندا دەبرێن (ڕادەکێشرێن)
بۆ دۆزەخ ﴿أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا﴾ ئەوانە خراپترین جێگایان بۆ هەیە ﴿وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ وە ڕێگاشیان وون
کردووە (گومڕاترن) ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەموسا
﴿وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا﴾ وە هارونی برایشمان کردە یاریدەدەری ﴿٣٥﴾ ﴿فَقُلْنَا اذْهَبَا﴾
ئەمجا وتمان هەردووکتان بڕۆن ﴿إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ بۆ سەر ئەو گەلەی کەباوەڕیان
بەئایەتەکانی ئێمە نی یە و بەدرۆی دەزانن ﴿فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا﴾ ئەوسا لەناومان بردن بەلەناوبردنێکی
زۆر خراپ ﴿٣٦﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ﴾ گەلی نوحیش کاتێ پێغەمبەرانیان بە درۆزانی
﴿أَغْرَقْنَاهُمْ﴾ (لەئاوی لافاوە) نوقمان کردن ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً﴾ وە کردمانن بەپەند عیبرەت بۆ
خەڵک ﴿وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ستەمکاران ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾ سزای سەخت ﴿٣٧﴾
﴿وَعَادًا وَثَمُودَ وَأَصْحَابَ الرَّسِّ﴾ و گەلی عاد و سەمود و خاوەنی چاڵ و بیرەکان ﴿وَقُرُونًا بَيْنَ ذَٰلِكَ كَثِيرًا﴾
وەزۆر گەلی تر کە لەنێوانیان دا بوون (لەناومان بردن) ﴿٣٨﴾ ﴿وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ﴾ وەبۆ هەموویان
چەندین نموونەمان هێنایەوە (بەلام بیریان نەکردەوە) ﴿وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا﴾ وە هەموویانمان لەناوبرد
بە لەناوبردنێکی خراپ ﴿٣٩﴾ ﴿وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئەوان (قورەیش) تێپەڕبوون
بەلەو شارەدا (سەدوم) ﴿الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ﴾ کەبارانی شەڕ (بەرد)ی بەسەردا بارێنرابوو ﴿أَفَلَمْ
يَكُونُوا يَرَوْنَهَا﴾ ئایا ئەوان ئەو (شارەبەردبارانکراوە)یان نەبینیوە ﴿بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا﴾
(وانی یە بینیویانە) بەڵکو ئەوان بەئەمای زیندوو بوونەوە نین ﴿٤٠﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْكَ﴾ وە(ئەی موحەممەد
ﷺ) کاتێ تۆ بینن ﴿إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا﴾ بەس گاڵتەت پێ دەکەن ﴿أَهَٰذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا﴾
و (دەڵێن) ئائەمەیە خوا ناردویەتی بەپێغەمبەر ﴿٤١﴾ ﴿إِن كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا﴾ (وەدەڵێن) نزیک
بوو لە پەرستراوەکانمان لامان بدات ﴿لَوْلَا أَن صَبَرْنَا عَلَيْهَا﴾ ئەگەر لەسەر (پەرستنی)یان خۆ گر
نەبوونایە ﴿وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لە داهاتوودا دەزانن ﴿حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ﴾ کاتێ سزا(ی خوا) دەبینن
﴿مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ کێ (گومڕا ترە) ڕێگای وون کردووە ﴿٤٢﴾ ﴿أَرَأَيْتَ﴾ ئایە دیت ﴿مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ﴾
ئەو کەسەی هەواو ئارەزووی خۆی کردوتە پەرستراوی خۆی ﴿أَفَأَنتَ﴾ ئایا تۆ ﴿تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا﴾
ئەبیتە پارێزەر بۆ ئەو (کەشوێنی ئارەزووی نەکەویت)؟ ﴿٤٣﴾

﴿أَمْ تَحْسَبُ﴾ ئایا وا دەزانی ﴿أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەی ئەوانە دەبیستن یا تێدەگەن
﴿إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ﴾ ئەوانە هەر وەك ئاژەڵن ﴿بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾ بەڵكو ئەوان گومڕاتریشن ﴿٤٤﴾
﴿أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ ئایا نابینی پەروەردگارت ﴿كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ﴾ چۆن سێبەری درێژ کردووەتەوە (لەمانگی
بەیانیەوە تا خۆر هەڵدێ) ﴿وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا﴾ ئەگەر بیویستایە ڕای دەگرت وەستاوی
(سێبەرەکە بەردەوام دەبوو) ﴿ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ﴾ لەپاشان خۆرمان کردە ﴿عَلَيْهِ دَلِيلًا﴾ بەڵگە لەسەر
ئەو (سێبەرە چونکە ئەگەر خۆر نەبێت سێبەر ناناسرێت) ﴿٤٥﴾ ﴿ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا﴾ پاشان ئەو سێبەرە
بۆلای خۆمان دەبەینەوە ﴿قَبْضًا يَسِيرًا﴾ بەهێمنی و کەمە کەمە نایهێڵین ﴿٤٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ ئەو (خوا)
زاتێکە ﴿جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا﴾ کە شەوی بۆ کردوون بەداپۆشەر (پۆشاك) ﴿وَالنَّوْمَ سُبَاتًا﴾ وە خەوتنی
بۆ کردوون بەهۆی حەسانەوە ﴿وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا﴾ وە ڕۆژی بۆ هەستان (لەخەو بۆ کار و ڕزق
پەیدا کردن) داناوە ﴿٤٧﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو (خوا) زاتێکە ﴿أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ باکان دەنێرێ ﴿بُشْرًا بَيْنَ
يَدَيْ رَحْمَتِهِ﴾ بەمژدەدەر پێش ڕەحمەتی خۆی (باران بارین) ﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە لەئاسمانەوە
باراندوومانە ﴿مَاءً طَهُورًا﴾ ئاوێکی پاکوکەر (پاك و خاوێن) ﴿٤٨﴾ ﴿لِّنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا﴾ تا زەوی
مردووی پێ دەژێنینەوە ﴿وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا﴾ وە ئاوی دەدەین بەو (بارانە) لەوانەی دروستمان
کردوون ﴿أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا﴾ ئاژەڵ و خەڵکانێکی زۆر ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ﴾ سوێند بەخوا!
بەڕاستی ئێمە بەچەند جۆر ئەم (نیشانە)مان گۆڕی لەنێوانیاندا ﴿لِيَذَّكَّرُوا﴾ تا بیربکەنەوە ﴿فَأَبَىٰ
أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك جگە لە سپڵەیی (بێ باوەڕی) هیچیان ناوێت
﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا﴾ ئەگەر بمان ویستایە بێگومان دەمان نارد ﴿فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَّذِيرًا﴾ لەهەموو
شار و شارۆچکەیەکدا ترسێنەرێك ﴿٥١﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ﴾ کەواتە تۆ بەگوێی بێباوەڕان مەکە
﴿وَجَاهِدْهُم بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا﴾ بە(بەڵگەکانی) ئەم قورئانە بەربەرەکانی یەکی گەورەیان لەگەڵدا بکە
﴿٥٢﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ﴾ ئەو (خوا) زاتێکە دوو دەریا (ئاو) ی بەرەڵا کردووە لەپاڵ یەکدا ﴿هَٰذَا
عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان شیرین و سازگارە (ئاوی ڕووبار و کانیاوە) ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان زۆر
سوێر و تاڵ و تفتە (ئاوی دەریاکانە) ﴿وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا﴾ وە لەنێوان ئەو دوو (ئاو)ەدا بەربەستێکی
داناوە ﴿وَحِجْرًا مَّحْجُورًا﴾ و بەرگری کەرێکی ئەستوور (تا ئەو دوو ئاوە تێکەڵ بەیەك نەبن) ﴿٥٣﴾
﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا﴾ ئەو (خوا) زاتێکە لەئاو(ی مرۆڤ) ئادەمیزادی دروست کردووە ﴿فَجَعَلَهُ
نَسَبًا وَصِهْرًا﴾ ئەمجا ئەو (ئاوە)ی کردوتە هۆی رەچەڵەك (پشت کە بەرێگەی پیاوە دەگەن بەمرۆڤ
وەك کوڕ) و خزم (کە بەرێگەی ئافرەت دەگەنەوە بەمرۆڤ وەك کچە زاو خوشکەزا) ﴿وَكَانَ رَبُّكَ
قَدِيرًا﴾ وە پەروەردگارت هەمیشە بە دەسەڵات و توانایە ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانە جگە لەخوا!
شتێك دەپەرستن ﴿مَا لَا يَنفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ﴾ کە نە سوود نە زیان بەوان ناگەیەنێ ﴿وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ
ظَهِيرًا﴾ وە بێ بڕوایان بەردەوام دژی پەروەردگاریان پشتیوانی یەکترین (بۆ تاوان و خراپە) ﴿٥٥﴾

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ﴾ ئێمە تۆمان تەنها بۆ ئەوە ناردووە ﴿إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ کە مژدەدەر و ترسێنەر بی
﴿٥٦﴾ ﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من لەسەر گەیاندنی ئیسلام هیچ
کرێ و پاداشتێك لە ئێوە داوا ناکەم ﴿إِلَّا مَن شَاءَ أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ بەڵام هەر کەس ویستی
ڕێگەی پەروەردگاری بگرێ (با بیگرێ) ﴿٥٧﴾ ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ﴾ پشت ببەستە بە (خوای) زیندوو
﴿الَّذِي لَا يَمُوتُ﴾ کە ئەبێکە هەرگیز نامرێت ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ﴾ تەسبیحات بکە بە ستایشی
ئەو ﴿وَكَفَىٰ بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا﴾ بەسە (بۆ تۆ) کە خوا ئاگادارە بە گوناهی بەندەکانی ﴿٥٨﴾
﴿الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئەو (خوایە)ی کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾
وە ئەوەش لە نێوانیان دایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ لە پاشانیش بەرز
بووەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (باوەڕمان پێیەتی بەبێ ئەوەی شێوەکەی بزانین) ﴿الرَّحْمَٰنُ
فَاسْأَلْ بِهِ خَبِيرًا﴾ ئەو خوای میهرەبانە کەواتە پرسیار لە زاتێ بکە کە بە هەموو شت زانا و ئاگایە ﴿٥٩﴾
﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێ پێیان بوترێ ﴿اسْجُدُوا لِلرَّحْمَٰنِ﴾ سوژدە ببەن بۆ خوای میهرەبان ﴿قَالُوا
وَمَا الرَّحْمَٰنُ﴾ دەڵێن ڕەحمان کێیە (ئێمە نایناسین) ﴿أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا﴾ ئایا سوژدە ببەین بۆ ئەو (زاتەی)
کە تۆ فەرمانمان پێ دەدەیت ﴿وَزَادَهُمْ نُفُورًا﴾ وە (ئەم داوای سوژدەبردنە) دوورکەوتنەوەیان (لە ڕێگای
ڕاست) زیاتر دەبێت ﴿٦٠﴾ ﴿تَبَارَكَ الَّذِي﴾ پاك و بێگەرد و پیرۆزە ئەو (خوایەی) ﴿جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا﴾ کە
لە ئاسماندا چەند خولگە (بورج)ی دروست کردووە ﴿وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا﴾ و دایناوە لە ئاسماندا خۆرێکی
پرشنگدار ﴿وَقَمَرًا مُّنِيرًا﴾ و مانگێکی ڕووناك کەرەوە (بۆ زەوی) ﴿٦١﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێکە
﴿جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً﴾ کە شەو و ڕۆژی لە جێی یەکتر دانەوە (بەدوای یەکتردا دێن و شوێنی
یەکتر دەگرنەوە) ﴿لِّمَنْ أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ﴾ بۆ ئەو کەسەی بیەوێ بیر بکاتەوە (لە دروستکراوەکانی خوا)
﴿أَوْ أَرَادَ شُكُورًا﴾ یا بیەوێ شوکرانە بژێری خوا بکات ﴿٦٢﴾ ﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَٰنِ﴾ بەندە تایبەتییەکانی
خوای میهرەبان کەسانێکن ﴿الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا﴾ بە ویقار و نەرمی دەڕۆن بەسەر زەویدا (بێ
لووت بەرزی و کەشخە و فیز کردن) ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ﴾ وە کاتێ نەزان و نەفامەکان (بە وتەی
ناشیرین) لەگەڵیان دەدوێن ﴿قَالُوا سَلَامًا﴾ وتەیەك دەڵێن پێیان گوناه نەبێت ﴿٦٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ﴾
وە کەسانێکن لە شەودا بۆ پەروەردگاریان ﴿سُجَّدًا وَقِيَامًا﴾ سوژدە بەرن و شەو نوێژ دەکەن ﴿٦٤﴾
﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا﴾ وە کەسانێکن کە دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ﴾
سزای دۆزەخمان لێ لادە ﴿إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا﴾ بە ڕاستی سزای ئەو (دۆزەخە) لانەچوو و
بەردەوامە ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا﴾ بە ڕاستی دۆزەخ جێگە و شوێنی مانەوەیەکی زۆر خراپە
﴿٦٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَنفَقُوا﴾ وە کەسانێکن کاتێ ماڵ و سامان خەرج دەکەن (بۆ خۆیان و خێزانیان)
﴿لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا﴾ نە زیادەڕۆیی و نە ڕەزیلی و دەست نوقاوی (تێدا) ناکەن ﴿وَكَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَامًا﴾
(بەڵکو) مام ناوەندییە لە نێوانیاندا ﴿٦٧﴾

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ﴾ وە کەسانێکن کەلەگەڵ خوادا ناپەرستن ﴿إِلَٰهًا آخَرَ﴾ هیچ پەرستراوێکی
تر ﴿وَلَا يَقْتُلُونَ﴾ و ناکوژن ﴿النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ﴾ هیچ کەسێ کەخوا کوشتنی ئەوی ناحەق(حەرام)
کردووە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ بەهەق و ڕەوا نەبێ ﴿وَلَا يَزْنُونَ﴾ وە زیناو داوێن پیسی ناکەن ﴿وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ﴾
وە هەر کەس ئەو ناوانانە بکات (کەباسکران) ﴿يَلْقَ أَثَامًا﴾ تووشی تۆڵەکەی دێت ٦٨ ﴿يُضَاعَفْ
لَهُ الْعَذَابُ﴾ سزای بۆ چەند بارە دەکرێتەوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا﴾
وەبێ بڕانەوە بەبێ ڕێز و ڕیسوایی لەدۆزەخ دادەمێنێتەوە ٦٩ ﴿إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ﴾ بێجگە لە کەسێ تەوبەی
کردبێ و باوەڕی هێنابێ ﴿وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا﴾ کارو کردەوەی چاکیشی کردبێت ﴿فَأُولَٰئِكَ﴾ ئائەوە
﴿يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ﴾ خوا خراپە و تاوانەکانیان دەگۆڕێت بەچاکە ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾
وەخوا هەمیشە لێبووردەی بەبەزەیی یە ٧٠ ﴿وَمَن تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ وە هەر کەس تەوبەی
کرد و کردەوەی چاکی کرد ﴿فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بەڕاستی ئەو کەسە دەگەڕێتەوە بۆ لای خوا
﴿مَتَابًا﴾ بە گەڕانەوەیەکی تەواو ٧١ ﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ﴾ وە (بەندەکانی خوا) کەسێکن
کەشایەتی درۆ نادەن ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ﴾ و کاتێ تێپەڕ بن بەلای شتی بێ سووددا (ئەنجام بدرێت
لەلایەن نەفامانەوە) ﴿مَرُّوا كِرَامًا﴾ تێپەڕ دەکەن بەڕێزەوە (بێ گوێدانە نەفامان) ٧٢ ﴿وَالَّذِينَ إِذَا
ذُكِّرُوا﴾ وە کەسانێکن کاتێ ئامۆژگاری بکرێن ﴿بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ بەئایەتەکانی پەروەردگاریان ﴿لَمْ
يَخِرُّوا عَلَيْهَا﴾ ناکەون بەسەریاندا ﴿صُمًّا وَعُمْيَانًا﴾ بە کەڕی و کوێری ٧٣ ﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا﴾
وە کەسانێکن کەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ببەخشە پێمان ﴿مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا﴾ لە هاوسەران
و بەوەچەمان (منداڵەکانمان) ﴿قُرَّةَ أَعْيُنٍ﴾ ئەوەی چاوانی پێ گەش بێ هۆی دڵخۆشی بێت
﴿وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾ وە بمانکە بە پێشەوای پارێزکاران و لەخوا ترسان ٧٤ ﴿أُولَٰئِكَ﴾ ئەوانە
(کە ئەو سیفەتانەیان تێیە) ﴿يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا﴾ پاداشت دەدرێنەوە بەپلە و کۆشکی بەرز
لە بەهەشتدا بەهۆی ئارام گرتنیان ﴿وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا﴾ وە لەو شوێنەدا سڵاویان لێ
دەکرێ (لەلایەن فریشتەکانەوە زۆر بەگەرمی) ٧٥ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بێ بڕانەوە تیایدا دەمێنەوە
﴿حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا﴾ چەند جێگا و شوێن و مانەوەیەکی جوان و خۆشە ٧٦ ﴿قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ
رَبِّي﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ خەڵکینە پەروەردگارم گوێتان پێ نادات و هیچ بایەخێکتان نییە لای
﴿لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ﴾ ئەگەر دوعا و پاڕانەوەتان نەبێ (لەکاتی تەنگی و ناڕەحەتیدا) ﴿فَقَدْ كَذَّبْتُمْ﴾ کەچی
(ڕووبەتان) ئایینی خواتان بەدرۆ دەزانی (بڕواتان نەهێنا) ﴿فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا﴾ جادڵنیابن تۆڵەکەی
یەخەتان دەگرێ و لێتان جیا نابێتەوە ٧٧

سورەتی ﴿الشُّعَرَاء﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسم﴾ بە (طا، سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ١ ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەم (سورەتە) ئایەتەکانی قورئانی ڕوونکەرەوەیە ٢ ﴿لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ﴾
خەریکە خۆت بەناو دەبەی (دەکوژی) بەخەفەت ﴿أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی بۆچی (خەڵکی مەککە) بڕوا ناهێنن
٣ ﴿إِنْ نَشَأْ﴾ ئەگەر بمانەوێت ﴿نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ﴾ دەیبەزێنینە سەریان ﴿مِنَ السَّمَاءِ آيَةً﴾ نیشانەو بەڵگەیەک لە ئاسمانەوە
﴿فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ﴾ کەبەردەوام گەردنیانی بۆ دانەوێنن (ناچاریان بکات باوەڕ بێنن) ٤ ﴿وَمَا يَأْتِيهِمْ﴾ هەر
نایەت بۆیان ﴿مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَٰنِ مُحْدَثٍ﴾ پەیامێکی تازە دابەزێنراو (کە قورئانە) لەخوای میهرەبانەوە ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ﴾
ئەوان بەردەوام پشت ئەکەنە و ڕوو وەرگێڕن لێی ٥ ﴿فَقَدْ كَذَّبُوا﴾ جا بێگومان ئەوانە بەدرۆیان زانی و باوەڕیان پێ
نەکرد (ئەوەی ناردبومان) ﴿فَسَيَأْتِيهِمْ﴾ جا بەم زووانە بۆیان دێت ﴿أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەواڵەکانی ئەوەی ئەوان
گاڵتەو لاقرتێیان پێ دەکرد ٦ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ﴾ ئایا سەیری زەوی ناکەن ﴿كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا﴾ چەندمان ڕواندووە تیایدا
﴿مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾ لەهەموو جۆرێکی چاکی بەکەڵک ٧ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەو ڕواندنەی ئەو هەموو ڕووەکەدا
بەڵگەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان بڕوادار نین و باوەڕ ناهێنن ٨ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ﴾ بێگومان
پەروەردگارت ﴿لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەتەنها ئەو خاوەن دەسەڵاتی بەڕەحمی داوە ٩ ﴿وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ﴾ (باس بکە) ئەو
کاتەی پەروەردگارت بانگی موسای کرد ﴿أَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ کە (بەپێغەمبەری) بڕۆ بۆ لای ئەو گەلە ستەمکارە
١٠ ﴿قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾ کە گەلەکەی فیرعەونە ﴿أَلَا يَتَّقُونَ﴾ ئایا ئەوان ناترسن (بێ فەرمانی خوا دەکەن) ١١ ﴿قَالَ رَبِّ﴾
(موسا) ووتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ﴾ بەڕاستی من دەترسم بڕوام پێ نەکەن ١٢ ﴿وَيَضِيقُ صَدْرِي﴾
ڕەسینگم (دڵم) تەنگ بێ ﴿وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي﴾ وە (دەترسم) بەچاکی قسەم بۆ نەکرێ و زمانم بەر نەبێ لەو گرێیەی
هەیەتی، ﴿فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَارُونَ﴾ کەواتە (جوبرەئیل) بنێرە بۆ لای هارون تا بیکە بەپێغەمبەر بۆ ئەوەی یارمەتیم
بدات) ١٣ ﴿وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ﴾ وە ئەوان (گەلی فیرعەون) تۆڵەی تاوانێکیان لەسەرمە ﴿فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ﴾ بۆیە دەترسم
بمکوژن (بەجیاتی ئەو کوژراوە) ١٤ ﴿قَالَ كَلَّا﴾ (خوا) فەرمووی نەخێر (ئەوەی پێست کرد هیچی ڕوونادات)
﴿فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا﴾ کەواتە هەردووکتان بەموعجیزەکانمانەوە بڕۆن (بۆ لای فیرعەون و گەلەکەی) ﴿إِنَّا مَعَكُمْ
مُسْتَمِعُونَ﴾ ئێمە لەگەڵتان گوێ دەگرین ١٥ ﴿فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا﴾ ئەوسا بڕۆنە لای فیرعەون و هەردووکتان بڵێن
﴿إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانین ١٦ ﴿أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ (بڕیارین)
کەتۆ بەنو ئیسرائیل (نەوەی یەعقوب) ئازاد بکەیت لەگەڵ ئێمەدا (بڕۆین بۆ شام) ١٧ ﴿قَالَ﴾ (فیرعەون) ووتی
﴿أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا﴾ ئایا ئێمە پێمان پەروەردە نەکردیت لەناو (ماڵی) خۆمانا بەمنداڵی ﴿وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ﴾ وە
بۆ چەند ساڵێک لەتەمەنت لەناو ئێمەدا مایتەوە ١٨ ﴿وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ﴾ وە ئەو کردەوە (خراپە) ئەت کرد
کەکردت (کەکوشتنی قیبتی یەک بوو) ﴿وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ وە تۆ لەوانەی سپڵەو ناشکرن ١٩

﴿قَالَ فَعَلْتُهَا﴾ (موسا) وتی ئەو کارەم کرد (ئەو پیاوەم کوشت) ﴿إِذًا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ﴾ کاتی کەمن
لەڕێزی نەزانانەدا بووم ﴿٢٠﴾ ﴿فَفَرَرْتُ مِنكُمْ﴾ ئەمجا ڕام کرد و هەڵهاتم لەئێوە ﴿لَمَّا خِفْتُكُمْ﴾ کاتێک
ترسام لێتان (تۆڵەم لێ بسەنن) ﴿فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا﴾ ئەوسا پەروەردگارم حیکمەتی (پێغەمبەرایەتی)
پێ بەخشیم ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ من خستە ریزی پێغەمبەرانەوە (کردمی بەپێغەمبەر) ﴿٢١﴾ ﴿وَتِلْكَ
نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ﴾ وە ئەو (بەخێو کردنە) کە تۆ دەیکەیت بەمنەت بەسەرمەوە ﴿أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
بەهۆی ئەوەوە بووە کەتۆ بەوەی ئیسرائیلت کردبووە کۆیلە و ژێردەستەی خۆت (ئەوسا دایکی
موسا موسای بەجێ بەکرد) ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئەمجا) فیرعەون وتی پەروەردگاری
جیهانیان کێ یە ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (موسا) وتی پەروەردگاری ئاسمانەکان
و زەوی و هەرچی لەنێوانیان دایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە دڵنیان ﴿٢٤﴾ ﴿قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ﴾ (فیرعەون)
وتی بەوانەی بەدەوری دابوون (لەشوێنکەوتوانی) ﴿أَلَا تَسْتَمِعُونَ﴾ ئایا گوێتان لێیە (چی دەڵێ)
﴿٢٥﴾ ﴿قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ (موسا) وتی پەروەردگاری ئێوە و پەروەردگاری باوک و باپیرە
پێشووەکانتانە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ﴾ (فیرعەون) وتی بەڕاستی ئەو پێغەمبەرە
کەنێرراوە بۆ لێوە ﴿لَمَجْنُونٌ﴾ شێتە ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (موسا) وتی
پەروەردگاری ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوایە و ئەوەی لەنێوانیادایە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بیربکەنەوە
وژیر بن ﴿٢٨﴾ ﴿قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِي﴾ (فیرعەون) وتی سوێندبێ ئەگەر پەرستراوی تر جگە لەمن
دابنێیت ﴿لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ﴾ بێگومان دەتخەمە ریزی بەندکراوەکانەوە و زیندانیت دەکەم ﴿٢٩﴾
﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ﴾ (موسا) وتی ئایا هەر زیندانیم دەکەیت ئەگەر شتێکی (موعجیزەیەکی)
ڕوون و ئاشکرات بۆ بێنم (کەڕاستە پێغەمبەرم) ﴿٣٠﴾ ﴿قَالَ فَأْتِ بِهِ﴾ (فیرعەون) وتی دەی ئەو شتە
بێنە (بیهێنە) ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاستگۆیانی ﴿٣١﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ﴾ ئەمجا
موسا گۆچانەکەی فڕێدا ﴿فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ﴾ دەست بەجێ بوو بەئەژدیهایەکی دیار و ئاشکرا
﴿٣٢﴾ ﴿وَنَزَعَ يَدَهُ﴾ وە دەستی دەرهێنا (لەبن باڵیدا) ﴿فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ﴾ یەکسەر دەستی سپی
وپرشنگدار بوو بۆ بینەران ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ﴾ (فیرعەون) وتی بەو پیاوە گەورانەی بەدەوری
بوون ﴿إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان ئەمە جادووگەرێکی زۆر زانایە ﴿٣٤﴾ ﴿يُرِيدُ أَن يُخْرِجَكُم﴾
دەیەوێ دەرتان بکات ﴿مِّنْ أَرْضِكُم بِسِحْرِهِ﴾ لەووڵات و خاکی خۆتان بەجادووەکەی ﴿فَمَاذَا
تَأْمُرُونَ﴾ جا فەرمانی چی دەدەن (لەدژی بیکەم) ﴿٣٥﴾ ﴿قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ﴾ وتیان جارێ موسا و براکەی واز
لێ بێنە (دوا بخە) ﴿وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾ سەربازەکانت کۆبکەرەوە و بیانێرە بۆ هەموو شارەکان ﴿٣٦﴾
﴿يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ﴾ باهەموو جادووگەرێکی زۆر زانات بۆ بهێنن ﴿٣٧﴾ ﴿فَجُمِعَ السَّحَرَةُ﴾ ئەمجا
ئەو جادووگەرانە کۆکرانەوە ﴿لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ﴾ لەکات و ڕۆژی دیاری کراودا ﴿٣٨﴾ ﴿وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ
أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ﴾ و بەخەڵکیش وترا ئێوەش کۆدەبنەوە؟ ﴿٣٩﴾

﴿لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ﴾ تا شوێنی جادووگەران بکەوین ﴿إِن كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئەوان زاڵ و سەرکەوتوو بوون
﴿٤٠﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ﴾ ئەمجا کاتێ جادووگەرەکان هاتن ﴿قَالُوا لِفِرْعَوْنَ﴾ ووتیان بە فیرعەون ﴿أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا﴾ ئایا
بەڕاستی پاداشتمان هەیە ﴿إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ﴾ ئەگەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتوو بین ﴿٤١﴾ ﴿قَالَ نَعَمْ﴾ (فیرعەون)
ووتی بەڵێ ﴿وَإِنَّكُمْ إِذًا لَّمِنَ الْمُقَرَّبِينَ﴾ وە بێگومان ئێوە ئەو کاتە لە نزیکانی خۆم دەبن ﴿٤٢﴾ ﴿قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ﴾
مووسا بە ساحیرەکانی ووت ﴿أَلْقُوا مَا أَنتُم مُّلْقُونَ﴾ بیهاوێژن ئەوەی ئێوە هاوێژەرینی (لە جادوو) ﴿٤٣﴾
﴿فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ﴾ ئەوانیش گوریس و حەبل و دار دەستەکانیان فڕێدا ﴿وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ﴾ وە ووتیان
سوێند بە گەورەیی فیرعەون ﴿إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە زاڵ و سەرکەوتووین ﴿٤٤﴾ ﴿فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ
عَصَاهُ﴾ ئەمجا مووسا داردەستەکەی فڕێدا (و بوو بە مارێکی گەورە) ﴿فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾ جا کوت
و پڕی ئەو (مارە گەورە) هەرچی جادوویان کردبوو هەڵی لووشی ﴿٤٥﴾ ﴿فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ﴾ ئەمجا جادوو
گەرەکان خران (کەوتن) بە ڕوودا بە سوژدە بردنەوە (بۆ خوا) ﴿٤٦﴾ ﴿قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ووتیان ئێمە
باوەڕمان هێنا بە پەروەردگاری جیهانیان ﴿٤٧﴾ ﴿رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ﴾ کە پەروەردگاری مووسا و هارونە ﴿٤٨﴾
﴿قَالَ آمَنتُمْ لَهُ﴾ (فیرعەون) ووتی ئایا باوەڕتان پێی هێنا ﴿قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ﴾ پێش ئەوەی مۆڵەتتان بدەم
﴿إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ﴾ بەڕاستی ئەو (مووسا) جادووگەرە گەورەکەتانە کە فێری جادووی کردوون
﴿فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ جا بێگومان لەمەودوا دەزانن (چیتان لێ دەکەم) ﴿لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ﴾ بەڕاستی
دەست و قاچتان ڕاست و چەپ دەبڕم ﴿وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ﴾ وە بێگومان هەمووتان هەڵدەواسم (بە دارا)
﴿٤٩﴾ ﴿قَالُوا لَا ضَيْرَ﴾ (جادووگەرەکان) ووتیان هیچ زیانی نی یە (بۆ ئێمە ئەوەی تۆ ئەتەوێ بیکەی) ﴿إِنَّا
إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ﴾ (چونکە) بەڕاستی ئێمە گەڕاوەین بۆ لای پەروەردگارمان ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّا نَطْمَعُ﴾ بەڕاستی
ئێمە بە ئومێدین و ئومێد دەکەین ﴿أَن يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا﴾ کە پەروەردگارمان لە گوناهو تاوانەکانمان ببوورێ
﴿أَن كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە ئێمە یەکەمی باوەڕداران بووین (لە گەلەکەماندا) ﴿٥١﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ﴾
وە وەحیمان نارد بۆ مووسا ﴿أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي﴾ کە بە شەو بەندە (باوەڕدارە)کانم ببە (و میصر بەجێ بهێڵن)
﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾ بێگومان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەون ﴿٥٢﴾ ﴿فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ﴾
ئەوجا فیرعەون پیاوانی کۆکەرەوەی نارد بە شارەکاندا (بۆ کۆکردنەوەی لەشکر و هێز) ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ
لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ﴾ (فیرعەون ووتی) بەڕاستی ئەوانە (مووسا و شوێن کەوتوانی) کۆمەڵێکی کەمی بێ برخن ﴿٥٤﴾
﴿وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە ڕقی ئێمە هەڵدەستێنن (بەو کارەی کردیان) ﴿٥٥﴾ ﴿وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ﴾
وە بێگومان ئێمە کۆمەڵێکین بێدار و ئاگادارین (بە پیلانەکانیان) ﴿٥٦﴾ ﴿فَأَخْرَجْنَاهُم مِّن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ ئەمجا
ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی)مان دەرکرد لە باخات و کانیاوەکان ﴿٥٧﴾ ﴿وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ وە (دەرمان
کردن) لە هەموو گەنج و خەزێنە و کۆشکە زۆر جوان و چاکانە ﴿٥٨﴾ ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئا بەو جۆرە (لەناومان بردن)
﴿وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ بە نەوەکانی یەعقوب (جوولەکە)مان لە جێگایان دانا ﴿٥٩﴾ ﴿فَأَتْبَعُوهُم مُّشْرِقِينَ﴾ ئەمجا
(فیرعەون و لەشکرەکەی) کاتی خۆر هەڵهاتن شوێنیان کەوتن ﴿٦٠﴾

﴿فَلَمَّا تَرَاءَى الْجَمْعَانِ﴾ ئەمجا کاتێ دوو کۆمەڵەکە چاویان بەیەکتر کەوت ﴿قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى﴾
هاوەڵەکانی مووسا وتیان ﴿إِنَّا لَمُدْرَكُونَ﴾ بێگومان ئێمە گیراوین (پێمان دەگەن) ﴿٦١﴾ ﴿قَالَ كَلَّا﴾
(مووسا) وتی نەخێر پێمان ناگەن ﴿إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ﴾ بێگومان من پەروەردگارم لەگەڵە دڵنیایی
ڕێگای (ڕزگار بوونم) پیشان دەدات ﴿٦٢﴾ ﴿فَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى﴾ ئەمجا سرووشمان کرد بۆ مووسا
﴿أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ﴾ کە بە گۆچانەکەت بدە لە دەریاکە ﴿فَانْفَلَقَ﴾ (ئەویش لێیداو) جا دەریاکە
لەت بوو ﴿فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ﴾ کە هەر لەتێکی وەک شاخێکی زۆر گەورە وابوو ﴿٦٣﴾ ﴿وَأَزْلَفْنَا
ثَمَّ الْآخَرِينَ﴾ وە ئەوانی تر (فیرعەون و لەشکرەکەی)مان نزیک کردەوە لەوێ (لە دەریاکە) ﴿٦٤﴾
﴿وَأَنْجَيْنَا مُوسَى وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ﴾ جا مووساو هەموو ئەوانەی لەگەڵی بوون ڕزگارمان کرد ﴿٦٥﴾
﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان نوقم کرد (لە دەریادا) ﴿٦٦﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی
لەوەدا (کە باسکرا) بەڵگەیەکی گەورە هەیە (لەسەر دەسەڵاتی خوا) ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾
بەڵام زۆربەیان باوەڕیان نەهێنا ﴿٦٧﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت زاڵ
وبە بەزەیی یە ﴿٦٨﴾ ﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنەرەوە بەسەریاندا هەواڵی
ئیبراهیم ﴿٦٩﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ﴾ کاتێ وتی بەباوکی و گەلەکەی ﴿مَا تَعْبُدُونَ﴾ چی دەپەرستن ﴿٧٠﴾
﴿قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا﴾ وتیان بتانێک دەپەرستین ﴿فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ﴾ ئەمجا بەردەوام بەندایەتیان
دەکەین ﴿٧١﴾ ﴿قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ﴾ (ئیبراهیم) وتی ئایا ئەوانە گوێیان لێتانە ﴿إِذْ تَدْعُونَ﴾ کاتێک
هاواریان لێ دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ﴾ یا ئایا ئەوان سوود یا زیانتان پێ دەگەیەنن ﴿٧٣﴾
﴿قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا﴾ وتیان (نەخێر هیچیان پێ ناکرێ) بەڵکو ئێمە باوو باپیرانمان دیوە ﴿كَذَلِكَ
يَفْعَلُونَ﴾ ئاوەو شێوە(ی ئێمە) یان کردووە ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ﴾ وتی ئایا ئێوە دەزانن
چی دەپەرستن ﴿٧٥﴾ ﴿أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمُ الْأَقْدَمُونَ﴾ ئێوەو باوو باپیرە پێشووەکانتان ﴿٧٦﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِي﴾
جا بەڕاستی هەموو ئەوانە دوژمنی منن ﴿إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ جگە لە پەروەردگاری جیهانیان ﴿٧٧﴾
﴿الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ﴾ کە ئەو منی دروست کردووە پاشان هەر ئەویش ڕێنموونیم دەکات ﴿٧٨﴾
﴿وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ﴾ وە هەر ئەو زاتە خۆراکم پێدەدات و تێراوم دەکات ﴿٧٩﴾ ﴿وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ
يَشْفِينِ﴾ وە کاتێ نەخۆش بکەوم هەر ئەو شیفام دەدات (چاکم دەکاتەوە) ﴿٨٠﴾ ﴿وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ
يُحْيِينِ﴾ وە زاتێکە کە من دەمرێنێ و پاشان زیندووم دەکاتەوە ﴿٨١﴾ ﴿وَالَّذِي أَطْمَعُ﴾ وە (پەروەردگارم)
زاتێکە بەتەمام و ئومێد دەکەم ﴿أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشت دا (قیامەتدا) ببورێ
لە هەڵەکانم و بیانسڕێتەوە ﴿٨٢﴾ ﴿رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا﴾ ئەی پەروەردگارم دانایم پێ ببەخشە ﴿وَأَلْحِقْنِي
بِالصَّالِحِينَ﴾ بمبەرە ڕیزی پیاوچاکانەوە ﴿٨٣﴾

﴿وَاجْعَل لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ﴾ وە ناسین کردنم بەچاکە لەناو گەلە داهاتووەکاندا پێ ببەخشە ﴿٨٤﴾
﴿وَاجْعَلْنِي مِن وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ﴾ وە بمگێڕە لەو میراتگرانی بەهەشتی پڕ نازو نیعمەت ﴿٨٥﴾ ﴿وَاغْفِرْ لِأَبِي﴾
وە لە باوکم خۆش ببە ﴿إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ﴾ بەڕاستی ئەو لە گومڕایانە ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ﴾
وە شەرمەزارو ڕیسوام مەکە لەڕۆژێکدا کە (خەڵکی) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٨٧﴾ ﴿يَوْمَ لَا يَنفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ﴾
ڕۆژێ کە ماڵ و سامان و منداڵ و نەوە سوود ناگەیەنن ﴿٨٨﴾ ﴿إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ بێجگە
لە کەسێ بێتە خزمەتی خوا بەدڵێکی ساغ و پاك و خاوێنەوە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە (لە ڕۆژی
دواییدا) بەهەشت نزیك دەخرێتەوە بۆ پارێزکاران و لەخواترسان ﴿٩٠﴾ ﴿وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ﴾
دۆزەخیش دەردەخرێت (و ئاشکرا دەکرێ) بۆ گومڕایان ﴿٩١﴾ ﴿وَقِيلَ لَهُمْ﴾ وە پێیان دەوترێت
﴿أَيْنَ مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ﴾ کوان ئەوانەی کە ئێوە دەتان پەرستن ﴿٩٢﴾ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەجیاتی خوا ﴿هَلْ يَنصُرُونَكُمْ
أَوْ يَنتَصِرُونَ﴾ ئایا یارمەتیتان دەدەن یا یارمەتی خۆیان دەدەن ﴿٩٣﴾ ﴿فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ﴾ ئەمجا
هەموو ئەوانە (پەرستراوان) و گومڕایان سەر بەرەو خوار فڕێ دەدرێنە دۆزەخەوە ﴿٩٤﴾ ﴿وَجُنُودُ إِبْلِيسَ
أَجْمَعُونَ﴾ هەروەها هەموو سەربازانی شەیتان ﴿٩٥﴾ ﴿قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ﴾ (بت پەرستان) لە کاتێکدا
لە دۆزەخ دا شەڕە قسە و ناکۆکییانە (لەگەڵ پەرستراوەکانیان دا) دەڵێن ﴿٩٦﴾ ﴿تَاللَّهِ إِن كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ
مُّبِينٍ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لە گومڕاییەکی ئاشکرادا بووین ﴿٩٧﴾ ﴿إِذْ نُسَوِّيكُم بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ کاتێك ئێوەمان
دەبردە ڕیزی پەروەردگاری جیهانیانەوە ﴿٩٨﴾ ﴿وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ﴾ کەس ئێمەی گومڕا نەکرد تاوانباران
نەبێت ﴿٩٩﴾ ﴿فَمَا لَنَا مِن شَافِعِينَ﴾ ئێستا هیچ تکاکاری بۆ ئێمە نیە ﴿١٠٠﴾ ﴿وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ﴾ وە هیچ هاوڕێیەکی
دڵسۆزمان نیە ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕابینایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾
ئەوسا لە باوەڕداران دەبووین ﴿١٠٢﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەڵگە هەیە
﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون ﴿١٠٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر
پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿١٠٤﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی نووح پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا
(بڕوایان پێ نەکردن) ﴿١٠٥﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ﴾ کاتێ کە نووحی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا
ناترسن لەخوا (خۆتان ناپارێزن) ﴿١٠٦﴾ ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە
﴿١٠٧﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەوابە لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن ﴿١٠٨﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾
وە من داوای هیچ کرێیەکتان لێ ناکەم لەسەر ئەو (ڕێنموویی کردنەتان) ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
(چونکە) پاداشتی من تەنها لەسەر پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٠٩﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەوابە
لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی من بکەن ﴿١١٠﴾ ﴿قَالُوا أَنُؤْمِنُ لَكَ﴾ ووتیان ئایا (چۆن) باوەڕ بەتۆ بێنین
﴿وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوانەی شوێنت کەوتوون بێنرخترین کەسن (هەژارو دەستەو
ڕنەفامن) ﴿١١١﴾

﴿قَالَ وَمَا عِلْمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (نووح علیه السلام) ووتی من چووزانم ئەوانەچی کردەوەیەك دەكەن
(١١٢) ﴿إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي﴾ پرسینەوەیان تەنها لەسەر پەروەردگارمە ﴿لَوْ تَشْعُرُونَ﴾ ئەگەر ئێوە هەست
بکەن (بزانن) (١١٣) ﴿وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە من دەرکەری باوەڕداران نیم (١١٤) ﴿إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾
من تەنیا ترسێنەرێکی ڕوون کەرەوەم (١١٥) ﴿قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا نُوحُ﴾ ووتیان ئەی نووح ئەگەر کۆتایی
نەهێنی (لەم کاری بانگەوازەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ﴾ بێگومان لەبەرد باران کراوان دەبی (١١٦)
﴿قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّبُونِ﴾ (نووح) ووتی ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکەم بڕوایان پێ نەکردم
(١١٧) ﴿فَافْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا﴾ کەواتە لەنێوان من و ئەواندا حوکم بدە بەحوکم دانێکی یەکجاری
﴿وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە من و ئەو باوەڕدارانەی لەگەڵمدان ڕزگار بکە (١١٨) ﴿فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ﴾
ئێمەش نووح و ئەو کەسانەی لەگەڵی بوو ڕزگارمان کردن (لەخنکان) ﴿فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ لەو
کەشتی پەی کەپڕ کراو بوو (لەمرۆڤ و هەموو جۆرە گیانداریك) (١١٩) ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبَاقِينَ﴾ لەپاشان
لەدوو (ڕزگار کردنی ئیمانداران) ئەوانەی کەمانەوە نوقممان کردن (لە ئاوی تۆفانەکەدا) (١٢٠)
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی گەورەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام
زۆربەیان باوەڕدار نەبوون (١٢١) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وە بەڕاستی هەر پەروەردگارت زاڵی
بەبەزەییە (١٢٢) ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی عاد پێغەمبەرانی (خوا)یان بە درۆزن دانا (باوەڕیان پێ
نەکردن) (١٢٣) ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ﴾ کاتێ هوود (علیه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا
خۆتان ناپارێزن (لەسزای خوا) (١٢٤) ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بێگومان من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە (١٢٥)
﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن (١٢٦) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾
وە من هیچ کرێیەك لەئێوە داوا ناکەم لەسەر ئەم (گەیاندنی بانگەوازە) ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە (١٢٧) ﴿أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ﴾ ئایا ئێوە لەهەموو
شوێنێکی بەرز(ی سەرڕێگ) بورجێك دروست دەکەن بەبێ هوودە (١٢٨) ﴿وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ﴾ وە چەند
کۆشك و قەڵای بەهێز (کارگە) دروست دەکەن ﴿لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ﴾ بەو ئومێدەی هەر بمێننەوەو
نەمرن (١٢٩) ﴿وَإِذَا بَطَشْتُمْ﴾ وە هەر کاتێ دەست بوەشێنن ﴿بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ﴾ ستەمکار بە دەس دەوە
شێنن (١٣٠) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە (لەسزای خوا) خۆتان بپارێزن و گوێ ڕایەڵی من بکەن (١٣١)
﴿وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ﴾ وە لە (سزای) ئەو خوایە بترسن وخۆتان بپارێزن کەخۆتان دەزانن
چی پێ بەخشیون (١٣٢) ﴿أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ﴾ ئاژەڵ و ماڵات و منداڵ و (١٣٣) ﴿وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ باخ و کانیاوی
زۆری پێ داون (١٣٤) ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم دووچارتان بێ ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ سزای
ڕۆژێکی زۆر گەورە(ی دژوار) بێ لەسەرا (١٣٥) ﴿قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا﴾ ووتیان (بەهوود علیه السلام) لای
ئێمە یەکسانە ﴿أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ﴾ ئامۆژگاری بکەیت یا ئامۆژگاری نەکەیت (١٣٦)

﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە(ی تۆ هێناوتە) تەنها درۆو دەلەسەی پێشینانە (١٣٧) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾
وە ئێمە سزا نادرێین (١٣٨) ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ﴾ ئیتر باوەڕیان پێ نەهێنا بۆیە ئێمەش لەناومان بردن
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بێگومان لەوەدا (ئاشکرا) نیشانەی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾
بەڵام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون (١٣٩) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر پەروەردگارت
بەدەسەڵات و بەبەزەیی یە (١٤٠) ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی سەموود پێغەمبەرانی بەدرۆزانی (١٤١)
﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ﴾ کاتێ صالح (علیه السلام) ی برایان پێی ووتن ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ ئایا (لەسزای خوا)
خۆتان نابەرێزن (١٤٢) ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆتان (١٤٣) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾
دەی لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن (١٤٤) ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ کرێ و پاداشتێك
لەسەر ئەم (پێغەمبەرێتی یە) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ کرێ و پاداشتی من تەنها
لای پەروەردگاری جیهانیانە (١٤٥) ﴿أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هَاهُنَا آمِنِينَ﴾ (وا دەزانن) وازتان لێ دەهێنرێ لەدونیادا
بەهێمنی (دەژین) (١٤٦) ﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لەناو باخات و کانیاوی زۆردا (١٤٧) ﴿وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا
هَضِيمٌ﴾ وە لەناو کشتوکاڵی زۆرو باخاتی دار خورمای میوە گەییودا (١٤٨) ﴿وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا
فَارِهِينَ﴾ وە لەچیاکان دەخانوو دادەتاشن زۆر بەلێزانانە (١٤٩) ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە لە(سزای) خوا
بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن (١٥٠) ﴿وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ﴾ وە گوێ ڕایەڵی زیادە ڕەوان مەکەن (١٥١)
﴿الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوانەی خراپەکاری دەکەن لەسەر زەوی دا ﴿وَلَا يُصْلِحُونَ﴾ وە کردەوەی چاك
ناکەن (١٥٢) ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ﴾ ووتیان (بەصالح علیه السلام) تۆ تەنها یەکێکی لە جادوو
لێکراوان (١٥٣) ﴿مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا﴾ تۆ تەنها مرۆڤێکی وەك ئێمە ﴿فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾
دەی ئایەت و موعجیزەیەکمان بۆ بێنە ئەگەر لەڕاستگۆیانی (١٥٤) ﴿قَالَ هَٰذِهِ نَاقَةٌ﴾ (صالح علیه
السلام) ووتی ئەم وشترە مێیە (موعجیزە)یە ﴿لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ﴾ ئاو خواردنەوە ڕۆژێك بۆ
ئەوە و ڕۆژێکیش بۆ ئێوەیە (١٥٥) ﴿وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ﴾ دەستی بۆ مەبەن بەخراپە ﴿فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾
ئەگینا سزای تۆڵەی ڕۆژێکی گەورە تووشتان دێت (١٥٦) ﴿فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ﴾ کەچی ئەوان
سەریان بڕی ئەوسا پەشیمان بوونەوە (لەترسی تۆڵەی خوا) (١٥٧) ﴿فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ﴾ ئەمجا سزای
(خراپەکەیان) ئەوانی گرت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەمەدا (ئاشکرا)
نیشانەیەکی گەورە هەیە بەڵام زۆر بەیان باوەڕدار نەبوون (١٥٨) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان
پەروەردگارت زۆر بەدەسەڵات و بە بەزەیی یە (١٥٩)

﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ﴾ گەلی لووط پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿١٦٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾
کاتێ لووطی برایان (علیه السلام) ووتی پێیان ئایا ئێوە لەخوا ناترسن خۆتان ناپارێزن ﴿١٦١﴾
﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٦٢﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەواتە
لەخوا بترسن و گوێ ڕایەڵی من بکەن ﴿١٦٣﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ پاداشتێك لەسەر
(پێغەمبەرێتیکەم) لەئێوە داوا ناکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری
جیهانیانە ﴿١٦٤﴾ ﴿أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ ئایا لەناو (هەموو خەڵکی) جیهانیاندا ئێوە نێر باری دەکەن
﴿١٦٥﴾ ﴿وَتَذَرُونَ﴾ وە وازدێنن ﴿مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ لەو هاوسەرانەتان کەپەروەردگارتان بۆی
دروست کردوون ﴿بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ﴾ بەڵکو ئێوە کۆمەڵێکی دەرچوو لەسنووری ئەرەوون ﴿١٦٦﴾
﴿قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ﴾ ووتیان بەڕاستی ئەی لووط ئەگەر واز نەهێنی (لەم کارەت) ﴿لَتَكُونَنَّ مِنَ
الْمُخْرَجِينَ﴾ بێگومان لەدەرکراوان دەبیت (لەم خاکە) ﴿١٦٧﴾ ﴿قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ﴾ (لووط)
ووتی بێگومان من زۆر تەڵس و بێزارم لەو کردەوەتان (نێرباری) ﴿١٦٨﴾ ﴿رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ﴾
ئەی پەروەردگارم خۆم و ماڵ و خێزانم ڕزگار بکە لە(تۆڵەی) ئەو کردەوەی ئەوان دەیکەن ﴿١٦٩﴾
﴿فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا ئێمەش لووط و هەموو خێزانەکەیمان ڕزگار کرد ﴿١٧٠﴾ ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي
الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لەپیرەژنێ (خێزانی لووط) کە لەجیماوان و (تیاچووان) بوو ﴿١٧١﴾ ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾
پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد ﴿١٧٢﴾ ﴿وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا﴾ وە بارانێکمان (لەبەرد) بەسەریاندا باراند
﴿فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ﴾ ئەمجا ئای چ خراپ بوو بارانی ترسێنراوەکان ﴿١٧٣﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی
لەمەدا (باسکرا) پەندێکی گەورە هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون
﴿١٧٤﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان پەروەردگارت زاڵ و میهرەبانە ﴿١٧٥﴾ ﴿كَذَّبَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ
الْمُرْسَلِينَ﴾ خاوەنی باخاتە چڕ و پڕەکانیش پێغەمبەرانیان بەدرۆزن دانا ﴿١٧٦﴾ ﴿إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ﴾
کاتێ شوعەیب علیه السلام پێی ووتن ئایا خۆتان ناپارێزن و لەخوا ناترسن ﴿١٧٧﴾ ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾
بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمینم بۆ ئێوە ﴿١٧٨﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ﴾ کەوابوو لەخوا بترسن و گوێڕایەڵی
من بکەن ﴿١٧٩﴾ ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ وە من هیچ کرێ و پاداشتێ لەئێوە داوا ناکەم لەسەر
پێغەمبەرایەتیەکەم ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پاداشتی من تەنها لای پەروەردگاری جیهانیانە ﴿١٨٠﴾
﴿أَوْفُوا الْكَيْلَ﴾ پێك و ڕاست پێوانە بکەن ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ﴾ وە لەریزی ئەوان مەبن (لەپێوانەدا
ناتەواو مەپێون) ﴿١٨١﴾ ﴿وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ﴾ وە بەتەرازوویەکی ڕاست و ڕێك کێشانە بکەن ﴿١٨٢﴾
﴿وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ﴾ و کەم و کوڕی مەکەن لەشتەکانی خەڵکیدا (هیچ ماڵێکیان ژێر پێ
مەخەن) ﴿وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وە ڕۆمەچن لەزەویدا بەخراپەکاریتان ﴿١٨٣﴾

﴿وَاتَّقُوا الَّذِي﴾ وە بترسن لەو زاتەی ﴿خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ﴾ کە ئێوەو خەڵکانی پێشوویشی دروست
کردووە (١٨٤) ﴿قَالُوا إِنَّمَا أَنتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ﴾ وتیان تۆ تەنها لەجادوو لێ کراوانی (١٨٥) ﴿وَمَا أَنتَ
إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ وە تۆ تەنها مرۆڤێکی وەك ئێمەی ﴿وَإِن نَّظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ و بەڕاستی ئێمە
و گومانت پێ دەبەین لەدرۆزنان بێت (١٨٦) ﴿فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ دەی چەند پارچەیەك
لەئاسمان بخەرە خوارەوە بەسەرماندا ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر تۆ لەڕاستگۆیانی (١٨٧)
﴿قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ (شوعەیب) وتی پەروەردگارم چاك ئەزانێ بەهەر کردەوەیەك
کەدەیکەن (١٨٨) ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ ئەمجا شوعەیبیان بەدرۆزن زانی ﴿فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ﴾ سەرەنجام
سزای ڕۆژی سێبەر(ی هەور) گرتنی ﴿إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ بەڕاستی ئەو سزایە سزای
ڕۆژێکی زۆر گەورە بوو (١٨٩) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بێگومان لەمەدا (باسکرا) بەڵگەیەکی بەهێز
هەیە ﴿وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ﴾ بەڵام زۆربەیان باوەڕدار نەبوون (١٩٠) ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾
وە بەڕاستی پەروەردگارت هەر ئەوە زاڵ و بەبەزەییە (١٩١) ﴿وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و بەڕاستی ئەم
(قورئان)ە دابەزێنراوی پەروەردگاری جیهانیانە (١٩٢) ﴿نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ﴾ جوبرەئیلی ئەمین هێنایە
خوارەوە (١٩٣) ﴿عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ﴾ بۆ سەردڵی تۆ بۆ ئەوەی لەترسێنەران بی (١٩٤) ﴿بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ
مُّبِينٍ﴾ بەزمانێکی عەرەبی ڕوون و پاراو (١٩٥) ﴿وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ﴾ وە بەڕاستی (باسی قورئان)
لەکتێبی پێغەمبەرە پێشووەکاندا هەیە (١٩٦) ﴿أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ آيَةً﴾ ئایا ئەمە بەڵگەیەکی ڕوون نەبوو
بۆیان (بۆ کافرانی قورەیش) ﴿أَن يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ کەزاناکانی بەنی ئیسرائیل ئەو (دەنگ
و باسی قورئان)ە دەزانن (١٩٧) ﴿وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ﴾ ئەگەر ئێمە ئەو (قورئانە)مان ناردبایەتە
خوارەوە بۆ سەر کەسێکی عەجەمی (١٩٨) ﴿فَقَرَأَهُ عَلَيْهِم﴾ ئەمجا بیخوێندایەتەوە بەسەریاندا
(بەسەر بێ باوەڕانی مەککەدا) ﴿مَّا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ﴾ باوەڕیان پێ نەدەهێنا (١٩٩) ﴿كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ
فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئا بەو جۆرە ئەو (قورئان)ەمان خستوتە ناو دڵی تاوانبارانەوە (٢٠٠) ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾
کەچی هەر باوەڕی پێ ناهێنن ﴿حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ هەتا سزای سەخت بەچاوی خۆیان دەبینن
(جا باوەڕ دێنن) (٢٠١) ﴿فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ئەویش لە ناکاودا دێت بۆیان کەئەوان هەستی
پێ ناکەن (٢٠٢) ﴿فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ﴾ ئەوسا ئەڵێن ئاخۆ مۆڵەتمان پێ ئەدرێت (٢٠٣) ﴿أَفَبِعَذَابِنَا
يَسْتَعْجِلُونَ﴾ دەی ئایا ئەوان پەلەی سزای ئێمەیانە (٢٠٤) ﴿أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ﴾ تۆ پێم بڵێ ئەگەر
چەند ساڵێ بەخۆشی بیان ژێنین (٢٠٥) ﴿ثُمَّ جَاءَهُم مَّا كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ لە پاشان ئەو سزایەی کەلێی
ترسێنرا بوون بێت بۆیان (٢٠٦)

﴿مَآ أَغْنَىٰ عَنْهُم﴾ سوودیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَانُوا۟ يُمَتَّعُونَ﴾ ئەو هەموو خۆشی و ڕابواردنەی پێیان
درابوو ﴿٢٠٧﴾ ﴿وَمَآ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾ هیچ شارو گوندێکمان لەناو نەبردووە ﴿إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ﴾ دڵنیابە
ترسێنەرانێکی هەبووە ﴿٢٠٨﴾ ﴿ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَٰلِمِينَ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە، وە ئێمە ستەمکار نەبووین
(لەسزادانیاندا) ﴿٢٠٩﴾ ﴿وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ شەیتانەکان ئەو (قورئانە)یان نەهێناوەتە خوارەوە ﴿٢١٠﴾
﴿وَمَا يَنۢبَغِى لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ نەشیاوی ئەوەن و نەدەشتوانن ﴿٢١١﴾ ﴿إِنَّهُمْ عَنِ ٱلسَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ﴾ بەڕاستی
شەیتانەکان لە گوێ گرتن(ی هەواڵی ئاسمان) دوور گیراون ﴿٢١٢﴾ ﴿فَلَا تَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ کەواتە
هیچ پەرستراوێکی تر مەپەرستە لەگەڵ خوادا ﴿فَتَكُونَ مِنَ ٱلْمُعَذَّبِينَ﴾ نەکا لەسزادراوان دەبی
﴿٢١٣﴾ ﴿وَأَنذِرْ عَشِيرَتَكَ ٱلْأَقْرَبِينَ﴾ خزم و کەسە زۆر نزیکەکانت بترسێنە ﴿٢١٤﴾ ﴿وَٱخْفِضْ جَنَاحَكَ﴾ و باڵی
بەزەیی و نەرم و نیانیت ڕاخە ﴿لِمَنِ ٱتَّبَعَكَ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەو باوەڕدارانەی کە شوێنت کەوتوون
﴿٢١٥﴾ ﴿فَإِنْ عَصَوْكَ﴾ ئەمجا ئەگەر سەرپێچیان کردی ﴿فَقُلْ إِنِّى بَرِىٓءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسا پێیان بڵێ
بەڕاستی من بەریم لەوەی ئێوە دەیکەن ﴿٢١٦﴾ ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى ٱلْعَزِيزِ ٱلرَّحِيمِ﴾ وە پشت بەو خوایە ببەستە
کە زاڵ و بەبەزەییە ﴿٢١٧﴾ ﴿ٱلَّذِى يَرَىٰكَ حِينَ تَقُومُ﴾ ئەو (خوایە) کە دەتبینێ کاتێ بەشەودا نوێژ دەکەی ﴿٢١٨﴾
﴿وَتَقَلُّبَكَ فِى ٱلسَّٰجِدِينَ﴾ وە (دەبینێ) نوێژ کردنت لەناو نوێژکەراندا (کە پێش نوێژیان بۆ دەکەیت) ﴿٢١٩﴾
﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بەڕاستی تەنها ئەو بیسەری ئاگادار ﴿٢٢٠﴾ ﴿هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ ٱلشَّيَٰطِينُ﴾ هەواڵتان
بدەمێ شەیتانەکان دادەبەزنە سەر کێ؟ ﴿٢٢١﴾ ﴿تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ﴾ دادەبەزنە سەر هەموو (کەسێکی)
زۆر درۆزنی زۆر تاوانبار ﴿٢٢٢﴾ ﴿يُلْقُونَ ٱلسَّمْعَ وَأَكْثَرُهُمْ كَٰذِبُونَ﴾ دەشی گوێ دەگرن (بۆ شەیتانەکان)
وە زۆربەیان درۆزنن (لەو هەواڵانەدا دەیدەن بەخەڵکی) ﴿٢٢٣﴾ ﴿وَٱلشُّعَرَآءُ يَتَّبِعُهُمُ ٱلْغَاوُۥنَ﴾ (پێغەمبەر
ﷺ شاعیر نییە) شاعیرەکان تەنها گومڕاکان شوێنیان دەکەون ﴿٢٢٤﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ﴾ ئایا نابینی
کە ئەوانە ﴿فِى كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ﴾ بەهەموو دۆڵ و شیوێکدا بەسەر لێشێواوی دەڕۆن (شیعر دەڵێن) ﴿٢٢٥﴾
﴿وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە شتێ دەڵێن کەخۆیان نایکەن ﴿٢٢٦﴾ ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟
وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جگە لەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَذَكَرُوا۟ ٱللَّهَ كَثِيرًا﴾
وە یادو زیکری خوایان زۆر کردووە ﴿وَٱنتَصَرُوا۟ مِنۢ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا۟﴾ وە تۆڵەیان سەندووە لەپاش ئەوە
ستەمیان لێ کراوە ﴿وَسَيَعْلَمُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓا۟﴾ وە ئەوانەی ستەمیان کردووە لەمەودوا دەزانن ﴿أَىَّ مُنقَلَبٍ
يَنقَلِبُونَ﴾ کەچۆن گەڕانەوەیەک دەگەڕێنەوە (بۆ لای خوا دوای مردن) ﴿٢٢٧﴾

سورەتی ﴿ النَّمْلِ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسٓ﴾ بە (طا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بڕوانە باری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە ﴿تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡقُرۡءَانِ وَكِتَابٖ مُّبِينٍ﴾ ئەمە ئایەتەکانی قورئان و کتێبی ئاشکرایە ﴿١﴾
﴿هُدٗى وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ (هوێ) ڕێنموویی و مژدەدانە بۆ باوەڕداران ﴿٢﴾ ﴿ٱلَّذِينَ يُقِيمُونَ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤۡتُونَ
ٱلزَّكَوٰةَ﴾ ئەوانەی کە نوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ يُوقِنُونَ﴾ وە ئەوانەی بڕوای
بتەویان بە ڕۆژی دوایی هەیە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ بِٱلۡأٓخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی باوەڕ ناهێنن بە ڕۆژی
دوایی ﴿زَيَّنَّا لَهُمۡ أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾ کردەوە (خراپە) کانیانمان ڕازاندووەتەوە بۆیان ﴿فَهُمۡ يَعۡمَهُونَ﴾ بۆیە ئەوان
بە سەرگەردانی دەسوڕێنەوە ﴿٤﴾ ﴿أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَهُمۡ سُوٓءُ ٱلۡعَذَابِ﴾ ئەوانە کەسانێکن سزای بەدیان بۆ هەیە
﴿وَهُمۡ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ هُمُ ٱلۡأَخۡسَرُونَ﴾ وە ئەوانە لە ڕۆژی دوایی دا زەرەرمەندترین کەسن ﴿٥﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى
ٱلۡقُرۡءَانَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) قورئانت پێدەدرێ (فێر دەکرێی) ﴿مِن لَّدُنۡ حَكِيمٍ عَلِيمٍ﴾
لەلایەن خوای کار دروستی زاناوە ﴿٦﴾ ﴿إِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهۡلِهِۦٓ﴾ (بیریان خەرەوە) کاتێ موسا بە خێزانەکەی
ووت ﴿إِنِّيٓ ءَانَسۡتُ نَارٗا﴾ بێگومان من ئاگرێ بەدی دەکەم ﴿سَـَٔاتِيكُم مِّنۡهَا بِخَبَرٍ﴾ (ئێوە لێرە دابن) من دەڕۆم بۆ
لای ئەو ئاگرە بەڕووی هەواڵێکتان بۆ دێنم ﴿أَوۡ ءَاتِيكُم بِشِهَابٖ قَبَسٖ﴾ یا گڕو پرووسکێ (لەو ئاگرە)
تان بۆ دێنم تا ئێوە ﴿تَصۡطَلُونَ﴾ خۆتانی پێ گەرم بکەنەوە ﴿٧﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَهَا نُودِيَ﴾ ئەمجا کاتێ (موسا علیه
السلام) گەیشتە لای ئاگرەکە بانگی لێ کرا ﴿أَنۢ بُورِكَ مَن فِي ٱلنَّارِ وَمَنۡ حَوۡلَهَا﴾ کە پیرۆز بووە ئەو کەسەی
لەناو ئاگرەکە (ڕووناکی کە) دایە و ئەوەش بە دەوری دایە ﴿وَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ وە پاک و بێگەردە
خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٨﴾ ﴿يَٰمُوسَىٰٓ إِنَّهُۥٓ أَنَا ٱللَّهُ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ﴾ ئەی موسا بەڕاستی ئەوەی (بانگی
کردی) منم خوای بەدەسەڵاتی کار دروست ﴿٩﴾ ﴿وَأَلۡقِ عَصَاكَ﴾ دە گۆچانەکەت فڕێ دە (ئەویش
فڕێی دا) ﴿فَلَمَّا رَءَاهَا تَهۡتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنّٞ﴾ ئەمجا کاتێ بینی وەک تیرمار دەجوڵێ ﴿وَلَّىٰ مُدۡبِرٗا وَلَمۡ يُعَقِّبۡ﴾ (موسا)
هەڵهات و ئاوڕی نەدایەوە ﴿يَٰمُوسَىٰ لَا تَخَفۡ﴾ (خودا فەرمووی) ئەی موسا مەترسە ﴿إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ
ٱلۡمُرۡسَلُونَ﴾ بێگومان پێغەمبەران لای من ناترسن ﴿١٠﴾ ﴿إِلَّا مَن ظَلَمَ﴾ بێجگە لەکەسێ کە ستەمی کردبێ
﴿ثُمَّ بَدَّلَ حُسۡنَۢا بَعۡدَ سُوٓءٖ﴾ پاشان خراپەکەی گۆڕیبێ بە چاکە ﴿فَإِنِّي غَفُورٞ رَّحِيمٞ﴾ ئەوە بەڕاستی من لێبوردەی
بەبەزەییم ﴿١١﴾ ﴿وَأَدۡخِلۡ يَدَكَ فِي جَيۡبِكَ﴾ وە دەستت بکە بە باخەڵتدا ﴿تَخۡرُجۡ بَيۡضَآءَ مِنۡ غَيۡرِ سُوٓءٖ﴾ (کە دەرت هێنا)
بە سپێتی و پرشنگداری دێتە دەرەوە بێ پەڵەکی ﴿فِي تِسۡعِ ءَايَٰتٍ إِلَىٰ فِرۡعَوۡنَ وَقَوۡمِهِۦٓ﴾ (ئەمە دوو موعجیزەیە)
لەنێو موعجیزە نۆ بۆ فیرعەون و گەلەکەی ﴿إِنَّهُمۡ كَانُواْ قَوۡمٗا فَٰسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە گەلێکی لەسنوور
دەرچوون ﴿١٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَآءَتۡهُمۡ ءَايَٰتُنَا مُبۡصِرَةٗ﴾ ئەمجا کاتێ موعجیزە ئاشکراو ڕوونەکانی ئێمەیان بۆ هات
﴿قَالُواْ هَٰذَا سِحۡرٞ مُّبِينٞ﴾ ووتیان ئەمە جادوویەکی ئاشکرایە ﴿١٣﴾

﴿وَجَحَدُوا بِهَا﴾ ئەو موعجیزانەیان دان پێدا نەدەنا و ئینکاریان دەکرد ﴿وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ﴾ کەچی لەدڵی
خۆیان دا بەڕاستیان دەزانی ﴿ظُلْمًا وَعُلُوًّا﴾ لەسەر ستەمکاری و خۆ بەزل زانیان (ئینکاریان دەکرد)
﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەرئەنجامی خراپەکاران چۆن بوو (١٤) ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا
دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا﴾ سوێند بە خوا زانستمان بە داوود و سولەیمان بەخشی ﴿وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾
هەردووکیان وتیان هەموو سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی ﴿الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
کە ڕێزی داوین بەسەر زۆر لە بەندە باوەڕدارەکانیدا (١٥) ﴿وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُودَ﴾ وە سولەیمان بووە
میراتگری داوود (لە پێغەمبەرێتی و پاشایەتی و زانیاری دا) ﴿وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ (سولەیمان) وتی
ئەی خەڵکینە ﴿عُلِّمْنَا مَنطِقَ الطَّيْرِ﴾ فێری زمانی باڵندەکان کراوین ﴿وَأُوتِينَا مِن كُلِّ شَيْءٍ﴾ وە لە هەموو
شتێکمان پێ دراوە ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ﴾ بەڕاستی ئەمە (بە من دراوە) فەزڵ و چاکەیەکی
ئاشکرایە (١٦) ﴿وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ﴾ وە کۆ کرایەوە بۆ سولەیمان هەموو سەربازەکانی ﴿مِنَ الْجِنِّ
وَالْإِنسِ وَالطَّيْرِ﴾ لە جنۆکە و ئادەمی و باڵندەکان ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لە پێش و دواکەوتن)
بەرگیری دەکران (و بەڕیز دەڕۆشتن) (١٧) ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا﴾ هەتا کاتێ گەشتنە ﴿عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ﴾ سەر شیوی
مێرووڵە (شوێنێک بوو مێرووڵەی زۆر بوو) ﴿قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ﴾ مێرووڵەیەک وتی ئەی
مێرووڵەکان ﴿ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ﴾ بڕۆنە ناو ماڵەکانی خۆتان (کونەکانتان) ﴿لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ﴾
با سولەیمان و لەشکرەکەی ئێوە پلیشێنن (لە ژێر پێیاندا) ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان
هەست ناکەن (١٨) ﴿فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا﴾ ئەمجا (سولەیمان بەسەر سوڕمانەوە) زەردەخەنەی کرد
لە قسەی ئەو مێرووڵە ﴿وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي﴾ و وتی ئەی پەروەردگارم وام ڕابێنە ﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ
عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ﴾ کە سوپاسی ئەو چاکە و بەهرەمەندانەت بکەم کە ڕشتووتە بەسەر من و دایک باوکمدا
﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ﴾ وە (وام بێنە) کە کار و کردەوەی چاکە بکەم کە تۆ پێی ڕازی بیت
﴿وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ﴾ وە بە بەزەیی خۆت بمخەرە ڕیزی بەندە چاکەکانت (١٩) ﴿وَتَفَقَّدَ
الطَّيْرَ﴾ جا (سولەیمان) چاوی بە باڵندەکان دا گێڕا ﴿فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ﴾ وتی ئەوە چی یە بۆ
پەپوو سلێمانە نابینم ﴿أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ﴾ یاخود لە ئامادەنەبووانە؟ (خۆی دزیوەتەوە) (٢٠) ﴿لَأُعَذِّبَنَّهُ
عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سوێند بە خوا سزایەکی بەتینی دەدەم ﴿أَوْ لَأَذْبَحَنَّهُ﴾ یا سەری دەبڕم ﴿أَوْ لَيَأْتِيَنِّي بِسُلْطَانٍ
مُّبِينٍ﴾ یا بەڵگەیەکی ڕوونم بۆ دێنێت (لەسەر ئامادە نەبوونی) (٢١) ﴿فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ ئەمجا
(پەپوو) ماوەیەکی کورت مایەوە ﴿فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ﴾ جا (هاتەوە و بە سولەیمانی) ووت
ئاگادار بووم لە شتێک کە تۆ ئاگادار نیت لێی ﴿وَجِئْتُكَ مِن سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ﴾ لە (وڵاتی) سەبەئەوە
هەواڵێکی ڕاستەقینەم بۆ هێناوی (٢٢)

﴿إِنِّي وَجَدتُّ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ﴾ بەڕاستی من دیم ئافرەتێك پاشای ئەوانە (بەناوی بەلقیس) ﴿وَأُوتِيَتْ
مِن كُلِّ شَيْءٍ﴾ کەهەموو شتێکی (پاشایەتی) پێ دراوە ﴿وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ﴾ و تەختێکی (پادشایەتی)
زۆر گەورەی هەیە ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَدتُّهَا وَقَوْمَهَا﴾ خۆی و گەلەکەیم دی ﴿يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِن دُونِ اللَّهِ﴾
لەجیاتی خوا سوژدە بۆ ڕۆژ دەبەن ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾ و شەیتان کردەوە (خراپە)کانی بۆ
ڕازاندوونەوە ﴿فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ﴾ بەو هۆیەوە بەرگری کردوون لەڕێگەی ڕاست ﴿فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ﴾
بۆیە ئەوان ڕێگای ڕاست نادۆزنەوە ﴿٢٤﴾ ﴿أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ﴾ بۆ ئەوەی سوژدە نەبەن بۆ ئەو خوایەی
﴿الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کەئەوەی شاراوە بێت لەئاسمانەکان و زەویدا دەری دەخات
(دەردێنێ) ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾ ئەوەش دەی شارنەوەو ئەوەی دەری دەخەن دەی زانێ ﴿٢٥﴾
﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوایە کە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە جگە لەئەو ﴿رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ﴾
پەروەردگاری عەرشی هەرە گەورەیە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ سَنَنظُرُ﴾ (سولەیمان بەپەپوەکەی) ووت ئێمە
لی کۆڵینەوە دەکەین (سەیر دەکەین) ﴿أَصَدَقْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ (تا بزانین) ڕاست دەکەیت
(لەو هەواڵەدا) یا لە درۆزنانیت ﴿٢٧﴾ ﴿اذْهَب بِّكِتَابِي هَٰذَا﴾ ئەم نامەیەی من بۆ بەرە ﴿فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ
عَنْهُمْ﴾ و فڕێ ی دە بۆیان پاشان دوور کەوەرەوە لێیان ﴿فَانظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ﴾ لەمجا سەرنج بدە چ
وەڵامێك دەگەڕێنەوە ﴿٢٨﴾ ﴿قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی پیاو ماقوڵ و سەرۆکەکان ﴿إِنِّي
أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ﴾ بەڕاستی من نامەیەکی گرنگم بۆ هاویژراوە ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّهُ مِن سُلَيْمَانَ﴾ کەبێگومان لە
سولەیمانەوە (هاتووە) ﴿وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (نامە دەست پێ دەکات) بەناوی
خوای بەخشندەی میهرەبان ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ﴾ خۆتان بەگەورە مەزانن بەسەرمدا و
بەموسڵمانی (گەردن کەچی) وەرن بۆ لام ﴿٣١﴾ ﴿قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (بەلقیس) ووتی ئەی سەرۆك
ولەشکرەکان ﴿أَفْتُونِي فِي أَمْرِي﴾ دەربارەی ئەم کارەم ڕای خۆتانم پێ بڵێن ﴿مَا كُنتُ قَاطِعَةً أَمْرًا﴾ چونکە
من هیچ بڕیارێك نادەم ﴿حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ﴾ هەتا ئێوە ئامادە نەبن (و ڕاوێژتان پێ نەکەم) ﴿٣٢﴾ ﴿قَالُوا
نَحْنُ أُولُو قُوَّةٍ﴾ ووتیان ئێمە خاوەنی هێزین (چەك و سەربار) ﴿وَأُولُو بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ وە (لەجەنگدا)
خاوەنی ئازایەتیەکی زۆرین ﴿وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ﴾ وە فەرمان وبڕیاریش بەدەستی تۆیە ﴿فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ﴾
کەواتە سەرنج بدە (بیربکەرەوە) چ فەرمانێك دەدەیت ﴿٣٣﴾ ﴿قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ﴾ ووتی بەڕاستی
پادشایان ﴿إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا﴾ هەر کاتێ (بەزۆر) چوونە شارێکەوە خراپ و ویرانی دەکەن
﴿وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً﴾ وە دەسەڵاتدارەکانی ئەو (شارە) ڕیسواو سەرشۆڕ دەکەن ﴿وَكَذَٰلِكَ
يَفْعَلُونَ﴾ وە (کاتێ زاڵ بوون) هەر بەو جۆرە دەکەن ﴿٣٤﴾ ﴿وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ﴾ جا من دیارییەکی
بەنرخ و گەورەیان بۆ دەنێرم ﴿فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ﴾ ئەمجا چاوەڕوان دەکەم کەنێردراوەکان بەچی
یەوە دەگەڕێنەوە ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ﴾ ئەمجا کاتێك (نێراوەکە) هاتە لای سولەیمان ﴿قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ﴾ (سولەیمان)
وتی: ئێوە ماڵ و سامانم بەسەر دەدەن؟! ﴿فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ﴾ ئەوەی خوا بەمنی داوە ﴿خَيْرٌ مِمَّا آتَاكُمْ﴾
چاکترە لەوەی داویەتی بەئێوە ﴿بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ﴾ بەڵکو ئێوە بەدیارییەکەتان دڵخۆش دەبن ﴿٣٦﴾
﴿ارْجِعْ إِلَيْهِمْ﴾ (بە دیارییەکەوە) بگەڕێرەوە بۆلایان سوێند بەخوا بۆیان دێین ﴿فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ
بِهَا﴾ بە لەشکرێکەوە کەتوانای ڕووبەڕووبوونەوەیانی نیە لەگەڵیدا ﴿وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً﴾ وە سوێند بەخوا
بەزەلیلی و ژێردەستی لەوڵاتەکەیان دەریان دەکەین ﴿وَهُمْ صَاغِرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان ڕیسوا و سەرشۆڕن
﴿٣٧﴾ ﴿قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ (سولەیمان) وتی: ئەی دەستەی پیاوماقوڵ و ئەشرافەکان ﴿أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا﴾
کامتان تەختە (پادشاییە)کەیم بۆ دێنێ ﴿قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ﴾ پێش ئەوەی بە ملکەچی بێن بۆلام ﴿٣٨﴾
﴿قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ﴾ جنۆکەیەکی گەورەی بەهێز لە جنۆکەکان وتی ﴿أَنَا آتِيكَ بِهِ﴾ من ئەو (تەختەیەت) بۆ دێنم
﴿قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ﴾ پێش ئەوەی لەجێگەی خۆت هەستیت ﴿وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ﴾ وە بێگومان من بەتوانام
بەسەر ئەو (هێنانە)ی و دەستپاکیشم ﴿٣٩﴾ ﴿قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ﴾ ئەوەی زانستی لەکتێبی (ئاسمانی) لابوو
وتی ﴿أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ﴾ من بۆت دێنم پێش ئەوەی چاوت تروکێنیت ﴿فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ﴾
(تەختەکەی هێنا) جا کاتێك سولەیمان تەختەکەی (بەلقیس) لای خۆیدا بینی ﴿قَالَ هَٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي﴾ وتی
ئەمە لەفەزڵی پەروەردگارمەوەیە ﴿لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ﴾ بۆ ئەوەی تاقیم بکاتەوە ئایا شوکری (ئەم نیعمەتە) دەکەم
یان پێ نەزان و سپڵە دەبم ﴿وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر کەسێ سوپاسی خوا بکات ئەوە بێگومان سوپاس
بۆ خۆی دەکات (چونکە سوپاسکردنی خوای گەورە نیعمەتەکانی پێ زیاد دەبێت) ﴿وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ﴾
وە هەر کەسێش ناسوپاسی بکات (زیانی بۆ خۆیەتی) چونکە بێگومان پەروەردگارم دەوڵەمەند و بێ نیازە ﴿٤٠﴾
﴿قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا﴾ (سولەیمان) وتی تەختەکەی بگۆڕن ﴿نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي﴾ سەیر دەکەین (ئایا) دەیناسێتەوە
(کە تەختەکەی خۆیەتی) ﴿أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ﴾ یان نایناسێتەوە ﴿٤١﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَٰكَذَا عَرْشُكِ﴾ ئەمجا
کاتێك (بەلقیس) هات پێی وترا تەختەکەی تۆ وەك ئەمە وابوو ﴿قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ﴾ (بەلقیس) وتی وەك
ئەو وایە (ئەڵێی ئەوە) ﴿وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا﴾ (سولەیمان) وتی: پێش ئەم (بەلقیسە) زانستمان پێ درابوو
﴿وَكُنَّا مُسْلِمِينَ﴾ وە ئێمە ملکەچ و موسڵمان بووین ﴿٤٢﴾ ﴿وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ وە ئەوەی بێجگە لەخوا
دەی پەرستت بەرگری کرد (لەباوەڕ هێنان بەخوا) ﴿إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ﴾ بێگومان ئەو (بەلقیس) لە گەلی
کافران بوو ﴿٤٣﴾ ﴿قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ﴾ وترا بە (بەلقیس) بچۆرە ناو کۆشکەکەوە ﴿فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً﴾
ئەمجا کاتێك کەبینی بەدەریای زانی ﴿وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا﴾ وە هەردوو قاچی هەڵکرد (بۆ ئەوەی تەڕ نەبێت)
﴿قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ﴾ (سولەیمان) پێی وت ئەوە (تۆ بە دەریای دەزانی) کۆشکێکە لەشوشە
﴿قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي﴾ (بەلقیس) وتی: ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لە خۆم کردو
﴿وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لەگەڵ سولەیمان دا منیش ملکەچ بووم بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٤٤﴾

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا﴾ سوێند بەخوا ناردمان بۆ گەلی سەموود صالح پێغەمبەری برایان
(علیە السلام) ﴿أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾ (پێی ووتن) کەخوا بپەرستن ﴿فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ﴾ کەچی
ئەوان بوونە دوو کۆمەڵی دژ بەیەك ﴿٤٥﴾ ﴿قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم بۆچی پەلە دەکەن
﴿بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ﴾ (بەهاتنی) سزاو تۆڵە پێش (هاتنی) ڕەحمەت و چاکە ﴿لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ﴾
بۆچی (ناگەڕێنەوە) داوای لێخۆشبوون ناکەن لەخوا ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا ڕەحمەتتان پێ بکرێت
﴿٤٦﴾ ﴿قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَن مَّعَكَ﴾ ووتیان ئێمە تووشی شومی و نەگبەتی بووین بەهۆی تۆو ئەو ئەی
لەگەڵ تۆدان (باوەڕدارن) ﴿قَالَ طَائِرُكُمْ عِندَ اللَّهِ﴾ (صالح) ووتی هۆی ئەو نەگبەتی یەی ئێوە لەلای
خوایە (کەبەس ئەوە پێتانە) ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ﴾ بەڵکو ئێوە گەلێکن تاقی دەکرێنەوە ﴿٤٧﴾
﴿وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ﴾ لەو شارە (ی صالح)دا ﴿تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ﴾ نۆ کەس
هەبوون لەزەویدا خراپەکارییان دەکرد هەهیچ جۆرە چاکەیان نەدەکرد ﴿٤٨﴾ ﴿قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ﴾ ووتیان
(بەیەکتری) سوێند بخۆن بەخوا ﴿لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ﴾ کەبەشەودا هێرش دەکەینە سەر ماڵ و خێزانی
(صالح و هەموویان لەناو دەبەین) ﴿ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ﴾ لەپاشان دەڵێین بەکەس و کاری (صالح)
﴿مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ﴾ ئێمە ئاگامان لەکوشتن و تیاچوونی خێزانی ئەو نی یە ﴿وَإِنَّا لَصَادِقُونَ﴾
وبێگومان ڕاستیش دەکەین ﴿٤٩﴾ ﴿وَمَكَرُوا مَكْرًا﴾ ئەوان پیلانی ئەخشەیان داڕشت بەپیلانێکی
خراپ (بۆ کوشتنی صالح) ﴿وَمَكَرْنَا مَكْرًا﴾ ئێمەش (لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) پیلانمان گێڕا
(بۆ لەناو بردنیان) بە پیلانگێڕانێکی بەهێز ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان هەستیان نەدەکرد
﴿٥٠﴾ ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ﴾ ئەمجا سەرنج بدە سەر ئەنجامی پیلانی ئەوان چی لێهات
﴿أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ چوون ئێمە ئەوان و گەلەکەیانمان هەموو پێکەوە لەناو برد ﴿٥١﴾
﴿فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ﴾ ئەمجا ئەوە (جێ) خانووەکانیانە ﴿خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا﴾ چۆڵ و خاڵی یە لەبەر
ئەوەی ستەمیان کرد ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا پەند و ئامۆژگاری وبەڵگە هەیە
﴿لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ بۆ کۆمەڵێك کە دەزانن (چیمان بەسەر ئەوانە هێناوە) ﴿٥٢﴾ ﴿وَأَنجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا
وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەمان ڕزگار کرد کەبڕوایان هێنابوو و لەخوا دەترسان ﴿٥٣﴾
﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وە باسی لووط بکە کاتێ ووتی بە گەلەکەی ﴿أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ﴾ ئایا ئێوە
ئەو کارە زۆر خراپ و ناشیرینە دەکەن ﴿وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ﴾ کەئێوە دەیبینن و دەزانن (چەند پیس
وناشیرینە) ﴿٥٤﴾ ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ النِّسَاءِ﴾ چۆن!! ئایا بەڕاستی ئێوە دەچنە لای
پیاوان لەجیاتی ئافرەتان بۆ بەجێ هێنانی ئارەزوو (وکامتان)؟ ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ﴾ دیارە ئێوە
گەل و کۆمەڵێکی نەفام و نەزانن ﴿٥٥﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ﴾ ئەمجا وەڵامی گەلەکەی هیچ نەبوو ﴿إِلَّآ أَن قَالُوٓاْ﴾ جگە لەوەی کە وتیان
﴿أَخْرِجُوٓاْ ءَالَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْ﴾ لووط و کەس و کار و (شوێن کەوتوانی) لە شارەکەتان دەرکەن
﴿إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کەسانێکی خۆیان پاك ڕادەگرن (لەم کردەوەی ئێمە) ٥٦
﴿فَأَنجَيْنَٰهُ وَأَهْلَهُۥٓ إِلَّا ٱمْرَأَتَهُۥ﴾ ئەمجا ئێمە لووط و خێزانەکەیمان ڕزگار کرد جگە لە هاوسەرەکەی
﴿قَدَّرْنَٰهَا مِنَ ٱلْغَٰبِرِينَ﴾ کە بڕیارمان دا ئەو (هاوسەرەکەی) لە جێماوان بێت لە سزادا ٥٧ ﴿وَأَمْطَرْنَا
عَلَيْهِم مَّطَرًا﴾ وە بارانێکمان (لە بەرد) بەسەریان دا باراند ﴿فَسَآءَ مَطَرُ ٱلْمُنذَرِينَ﴾ ئەی چ خراپ
بوو بارانی ترسێنراوەکان ٥٨ ﴿قُلِ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سوپاس و ستایش
بۆ خوا ﴿وَسَلَٰمٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ ٱلَّذِينَ ٱصْطَفَىٰٓ﴾ وە سەلام و درود لەسەر ئەو بەندانەی خوا هەڵیبژاردوون
(بۆ پێغەمبەرایەتی) ﴿ءَآللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ ئایا خوا باشترە یا ئەو بتانەی دەیکەنە هاوبەشی خوا ٥٩ ﴿أَمَّنْ
خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێك کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً﴾
لە ئاسمانەوە بارانی بۆ باراندوون ﴿فَأَنۢبَتْنَا بِهِۦ حَدَآئِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ﴾ ئەمجا بەو (بارانە) چەند باخچەیەکی
خاوەن جوانیمان ڕواند ﴿مَّا كَانَ لَكُمْ أَن تُنۢبِتُواْ شَجَرَهَآ﴾ کە ئێوە نەتان دەتوانی درەخت و ڕووەکی
ئەو (باخچە) بڕوێنن ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر لەگەڵ خوادا هەیە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ﴾
(بەخێر نی یە) بەڵام ئەوانە کەسانێکن لادەدەن لە ڕێگای ڕاست ٦٠ ﴿أَمَّن جَعَلَ ٱلْأَرْضَ قَرَارًا﴾ ئایا زاتێ
کە زەوی کردووەتە جێگای ئارامی و نیشتەجێ بوون ﴿وَجَعَلَ خِلَٰلَهَآ أَنْهَٰرًا﴾ وە لەناو (زەوی)دا چەند
ڕووباری بەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَهَا رَوَٰسِىَ﴾ وە چەند چیای گەورەی بۆ زەوی داناوە ﴿وَجَعَلَ بَيْنَ
ٱلْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا﴾ وە لە نێوان دوو ئاودا (شیرین و سوێر) بەربەستی داناوە (بۆ ئەوەی تێکەڵ نەبن)
﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر هەیە لەگەڵ خوادا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەخێر نی یە
بەڵام زۆربەیان نازانن ٦١ ﴿أَمَّن يُجِيبُ ٱلْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ﴾ ئایا زاتێ کە دێت بە هاواری ناچار و دەستەوە
کاتێك هاواری لێ دەکات ﴿وَيَكْشِفُ ٱلسُّوٓءَ﴾ وە ناخۆشی و بەڵاکان لادەبات ﴿وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَآءَ
ٱلْأَرْضِ﴾ وە دەتان کاتە جێنشینی گەلانی تری سەر زەوی ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا پەرستراوێکی تر هەیە
لەگەڵ خوادا (بەخێر نییە) ﴿قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم بیر دەکەنەوە ٦٢ ﴿أَمَّن يَهْدِيكُمْ فِى
ظُلُمَٰتِ ٱلْبَرِّ وَٱلْبَحْرِ﴾ ئایا زاتێ کە ڕێنموویی ئێوە دەکات (بە ئەستێرە و شتی تر) لە تاریکی یەکانی
وشکانی و دەریادا (لە شەودا) ﴿وَمَن يُرْسِلُ ٱلرِّيَٰحَ بُشْرًۢا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهِۦٓ﴾ و زاتێك کە (با) دەنێرێت
بە مژدەدەر پێش بارانی ڕەحمەتی ﴿أَءِلَٰهٌ مَّعَ ٱللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوێکی تر هەیە لەگەڵ خوادا
﴿تَعَٰلَى ٱللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا بەرز و بڵندترە لەوەی کە بت پەرستان دەیکەنە هاوبەشی ٦٣

﴿أَمَّن يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ ئایا ئەو کەسەی کە لەسەرەتاوە بونەوەر بەدی دێنێت پاشان (دوای مردنی) جارێکی
تر دروستی دەکاتەوە ﴿وَمَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ وەئەو کەسەی کە لەئاسمان و زەوی یەوە ڕزق و ڕۆزیتان
دەدات ﴿أَإِلَٰهٌ مَّعَ اللَّهِ﴾ ئایا هیچ پەرستراوی تر هەیە لەگەڵ خوادا (نەخێر نی یە) ﴿قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڵگەتان بێنن ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٦٤﴾ ﴿قُل
لَّا يَعْلَمُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ﴾ بڵێ کەسانێ کە لەئاسمانەکان و زەوی دان غەیب نازانن ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾
بێجگە لەخوا (تەنها ئەو دەیزانێ) ﴿وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ﴾ و ئەوان هەست ناکەن چ کاتێ زیندوو
دەکرێنەوە ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ ادَّارَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ بەڵکو زانیاری ئەوان دەربارەی ڕۆژی دوایی کورتە وبڕ
ناکات (زانیارییەکی وایان نی یە) ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّنْهَا﴾ بەڵکو لەبارەی (ڕۆژی دوای)یەوە ئەوان
لەگومان و دوودڵیدان ﴿بَلْ هُم مِّنْهَا عَمُونَ﴾ بەڵکو ئەوان لەو بارەیەوە کوێرن ﴿٦٦﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیان ووت ﴿أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاؤُنَا﴾ ئایا کاتێ ئێمەو باوو باپیرانمان بووین
بەخاك ﴿أَئِنَّا لَمُخْرَجُونَ﴾ ئایا ئێمە دەر دەهێنرێین (لەگۆڕەکانمان و زیندوو دەبینەوە) ﴿٦٧﴾ ﴿لَقَدْ
وُعِدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِن قَبْلُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمەو باوو باپیرانمان لەمەو پێش بەڵێنی ئەم
(زیندوو کردنەوە)مان پێ درابوو ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەم (هەڕەشەی موحەممەد ﷺ)
لێمان دەکات) تەنها درۆ و دەلەسەی گەلە پێشووەکانە (کەبۆمان ماوەتەوە) ﴿٦٨﴾ ﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی و وڵاتاندا ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدەن بزانن سەرئەنجامی تاوانباران چۆن بووە (چییان بەسەر هاتووە)
﴿٦٩﴾ ﴿وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ﴾ خەفەت مەخۆ بۆ ئەوانە (کەبڕوا ناهێنن) ﴿وَلَا تَكُن فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾
و سنگ و دڵت تەنگ نەبێ لەو پیلان و خراپانەی دەیکەن (دژەت) ﴿٧٠﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾
دەڵێن ئەم بەڵێنەی (سزای پێمان دەدەن) کەی دێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٧١﴾
﴿قُلْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ رَدِفَ لَكُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ لەوانەیە زۆر لێتانەوە نزیك بووبێتەوە
﴿بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ﴾ هەندێ لەو سزای بەپەلە داوای هاتنی دەکەن ﴿٧٢﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ﴾
وەبەڕاستی پەروەردگارت خاوەن فەزڵ و چاکەیە بەسەر خەڵکەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ﴾
بەڵام زۆر بەیان سوپاس (ی پەروەردگار) ناکەن ﴿٧٣﴾ ﴿وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ﴾ وە بەڕاستی پەروەردگارت
ئاگادارەو دەزانێت ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەو (دوژمنایەتی و کینەی) لە دەروونیاندا دەیشارنەوە
وبەوەش دەری دەبڕن (ئاشکرای دەکەن) ﴿٧٤﴾ ﴿وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ وە هیچ شتێکی نادیار نیە
لەئاسمان و زەوی دا ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ مەگەر لەکتێبی ڕوون (اللوح المحفوظ) دایە ﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا
الْقُرْآنَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە ﴿يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ دەیگێڕێتەوە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ زۆربەی ئەو مەسەلانەی کە ئەوان تێیدا جیاوازن ﴿٧٦﴾

﴿وَإِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەم (قورئانە) ڕێنموویی میهرەبانی یە بۆ ئیمانداران ﴿٧٧﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت دادوەری دەكات لەنێوانیاندا بەبڕیاری خۆی ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ﴾ وە خۆی باڵادەست و زانایە ﴿٧٨﴾ ﴿فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ كەوا تۆ پشت هەر بەخوا ببەستە ﴿إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ئاینێكی ڕاست و ڕوونی ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى﴾ بەڕاستی تۆ ناتوانی (بانگەوازت) بە مردووەكان بیبیستێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ﴾ وە ناتوانی بانگەوازت بەوانەی كەڕن بژنەوێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾ كاتێ پشت هەڵدەكەن و دەڕۆن ﴿٨٠﴾ ﴿وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ﴾ وە تۆ ناتوانی كوێران ڕزگار بكەیت لە گومڕاییەكەیان (ڕێنموونیان بكەیت) ﴿إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾ تۆ تەنها (ڕێنموونیت) بەكەسێ دەژنەوێنی كە بڕوا بهێنێت بە نیشانەكانی ئێمە ﴿فَهُمْ مُسْلِمُونَ﴾ چونكە ئەوانە هەمیشە ملكەچن (بۆ هەق) ﴿٨١﴾ ﴿وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ﴾ وە كاتێ ئەو بەڵێنی (سزایەی پێیان دراوە) بەسەریاندا هات ﴿أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِنَ الْأَرْضِ﴾ (كەمێك پێش ڕوودانی قیامەت) گیان لەبەرێك لە زەوی دەردەهێنین بۆیان ﴿تُكَلِّمُهُمْ﴾ قسەیان لەگەڵدا دەكات ﴿أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ﴾ (دەڵێ) بەڕاستی ئەم خەڵكە باوەڕی ڕاستەقینەیان نەهێنا بە ئایەتەكانی ئێمە ﴿٨٢﴾ ﴿وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی) ئەو ڕۆژە بكە لە هەموو میللەتێك پۆلێكی زۆر كۆدەكەینەوە ﴿مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا﴾ لەوانەی ئایەتەكانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ ئەمجا ئەوان (لەپێش و دواكەوتن) بەرگری دەكرێن (بەڕێ دەكرێن) ﴿٨٣﴾ ﴿حَتَّى إِذَا جَاءُوا﴾ هەتا كاتێ دێن (بۆ شوێنی كۆكردنەوەیان) ﴿قَالَ أَكَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا عِلْمًا﴾ (خوا) ئەفەرموێ ئایا ئێوە ئایەتەكانی منتان بەدرۆ دەزانی (باوەڕتان پێ نەهێنا) لەكاتێكدا هیچ زانیاریەكتان دەربارەیان نەبوو ﴿أَمَّاذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ یان ئێوە چیتان دەكرد (لەدونیا) ﴿٨٤﴾ ﴿وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا﴾ وە بڕیاری (سزادانیان) بەسەردا دەسەپێ بەهۆی ستەمكاری یانەوە ﴿فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ﴾ ئەمجا ئەوان هیچ قسە ناكەن ﴿٨٥﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا (بێ بڕوایان) نەیان زانیوە نابینن ﴿أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ﴾ ئێمە شەومان سازاندووە بۆ ئەوەی ئەوان ئارامی تێ بگرن ﴿وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژمان ڕووناك كردووە (ئیش و كاری تیادەكەن) ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەند بەڵگەو نیشانە هەیە بۆ كەسانێ باوەڕ دێنن (بەخوا) ﴿٨٦﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ باسی) ئەو ڕۆژە بكە فوو دەكرێ بەشەیپوردا ﴿فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ ئیتر هەرچی كەسێ لەئاسمانەكان و زەوی دایە دەترسێ و ڕادەچەنێ (هەموو دەمرن) ﴿إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ﴾ جگە لەو كەسانەی خوا بیەوێ (نەترسێ و نەمرێ) ﴿وَكُلٌّ أَتَوْهُ دَاخِرِينَ﴾ وە هەموو بەملكەچی و سەر شۆڕی دێنەوە لای خوا ﴿٨٧﴾ ﴿وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً﴾ وە تۆ كێو و چیاكان دەبینی وا دەزانی دامەزراون (لەشوێنی خۆیان دا) ﴿وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ﴾ (كاتێ فوو كرا بەشەیپوردا) چیاكان وەكو ڕۆیشتنی هەور دەڕۆن ﴿صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ ئەمە دروست كراوی ئەو خوایە كە هەموو شتێكی بەو پەڕی ڕێك و پێكی دروست كردووە ﴿إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بەهەر كردەوەیەك ئێوە دەیكەن ﴿٨٨﴾

﴿مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ﴾ هەر کەس کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا﴾ (لەرۆژی دواییدا) پاداشتی چاکتری
لەو (کردەوە)ی بۆ هەیە ﴿وَهُم مِّن فَزَعٍ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ﴾ وە ئەوانە دڵنیان لەترس و تاچڵەکانی گەورەی ئەو رۆژە ٨٩
﴿وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ وە هەر کەس خراپەی کردبێت ﴿فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ﴾ (لەو رۆژەدا) بەسەر ڕوومەتدا دەم
و چاویاندا دەخرێنە ناو ئاگر(ی دۆزەخ) ﴿هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئایا سزا دەدرێن جگە لەوەی دەتانکرد
٩٠ ﴿إِنَّمَا أُمِرْتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بڵێ) بێگومان من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ الْبَلْدَةِ﴾
کەتەنها پەروەردگاری ئەم شارە (مەککە) بپەرستم ﴿الَّذِي حَرَّمَهَا﴾ ئەو (خوایە)ی (رێز شکاندنی) ئەم
شارەی حەرام کردووە ﴿وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ﴾ و هەموو شتێک تەنها هی ئەو (خوایە) ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾
وە فەرمانم پێ دراوە لەموسڵمانان بم ٩١ ﴿وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ﴾ وە (فەرمانم پێ دراوە کە) قورئان بخوێنم (بەسەر
خەڵکیدا) ﴿فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ﴾ جا هەر کەس هیدایەت وەرگرێت ئەوە بێگومان تەنها بۆ خۆی
هیدایەت وەردەگرێ (قازانجەکەی بۆ خۆیەتی) ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسێش گومڕا بێت (زیانی بۆ خۆیەتی)
﴿فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ﴾ وە بڵێ بەڕاستی من تەنها یەکێکم لەترسێنەران ٩٢ ﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە بڵێ
هەموو سوپاس بۆ خوایە ﴿سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا﴾ ئەو (خوایە) بەم زووانە ئایەت و نیشانەکانی پیشانی ئێوە
دەدات ئێوەش دەیانناسن (کەئایەتی خوان) ﴿وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ وە پەروەردگارت بێ ئاگا نییە لەوەی
کەئێوە دەیکەن ٩٣

سورەتی ﴿القَصَص﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿طسم﴾ بە(طا، سین، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ١ ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ ئەم (ئایەتانە) ئایەتەکانی قورئانی ڕوون و ئاشکران ٢
﴿نَتْلُو عَلَيْكَ﴾ دەیخوێنینەوە بەسەر (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿مِن نَّبَإِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ﴾ هەندێ لەهەواڵی
موسا و فیرعەون بەڕاستی و دروستی ﴿لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بۆ ئەوانەی بڕوا دێنن ٣ ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي
الْأَرْضِ﴾ بەڕاستی فیرعەون زاڵ و (ملهوڕ و یاخی) بوو لەزەوی (میصر)دا ﴿وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا﴾ وە خەڵکەکەی
(میصری) کرد بەچەند بەش و کۆمەڵێک ﴿يَسْتَضْعِفُ طَائِفَةً مِّنْهُمْ﴾ کۆمەڵێکیانی لاواز و ژێر دەستە دەکرد
﴿يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ﴾ کوڕانی ئەوانی سەر دەبڕی و ئافرەتانیانی بەزیندوویی دەهێشتەوە (دەیکردنە
خزمەتکار و کەنیزەک) ﴿إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ﴾ بەڕاستی ئەو (فیرعەون) لەخراپەکاران بوو ٤ ﴿وَنُرِيدُ
أَن نَّمُنَّ﴾ وە ئێمە دەمانەوێ (بەچاکەی خۆمان) منەت بنێین ﴿عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ﴾ بەسەر ئەوانەی
کەلاواز و ژێر دەست کرابوون لەووڵاتی (میصر)دا ﴿وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ﴾ وە بیان کەینە
پێشەوا و بیان کەینە میراتگران(ی کەلەپووری فیرعەون و شوێن کەوتوانی) ٥

﴿وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە دەسەڵاتداریان بکەین لەو زەویەدا ﴿وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾
وە پیشانی فیرعەون و هامان و لەشکری هەردووکیان بدەین ﴿مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ﴾ لە (بەنو ئیسرائیلی
یەکانەوە) ئەوەی خۆیان لێ دەپاراست ﴿٦﴾ ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَى أُمِّ مُوسَى﴾ بەدایکی مووسامان ڕاگەیاند
(ئیلهاممان بۆ کرد) ﴿أَنْ أَرْضِعِيهِ﴾ کە شیر بدە بەمووسا ﴿فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا هەر کاتێ ترست لێی
هەبوو ﴿فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ﴾ ئەو کاتە بیخەرە ڕووبار(ی نیل)ەوە ﴿وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي﴾ مەترسە (لێ ی)
وخەفەتیش مەخۆ (بۆی) ﴿إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەیگێڕینەوە بۆلات ﴿وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾
وە دەیکەین بەیەکێ لە پێغەمبەران ﴿٧﴾ ﴿فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ﴾ (دایکی مووسای خستە ئاوی نیلەوە)
ئەمجا دار و دەستەی فیرعەون (پێیان زانی و) هەڵیان گرتەوە ﴿لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا﴾ بۆ ئەوەی
ببێ بەدوژمن و هۆی خەفەت بۆیان ﴿إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا﴾ بەڕاستی فیرعەون و هامان
و لەشکر و سەرپارەکانیان ﴿كَانُوا خَاطِئِينَ﴾ تاوانبار و هەڵەبوون ﴿٨﴾ ﴿وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ﴾
(ویستیان مووسا بکوژن ئاسیەی) ژنی فیرعەون وتی ﴿قُرَّتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ﴾ مایەی چاو
و دڵ ڕۆشنییە بۆ من و بۆ تۆش (فیرعەون) مەیکوژن ﴿عَسَى أَنْ يَنْفَعَنَا﴾ بەڵکو سوود و کەڵکمان پێ
بگەیەنێ ﴿أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا﴾ یا بیکەین بەکوڕی خۆمان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان هەستیان
نەدەکرد (ئەم منداڵە ئەبێتە هۆی تیاچوونیان) ﴿٩﴾ ﴿وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَى فَارِغًا﴾ جا دڵی دایکی مووسا
خاڵی بوو (لە هەموو شت جگە لە منداڵەکەی) ﴿إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ﴾ نزیک بوو (بهێنێ) ئەو
منداڵە ئاشکرا بکات ﴿لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا﴾ ئەگەر دڵیمان نەبەستبایەتەوە (وە بەهێزمان نەکردایە)
﴿لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ ئەوەی لە بڕواداران بێ ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ﴾ (دایکی مووسا)
وتی بەخوشکەکەی (مووسا) بەشوێنیدا برۆ ﴿فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ﴾ ئەمجا لە دوورەوە مووسای
بینی و پێی زانی ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) هەستیان نەدەکرد ﴿١١﴾
﴿وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ﴾ وە ئێمە پێشتر (شیری) شیردەرەکانمان حەرام کرد لە مووسا (مەمکی
کەسی نەدەمژی) ﴿فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ﴾ ئەمجا خوشکەکەی (مووسا) وتی پێیان ئایا
ماڵێکتان پیشان دەم ﴿يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ﴾ کە ئەو منداڵە بۆ ئێوە بەخێو بکەن (و شیری بدەنێ) ﴿وَهُمْ
لَهُ نَاصِحُونَ﴾ و دڵسۆزی بن بۆی ﴿١٢﴾ ﴿فَرَدَدْنَاهُ إِلَى أُمِّهِ﴾ ئەمجا مووسامان گێڕایەوە بۆ لای دایکی
﴿كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ﴾ بۆ ئەوەی چاوی پێ ڕوون بێتەوە و خەفەت نەخوات ﴿وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ﴾ وە بۆ ئەوەی بزانێت کە بەڵێنی خوا ڕاستە و هەقە ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆر
بەیان نازانن ﴿١٣﴾

﴿وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ﴾ کاتێ مووسا گەشتە تەوەری پێگەیشتنی لەش و زیری تێر و تەواو بوو
﴿آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا﴾ دانایی و زانستمان پێدا ﴿وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ هەر بەو شێوەیە پاداشتی چاکەکاران
ئەدەینەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا﴾ وە (مووسا) ڕۆشتە ناو شار بێ ئەوەی خەڵکی شار
ئاگایان لێ بێ ﴿فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ﴾ جا لەو شارەدا دوو پیاوی دی لەگەڵ یەکتر شەڕیان دەکرد
﴿هَٰذَا مِن شِيعَتِهِ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ﴾ ئەمەیان لە تایەفەی خۆی بوو ئەوی تریشیان لە دوژمنانی بوو ﴿فَاسْتَغَاثَهُ
الَّذِي مِن شِيعَتِهِ﴾ ئەمجا ئەوەیان کە لە تایەفەی خۆی بوو داوای یارمەتی لێ کرد ﴿عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ﴾
لە دژی ئەوەی کە لە (تاقمی) دوژمنەکەی بوو ﴿فَوَكَزَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ﴾ ئەمجا مووساش بۆکسێکی
لێدا و ئەو (قیبتی یە)ی کوشت ﴿قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ﴾ (مووسا) وتی ئەم (کوشتنە) لە کردەوەی
شەیتانە ﴿إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی گومڕاکەری ڕوون و ئاشکرایە
﴿١٥﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي﴾ وتی ئەی پەروەردگارم بەڕاستی من ستەمم لە خۆم کرد ﴿فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ
لَهُ﴾ دەی لێم خۆش بە جا ئەویش (خودا) لێی خۆش بوو ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بێگومان تەنها
ئەو لێبووردەی بەبەزەیی یە ﴿١٦﴾ ﴿قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ﴾ (مووسا) وتی ئەی پەروەردگارم بە هەقی چاکە
و نیعمەتت لەسەرم (ئەو هێز و توانایە کە پێتداوم) ﴿فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ﴾ بڕیار بێ هەرگیز نابم
بە پشتیوانی تاوانباران ﴿١٧﴾ ﴿فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ بەهۆی ئەو (کوشتنە)وە ئەو شەوە بە ترسەوە
چاوەڕوانی دەکرد (بزانێ دەربارەی کێشەکە چ هەڵوێستێکیان دەبێ) ﴿فَإِذَا الَّذِي اسْتَنصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ﴾
لە ناکاو ئەو (ئیسرائیلی یەی) دوێنێ داوای یارمەتی کرد لەو (مووسا لەگەڵ یەکێکی
تردا شەڕیەتی) هانای بۆ مووسا هێنا فریای کەوێت ﴿قَالَ لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ﴾ مووسا بەو
(ئەو ئیسرائیلی یە)ی وت بەڕاستی تۆ کەسێکی گومڕای ئاشکرای ﴿١٨﴾ ﴿فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ﴾ ئەمجا کاتێ
کە (مووسا) ویستی ﴿أَن يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا﴾ بە توندی بدات لەو پیاوەی دوژمنی هەردووکیان بە
﴿قَالَ يَا مُوسَىٰ أَتُرِيدُ أَن تَقْتُلَنِي﴾ وتی ئەی مووسا ئایا دەتەوێ بمکوژی ﴿كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ﴾
هەروەک دوێنێ کەسێکت کوشت ﴿إِن تُرِيدُ إِلَّا أَن تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ﴾ تۆ هەر دەتەوێ زۆردار و
ملهوڕ بیت لە زەوی دا ﴿وَمَا تُرِيدُ أَن تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ﴾ وە ناتەوێ لە پیاوچاکان (ڕێکخەران) بیت ﴿١٩﴾
﴿وَجَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ﴾ ئەمجا پیاوێک لەو پەڕی شارەوە بە پەلە هات (بۆ لای مووسا)
﴿قَالَ يَا مُوسَىٰ إِنَّ الْمَلَأَ﴾ وتی ئەی مووسا (ئاگاداربە) کاربەدەست و سەرگەورەکان ﴿يَأْتَمِرُونَ
بِكَ لِيَقْتُلُوكَ﴾ کۆبوونەتەوە لەبارەی تۆوە (قسە دەکەن) بۆ ئەوەی بتکوژن ﴿فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ﴾
کەواتە دەرچوو لە شار (بانەت گرن) بێگومان من دڵسۆزتم ﴿٢٠﴾ ﴿فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ ئەویش لە شار
دەرچوو بە ترسەوە چاوەڕوانی دەکرد (پێی بزانن و بیگرن) ﴿قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ (مووسا)
وتی ئەی پەروەردگارم ڕزگارم بکە لەم کۆمەڵە ستەمکارە ﴿٢١﴾

﴿وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ﴾ لەکاتێکدا بەرەو شاری مەدیەن دەڕۆیشت ﴿قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَن يَهْدِيَنِي﴾ وتی
ئومێد دەکەم پەروەردگارم ڕێنموونیم بکات ﴿سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾ بۆ ڕێگای ڕاست و حەق ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَمَّا
وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ﴾ وکاتێ گەیشتە سەر ئاوەکەی مەدیەن ﴿وَجَدَ عَلَيْهِ﴾ بینی لەسەر ئەو ئاوە ﴿أُمَّةً
مِّنَ النَّاسِ يَسْقُونَ﴾ کۆمەڵێک لەخەڵکی (ئاژەڵ و ماڵات) ئاو دەدەن ﴿وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ﴾
وە لەمڕیک ئەو (خەڵک)انەوە دوو ئافرەتی بینی ﴿تَذُودَانِ﴾ بەرگری دەکەن لەئاژەڵەکەیان (لەوەی
بێنە سەر ئاوەکە) ﴿قَالَ مَا خَطْبُكُمَا﴾ (مووسا) وتی ئێوە مەبەستتان چی یە؟ (بۆچی ئاژەڵەکەتان
ئاو بخواردنە ت) ﴿قَالَتَا لَا نَسْقِي﴾ وتیان ئێمە (ئاژەڵەکەمان) ئاو نادەین ﴿حَتَّىٰ يُصْدِرَ الرِّعَاءُ﴾ هەتا
شوانەکان (وئاژەڵەکانیان لەسەر ئاوەکە) نەگەڕێنەوە ﴿وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ﴾ وە باوکمان پیرێکی
گەورەو بەتەمەنە ﴿٢٣﴾ ﴿فَسَقَىٰ لَهُمَا﴾ ئەمجا (مووسا) مەڕەکانی بۆ ئاودان ﴿ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ﴾ لەپاشان
(مووسا) چوو بۆ ژێر سێبەرێک ﴿فَقَالَ رَبِّ﴾ جا وتی ئەی پەروەردگارم ﴿إِنِّي لِمَا أَنزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ﴾
بەڕاستی من هەژارم (پێویستم هەیە) بەهەر خێرو ڕزقێک بۆم بنێری ﴿٢٤﴾ ﴿فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجا
یەکێک لەدوو کچەکە هات بۆ لای مووسا ﴿تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ﴾ بەشەرمەوە دەڕۆیشت لەڕێگادا
﴿قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ﴾ وتی بەڕاستی باوکم (شوعەیب) بانگت دەکات ﴿لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا﴾
بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوەت بداتەوە کەمەڕەکانت بۆ ئێمە ئاودا (مووساش لەگەڵی ڕۆیشت)
﴿فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ﴾ ئەمجا کاتێ مووسا هات بۆ لای (باوکی کچەکە) و بەسەرهاتەکەی بۆ
گێڕایەوە ﴿قَالَ لَا تَخَفْ﴾ (شوعەیب علیه السلام) وتی مەترسە ﴿نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ ڕزگارت
بوو لەو گەلە ستەمکارە ﴿٢٥﴾ ﴿قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ﴾ یەکێ لەو دوو (کچە بەتەوەکی) وتی ئەی
باوە گیان بەکرێی بگرە (بۆ شوانی) ﴿إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ﴾ چونکە بەڕاستی چاکترین کەسە کە
بەکرێی بگری ﴿الْقَوِيُّ الْأَمِينُ﴾ بەهێز و ئەمینە (دەس و داوێن پاکە) ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ إِنِّي أُرِيدُ﴾ (شوعەیب)
وتی بەڕاستی من دەمەوێ ﴿أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ﴾ کە یەکێک لەم دوو کچەم لەتۆ مارەکەم
﴿عَلَىٰ أَن تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ﴾ بەو مەرجەی هەشت ساڵ خزمەتم بۆ بکەیت ﴿فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا﴾
ئەمجا ئەگەر دە ساڵت تەواو کرد ﴿فَمِنْ عِندِكَ﴾ ئەوە لە(پاوشی) خۆتەوەیە ﴿وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ﴾
و من نامەوێ قورسی بکەم لەسەرت ﴿سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ﴾ ئەگەر خوا بیەوێ بێگومان دەمبینی
﴿مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ لەپیاو چاکان دەبم ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ﴾ (مووسا) وتی ئەوەی وتت
پێم (بڕیار بێت) لەنێوان من و تۆدا ﴿أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ﴾ هەرکام لەو دوو ماوە (٨ یا ١٠ ساڵ) بەم
تەواو کرد ﴿فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ﴾ نابێ ستەمم لێ بکری ﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ﴾ وە خوا لەسەر ئەوەی
کەدەیڵێین شایەت و چاودێرە ﴿٢٨﴾

﴿فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى ٱلْأَجَلَ﴾ ئەمجا کاتێک مووسا ماوەی شوانی یەکەی تەواو کرد ﴿وَسَارَ بِأَهْلِهِۦٓ﴾
لەگەڵ خێزانەکەی بەشەو ڕۆشتن (لە مەدیەنەوە بۆ میصر) ﴿ءَانَسَ مِن جَانِبِ ٱلطُّورِ نَارًا﴾ لە دوورەوە لای
ڕاستی کێوی طور ئاگرو ڕووناکی بەدی یی ﴿قَالَ لِأَهْلِهِ ٱمْكُثُوٓا۟﴾ (مووسا) ووتی بەخێزانەکەی ئێوە
(ئێرەدا) بمێننەوە ﴿إِنِّىٓ ءَانَسْتُ نَارًا﴾ بەڕاستی من ئاگرێکم بەدی کرد (بینی) ﴿لَّعَلِّىٓ ءَاتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ﴾
بەڵکو هەواڵێکی (ڕێگاتان) بۆ بێنم لای ئەو (ئاگرە) ﴿أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ ٱلنَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ﴾
یان چلوسکێکی ئاگرتان بۆ بێنم بەڵکو خۆتانی پێ گەرم کەنەوە ﴿٢٩﴾ ﴿فَلَمَّآ أَتَىٰهَا نُودِىَ﴾ ئەمجا کاتێ
هاتە نزیکی ئەو (ئاگرە) بانگی لێ کرا ﴿مِن شَٰطِئِ ٱلْوَادِ ٱلْأَيْمَنِ﴾ لەکەناری لای ڕاستی شیوەکەوە ﴿فِى
ٱلْبُقْعَةِ ٱلْمُبَٰرَكَةِ مِنَ ٱلشَّجَرَةِ﴾ لەو پارچە زەوی پە بەرەکەتەوە لە درەختەکەوە ﴿أَن يَٰمُوسَىٰٓ﴾
(بانگی لێ کرا) کە ئەی مووسا ﴿إِنِّىٓ أَنَا ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ بەڕاستی من خوایەکم پەروەردگاری
جیهانیانم ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ﴾ (وە بانگی کرا) کە گۆچانەکەت فڕێدە ﴿فَلَمَّا رَءَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَآنٌّ﴾
ئەمجا کاتێ مووسا ئەو (گۆچانە)ی بینی وەک تیرمار دەجووڵێ بە پەلە ﴿وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ﴾ پشتی
تێ کرد و ڕایکرد و نەگەڕایەوە سەری ﴿يَٰمُوسَىٰٓ أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ﴾ (خوا فەرمووی) ئەی مووسا وەرە
پێش و مەترسە ﴿إِنَّكَ مِنَ ٱلْءَامِنِينَ﴾ بەڕاستی تۆ لەو کەسانەی بێ باک و بێ ترسی ﴿٣١﴾ ﴿ٱسْلُكْ يَدَكَ فِى
جَيْبِكَ﴾ دەستت بخەرە ناو باخەڵ (و ژێر باڵت) ﴿تَخْرُجْ بَيْضَآءَ مِنْ غَيْرِ سُوٓءٍ﴾ (کاتێ دەری دێنی) دێتە
دەرەوە بەسپێتی و تیشک دەداتەوە بێ ئەوەی نەخۆشی و بەڵەکی بێت ﴿وَٱضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ ٱلرَّهْبِ﴾
دەستت بلکێنە بەخۆتەوە (و بیخەرە سەر دڵت) بۆ (نەهێشتنی) ترس و بیم ﴿فَذَٰنِكَ بُرْهَٰنَانِ مِن رَّبِّكَ﴾
ئەم دوو نە (گۆچانەکەت و دەستت) دوو موعجیزەن لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلَإِي۟هِۦٓ﴾ (نێرراوە) بۆ فیرعەون و دارو دەستەکەی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَوْمًا فَٰسِقِينَ﴾ بەڕاستی ئەوانە
کۆمەڵێکی لەسنوور دەرچوون ﴿٣٢﴾ ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّى قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا﴾ (مووسا) ووتی ئەی پەروەردگارم
بێگومان من یەکێکم لەوان کوشتووە ﴿فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ﴾ لەبەر ئەوە دەترسم کەم بکوژن (لەجیاتی
ئەو کوژراوە) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَخِى هَٰرُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّى لِسَانًا﴾ وە هاروونی برام لەمن زمانی پاراوترە ﴿فَأَرْسِلْهُ
مَعِىَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِىٓ﴾ جا ئەویش لەگەڵدا بنێرە پشتیوانم بێت ووتەکانم بسەلمێنی ﴿إِنِّىٓ أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ﴾
بەڕاستی من دەترسم کە بە درۆزنم دابنێن (باوەڕم پێ نەهێنن) ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ﴾ (خوا)
فەرمووی بێگومان ئێمە بە براکەت تۆ بەهێزتر دەکەین ﴿وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَٰنًا﴾ وە دەسەڵاتێک
بەهەردووکتان دەدەین ﴿فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا ۚ بِـَٔايَٰتِنَآ﴾ ئەوسا بەهۆی ئایەتەکانی ئێمەوە دەستیان
پێتان ناگات ﴿أَنتُمَا وَمَنِ ٱتَّبَعَكُمَا ٱلْغَٰلِبُونَ﴾ تەنها ئێوە (مووسا و هاروون) و ئەوەی شوێنتان دەکەوێ
سەردەکەوون ﴿٣٥﴾

﴿فَلَمَّا جَاءَهُم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ﴾ ئەمجا کاتێك کە موسا موعجیزە ڕوونەکانی ئێمەی بۆ هێنان
﴿قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى﴾ ئەوان وتیان ئەمە (کە هێناویە موسا) تەنها جادوویەکی دەست هەڵبەستە
﴿وَمَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ﴾ ئێمە ئەمەمان نەبیستووە لە باوو باپیرە پێشووەکانمان ﴿٣٦﴾
﴿وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّي أَعْلَمُ﴾ موسا وتی پەروەردگارم زاناترە ﴿بِمَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ مِنْ عِندِهِ﴾ بەو کەسەی
کە ڕێنموویی لای ئەوەوە هێناوە ﴿وَمَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ﴾ وە (زاناترە) بەو کەسەی سەرئەنجام
وە دوا ڕۆژی چاکی دەبێت ﴿إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) ستەمکاران ڕزگار ناکات ﴿٣٧﴾
﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ﴾ فیرعەون وتی ئەی کاربەدەست و دەسەڵاتداران ﴿مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ
غَيْرِي﴾ وا نازانم جگە لە خۆم هیچ پەرستراوێکی ترتان هەبێ ﴿فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانُ عَلَى الطِّينِ﴾ جا
(بۆ زیاتر دڵنیابوون) ئەی هامان کورەی ئاگر تاودەو خشتی سوورەوەکراوی لێ دروست بکە بۆم
﴿فَاجْعَل لِّي صَرْحًا﴾ ئەمجا (لەو خشتە) کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَّعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾
(بە گاڵتەوە وتی) بەڵکو سەیری خواکەی موسا بکەم و بیبینم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾
وە بەڕاستی وا دەزانم ئەو (موسا) لە درۆزنانە ﴿٣٨﴾ ﴿وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ﴾ ئەو (فیرعەون) و لەشکرو
سەربازەکانی خۆیان بە گەورە زانی ﴿فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ لە وڵات و زەوی (میصر)دا بە ناڕەوا
﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ﴾ وە گومانیان وابوو کە زیندوو ناکرێنەوە و ناگەڕێنەوە بۆ لای ئێمە ﴿٣٩﴾
﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ جا تۆڵەمان لەو (فیرعەون) و لەشکرو سەربازەکانی سەند و
تورمان دانە ناو دەریای سوورەوە ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ﴾ ئەمجا سەرنج بدە (ئەی
موحەممەد ﷺ) سەرئەنجامی ستەمکاران چۆن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾
ئەوانمان کردە پێشەوایانێك کە (خەڵك) بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ
لَا يُنصَرُونَ﴾ وە لە ڕۆژی دواییشدا یارمەتی نادرێن ﴿٤١﴾ ﴿وَأَتْبَعْنَاهُمْ فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً﴾ لەم
دونیایەدا نەفرینمان نارد بەدوایاندا ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُم مِّنَ الْمَقْبُوحِينَ﴾ وە لە ڕۆژی قیامەتیشدا
ئەوانە لە بێزراو و دوورخراوەکانن ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بە خوا بێگومان تەوراتمان
بەخشی بە موسا ﴿مِن بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ﴾ لە پاش ئەوەی خەڵکی چەرخە پێشووەکانمان
لەناوبرد ﴿بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً﴾ تا سەرچاوەی ڕوونی و ڕێنموویی و ڕەحمەت بێ بۆ خەڵکی
﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی ئەو خەڵکە بیربکەنەوە و ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٤٣﴾

﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لەلای خۆرئاوای (شاخی طور) نەبوویت
﴿إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى الْأَمْرَ﴾ کاتێک کە فەرمانی پێغەمبەرایەتیمان دا بەموسا ﴿وَمَا كُنتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾
وە تۆ لەئامادەبووانی (ئەو ڕووداوە) نەبوویت ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَٰكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا﴾ بەڵام ئێمە چەندین چین و
سەردەمەمان دروست کرد (لەپاش موسا) ﴿فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ﴾ ئەمجا ماوەیەکی دوورودرێژیان
بەسەردا تێپەڕی ﴿وَمَا كُنتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ﴾ وە تۆ لەناو خەڵکی مەدیەندا نیشتەجێ نەبوویت
﴿تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەیان بەسەردا بخوێنیتەوە ﴿وَلَٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڵام هەر
ئێمە بووین پێغەمبەرمان نارد ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا﴾ وە تۆ لای کێوی طور نەبوویت
کاتێ بانگ(ی موسا)مان کرد ﴿وَلَٰكِن رَّحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام ئەوە بەزەییەکە لە پەروەردگارتەوە
(بەتۆی داوە) ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَاهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ بۆ ئەوەی گەلێک بترسێنی کەپێش تۆ هیچ
ترسێنەرێکیان بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بەڵکو بیربکەنەوە و پەند وەرگرن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْلَا أَن
تُصِيبَهُم﴾ وە ئەگەر (پێش ناردنی پێغەمبەر) تووشیان ببوایە ﴿مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەڵایەک
بەهۆی ئەو (خراپانەوەی) کە کردوویانە ﴿فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا﴾ جا دەیانووت ئەی
پەروەردگاری ئێمە بۆچی پێغەمبەرێکت بۆ نەناردین ﴿فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ﴾ بۆ ئەوەی شوێنی ئایەتەکانت
بکەوتینایە ﴿وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە لەبڕواداران بووینایە ﴿٤٧﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا﴾ ئەمجا
کاتێ ڕاستیان بۆ هات لەلایەن ئێمەوە ﴿قَالُوا لَوْلَا أُوتِيَ﴾ ووتیان بۆچی بەو (موحەممەد ﷺ) نەدراوە
﴿مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَىٰ﴾ وێنەی ئەوەی بەموسا دراوە ﴿أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ﴾ ئایا ئەوان
پێشتر بێ بڕوا نەبوون بەوەی دراوە بەموسا ﴿قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا﴾ دەیان ووت (قورئان و تەورات)
دوو سیحر و جادوون پشتگیری یەکتر دەکەن ﴿وَقَالُوا إِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ﴾ وە دەیانووت بێگومان ئێمە
بێ باوەڕین بەهەموویان (بە قورئان و تەورات) ﴿٤٨﴾ ﴿قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِندِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ دەی ئێوە کتێبێک لەلایەن خواوە بێنن ﴿هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَتَّبِعْهُ﴾ کەئەو (کتێبە) ڕاستتر بێت
لەو دووانە (قورئان و تەورات) من شوێنی دەکەوم ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٤٩﴾
﴿فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ﴾ ئەمجا ئەگەر بەگوێیان نەکردی (و وەڵامیان نەدایتەوە) ﴿فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ
أَهْوَاءَهُمْ﴾ ئەوە بزانە کەتەنها شوێن هەواو ئارەزووی خۆیان دەکەون ﴿وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ﴾
وە کێ لەو کەسە گومڕاترە کەشوێن ئارەزووی خۆی بکەوێت ﴿بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ﴾ بێ ڕێنموویی
لەلایەن خواوە ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکار
ناکات ﴿٥٠﴾

﴿وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ﴾ سوێند بەخوا (قورئانمان (ئایەتەکانی) بەشوێن یەکدا بۆ ناردن ﴿لَعَلَّهُمْ
يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەند وەرگرن و بیر بکەنەوە ﴿٥١﴾ ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِن قَبْلِهِ﴾ ئەو کەسانەی
لەپێشدا کتێبی ئاسمانیمان پێ داوون ﴿هُم بِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ ئەوانە باوەڕ دێنن بەقورئان ﴿٥٢﴾ ﴿وَإِذَا يُتْلَىٰ
عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێ (قورئان) بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿قَالُوا آمَنَّا بِهِ﴾ دەڵێن باوەڕمان پێ هێناوە
﴿إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّنَا﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستە و لەلایەن پەروەردگارمانەوە هاتووە ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِ
مُسْلِمِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە لەپێش (هاتنی) قورئاندا موسڵمان بووین ﴿٥٣﴾ ﴿أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ﴾ ئەوانە
دووجار پاداشتیان پێ دەدرێ ﴿بِمَا صَبَرُوا﴾ لەسەر ئەوەی خۆیان گرت و بەئارام بوون ﴿وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ
السَّيِّئَةَ﴾ بەچاکە بەرگری خراپە دەکەن ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وە لەو ڕزق و ڕۆزییەی پێمان داون
دەبەخشن ﴿٥٤﴾ ﴿وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ﴾ وە کاتێ قسەی نابەسەند و هیچ و پووچ ببیستن پشتی
تێ دەکەن ﴿وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ وە دەڵێن (بەنەفامان ئەمەی) کردەوەکانمان بۆ خۆمانە
(ئەمەی) کردەوەکانی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ﴾ سەلامەت لێ بن ئێمە
هاوڕێیەتی نەفامانمان ناوێ ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ﴾ بەڕاستی (ئەی موحەممەد ﷺ) تۆ ناتوانی
ئەو کەسەی خۆشت بوێ ڕێنموونی بکەیت ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾ بەڵام خوا هەر کەسی
بوێ هیدایەتی دەدات ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ و ئەو (خوایە) زاناترە بەوانەی ڕێنموونی وەرگرن ﴿٥٦﴾
﴿وَقَالُوا إِن نَّتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ﴾ وە (بێ باوەڕان) دەڵێن ئەگەر ئێمە شوێنی ڕێنموونی (ئەو ئایینە) بکەوین
کە بەتۆیە ﴿نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَا﴾ دەربەدەر دەبین لەخاک و وڵاتماندا (دەردەکرێین و ماڵ و سامانمان
بەتاڵان دەبرێت) ﴿أَوَلَمْ نُمَكِّن لَّهُمْ حَرَمًا آمِنًا﴾ (جا خوای گەورە وەڵامیان دەداتەوە و دەفەرموێت)
ئایا ئێمە ئەوانمان جێگیر نەکردووە لەشارێکی پڕ ئەمن و ئاسایشدا (وەک شاری مەککە کە هەموو
کوشت و بڕ و خراپەکارییەکی تێدا قەدەغە و حەرامکراوە) ﴿يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ کۆ دەکرێتەوە و
دەبرێ بۆ ئەوێ (شاری مەککە) هەموو جۆرە بەروبوومێک ﴿رِّزْقًا مِّن لَّدُنَّا﴾ بەڕۆزی دان لەلایەن
ئێمەوە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن و تێی ناگەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ﴾
وە (خەڵکی) زۆر شار و دێهاتمان لەناو برد ﴿بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا﴾ لەسەر خۆشگوزەرانیان یاخی بوون
(و سوپاسی چاکەکانی خوایان نەکرد) ﴿فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ﴾ جا ئەوە جێ و شوێنەکانیانە (وێران
کراوە) ﴿لَمْ تُسْكَن مِّن بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا﴾ لەپاش (ئاوا چوونی) ئەوان بۆ ماوەیەکی کەم نەبێ (لەلایەن
ڕێبوارانەوە) کەسی تیا نیشتەجێ نەبووە ﴿وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ﴾ وە ئێمە بووینە میراتگریان ﴿٥٨﴾
﴿وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ﴾ وە پەروەردگارت هیچ شار و گوندێکی وێران نەکردووە ﴿حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي
أُمِّهَا رَسُولًا﴾ هەتا لەشارە گەورەکەیاندا پێغەمبەرێکی نەناردبێت ﴿يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا﴾ کە ئایەتەکانی
ئێمەیان بەسەردا بخوێنێتەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ﴾ وە ئێمە وێران کەری هیچ گوند و شارێک
نەبووین ﴿إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ﴾ مەگەر کاتێ خەڵکەکەی ستەمکار بووبن ﴿٥٩﴾

﴿وَمَا أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هەرچی پێتان دراوە ﴿فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا﴾ ئەوە هۆی خۆشی و ڕابواردنی
ژیانی ئەم دونیا و جوانییەتی ﴿وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾ وە ئەو (پاداشتە)ی لای خوایە باشتر و بەردەوامە
﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ دەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٠﴾ ﴿أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا﴾ ئایا کەسێ کە بەڵێنمان پێ داوە بە بەڵێنی
چاك ﴿فَهُوَ لَاقِيهِ﴾ ئەو کەسە دەگات بەو (بەڵێنە کە بەهەشتە) ﴿كَمَن مَّتَّعْنَاهُ﴾ وەکو کەسێك وایە
خۆشی و ڕابواردنمان پێدابێ ﴿مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ بە خۆشی و لەزەتی ژیانی دونیا ﴿ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ
الْمُحْضَرِينَ﴾ پاشان لە ڕۆژی دواییدا لە ئامادەکراوان دەبێ (بۆ سزادان) ﴿٦١﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەو ڕۆژە بکە کە (خوا) بانگی ئەو (بت پەرست)انە دەکات و (پێیان)
دەفەرمووێ ﴿أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی کە ئێوە بە خەیاڵی خۆتان
بە هاوبەشی منتان دەزانین ﴿٦٢﴾ ﴿قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ ئەوانەی (سەرۆکەکانی گومڕایی) کە
بڕیاری سزادانیان بەسەردا چەسپا دەڵێن ﴿رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەمانەن کە
ئێمە گومڕامان کردن ﴿أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا﴾ گومڕامان کردن هەروەکو خۆمان گومڕا بووین ﴿تَبَرَّأْنَا
إِلَيْكَ﴾ ئێمە بەری بووین (لەوانە بەری بوونەکەمان) لای تۆ دەکەین ﴿مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ﴾ ئەوان
ئێمەیان نەدەپەرست ﴿٦٣﴾ ﴿وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ﴾ وە (پێیان) دەوترێ هاوار بکەن لەو بتانەی کەداتان نابوو
بە هاوبەشی خوا ﴿فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ﴾ ئەوانیش هاواریان لێ دەکەن بەلام وەلامیان نادەنەوە
﴿وَرَأَوُا الْعَذَابَ﴾ لەو کاتەدا سزا(ی دۆزەخ) دەبینن ﴿لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ﴾ (ئەوسات دەخوازن کە
خۆزگە تەنها ڕێگای ڕاستیان بدایەتەبەر ﴿٦٤﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژێ کە (خوا) بانگیان دەکات
و (پێیان) دەفەرمووێ ﴿مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ﴾ چۆنتان وەلامی پێغەمبەران دایەوە؟ ﴿٦٥﴾ ﴿فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ
الْأَنبَاءُ يَوْمَئِذٍ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا هەواڵەکانیان (بەڵگەکانیان) لەبیر دەچێتەوە ﴿فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ﴾
ئەوسا پرسیاریش لەیەکتری ناکەن ﴿٦٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ بەلام ئەو کەسەی گەڕاوەتەوە
(لە بێ باوەڕی) و باوەڕی هێناوە و کردەوەی چاکی کردووە ﴿فَعَسَىٰ أَن يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ﴾ ئەوە بێگومان
لە ڕزگاربووان دەبێ ﴿٦٧﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوەی
بیەوێ دروستی دەکات و هەڵی دەبژێرێ ﴿مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ﴾ (خەڵکی) هەڵبژاردنیان بۆ نیە (لەکاری
خوادا) ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاك و بێگەرد و بەرز و بڵندە لەوەی دەیکەنە هاوبەشی
﴿٦٨﴾ ﴿وَرَبُّكَ يَعْلَمُ﴾ وە پەروەردگارت دەزانێ ﴿مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ بەوەی لە سینگیان
(دڵیان)دا دەیشارنەوە و بەوەشی ئاشکرای دەکەن ﴿٦٩﴾ ﴿وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ وە ئەو خوایە کە هیچ
پەرستراوێکی ڕاست نیە جگە لەو ﴿لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوایە لە دونیا و
لە ڕۆژی دواییشدا ﴿وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە بڕیار و حوکم هەر بۆ ئەوە و هەمووتان تەنها بۆ لای
ئەو دەگەڕێنرێنەوە (لە ڕۆژی دواییدا) ﴿٧٠﴾

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ پێیان) بڵێ هەواڵم بدەنێ ﴿إِن جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا﴾ ئەگەر خوا شەوتان بۆ درێژ بکاتەوە (هەر شەو بێت) ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ﴾ چ پەرستراوێکی تر جگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِضِيَاءٍ﴾ ڕووناکی (ڕۆژ)تان بۆ دێنێ ﴿أَفَلَا تَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابیستن ﴿٧١﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (پێیان) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا﴾ ئەگەر خوا ڕۆژ بکاتە هەمیشەیی بۆتان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی قیامەت ﴿مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ﴾ کێیە پەرستراوی تر بێجگە لەخوا ﴿يَأْتِيكُم بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ﴾ کە شەوتان بۆ بێنێ ئارامی تێ بگرن ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە نابینن ﴿٧٢﴾ ﴿وَمِن رَّحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ لەبەزەیی ئەو (خوایە) کە شەو ڕۆژی بۆ دروست کردوون ﴿لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوە ئارام بگرن لە(شەو)داو بۆ ئەوە بگەڕێن بەدوای ڕۆزی و بەهرەی خوادا (لەڕۆژدا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی سوپاسی خوا بکەن (لەسەر ئەو بەهرانەی) ﴿٧٣﴾ ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ﴾ وە ڕۆژێ کە (خوا) بانگیان دەکات ئەمجا (پێیان) دەفەرموێ ﴿أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ﴾ لەکوێن هاوبەشەکانی من ئەوانەی ﴿كُنتُمْ تَزْعُمُونَ﴾ کە ئێوە بە هاوبەشی منتان دادەنان ﴿٧٤﴾ ﴿وَنَزَعْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا﴾ وە لەناو هەموو ئوممەتێکدا شایەتێک دەهێنین ﴿فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ﴾ ئەمجا (بەبت پەرستان) دەڵێین بەڵگەتان بێنن ﴿فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ﴾ ئەوسا دەزانن بێگومان هەق و ڕاستی تایبەتی خوایە ﴿وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوەی بەدرۆ هەڵیان بەستبوو (کردبوویان بەپەرستراو جگە لە خوا) بۆیان گوم دەبێ ﴿٧٥﴾ ﴿إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِن قَوْمِ مُوسَىٰ﴾ بێگومان قارون لە گەلەکەی موسا بوو (جوولەکە بوو) ﴿فَبَغَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ بەڵام دەست درێژی و ستەمی لێ دەکردن ﴿وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ﴾ ئەوەندەمان گەنج (ئاڵتون و زیو) پێ دابوو ﴿مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ﴾ کە بێگومان (هەڵگرتنی) کلیلەکانی (ئەو گەنج و قاسانە) ﴿لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ﴾ بەزەحمەت هەڵدەگیرا بۆ کۆمەڵێکی بەهێز ﴿إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ﴾ کاتێ (ئیمانداران) گەلەکەی پێیان وت دڵخۆش مەبە (بەو سامانە) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ﴾ بێگومان خوا ئەو کەسانەی خۆش ناوێ دڵخۆشن (و لەخۆبایی بوون بەسەروەت و سامانەوە) ﴿٧٦﴾ ﴿وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ﴾ وە لەو (گەنج و سامان)ەی خوا پێی داوی ئەو دونیای پێ بەدەس بێنە ﴿وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا﴾ وە بەشی خۆیشت لەم دونیایە لەبیر مەچێ ﴿وَأَحْسِن كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾ وە چاکە بکە (لەگەڵ خەڵکدا) هەروەک خوا چاکەی لەگەڵ تودا کردووە ﴿وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە لەسەر زەوی دا بەشوێن خراپەدا مەگەڕێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾ بەڕاستی خوا خراپەکارانی خۆش ناوێت ﴿٧٧﴾

﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِندِي﴾ (قارون) وتی بێگومان ئەم سامانەم پێدراوە بەهۆی زانیاری یەکەوە کە هەمە ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا (قارون) نەیزانیوە کە بەڕاستی خوا ﴿قَدْ أَهْلَكَ مِن قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ﴾ لەچەرخەکانی پێش ئەمدا لەناوی بردووە ﴿مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا﴾ کەسانی وا کە لەو (قارون) بەهێزتر بوون کۆڕ و کۆمەڵیشیان لەو زۆرتر بووە ﴿وَلَا يُسْأَلُ عَن ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾ (کاتێک سزای خوا هات) پرسیار ناکرێ لەتاوانەکانی ئەم تاوانبارانە ﴿٧٨﴾ ﴿فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ﴾ ئەمجا (قارون) بەخۆ ڕازاندنەوە هاتەدەر بۆ ناو گەلەکەی ﴿قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ ئەوانەی ژیانی دونیایان دەویست وتیان ﴿يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ﴾ ئەی خۆزگە ئەوەندەی بەقارون دراوە ئێمەش بەمان بوایە ﴿إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ بەڕاستی ئەو (قارون) خاوەنی بەش و بەختێکی گەورەیە ﴿٧٩﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ بەڵام ئەو کەسانەی (باوەڕدار بوون) و زانستیان پێ درابوو وتیان ﴿وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ﴾ هاوار بۆ ئێوە پاداشتی خوا (لەڕۆژی دواییدا) لەوە چاکترە ﴿لِّمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ بۆ ئەو کەسانەی بڕوایان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردووە ﴿وَلَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ﴾ وە کەس ئەو (وتەی زانایانە) وەرناگرێ جگە لەخۆڕاگران ﴿٨٠﴾ ﴿فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ﴾ ئەمجا ئەو (قارون) و کۆشکەکەیمان برد بەناخی زەوی دا ﴿فَمَا كَانَ لَهُ مِن فِئَةٍ يَنصُرُونَهُ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ هیچ دەستەیەکیشی نەبوو لەبەرانبەری (سزای) خوادا یارمەتی بدات ﴿وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ﴾ وە لەو کەسانەش نەبوو بتوانێ خۆی ڕزگار بکات ﴿٨١﴾ ﴿وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ﴾ وە ئەوانەی دوێنێ ئاواتیان دەخواست لەشوێن و پلەی ئەو (قارون) دابن وایان لێ هات ﴿يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ اللَّهَ﴾ دەیان وت وای وادیارە خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی زۆر دەکات بۆ هەر کەس خۆی بیەوێ لە بەندەکانی کەمیش دەکاتەوە (بۆ هەر کەس خۆی بیەوێ) ﴿لَوْلَا أَن مَّنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ ئەگەر خوا منەتی نەکردایە بەسەرمان دا ﴿لَخَسَفَ بِنَا﴾ ئێمەشی دەبرد بەناخی زەوی دا ﴿وَيْكَأَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾ ئای لەم بەسەرهاتە سەرسوڕهێنەرە، بێگومان ڕزگار نابن ئەوانەی شوکرانە بژێری چاکەی خوا نین (کافران) ﴿٨٢﴾ ﴿تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ﴾ ئەو ماڵی دوا ڕۆژە (بەهەشت) دەیدەین بەو کەسانەی ﴿لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا﴾ نەبەرزی و خۆ بەزل زانی یان دەوێت لەزەوی دا نە دەست درێژی و خراپەکاری ﴿وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە سەرئەنجامی چاک بۆ خۆپارێزانە ﴿٨٣﴾ ﴿مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا﴾ هەر کەس کارێکی چاک بکات ئەوە (پاداشتی) چاکتر لەوەی بۆ هەیە ﴿وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ﴾ هەر کەسێش خراپە بکات ﴿فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ﴾ ئەوە تۆڵە نادرێ لەوانەی خراپەکاریان کردووە ﴿إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ تەنها بە ئەندازەی ئەو کردەوانە نەبێت کە کردویانە ﴿٨٤﴾

﴿إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ﴾ بێگومان ئەو (خوایەی) کەقورئانی بۆ تۆ ناردووە (پێویست کردووە)
﴿لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ﴾ دەتگێڕێتەوە بۆ مەککە ﴿قُل رَّبِّي أَعْلَمُ مَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ
پەروەردگارم زاناترە بەو کەسەی ڕێنموویی (ئاینی ڕاستی) هێناوە ﴿وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ وە بەو
کەسەی لەگومڕاییەکی ڕوون و ئاشکرادایە ﴿٨٥﴾ ﴿وَمَا كُنتَ تَرْجُو﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ)
بەهیوا نەبوویت ﴿أَن يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ﴾ کەئەم (قورئانە)ت بۆ بنێردرێ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ بەڵام
ڕەحمەتێک بوو لەلایەن پەروەردگارتەوە (بۆت نێردرا) ﴿فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ﴾ کەواتە هەرگیز
مەبە بەپشتیوان بۆ بێ بڕوایان ﴿٨٦﴾ ﴿وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ وە با (بێ بڕوایان) بەرگریت نەکەن
لە (گەیاندنی) ئایەتەکانی خوا ﴿بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ﴾ دوا ئەوەی دابەزێنراوە بۆت ﴿وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ﴾
بانگی (خەڵک) بکە بۆلای پەروەردگارت ﴿وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ وە نەهەرگیز لە هاوەڵدانەران مەبە
﴿٨٧﴾ ﴿وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا هیچ پەرستراوێکی تر مەپەرستە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ
پەرستراوێکی ڕاست وبەهەق نییە جگە لەخوا ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ هەموو شتێک لەناو
دەچێ جگە لە ڕووی پیرۆزی ئەو نەبێت (لەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردنی سیفەتی (وجه - ڕوو)
بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەک کە شایستەی گەورەیی وتەواوی زاتی خۆی بێت، بەبێ هیچ
لێچواندن ولێکدانەوەیەک، بڕوامان پێیەتی وچۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ بڕیارو
حوکم تایبەتی خوایەو تەنها بۆ لای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿الْعَنكَبُوت﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿أَحَسِبَ النَّاسُ أَن يُتْرَكُوا﴾ ئایا خەڵک وا دەزانن کەوازیان لێ
دەهێنرێ ﴿أَن يَقُولُوا آمَنَّا﴾ ئەگەر بڵێن بڕوامان هێناوە ﴿وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ﴾ ئیتر ئەوان تاقی ناکرێنەوە ﴿٢﴾
﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان کەسانی پێش ئەوانمان تاقی کردەوە (ئەمانیش تاقی
دەکەینەوە) ﴿فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا﴾ ئەمجا بێگومان خوا ئەو کەسانەی ڕاستیان کرد دیاری دەکات
﴿وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ﴾ درۆزنەکانیش دیاری دەکات (دەیانناسرێنێ) ﴿٣﴾ ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ﴾
یا ئەوانەی خراپەکان دەکەن وایان زانیوە ﴿أَن يَسْبِقُونَا﴾ کەلە دەستمان دەردەچن ﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾
زۆر خراپە ئەو بڕیارەی دەیدەن ﴿٤﴾ ﴿مَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ اللَّهِ﴾ هەر کەس ئومێدی وایە بگات بەدیداری
خوا (یا بەپاداشتی خوا بگات) ﴿فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ﴾ چونکە بەڕاستی کاتی دیاری کراوی خوا
هەردێت ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە تەنها خوایە بیسەری زاناو ئاگادار ﴿٥﴾ ﴿وَمَن جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ﴾
وە هەر کەس جیهاد بکاو تێ بکۆشێ ئەوە تەنها بۆ خۆی تێ دەکۆشێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾
بەڕاستی خوا لە هەموو جیهانیان بێ نیاز و دەوڵەمەندە ﴿٦﴾

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَنُكَفِّرَنَّ
عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ بێگومان خراپەکانیان دەسڕینەوە لێیان ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەباشتر
لەوەی کە کردویانە پاداشتیان دەدەینەوە (٧) ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا﴾ وە فەرمانمان داوە
بەئادەمی کەچاکە لەگەڵ دایک و باوکی دا بکات ﴿وَإِن جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي﴾ وە ئەگەر (دایک و باوکت)
هەوڵیان لەگەڵ دای بۆ ئەوەی کەهاوەڵم بۆ بڕیار بدەی ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ کەهیچ زانیاریەکت
پێ نیە دەربارەی ﴿فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ ئەوە گوێڕایەڵیان مەکە ﴿إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ تەنها بۆ لای منە گەڕانەوەتان
(لەدوا ڕۆژدا) ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسا هەواڵتان دەدەمێ بەو کردەوانەی دەتانکرد (٨)
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەو کەسانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوەی چاکەیان کردووە
﴿لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ﴾ بێگومان دەیان خەینە ڕیزی پیاو چاکانەوە (٩) ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ﴾
هەندێ لەخەڵکی دەڵێن باوەڕمان بەخوا هێناوە ﴿فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ﴾ کەچی کاتێ ئازار بدرێ لەپێناوی
خوادا (لەلایەن کافرانەوە) ﴿جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ﴾ ئازارو سزای خەڵکی وەکو ئازارو سزای
خوا دادەنێ ﴿وَلَئِن جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر لەلایەن پەروەردگارتەوە سەرکەوتنێك بێت ﴿لَيَقُولُنَّ
إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ﴾ دڵنیابە ئەوانە دەڵێن بێگومان ئێمە لەگەڵ ئێوەدا بووین ﴿أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ﴾ ئایا خوا
زاناو ئاگادارتر نیە ﴿بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ﴾ بەوەی لەدڵ و دەروونی هەموو کەس دایە (١٠) ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا﴾ سوێند بێ خوا چاك دەزانێ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە کێن ﴿وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ﴾
وەچاك دەزانێ دووڕووانیش کێن (١١) ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بێ بڕوابوون ووتیان
بەوانەی ئیمان داربوون ﴿اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا﴾ شوێن ڕێگا و ڕێبازی ئێمە بکەون ﴿وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ﴾
و تاوانەکانتان بە ئەستۆی ئێمە ﴿وَمَا هُم بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُم مِّن شَيْءٍ﴾ ئەوانە (بێ بڕوایان) هیچێك
لەتاوان و گوناهی ئەوان (باوەڕداران) هەڵناگرن ﴿إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ بەڕاستی ئەوانە درۆزنن (١٢)
﴿وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ﴾ سوێند بەخوا (بێباوەڕان) باری گرانی (کوفرو تاوانی) خۆیان هەڵدەگرن
﴿وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقَالِهِمْ﴾ وەباری گرانی (خەڵکانی) تریش لەگەڵ باری گرانی خۆیان دا (هەڵدەگرن)
﴿وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ وە بەڕاستی لەڕۆژی قیامەت دا پرسیاریان لێ دەکرێ ﴿عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾
لەو درۆ و دەلەسەیەی لەدونیادا هەڵیان دەبەست (١٣) ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ﴾ سوێند بەخوا
نوحمان نارد بۆ لای گەلەکەی (بە پێغەمبەری) ﴿فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا﴾ ئەمجا ئەویش
مایەوە لەناویان دا نۆسەد و پەنجا ساڵ (هەزار ساڵ پەنجا کەم) ﴿فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾
لەئەنجامدا لافاو و ڕوبار لەناوی بردن لەکاتێکدا ئەوان ستەمکار بوون (١٤)

﴿فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ﴾ ئەمجا ئەو (نووح) و کەسانێك لەکەشتییەکەدا بوون ڕزگارمان کردن
﴿وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ وە ئەو (کەشتی یە)مان کرد بەنیشانەیەك بۆ جیهانیان ﴿١٥﴾ ﴿وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ
لِقَوْمِهِ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئیبراهیم بکە کاتێ بەگەلەکەی ووت ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ﴾
خوا بپەرستن ولێی بترسن ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەوە چاکترە بۆ ئێوە ئەگەر
ئێوە بزانن ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا﴾ بەڕاستی ئێوە لەجیاتی خوا بتێك دەپەرستن
﴿وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا﴾ وە ئێوە درۆیەکی گەورە هەڵدەبەستن ﴿إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ بەڕاستی
ئەوانەی کەئێوە دەیان پەرستن بێجگە لەخوا ﴿لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا﴾ ناتوانن ڕزق و ڕۆزی ئێوە
بدەن ﴿فَابْتَغُوا عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ﴾ کەواتە داوای ڕزق و ڕۆزی لەخوا بکەن ﴿وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ﴾
وە ئەو بپەرستن و هەر سوپاسی ئەویش بکە ﴿إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ تەنها بۆ لای ئەو دەگەڕێنرێنەوە
(بەقیامەت) ﴿١٧﴾ ﴿وَإِن تُكَذِّبُوا﴾ وە ئەگەر ئێوە باوەڕ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ﴾ ئەوە
ئوممەتانی پێش ئێوەش باوەڕیان (بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا ﴿وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾
وە پێغەمبەر تەنها ڕاگەیاندنی ئاشکرا و ڕوونی لەسەرە ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا ئەوانە سەرنجیان نەداوە
﴿كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ﴾ کە چۆن خوا دروستکراوان بەدی دەهێنێت ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ لەپاش
(مەرگیان) دەیهێنێتەوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەو (زیندوو کردنەوە) بۆ خوا ئاسانە ﴿١٩﴾
﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بڕۆن بگەڕێن بەزەوی دا ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ﴾
وسەرنج بدەن کەچۆن دروستکراوەکانی لەسەرەتاوە بەدی هێناوە ﴿ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ﴾ لەپاشان
هەر خۆ بەدی هێنانی دوا ڕۆژیش بەدی دێنێ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەتوانایە
بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٢٠﴾ ﴿يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ (خوا) سزای هەر کەسێك دەدات کەیەوێ ﴿وَيَرْحَمُ
مَن يَشَاءُ﴾ وە ڕەحمیش دەکات بەهەر کەسی کەبیەوێ ﴿وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ﴾ وەتەنها بۆ لای خوا
دەگەڕێنرێنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئێوە ناتوانن لەدەست خوا دەرباز بن ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاءِ﴾ نە لەزەوی دا و نە لەئاسماندا ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە بۆ ئێوە نی یە جگە لەخوا ﴿مِن
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ دۆست و یارمەتی دەرێك ﴿٢٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ﴾ وە ئەوانەی کە
بەنیشانەکانی خوا و دیداری باوەڕیان نی یە ﴿أُولَٰئِكَ يَئِسُوا مِن رَّحْمَتِي﴾ ئائەوانە لەبەزەیی من (خوا)
نائومێد دەبن ﴿وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە ئەوانە سزای بەسۆز و سەختیان بۆ هەیە ﴿٢٣﴾

﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوا﴾ ئەمجا وەڵامی گەلەکەی ئەو (ئیبراهیم) تەنها ئەوە بوو کە وتیان
﴿ٱقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ﴾ (ئیبراهیم) بکوژن یا بیسوتێنن ﴿فَأَنجَىٰهُ ٱللَّهُ مِنَ ٱلنَّارِ﴾ خوایش ئەوی ڕزگار
کرد لەو ئاگرە ﴿إِنَّ فِى ذَٰلِكَ﴾ بێگومان لەو (ڕزگارکردنی ئیبراهیم)دا ﴿لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ چەند
نیشانەو بەڵگە هەیە بۆ کەسانی باوەڕ دەهێنن ﴿٢٤﴾ ﴿وَقَالَ إِنَّمَا ٱتَّخَذْتُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ أَوْثَٰنًا﴾ وە (ئیبراهیم)
وتی بێگومان ئەوەی ئێوە هەڵتان بژاردووە لەجیاتی خوا ئاینێکی ﴿مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِى ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾
لەسەر خۆشەویستی نێوانتان لەژیانی دونیا (دنیاپەرستی) ﴿ثُمَّ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ﴾
لەپاشان لەڕۆژی دوایی دا هەندێکتان بێزاری دەردەبڕن لەهەندێکی ترتان (دان نانێن بەیەکتری دا)
﴿وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا﴾ وە نەفرین لەیەکتری دەکەن ﴿وَمَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ﴾ جێگاشتان ئاگری
دۆزەخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّٰصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتی دەرێکیشتان نی یە ﴿٢٥﴾ ﴿فَـَٔامَنَ لَهُۥ لُوطٌ﴾
ئەمجا لووط باوەڕی بەو (ئیبراهیم) هێنا ﴿وَقَالَ إِنِّى مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّىٓ﴾ وە(ئیبراهیم) وتی بێگومان
من کۆچ دەکەم بۆ لای پەروەردگارم (لە بابلەوە بۆ شام) ﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی
تەنها ئەو زاڵی بەدەسەلاتی کار دروستە ﴿٢٦﴾ ﴿وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە بەخشیمان بە ئەو
(ئیبراهیم) ئیسحاق(ی کوڕی) و یەعقوب (ی کوڕەزای) ﴿وَجَعَلْنَا فِى ذُرِّيَّتِهِ ٱلنُّبُوَّةَ وَٱلْكِتَٰبَ﴾
وە پێغەمبەریتی و کتێبمان بڕیاردا لەنەوەکانی (ئیبراهیم) دا ﴿وَءَاتَيْنَٰهُ أَجْرَهُۥ فِى ٱلدُّنْيَا﴾ وە لەدونیادا
پاداشتمان دایەوە ﴿وَإِنَّهُۥ فِى ٱلْءَاخِرَةِ لَمِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە بەڕاستی ئەو لەڕۆژی دوایشدا لەپیاو چاکە
﴿٢٧﴾ ﴿وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِۦٓ﴾ (باسی) لووطیش بکە کاتێ بە گەلەکەی وت ﴿إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلْفَٰحِشَةَ﴾
بێگومان ئێوە کارێکی ناشیرین و قێزەون دەکەن (کە نێربازیە) ﴿مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾
لەجیهاندا کەس پێش ئێوە ئەو کارەی نەکردووە ﴿٢٨﴾ ﴿أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ ٱلرِّجَالَ﴾ ئێوە نێربازی دەکەن
﴿وَتَقْطَعُونَ ٱلسَّبِيلَ﴾ وە ڕێگە دەگرن (لە ڕێبواران) ﴿وَتَأْتُونَ فِى نَادِيكُمُ ٱلْمُنكَرَ﴾ وە لەیانەی و شوێنی
کۆبونەوەتاندا هەموو خراپەیەک دەکەن ﴿فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِۦٓ إِلَّآ أَن قَالُوا﴾ کەچی وەڵامی گەلەکەی تەنها
ئەوە بوو کە وتیان (بە لووط) ﴿ٱئْتِنَا بِعَذَابِ ٱللَّهِ﴾ سزای خوامان بۆ بێنە ﴿إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾
ئەگەر تۆ لەڕاست گۆیانی ﴿٢٩﴾ ﴿قَالَ رَبِّ ٱنصُرْنِى﴾ (لووط) وتی ئەی پەروەردگارم یارمەتیم بدە
(زاڵم بکە) ﴿عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْمُفْسِدِينَ﴾ بەسەر ئەو گەلە خراپەکارەدا ﴿٣٠﴾

﴿وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ﴾ وە کاتێك نێراوەکانی ئێمە مژدەی (بەخشینی ئیسماعیل)یان
دا بەئیبراهیم ﴿قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُو أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە لەناوبەری دانیشتوانی ئەم
شارەین (سەدوم) ﴿إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ﴾ بەڕاستی دانیشتوانەکەی ستەمکار بوون ﴿٣١﴾ ﴿قَالَ
إِنَّ فِيهَا لُوطًا﴾ (ئیبراهیم) ووتی بێگومان لووط لەو (شارە) دایە ﴿قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَن فِيهَا﴾ ووتیان
ئێمە چاك دەزانین کێی لێیە ﴿لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ﴾ سوێند بەخوا ئێمە لووط و ئەندامانی
خێزانەکەی ڕزگار دەکەین جگە ژنەکەی ﴿كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ کە لەجێماوان (تیاچووان)
دەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿وَلَمَّا أَن جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا﴾ کاتێ نێراوەکانمان هاتن بۆ لای لووط ﴿سِيءَ بِهِمْ
وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا﴾ پێیان تێکچوو و زۆر دڵ تەنگ و ناڕەحەت بوو ﴿وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ﴾
ووتیان مەترسە خەم مەخۆ (چونکە) ﴿إِنَّا مُنَجُّوكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ﴾ بێگومان ئێمە تۆ و خێزانەکەت
ڕزگار دەکەین جگە لە ژنەکەت نەبێت ﴿كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ﴾ کەئەو لەجێماوان (تیاچووان) دەبێت ﴿٣٣﴾
﴿إِنَّا مُنزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ﴾ بەڕاستی ئێمە دەبارێنین بەسەر دانیشتوانی ئەم شارەدا ﴿رِجْزًا مِّنَ
السَّمَاءِ﴾ سزایەك لەئاسمانەوە ﴿بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ﴾ لەبەر ئەوەی لەسنوور و فەرمانی (خوا)
دەرچوون ﴿٣٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً﴾ سوێند بەخوا بێگومان لەو شارە (وێران کراوەدا)
نیشانە و پەندێکی دیارمان بەجێ هێشت ﴿لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ گەل و کۆمەڵێ کەژیرن ﴿٣٥﴾
﴿وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا﴾ وەبۆ خەڵکی مەدیەنیش شوعەیبی برایانمان (نارد) ﴿فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ﴾
ووتی ئەی گەلەکەم خوا بپەرستن ﴿وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ و بەهیوا و ئومێدی ڕۆژی دوایی بن ﴿وَلَا
تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾ وەخراپەکاری و ڕۆچوو مەبن لەزەوی دا ﴿٣٦﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ﴾
بەڵام ئەوان باوەڕیان پێ نەهێنا ئەوسا بوومەلەرزە بەتینەکە گرتنی (لێی دان) ﴿فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جَاثِمِينَ﴾ بەهۆی ئەوەوە لەخانووەکانی خۆیاندا تەزیویان دا دابوو مردن ﴿٣٧﴾ ﴿وَعَادًا وَثَمُودَ﴾
وە گەلی عاد و سەموودیشمان (لەناو برد) ﴿وَقَد تَّبَيَّنَ لَكُم مِّن مَّسَاكِنِهِمْ﴾ بەڕاستی
(ئەولەناوبردنە) ڕوون بووەتەوە بۆتان لەشوێنەوارە (وێرانە) کانیانەوە ﴿وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ﴾
شەیتان کردەوە خراپەکانیانی بۆ ڕازاندبووەوە ﴿فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ﴾
بەهۆی ئەوەوە بەرگری کردن لەڕێگای ڕاست لەکاتێکدا ئەوان توانای بیر کردنەوەیان هەبوو (ژیر
بوون) ﴿٣٨﴾

﴿وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ﴾ هەروەها قاروون و فیرعەون و هامانیشمان (لەناو برد) ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مُّوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی موسا هات بۆ ناویان بەچەند موعجیزەیەکەوە ﴿فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ بەڵام ئەوان خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ﴾ بەشیاناتوانی لەدەستمان دەرچن (٣٩) ﴿فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنبِهِ﴾ ئەوسا ئێمە هەریەك لەوانمان بەتاوانی خۆی سزادا (لەناومان بردن) ﴿فَمِنْهُم مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا﴾ جا هەندێکیان بایەکی بەهێزمان باردە سەریان بەوردە بەردەوە ﴿وَمِنْهُم مَّنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ﴾ وە هەندێکی تریان بیاهەڵت خانێك و دەنگێکی گەورە لەناوی بردن ﴿وَمِنْهُم مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ﴾ وەهەندێکیشیانمان بەناخی زەوی دابردە خوارەوە ﴿وَمِنْهُم مَّنْ أَغْرَقْنَا﴾ وە هەندێکی ترمان ئەوان لەدەریادا نوقم کرد ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾ خوا ستەمی لێ نەکردن ﴿وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵکو خۆیان ستەمیان لەخۆیان کرد (٤٠) ﴿مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وێنەی کەسانێ کەبێجگە لەخوا پەرستراوێك بۆ خۆیان دادەنێن ﴿كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا﴾ وەکو جاڵجاڵۆکە وایە کەماڵێکی (بۆ خۆی) ڕەخساندووە ﴿وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنكَبُوتِ﴾ کە بەڕاستی لاوازترین ماڵ ماڵی جاڵجاڵۆکەیە ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر بزانن (٤١) ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بێگومان خوا دەزانێ ﴿مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ﴾ ئەوان لەجیاتی خوا چی دەپەرستن وهاواری لێ دەکەن ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وەهەر ئەو (خوایە) زاڵی بەدەسەڵاتی کار دروست (٤٢) ﴿وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ ئەو وێنەو نموونانە بۆ خەڵکی دێنینەوە ﴿وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ﴾ تەنها زانایان لەوانە تێدەگەن (٤٣) ﴿خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ خوا ئاسمانەکان و زەوی بەحەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگە هەیە بۆ بڕواداران (٤٤) ﴿اتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ بیخوێنەرەوە لەو قورئانەی کەوەحی کراوە بۆت ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ وە نوێژ بکە ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ﴾ بێگومان نوێژ بەرگری (نوێژ کەر) دەکات لەکاری ناشیرین و نابەسەند (حرام) ﴿وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ﴾ وە زیکر و یادی خوا گەورەترە (لەهەموو شتێك) ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ﴾ خواش دەزانێت بەهەر کارێك کە ئێوە دەیکەن (٤٥)

﴿وَلَا تُجَٰدِلُوٓاْ أَهۡلَ ٱلۡكِتَٰبِ﴾ دەمەقاڵێ و موجادەلە مەكەن لەگەڵ خاوەنی كتێبە ئاسمانیەكاندا ﴿إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ﴾ بە جوانترین شێوە نەبێت ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ مِنۡهُمۡ﴾ جگە لەو نەیان كە ستەمیان كرد (لە ئێوە) ﴿وَقُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱلَّذِيٓ أُنزِلَ إِلَيۡنَا﴾ وە (بە خاوەن كتێبەكان) بڵێن باوەڕمان هێناوە بەوەی نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێمە ﴿وَأُنزِلَ إِلَيۡكُمۡ﴾ و (بەوەش) نێردراوەتە خوارەوە بۆ ئێوە ﴿وَإِلَٰهُنَا وَإِلَٰهُكُمۡ وَٰحِدٞ﴾ وە خوای ئێمە و خوای ئێوە یەكێكە ﴿وَنَحۡنُ لَهُۥ مُسۡلِمُونَ﴾ وە ئێمە بۆ ئەو (خوا) گەردن كەچین ﴿٤٦﴾ ﴿وَكَذَٰلِكَ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ هەروەك (پێغەمبەرانی پێشوو) قورئانمان بۆ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردە خوارەوە ﴿فَٱلَّذِينَ ءَاتَيۡنَٰهُمُ ٱلۡكِتَٰبَ﴾ جا ئەو كەسانەی كە كتێبمان پێداون ﴿يُؤۡمِنُونَ بِهِۦ﴾ (هەندێكیان) باوەڕ بەو (قورئانە) دەهێنن ﴿وَمِنۡ هَٰٓؤُلَآءِ مَن يُؤۡمِنُ بِهِۦ﴾ وە لەمانەش (بت پەرستەكانی عەرەب) كەسانێ بڕوای پێ دەهێنێت ﴿وَمَا يَجۡحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ تەنها بێ باوەڕان (ڕژچوو) دان نانێن بە ئایەتەكانی ئێمەدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَمَا كُنتَ تَتۡلُواْ مِن قَبۡلِهِۦ مِن كِتَٰبٖ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێش ئەم (قورئانە) هیچ كتێبێكت نەدەخوێندەوە ﴿وَلَا تَخُطُّهُۥ بِيَمِينِكَ﴾ وە بەدەستی ڕاستت نەتنووسیوە ﴿إِذٗا لَّٱرۡتَابَ ٱلۡمُبۡطِلُونَ﴾ (ئەگەر وابوایە) ئەو كاتە ناڕاستەكان (بێ بڕوایان) دەكەوتنە گومانەوە ﴿٤٨﴾ ﴿بَلۡ هُوَ ءَايَٰتُۢ بَيِّنَٰتٞ﴾ (نەخێر وانییە گومان ناكەن) بەڵكو قورئان نیشانەكانی ئاشكران ﴿فِي صُدُورِ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ﴾ لە دڵ و دەروونی كەسانێكدایە كە زانستیان پێ دراوە (لە لایەن خواوە) ﴿وَمَا يَجۡحَدُ بِـَٔايَٰتِنَآ إِلَّا ٱلظَّٰلِمُونَ﴾ تەنیا ستەمكاران دان نانێن بە نیشانەكانی ئێمەدا ﴿٤٩﴾ ﴿وَقَالُواْ لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ ءَايَٰتٞ مِّن رَّبِّهِۦ﴾ وە وتیان ئەوە بۆ چەند موعجیزە و بەڵگەیەك دانابەزێ بۆ سەری (موحەممەد ﷺ) لەلایەن پەروەردگاریەوە ﴿قُلۡ إِنَّمَا ٱلۡأٓيَٰتُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان هێنانە خوارەوەی) موعجیزەكان تەنیا لەلایەن خواوەیە ﴿وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ وە بەڕاستی من تەنها ترسێنەرێكی ئاشكرام ﴿٥٠﴾ ﴿أَوَلَمۡ يَكۡفِهِمۡ﴾ ئایا بۆ ئەوان بەس نییە ﴿أَنَّآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ يُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ﴾ كە ئێمە قورئانمان ناردوتە خوارەوە بۆ سەر تۆ، دەخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحۡمَةٗ وَذِكۡرَىٰ لِقَوۡمٖ يُؤۡمِنُونَ﴾ بەڕاستی لەم قورئانەدا بەزەیی و پەند و ئامۆژگاری هەیە بۆ باوەڕداران ﴿٥١﴾ ﴿قُلۡ كَفَىٰ بِٱللَّهِ﴾ بڵێ (پێیان) خوا بەسە ﴿بَيۡنِي وَبَيۡنَكُمۡ شَهِيدٗا﴾ بۆ شایەتی دان لەنێوان من و ئێوەدا ﴿يَعۡلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان و زەویدایە دەیزانێ ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱلۡبَٰطِلِ وَكَفَرُواْ بِٱللَّهِ﴾ وە كەسانێ كە باوەڕیان هێناوە بە بەتاڵ و بێ باوەڕبوون بە خوا ﴿أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡخَٰسِرُونَ﴾ تەنها ئەوانەن زەرەرمەندان ﴿٥٢﴾

﴿وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلـە داوای (هێنانی) سـزات لـی دەكەن ﴿وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ﴾
ئەگەر ماوەی دیاری كراو نەبوایە (بۆ سزادانی ئەوانە) بێگومان سزاكەیان بۆ دەهات ﴿وَلَيَأْتِيَنَّهُم بَغْتَةً
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ وە بەڕاستی لەناكاودا ئەو سزایەیان بۆ دێ كە ئەوان هەستی پێ ناكەن ﴿٥٣﴾ ﴿يَسْتَعْجِلُونَكَ
بِالْعَذَابِ﴾ بە پەلە لە تۆ داوای (هێنانی) سزا دەكەن ﴿وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ﴾ كە بەڕاستی دۆزەخ
دەوری كافرانی داوە ﴿٥٤﴾ ﴿يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ﴾ لەڕۆژێكدا سزا دایان دەپۆشێ ﴿مِن فَوْقِهِمْ وَمِن
تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ﴾ لـەلای سەریانەوە و لە ژێر پێیانەوە ﴿وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە (خوا) دەفەرموێ
بچێژن تۆڵەی ئـەو كردەوانەی كە لە دونیادا ئەنجام دەدا كرد ﴿٥٥﴾ ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئـەی بەندەكانم كە
باوەڕتان هێناوە ﴿إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ﴾ بێگومان زەوی من پان و فراوانـە ﴿فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ﴾ كەواتە هەر
من بپەرستن ﴿٥٦﴾ ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ﴾ هەموو كـەس مردن دەچێژێ و دەمرێ
پاشان بۆ لای ئێمە دەگەڕێنەوە ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە كەسـانێ كـە باوەڕیـان
هێناوە و كردەوە چاكەكانیان كردووە ﴿لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا﴾ سـوێند بەخوا لە كۆشكە بەرزەكانی
بەهەشتدا نیشتەجێیان دەكەین ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ كـە ڕووبارەكان بەژێریاندا دێن و دەچن
﴿خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ بێ بڕانـەوە تیایدا دەمێننەوە ئای چەند چاكە پاداشتی چاكەكاران ﴿٥٨﴾
﴿الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ئەوانـەی دانیان بـە خۆیاندا گرت و تەنها پشتیان بە پەروەردگاریان
بەست ﴿٥٩﴾ ﴿وَكَأَيِّن مِّن دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا﴾ زۆر گیان لەبەر (زیندەوەر) هەیە ڕۆزی خۆی هەڵ ناگرێ
و كۆی ناكاتەوە (بۆ داهاتوو) ﴿اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ﴾ خوا ڕۆزی ئەو (گیان لەبەرانەو) و ئێوەش دەدات
﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ وە هـەر ئـەوە بیسـەری زانـا ﴿٦٠﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سـوێند
بەخوا ئەگـەر پرسیار لـەو (بێ باوەڕانـە) بكەیـت كێ ئاسمانەكان و زەوی دروسـت كـردووە
﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و ڕۆژ و مانگی ڕاهێنـاوە و خستوویەتیە خزمەتیانەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾
بێگومـان دەڵێـن خـوا دەی كەواتە چۆن (لە پەرستنی خوا) لادراون ﴿٦١﴾ ﴿اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ﴾ خـوا ڕۆزی فـراوان دەكات بۆ هەر كەس لە بەنـدەكان كە بیەوێ یا بۆی كەم دەكـات
﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿٦٢﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ
بكەیت ﴿مَّن نَّزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ كێ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ مَوْتِهَا﴾ ئەمجا
بـەو بارانە زەوی مردووی پێ زیندوو دەكاتەوە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومـان دەڵێن خوا ﴿قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەموو سـوپاس هەر بۆ خوایە ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان
ژیریان بەكار ناهێنن ﴿٦٣﴾

﴿وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ﴾ وە ژیانی ئەم دونیایە تەنها رابواردنێکی بێ هودە و یاری (منداڵانە)
﴿وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ﴾ وە بەڕاستی ماڵی قیامەت هەر ئەوەیە ژیانی (ڕاستەقینە) ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾
ئەگەر ئەوان بیانزانیایە ٦٤ ﴿فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ﴾ ئەمجا کاتێ ئەو (بێ باوەڕانە) سوار کەشتی دەبن ﴿دَعَوُا
اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (و ترسیان لە نوقم بوون) تەنها هاوار لە خوا دەکەن بە دڵسۆزی و گەردن کەچییەوە
﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ کەچی کاتێ خوا ڕزگاریان دەکات و دەگەنەوە وشکانی ﴿إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ﴾
کتوپڕ ئەوان هاوبەش بۆ خوا دادەنێن ٦٥ ﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا﴾ (وازیان لێ بهێنە) با دان
بەبێ ئەوەی ئێمە پێمانداون، وە لەزەت ببەن لە ژیان ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ جا لە دوایی دەزانن (ئەنجامی
ئەو کردەوە خراپانەیان چی دەبێ) ٦٦ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان زانیوە و سەرنجیان نەداوە ﴿أَنَّا جَعَلْنَا
حَرَمًا آمِنًا﴾ کە ئێمە (شاری مەککە) مان کردوەتە جێگایەکی پیرۆز گیراوی بێ ترس و پڕ ئاسایش
﴿وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ﴾ لە کاتێکدا لە دەوروبەری ئەواندا خەڵك دەفڕێنرێت ﴿أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ﴾
دەی ئایا باوەڕ بە بەتاڵ دەهێنن ﴿وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ﴾ وە سپڵە و بێ بەرامبەر بە نیعمەتەکانی خوای
گەورە ٦٧ ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ کێ لەو کەسە ستەمکارترە کە درۆ بەدەم خواوە هەڵدەبەستێ
﴿أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ﴾ یا باوەڕ نەهێنێ بە ئایینی ڕاست کاتێ بۆی هات ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ﴾
ئایا جێگای مانەوە بۆ بێ بڕوایان لە دۆزەخدا نیە ٦٨ ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا﴾ وە کەسانێ کە لە پێناو
ڕەزامەندی ئێمەدا تێکۆشانیان کردووە ﴿لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾ بەڕاستی ڕێنموویان دەکەین بۆ ڕێگا
چاکەکانی خومان ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾ وە بێگومان خوا لەگەڵ چاکەکارانە ٦٩

سورەتی ﴿الرُّومِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ١ ﴿غُلِبَتِ الرُّومُ﴾ ڕۆم شکێنران و ژێر کەوتن (فارس زاڵ بوو
بە سەریاندا) ٢ ﴿فِي أَدْنَى الْأَرْضِ﴾ لە نزیکترین خاکیان (لە مەککەوە یا لە وڵاتی فارسەوە)
﴿وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ﴾ وە ڕۆمەکان دوای تێشکانیان ﴿سَيَغْلِبُونَ﴾ لە داهاتوودا سەر دەکەون
(بەسەر فارسەکاندا) ٣ ﴿فِي بِضْعِ سِنِينَ﴾ لە ماوەی چەند ساڵێکدا (لە نێوان ٣ تا ٩ ساڵدا)
﴿لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ﴾ هەموو کاروبار تەنها بە دەست خوایە لە پێش (سەرکەوتن)
وە دوا (سەرکەوتنیش) ﴿وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ﴾ وە لەو ڕۆژەی (ڕۆمەکان سەردەکەون)
ئیمانداران دڵخۆش دەبن (چونکە ڕۆمەکان خاوەن نامەی ئاسمانی بوون) ٤ ﴿بِنَصْرِ اللَّهِ﴾
بەسەرخستنی خوا (بۆ ڕۆمەکان) ﴿يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ﴾ خوا هەر کەسێ بوێت سەری دەخات
﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵی باڵادەستی میهرەبانە ٥

﴿وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ﴾ ئەوە بەڵێنی خوایە (کە ڕۆمەکان سەردەکەون) خوایش هیچ جارێ بەڵێنی
خۆی ناگۆڕێت ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك نازانن ٦ ﴿يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا﴾ تەنها ڕواڵەتی ئەم ژیانی دونیایە دەزانن ﴿وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ﴾ بەڵام بێ ئاگان لە ڕۆژی
دوایی ٧ ﴿أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ﴾ ئایا ئەوانە لە دەروونی خۆیاندا بیریان نەکردۆتەوە ﴿مَا خَلَقَ اللَّهُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ کە خوا ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە دروستی نەکردووە
﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُسَمًّى﴾ بەحەق و ڕاستی نەبێت، وە بۆ ماوەیەکی دیاری کراو ﴿وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ﴾
بێگومان زۆرێك لە خەڵك ﴿بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ﴾ باوەڕیان نیە بە خزمەت پەروەردگاریان نەگەن
(لە دوا ڕۆژدا) ٨ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەسەر زەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی ببینن سەرئەنجامی ئەو (گەلانەی کافر بوون) لە پێش ئەمان چۆن بووە ﴿كَانُوا
أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە زۆر بەهێزتر بوون لە ئەمان (لە خەڵکی مەککە) ﴿وَأَثَارُوا الْأَرْضَ﴾ و زەوییان
کێڵا (بۆ کشت و کاڵ) ﴿وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا﴾ و ئاوەدانیان کردەوە زیاتر لەمان ﴿وَجَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ وە پێغەمبەرانیان بۆ هات بە موعجیزە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ﴾
بۆیە خوا ستەمی لێ نەکردوون (کە لەناوی بردوون) ﴿وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ بەڵام خۆیان
ستەمیان لە خۆیان کرد ٩ ﴿ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَاءُوا السُّوأَى﴾ پاشان چارەنووسی ئەوانەی کە تاوان
و خراپەیان کرد سەختترین سزایە (کە دۆزەخە) ﴿أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ لەبەر ئەوەی باوەڕیان نەهێنا
بە ئایەتەکانی خوا ﴿وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ﴾ و هەمیشە گاڵتەیان پێ دەکرد ١٠ ﴿اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ خوا
لەسەرەتاوە (ئادەمی) دروستکرد ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ وە لە پاش (مردنیش) دروستی دەکاتەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾
پاشان بۆ لای ئەو (خوا) دەگەڕێنەوە ١١ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەستێ
﴿يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران خەمبار و نائومێد دەبن ١٢ ﴿وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ﴾ بێگومان لە
ناو پەرستراوەکانیاندا تکاکارانێك نیە بۆ ئەوان ﴿وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ﴾ و ئەوان بێ باوەڕ
دەبن بە پەرستراوەکانیان (کە کردوویان بە هاوبەشی خوا) ١٣ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی
کە قیامەت هەڵدەستێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ﴾ (خەڵك) لەو ڕۆژەدا جیادەبنەوە لەیەکتر ١٤ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەمجا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَهُمْ فِي
رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ﴾ ئەوان لە بەهەشتدا دڵخۆش دەکرێن ١٥

﴿وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا﴾ بەڵام ئەوانەی بێ باوەڕ بوون و داتان دەنا ﴿بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ﴾ بەنیشانەکانی ئێمە و گەیشتن بەڕۆژی دوایی ﴿فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ﴾ ئا ئەوانە لە سزا(ی دۆزەخ) دا ئامادە دەکرێن ﴿١٦﴾ ﴿فَسُبْحَانَ اللَّهِ﴾ ئەمجا پاکی و بێگەردی خوا بڵێن ﴿حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ﴾ کاتێ ئێوارەتان لێ دێت، وە کاتێ بەیانیتان لێ دەبێتەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە سوپاس هەر بۆ خوایە لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ﴾ وە (پاکی و بێگەردی خوا بڵێن) لەشەودا و کاتێ نیوەڕۆتان لێ دێت ﴿١٨﴾ ﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ (خوا) زیندوو لە مردوو دەردێنێ و مردوو لە زیندوو دەردێنێ ﴿وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ وە زەوی زیندوو دەکاتەوە لەپاش مردن و وشك بوونی ﴿وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ وە هەر بەو جۆرە ئێوەش دەردەهێنرێن (لە گۆڕەکانتان) ﴿١٩﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ﴾ لە نیشانەکانی ئەو (خوایە) کە ئێوەی لە خاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ﴾ لەپاشان (ماوەیەك) کتوپڕ ئێوە ئادەمیین و بڵاوبووەتەوە لە زەویدا ﴿٢٠﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ﴾ وە لە نیشانەکانی ئەوە (نیشانەکانی خوایە) کە بۆی دروست کردوون ﴿مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا﴾ لە (ڕەگەزی) خۆتان هاوسەرانێك بۆ ئەوەی ئارام بگرن لە لایدا ﴿وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً﴾ وە خۆشەویستی و بەزەیی خستوتە نێوانتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەیە بۆ کەسانێ کە بیر دەکەنەوە ﴿٢١﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە لە نیشانەکانی (دەسەڵاتی) ئەوە دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ﴾ وجیاوازی زمانتان و ڕەنگەکانتان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (بەسەر) بەڵگەی زۆر هەیە بۆ زانایان ﴿٢٢﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وە لە نیشانەکانی ئەوە، خەوتنتانە بە شەو و ڕۆژدا ﴿وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ و هەوڵدانتان (بە ڕۆژدا) بۆ بەهرە وەرگرتن لە بەخششی (ڕۆزی) خوا ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو نیشانەی زۆر هەیە بۆ کۆمەڵی بیستن ﴿٢٣﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾ لە نیشانەکانی (خوایە) کەهەورە بروسکەتان پیشان دەدات بۆ ترسان و ئومێد (ترسان لە هەورە بروسکە و ئومێدی باران بارین) ﴿وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لەئاسمانەوە باران دەبارێنێ ﴿فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ کە زەوی دوای مردنی بە هۆی ئەو بارانەوە دەبوژێنێتەوە ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەوەدا (کەبەسەر) ﴿لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگە و نیشانە هەیە بۆئەوانەی ژیریان بەکار دەهێنن ﴿٢٤﴾

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە نیشانەکانی ئەوە ﴿أَن تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ﴾ کە ئاسمان و زەوی بە فەرمانی ئەو
وەستاون ﴿ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ﴾ پاشان کاتێ (لە ڕۆژی دواییدا) لە زەوی یەوە بانگتان دەکەن
﴿إِذَا أَنتُمْ تَخْرُجُونَ﴾ یەکسەر ئێوە (لە گۆڕەکانتان) دێنە دەرەوە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَهُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی
لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەنها هی خوایە ﴿كُلٌّ لَّهُ قَانِتُونَ﴾ هەموویان هەر بۆ ئەو (خوا) گەردن
کەچن ﴿٢٦﴾ ﴿وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ﴾ ئەو (خوا) یە کە بەدی هێنانی دەس پێکردووە ﴿ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾
لە پاشان (دوا مردن) دووبارە دروستی دەکاتەوە ﴿وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ﴾ ئەم (دروست کردنەوەی دووەم)
لای خوا ئاسانترە ﴿وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ و هەر بۆ ئەوە (هەموو) سیفەتێکی بەرز و
بلند لە ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ و هەر ئەوە زاڵی کاردروست ﴿٢٧﴾ ﴿ضَرَبَ لَكُم
مَّثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ﴾ (خوا) نموونەیەکتان لە خودی خۆتاندا بۆ دەهێنێتەوە ﴿هَل لَّكُم مِّن مَّا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُم مِّن شُرَكَاءَ﴾ ئایا لە بەندەکانتان دا هاوبەشانێك هەیە بۆ ئێوە ﴿فِي مَا رَزَقْنَاكُمْ فَأَنتُمْ فِيهِ
سَوَاءٌ﴾ لەو ڕزق و سامانەی بە ئێوەمان داوە بە جۆری ئێوە و ئەو بەندانە تێیدا یەکسان بن
﴿تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ و لەوان دەترسن (حسابیان بۆ بکەن) وەکو ترستان لە کەسانی وەك
خۆتان ﴿كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ﴾ ئا بەو جۆرە نیشانەکان ڕوون دەکەینەوە (بە درێژی باسی دەکەین)
﴿لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ﴾ بۆ کەسانی ژیر یان بەکار دەهێنن ﴿٢٨﴾ ﴿بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُم﴾ (وا نیان لێ
بێنە) بەڵکو ئەوانەی ستەمیان کرد شوێن ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ شارەزایی و نەزانە
﴿فَمَن يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ﴾ ئەمجا کێ (دەتوانێ) ڕێنموویی کەسێك بکات کە خوا گومڕای کردبێ
﴿وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ لە کاتێکدا بۆ ئەوان هیچ یارمەتی دەرێك نیە ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾
کەواتە ڕووی خۆت ڕێك بکەرە ئاینی ئیسلام و پاك و ڕاست بۆ خوا ﴿فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا﴾
(شوێنی ئاینی) یەکتاپەرستی بکەوە، ئەو ئاینەی کە خوای گەورە (لەسەرەتاوە) سروشتی پاکی
مرۆڤی لەسەر دروست کردووە ﴿لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ﴾ ئاینی دروستکراوەکانی خوا هیچ جۆر
گۆڕانی بۆ نی یە ﴿ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ﴾ ئەو (ئاینەی باسکرا) هەر ئەوە ئاینی ڕێك و ڕاستە
﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەلام زۆربەی ئادەمی نازانن ﴿٣٠﴾ ﴿مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ﴾ بە تۆبە کردنەوە شوێن ئاینی بکەون، وە بۆ لای خوا بگەڕێنەوە و هەر لەویش بترسن،
وە بەچاکی نوێژەکانتان ئەنجام بدەن ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾ و لە هاوبەش دانەران مەبن ﴿٣١﴾
﴿مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ﴾ لەوانەی کە ئاینەکەیان بەش بەش کرد ﴿وَكَانُوا شِيَعًا﴾ و بوون بە چەند کۆمەڵ
و دەستەیەکەوە ﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ هەر کۆمەڵێکیان بەو (ئاینەی) خۆیان دڵخۆشن ﴿٣٢﴾

﴿وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ﴾ وە هەر کاتێ زیان (وگرانی و بێ بارانی) بگەیێ بەخەڵکی (هاوبەش دانەر بۆ
خوا) ﴿دَعَوْا رَبَّهُم مُّنِيبِينَ إِلَيْهِ﴾ هاوار بۆ پەروەردگاریان دەبەن و بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿ثُمَّ إِذَا أَذَاقَهُم مِّنْهُ
رَحْمَةً﴾ پاشان کاتێ لەلایەن خۆیەوە ڕەحمەت وژیانی خۆشیان پێ دەدات ﴿إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُم﴾ کتوپڕ دەستەیەك
لەوان ﴿بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ﴾ هاوبەش بۆ پەروەردگاریان دادەنێن ﴿٣٣﴾ ﴿لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ﴾ (لێیان گەڕێ)
تا سپڵە وبێ باوەڕ بن وداننەنێن بەو چاکانەی کە ئێمە پێمان داوون ﴿فَتَمَتَّعُوا﴾ جا ئێوە سوودێ و لەزەت
وەرگرن لەژیان ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا لەمەودوا دەزانن (چیتان بەسەر دێت) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمْ أَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ
سُلْطَانًا﴾ ئایا بەڵگەیەکمان بۆ ناردوون ﴿فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ﴾ کە دەربارەی ئەوەی ئەوان
کردوویانە هاوبەشی خوا بدوێ؟ ﴿٣٥﴾ ﴿وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً﴾ وە کاتێ ڕەحمەت و چاکەیەك بەخەڵك
دەدەین ﴿فَرِحُوا بِهَا﴾ پێی دڵخۆش دەبن ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگەر زیانێکیان تووش بێت ﴿بِمَا قَدَّمَتْ
أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی کردەوەی خراپیانەوە ﴿إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ﴾ کتوپڕ بێ هیوا دەبن (لەبەزەیی خوا) ﴿٣٦﴾
﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە کە بەڕاستی خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان
یان کەم دەکات بۆ هەر کەسێ کە بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا (بەئاشکرا)
چەندین بەڵگە هەیە بۆ ئەوانەی باوەڕ دەهێنن ﴿٣٧﴾ ﴿فَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ﴾ کەواتە خزم مافی خۆی پێ بدە
﴿وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ﴾ هەروەها هەژار و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ﴾ ئەوە
بۆ کەسانێك ڕەزامەندی خوایان دەوێ چاکترە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ و هەر ئەوانەن ڕزگاربوو ن
﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا آتَيْتُم مِّن رِّبًا﴾ ئەوەی بەناوی سوود داوتانە (بەخەڵکی) ﴿لِّيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ﴾ بۆ ئەوەی
زیاد بێ لە ماڵ و سامانی ئەو خەڵکانەدا (زیاتر لەوە داوتانە پێیان بدان دەمەوە) ﴿فَلَا يَرْبُو عِندَ اللَّهِ﴾
ئەوە لای خوا هیچ زیاد ناکات (پاداشتی نییە) ﴿وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ﴾ وە هەر زەکات و خێرێك
کەداوتانە و ﴿تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ﴾ مەبەستتان تەنها ڕەزامەندی خوا بووە ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ﴾
ئەوانە (پاداشتیان) چەند جارە دەکەنەوە ﴿٣٩﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ﴾ خوا زاتێکە ئێوەی بەدی
هێناوە لەپاشان ڕۆزی پێ داون ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ﴾ دواتر دەتان مرێنێ لەپاشان زیندووتان
دەکاتەوە ﴿هَلْ مِن شُرَكَائِكُم﴾ ئایا هیچ یەك لەو هاوبەشانەی بۆ خواتان داناوە هەیە ﴿مَّن يَفْعَلُ مِن ذَٰلِكُم
مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێ لەوانە(ی خوا) بکات ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ پاکی و بەرزی بۆ خوا لەوەی
ئەوان دەیکەنە هاوبەشی ﴿٤٠﴾ ﴿ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ﴾ خراپە (بەڵا و شیوان وەدەرد) لەوشکانی
(زەوی) و دەریادا دەرکەوتووە ﴿بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ﴾ بەهۆی ئەو خراپانەی خەڵکی کردوویانە
﴿لِيُذِيقَهُم بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا﴾ بۆ ئەوەی (تۆڵەی) هەندێ لەو (خراپانەی) کردوویانە پێیان بچەژێ ﴿لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (لەخراپەکاری) ﴿٤١﴾

﴿قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بە زەویدا بگەڕێن ﴿فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلُ﴾
ئەمجا سەرنج بدەن سەرئەنجامی ئەوانەی لەپێش (ئێوەوە) بوون چۆن بوو ﴿كَانَ أَكْثَرُهُم مُّشْرِكِينَ﴾
کە زۆربەیان هاوبەش دانەر بوون بۆ خوا ﴿٤٢﴾ ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ﴾ کەواتە ڕووی خۆت بکەرە
ئایینی ڕێك و ڕاست ﴿مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ لە پێش ئەوە ڕۆژێ بێت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەلایەن
خواوە کە گێڕانەوەی بۆ نییە ﴿يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا خەڵکی جیادەبنەوە لەیەکتر ﴿٤٣﴾ ﴿مَن كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ هەر کەس بێ باوەڕ بووبێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕییەکەی لەسەرە ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا﴾
هەرکەسیش کردەوەی چاکی کردبێت ﴿فَلِأَنفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ﴾ ئەوە شوێن بۆ خۆیان (لە بەهەشتدا)
ئامادە دەکەن ﴿٤٤﴾ ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی کەسانێ کە باوەڕیان هێناوە و کردەوەی
چاکیان کردووە پاداشتیان بداتەوە ﴿مِن فَضْلِهِ﴾ لە میهرەبانی و چاکەی خۆی ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾
بەڕاستی ئەو (خوا) بێ باوەڕانی خۆش ناوێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە نیشانەکانی ئەو (خوا) یە
﴿أَن يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ﴾ کە چەند بایەکی مژدەدەر (بەبارینی باران) دەنێرێ ﴿وَلِيُذِيقَكُم مِّن رَّحْمَتِهِ﴾ بۆ ئەوە
هەندێ لە (باران) بەرەی خێرتان پێ بچەژێ ﴿وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ﴾ و بۆ ئەوەی کەشتییەکان بە فەرمانی
خوا (بەو بایە) بڕۆن و بگەڕێن ﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ و بۆ ئەوەی بەدوای ڕزقی ئەو (خوا)دا بگەڕێن
(بە دەریادا) ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ تا شوکرانە بژێری خوا بن ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی پێش تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناردوومانە ﴿رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ﴾ پێغەمبەرانێك بۆ لای گەلەکانیان
﴿فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ئەمجا موعجیزە و بەڵگە ڕوونەکانیان بۆ هێنان (بەڵام باوەڕیان نەهێنا)
﴿فَانتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا﴾ ئەمجا تۆڵەمان سەند لەوانەی تاوانیان کرد ﴿وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ﴾
وە یارمەتیدانی باوەڕداران وسەرخستنیان هەق و مافێکە لەسەرمان ﴿٤٧﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ﴾ خوا
زاتێکە ئەو بایانە دەنێرێت ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ ئەوەی هەورەکان بجوڵێنن (بکەوێن) ﴿فَيَبْسُطُهُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ﴾ ئەمجا ئەو (هەورە خوا) چۆن بەوێ بڵاوی دەکاتەوە بەئاسماندا ﴿وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا﴾ وە
ئەو (هەورە) دەکاتە پارچەیەك (وکۆیان دەکاتەوە لەسەر یەکتر) ﴿فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ﴾ ئەمجا
دەبینی قەترە قەترەی باران لە نێوانی هەورەکەوە دەبارێت ﴿فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ ئەمجا
کاتێ (خوا) ئەو بارانە بباریَنێ بۆ (وڵات وزەوی) هەر کام لەبەندەکانی کەبیەوێ ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾
کتوپڕ دڵخۆش وشادمان دەبن (بەو بارانە) ﴿٤٨﴾ ﴿وَإِن كَانُوا مِن قَبْلِ أَن يُنَزَّلَ عَلَيْهِم مِّن قَبْلِهِ﴾ ئەگەر چی پێش
ئەوەی باران بەسەریاندا ببارێ ﴿لَمُبْلِسِينَ﴾ بێ هیوا و نائومێد بوون ﴿٤٩﴾ ﴿فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ﴾
ئەمجا سەیری ئاسەواری بارانی خوا بکە (وەك کشتوکاڵ و گژو گیا و درەخت) ﴿كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا﴾ چۆن زەوی زیندوو دەکاتەوە دوای مردن و ووشك بوونی ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی
هەر ئەو خوایە زیندوو کەرەوەی مردووانیشە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ و هەر ئەویش بەدەسەڵاتە
بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٠﴾

﴿رِيحًا﴾ سوێند بەخوا ئەگەر بایەکی توندی (زەرەمەند) بنێرین ﴿فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا﴾ جا ئەو
(هەور یا کشتوکاڵەکەیان) دەبینن زەرد بووە ﴿لَّظَلُّوا مِن بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ﴾ لەپاش ئەو (زیانە)
هەر ناشوکری دەکەن ﴿٥١﴾ ﴿فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ناتوانی
بە مردووان (کافران) بیسەلمێنیت ﴿وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ﴾ و ناتوانی بانگەوازت بە کەڕ (کافران)
بیسەلمێنی ﴿إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ﴾ کاتی ڕوو وەردەگێڕن لێت پشت تێکردەوە ﴿٥٢﴾ ﴿وَمَا أَنتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَن
ضَلَالَتِهِمْ﴾ وە تۆ ڕێنموونی کەری نابینایان نیت (ڕزگاریان کەیت) لە گومڕایییان ﴿إِن تُسْمِعُ إِلَّا
مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا﴾ تۆ تەنها بە کەسانێ دەشنەوێنی کە بە نیشانەکانی ئیمە باوەڕ دەهێنن ﴿فَهُم مُّسْلِمُونَ﴾
چونکە ئەوانە گەردن کەچن (بۆ بانگ و فەرمانی تۆ) ﴿٥٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن ضَعْفٍ﴾ خوا ئەوەیکە
ئێوەی دروست کردووە لە لاوازی (لاوازی نوتفەو بێچوو منداڵی شیرەخۆر) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِن بَعْدِ
ضَعْفٍ قُوَّةً﴾ پاشان دوای لاوازی بەهێزی کردوون (بوون بە لاو) ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِن بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً﴾
لەدوای بەهێز کردنتان لاواز و پیرتان دەکات ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ خوا هەرچی بوێت دروستی دەکات
﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ﴾ وە هەر ئەوە زانای بە دەسەڵاتە ﴿٥٤﴾ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ وە ڕۆژی قیامەت
هەڵدەستێ ﴿يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ﴾ تاوانباران سوێند دەخۆن (لە دونیادا یا لەبەرزەخ دا) ﴿مَا لَبِثُوا غَيْرَ
سَاعَةٍ﴾ تەنها ساتێك ماونەتەوە (لەدونیادا) ﴿كَذَٰلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ﴾ هەر بەو وێنە ئەوان لە دونیادا
لادران لە ڕاستی ﴿٥٥﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ﴾ وە کەسانی کە زانیاری و ئیمانیان پێ دراوەوە دەڵێن
﴿لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَعْثِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێوە لە (بەرزەخدا بە پێی بڕیاری) نووسراوی
خوا هەتا ڕۆژی زیندووبوونەوە ماونەتەوە ﴿فَهَٰذَا يَوْمُ الْبَعْثِ﴾ ئەمجا ئەمە ڕۆژی زیندوو بوونەوەیە
﴿وَلَٰكِنَّكُمْ كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ بەڵام ئێوە نەتان دەزانی (ڕاستە و دێتە دی) ﴿٥٦﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يَنفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا
مَعْذِرَتُهُمْ﴾ جائەو ڕۆژەدا کەسانێک کە ستەمیان کردووە، بەهانەهێنانەوە سوودیان پێ ناگەیەنێت
﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وە ئەوان داوایان لێ ناکرێ خوا لە خۆیان ڕازی بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی هێناومانەتەوە بۆ خەڵکی ﴿فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ﴾ لەم قورئانەدا بە
هەموو جۆرە نموونە و باسێک ﴿وَلَئِن جِئْتَهُم بِآيَةٍ﴾ ئەمجا بەڕاستی ئەگەر نیشانەیەکیان بۆ بێنی
﴿لَّيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دڵنیابە ئەو بێ بڕوایانە دەڵێن ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ﴾ ئێوە هەر ناڕاست
و بەتاڵن (ئەمە سیحرە) ﴿٥٨﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێت ﴿عَلَىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەسەر دڵی ئەوانەی کەسی ناگا و نەزانن ﴿٥٩﴾ ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ جا دان بەخۆدا بگرە بێگومان
بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ﴾ تاوەکو ئەوانەی بێ باوەڕن لە (ئایینی) ڕاست لات
نەدەن و بێزارت نەکەن ﴿٦٠﴾

سورەتی ﴿لقمان﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الٓمٓ﴾ بە (ئەلیف، لام، میم،) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری
سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ١ ﴿تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ﴾ ئەم ئایەتانە ئایەتەکانی
قورئانی پڕ لە حیکمەت و دانایی یە ٢ ﴿هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ﴾ (هەوی) ڕێنموویی و بەزەیین بۆ
چاکەکاران ٣ ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کە نوێژ بەجێ دێنن و زەکات دەدەن ﴿وَهُم
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ﴾ هەروەها باوەڕی پتەویان بە ڕۆژی دوایی هەیە ٤ ﴿أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ﴾ ئەو بە
لەسەر ڕێنموویین لەلایەن پەروەردگاریانەوە ﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ وە هەر ئەوانن ڕزگارن ٥
﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ﴾ هەندێ لەخەڵکی هەیە قسە و باسی بێهودە دەکڕێ (وەك ئەفسانە
و گۆرانی و مۆسیقا) ﴿لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بۆ ئەوەی بەنەزانی خەڵك لەڕێگای خوا گومڕا بکات
﴿وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا﴾ وە ڕێگای خوا دەکاتە جێگای گاڵتەو لاقرتێ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەو بە سزای
ڕیسواکەریان بۆ هەیە ٦ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ وە هەر کاتێ ئایەتەکانی ئێمەی بەسەردا بخوێنرێتەوە
﴿وَلَّىٰ مُسْتَكْبِرًا﴾ ڕوو وەردەگێرێت بەخۆ بەگەورە زانینەوە ﴿كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا﴾
هەروەك نەیبیستبێ، یا هەروەك لە هەردوو گوێچکەیدا کەڕی بێ ﴿فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی
(ئەی موحەممەد ﷺ)، مژدەی بدەری بە سزایەکی سەخت ٧ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
بێگومان ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان ئەنجام داوە ﴿لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ﴾ بۆ ئەو بە
بەهەشتانی پڕ ناز و نیعمەت هەیە ٨ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا﴾ هەمیشە تیایە دەمێننەوە تێیدا، ئەوە
بەڵێنێکی ڕاستە لەخواوە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاتی باڵادەستی کاربەجێ یە ٩ ﴿خَلَقَ
السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا﴾ (خوا) ئاسمانەکانی دروست کردووە بێ هیچ کۆڵەکەو ئەستوونێك کە ئێوە
ببینن ﴿وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ﴾ وە لە زەویدا چەندان شاخی لەنگەر داکوتاوی داناوە ﴿أَن تَمِيدَ بِكُمْ﴾ بۆ
ئەوەی بەتانەوە نەلەرزێ و نەجوڵێ لەژێرتاندا ﴿وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَابَّةٍ﴾ لەهەموو جۆرە زیندەوەرێکی تێدا
بڵاوکردوەتەوە ﴿وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ وە لەئاسمانەوە بارانمان باراندوە ﴿فَأَنبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ﴾
بەهۆی ئەو (بارانەوە) لەزەویدا هەموو جۆرە ڕووەکێکی بەکەڵك و جوانمان ڕواندووە ١٠
﴿هَٰذَا خَلْقُ اللَّهِ﴾ ئەمە (باسکرا) دروست کراوی خوایە ﴿فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ﴾ دەی پیشانم
بدەن ئەو (بت و پەرستراوانە)ی بێجگە لەخودان چیان دروست کردووە ﴿بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾
(هیچیان دروست نەکردووە) بەڵکو ستەمکاران لە گومڕایی یەکی ئاشکرادان ١١

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی دانایی و حیکمەتماندا بە لوقمان ﴿أَنِ اشْكُرْ لِلَّهِ﴾ (پێمان ووت) سوپاسی خوا بکە ﴿وَمَن يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ﴾ جا هەر کەس شوکرانە بژێری خوا بکات ئەوە بێگومان شوکرانە بژێری (بۆ قازانج و سوودی) خۆی دەکات ﴿وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ هەرکەسیش ناسوپاسی کردبێ (زیانی بەخۆی گەیاندووە) ئەوە بێگومان خوا بێ نیازی سوپاس کراوە ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی ئەوکاتە بکە کە لوقمان بە کوڕەکەی ووت کە ئامۆژگاری دەکرد ﴿يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ﴾ (ووتی) ئەی کوڕە شیرینەکەم هاوبەش بۆ خوا دامەنێ ﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ چونکە بەڕاستی هاوبەش دانان بۆ خوا ستەمێکی زۆر گەورەیە ﴿١٣﴾ ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ﴾ وە فەرمانمان داوە بە ئادەمی (بەچاکی هەڵس و کەوت کردن لەگەڵ) دایك و باوکیدا ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ﴾ دایکی هەڵی ئەگری بەدوو گیانی (پێی لاواز دەبی) لاوازی لەدوای لاوازی ﴿وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ﴾ و بڕینەوەی لەشیر لە (دوو تەمەنی) دوو ساڵیەوە ﴿أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ﴾ (وەفەرمانمان بە ئادەمی دا) کە سوپاسگوزاری من (خوا) وباوك و دایکت بکە ﴿إِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾ تەنها بۆ لای منە گەڕانەوەتان ﴿١٤﴾ ﴿وَإِن جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَن تُشْرِكَ بِي﴾ وەئەگەر (باوك و دایکت) ئەوپەڕی هەوڵیان دا لەگەڵت بۆئەوەی شتێ بکەیت بەهاوبەشی من ﴿مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا﴾ کەهیچ زانیاری یەکت پێی نی یە ئەوە گوێڕایەڵیان مەکە ﴿وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا﴾ بەلام لەدونیادا زۆر بەچاکی هاوڕێیەتی وهەڵسوکەوتیان لەگەڵدا بکە ﴿وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ﴾ وشوێن ڕێبازی کەسێك بکەوە کەبەدڵسۆزی گەڕاوەتەوە بۆ لای من ﴿ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ﴾ (لەدوا ڕۆژدا) گەڕانەوەتان تەنها بۆ لای منە ﴿فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەمجا هەواڵتان دەدەمێ بەو کردەوانەی کەکردووتانە ﴿١٥﴾ ﴿يَا بُنَيَّ﴾ (لقمان ووتی) ئەی کوڕە شیرینەکەم ﴿إِنَّهَا إِن تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ﴾ بەڕاستی ئەو (چاکە و تاوانە) ئەگەر کێشی تۆوە خەرتەلەیەکیش بێت ﴿فَتَكُن فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ﴾ لەناو بەردێکدا یان لەناو ئاسمانەکان یان لەزەوی دا بێت ﴿يَأْتِ بِهَا اللَّهُ﴾ خوا (لەقیامەت دا) دەیهێنێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا وردبین و ئاگادارە ﴿١٦﴾ ﴿يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ﴾ ئەی کوڕە شیرینەکەم نوێژ بەجێ بێنە ﴿وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنكَرِ﴾ وفەرمان بکە بەچاکە و ڕێگری بکە لەخراپە ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ﴾ خۆگر و بەئارام بە لەسەر هەر بەلاو ناخۆشی یەك تووشت دێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ بێگومان ئەوە لەو کارە گەورانەیە کە خوا پێویستی کردووە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ﴾ ڕوو لەخەڵك وەرمەگێڕە ﴿وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا﴾ و بەکەشخە و فیزەوە مەڕۆ بەزەویدا ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ چونکە بەڕاستی خوا هیچ خۆبەزل زانێکی شانازی کەریشی خۆش ناوێ ﴿١٨﴾ ﴿وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ﴾ وە لەڕۆشتندا مام ناوەندی بە (نەهێواش نە بەپەلە) ﴿وَاغْضُضْ مِن صَوْتِكَ﴾ (لەقسەکردندا) دەنگت نەرم بکەرەوە ﴿إِنَّ أَنكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ﴾ بەڕاستی ناخۆشترینی دەنگەکان دەنگی (کەرەی) گوێدرێژە ﴿١٩﴾

﴿أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم﴾ ئایا ئەتان زانیوە کە بەڕاستی خوا ڕامی هێناوە بۆتان ﴿مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و ئەوەی لەزەوی دایە ﴿وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ﴾ وە نیعمەتەکانی ڕشتووە بەسەرتاندا ﴿ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً﴾ چ دیار و ئاشکرا و چ پەنهان و نادیار ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ﴾ هەندێ لەئادەمی موجادەلە و دەمەقاڵێ دەکات لەبارەی خواوە ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ﴾ بەبێ هیچ زانیارییەک یان ڕێنموویەک یان کتێبێکی ڕوون وئاشکرا (٢٠) ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وەکاتێ پێیان بوترێ ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ شوێنی ئەو (ئایینە) بکەون خوا ناردوویەتی بەخوارەوە ﴿قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ دەڵێن نەخێر بەڵکو ئێمە شوێن ئەو (ئایینە) دەکەوین کە باو باپیرانمان لەسەری بوون ﴿أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ﴾ ئەگەرچی شەیتان بانگیان بکات ﴿إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ سزای ئاگری هەڵگیرساوی دۆزەخ (٢١) ﴿وَمَن يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ﴾ هەرکەسێک بەڕاستی ڕووبکاتە خوا (ملکەچی فەرمانەکانی ئەو بێت) ﴿وَهُوَ مُحْسِنٌ﴾ و چاکەکار بێت (لەگوفتار و کرداریدا) ﴿فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ﴾ ئەوە بێگومان دەستی گرتووە بەبەهێزترین دەستە گیرەوە (کە یەکخواپەرستی ودینی پیرۆزی ئیسلامە) ﴿وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ وە سەرئەنجامی هەموو کارێک تەنها بۆلای خوایە (٢٢) ﴿وَمَن كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ﴾ وە هەرکەس بێ بڕوابوو بابێ بڕوایی ئەو خەفەتبارت نەکات ﴿إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ﴾ گەڕانەوەیان تەنها بۆلای ئێمەیە ﴿فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ ئەمجا هەواڵیان دەدەینێ بەوەی کردوویانە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی لەناو دڵەکاندایە ئاگادارە (٢٣) ﴿نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا﴾ کەمێ ئاز و نیعمەتیان پێ دەدەین (لەدونیادا) ﴿ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ لەپاشان ناچاریان دەکەین کە بڕۆنە ناو سزای سەختەوە (٢٤) ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ بێگومان دەڵێن خوا (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ سوپاس بۆ خوا (کەدان بەم ڕاستیەدا دەنێن) ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن (٢٥) ﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ موڵکی خوایە ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ بەڕاستی هەر خوایە بێ باکی ستایش کراو (٢٦) ﴿وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ﴾ بێگومان ئەگەر هەرچی درەخت لەزەوی دایە قەڵەم و پێنووس بێت ﴿وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ﴾ هەموو دەریای ڕووی زەوی بیبێتە مرەکەب ﴿مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ﴾ حەوت دەریای تر دوای ئەوەی (تەواو) بێت ببێتە مرەکەب ﴿مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾ ووتە و زانراوەکانی خوا دوایی نایەن و تەواو نابن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا زاڵی بالادەستی کار دروستە (٢٧) ﴿مَّا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ﴾ دروست کردنی هەمووتان (لەسەرەتاوە) و زیندووکردنەوەتان ﴿إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ وەک (دروست کردن و زیندووکردنەوەی) تەنها کەسێک وایە ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە (٢٨)

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ ئایا نەتزانیوە کە بەڕاستی خوا شەو دەکات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ
فِي اللَّيْلِ﴾ وە ڕۆژ دەکات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆر و مانگی ڕام هێناوە و خستویەتیە
خزمەتیەوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى﴾ هەر یەکەیان تا ئەو ماوەیەی (بۆیان) دیاری کراوە،
دەگەڕێن و دەسوڕێنەوە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەوەی دەیکەن خەبەردارە ﴿٢٩﴾
﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەیەکە بێگومان تەنها خوا ڕاستە و حەقە ﴿وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ﴾ و بەڕاستی ئەوەی هاواری لێ دەکەن و دەیپەرستن بێجگە لەو (خوا) بەتاڵ
و نادروستە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ وە بێگومان هەر خوا بلندو گەورەیە ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتزانیوە
(نەت دیوە) ﴿أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ﴾ کە کەشتیەکان بە چاکەو فەزڵی خوا دەڕۆن لە دەریادا
﴿لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ لە نیشانەکانی خۆیتان نیشان بدات ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ چونکە
بەڕاستی لەمەدا (کەباسکرا) چەند بەڵگەیە هەیە ﴿لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی
شوکرانە بژێر ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ﴾ وە هەر کاتێ (لە دەریادا) شەپۆلێکی وەک هەورەکان
دایان پۆشی ﴿دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (ترسی خنکان و نوقم بوونیان بێت) هاوار لە خوا دەکەن،
دڵسۆزانە هەر بۆ ئەو ملکەچ دەبن ﴿فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ﴾ ئەمجا کاتێ (خوا) ڕزگاری کردن بۆ وشکانی
﴿فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ﴾ ئەوسا هەندێکیان مام ناوەندی یە (هەندێکی تریان کافرە، وەدان نانێ بە چاکەی
خوادا) ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ﴾ کەس نیشانەکانی ئێمە نکۆڵی ناکات جگە لە پەیمان
شکێنانی ناشوکر و (سپلە) نەبێت ﴿٣٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ ئەی ئادەمی خۆبپارێزن لە (تۆڵەی)
پەروەردگارتان ﴿وَاخْشَوْا يَوْمًا﴾ لەو ڕۆژەش بترسن ﴿لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ﴾ هیچ باوکێ ناتوانی
ڕۆڵەکەی هەڵگرێ ﴿وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا﴾ و هیچ ڕۆڵەیەکیش شتێک لە تاوانی باوکی
هەڵ گرێت ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا حەق و ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾
کەواتە با ژیانی دونیا هەڵتان نەخەڵەتێنێ ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە با شەیتانی فریودەر بە (بیانوی
بەزەیی و لێ بوردنی) خوا نەتان خەڵەتێنێ ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ بەڕاستی تەنها لای خۆیە
زانیاری (کاتی هاتنی) ڕۆژی دوایی ﴿وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە هەر خوا باران دەبارێنی ﴿وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ﴾
تەنها خوا دەزانێ بەوەی لە منداڵدانی (دایکان) دایە ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾ وە هیچ کەس
نازانێ سبەینێ (لە داهاتوودا) چی دەکات ﴿وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ﴾ وە هیچ کەس نازانێت لە
چ شوێن و زەوی یەکدا دەمرێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا زانا و ئاگادارە ﴿٣٤﴾

سورەتی ﴿السجدة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الم﴾ بە (ئەلیف، لام، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە هیچ گومانی
تێدانی یە ﴿مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لەلایەن پەروەردگاری جیهانیانەوەیە (٢) ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ ئایا
(بێباوەڕەکان) دەڵێن موحەممەد ﷺ خۆی ئەم (قورئانەی) هەڵبەستووە ﴿بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ﴾ (نەخێر
هەڵی نەبەستووە) بەڵکو ئەو (قورئانە) ڕاستە لەلایەن پەروەردگارتەوە (هاتووە) ﴿لِتُنذِرَ﴾ بۆ
ئەوەی پێو (قورئانە) بترسێنی خەڵکی ﴿قَوْمًا مَّا أَتَاهُم مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ کە لە پێش تو هیچ ترسێنەرێکیان
بۆ نەهاتووە ﴿لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ﴾ بەڵکو ڕێنموویی وەرگرن (٣) ﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا﴾ خوا ئەوەیکە ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەدی هێناوە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ بە
شەش ڕۆژ ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرز بووبەوە بۆ سەر عەرش و قەراری گرت (ئیمەمان
پێیەتی و چۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿مَا لَكُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ﴾ بێجگە لەو (خوا) هیچ پشتیوان و تکا
کارێکتان نییە ﴿أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ﴾ ئەی بۆ بیر ناکەنەوە و پەند وەرناگرن (٤) ﴿يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ﴾
خوا هەموو کاروبارەکان بەڕێوە دەبات لە ئاسمانەوە تا زەوی (هەتا ڕۆژی دوایی) ﴿ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ﴾ لە پاشان
هەموو ئەو کاروبارە بەرز دەبێتەوە بۆ لای خوی ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ﴾ لە ڕۆژێکدا
(لە قیامەتدا) کە ئەندازەکەی هەزار ساڵە لەو ساڵانەی ئێوە دەیژمێرن (٥) ﴿ذَٰلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ ئەو
(خوا) زانایە بە هەموو نهێنی و ئاشکرایەک ﴿الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ بە دەسەڵات و میهرەبانە (٦) ﴿الَّذِي أَحْسَنَ
كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ ئەوەیکە هەموو شتێکی بە جوانترین شێوە دروست کردووە ﴿وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ مِن
طِينٍ﴾ خوا مرۆڤی لە سەرەتاوە لە قوڕ دروست کرد (٧) ﴿ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِن سُلَالَةٍ مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ﴾ لە پاشان
نەوەی مرۆڤی لە پوختەیەک لە ئاوی بێ نرخ و قێزەون دروست کردووە (٨) ﴿ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِن
رُّوحِهِ﴾ لە پاشان ڕێک و پێکی کرد (بەشێوەی ئادەمی) و فووی کرد بە بەریدا لەو ڕوحەی کە خوی
دروستی کرد (دانە پاڵی ڕۆح بۆ لای خوا بۆ ڕێز و تەشریفە) ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾
گوێ و چاو و دڵی پێبەخشیوون ﴿قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆر کەم سوپاسی خوا دەکەن (٩)
﴿وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ﴾ (بێ باوەڕەکان) دەڵێن ئایا کاتێک (مردین و لەشمان بوو) لە ناو زەویدا
وون بووین ﴿أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئایا سەر لەنوێ جارێکی تر دروست دەکرێینەوە (زیندوو دەبینەوە)
﴿بَلْ هُم بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ﴾ (وانییە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان نییە بەخزمەت پەروەردگاریان بگەن
(بۆ دادگایی قیامەت) (١٠) ﴿قُلْ يَتَوَفَّاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ فریشتەی
گیان کێشان کە گیان کێشانی ئێوەی پێ سپێراوە دەتان مرێنێ ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لە پاشان بۆ لای
پەروەردگارتان دەگەڕێنرێنەوە (١١)

﴿وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذِ ٱلْمُجْرِمُونَ﴾ ئەگەر دەبینی کاتێك (لەقیامەت دا) تاوانباران ﴿نَاكِسُوا۟ رُءُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ﴾
لەحوزووری پەروەردگاریاندا (لەخەجاڵەتی دا) سەریان داخستووە ﴿رَبَّنَآ أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا﴾ (دەڵێن)
ئەی پەروەردگاری ئێمە (ئەوەی بەڵێنت پێ دابووین) دیمان و بیستمان ﴿فَٱرْجِعْنَا نَعْمَلْ صَٰلِحًا﴾ دەی
بمانگێڕەوە (بۆ دونیاتا) کردەوەی چاك بکەین ﴿إِنَّا مُوقِنُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە دڵنیاین (لەقیامەت)
(١٢) ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَءَاتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَىٰهَا﴾ ئەگەر بمانویستایە ڕێنموویمان بەهەموو کەسێ دەدا
﴿وَلَٰكِنْ حَقَّ ٱلْقَوْلُ مِنِّى﴾ بەڵام بەڵێنی من چەسپاو و جێگیر بووە ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ کە بێگومان دۆزەخ
پڕ دەکەم ﴿مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ﴾ لەجنۆکە و ئادەمی بەیەکرا (١٣) ﴿فَذُوقُوا۟ بِمَا نَسِيتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَآ﴾
کەواتە (سزای دۆزەخ) بچەژن، چونکە گەیشتنی بەم ڕۆژەتان لەبیر کردبوو ﴿إِنَّا نَسِينَٰكُمْ﴾
بەڕاستی ئێمەش ئێوەمان لەبیر خۆمان بردەوە ﴿وَذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلْخُلْدِ﴾ و سزای بەردەوام بچێژن ﴿بِمَا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەوەی دەتانکرد (لەدونیادا) (١٤) ﴿إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِـَٔايَٰتِنَا ٱلَّذِينَ﴾ تەنها کەسانێ باوەڕ
بەئایەتەکانی ئێمە دەهێنن ﴿إِذَا ذُكِّرُوا۟ بِهَا خَرُّوا۟ سُجَّدًا﴾ هەر کاتێ بەو (ئایەتانە) ئامۆژگاری بکرێن
ئەکەونە سەر ڕوودا بەسوژدە بردنەوە ﴿وَسَبَّحُوا۟ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ و بەپاکی ستایشی پەروەردگاریان دەکەن
﴿وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ﴾ و خۆیان بەگەورە نازانن (١٥) ﴿تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ ٱلْمَضَاجِعِ﴾ تەنیشتیان دوور
ئەکەوێتەوە لە جێگای خەوتنیان (واتە لەخەو هەڵدەستن بۆ شەو نوێژ کردن) ﴿يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا﴾
هاوار و پاڕانەوە لەپەروەردگاریان دەکەن بەترس و هیواوە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَٰهُمْ يُنفِقُونَ﴾ و لەو ڕزق و ڕۆزییەی
پێمان داون دەبەخشن (١٦) ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ﴾ ئەمجا هیچ کەس نازانێ ﴿مَّآ أُخْفِىَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ چی
شاراوەتەوە بۆیان لە (بەهەشت دا کە هۆی) گەشبوونی چاوەکانی ﴿جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ﴾ ئەم
پاداشتە (دەدرێتەوە) بەهۆی ئەو کردەوانەی کە کردوویانە (١٧) ﴿أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا﴾ دەی ئایا کەسێ
ئیماندار بووبێ ﴿كَمَن كَانَ فَاسِقًا﴾ وەك کەسێکە دەرچووبێ لە ئیمان (وفاسق بووبێت) ﴿لَّا يَسْتَوُۥنَ﴾
هەرگیز چوونیەك نین (١٨) ﴿أَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ جا ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە
چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمْ جَنَّٰتُ ٱلْمَأْوَىٰ نُزُلًۢا﴾ ئەوە بەهەشتێکی پڕ ڕێز و خۆشیان بۆ هەیە ﴿بِمَا كَانُوا۟
يَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کەدەیان کرد (١٩) ﴿وَأَمَّا ٱلَّذِينَ فَسَقُوا۟﴾ وە ئەوانەی کە فاسق بوون
﴿فَمَأْوَىٰهُمُ ٱلنَّارُ﴾ ئەوە جێگایان ئاگرە ﴿كُلَّمَآ أَرَادُوٓا۟ أَن يَخْرُجُوا۟ مِنْهَآ﴾ هەر کاتێ بیانەوێ لە دۆزەخ
دەرچن ﴿أُعِيدُوا۟ فِيهَا﴾ دووبارە دەیانگێڕنەوە ناو دۆزەخ ﴿وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا۟ عَذَابَ ٱلنَّارِ﴾ و پێیان دەوترێ
بچەژن سزای ئەو ئاگرەی ﴿ٱلَّذِى كُنتُم بِهِۦ تُكَذِّبُونَ﴾ کە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد (٢٠)

﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ﴾ وە بەڕاستی ئێمە سزای دونیایان پێ دەچێژین ﴿دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ﴾
جگەلە سزای هەرە گەورە (ی دۆزەخ) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە (بۆ لای خوا) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَنْ
أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ﴾ وە کێ ستەمکارترە لەو کەسەی بە ئایەتەکانی پەروەردگاری ئامۆژگاری
بکرێت ﴿ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا﴾ دوا ئەوە روو وەرگێرێت وپشتی تێ بکات ﴿إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ﴾
بەڕاستی ئێمە تۆڵە سێنەرین لە تاوانباران ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
ئێمە تەوراتمان دا بەموسا ﴿فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ مِّن لِّقَائِهِ﴾ ئەمجا گومانت نەبێت (ئەی موحەممەد ﷺ)
لە گەیشتنی بە موسا (یان گومانت نەبێت لە گەیشتنی تەورات بە موسا) ﴿وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
وە ئێمە ئەو (تەوراتە)مان کرد بەرێنموویی کەری بەنو ئیسرائیل ﴿٢٣﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً﴾ وە
لەو ئەواند پێشەوایانێکمان دانا ﴿يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا﴾ ڕێنموونیی (خەڵك) یان دەکرد بە فەرمانی ئێمە
﴿لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾ کاتێ خۆیان گرت و بەئایەتەکانی ئێمە دڵنیا بوون (باوەڕی
پتەویان هێنا) ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومان پەروەردگارت بڕیار دەدات لەنێوان (بەندەکانی
دا) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی قیامەتدا ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەوەی ئەوان تێیدا جیاواز بوون
﴿٢٥﴾ ﴿أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ﴾ ئایا (ڕێگای ڕاست) ڕوون نەبوتەوە بۆیان ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْقُرُونِ﴾
کە ئێمە پێش ئەمان زۆر گەل و نەتەوەمان لەناو بردووە ﴿يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ﴾ ئەمان (بێ باوەڕانی
مەککە) بەشوێن و خانووە (وێران کراوە) کانی ئەواندا هاتوو چۆ دەکەن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾
بەڕاستی لە (تێ چوونی) ئەواندا چەند بەڵگەی گەورە هەیە ﴿أَفَلَا يَسْمَعُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە (ئەو
ڕاستیانە) نابیستن ﴿٢٦﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نابینن و نازانن ﴿أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ﴾ کە ئێمە ئاو
دەنێرین بۆ زەوی ووشکی بێ ڕووەك ﴿فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا﴾ ئەمجا بەهۆی ئەو (ئاوە) کشتوکاڵ و
گژوگیا دەردێنین ﴿تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ﴾ کە ئاژەڵیان لێی دەلەوەڕێ و خۆشیان لێی دەخۆن
﴿أَفَلَا يُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا ئەوانە نابینن ﴿٢٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ﴾ وە (بێ باوەڕانی مەککە بە موسڵمانان)
دەڵێن ئەم حوکم و بڕیاردانی قیامەتە، کەی دەبێ ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن ﴿٢٨﴾
﴿قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ڕۆژی بڕیاردانی قیامەت
باوەڕهێنان سوود ناگەیەنێت بەوانەی بێ باوەڕ بوون لە دونیادا ﴿وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ﴾ و مۆڵەتیشیان
پێ نادرێ ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرگێرە و گوێیان مەدەرێ
﴿وَانتَظِرْ إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ﴾ وە تۆ چاوەڕوانی بکە بێگومان ئەوانیش چاوەڕوانن ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ الأحزاب ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (بەردەوام) لە خوا بترسە ﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ بە
گوێی کافران ودووڕووەکان مەکە ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بێگومان خوا زانای کاربەجێیە
(١) ﴿وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾ وە شوێنی ئەوە بکەوە کە لە پەروەردگارتەوە وەحیت بۆ کراوە
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا بەوەی کەدەیکەن ئاگادارە (٢) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾
پشت هەر بەخوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە یاریدەر بێت (٣) ﴿مَّا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ﴾
خوا دای نەناوە بۆ هیچ پیاوێك (ئادەمیزادێك) ﴿مِّن قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ﴾ دوو دڵ لە ناو سنگیدا
﴿وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي﴾ وە (خوا) ئەو هاوسەرانەتانی نەکردوە ﴿تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ دایکتان
کە (ظهار) یان لەگەڵ دەکەن (پێیان دەڵێن ئێوە وەك پشتی دایکمان وان بۆ ئێمە) ﴿وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ
أَبْنَاءَكُمْ﴾ وە خوا بە کوڕ کراوەکانتانی نەکردوتە کوڕتان ﴿ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُم بِأَفْوَاهِكُمْ﴾ ئەوە قسەی سەر
زارەکی ئانە ﴿وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ﴾ خواش وتەی ڕاست دەڵێ ﴿وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ﴾ هەر ئەویش
ڕێنموویی (خەڵك) دەکات بۆ ڕێگای ڕاست (٤) ﴿ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ﴾ (ئەو بە کوڕ کراوانە) بەناوی
باوکیانەوە بانگیان بکەن ﴿هُوَ أَقْسَطُ عِندَ اللَّهِ﴾ ئەوە ڕاسترە بە لای خواوە ﴿فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ﴾ ئەمجا
ئەگەر باوکیان نەناسی (تابەناویانەوە بانگیان بکەن) ﴿فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ﴾ ئەوانە برای ئاینی
و دۆست و خۆشەویستانن ﴿وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ﴾ هیچ گوناهێکتان لەسەر نیە
لەو (بانگ کردنە) کە بە هەڵەیی گوتبێتان (پێش هاتنی ئەم ئایەتە) ﴿وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ﴾
بەڵام (گوناهبار دەبن) ئەگەر بەدڵ و بەدەمی ئەنقەست بیکەن ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وە خوا
لێبوردەی میهرەبانە (٥) ﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ لە خودی بڕواداران بۆ
خۆیان لە پێشترە ﴿وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ خێزانەکانیشی دایکی باوەڕدارانن ﴿وَأُولُو الْأَرْحَامِ﴾ و ئەو نەی
(نەسەب) خزمی یەکترن (ئەگەر موسڵمان بن) ﴿بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾ لە قورئانی خودا
بۆ یەکتری لە پێشترن (میرات لە یەکتر دەبەن) ﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ﴾ لە ئیمانداران و کۆچەران
(کە خزم نین) ﴿إِلَّا أَن تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُم مَّعْرُوفًا﴾ مەگەر خۆتان چاکەیەك (بەخشین یا وەسیەتی) بۆ
دۆست و خۆشەویستانتان بکەن ﴿كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا﴾ ئەو بڕیارە لە قورئان (یان لە لوح
المحفوظ دا) نوسراوە (٦)

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بیریان بخەرەوە) کاتێ کە پەیمانمان وەرگرت
لە پێغەمبەران ﴿وَمِنكَ وَمِن نُّوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ هەروەها لە تۆ و لە نووح و ئیبراهیم و
لە موسا و لە عیسای کوڕی مەریەم ﴿وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾ و لە هەموویان پەیمانی بەهێز و پتەومان
وەرگرت ٧ ﴿لِّيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَن صِدْقِهِمْ﴾ تا ئەوەی (خوا) پرسیار لە ڕاستگۆیان بکات دەربارەی
ڕاستییان ﴿وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ و سزای پڕ ئێش و ئازاریشی ئامادە کردووە بۆ بێ باوەڕان ٨
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیر لە چاکە و بەخشەی
خوا بکەنەوە بەسەرتانەوە ﴿إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ﴾ کاتێ لەشکرێکی زۆرتان بۆ هات (لە جەنگی خەندەقدا)
﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا﴾ ئەمجا ئێمە بایەکی بەهێزمان بۆ ناردن ﴿وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا﴾ و لەشکری (فریشتەش)
کە ئێوە نەتان دەبینی ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾ وە خوا بەوەی ئێوە دەیکەن بینایە ٩ ﴿إِذْ جَاءُوكُم
مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ﴾ کاتێ (بێ باوەڕان) هێرشیان بۆ هێنان لە سەرووتانەوە و لە خوارتانەوە
(چوار دەوری مەدینەیان گرت) ﴿وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ﴾ وە چاوەکان ئەبلەق بوون ﴿وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ
الْحَنَاجِرَ﴾ و دڵەکان (لە ترسا) گەیشتبوونە گەروو ﴿وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا﴾ و گومانی جۆراوجۆرتان
بە خوا دەبرد ١٠ ﴿هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ لەوێدا ئیمانداران تاقی کرانەوە ﴿وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا﴾ و
ڕاوەشێنران بە ڕاوەشاندنێکی توند ١١ ﴿وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ (بیر بکەرەوە) کاتێک
دووڕووەکان و ئەوانەی لە دڵیاندا نەخۆشی هەبوو وتیان ﴿مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا﴾ خوا و
پێغەمبەرەکەی بێجگە لە تەفرەدان هیچ بەڵێنێکیان پێ نەداین ١٢ ﴿وَإِذْ قَالَت طَّائِفَةٌ مِّنْهُمْ﴾ وە کاتێ
دەستەیەک لەو (دووڕووانە) وتیان ﴿يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا﴾ ئەی دانیشتوانی مەدینە ئێرە
جێی مانەوەتان نییە دەی بگەڕێنەوە ﴿وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ﴾ وە کۆمەڵێ تر لەوان مۆڵەتی گەڕانەوە
لە پێغەمبەر ﷺ دەخوازن ﴿يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ﴾ دەیان وت خانووەکانمان بێ پارێزەر و ڕووت
و کەلێنە ﴿وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ﴾ لە کاتێکدا وانەبوو (کە دەیان وت) ﴿إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا﴾ ئەوان تەنها
مەبەستیان هەڵهاتن بوو (لە جیهاد کردن) ١٣ ﴿وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِم مِّنْ أَقْطَارِهَا﴾ وە ئەگەر هێرش بهێنرایەتە
سەریان لە هەموو لایەکی (مەدینە) وە ﴿ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا﴾ ئەمجا داوای کافربوون و جەنگ
کردنیان لێ بکرایە (دژ بە تۆ ئەی موحەممەد ﷺ) داواکەیان بەجێ دەهێنا (و بە گوێیان دەکرد)
﴿وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا﴾ وە ئەم داوایان دوانەدەخست ماوەیەکی کەم نەبێت ١٤ ﴿وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا
اللَّهَ مِن قَبْلُ﴾ بێگومان ئەوانە لە پێش ئەم (ڕووداوە) پەیمانیان بە خوا دابوو ﴿لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ﴾ کە (بە
شەڕدا) پشت هەڵناکەن و ڕاناکەن ﴿وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا﴾ وە پەیمانی درا بە خوا (خاوەنەکەی)
لێپرسراو دەبێ ١٥

﴿قُل لَّن يَنفَعَكُمُ ٱلْفِرَارُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بەدووڕووەکان) بڵێ هەڵهاتن سوودتان پێ ناگەیەنێ ﴿إِن فَرَرْتُم مِّنَ ٱلْمَوْتِ أَوِ ٱلْقَتْلِ﴾ ئەگەر لەمردن یاکوشتن هەڵبێن (خۆتان دەربەرن) ﴿وَإِذًا لَّا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ جا لەوکاتەدا بەهرەو خۆشی ژیانتان پێ نادرێ ماوەیەکی کەم نەبێ ﴿١٦﴾ ﴿قُلْ مَن ذَا ٱلَّذِى يَعْصِمُكُم مِّنَ ٱللَّهِ﴾ بڵێ کێیە ئەو کەسەی ئێوە لەخوا دەپارێزێ؟ ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوٓءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً﴾ ئەگەر خوا زیان و خراپە یان بەزەیی و ڕەحمەتی بۆ ئێوە بوێت ﴿وَلَا يَجِدُونَ لَهُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا بۆ ئەوان نییە ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی دەرێك ﴿١٧﴾ ﴿قَدْ يَعْلَمُ ٱللَّهُ ٱلْمُعَوِّقِينَ مِنكُمْ﴾ بێگومان خوا دەزانێ بەو کەسەتان کەئاستەنگ دروست دەکات لەڕێگەی (موسڵمانان بۆ جیهاد کردن) ﴿وَٱلْقَآئِلِينَ لِإِخْوَٰنِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا﴾ کە بەبرادەرەکانیان دەڵێن وەرن بۆلای ئێمە (وخۆیان دەدزیەوە لەجیهاد) ﴿وَلَا يَأْتُونَ ٱلْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ ئەوانە نایەن بۆ جەنگ و غەزا زۆر بەکەمی نەبێت ﴿١٨﴾ ﴿أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ﴾ لەئاستی ئێوەدا (ئەی موسڵمانان ئەوانە) چرووکن ﴿فَإِذَا جَآءَ ٱلْخَوْفُ﴾ ئەمجا کاتێك (بەهۆی جەنگەوە) ترس و بیم پەیدا بێت ﴿رَأَيْتَهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ دەیان بینی بەجۆرێ سەیرت دەکەن (لەترسی جەنگ) ﴿تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ﴾ چاویان بەم لاولادا دەسوڕێ ﴿كَٱلَّذِى يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْمَوْتِ﴾ بەوێنەی کەسێك لەسەرەمەرگدا بێهۆشی بەسەردا بێت ﴿فَإِذَا ذَهَبَ ٱلْخَوْفُ﴾ بەڵام کاتێ ترسەکە ڕۆشت ونەما ﴿سَلَقُوكُم بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ﴾ بەزمانی تیژ زمانتان لێ درێژ دەکەن (وە داوای غەنیمەتتان لێ دەکەن) ﴿أَشِحَّةً عَلَى ٱلْخَيْرِ﴾ کەچی چرووك و ڕژدن لەسەرماڵ وغەنیمەت ﴿أُو۟لَٰٓئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا۟﴾ ئائەوانە باوەڕیان نەهێنا بوو ﴿فَأَحْبَطَ ٱللَّهُ أَعْمَٰلَهُمْ﴾ بۆیە خوا کردەوەیانی پووچەڵ کردەوە ﴿وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ يَسِيرًا﴾ وەئەمە بەلای خواوە (کارێکی) ئاسانە ﴿١٩﴾ ﴿يَحْسَبُونَ ٱلْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا۟﴾ وایان دەزانی کۆمەڵەکان (لەشکریان هێنابوو) نەڕۆشتوون ﴿وَإِن يَأْتِ ٱلْأَحْزَابُ﴾ وە ئەگەر ئەو کۆمەڵانە بگەڕێنەوە (بۆسەر مەدینە) ﴿يَوَدُّوا۟ لَوْ أَنَّهُم بَادُونَ فِى ٱلْأَعْرَابِ﴾ ئاواتیان دەخواست کە لەناو (مەدینە) عەرەبە دەشتەکییەکان بەدوور بوونایە (لەترسی جەنگ) ﴿يَسْـَٔلُونَ عَنْ أَنۢبَآئِكُمْ﴾ لەدوورەوە پرسیاریان لەهەواڵی ئێوە بکردایە ﴿وَلَوْ كَانُوا۟ فِيكُم﴾ وە ئەگەر لەناو ئێوەدا بوونایە ﴿مَّا قَٰتَلُوٓا۟ إِلَّا قَلِيلًا﴾ جەنگیان نەدەکرد زۆر بەکەمی نەبێ ﴿٢٠﴾ ﴿لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِى رَسُولِ ٱللَّهِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەپێغەمبەری خوادا ﷺ بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشق و پێشەوایەتی چاك ﴿لِّمَن كَانَ يَرْجُوا۟ ٱللَّهَ وَٱلْيَوْمَ ٱلْـَٔاخِرَ﴾ بۆ کەسێك بەهیوای خواو (پاداشتی) ڕۆژی دوایی یە ﴿وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی خوا دەکات ﴿٢١﴾ ﴿وَلَمَّا رَءَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْأَحْزَابَ﴾ وەکاتی ئیمانداران ئەو کۆمەڵانەیان دی (لەشکریان هێنا بوو بۆ سەر مەدینە) ﴿قَالُوا۟ هَٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ وتیان ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوا و پێغەمبەرەکەی بە ئێمەیان دابوو ﴿وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ﴾ خوا و پێغەمبەرەکەی ڕاستیان فەرموو ﴿وَمَا زَادَهُمْ إِلَّآ إِيمَٰنًا وَتَسْلِيمًا﴾ (هاتنی ئەو هەموو هێزەی کوفر) باوەڕداران تەنها ئیمان و ملکەچیان پێی زیادی کرد ﴿٢٢﴾

﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ﴾ لەناو باوەڕداران دا پیاوانێک هەن ﴿صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ﴾ ڕاستیان کرد لەگەڵ
ئەو پەیمانەی کە داویان بەخوا ﴿فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُ﴾ ئەمجا هەندێکیان بەڵێن و پەیمانی خۆی بەجێ هێنا و
(شەهید بوو) ﴿وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ﴾ هەندێکیشیان چاوەڕوانن (وەشتا لە ژیاندان) ﴿وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا﴾ هیچ
گۆڕانێکیان (لە بەڵێنی خۆیاندا) نەکردووە ﴿٢٣﴾ ﴿لِّيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) پاداشتی
ڕاستگۆیان بداتەوە بەهۆی ڕاستی بەڵێنەکانیانەوە ﴿وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِن شَاءَ﴾ وە سزای دووڕووەکان
بدات ئەگەر بیەوێت ﴿أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ﴾ یان تەوبەیان لێ گیرا کات ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ بێگومان
خوا لێبووردەی میهرەبانە ﴿٢٤﴾ ﴿وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ﴾ وەخوا کافرەکانی (قورەیش کە لەشکریان
هێنابوو بۆ سەر مەدینە) گەڕاندەوە بەڕق و مەراقەوە (بۆ وڵاتی خۆیان) ﴿لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا﴾ هیچ خێر و
ئاواتێکیان (لە باوەڕداری ئیمانداران) دەست نەکەوت ﴿وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ﴾ خوا ئیمانداران
لە جەنگ پاراست (بەهۆی بای توند و فریشتەوە کافرانی پرژ و بڵاو کرد) ﴿وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾ وەخوا
هەمیشە بەهێزی بەدەسەڵاتە ﴿٢٥﴾ ﴿وَأَنزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُم مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ (بەنی قورەیزە) کە پشتگیری
ئەوان (قورەیش و غەطفان)یان کرد خوای گەورە هێنایە خوارەوە ﴿مِن صَيَاصِيهِمْ﴾ لە قەڵاکانیان
﴿وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ وە ترسی خستە ناو دڵیانەوە ﴿فَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾ کۆمەڵێکیان دەکوژن
﴿وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا﴾ وە کۆمەڵێکی تریان بەدیل دەگرن ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ﴾ (دوای
تیاچوونی ئەوان خوا) زەوی و خانوو سامانی ئەوانی دا بەئێوە ﴿وَأَرْضًا لَّمْ تَطَئُوهَا﴾ هەروەها زەوی
یەکێکیش کە پێتان پێنەنابوو ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٢٧﴾
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ بەخێزانەکانت بڵێ ﴿إِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا﴾
ئەگەر ئێوە ژیانی دونیا و ڕازاوەی ئەوتان دەوێ ﴿فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ﴾ دەی هەمووتان وەرن موتعەتان
پێ بدەم (موتعە پارە و شتومەکێکە دەدرێتە ئافرەتی تەڵاق دراو) ﴿وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ وە تەڵاقتان
بدەم بە تەڵاقدانێکی چاک و بێ زیان ﴿٢٨﴾ ﴿وَإِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ﴾ وە ئەگەر ئێوە
خوا و پێغەمبەرەکەی و پاداشتی ڕۆژی دوایی تان دەوێ ﴿فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنكُنَّ﴾ ئەوە بێگومان
خوا ئامادەی کردووە بۆ چاکەکاران لە ئێوە ﴿أَجْرًا عَظِيمًا﴾ پاداشتێکی گەورە ﴿٢٩﴾ ﴿يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ﴾ ئەی
خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿مَن يَأْتِ مِنكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ﴾ هەر کام لە ئێوە گوناهێکی گەورە بکات
﴿يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ﴾ سزای بۆ دوو بەرابەر دەکرێتەوە بەدوو قاتی (خەڵکی تر) ﴿وَكَانَ
ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا﴾ وە ئەم کارەش بۆ خوا ئاسانە ﴿٣٠﴾

﴿وَمَن يَقْنُتْ مِنكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ (ئەی خێزانەکانی پێغەمبەر ﷺ) هەر کام لەئێوە لەسەر گوێڕایەڵی
خواو پێغەمبەرەکەی بەردەوام بێت ﴿وَتَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاکیش بکات ﴿نُؤْتِهَا أَجْرَهَا
مَرَّتَيْنِ﴾ دووجار پاداشتی پێ دەدەین ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا﴾ وەڕۆزییەکی چاك و خۆشمان بۆ ئامادە
کردووە (لەبەهەشت دا) ﴿٣١﴾ ﴿يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ﴾ ئەی ژنانی پێغەمبەر ﷺ ﴿لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ النِّسَاءِ﴾ ئێوە
وەك هیچ یەك لەئافرەتانی دیکە نین ﴿إِنِ اتَّقَيْتُنَّ﴾ ئەگەر خۆتان بپارێزن و لەخوا بترسن ﴿فَلَا تَخْضَعْنَ
بِالْقَوْلِ﴾ کەواتە بەخەمزەو نازەوە قسە مەکەن (وەك ئافرەتانی ڕەوشت نزم) ﴿فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ﴾
هەروەکو ئەوەی کەدڵی نەخۆشە (دەروون نزمە) بیاری خراپ بکات ﴿وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾
(کەواتە) قسەی چاك و بەجێ بکەن ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ﴾ وە لە ماڵەکانی خۆتاندا بمێننەوە
﴿وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ﴾ وە ڕیمەت و جوانی خۆتان دەرمەخەن (لەناو خەڵکی نامەحرەمدا)
وەکو خۆدەرخستنی ئافرەتانی سەردەمی نەفامی یەکەم (پێش ئیسلام) ﴿وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ﴾
نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەکەی بکەن ﴿إِنَّمَا
يُرِيدُ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا دەیەوێت ﴿لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ﴾ ئەی ئەهل و بەیتی (پێغەمبەر
ﷺ) هەر جۆرە پیسی و گوناهێك لەئێوە دوور بخاتەوە ﴿وَيُطَهِّرَكُمْ﴾ و پاك و خاوێنتان
بکاتەوە بەتەواوی ﴿٣٣﴾ ﴿وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ﴾ وە بیربکەنەوە لەوەی دەخوێنرێت
لەماڵەکانتاندا ﴿مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ﴾ لەئایەتەکانی خواو داناییی (فەرموودەکانی پێغەمبەر ﷺ)
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا﴾ بەڕاستی خوا وورد بینی ئاگادارە ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ﴾
بەڕاستی پیاوە موسڵمانەکان و ئافرەتە موسڵمانەکان ﴿وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە پیاوە باوەڕدارەکان و
ئافرەتە باوەڕدارەکان ﴿وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ﴾ و پیاوانی هەمیشە گوێڕایەڵ و ئافرەتانی هەمیشە گوێڕایەڵ
﴿وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ﴾ و پیاوە ڕاستگۆکان و ئافرەتە ڕاستگۆکان ﴿وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ﴾
و پیاوان و ئافرەتانی خۆگر و بەئارام ﴿وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ﴾ وە پیاوانی لەخواترس و ژنانی
لەخواترس ﴿وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ﴾ و پیاوان و ئافرەتانی بەخشندە ﴿وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ﴾
و پیاوان و ئافرەتانی ڕۆژووەوان ﴿وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ﴾ پیاوان و ئافرەتانی داوێن پاك
﴿وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ﴾ پیاوانێ کە زۆر یادی خوا دەکەن و ئافرەتانی کەزۆر یادی
خوا دەکەن ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆ هەموویان ﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ لێخۆشبوون
و پاداشتی گەورە ﴿٣٥﴾

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ﴾ بۆ هیچ پیاو و ئافرەتێکی باوەڕدار نییە ﴿إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا﴾ کاتێ خوا و
پێغەمبەرەکەی بڕیاری هەر کارێکیان دا ﴿أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ﴾ (بۆیان نی یە) کە سەرپشک بن
لە کارەکەیاندا ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەس سەرپێچی خوا و پێغەمبەرەکەی بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا مُّبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی گومڕا بووە بە گومڕاییەکی ئاشکرا ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ
عَلَيْهِ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێک دەتووت بە کەسێک (زەیدی کوڕی حارثە) کە خوا نیعمەتی بەسەردا
ڕشتبوو، تۆیش چاکەت لەگەڵدا کردبوو (ئازاد کردنی و پەروەردە کردنی) ﴿أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ﴾
خێزانەکەت (زەینەب) لای خۆت ڕاگرە و بیهێڵەوە ﴿وَاتَّقِ اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسە ﴿وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ
مُبْدِيهِ﴾ لە دڵی خۆتدا شتێک دەشاریتەوە کە خوا ئاشکرای دەکات ﴿وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَاهُ﴾
وە لە (قسەی) خەڵک دەترسی لە کاتێکدا خوا شایانترە کە لێی بترسی ﴿فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا﴾ ئەمجا
کاتێ زەید پێویستی بە (زەینەب) نەما و تەڵاقیدا ﴿زَوَّجْنَاكَهَا﴾ ئێمە (زەینەب)مان لێ مارە کردیت
﴿لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ﴾ بۆ ئەوەی هیچ نارەحەتی (وتاوانی) نەبێت لەسەر ئیمانداران ﴿فِي
أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ﴾ لە (مارەکردنی) ژنانی بە کوڕ کراوەکانیاندا ﴿إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا﴾ کاتێ پێویستیان
پێیان نەما و تەڵاقیان دان ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾ وە فەرمانی خوا (بە مارەکردنی زەینەب بوو)
دراوە و براوەیە ﴿٣٧﴾ ﴿مَّا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ﴾ هیچ نارەحەتی (تاوان)ێک لەسەر پێغەمبەر ﷺ نییە
﴿فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ﴾ لە (مارەکردنی زەینەب) کە خوا بڕیاری داوە بۆی ﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ یاساو سوننەت و ڕێگای
(دیاریکراوی) خوایە ﴿فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلُ﴾ لە ناو پێغەمبەرانی لەمەوپێشدا ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا﴾
وە فەرمانی خواش بڕیارێکی بڕاوەیە (وەدەبێت جێ بەجێ بکرێت) ﴿٣٨﴾ ﴿الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ﴾
کەسانێ کە پەیامەکانی خوا ڕادەگەیەنن ﴿وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ﴾ وە لە (خوا) دەترسن
وبێجگە لە خوا لە کەسی تر ناترسن ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ خوا بەسە کە چاودێر و لێپرسەرەوە بێت ﴿٣٩﴾
﴿مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ﴾ موحەممەد ﷺ باوکی هیچ یەک لە پیاوەکانتان نییە (نە زەیدی
کوڕی حارثە و نە هیچ کەسێکی تر) ﴿وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾ بەڵکو ئەو نێردراوی خوا و کۆتا
هەمیی پێغەمبەرە ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ وە خوا بە هەموو شتێک زانایە ﴿٤٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ زۆر یادی خوا بکەن ﴿٤١﴾ ﴿وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً
وَأَصِيلًا﴾ بەپاکی یادی خوا بکەن بەبەیانیان و ئێوارانیشدا ﴿٤٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ﴾ ئەو زاتێکە
بە ڕەحمی خۆی دەڕژێنێ بەسەرتاندا ﴿وَمَلَائِكَتُهُ﴾ و فریشتەکانی داوای لێبوردنتان بۆ دەکەن
﴿لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ بەو هۆیەوە (خوا) لە تاریکییەکانەوە دەرتان دێنێ بەرەو نووری ڕووناکی
(ئیمان و ئیسلام) ﴿وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾ وە خوا بە ڕەحمە بە ئیمانداران ﴿٤٣﴾

﴿تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ﴾ ڕۆژێک باوەڕداران دەگەنە خزمەت ئەو (خوا) بەخێرهاتنیان بە(ووشەی)
سەلامە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا﴾ وە خوا پاداشتی چاکی بۆ ئامادە کردوون ﴿٤٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ﴾
ئەی پێغەمبەر ﷺ بێگومان ئێمە تۆمان ناردووە (بۆ خەڵکی) ﴿شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾ بە شایەت
و مژدەدەرو ترسێنەر ﴿٤٥﴾ ﴿وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ﴾ و بانگخواز بۆ (ڕێگەی) خوا بە فەرمانی ئەو
﴿وَسِرَاجًا مُنِيرًا﴾ و چرایەکی ڕووناککەرەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ﴾ وە مژدە بدە بە ئیمانداران
کە بێگومان بۆ ئەوان هەیە ﴿مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا﴾ بەهرەو بەخشێنێکی گەورە لەلایەن خواوە ﴿٤٧﴾
﴿وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ گوێڕایەڵی کافران و دووڕووان مەکە ﴿وَدَعْ أَذَاهُمْ﴾ گوێ مەدە بە ئازار
دانی ئەوان (بۆ تۆ) ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وپشت هەر بە خوا ببەستە ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ وە خوا بەسە
کە پشتیوان بێت ﴿٤٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ کاتێ
ئافرەتانی ئیماندارتان مارە کرد ﴿ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ﴾ لەپاشان لەپێش ئەوەی بچنە لایان
تەڵاقتان دان ﴿فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا﴾ ئەوە لەسەریان نییە بۆ ئێوە هیچ عیدەیەک هەژمێرن
﴿فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ﴾ کەواتە موتعەیان (پۆشاک و پوولێ بۆ دڵخۆشییان) بدەنێ و تەڵاقیان بدەن
﴿سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ بە تەڵاقێکی جوان و ڕێک وپێک ﴿٤٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ﴾ ئەی پێغەمبەر
ﷺ بێگومان ئێمە حەڵاڵمان کرد بۆ تۆ ﴿أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەو هاوسەرانەت کە مارەییت
پێ داوون ﴿وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾ هەروەها ئەو کەنیزەکانەی کە خوا دەستی تۆی
خستن (بەهۆی زاڵ بوونت بەسەر کافراندا) ﴿وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ﴾ و (بۆمان حەڵاڵ کردیت)
کچانی مامت و کچانی پورت (خوشکی باوکت) ﴿وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ﴾ و کچانی خاڵت و
کچانی پورت (خوشکی دایکت) ﴿اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ﴾ ئەوانەی کە کۆچیان کرد لەگەڵت ﴿وَامْرَأَةً
مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ﴾ هەروەها ئافرەتێکی ئیماندار ئەگەر خۆی ببەخشێ بە پێغەمبەر (بەبێ مارەیی)
﴿إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا﴾ ئەگەر پێغەمبەر ﷺ ویستی مارەی بکات ﴿خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
(ئەمەیان) تەنیا بۆ تۆ دروستە بەجیا لە ئیماندارانی تر ﴿قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ﴾ بەڕاستی ئێمە
دەزانین چیمان پێویست کردووە لەسەر ئیمانداران ﴿فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ دەربارەی
هاوسەرەکانیان و کەنیزەکەکانیان ﴿لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ﴾ لەبەر ئەوەی هیچ لەلات زەحمەت
و گران نەبێ (کە شتانێک بەجیا لە موسڵمانان بۆ دروستە) ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ وە خوا
لێبوردەی میهرەبانە ﴿٥٠﴾

﴿تُرْجِي مَن تَشَاءُ مِنْهُنَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ سەرەی) هەر یەکێك لەخێزانەکانت ویستت دوای بخە ﴿وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَن تَشَاءُ﴾ و هەر یەکێ لەوانت ویست (پێشی بخەو) بیهێنە بۆ لای خۆت ﴿وَمَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ﴾ وەهەر کامت بوێت (بێنە لات) لەوانەی بەرکەنارت کردوون لەوەوپێش ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ﴾ هیچ گوناهێکت لەسەر نییە ﴿ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَن تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ﴾ ئەو (سەرپشك کردنە) نزیکترە کەچاو و دڵیانی پێ گەش بێتەوە ﴿وَلَا يَحْزَنَّ﴾ و خەفەت نەخۆن ﴿وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ﴾ و هەموویان ڕازی بن بەوەی کەپێت داوون ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وە خوا دەزانێ ئەوەی کە لەدڵتاندایە ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا﴾ وە خوا زانای لەسەرخۆیە (٥١) ﴿لَّا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِن بَعْدُ﴾ دوای ئەمانە (کە هاوسەرتن) هیچ ئافرەتێکت بۆ حەڵاڵ نییە ﴿وَلَا أَن تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ﴾ و ناشتوانی بیان گۆڕی بەهاوسەرانی تر ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ﴾ هەرچەندە بەجوانیان سەرسام بیت (ڕێك و پێکیان سەرنجت ڕابکێشن) ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ﴾ مەگەر وەك کەنیزەك بێنە حەرەمی ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا﴾ وەخوا بەسەر هەموو شتێکدا چاودێرە (٥٢) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ﴾ مەچنە ژوورەوە بۆ ماڵەکانی پێغەمبەر ﷺ ﴿إِلَّا أَن يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ﴾ مەگەر ڕێگەتان پێ بدری بۆ نان خواردنێك ﴿غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ﴾ بێ ئەوەی چاوەڕوانی پێگەیشتنی بکەن ﴿وَلَٰكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا﴾ بەڵام ئەگەر بانگ کران (بۆنان خواردن) ئەوسا بڕۆنە ژوورەوە ﴿فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانتَشِرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر خواردنەکەتان خوارد بڵاوەی لێ بکەن ﴿وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ﴾ وەمەمێننەوە بۆ قسە کردن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ﴾ چونکە بەڕاستی ئەو (مانەوەتان) ئازاری پێغەمبەر (ﷺ) دەدات ﴿فَيَسْتَحْيِي مِنكُمْ﴾ ئەویش شەرم دەکات لێتان (کە پێ بڵێ) ﴿وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ﴾ بەڵام خوا لە (وتنی) هەق شەرم ناکات ﴿وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا﴾ وە هەر کاتێ داوای شتێکی ناوماڵتان کرد لە (هاوسەرەکانی پێغەمبەر ﷺ) ﴿فَاسْأَلُوهُنَّ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ ئەوە لەپشتی پەردەوە لێیان داوا بکەن ﴿ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ﴾ ئەم (شێوە داوا کردنە)تان خاوێنترە بۆ دڵی ئێوەو ئەوانیش ﴿وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ﴾ بە هیچ شێوەیە بۆ ئێوە دروست نی یە ئازاری (دڵی) پێغەمبەری خوا بدەن ﴿وَلَا أَن تَنكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِن بَعْدِهِ أَبَدًا﴾ وە هەرگیز نابێ خێزانەکانی پاش خۆی مارە بکەن ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمْ﴾ بەڕاستی ئەو (ئازاردانی دڵ و مارە کردنە)تان ﴿كَانَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمًا﴾ بەلای خواوە (گوناهێکی) زۆر گەورەیە (٥٣) ﴿إِن تُبْدُوا شَيْئًا﴾ ئەگەر هەر شتێك ئاشکرا بکەن (بیڵێن) ﴿أَوْ تُخْفُوهُ﴾ یا بیشارنەوە (لە دڵتاندا) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا زانایە بەهەموو شتێك (٥٤)

﴿لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ﴾ (هاوسەرانی پێغەمبەر ﷺ) هیچ گوناهێکیان لەسەر نییە ﴿فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
إِخْوَانِهِنَّ﴾ (ئەگەر بێ حیجاب بن) لای باوکیان و کورانیان و براکانیان ﴿وَلَا أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ أَخَوَاتِهِنَّ﴾
وبرازاکانیان وخوشکەزاکانیان ﴿وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ﴾ ولای ئافرەتانی هاودینیان ولای
غولام و کەنیزەکی خۆیان ﴿وَاتَّقِينَ اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾ بەڕاستی
خوا چاودێر و ئاگادارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ﴾ بەڕاستی
خوا و فریشتەکانی سەلاوات دەدەن لەسەر پێغەمبەر ﷺ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی
کەباوەڕتان هێناوە ﴿صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ ئێوەش سەلاوات و سەلامی زۆری لەسەر
بدەن ﴿٥٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بەڕاستی کەسانێ کەئازاری خوا و پێغەمبەرەکەی دەدەن
﴿لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ خوا نەفرینی لێ کردوون لەدونیا و لەدواڕۆژدا ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا﴾
وە سزای ڕیسواکەری بۆ ئامادەکردوون ﴿٥٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە کەسانی کەئازاری
پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ئەدەن ﴿بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا﴾ بێ ئەوەی هیچ تاوانێکیان کردبێت ﴿فَقَدِ
احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا﴾ ئەوە بەڕاستی ئەوانە بوهتان و تاوانێکی ئاشکرایان گرتۆتە ئەستۆ ﴿٥٨﴾
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) بڵێ بە هاوسەرانت ﴿وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ﴾
وبەکچانت و بە ئافرەتانی بڕواداران ﴿يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ﴾ با عابا و باڵاپۆشەکانیان بهێنن بەسەر
خۆیاندا (خۆیان و جوانیانی پێ داپۆشن) ﴿ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ﴾ ئەوە نزیکترە بناسرێن (بەداوێن پاک)
﴿فَلَا يُؤْذَيْنَ﴾ تا بەهۆیەوە ئازار نەدرێن ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ وە خوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿٥٩﴾
﴿لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ﴾ بەڕاستی ئەگەر کۆتایی نەهێنن دووڕووان ﴿وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ وە کەسانێک
لەدڵیاندا نەخۆشی هەیە ﴿وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ﴾ و پڕوپاگەندەچییەکان لەمەدینەدا ﴿لَنُغْرِيَنَّكَ
بِهِمْ﴾ ئێمە تۆ هان دەدەین (بەجەنگ کردن) لەدژیان ﴿ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا﴾ پاشان ماوەیەکی
کەم نەبێ (لەمەدینەدا) دراوسێت نابن (دەرئەکرێن) ﴿٦٠﴾ ﴿مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثُقِفُوا﴾ (ئەوانە) نەفرین لێکراون
لەهەر کوێ بەر دەست کەوتن ﴿أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا﴾ بەدیل دەگیرێن و بەکوشتن دەکوژرێن ﴿٦١﴾
﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ خوا (ئەوەی کردووە) بەسوننەت و یاسا ﴿فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ﴾ لەناو کەسانێک
کەپێشتر بوون ﴿وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ هەرگیز یاسا و سوننەتی خوا گۆڕانی بۆ نییە ﴿٦٢﴾

﴿يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) خەڵك پرسیارت لێ دەكەن دەربارەی (بەرپابوونی)
ڕۆژی دوایی ﴿قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ اللَّهِ﴾ بڵێ زانینی (بەرپابوونی) ئەو ڕۆژە تەنها لای خوایە ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾
تۆ چوزانیت ﴿لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا﴾ لەوانەیە ڕۆژی دوایی نزیك بێت (بەلام خەڵك نازانن) ٦٣
﴿إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی خوا نەفرینی لە بێ باوەڕان كردووە ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا﴾ و ئاگری
هەڵگیرساوی بۆ ئامادە كردوون ٦٤ ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ بە هەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا
وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ پشتیوان و یاریدەدەرێكیان نیە ٦٥ ﴿يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ﴾ ڕۆژێك كە دەم
وچاویان لەناو ئاگری دۆزەخدا ئەم دیو و ئەو دیو دەكرێت ﴿يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا﴾ دەڵێن خۆزگە وكاشكای
﴿أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا﴾ گوێڕایەڵی خواو گوێڕایەڵی پێغەمبەرمان بكردایە ٦٦ ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا﴾
وەدەڵێن ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا﴾ بەڕاستی ئێمە بەگوێی سەران و گەورەكانمان كرد
﴿فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا﴾ ئیتر لەڕێگای ڕاست گومڕایان كردین ٦٧ ﴿رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ﴾ ئەی
پەروەردگارمان دوو بەرابەر سزایان بدە ﴿وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾ و بەر نەفرینی گەورەی خۆتیان بخەیت ٦٨
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَىٰ﴾ وەك ئەو كەسانە مەبن
كە موسایان ئازاردا (تۆمەتیان بۆ كرد) ﴿فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا﴾ جا خوا موسای پاك كردەوە لەوەی
دەیان ووت ﴿وَكَانَ عِندَ اللَّهِ وَجِيهًا﴾ (موسا) لای خوا ڕێزو پلە و پایەی هەبوو ٦٩ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن و پارێزكار بن ﴿وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ وتەی
ڕاست و دروست بكەن ٧٠ ﴿يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ﴾ كردەوەكانتان چاك دەكات ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾
وگوناهەكانتان خۆش دەبێ ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر كەس گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەكەی بكات
﴿فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی سەركەوتنێكی گەورەی بەدەست هێناوە ٧١ ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ﴾
بێگومان ئێمە سپاردەمان پیشانی ﴿عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ﴾ ئاسمانەكان و زەوی و چیاكان
دا (هەڵگرتنی ئەمانەتی دینداریمان پێشنیار كرد بۆیان) ﴿فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا﴾ بەڵام هیچیان
ڕازی نەبوون كەهەڵیگرن و ترسان لەو (ئەمانەتە) ﴿وَحَمَلَهَا الْإِنسَانُ﴾ كەچی ئادەمی ئەو (سپاردەی)
هەڵگرت ﴿إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ بەڕاستی ئەو (ئادەمی) زۆر ستەمكار و نەزانە ٧٢ ﴿لِّيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ
وَالْمُنَافِقَاتِ﴾ بۆ ئەوەی خوا سزای پیاوان و ئافرەتانی دوو ڕوو بدات ﴿وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ﴾ و
(سزای) پیاوان و ئافرەتانی هاوەڵ دانەریش (بدات) ﴿وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە لە پیاوان
و ئافرەتانی ئیماندار تەوبە وەرگرێت ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ٧٣

سوورەتی ﴿ سَبَإٍ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوایە ﴿الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ کەهەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە تەنیا موڵکی ئەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ﴾ وە لە دواڕۆژیشدا ستایش هەر بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ وە ئەو (خوا) دروست کاری ووردبینە ۝١ ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ﴾ (خوا) دەزانێ چی دەچێ بەناو زەویدا ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ و چی لێ دەردەچێ ﴿وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وە چی دێتە خوارەوە لەئاسمان ﴿وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا﴾ و چی بۆ سەر دەکەوێ ﴿وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ﴾ وە خوا میهرەبانی لێبوردەیە ۝٢ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان ووتیان ﴿لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ﴾ ڕۆژی دوایی (بەسەردا) نایەت ﴿قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (دێتە) سوێند بەپەروەردگارم ئەو (قیامەتە)تان بۆ دێ ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ﴾ (خوا) زانای هەموو پەنهانەکانە ﴿لَا يَعْزُبُ عَنْهُ﴾ لەخوا گوم نابێ ﴿مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ قورسایی گەردیلەیەك لەئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرُ﴾ وە بچوکتر و گەورەتر لەوە نییە ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ ئیللا لەکتێبێکی ئاشکرا و ڕووندایە ۝٣ ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوەی چاکیان کردووە بداتەوە ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە لێبوردنی (پەروەردگار) ﴿وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ و پاداشت و ڕۆزی یەکی چاك ۝٤ ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ وە کەسێك کەهەوڵ دەدەن باوەڕ بەنیشانەکانی ئێمە نەکرێ ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ دەستەپاچەن و هیچیان پێ ناکرێت ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانەیە سزای زۆر خراپ و سەخت ۝٥ ﴿وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ ئەوانە زانیاریان پێ دراوە دەزانن ﴿الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ﴾ ئەوەی لە پەروەردگارتەوە بۆت هاتووە ﴿هُوَ الْحَقَّ﴾ تەنها ئەوە ڕاستە ﴿وَيَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ و ڕێنموویی (خەڵك) دەکات بۆ ڕێگای خوای زاڵی ستایش کراو ۝٦ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەیانووت ﴿هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ﴾ ئایا پیاوێکتان نیشان بدەین ﴿يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ کە هەواڵتان پێ دەدات کاتێك (مردن و) بەتەواوی ڕزین و پارە پارە بوون ﴿إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ ئێوە سەر لەنوێ دروست دەکرێنەوە ۝٧

﴿أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ ئایا ئەو (پێغەمبەر ﷺ) بەدەم خواوە درۆ دەکات ﴿أَم بِهِ جِنَّةٌ﴾ یا شێتە ﴿بَلِ الَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو ئەوانەی بڕوایان بە دوا ڕۆژ ﴿فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ﴾ لەبەر
سزاو گومڕاییەکی دوور (لە ڕاستی) دان ⑧ ﴿أَفَلَمْ يَرَوْا﴾ دەی ئایا سەیریان نەکرد ﴿إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا
خَلْفَهُم﴾ بۆ ئەوەی لەبەردەم و لەپشتیانەوەیە ﴿مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ لە ئاسمان و زەویدا ﴿إِن نَّشَأْ نَخْسِفْ
بِهِمُ الْأَرْضَ﴾ ئەگەر بمانەوێ دەیان بەین بە ناخی زەویدا ﴿أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ﴾ یان دەیخەینە خوارەوە بەسەریاندا
﴿كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾ چەند پارچەیەک لە ئاسمان ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً﴾ بەڕاستی لەوەدا بەڵگەو پەند
هەیە ﴿لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ﴾ بۆ هەر بەندەیەک ڕوو لە خوا بێت ⑨ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ مِنَّا فَضْلًا﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی لەلایەن خۆمانەوە فەزڵ و بەهرەیەکی گەورەمان بە داوود بەخشیبوو
﴿يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ﴾ ئەی چیا و باڵندەکان لەگەڵ داوود ڕێکبن و تەسبیحاتی خوا بکەن
﴿وَأَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ﴾ وە ئاسنمان بۆ نەرم کردبوو ⑩ ﴿أَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ﴾ (فەرمانمان پێ کرد) قەڵغانی
زرێی جەنگی لێ دروست بکە ﴿وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ﴾ و لە چنینی زرێدا ئەندازەیی ئەڵقەکان وەک یەک بێ
﴿وَاعْمَلُوا صَالِحًا﴾ و کردەوەی چاک بکەن ﴿إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی من بەوەی کە دەیکەن بینام ⑪
﴿وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ﴾ وە بۆ سولەیمان (با، هەوا)مان ڕام هێنا ﴿غُدُوُّهَا شَهْرٌ﴾ بەیانیان تا نیوەڕۆ (با) بە ئەندازەی

﴿لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بۆ خەڵكی سەبەء لە شوێنی ژیانیاندا نیشانەیەك (بەسەر دەسەڵاتی خوا) هەبوو ﴿جَنَّتَانِ عَن يَمِينٍ وَشِمَالٍ﴾ دوو باخات لای ڕاست و لای چەپی (شوێنەكەیانەوە) هەبوو ﴿كُلُوا مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ﴾ (پێیان وترا) لە ڕۆزی پەروەردگارتان بخۆن ﴿وَاشْكُرُوا لَهُ﴾ وسوپاسی ئەو بكەن ﴿بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ﴾ ولاتێكی پاك وخۆش وپەروەردگارێكی لێبوردە(یان هەیە) ﴿١٥﴾ ﴿فَأَعْرَضُوا﴾ ئەمجا ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ﴾ ئێمە بەو هۆیەوە لافاوی وێرانكارمان بۆ ناردن ﴿وَبَدَّلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ﴾ دوو باخاتی (چاكی بەروو بووم دار) ئەوانمان گۆڕی بەدوو باخاتی ﴿ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ﴾ (خراپی) خاوەن بەرێكی تفت و تاڵ و دار گەز ﴿وَشَيْءٍ مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ﴾ و كەمێك لەداری بەنگ (تاوگ، سیدر) ﴿١٦﴾ ﴿ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِمَا كَفَرُوا﴾ ئا بەو جۆرە تۆڵەمان لێ سەندن بەهۆی ناسوپاسییانەوە ﴿وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ﴾ وە ئایا جگە لەوانەی زۆر سپڵەن تۆڵە لەكەس ئەسێنین [١٦] ﴿١٧﴾ ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ وە لەنێوان (ڕێگای) ئەوان و ئەو شارانەی پیتو بەرەكەتمان تێ خستبوون (لەشام) سەرانەبوومان ﴿قُرًى ظَاهِرَةً﴾ چەند شارۆچكە و دێهاتی نزیك ولەیەكەوە دیار ﴿وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ﴾ وڕێگەی نزیكمان بۆ ڕۆشتن لەنێوان (ئەو دێهاتانە)دا دانابوو ﴿سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ﴾ (ووتمان پێیان)چەند شەو ڕۆژ بەو (ڕێگایانە)دا بڕۆن بەئارامی و بێ ترس ﴿١٨﴾ ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا﴾ كەچی (خەڵكی سەبەء) ووتیان ئەی پەروەردگارمان ماوەی (ڕێگەی) سەفەرەكانمان دوور بخەرەوە ﴿وَظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ﴾ وستەمیان بەخۆیان كرد ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ ئێمەش كردمانن بەداستانی لەسەر خەڵكدا بیگێڕنەوە ﴿وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ﴾ پەرژ و بڵاومان كردن (بەولاتاندا) بەوپەڕی پەرژ و بڵاو كردن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ بەڕاستی لەو بەسەرهاتەدا ﴿لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ چەند نیشانە هەیە بۆ هەموو زۆر خۆگری شوكر بەژێر ﴿١٩﴾ ﴿وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی شەیتان گومانی خۆی لەوبەدا بەدی هێنا ﴿فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆیە ئیمانداران نەبێت هەموویان شوێنی شەیتان كەوتن ﴿٢٠﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە شەیتان هیچ دەسەڵاتی بەسەر ئیمانداران دا نەبوو ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ﴾ تەنها بۆ ئەوەی بزانرێت كێ باوەڕی بەڕۆژی دوایی هەیە ﴿مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ﴾ وەكو لەوانەی دەربارەی (دواڕۆژ) لەگوماندایە ﴿وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ﴾ وە پەروەردگارت (ئەی موحەممەد ﷺ) بەسەر هەموو شتێكدا چاودێرە ﴿٢١﴾ ﴿قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: هاوار بكەن لەوانەی كەبێجگە لەخوا بەپەرستراوتان دەزانین ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ﴾ بەقەدەر هەرە وردیلەیەكیان بەدەست نیە ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لە ئاسمانەكان و نە لەزەویدا ﴿وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِن شِرْكٍ﴾ وەئەو پەرستراوانە هاوبەشی (خوا) نەبوون (لە دروست كردنی) ئاسمانەكان و زەویدا ﴿وَمَا لَهُ مِنْهُم مِّن ظَهِيرٍ﴾ و هیچ یەك لەوان یارمەتی دەری خوا نەبوون ﴿٢٢﴾

﴿وَلَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ عِندَهُ﴾ وە تكاكردن لای خوا سوودی نیە ﴿إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ﴾ مەگەر بۆ كەسێ ئەو
(خوا) ڕێگە بدات ﴿حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَن قُلُوبِهِمْ﴾ هەتا كاتێ ترس و بیم لەدڵی (نەككاران) لادەبرێ (بەهۆی
ڕێگەپێدانی شەفاعەت) ﴿قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ﴾ (بە یەكتر) دەڵێن پەروەردگارمان چی بڕیارێكی دەرموو
﴿قَالُوا الْحَقَّ﴾ دەڵێن ووتە ڕاستەكەی فەرموو (كەڕێگە دانە بەتكاكردن) ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ وە تەنها
(خوا) بەرزو بڵندو گەورەیە (٢٣) ﴿قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بڵێ كێ ڕزقتان دەدات
لەئاسمانەكان و زەویدا ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ بڵێ خوا (ڕزقمان دەدات) ﴿وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ﴾ بێگومان ئێمە یا ئێوە
(یەكێكمان) ﴿لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ لەسەر ڕێنموویین یان لەگومڕاییەكی ئاشكرادین (٢٤)
﴿قُل لَّا تُسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا﴾ (بڵێ) پرسیارتان لێ ناكرێ لەتاوانی كەئێمە كردوومانە ﴿وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا
تَعْمَلُونَ﴾ ئێمەش پرسیارمان لێ ناكرێ لەوەی ئێوە دەیكەن (٢٥) ﴿قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا﴾ بڵێ پەروەردگارمان
ئێمەو ئێوە كۆدەكاتەوە ﴿ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ﴾ لەپاشان بڕیار دەدات لەنێوانماندا بەهەق و ڕاستی
﴿وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ﴾ وە هەر ئەوە دادوەری زانا (٢٦) ﴿قُلْ أَرُونِيَ الَّذِينَ أَلْحَقْتُم بِهِ شُرَكَاءَ﴾ بڵێ ئەوەی
پێشانم دەن ئەو هاوبەشانەی بڕیاردووتانە بۆ خواوە ﴿كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ﴾ وانیە بەڵكو ئەو خوایە
﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی دروستكارە (٢٧) ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ وە ئێمە
تۆمان نەناردووە بۆ هەموو ئادەمی بەمژدەدەر و ترسێنەر نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾
بەڵام زۆربەی ئادەمی نازانن (٢٨) ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ﴾ وە دەڵێن ئەم بەڵێنە (ڕۆژی دوایی)،
كەی دێ ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن (٢٩) ﴿قُل لَّكُم مِّيعَادُ يَوْمٍ﴾ بڵێ بەڵێنی ئێوە
ڕۆژێكە ﴿لَّا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ﴾ بەساتێك دوا دەكەون لێی و نەپێشیش دەكەون (٣٠)
﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ووتیان ﴿لَن نُّؤْمِنَ بِهَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ ئێمە هەرگیز
باوەڕ ناهێنین بەم قورئانە ﴿وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ و بەو كتێبانەش پێش ئەم (قورئانە) هاتوون
﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ﴾ خۆزگە دەت دی كاتێ ئەو ستەمكارانە ﴿مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ ڕادەگیرێن
لەبەردەم (دادگای) پەروەردگاریاندا ﴿يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ﴾ قسە دەدەن ئاراستەی یەكتر
دەكەن ﴿يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ لاوازو ژێردەستە كراوان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بەوانەی خۆیان
بەگەورە دەزانی (دەسەڵاتدارەكان) ﴿لَوْلَا أَنتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە نەبوونایە بێگومان ئێمە
باوەڕدار دەبووین (٣١)

﴿الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆیان بەگەورە دادەنا دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا﴾ بەوانەی ژێردەستە
و لاواز کرابوون ﴿أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ﴾ ئایا ئێمە بەرگریمان کردن لە ڕێنموویی ﴿بَعْدَ إِذْ جَاءَكُم﴾
دوای ئەوەی بۆتان هات ﴿بَلْ كُنتُم مُّجْرِمِينَ﴾ (بەخێر وانیە) بەڵکو خۆتان تاوانبار بوون ﴿٣٢﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ
اسْتُضْعِفُوا﴾ ژێردەستە و چەوساوەکان دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ بەوانەی خۆ بەزل زان بوون
﴿بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ (بەخێر وانیە) بەڵکو پیلانی (ئێوە) بەشەو و بەڕۆژ (چەواشەی کردین)
﴿إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَن نَّكْفُرَ بِاللَّهِ﴾ کاتێك فەرمانتان پێ دەداین کە بێ بڕوا بین بەخوا ﴿وَنَجْعَلَ لَهُ أَندَادًا﴾ وە وێنە
و هاوبەشانی بۆ دابنێین ﴿وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ﴾ هەموویان پەشیمانی دەشارنەوە ﴿لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ کاتێك
سزای دۆزەخ دەبینن ﴿وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە زنجیر و ئەوقمان کردە گەردنی
بێباوەڕان ﴿هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ئایا تۆڵەیان لێ ئەسەنرێت جگە لە سزای ئەوەی دەیان کرد ﴿٣٣﴾
﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ﴾ وە لە هیچ شارێکدا پێغەمبەری ترسێنەرمان نەناردووە ﴿إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا﴾
مەگەر خاوەن نازو نیعمەتەکانی (دەوڵەمەندەکانی) ووتوویانە ﴿إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ كَافِرُونَ﴾ بەڕاستی
ئێمە باوەڕمان نی یە بەو (ئایینە)ی ئێوەی پێ نێردراون ﴿٣٤﴾ ﴿وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا﴾ وە
ووتیان ئێمە سامان و منداڵمان زۆرترە (لە ئێوە) ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾ وە ئێمە قەت سزا نادرێین
﴿٣٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات
و دەیگرێتەوە بۆ هەر کەسێ بیەوێ ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵك نازانن ﴿٣٦﴾
﴿وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُم بِالَّتِي﴾ وە سامان و منداڵتان شتێك نین ﴿تُقَرِّبُكُمْ عِندَنَا زُلْفَىٰ﴾ لای ئێمە پلەو پایەتان
نزیك بکەنەوە ﴿إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ مەگەر ئەوەی باوەڕی هێنابێ و کردەوەی چاکی کردبێ
﴿فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضِّعْفِ﴾ ئا ئەوانە پاداشتی دوو بەرامبەر هەیە ﴿بِمَا عَمِلُوا﴾ بەهۆی ئەو چاکەی
کە کردوویانە ﴿وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ﴾ ئەوان لە کۆشکە بەرزەکانی (بەهەشتدا) لە ئاسایش دان ﴿٣٧﴾
﴿وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا﴾ وە ئەوانەی هەوڵی بۆچەڵ کردنەوەی نیشانەکانی ئێمە دەدەن ﴿مُعَاجِزِينَ﴾
دەستە پاچەن و هیچیان پێ ناکرێ ﴿أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ﴾ ئەوانە لە سزای دۆزەخدا ئامادە کراو
دەبن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلْ إِنَّ رَبِّي﴾ بڵێ بێگومان پەروەردگارم ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ﴾ ڕۆزی
هەر کام لە بەندەکانی بیەوێ فراوان یان کەمی دەکات بۆی ﴿وَمَا أَنفَقْتُم مِّن شَيْءٍ﴾ وە ئێوە هەر شتێك
ببەخشن (لە پێناو خوادا) ﴿فَهُوَ يُخْلِفُهُ﴾ ئەوە خوا جێگەی پڕدەکاتەوە ﴿وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وە ئەو
(خوا) چاکترینی ڕۆزی دەرانە ﴿٣٩﴾

﴿وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا﴾ وە ڕۆژێك (خوا) هەموویان کۆ دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ پاشان بە فریشتەکان
دەفەرمووێ ﴿أَهَٰؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ ئایا ئەمانە (لە دونیا) ئێوەیان دەپەرست ﴿٤٠﴾ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾
(فریشتەکان) دەڵێن پاك و بێگەردی بۆ تۆ ﴿أَنتَ وَلِيُّنَا مِن دُونِهِم﴾ تەنیا تۆ گەورە و پشتیوانی ئێمەی
نەك ئەوان ﴿بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ﴾ بەڵکو ئەوان جنۆکەیان دەپەرست ﴿أَكْثَرُهُم بِهِم مُّؤْمِنُونَ﴾
زۆربەیان باوەڕیان بەوان (جنۆکە) هەبوو ﴿٤١﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ ئەمجا ئەمڕۆ
ناتوانن هیچ سوود و زیانێك بە یەکتری بگەیەنن ﴿وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ وە بە ستەمکاران دەڵێین
﴿ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ بچێژن ﴿الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ ئەوەی ئێوە باوەڕتان پێی
نەبوو ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ کاتێ بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ نیشانە ڕوونەکانی ئێمە
﴿قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا رَجُلٌ﴾ دەڵێن ئەمە (پێغەمبەر ﷺ) هیچ نیە جگە لە پیاوێك ﴿يُرِيدُ أَن يَصُدَّكُمْ﴾ دەیەوێ
ڕێگریتان بکات ﴿عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ﴾ لەوەی کە باو و باپیرانتان دەیان پەرست ﴿وَقَالُوا مَا هَٰذَا﴾ وە
دەڵێن ئەمە (قورئان) شتێك نیە ﴿إِلَّا إِفْكٌ مُّفْتَرًى﴾ بێجگە لە درۆیەکی هەڵبەستراو بە ناوی خواوە
﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ وە بێباوەڕان بەڕاستی بە (قورئان) یان دەووت کە بۆیان هاتبوو
﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ ئەمە تەنها جادوویەکی ئاشکرایە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَا آتَيْنَاهُم مِّن كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا﴾ (خۆ
ئێمە) پێشتر چەند کتێبێکمان پێ نەدابوون کە بیانخوێننەوە ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ﴾ و بۆمان نەناردبوون
﴿قَبْلَكَ مِن نَّذِيرٍ﴾ پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکی ترسێنەر ﴿٤٤﴾ ﴿وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ وە کەسانی پێش
ئەمان (قوڕەیشییەکان) باوەڕیان بە پێغەمبەرانیان نەهێنا ﴿وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ﴾ ئەمان (قوڕەیش)
نەگەیشتبوونە دەیەکی ئەوەی بەوانمان دابوو ﴿فَكَذَّبُوا رُسُلِي﴾ ئەمجا ئەوان باوەڕیان بە پێغەمبەرانی
من نەهێنا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵە سەندنی ئێمە (لەوان) ﴿٤٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُم بِوَاحِدَةٍ﴾
بڵێ من تەنیا بە یەك شت ئامۆژگاریتان دەکەم ﴿أَن تَقُومُوا لِلَّهِ مَثْنَىٰ وَفُرَادَىٰ﴾ کە دوو دوو، یەك یەك، لەبەر
خوا هەڵسن (و گوێڕایەڵی فەرمانەکانی بن) ﴿ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُم مِّن جِنَّةٍ﴾ پاشان بیر بکەنەوە
هاوڕێکەتان (پێغەمبەر ﷺ) شێت نیە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُم﴾ ئەو (پێغەمبەر ﷺ) تەنیا ترسێنەرە بۆ
ئێوە ﴿بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ لەپێش هاتنی سزای سەختی (قیامەت) ﴿٤٦﴾ ﴿قُلْ مَا سَأَلْتُكُم مِّنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ﴾
بڵێ هەر کرێ و پاداشتێکم لێ داوا کردوون ئەوە بۆ خۆتان ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾ پاداشتی من
تەنها لەسەر خوایە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە ئەو (خوا) بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ﴿٤٧﴾ ﴿قُلْ
إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ﴾ بڵێ بەڕاستی پەروەردگارم بەتوندی هەق دەدات بەسەر (بەتاڵدا) ﴿عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾
(خوا) زانایە بە نهێنی و شاراوەکان ﴿٤٨﴾

﴿قُلْ جَاءَ الْحَقُّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ (ئایینی) ڕاست هات ﴿وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ﴾ و بەتاڵ
(بەما) و دروست نابێتەو دووبارە ناگەڕێتەوە ﴿٤٩﴾ ﴿قُلْ إِن ضَلَلْتُ﴾ بڵێ ئەگەر من گومڕابم ﴿فَإِنَّمَا أَضِلُّ
عَلَىٰ نَفْسِي﴾ ئەوە زیانەکەی تەنیا بۆ خۆمە ﴿وَإِنِ اهْتَدَيْتُ﴾ وە ئەگەر ڕێنموونم ﴿فَبِمَا يُوحِي إِلَيَّ﴾ ئەوە
بەهۆی ئەو (قورئانە)وەیە کەپەروەردگارم بۆی ناردووم ﴿إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەرو
نزیکە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَزِعُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەگەر ببینی کاتێ (بێ باوەڕان) زۆر دەترسن
﴿فَلَا فَوْتَ﴾ ئەمجا بەهیچ جۆرێ ڕزگار بوونیان نیە ﴿وَأُخِذُوا مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ وە لەشوێنێکی نزیک
(دوورەخەوە) دەبرێن بۆ ناوی ﴿٥١﴾ ﴿وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ﴾ لەو کاتەدا دەڵێن باوەڕمان هێ بەو (قورئانە)
﴿وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ چۆن (باوەڕیان) دەست دەکەوێ لەشوێنێکی دوورەوە ﴿٥٢﴾
﴿وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِن قَبْلُ﴾ کەبەڕاستی ئەوان لەدونیادا بێ باوەڕ بوون پێی ﴿وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِن مَّكَانٍ
بَعِيدٍ﴾ وە بە مەزانی قسەیان لەپەنهانیەکان دەکرد لەشوێنێکی دوورەوە (کەدونیایە) ﴿٥٣﴾ ﴿وَحِيلَ بَيْنَهُمْ
وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ﴾ بەربەست دەخرێتە نێوان ئەوان و ئەوەی ئارەزووی دەکەن (کەبڕوا هێنان و تەوبە
کردنە) ﴿كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِم مِّن قَبْلُ﴾ هەروەکو بەهاوشێوەکانیان کرا لەپێش ئەمدا ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ
مُّرِيبٍ﴾ بەڕاستی ئەوان لە گومانێکی دوو دڵ کەرداں ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿فَاطِر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەموو ستایش بۆ خوایە کەئەدی هێنەری ئاسمانەکان و زەویە
﴿جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا﴾ فریشتەکانی کردووە بەنێراوانێک ﴿أُولِي أَجْنِحَةٍ مَّثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ﴾ خاوەنی (چەند
جۆرە) باڵێن دووان و سیان و چوار ﴿يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ﴾ (خوا) هەرچی بیەوێ لەدروست
کردندا زیادی دەکات ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿١﴾
﴿مَّا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِن رَّحْمَةٍ﴾ خوا هەر ڕەحمەت وچاکەیەک بۆ خەڵک بەرەلا بکات و بیکاتەوە ﴿فَلَا مُمْسِكَ
لَهَا﴾ ئیتر شتێک نیە ڕێگری لێ بکات وبیگرێتەوە ﴿وَمَا يُمْسِكْ﴾ وەخوا هەر بەهرەیەک بگرێتەوە
﴿فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِن بَعْدِهِ﴾ ئیتر لەپاش گرتنەوەی خوا بەرەلاکەر و نێرەری بۆ نیە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ و
خو زاڵی باڵادەستی کار دروستە ﴿٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بیربکەرە
لەبەهرەی خوا بەسەرتانەوە ﴿هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ﴾ ئایا بێجگە لەخوا دروست کەرێکی تر هەیە
﴿يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ کەڕۆزیتان بدات لەئاسمان و زەویدا ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی
ڕاست نیە بێجگە لەخوا ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن وا ڕوو وەردەگێڕن (لەیەکخوا پەرستی) ﴿٣﴾

﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ ئەگەر باوەڕیان پێ نەهێنایت (دڵگران مەبە) ﴿فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ﴾ چونکە بەڕاستی
پێغەمبەرانی پێش تۆش باوەڕیان پێ نەهێنرا ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ هەموو کاروبارەکان تەنها بۆ لای
خوا دەگەڕێتەوە ﴿٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەی خەڵکینە بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ دەی کەواتە با ژیانی دونیا فریوتان نەدات ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە با شەیتان بە (بەزەیی
و لێبووردەیی) خوا فریوتان نەدات ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ بەڕاستی شەیتان دوژمنی ئێوەیە ﴿فَاتَّخِذُوهُ
عَدُوًّا﴾ دەی کەواتە ئێوەش بە دوژمنی خۆتانی دابنێن ﴿إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ﴾ بێگومان ئەو (شەیتان) تاقم
و کۆمەڵەکەی بانگ دەکات ﴿لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ بۆ ئەوەی ببنە هاوەڵانی ئاگری هەڵگیرساوی
(دۆزەخ) ﴿٦﴾ ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون سزای بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردوە ﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێبوردن
و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿أَفَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ دەی ئایا کەسێ کە کردەوەی خراپی خۆی
بۆ جوان کراوە ﴿فَرَآهُ حَسَنًا﴾ بە چاک و جوانی دەبینێ (وەك کەسێکە بیوەری چاکە و خراپەی ئایبێ
بێت) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ﴾ وە بەڕاستی خوا هەر کەسێکی بوێ گومڕای دەکات ﴿وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ﴾
وە هەر کەسێکی بوێ ڕێنموونی دەکات ﴿فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ﴾ دەی کەواتە بە خەفەت خواردن
لەبەر (لێمەن بەهیانی) ئەوان خۆت مەفەوتێنە ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ بەڕاستی خوا بەوەی کە ئەوان
دەیکەن ئاگادارە ﴿٨﴾ ﴿وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ﴾ خوا زاتێکە (بایەکانی) ناردووە ﴿فَتُثِيرُ سَحَابًا﴾ بۆ
ئەوەی هەورەکان بگەڕێنێ (بڵاویان بکەنەوە) ﴿فَسُقْنَاهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَّيِّتٍ﴾ ئەمجا ئەو (هەورانە) دەبەین
بۆ سەر وڵاتێکی مردوو ﴿فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ جا (بارانی لێ دەباری و) زەوی پێی زیندوو
دەکەینەوە پاش وشك بوون و مردنی ﴿كَذَٰلِكَ النُّشُورُ﴾ زیندوو کردنەوەی (مردووانیش لە قیامەتدا)
هەر بەو شێوەیە ﴿٩﴾ ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ﴾ هەر کەسێ گەورەیی و سەربەرزی دەوێ (بەخۆی بوێ)
﴿فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا﴾ چونکە بەڕاستی هەموو گەورەیی و دەسەڵات هەر بۆ خوایە ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾
وتەی پاك و چاك تەنها بۆ لای ئەو (خوا) سەر دەکەوێ ﴿وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾ وە (وتەی پاکی)
کردەوەی چاك بەرز دەکاتەوە (بۆ لای خوی) ﴿وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ وە ئەوانەی کە پیلانە خراپەکان
دەگێڕن ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ سزایەکی توندو بەتینیان بۆ هەیە ﴿وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ﴾ وە فێڵ و پیلانی ئەوانە
لەناو دەچێ ﴿١٠﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ﴾ خوا (باوکی) ئێوەی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ﴾
لەپاشان (نەوەکانی دروست کرد) لە نوتفەیەك ﴿ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا﴾ ئەمجا (خوا) کردوونی بە چەند
جووت (نێر و مێ) ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ وە هیچ مێینەیەك (ئافرەتێك) دووگیان نابێ و
سکەکەی دانانێ (نابێت) مەگەر بە ئاگاداری خوا نەبێت ﴿وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ﴾ وە هیچ تەمەن درێژ کراوی
تەمەنی درێژ ناکرێ ﴿وَلَا يُنقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ وە لە تەمەنی کەم ناکرێ مەگەر لە کتێبێك (اللوح
المحفوظ) دا نووسراوە ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەم کارە بۆ خوا ئاسانە ﴿١١﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ﴾ ئەو دوو (جورە) دەریا وەك یەك نین ﴿هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ئەمەیان سازگار و شیرینە ﴿سَائِغٌ شَرَابُهُ﴾ و خواردنەوەی ئاسانە و خۆشە ﴿وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ئەوی تریان سوێرو تاڵ و تفتە ﴿وَمِن كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا﴾ و لەهەردووکیان گۆشتی تەڕو تازە دەخۆن ﴿وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا﴾ و خشڵی (مرواری و سەدەف و دوڕ لەدەریا) دەردەهێنن و دەیپۆشن، وخۆتانی پێ دەڕازێننەوە ﴿وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ﴾ و کەشتییەکان دەبینی ئاوەکە لەت دەکەن (کاتێ بەڕێدا دەڕۆن) ﴿لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ بۆ ئەوەی هەندێ ڕزق و ڕۆزی خوا پەیدا بکەن ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وەتا ستایشی خوا بکەن (لەسەر بەهرەکانی) ﴿١٢﴾ ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ (خوا) شەو دەکات بەناو ڕۆژدا ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەکات بەناو شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ وە خۆرو مانگی ڕام هێناوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ هەریەکەیان (لە خولگەی خۆیدا) تا ئەو ماوەیەی بۆی دیاری کراوە دەگەڕێت ودەسوڕێنەوە ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەوەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿لَهُ الْمُلْكُ﴾ پادشایەتی تەنها بۆ ئەوە ﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ و ئەوانەی ئێوە هاواریان لێ دەکەن بێجگە لەخوا ﴿مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ﴾ خاوەنی توێکڵە سپیکەی ناوکی خورمایش نین ﴿١٣﴾ ﴿إِن تَدْعُوهُمْ﴾ (بتەکان) ئەگەر بانگ و هاواریان لێ بکەن ﴿لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ﴾ هاوارەکەتان نابیستن ﴿وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ﴾ و ئەگەر بیشی بیستن وەڵامتان نادەنەوە ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ﴾ و لەڕۆژی قیامەتیشدا بێ باوەڕ دەبن بەهاوبەش دانانەکەتان (وبەدرۆتان دەخەنەوە) ﴿وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ وە دڵنیابە کەس وەك (خوای) ئاگادار ئاگادارت ناکات (لەسەر ئەمحاڵەتی) ﴿١٤﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەی خەڵکینە هەر ئێوە هەژاری لای خوان ﴿وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ وە تەنیا خوایە بێ نیازی ستایش کراو ﴿١٥﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ ئەگەر (خوا) بیەوێ لەناوتان دەبات ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ وە خەڵکێکی تری تازە دەهێنێت ﴿١٦﴾ ﴿وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ وە ئەمەش بۆ خوا کارێکی گران نییە ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ گوناهبارێك گوناهی کەسێکی تر هەڵ ناگرێت ﴿وَإِن تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا﴾ وە ئەگەر بارگرانی (گوناهباری) بانگی کەسی تر بکات بۆ هەڵگرتنی (بارە گوناهەکەی) ﴿لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ﴾ هیچ لەو (بارە گوناهە) هەڵ ناگرێ ﴿وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ﴾ هەرچەندە (داوالێ کراوەکە) خزمیشی بێت ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) تەنها ئەوانە بیدار دەکەیتەوە ﴿يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ کە بەپەنهانی لەپەروەردگاریان دەترسن ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و نوێژەکانیان بەرێکی بەجێ دەهێنن ﴿وَمَن تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ﴾ وە هەر کەس خۆی پاك ڕاگری (لە تاوان) ئەوە بەڕاستی (سوودی) خۆ پاك ڕاگرتنەکەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾ و گەڕانەوەش تەنها بۆ لای خوایە ﴿١٨﴾

﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ ئەکوێرو بینا یەکسان نین ﴿١٩﴾ ﴿وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ﴾ و نە تاریکستان و ڕووناکی (وەك یەك نین) ﴿٢٠﴾ ﴿وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ﴾ و نە سێبەرو خۆرەتاو (وەك یەك نین) ﴿٢١﴾ ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ﴾ نە زیندووان و مردووان نەوانەین ﴿إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ﴾ بەڕاستی خوا (دەنگی خۆی) دەبیستێنێ بەهەر کەس کەبیەوێت ﴿وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ﴾ بەڵام تۆ ناتوانی (ئەی موحەممەد ﷺ) پەیامەکەت ببیستێنی بەوانەی لەگۆڕەکاندان (مردوون) ﴿٢٢﴾ ﴿إِنْ أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ﴾ تۆ تەنها ترسێنەری ﴿٢٣﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بێگومان ئێمە تۆمان بە(ئاینی) ڕاستەوە ناردووە مژدەدەر و ترسێنەر بیت ﴿وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ﴾ هەر گەل و ئوممەتێك (پێغەمبەرێکی) ترسێنەری تێدا هاتووە ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِن يُكَذِّبُوكَ﴾ وە ئەگەر باوەڕت پێ نەهێنن ﴿فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوە بێگومان لەپێش ئەوانیشەوە کەسانێك باوەڕیان نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان بەموعجیزەکان ﴿وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ و پەڕ و کتێبە ڕوون کەرەوەکانەوە ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ پاشان ئەوانەیان کێ باوەڕ نەبوون تۆڵەم لێ گرتن ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەسەندنی ئێمە (لەوان) ﴿٢٦﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەتدی ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ﴾ کە بەڕاستی خوا لەئاسمانەوە بارانی باراندووە، ئەمجا بەو بەر بە هەموو جۆرە میوەیەکمان ڕواند ﴿مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا﴾ کەشێوە و ڕەنگەکانیان جیاوازە ﴿وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ﴾ و لەچیاکاندا چەند ڕێگا هەیە ﴿بِيضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا﴾ کەڕەنگیان سپی و سوورە (سپی و سوورەکانیش) جیاوازن ﴿وَغَرَابِيبُ سُودٌ﴾ و هەشیانە ڕەشێکی تۆخە ﴿٢٧﴾ ﴿وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ﴾ وە لەئادەمی و زیندەوەرو ئاژەڵ و ماڵاتیشدا ﴿مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَٰلِكَ﴾ ڕەنگی جۆراو جۆر هەیە بەوێنەی جیاوازی میوەکان ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ بەڕاستی لەناو بەندەکانی خودا، تەنها زانایان (وەك پێویست) لەخوا دەترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾ بێگومان خوا زاڵی باڵادەستی لێبوردەیە ﴿٢٨﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کەکتێبی خوا دەخوێننەوە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ و بەچاکی نوێژیان بەجێ هێناوە ﴿وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ وە لەوەی کەپێمان داون بەنهێنی و ئاشکرا دەبەخشن ﴿يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ﴾ چاوەڕوانی بازرگانیەکی هەرگیز زەرەر ناکات ﴿٢٩﴾ ﴿لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ﴾ بۆ ئەوەی (خوا) بەتێر و تەواوی پاداشتیان بداتەوە ﴿وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وە لە فەزڵ و بەهرەی خۆی زیاتریشیان پێ بدات ﴿إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بە ڕاستی خوا لێبوردەی سوپاس وەرگرە ﴿٣٠﴾

﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ وە ئەوەی لەقورئاندا نیگامان کردووە بۆ تۆ ﴿هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ
يَدَيْهِ﴾ هەر ئەوە ڕاستە و پشتیوانی کتێبەکانی پێش خۆیەتی ﴿إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا
بەبەندەکانی ئاگادار و بینایە (٣١) ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ﴾ لەپاشان ئەم قورئانەمان بەخشی بەکەسانێك
﴿الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾ کە لەناو بەندەکانماندا هەڵمان بژاردن ﴿فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ﴾ ئەمجا هەندێکیان
ستەمکارن لەخودی خۆیان ﴿وَمِنْهُم مُّقْتَصِدٌ﴾ وەهەندێکیان مام ناوەندین ﴿وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ
اللَّهِ﴾ وەهەندێکی تریان بەفەرمانی خوا پێشکەوتوون بەهۆی چاکەکانیانەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾
ئەم (قورئان پێدانە) لەخۆیدا بەهرەیەکی گەورەیە (٣٢) ﴿جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ ئەوانە دەچنە ناو
بەهەشتانێك کە جێگای مانەوەی هەمیشەیییە ﴿يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا﴾ لەوێدا
بەبازنی ئاڵتون و مرواری دەڕازێنرێنەوە ﴿وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ﴾ وپۆشاکیشیان تیایدا ئاوریشمە (٣٣)
﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە ئەوان دەڵێن هەموو سوپاسێ بۆ ئەو خوایە ﴿الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ﴾ کەخەفەتی
لابردین و بەهەشتی ﴿إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی پەروەردگارمان لێبوردەی شایستەی سوپاسە
(٣٤) ﴿الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِن فَضْلِهِ﴾ ئەو (خوایە) کە بەچاکەو بەهرەی خۆی نیشتەجێی کردین
لەماڵی هەمیشەیی (بەهەشت دا) ﴿لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ﴾ لەوێدا بەهیچ ماندوو بوونێکمان تووش نابێ
﴿وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ﴾ وەهیچ ئەرك و زەحمەتێکمان دووچار نابێ (٣٥) ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ﴾
ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوانەیە بێ باوەڕ بوون ﴿لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا﴾ بڕیاری مردن نادرێ بەسەریاندا
تا بمرن ﴿وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُم مِّنْ عَذَابِهَا﴾ هەروەها هەندێ لەسزای (دۆزەخ)یان لێ سووك ناکرێ
﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ﴾ تا بەو جۆرە تۆڵە ئەسەنین لەهەموو بێ باوەڕێك (٣٦) ﴿وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ
فِيهَا﴾ وە ئەوانە لەدۆزەخدا هاوار دەکەن ﴿رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگارمان
(لەدۆزەخ) دەرمان بهێنە تا کردەوەی چاك بکەین ﴿غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ﴾ جیاواز لەوەی دەمان کرد
(لەدونیادا) ﴿أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم﴾ (وەڵام دەدرێنەوە) ئایا تەمەنمان درێژ نەکردن ﴿مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ﴾
ئەوەندەی ئەوەی دەیەوێ بیر بکاتەوە تیایدا بیر بکاتەوە ﴿وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ﴾ وە ترسێنەرتان بۆ هات
﴿فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ﴾ دەی (ئەو سزا) بچەژن چونکە هیچ یارمەتیدەرێك بۆ (بێ باوەڕە)
ستەمکارەکان نییە (٣٧) ﴿إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەڕاستی خوا بەنهێنی ئاسمانەکان و
زەوی زانایە ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بێگومان خوا بەنهێنی دڵان ئاگادارە (٣٨)

﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ﴾ هەر ئەو زاتە ئێوەی کردە جێنشین(ی پێشووان) لەزەویدا ﴿فَمَنْ
كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ ئەوسا هەر کەس بێ باوەڕ بێ ئەوە (تۆڵەی) بێ باوەڕییەکەی هەر بۆ خۆیەتی
﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ وە بێ باوەڕی کافران هیچیان بۆ زیاد ناکات لای پەروەردگاریان
﴿إِلَّا مَقْتًا﴾ جگە لەخەشم و ڕقی زۆر ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا﴾ وە بێ باوەڕیی کافران هیچیان
بۆ زیاد ناکات بێجگە لەزەرەرمەندی ﴿٣٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێی بڵێ هەواڵم بدەنێ
﴿شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ لەو هاوبەشانەی لەجیاتی خوا دەتانپەرستن (هاوارتان لێ دەکردن)
﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ پیشانم بدەن لەزەویدا چییان دروست کردووە؟ ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان
لەبەدی هێنانی ئاسمانەکاندا بەشداری (خوا)یان کردووە؟ ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا﴾ یا کتێبێکمان پێ داون
﴿فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَتٍ مِنْهُ﴾ جا بەڵگەیان لەو کتێبەدا هەیە (کە بتەکان هاوبەشی خوان) ﴿بَلْ إِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ
بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا﴾ (نەخێر وانیە) بەڵکو ستەمکاران هیچ بەڵێنێك بەیەکتری نادەن جگە لەفریودان
و (هەڵخەڵەتاندن) نەبێت ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ بەڕاستی خوا ئاسمانەکان و زەوی
ڕاگیر دەکات ﴿أَنْ تَزُولَا﴾ بۆ ئەوەی لەڕێڕەوی خۆیان لانەدەن ﴿وَلَئِنْ زَالَتَا﴾ بەڕاستی ئەگەر لەڕێڕەوی
(خۆیان) لابدەن ﴿إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ﴾ کێ هەیە جگە خوا ڕایان بگرێت ﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾
بێگومان ئەو (خوا) لەسەرخۆ و لێبوردەیە ﴿٤١﴾ ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ﴾ (بت پەرستان) بەسوێندی
هەرە گەورەیان سوێندیان دەخوارد بەخوا ﴿لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ (دەیان ووت) ئەگەر پێغەمبەرێکی
ترسێنەریان بۆ بێت ﴿لَيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ﴾ بەڕاستی ئەوان لەهەر یەك لە ئوممەتانی تر
ڕێنموون تر دەبن ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾ ئەمجا کاتێ پێغەمبەری ترسێنەریان بۆ هات ﴿مَا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾
زیاتر دوور کەوتنەوە (لەڕێگەی ڕاست) ﴿٤٢﴾ ﴿اسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ لەسەر خۆ بەزل زانین لەزەویدا
﴿وَمَكْرَ السَّيِّئِ﴾ و فێڵ و پیلانی خراپ کردن ﴿وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ﴾ وە فێڵ و پیلانی خراپ
تەنیا زیان بەخاوەنەکەی دەگەیەنێ ﴿فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ﴾ دەی کەواتە ئەوان جگە لەچارەنووسی
پێشینان چاوەڕوانی شتێکی تر دەکەن؟ ﴿فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ چونکە یاسای خوا هەرگیز گۆڕانی بۆ
نیە ﴿وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا﴾ و یاسای خوا لادانی بۆ نیە ﴿٤٣﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئایا ئەوان بەزەویدا
نەگەڕاون ﴿فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ تا سەیر بکەن سەرئەنجامی گەلانی پێش خۆیان چۆن
بووە ﴿وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ کە ئەوان لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك
ناتوانێ لەدەستی خوا دەرچێ ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ نە لەئاسمانەکان و نە لەزەویدا ﴿إِنَّهُ كَانَ
عَلِيمًا قَدِيرًا﴾ بەڕاستی خوا زانا و بەدەسەڵات و بەتوانایە ﴿٤٤﴾

﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ﴾ وە ئەگەر خوا قار بگری لەخەلکی (تولەیان لی بسەنی) ﴿بِمَا كَسَبُوا﴾ لەسەر ئەو (خراپانەی) کردویانە ﴿مَا تَرَكَ عَلَىٰ ظَهْرِهَا مِن دَابَّةٍ﴾ هیچ گیاندارێکی بەسەر زەویەوە نەدەهێشت ﴿وَلَٰكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بەلام (خوا) مولەتی ئەوان دەدات تا ماوەی دیاری کراو ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ﴾ ئەمجا کاتێ ماوەکەیان (کۆتایی) هات (دەیان مرێنی) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا﴾ جا بێگومان خوا بە بەندەکانی ئاگادارو بینایە ﴿٤٥﴾

سورەتی ﴿يس﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يس﴾ بە(یا، سین) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ﴾ سوێند بە قورئانی پڕ لەدانایی ﴿٢﴾ ﴿إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) لە پێغەمبەرانی خوای ﴿٣﴾ ﴿عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ لەسەر ڕێبازی ڕاستی ﴿٤﴾ ﴿تَنزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ (قورئان) دابەزێنراوە لەلایەن خوای زاڵی بالادەستی میهرەبانەوە ﴿٥﴾ ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ﴾ بۆ ئەوەی گەلێ بترسێنی (لەسزا) کەباوو باپیرانیان نەترسێنرابوون ﴿فَهُمْ غَافِلُونَ﴾ بۆیە ئەوان بێ ئاگ بوون ﴿٦﴾ ﴿لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەڵێنی خوا چەسپو هاتە دی لەسەر زۆربەیان ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ چونکە ئەوان باوەڕ ناهێنن ﴿٧﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا﴾ (وەك کەسانێ وان کە) ئەوقمان کردیتە گەردنیان ﴿فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ﴾ جا ئەو (ئەوقانە) تا چەناکەیان هاتیی (گەردنیانی بەتەواوی گرتیەوە) ﴿فَهُم مُّقْمَحُونَ﴾ ئەمجا سەریان بەرز کراوەتەوە (ناتوانن بۆ خوارو ئەم لاو لا بیجولێنن) ﴿٨﴾ ﴿وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا﴾ وە بەربەستمان لەبەردەم و پشتیانەوە داناوە ﴿فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ پەردەشمان داوە بەسەر چاویاندا بۆیە ئەوان (ڕاستی) نابینن ﴿٩﴾ ﴿وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ﴾ وە بۆ ئەوان یەکسانە چ بیان ترسێنیت یان نەیان ترسێنیت ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ باوەڕ ناهێنن ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ﴾ تۆ تەنها کەسێك دەترسێنی کە شوێن قورئان دەکەوێت ﴿وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ لەپەنهانیشدا لە خوای میهرەبان دەترسێ ﴿فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ﴾ بەهۆی (ئەو شوێن کەوتن و ترسانەوە) مژدەی بدەرێ بەلێخۆشبوونی (گوناهەکانی) و پاداشتی چاکی (بەهەشت) ﴿١١﴾ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ﴾ بەڕاستی هەر ئێمە مردووان زیندوو دەکەینەوە ﴿وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ﴾ و هەرچی پێشتر کردویانە و شوێنەواری پاش خۆشیان دەنوسین ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ﴾ وە هەموو شتێکمان لە پەڕاوێکی ڕوون وئاشکرادا ژماردووە و نووسیوە کە (لوح المحفوظ) ە ﴿١٢﴾

﴿وَٱضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَٰبَ ٱلْقَرْيَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) نموونەیان بۆ بهێنەرەوە بە خەڵکی شاری
(ئەنطاكیە) ﴿إِذْ جَآءَهَا ٱلْمُرْسَلُونَ﴾ کاتێ کە پێغەمبەرانیان بۆ هات (١٣) ﴿إِذْ أَرْسَلْنَآ إِلَيْهِمُ ٱثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا﴾
کاتێ دوو (پێغەمبەر)مان نارد بۆ لایان باوەڕیان پێنەکردن ﴿فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ﴾ ئەمجا بە (ناردنی
پێغەمبەری) سێیەم بەهێزمان کردن (پشتمان گرتن) ﴿فَقَالُوٓا۟ إِنَّآ إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ﴾ جا (هەموویان)
وتیان بێگومان ئێمە نێردراوین بۆ سەر ئێوە (١٤) ﴿قَالُوا۟ مَآ أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ (خەڵکەکە) وتیان ئێوە
هەر ئادەمیەکی وەك ئێمەن ﴿وَمَآ أَنزَلَ ٱلرَّحْمَٰنُ مِن شَىْءٍ﴾ وە خوای میهرەبان هیچ شتێکی (لەبیگ) نەناردۆتە
خوارەوە ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ﴾ ئێوە تەنها درۆزنن و درۆ دەکەن (١٥) ﴿قَالُوا۟ رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّآ إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ﴾
(پێغەمبەرەکان) وتیان پەروەردگارمان دەزانێ بەڕاستی ئێمە (بەپێغەمبەریتی) نێردراوین بۆ سەر
ئێوە (١٦) ﴿وَمَا عَلَيْنَآ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ ٱلْمُبِينُ﴾ و ئێمە تەنها گەیاندنی (ئایەتەکان)مان لەسەرە بە ڕوونی (١٧)
﴿قَالُوٓا۟ إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ﴾ (خەڵکەکە) وتیان بێگومان ئێمە بەهۆی ئێوەوە دووچاری شوومی و بەدبەختی
بووین ﴿لَئِن لَّمْ تَنتَهُوا۟ لَنَرْجُمَنَّكُمْ﴾ سوێند بەخوا ئەگەر واز نەهێنن (لەو کارەتان) بەرد بارانتان دەکەین
﴿وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و بەڕاستی لەلایەن ئێمەوە دووچاری سزایەکی پڕ ئێش و ئازار دەبن (١٨)
﴿قَالُوا۟ طَٰٓئِرُكُم مَّعَكُمْ أَئِن ذُكِّرْتُم﴾ (پێغەمبەرەکان) وتیان شوومی ئێوە بەخۆتانەوەیە چونکە ئێوە
ئەگەر ئامۆژگاری بکرێن (هەست بەشوومی دەکەن) ﴿بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ﴾ (نەخێر وا نیە) بەڵکو ئێوە
گەلێکی لەسنوور دەرچوون (١٩) ﴿وَجَآءَ مِنْ أَقْصَا ٱلْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَىٰ﴾ وە لە ئەوپەڕی شارەکەوە پیاوێك
بەپەلە هات ﴿قَالَ يَٰقَوْمِ ٱتَّبِعُوا۟ ٱلْمُرْسَلِينَ﴾ وتی ئەی گەلەکەم شوێن ئەم پێغەمبەرانە بکەون (٢٠)
﴿ٱتَّبِعُوا۟ مَن لَّا يَسْـَٔلُكُمْ أَجْرًا﴾ شوێن کەسانێ بکەون داوای هیچ کرێ و پاداشتێکتان لێ ناکەن ﴿وَهُم
مُّهْتَدُونَ﴾ کەخۆشیان ڕێنموونیی کراون (٢١) ﴿وَمَا لِىَ لَآ أَعْبُدُ ٱلَّذِى فَطَرَنِى﴾ وە من بۆچی ئەو زاتە نەپەرستم
کەمنی بەدی هێناوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەوە دەگەڕێنەوە (٢٢) ﴿ءَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً﴾ ئایا
بێجگە لەو (خوا) پەرستراوێك بۆ خۆم بڕیار بدەم ﴿إِن يُرِدْنِ ٱلرَّحْمَٰنُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوای میهرەبان
زیانی بۆ من بوێ ﴿لَّا تُغْنِ عَنِّى شَفَٰعَتُهُمْ شَيْـًٔا﴾ تکای ئەوان هیچ سوودێك بەمن ناگەیەنێ ﴿وَلَا
يُنقِذُونِ﴾ و (لەسزای خوا) ڕزگارم ناکەن (٢٣) ﴿إِنِّىٓ إِذًا لَّفِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ﴾ بێگومان من (ئەگەر وابەش
دابنێم) ئەو کاتە لە گومڕاییەکی زۆر ئاشکرادام (٢٤) ﴿إِنِّىٓ ءَامَنتُ بِرَبِّكُمْ فَٱسْمَعُونِ﴾ بەڕاستی من باوەڕم
هێنا بە پەروەردگارتان و دە ئێوەش گوێمان لێبێ (٢٥) ﴿قِيلَ ٱدْخُلِ ٱلْجَنَّةَ﴾ (ئەم پیاوەیان شەهید کرد) پێی
وترا بڕۆرە بەهەشتەوە ﴿قَالَ يَٰلَيْتَ قَوْمِى يَعْلَمُونَ﴾ (ئەو پیاوەش) وتی خۆزگە گەلەکەم بیانزانیایە
(٢٦) ﴿بِمَا غَفَرَ لِى رَبِّى﴾ بە ئەوەی کە پەروەردگارم لێم خۆشبووە ﴿وَجَعَلَنِى مِنَ ٱلْمُكْرَمِينَ﴾ وە کردمیە
ڕیزی ڕێز گیراوانەوە (٢٧)

﴿وَمَا أَنزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِ مِن بَعْدِهِ﴾ وە لە دوای ئەو ئەمان ناردە خوارەوە بۆ سەر گەلەکەی ﴿مِن جُندٍ مِّنَ
السَّمَاءِ﴾ هیچ لەشکرێك لە ئاسمانەوە ﴿وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ﴾ و ئێمە دابەزێنەر نەبووین ﴿٢٨﴾ ﴿إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً
وَاحِدَةً﴾ (هۆی بەچووبان) تەنیا شریخەیەکی بەهێز بوو ﴿فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ﴾ جا کتوپڕ ئەوانە هەموو
جوڵەیان نەما و مردن ﴿٢٩﴾ ﴿يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ﴾ ئای پەشیمانی و داخی سەخت بۆ ئەو بەندانەی
(کە بێ باوەڕن) ﴿مَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ هەر پێغەمبەرێکیان بۆ بهاتایە تەنیا گاڵتەیان
پێ دەکرد (و هیچ تر) ﴿٣٠﴾ ﴿أَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان زانیوە ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّنَ الْقُرُونِ﴾ لە پێش ئەواندا
چەند گەلی (تاوانبار)مان لە ناو بردووە ﴿أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ﴾ کە بێگومان ناگەڕێنەوە بۆ لای ئەمان
﴿٣١﴾ ﴿وَإِن كُلٌّ لَّمَّا جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ هەر هەموو (لە ناوبراوان) کۆ دەکرێنەوە لای ئێمە (و لە قیامەت
دا) ئامادە دەکرێن ﴿٣٢﴾ ﴿وَآيَةٌ لَّهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ﴾ وە نیشانەو بەڵگەیەك بۆ ئەوان، ئەم زەوییە مردووەیە
﴿أَحْيَيْنَاهَا﴾ کە زیندوومان کردەوە ﴿وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ﴾ و دانەوێڵەمان لێ دەرهێنا
(لێی پڕ بەند) کە لێی دەخۆن ﴿٣٣﴾ ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ﴾ وە لەو (زەوییە)دا چەند
باخ بە خورما و ترێمان بەدی هێنا ﴿وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ﴾ و چەند کانیاومان تیادا هەڵقوڵاندووە
﴿٣٤﴾ ﴿لِيَأْكُلُوا مِن ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ﴾ بۆ ئەوەی لە بەروبوومەکانی بخۆن کە دەستی ئەوان بەرهەمی
نەهێناوە ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن ﴿٣٥﴾ ﴿سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا﴾ پاك
وبێگەردە زاتێك کە هەموو جووتەکانی (نێر و مێ) دروست کردووە ﴿مِمَّا تُنبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنفُسِهِمْ﴾
لەوەی کە زەوی دەیڕوێنێ و لە (ئادەمی) خۆیان ﴿وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ﴾ و لەو شتانەش کە نایزانن ﴿٣٦﴾
﴿وَآيَةٌ لَّهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ﴾ شەویش بەڵگەو نیشانەیە بۆ ئەوان کە ئێمە ڕۆژی لێ دەردەهێنین
﴿فَإِذَا هُم مُّظْلِمُونَ﴾ ئەمجا لە ناکاودا تاریکی هەموویان دەگرێتەوە ﴿٣٧﴾ ﴿وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَا﴾
خۆریش بەرەو شکەی خۆی (لە گەڕاندایە و) دەڕوا ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئەوە بڕیاردەری
(خوای) زاڵی باڵادەستی زانایە ﴿٣٨﴾ ﴿وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ﴾ وە بۆ مانگیش چەند قۆناغێکمان داناوە ﴿حَتَّىٰ
عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ﴾ (دوای تەواو کردنی قۆناغەکانی) هەتا وەکو پەلی دار خورمای کۆنی (وشك
بووی) لێ دێت ﴿٣٩﴾ ﴿لَا الشَّمْسُ يَنبَغِي لَهَا أَن تُدْرِكَ الْقَمَرَ﴾ خۆر بۆی نییە (ناتوانێ) بگات بە مانگ
﴿وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ﴾ و شەویش ناتوانێ پێشکەوێ لە ڕۆژ ﴿وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ﴾ و هەر یەکەیان
(خۆرو مانگ) لە خولگەیەکدا مەلە دەکەن و دەسوڕێنەوە ﴿٤٠﴾

﴿وَآيَةٌ لَّهُمْ﴾ وە بەڵگەیەکی ئاشکرای تر بۆ ئەوان ئەمەیە ﴿أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ کە بێگومان ئێمە نەوەکانی ئەوانمان لە کەشتی پڕکراو (لە خۆیان و کەل و پەلیان) دا هەڵگرتووە ﴿٤١﴾ ﴿وَخَلَقْنَا لَهُم مِّن مِّثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ﴾ وە هاوشێوەی کەشتی شتانێکی ترمان بۆ دروست کردوون کە سواری بن ﴿٤٢﴾ ﴿وَإِن نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ﴾ وە ئەگەر بمانەوێ نوقمیان دەکەین ﴿فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقَذُونَ﴾ جا هیچ کەس نایەت بە هاواریانەوە و ڕزگاریش ناکرێن (لە نوقم بوون) ﴿٤٣﴾ ﴿إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ﴾ مەگەر بەزەیی ئێمە (ڕزگاریان بکات) وتا کاتی دیار کراو بیان ژێنین ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ﴾ وە کاتێک پێیان بوترێت ﴿اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ﴾ خۆتان بپارێزن (لەو سزای کە) لەبەردەمتان دایە و ئەوەش لە پشتەوەتانە (لە ڕۆژی دوایی) ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا ڕەحمتان پێ بکرێ ﴿٤٥﴾ ﴿وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە هەر بەڵگەو ئایەتێکیان لە ئایەتەکانی پەروەردگاریان بۆ بێت ﴿إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ﴾ ئەوان هەر ڕوو وەردەگێڕن لەو (ئایەتانە) ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ﴾ وە هەر کاتێ پێیان بوترێ لەوەی خوا پێی داون ببەخشن ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون دەڵێن بەوانەی ئیمانیان هێنا بوو ﴿أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ﴾ ئایا خواردن بدەین بە کەسێ ئەگەر خوا بیویستایە خواردنی پێ دەدا ﴿إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ئێوە تەنها لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٤٧﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ وە دەڵێن ئەم بەڵێنە کەی دێت ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤٨﴾ ﴿مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ﴾ ئەمانە چاوەڕوانی هیچ ناکەن مەگەر شریخە و دەنگێکی بەهێز (فوو کردن بە کەڕەنادا) بیانگرێت ﴿وَهُمْ يَخِصِّمُونَ﴾ لە کاتێکدا لە نێو خۆیاندا دەمە قاڵێ دەکەن ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ﴾ ئەوسا ناتوانن هیچ وەسیەتێک بکەن یان بگەڕێنەوە لای کەس و کاریان ﴿٥٠﴾ ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ وە (جارێکی تر) فوو دەکرێ بە کەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ﴾ ئەمجا ئەوان کتوپڕ لە گۆڕەکان دێنە دەرەوە ﴿إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ﴾ بە پەلە دەڕۆن بۆ لای پەروەردگاریان ﴿٥١﴾ ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا مِن مَّرْقَدِنَا﴾ دەڵێن ئەی هاوار بۆ ئێمە کێ زیندووی کردینەوە لە گۆڕەکانماندا ﴿هَٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ﴾ ئەمە ئەو بەڵێنەیە خوای میهرەبان پێی دابوو و پێغەمبەرەکان ڕاستیان کرد ﴿٥٢﴾ ﴿إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ تەنها شریخە و دەنگێکی گەورە دێت ﴿فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ ئیتر کتوپڕ هەموویان (بە کۆمەڵ) لای ئێمە ئامادە کراون ﴿٥٣﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا﴾ ئەمڕۆش هیچ جۆرە ستەمێک لە کەس ناکرێ ﴿وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ وە جگە لەوەی کەدەتان کرد پاداشت وسزا نادرێنەوە ﴿٥٤﴾

﴿إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ﴾ بەڕاستی بەهەشتی یەکان ئەمڕۆ ﴿فِي شُغُلٍ فَاكِهُونَ﴾ لەخۆشی و شادیدا
سەرقاڵن ﴿٥٥﴾ ﴿هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَّكِئُونَ﴾ خۆیان و هاوسەرەکانیان لە سێبەرەکاندا
لە سەر تەخت (ی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿٥٦﴾ ﴿لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَ﴾ لەو (بەهەشتە)دا
بۆیان ئامادەیە میوەجات و هەرچی داوا بکەن ﴿٥٧﴾ ﴿سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبٍّ رَحِيمٍ﴾ سەلام (یان لێ دەکرێت)
بە ووتەیەك لە لایەن پەروەردگاری میهرەبانەوە ﴿٥٨﴾ ﴿وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ﴾ ئێوەش ئەی تاوانباران
ئەمڕۆ جیا ببنەوە (لە ئیمانداران) ﴿٥٩﴾ ﴿أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ﴾ ئەی نەوەکانی ئادەم ئایا وەسێتم
بۆ نەکردن ﴿أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ﴾ کە شەیتان نەپەرستن ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ چونکە بەڕاستی
شەیتان دوژمنی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنِ اعْبُدُونِي هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ وە (ئایا وەسێتم بۆ نەکردن)
کەمن بپەرستن ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا﴾ سوێند بەخوا بێگومان
(شەیتان) خەڵکێکی زۆری لە ئێوە گومڕا کرد ﴿أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ﴾ ئەی ئایا ئێوە ژیر نەبوون ﴿٦٢﴾
﴿هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾ ئەمە ئەو دۆزەخەیە کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿٦٣﴾ ﴿اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُونَ﴾ ئەمڕۆ بڕۆنە ناوی بەهۆی بێ باوەڕ بوونتانەوە ﴿٦٤﴾ ﴿الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ﴾ ئەمڕۆ
مۆر دەنێین بەسەر دەمیاندا ﴿وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ﴾ و دەستیان قسەمان لەگەڵدا دەکەن ﴿وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ و قاچیان شایەتی دەدەن بەوەی کە کردویانە ﴿٦٥﴾ ﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ﴾
وە ئەگەر بمانەوێ ڕووناکی چاویان ناهێڵین (کوێریان دەکەین) ﴿فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّىٰ يُبْصِرُونَ﴾ ئەوسا
دەیانەوێ بەرەو ڕێگای ڕاست پێشبڕکێ بکەن جا چۆن دەبینن ﴿٦٦﴾ ﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَانَتِهِمْ﴾
خۆ ئەگەر بمانەوێ لەشوێنی خۆیاندا شێوەی ئادەمییان دەگۆڕین (دەیان کەین بە شتێکی خراپ)
﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ﴾ بەهۆی ئەو (گۆڕینەوە) نەیان دەتوانی نەبڕۆن و نەبگەڕێنەوە ﴿٦٧﴾
﴿وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ﴾ وە تەمەنی هەر کەس درێژ کەین لاشەی لاواز و ناتەوان
دەکەین ئەی ئایا ژیر نابن ﴿٦٨﴾ ﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ﴾ ئێمە ئەو (موحەممەد ﷺ)مان فێری
شیعر نەکردووە، وشیعر ووتن شیاوی ئەو نی یە ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ﴾ و ئەوەی (موحەممەد ﷺ)
دەیڵێ پەند و ئامۆژگاری و قورئانی ڕوونکەرەوەی (ڕاستی یە) ﴿٦٩﴾ ﴿لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا﴾ بۆ ئەوەی
ئەوانەی (دڵ) زیندوون بیان ترسێنێ ﴿وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ و بڕیاری (سزا) سەپێت بەسەر
بێ باوەڕان ﴿٧٠﴾

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان دی (نەیان زانیوە) ﴿أَنَّا خَلَقْنَا لَهُم مِّمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا﴾ کە بێگومان ئێمە
ئاژەڵمان بۆ ئەوان دروست کردووە ﴿فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ﴾ ئەمجا ئەوان خاوەنیان (٧١) ﴿وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ﴾
وە راممان هێناون بۆیان ﴿فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ﴾ ئەمجا سواری هەندێکیان دەبن و (گۆشتی)
هەندێکیشیان دەخۆن (٧٢) ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ﴾ وە زۆر سوودیان لێ دەبینن وشتی خواردنەوەشیان
لێ وەردەگرن ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ دەی ئایا سوپاسی خوا ناکەن (٧٣) ﴿وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ آلِهَةً﴾ وە
بێجگە لە خوا چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿لَّعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ﴾ بەو هیوایەی یارمەتی
بدرێن (٧٤) ﴿لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ﴾ (ئەو پەرستراوانە) ناتوانن یارمەتیان بدەن ﴿وَهُمْ لَهُمْ جُندٌ مُّحْضَرُونَ﴾
بەڵام ئەمان سەربازی ئامادەن، لە خزمەتیاندان (وەملکەچی ئەو بتانەن) (٧٥) ﴿فَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ﴾ جا
قسەکانیان خەمبارت نەکات ﴿إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئەوەی دەی شارنەوەو
ئەوەی ئاشکرای دەکەن دەیزانین (٧٦) ﴿أَوَلَمْ يَرَ الْإِنسَانُ﴾ ئایا ئادەمی نەیزانیوە ﴿أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِن نُّطْفَةٍ﴾
کە ئەومان لە نوتفەیەک دروست کردووە ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ﴾ کەچی یەکسەر دەبێتە دوژمنێکی
سەرسەختی دیار (دەمقاڵێ کەرێکی ئاشکرایە) (٧٧) ﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ﴾ وە نموونەمان بۆ
دێنێتەوە و بەدیهێنانی خۆی لە بیر چوتەوە ﴿قَالَ مَن يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ﴾ (ئەو بێ بڕوایە) دەڵێ کێ
ئێسکەکان زیندوو دەکاتەوە لە کاتێکدا کە ڕزیون (٧٨) ﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) بڵێ ئەو زاتە زیندوویان دەکاتەوە کە لە یەکەم جارەوە بەدی هێناون ﴿وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ﴾ و
ئەو بە هەموو دروستکراوێک زانا و ئاگادارە (٧٩) ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا﴾ زاتێ کە
لە درەختی سەوز ئاگری بۆ دروست کردوون ﴿فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ﴾ ئیتر ئێوە ئاگری پێ دەکەنەوە
(٨٠) ﴿أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ ئایا زاتێ کە ئاسمانەکان و زەوی بەدی هێناوە ﴿بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن
يَخْلُقَ مِثْلَهُم﴾ ناتوانێ وێنەیان دروست بکات؟ ﴿بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ بەڵێ دەتوانێ و هەر ئەویش
دروستکەری زانایە (٨١) ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا﴾ بەڕاستی کاری ئەو (خوا) ئەمەیە هەر کاتێ بیەوێ
شتێک بەدی بهێنێت ﴿أَن يَقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ﴾ پێی دەڵێ ببە، دەستبەجێ (ئەو شتە) دەبێت (٨٢)
﴿فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ جا پاک و بێگەردە ئەو خوایەی کە موڵکایەتی هەموو شتێک
بەدەست ئەوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ و بۆ لای ئەویش دەگەڕێنەوە (٨٣)

سورەتی ﴿الصَّافَّات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالصَّافَّاتِ صَفًّا﴾ سوێند بەو فریشتانە ڕیز بوون (لە کاتی عیبادەتدا) ﴿١﴾ ﴿فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا﴾ وە سوێند بەوانە کە
دەخوڕن بەسەر هەورەکاندا ﴿٢﴾ ﴿فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا﴾ وە سوێند بەخوێنەرانی قورئان ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ﴾ بەڕاستی
پەرستراوی ئێوە تاک و تەنهایە ﴿٤﴾ ﴿رَّبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و
ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿وَرَبُّ الْمَشَارِقِ﴾ و پەروەردگاری خۆرهەڵاتەکان ﴿٥﴾ ﴿إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ﴾
بێگومان ئێمە ئاسمانی دونیامان بەجوانی ئەستێرەکان ڕازاندۆتەوە ﴿٦﴾ ﴿وَحِفْظًا مِّن كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ﴾ وە لە هەموو
شەیتانێکی سەرکەشی یاخی پاراستوومانە ﴿٧﴾ ﴿لَّا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ﴾ ناتوانن گوێ بگرن بۆ ئەو فریشتانەی لە
بەرزترین پلەدان ﴿وَيُقْذَفُونَ مِن كُلِّ جَانِبٍ﴾ وە (ئەگەر بچن گوێ بگرن) لە هەموو لایەکی (ئاسمانەوە) ئاگر
بارانیان دەکرێن ﴿٨﴾ ﴿دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ﴾ ڕاو دەنرێن زۆر بە نومێدی و (لە قیامەتدا) سزایان بەردەوام
و سەختە ﴿٩﴾ ﴿إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ﴾ (شەیتانەکان ناتوانن گوێ بگرن) مەگەر یەکێکیان بە دزییەوە هەواڵێک
(لە فریشتەیەک بیستێ و) بە پەلە بیفڕێنێ ﴿فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ﴾ پریشکی گڕدار و سوتێنەری شوێن دەکەوێت
(و دەی سوتێنێ) ﴿١٠﴾ ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) پرسە لەوانەی (کە بێباوەڕن) ئایا
ئەوان دروستکراوێکی گەورەتر و گرنگتر و بەهێزترن ﴿أَم مَّنْ خَلَقْنَا﴾ یان ئەو شتانەی تر کە دروستمان
کردووە (لە ئاسمان و خۆر و زەوی و ...) ﴿إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّن طِينٍ لَّازِبٍ﴾ بەڕاستی ئێمە ئەوان (ئادەمی) مان
دروست کرد لە قوڕێکی لینجی چڕ ﴿١١﴾ ﴿بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ﴾ بەڵام (سەیرە) تۆ سەرت سوڕماوە (چۆن باوەڕ
ناهێنن) کەچی ئەوان گاڵتە دەکەن (بە تۆ کە دەڵێیت زیندوو بوونەوە هەیە) ﴿١٢﴾ ﴿وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ﴾ وە کاتێ
ئامۆژگاری بکرێن ئامۆژگاری وەرناگرن ﴿١٣﴾ ﴿وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ﴾ وە کاتێ موعجیزەیەک ببینن دەیکەنە
گاڵتەجار ﴿١٤﴾ ﴿وَقَالُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ﴾ وە دەڵێن ئەم (قورئانە) هیچ نیە جگە لە جادوویەکی ئاشکرا ﴿١٥﴾
﴿أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ (دەڵێن) ئایا ئێمە کە مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ ئایا
ئێمە زیندوو دەکرێینەوە؟! ﴿١٦﴾ ﴿أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ﴾ لەگەڵ باوو باپیرانی پێشینامان ﴿١٧﴾ ﴿قُلْ نَعَمْ وَأَنتُمْ دَاخِرُونَ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڵێ (هەمووتان زیندوو دەکرێنەوە) و لەو کاتەدا ئێوە زەلیل و سەرشۆڕن ﴿١٨﴾
﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنظُرُونَ﴾ چونکە ئەو (زیندوو بوونەوەیە) هەر یەک دەنگە ئیتر دەست بەجێ
زیندوو دەبن و دەڕوانن ﴿١٩﴾ ﴿وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَٰذَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ وە دەڵێن هاوار بۆ خۆمان ئەمە ڕۆژی تۆڵەسەندن
و پاداشتە ﴿٢٠﴾ ﴿هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو ڕۆژی بڕیاردانەیە کە باوەڕتان پێی
نەبوو ﴿٢١﴾ ﴿احْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ﴾ (خوا بەفریشتەکان دەفەرموێ) ئەوانەی ستەمیان کرد کۆیان بکەنەوە
لەگەڵ هاوڕێکانیان (هاو وێنەکانیان) ﴿وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ﴾ لەگەڵ ئەوانەش دەیان پەرستن ﴿٢٢﴾ ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾
جگە لە خوا ﴿فَاهْدُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْجَحِيمِ﴾ ئەمجا ڕێگای دۆزەخیان پیشان دەن ﴿٢٣﴾ ﴿وَقِفُوهُمْ إِنَّهُم مَّسْئُولُونَ﴾ وە ئەوانە
ڕاوەستێنن بێگومان پرسیاریان لێ دەکرێ ﴿٢٤﴾

﴿مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ﴾ (پێیان دەوترێ) ئەوە چیتانە یارمەتی یەکتر نادەن ﴿٢٥﴾ ﴿بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ﴾ (نەخێر
یارمەتی یەکتر نادەن) بەڵکو ئەوان هەموو (پەیڕەو پەرستراوەکانیان) لەو ڕۆژەدا گەردن کەچن بۆ
خوا ﴿٢٦﴾ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ و (لەو ڕۆژەدا) ڕوو دەکەنە یەکتر و پرسیار لەیەکتر دەکەن ﴿٢٧﴾
﴿قَالُوا إِنَّكُمْ كُنتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ﴾ (گومڕاکراوەکان بە گومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڕاستی ئێوە بوون لەلای
ڕاستەوە هاتنە لامان (بەناو هێشت شوێنی کەوتین) ﴿٢٨﴾ ﴿قَالُوا بَل لَّمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ (گومڕاکەرەکان)
دەڵێن (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئێوە خۆتان ئیماندار نەبوون ﴿٢٩﴾ ﴿وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ﴾ وە
ئێمە هیچ دەسەڵاتێکمان بەسەر ئێوەدا نەبوو ﴿بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ﴾ بەڵکو خۆتان گەلێکی لەخوایاخی
بوون ﴿٣٠﴾ ﴿فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَذَائِقُونَ﴾ ئەوەتە بڕیاری پەروەردگارمان (بەسزا دانمان) سەپا
بەسەرماندا، کە بەڕاستی دەبێ بیچەژین ﴿٣١﴾ ﴿فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ﴾ بەڵێ ئێمە ئێوەمان گومڕا کرد
چونکە بەڕاستی خۆشمان گومڕا بووین ﴿٣٢﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ جا بەڕاستی هەموویان
(گومڕاکراو و گومڕاکار) لەو ڕۆژەدا لە سزادا هاوبەشن ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ﴾ بێگومان
ئێمە تاوانباران بەو جۆرە لێ دەکەین ﴿٣٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ بەڕاستی هەر کاتێ بەوانە بوترا یە
﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوا، خۆیان بە گەورە دەزانی
(و ملکەچی نەدەبوون) ﴿٣٥﴾ ﴿وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُو آلِهَتِنَا﴾ وە دەیان وت ئایا ئێمە پەرستراوەکانمان
واز لێ بهێنین؟ ﴿لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ﴾ لە بەر شاعیرێکی شێت ﴿٣٦﴾ ﴿بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ﴾ (نەخێر
وا نییە) بەڵکو ئەو (پێغەمبەرە) هەقی هێناوە باوەڕی بە پێغەمبەرانی پێشوو هەیە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّكُمْ
لَذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ﴾ بەڕاستی ئێوە سزای سەخت دەچەژن ﴿٣٨﴾ ﴿وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ و ئێوە
تەنها تۆڵەی ئەو (خراپانە)تان لێ ئەسەنرێ کە کردوتانە ﴿٣٩﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بەڵام بەندە
پاک و هەڵبژاردەکانی خوا ﴿٤٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ﴾ ئەوانە ڕزق و ڕۆزی دیار کراویان بۆ هەیە
﴿٤١﴾ ﴿فَوَاكِهُ وَهُم مُّكْرَمُونَ﴾ کە میوەهاتی جۆراوجۆرە، وە ئەوان ڕێز لێگیراون ﴿٤٢﴾ ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾
لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەتدا ﴿٤٣﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ﴾ لەسەر تەخت و کورسی ڕازاوەکان بەرامبەر
یەکتر دانیشتوون ﴿٤٤﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِم بِكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ﴾ بەسەریاندا دەسوڕێنەوە بە پەرداخی پڕ لە شەرابی
پاک وخاوێن لە ڕووبارە ڕوونەوەکانی بەهەشت ﴿٤٥﴾ ﴿بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ﴾ سپییە لە ڕەنگدا، زۆر
بەتامە بۆ ئەوانەی دەیخۆنەوە (کە هیچ زیانێک نە لاشە و ژیری مرۆڤ ناگەیەنێت) ﴿٤٦﴾ ﴿لَا فِيهَا
غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنزَفُونَ﴾ (ئەو شەرابە) نەمێشکیان تێک دەدات نە سەر خۆشیان دەکات ﴿٤٧﴾ ﴿وَعِندَهُمْ
قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ﴾ وە نازدارانی چاو جوان و گەورەیان لایە، کە جگە لە مێردەکانیان سەیری کەس
ناکەن ﴿٤٨﴾ ﴿كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُونٌ﴾ وەکو هێلکەی ناو هێلانەن (یان ئەڵێی مرواری ناو سەدەفن) ﴿٤٩﴾
﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾ ئەمجا ڕوو دەکەنە یەک و پرسیار لە یەکتر دەکەن ﴿٥٠﴾ ﴿قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ
إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ﴾ یەکێ لەوان دەڵێ من (لە دونیا) هاوڕێیەکم هەبوو ﴿٥١﴾

﴿يَقُولُ أَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ﴾ دەی ووت: ئایا بەڕاستی تۆ لەوانەی باوەڕت هەیە (بەزیندوو بوونەوە؟!)
﴿٥٢﴾ ﴿أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا﴾ ئایا کاتێ مردین و بووین بە خاك و ئێسقانی ڕزیو ﴿أَإِنَّا لَمَدِينُونَ﴾ ئایا
بەڕاستی ئێمە (زیندوو دەکرێینەوەو) سزا دەدرێین ﴿٥٣﴾ ﴿قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُطَّلِعُونَ﴾ (پیاوە بەهەشتییەکە) ووتی
ئایا ئێوە تەماشا (ی دۆزەخ) ناکەن ﴿٥٤﴾ ﴿فَاطَّلَعَ فَرَآهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ﴾ ئەمجا خۆی سەیری کرد کتوپڕ
لە ناوەڕاستی دۆزەخدا ئەو (هاوڕێیە) بینی ﴿٥٥﴾ ﴿قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كِدْتَ لَتُرْدِينِ﴾ پێی ووت سوێند بەخوا نزیك
بوو منیش هەڵدێری ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ﴾ وە ئەگەر میهرەبانی پەروەردگارم
فریام نەکەوتایە، منیش لە ئامادەکراوان (ی ناو دۆزەخ) دەبووم ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ﴾ دەی ئایا ئێمە
نامرین؟ ﴿٥٨﴾ ﴿إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَى﴾ جگە لە مردنەکەی یەکەم (ی دونیا)مان ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ﴾
وە لێرە سزا نادرێین؟! ﴿٥٩﴾ ﴿إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ بەڕاستی ئەمەیە سەرکەوتنی گەورە ﴿٦٠﴾
﴿لِمِثْلِ هَذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ﴾ با تێکۆشەران بۆ پاشەڕۆژی ڕۆژێکی وا تێبکۆشن ﴿٦١﴾ ﴿أَذَلِكَ خَيْرٌ نُزُلًا أَمْ شَجَرَةُ
الزَّقُّومِ﴾ ئایا ئەو (نیعمەتانەی باسکرا) پێرگرتن و میوانداریە باشە، یان (بەری) درەختی زەقەمووت
؟ ﴿٦٢﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئەو (دارە)مان کردە هۆی تاقی کردنەوەی ستەمکاران
(کە لە دونیادا گاڵتەیان پێ دەکرد) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ﴾ بەڕاستی ئەو (زەقەمووتە)
درەختێکە لە بنی دۆزەخ دادەڕوێت ﴿٦٤﴾ ﴿طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ﴾ بەروبوومەکەی هەروەك
سەری شەیتانەکانە (ناشیرین و چڵ چڵاوی یە) ﴿٦٥﴾ ﴿فَإِنَّهُمْ لَآكِلُونَ مِنْهَا﴾ جا بێگومان ئەو
(دۆزەخیانە) لەو درەختە دەخۆن ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ و سکیان لە (بەری) ئەو درەختە پڕ دەکەن
﴿٦٦﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ﴾ لە پاشان بەڕاستی ئاوێکی تێکەڵی زۆر گەرمی بەسەردا دەخۆنەوە
﴿٦٧﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ﴾ بێگومان دواتر گەڕانەوەیان بۆ دۆزەخە ﴿٦٨﴾ ﴿إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ
ضَالِّينَ﴾ بەڕاستی ئەوان باو و باپیرانی خۆیانیان بە گومڕایی بینی ﴿٦٩﴾ ﴿فَهُمْ عَلَى آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ﴾ ئەمجا
ئەوان هاندەدرێن بۆ شوێن کەوتنیان (لە گومڕاییدا) ﴿٧٠﴾ ﴿وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ﴾ سوێند بەخوا
بێگومان پێش ئەو (گومڕابانەی قورەیش) زۆرەی گەلە پێشینەکان گومڕا بوون ﴿٧١﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا
فِيهِمْ مُنْذِرِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێمە لە ناو خۆیاندا (پێغەمبەرانی) ترسێنەرمان بۆ ناردن ﴿٧٢﴾
﴿فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) سەرنج بدە سەرئەنجامی
ترسێنراوەکان چۆن بوو ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بێجگە لە بەندە هەڵبژێراوەکانی خوا ﴿٧٤﴾
﴿وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نووح (عليه السلام) هاواری بۆ کردین
ئەمجا ئێمەش زۆر چاك وەڵامی (هاوارەکەی) ئەومان دایەوە ﴿٧٥﴾ ﴿وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾
خۆی و کەس و کاری (باوەڕداری) مان لە تەنگانە گەورەکە ڕزگار کرد ﴿٧٦﴾

﴿وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ﴾ وە تەنها نەوەکانی ئەومان (لەسەر زەوی) هێشتەوە ﴿٧٧﴾ ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾
وە باس وەربانگی (باشی) ئەومان لەناو گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە (کە ئەمەیە) ﴿٧٨﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي
الْعَالَمِينَ﴾ سەلام و درود لەسەر نوح لە لایەن هەموو جیهانیانەوە ﴿٧٩﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾
بەڕاستی ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە ﴿٨٠﴾ ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان
ئەو لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمە بوو ﴿٨١﴾ ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ﴾ لە پاشان ئەوانی تر (دوژمنان) مان
نوقم کرد ﴿٨٢﴾ ﴿وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ﴾ بەڕاستی ئیبراهیم لە پەیڕەوان و شوێنکەوتوانی نوح بوو
(لە بنەماکانی ئاییندا) ﴿٨٣﴾ ﴿إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ کاتێ بە دڵێکی ساغەوە بەرەو پەروەردگاری
هات ﴿٨٤﴾ ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ﴾ کاتێ کە بەباوکی و گەلەکەی ووت چی دەپەرستن ﴿٨٥﴾
﴿أَئِفْكًا آلِهَةً دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ﴾ ئایا بێجگە لە خوا پەرستراوێکی درۆ و هەڵبەستراوتان دەوێ (بیپەرستن)
﴿٨٦﴾ ﴿فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ئاخر گومانتان چۆنە بەرانبەر بە پەروەردگاری جیهانیان؟ ﴿٨٧﴾ ﴿فَنَظَرَ نَظْرَةً
فِي النُّجُومِ﴾ ئەمجا سەیرێکی ئەستێرەکانی کرد ﴿٨٨﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ﴾ جا ووتی من نەخۆشم (نایەم بۆ
جەژنەکەتان لە دەرەوەی شار) ﴿٨٩﴾ ﴿فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ﴾ ئەوانیش پشتیان تێ کرد و ڕۆشتن (بۆ دەرەوەی
شار بۆ جەژنەکەیان) ﴿٩٠﴾ ﴿فَرَاغَ إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ جا (ئیبراهیم) بە نهێنی ڕۆشت بۆ لای
پەرستراوەکانیان (بە گاڵتەوە) پێی ووتن ئەوە بۆ شت ناخۆن ﴿٩١﴾ ﴿مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ﴾ ئەوە چیتانە قسە
ناکەن ﴿٩٢﴾ ﴿فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ﴾ ئەمجا بەدەستی ڕاستی (بە تەور) دەستی کرد بە لێدانیان (ورد
وردی کردن جگە لە گەورەکەیان) ﴿٩٣﴾ ﴿فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ﴾ (گەلەکەی زانیان) بەکەڕ بە پەلە بەرەو
ئیبراهیم هاتن ﴿٩٤﴾ ﴿قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئایا ئێوە شتانێک دەپەرستن کە خۆتان
دەیتاشن و دروستی دەکەن؟ ﴿٩٥﴾ ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ لە کاتێکدا خوا بەدیهێنەری خۆتان و ئەو
بتانەشە دروستتان کردوون ﴿٩٦﴾ ﴿قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ﴾ ووتیان بینایەکی بەرزی بۆ دروست
بکەن (پڕی کەن لە ئاگر) و فڕێی دەنە ناو ئاگرەکەوە ﴿٩٧﴾ ﴿فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ﴾
ویستیان (بیکوژن) بە پیلان بەڵام ئێمە ئەوانمان ژێر خست ﴿٩٨﴾ ﴿وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ﴾
(ئیبراهیم) ووتی من دەڕۆم بۆ لای پەروەردگارم، دڵنیام ڕێنموویم دەکات ﴿٩٩﴾ ﴿رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ﴾
ئەی پەروەردگارم منداڵێکی چاکم پێ ببەخشە ﴿١٠٠﴾ ﴿فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ﴾ ئێمەش مژدەی کوڕێکی
لەسەرخۆمان پێدا ﴿١٠١﴾ ﴿فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ﴾ جا کاتێ ئەو (کوڕە گەورە بوو تا) گەیشتە ئەوەی ئیش
و کار بکات لەگەڵ (ئیبراهیم) دا ﴿قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی ئەی کوڕە
خۆشەویستەکەم بەڕاستی من لە خەودا بینیم کە سەرت دەبڕم ﴿فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ﴾ جا سەرنج بدە دەڵێیت
چی و ڕات چی یە؟ ﴿قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ﴾ (کوڕەکە = ئیسماعیل) ووتی بابە گیان ئەوەی فەرمانت
پێ دراوە بیکە ﴿سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ﴾ دڵنیابە دەمبینی بە ویستی خوا لە خۆگران
دەبم ﴿١٠٢﴾

﴿فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ﴾ ئەمجا کاتێ هەر دووکیان ملکەچ بوون (بۆ فەرمانی خوا) و ئیبراهیم
ئیسماعیلی بەڕوودا خستەسەر ڕووی (١٠٣) ﴿وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ﴾ ئێمەش بانگمان کردە ئەی ئیبراهیم
(١٠٤) ﴿قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا﴾ بێگومان خەوەکەت بەجێ هێنا ﴿إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە
ئەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (١٠٥) ﴿إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ﴾ بێگومان ئەمە تاقی کردنەوەی
ئاشکرا بوو (١٠٦) ﴿وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ﴾ وە بەرانێکی گەورەمان کردە قوربانی ئەو (ئیسماعیل) (١٠٧)
﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾ وە باسکردنی بەچاکەی ئیبراهیممان لەناو گەلانی داهاتوودا هێشتەوە (١٠٨)
﴿سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ﴾ درود و سەلام لەسەر ئیبراهیم (١٠٩) ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ ئا بەو شێوە
پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (١١٠) ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بەڕاستی ئەو لەبەندە ئیماندارەکانی
ئێمەیە (١١١) ﴿وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ مژدەی ئیسحاقمان پێدا (کە دەبێتە) پێغەمبەرێک
لەچاکەکاران (١١٢) ﴿وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَى إِسْحَاقَ﴾ جا خێر و بەرەکەتمان ڕشت بەسەر ئیبراهیم و ئیسحاق
دا ﴿وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبِينٌ﴾ و لە نەوەی هەردووکیان کارچاک و ستەمکار لەدەروونی
خۆی بەئاشکرا هەبوو (١١٣) ﴿وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان منەتمان نا بەسەر
موسا و هاروون دا (١١٤) ﴿وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ﴾ هەردووکیان و گەلەکەیانمان لە تەنگە
گەورەکە ڕزگار کرد (١١٥) ﴿وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ﴾ وە یارمەتیمان دان، بۆیە هەر ئەوان سەرکەوتن
(بەسەر فیرعەون و کۆمەڵەکەیدا) (١١٦) ﴿وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ﴾ وە کتێبی ڕوونکەرەوەمان دا
بەهەردووکیان (بەموسا و هاروون) (١١٧) ﴿وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ وە ڕێنموونی هەردووکیانمان
کرد بۆ ڕێگای ڕاست (١١٨) ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ﴾ وە ناوبانگی چاکی هەردووکیانمان لە ناو
گەلە پاشینەکاندا هێشتەوە (١١٩) ﴿سَلَامٌ عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ﴾ سەلام لەسەر موسا و هاروون بێت
(١٢٠) ﴿إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئا بەو جۆرە پاداشتی کارچاکان دەدەینەوە (١٢١)
﴿إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان هەردووکیان لەبەندە ئیماندارەکانی ئێمەن (١٢٢) ﴿وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ
الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی ئیلیاس (پێغەمبەرێک بوو) لەپێغەمبەران (١٢٣) ﴿إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ﴾ کاتێ
بە گەلەکەی ووت ئەوە لەخوا ناترسن (خۆتان ناپارێزن) (١٢٤) ﴿أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ﴾ ئایا (بتی)
بەعل دەپەرستن و واز دێنن لە (پەرستنی) چاکترینی دروستکەر و بەدیهێنەر (کە خوای گەورەیە) (١٢٥)
﴿اللَّهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ کە خوای پەروەردگاری ئێوە و باوو باپیرە پێشینەکانتانە (١٢٦)

﴿فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا بە ئیلیاس کەوابوو بێگومان ئەوان ئامادە دەکرێن (لە
دۆزەخ دا) (١٢٧) ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ جگە بەندە هەڵبژێردراوەکانی خوا (١٢٨) ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾
وە باسی چاکی ئەو (ئیلیاس) مان لەناو گەلە پاشینەکان دا هێشتەوە (١٢٩) ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ﴾ سەلام
لەسەر ئیلیاس بێت (ئیلیاسین و ئیلیاس هەر یەك کەسە) (١٣٠) ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بەڕاستی
ئێمە ئا بەو شێوە پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە (١٣١) ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ بێگومان ئەو (ئیلیاس)
لە بەندە باوەڕدارەکانی ئێمەیە (١٣٢) ﴿وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ بەڕاستی لووط (پێغەمبەرێك بوو) بە
پێغەمبەران (١٣٣) ﴿إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ کاتێك خۆی و هەموو کەسەکانی و شوێن کەوتووانیمان
ڕزگار کرد (١٣٤) ﴿إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ﴾ بێجگە لە پیرەژنێك (خێزانی لووط) کە لە تیاچووەکان بوو
(١٣٥) ﴿ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ﴾ پاشان ئەوانی ترمان لەناو برد (١٣٦) ﴿وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ﴾ بەڕاستی
ئێوە (ئەی قورەیشییەکان) بە بەیانیاندا (بە ڕۆژ) دەڕۆن بەسەر (شوێنەوارەکانیاندا) (١٣٧) ﴿وَبِاللَّيْلِ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ﴾ و بە شەودا ئایە ئیتر ژیر نابن (١٣٨) ﴿وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ وە بەڕاستی یونس (پێغەمبەرێك
بوو) لە پێغەمبەران (١٣٩) ﴿إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ کاتێ ڕای کرد بۆ لای کەشتییەکی پڕ (لە خەڵك)
(١٤٠) ﴿فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ﴾ ئەمجا (ئەو کەشتییە لەبەر ئەوەی باری قورس بوو، لەترسی
نوقم نەبوونی، خەڵکەکەی کە لەناویدا بوون، قورعەکێشیان کرد بۆ ئەوەی ئەو کەسەی دەرچوو
بیخەنە ناو دەریاکەوە باری کەشتییەکە سووکتر بێت) قورعەیان کرد (یونس) ئەو کەسە بوو
لە قورعەکە سەرنەکەوت (١٤١) ﴿فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ (خرایە دەریاکەو) ئەمجا نەهەنگێك قووتی
دا ئەویش شایانی سەرزەنشت بوو (١٤٢) ﴿فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ﴾ خۆ ئەگەر بەڕاستی ئەو لە یاد
کارانی (خوا) نەبوایە (١٤٣) ﴿لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ هەتا ڕۆژی زیندوو بوونەوە لەناو سکی
ئەو (نەهەنگەدا) دەمایەوە (١٤٤) ﴿فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ﴾ بەهۆی ئەوەوە فڕێمان دایە زەویەکی
ڕووت (بێ دار و درەخت) و نەخۆشیش بوو (١٤٥) ﴿وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ﴾ وە ڕووەکێکی
کولەکەمان بەسەریدا ڕواند (١٤٦) ﴿وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾ ئەوسا بە پێغەمبەرێتی ناردمان
بۆ لای سەد هەزار کەس یا زیاتر (١٤٧) ﴿فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ﴾ ئەوانە کەش باوەڕیان هێنا و بەو
هۆیەوە بەهرەمەندمان کردن لە ژیان تا ماوەیەك (١٤٨) ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ﴾ ئەمجا
(ئەی موحەممەد ﷺ) پرسیاریان لێ بکە ئایا کچان بۆ پەروەردگاری تۆیە و کوڕانیش هی ئەوانە؟ (١٤٩)
﴿أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ﴾ یان ئەوان بە دیارەوە بوون کە ئێمە فریشتەکانمان بە مێینە دروست
کرد (١٥٠) ﴿أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ﴾ بێدار بن بەڕاستی ئەوان لە دەمی هەڵبەستی خۆیانەوە دەڵێن (١٥١)
﴿وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ خوا منداڵی بووە و بێگومان ئەوانە درۆزنن (١٥٢) ﴿أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ﴾ ئایا
(خوا) کچانی هەڵبژاردووە (بۆ خۆی) بەسەر کوڕان دا (١٥٣)

﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ چیتانە چۆن بڕیاری وا دەدەن (١٥٤) ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئەی ئایا بیر ناکەنەوە؟ (١٥٥) ﴿أَمْ
لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ﴾ یان بەڵگەیەکی ڕوونتان (لەم بارەیەوە) هەیە (١٥٦) ﴿فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەی
کتێبەکەتان (بەڵگەکەتان) بێنن ئەگەر ڕاست دەکەن (١٥٧) ﴿وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا﴾ وە ئەو (بێ
باوەڕانە) لە نێوان خوا و جنۆکەدا خزمایەتی یان بڕیار داوە ﴿وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ سوێند
بەخوا بێگومان جنۆکەکان دەیان زانی کە بەڕاستی ئەوان ئامادە دەکرێن (لە ڕۆژی دواییدا) (١٥٨)
﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پاک و بێگەردە خوا لەوەی ئەو (بێ باوەڕانە) دەیڵێن (١٥٩) ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾
(هەموویان سزا دەدرێن) بێجگە بەندە خاوێن کراوەکانی خوا (١٦٠) ﴿فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ ئەمجا بەڕاستی
ئێوە و ئەو (بتانە) یش کە دەیپەرستن (١٦١) ﴿مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ﴾ ئێوە ناتوانن لەبەرانبەری خوادا گومڕاکەری
(کەس) بن (١٦٢) ﴿إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ﴾ بێجگە ئەو کەسەی (خوا دەزانێ) دەچێتە دۆزەخەوە (١٦٣)
﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ﴾ (فریشتەکان دەڵێن) هیچ کام لە ئێمە نییە مەگەر پلەو شوێنێکی دیاری کراوی
خۆی هەیە (١٦٤) ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە هەموومان بەڕیز وەستاوین (بۆ عیبادەت و بەجێ
هێنانی فەرمانی خوا) (١٦٥) ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەین هەمیشە تەسبیحات و زیکر و یادی ئەو
دەکەین (١٦٦) ﴿وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ﴾ بێگومان هەر چەندە بت پەرستان دەیانووت (١٦٧) ﴿لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ﴾
بەڕاستی ئەگەر کتێبێک (ی ئاسمانی وەک کتێبی) پێشینانمان هەبوایە (١٦٨) ﴿لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾
بەڕاستی ئێمە لە بەندە پاک و خاوێنەکانی خوا دەبووین (١٦٩) ﴿فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لەمجا (کە کتێبیان
بۆ هات) باوەڕیان پێی نەهێنا، جا بەم زووانە دەزانن (سەرەنجامی بێ باوەڕییەکەیان چۆن دەبێ) (١٧٠)
﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر بڕیارمان داوە بۆ بەندە نێردراوەکانمان
(١٧١) ﴿إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ﴾ کە بێگومان هەر ئەوان سەر دەخرێن (١٧٢) ﴿وَإِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ بەڕاستی هەمیشە هەر
سەربازانی ئێمە سەرکەوتوون (١٧٣) ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ﴾ تۆش وازیان لێ بهێنە تا ئەو ماوەی (دیاری
کراوە بۆ لەناوبردنیان) (١٧٤) ﴿وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە سەیریان بکە (سەرەنجامیان چۆن دەبێت) ئەمەولا
ئەوانیش دەبینن (چییان بەسەر دێت) (١٧٥) ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ جا ئایا بەپەلە داوای سزای ئێمە دەکەن (١٧٦)
﴿فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ﴾ هەر کاتێ سزای ئێمە هاتە خوارەوە بۆ ناو ماڵەکانیان ﴿فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ﴾ ئەوسا
ترسێنراوان چ ڕۆژێکی خراپ و تەنگیان دەبێ (١٧٧) ﴿وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ﴾ وە وازیان لێ بهێنە هەتا ئەو
ماوەی (دیاری کراوە بۆیان) (١٧٨) ﴿وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ وە بڕوانە ئەمجا ئەمەولا ئەوانیش دەبینن (١٧٩)
﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ پەروەردگارت پاک و بێگەردە، پەروەردگاری باڵادەست لەوەی
بێ باوەڕان دەیڵێن (دەربارەی) (١٨٠) ﴿وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ﴾ سڵاو و درودیش بۆ گشت پێغەمبەران (١٨١)
﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ سوپاس و ستایشیش بۆ خوای ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ پەروەردگاری هەموو جیهانیان (١٨٢)

سورەتی ﴿ص﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ص﴾ بە (صـاد) دەخوێندرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە
﴿وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ﴾ سوێند بە قورئانی خاوەن بیر و پەند و ئامۆژگاری ﴿١﴾ ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ﴾ بەڵام ئەوانەی
بێ باوەڕ بوون چوون لە خۆبەگەورەزانین و دژایەتیدا بەرانبەر پێغەمبەر و شوێن کەوتووانی ﴿وَشِقَاقٍ﴾ ﴿٢﴾ ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّن
قَرْنٍ﴾ چەندەها گەلمان پێش ئەوان (کافرانی مەککە) لەناو برد ﴿فَنَادَوا وَّلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ﴾ ئەمجا هاواریان کرد لە
حاڵێکدا کاتی ڕزگاربوون نەمابوو ﴿٣﴾ ﴿وَعَجِبُوا أَن جَاءَهُم مُّنذِرٌ مِّنْهُمْ﴾ سەریان سوڕ دەما کە ترسێنەرێکیان لە خۆیان بۆ
هاتووە ﴿وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ﴾ وە بێ باوەڕان دەیان ووت ئەم (پێغەمبەرە) جادووگەرێکی زۆر درۆزنە ﴿٤﴾
﴿أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا﴾ ئایا ئەم (پێغەمبەرە) هەموو خواکانی کردوەتە یەک خوا ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ﴾ بەڕاستی ئەمە
(کە یەک خوا بێ) شتێکی زۆر سەرسوڕهێنەرە ﴿٥﴾ ﴿وَانطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ﴾ وە گەورەکانی (قوڕەیش لە گەڵ پێغەمبەر
قسەیان کرد و هەڵسان) بە پەلە دەرچوون ﴿أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَىٰ آلِهَتِكُمْ﴾ (بە خەڵکیان ووت) بڕۆن و خۆگر بن
لەسەر (پەرستنی) خواکانتان ﴿إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ﴾ بەڕاستی ئەمەی (موحەممەد ﷺ دەیڵێ) شتێکە لە ئێوە داوا کراوە
(مەبەستێکی گەورەی هەیە) ﴿٦﴾ ﴿مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ﴾ ئەمەمان نەبیستووە لە کۆنە ئایین (کە بە سەرانی پە)
﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ﴾ ئەمە تەنها شتێکی هەڵبەستراوە ﴿٧﴾ ﴿أَأُنزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِن بَيْنِنَا﴾ ئایا چۆن وەحی بە سەر هەمووماندا
تەنها بۆ ئەو (موحەممەد ﷺ) دابەزێنراوە ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّن ذِكْرِي﴾ (نەخێر ڕاست ناکەن) بەڵکو ئەوانە لە گوماندان بە
قورئانەکەی من ﴿بَل لَّمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ﴾ (نەخێر و نییە) بەڵکو ئەوانە هێشتا سزای منیان نەچەشتووە (بۆیە باوەڕ ناهێنن) ﴿٨﴾
﴿أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ﴾ یا خەزێنەکانی بەرەکەتی پەروەردگاری زاڵی بالادەستی بەخشندەت لای ئەوانە؟ ﴿٩﴾
﴿أَمْ لَهُم مُّلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ یا دەسەڵات و پاشایی ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە هی ئەوانە
﴿فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ﴾ (ئەگەر وایە) دەبا بە هۆی سەبەب و هۆکارەکانی بەرز بوونەوە (تا دەگەنە عەرش لە ئەوێ
وەحی دابەزێنن بۆ هەر کەسێ خۆیان دەیانەوێ) ﴿١٠﴾ ﴿جُندٌ مَّا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِّنَ الْأَحْزَابِ﴾ (بێ باوەڕانی قورەیش)
لەشکر و کۆمەڵێکی بێ نرخن لەو کۆمەڵانەی (دژی پێغەمبەرانی پێشوو) دەشکێنرێن و سەرشۆڕ دەبن ﴿١١﴾
﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ﴾ پێش ئەمان گەلی نووح و عاد و فیرعەونی خاوەن میخەکان باوەڕیان
(بە پێغەمبەرەکانیان) نەهێنا ﴿١٢﴾ ﴿وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ﴾ وە (گەلی) سەموود و گەلی لووط و خاوەن باخە چڕو
پڕەکان ﴿أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ﴾ ئەوانە تاقم و کۆمەڵێک بوون ﴿١٣﴾ ﴿إِن كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ﴾ هەر هەموویان
باوەڕیان بە پێغەمبەران نەهێنا بۆیە سزای منیان بەسەردا چەسپا (و لەناو چوون) ﴿١٤﴾ ﴿وَمَا يَنظُرُ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾
ئەمانە تەنها چاوەڕوانی دەنگێکی زۆر گەورە دەکەن ﴿مَّا لَهَا مِن فَوَاقٍ﴾ ئەو دەنگە (دوو کردن بە کەرەتە، گەڕانەوە
دوو خەسی نییە) ﴿١٥﴾ ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّل لَّنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ﴾ (بە گاڵتە پێکردنەوە) وە ووتیان ئەی پەروەردگارمان
پێش ڕۆژی لێپرسینەوە بەشەکەمان (لە سزایان پاداشت) پێ بدە ﴿١٦﴾

﴿ٱصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) دان بە خۆتدا بگرە لەسەر ئەو قسانەی کە دەیکەن ﴿وَٱذْكُرْ
عَبْدَنَا دَاوُۥدَ ذَا ٱلْأَيْدِ ۖ إِنَّهُۥٓ أَوَّابٌ﴾ بیری بەندەمان (داوود)ی خاوەن هێز و توانا بکەرەوە بێگومان ئەو هەمیشە
گەڕاوەیە بۆ لای خوا ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّا سَخَّرْنَا ٱلْجِبَالَ مَعَهُۥ يُسَبِّحْنَ﴾ بەڕاستی ئێمە چیاکانمان رام هێنا بوو
تەسبیحاتی خوایان دەکرد لەگەڵ ئەو (داوود) ﴿بِٱلْعَشِىِّ وَٱلْإِشْرَاقِ﴾ بە ئێواران و بەیانیاندا ﴿١٨﴾ ﴿وَٱلطَّيْرَ
مَحْشُورَةً ۖ كُلٌّ لَّهُۥٓ أَوَّابٌ﴾ وە باڵندەکان کە لەدەوری ئەو (داوود) کۆدەکرانەوە هەموو (بۆ تەسبیحات)
بۆلای ئەو دەگەڕانەوە (تا لەگەڵ داوود یادی خوا بکەن) ﴿١٩﴾ ﴿وَشَدَدْنَا مُلْكَهُۥ﴾ وە پاشایەتیەکەی
ئەومان بەهێز کرد ﴿وَءَاتَيْنَٰهُ ٱلْحِكْمَةَ وَفَصْلَ ٱلْخِطَابِ﴾ دانایی و گوفتاری جیاکەرەوەمان پێ بەخشی ﴿٢٠﴾
﴿وَهَلْ أَتَىٰكَ نَبَؤُا۟ ٱلْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا۟ ٱلْمِحْرَابَ﴾ وە ئایا هەواڵی داوا چییەکانت پێ گەیشتووە کاتێ بە دیواری
خەڵوەتگاکەدا سەرکەوتن ﴿٢١﴾ ﴿إِذْ دَخَلُوا۟ عَلَىٰ دَاوُۥدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ﴾ لە ناکاودا چوونە ژوورەوە بۆ لای داوود
ئەویش داچڵەکا و ترسا لێیان ﴿قَالُوا۟ لَا تَخَفْ ۖ خَصْمَانِ﴾ وتیان مەترسە (ئێمە) دوو داوا چین ﴿بَغَىٰ بَعْضُنَا عَلَىٰ
بَعْضٍ﴾ یەکێکمان ستەمی لەوی تر کردووە ﴿فَٱحْكُم بَيْنَنَا بِٱلْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ﴾ جا لە نێوانماندا بەحەق و ڕاستی بڕیار
بدە و لە ڕاستی لامەدە (لە بڕیارەکەتدا) ﴿وَٱهْدِنَآ إِلَىٰ سَوَآءِ ٱلصِّرَٰطِ﴾ وە ڕێنموونیمان بکە بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٢﴾
﴿إِنَّ هَٰذَآ أَخِى لَهُۥ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً﴾ (یەکێکیان وتی) بێگومان ئەمە برامە، نەوەد و نۆ مەڕی هەیە ﴿وَلِىَ نَعْجَةٌ وَٰحِدَةٌ﴾
وە منیش یەک مەڕم هەیە ﴿فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِى فِى ٱلْخِطَابِ﴾ کەچی دەڵێت ئەو مەڕەش بدە بەمن (بیسپێرە بە من)
وە کاتی قسە کردندا زاڵە بەسەرمدا ﴿٢٣﴾ ﴿قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ﴾ (ئەمجا داوود علیە السلام بەبێ
ئەوەی گوێ لەوی کەی تریان بگرێت و بەپەلە ئەم حوکمەی دا) وتی سوێند بەخوا بەڕاستی ستەمی لێکردووی
کە داوات لێ دەکات ئاقە مەڕەکەت بخاتە ناو مەڕەکانی خۆیەوە ﴿إِلَىٰ نِعَاجِهِۦ ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ ٱلْخُلَطَآءِ لَيَبْغِى بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾
وە بێگومان زۆر لە شەریک و هاوبەشان ستەم لە یەکتری دەکەن ﴿إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ﴾
بێجگە لەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی چاکیان کردووە، ئەوانەش زۆر کەمن ﴿وَظَنَّ دَاوُۥدُ أَنَّمَا فَتَنَّٰهُ﴾
داوود زانی کە ئێمە تەنها تاقیمان کردۆتەوە ﴿فَٱسْتَغْفَرَ رَبَّهُۥ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ﴾ ئیتر داوای لێبوردنی کرد لە
پەروەردگاری و کەوتە ڕوو بە سوژدە بردنەوە و تۆبەی کرد (لەوەی نەدەبوو بەبێ گوێگرتن لە کەسی
بەرامبەر حوکم بدات، وە پەلەشی کرد لە بڕیاردانا) ﴿٢٤﴾ ﴿فَغَفَرْنَا لَهُۥ ذَٰلِكَ﴾ ئێمەش لەو هەڵەیەی خۆش بووین
﴿وَإِنَّ لَهُۥ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَـَٔابٍ﴾ بەڕاستی ئەو (داوود) پلە و پایەی بەرز و نزیکە لە ئێمەوە
و دوارۆژێکی چاکیشی هەیە ﴿٢٥﴾ ﴿يَٰدَاوُۥدُ إِنَّا جَعَلْنَٰكَ خَلِيفَةً فِى ٱلْأَرْضِ﴾ ئەی داوود بێگومان ئێمە تۆمان کرد
بە جێنشینی (پێغەمبەرانی پێش خۆت) لە زەویدا ﴿فَٱحْكُم بَيْنَ ٱلنَّاسِ بِٱلْحَقِّ﴾ کەوابوو تۆش لە نێو خەڵکدا
بەڕاستی فەرمانڕەوایی بکە ﴿وَلَا تَتَّبِعِ ٱلْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ شوێن هەوا و ئارەزوو مەکەوە لە ڕێگای
خوا لات بدات ﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ﴾ بێگومان ئەوانەی لە ڕێگای خوا لادەدەن و گومڕا دەبن
﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌۢ بِمَا نَسُوا۟ يَوْمَ ٱلْحِسَابِ﴾ سزای سەختیان بۆ هەیە چونکە ڕۆژی لێپرسینەوەیان
لەبیر کردبوو ﴿٢٦﴾

﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا﴾ ئێمە ئاسمان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە بەبێهودە دروستمان
نەکردووە ﴿ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوە گومانی ئەو کەسانەیە کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ﴾ سا هاوار
بۆ ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون بەئاگری دۆزەخ ﴿٢٧﴾ ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو
کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ لەگەڵ خراپەکاران لە زەویدا وەک یەکیان دابنێین (نە دونیا
ڕۆژدا، بەخێر وانی یە) ﴿أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾ یان پارێزکاران ولەخواترسان وەک بەدکرداران لێ دەکەین ﴿٢٨﴾
﴿كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ﴾ (ئەم قورئانە) کتێبێکی پیرۆزە ناردوومانەتە خوارەوە بۆ تۆ ﴿لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو
الْأَلْبَابِ﴾ بۆ ئەوەی بیر بکەنەوە لەئایەتەکانی، وە خاوەنانی بیر و ژیری پەندی لێ وەربگرن ﴿٢٩﴾
﴿وَوَهَبْنَا لِدَاوُودَ سُلَيْمَانَ﴾ ئێمە سولەیمانمان بەخشی بە داوود (علیهما السلام) ﴿نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ ئەو
(سولەیمان) بەندەیەکی چاک بوو، بێگومان ئەو زۆر زوو لەخوا بوو ﴿٣٠﴾ ﴿إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ﴾
سەر بە ئێوارە کاتێک ئەسپانی ڕەسەن و خێرا پیشانی سولەیمان درا ﴿٣١﴾ ﴿فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّي﴾
جا (سولەیمان) وتی خۆشەویستی ئەم ئەسپانەم وای لێکردم بەسەر یاد و خیادی پەروەردگارم دا (کە نوێژی عەسر بوو)
﴿حَتَّىٰ تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ﴾ (سەیری ئەسپەکانی دەکرد) هەتا لەچاو ون بوون ﴿٣٢﴾ ﴿رُدُّوهَا عَلَيَّ﴾ (وتی) جارێکی تر
ئەو ئەسپانەم بۆ بگێڕنەوە ﴿فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ﴾ ئەمجا دەستی هێنا بە دەست و قاچ و گەردن و یاڵی (ئەو
ئەسپانەدا) ﴿٣٣﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی سولەیمانمان تاقی کردەوە ﴿وَأَلْقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا﴾
و لاشەی (نەتە کوڕی) کمان فڕێدا بەسەر تەختەکەیدا (چونکە پێشتر سوێندی خواردبوو، کە بەسەر تەواوی
خێزانەکانیدا بسوڕێتەوە و کۆ ببێتەوە لەگەڵیاندا، وهەریەکەشیان کوڕێکی ببێت و لەپێناو خوادا جیهاد بکەن
بەبێ ئەوەی (ان شاء الله) بکات لەدواییدا لەهەر هەموو خێزانەکانی تەنها کوڕێکی … بوو، خوای
گەورەش بەمە تاقیکردەوە) ﴿ثُمَّ أَنَابَ﴾ پاشان تەوبەی کرد و گەڕایەوە بۆ لای خوا ﴿٣٤﴾ ﴿قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا﴾
(سولەیمان) وتی ئەی پەروەردگارم لێم خۆشبە و دەسەڵات و پاشایەتیێکم پێ ببەخشە ﴿لَّا يَنبَغِي لِأَحَدٍ مِّن بَعْدِي﴾
کەدوای من دەستی نەدا بۆ کەسی تر ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ﴾ بێگومان تەنها تۆی بەخشندەی هەموو شتێکی ﴿٣٥﴾
﴿فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ﴾ (دوای ئەوە) (با) مان بۆ ڕام هێنا ﴿تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ﴾
بەفەرمانی ئەو بەنەرمی دەڕۆیی بۆ هەر جێگایەک بیویستایە ﴿٣٦﴾ ﴿وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ﴾ وە هەموو (سۆ کەر)
شەیتانەکانمان بۆ ڕام هێنا بوو کە بیناسازو مەلەوانی ژێر دەریا بوون ﴿٣٧﴾ ﴿وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ وە هەندێکی
تریان (کە سەرپێچی سولەیمانیان کردبوو رامان هێنا بوو) بە یەکەوە بەستراوی لە کۆت و زنجیردا ﴿٣٨﴾ ﴿هَٰذَا
عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ ئەمەی (کە باسکرا) بەخششی ئێمەیە (بۆ تۆ)، ئەمجا بەویستی خۆت ببەخشە، یان
بیگرەوە و مەیبەخشە بێ پرسینەوە (لێت) ﴿٣٩﴾ ﴿وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەو (سولەیمان) پلەی
نزیکی هەیە لای ئێمە و سەر ئەنجامی چاکی هەیە ﴿٤٠﴾ ﴿وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ﴾ وە (ئەی موحەممەد ﷺ)
باسی بەندەی ئێمە ئەیوب بکە کاتێک هاواری لە پەروەردگاری کرد ﴿أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ﴾ (وتی)
بەڕاستی شەیتان تووشی زەحمەت و ناڕەحەتی و ئازاری کردووم ﴿٤١﴾ ﴿ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ (پێی
وترا) پێت بدە بە زەویدا ئەوە کانیاوێکی ساردە بۆ خۆشتن و خواردنەوە (پێی دادەوەشێت، و ئاو هەڵقوڵی ولەو
ئاوە خۆی شت و ئاوی خواردەوە ولە نەخۆشیەکەشی چاک بوویەوە) ﴿٤٢﴾

﴿وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ﴾ وە ژن و منداڵەکانی و ئەوەندەی تریشمان لەگەڵیان دا بە (ئەیوب) بەخشی ﴿رَحْمَةً مِّنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بە ڕەحم و میهرەبانی لە لایەن خۆمانەوە (بۆ ئەیوب) وە بۆ پەند و ئامۆژگاری بۆ خاوەنانی ژیری و بیر و هۆش (٤٣) ﴿وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِب بِّهِ وَلَا تَحْنَثْ﴾ (پێمان ووت) چەپکێ شووڵ (داری زۆر باریک) بە دەستەوە بگرە و پێی بدە (لە خێزانت یەك جار) و سوێندەکەت مەشکێنە (کە لە خێزانت خواردبوو سەد داری لێ بدەی) ﴿إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا﴾ بەڕاستی ئێمە ئەو (ئەیوب)مان بە خۆگری بینی ﴿نِّعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ چ بەندەیەکی چاك بوو بەڕاستی ئەو زۆر گەڕایەوە و ڕوو لە خوا بوو (٤٤) ﴿وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ وە باسی بەندەکانی ئێمە بکە ئیبراهیم و ئیسحاق و یەعقوب ﴿أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ﴾ کە خاوەنی هێز و توانا و بینایی بوون (٤٥) ﴿إِنَّا أَخْلَصْنَاهُم بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ﴾ بەڕاستی لەبەر ئەوەی هەمیشە ڕۆژی دوایان لە بیردا بوو ئێمە (بە بەندەی تایبەتی خۆمان) هەڵمان بژاردن (٤٦) ﴿وَإِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ﴾ وە بەڕاستی ئەوانە (هەر سبەینێ) لای ئێمە لە بەندە هەڵبژێردراوە چاکەکانن (٤٧) ﴿وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ﴾ وە باسی (بەندەکانی ئێمە) ئیسماعیل و ئەلیەسەع و ذو الکیفل بکە ﴿وَكُلٌّ مِّنَ الْأَخْيَارِ﴾ کە هەموویان لە چاکەکارانن (٤٨) ﴿هَٰذَا ذِكْرٌ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ﴾ ئەم (باسی پێغەمبەرانە) باس و ناوبانگی چاکیانە لە دونیادا و بێگومان پارێزکاران سەرئەنجامێکی چاکیان هەیە (٤٩) ﴿جَنَّاتِ عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ الْأَبْوَابُ﴾ (کە بریتی یە لە) بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەیی، کە دەرگاکانی کراوەتەوە بۆیان (٥٠) ﴿مُتَّكِئِينَ فِيهَا﴾ لەویدا (لەسەر کورسی ڕازاوە) پاڵیان داوەتەوە ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ﴾ تیایدا داوای میوەهاتی زۆر و جۆرەها خواردنەوە دەکەن (٥١) ﴿وَعِندَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٌ﴾ و حۆریانی هاوتەمەنیان لایە (خێر بیاس) کە چاویان بڕیوەتە مێردەکانیان (٥٢) ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ﴾ ئەمە ئەو (مارو بەهەشتانە)یە کە بەڵێنتان پێ دراوە بۆ ڕۆژی لێپرسینەوە(ی قیامەت) (٥٣) ﴿إِنَّ هَٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِن نَّفَادٍ﴾ بەڕاستی ئەمە ڕزق و ڕۆزی ئێمەیە هەرگیز تەواو بوونی بۆ نییە (٥٤) ﴿هَٰذَا وَإِنَّ لِلطَّاغِينَ لَشَرَّ مَآبٍ﴾ تا ئەمە (پاداشتی پارێزکارانە) و بێگومان سەرکەشانیش خراپترین پاشە ڕۆژیان هەیە (٥٥) ﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ﴾ دۆزەخە کە دەچنە ناویەوە، ئای چ جێگایەکی بەدو خراپە (٥٦) ﴿هَٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ﴾ ئەمە و ئاوی لەکوڵ و کێم و زووخاو، دەبێ بیچەژن (٥٧) ﴿وَآخَرُ مِن شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ﴾ وە چەند جۆری تر سزایان هەیە لەو شێوە (٥٨) ﴿هَٰذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ﴾ (بە گومڕاکەرەکان دەوترێ) ئەمە کۆمەڵێکە لەگەڵ ئێوەدا دێنە دۆزەخ ﴿لَا مَرْحَبًا بِهِمْ﴾ (گومڕا کەرەکانیش دەڵێن) بەخێر نەیەن ﴿إِنَّهُمْ صَالُو النَّارِ﴾ بێگومان ئەوانە دەچنە ناو ئاگری دۆزەخ (٥٩) ﴿قَالُوا بَلْ أَنتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ﴾ ئەوان (بە گومڕاکەرەکان) دەڵێن بەڵکو ئێوە بەخێر نەیەن ﴿أَنتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا﴾ ئێوە (لە دونیا گومڕاتان کردین) و ئەم سزاتان پێش هێنا بۆمان ﴿فَبِئْسَ الْقَرَارُ﴾ ئای چ جێگاو مەنزڵێکی خراپە (٦٠) ﴿قَالُوا رَبَّنَا مَن قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان هەر کەس (هۆی) پێش هێنانی ئەم سزایە بووە بۆ ئێمە ﴿فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ﴾ ئەوە سزای ئەو کەسە لە دۆزەخدا چەند قات بکەرەوە (٦١)

﴿وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا﴾ وە (گومڕاکەرەکان) دەڵێن ئەوە چیمانە بۆچ پیاوێک نابینین ﴿كُنَّا نَعُدُّهُم مِّنَ
الْأَشْرَارِ﴾ کە ئێمە لە خراپەکارانمان دەژماردن ﴿٦٢﴾ ﴿أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا﴾ ئایا ئەوانەن کە گاڵتەمان پێ
دەکردن؟ ﴿أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ﴾ یا (لێرەن بەڵام) چاوەکان لێیان کەلا بووە (و نایان بینن) ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ
ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ﴾ بێگومان ئەوە (کە باسکرا) ئاژاوە و شەڕەقسەی دۆزەخیانە، وڕاستە (و دێتەدی)
﴿٦٤﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من تەنها ترسێنەرێکم ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾
وە هیچ پەرستراوێکی ڕاست نییە بێجگە لە خوای تەنهای دەسەڵات ﴿٦٥﴾ ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە ﴿الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ﴾ زاڵی بالادەستی
لێبوردەیە ﴿٦٦﴾ ﴿قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوە هەواڵێکی زۆر گەورەیە ﴿٦٧﴾
﴿أَنتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ﴾ کە ئێوە گوێی پێ نادەن ﴿٦٨﴾ ﴿مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ﴾ (بڵێ ئەگەر وەحیم بۆ نەهاتبایە)
من هیچ ئاگام لە کۆمەڵی هەرە بڵند (فریشتەکان) نەبووە ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ کاتێ دەمە تەقێیان دەکرد
(دەربارەی ئادەم) ﴿٦٩﴾ ﴿إِن يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ نیگا بۆ من ناکرێت ﴿إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ جگە لەوە نەبێت کە من
تەنها ترسێنەرێکی ڕوونکەرەوەم ﴿٧٠﴾ ﴿إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ﴾ ئەو کاتەی (دەمەتاڵێ یان بوو) پەروەردگارت
بە فریشتەکانی فەرموو ﴿إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن طِينٍ﴾ بەڕاستی من مرۆڤێک لە قوڕ دروست دەکەم ﴿٧١﴾
﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي﴾ ئەمجا کاتێ شێوەکەیم ڕێک خست و فووم پێدا کرد و گیانم کرد بەبەریدا لە
گیانێک کە خۆم دروستم کردووە ﴿فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ ئەوسا هەموو بە سوژدەبردن بۆی بکەون بەڕوودا ﴿٧٢﴾
﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ﴾ جا فریشتەکان هەر هەموویان سوژدەیان برد ﴿٧٣﴾ ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ﴾
بێجگە لە شەیتان کە خۆی بە گەورە دانا ﴿وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ و لە بێ باوەڕان بوو ﴿٧٤﴾ ﴿قَالَ يَا إِبْلِيسُ﴾
(خوا) فەرمووی ئەی ئیبلیس ﴿مَا مَنَعَكَ أَن تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ﴾ چی شتێک ڕێگری کردی (لەوەی) کە
سوژدە بەرێت بۆ کەسێ کە بە هەردوو دەستی خۆم دروستم کردووە ﴿أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنتَ مِنَ الْعَالِينَ﴾ ئایا خۆت
بە گەورە زانی، یاخود لە بەرز و بڵندەکانی ﴿٧٥﴾ ﴿قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ﴾ (شەیتان) ووتی من لە (ئادەم) چاکترم
﴿خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ﴾ چونکە منت لە ئاگر دروست کردووە، بەڵام ئەوت لە قوڕ دروستکردووە ﴿٧٦﴾
﴿قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ﴾ (خوا) فەرمووی کەواتە لەو (بەهەشتە) دەرچوو بڕۆ، چونکە بێگومان تۆ
دەرکراوی لە ڕەحمەتی من ﴿٧٧﴾ ﴿وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ﴾ وە بەڕاستی نەفرینی منت لەسەر بێ تا ڕۆژی
(پاداشت و تۆڵە) ﴿٧٨﴾ ﴿قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەی پەروەردگارم دەی مۆڵەتم
بدە (نەمرم) تا ڕۆژی (مردووان) زیندوو دەکرێنەوە ﴿٧٩﴾ ﴿قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ﴾ (خوا) فەرمووی
ئەی بەڕاستی تۆ لە مۆڵەت دراوانی ﴿٨٠﴾ ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ﴾ تا ڕۆژی کاتی دیاری کراو ﴿٨١﴾
﴿قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (شەیتان) ووتی ئەمجا سوێند بە عیززەتت هەر هەموویان گومڕا
دەکەم ﴿٨٢﴾ ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ﴾ ئەوانەیان نەبێ کە بەندەی پاک و هەڵبژاردەی تۆن ﴿٨٣﴾

﴿قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ﴾ (خوا) فەرمووی: من حەقم هەر حەقیش دەڵێم ﴿٨٤﴾ ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ
مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ بەڕاستی دۆزەخ پڕ دەکەم لە تۆ و ئەوانەی (لە ئادەمییان) شوێنت دەکەون بەتێکڕا ﴿٨٥﴾
﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ من هیچ کرێ و پاداشتێك لەسەر گەیاندنی
ئەم ئایینە لە ئێوە داواناکەم ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ﴾ و من لەو کەسانەش نیم کە درۆ هەڵبەستم و زۆر لە
خۆوم بکەم ﴿٨٦﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ﴾ ئەم (قورئانە) تەنها پەند و ئامۆژگارییە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٨٧﴾
﴿وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ﴾ بەڕاستی پاش ماوەیەك لە هەواڵی ئەو (قورئانە) دەزانن ﴿٨٨﴾

سورەتی ﴿الزُّمَر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتەخوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لە لایەن خوای باڵادەستی
کاربەجێ وە ﴿١﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ بێگومان ئێمە بەحەق و ڕاستی قورئانمان بۆ تۆ
هێناوەتە خوارەوە ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّينَ﴾ کەواتە خواپەرستە و بە تەنها هەر بۆ ئەو ملکەچ
بە ﴿٢﴾ ﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾ بێداربە ئایینی (گەردن کەچی) پاك و خاوێن هەر بۆ خوایە
﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە کەسانی جگە لەو (خوا) چەند پەرستراوێکیان بۆ خۆیان داناوە
﴿مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ﴾ (دەڵێن) تەنها لەبەر ئەوە دەیان پەرستین نزیکمان بکەنەوە بە
خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ بێگومان خوا بڕیار دەدات لە نێوانیاندا ﴿فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو
شتانەدا کە ئەوان تیایا جیاواز بوون ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونی
کەسێ ناکات کە درۆزنی زۆر بێ باوەڕە ﴿٣﴾ ﴿لَّوْ أَرَادَ اللَّهُ أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ ئەگەر خوا بیویستایە
منداڵێك بۆ خۆی بڕیار بدات ﴿لَّاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ ئەوە لەناو دروست کراوەکانی، کەسەی
دەیویستایە هەڵی دەبژارد ﴿سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ پاك و بێگەردە هەر ئەوە خوای تەنهای
زاڵ و بە دەسەلات ﴿٤﴾ ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ (خوا) ئاسمانەکان و زەوی بەحەق دروست
کردووە ﴿يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ﴾ شەو دەهێنێ بەسەر ڕۆژدا ﴿وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ﴾ و ڕۆژ دەهێنێ
بەسەر شەودا ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ و خۆر و مانگی ڕام هێناوە ﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾
هەریەکەیان (لەخولگەی خۆیدا) تا ئەو ماوەیەی بۆی دیاری کراوە دەگەڕێت ودەسوڕێتەوە
﴿أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ﴾ بێداربە هەر ئەو (خوا) زاڵی لێ بوردەیە ﴿٥﴾

﴿خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾ (خوا) ئێوەی لە تاکە کەسێك (ئادەم) دروست کردووە ﴿ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾
پاشان لەو (کەسە) هاوسەرەکەی (حەووای) بەدی هێناوە ﴿وَأَنزَلَ لَكُم مِّنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ﴾ وە بۆ
ئێوە هەشت جووتی (نێر و مێ) لە ئاژەڵ بەدی هێناوە ﴿يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ ئێوە دروست
دەکات لە ناو سکی دایکتاندا ﴿خَلْقًا مِّن بَعْدِ خَلْقٍ﴾ بە بەدی هێنانی یەك لە دوای یەك ﴿فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ﴾
لە ناو سێ تاریکی (ناو سك، منداڵدان، پەردەی کۆرپەلە)دا ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ﴾ ئا ئەوە
پەروەردگاری ئێوەیە کە دەسەڵات و پاشایی هەر موڵکی ئەوە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ﴾ هیچ
پەرستراوێکی ڕاست جگە لە زاتی ئەو نییە، کەواتە ئێوە چۆن لە ئایینی ڕاست لادەدرێن ﴿٦﴾
﴿إِن تَكْفُرُوا﴾ ئەگەر ئێوە بێ باوەڕبن ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنكُمْ﴾ ئەوە بێگومان خوا بێ نیازە لە ئێوە
﴿وَلَا يَرْضَىٰ لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ﴾ و ڕازی نییە بە بێ باوەڕی بۆ بەندەکانی ﴿وَإِن تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ وە ئەگەر
سوپاسی خوا بکەن (و گەردن کەچ بن) بەوە لێتان ڕازی دەبێت ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ هیچ
گوناهبارێك گوناهی کەسێکی تر هەڵناگرێت ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ﴾ پاشان گەڕانەوەتان
هەر بۆ لای پەروەردگارتانە ﴿فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوسا هەواڵتان دەداتێ بەوەی کە دەتان
کرد ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بە نهێنی دڵان ﴿٧﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ﴾
وە کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ بکەوێ ﴿دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ﴾ دەگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگاری
و هاواری لێ دەکات ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ﴾ پاشان ئەگەر لەلایەن خۆیەوە بەهرە و نیعمەتێکی دایە
﴿نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِن قَبْلُ﴾ ئەوەی لەبیر دەچێت کە لەپێشترا هاواری لە پەروەردگاری دەکرد
﴿وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَادًا﴾ وە هاوتایانی بۆ خوا دادەنێ ﴿لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بۆ ئەوەی (خەڵك) لە ڕێگای ئەو
گومڕا کات ﴿قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ بە هەڕەشەوە) بڵێ بە بێ باوەڕیەکەت کەمێك
لەزەت وەرگرە لە ژیان ﴿إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ﴾ چونکە بەڕاستی تۆ لە هاوەڵانی ئاگری دۆزەخی ﴿٨﴾
﴿أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ﴾ (ئەو بێ باوەڕە باشترە) یان کەسێك ملکەچ و خواپەرست بێت؟ ﴿آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا
وَقَائِمًا﴾ بە کاتەکانی شەودا بە سوژدەبردن و ڕاوەستان (لە شەو نوێژدا) ﴿يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ﴾
کە لە (سزای) دوا ڕۆژ دەترسێت و بە هیوای بەزەیی پەروەردگاریەتی ﴿قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئایا ئەوانەی دەزانن یەکسانن ﴿وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کە
نازانن ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ بەڕاستی تەنها خاوەنانی ژیری ئامۆژگاری وەردەگرن ﴿٩﴾ ﴿قُلْ يَا عِبَادِ
الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەو بەندانەم کە باوەڕیان هێناوە ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ لە (سزای)
پەروەردگارتان خۆ بپارێزن ﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ﴾ کەسانێ لەم دونیایەدا چاکەیان
کردووە، پاداشتی چاکیان بۆ هەیە ﴿وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ﴾ وە زەوی خوا فراوانە ﴿إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم
بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ بەڕاستی تەنها ئارامگران بێ حیساب و ژماردن پاداشتیان دەدرێتەوە ﴿١٠﴾

﴿قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من فەرمانم پێ دراوە ﴿أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ﴾
کە خوا بپەرستم بە دڵسۆزی بۆی ملکەچ بم ١١ ﴿وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە
کە یەکەم کەسی موسڵمانان (ی ئوممەتم) بم ١٢ ﴿قُلْ إِنِّي أَخَافُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی
من دەترسم ﴿إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ ئەگەر سەرپێچی پەروەردگارم بکەم ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە سزای ڕۆژێکی
گەورە (قیامەت) ١٣ ﴿قُلِ اللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي﴾ بڵێ من هەر خوا دەپەرستم بە پاکی و بە تەنیا هەر بۆ
ئەو ملکەچم ١٤ ﴿فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ﴾ (بە بێ باوەڕان بڵێ) ئێوەش جگە لە خوا چیتان ویست
بیپەرستن ﴿قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ﴾ بڵێ بێگومان زەرەرمەندان کەسانێکن ﴿خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ﴾
کە خۆیان و کەس و کاریان لەدەست داوە ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ﴾
ئاگادار بن، هەر ئەوە زەرەرمەندی ئاشکرا و دیارە ١٥ ﴿لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ﴾ بۆ ئەوان هەیە لە لای
سەریانەوە چەند تەبەقێ (وەك هەوری ڕەش) لە ئاگر ﴿وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ﴾ و لە ژێریشیانەوە چەند تەبەقێ
هەیە ﴿ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ﴾ ئەو (سزایە) خوا بەندەکانی خۆی پێ دەترسێنێ ﴿يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ﴾
ئەی بەندەکانم خۆتان بپارێزن (لە سزای من) ١٦ ﴿وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا﴾ وە کەسانێ کە
لە پەرستنی بت (و هەموو پەرستراوێکی تر) خۆیان پاراستووە ﴿وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ﴾ وە گەڕانەوە بۆ لای
خوا ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى فَبَشِّرْ عِبَادِ﴾ مژدەی گەورە تەنیا بۆ ئەوانەیە، کەواتە مژدە بدە بە بەندەکانم ١٧ ﴿الَّذِينَ
يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ﴾ ئەوانەی گوێ دەگرن بۆ قسە و گوفتار ﴿فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾ ئەمجا شوێنی چاکترینی
ئەو (قسانە) دەکەون ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ﴾ ئەوانە کەسانێکن خودا ڕێنموونی کردوون ﴿وَأُولَئِكَ
هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ هەر ئەوانەن خاوەنانی ژیری و هۆش ١٨ ﴿أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ﴾ جا ئایا
کەسێك بڵێی سزای بەسەردا چەسپابێت (بۆی بڕیاردرابێت) ﴿أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ﴾ دەی ئایا
تۆ (دەتوانی) کەسێ ڕزگار بکەیت کە لەناو ئاگری دۆزەخدایە؟ ١٩ ﴿لَكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ﴾ بەڵام
کەسانێ کە لە پەروەردگاریان ترساون و خۆیان (لە سزای) پاراستووە ﴿لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ﴾
(لە بەهەشتدا) بۆ ئەوانە کۆشك و تەلاری چەند نهۆم هەیە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووباری ئاو
بە ژێریاندا دەڕوات ﴿وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ﴾ (ئەمە) بەڵێنی خوایە و خواش بەڵێنی خۆی دەباتە
سەر ٢٠ ﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نابینی کە خوا ﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ لە ئاسمانەوە بارانی دەبارێنێ (بۆ سەر
زەوی) ﴿فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەمجا ئەو بارانە دەبات بە ناو زەویدا کانیاوەکانی لێ دەردێنێ ﴿ثُمَّ
يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ﴾ لە پاشان کشتوکاڵ و گژوگیا و گوڵی پێ دەڕوێنێ کە ڕەنگەکانیان جیاوازە
﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان دەبینیی وشك دەبێ و زەرد هەڵدەگەڕێ ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا﴾ دواتر
دەیکات بە پووشی ورد و خاش ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ بەڕاستی لەمەدا (کە باسکرا)
ئامۆژگاری و پەند هەیە بۆ ئەوانەی خاوەن ژیرین ٢١

﴿أَفَمَن شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ﴾ دەی ئایا کەسێ خوا سینەی گوشاد کردووە بۆ ئیسلام ﴿فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ
مِّن رَّبِّهِ﴾ و ئەو لەسەر ڕێبازی ڕووناکی پەروەردگاریەتی (وەک کەسێکە دڵی ڕەق بوو بێت
لەئاست ئیسلام) ﴿فَوَيْلٌ لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ اللَّهِ﴾ جا سزا و لە ناوچوون بۆ ئەوانەی دڵیان ڕەقە
لەئاست (قورئان و) یادی خوادا ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ئائەوانە لە گومڕاییەکی ئاشکرادان ﴿٢٢﴾
﴿اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ﴾ خوا جوانترین فەرمایشتی ناردوتە خوارەوە ﴿كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ﴾ قورئانێکە
(کەئایەتەکانی) لەیەکچووی دووپات کراوەن ﴿تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ﴾ ئەو کەسانەی
لەپەروەردگاریان دەترسن پێستیان تەزووی پیادێ (بە بیستنی قورئان) ﴿ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ
إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ پاشان پێستیان و دڵیان نەرم دەبێ بە یادی (قورئانی) خودا ﴿ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ﴾ ئەو (قورئانە)
ڕێنموونی خوایە ﴿يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ﴾ بەو (قورئانە) ڕێنموونی هەر کەسێ دەکات کە بیەوێ ﴿وَمَن
يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ هەر کەسێکیش خوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە ڕێنموونی کەرێک بۆ ئەو نییە ﴿٢٣﴾
﴿أَفَمَن يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ دەی ئایا کەسێک بەدەم وچاوی خۆی بپارێزێت لەسزای
سەختی ڕۆژی دوایی (وەک کەسێک وایە کەلەبەهەشت دابێت) ﴿وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ﴾ بەستەمکاران دەگوترێ
﴿ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ بچەژن سزای ئەو (کردەوانەی) لە دونیا دەتان کرد ﴿٢٤﴾ ﴿كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾
ئەوانەی پێش ئەمان (پێش قورەیشییەکان) بوون باوەڕیان نەهێنا بە پێغەمبەرەکانیان ﴿فَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ﴾
بەو هۆیەوە سزا(ی خوا) یان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لە لایەکەوە کە هەستیان پێ نەکرد
﴿٢٥﴾ ﴿فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ﴾ ئەمجا خوا پێی چەشتن ﴿الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ڕیسوایی لە ژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ
الْآخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە بێگومان سزای ڕۆژی دوایی گەورەتر ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئەوانە بزانن ﴿٢٦﴾
﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی لەم قورئانەدا هێناومانەتەوە بۆ خەڵکی ﴿مِن
كُلِّ مَثَلٍ﴾ هەموو جۆرە نموونەیەک ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ تا پەندو ئامۆژگاری وەرگرن ﴿٢٧﴾ ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا
غَيْرَ ذِي عِوَجٍ﴾ (ئەو قورئانە) قورئانێکی عەرەبی بە هیچ خواری و لاری پێوە نییە ﴿لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾
بۆ ئەوەی (لەسزا) خۆ بپارێزن و بە لە خواترسن ﴿٢٨﴾ ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَّجُلًا﴾ خوا نموونەی هێناوەتەوە
بە پیاوێکی (بەندە) ﴿فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ﴾ چەند کەسێکە ناکۆکن لەسەر ئەو (بەندە) ﴿وَرَجُلًا
سَلَمًا لِّرَجُلٍ﴾ وە پیاوێکیش کە تەنیا بەندەی پیاوێکە ﴿هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ ئایا ئەم دوو کەسە وەک یەکن
﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ هەموو سوپاس تەنها بۆ خوایە بەڵام زۆربەیان نازانن ﴿٢٩﴾ ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ
وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بەڕاستی تۆ دەمری و ئەوانیش دەمرن ﴿٣٠﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾
لەپاشان بێگومان ئێوە لە ڕۆژی دواییدا ﴿عِندَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ﴾ لای پەروەردگارتان داوا چی دەبن
دژی یەکتری ﴿٣١﴾

﴿فَمَنْ أَظْلَمُ﴾ ئەمجا کێ ستەمکارترە ﴿مِمَّن كَذَبَ عَلَى اللَّهِ﴾ لەو کەسەی کەدرۆ بەناوی خواوە دەکات ﴿وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ﴾ وە باوەڕی بەڕاستیی قورئان نی یە ﴿إِذْ جَاءَهُ﴾ کەبۆی هاتووە ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ﴾ ئایا لە دۆزەخدا جێگەیەک نی یە بۆ بێ باوەڕان ﴿٣٢﴾ ﴿وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ﴾ وە ئەو کەسەی قورئانی هێناوە (واتە پێغەمبەر ﷺ) ﴿وَصَدَّقَ بِهِ﴾ باوەڕیشی پێ یەتی ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾ هەر ئەوانن لەخواترسان و پارێزکاران ﴿٣٣﴾ ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ بۆیان هەیە (لەبەهەشتدا) ئەوەی بیانەوێت لای پەروەردگاریان ﴿ذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوەیە پاداشتی چاکەکاران ﴿٣٤﴾ ﴿لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ تاخوا لێیان بسڕێتەوە ﴿أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا﴾ خراپترین (کردەوەیەک) کە کردوویانە ﴿وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم﴾ وە پاداشتیان بداتەوە ﴿بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بە (پاداشتی) چاکترین ئەو کردەوانەی کردوویانە ﴿٣٥﴾ ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾ ئایا خوا بۆ بەندەی خۆی (پێغەمبەر ﷺ) بەس نی یە (کە پشتیوانی بێت)؟ ﴿وَيُخَوِّفُونَكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەو بێ باوەڕانە دەتترسێنن ﴿بِالَّذِينَ مِن دُونِهِ﴾ بەوانەی جگە لەخوان (واتە دەتترسێنن بەخواکانیان کە زیانت پێ دەگەیەنن) ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا گومڕای بکات ﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئیتر هیچ کەس ناتوانێت ببێت بە ڕێنموونیکەری و هیدایەتی بدات ﴿٣٦﴾ ﴿وَمَن يَهْدِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس کەخوا ڕێنموونی بکات ﴿فَمَا لَهُ مِن مُّضِلٍّ﴾ ئەوە هیچ گومڕاکەرێکی بۆ نی یە ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انتِقَامٍ﴾ ئایا خوا زاڵی باڵادەستی تۆڵەسێن نییە؟ ﴿٣٧﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم﴾ سوێند بەخوا ئەگەر پرسیاریان لێ بکەیت ﴿مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ کێ ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان دەڵێن خوا ﴿قُلْ أَفَرَأَيْتُم﴾ بڵێ: دەی پێم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ﴾ ئەوانەی دەیان پەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾ جگە لەخوا ﴿إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ﴾ ئەگەر خوا ویستی زیانێکم پێ بگەیەنێت ﴿هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ﴾ ئایا ئەو (پەرستراوانە) دەتوانن ئازارو زیانی ئەوم لێ لابەن؟ ﴿أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ﴾ یا ئەگەر ویستی نیعمەت و بەهرەیەکم پێ بدات ﴿هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ﴾ ئایا ئەوانە دەتوانن بەهرەو میهرەبانی ئەوم لێ بگرنەوە ﴿قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ﴾ بڵێ: من هەر خوام بەسە ﴿عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ خۆسپێران تەنها پشت بەو دەبەستن ﴿٣٨﴾ ﴿قُلْ يَا قَوْمِ﴾ بڵێ ئەی گەلەکەم ﴿اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ ئێوە لەسەر ڕێبازو شێوازی خۆتان کاربکەن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ منیش (لەسەر ڕێبازی خۆم) کاردەکەم ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ ئەمجا بەم زووانە دەزانن ﴿٣٩﴾ ﴿مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ﴾ کێ (لەم دونیایەدا) سزایەکی بۆ دێت کەڕیسوای دەکات ﴿وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ﴾ وە سزایەکی بێ بڕانەوەی بەسەردا دێ ﴿٤٠﴾

﴿إِنَّا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ بەڕاستی ئەم قورئانەمان بۆ سەر تۆ دابەزاندە خوارەوە ﴿لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ﴾ بۆ هەموو خەڵکی بەحەق و ڕاستی ﴿فَمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ جا هەر کەسێ هیدایەت وەرگرێت ﴿فَلِنَفْسِهِ﴾ ئەوە قازانجی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَن ضَلَّ﴾ هەر کەسێش لاڕێ و گومڕا بێت ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾ ئەوە بەڕاستی زیانی گومڕابوونەکەی هەر بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ﴾ وە ئەی پێغەمبەر ﷺ تۆ کارسپێرراو و چاودێر نیت بەسەریانەوە (تاکو وا هیدایەتیان بدەیت) ﴿٤١﴾ ﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ﴾ خوا گیانەکان دەکێشێ ﴿حِينَ مَوْتِهَا﴾ لەکاتی مردنیان دا ﴿وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ﴾ وە ئەوەی نەمردبێت ﴿فِي مَنَامِهَا﴾ لەکاتی خەوتنیدا ﴿فَيُمْسِكُ الَّتِي﴾ ئەمجا ئەو (گیانانە) ڕادەگرێ ﴿قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ﴾ بڕیاری مردنی داوە ﴿وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ﴾ وە ئەوانی تر بەرەڵا دەکات (کەدەبن زیندوو دەبن) ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تا ماوەیەکی دیاری کراو ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی لەمەدا چەندەها بەڵگە هەیە ﴿لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەو کەسانەی بیر دەکەنەوە ﴿٤٢﴾ ﴿أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ﴾ ئاخۆ جگە لەخوا تکاکارانێکیان بۆ خۆیان داناوە ﴿قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا﴾ بڵێ گەرچی ئەوانە ﴿لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا﴾ بەهیچ شتێکیان بەدەستە ﴿وَلَا يَعْقِلُونَ﴾ وە بەتێش دەگەن ﴿٤٣﴾ ﴿قُل لِّلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا﴾ بڵێ تکا هەمووی هەر بۆ خوایە ﴿لَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ موڵکی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ پاشان هەر بۆلای ئەو دەگەڕێنرێنەوە ﴿٤٤﴾ ﴿وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ﴾ وەکاتێک یادی خوا بکرێ بەتاک و تەنیا ﴿اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ﴾ تێکدەچێت و بێزار دەبی دڵی کەسانێ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ کەباوەڕیان نیە بەڕۆژی دوایی ﴿وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ﴾ کەچی کاتێک ناوی پەرستراوانی بێجگە لەخوا ببرێت ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ یەکسەر شاد و ڕووخۆش دەبن ﴿٤٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُمَّ﴾ بڵێ ئەی خوایە ﴿فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوی ﴿عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانای نهێنی و ئاشکراکان ﴿أَنتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ﴾ هەر تۆ دادوەری دەکەیت لەنێوان بەندەکانتدا ﴿فِي مَا كَانُوا فِيهِ﴾ لەوەی ئەوان تیایدا ﴿يَخْتَلِفُونَ﴾ جیاواز بوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بەڕاستی ئەگەر هی ئەو کەسانە بوایە ستەمیان کرد ﴿مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا﴾ هەموو ئەوەی لەسەر زەویدایە ﴿وَمِثْلَهُ مَعَهُ﴾ ئەوەندەی تریشی لەگەڵدا بێت ﴿لَافْتَدَوْا بِهِ﴾ لەبریتی خۆیان دا دەیاندا ﴿مِن سُوءِ الْعَذَابِ﴾ بۆ ڕزگاربوونیان لەسزای خراپی ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ ڕۆژی قیامەت ﴿وَبَدَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ﴾ وە لەلایەن خواوە بۆیان دەرکەوت ﴿مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ﴾ شتێ وا کەئەوان بیریان لێ نەکردەوەتەوە گومانیان بۆی نەچووە ﴿٤٧﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ وە بۆیان دەرکەوت چی خراپەیان کردووە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری
گرتن ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزای ئەوان گاڵتەیان پێ دەکرد (48) ﴿فَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ﴾
ئەمجا کاتێ ئادەمی زیانێکی لێ کەوت ﴿دَعَانَا﴾ هاوارمان بۆ دێنێ ﴿ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّنَّا﴾
لەپاشان هەر کاتێ بەهرە و نیعمەتێکمان پێدا ﴿قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ﴾ دەڵێ بەڕاستی ئەم بەهرە و نیعمەتەم
پێدراوە ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ بەهۆی لێزانی و زانستی خۆمەوە ﴿بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ﴾ (وا نی یە) بەڵکو ئەوە ئەزموون
و تاقی کردنەوەیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن (49) ﴿قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِن
قَبْلِهِمْ﴾ بێگومان ئەم قسەیە کەسانی پێش ئەمانیش کردیان ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم﴾ بەڵام هیچ سوودی پێ
نەگەیاندن ﴿مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەوەی ئەوان کردیان (50) ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ ئەمجا دوو
چاریان بوو (تۆڵەی) ئەو خراپەی کردبوویان ﴿وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ﴾ ئەو کەسانەیش ستەمیان کرد
(بێباوەڕانی مەککە) ﴿سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ لەمەو پاش دووچاری (تۆڵەی) کردەوە خراپەکانیان
دەبن ﴿وَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ﴾ وە ئەمانە (لەدەستی خوا) دەرباز نابن (51) ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ ئایا نەیانزانیوە
کە بێگومان خوا ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ ڕۆزی فراوان دەکات و دەیشیگرێتەوە لە هەر کەسێک
کە بیەوێت ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان لەوەدا بەڵگە و نیشانەی زۆر هەن بۆ ئەو کەسانەی
باوەڕ دێنن (52) ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەی بەندەکانم
ئەی ئەوانەی کە خۆتان زۆر گوناهبار کردووە ﴿لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ﴾ نائومێد مەبن لە میهرەبانی
و بەزەیی خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا﴾ چونکە بێگومان خوا لە هەموو گوناهەکان خۆش
دەبێت ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی هەر ئەوە لێبووردەی بەبەزەیی یە (53) ﴿وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ﴾
(بەو مەرجەی کە) بگەڕێنەوە بۆلای پەروەردگارتان ﴿وَأَسْلِمُوا لَهُ﴾ وە گەردن کەچی ئەو بن ﴿مِن
قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ﴾ بەر لەوەی سزاتان بۆ بێت ﴿ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ﴾ پاشان یارمەتی نادرێن (لەلایەن
هیچ کەسێکەوە) (54) ﴿وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم﴾ وە شوێن چاکترین شتێ بکەون کە نێردراوەتە
خوارەوە بۆتان ﴿مِّن رَّبِّكُم﴾ لە پەروەردگارتانەوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً﴾ بەر لەوەی
لەناکاودا سزاتان بۆ بێت ﴿وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ کە ئێوە هەر هەستی پێ نەکەن (55) ﴿أَن تَقُولَ نَفْسٌ﴾
نەک لەوەدا کەسێ بڵێ ﴿يَا حَسْرَتَىٰ عَلَىٰ مَا فَرَّطتُ﴾ ئەی مەخابن لەسەر ئەوەی کەمتەرخەمیم کرد
﴿فِي جَنبِ اللَّهِ﴾ لە کارکردن بەوەی خودا فەرمانی پێکردبوو ﴿وَإِن كُنتُ لَمِنَ السَّاخِرِينَ﴾ وە بەڕاستی من
لەو گاڵتەچیانە بووم (کە گاڵتەیان بە ئایەتەکەی دەکرد) (56)

﴿أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي﴾ یان بڵێت ئەگەر خوا ڕێنموویی بکردمایە ﴿لَكُنتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ ئەوە بێگومان
لەپارێزگاران و لەخواترسان دەبووم ﴿٥٧﴾ ﴿أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ﴾ یان کاتێک سزاکەی دەبینێت
بڵێت ﴿لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً﴾ خۆزگە جارێکی تر بگەڕامایەتەوە (بۆ دونیا) ﴿فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ ئەوسا
لەچاکەکاران دەبووم ﴿٥٨﴾ ﴿بَلَىٰ قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي﴾ (ڕاست ناکەیت) خۆ بێگومان بەڵگە و ئایەتەکانی منت
بۆ هات ﴿فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ﴾ بەڵام باوەڕت پێ نەهێنا و خۆت بە گەورەزانی ﴿وَكُنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾
وە تۆ لەبێ باوەڕان بوویت ﴿٥٩﴾ ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ لەڕۆژی دوایی دا ﴿تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ﴾ دەبینی
ئەوانەی درۆیان بۆ خوا هەڵدەبەست ﴿وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ﴾ ڕوویان ڕەشە ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ﴾
ئایا لە دۆزەخ دا شوێنێک نییە بۆ خۆبەگەورەزانان؟ ﴿٦٠﴾ ﴿وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا﴾ وە ئەو کەسانەی خۆیان
پاراست (لەکوفر و تاوان) خوا ڕزگاریان دەکات ﴿بِمَفَازَتِهِمْ﴾ چونکە ڕێگەی ڕزگاریان گرتبووەبەر
﴿لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ﴾ تووشی ناخۆشی نابن ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ وە خەم ناخۆن ﴿٦١﴾ ﴿اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ
شَيْءٍ﴾ خوا بەدیهێنەری هەموو شتێکە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾ وە هەر ئەویش پارێزەری هەموو
شتێکە ﴿٦٢﴾ ﴿لَّهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کلیلەکانی ئاسمانەکان و زەوی بەدەست خوایە ﴿وَالَّذِينَ
كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ وە ئەوانەی بەبەڵگە و نیشانەکانی خوا بێ باوەڕن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ هەر
ئەوانن زەرەرمەند ﴿٦٣﴾ ﴿قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِّي أَعْبُدُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: دەی ئایا ئێوە داوام
لێ دەکەن من بێجگە لەخوا شتێکی تر بپەرستم ﴿أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ﴾ ئەی نەفام و نەزانان ﴿٦٤﴾ ﴿وَلَقَدْ
أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ سوێند بەخوا نیگا کراوە بۆ تۆ ﴿وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ﴾ وە بۆ پێغەمبەرانی پێش تۆش
﴿لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ﴾ ئەگەر هاوبەش بۆ خوادابنێیت بەڕاستی کردەوەت هەڵدەوەشێتەوە
﴿وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ وە بێگومان لە زەرەرمەندان دەبیت ﴿٦٥﴾ ﴿بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ﴾ (وا مەکە) بەڵکو
تەنها خوا بپەرستە ﴿وَكُن مِّنَ الشَّاكِرِينَ﴾ و لە سوپاسگوزاران بە ﴿٦٦﴾ ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ (کافران)
خوایان نەناسیوە (بە گەورەیان نەزانی) بەو جۆرەی شایستێتی ﴿وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بە
ڕۆژی دوایی دا هەموو زەوی لە چنگی ئەودایە (بەدەست خوایە) ﴿وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ﴾ وە
ئاسمانەکانیش بەدەستی ڕاستی ئەو پێچراونەتەوە (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی سیفەتی دەستی ڕاست
بۆ خودا هاتووە ئێمە باوەڕمان پێیەتی، بەبێ هیچ لێکچواندن و لێکدانەوەیەک و شێوەکەی نازانین، تەنها
خودا دەیزانێت) ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاک و بڵندترە لەوەی کە دەیکەنە هاوبەشی ﴿٦٧﴾

﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ کاتێک فوو کرا بەکەڕەنادا (بەشەیپووردا) ﴿فَصَعِقَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَمَن فِي الْأَرْضِ﴾
بەکەر هەموو ئەوانەی لەئاسمانەکان و زەویدان دەمرن ﴿إِلَّا مَن شَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر کەسانێ خوا
بیەوێت (نەمرن) ﴿ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ﴾ پاشان جارێکی تر فوو دەکرێ بەکەڕەنادا ﴿فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ﴾
جا لەپڕ هەموو ڕاست دەبنەوە ﴿يَنظُرُونَ﴾ چاوەڕوان دەکەن ﴿٦٨﴾ ﴿وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا﴾
وە زەوی لەو ڕۆژەدا بەنووری پەروەردگاری ڕووناک دەبێتەوە ﴿وَوُضِعَ الْكِتَابُ﴾ نامەی کردەوە
لەبەردەمیان دادەنرێت ﴿وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ﴾ و پێغەمبەران و شاهیدی (سەر گەلەکان)
دەهێنرێن ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەهەق دادوەری دەکرێ ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان
ستەمیان لێ ناکرێ ﴿٦٩﴾ ﴿وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ﴾ وە (لەو ڕۆژەدا) هەموو کەسێک چی کردووە
بەتێروتەواوی پاداشت دەدرێتەوە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ﴾ وە خوا خۆشی ئاگادارە (بەپێی شایەت و نامەی
کردەوەکان) ﴿بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کەدەیکەن ﴿٧٠﴾ ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوجا ئەوانەی
بێبڕوا بوون ڕاپێچ دەکرێن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا﴾ بۆ دۆزەخ کۆمەڵ کۆمەڵ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا﴾
تاکاتێ دێنە (نزیکی) دۆزەخ ﴿فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾
وە دەرگاوانەکانی دۆزەخ (بەلۆمەکردنیانەوە) پێیان دەڵێن ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ﴾ ئایا پێغەمبەرانێ
لەخۆتان بۆ نەهات ﴿يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ﴾ کەئایەتەکانی پەروەردگارتان بەسەردا بخوێنەوە
﴿وَيُنذِرُونَكُمْ﴾ وە بتانترسێنن ﴿لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ لەگەیشتنتان بەم ڕۆژە ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ دەڵێن بەڵێ
(هاتن ئاگاداریان کردین) ﴿وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ﴾ بەڵام بڕیاری سزا دراوە ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾
بەسەر (ئێمەی) بێباوەڕاندا ﴿٧١﴾ ﴿قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ﴾ پێیان دەوترێ لەدەرگاکانی دۆزەخەوە
بچنەژوورەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی لەوێدا بمێننەوە ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چ خراپە
جێگەو مەنزڵگای خۆبەزلزانان ﴿٧٢﴾ ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا﴾ وە کەسانێ (کە خواناس
بوون) و لەپەروەردگاریان دەترسان پۆل پۆل دەبرێن بۆ بەهەشت ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوهَا﴾ تاکاتێ دێنە
(نزیکی) بەهەشت ﴿وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ و دەرگاکانی دەکرێنەوە ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ وە دەرگەوانەکانی
بەوان دەڵێن ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾ سەلامتان لێ بێت ﴿طِبْتُمْ﴾ ئێوە پاک و خاوێن بوون (لەتاوان لەدونیادا)
﴿فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ﴾ کەواتە بڕۆنە ناو بەهەشت بەهەمیشەیی ﴿٧٣﴾ ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي﴾
(ئەوانیش) دەڵێن سوپاس بۆ ئەو خوایەی ﴿صَدَقَنَا وَعْدَهُ﴾ هەر بەڵێنێکی بەئێمەدا ڕاست بوو
﴿وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ﴾ وە زەوی (بەهەشتی) بەمیرات پێ داین ﴿نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ﴾ لەهەر
شوێنێکی بەهەشتدا بمانەوێت نیشتەجێ دەبین ﴿فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ﴾ ئای چەند چاکە پاداشتی
چاکەکاران ﴿٧٤﴾

﴿وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ﴾ وە فریشتەکان دەبینی ﴿حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ﴾ چوار دەوری عەرشیان داوە ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ تەسبیحات دەکەن بەستایشی پەروەردگاریان ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ﴾ وە لەنێوانیاندا بەحەق دادوەری کرا ﴿وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ وە (لەکۆتایی دا) ئەووترێت هەموو سوپاس هەر بۆ خوایە ﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ کەپەروەردگاری جیهانیانە (٧٥)

سورەتی ﴿غَافِرٍ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوەو خوا بەواتای ئەم پیتانە زاناترە، سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة) بکە دەربارەی واتاکەیان (١) ﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە هێنراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ لەلایەن خوای بالادەستی داناوە (٢) ﴿غَافِرِ الذَّنْبِ﴾ لێبوردەی تاوان و ﴿وَقَابِلِ التَّوْبِ﴾ وەرگری تۆبەی (گوناهباران وتۆبەکارانە) ﴿شَدِيدِ الْعِقَابِ﴾ (ئەو خودایە) تۆڵەی سەختیشە ﴿ذِي الطَّوْلِ﴾ وەخاوەن فەزڵ و بەهرە و چاکەیە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ بێجگە لەو هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نی یە ﴿إِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەی هەمووان هەر بۆلای ئەوە (٣) ﴿مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ دەمە قاڵێ وکێشەکێش ناکات لەنیشانەکانی خوادا ﴿إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێباوەڕ نەبێت ﴿فَلَا يَغْرُرْكَ﴾ کەوا بوو فریوت نەدات ﴿تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ﴾ هاتوچۆ و گەڕانیان بەووڵاتاندا (بۆ بازرگانی وسامان دەس خستن) (٤) ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ﴾ پێش ئەوان گەلی نوح باوەڕیان نەهێنا (بەنوح) ﴿وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وەدەستەو تاقمەکانی دوای ئەوانیش (باوەڕیان نەهێنا) ﴿وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ﴾ وە هەموو گەلێك ویستوویەتی (بڕیاری کردووە) ﴿بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ﴾ کە پێغەمبەرەکەیان بکوژن (یا بیگرن و ئازاری بدەن) ﴿وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ﴾ وەدەمەقاڵێیان (لەگەڵ)دەکرد بەباتڵەوە ﴿لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ﴾ بۆ ئەوەی ڕاستی پێ لابەرن و بەپووچی ﴿فَأَخَذْتُهُمْ﴾ ئینجا (قار وتووڕەیی) من گرتنی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ﴾ جا چۆن بوو تۆڵەسەندنی من لەوان (٥) ﴿وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ وە ئاوەهە جۆرە بڕیاری پەروەردگارت بەدی هات ﴿عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لەسەر ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ کەبێگومان ئەوان دۆزەخین (٦) ﴿الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ﴾ ئەو فریشتانەی هەڵگری عەرشن و ﴿وَمَنْ حَوْلَهُ﴾ ئەوانەش بەدەوری دان ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ بەستایشی پەروەردگاریان تەسبیحات دەکەن ﴿وَيُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ وە باوەڕیان بەو هەیە ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە داوای لێبوردن دەکەن بۆ ئەوانەی ئیماندارن ﴿رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا﴾ (دەڵێن) ئەی پەروەردگارمان میهرەبانی و زانیاریت هەموو شتێکی گرتۆتەوە ﴿فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا﴾ دەی خۆش بە لەوانەی تۆبەیان کردووە ﴿وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ﴾ و شوێنی ڕێگای تۆ کەوتوون ﴿وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ وە بیانپارێزە لەسزای دۆزەخ (٧)

﴿رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ ئەی پەروەردگارمان بیانبەرە بەهەشتێکی هەمیشەیی ﴿الَّتِي وَعَدتَّهُمْ﴾
کە بەڵێنت پێ دابوون ﴿وَمَن صَلَحَ﴾ ئەو کەسانەش چاکەکار بوون ﴿مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾
لە باوباپیران و هاوسەران و ڕۆڵەکانیان (نەوەکانیان) ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ بەڕاستی هەر تۆ
زاڵی کار دروستی ﴿٨﴾ ﴿وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ﴾ وە بیانپارێزە لە (تۆڵەی) تاوانەکان ﴿وَمَن تَقِ السَّيِّئَاتِ
يَوْمَئِذٍ﴾ چونکە هەر کەسێک لە (تۆڵەی) خراپەو تاوان بپارێزی لەو ڕۆژەدا ﴿فَقَدْ رَحِمْتَهُ﴾ ئەوە
بێگومان ڕەحمەت پێ کردووە ﴿وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ وە هەر ئەوەیە سەرکەوتنی زۆر گەورە
﴿٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ﴾ بەڕاستی کەسانێ بێ باوەڕ بوون (لەپاشەڕۆژدا) بانگ دەکرێن
﴿لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِن مَّقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ کە بەڕاستی تووڕەیی و خەشمی خوا (لەدونیادا) گەورەتر بوو
لە ڕق و تووڕەییتان لەخۆتان (لەقیامەتدا) ﴿إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ﴾ کاتێک بانگ دەکران بۆ
باوەڕ هێنان بەڵام باوەڕتان نەدەهێنا ﴿١٠﴾ ﴿قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ﴾ دەڵێن ئەی پەروەردگارمان تۆ دوو
جارت مراندووتین ﴿وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ﴾ وە دوو جاریش ژیانت بەبەردا کردووین ﴿فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا﴾
جا دانمان نا بە تاوانەکانمان دا ﴿فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەی ئایا ڕێگەیەک هەیە بۆ دەرباز بوون
﴿١١﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ﴾ ئەم سزایەتان لەبەر ئەوەیە کە بەڕاستی هەرکاتێ
خوا بەتاک و تەنیایی بپەرسترایە ئێوە بێ باوەڕ دەبوون ﴿وَإِن يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا﴾ وە ئەگەر هاوبەشی بۆ
دابنرایە باوەڕتان دەهێنا (بەو هاوبەش دانانە) ﴿فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ﴾ بڕیاردان هەر بۆ خوای
بڵندو بەرزو گەورەیە ﴿١٢﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ ئەو زاتێکە نیشانەکانی خۆیتان پیشان دەدات
﴿وَيُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ رِزْقًا﴾ وە لەئاسمانەوە ڕزق و ڕۆزیتان بۆ دەبارێنێتە خوارەوە ﴿وَمَا يَتَذَكَّرُ﴾
کەس بیر ناکاتەوە (پەند وەرناگرێ) ﴿إِلَّا مَن يُنِيبُ﴾ مەگەر کەسێک ڕوو لەخوا بێ ﴿١٣﴾ ﴿فَادْعُوا
اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ کەواتە لەخوا بپاڕێنەوە بەپاکی و دڵسۆزی و بۆی گەردن کەچ بن
﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ هەرچەندە بێ باوەڕانیش پێیان ناخۆش بێ ﴿١٤﴾ ﴿رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ﴾
(خوا) پلەو پایە زۆر بەرزی خاوەن عەرشی مەزنە ﴿يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ﴾ بەفەرمانی خۆی وەحی
دەنێری ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ بۆ هەر کەسێ لەبەندەکان کە بیەوێ ﴿لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ﴾ تا (خەڵک)
بترسێنێ لە ڕۆژی بەیەکتر گەیشتن ﴿١٥﴾ ﴿يَوْمَ هُم بَارِزُونَ﴾ ڕۆژێ کە هەموو (لە گۆڕەکانیان دێنە دەرێ)
ئاشکرا دەبن ﴿لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێکیان لە خوا پەنهان نابێت ﴿لِّمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ﴾ (خوا
دەفەرموێ) ئەمڕۆ پاشایەتی و دەسەڵات بۆ کێیە (وەڵام نادرێتەوە) ﴿لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ (خۆی
وەڵام دەداتەوە و دەفەرموێت) هەر بۆ خوای تاک و تەنهایە کە بەسەر هەموو شتێ زاڵە ﴿١٦﴾

﴿الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ﴾ ئەمڕۆ هەموو کەس پاداشت یان سزا دەدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بە گوێرەی
ئەوەی کردوویەتی ﴿لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ﴾ ئەمڕۆ ستەم کردن نی یە (لە کەس) ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ بەڕاستی
لێپرسینەوەی خوا بەپەلەو خێرایە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) ئەوان لەڕۆژە
نزیکەکە (قیامەت) بترسێنە ﴿إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ﴾ لەو کاتەی دڵەکان (لەترسا) گەشتوونەتە گەروو
﴿كَاظِمِينَ﴾ هەموو پڕی ئەخۆنەوە ﴿مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ﴾ ستەمکاران هیچ دۆستێکیان نییە ﴿وَلَا
شَفِيعٍ يُطَاعُ﴾ وە نە تکاکارێک بە گوێی بکرێت ﴿١٨﴾ ﴿يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ﴾ (خوا) دەزانێ بەخیانەتی چاوان
و ﴿وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ﴾ هەرچی دڵان دەیشارنەوە ﴿١٩﴾ ﴿وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ﴾ وە خوا بەهەق و ڕاستی دادوەری
دەکات ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ﴾ بەڵام ئەوانەی جگە لەخوا هاواریان لێ دەکەن (دەیپەرستن)
﴿لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ﴾ ناتوانن بڕیاری هیچ شتێک بدەن ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر خوا
بیسەری بینایە ﴿٢٠﴾ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئایا بەزەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا﴾ تا ببینن (بزانن)
﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی ئەوانەی کە پێش ئەمان بوون چۆن بوو ﴿كَانُوا
هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ ئەوانە لەمان بەهێزتر بوون ﴿وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ وە شوێنەواریان لەزەویدا
زیاتر بوو ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ﴾ بەڵام خوا بەهۆی تاوانەکانیانەوە گرتنی و تۆڵەی لێ سەندن
﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِن وَاقٍ﴾ وە کەس پارێزەریان نەبوو لە (سزای) خوا ﴿٢١﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَت﴾ ئەمە
لەبەر ئەوە بوو کە بێگومان ئەوان ﴿تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم﴾ پێغەمبەرەکانیان بۆ دەهات ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بەبەڵگە
ئاشکراکانەوە ﴿فَكَفَرُوا﴾ کەچی باوەڕیان نەهێنا ﴿فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ﴾ ئەمجا خوا ئەوانی گرتن و سزای
دان ﴿إِنَّهُ قَوِيٌّ﴾ بەڕاستی خوا بەهێزی ﴿شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ تۆڵەسێنی بەتینە ﴿٢٢﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ
بِآيَاتِنَا﴾ سوێند بەخوا بێگومان موسامان نارد بەچەند موعجیزە ﴿وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ و بەڵگەی
ڕوونەوە (بەتەوراتەوە) ﴿٢٣﴾ ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ﴾ بۆ لای فیرعەون و هامان و قاروون
﴿فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ﴾ هەموو ووتیان جادووگەرێکی درۆزنە ﴿٢٤﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَهُم بِالْحَقِّ مِنْ عِندِنَا﴾
ئەمجا کاتێ موسا (ئایینی) ڕاستی لەلایەن ئێمەوە بۆ هێنان ﴿قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾
وتیان کوڕانی ئەوانەی لەگەڵ ئەو (موسا) باوەڕیان هێناوە بکوژن ﴿وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ﴾
وە ژنەکانیان بەزیندوویی بهێڵنەوە (بۆ کارەکەری) ﴿وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ بەڵام فێڵی
بێ باوەڕان هەر مایەی سەر لێ شێوانە (هەرگیز سەرناگرێت) ﴿٢٥﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي﴾ وە فیرعەون ووتی لێم گەڕێن ﴿أَقْتُلْ مُوسَىٰ﴾ با موسا بکوژم ﴿وَلْيَدْعُ رَبَّهُ﴾ ئەوسا
با هانا بۆ پەروەردگاری بەرێ (با ڕزگاری بکات) ﴿إِنِّي أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ﴾ بەڕاستی من دەترسم
کە ئاینەکەتان بگۆڕێت ﴿أَوْ أَن يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ﴾ یان لەزەویدا ئاژاوە و خراپەکاری بنێتەوە ﴿٢٦﴾
﴿وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ﴾ وە موسا ووتی بەڕاستی من پەنا دەگرم ﴿بِرَبِّي وَرَبِّكُم﴾ بە پەروەردگاری خۆم
و پەروەردگاری ئێوەش ﴿مِّن كُلِّ مُتَكَبِّرٍ﴾ لە هەموو خۆبەزل زانێک ﴿لَّا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ﴾ کە باوەڕی
بە ڕۆژی لێپرسینەوە نی یە ﴿٢٧﴾ ﴿وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ﴾ وە پیاوێکی باوەڕدار ووتی ﴿مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾
لە کەس و کاری فیرعەون بوو ﴿يَكْتُمُ إِيمَانَهُ﴾ کە باوەڕەکەی شاردبووەوە ﴿أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا﴾ ئایا
(چۆن) پیاوێک دەکوژن؟ ﴿أَن يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ﴾ لەسەر ئەوەی دەڵێ خوا پەروەردگارمە ﴿وَقَدْ
جَاءَكُم بِالْبَيِّنَاتِ مِن رَّبِّكُمْ﴾ کە بەڕاستی چەند بەڵگە و موعجیزەی ڕوونی لە پەروەردگارتانەوە
بۆ هێناون ﴿وَإِن يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ﴾ خۆ ئەگەر درۆزن بێ (کە دەڵێ پێغەمبەرم) ئەوە (تاوانی)
درۆکەی بەئەستۆی خۆیەتی ﴿وَإِن يَكُ صَادِقًا﴾ خۆ ئەگەر ڕاستگۆ بێ ﴿يُصِبْكُم بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ﴾
هەندێ لەو (سزایەی) بەڵێنی پێ داوون تووشتان دەبێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ﴾ بێگومان
خوا ڕێنموویی کەسێ ناکات کە زیادەڕۆ و درۆزن بێت ﴿٢٨﴾ ﴿يَا قَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ﴾ (موسا ووتی)
ئەی گەلەکەم فەرمانڕەوایی ئەمڕۆ هی ئێوەیە ﴿ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ و بەدەسەڵات و زاڵن لەسەر
زەویدا ﴿فَمَن يَنصُرُنَا مِن بَأْسِ اللَّهِ إِن جَاءَنَا﴾ دەی کێ یارمەتیمان دەدات ئەگەر سزای خوامان بۆ بێت
﴿قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ﴾ فیرعەون ووتی چی خۆم بەچاکی دەبینم هەر ئەوەتان پیشان دەدەم
﴿وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ﴾ وە تەنیا بۆ ڕێگای ڕاست ڕێنموویتان دەکەم ﴿٢٩﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ﴾ وە
ئەو (پیاوەی) باوەڕی هێنا بوو ووتی ئەی گەلەکەم ﴿إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُم﴾ بەڕاستی من لەوە دەترسم
بەسەرتان بێ ﴿مِّثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ﴾ وێنەی (سزای) ئەو ڕۆژەی بەسەر کۆمەڵان و گەلانی پێشوو هات
﴿٣٠﴾ ﴿مِثْلَ دَأْبِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەک ئەو (سزایەی) هات بەسەر گەلی نووح و عاد و سەموود و
﴿وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ ئەوانەش لەدوای ئەوان بوون ﴿وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ﴾ وە خوا زوڵم و ستەمی ناوێ
بۆ بەندەکانی ﴿٣١﴾ ﴿وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ﴾ وە ئەی گەلەکەم بەڕاستی من ترسی ڕۆژی هاوار و
بانگ لەیەکتری کردنم هەیە لێتان (ئەو ڕۆژەی کە هەموو کەس هاوار و داوای یارمەتی لەیەکتری
دەکەن) ﴿٣٢﴾ ﴿يَوْمَ تُوَلُّونَ مُدْبِرِينَ﴾ ئەو ڕۆژەی پشت هەڵدەکەن و هەڵدێن ﴿مَا لَكُم مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾
هیچ پەناگەیەک بۆ ئێوە نی یە لە (سزای) خوا ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەسێ خوا گومڕای بکات
﴿فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێنموویی کەرێکی بۆ نی یە ﴿٣٣﴾

﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان پێشتر یوسف پێغەمبەرتان بۆ هات
بەبەڵگە ڕوونەکانەوە ﴿فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ﴾ کەچی ئێوە هەر لە گوماندا بوون ﴿مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ﴾
لەو بەڵگانەی بۆی هێنابوون ﴿حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ﴾ تا کاتێ (یوسف) وەفاتی کرد ﴿قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ
مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا﴾ ووتتان ئیتر دوای ئەو خوا هیچ پێغەمبەرێکی تر نانێرێ ﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ﴾
ئا بەو جۆرە خوا گومڕای دەکات ﴿مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ﴾ ئەو کەسەی زیادە ڕۆی دوو دڵە ﴿٣٤﴾
﴿الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی دەربارەی نیشانەکانی خوادەمەقاڵێ دەکەن ﴿بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ﴾
بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێ ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ﴾ (ئەو دەمەقاڵێیە) هۆی تووڕەیی بە لای خوای
گەورە ﴿وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ وەلای ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ﴾ ئا بەو جۆرە خوا مۆر دەنێ
﴿عَلَىٰ كُلِّ قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾ بەسەر دڵی هەموو خۆبەزل زانێکی زۆرداردا ﴿٣٥﴾ ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانُ﴾
فیرعەون ووتی ئەی هامان ﴿ابْنِ لِي صَرْحًا﴾ کۆشکێکی بەرزم بۆ دروست بکە ﴿لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ﴾
بەڵکو بگەمە ئەو ڕێگایانە ﴿٣٦﴾ ﴿أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ﴾ کە ڕێگاکانی (بەرز بوونەوەن بۆ) ئاسمانەکان
﴿فَأَطَّلِعَ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ﴾ بۆ ئەوەی (لەوێوە) سەیری خواکەی مووسا بکەم ﴿وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا﴾ وە
بەڕاستی من وا گومان دەبەم ئەو (مووسا) درۆزنە ﴿وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ﴾ ئا بەو جۆرە ڕازێنرایەوە
بۆ فیرعەون ﴿سُوءُ عَمَلِهِ﴾ کردەوەی خراپی ﴿وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ﴾ وە (بەهۆیەوە) ڕێگری کرا
لە ڕێگای ڕاست ﴿وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ﴾ وە هەر فێڵ و پلانێکی فیرعەون هەبوو بەفیڕۆ چوو
﴿٣٧﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِي آمَنَ﴾ وە ئەو (پیاوەی) باوەڕی (بە مووسا) هێنا بوو ووتی ﴿يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ﴾ ئەی
گەلەکەم شوێنی من بکەون ﴿أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ﴾ ڕێگای ڕاستتان پیشان دەدەم ﴿٣٨﴾ ﴿يَا قَوْمِ
إِنَّمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ﴾ ئەی گەلەکەم بەڕاستی ژیانی ئەم دونیایە ڕابواردنێکی کەمە ﴿وَإِنَّ
الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ﴾ وە بەڕاستی هەر پاشەڕۆژ جێی حەسانەوەی هەمیشەیی یە ﴿٣٩﴾ ﴿مَنْ عَمِلَ
سَيِّئَةً﴾ هەر کەسێک کاری خراپەی کردبێ ﴿فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا﴾ هەر بەئەندازەی خراپەکەی
سزا دەدرێ ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا﴾ هەر کەسیش چاکەی کردبێت ﴿مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ ئافرەت
بێت یان پیاو (بەو مەرجەی) باوەڕدار بێت ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ ئا ئەوانە دەچنە بەهەشتەوە
﴿يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ لەوێدا بەبێ ژمارە وحیساب ڕزق و رۆزیان پێ دەدرێت ﴿٤٠﴾

﴿وَيَا قَوْمِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجَاةِ﴾ وە ئەی گەلەکەم ئەوەچی یە من بانگتان دەکەم بۆ ڕزگاربوون
﴿وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ﴾ کەچی ئێوە من بانگ دەکەن بۆ ئاگری دۆزەخ ﴿٤١﴾ ﴿تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ﴾ بانگم
دەکەن بۆ ئەوەی بێ باوەڕبم بەخوا ﴿وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ﴾ وە شتێ بکەمە هاوبەشی خوا کەهیچ
زانیاری پێکم لێی نیە ﴿وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ﴾ لەکاتێکدا من بانگتان دەکەم بۆلای خوای
بەدەسەلاتی لێبوردە ﴿٤٢﴾ ﴿لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ﴾ ڕاستە و گومانی تێدانیە ئەوەی ئێوە منی بۆ بانگ
دەکەن ﴿لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ﴾ شیاوی بانگ کردن نیە نە لە دونیا و نە لە دوا ڕۆژدا
﴿وَأَنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ﴾ وە بەڕاستی گەڕانەوەمان هەر بۆلای خوایە ﴿وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ﴾
و بێگومان زیادەڕەوان هاوەڵانی ئاگری دۆزەخن ﴿٤٣﴾ ﴿فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ﴾ جا لەمەودوا
ئەوەی من پێتان دەڵێم بیرتان دەکەوێتەوە ﴿وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ﴾ وە من کاری خۆم بەخوا دەسپێرم
﴿إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ بەڕاستی خوا بینایە بەبەندەکانی ﴿٤٤﴾ ﴿فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا﴾ جا خوا ئەو
(پیاوە ئیماندارە) ی پاراست لەزیانی ئەو فڕو فێڵانەی دەیان کرد ﴿وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ﴾
وە سزای سەخت هات و داروودەستەی فیرعەونی گرتەوە ﴿٤٥﴾ ﴿النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا﴾
بەیانیان و ئێواران (فیرعەون وداروودەستەکەی) دەخرێنە دیاری ئاگری دۆزەخ ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ
السَّاعَةُ﴾ ڕۆژێکیش قیامەت هەڵدەستێت ﴿أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ﴾ (فەرمان دەدرێ)
داروودەستەی فیرعەون بخەنە سەختترین سزاوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي النَّارِ﴾ وەکاتێک
(دۆزەخیەکان) لەسەر ئاگرەکەدا دەمە قاڵێ دەکەن ﴿فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ لاوازەکان
بەوانەی خۆ بەزل زان بوون دەڵێن ﴿إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا﴾ بەڕاستی ئێمە شوێن کەوتووی ئێوە بووین
﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا﴾ دەی ئایا ئێوە لەجیاتی ئێمە لەئەستۆ دەگرن ﴿نَصِيبًا مِنَ النَّارِ﴾ بەشێک لەم
ئاگرە ﴿٤٧﴾ ﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئەوانەی خۆ بەزل زان و زۆردار بوون دەڵێن ﴿إِنَّا كُلٌّ فِيهَا﴾
بەڕاستی هەموومان لەئاگرداین ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ﴾ بێگومان خوا لەنێوان بەندەکانیدا
دادوەری کردوو (وحوکمی تەواو بوو) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ﴾ وە ئەوانەی
لەئاگری دۆزەخدان بەدەرگاوانەکانی دۆزەخ دەڵێن ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ﴾ داوا لەپەروەردگارتان بکەن
﴿يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ﴾ تەنها یەک ڕۆژ سزامان لەسەر سووک بکات ﴿٤٩﴾

﴿قَالُوٓا﴾ دەڵێن ﴿أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُم﴾ ئایا پێغەمبەرەکان نەهاتن بۆ لاتان؟ ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بەچەندین
بەڵگەی ڕوون وئاشکراوە؟ ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ دەڵێن بەڵێ (هێنابوویان) ﴿قَالُوا فَادْعُوا﴾ پێیان دەڵێن دەی خۆتان
بپاڕێنەوە ﴿وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ بێگومان پاڕانەوەی بێ باوەڕان ون دەبێ و بێ سوودە ﴿٥٠﴾
﴿إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانمان و ئەوانەی باوەڕیان هێناوە سەرکەوتوو
دەکەین ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ﴾ وە لەو ڕۆژەی (قیامەت) کە
شایەتەکان هەڵدەستنەوە ﴿٥١﴾ ﴿يَوْمَ لَا يَنفَعُ الظَّالِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ﴾ ڕۆژێکە بیانوو و پاکانە کردنی بێ باوەڕان
هیچ سوودیان پێ ناگەیەنێت ﴿وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ هەموویان نەفرەتیان لێ کراوە و خراپترین
جێگایان هەیە ﴿٥٢﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە تەوراتمان دا بەموسا
﴿وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ﴾ وە بەنەوەکانی ئیسرائیلمان کردە میرات گری تەورات ﴿٥٣﴾ ﴿هُدًى
وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ (کەهەوی) ڕێنموویی و پەند و بیرخەرەوەیە بۆ خاوەن ژیری یەکان ﴿٥٤﴾
﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ ئەمجا (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆگرە بێگومان بەڵێنی خوا هەقەو دێتە
دی ﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ﴾ وە داوای لێبوردنی گوناهت بکە ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ وەتەسبیحات بکە
بەستایشی پەروەردگارت ﴿بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ﴾ ئێواران و بەیانیاندا ﴿٥٥﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ﴾
بەڕاستی ئەو کەسانەی دەمەقاڵێ و کێشە دەکەن ﴿فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ دەربارەی نیشانەکانی خودا ﴿بِغَيْرِ
سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ﴾ بەبێ ئەوەی بەڵگەیەکیان بۆ هاتبێت ﴿إِن فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ﴾ هیچ لە دڵیاندا
نی یە جگە لەخۆبەزل زانی نەبێت ﴿مَّا هُم بِبَالِغِيهِ﴾ هەرگیز ئەوان بە (مەبەستیان) ناگەن ﴿فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ﴾ کەواتە پەنا بەخوا بگرە ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ بەڕاستی هەر ئەو بیسەری بینایە ﴿٥٦﴾
﴿لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ﴾ بەڕاستی بەدی هێنانی ئاسمانەکان و زەوی گەورەترە ﴿مِنْ
خَلْقِ النَّاسِ﴾ لەبەدی هێنانی خەڵکی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردووم
ئەمە نازانن ﴿٥٧﴾ ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ وە نابینا و بینا یەکسان نین ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ﴾ وە کەسانی باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿وَلَا الْمُسِيءُ﴾ لەگەڵ
بەدکاران وەک یەک نین ﴿قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم (لەخەڵکی) بیر دەکەنەوە ﴿٥٨﴾

﴿إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ﴾ بەڕاستی ڕۆژی دوایی دێت ﴿لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ هیچ گومانی تێدا نی یە ﴿وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڵام زۆربەی خەڵکی باوەڕ ناکەن ﴿٥٩﴾ ﴿وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي﴾ وە
پەروەردگارتان فەرموویەتی لێم بپاڕێنەوە ﴿أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ وەڵامتان دەدەمەوە ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ
عَنْ عِبَادَتِي﴾ بەڕاستی ئەوانەی خۆ بە گەورە دەزانن لە پەرستن ﴿سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ بێگومان
بەسەرشۆڕی دەچنە دۆزەخەوە ﴿٦٠﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ﴾ خوا ئەو زاتەیە شەوی داناوە بۆ ئێوە
﴿لِتَسْكُنُوا فِيهِ﴾ ئاشارامی تێدا بگرن ﴿وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ وە ڕۆژیشی ڕووناك كردوەتەوە (بۆ ژیان پەیدا
كردن) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ﴾ بەڕاستی خوا خاوەن چاكە و میهرەبانی یە بەسەر خەڵكەوە
﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ بەڵام زۆربەی ئادەمی سوپاس گوزار نین ﴿٦١﴾ ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾
ئەمەیە خوای پەروەردگاری ئێوە ﴿خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ دروستكەر و دەهێنەری هەموو شتێكە
﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێكی بەهەق و ڕاست نیە جگە لە ئەو ﴿فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ﴾ دەی كەواتە
چۆن لادەدرێن لە ڕاستی ﴿٦٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ يُؤْفَكُ﴾ ئا بەم جۆرە لادەدرێن ﴿الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾
ئەوانەی كە دانیان نەنا بە بەڵگە و نیشانەكانی خوادا ﴿٦٣﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا﴾ خوا زاتێكە
كەزەوی بۆ كردوونە نیشتەجێ (ونارامگا) ﴿وَالسَّمَاءَ بِنَاءً﴾ وە ئاسمانیشی بۆ كردوون بەسەربان
﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ و بەجوانترین شێوە ئێوەی دروست كردووە ﴿وَرَزَقَكُمْ مِنَ
الطَّيِّبَاتِ﴾ لەو شتانەیش كە حەڵاڵ و پاكن ڕۆزی داوون ﴿ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ ئەمەیە خوای
پەروەردگاری ئێوە ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ بەرزی و پیرۆزی بۆ خوای پەروەردگاری
جیهانیان ﴿٦٤﴾ ﴿هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هەر زیندووە و هیچ پەرستراوێكی بەهەق و ڕاست نیە جگە
لە ئەو ﴿فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ كەواتە خوا بپەرستن بە دڵسۆزی و تەنها بۆ ئەو ملكەچ بن
﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ سوپاس و ستایش بۆ خوای پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٥﴾ ﴿قُلْ إِنِّي
نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بەڕاستی من ڕێگری كراوم لە پەرستنی ﴿الَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ ئەوانەی ئێوە دەیان پەرستن جگە لە خوا ﴿لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي﴾ دوای ئەوەی بەڵگەی
ڕوونم بۆ هاتووە لە پەروەردگارمەوە ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ﴾ وە فەرمانم پێ كراوە كە گەردن كەچ بم
﴿لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ بۆ پەروەردگاری جیهانیان ﴿٦٦﴾

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ﴾ ئەو خوایەیە کەئێوەی لەخاك دروست کردووە ﴿ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ﴾ لەپاشان
لەدڵۆپێك ئاو ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ پاشان لەپارچە خوێنێك ﴿ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا﴾ لەپاشان بەمناڵی
(ساوایی) دەتان هێنێتە دەر (لەسکی دایك) ﴿ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ﴾ لەپاشان تا دەگەنە تینی هێز
لاوێتان ﴿ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا﴾ لەپاشان ئاپیر دەبن ﴿وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى مِنْ قَبْلُ﴾ وە هەندێکتان پێش پیربوون
دەمرن ﴿وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُسَمًّى﴾ هەتا دەگەنە ئەو کاتەی کەبۆتان دیاری کراوە ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾
بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ﴿هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ ئەو خوایەیە کەدەژێنێ و دەمرێنێ ﴿فَإِذَا قَضَى أَمْرًا﴾
جا هەر کاتێك (بیەوێت) بڕیارێك بدات ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ تەنها پێی دەفەرموێت
ببە دەستبەجێ دەبێ ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ ئایا سەرنجی ئەوانەت نەداوە سەبارەت
بە بەڵگە و نیشانەکانی خوای تاڵی دەموجادەلە دەکەن (بەبێ هیچ زانیارییەك) ﴿أَنَّى يُصْرَفُونَ﴾
چۆن لەڕێی (ڕاست) لادەدرێن ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان بەقورئان نەهێنا
﴿وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا﴾ وە بەو (بەرنامانەی) پێغەمبەرەکانمانمان پێدا ناردومانە ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾
ئەوە لەمەو پاش (سەرئەنجامی خۆیان) دەزانن ﴿إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ﴾ کاتێ زنجیر
لەملیان لەگەردندایە ﴿يُسْحَبُونَ﴾ پێی ڕادەکێشرێن ﴿فِي الْحَمِيمِ﴾ لەناو ئاوی زۆر گەرمدا
﴿ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ﴾ پاشان لەدۆزەخدا دەسووتێنرێن ﴿ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ﴾ لەپاشان پێیان دەوترێت
﴿أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ﴾ لەکوێن ئەو هاوبەشانەی بۆ خواتان دادەنا ﴿مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ بێجگە لەخوا
﴿قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا﴾ دەڵێن ون بوون لێمان ﴿بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُو مِنْ قَبْلُ شَيْئًا﴾ (وا نییە) بەڵکو ئێمە لەدونیا
(بێجگە لەخوا) شتێکمان نەدەپەرست ﴿كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ﴾ ئابەم جۆرە خوا بێ باوەڕان
لەڕێگە لادەدات ﴿ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ﴾ ئەمەتان لەسەر ئەوەیە کەئێوە ﴿تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾
بەناڕەوا شادی و کەیفتان دەکرد لەزەویدا ﴿وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ﴾ وە لەبەر ئەوەی کەئێوە بیر و کەشخەتان
دەکرد لەزەویدا ﴿ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ دەی لەدەرگاکانی دۆزەخەوە بڕۆنە ژوورەوە تیایدا
دەمێننەوە بە هەمیشەیی و نەمری ﴿فَبِئْسَ مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ ئای چەند خراپە شوێنی خۆبەزلزانان
﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ دەی کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆڕاگربە بێگومان بەڵێنی خوا
ڕاستە ﴿فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ جا یان هەندێك لەو بەڵێنانەی پێیان دەدەین پیشانت دەدەین
﴿أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ﴾ یان تۆ دەمرێنین (بەڵێنەکان نابینی) ﴿فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ﴾ ئەوسا هەموویان هەر بۆلای
ئێمە دەگەڕێنەوە

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی بەر لەتۆ پێغەمبەرانێکمان ناردووە ﴿مِنْهُم مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ بەسەرهاتی هەندێکیانمان بۆ باس کردووی ﴿وَمِنْهُم مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ﴾ وەهەندێکیشیان بۆ باس نەکردووی ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ﴾ وە هیچ پێغەمبەرێك ناتوانێ موعجیزەیەك بهێنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەئیزنی خوا نەبێت ﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ جاکاتێ فەرمانی خوا هات (بەسزادانیان) ﴿قُضِيَ بِالْحَقِّ﴾ بەحەق دادوەری دەکرێت (لەنێوانیاندا) ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ﴾ وە لەوێدا ناڕاستان زەرەرمەند دەبن ﴿٧٨﴾ ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ﴾ خوا ئەو زاتەیە ئاژەڵ و ماڵاتی بۆ ئێوە بەدی هێناوە ﴿لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ بۆ ئەوەی سواری هەندێکیان بن و (گۆشتی) هەندێکیشیان بخۆن ﴿٧٩﴾ ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ﴾ وە لەو (ئاژەڵانە)دا چەند سوودو کەڵك بۆ ئێوە هەیە ﴿وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ﴾ وە تابەهۆی ئەوانەوە بگەنە پێویستی یەك كە لەدڵ و دەروونتان دایە ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وە لەسەر پشتی ئەو (وڵاخانە)و لەسەر کەشتی ئێوە سوار دەکرێن ﴿٨٠﴾ ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ خوا زۆر نیشانەی خۆیتان پیشان دەدات ﴿فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنكِرُونَ﴾ جا ئێوە ئینکاری کام لە نیشانە وبەڵگەکانی خوا دەکەن؟؟ ﴿٨١﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا﴾ دەی ئایا بەزەویدا نەگەڕاون تا ببینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ سەرەنجامی کەسانێك كە لەپێش ئەوان بوون چۆن بووە ﴿كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً﴾ کەلەمان زۆرتر و بەهێزتریش بوون ﴿وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ وە شوێنەوارێشیان لەزەویدا (زیاتر بوو) ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ئەمجا ئەوەی کردبوویان (لەدونیادا) سوودی پێ نەگەیاندن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ جا کاتێ پێغەمبەرەکانیان بەبەڵگە ڕوونەکانەوە هاتنە لایان ﴿فَرِحُوا بِمَا عِندَهُم مِّنَ الْعِلْمِ﴾ دڵخۆش بوون بەو زانینەی هەیان بوو ﴿وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو (سزایەی ئەوان) گاڵتەیان پێ دەکرد چوار دەوری دان (وهاتە دی) ﴿٨٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ ئەمجا کاتێك سزای بەتینی ئێمەیان بینی ﴿قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ وتیان باوەڕمان بەخوای تاك و تەنها هێنا ﴿وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ﴾ وە بێ باوەڕین بەو شتانەی کردبوومانە هاوەڵی خوا ﴿٨٤﴾ ﴿فَلَمْ يَكُ يَنفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ﴾ جا باوەڕ هێنانەکەیان هیچ سوودی نەبوو بۆیان ﴿لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ لەکاتێکدا سزای ئێمەیان دی ﴿سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ﴾ ئەوە سوننەتی خوا هەر وابووە پێشتر لەگەڵ بەندەکانی دا ﴿وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ﴾ وە لەوێدا بێ باوەڕان زەرەرمەند بوون ﴿٨٥﴾

سورەتی ﴿فصلت﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە(حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەواتای، سەیری سەرەتای سورەتی (البقرة)ش بکە
(١) ﴿تَنزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ قورئان لەلایەن خوای بەخشندەی میهرەبانەوە نێردراوەتە خوارەوە (٢)
﴿كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ﴾ پەڕاوێکە ئایەتەکانی ڕوون کراوەتەوە (لێك جیاکراوەتەوە) ﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ﴾ قورئانێکە بەزمانی عەرەبی بۆ گەلێك کەشارەزان و دەزانن (٣) ﴿بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ مژدەدەرو
ترسێنەرە ﴿فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ کەچی زۆربەیان گوێ ی پێ نادەن و بۆیە (قورئان) نابیستن
(٤) ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ﴾ دەڵێن دڵەکانمان لەناو چەند پەردەیەکدایە (تێ ناگەین) ﴿مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ﴾
لەئەوەی تۆ ئێمەی بۆ بانگ دەکەیت ﴿وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ﴾ وە لەگوێیەکانماندا گرانی و کەڕی هەیە
﴿وَمِن بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ﴾ وە لەنێوان ئێمەو تۆدا پەردەیەك هەیە ﴿فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ﴾ کەواتە تۆ کاری
خۆت بکەو بێگومان ئێمەیش کاری خۆمان دەکەین (٥) ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ بڵێ بەڕاستی
من مرۆڤێکم وەك ئێوە ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ بەڵام (هەندە هەیە من) نیگام بۆ دەکرێت ﴿أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ﴾
کە بەڕاستی پەرستراوی ئێوە خوایەکی تاك و تەنیایە ﴿فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ کەواتە ڕووتان
هەر بەرەو خوا بێت (لەپەرستنەکانتاندا) و داوای لێبوردنی لێ بکەن ﴿وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ﴾
وە سزاو لەناوچوون بۆ هاوبەش دانەرانە (٦) ﴿الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ ئەوانەی کە زەکات نادەن و
﴿وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ باوەڕیشیان بەڕۆژی دوایی نییە (٧) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
بەڕاستی ئەوانەی باوەڕیان هێناوەو کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ پاداشتی بێ
بڕانەوەیان بۆ هەیە (٨) ﴿قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي﴾ بڵێ ئاخۆ بەڕاستی ئێوە باوەڕتان بەو زاتە نییە؟
﴿خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ کە زەوی لەدوو ڕۆژدا دروست کردووە ﴿وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا﴾ وە هاوبەشی بۆ
دادەنێن ﴿ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ هەر ئەوە پەروەردگاری جیهانیان (٩) ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِن فَوْقِهَا﴾ وە
لەسەر زەویە شاخی زۆری داناوە ﴿وَبَارَكَ فِيهَا﴾ وە خێر و بەرەکەتی تێ خستووە ﴿وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا﴾
وەبژێوی (هەموو گیانداریکی) لەزەویدا دیاری کرد ﴿فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ﴾ لەماوەی چوار ڕۆژدا ﴿سَوَاءً
لِّلسَّائِلِينَ﴾ بەیەکسانی بۆ گشت داواکەران (١٠) ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ﴾ پاش دروستکردنی
زەوی ئیرادەی دروستکردنی ئاسمانی کرد کە پێشتر دوکەڵێك بوو ﴿فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا﴾ ئەمجا
بەئاسمان و بەزەوی فەرموو وەرن ﴿طَوْعًا أَوْ كَرْهًا﴾ بەویستی خۆتان یان بەناچاری (بێنە ژێر فەرمانم)
﴿قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ﴾ هەر دووکیان وتیان بەویستی خۆمان هاتین (١١)

﴿فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ﴾ ئەوسا حەوت ئاسمانی لەدوو ڕۆژدا دروست کرد (کەواتە خوای
گەورە زەوی و ئاسمانەکانی بەشەش ڕۆژ دروستکرد) ﴿وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا﴾ وە هەر ئاسمانەی
فەرمانی (کار) ی خۆی بۆ نارد ﴿وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا﴾ وەئاسمانی دونیامان بەئەستێرە
درەوشاوەکان ڕازاندەوە، وپارێزراوە (لەگوێ گرتنی شەیتانەکان) ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئەوە
بڕیاری خوای زاڵی بەدەسەلاتە ﴿١٢﴾ ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَقُلْ أَنذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً﴾
ئەوە بڵێ بەهەورە تریشقەیەك (بروسکەیەك) دەتانترسێنم ﴿مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾ وەك هەورە
تریشقەی (گەلی) عادو سەموود ﴿١٣﴾ ﴿إِذْ جَاءَتْهُمُ الرُّسُلُ﴾ کاتێ پێغەمبەرەکانیان هاتنە لایان
﴿مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ لەبەردەمیان و لە پشتیانەوە (لەهەموو لایەکەوە) ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾
(پێیان وتن) کەجگە لەخوا مەپەرستن ﴿قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً﴾ وتیان ئەگەر پەروەردگارمان
بیویستایە فریشتەیەکی دەنارد خوارەوە (بۆمان) ﴿فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ كَافِرُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمە
بەوەی ئێوەی پێ نێرراون باوەڕ ناکەین ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ ئەمجا (گەلی)
عاد بەناڕەوا خۆیان بەگەورە زانی لەزەویدا ﴿وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً﴾ وە وتیان کێ لەئێمە بەهێزترە
﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا نەیان زانی بوو ﴿أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ بێگومان ئەو خوایەی کەئەوانی
دروست کردووە لەئەوان بەهێزترە ﴿وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ وە ئەوان دانیان نەدەنا بەبەڵگەکانی ئێمەدا
وئینکاریان دەکرد ﴿١٥﴾ ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ ئەوسا ئێمە بایەکی زۆر بەهێزی ساردمان بۆ ناردن
﴿فِي أَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ﴾ لەڕۆژانێکی بەردەوام (وشوم)دا ﴿لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ﴾ بۆ ئەوەی سزای ئابڕووبەریان
پێ بچەژێنین ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ لەژیانی دونیادا ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ﴾ بێگومان سزای پاشە ڕۆژیان
ئابڕووبەر (ڕیسواکەر) ترە ﴿وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ﴾ وە ئەوان یارمەتی نادرێن ﴿١٦﴾ ﴿وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ﴾ وە
(هۆزی) سەموودمان ڕێنموونی کرد ﴿فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ بەڵام ئەوان زیاتر حەزیان لەکوێری
وگومڕایی کرد تا شارەزایی و ڕێنموونی ﴿فَأَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ﴾ جا بۆیە هەورە بروسکەی
سزای ڕیسواکەر لێی دان ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەهۆی ئەو (خراپانەوە) کەدەیانکرد ﴿١٧﴾ ﴿وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ
آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ وە ئەو کەسانەشمان ڕزگارکرد کەباوەڕدارو پارێزکار ولەخواترس بوون ﴿١٨﴾
﴿وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ﴾ وە ڕۆژێك هەموو دوژمنانی خوا بەرەو ئاگری دۆزەخ کۆدەکرێنەوە ﴿فَهُمْ
يُوزَعُونَ﴾ جا ئەوان (لە پێش کەوتن و دواکەوتن) بەرگری دەکرێن (تا هەموو پێکەوە بەڕێ بڕۆن)
﴿١٩﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا﴾ تا کاتێ دەگەنە لای ئاگری دۆزەخ ﴿شَهِدَ عَلَيْهِمْ﴾ شایەتی دەدات لەدژیان
﴿سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُم﴾ گوێ و چاو و پێستی لەشیان ﴿بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەو کردەوانەی کە
کردویانە (لەدونیادا) ﴿٢٠﴾

﴿وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ﴾ وە بە پێستەکانیان دەڵێن ﴿لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا﴾ بۆچی شایەتیتان دا لەدژمان ﴿قَالُوا أَنطَقَنَا اللَّهُ﴾ دەڵێن ئەو خوایە ئێمەی هێناوەتە زمان ﴿الَّذِي أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ کە هەموو شتێکی هێناوەتە زمان (وتە کردن) ﴿وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ هەر ئەویش بە یەکەم جار ئێوەی دروست کردوە ﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆلای ئەویش دەگەڕێنرێنەوە (٢١) ﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ﴾ وە ئێوە خۆتان نەدەشاردەوە (نەدەپاراست لە گوناه) ﴿أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ﴾ لە شایەتی دانی گوێ و چاو و پێستی لەشتان لەدژتان ﴿وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد ﴿أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ کە خوا نازانێ بە زۆرێک لەو کارانەی کە دەیکەن (٢٢) ﴿وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ﴾ ئا ئەوە گومانتان بوو کە دەتان برد بە پەروەردگارتان ﴿أَرْدَاكُمْ﴾ ئێوەی هەڵدێرا (لەناوی بردن) ﴿فَأَصْبَحْتُم مِّنَ الْخَاسِرِينَ﴾ و چوونە ڕیزی زیانباران و خەسارومەندانەوە (٢٣) ﴿فَإِن يَصْبِرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر ئارام بگرن ﴿فَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ﴾ ئەوانە ئاگر شوێنی مانەوەیانە ﴿وَإِن يَسْتَعْتِبُوا﴾ وە ئەگەر داوای لێبوردن و ڕازی بوونی خوا بکەن ﴿فَمَا هُم مِّنَ الْمُعْتَبِينَ﴾ ئەوە خوا هەرگیز ڕازی نابێ (خۆش نابێ لێیان) (٢٤) ﴿وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ﴾ وە چەند دۆست (و هاودەم)مان لە دونیا بۆ دانان ﴿فَزَيَّنُوا لَهُم مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ کە خراپە کردنی دونیا (بێ باوەڕی) و ڕۆژی دوایی بۆ ڕازاندنەوە ﴿وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ وە بەڵێنی (سزا دانیان) بەسەردا درا ﴿فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە (ڕیزی) ئەو گەلانەی ڕابوردن پێش ئەمان ﴿مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لە جنۆکە و ئادەمی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ بەڕاستی زەرەرمەند بوون (٢٥) ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ﴾ وە بێ باوەڕان (بەیەکتریان) دەووت گوێ مەگرن لەم قورئانە ﴿وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ﴾ وە قسەی پڕوپووچ تێکەڵ بکەن بەڵکو سەرکەون (بەسەریدا) (٢٦) ﴿فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ دەی سوێند بەخوا بێگومان ئەوانەی بێباوەڕبوون پێیان دەچێژین ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾ سزایەکی سەخت ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ وە تۆڵەیان لێ دەسەنین (بە تۆڵەی) خراپترین تاوانێ کەدەیان کرد (٢٧) ﴿ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ﴾ ئەوەی (باسکرا) سزای دوژمنانی خوایە کە ئاگری دۆزەخە ﴿لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ﴾ ماڵی هەمیشەی ئەوان لەو ئاگرەدایە ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ ئەو سزایە (دەدرێن) چونکە دانیان نەدەنا بە نیشانەکانی ئێمەدا (٢٨) ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن ﴿رَبَّنَا أَرِنَا اللَّذَيْنِ أَضَلَّانَا﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەو دوانەمان پیشان بدە کە گومڕایان کردین ﴿مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لە جنۆکە و ئادەمی ﴿نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا﴾ تا بیانخەینە ژێر پێمان ﴿لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ﴾ تا بە ژێری ژێرەوەی دۆزەخ بن (٢٩)

﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی ووتیان خوا پەروەردگارمانە و ﴿ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ لەپاشان
ڕێك و ڕاست (لەسەر ئایین) بەردەوام بوون ﴿تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ فریشتەکان پۆل پۆل
دێنە لایان (کاتی مردن یان زیندوو بوونەوە) ﴿أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا﴾ (پێیان دەڵێن) کەمەترسن و
خەفەت مەخۆن ﴿وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ﴾ وە مژدەبێ لێتان ئەو بەهەشتەی کە بەڵێنتان پێ
درابوو (٣٠) ﴿نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾ ئێمە لەژیانی دونیا و لەڕۆژی دوایید پشتیوانی
ئێوەین ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنفُسُكُمْ﴾ وە لەو (بەهەشتەدا) هەرچی حەزی پێ بکەن بۆتان ئامادەیە
﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ﴾ وە هەرچی داوا بکەن لەوێدا لەخزمەتانداییە (٣١) ﴿نُزُلًا مِّنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ﴾
پێشوازیتان و میوانداریە لەلایەن خوای لێبوردەی میهرەبانەوە (٣٢) ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَا إِلَى اللَّهِ﴾ کێ
وتەی چاکتر و بەجێترە لەو کەسەی (خەڵك) بۆلای خوا بانگ دەکات ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ
الْمُسْلِمِينَ﴾ وەکاری چاکە دەکات و دەڵێ بێگومان من لەکۆمەڵی کەردن کەچ و موسڵمانانم (٣٣)
﴿وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ﴾ چاکە و خراپە چوون یەك نین ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ بەچاکترین
شێوە وەڵامی (خراپە) بدەرەوە ﴿فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ﴾ ئەوسا کەسێك کە لەنێوان تۆ و ئەودا
دوژمنایەتی هەیە ﴿كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ وەك دۆستێکی دڵسۆز و گیانی بەگیانی لێ دێت (ئەمەش
دەرئەنجامی ڕەوشتی بەرز و کار و کردەوەی جوانە) (٣٤) ﴿وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا﴾ بەم ئاستە
ناگات کەسانێك نەبێت کە خۆڕاگرن و بەئارامن ﴿وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ وە پێی ناگات
مەگەر کەسێك خاوەن بەشی هەرە گەورە بێت (لەپاداشت) (٣٥) ﴿وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ﴾
وە ئەگەر لەشەیتانەوە تووشی خەتەرە و خەیاڵی نادروست بوویت ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ﴾ ئەوە پەنا بگرە
بەخوا ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ چونکە بەڕاستی هەر ئەو بیسەری زانایە (٣٦) ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ
وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ﴾ لەنیشانەکانی (دەسەڵاتی) خوایە شەو و ڕۆژ و خۆر و مانگ ﴿لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ
وَلَا لِلْقَمَرِ﴾ سوژدە مەبەن بۆ خۆر و نەبۆ مانگ ﴿وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ﴾ بەڵکو سوژدە بەرن
بۆ ئەو خوایەی ئەوانی بەدی هێناوە ﴿إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئەگەر ئێوە تەنها ئەو دەپەرستن (٣٧)
﴿فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا﴾ جا ئەگەر خۆیان بەگەورە زانی (بۆ پەرستن) ﴿فَالَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ﴾ دەی
ئەوانەی لای پەروەردگارتن (فریشتەکان) ﴿يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ﴾ بەشەو و
بەڕۆژ عیبادەتی ئەو دەکەن و ماندوو وەڕەس نابن (٣٨)

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً﴾ لەنیشانەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کە زەوی دەبینی وشک و ماتە
﴿فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ﴾ کەچی کاتێک بارانمان باراند بەسەریدا ﴿اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ﴾ (بەبزواندنی ڕووەک)
دەکەوێتە جووڵە و دەبوژێتەوە (بەرز دەبێتەوە) ﴿إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِي الْمَوْتَى﴾ بێگومان ئەوەی (زەوی
وشک) دەبوژێنێتەوە زیندووکەرەوەی مردووەکانیشە ﴿إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی ئەو (خوا) بەسەر
هەموو شتێکدا بەتوانایە ﴿٣٩﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ بێگومان ئەوانەی لەئایەتەکانی ئێمە لادەدەن
﴿لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا﴾ لەئێمە شاراوە نین ﴿أَفَمَن يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ﴾ دەی ئایا کەسێ دەخرێتە ناو ئاگرەوە چاکترە
﴿أَم مَّن يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ یان ئەو کەسەی لەڕۆژی قیامەتدا بێ ترس دێت ﴿اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ﴾ هەرچیتان
ویست (حەزتان لێ کرد) بیکەن ﴿إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەوەی دەیکەن بینایە ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە قورئانیان بۆ هات و باوەڕیان پێ نەهێنا (سزایان دەدەین)
﴿وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ﴾ کەبەڕاستی کتێبێکی زۆر بەرز و جێگەی ڕێزە ﴿٤١﴾ ﴿لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ﴾ بەتاڵ و ناڕاستی ڕووی
تێ ناکات ﴿مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ﴾ نە لەئێستا و نە لەدوا ڕۆژدا (نە بەلێ کەمکردن نە بەلێ زیادکردن)
﴿تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾ چونکە نێردراوەتە خوارەوە لەلایەن (خوای) کاردروستی ستایش کراوەوە ﴿٤٢﴾
﴿مَّا يُقَالُ لَكَ﴾ هیچ شتێک بەتۆ ناوترێت ﴿إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ﴾ مەگەر ئەوەی بەپێغەمبەرانی
بەرلەتۆ وتراوە ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت خاوەن لێبوردنە (بۆ ئیمانداران)
﴿وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە خاوەن تۆڵەی سەختە (بۆ بێباوەڕان) ﴿٤٣﴾ ﴿وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا﴾ ئەگەر ئەم
قورئانەمان بەزمانێکی تر جگە لەعەرەبی ناردایە ﴿لَّقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ﴾ بێ باوەڕان دەیانووت بۆچی
ئایەتەکانی بەڕوونی شی نەکراوەتەوە ﴿أَأَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ﴾ (چۆن دەبێ) قورئانی عەجەمی و پێغەمبەری
عەرەبی ﴿قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ قورئان بۆ کەسانی باوەڕیان پێی هێناوە
ڕێنیشاندەر و شیفایە ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ﴾ وە ئەوانەی باوەڕی پێ ناهێنن لەگوێیاندا گرانی و
کەڕی هەیە (لەبیستنی حەق) ﴿وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ هەروەها لەئاست ئەو
قورئانەدا کوێرن، ئەوانە لەشوێنێکی زۆر دوورەوە بانگ دەکرێن ﴿٤٤﴾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ سوێند
بەخوا بەڕاستی تەوراتمان دا بەموسا ﴿فَاخْتُلِفَ فِيهِ﴾ بەڵام جیاوازی تێدا کرا (لەلایەن جولەکەکانەوە)
﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر پێشتر بڕیار نەدرابە لەلایەن پەروەردگارتەوە (کە سزایان
دوا بخرێت) ﴿لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیاندا دادوەری دەکرا (بەسزادانیان لەدونیا) ﴿وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ
مُرِيبٍ﴾ وە بەڕاستی ئەوان لەدوو دڵی و بەدگومانی دان دەربارەی قورئان ﴿٤٥﴾ ﴿مَّنْ عَمِلَ صَالِحًا
فَلِنَفْسِهِ﴾ هەر کەسێ کاری چاکە بکات (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾ هەر کەسێش
خراپە بکات (زیانەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە پەروەردگارت ستەم لەبەندەکانی
ناکات ﴿٤٦﴾

﴿إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ زانینی ڕۆژی دوایی تەنیا بۆ لای خوادە گەڕێنرێتەوە ﴿وَمَا تَخْرُجُ مِن ثَمَرَاتٍ مِّنْ أَكْمَامِهَا﴾
وە هەر بەروبوومێك كە لە پێست و تەباخەكەی دێتە دەرەوە ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ﴾ وە هەر مێینەیەك ئاوس
دەبێ ﴿وَلَا تَضَعُ﴾ و (منداڵەكەی) دادەنێت ﴿إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ ئەوە (خوا) ئاگای لێ یە ﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ﴾
وە ڕۆژێ خوا (هاوبەش بڕیار دەران) بانگ دەكات ﴿أَيْنَ شُرَكَائِي﴾ هاوبەشانی (كە داتان نابوو
بۆ) من لە كوێن ﴿قَالُوا آذَنَّاكَ﴾ دەڵێن پێمان ڕاگەیاندی ﴿مَا مِنَّا مِن شَهِيدٍ﴾ كەس لە ئێمە شایەت نیە
(تۆ هاوبەشت هەبێ) ﴿٤٧﴾ ﴿وَضَلَّ عَنْهُم﴾ وە وون بوو لێیان ﴿مَّا كَانُوا يَدْعُونَ مِن قَبْلُ﴾ ئەوانەی پێشتر
دەیان پەرستن ﴿وَظَنُّوا مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ وە زانیان كە هیچ پەنایەكیان نی یە ﴿٤٨﴾ ﴿لَّا يَسْأَمُ الْإِنسَانُ﴾
ئادەمی ماندوو نابێ ﴿مِن دُعَاءِ الْخَيْرِ﴾ لە داواكردنی خێر و خۆشی ﴿وَإِن مَّسَّهُ الشَّرُّ﴾ وە ئەگەر ناخۆشی
یەك دووچاری بێ ﴿فَيَئُوسٌ قَنُوطٌ﴾ ئەوە بێ هیوا و ناهومێد دەبێ ﴿٤٩﴾ ﴿وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ﴾ وە ئەگەر پێی
ببەخشین ﴿رَحْمَةً مِّنَّا﴾ میهرەبانی یەك لە لایەن خۆمانەوە ﴿مِن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ﴾ لە پاش زیانێك لێی
كەوتووە ﴿لَيَقُولَنَّ هَٰذَا لِي﴾ دەڵێت ئەمە هی خۆمە ﴿وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً﴾ وە گومان ناكەم ڕۆژی
دوایی بەرپا بێت ﴿وَلَئِن رُّجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي﴾ وە ئەگەر گەڕێنرامەوە بۆ لای پەروەردگارم (زیندوو بوومەوە
هەبوو) ﴿إِنَّ لِي عِندَهُ لَلْحُسْنَىٰ﴾ بێگومان لای خوا (پاداشتی) زۆر چاكم هەیە ﴿فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
جا سوێند بە خوا هەواڵ دەدەین بەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿بِمَا عَمِلُوا﴾ بەوەی كردوویانە (لە دونیا)
﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم﴾ وە سوێند بە خوا پێیان دەچەژێنین ﴿مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ سزایەكی بەهێز و بەتین ﴿٥٠﴾
﴿وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ﴾ وە كاتێ چاكە و خۆشیمان ڕشت بەسەر ئادەمی دا ﴿أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ﴾ ڕوو
وەردەگێڕێ و بە خۆبەزل زانینە وە دوور دەكەوێتەوە ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ﴾ بەڵام كاتێ ناخۆشی تووش
بێت ﴿فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ﴾ ئەوە نزا و هاواری زۆر دەكات ﴿٥١﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ پێم بڵێن ﴿إِن كَانَ مِنْ عِندِ
اللَّهِ﴾ ئەگەر (قورئان) لە لایەن خواوە بوو ﴿ثُمَّ كَفَرْتُم بِهِ﴾ پاشان ئێوەش باوەڕتان پێ نەكرد
﴿مَنْ أَضَلُّ﴾ كێ گومڕاترە ﴿مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ لەو كەسەی كە لە دژایەتی یەكی دوور لە ڕاستیدا
بێت ﴿٥٢﴾ ﴿سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا﴾ لەمەودوا بەڵگە كانی خۆمانیان پیشان دەدەین ﴿فِي الْآفَاقِ﴾ لە ئاسۆی
دونیا (لە بوونەوەردا) ﴿وَفِي أَنفُسِهِمْ﴾ وە لە خودی خۆیاندا ﴿حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ﴾ هەتا بۆیان ڕوون
ببێتەوە ﴿أَنَّهُ الْحَقُّ﴾ بێگومان ئەم (قورئانە) ڕاستە ﴿أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ﴾ ئایا پەروەردگارت بەس نیە
﴿أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ كە بەڕاستی ئاگادارە بەسەر هەموو شتێكدا ﴿٥٣﴾ ﴿أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ﴾
ئاگادار بە بەڕاستی ئەوانە لە دوو دڵیدان ﴿مِّن لِّقَاءِ رَبِّهِمْ﴾ لە دیدار و گەیشتن بە پەروەردگاریان
﴿أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ﴾ ئاگادار بە بەڕاستی (زانست و زانیاری) خوا دەوری هەموو شتێكی
داوە ﴿٥٤﴾

سورەتی ﴿الشورى﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە (١) ﴿عسق﴾ بە (عەین . سین . قاف) دەخوێنرێتەوە خوا
زاناترە بە ماناكەی بۆ زانیاری زیاتر و ماناكەشیان سەرەتای سورەتی (البقرة) بدە (٢)
﴿كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ﴾ ئابەو جۆرە خودا نیگا دەكات بۆ تۆ ﴿وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ﴾ وە بۆ ئەو (پێغەمبەرانەی)
پێش تۆش ﴿اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ خوای زاڵی باڵادەستی كاردروستە (٣) ﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ هەر
بۆ خوایە هەرچی لە ئاسمانەكان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە هەرچی لە زەوی دایە ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾
وە ئەو (خوا) بلند و گەورەیە (٤) ﴿تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ﴾ نزیكە ئاسمانەكان پارچە پارچە ببن
﴿مِنْ فَوْقِهِنَّ﴾ لە سەروویانەوە ﴿وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ وە فریشتەكان بەپاكی یادو سوپاسی
پەروەردگاریان دەكەن ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ﴾ وە داوای لێبوردن دەكەن ﴿لِمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ بۆ ئەوانەی
لەزەویدان ﴿أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ ئاگاداربن كە بێگومان تەنها خوا لێبوردەی میهرەبانە
(٥) ﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەوانەی جگە لەخوا دۆستانێكیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە
﴿اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ﴾ خوا ئاگادار و چاودێرە بەسەریانەوە ﴿وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ﴾ وە تۆ (ئەی موحەممەد
ﷺ) پارێزەر و چاودێر نیت بەسەریانەوە (٦) ﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ هەروەها نیگامان كردووە بۆت
﴿قُرْآنًا عَرَبِيًّا﴾ قورئانێك (بەزمانی) عەرەبی ﴿لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ بۆ ئەوەی خەڵكی مەككە
و كەسانی دەوروبەری بترسێنی ﴿وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ﴾ وە (خەڵك) بترسێنی لەڕۆژی كۆكردنەوە
﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ كە هیچ گومانی تیدا نیە ﴿فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ﴾ كۆمەڵێك لە بەهەشتدان ﴿وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ﴾ وە
كۆمەڵێك لە ئاگری بڵێسەداردان (٧) ﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ﴾ وە ئەگەر خوا ویستبایە ﴿لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ دەیكردن
بەیەك نەتەوە (هەموویان پێ باوەڕ) ﴿وَلَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ﴾ بەڵام هەر كەسێكی بوێت دەیخاتە نێو
میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ ستەمكارەكانیش هیچ دۆست و یارمەتی دەرێكیان
نیە (٨) ﴿أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ﴾ ئایا ئەوان جگە لەخوا پشتیوان و دۆستانێكیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە؟
﴿فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ﴾ هەر خوا پشتیوان و دۆستە ﴿وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى﴾ وە تەنها ئەو مردووان زیندوو دەكاتەوە
﴿وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو بەدەسەلات و بەتوانایە بەسەر هەموو شتێكدا (٩) ﴿وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ﴾
وە هەرشتێك كە تێیدا جیاواز بوون ﴿فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ ئەوە بڕیارەكەی بۆ لای خوا دەگەڕێتەوە
﴿ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي﴾ ئەو خوایە پەروەردگاری منە ﴿عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ﴾ تەنها پشتم بەو بەستووە ﴿وَإِلَيْهِ
أُنِيبُ﴾ وە هەر بۆ لای ئەویش دەگەڕێمەوە (١٠)

﴿فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (خوا) بەدیهێنەری ئاسمانەکان و زەوی یە ﴿جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا﴾ بۆی بەدی هێناون هاوسەران لەخودی خۆتان ﴿وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا﴾ هەروەها لە ئاژەڵیشدا جووتی (دروستکردووە) ﴿يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ﴾ لەجووت بووندا ژمارەتان زۆر دەکات ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾ هیچ شتێك بەوێنەی خوای نی یە (نە لەزات و نە لەسیفات و نە لە کرداریدا) ﴿وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ وە ئەوە بیسەری بینایە ﴿١١﴾ ﴿لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ ئەوە (کلیلەکانی) دەسەڵاتداریی ئاسمانەکان وزەوی ﴿يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ﴾ رزق و رۆزی فراوان دەکات و دەیگرێتەوە لە هەر کەسی کە بیەوێت ﴿إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا ئاگادارە بەهەموو شتێك ﴿١٢﴾ ﴿شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ﴾ ئەو ئایینەی بۆ دانەوون ﴿مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا﴾ کە فەرمانی داوە بە نووح و ﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ ئەوەش پێگەمان کردووە بۆ تۆ و ﴿وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ﴾ ئەوەش کە فەرمانمان داوە بە ئیبراهیم وموسا وعیسا ﴿أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾ کە لەسەر ئەو ئایینە بەرپێك و ڕاستی و جیاوازی تێدا مەکەن ﴿كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ﴾ زۆر قورس و گرانە بەلای هاوبەش دانەرانەوە ﴿مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ﴾ ئەوەی ئەوانی بۆ بانگ دەکەیت ﴿اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَن يَشَاءُ﴾ خوا هەر کەسی بوێت هەڵی دەبژێرێ بۆ (موسڵمان بوون) لای خۆی ﴿وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَن يُنِيبُ﴾ وە ڕێنموونی کەسێك دەکات بۆ لای خۆی بگەڕێتەوە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَا تَفَرَّقُوا﴾ وە جیاواز نەبوون ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ مەگەر لەپاش ئەوەی کەزانست و زانیاریان بۆ هات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ بەهۆی دژایەتی و حەسوودی نێوانیانەوە ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ﴾ وە ئەگەر فەرمانێك پێشتر لە پەروەردگارتەوە دەرنەچوایە ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ تا کاتی دیاری کراو (دەبێ بژین) ﴿لَّقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ ئەوە بڕیار لەنێوانیاندا دەکرا (بەسزادانیان) ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِن بَعْدِهِمْ﴾ وە بەڕاستی ئەوانەی لەدوای ئەوان نامەیان پێ درا ﴿لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ لە گومان و دوو دڵیدا بوون لێی ﴿١٤﴾ ﴿فَلِذَٰلِكَ فَادْعُ﴾ کەواتە تۆ بۆ ئەوە بانگەواز بکە و ﴿وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ﴾ ڕاست و رەوا بە لەسەر ئایینەکەت بەو جۆرەی فەرمانت پێکراوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە شوێن ئارەزووەکانی ئەوان مەکەوە ﴿وَقُلْ آمَنتُ﴾ وبڵێ باوەڕم هێناوە ﴿بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِن كِتَابٍ﴾ بەهەر نامەیەك کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ﴾ وە فەرمانم پێ دراوە کە داد پەروەریم لە نێوتاناندا ﴿اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ خوا پەروەردگاری ئێمە و ئێوەشە ﴿لَنَا أَعْمَالُنَا﴾ (پاداشتی) کردەوەی خۆمان بۆ خۆمانە و ﴿وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ﴾ (پاداشتی) کردەوەی ئێوەش بۆ خۆتانە ﴿لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ﴾ هیچ بەڵگەیەك نەماوە لە نێوان ئێمە و ئێوەدا (باس نەکرابێ) ﴿اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا﴾ خوا (لەڕۆژی دوایی دا) کۆمان دەکاتەوە ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ سەرەنجام و گەڕانەوەش هەر بۆ لای ئەوە ﴿١٥﴾

﴿وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ﴾ ئەوانەی دەمەقاڵێ دەکەن لەبارەی خواوە ﴿مِن بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ﴾ لەدوای
ئەوەی (خەڵکی بانگەوازی) ئەویان وەڵام دایەوە و (موسڵمان بوون) ﴿حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِندَ رَبِّهِمْ﴾
بەڵگەکانیان پووچ و بەتاڵە لای پەروەردگاریان ﴿وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ﴾ وە خەشم و ڕقی خوایان لەسەرە
﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ وە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە (١٦) ﴿اللَّهُ الَّذِي أَنزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە
ئەم قورئانەی بەڕاستی ناردووەتە خوارەوە ﴿وَالْمِيزَانَ﴾ وە تەرازووی ناردووە (بۆ جیاکردنەوەی
حەق و بەتاڵ) ﴿وَمَا يُدْرِيكَ﴾ وە تۆ چووزانیت ﴿لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ﴾ لەوانەیە هاتنی ڕۆژی دوایی زۆر
نزیک بێت (١٧) ﴿يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا﴾ ئەوانەی باوەڕیان پێی نییە پەلەی هاتنی دەکەن
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا﴾ بەڵام ئەوانەی باوەڕیان پێی هەیە دەترسن لێی ﴿وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ﴾ وە
دەزانن ڕۆژی دوایی ڕاستە ﴿أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ﴾ ئاگادار بن بەڕاستی ئەوانەی کە گومانیان
هەیە لە ڕۆژی دوایی ﴿لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ ئەوە بەڕاستی لە گومڕاییەکی زۆر دوور لە ڕاستی دان (١٨)
﴿اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ﴾ خوا دڵسۆزە بە بەندەکانی ﴿يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ﴾ هەر کەسی بوێت ڕزق و ڕۆزی دەدات
﴿وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾ وە هەر ئەو بەهێز و باڵادەستە (١٩) ﴿مَن كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ﴾ هەر کەس
بەرهەمی دوا ڕۆژی بوێت ﴿نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ﴾ ئێمە بەرهەمەکەی بۆ زیاد دەکەین ﴿وَمَن كَانَ يُرِيدُ
حَرْثَ الدُّنْيَا﴾ وە هەر کەسێک بەرهەمی دونیای بوێت ﴿نُؤْتِهِ مِنْهَا﴾ هەندێ لە دونیای پێ دەدەین
﴿وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِن نَّصِيبٍ﴾ بەڵام لە ڕۆژی دوایی دا هیچ بەشێکی نییە (٢٠) ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئاخۆ
ئەو (بێباوەڕانە) هاوبەشانێکیان هەیە ﴿شَرَعُوا لَهُم مِّنَ الدِّينِ﴾ ئاینێکیان بۆ دانابوون ﴿مَا لَمْ يَأْذَن بِهِ اللَّهُ﴾
کە خوا ڕێگەی پێ نەداوە ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ﴾ وە ئەگەر بڕیاری یەکجاری دەرنەچوایە ﴿لَقُضِيَ
بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوانیاندا بڕیار دەدرا (بە لە ناوبردنیان) ﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بەڕاستی بۆ
ستەمکاران سزای سەختی ئازار دەر هەیە (٢١) ﴿تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا﴾ تۆ ستەمکاران
دەبینی زۆر دەترسن لەبەر ئەوەی کردوویانە ﴿وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ بێگومان ئەو سزایە هەر دووچاریان
دەبێت ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکارییان کردووە
﴿فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ﴾ لە ناو باخ و باخاتی بەهەشتدان ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ لە لایەن
پەروەردگاریانەوە هەرچییان بوێت بۆیان ئامادەیە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾ ئە وەیە چاکەی
بەخششی زۆر گەورە (٢٢)

﴿ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ﴾ ئەو (بەخشینە) ئەوەیە کە خوا مژدەی دەدات بە بەندەکانی ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: داوای هیچ پاداشتێکتان لێ ناکەم لەسەری ﴿إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ﴾ مەگەر خۆشویستنی خزمایەتی ﴿وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا﴾ هەر کەس هەر چاکەیەك بکات چاکەی بۆ زیاد دەکەین (بە چەند بەرانبەر) ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ بوردەی سوپاسگوزارە ﴿٢٣﴾
﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ یان ئەو (بێ باوەڕانە) دەڵێن پێغەمبەر درۆی بەدەم خواوە هەڵبەستووە ﴿فَإِن يَشَإِ اللَّهُ﴾ جا ئەگەر خوا بیەوێت ﴿يَخْتِمْ عَلَىٰ قَلْبِكَ﴾ مۆر دەنێ بەسەر دڵت دا ﴿وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ﴾ وە خوا بەتاڵ لەناو دەبات ﴿وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ﴾ وە بە ووشەکانی (قورئان) ڕاستی جێگیر دەکات ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ بەڕاستی خوا زانایە بەوەی لە ناو دڵاندایە ﴿٢٤﴾
﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾ وە ئەو خوا زاتێکە تەوبە لە بەندەکانی وەردەگرێت ﴿وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ﴾ وە لە کردەوە خراپەکان چاوپۆشی دەکات ﴿وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ﴾ وە دەزانێ بە هەرچی کە ئێوە دەیکەن ﴿٢٥﴾
﴿وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و چاکەکانیان کردووە (داوایان) وەردەگرێت ﴿وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ﴾ وە لە بەهرە و بەخششی خۆی زیاتریان دەداتێ ﴿وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ بەڵام بێ باوەڕان سزای سەختیان بۆ هەیە ﴿٢٦﴾
﴿وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ﴾ جا ئەگەر خوا ڕزق و ڕۆزی فراوان بکردایە بۆ بەندەکانی ﴿لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ستەمیان دەکرد و سەرکەش دەبوون ﴿وَلَٰكِن يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ﴾ بەڵام (خوا) ڕزق و ڕۆزی بەو ئەندازە دەنێرێتە خوارەوە کە خۆی بیەوێت ﴿إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا ئاگاو بینایە بە بەندەکانی ﴿٢٧﴾
﴿وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ﴾ وە خوا ئەو زاتەیە کە باران دەبارێنێ ﴿مِن بَعْدِ مَا قَنَطُوا﴾ لە پاش ئەوەی کە خەڵکی بێ ئومێد بوون ﴿وَيَنشُرُ رَحْمَتَهُ﴾ وە (باران) ڕەحمەتی خۆی بڵاو دەکاتەوە ﴿وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ﴾ وە هەر ئەو پشتیوان و سوپاسکراوە ﴿٢٨﴾
﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خۆیە ﴿خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ دروستکردنی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِن دَابَّةٍ﴾ و ئەوەی بڵاوی کردوەتەوە لە گیانلەبەران لە هەردووکیاندا ﴿وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ﴾ وە خوا هەر کاتێك بیەوێت بەتوانایە بەسەر کۆکردنەوەیاندا ﴿٢٩﴾
﴿وَمَا أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ﴾ وە هەر ناخۆشی یەکتان تووش بووبێ ﴿فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ ئەوە بەهۆی کردەوەی (خراپی) خۆتانەوەیە ﴿وَيَعْفُو عَن كَثِيرٍ﴾ وە بە زۆرێکیش چاوپۆشی کردووە ﴿٣٠﴾
﴿وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێوە ناتوانن لە زەویدا قوتاربن ﴿وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ وە نیتانە بێجگە لە خوا ﴿مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ هیچ پشتیوان و یارمەتی دەرێك ﴿٣١﴾

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ﴾ وە لە بەڵگەکانی (دەسەڵاتی) خوایە کەشتییانێك وەك شاخەکان بە
دەریادا دەڕۆن ﴿٣٢﴾ ﴿إِن يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ﴾ ئەگەر خوا بیەوێ (با = هەوا) ڕادەگرێت ﴿فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِ﴾
ئیتر کەشتییەکان بەسەر پشتی دەریاکەوە دەوەستن ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کەباس
کرا) چەندین بەڵگە و نیشانە هەیە ﴿لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بۆ هەموو ئارام گرێکی سوپاسگوزار ﴿٣٣﴾
﴿أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا﴾ یان بەهۆی کردەوەکانیانەوە نوقمیان دەکات ﴿وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ﴾ لەزۆرێکیش
(لە گوناهیان) چاوپۆشی دەکات ﴿٣٤﴾ ﴿وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا﴾ ئەوانەی کەدەمە قاڵێ دەکەن
دەربارەی بەڵگەکانی ئێمە دەزانن ﴿مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ﴾ هیچ پەنایەکیان نییە ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَا أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ﴾
جا هەرشتێکتان پێ بەخشراوە ﴿فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ئەوە بەتەنها خۆشی ژیانی ئەم دونیایە ﴿وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ
وَأَبْقَىٰ﴾ وە ئەوەی لای خوایە چاکتر و بەردەوامترە ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ وە تەنها پشت بەپەروەردگاریان دەبەستن ﴿٣٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ﴾ وە
ئەوانەی لە گوناهە گەورەکان و خراپە زۆر ناشیرینەکان دوور دەکەونەوە ﴿وَإِذَا مَا غَضِبُوا﴾ وە کاتێ
ڕقیان هەڵسێت ﴿هُمْ يَغْفِرُونَ﴾ ئەوان لێی دەبوورن ﴿٣٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی کە
گوێڕایەڵی پەروەردگاریان کردووە ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ نوێژەکانیان بەچاکی ئەنجام داوە ﴿وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ
بَيْنَهُمْ﴾ وە کار و باری نێوانیان بەپرس و مەشورەتە ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ وەلەو ڕۆزییەی پێمان داوون
دەیبەخشن ﴿٣٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ﴾ وە ئەوانەی کاتێ دەست درێژیان لێ دەکرێت ﴿هُمْ يَنتَصِرُونَ﴾
تۆڵەی خۆیان دەسێنن (و سەرداناخەن) ﴿٣٩﴾ ﴿وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا﴾ وە تۆڵەی هەر خراپەیەك
خراپەیەکە بەوێنەی خۆی ﴿فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ﴾ جا هەر کەسێ ببوورێ و ئاشتی بکات ﴿فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ﴾
ئەوە پاداشتی ئەو لە لای خوایە ﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ بەڕاستی خوا ستەمکارانی خۆش ناوێ ﴿٤٠﴾
﴿وَلَمَنِ انتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ﴾ وەهەر کەس تۆڵە بسەنێ لە پاش ئەوەی ستەمی لێکراوە ﴿فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن سَبِيلٍ﴾
ئا ئەو نە هیچ تاوان و گوناهێکیان لەسەر نییە ﴿٤١﴾ ﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ﴾ تاوان و گوناه هەر
لەسەر ئەو کەسانەیە کەستەم لە خەڵکی دەکەن ﴿وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ وە بە ناهەق خراپەکاریی
دەکەن لە زەویدا ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ئەوانە سزای زۆر سەختیان بۆ هەیە ﴿٤٢﴾ ﴿وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ﴾
وە هەر کەس خۆ گرو لێ بووردە بێ ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ بەڕاستی ئەمە لەکارە پڕ بایەخ و
پەسەندەکانە ﴿٤٣﴾ ﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەر کەس خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُ مِن وَلِيٍّ مِّن بَعْدِهِ﴾ ئەوە
پاش ئەوە هیچ دۆست و یارمەتی دەرێکی نییە ﴿وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ﴾ وە ستەمکاران دەبینیت
کاتێك سزای (خوا) دەبینن ﴿يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِّن سَبِيلٍ﴾ دەڵێن ئایا ڕێگایەك هەیە بگەڕێینەوە بۆ
دونیا ﴿٤٤﴾

﴿وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا﴾ وە دەیانبینی پێشانی دۆزەخ دەدرێن ﴿خَاشِعِينَ مِنَ الذُّلِّ﴾ بەملکەچی و
ڕەبیلی و داماوی ﴿يَنظُرُونَ مِن طَرْفٍ خَفِيٍّ﴾ بەگۆشەی چاوو بەدزیەوە دەڕوانن ﴿وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾
وە ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بەڕاستی
زیانبارەکان ئەوانەن کە خۆیان و کەس و کاریان لەڕۆژی هەستانەوەدا لەدەست داوە ﴿أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ
فِي عَذَابٍ مُّقِيمٍ﴾ ئاگاداربن بەڕاستی ستەمکاران لە سزایەکی هەمیشەییدان (٤٥) ﴿وَمَا كَانَ لَهُم مِّنْ
أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەوان هیچ پشتیوانێکیان نیە ﴿يَنصُرُونَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ﴾ کەیارمەتیان بدەن بێجگە لەخوا
﴿وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ﴾ وە هەرکەسێك خوا گومڕایی بکات ﴿فَمَا لَهُ مِن سَبِيلٍ﴾ ئەوە هیچ ڕێگەیەکی ڕزگار
بوونی بۆ نیە (٤٦) ﴿اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُم﴾ گوێڕایەڵ بن بۆ پەروەردگارتان ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ﴾ پێش
ئەوەی ڕۆژێك بێت ﴿لَّا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ لەلایەن خواوە کە گەڕانەوەی بۆ نیە ﴿مَا لَكُم مِّن مَّلْجَإٍ
يَوْمَئِذٍ﴾ ئەو ڕۆژە هیچ پەناگایەکتان نابێت ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّكِيرٍ﴾ وە هیچ نیکارییەکتان پێ ناکرێت
(٤٧) ﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا﴾ جا ئەگەر ڕوویان وەرگێڕا ﴿فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ ئەوە ئێمە تۆمان بەپارێزەر و
وچاودێر نەناردووە بۆ سەریان ﴿إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ تۆ تەنها ڕاگەیاندنت لەسەرە ﴿وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنسَانَ مِنَّا
رَحْمَةً﴾ وە بەڕاستی کاتێ ئێمە لەلایەن خۆمانەوە بەهرە وبەهرەمەندییەك بە کەسێك بچەژێنین
﴿فَرِحَ بِهَا﴾ پێی دڵخۆش دەبێ ﴿وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ﴾ وە ئەگەر ناخۆشیەکیان تووش بێت
﴿بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ﴾ بەهۆی کردەوەی خۆیانەوە ﴿فَإِنَّ الْإِنسَانَ كَفُورٌ﴾ ئەوە بەڕاستی ئادەمی
پێ نەزان و سپڵەیە (٤٨) ﴿لِّلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەر بۆ خوایە موڵك و پاشایەتی ئاسمانەکان
و زەوی ﴿يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ﴾ هەرچی بیەوێت بەدی دەهێنێت ﴿يَهَبُ لِمَن يَشَاءُ إِنَاثًا﴾ بۆ هەرکەسێك
بیەوێت کچی پێ دەبەخشێت ﴿وَيَهَبُ لِمَن يَشَاءُ الذُّكُورَ﴾ وە بۆ هەرکەسێکیش بیەوێت کوڕی
پێ دەبەخشێت (٤٩) ﴿أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا﴾ یان کوڕ و کچی بەیەکەوە پێ دەبەخشێت
﴿وَيَجْعَلُ مَن يَشَاءُ عَقِيمًا﴾ وە هەرکەسێکیش بیەوێت نەزۆکی دەکات ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی
خوا زانایی دەسەڵاتدارە (٥٠) ﴿وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ اللَّهُ﴾ بۆ هیچ کەس نەبووە کەخوا
قسەی لەگەڵدا بکات ﴿إِلَّا وَحْيًا﴾ بە وەحی نەبێت ﴿أَوْ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ یان لەپشت پەردەوە
﴿أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا﴾ یان نێراوێك بنێرێت ﴿فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ﴾ و بەفەرمانی خۆی ئەوەی کە
بیەوێت وەحی بۆ دەکات ﴿إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا بڵندی کاردروستە (٥١)

﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ رُوحًا﴾ هەر بەو شێوە (کە وەحی پێ دێت) قورئانمان بۆ تۆ نارد (ئەی موحەممەد
ﷺ) ﴿مِّنْ أَمْرِنَا﴾ بە فەرمانی خۆمان ﴿مَا كُنتَ تَدْرِي مَا ٱلْكِتَٰبُ وَلَا ٱلْإِيمَٰنُ﴾ کەتۆ نەتدەزانی کتێب و ئیمان
چی یە ﴿وَلَٰكِن جَعَلْنَٰهُ نُورًا﴾ بەلام ئێمە ئەومان کردە ڕووناکی یەك ﴿نَّهْدِى بِهِۦ مَن نَّشَآءُ﴾ ڕێنموویی
هەر کەسێکی پێ دەکەین کەبمانەوێت ﴿مِنْ عِبَادِنَا﴾ لەبەندەکانمان ﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِىٓ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾
وە بەڕاستی تۆ (حەلسث) ڕێنموویی دەکەیت بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٥٢﴾ ﴿صِرَٰطِ ٱللَّهِ ٱلَّذِى﴾ ڕێگەی ئەو
خوایەی ﴿لَهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ﴾ کە هەرچی لە ئاسمانەکان و هەرچی لە زەویدایە هی ئەوە
﴿أَلَآ إِلَى ٱللَّهِ تَصِيرُ ٱلْأُمُورُ﴾ بێداربن هەموو کارەکان هەر بۆلای خوا دەگەڕێنەوە ﴿٥٣﴾

سورەتی ﴿ الزخرف ﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەیی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَٱلْكِتَٰبِ ٱلْمُبِينِ﴾ سوێند بەم پەڕاوە ڕوون کەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا جَعَلْنَٰهُ قُرْءَٰنًا عَرَبِيًّا﴾
بەڕاستی ئێمە قورئانمان بەعەرەبی داناوە ﴿لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆ ئەوەی تێ بگەن ﴿٣﴾ ﴿وَإِنَّهُۥ فِىٓ أُمِّ
ٱلْكِتَٰبِ لَدَيْنَا﴾ بەڕاستی ئەم قورئانە لەئاستێکی بەرزدایە لای ئێمە (لە لوح المحفوظ دا)
﴿لَعَلِىٌّ حَكِيمٌ﴾ کەزۆر بلندو پڕە لەداناییی ﴿٤﴾ ﴿أَفَنَضْرِبُ عَنكُمُ ٱلذِّكْرَ صَفْحًا﴾ دەی ئایا ئێمە ئەم
قورئانەتان لێ دوور بخەینە وە ﴿أَن كُنتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ﴾ لەبەر ئەوەی ئێوە گەلێکی زیادەڕۆن ﴿٥﴾
﴿وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِن نَّبِىٍّ فِى ٱلْأَوَّلِينَ﴾ وەزۆر پێغەمبەرمان لە گەلە پێشوەکان ناردووە ﴿٦﴾ ﴿وَمَا يَأْتِيهِم مِّن نَّبِىٍّ﴾
وە هەر پێغەمبەرێکیان بۆ هاتبی ﴿إِلَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ﴾ ئەوان هەر گاڵتەیان پێ کردووە ﴿٧﴾
﴿فَأَهْلَكْنَآ أَشَدَّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ جا کەسانی کە لەمان بەهێزتر بوون لەناومان بردن ﴿وَمَضَىٰ مَثَلُ ٱلْأَوَّلِينَ﴾
وە بەسەرچوو سەرگوزشتەیی پێشیان ﴿٨﴾ ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ﴾ وە ئەگەر
پرسیاریان لێ بکەیت کێ ئاسمانەکان و زەویی بەدی هێناوە؟ ﴿لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ ٱلْعَزِيزُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بێگومان
دەڵێن خوای زاڵی بالادەستی زانا دروستی کردووە ﴿٩﴾ ﴿ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلْأَرْضَ مَهْدًا﴾ ئەو خوایەی
زەوی کردووە بەلانکە بۆتان ﴿وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا﴾ وە چەند ڕێگایەکی تیادا دروست کردووە
بۆتان ﴿لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەن بە مەبەستەکانتان ﴿١٠﴾

﴿وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ﴾ وە ئەو خوایەی کە لەئاسمانەوە بەئەندازە ئاوی بۆ ناردوون
﴿فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا﴾ جا وڵاتێکی ووشک و مردووی پێ زیندوو دەکەینەوە ﴿كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ ئابەو
جۆرە ئێوەش زیندوو دەکرێنەوە ﴿١١﴾ ﴿وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا﴾ وە ئەو خوایەی کە هەموو جووتەکانی
بەدی هێناوە ﴿وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ﴾ وە کەشتی و وڵاخی بۆ ئەرامەم هێناون کە سواریان
دەبن ﴿١٢﴾ ﴿لِتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ﴾ بۆ ئەوەی سواری پشتیان بن ﴿ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ﴾ ئەوجا بیر لەبەهرە
و نیعمەتی پەروەردگارتان بکەنەوە ﴿إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ﴾ کاتێ سواریان بوون ﴿وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ
لَنَا هَٰذَا﴾ وە بڵێن پاك و بێگەردی بۆ ئەو (خوایە)ی کە ئەمەی بۆ ڕام هێناوین ﴿وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾ کە
پێشتر ئێمە توانامان بەسەریدا نەبوو ﴿١٣﴾ ﴿وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە بۆ لای پەروەردگارمان
دەگەڕێینەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا﴾ وە بێگومان لەناو بەندەکانی خوادا هەندێك (منداڵیان)
بۆ پەروەردگار دانا ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ﴾ وە بەڕاستی مرۆڤ(ی کافر) پێ نەزان و سپڵەی ئاشکرایە ﴿١٥﴾
﴿أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ﴾ ئایا لەناو دروست کراوەکانیدا کچانی بۆ خۆی هەڵبژاردوە ﴿وَأَصْفَاكُم
بِالْبَنِينَ﴾ وە کوڕانی تایبەت کردووە بەئێوەوە ﴿١٦﴾ ﴿وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم﴾ وە کاتێ مژدە بەیەکێ
لەوان بدرێ ﴿بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَٰنِ مَثَلًا﴾ بەوەی بەنموونە بۆ خوای دادەنێت (واتە ئەگەر پێی
بوترێت کچتان بووە) ﴿ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ﴾ ڕووی ڕەش هەڵدەگەڕێ و پێش
دەخواتەوە ﴿١٧﴾ ﴿أَوَمَن يُنَشَّأُ فِي الْحِلْيَةِ﴾ ئایا ئەو (کچە)ی لەناو ئاڵتون و خشڵدا بەخێو کرێ
و ﴿وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ﴾ لەکاتی دەمەقاڵێدا ناتوانێ مەبەستی خۆی دەربڕێت (بۆ خوای
بڕیار دەدەن) ﴿١٨﴾ ﴿وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَٰنِ إِنَاثًا﴾ وە ئەو فریشتانەی کە بەندەی خوای
بەخشندەن بەمێینەیان دادەنان ﴿أَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ﴾ ئایا ئەوان بەدیاری دروستکردنیانەوە بوون
﴿سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ﴾ بێگومان ئەو شایەتیانەیان دەنووسرێت و پرسیاریان لێ دەکرێ ﴿١٩﴾
﴿وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَٰنُ مَا عَبَدْنَاهُم﴾ وە دەڵێن ئەگەر خوا بیویستایە ئێمە ئەو (فریشتانەمان) نەدەپەرست
﴿مَّا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ هیچ زانیاریەکیان نی یە لەو بارەیەوە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ﴾ ئەوانە
هەردرۆ دەکەن ﴿٢٠﴾ ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِّن قَبْلِهِ﴾ وە ئایا لە پێش قورئان پەرتوکێکمان پێ داون
﴿فَهُم بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ﴾ کە ئەوان دەستیان پێوە گرتبێ ﴿٢١﴾ ﴿بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ﴾
(نەخێر وانی یە) بەڵکو دەیانووت بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانمان لەسەر ئایینێك دیوە (بتپەرستی)
﴿وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّهْتَدُونَ﴾ وە بێگومان ئێمەش پەیڕەوی ڕێبازی ئەوانین ﴿٢٢﴾

﴿وَكَذَٰلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ﴾ هەروەها پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکمان نەناردووە لە هیچ شارێکدا
﴿إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا﴾ مەگەر خۆشگوزەرانەکان (دەوڵەمەندەکان)ی وتویانە ﴿إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ﴾
بەڕاستی ئێمە باوو باپیرانی خۆمان لەسەر ئاینێك دیووە ﴿وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم مُّقْتَدُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە
لەسەر شوێنی ئەوان دەڕۆین (٢٣) ﴿قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكُم بِأَهْدَىٰ﴾ وتی ئەگەر چی من (ئاینی) ڕاستریشم
بۆ هێنابن ﴿مِمَّا وَجَدتُّمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ﴾ لەوەی کە باووباپیرتان دیووە لەسەری ﴿قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ
كَافِرُونَ﴾ وتیان بێگومان ئێمە بێ باوەڕین بەو (ئاینەی) بەئێوەدا نێرراوە (٢٤) ﴿فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ بۆیە
تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾ جا سەیرکە سەرئەنجامی درۆزنان چۆن بوو (٢٥)
﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ﴾ وە کاتێك ئیبراهیم بەباوکی و گەلەکەی وت ﴿إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ﴾ بێگومان
من بەریم لەوەی ئێوە دەیپەرستن (٢٦) ﴿إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي﴾ جگە لەو زاتەی کە دروستی کردووم ﴿فَإِنَّهُ
سَيَهْدِينِ﴾ چونکە هەر ئەویش ڕێنموونیم دەکات (٢٧) ﴿وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ﴾ ئەو (یەکخواپەرستی)
لەنەوەکانیدا بەجێ هێشت ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تابگەڕێنەوە (سەری) (٢٨) ﴿بَلْ مَتَّعْتُ هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ﴾
بەڵکو من ئەو نەوەو باو وباپیرانیانم لەخۆشگوزەرانیدا هێشتەوە ﴿حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ﴾ هەتا ئەو کاتەی
قورئانیان بۆ هات ﴿وَرَسُولٌ مُّبِينٌ﴾ لەگەڵ پێغەمبەری ئاشکرا (٢٩) ﴿وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ﴾ جا کاتێ قورئانیان
بۆ هات ﴿قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ﴾ وتیان ئەمە جادووە ﴿وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ﴾ وە بەڕاستی ئێمە باوەڕی پێ ناکەین (٣٠)
﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَٰذَا الْقُرْآنُ﴾ وە وتیان بۆچی ئەم قورئانە نەنێرراوەتە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ﴾
بۆ پیاوێکی گەورەی (ماودارو دارا) لەم دوو شارە (مەککە و طائف) (٣١) ﴿أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ﴾ ئایا
ئەوان ڕەحمەتی پەروەردگارت دابەش دەکەن ﴿نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُم﴾ لە کاتێکدا ئێمە لەنێوانیاندا دابەشمان
کردووە ﴿مَّعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ هۆی گوزەرانیان لەژیانی ئەم دونیایەدا ﴿وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ
دَرَجَاتٍ﴾ وە هەندێکیانمان چەند پلە بەرز کردوتەوە بەسەر هەندێکی تریاندا ﴿لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُم بَعْضًا سُخْرِيًّا﴾
تا هەندێکیان ئیش بە هەندێکی تریان بکەن و لەخزمەتی یەکتردا بن ﴿وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ﴾ وە
ڕەحمی پەروەردگارت (بۆ تۆ) لەوە چاکترە کە ئەوان کۆی دەکەنەوە (٣٢) ﴿وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً
وَاحِدَةً﴾ خۆ ئەگەر لەبەر ئەوە نەبوایە کە خەڵکی یەك ئوممەتی بێ باوەڕ بووبایە ﴿لَّجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ
بِالرَّحْمَٰنِ﴾ وامان دەکرد هەر کەس بێ باوەڕ بوایە بەخوای میهرەبان ﴿لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِّن فِضَّةٍ﴾ سەقفی
خانووەکانیان لەزیو بوایە ﴿وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ﴾ هەروەها پلەکان کەپێی دادەسەر دەکەون (بومان
دەکردن بەزیو) (٣٣)

﴿وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا﴾ وە دەرگای زۆرمان بۆ خانووەکانیان دادەنا ﴿وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِئُونَ﴾ وە کورسی و
قەنەفەی زۆر تالەسەری دانیشتن وپاڵ دەدەنەوە (٣٤) ﴿وَزُخْرُفًا﴾ زرق وبرق و ڕازاندنەوەی ماڵی دونیا
(لە ئاڵتون و زیو) (خوای گەورە وا دەفەرمێت لەو بیناوەڕانە کە لەزەت لەماڵ وسامان وخۆشی
دونیا وەربگرن، بەلام پاشەڕۆژ هەر دەگەڕێنەوە بەرەو دەشتی) ﴿وَإِن كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ جا
هەموو ئەوانە چەند ساتێکە لە بەهرەو خۆشی ژیانی دونیا ﴿وَالْآخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەلام
(بەهەشتی) ڕۆژی دوایی لای پەروەردگارت بۆ پارێزکاران ولەخواترسانە (٣٥) ﴿وَمَن يَعْشُ عَن ذِكْرِ
الرَّحْمَٰنِ﴾ وە هەر کەس پشت لە یادی خوا هەڵکات ﴿نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا﴾ شەیتانێکی بۆ ئامادە دەکەین
﴿فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ﴾ کە هەمیشە لەگەڵی بێت ولێی جیانەبێتەوە (٣٦) ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ﴾ وە بێگومان
ئەوانە (شەیتانەکان) لە ڕێگەی ڕاست ڕێگرییان دەکەن ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ﴾ واش دەزانن
کە بێگومان هەر ئەوانن کە هیدایەتدراوون (٣٧) ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا﴾ هەتا کاتێ کە (دەمرێ و) دێتەوە لامان
﴿قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ﴾ دەڵێ خۆزگە بیوایە من وتۆ بە قەدەر بیوان خۆرهەڵات و خۆرئاوا
بوایە ﴿فَبِئْسَ الْقَرِينُ﴾ ئەی چ هاوڕێیەکی خراپ بوویت (٣٨) ﴿وَلَن يَنفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذ ظَّلَمْتُمْ﴾ (ئەم
خۆزگە)هیچ سوودێکتان پێناگەیەنێت چونکە ستەمتان کرد ﴿أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ﴾ بێگومان
ئێوە لە سزای سەخت دا هاوبەشن (٣٩) ﴿أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ﴾ دەی ئایا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ)
دەتوانی بە کەڕ بشنەوێنی ﴿أَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ﴾ یان کوێر ڕێنوێنی بکەیت ﴿وَمَن كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ وە ئەو
کەسەی کە لە گومڕاییەکی ئاشکرادا بێت (٤٠) ﴿فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ﴾ جا ئەگەر تۆ بمرێنین ﴿فَإِنَّا مِنْهُم
مُّنتَقِمُونَ﴾ ئەوە بێگومان ئێمە هەر تۆڵە لەوان دەسێنین (٤١) ﴿أَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ﴾ یان ئەو
هەڕەشەی لێمان کردوون پیشانت دەدەین ﴿فَإِنَّا عَلَيْهِم مُّقْتَدِرُونَ﴾ چونکە بەڕاستی ئێمە بەدەسەلاتین
بەسەریاندا (٤٢) ﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ کەواتە دەست بگرە بەو قورئانەوەی بۆت نێرراوە
﴿إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ بەڕاستی تۆ لەسەر ڕێبازێکی ڕاستیت (٤٣) ﴿وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ﴾ وە بێگومان
ئەم قورئانە هۆی ناوداری یە بۆ خۆت و بۆ گەلەکەت ﴿وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾ لە داهاتووشدا پرسیارتان لێ
دەکرێت (٤٤) ﴿وَاسْأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَا﴾ تۆ پرسیار بکە لەو پێغەمبەرانەی پێش تۆ ناردوومانن
﴿أَجَعَلْنَا مِن دُونِ الرَّحْمَٰنِ﴾ ئایا بێجگە لە خوای میهرەبان بڕیارمان داوە ﴿آلِهَةً يُعْبَدُونَ﴾ پەرستراو بێت
کە بپەرسترێن (٤٥) ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا﴾ سوێند بەخوا ئێمە موسامان بە بەڵگەکانمانەوە
نارد ﴿إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ﴾ بۆلای فیرعەون و دەست و پێوەندەکەی ﴿فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
ووتی بەڕاستی من پێغەمبەری پەروەردگاری جیهانیانم (٤٦) ﴿فَلَمَّا جَاءَهُم بِآيَاتِنَا﴾ جا کاتێ بەڵگەکانی
ئێمەی بۆ هێنان ﴿إِذَا هُم مِّنْهَا يَضْحَكُونَ﴾ کەچی ئەوان بە بەڵگەکان پێدەکەنین (٤٧)

﴿وَمَا نُرِيهِم مِّنْ آيَةٍ﴾ وە هیچ بەڵگەیەکمان نیشان نەداون ﴿إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا﴾ مەگەر ئەو بەڵگەیە گەورەتر بوو لە هاوتاکەی ﴿وَأَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ﴾ وەتووشی بەڵاو سزامان کردن (چونکە باوەڕیان نەهێنا) ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە (لە بێ باوەڕیی) ﴿٤٨﴾ ﴿وَقَالُوا يَا أَيُّهَ السَّاحِرُ﴾ ووتیان (بە مووسا) ئەی جادووباز ﴿ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ﴾ داوامان بۆ بکە لە پەروەردگارت ئەوەی بەڵێنی پێ داوی (بەوەی بیهێنیت) ﴿إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ﴾ ئەوسا بەڕاستی ئێمە باوەڕ دەهێنین ﴿٤٩﴾ ﴿فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ﴾ جا کاتێ بەڵاو سزاکەمان لەسەریان لابرد ﴿إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ﴾ کتوپڕ پەیمانەکەیان هەڵدەوەشاندەوە ﴿٥٠﴾ ﴿وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ﴾ وە فیرعەون جاڕی دایە ناو گەلەکەیدا ﴿قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ﴾ ووتی ئەی گەلەکەم ئایا پادشایی میصر هی من نی یە؟ ﴿وَهَٰذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي﴾ وە (ئایا) ئەم ڕووبارانە بەژێر (کۆشکەکانی) مندا نارۆن؟ ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ ئەی ئایا ئێوە نابینن؟! ﴿٥١﴾ ﴿أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ﴾ بەڵکو من باشترم لەو (مووسا) کە لاوازو بێ ڕێزە ﴿وَلَا يَكَادُ يُبِينُ﴾ وەناتوانێ بەچاکی قسە بکات (زمانی تەواو نی یە) ﴿٥٢﴾ ﴿فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِّن ذَهَبٍ﴾ دەبۆچی بازنی ئاڵتونی پێ نەدراوە؟ (ئەگەر ڕاست دەکات) ﴿أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ﴾ یان فریشتەی (شایەتی دەری) لەگەڵدا نەهاتووە ﴿٥٣﴾ ﴿فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ﴾ جا بەم قسانە گەلەکەی هەڵخەڵەتان و ئەوانیش گوێڕایەڵی کرد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا﴾ بێگومان ئەوان هەمیشە ﴿قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ گەلێکی لە سنوور دەرچوو بوون ﴿٥٤﴾ ﴿فَلَمَّا آسَفُونَا انتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ جا کاتێ ڕقیان هەڵساندین تۆڵەمان لێ سەندن ﴿فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ ئەمجا هەموویانمان لە دەریادا خنکاند ﴿٥٥﴾ ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ﴾ وکردمانن بە پەندو نموونە وئامۆژگاری بۆ کەسانی دوای خۆیان ﴿٥٦﴾ ﴿وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا﴾ وە کاتێ عیسای کوڕی مەریەم بە نموونە هێنرایەوە ﴿إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ﴾ دەستەجێ گەلەکەت دەیکەنە هاوارو قیڕەی خۆشی (وادەزانن قسەی ئەوان بەسەر قسەی پێغەمبەردا ﷺ سەرکەوتووە) ﴿٥٧﴾ ﴿وَقَالُوا أَآلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ﴾ وە دەڵێن ئایا پەرستراوەکانی ئێمە باشترە یان عیسا ﴿مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا﴾ ئەو نموونەی عیسایان تەنها بۆ دەمباری و دەمەقاڵێ بۆ دەهێنایەوە ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ﴾ (وانیە کە دەیڵێن) بەڵکو ئەوانە گەلێکی زۆر دەمەقاڵێ کەرن ﴿٥٨﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ﴾ عیسا هیچ نی یە جگە لە بەندەیەك کە نیعمەتی خۆمان ڕشتووە بەسەریدا ﴿وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە کردمانە نموونە بۆ نەوەی ئیسرائیل ﴿٥٩﴾ ﴿وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنكُم مَّلَائِكَةً﴾ ئەگەر بمانویستایە لەجیاتی ئێوە فریشتەمان دادەنا ﴿فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ﴾ لە زەویدا دەبوونە جێ نشینی ئێوە ﴿٦٠﴾

﴿وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ﴾ وە بێگومان (دابەزینی عیسا بۆ سەر زەوی) یەکێکە لەنیشانەکانی قیامەت ﴿فَلَا
تَمْتَرُنَّ بِهَا﴾ کەواتە دەربارەی قیامەت هیچ گومانتان نەبێ ڕاستە ﴿وَاتَّبِعُونِ﴾ وە شوێنی من بکەون
﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦١﴾ ﴿وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ﴾ وەناشەیتان ڕێگرتان نەکات
لەڕێنموویی خوا ﴿إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ بەڕاستی ئەو (شەیتان) دوژمنێکی ئاشکرای ئێوەیە ﴿٦٢﴾ ﴿وَلَمَّا
جَاءَ عِيسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ وە کاتێ عیسا بەڵگە ڕوونەکانی هێنا ﴿قَالَ قَدْ جِئْتُكُم بِالْحِكْمَةِ﴾ ووتی (بەنەوەی
ئیسرائیل) بێگومان بەپێغەمبەرایەتی هاتووم بۆ ناوتان ﴿وَلِأُبَيِّنَ لَكُم﴾ بۆ ئەوەی ڕوونی بکەمەوە بۆتان
﴿بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ﴾ هەندێ لەو شتانەی جیاوازن تێیدا ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ دەی لەخوا بترسن ﴿وَأَطِيعُونِ﴾
و گوێڕایەڵیم بکەن ﴿٦٣﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ﴾ بەڕاستی خوا پەروەردگاری من و پەروەردگاری
ئێوەشە ﴿فَاعْبُدُوهُ﴾ کەواتە هەر ئەو بپەرستن ﴿هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ﴾ هەر ئەمە ڕێگای ڕاستە ﴿٦٤﴾
﴿فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِن بَيْنِهِمْ﴾ جا کۆمەڵەکان جیاواز بوون لەنێوان خۆیاندا ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾
سزا و لەناوچوون بۆ ئەوانەی ستەمیان کرد ﴿مِنْ عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ﴾ لەسزای سەختی ڕۆژی بەئازار
﴿٦٥﴾ ﴿هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ﴾ ئایا جگە لە ڕۆژی دوای چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً﴾
کە کتوپڕ بێت بۆیان ﴿وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ لەکاتێکدا ئەوان هەست ناکەن ﴿٦٦﴾ ﴿الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ
بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ﴾ دۆست و خۆشەویستەکان لەو ڕۆژەدا دوژمنی یەکترن ﴿إِلَّا الْمُتَّقِينَ﴾ جگە
لە پارێزکاران و لەخواترسان نەبێت ﴿٦٧﴾ ﴿يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ﴾ (پێیان دەوترێت) ئەی بەندەکانم
ئەمڕۆ هیچ مەترسیەکتان لەسەر نی یە ﴿وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ﴾ خەمەتیش ناخۆن ﴿٦٨﴾ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا﴾
ئەوانەی باوەڕیان بەئایەتەکانی ئێمە هێناوە ﴿وَكَانُوا مُسْلِمِينَ﴾ و هەمیشە گەردن کەچ بوون ﴿٦٩﴾
﴿ادْخُلُوا الْجَنَّةَ﴾ (لەو ڕۆژەدا پێیان دەڵێن) بچنە بەهەشتەوە ﴿أَنتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ﴾ ئێوە و هاوسەرەکانتان
﴿تُحْبَرُونَ﴾ (ڕێز دەگیرێن و) دڵ خۆش دەکرێن ﴿٧٠﴾ ﴿يُطَافُ عَلَيْهِم بِصِحَافٍ مِّن ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ﴾
بەسینی و پەرداخی ئاڵتونی (خواردن و خواردنەوە) دەگێڕن بەسەریاندا ﴿وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ﴾
وە لەو بەهەشتەدا هەیە ئەوەی دڵ حەزی لێ بکات ﴿وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ﴾ و چاو لەزەت لەبینینی ببات
﴿وَأَنتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ وە ئێوە بەهەتاهەتایی دەمێننەوە تیایدا ﴿٧١﴾ ﴿وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا﴾ ئەوە
ئەو بەهەشتەیە کە بۆ ئێوە ماوەتەوە (پێتان دراوە) ﴿بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بەهۆی ئەو کردەوانەوەی کە
دەتانکرد ﴿٧٢﴾ ﴿لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ﴾ بۆ ئێوە هەیە تێیدا میوەهاتی زۆر ﴿مِّنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ کەلێی
دەخۆن ﴿٧٣﴾

﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ﴾ بەڕاستی تاوانباران ﴿فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ﴾ لەسزای دۆزەخدا بەهەمیشەیی دەمێننەوە ﴿٧٤﴾
﴿لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ﴾ سزایان لەسەر سووك ناكرێت ﴿وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ﴾ وە ئەوان لەناو ئەو سزایەدا بێ ئومێدن
﴿٧٥﴾ ﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ﴾ وە ئێمە هیچ ستەمێكمان لێ نەكردوون ﴿وَلَٰكِن كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ﴾ بەڵكو هەر خۆیان
ستەمكار بوون ﴿٧٦﴾ ﴿وَنَادَوْا﴾ وە هاوار دەكەن ئەی مالیك (سەرپەرشتیاری دۆزەخ) ﴿لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ﴾
با پەروەردگارت بمان مرێنێت (بۆ ڕزگاریی) ﴿قَالَ إِنَّكُم مَّاكِثُونَ﴾ (ئەویش پاش ماوەیەكی زۆر وەڵامیان
دەداتەوە و) دەڵێت: بێگومان ئێوە دەمێننەوە تیایدا ﴿٧٧﴾ ﴿لَقَدْ جِئْنَاكُم بِالْحَقِّ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی (ئایینی)
هەقمان بۆ هێناون ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ﴾ بەڵام زۆربەتان ڕاستیتان پێناخۆشە ﴿٧٨﴾ ﴿أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا﴾ بەڵكو
ئەوانە بۆ پیلان و فێڵیان (لە پێغەمبەر ﷺ) گێڕان ﴿فَإِنَّا مُبْرِمُونَ﴾ بۆیە بەڕاستی ئێمەش (بۆ تۆڵە لێ سەندنیان)
گێڕەرین ﴿٧٩﴾ ﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُم﴾ ئاخۆ وا دەزانن ئێمە نهێنی و چپەكیان نابیستین ﴿بَلَىٰ﴾
بەڵێ دەیبیستین ﴿وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ﴾ فریشتەكانیشمان كە لەلایانن و ئامادەی (ئەو پیلان و فێڵانەیان)
دەنووسن ﴿٨٠﴾ ﴿قُلْ إِن كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدٌ﴾ بڵێ ئەگەر پەروەردگار كوڕی بووایە ﴿فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ﴾ ئەوە من
یەكەمین كەس بووم دەمپەرست ﴿٨١﴾ ﴿سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ پاك و بێگەردی بۆ پەروەردگاری
ئاسمانەكان و زەوی ﴿رَبِّ الْعَرْشِ﴾ و پەروەردگاری عەرش ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ لەو (قسە ناڕێكانە)ی كە
ئەوان بۆ خوای هەڵدەبەستن ﴿٨٢﴾ ﴿فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا﴾ جا لێیان گەڕێ با سەرگەرمی پڕوپوچی بن و
گاڵتە بكەن ﴿حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ﴾ هەتا دەگەن بەڕۆژی خۆیان ﴿الَّذِي يُوعَدُونَ﴾ كە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿٨٣﴾
﴿وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَٰهٌ﴾ وە ئەو (خوایە) زاتێكە پەرستراوە لە ئاسماندا ﴿وَفِي الْأَرْضِ إِلَٰهٌ﴾ وە پەرستراوە
لە زەویدا ﴿وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ﴾ وە تەنها ئەویش كار دروستی زانایە ﴿٨٤﴾ ﴿وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ﴾ وە پاك و بەسەرو گەورەیە ئەو خوایەی كە خاوەنی ئاسمانەكان و زەوییە ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾
وە هەرچی لەنێوانیانە ﴿وَعِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ﴾ وە زانینی (هاتنی) ڕۆژی دوایی تەنها لای ئەوە
﴿وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ وە هەر بۆ لای ئەو دەگەڕێنەوە ﴿٨٥﴾ ﴿وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الشَّفَاعَةَ﴾ وە
ئەوانەی بێجگە لە خوا دەیپەرستن (وهاواریان لێ دەكرێت) ناتوانن تكا بكەن ﴿إِلَّا مَن شَهِدَ بِالْحَقِّ﴾
مەگەر كەسانێك شایەتییان بەهەق دابێ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ وە هەقیان زانیوە و ئاگاداری بوون ﴿٨٦﴾
﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ﴾ وە ئەگەر پرسیاریان لێ بكەیت كێ دروستی كردوون ﴿لَيَقُولُنَّ اللَّهُ﴾ بێگومان
دەڵێن خوا ﴿فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ دەی چۆن ئەوان لەهەق وڕاستی لادەدەن ﴿٨٧﴾ ﴿وَقِيلِهِ يَا رَبِّ﴾ وە (پێغەمبەر ﷺ
شكاتی كردن) ووتی ئەی پەروەردگار ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ بەڕاستی ئەمانە گەلێكن باوەڕ ناهێنن
﴿٨٨﴾ ﴿فَاصْفَحْ عَنْهُمْ﴾ (خوای گەورە فەرمووی ئەی موحەممەد ﷺ) تۆش وازیان لێ بهێنە و گوێیان پێ
مەدە ﴿وَقُلْ سَلَامٌ﴾ وپێیان بڵێ (سەلام) ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ لەمەو پاش دەزانن (چییان بەسەردێت) ﴿٨٩﴾

سورەتی ﴿الدُّخَانِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حمٓ﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە واتاکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾ سوێند بەم قورئانە ڕوون کەرەوەیە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ﴾
بەڕاستی ئێمە ئەم قورئانەمان لە شەوێکی پیرۆزدا ناردوەتە خوارەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ﴾ بێگومان
ئێمە ترسێنەرین ﴿٣﴾ ﴿فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ﴾ لەو (شەوە پیرۆزە)دا هەموو کار و بارێکی شیاو بە
یەك جیادەکرێتەوە ﴿٤﴾ ﴿أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا﴾ فەرمانێکە لەلایەن ئێمەوە ﴿إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ﴾ بەڕاستی
ئێمە پێغەمبەران دەنێرین ﴿٥﴾ ﴿رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ﴾ کە ڕەحمەتێکە لەلایەن پەروەردگارتەوە ﴿إِنَّهُ هُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا بیسەری زانایە ﴿٦﴾ ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ پەروەردگاری
ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە نێوانیاندایە ﴿إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ئیماندارێکی ڕاستەقینەن
﴿٧﴾ ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نییە جگە لە خوا ﴿يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ (خوا)
دەژێنێ و دەمرێنێ ﴿رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ پەروەردگاری ئێوە و پەروەردگاری باب و باپیرە
پێشووەکانتانە ﴿٨﴾ ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ﴾ بەلام ئەوان لە دوو دڵی و گوماندا، گەمە و گاڵتە دەکەن ﴿٩﴾
﴿فَارْتَقِبْ﴾ جا چاوەڕوان بە ﴿يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ﴾ ڕۆژێ کە ئاسمان دوکەڵێکی ئاشکرای لێ
پەیدا دەبێ ﴿١٠﴾ ﴿يَغْشَى النَّاسَ﴾ هەموو ئادەمی دادەگرێ ﴿هَٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ و (دەڵێن) ئەمە بەڵایەکی
سەختە ﴿١١﴾ ﴿رَّبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ﴾ ئەی پەروەردگارمان ئەم سزایەمان لەسەر لابە ﴿إِنَّا مُؤْمِنُونَ﴾
بەڕاستی ئێمە باوەڕدارین ﴿١٢﴾ ﴿أَنَّىٰ لَهُمُ الذِّكْرَىٰ﴾ چۆن ئەمێ خواردەبن و ئامۆژگاری وەردەگرن
﴿وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ﴾ کە بەڕاستی پێغەمبەرێکی ڕوون و ئاشکرایان بۆ هاتووە ﴿١٣﴾ ﴿ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ﴾
لە پاشان گوێیان پێ نەدا ﴿وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ﴾ وە وویان: فێرکراوێکی شێتە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ
قَلِيلًا﴾ بێگومان بۆ ماوەیەکی کەم ئەم بەلایە لادەبەین ﴿إِنَّكُمْ عَائِدُونَ﴾ بێگومان ئێوە دەگەڕێنەوە (بۆ بێ
باوەڕی) ﴿١٥﴾ ﴿يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ﴾ ڕۆژێك دێت پەلامارێکی بەهێز و هەرە گەورەیان بۆ دەبەین
﴿إِنَّا مُنتَقِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێمە تۆڵەدەسێنین (لە کافران لە جەنگی بەدردا) ﴿١٦﴾ ﴿وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی لە پێش ئەمان گەلی فیرعەونمان تاقی کردەوە ﴿وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ﴾
وپێغەمبەرێکی بەڕێزیان بۆ هات ﴿١٧﴾ ﴿أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ﴾ (پێی ووتن) کە بەندەکانی خوا
(بەنو ئیسرائیل) بە من بسپێرن ﴿إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ﴾ چونکە بەڕاستی من پێغەمبەرێکی ئەمین
وەرەوڕ پێکراوم بۆ ناو ئێوە ﴿١٨﴾

﴿وَأَن لَّا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ﴾ وە خۆتان بەسەرزل و گەورە مەزانن لەبەرامبەر خوادا ﴿إِنِّي آتِيكُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾
بێگومان من بەڵگە و نیشانەیەکی ئاشکرام بۆ هێناون (١٩) ﴿وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ﴾ وە بێگومان من
پەنادەگرم بەپەروەردگاری خۆم و پەروەردگاری ئێوە لەوەی ﴿أَن تَرْجُمُونِ﴾ کە ئێوە بەردبارانم بکەن
(٢٠) ﴿وَإِن لَّمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ﴾ وە ئەگەر باوەڕم پێناهێنن ئەوە وازم لێ بهێنن (و خراپەم دەرهەق مەکەن)
(٢١) ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ جا هاواری لە پەروەردگاری کرد (وتی) ﴿أَنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئەمانە
گەلێکی تاوانبارن (٢٢) ﴿فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا﴾ ئەوسا (پێی وترا) بەندەکانم بەشەو ببە ﴿إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ﴾
چونکە بەڕاستی (فیرعەون و کۆمەڵەکەی) دواتان دەکەون (٢٣) ﴿وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا﴾ وە دەریاکە (دەریای
سوور) بەئارامی و ئاوەڵا بەجێ بهێڵە ﴿إِنَّهُمْ جُندٌ مُّغْرَقُونَ﴾ بێگومان ئەوانە سەربازانێکی خنکێنر و
دەبن (تێیدا) (٢٤) ﴿كَمْ تَرَكُوا﴾ چەندەهایان بەجێ هێشت ﴿مِن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ لە باخات و کانیاو (٢٥)
﴿وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ﴾ و کشتوکاڵ و جێ و مەئوای چاک و خۆش (٢٦) ﴿وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ﴾ وە ناز
و نیعمەتی زۆر کە ئەوان تیایدا دەژیان و ڕایان دەبوارد (٢٧) ﴿كَذَٰلِكَ ۖ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ﴾ هەر بەم جۆرە
ئەو (خۆشی یە)مان دایە گەلێکی تر (٢٨) ﴿فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ﴾ جا ئاسمان و زەوی بە گریان
بۆیان ﴿وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ﴾ و مۆڵەتیشیان پێ نەدرا (٢٩) ﴿وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی
نەوەی ئیسرائیلمان ڕزگار کرد ﴿مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾ لە سزای ڕیسواکەر (٣٠) ﴿مِن فِرْعَوْنَ﴾ لە فیرعەون
﴿إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِّنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ بێگومان فیرعەون خۆبەزل زانێکی لەسنوور دەرچوو بوو (٣١) ﴿وَلَقَدِ
اخْتَرْنَاهُمْ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی نەوەی ئیسرائیلمان هەڵبژارد ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ بەسەر خەڵکی
(سەردەمی خۆیان)دا بەپێی زانیاری (خۆمان) (٣٢) ﴿وَآتَيْنَاهُم مِّنَ الْآيَاتِ﴾ وە موعجیزە و بەڵگەی
زۆرمان پێدان ﴿مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ﴾ کە تیا تاقیکردنەوەی زۆر و ئاشکرا هەبێت (٣٣) ﴿إِنَّ هَٰؤُلَاءِ﴾
بەڕاستی ئەوانە ﴿لَيَقُولُونَ﴾ دەڵێن (٣٤) ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ﴾ هەر تەنیا یەکەم جار دەمرین ﴿وَمَا نَحْنُ
بِمُنشَرِينَ﴾ ئیتر زیندوو ناکرێینەوە (٣٥) ﴿فَأْتُوا بِآبَائِنَا﴾ دەی باوو باپیرانمان (زیندوو بکەنەوە و) بیان
هێننەوە (بۆ دونیا) ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن (٣٦) ﴿أَهُمْ خَيْرٌ﴾ ئایا ئەوانە چاکترن
﴿أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ﴾ یان گەلی توبەع (ی پادشای یەمەن) ﴿وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ و ئەوانەی لە پێشیانەوە بوون
﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾ هەموویانمان لەناو برد ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ چونکە بێگومان گشتیان تاوانبار بوون
(٣٧) ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ وە دروستمان نەکردووە ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوەی لە
نێوانیاندایە ﴿لَاعِبِينَ﴾ بەبێهودە و گاڵتە (٣٨) ﴿مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ هەر دووکیانمان بەدی نەهێناوە بەحەق
و ڕاستی نەبێت ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نازانن (٣٩)

﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ﴾ بێگومان ڕۆژی جیاکردنه‌وه‌(ی حه‌ق و به‌تاڵ) ﴿مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ کاتی دیاری
کراویی هه‌موویانه ﴿٤٠﴾ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَن مَّوْلًى شَيْئًا﴾ ڕۆژێکه هیچ دۆستێ ناتوانێ که‌مترین سوود
بگه‌یه‌نێ به دۆستی خۆی ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وه یارمه‌تیش نادرێن ﴿٤١﴾ ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ اللَّهُ﴾ مه‌گه‌ر
که‌سێ خوا ڕه‌حمی پێ بکات ﴿إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ به‌ڕاستی ته‌نها خوا زاڵی باڵاده‌ستی میهره‌بانه
﴿٤٢﴾ ﴿إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ﴾ بێگومان دره‌ختی زه‌قنه‌موت ﴿٤٣﴾ ﴿طَعَامُ الْأَثِيمِ﴾ خۆراکی که‌سانی تاوانباره
(کافره) ﴿٤٤﴾ ﴿كَالْمُهْلِ﴾ وه‌کو خڵته‌ی ڕۆن ڕه‌شبوو ﴿يَغْلِي فِي الْبُطُونِ﴾ له‌ناو سکه‌کاندا ده‌کوڵێت ﴿٤٥﴾
﴿كَغَلْيِ الْحَمِيمِ﴾ هه‌ر وه‌کو کوڵانی ئاوی زۆر گه‌رم ﴿٤٦﴾ ﴿خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ﴾ (ئه‌و کافره) بیگرن و
به‌توندی ڕای کێشن ﴿إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ﴾ تا (ده‌یبه‌نه) ناوه‌ڕاستی دۆزه‌خ ﴿٤٧﴾ ﴿ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ﴾
پاشان بیڕژێن به‌سه‌ر سه‌ریدا ﴿مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ﴾ هه‌ندێ له ئاگر و ئاوی زۆر گه‌رم ﴿٤٨﴾ ﴿ذُقْ﴾
(پێی ده‌وترێت) بچێژه ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ﴾ (به گاڵته پێکردنیکه‌وه پێی ده‌وترێت)چونکه
به‌ڕاستی تۆ به ده‌سه‌ڵات و به‌ڕێز بوویت (له‌دونیادا) ﴿٤٩﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا مَا كُنتُم بِهِ تَمْتَرُونَ﴾ بێگومان ئه‌مه
ئه‌و سزایه‌یه که‌ئێوه گومانتان لێی هه‌بوو ﴿٥٠﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ﴾ به‌ڕاستی پارێزکاران
وه‌خواترسان له شوێنێکی بێوه‌یی و ئارام دان ﴿٥١﴾ ﴿فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ﴾ له‌ناو باخات و ڕێبارێ کانیاودان
﴿٥٢﴾ ﴿يَلْبَسُونَ مِن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ﴾ له ئاوریشمی ناسک و ئه‌ستور ده‌پۆشن ﴿مُّتَقَابِلِينَ﴾
ڕووبه‌ڕووی یه‌کتری داده‌نیشن ﴿٥٣﴾ ﴿كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ هه‌روه‌ها کیژانی چاوگه‌وره‌ی جوان
ده‌که‌ینه هاوسه‌ریان ﴿٥٤﴾ ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ﴾ له‌و به‌هه‌شته‌دا هه‌موو جۆره میوه‌یه‌ك داوا ده‌که‌ن
﴿آمِنِينَ﴾ به‌ئاسووده‌یی و بێوه‌یی ﴿٥٥﴾ ﴿لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ﴾ له به‌هه‌شتدا هه‌رگیز مردن
ناچه‌ژن ﴿إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ﴾ جگه له‌مردنی یه‌که‌م جار (که‌له دونیادا بوو) ﴿وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾
وه (خوا) له‌سزای دۆزه‌خ پاراستوونی ﴿٥٦﴾ ﴿فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ﴾ ئه‌مه به‌خششه له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگارته‌وه
﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئا ئه‌وه‌یه سه‌رکه‌وتنی زۆر گه‌وره ﴿٥٧﴾ ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ﴾ جا به‌ڕاستی
ئه‌م قورئانه‌مان له‌سه‌ر زمانی تۆ ئاسان کردووه ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئه‌وه‌ی بیر بکه‌نه‌وه ﴿٥٨﴾
﴿فَارْتَقِبْ إِنَّهُم مُّرْتَقِبُونَ﴾ ئیتر تۆ چاوه‌ڕوان به، بێگومان ئه‌وانیش چاوه‌ڕوانن ﴿٥٩﴾

سووره‌تی ﴿ الجاثية ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بەماناکەی، بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای
سورەتی (البقرة) بکە (١) ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ هێنانە خوارەوەی ئەم قورئانە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن
خوای باڵادەستی کاردروستەوەیە (٢) ﴿إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ بێگومان لە ئاسمانەکان و زەویدا
﴿لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ چەندەها بەڵگە هەیە بۆ باوەڕداران (٣) ﴿وَفِي خَلْقِكُمْ﴾ وە لە دروست کردنی خۆتان دا
﴿وَمَا يَبُثُّ مِن دَابَّةٍ﴾ وە ئەو گیانلەبەرانەی بڵاوی دەکاتەوە ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانی
باوەڕی بەتەواویان هەیە (٤) ﴿وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ وەلە جیاوازی شەو و ڕۆژدا ﴿وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِن رِّزْقٍ﴾
وە لەو بارانەی کەخوا لەئاسمانەوە دەیبارێنێت (کە هۆی رزق و رۆزی یە) ﴿فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ کە
بەهۆیەوە زەوی زیندوو دەکاتەوە (دەبوژێنێتەوە) ﴿وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ﴾ وەلە گۆڕانی بایەکاندا ﴿آيَاتٌ لِّقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ﴾ چەند بەڵگەهەیە بۆ کەسانێ کەتێ دەگەن (٥) ﴿تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ﴾ ئائەمانە بەڵگەکانی خوان
﴿نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ﴾ دەیخوێنینەوە بۆت بەڕاستی و دروستی ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ﴾ جا بە چی قسە و گوفتارێک
﴿بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ﴾ دوای خوا و بەڵگەکانی باوەڕ دەهێنن (٦) ﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ﴾ سزا و لەناوچوون
بۆ هەموو درۆزنێکی گوناهبار (٧) ﴿يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ﴾ کە بەڵگەکانی خوا دەبیستێت ﴿تُتْلَىٰ عَلَيْهِ﴾
بۆی دەخوێنرێتەوە ﴿ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا﴾ لەپاشان (لەسەر کافری) بەردەوامە چونکە خۆبەزل زانە
﴿كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا﴾ ئەڵێی هەر نەی بیستووە ﴿فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی مژدەی پێ بدە بەسزایەکی سەخت
(٨) ﴿وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا﴾ وە هەرکاتێ شتێک لەبەڵگەکانمان ئاگادار بێت ﴿اتَّخَذَهَا هُزُوًا﴾ بەگاڵتەی
دەگرێ ﴿أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەوانە سزای ڕیسواکەریان بۆ هەیە (٩) ﴿مِّن وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ﴾ لەپێشیانەوە
ئاگری دۆزەخە ﴿وَلَا يُغْنِي عَنْهُم﴾ هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿مَّا كَسَبُوا شَيْئًا﴾ ئەوەی لە(دونیا)دا
کردوویانە ﴿وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ﴾ وە ئەو پشتیوانانەی جگە لەخوا هەڵیان بژاردوون (سوودی
نی یە) ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ وە سزایەکی زۆر گەورەیان بۆ هەیە (١٠) ﴿هَٰذَا هُدًى﴾ ئەم قورئانە هۆی
ڕێنموونی یە ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ﴾ وە ئەوانەی بێ باوەڕن بە ئایەت و بەڵگەکانی پەروەردگاریان
﴿لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ﴾ بۆ ئەوانە هەیە سزایەکی پڕ ئازاری سەخت (١١) ﴿اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ﴾ خوا
ئەو زاتەیە دەریای بۆ ڕام هێناون ﴿لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ﴾ تا بەفەرمانی خوا کەشتی تیایدا بگەڕێ
﴿وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ﴾ وە تا لەهەمووی بەخششی خوا بەهرەمەند بن ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾ وە بۆ ئەوەی
سوپاسی خوا بکەن (١٢) ﴿وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دا
هەیە بۆ ئێوەی ژێربار کردووە (وخستویەتیە خزمەتتانەوە) ﴿جَمِيعًا مِّنْهُ﴾ هەمووی لەلایەن خواوەیە
﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بێگومان لەو شتانەدا چەند بەڵگە هەیە بۆ کەسانێک بیر
بکەنەوە (١٣)

﴿قُل لِّلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بڵێ بەو کەسانەی بڕوایان هێناوە ﴿يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ﴾ چاو پۆشی بکەن
لەو کەسانەی هیوایان بە پاداشت و سزای خوا نیە ﴿لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بۆ ئەوەی پاداشتی
خەڵکی بداتەوە بەگوێرەی ئەوەی کردوویانە ⁽¹⁴⁾ ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ﴾ هەر کەسێ چاکەی کرد
ئەوە (قازانجەکەی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾ وە هەر کەسێ خراپەی کرد ئەوە (زیانەکەی)
بۆ خۆیەتی ﴿ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ لەپاشان بۆ لای پەروەردگارتان دەگەڕێنەوە ⁽¹⁵⁾ ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا
بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بە نەوەی ئیسرائیلمان بەخشی ﴿الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ﴾ پەیام
و حوکمڕانی و پێغەمبەرایەتی ﴿وَرَزَقْنَاهُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وە ڕۆزیمان دان لە شتە حەڵاڵ و پاکەکان
﴿وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ﴾ وە بەرزمان دان بەسەر جیهانیاندا ⁽¹⁶⁾ ﴿وَآتَيْنَاهُم بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ وە بەڵگە
ڕوونەکانمان پێدان لە بارەی شەریعەتەوە ﴿فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ﴾ جیاجیا نەبوون
لەبیر خۆیاندا دوای ئەوە نەبێت زانستیان بۆ هات ﴿بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ لەبەر دوژمنایەتی و حەسادەتی نێو
خۆیان ﴿إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ بێگومان پەروەردگارت لە ڕۆژی هەستانەوەدا لە نێوانیاندا
دادوەری دەکات ﴿فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾ لەو شتانەی جیاوازیان تێدا دەکرد ⁽¹⁷⁾ ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ
شَرِيعَةٍ﴾ لە پاشان تۆمان خستە سەر شەریعەتێک ﴿مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لە بارەی ئاینەوە ﴿فَاتَّبِعْهَا﴾ تۆش
شوێنی بکەوە ﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وە شوێنی هەوا و ئارەزووی ئەوانە مەکەوە کە نازانن
⁽¹⁸⁾ ﴿إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا عَنكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ بێگومان ئەوانە لەلایەن خواوە هیچ سوودێکت پێ ناگەیەن
﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ﴾ وە بەڕاستی ستەمکاران هەندێکیان دۆست و پشتیوانی هەندێکیانن
﴿وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ﴾ وەخوا دۆست و پشتیوانی پارێزکاران ولەخواترسانە ⁽¹⁹⁾ ﴿هَٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ﴾ ئەم
قورئانە بینایە وهۆی چاوڕشنی یە بۆ مەردومان ﴿وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ وە ڕێنموویی و میهرەبانیە
بۆ گەلێک کەباوەڕی پتەویان هەیە ⁽²⁰⁾ ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ﴾ ئایا ئەوانەی کە خراپەکاریان
کردووە و گومان دەبەن ﴿أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ ئێمە ئەوانە وەکو کەسێک دادەنێین
کەبڕوایان هێناوە و چاکەکانیان کردووە ﴿سَوَاءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ﴾ وەکو یەک بێت ژیانیان و مردنیان
﴿سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ئای چەند خراپ دادوەری دەکەن ⁽²¹⁾ ﴿وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾
وەخوا ئاسمانەکان و زەوی بەهەق و ڕاستی دروست کردووە ﴿وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ﴾ بۆ ئەوەی
هەموو کەسێک پاداشت بدرێتەوە ﴿بِمَا كَسَبَتْ﴾ بەگوێرەی ئەو کار و کردەوانەی کە کردوویەتی
﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ⁽²²⁾

﴿أَفَرَأَيْتَ﴾ ئاخۆ بینیوتە ﴿مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ﴾ ئەو کەسەی هەوا و ئارەزووی خۆی کردوەتە پەرستراوی خۆی ﴿وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ خواش بەزانایی گومڕای کرد ﴿وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ﴾ وە مۆری ناوە بەسەر گوێ و دڵیدا ﴿وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً﴾ وە پەردەی داوە بەسەر چاویدا ﴿فَمَن يَهْدِيهِ مِن بَعْدِ اللَّهِ﴾ دەی جگە لە خوا کێ ڕێنموونی دەکات ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ دەی بۆچی بیر ناکەنەوە ﴿٢٣﴾ ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ﴾ وە ووتیان هیچ نیە ﴿إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا﴾ جگە لە ژیانی دونیامان ﴿نَمُوتُ وَنَحْيَا﴾ وە دەمرین و دەژین ﴿وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ﴾ وە جگە لە ڕۆژگار هیچ شتێ ئێمە لەناو نابات ﴿وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ﴾ وە ئەوانە بەو قسانە هیچ زانیاریان نی یە ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ تەنها گومان دەبەن ﴿٢٤﴾ ﴿وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ﴾ وە کاتێك بخوێنرێتەوە بەسەریاندا ﴿آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ بەڵگە ڕوونەکانمان ﴿مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ﴾ هیچ بەڵگەیەکیان نیە ﴿إِلَّا أَن قَالُوا ائْتُوا بِآبَائِنَا﴾ جگە ئەوە کە دەڵێن باوو باپیرانمان زیندوو بکەنەوە ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ﴾ بڵێ: خوا زیندووتان دەکاتەوە ﴿ثُمَّ يُمِيتُكُمْ﴾ لە پاشان دەتان مرێنێت ﴿ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ﴾ پاشان کۆتان دەکاتەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ لە ڕۆژی دواییدا ﴿لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ هیچ گومانی تیدا نیە ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەی مەردوومان نازانن ﴿٢٦﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ وە بۆ خوایە موڵکداریتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ ئەو ڕۆژەی قیامەت هەڵدەستێ ﴿يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ﴾ لەو ڕۆژەدا بەتاڵ خوازەکان خەسارومەندن ﴿٢٧﴾ ﴿وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً﴾ هەموو گەلێ دەبینی کۆمەڵ کۆمەڵ کەوتوون بەسەر ئەژنۆدا ﴿كُلُّ أُمَّةٍ﴾ هەموو گەلێ ﴿تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا﴾ بانگ دەکرێ بۆلای پەڕاوەکەی ﴿الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ ئەمڕۆ سزا و پاداشت دەدرێنەوە ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ بە گوێرەی ئەو کردەوانەی کە دەتانکرد ﴿٢٨﴾ ﴿هَٰذَا كِتَابُنَا﴾ ئەمە پەڕاوەکەمانە ﴿يَنطِقُ عَلَيْكُم بِالْحَقِّ﴾ بەڕاستی لەسەرتان دەدوێ ﴿إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ﴾ بەڕاستی ئێمە وەك خۆی تۆمارمان دەکردەوە (ونمان گرتووە) ﴿مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئەوەی کە ئێوە دەتانکرد ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جا ئەوانەی بڕوایان هیناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ و کردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە ﴿فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ﴾ ئەوە پەروەردگاریان دەیانخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ﴾ ئا ئەوەیە سەرکەوتنی ئاشکرا ﴿٣٠﴾ ﴿وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ئەوانەی بێ بڕوابوون ﴿أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ﴾ (پێیان دەڵێن) ئاخۆ بەڵگەکانی ئێمەتان بەسەردا نەدەخوێنرایەوە ﴿فَاسْتَكْبَرْتُمْ﴾ کەچی خۆتان بە گەورە دەزانی ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ﴾ وە ئێوە گەلێکی تاوانبار بوون ﴿٣١﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ﴾ وە هەر کاتێ بووترایە ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾ وە ڕۆژی دوایی هیچ گومانی تێدا نیە ﴿قُلْتُم مَّا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ﴾ دەتانووت نازانین ڕۆژی دوایی چی یە ﴿إِن نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا﴾ ئێمە تەنیا گومان دەبەین ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِنِينَ﴾ وە ئێمە دڵنیا نین ﴿٣٢﴾

﴿وَبَدَا لَهُمْ﴾ وە دەردەکەوێت بۆیان ﴿سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا﴾ ئەو خراپانەی کە کردویانە ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە
دەوریان دەدا ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ تۆڵەی ئەوەی گاڵتەیان پێ دەکرد ﴿٣٣﴾ ﴿وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ﴾ پێیان
دەوترێ ئەمڕۆ لەبیرتان دەکەین ﴿كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ هەر چۆن ئێوە ئەم ڕۆژەتان لەبیر چوو
بوو ﴿وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ وە جێگای مانەوەی ئێوە دۆزەخە ﴿وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ﴾ وە هیچ یارمەتی دەرێکتان
نی یە ﴿٣٤﴾ ﴿ذَٰلِكُم بِأَنَّكُمُ﴾ ئەمە لەبەر ئەوەیە بێگومان ئێوە ﴿اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا﴾ بەڵگەکانی خواتان
بە گاڵتە دانا بوو ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیا فریوی دان ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا﴾ جا ئەمڕۆ لەو
دۆزەخە دەرناهێنرێن ﴿وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ﴾ وە ڕێگە نادرێن داوای لێبوردنیش بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْحَمْدُ﴾
جا هەموو سوپاس و ستایش بۆ خوای ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی
﴿رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ و پەروەردگاری جیهانیان ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ﴾ وە دەسەڵات و گەورەیی تەنها بۆ ئەوە
﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە هەموو ئاسمانەکان و زەویدا ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەو زاڵ و باڵادەست
و دانا و کار سازە ﴿٣٧﴾

سورەتی ﴿الأحقاف﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿حم﴾ بە (حا، میم) دەخوێنرێتەوە خوا زاناترە بە ماناکەی بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿١﴾ ﴿تَنزِيلُ الْكِتَابِ﴾ ئەم قورئانە نێرراوەتە خوارەوە ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ لەلایەن خوای زاڵی
باڵادەستی کاربەجێوە ﴿٢﴾ ﴿مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و ئەوەی لە نێوانیاندایە
دروستمان نەکردوە ﴿إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ مەگەر بە هەق و ڕاستی و بۆ کاتێکی دیاری کراو نەبێت
﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ کەچی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿عَمَّا أُنذِرُوا مُعْرِضُونَ﴾ لەوەی کە پێی ترسێنراوون
ڕوو وەردەگێڕن ﴿٣﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُم﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿مَّا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ﴾ ئەو
شتەی ئێوە دەیپەرستن جگە لە خوا ﴿أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ پیشانم بدەن لە زەویدا چییان
دروست کردووە ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ یان لە (دروست کردنی) ئاسمانەکاندا بەشداریان کردووە
﴿ائْتُونِي بِكِتَابٍ﴾ دەی پەڕاوێکم بۆ بهێنن ﴿مِّن قَبْلِ هَٰذَا﴾ لە پێش ئەم (قورئانە هاتبێ) ﴿أَوْ أَثَارَةٍ مِّنْ عِلْمٍ﴾
یان زانیاریەک کە لە پێشووان بەجێ مابێت ﴿إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ئێوە ڕاست گۆن ﴿٤﴾
﴿وَمَنْ أَضَلُّ﴾ کێ گومڕاترە ﴿مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ﴾ لەو کەسەی کە هاوار لە غەیری خوا بکات
﴿مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ﴾ کە وەڵامی نادانەوە ﴿إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ﴾ وە ئەو (هاوار
لێکراو) انە لە هاواری ئەوان ﴿غَافِلُونَ﴾ بێ ئاگان ﴿٥﴾

﴿وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ﴾ کاتێکیش خەڵك کۆدەکرێنەوە (لەقیامەت) دا ﴿كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً﴾ پەرستراوەکان
دەبنە دوژمنیان ﴿وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ﴾ وە(پەرستراوەکان) بەپەرستنەکەیان باوەڕ ناکەن ﴿٦﴾ ﴿وَإِذَا
تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ کاتێکیش ئایەتە ڕوونەکانی ئێمەیان بەسەردا دەخوێنرێتەوە ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەی بێ باوەڕبوون دەڵێن ﴿لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ بەو قورئانەی بۆیان دێت ﴿هَٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە
جادوویەکی ئاشکرا و دیارە ﴿٧﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ﴾ یان دەڵێن (موحەممەد ﷺ) خۆی ئەم قورئانەی
هەڵبەستووە ﴿قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەگەر خۆم هەڵم بەستبێ (خوا سزای بەتینم
دەدات) ﴿فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ ئەوسا ئێوەش لەبەرامبەر خوادا بۆ من هیچتان لە دەست نایەت
﴿هُوَ أَعْلَمُ﴾ خوا چاك دەزانێ ﴿بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ﴾ بەو توانجانەی دەیدەن لەقورئان ﴿كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا﴾ ئەو
خۆی بەسە کەشایەت بێت ﴿بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ﴾ لە نێوان من و ئێوەدا ﴿وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە لێبوردەی
میهرەبانە ﴿٨﴾ ﴿قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ﴾ بڵێ من یەکەم پێغەمبەر بم (نێرراو بم) ﴿وَمَا أَدْرِي﴾ نازانم
﴿مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ﴾ چی بەسەر من و ئێوەش دەهێنرێ ﴿إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ﴾ تەنها پەیڕەوی ئەوە دەکەم
کە وەحی دەکرێت بۆم ﴿وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ وەمن تەنها ترسێنەرێکی ئاشکرام و بەس ﴿٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پێم بڵێن ﴿إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ﴾ ئەگەر (ئەم قورئانە) لەلایەن خواوە بێ
﴿وَكَفَرْتُمْ بِهِ﴾ ئێوەش باوەڕتان پێی نەهێنابێ ﴿وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ وە کەسێك لە نەوەی
ئیسرائیل شایەتی دابێت ﴿عَلَىٰ مِثْلِهِ﴾ لەسەر وێنەی (ئەوەی وا لە) قورئاندا هەیە ﴿فَآمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ﴾
جا باوەڕی هێنابێت، کەچی ئێوە خۆتان بە گەورەزانی ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ بێگومان
خوا ڕێنموویی گەلی ستەمکاران ناکات ﴿١٠﴾ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی بێ باوەڕن دەڵێن
﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ دەربارەی ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿لَوْ كَانَ خَيْرًا﴾ ئەگەر (ئیسلام و باوەڕهێنان) چاك بوایە
﴿مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ﴾ ئەوانە پێش ئێمە نەدەکەوتن بۆ ئەو (باوەڕ هێنانە) ﴿وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ﴾ چونکە خۆیان
بەو (قورئانە) ڕێنموون نەبوون ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ جا دواتر دەڵێن ﴿هَٰذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ﴾ ئەمە درۆ هەڵبەستێکی
کۆنە ﴿١١﴾ ﴿وَمِنْ قَبْلِهِ﴾ وە لەپێش ئەم (قورئانە)دا ﴿كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً﴾ تەوراتی مووسا پێشەوا
و ڕەحمەت بوو ﴿وَهَٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ﴾ ئەم قورئانەش (کتێبەکانی پێش خۆی) بەڕاست دادەنێت
﴿لِسَانًا عَرَبِيًّا﴾ کە بەزمانی عەرەبی یە ﴿لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ تا ستەمکاران بترسێنێ ﴿وَبُشْرَىٰ لِلْمُحْسِنِينَ﴾
وە بۆ چاکەکاران مژدەیە ﴿١٢﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە دەڵێن پەروەردگارمان
(الله) یە ﴿ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ پاشان بەردەوام بوون (لەسەر باوەڕەکەیان) ﴿فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾
ئەوە نەترسیان لەسەرە و نەخەفەتیش دەخۆن ﴿١٣﴾ ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی بەهەشتن
﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بەهەمیشەیی تێیدا دەمێننەوە ﴿جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ لەپاداشتی ئەو کردەوانەی کە دەیانکرد
(لەدونیادا) ﴿١٤﴾

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ﴾ وە ئێمە ئامۆژگاری ئادەمیمان کرد ﴿بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا﴾ بە چاکە کردن لەگەڵ دایک
و باوکی دا ﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا﴾ دایکی بە ناڕەحەتی و ئازارەوە هەڵی گرتووە ﴿وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا﴾ وە بە ئازار
و ناڕەحەتیش بوویەتی ﴿وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا﴾ ماوەی دووگیان بوون (ی دایک) پێی یەوە و لە
شیر بڕینەوەی سی مانگە ﴿حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ﴾ تا دەگاتە باڵی لاوی (پێ گەیشتوی لاشەیی و ژیری)
﴿وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً﴾ و دەگاتە چل ساڵی ﴿قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي﴾ دەڵێ ئەی پەروەردگار ڕام بهێنە
﴿أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي﴾ تا شوکرانە بژێری ئەو بەهرە و بەخششانەت بکەم ﴿أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ﴾ کە ڕشتوتە
بەسەر من و دایک و باوکم دا ﴿وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ﴾ وە (ڕام بهێنە) کردەوەی چاک بکەم کە تۆ پێی ڕازی بیت
﴿وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي﴾ بەرەکانیشم چاک و صالح بکە ﴿إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ﴾ بێگومان بۆلای تۆ گەڕاومەتەوە
﴿وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ وە بەڕاستی من لە موسوڵمانی گەردن کەچم ﴿١٥﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە کەسانێکن
﴿نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا﴾ کە ئێمە کردەوە چاکەکانیان لێ وەردەگرین ﴿وَنَتَجَاوَزُ عَن سَيِّئَاتِهِمْ﴾ وە
چاوپۆشی دەکەین لە خراپەکانیان ﴿فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ﴾ لە ڕیزی بەهەشتییەکان ﴿وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي﴾
ئەمە ئەو بەڵێنە ڕاستەیە ﴿كَانُوا يُوعَدُونَ﴾ کە بەڵێنیان پێ درابوو لە دونیادا ﴿١٦﴾ ﴿وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ﴾ ئەو
کەسەش کە بە باوک و دایکی بڵێت ﴿أُفٍّ لَّكُمَا﴾ ئوف لە دەس ئێوە ﴿أَتَعِدَانِنِي أَنْ أُخْرَجَ﴾ ئایا هەڕەشەم
لێ دەکەن کە (زیندوو دەکرێمەوە و لە گۆڕ) دێمە دەرەوە ﴿وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِن قَبْلِي﴾ لە کاتێکدا، چەندە
جیل خەڵك پێش من ڕۆیشتوون (و زیندوو نەبوونەتەوە) ﴿وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ﴾ وە (دایکی و باوکی)
هەردووکیان هانا بۆ خوا دەبەن ﴿وَيْلَكَ آمِنْ﴾ (دەڵێن) هاوار بۆ تۆ باوەڕ بهێنە ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ بێگومان
بەڵێنی خوا ڕاستە ﴿فَيَقُولُ﴾ کەچی ئەو دەڵێ ﴿مَا هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ ئەمە تەنها ئەفسانەی پێشینانە و
هیچی تر ﴿١٧﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ﴾ بڕیار(ی خوا) یان بەسەردا چەسپا
﴿فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم﴾ لە ڕیزی ئەو ئوممەتانەدا کە پێش ئەمان ڕابوردوون ﴿مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ﴾ لە
جنۆکە و ئادەمی ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ بێگومان ئەوانە خۆیان زەرەرمەندن ﴿١٨﴾ ﴿وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا﴾
وە بۆ هەریەك لەوانە پلە و پایە هەیە بە گوێرەی کردەوەکانیان ﴿وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ﴾ تا خوا پاداشت
و سزای کردەوەکانیان بە تەواوی بداتەوە ﴿وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وە ئەوان هیچ ستەمیان لێ ناکرێت ﴿١٩﴾
﴿وَيَوْمَ﴾ وە (بیریان بخەرەوە) ئەو ڕۆژەی ﴿يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕن بەرانبەر
دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ﴾ (پێیان دەووترێت) هەرچی خۆشییان بوو بەسەرتان برد ﴿فِي حَيَاتِكُمُ
الدُّنْيَا﴾ لە ژیانی دونیاتاندا ﴿وَاسْتَمْتَعْتُم بِهَا﴾ و لەزەتتان لێ برد و (ڕاتان بوارد) ﴿فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ﴾ بۆیە
ئەمڕۆ تۆڵەتان لێ دەسەنرێ ﴿عَذَابَ الْهُونِ﴾ بە سزایەکی ڕیسواکەر ﴿بِمَا كُنتُمْ﴾ لەبەر ئەوەی کە ئێوە
﴿تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ﴾ بە ناهەق خۆتان بە زل دەزانی لە زەوی دا ﴿وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ﴾ وە
لەبەر ئەوەی لە فەرمانی خوا دەردەچوو بوون ﴿٢٠﴾

﴿وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) باسی (هوودی) برای گەلی عاد بکە ﴿إِذْ أَنذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ﴾
کاتێ گەلەکەی ترساندلە (وولاتی) ئەحقاف ﴿وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ﴾ بێگومان پێغەمبەرانی زۆر ڕابوردوون
﴿مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ﴾ لەپێش و دوای ئەویشەوە ﴿أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ (ووتوویانە) جگە لەخوا هیچی
تر مەپەرستن ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ بێگومان من دەترسم ﴿عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لەسزای ڕۆژێکی گەورە بۆ ئێوە
(پێش بێ) ﴿٢١﴾ ﴿قَالُوا﴾ (گەلەکەی) ووتیان ﴿أَجِئْتَنَا لِتَأْفِكَنَا﴾ ئایا تۆ (ئەی هوود) هاتوویت هەتا لامان
بدەیت ﴿عَنْ آلِهَتِنَا﴾ لە(پەرستنی) پەرستراوەکانمان ﴿فَأْتِنَا﴾ دەی بۆمان بهێنە ﴿بِمَا تَعِدُنَا﴾ لەو (سزا)
ی هەڕەشەت پێ دەکەین ﴿إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ئەگەر لە ڕاستگۆیانیت ﴿٢٢﴾ ﴿قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ﴾
(هوود) ووتی بێگومان زانیاری (ئەو سزا) لای خوایە بەس ﴿وَأُبَلِّغُكُم مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ﴾ وە من تەنها
ئەوەی پێی نێردراوم پێتان ڕادەگەیەنم ﴿وَلَٰكِنِّي أَرَاكُمْ﴾ بەڵام من دەبینم ئێوە ﴿قَوْمًا تَجْهَلُونَ﴾ گەلێکی
نەزان و نەفامن ﴿٢٣﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا﴾ جا کاتێ ئەو (سزایە)یان بینی پەڵە هەورێک بوو ﴿مُّسْتَقْبِلَ
أَوْدِيَتِهِمْ﴾ بەرەو شیوەکانیان دێ (دڵخۆش بوون) ﴿قَالُوا هَٰذَا عَارِضٌ مُّمْطِرُنَا﴾ ووتیان ئەمە هەورێکە
بارانی پێیە بۆمان ﴿بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُم بِهِ﴾ (هوود ووتی نەخێر) بەڵکو ئەوە ئەو (سزا یە) یە بەپەلە داواتان
دەکرد ﴿رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ بایەکی تێدایە سزای سەختی پێیە ﴿٢٤﴾ ﴿تُدَمِّرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا﴾ بەفەرمانی
پەروەردگاری هەموو شتێك دەڕوخێنێ ﴿فَأَصْبَحُوا﴾ ئیتر وایان بەسەرهات ﴿لَا يُرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ﴾
تەنها شوێنی خانووەکانیان دەبینرا ﴿كَذَٰلِكَ﴾ هەر بەو جۆرە ﴿نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ﴾ سزای هۆزی
تاوانباران دەدەین ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا إِن مَّكَّنَّاكُمْ فِيهِ﴾ سوێند بەخوا ئەوەی بەوان (گەلی عاد) مان
دابوو (لەسامان و دەسەڵات) بە ئێوەمان نەدابوو ﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً﴾ وە گوێ و چاو و
دڵمان پێدابوون ﴿فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ﴾ بەڵام سوود و کەڵکی پێ نەگەیاندن ﴿سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُم﴾
نە گوێ و نە چاو و نە دڵیان ﴿مِّن شَيْءٍ﴾ هیچ شتێك ﴿إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ چونکە ئەوان باوەڕیان
بەنیشانەکانی خوا نەبوو ﴿وَحَاقَ بِهِم﴾ وە دەوری دان ﴿مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ ئەو سزای گاڵتەیان پێ
دەکرد ﴿٢٦﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا﴾ وە بێگومان لەناومان برد ﴿مَا حَوْلَكُم مِّنَ الْقُرَىٰ﴾ (دانیشتووانی) ئەو شار و
دێهاتانەی کە بەدەورو بەرتان دابوون ﴿وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ﴾ وە بەڵگەو نیشانەی جۆراو جۆرمان نیشان
دان ﴿لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ تا (لەبێ باوەڕی) بگەڕێنەوە ﴿٢٧﴾ ﴿فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ﴾ دەی بۆچی یارمەتی نەدان
﴿الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً﴾ ئەوانەی جگە لەخوا بۆ نزیك بوونەوە لەخوا کردبوویانە
پەرستراوی (خوایان) ﴿بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ﴾ (نەك یارمەتییان نەدان) بەڵکو گومیش بوون لێیان
﴿وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ﴾ ئەوە بوو (ئەنجامی پەرستراوە) درۆکەیان و ئەو درۆیانەی هەڵیان
دەبەست ﴿٢٨﴾

﴿وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ﴾ وە (بیریان خەرەوە) کاتێك چەند جنۆکەیەکمان ناردە لات ﴿يَسْتَمِعُونَ
الْقُرْآنَ﴾ تا گوێ لە قورئان بگرن ﴿فَلَمَّا حَضَرُوهُ﴾ جا کاتێك ئامادەی گوێ گرتن لە قورئان بوون ﴿قَالُوا
أَنصِتُوا﴾ وتیان (بەیەکتری) بێ دەنگ بن (و گوێ بگرن) ﴿فَلَمَّا قُضِيَ﴾ جا کە (قورئان خوێندنەکە)
تەواو بوو ﴿وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِم مُّنذِرِينَ﴾ هەموویان گەڕانەوە بۆلای قەوم و هۆزەکەیان بەترسێنەر ٢٩
﴿قَالُوا يَا قَوْمَنَا﴾ وتیان ئەی هۆز و قەومەکەمان ﴿إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا﴾ بەڕاستی ئێمە گوێ بیستی کتێبێك
بووین ﴿أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ﴾ کە لەپاش موسا بێنراوەتە خوارەوە ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ پەڕاوەکانی
پێش خۆی بەڕاست دادەنێ ﴿يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾ (خەڵك) ڕێنموویی دەکات بۆ هەق و
ڕێبازی ڕاستی ٣٠ ﴿يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ﴾ ئەی قەومەکەمان وەڵامی بانگخوازی خوا (موحەممەد ﷺ)
بدەنەوە ﴿وَآمِنُوا بِهِ﴾ و باوەڕی پێ بێنن ﴿يَغْفِرْ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ﴾ (خوا) لە تاوانەکانتان خۆش دەبێ
و دەیانسڕێتەوە ﴿وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ وە لە سزای سەخت دەتان پارێزێ ٣١ ﴿وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ﴾
هەرکەسێکیش وەڵامی بانگخوازی خوا (کە موحەممەدە ﷺ) نەداتەوە ﴿فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ﴾ ئەو
بە هیچ جۆرێك ناتوانێ لە زەوی دا لە دەست خوا دەرچێ و خۆی قوتار کات ﴿وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ﴾
وە جگە لە خوا یارمەتیدەر و پشتیوانێکی نی یە ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ ئا ئەوانە لە گومڕایی یەکی
ئاشکرادان ٣٢ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ ئایا ئەوانە نەیان زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ بەڕاستی
ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە ﴿وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ وە
لە دروست کردنیاندا ناتوانا و دەستە پاچە نەبووە، وە بەتوانایە مردووانیش زیندوو بکاتەوە ﴿بَلَىٰ﴾ بەڵێ
﴿إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بێگومان خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایە ٣٣ ﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ﴾
وە ڕۆژێك بێ باوەڕان بەرانبەر دۆزەخ ڕادەگیرێن ﴿أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ﴾ (پێیان دەڵێن) ئایا ئەمە ڕاست نی یە
﴿قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا﴾ دەڵێن بەڵێ سوێند بە پەروەردگارمان ڕاستە ﴿قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾ (خوا) دەفەرموێ
دەی ئەو سزایە بچەژن ﴿بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ چونکە ئێوە باوەڕتان پێ نەدەکرد ٣٤ ﴿فَاصْبِرْ﴾ کەواتە
خۆگر بە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ﴾ هەروەکو پێغەمبەرانی خۆڕاگری
بەهێز دانیان بەخۆدا گرت ﴿وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْ﴾ وە پەلە مەکە بۆ (سزادان)یان ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ﴾
ئەو ڕۆژەی کە (سزای) بەڵێن پێدراو یان دەبینن وا دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّن نَّهَارٍ﴾ تەنها ساتێك
لە ڕۆژێ لە دونیادا ماونەتەوە ﴿بَلَاغٌ﴾ (ئەم قورئانە) ئاگاداری یە ﴿فَهَلْ يُهْلَكُ﴾ جا ئایا کەس لەناو
دەچێت ﴿إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ﴾ جگە لە گەلی لەسنوور دەرچوو نەبێت ٣٥

سورەتی ﴿ محمد ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەو کەسانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە ڕێگریی (خەڵک)یان کرد لە ڕێبازی خوا ﴿أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ (خوا) کردەوەکانیان پوچەڵ دەکاتەوە ﴿١﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەش باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ وکردەوە چاکەکانیان کردوو ﴿وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ﴾ باوەڕیشیان هێنا بەو (قورئانە)ی کە نێردراوەتە خوارەوە بۆ موحەممەد (ﷺ) ﴿وَهُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ ئەمە ئەویش ڕاستەو لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ﴾ خوا لە گوناهەکانیان خۆش بووە ﴿وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ﴾ دڵ و هۆشیانی ڕێک و چاک کردووە ﴿٢﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوەش لەسەر ئەوەیە بەڕاستی ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ﴾ شوێنی بەتاڵ و پڕو پوچ کەوتن ﴿وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ و بێگومان ئەوانەش ئیمانیان هێنا بوو ﴿اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِن رَّبِّهِمْ﴾ شوێنی ئەو هەقە کەوتبوون کە لەلایەن پەروەردگاریانەوە هاتووە ﴿كَذَٰلِكَ﴾ ئاوەو شێوە ﴿يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ﴾ خوا نموونەی (کردەوەی) خەڵکیان بۆ دەهێنێتەوە ﴿٣﴾ ﴿فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەمجا ئەگەر (لە جەنگدا) گەیشتن بەوانەی بێ باوەڕن ﴿فَضَرْبَ الرِّقَابِ﴾ ئەوە بدەن لە گەردنیان و بیانکوژن ﴿حَتَّىٰ إِذَا أَثْخَنتُمُوهُمْ﴾ هەتا کاتێ کوشتاری زۆریان لێ دەکەن ﴿فَشُدُّوا الْوَثَاقَ﴾ ئەمجا (دیلەکانیان) قایم ببەستنەوە ﴿فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ﴾ جا دواتر یان بەمنەت وچاکە (بەرەڵایان کەن) ﴿وَإِمَّا فِدَاءً﴾ یان بە فیدیە و برێتی ﴿حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا﴾ هەتا جەنگ چەکەکان (بە بێ باوەڕان) دادەنێ (یان تا جەنگ کۆتایی دێت بە نەمانی بت پەرستی) ﴿ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ﴾ فەرمان ئەوەیە ئەگەر خوا بیویستایە ﴿لَانتَصَرَ مِنْهُمْ﴾ خۆی تۆڵەی لێ دەسەندن ﴿وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُم بِبَعْضٍ﴾ بەڵام (فەرمانی پێدان بە جەنگ) تا بەیەکتری تاقییان بکاتەوە ﴿وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ ئەو کەسانەش لە پێناو ڕێبازی خوادا کوژران ﴿فَلَن يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ ئەوە خوا هەرگیز (پاداشتی) کردەوەکانیان ون ناکات ﴿٤﴾ ﴿سَيَهْدِيهِمْ﴾ بێگومان ڕێنموونیان دەکات ﴿وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ﴾ و دڵ و بیریان پاک ساف دەکات ﴿٥﴾ ﴿وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ﴾ وە دەیانخاتە ئەو بەهەشتەی بۆی باس کردوون ﴿٦﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن تَنصُرُوا اللَّهَ﴾ ئەگەر ئێوە یارمەتی (ئاینی) خوا بدەن ﴿يَنصُرْكُمْ﴾ خواش ئێوە زاڵ و سەرکەوتوو دەکات (بەسەر کافراندا) ﴿وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾ وە پێیەکانتان جێگیر دەکات (لە جەنگدا خۆڕاگرتان دەکات) ﴿٧﴾ ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەش کە بێ باوەڕ بوون ﴿فَتَعْسًا لَّهُمْ﴾ ئەوە بەدبەختی و سەرشۆڕی بەشیانە ﴿وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ وە (خوا) کردەوەکانیان پووچ و بێ مایە دەکات ﴿٨﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەو تۆڵەیان لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿كَرِهُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ﴾ ڕقیان لەو قورئانە بوو کە خوا ناردوویەتیە خوارەوە ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانی پووچ کردەوە ﴿٩﴾ ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ ئاخۆ ئەوانە بە زەویدا نەگەڕاون ﴿فَيَنظُرُوا﴾ تا ببینن ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانەی پێش خۆیان سەرەنجامیان چۆن بووە ﴿دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ خوا لەناوی بردن ﴿وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا﴾ (ئەی بێگومان بێ) بۆ بێ باوەڕانیش سەرئەنجامی ئاوا هەیە ﴿١٠﴾ ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ﴾ چونکە بێگومان خوا ﴿مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا﴾ پشتیوانی ئەوانەیە کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَأَنَّ الْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان بێ باوەڕانیش ﴿لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ﴾ هیچ پشتیوانێکیان نییە ﴿١١﴾

﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە و کردەوەی باشیان
کردووە دەیانخاتە باخاتی بەهەشتەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾
ئەوانەش بێ باوەڕ بوون ﴿يَتَمَتَّعُونَ﴾ (لە دونیادا) ڕادەبوێرن و ﴿وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ﴾ وەك ئاژەڵ دەخۆن و
دەلەوەڕێن ﴿وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ﴾ وە دۆزەخ شوێنی ماڵەوەیانە ﴿١٢﴾ ﴿وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ﴾ وە (خەڵکی) زۆر شار هەبوون
﴿هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً﴾ کە بەهێزتر بوون ﴿مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ﴾ لەو (خەڵکی) مەککەیە کە تۆیان دەرکرد ﴿أَهْلَكْنَاهُمْ﴾
لە ناومان بردن ﴿فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ﴾ و هیچ پشتیوانێکیان نەبوو ﴿١٣﴾ ﴿أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ﴾ ئاخۆ ئەو کەسەی
بەڵگەی ڕوونی لە پەروەردگاریەوە بۆ هاتبێ (کە قورئانە) ﴿كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ وەك ئەو کەس وایە کە
کرداری خراپی بۆ جوان کرابێ و ڕازێنرابێتەوە ﴿وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتبێ
﴿١٤﴾ ﴿مَثَلُ الْجَنَّةِ﴾ شێوەی دیاری ئەو بەهەشتە وایە ﴿الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ﴾ کە بەڵێنی دراوە بە پارێزکاران و خواناسان
﴿فِيهَا أَنْهَارٌ﴾ چەندەها ڕووباری تێدایە ﴿مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ﴾ لە ئاوی سازگاری تام و بۆن نەگۆڕاو ﴿وَأَنْهَارٌ﴾
وە چەندەها ڕووبار ﴿مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ﴾ لە شیر کە تامی نەگۆڕاوە ﴿وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ﴾ وە چەندەها ڕووبار
لە شەرابی دیاری ﴿لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ﴾ بەلەزەت و خۆش بۆ نۆشانی ﴿وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى﴾ وە چەند ڕووبارێکی
تێدایە لە هەنگوینی پاڵفتە ﴿وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ﴾ وە لەوێ هەموو جۆرە میوەهاتێکیان بۆ ئامادەیە ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِنْ
رَبِّهِمْ﴾ لەگەڵ لێبوردن لە پەروەردگاریانەوە ﴿كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ﴾ (ئایا ئەو بەهەشتیانە) وەکو کەسانێك وان
کە لە ئاگری دۆزەخ دابن بە هەمیشەیی ﴿وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ﴾ ئاوی کوڵاو کوڵێنیان دەرخوارد بدرێ کە
ڕیخۆڵەکانیان پارچە پارچە بکات ﴿١٥﴾ ﴿وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) هەندێ لەوانە گوێت
لێدەگرن ﴿حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ﴾ بەڵام کاتێك لای تۆ دەردەچن ﴿قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ دەڵێن بەوانەی زانیاریان
پێ دراوە (لە هاوەڵان) ﴿مَاذَا قَالَ آنِفًا﴾ ئەوە ئێستە موحەممەد (ﷺ) ووتی چی؟ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو
کەسانەن ﴿طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ کە خوا مۆری ناوە بەسەر دڵیاندا ﴿وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە شوێن هەوا و ئارەزووی
خۆیان کەوتوون ﴿١٦﴾ ﴿وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا﴾ ئەو کەسانەی هیدایەتیان وەرگرتووە ﴿زَادَهُمْ هُدًى﴾ (خوا) شارەزاییان
زیاد دەکات ﴿وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ﴾ وە تەقوا و پارێزکاری و خواناسیان پێ دەبەخشێ ﴿١٧﴾ ﴿فَهَلْ يَنْظُرُونَ﴾ دەی ئایا ئەو
(ناپاکانە) چاوەڕوانی چی دەکەن ﴿إِلَّا السَّاعَةَ﴾ جگە لە قیامەت ﴿أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً﴾ کە کتوپڕ بەسەریان بگرێت
﴿فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا﴾ دەی بێگومان هەندێ لە نیشانەکانی هاتووەدی ﴿فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ﴾ کاتێ (ڕۆژی
دوایی) بەخەیان بگرێت ئیتر کەی بیردەکەنەوە ﴿١٨﴾ ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ کەواتە دڵنیابە و بزانە بێجگە لە
(اللە) هیچ پەرستراوێکی بەحەق و ڕاست نییە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ﴾ وە داوای لێبوردن بکە (لە خوا) بۆ
گوناهی خۆت ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە بۆ (گوناهی) پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ وە بێگومان
خوا دەزانێ ﴿مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ﴾ بە جم و جۆڵتان (لە ڕۆژدا) و ئارام گرتنتان (لە شەودا) ﴿١٩﴾

﴿وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە دەڵێن ﴿لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ﴾ بۆچی سورەتێك (لەقورئان) نانێردرێتە خوارەوە؟ (دەربارەی جەنگ و جیهاد) ﴿فَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ﴾ کەچی کاتێك سورەتێکی ڕوون و دامەزراو نێردرایە خوارەوە و تیایدا باسی جەنگ کرابێ ﴿رَأَيْتَ الَّذِينَ﴾ دەبینی ئەو کەسانەی ﴿فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ کە لەدڵیاندا نەخۆشی (دوو ڕوویی) هەیە ﴿يَنظُرُونَ إِلَيْكَ﴾ تەماشای تۆ دەکەن ﴿نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ﴾ وەك تەماشا کردنی کەسێك کە لە ترسی مردن بە هۆشی خۆی چووبێت ﴿فَأَوْلَىٰ لَهُمْ﴾ بۆ ئەوان وا چاکتر بوو (٢٠) ﴿طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ﴾ فەرمانبەردار بوونایە و قسەی جوان و چاکیان بکردایە ﴿فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ﴾ هەر کاتێکیش فەرمانی (جەنگ) درا (جێ بەجێ ی ناکەن) ﴿فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ﴾ خۆ ئەگەر لەگەڵ خوا ڕاستیان بکردایە ﴿لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە باشتر بوو بۆیان (٢١) ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ﴾ جا ئایا ئێوە بەتەمان (ئەی ناپاکان) ﴿إِن تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەگەر پشت هەڵکەن (لە ئیسلام و جیهاد) ﴿أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ﴾ لە زەویدا ئاژاوە و خراپە بەرپابکەن ﴿وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ﴾ وە هەرچی پەیوەندی خزمایەتی یە بیبچڕێنن (٢٢) ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئا ئەوانە ئەو کەسانەن ﴿لَعَنَهُمُ اللَّهُ﴾ کە خوا نەفرینی لێ کردوون ﴿فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ﴾ وە کەڕی کردوون و چاویانی کوێر کردووە (٢٣) ﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ﴾ ئاخۆ ئەوانە ورد نابنەوە لە قورئان (و تێی ناگەن)؟! ﴿أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا﴾ (وا نی یە) بەڵکو دڵیان قوفڵی لێ دراوە (٢٤) ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو کەسانەی ﴿ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِم﴾ پاشە و پاش گەڕانەوە لە ئاینەکەیان ﴿مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى﴾ لە پاش ئەوەی هەقیان بۆ ڕوون بووبەوە ﴿الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ﴾ شەیتان خراپەکانیانی بۆ جوان و ڕازاوە کردبوون ﴿وَأَمْلَىٰ لَهُمْ﴾ وە بەهیوا و ئومێد فریوی دابوون (٢٥) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا﴾ چونکە ئەوان دەیان ووت ﴿لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ﴾ بەو کەسانەی کەڕقیان بوو لەو قورئانەی خوا ناردبووی ﴿سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ﴾ ئێمە لە سەولا لەهەندێ کاردا گوێڕایەڵیان دەکەین ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ﴾ وە خوا بە نهێنیەکانیان دەزانێ (٢٦) ﴿فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ (حاڵی ئەو ناپاکانە) کاتێك فریشتەکان گیانیان دەکێشن و ﴿يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ﴾ لە ڕوخسار و پاشیان دەدەن (٢٧) ﴿ذَٰلِكَ﴾ ئەو (جۆرە گیان کێشانە) ﴿بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ﴾ لەبەر ئەوەیە کە بێگومان ئەو بە شوێن شتێ کەوتبوون کە خوای تووڕە کردبوو ﴿وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ﴾ ڕەزامەندی خواشیان پێ ناخۆش بوو ﴿فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ﴾ بۆیە خواش کردەوەکانیانی پووچەڵ کردەوە (٢٨) ﴿أَمْ حَسِبَ﴾ ئایا وا دەزانن ﴿الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ﴾ ئەوانەی کە نەخۆشی (ناپاکی) لە دڵیان دایە ﴿أَن لَّن يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ﴾ کە خوا هەرگیز ڕق و کینەیان دەرناخات و ئاشکرای ناکات (٢٩)

﴿وَلَوْ نَشَاءُ﴾ ئەگەر بمانویستایە ﴿لَأَرَيْنَاكَهُمْ﴾ ئەوانەمان پیشان دەدایت (کە دووڕوون) ﴿فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَاهُمْ﴾ ئەوسا هەر بەشێوە و دیمەیاندا دەتناسین ﴿وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ﴾ وە بێگومان بە شێوازی قسەشیاندا دەیانناسیت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە دڵنیابن خوا بە هەموو کردەوەکانتان دەزانێت (٣٠) ﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ﴾ سوێند بەخوا تاقیتان دەکەینەوە ﴿حَتَّىٰ نَعْلَمَ﴾ تا دەری بخەین و دیاری ﴿الْمُجَاهِدِينَ مِنكُمْ وَالصَّابِرِينَ﴾ موجاهیدان و خۆڕاگرانتان ﴿وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ﴾ وە تا هەواڵتان چی بە ئاشکرای کەین (٣١) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان کەسانێ کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەرپێگری (خەڵك)یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿وَشَاقُّوا الرَّسُولَ﴾ دژایەتی پێغەمبەریشیان دەکرد ﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ﴾ پاش ئەوەی هەق و ڕاستیان بۆ ڕوون بوتەوە ﴿لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا﴾ هیچ زیانێك بەخوا ناگەیەن ﴿وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ﴾ وە بە زوویی (خوا پیلان) و کردەوەکانیان پووچەڵ دەکاتەوە (٣٢) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ فەرمانبەردار و گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەربن ﴿وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾ وە کردەوە (چاکە)کانتان هەڵمەوەشێنەوە (٣٣) ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون ﴿وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وەرپێگری (خەڵك)یان دەکرد لە ڕێبازی خوا ﴿ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ﴾ پاشان بە بێ باوەڕی مردن ﴿فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ ئەوە هەرگیز خوا لێیان خۆش نابێت (٣٤) ﴿فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ﴾ جا (باوەڕداران) لاواز و سست مەبن و داوای ئاشتی (و شەڕ وەستان) مەکەن ﴿وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ﴾ چونکە هەر ئێوە زاڵ و بەهێزترن ﴿وَاللَّهُ مَعَكُمْ﴾ (یارمەتی) خواش لەگەڵ ئێوەدایە ﴿وَلَن يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ﴾ وە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە (٣٥) ﴿إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ بێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ﴾ گاڵتە و گەپێکە (وەدەبڕێتەوە) ﴿وَإِن تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا﴾ خۆ ئەگەر باوەڕ بهێنن و لەخوا بترسن ﴿يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ﴾ (خوا) پاداشتی خۆتان پێ دەدات ﴿وَلَا يَسْأَلْكُمْ أَمْوَالَكُمْ﴾ وە داوای بەخشینی هەموو دارایی و ماڵتان لێ ناکات (٣٦) ﴿إِن يَسْأَلْكُمُوهَا﴾ ئەگەر (خوا) داوای بەخشینی هەموو سامانتان لێ بکات ﴿فَيُحْفِكُمْ﴾ زۆریش داکۆکی بکات لێتان ﴿تَبْخَلُوا﴾ ئێوە چرووکی و ڕەزیلی دەکەن ﴿وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ﴾ و ڕق و کینەی دەروونتان دەردەخات (٣٧) ﴿هَا أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ﴾ بیدارین ئێوە ئەو کەسانەن ﴿تُدْعَوْنَ﴾ کە بانگ دەکرێن ﴿لِتُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ تا بە ڕێباری خوا ماڵ ببەخشن ﴿فَمِنكُم مَّن يَبْخَلُ﴾ کەچی هەندێکتان ڕژدەی دەکەن ﴿وَمَن يَبْخَلْ﴾ هەر کەسیش ڕژدەیی و ڕەزیلی بکات ﴿فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان تەنها ڕژدیی لە (دژی) خۆی دەکات ﴿وَاللَّهُ الْغَنِيُّ﴾ چونکە خوا (دەوڵەمەندە) و بێ نیازە ﴿وَأَنتُمُ الْفُقَرَاءُ﴾ هەر ئێوەن هەژار و بێ نەوا ﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا﴾ جا ئەگەر ئێوە پشت هەڵکەن (لە ئاینەکەتان) ﴿يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ﴾ (خوای گەورە) ئێوە دەگۆڕێت بە کەسانێکی تر (ی زۆر چاك) ﴿ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ﴾ پاشان (ئەوان) وەکو ئێوە نابن (ڕاستگۆن لەگەڵ پەروەردگاریاندا) (٣٨)

سورەتی ﴿ الفتح ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بێگومان ئێمە سەرکەوتنێکی ئاشکرامان بۆ دایت
(کەرێکەوتنی حودەیبیەیە) ① ﴿ لِّيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ ﴾ تا خوا خۆش بێت ﴿ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ ﴾ بە
گوناهەکانی رابوردوو داهاتووت ﴿ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ ﴾ وە نیعمەتی خۆی بەتەواوی برێژێت بەسەرتدا
﴿ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴾ وە ڕێگای ڕاست پیشان بدات (بەردەوامت کات) ② ﴿ وَيَنصُرَكَ اللَّهُ ﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ﴾ بەڕاستی ئەو کەسانەی پەیمان دەدەن بەتۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿إِنَّمَا يُبَايِعُونَ
اللَّهَ﴾ بێگومان ئەوانە پەیمان بەخوا دەدەن ﴿يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ﴾ دەستی خوا لەسەر دەستی ئەوانەوەیە
(ئەم ئایەتە پیرۆزەدا جێگیر کردن وباسکردنی سیفەتی دەست بۆ خودا هاتووە ئێمەش بڕوامان
پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولەیەکدانەوەیەک، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا خۆی دەیزانێت)
﴿فَمَن نَّكَثَ﴾ جا هەر کەس پەیمانەکەی شکاند ﴿فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ﴾ ئەوە بێگومان ئەو پەیمان
شکاندنە تەنها (زیانی) بۆ خۆیەتی ﴿وَمَنْ أَوْفَىٰ﴾ هەر کەسیش وەفا بکات ﴿بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهَ﴾ بەو
پەیمانەی کەداویەتی بەخوا ﴿فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا﴾ ئەوە بەڕاستی خوا پاداشتی گەورەی دەداتێ ﴿١٠﴾
﴿سَيَقُولُ لَكَ﴾ بێگومان پێت دەڵێن ﴿الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ ئەو عەرەبە دەشتەکیانەی کەلە غەزا جێ
ماون ﴿شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا﴾ سامان و خاوخێزانمان مەشغوڵیان کردین (نەیان هێشت بێین بۆ
غەزا) ﴿فَاسْتَغْفِرْ لَنَا﴾ لەبەر ئەوە داوای لێ خۆشبوونمان بۆ بکە ﴿يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ﴾
ئەوەی بەزمانیان دەیڵێن لەدڵیاندا نی یە (وباوەڕیان پێی نیە) ﴿قُلْ﴾ پێی بڵێ جا کێ ﴿فَمَن يَمْلِكُ لَكُم مِّنَ اللَّهِ
شَيْئًا﴾ لەبەرامبەر خوادا هیچی بەدەستە بۆتان ﴿إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا﴾ ئەگەر خوا زیانێکی بۆتان بوێت
﴿أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا﴾ یان سوودو قازانجێکی بۆتان بوێت ﴿بَلْ كَانَ اللَّهُ﴾ (وانییە کەدەیڵێن) بەڵکو خوا
﴿بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾ ئاگادارە بەهەرچییەک کەدەیکەن ﴿١١﴾ ﴿بَلْ ظَنَنتُمْ﴾ بەڵکو وا گومانتان دەبرد کە
﴿أَن لَّن يَنقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا﴾ پێغەمبەر و ئیمانداران هەرگیز ناگەڕێنەوە بۆ ناو کەس
و کاری خۆیان (و شەهید دەبن) ﴿وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ ئەو گومانە لەدڵتاندا ڕازێنرابووەوە
﴿وَظَنَنتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ﴾ وە گومانی خراپتان دەبرد ﴿وَكُنتُمْ قَوْمًا بُورًا﴾ وبەڕاستی ئێوە گەلێکی لەناوچوون ﴿١٢﴾
﴿وَمَن لَّمْ يُؤْمِن﴾ و هەر کەس باوەڕی نەهێنابێ ﴿بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿فَإِنَّا أَعْتَدْنَا﴾
ئەوە بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە ﴿لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا﴾ بۆ ئەو بێ باوەڕانە ئاگرێکی هەڵگیرساو ﴿١٣﴾
﴿وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئاسمانەکان و زەوی تەنها موڵکی خوایە ﴿يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ﴾ لەهەر کەس
کەبیەوێت خۆش دەبێت ﴿وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ﴾ سزای هەر کەسیش دەدات کەبیەوێت (لەتاوانباران)
﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾ وەخوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ﴾ بێگومان ئەجێماوان
لەغەزا دەڵێن ﴿إِذَا انطَلَقْتُمْ﴾ هەرکاتێک (لەمەدینە) دەرچوون ﴿إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا﴾ بۆ گرتنی
دەسکەوتەکان (غەنیمەت) ﴿ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ﴾ لێمان گەڕێن ماشوێنتان بکەوین ﴿يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُوا كَلَامَ
اللَّهِ﴾ دەیانەوێ وتەی خوا (کە دەسکەوتەکانی خەیبەر بۆ بەشدارانی حودەیبیەیە) بگۆڕن ﴿قُل لَّن
تَتَّبِعُونَا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەرگیز نابێت شوێنمان بکەون ﴿كَذَٰلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِن قَبْلُ﴾ چونکە
پێشتر خوا دەربارەتان هەروای فەرمووە ﴿فَسَيَقُولُونَ﴾ ئەمجا دواتر دەڵێن ﴿بَلْ تَحْسُدُونَنَا﴾ (وا نی یە)
بەڵکو حەسوودی بە ئێمە دەبەن ﴿بَلْ كَانُوا﴾ (وا نی یە) بەڵکو ئەوان ﴿لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ زۆر کەم
تێدەگەن ﴿١٥﴾

﴿قُل لِّلْمُخَلَّفِينَ﴾ بڵێ بەجێماوان لەعەرەبا ﴿مِنَ الْأَعْرَابِ﴾ لە عەرەبە دەشتەکی یەکان ﴿سَتُدْعَوْنَ﴾
لەمەولا بانگ دەکرێن ﴿إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ﴾ بۆ (جەنگ لەگەڵ) گەلێکی زۆر بەهێزی جەنگاوەر
﴿تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ﴾ (دەبێ) جەنگیان لەگەڵ بکەن یان خۆیان موسڵمان ببن ﴿فَإِن تُطِيعُوا﴾ جا ئەگەر
گوێڕایەڵ بن ﴿يُؤْتِكُمُ اللَّهُ﴾ خوا پێتان دەدات ﴿أَجْرًا حَسَنًا﴾ پاداشتێکی زۆرباش ﴿وَإِن تَتَوَلَّوْا﴾
وە ئەگەر سەرپێچی بکەن ﴿كَمَا تَوَلَّيْتُم مِّن قَبْلُ﴾ هەروەك لەوەو پێش سەرپێچتان کرد (لە حودەیبیە)
﴿يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزایەکی سەختتان دەدات ﴿١٦﴾ ﴿لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ﴾ بۆ کوێر گوناه نییە
(بەشداری جیهاد نەکات) ﴿وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ﴾ بۆ شەلیش گوناه نییە ﴿وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ﴾ هەروەها
بۆ نەخۆشیش گوناه نییە ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەس گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی
بێت ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ دەیباتە بەهەشتانێک ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە ڕووبارەکان بەژێریدا دێن و
دەچن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ﴾ هەر کەسیش سەرپێچی بکات ﴿يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ (خوا) سزای سەختی دەدات
﴿١٧﴾ ﴿لَّقَدْ رَضِيَ اللَّهُ﴾ سوێند بەخوا بێگومان خوا ڕازی بوو ﴿عَنِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ لەو ئیماندارانەی ﴿إِذْ
يُبَايِعُونَكَ﴾ کە پەیمانیان پێدەدایت ﴿تَحْتَ الشَّجَرَةِ﴾ لەژێر درەختەکەدا (لە حودەیبیە) ﴿فَعَلِمَ مَا فِي
قُلُوبِهِمْ﴾ جا خوا ئاگادار بوو بەوەی لە دڵیاندایە ﴿فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ﴾ بۆیە دڵنیایی و ئارامی بۆ
ناردن ﴿وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەسەرکەوتنێکی نزیک (کە ئازاد کردنی خەیبەر بوو) ﴿١٨﴾
﴿وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا﴾ وە دەستکەوتی زۆر کە دەستی دەخەن ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وە خوا هەمیشە
زاڵی باڵادەستی کاربەجێیە ﴿١٩﴾ ﴿وَعَدَكُمُ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی پێ داوون ﴿مَغَانِمَ كَثِيرَةً﴾ کە دەستکەوتی زۆر
﴿تَأْخُذُونَهَا﴾ (لە بێ باوەڕان) دەگرن ﴿فَعَجَّلَ لَكُمْ هَٰذِهِ﴾ بۆیە ئەم (دەستکەوتەی خەیبەر)ی بۆ
پێش خستن ﴿وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنكُمْ﴾ وە دەستی خەڵکی (مەککەی) لێتان کۆتا کرد ﴿وَلِتَكُونَ آيَةً﴾
تا (ئەم ڕووداوە) ببێتە بەڵگەیەك ﴿لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ باوەڕداران ﴿وَيَهْدِيَكُمْ﴾ وە ڕێنموونیتان بکات
﴿صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾ بۆ ڕێگای ڕاست ﴿٢٠﴾ ﴿وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا﴾ وە چەندەها (دەستکەوتی)تر
هەیە کە هێشتا دەسەڵاتتان نییە بەسەریدا ﴿قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا﴾ بێگومان خوا ئاگای لەهەموویانە
﴿وَكَانَ اللَّهُ﴾ وە خوا هەمیشە ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەڵات و بەتوانایە ﴿٢١﴾
﴿وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەگەر ئەوانەی کافرن جەنگیان لەدژتان بکردایە ﴿لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان
(تێکدەشکان و) هەڵدەهاتن ﴿ثُمَّ لَا يَجِدُونَ﴾ پاشان دەستیان نەدەکەوت ﴿وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ هیچ دۆست و
پشتیوانێك ﴿٢٢﴾ ﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ ئەوە یاسا و ڕاوی خوایە ﴿قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلُ﴾ کە بێگومان پێشتریش هەروابووە
﴿وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ قەت نابینیت ڕاو و یاسای خوا هیچ گۆڕانکی بەسەردا بێت ﴿٢٣﴾

﴿وَهُوَ ٱلَّذِي﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ﴾ کەدەستی ئەوانی (کافران) لەئێوە کۆتا کرد ﴿وَأَيْدِيَكُمْ
عَنْهُم﴾ دەستی ئێوەشی لەوان (کۆتاکرد بەرێکەوتنی حودەیبیە) ﴿بِبَطْنِ مَكَّةَ﴾ لەناوجەرگەی مەککەدا
﴿مِنۢ بَعْدِ﴾ لەپاش ئەوەی ﴿أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ ئێوەی بەسەر ئەواندا زاڵ کرد ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾
وەخوا بەهەرچی ئێوە دەیکەن بینایە ﴿٢٤﴾ ﴿هُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ هەر ئەوان (مەککەییەکان) بوون کافر بوون
﴿وَصَدُّوكُمْ عَنِ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ﴾ وەرێگری ئێوەیان کرد (لەزیارەتی) مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز)
﴿وَٱلْهَدْيَ مَعْكُوفًا﴾ وە (بەپابەستی) قوربانیە وەستێنراوەکان (لەحودەیبیەدا) ﴿أَن يَبْلُغَ مَحِلَّهُۥ﴾ بگاتە
شوێنی سەربڕینی خۆی ﴿وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُونَ وَنِسَآءٌ مُّؤْمِنَٰتٌ﴾ (خوا زاڵی دەکردن بەسەر مەککەدا لەو
ساڵەدا) ئەگەر پیاو و ئافرەتانی ئیماندار نەبوایە (لەناو کافرانی مەککەدا) ﴿لَّمْ تَعْلَمُوهُمْ﴾ کەئێوە نەتان
دەناسین ﴿أَن تَطَـُٔوهُمْ﴾ پێتان پێدادەنان (دەتان کوشتن) ﴿فَتُصِيبَكُم مِّنْهُم مَّعَرَّةٌۢ﴾ جابەهۆیانەوە تووشی
تاوان دەبوون ﴿بِغَيْرِ عِلْمٍ﴾ بێ ئەوەی بزانن ﴿لِّيُدْخِلَ ٱللَّهُ فِي رَحْمَتِهِۦ﴾ تاخوا بیخاتە بەر بەزەیی خۆی
﴿مَن يَشَآءُ﴾ ئەو کەسەی کە خۆی دەیەوێ ﴿لَوْ تَزَيَّلُوا﴾ بەڵام ئەگەر (ئیمانداران و کافران لەمەککەدا)
لەیەکتر جیابوونایەتەوە ﴿لَعَذَّبْنَا ٱلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ﴾ بێگومان بێ باوەڕەکانیانمان سزادەدا ﴿عَذَابًا أَلِيمًا﴾
بەسزایەکی سەخت ﴿٢٥﴾ ﴿إِذْ جَعَلَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ ٱلْحَمِيَّةَ﴾ کاتێک ئەوانەی بێ باوەڕن دەمار
گیرییان خستە دڵیانەوە ﴿حَمِيَّةَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ﴾ کەدەمارگیری نەفامی یە ﴿فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ﴾ جا خواش
دڵنیایی و ئارامی خۆیی ناردە خوارەوە ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ﴾ بۆ پێغەمبەر ﷺ و ئیمانداران
﴿وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ ٱلتَّقْوَىٰ﴾ وەباوەڕدارانی پابەند کرد بەووشەی (لا اله الا الله محمد رسول الله) وە
﴿وَكَانُوٓا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا﴾ وەئەوان بەووشەیە شیاوتر بوون و خاوەنی بوون ﴿وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾
وەخوا بەهەموو شتێک ئاگادار و زانایە ﴿٢٦﴾ ﴿لَّقَدْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ﴿صَدَقَ ٱللَّهُ رَسُولَهُ ٱلرُّءْيَا بِٱلْحَقِّ﴾
خوا ئەو خەوەی کەپێغەمبەرەکەی دیبوی بەڕاستی گێڕا و هێنایەدی ﴿لَتَدْخُلُنَّ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ﴾ کە (وتبوی)
دڵنیابن دەچنە ناو مزگەوتی حەرام (کەعبەی پیرۆز) ﴿إِن شَآءَ ٱللَّهُ﴾ بەویستی خوا ﴿ءَامِنِينَ﴾ بەئارامی و
بێ ترس ﴿مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ﴾ سەرتان تاشیوە یان کورتتان کردوەوە ﴿لَا تَخَافُونَ﴾ (لەدوژمن)
ناترسن ﴿فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا﴾ جا ئەوەی (خوا) دەیزانی ئێوە نەتان دەزانی (کەخێر لەڕێکەوتن دایە)
﴿فَجَعَلَ مِن دُونِ ذَٰلِكَ﴾ وە جگە لە (چوونە مەککە) بڕیاری داوە ﴿فَتْحًا قَرِيبًا﴾ سەرکەوتنێکی نزیک
(بۆ ئێوە بە کەڕێکەوتنی حودەیبیەیە) ﴿٢٧﴾ ﴿هُوَ ٱلَّذِيٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ﴾ خوا ئەو زاتەیە کەپێغەمبەرەکەی
ناردووە ﴿بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ﴾ بەرێنموونی و ئاینی ڕاستەوە ﴿لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ﴾ تا بەسەر
هەموو ئایینێکدا زاڵی بکات ﴿وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدًا﴾ تەنها خوا بەسە کە شاهید بێت لەسەر ئەمە ﴿٢٨﴾

﴿مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ﴾ موحەممەد ﷺ پێغەمبەری خوایە ﴿وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾ ئەو (باوەڕدار)انەش کە لەگەڵیدان
﴿أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ﴾ بەرامبەر بێ باوەڕان توند و تیژن و ﴿رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ﴾ لەنێوان خۆیاندا بەبەزەیین ﴿تَرَاهُمْ
رُكَّعًا سُجَّدًا﴾ دەیانبینی (هەمیشە) لە کڕنووش و سوژدە بردندان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾
داوای فەزڵ و ڕەزامەندی خودا دەکەن ﴿سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِم﴾ نیشانەیان لە ناو چاوانیاندا دیارە ﴿مِّنْ أَثَرِ
السُّجُودِ﴾ بەهۆی زۆر سوژدە بردن (یانەوە) ﴿ذَٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ﴾ جا ئەو (هەواڵە بەڕێزانە) ئەوە
نموونە و صیفەتیان بوو لە تەوراتدا ﴿وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنجِيلِ﴾ وە نموونە و صیفەتیان لە ئینجیلیشدا
﴿كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ﴾ وەك ڕووەك و کشتوکاڵێك وایە چەکەرەی دەرکردبێت (سەوز بووبێ)
﴿فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ﴾ ئەمجا چەکەرەکەی بەهێز کردبێ و قایم بووبێ ﴿فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوقِهِ﴾ جا لەسەر
لاسکی خۆی ڕێك وەستابێ ﴿يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ﴾ (ئەوەندە جوان بێ) جوتیارەکانی سەرسام کردبێ
﴿لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ﴾ تا بە (زۆر بوونی) هەواڵانی داخ و مەراق بدا بە کافران ﴿وَعَدَ اللَّهُ﴾ خوا بەڵێنی
داوە ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُم﴾ بەوانەیان کە باوەڕیان هێناوە و کردەوەی چاکەیان کردووە
﴿مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ بە لێبوردن و پاداشتی گەورە (کە بەهەشتە) ٢٩

سوورەتی ﴿الحجرات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُقَدِّمُوا﴾ پێش مەکەون (لە هیچ
کاروبڕیارێکدا) ﴿بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ لەخوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لەخوا بترسن
﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ بێگومان خوا بیسەری زانایە ١ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی
باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ﴾ دەنگتان بەرز مەکەنەوە ﴿فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ﴾ بەسەر دەنگی
پێغەمبەردا ﷺ ﴿وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ﴾ وە بەدەنگی بەرز قسەی لەگەڵ مەکەن ﴿كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ﴾
وەك دەنگ بەرز کردنەوەتان لەگەڵ یەکتریدا ﴿أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ﴾ نەوەکو کردەوەکانتان بەتاڵ ببێتەوە
﴿وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ و خۆشتان هەستی پێ نەکەن ٢ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی ﴿يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ﴾
دەنگیان نزم دەکەنەوە ﴿عِندَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ لەخزمەتی پێغەمبەردا ﷺ ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ﴾ ئەوانە ئەو کەسانەن
﴿امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خوا دڵیانی تاقی کردۆتەوە و پاکی کردۆتەوە ﴿لِلتَّقْوَىٰ﴾ بۆ تەقوا و خواناسین
﴿لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ٣ ﴿إِنَّ الَّذِينَ﴾ بێگومان ئەو
کەسانەی ﴿يُنَادُونَكَ مِن وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ﴾ لە دەرەوەی ژوورەکان بانگت دەکەن (ئەی موحەممەد ﷺ)
﴿أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ﴾ زۆربەیان نەفامن و بێ ئاگەن ٤

﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا﴾ خۆ ئەگەر چاوەڕوانیان بکردایە ﴿حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ﴾ تا دەرچوویتە دەرەوە بۆ لایان ﴿لَكَانَ
خَيْرًا لَّهُمْ﴾ ئەوە چاکتر بوو بۆیان ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێبووردەی میهرەبانە ﴿٥﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ﴾ ئەگەر گوناهکارێکی هەواڵێکی گرنگی هێنا بۆتان
﴿فَتَبَيَّنُوا﴾ ئەوە لێی بکۆڵنەوە (تاڕوون ببێتەوە) ﴿أَن تُصِيبُوا﴾ نەوەك زیان بگەیەنن ﴿قَوْمًا بِجَهَالَةٍ﴾
بەخەڵکێك بەنەزانیی ﴿فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ﴾ ئەوسا پەشیمان بن لەو کارەی کە کردووتانە
﴿٦﴾ ﴿وَاعْلَمُوا﴾ زۆر چاك بزانن ﴿أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ﴾ کە بێگومان پێغەمبەری خوا لە ناوتاندایە
﴿لَوْ يُطِيعُكُمْ﴾ ئەگەر بەگوێی ئێوەی بکردایە ﴿فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ﴾ لە زۆرێك لە کارەکاندا ﴿لَعَنِتُّمْ﴾
تووشی ناڕەحەتی دەبوون ﴿وَلَٰكِنَّ اللَّهَ﴾ بەڵام خوا ﴿حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ﴾ ئیمانی لاتان خۆشەویست
کردووە ﴿وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ وە لە دڵتاندا (شیرین و) ڕازاوەی کردووە ﴿وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ﴾ وە بێزراو و
ناشیرینی کردووە لەلاتان ﴿الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ﴾ بێ باوەڕیی و تاوان و سەرپێچی فەرمانی خوا
﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ﴾ هەر ئەوانەن شارەزا و لەسەر ڕێبازی ڕاستن ﴿٧﴾ ﴿فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً﴾ (ئەوە)
بەخشش و نیعمەتێکە لەلایەن خواوە ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ خواش زانا و دانایە ﴿٨﴾ ﴿وَإِن طَائِفَتَانِ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر دوو کۆمەڵ لە ئیمانداران ﴿اقْتَتَلُوا﴾ دژ بەیەکتر جەنگیان کرد ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾
ئەوە لە نێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا﴾ ئەمجا ئەگەر کۆمەڵێکیان دەست درێژی
وسەرکەشی کرد ﴿عَلَى الْأُخْرَىٰ﴾ بەسەر کۆمەڵێکی تریان ﴿فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي﴾ ئەوە ئێوە (ئەی موسوڵمانان)
دژی ئەوەیان بجەنگن دەست درێژی دەکات ﴿حَتَّىٰ تَفِيءَ﴾ تا دەگەڕێتەوە ﴿إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ﴾ بۆ فەرمانی
خوا (ملکەچی فەرمانی خوا دەبێ) ﴿فَإِن فَاءَتْ﴾ ئەمجا ئەگەر گەڕایەوە ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ ئەوسا
لە نێوانیاندا ئاشتەوایی بکەن ﴿بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا﴾ بەدادگەرانە و ڕاست و دادپەروەر بن (لە نێوانیاندا)
﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ بێگومان خوا ﴿يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ﴾ دادپەروەرانی خۆش دەوێ ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾
بێگومان تەنها باوەڕداران برای یەکترن ﴿فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ﴾ کەواتە لە نێوان دوو براتاندا (ئەگەر ناکۆکی
هەبوو) ئاشتەوایی بکەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ و لە خوا بترسن ﴿لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ تا ڕەحمتان پێ بکات ﴿١٠﴾
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ﴾ با هیچ کۆمەڵە پیاوێك گاڵتە
نەکەن بە کۆمەڵێکی تریان ﴿عَسَىٰ أَن يَكُونُوا﴾ ڕەنگە گاڵتە پێ کراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُمْ﴾ لە گاڵتەکەرەکان
باشتربن (لای خوا) ﴿وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ﴾ وە ژنانێك گاڵتە نەکەن بە ژنانێکی تر ﴿عَسَىٰ أَن يَكُنَّ﴾ ڕەنگە
ئافرەتە گاڵتە پێکراوەکان ﴿خَيْرًا مِّنْهُنَّ﴾ لە ئافرەتە گاڵتەکەرەکان باشتربن (لای خوای گەورە)
﴿وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ﴾ تانە وتەشەر لەیەکتری مەدەن (لەسەر خۆتاندا) ﴿وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ﴾ ناو و ناتۆرە
لەیەکتری مەنێن ﴿بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ﴾ ئای چەند خراپە ناو بردنی کە گوناهە (بە موسوڵمان بڵێیت
کافر، یان دووڕوو پیس) ﴿بَعْدَ الْإِيمَانِ﴾ پاش باوەڕ هێنان ﴿وَمَن لَّمْ يَتُبْ﴾ جا ئەوەی پەشیمان نەبێتەوە
﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئەوە ئەوانە هەر خۆیان ستەمکارن ﴿١١﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوکەسانەی باوەڕتان هێناوە ﴿اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ﴾ خۆتان لەزۆرێك لە
گومانەکان بپارێزن ﴿إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ﴾ چونکە بەراستی هەندێك لە گومانەکان تاوانن ﴿وَلَا تَجَسَّسُوا﴾
سیخوڕی مەکەن (وبەدوای ناتەواوی یەکتردا مەگەڕێن) ﴿وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا﴾ لەپاشملە بەحەر بە
باسی یەکتری مەکەن ﴿أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ﴾ ئایا کام لەئێوە پێی خۆشە ﴿أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ﴾ کە گۆشتی
برا (ئاینی یەکەی) بخوات؟ ﴿مَيْتًا﴾ بەمردوویی ﴿فَكَرِهْتُمُوهُ﴾ بێگومان قێزتان لێی دێتەوەو
پێتان ناخۆشە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ﴾ بێگومان خوا تەوبە گیراکەری
بەبەزەیی یە ﴿١٢﴾ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ ئەی خەڵکینە ﴿إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ﴾ بێگومان ئێمە دروستمان کردوون ﴿مِنْ ذَكَرٍ
وَأُنْثَى﴾ لە نێر و مێ یەك ﴿وَجَعَلْنَاكُمْ﴾ وە کردوومانن ﴿شُعُوبًا وَقَبَائِلَ﴾ بەچەند گەل و هۆزێکەوە ﴿لِتَعَارَفُوا﴾
تایەکتری بناسن ﴿إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی بەڕێزترینتان لای خوا ﴿أَتْقَاكُمْ﴾ ئەو کەسەتانە زیاتر
لەخودا دەترسێت ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾ بێگومان خوا زانای ئاگادارە ﴿١٣﴾ ﴿قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا﴾ عەرەبە
دەشتەکیەکان ووتیان باوەڕمان هێناوە ﴿قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ باوەڕتان نەهێناوە
﴿وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا﴾ بەڵکو بڵێن موسڵمان بووین (بەسەر زارەکی) ﴿وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾
چونکە هێشتا باوەڕ نەچووەتە ناو دڵەکانتانەوە ﴿وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ خۆ ئەگەر گوێڕایەڵی
خوا و پێغەمبەرەکەی بن ﴿لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا﴾ هیچ لە (پاداشتی) کردەوەکانتان کەم ناکاتەوە
﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێبوردەی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ﴾ بێگومان ئیماندارانی
ڕاستەقینە ئەوانەن ﴿الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کە باوەڕیان هێناوە بە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا﴾
پاشان دڕودڵ نەبوون (لە ئیمانەکەیاندا) ﴿وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ﴾ وە بەماڵ و گیانیان تێکۆشانیان
کردووە ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لەپێناو ڕێبازی خوادا ﴿أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ هەر ئەوانەن ڕاستگۆیان ﴿١٥﴾
﴿قُلْ أَتُعَلِّمُونَ اللَّهَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئایا ئێوە خوا ئاگادار دەکەن ﴿بِدِينِكُمْ﴾ بەئاینەکەتان
﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ﴾ لە کاتێکدا خوا ئاگادارەو دەزانێ ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ بەهەرچی لەئاسمانەکان و
زەوی دایە ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو شتێك زانایە ﴿١٦﴾ ﴿يَمُنُّونَ عَلَيْكَ﴾ ئەوکەسانە منەت
دەکەن بەسەر تودا (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿أَنْ أَسْلَمُوا﴾ کە موسڵمان بوون ﴿قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ﴾
تۆش بڵێ منەتی موسڵمان بوونی خۆتان بەسەر مندا مەکەن ﴿بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ﴾ بەڵکو خوا منەت
دەکات بەسەر ئێوەدا ﴿أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ﴾ کە ڕێنموویی کردوون بۆ باوەڕهێنان ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر
ئێوە ڕاستگۆن (کە ئیماندارن) ﴿١٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ﴾ بەڕاستی خوا دەزانێ ﴿غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ نهێنی
ئاسمانەکان و زەوی ﴿وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا بینایە بەهەر کردەوەیەك کە ئێوە دەیکەن ﴿١٨﴾

سورەتی ﴿ قٓ ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قٓ﴾ بە (قاف) دەخوێندرێتەوە ماناکەی تەنها خوا دەیزانێ بۆ زانیاری زیاتر سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿وَٱلۡقُرۡءَانِ ٱلۡمَجِيدِ﴾ سوێند بەقورئانی بەرزو بەڕێز (تۆ پێغەمبەری خوای ئەی موحەممەد ﷺ) (1)
﴿بَلۡ عَجِبُوٓاْ﴾ بەڵام (بێ باوەڕان) سەریان سوڕماوە ﴿أَن جَآءَهُم مُّنذِرٞ مِّنۡهُمۡ﴾ لەوەی کە پێغەمبەرێکی ترسێنەریان
بۆ هاتووە لە خۆیان ﴿فَقَالَ ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾ جا بێ باوەڕان دەیانووت ﴿هَٰذَا شَيۡءٌ عَجِيبٌ﴾ ئەمە شتێکی سەیرە (2) ﴿أَءِذَا
مِتۡنَا﴾ ئایا کاتێ مردین و ﴿وَكُنَّا تُرَابٗا﴾ بووین بەخۆڵ (چۆن زیندوو دەبینەوە) ﴿ذَٰلِكَ رَجۡعُۢ بَعِيدٞ﴾ ئەوە گەڕانەوەیەکی
دوورەو نابێ (3) ﴿قَدۡ عَلِمۡنَا﴾ بێگومان ئێمە دەزانین ﴿مَا تَنقُصُ ٱلۡأَرۡضُ مِنۡهُمۡ﴾ زەوی چەندی لە لاشەیان
دەخوات (هیچیمان لێ ون نابێ) ﴿وَعِندَنَا كِتَٰبٌ حَفِيظُۢ﴾ پەڕاوێکیشمان لایە کە پارێزەری هەموو شتێکە (4)
﴿بَلۡ كَذَّبُواْ بِٱلۡحَقِّ﴾ (زیندوو بوونەوە دووری نیە) بەڵکو ئەوان باوەڕیان بەقورئان نەکرد ﴿لَمَّا جَآءَهُمۡ﴾ کاتێک
بۆیان هات ﴿فَهُمۡ فِيٓ أَمۡرٖ مَّرِيجٍ﴾ بۆیە ئەوان لەناو کارێکی تێکەڵ و پێکەڵدان (5) ﴿أَفَلَمۡ يَنظُرُوٓاْ إِلَى ٱلسَّمَآءِ فَوۡقَهُمۡ﴾
دەی ئایا سەرنجی ئەو ئاسمانەیان نەداوە کە لەسەریانەوەیە ﴿كَيۡفَ بَنَيۡنَٰهَا وَزَيَّنَّٰهَا﴾ چۆن دروستمان
کردووە و ڕازاندوومانەتەوە ﴿وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٖ﴾ وهیچ درزو کەلێنێکی تێدا نیە (6) ﴿وَٱلۡأَرۡضَ مَدَدۡنَٰهَا﴾
زەویشمان ڕاخستووە ﴿وَأَلۡقَيۡنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ﴾ چەندەها شاخی دامەزراوەمان تێدا داناوە ﴿وَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا﴾ ڕواندومانە
تێیشیدا ﴿مِن كُلِّ زَوۡجِۢ بَهِيجٖ﴾ هەموو جۆرە ڕووەکێکی جوان (7) ﴿تَبۡصِرَةٗ وَذِكۡرَىٰ﴾ مایەی چاو ڕوونی و پەندو
بیرخەرەوە بێت ﴿لِكُلِّ عَبۡدٖ مُّنِيبٖ﴾ بۆ هەموو بەندەیەکی تەوبە کارو گەڕاوە بۆ لای خوا (8) ﴿وَنَزَّلۡنَا مِنَ ٱلسَّمَآءِ﴾
وە لەئاسمانەوە باراندوومانە ﴿مَآءٗ مُّبَٰرَكٗا﴾ بارانێکی بەپیت و بەر ﴿فَأَنۢبَتۡنَا بِهِۦ﴾ جابەو بارانە ڕواندوومانە
﴿جَنَّٰتٖ وَحَبَّ ٱلۡحَصِيدِ﴾ باخات و دەنەویلە(ی ئەو کشتوکاڵانەی) کە دروێنە دەکرێن (9) ﴿وَٱلنَّخۡلَ بَاسِقَٰتٖ﴾
هەروەها دارخورمای بەرزو بڵند ﴿لَّهَا طَلۡعٞ نَّضِيدٞ﴾ بە هیشووی پێك بەستراوەوە (10) ﴿رِّزۡقٗا لِّلۡعِبَادِ﴾ (تاببێتە)
ڕزق و ڕۆزی بۆ بەندەکان ﴿وَأَحۡيَيۡنَا بِهِۦ بَلۡدَةٗ مَّيۡتٗا﴾ هەر بەو بارانە زەوی مردو (ووشك) دەبوژێنینەوە
﴿كَذَٰلِكَ ٱلۡخُرُوجُ﴾ زیندوو کردنەوە(ی مردوانیش) هەر بەو شێوەیە (11) ﴿كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ﴾ پێش ئەمانیش باوەڕیان
نەهێنا (بە پێغەمبەرەکانیان) ﴿قَوۡمُ نُوحٖ وَأَصۡحَٰبُ ٱلرَّسِّ وَثَمُودُ﴾ گەلی نوح و خاوەن چاڵ و بیرەکان و (گەلی)
ثەمود (12) ﴿وَعَادٞ وَفِرۡعَوۡنُ وَإِخۡوَٰنُ لُوطٖ﴾ وە گەلی عاد و فیرعەون و گەلی لوطیش (13) ﴿وَأَصۡحَٰبُ ٱلۡأَيۡكَةِ وَقَوۡمُ تُبَّعٖ﴾
هەروەها خاوەن باخاتە چڕو پڕەکان و گەلی توبەعیش ﴿كُلّٞ كَذَّبَ ٱلرُّسُلَ﴾ هەر هەموویان باوەڕیان نەهێنا
بەپێغەمبەرەکانیان ﴿فَحَقَّ وَعِيدِ﴾ بۆیە هەڕەشەی (من لەوان) هاتەدی (14) ﴿أَفَعَيِينَا بِٱلۡخَلۡقِ ٱلۡأَوَّلِ﴾ جا ئایا ئێمە
لەدروستکردنی یەکەم جاردا دەستەوەستان بووین (ناتوانین زیندووتان بکەینەوە)؟! ﴿بَلۡ هُمۡ﴾ (نەخێر وانیە)
بەڵکو ئەوان ﴿فِي لَبۡسٖ مِّنۡ خَلۡقٖ جَدِيدٖ﴾ لە گوماندان لە دروست بوونەوەیەکی سەر لە نوێ (15)

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ سوێند بەخوا ئێمە ئادەمیمان بەدی هێناوە و ﴿وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ﴾ چاك ئاگادارین
بەو خەیاڵ و خەتەرانەی دێن بەدڵ و دەروونیدا ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ﴾ وئێمە لەوەوە نزیکترین (واتە خوای گەورە
عیلم و زانینی تەواوی هەیە بە هەموو جموجوڵێکی ئادەمیزاد) ﴿مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ﴾ لە شادەماری دڵی ﴿١٦﴾
﴿إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ﴾ کاتێك ئەو دوو فریشتە (کردار) تۆمار دەکەن ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ﴾ کە لەلای
ڕاست و لای چەپیەوە دانیشتوون ﴿١٧﴾ ﴿مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ﴾ هەر وتەیەك لەدەمی دەرچێ ﴿إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾
چاودێرێکی ئامادەی لەسەرە (و دەینووسێ) ﴿١٨﴾ ﴿وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ﴾ ناڕەحەتی و بێهۆشی مردن دێت بەگەڵ
ڕاستیەکاندا ﴿ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنْهُ تَحِيدُ﴾ (پێی دەوترێ) ئەمە ئەو (مردنە)یە کە خۆت لێ دەپاراست و لادەدا
﴿١٩﴾ ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾ ئەمجا فوو دەکرێ بە (شەیپوور) کەڕەناد ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ﴾ ئەوە ڕۆژی (بەدی هاتنی)
هەڕەشەکانە ﴿٢٠﴾ ﴿وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا﴾ لەگەڵ هەموو کەسێکدا دێت (بۆ مەحشەر) ﴿سَائِقٌ وَشَهِيدٌ﴾ دوو
فریشتە، یەکێکیان پێشی خۆی داوە، ئەوی دیکەشیان شاهیدی لەسەر ئەدات، (لەتەواوی ئەو کاروکردەوانەی
کە کردوویەتی لە دونیادا) ﴿٢١﴾ ﴿لَّقَدْ كُنتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا﴾ (پێی دەوترێت) سوێند بەخوا بەڕاستی تۆ بەمە بێ
ئاگا بوویت لەدونیادا ﴿فَكَشَفْنَا عَنكَ غِطَاءَكَ﴾ جا ئێمە پەردە(ی قیامەت)مان لەسەر لادایت ﴿فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾
جا ئەمڕۆ (کە قیامەتە) چاوت تیژە و چاك دەبینێ ﴿٢٢﴾ ﴿وَقَالَ قَرِينُهُ﴾ وە ئەو (فریشتە شاهیدە)ی لەگەڵیدایە
دەڵێت ﴿هَٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ﴾ ئەمە (نامەی کردەوەکانە) ئامادەیە و لای منە ﴿٢٣﴾ ﴿أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ﴾ (خوا دەفەرموێ
بەدوو فریشتەکە) فڕێی بدەنە ناو دۆزەخەوە ﴿كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ﴾ هەموو کافرێکی سەرکەشی ﴿٢٤﴾ ﴿مَّنَّاعٍ
لِّلْخَيْرِ﴾ ڕێگری کەر لەچاکە ﴿مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ﴾ دەست درێژ کەری گومانەوی ﴿٢٥﴾ ﴿الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا
آخَرَ﴾ ئەو کەسەی کەپەرستراوی تری لەگەڵ خوادا داناوە ﴿فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ﴾ جا هەر دووکتان (ئەی
فریشتەکان) فڕێی بدەنە سزای سەختەوە ﴿٢٦﴾ ﴿قَالَ قَرِينُهُ﴾ ئەو (شەیتانەی لەدونیادا) لەگەڵیدا بوو دەڵێ
﴿رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ﴾ ئەی پەروەردگارم من ئەوم سەرکەش نەکرد ﴿وَلَٰكِن كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ بەڵکو خۆی
لەگومڕاییەکی دوور لەڕاستیدا بوو ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ﴾ (خوا دەفەرموێ) لەلای من دەمەقاڵێ و
مشتومڕ مەکەن ﴿وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم بِالْوَعِيدِ﴾ چونکە بێگومان پێشتر هەڕەشەم (لەم بارەیەوە) بۆ ناردوون ﴿٢٨﴾
﴿مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ﴾ بڕیاری من هەرگیز گۆڕانی بەسەردا نایەت ﴿وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ﴾ وە من هیچ جۆرە ستەمێك
لە بەندەکانم ناکەم ﴿٢٩﴾ ﴿يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ﴾ ڕۆژێك دێت بە دۆزەخ دەڵێین ﴿هَلِ امْتَلَأْتِ﴾ ئایە پڕ بوویت؟
﴿وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ﴾ دۆزەخیش دەڵێ ئایا کەسی تر هەیە (بیهێنن)؟ ﴿٣٠﴾ ﴿وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾ بەهەشتیش (لەو
ڕۆژەدا) نزیک کراوەتەوە بۆ پارێزکاران ولەخواترسان ﴿غَيْرَ بَعِيدٍ﴾ دوور نییە لێیان ﴿٣١﴾ ﴿هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ﴾
(پێیان دەوترێ) ئەمە ئەو (بەهەشتە)یە کە بەڵێنتان پێ درابوو ﴿لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ﴾ بەهەموو ڕوو لەخوایەکی
خۆپارێز ﴿٣٢﴾ ﴿مَّنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ﴾ ئەوەی لە خوای میهرەبان ترسایی لەپەنهاندا (وخۆی لە گوناه
پاراست بێت) ﴿وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ﴾ وە بەدڵێکی ڕوو لە خواوە گەڕایەوە (بۆ لامان) ﴿٣٣﴾ ﴿ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ﴾
(پێیان دەوترێت) هەمووتان بڕۆنە ناو بەهەشتەوە، دڵنیا و بێ ترس بن (لەسزا و ناخۆشی) ﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ﴾
ئەم ڕۆژە ڕۆژی هەمیشەیی و نەمری یە ﴿٣٤﴾ ﴿لَهُم مَّا يَشَاءُونَ فِيهَا﴾ لەو بەهەشتەدا هەرچیان بوێت بۆیان ئامادەیە
﴿وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ﴾ وە لەوە زیاتریشمان هەیە (کە بینینی خوای گەورەیە) ﴿٣٥﴾

﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ﴾ وەپێش ئەمان گەل و چینی زۆرمان لەناوبرد ﴿هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا﴾ کە ئەوان
لەمانیش بەهێزتر بوون ﴿فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ﴾ خۆ شاران و وڵاتانیان پشکنیوە و گەڕاوون ﴿هَلْ مِن مَّحِيصٍ﴾
ئایا هیچ پەناگایەك هەبوو (بۆیان لە مردن) ٣٦ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ﴾ بێگومان لەم (باسەدا)
پەند و ئامۆژگاری هەیە ﴿لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ﴾ بۆ کەسێك خاوەن دڵێکی (زیندوو بێت یان ژیری)
﴿أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ﴾ یا گوێ بگرێ (بۆ قورئان) و بیریشی لەلای بێت ٣٧ ﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا﴾ سوێند
بەخوا بێگومان دروستمان کردووە ﴿السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ ئاسمانەکان و زەوی و هەرچی لە
نێو یاندایە ﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش ڕۆژدا ﴿وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ﴾ وە هیچ ماندوو بوونێکمان تووش
نەبوو ٣٨ ﴿فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ کەواتە (ئەی موحەممەد ﷺ) خۆ بگرە بەرامبەر ئەو (قسە نابەجێ
یانە)ی کە دەیڵێن ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ﴾ بەستایشی پەروەردگارت تەسبیحات بکە ﴿قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ﴾
پێش هەڵهاتنی خۆر و ﴿وَقَبْلَ الْغُرُوبِ﴾ پێش ئاوابوونیشی ٣٩ ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە لەبەشێك
لەشەودا ستایشی پەروەردگارت بکە ﴿وَأَدْبَارَ السُّجُودِ﴾ وە لەپاش نوێژەکانیش ٤٠ ﴿وَاسْتَمِعْ يَوْمَ﴾ و
گوێ بگرە لە ڕۆژێکدا ﴿يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ﴾ جاردەرێك لەشوێنێکی نزیکەوە دەنگ دەکات ٤١
﴿يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ﴾ ڕۆژێ کە هەرهەموویان (دەنگێکی گەورەی ترسناك) بەڕاستی دەبیستن
﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژی هاتنەدەرەوەیە (لە گۆڕەکان) ٤٢ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ﴾ بێگومان
هەر ئێمەین دەژێنین و دەشمرێنین ﴿وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ﴾ گەڕانەوەش هەر بۆلای ئێمەیە ٤٣ ﴿يَوْمَ تَشَقَّقُ
الْأَرْضُ عَنْهُمْ﴾ ڕۆژێك دێت زەوی لەئاست ئەوانە(ی مردوون) قڵیش دەبێت ﴿سِرَاعًا﴾ بەپەلە (دێنە
دەرەوە) ﴿ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ﴾ ئەو کۆکردنەوە بەلای ئێمەوە ئاسانە ٤٤ ﴿نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ﴾ بێگومان
ئێمە ئاگادارین بەوەی کە دەیڵێن ﴿وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ﴾ تۆ دەسەڵاتت بەسەریاندا نییە ﴿فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ
مَن﴾ کەواتە تۆ بەم قورئانە ئامۆژگاری ئەو کەسە بکە ﴿يَخَافُ وَعِيدِ﴾ کە لەهەڕەشەی من دەترسێ ٤٥

سورەتی ﴿الذاريات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالذَّارِيَاتِ ذَرْوًا﴾ سوێند بەو بایانەی کە زۆر شت پەرژ و بڵاودەکەنەوە بە بڵاوکردنەوە ١
﴿فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو هەورانەی کە هەڵگری بارانن ٢ ﴿فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا﴾ ئەمجا سوێند
بەو کەشتیانەی کە بەئاسانی دەگەڕێن (لە ناو دەریادا) ٣ ﴿فَالْمُقَسِّمَاتِ أَمْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو
فریشتانەی کار دابەشکەرن ٤ ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ﴾ بێگومان هەر بەڵێنێ کە پێتان دەدرێ ڕاستە ٥
﴿وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ﴾ وە بەڕاستی (ڕۆژی) پاداشت و سزا ڕوودەدات ٦

﴿وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلْحُبُكِ﴾ وەسوێند بەئاسمانی خاوەن ڕێگای زۆر (خاوەن جوانی و ڕێك و پێكی) (٧)
﴿إِنَّكُمْ لَفِى قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ﴾ بێگومان ئێوە لەقسە و گوفتاری جیاوازدان (٨) ﴿يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ﴾ ئەو کەسە
لادەدرێت لەئیمان کەلادراوە (چونکە خۆی گومڕایە) (٩) ﴿قُتِلَ ٱلْخَرَّٰصُونَ﴾ دەك بەکوشت چن ئەو
درۆزنانە(و بەدوریان لێ بێ) (١٠) ﴿ٱلَّذِينَ هُمْ﴾ ئەوانە کەسانێکن ﴿فِى غَمْرَةٍ سَاهُونَ﴾ لەگێژاوی نەزانیدا بێ
ئاگن (بەهەموو شت) (١١) ﴿يَسْـَٔلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ ٱلدِّينِ﴾ (بەگاڵتەوە) دەپرسن کەی ڕۆژی دوایی دێت (١٢)
﴿يَوْمَ هُمْ﴾ ڕۆژێك (سزا دەدرێن) کەئەوان ﴿عَلَى ٱلنَّارِ يُفْتَنُونَ﴾ بەئاگری دۆزەخ دەسوتێنرێن (١٣)
﴿ذُوقُوا۟ فِتْنَتَكُمْ﴾ (پێیان دەوترێت) سزاکەتان بچەژن ﴿هَٰذَا ٱلَّذِى﴾ ئەمە ئەو (سزایە) ﴿كُنتُم بِهِۦ
تَسْتَعْجِلُونَ﴾ (بەگاڵتەوە) بەپەلە داواتان دەکرد (١٤) ﴿إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان پارێزکاران و لەخواترسان
﴿فِى جَنَّٰتٍ وَعُيُونٍ﴾ وان لە باخات و کەناری سەرچەشمەی ڕەواندا (١٥) ﴿ءَاخِذِينَ مَآ ءَاتَىٰهُمْ رَبُّهُمْ﴾ ئەوەی خوا
پێی داوون وەری دەگرن ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا۟ قَبْلَ ذَٰلِكَ مُحْسِنِينَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەوان لەوەو پێش چاکەکار
بوون (١٦) ﴿كَانُوا۟ قَلِيلًا مِّنَ ٱلَّيْلِ﴾ ئەوانە کەمێك لەشەودا ﴿مَا يَهْجَعُونَ﴾ دەخەوتن (ئەوی تری شەو نوێژیان
دەکرد) (١٧) ﴿وَبِٱلْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ وەلەبەرەبەیانانداداوای لێخۆشبوونیان دەکرد (١٨) ﴿وَفِىٓ أَمْوَٰلِهِمْ﴾ وە
لەماڵ و دارایی یاندا ﴿حَقٌّ لِّلسَّآئِلِ وَٱلْمَحْرُومِ﴾ بۆ (هەژاری) داواکەرو داوانەکەر مافی خۆیان هەبوو (١٩)
﴿وَفِى ٱلْأَرْضِ ءَايَٰتٌ لِّلْمُوقِنِينَ﴾ وەلەزەویدا بەڵگە و نیشانە هەیە بۆ باوەڕداران (٢٠) ﴿وَفِىٓ أَنفُسِكُمْ﴾ وە
لەخودی خوشتاندا (بەڵگەی زۆر هەیە) ﴿أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ دەی ئایا بۆ وورد نابنەوە و سەرنج نادەن (٢١)
﴿وَفِى ٱلسَّمَآءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ﴾ وەڕزق و ڕۆزی ئێوە و ئەو بەڵێنانەی پێتان دەدری لەئاسمانە (٢٢) ﴿فَوَرَبِّ
ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ﴾ جا سوێند بەپەروەردگاری ئاسمان و زەوی ﴿إِنَّهُۥ لَحَقٌّ﴾ بێگومان ئەوە(ی باسکرا) هەق
و ڕاستە ﴿مِّثْلَ مَآ أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ﴾ بەوێنەی ئەو قسانەی خۆتان دەیکەن (٢٣) ﴿هَلْ أَتَىٰكَ﴾ ئایا پێت گەشتوە
﴿حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَٰهِيمَ ٱلْمُكْرَمِينَ﴾ بەسەرهاتی میوانە ڕێزدارەکانی ئیبراهیم (٢٤) ﴿إِذْ دَخَلُوا۟ عَلَيْهِ﴾ کاتێ چوونە
لای ئیبراهیم و ﴿فَقَالُوا۟ سَلَٰمًا قَالَ سَلَٰمٌ﴾ وتیان سڵاو (ئەویش) وتی سڵاو لەخۆتان ﴿قَوْمٌ مُّنكَرُونَ﴾
(ئێوە) کەسانێکی نەناسراوون (٢٥) ﴿فَرَاغَ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ﴾ جا خێرا چوو بۆلای خێزانەکەی ﴿فَجَآءَ بِعِجْلٍ
سَمِينٍ﴾ ئەمجا گوێرەکەیەکی قەڵەوی (بەبرژاوی بوویان) هێنا (٢٦) ﴿فَقَرَّبَهُۥٓ إِلَيْهِمْ﴾ وەنزیکی کردەوە
لێیان (بەڵام نەیان خوارد) ﴿قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ وتی ئەوە ناخۆن؟ (٢٧) ﴿فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً﴾ ئەوسا لێیان
ترسا ﴿قَالُوا۟ لَا تَخَفْ﴾ وتیان مەترسە (ئێمە نێردراوی خواین) ﴿وَبَشَّرُوهُ بِغُلَٰمٍ عَلِيمٍ﴾ وەمزگێنیان پێ دا
بەکوڕێکی دانا (کەئیسحاقە) (٢٨) ﴿فَأَقْبَلَتِ ٱمْرَأَتُهُۥ فِى صَرَّةٍ﴾ جا ژنەکەی قریوەیەکی کرد و هات ﴿فَصَكَّتْ
وَجْهَهَا﴾ وەدای بەڕوومەتی خۆیدا (وەك باوی ژنان) ﴿وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ﴾ وە وتی پیرەژنێکی نەزۆك
(چۆن منداڵی دەبێ) (٢٩) ﴿قَالُوا۟ كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ﴾ (فریشتەکان) وتیان پەروەردگارت وای فەرمووە
﴿إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْحَكِيمُ ٱلْعَلِيمُ﴾ بێگومان هەر خوا کاربەجێ و زانایە (٣٠)

﴿قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ئیبراهیم) ووتی چیتان پێ سپێردراوە ئەی نێرراوانی خوا ﴿٣١﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا
أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُجْرِمِينَ﴾ ووتیان بێگومان ئێمە نێرراوین بۆ سەر گەلێ تاوانباران ﴿٣٢﴾ ﴿لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ
طِينٍ﴾ بۆ ئەوەی بارینی بە سەریاندا بەرد لە گڵی سوورەوە کراوی ﴿٣٣﴾ ﴿مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ﴾
نیشانە کراو لەلایەن پەروەردگارەوە بۆ لە سنوور دەرچوان ﴿٣٤﴾ ﴿فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ئەمجا
هەرچی بوو لەو (شارەی لووط) دا لە بڕواداران دەرمان کردن ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾
وە بەمەسەدی تێیدا بێجگە لەیەك ماڵی موسڵمان نەبێت (ئەویش ماڵی لووط بوو) ﴿٣٦﴾ ﴿وَتَرَكْنَا فِيهَا
آيَةً﴾ وە پەند و نیشانەیەکمان تێدا بەجێ هێشت ﴿لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ بۆ ئەوانەی کە لە سزای
بە ئازار دەترسن ﴿٣٧﴾ ﴿وَفِي مُوسَىٰ﴾ هەروەها لەبەسەرهاتی مووسادا (چەند بەڵگەو پەند هەیە)
کاتێ کە ناردمان ﴿إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ بۆ لای فیرعەون بە بەڵگەی ڕوون و ئاشکراوە ﴿٣٨﴾ ﴿فَتَوَلَّىٰ
بِرُكْنِهِ﴾ فیرعەونیش ڕووی وەرگێڕا و سەرپێچی کرد بەهۆی دەسەڵاتەکەیەوە ﴿وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ وە
ووتی (مووسا) جادووگەرە یان شێتە ﴿٣٩﴾ ﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ﴾ ئێمەش خۆی و لەشکرەکەیمان گرت
﴿فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ﴾ و فڕێمان دانە ناو دەریاوە ﴿وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ کە ئەو شایەنی لۆمە کردن بوو ﴿٤٠﴾ ﴿وَفِي
عَادٍ﴾ وە لە گەلی عاددا بەڵگەو پەند هەیە ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ﴾ کاتێ کە ناردمانە سەریان ﴿الرِّيحَ الْعَقِيمَ﴾
بای (گەرمی توندی) بێ خێر ﴿٤١﴾ ﴿مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ﴾ بەسەر هەر شتێکدا بڕۆیشتایە وازی لێ
نەدەهێنا ﴿إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ﴾ هەتا وەك ڕزیوی لێ نەکرد ﴿٤٢﴾ ﴿وَفِي ثَمُودَ﴾ وە لە گەلی سەموددا (پەند
و ئامۆژگاری هەیە) ﴿إِذْ قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێ کە پێیان ووترا ﴿تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ﴾ ڕابوێرن تا کاتی خۆی دێت
﴿٤٣﴾ ﴿فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ﴾ جا ئەوان سەرکەشیان کرد لە فەرمانی پەروەردگاریان ﴿فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ﴾
ئەمجا هەورە بروسکە پێیدان ﴿وَهُمْ يَنْظُرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان (ئاچوونی خۆیانیان) بەچاو دەبینی
﴿٤٤﴾ ﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ﴾ ئیتر نەیانتوانی هەستنەوە ﴿وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ﴾ وە سەرکەوتوویش نەبوون
﴿٤٥﴾ ﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ﴾ وە گەلی نووحیش لەپێش ئەماندا بوو ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ کە بەڕاستی
گەلێکی بەدکار و لە سنوور دەرچوو بوون ﴿٤٦﴾ ﴿وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ﴾ و ئاسمانمان بەهێز و توانایەکی
گەورە دروست کردووە ﴿وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾ وە ئێمە بەڕاستی فراوانکەری (ئاسمانین) بە بەردەوامی
﴿٤٧﴾ ﴿وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا﴾ وە زەویمان ڕاخستووە ﴿فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ﴾ ئای چ ڕاخەرێکی چاکین ئێمە ﴿٤٨﴾
﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ﴾ وە لە هەموو شتێك جووتێك (نێر و مێ) مان دروست کردووە
﴿لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە و پەندی لێ وەربگرن ﴿٤٩﴾ ﴿فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ﴾ ئەمجا بە پەلە بەرەو
لای خوا بڕۆن ﴿إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکراو ڕوونم بۆ
ئێوە ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ﴾ وە لەگەڵ خوادا پەرستراوی تر دامەنێن ﴿إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾
بەڕاستی من لەلایەن خواوە ترسێنەرێکی ئاشکراو ڕوونم بۆ ئێوە ﴿٥١﴾

﴿كَذَٰلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّن رَّسُولٍ﴾ هەر بەم شێوەیە هیچ پێغەمبەرێك نەهاتووە بۆ لای ئوممەتانی
پێش ئەمان ﴿إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ﴾ مەگەر ووتوویانە(ئەو پێغەمبەرە) جادووگەرە یان شێتە ﴿٥٢﴾
﴿أَتَوَاصَوْا بِهِ﴾ ئایا(ئەمان و ئەوان) راسپاردەیان بۆیەکتری کردووە؟ ﴿بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر)
بەڵکو ئەمان گەلێکی سەرکەش و یاخین ﴿٥٣﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان
لێ وەرگێڕە ﴿فَمَا أَنتَ بِمَلُومٍ﴾ چونکە تۆ لۆمە کراو نیت ﴿٥٤﴾ ﴿وَذَكِّرْ﴾ وەئامۆژگاریان بکەو بیریان بخەرەوە
﴿فَإِنَّ الذِّكْرَىٰ تَنفَعُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ چونکە بەڕاستی ئامۆژگاری (ئەگەر سوودی بۆ بێ بڕواکان نەبێ) سوود
بە گەیەنی بەبڕواداران ﴿٥٥﴾ ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ وە من جنۆکە و ئادەمیزادم تەنها بۆ ئەوە
دروست کردووە کەبەندایەتی من بکەن ﴿٥٦﴾ ﴿مَا أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ﴾ من هیچ ڕۆزییەکم ئەوێ لێیان
﴿وَمَا أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ﴾ ناشمەوێ خواردنم بدەن ﴿٥٧﴾ ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ﴾ بەڕاستی تەنها خوا خۆی ڕۆزی
دەرە ﴿ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ﴾ کە خاوەن دەسەڵاتی زۆر بەهێزە ﴿٥٨﴾ ﴿فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا﴾ ئەمجا بێگومان
بۆ ئەوانەی ستەمیان کردووە، سزای ڕۆژمان بۆ ئامادەکردوون ﴿مِّثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَابِهِمْ﴾ هەروەك چۆن بۆ
هەڤاڵ وهاوڕێکانیان ئامادەمانکردووە ﴿فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ﴾ دەی با ئیتر پەلە نەکەن (لە داواکردنی سزا)
﴿٥٩﴾ ﴿فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ سا هاوار بۆ ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿مِن يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ﴾ لەو ڕۆژەی
کە هەڕەشەیان پێ لێکراوە ﴿٦٠﴾

سورەتی ﴿الطُّورِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالطُّورِ﴾ سوێند بە کێوی طوور (بەو کێوەی مووسا لەسەری قسەی لەگەڵ خوای گەورە
کرد) ﴿١﴾ ﴿وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ﴾ وە بەکتێبی نووسراو (مەبەست پێی قورئانە) ﴿٢﴾ ﴿فِي رَقٍّ مَّنشُورٍ﴾
لەچەند پەڕەیەکی بڵاوکراوە (قورئان نووسراوەتەوە لەچەند پەڕەیەکدا) ﴿٣﴾ ﴿وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ﴾ وە
سوێند بەو خانەی ئاوەدانە (بیت المعمور جێگایەکە لە ئاسمان، فریشتەکان هەمیشە بەدەوریدا
دێن ودەچن، بەوانەوە ئاوەدانە) ﴿٤﴾ ﴿وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ﴾ وە سوێند بەبانی بڵندکراو (ئاسمانی
دونیا) ﴿٥﴾ ﴿وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ﴾ وە سوێند بەدەریای پڕ کراو (لە ئاو یان ئاگری داگیرساو) ﴿٦﴾
﴿إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ﴾ بێگومان سزای پەروەردگارت(بۆ بێ بڕوایان) دەبێ ﴿٧﴾ ﴿مَّا لَهُ مِن دَافِعٍ﴾
هیچ بەرگری کەری نی یە ﴿٨﴾ ﴿يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا﴾ ڕۆژێك کەئاسمان زۆر توند دەکەوێتە
جوڵە و هاتوچۆ ﴿٩﴾ ﴿وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا﴾ وە چیاکان (لەجێی خۆیان) دەجووڵێن و توند
دەڕۆن ﴿١٠﴾ ﴿فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ کەواتە لەو ڕۆژەدا هاوار بۆ بێ باوەڕان ﴿١١﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ
يَلْعَبُونَ﴾ ئەوانەی کە لەکاری ناڕەوادا ڕۆدەچن و هەمیشە گاڵتە وگەپ دەکەن ﴿١٢﴾ ﴿يَوْمَ يُدَعُّونَ
إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا﴾ ڕۆژی پاڵیان پێوە دەنرێ بەرەو ئاگری دۆزەخ چۆن پاڵ پێوەنرێت ﴿١٣﴾
﴿هَٰذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ﴾ (پێیان دەووترێت) ئەمە ئەو ئاگرەیە کەئێوە بە درۆتان دەزانی ﴿١٤﴾

﴿أَفَسِحْرٌ هَٰذَا﴾ ئایا ئەمە ئەگەرە جادووە ﴿أَمْ أَنتُمْ لَا تُبْصِرُونَ﴾ یان ئێوە نایبینن ﴿١٥﴾ ﴿اصْلَوْهَا﴾ بچنە ناویەوە
﴿فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا﴾ ئەمجا ئارام بگرن یا نەیگرن ﴿سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ﴾ بەکسانە بۆتان ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ﴾ بێگومان هەر تۆڵەی ئەو کردەوانەی دەتانکرد لێتان دەسەندرێتەوە ﴿١٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ
وَنَعِيمٍ﴾ بەڕاستی پارێزکاران ولەخواترسان لە ناو باخات و نیعمەتەکانی بەهەشتدان ﴿١٧﴾ ﴿فَاكِهِينَ بِمَا
آتَاهُمْ رَبُّهُمْ﴾ چێژ ئەبەن لەو شتانەی پەروەردگاریان پێی بەخشیوون ﴿وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾
وە پەروەردگاریان پاراستوونی لەسزای دۆزەخ ﴿١٨﴾ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا﴾ (پێیان دەووترێت) بخۆن و
بخۆنەوە ﴿هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ نۆشی گیانتان بێت بەهۆی ئەو چاکانەی لەدونیادا دەتانکرد ﴿١٩﴾
﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر کورسی و قەنەفەی ریز کراو ﴿وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ﴾ وە
حوریانی چەر گەش و چاو گەورەمان کردە هاوسەریان ﴿٢٠﴾ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە ئەوانەی بڕوایان هێناوە
﴿وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ﴾ وە نەوەکانیشیان دوایان کەوتوون بەئیمانەوە ﴿أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ نەوەکانیان
دەگەیەنین پێیان (لەپلەی بەهەشتدا) ﴿وَمَا أَلَتْنَاهُم مِّنْ عَمَلِهِم مِّن شَيْءٍ﴾ وە هیچ لە کردەوەی (باوکە)
کانیان کەم ناکەینەوە ﴿كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ﴾ هەر کەسە بارمتەی کردەوەکانی خویەتی ﴿٢١﴾
﴿وَأَمْدَدْنَاهُم بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ﴾ وە بەردەوام هەموو جۆرە میوە و گۆشتێکیان پێ دەدەین ﴿مِّمَّا يَشْتَهُونَ﴾ لەوەی
ئارەزووی دەکەن ﴿٢٢﴾ ﴿يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا﴾ لەو (بەهەشتە)دا پەرداخی شەراب لە یەکتری وەردەگرن
﴿لَّا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ﴾ نە قسەی پڕوپووچی تێدایە و نە گوناه کردن ﴿٢٣﴾ ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَّهُمْ﴾ دەگەڕێن
بەسەریاندا کوڕانی بەرچەوانی نێک سروکی خۆیان وخزمەتیان دەکەن ﴿كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ﴾
وەك مرواری ناو سەدەف (لە جوانی وپاکی دا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ بەهەشتییەکان ڕوو دەکەنە
یەکتری و ﴿يَتَسَاءَلُونَ﴾ پرسیار لە یەکتری دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ﴾ ئەڵێن بەڕاستی
ئێمە پێشتر لەناو کەس وکارماندا دەترساین (لەسزای دۆزەخ) ﴿٢٦﴾ ﴿فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا﴾ ئەوەتە خوا منەتی
نابەسەرماندا ﴿وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ﴾ وە لەسزای دۆزەخ پاراستینی ﴿٢٧﴾ ﴿إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ نَدْعُوهُ﴾
بەڕاستی ئێمە لەمەوپێش خوامان دەپەرست و هاوارمان لێ دەکرد ﴿إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ﴾ بەڕاستی
ئەو چاکەکارێکی میهرەبانە ﴿٢٨﴾ ﴿فَذَكِّرْ﴾ جا (ئەی موحەممەد ﷺ) یادیان خەرەوە ﴿فَمَا أَنتَ بِنِعْمَتِ
رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ﴾ چونکە تۆ بەهۆی نیعمەتەکانی پەروەردگارتەوە نەفاڵچیت و نە شێتیت ﴿٢٩﴾
﴿أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ﴾ نە بەڵکو دەڵێن (موحەممەد ﷺ) شاعیرە ﴿نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ﴾ چاوەڕوانی مردنی
دەکەین ﴿٣٠﴾ ﴿قُلْ تَرَبَّصُوا﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ چاوەڕوان بن ﴿فَإِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُتَرَبِّصِينَ﴾
بێگومان منیش لە گەڵتاندا لەچاوەڕوانانم ﴿٣١﴾

﴿أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُم بِهَٰذَا﴾ ئاخۆ عەقڵ و ژیرییان فەرمانیان پێ ئەدا بەم قسانە ﴿أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ﴾ (نەخێر)
بەڵکو ئەمانە گەلێکی سەرکەش و یاخین ﴿٣٢﴾ ﴿أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ﴾ یا دەڵێن قورئان (موحەممەد ﷺ)
خۆی هەڵیبەستووە؟ ﴿بَل لَّا يُؤْمِنُونَ﴾ (نەخێر وانییە) بەڵکو بڕوا ناهێنن ﴿٣٣﴾ ﴿فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ﴾ دەی
با ئەوان (بێ باوەڕەکان) نموونەیەکی وەك قورئان بهێنن ﴿إِن كَانُوا صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست ئەکەن،
(کە هەڵبەستراوی مرۆڤە) ﴿٣٤﴾ ﴿أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ﴾ ئایا ئەوان (بێ خالقێك) لە خۆیانەوە دروست
بوون ﴿أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾ یان خۆیان (خالق) و دروستکەری خۆیانن؟ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾
ئەی ئایا ئەوان ئاسمانەکان و زەویان دروست کردووە ﴿بَل لَّا يُوقِنُونَ﴾ (نەخێر وا نییە) بەڵکو
دڵنیایی و گومانیان هەیە ﴿٣٦﴾ ﴿أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ﴾ ئەی ئایا گەنجینەکانی پەروەردگاری تۆ لای
ئەوانە؟ ﴿أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ﴾ یان ئایا هەر ئەوان دەسەڵاتدار و زاڵن ﴿٣٧﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ﴾
یان پەیژەیەکیان هەیە (پێیدا سەربکەون بۆ ئاسمان و) گوێ بگرن تیێدا (لە هەواڵی ئاسمان)؟
﴿فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾ جا (ئەگەر ڕاست ئەکەن) با گوێ گرەکەیان بەڵگەیەکی ڕوون بهێنێت
﴿٣٨﴾ ﴿أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ﴾ یان ئایا کچان بۆ خوایە و کوڕان بۆ ئێوەیە؟ ﴿٣٩﴾ ﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا﴾ یان ئایا
تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) داوای کرێ و پاداشتیانیان لێ دەکەیت؟ ﴿فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ﴾ ئەوانیش
لەبەر بژاردنی باریان گرانە؟ ﴿٤٠﴾ ﴿أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ﴾ یا ئایا زانیاری غەیبیان لایە؟ ﴿فَهُمْ يَكْتُبُونَ﴾ کە
(ئەیبەری) بنووسنەوە ﴿٤١﴾ ﴿أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا﴾ ئەی ئایا ئەیانەوێ فێڵ بکەن؟ ﴿فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ﴾ دەی
هەر بێ باوەڕان فێڵیان لێ کراوون ﴿٤٢﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ﴾ ئەی ئایا پەرستراوێکیان هەیە بێجگە لە خوا؟
﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ خوا پاکە لە هەموو هاوبەشێك کە بۆی بڕیار دەدەن ﴿٤٣﴾ ﴿وَإِن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ
سَاقِطًا﴾ وە ئەگەر پارچەیەك لە ئاسمان ببینن بکەوێتە خوارەوە ﴿يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ﴾ ئەڵێن (ئەمە)
هەورێکی بەسەریەکدا کەوتووە (باراندنمان بۆ دەبارێ) ﴿٤٤﴾ ﴿فَذَرْهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا﴾ دەی لێیان گەڕێ تا تووشی
﴿يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ﴾ ڕۆژی خۆیان دەبن کە تیایدا لەناو دەچن ﴿٤٥﴾ ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا﴾ ڕۆژێ
کە فێڵەکانیان هیچ سوودێکیان پێ ناگەیەنێ ﴿وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وە هیچ سەرکەوتوو و سەرفراز نابن ﴿٤٦﴾
﴿وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ بە ڕاستی ئەوانەی ستەمیان کردووە (لە خۆیان و بێ بڕوا بوون) بۆیان هەیە
﴿عَذَابًا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ سزایەك پێش سزای ڕۆژی دوایی ﴿وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام زۆربەیان نایزانن ﴿٤٧﴾
﴿وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ چاوەڕوانی بڕیاری پەروەردگارت بە ﴿فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا﴾ چونکە بێگومان تۆ لەپێش
چاو و چاودێری ئێمەدایت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردن و بەسکردنی سیفەتی چاو بۆ خودا هاتووە ئێمە
بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك، وەشێوەکەی نازانین تەنها خودا دەیزانێت)
﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ﴾ هەرکاتێ (لە خەو) هەستایت تەسبیحات بکە بە ستایشی پەروەردگارت ﴿٤٨﴾
﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ﴾ وە بیپەرستە و ستایشی بکە لە بەشێك لە شەودا ﴿وَإِدْبَارَ النُّجُومِ﴾ وە کاتێك ئەستێرەکان
ون دەبن (ڕیشت هەڵدەکەن) ﴿٤٩﴾

سورەتی ﴿ النجم ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان
﴿وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ﴾ سوێند بە ئەستێرە کاتێ ئاوا دەبێ ﴿١﴾ ﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ﴾ هاوڕێکەتان (موحەممەد
ﷺ) گومڕا نەبووە ﴿وَمَا غَوَىٰ﴾ وە لە ڕاستی لای نەداوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ وە لە هەوا
و هەوەسەوە قسە ناکات (کە قورئان دەخوێنێت) ﴿٣﴾ ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ هەرچی دەیڵێ
(قورئانە و) نیگا دەکرێت بۆی ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ﴾ (جوبرەئیل) زۆر بەتوانا فێری کردووە ﴿٥﴾
﴿ذُو مِرَّةٍ﴾ خاوەنی بیر و هۆشی بەهێزە ﴿فَاسْتَوَىٰ﴾ جا لەسەر شێوەی ڕاستەقینەی خۆی ڕاوەستا
﴿٦﴾ ﴿وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ﴾ کە بە ئاسۆی هەرە بەرزی ئاسمانەوە بوو ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ﴾ پاشان نزیک
بووەوە (لە موحەممەد ﷺ) و ئەمجا هاتە خوارەوە ﴿٨﴾ ﴿فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ﴾ تا بە ئەندازەی دوو
کەوان یان کەمتر(ی مابوو لەگەڵ موحەممەددا ﷺ) ﴿٩﴾ ﴿فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ﴾ ئەمجا (خوا)
نیگای کرد بۆ بەندەی خۆی، ئای چ نیگایەک بوو ﴿١٠﴾ ﴿مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ﴾ ئەوەی (موحەممەد
ﷺ) بەچاوی سەر بینی دڵی (بڕوای پێ کرد و) بە درۆی نەزانی ﴿١١﴾ ﴿أَفَتُمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ﴾ جا ئایا
(بێ باوەڕان) ئێوە دەمەقاڵێ ی لەگەڵ دەکەن دەربارەی ئەوەی کە بە چاوی خۆی دەی بینی ﴿١٢﴾
﴿وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان جارێکی تر جوبرەئیلی بینیوە ﴿١٣﴾ ﴿عِندَ سِدْرَةِ الْمُنتَهَىٰ﴾ لای
درەختی (سیدرەتولمونتەها) ﴿١٤﴾ ﴿عِندَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ﴾ کە لای ئەوەوە بەهەشتی نیشتەجێ بوونە ﴿١٥﴾
﴿إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ﴾ ئەو کاتەی (پێغەمبەر ﷺ) ئەو شتە گرینگ و سەر سوڕهێنەری بینی کە سیدرەی
داپۆشی چۆن داپۆشینێک ﴿١٦﴾ ﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ﴾ چاوی ئەو (موحەممەد ﷺ) بەملا و لادا نەبەزڕانی
(لە مەبەست ی نەدەپەڕی) ﴿١٧﴾ ﴿لَقَدْ رَأَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بینی ﴿مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ﴾ گەورەترین
بەڵگە و نیشانەی پەروەردگاری ﴿١٨﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ﴾ دەی پێم بڵێن ئایا لات و عوززا (کە
دوو بتن) ﴿١٩﴾ ﴿وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ﴾ وە تری سێیەم کە مەناتە (ئایا هیچیان پێ دەکرێ) ﴿٢٠﴾ ﴿أَلَكُمُ الذَّكَرُ
وَلَهُ الْأُنثَىٰ﴾ ئایا ڕاستە ئێوە کوڕان بۆ خۆتان و کچان بۆ خودا بەرن و چاک دەزانن؟ ﴿٢١﴾ ﴿تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ
ضِيزَىٰ﴾ ئەگەر وابێ دابەشکردنێکی نادروست دەبێ ﴿٢٢﴾ ﴿إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم﴾ ئەم بتانە
هەر ناوانێکی ڕووتن کە ئێوە و باو و باپیرانتان لێتان ناون (بەبێ ناوەڕۆک) ﴿مَّا أَنزَلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ﴾ خوا
هیچ بەڵگەیەکی لەسەر پەرستراوی ئەوان نەناردووەتە خوارەوە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنفُسُ﴾
تەنها شوێنی گومان و ئەو شتە دەکەون کە نەفسی خۆیان حەزی لێ بێت ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ الْهُدَىٰ﴾
لە کاتێکدا کە بەڕاستی لەلایەن پەروەردگاریانەوە هیدایەتیان بۆ هاتووە ﴿٢٣﴾ ﴿أَمْ لِلْإِنسَانِ مَا تَمَنَّىٰ﴾ ئایا
مرۆڤ ئارەزووی هەرچی کرد بۆی دێتە دی (نەخێر) ﴿٢٤﴾ ﴿فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ﴾ چونکە هەر خوایە
خاوەنی دونیا و دوارۆژە ﴿٢٥﴾ ﴿وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ وە چەندەها فریشتە کە لە ئاسمانەکاندا هەن
﴿لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا﴾ تکا و شەفاعەیان هیچ سوودی نی یە ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ أَن يَأْذَنَ اللَّهُ﴾ مەگەر دوای
ئەوەی کە خوا مۆڵەت بدات ﴿لِمَن يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ﴾ بۆ هەر کەسێک کە خۆی بیەوێ و ڕازی بێت پێی ﴿٢٦﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕ بە ڕۆژی دوایی ناهێنن ﴿لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةَ الْأُنثَىٰ﴾ فریشتەکان بە کچی (خوا) ناو دەبەن ﴿٢٧﴾ ﴿وَمَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ﴾ لە کاتێکدا هیچ زانیاریەکیان دەربارەی نی یە ﴿إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ﴾ تەنها دوای گومان دەکەون ﴿وَإِنَّ الظَّنَّ﴾ وە بەڕاستی گومان ﴿لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾ هیچ سوودێکی نی یە لەبەرانبەر حەق و ڕاستی دا ﴿٢٨﴾ ﴿فَأَعْرِضْ عَن مَّن تَوَلَّىٰ عَن ذِكْرِنَا﴾ دەی کەواتە تۆش وازبهێنە لەو کەسە پشت دەکاتە قورئان و یادی ئێمە ﴿وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ وە بێجگە ژیانی دونیا هیچی تری ناوێ ﴿٢٩﴾ ﴿ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُم مِّنَ الْعِلْمِ﴾ ئەمە ئەوپەڕی زانیاری و تێگەیشتنیانە لەزانیاریدا ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت چاک دەزانێ بەوەی لە ڕێبازەکەی گومڕا بووە ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ﴾ وە چاک دەزانێ بەوەی کە ڕێنوێن بووە ﴿٣٠﴾ ﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ وە خوا خاوەنی هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدایە ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا﴾ تا سزای ئەوانە بدات کە خراپەیان کردووە بەپێی کردەوەکانیان ﴿وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى﴾ وە پاداشتی ئەو بداتەوە کەچاکەیان کردووە بەچاکەتر (لەوەی کردویانە) ﴿٣١﴾ ﴿الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ﴾ ئەوانەی کە لەگوناهی گەورە و کردەوەی دزێو خۆیان دەپارێزن ﴿إِلَّا اللَّمَمَ﴾ جگە تاوانی بچووک نەبێت ﴿إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ﴾ بەڕاستی پەروەردگارت لێبوردنی فراوانە ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ﴾ ئەو لەهەموو کەس بەحاڵی ئێوە زاناترە لەکاتێکدا کە لەزەوی دروستی کردوون ﴿وَإِذْ أَنتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ وە کاتێک کە ئێوە کۆرپەلەن لەسکی دایکتاندا ﴿فَلَا تُزَكُّوا أَنفُسَكُمْ﴾ کەواتە خۆتان بەچاک و پاک دامەنێن ﴿هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَىٰ﴾ خوا زاناترە بەو کەسەی زیاتر لە خوا ترسە ﴿٣٢﴾ ﴿أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّىٰ﴾ جا ئایا دیت ئەو کەسەی کە پشتی هەڵکرد (لە باوەڕ) ﴿٣٣﴾ ﴿وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ﴾ (لەوەی بڕیاری دابوو) کەمێکی بەخشی و ئەوەی تری گرتەوە ﴿٣٤﴾ ﴿أَعِندَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ﴾ ئایا (ئەو کەسە) زانیاری پەنهانی لایە ﴿فَهُوَ يَرَىٰ﴾ و بەچاو دەیبینێ ﴿٣٥﴾ ﴿أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ﴾ یان ئایا ئاگادار نەکرابوو بەوەی کە لەپەڕاوەکانی موسادا بوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ﴾ (وە بەوەی کە لەپەڕاوی ئیبراهیمدا بوو) ئەو ئیبراهیمەی کە پەیمانی خۆی بەچاکی بەجێ هێنا ﴿٣٧﴾ ﴿أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ﴾ (لەو پەڕاوانەدا هاتووە) کە هیچ تاوانبارێک گوناهی تاوانبارێکی تر هەڵناگرێ ﴿٣٨﴾ ﴿وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ﴾ وە بێگومان ئادەمی جگە لەکۆششی خۆی خاوەنی هیچی تر نی یە (لەدوا ڕۆژدا) ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ﴾ وە بێگومان هەوڵ کۆششەکەی لە داهاتوو (لەقیامەت)دا دەبینرێتەوە ﴿٤٠﴾ ﴿ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ﴾ پاشان پاداشت دەدرێتەوە بەتێر و تەواوی ﴿٤١﴾ ﴿وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ﴾ وە بەڕاستی هەموو کارێک سەرەنجامەکەی هەر بۆ لای پەروەردگارت دەگەڕێتەوە ﴿٤٢﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ﴾ وە بێگومان هەر ئەویش بەندەکانی دەخاتە گریان و پێکەنین ﴿٤٣﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا﴾ وە بێگومان هەر ئەوە دەیانمرێنێ و زیندوویشیان دەکاتەوە ﴿٤٤﴾

﴿وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ﴾ وەبەڕاستی هەر ئەوە کە جووتی نێر و مێی دروست کردووە ﴿٤٥﴾
﴿مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ﴾ لە دڵۆپە ئاوێک کاتێک دەڕژێنرێتە منداڵدانەوە ﴿٤٦﴾ ﴿وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرَىٰ﴾ وە
بەڕاستی هەر لەسەر خوایە دروست کردنەوەی لە ڕۆژی دواییدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ﴾ وە
بێگومان هەر ئەویشە کە خەڵکی دەوڵەمەند و هەژار دەکات ﴿٤٨﴾ ﴿وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرَىٰ﴾ وە بەڕاستی
هەر ئەوە پەروەردگاری ئەستێرەی شیعرا (شیعرا ئەستێرەیەکی زۆر جوانە کاتێک لەسەردەمی
نەفامیدا دەیانپەرست) ﴿٤٩﴾ ﴿وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ﴾ وە بێگومان هەر ئەو خوایە گەلی عادی
یەکەمی لەناو برد ﴿٥٠﴾ ﴿وَثَمُودَ فَمَا أَبْقَىٰ﴾ گەلی سەموودیشی لەناوبرد و کەسی نەهێشتن ﴿٥١﴾
﴿وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ﴾ وە گەلی نووحیشی (لەناو برد) لەپێش (عاد و سەموود)دا ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ﴾
کە بەڕاستی ئەوان ستەمکارتر و ﴿وَأَطْغَىٰ﴾ سەرکەشتر بوون ﴿٥٢﴾ ﴿وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ﴾ وە گوندە
سەرووژێر کراوەکانی (بەرەو ژێردا) بردە خوارەوە (کە گوندەکانی گەلی لووط بوون) ﴿٥٣﴾ ﴿فَغَشَّاهَا مَا غَشَّىٰ﴾
ئەمجا ئەو گوندانەی داپۆشی (بە جۆرەها سزای سەخت) چۆن داپۆشینێک ﴿٥٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ﴾
لە کام نازو نیعمەتەکانی پەروەردگارت ﴿تَتَمَارَىٰ﴾ دوو دڵیت ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نَذِيرٌ مِّنَ النُّذُرِ الْأُولَىٰ﴾ ئەم
(پێغەمبەرە) ترسێنەرێکە لە (پێغەمبەرە) ترسێنەرەکانی پێشوو ﴿٥٦﴾ ﴿أَزِفَتِ الْآزِفَةُ﴾ ڕۆژی دوایی زۆر
نزیک بووەتەوە ﴿٥٧﴾ ﴿لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ﴾ جگە لە خوای گەورە کەس نییە ئاشکرای بکات
(بزانێت کەی دێت) ﴿٥٨﴾ ﴿أَفَمِنْ هَٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ﴾ جا ئایا لەم قورئانە سەرتان سوڕ دەمێنێت؟! ﴿٥٩﴾
﴿وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ﴾ وە پێدەکەن و ناگریین! ﴿٦٠﴾ ﴿وَأَنتُمْ سَامِدُونَ﴾ وە ئێوە سەرگەرم و بێ ئاگان ﴿٦١﴾
﴿فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا﴾ دەی سوژدە بەرن بۆ خوا و پەرستشی بکەن ﴿٦٢﴾

سورەتی ﴿القمر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ﴾ ڕۆژی دوایی نزیک بووەوە ﴿وَانشَقَّ الْقَمَرُ﴾ وە مانگ لەت بوو ﴿١﴾ ﴿وَإِن يَرَوْا آيَةً﴾ وە
ئەگەر بێ بڕوایان موعجیزەیەک ببینن ﴿يُعْرِضُوا﴾ پشت هەڵدەکەن ﴿وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ﴾ وە دەڵێن ئەمە
جادوویەکی بەردەوامە (و موحەممەد لێی دەکات) ﴿٢﴾ ﴿وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ﴾ وە ئەو (بت پەرستانە)
باوەڕیان نەهێنا و شوێن هەوا و ئارەزووی خۆیان کەوتن ﴿وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ﴾ لە کاتێکدا هەموو
کارێک سەرەنجامێکی هەیە ﴿٣﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّنَ الْأَنبَاءِ﴾ بێگومان هەواڵی زۆر (لە سەربردی باخیانی)
پێ گەیشتووە (لە قورئاندا) ﴿مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ﴾ کە بیانگێڕێتەوە (لە بت پەرستی) ﴿٤﴾ ﴿حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ﴾
(قورئان) هەمووی حیکمەتێکی تەواوە ﴿فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ﴾ بەڵام ترساندنی ترسێنەران (بۆ کەسی بێ
بڕوا) سوودی نییە ﴿٥﴾ ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ﴾ ئەمجا تۆ (ئەی موحەممەد ﷺ) ڕوویان لێ وەرچەرخێنە
﴿يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ﴾ (چاوەڕوانی) ئەو ڕۆژە بکە کە جاڕ دەریێت بانگی خەڵکی دەکات ﴿إِلَىٰ شَيْءٍ نُّكُرٍ﴾
بۆ شتێکی زۆر ناخۆش (کە ڕۆژی حەشرە) ﴿٦﴾

﴿خُشَّعًا أَبْصَارُهُمْ﴾ (بێ باوەڕان) بەکزوچاو شۆڕی یەوە ﴿يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ﴾ لەگۆڕەکانیان دێنەدەرەوە
﴿كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ﴾ وەك کوللەی پەرش و بڵاو ﴿٧﴾ ﴿مُّهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ﴾ خێرا بەرەو لای جاڕدەرەکە
دەکەون ﴿يَقُولُ الْكَافِرُونَ﴾ بێ باوەڕان دەڵێن ﴿هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکی زۆر دژوار و سەختە ﴿٨﴾
﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا﴾ پێش ئەمان گەلی نوح بێ باوەڕبوون، جا بەندەی ئێمە (نوح)یان بەدرۆزان دانا
﴿وَقَالُوا مَجْنُونٌ﴾ وە وتیان (نوح) شێتە ﴿وَازْدُجِرَ﴾ وە هەڕەشەیان لێکرد و ڕێگری کرا لەبانگەوازەکەی
﴿٩﴾ ﴿فَدَعَا رَبَّهُ﴾ جا (نوح) هاواری کردە پەروەردگاری و ﴿أَنِّي مَغْلُوبٌ﴾ (وتی) بەڕاستی من شکستم
خواردووە(لێی دەسەلاتم) ﴿فَانتَصِرْ﴾ دەی تۆ یارمەتیم بدە ﴿١٠﴾ ﴿فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ﴾ ئێمەش هەموو
دەرگای ئاسمانمان کردەوە ﴿بِمَاءٍ مُّنْهَمِرٍ﴾ بەئاوی بارانی بەلێزمە ﴿١١﴾ ﴿وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا﴾ وە کانیاوی
زەمینمان تەقاند، هەڵقوڵاند ﴿فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ﴾ جا ئاوی ئاسمان و زەوی بەیەك گەشتن بەو ئەندازەی
﴿قَدْ قُدِرَ﴾ کە بڕیاری لەسەر درابوو ﴿١٢﴾ ﴿وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَاحٍ﴾ وە نوحمان (لەگەڵ شوێن کەوتووانی)
هەڵگرت لەسەر کەشتیەك کە بەچەند پارچە تەختەو ﴿وَدُسُرٍ﴾ بزمار (دروست کرابوو) ﴿١٣﴾
﴿تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا﴾ لە پێش چاوو چاودێری ئێمە دەڕۆیشت (بەمان هێشت نوقم ببێت) (لەم ئایەتەدا
جێگیر کردنی صیفەتی [عین = چاو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی
گەورەیی و تەواوی زاتی خوا بێت، بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و
چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت) ﴿جَزَاءً لِّمَن كَانَ كُفِرَ﴾ ئەمە پاداشتە بۆ ئەو کەسەی باوەڕی پێ
نەکرا (کە نوحە) ﴿١٤﴾ ﴿وَلَقَد تَّرَكْنَاهَا آيَةً﴾ بێگومان ئەو ڕووداوەمان هێشتەوە بەنیشانە و پەندێك ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾
جا ئایا کەسێك هەیە پەند وەرگرێ؟ ﴿١٥﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دەی ئایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٦﴾
﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن
﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿١٧﴾ ﴿كَذَّبَتْ عَادٌ﴾ گەلی عادیش پێغەمبەرەکەیان
بەدرۆ زانی ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا ئایا سزاو ترساندنم چۆن بوو؟ ﴿١٨﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾
بێگومان ئێمە بایەکی توندی ساردمان ناردە سەریان ﴿فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ﴾ لەڕۆژێکی شوومی سەختدا بە
بەردەوامی ﴿١٩﴾ ﴿تَنزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنقَعِرٍ﴾ خەڵکی (لە زەوی) هەڵدەگرت وەك سەدارخورمای لەبیخ
هەڵکەندراوی (لێکردن) ﴿٢٠﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا ئایا سزاو هەڕەشەی ئێمە چۆن بوو (لەبێ باوەڕان)؟
﴿٢١﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ بەڕاستی قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن ﴿فَهَلْ مِن
مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٢٢﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ﴾ گەلی سەموود باوەڕیان بە
پێغەمبەرەکەیان نەهێنا (کە صالح پێغەمبەریان بوو علیه السلام) ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالُوا أَبَشَرًا مِّنَّا وَاحِدًا نَّتَّبِعُهُ﴾ جا وتیان
چۆن ئێمە دوای تاکە کەسێك بکەوین لەخۆمان ﴿إِنَّا إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ﴾ ئەگەر دوای ئەو بکەوین ئەوسا
ئێمە لە گومڕایی و شکستدا دەبین ﴿٢٤﴾ ﴿أَأُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِن بَيْنِنَا﴾ ئایا لەناو هەمووماندا تەنها هەر بۆ ئەو کراوە
بەوەحی؟ ﴿بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ﴾ (نەخێر) بەڵکو ئەو (صالح) پیاوێکی زۆر درۆزنی خۆ بەزلزان و لوت بەرزە ﴿٢٥﴾
﴿سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَّنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُ﴾ سبەی دەزانن کە کێ زۆر درۆزنی خۆ بەزلزانە ﴿٢٦﴾ ﴿إِنَّا مُرْسِلُو النَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ﴾
ئێمە حوشترەکە دەنێرین بۆ تاقی کردنەوەیان ﴿فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ﴾ جا (ئەی صالح) چاوەڕوانی سەر
ئەنجامیان بکە و دان بەخۆدا بگرە ﴿٢٧﴾

﴿وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ﴾ وە هەواڵیان پێ بدە کە ئاوەکە لە نێوانی (حوشترەکەو ئەو)اندا بەش کراوە
﴿كُلُّ شِرْبٍ مُّحْتَضَرٌ﴾ هەریەکەیان لە نۆرەی ئاوی خۆیدا ئامادەبێ ﴿٢٨﴾ ﴿فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ﴾ (گەلەکەی لەم کارە
بێزار بوون) جا بانگی هاوڕێ (خراپە)کەیان کرد (قوداری کوڕی سالیف) ﴿فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ﴾ ئەویش
دەستی دایە شمشێر و (حوشترەکەی) سەربڕی ﴿٢٩﴾ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ جا تۆڵەو ترساندنی من
چۆن بوو بۆیان؟ ﴿٣٠﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ بێگومان ئێمە دەنگێکی گەورەی ترسناکمان بۆ
نارد ﴿فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ﴾ هەموو (مردن و ئەوتوتوسا بوون) بەوێنەی پووشی ژێر پێی ئاژەڵ ﴿٣١﴾
﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان قورئانمان ئاسان کردووە بۆ ئامۆژگاری لێ وەرگرتن
﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٣٢﴾ ﴿كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ﴾ گەلی لووط
باوەڕیان نەهێنا بە پەیامبەرەکەیان ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا﴾ بە ڕاستی ئێمەش ناردمانە سەریان
بایەکی بەهێز بەردە ڕیزەوە (ولەناوی بردن) ﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ﴾ جگە لە کەس و کاری لووط نەبێت
﴿نَّجَّيْنَاهُم بِسَحَرٍ﴾ کە لە بەرەبەیاندا ڕزگارمان کردن ﴿٣٤﴾ ﴿نِّعْمَةً مِّنْ عِندِنَا﴾ بە بەزەیی و ڕەحمەتی خۆمان
﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَن شَكَرَ﴾ هەروەها ئەوە پاداشتی سوپاسگوزاران دەدەینەوە ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَنذَرَهُم بَطْشَتَنَا﴾ بەڕاستی (لووط)
گەلەکەی ترساند لە تۆڵەی سەختی ئێمە ﴿فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ﴾ بەڵام ئەوان گومانیان هەبوو لەو ترساندنە و بڕوایان
پێ نەبوو ﴿٣٦﴾ ﴿وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَن ضَيْفِهِ﴾ سوێند بەخوا بێگومان (گەلی لووط) داوای میوانەکانیان لێکرد ﴿فَطَمَسْنَا
أَعْيُنَهُمْ﴾ جا ئێمەش چاویانمان کوێر کرد ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دە بچێژن سزا و سەرەنجامی هەڕەشەکانم ﴿٣٧﴾
﴿وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِرٌّ﴾ سوێند بەخوا بێگومان هێرشی بردە سەریان لەبەرەبەیاندا سزایەکی بەردەوام
﴿٣٨﴾ ﴿فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ﴾ دەی بچێژن سزا و سەرەنجامی هەڕەشەکانم ﴿٣٩﴾ ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی ئێمە قورئانمان ئاسان کردووە بۆ خوێندنەوەو ئامۆژگاری ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جا ئایا کەسێك هەیە پەندی
لێ وەربگرێت؟ ﴿٤٠﴾ ﴿وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ﴾ بێگومان ترسێنەران (مووسا و هاروون) هاتن بۆ سەر فیرعەون
و دەست و پێوەندەکەی ﴿٤١﴾ ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا﴾ باوەڕیان بە هەر هەموو نیشانەکانی ئێمە نەکرد و بەدرۆیان زانی
﴿فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ جا ئێمەش تۆڵەمان لێ سەندن وەك تۆڵەسەندنی کەسێکی زاڵی بەتوانا ﴿٤٢﴾
﴿أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ أُولَٰئِكُمْ﴾ ئایا کافرەکانی ئێوە (ئەی خەڵکی مەککە) باشترن لەو گەلانەی (کە باسکران)
﴿أَمْ لَكُم بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ﴾ یان ئێوە (ئەماننامەتان) هەیە لە کتێبە ئاسمانییەکاندا (وڵیان کەسزا نادرێن) ﴿٤٣﴾
﴿أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ﴾ یان دەڵێن ئێمە کۆمەڵێکی سەرکەوتووین و نابەزین ﴿٤٤﴾ ﴿سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ
وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ﴾ بێگومان کۆمەڵەکەیان دەشکێنرێ و هەڵدێن ﴿٤٥﴾ ﴿بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ﴾ بەڵکو بەڵێنیان ڕۆژی
دوایی یە ﴿وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ﴾ وە (سزای) ئەو ڕۆژە زۆر سەختتر و تاڵترە ﴿٤٦﴾ ﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ﴾
بەڕاستی تاوانبارەکان لە گومڕایی و شێتی دان ﴿٤٧﴾ ﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ﴾ ئەو ڕۆژەی کە لە ئاگری
دۆزەخدا بەسەر ڕووخساریاندا ڕادەکێشرێن ﴿ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ﴾ (پێیان دەڵێن) بچێژن ئازاری دۆزەخ ﴿٤٨﴾
﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ بێگومان ئێمە هەموو شتێکمان بەئەندازە دروست کردووە ﴿٤٩﴾

﴿وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ﴾ وە فەرمانی ئێمە تەنها یەك جارە ﴿كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ﴾ وەك چاو تروكاندنێك (و بە
لەخێراییدا) ﴿٥٠﴾ ﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان زۆر لە کەسانی بێ باوەڕی وەك
ئێوەمان لەناو بردووە ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾ جائایا کەسێك هەیە پەندی لێ وەربگرێت؟ ﴿٥١﴾ ﴿وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي
الزُّبُرِ﴾ وە هەر چیەکیان کردووە لە نامەی کردەوەکانیاندایە ﴿٥٢﴾ ﴿وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌ﴾ وە
ووردە و درشتی (کردەوەکانیان) هەمووی نووسراوە ﴿٥٣﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ﴾ بێگومان پارێزکاران
و لەخواترسان وان لە باخات و ڕووبارەکانی (بەهەشتدا) ﴿٥٤﴾ ﴿فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ﴾ لە جێگایەکی خۆش
و پەسەندی ﴿عِندَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ﴾ لای پاشایەکی دەسەڵاتی بە توانان ﴿٥٥﴾

سورەتی ﴿الرحمن﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الرَّحْمَٰنُ﴾ خوای بەخشندە (ئەو خوایەیە) ﴿١﴾ ﴿عَلَّمَ الْقُرْآنَ﴾ کە قورئانی فێر(ی موحەممەد
ﷺ)ی کرد، بەئاسانکردنی خوێندنەوە و لەبەرکردن و تێگەیشتنی مانا و واتاکانی) ﴿٢﴾
﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ﴾ ئادەمی دروست کرد ﴿٣﴾ ﴿عَلَّمَهُ الْبَيَانَ﴾ وە فێری قسەکردنی کرد ﴿٤﴾ ﴿الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
بِحُسْبَانٍ﴾ ڕۆژ و مانگ بە حیسابێکی زۆر وورد دێن و دەچن ﴿٥﴾ ﴿وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ﴾ ئەستێرە
و گژوگیا و درەخت (بۆ خوا) سوژدە دەبەن ﴿٦﴾ ﴿وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ﴾ وە ئاسمانی بڵند
بەرز کردووەتەوە و تەرازوو(ی دادپەروەری) داناوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ﴾ (وە فەرمانی داوە) کە هەرگیز
زیادەڕۆیی لە تەرازوودا مەکەن ﴿٨﴾ ﴿وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ﴾ وە کێشانەتان ڕێك بکێشن ﴿وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ﴾
لە تەرازوودا کەم و کورتی مەکەن (سووك مەیکێشن) ﴿٩﴾ ﴿وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ﴾ وە زەوی بۆ خەڵکی
ڕاخستووە ﴿١٠﴾ ﴿فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ﴾ تێدایە میوەجات و دار خورمای خاوەن پوورك ﴿١١﴾
﴿وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ﴾ وە دانەوێڵەی خاوەن کا و بەڵگ و پوازدار و ڕەیحانە ﴿١٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾
جا بە کام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿١٣﴾ ﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ﴾ ئادەمی دروست کرد
﴿مِن صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ﴾ لە قوڕێکی وشکەوە بووی وەك سواڵەت ﴿١٤﴾ ﴿وَخَلَقَ الْجَانَّ مِن مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ﴾ وە
جنۆکەی دروست کرد لە بڵێسەی ئاگرێکی بێ دووکەڵ ﴿١٥﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بە کام
لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿١٦﴾ ﴿رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ﴾ (خوا) پەروەردگاری
هەر دوو ڕۆژهەڵات و پەروەردگاری هەر دوو ڕۆژئاوایە ﴿١٧﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بە کام لە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن ﴿١٨﴾

﴿مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ﴾ دوو دەریای بەرەڵا کردووە کەدەگەن بەیەك (19) ﴿بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ﴾
لەنێوانیاندا بەربەستێك هەیە تێکەڵی یەکتر نابن (20) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی
پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (21) ﴿يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ﴾ لەو دوو دەریایە مرواری و مەرجان
دەردەچن (دروست دەبن) (22) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ
ناکەن؟ (23) ﴿وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ﴾ وە بۆ خوایە ئەو کەشتییە گەورە دروستکراوانەی کە
وەك شاخ لەدەریادا دەگەڕێن (24) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان
بەدرۆ دەزانن؟ (25) ﴿كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ﴾ هەرچی دروستکراو لەسەر زەوید هەیە نامێنی و تیادەچن (26)
﴿وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ﴾ وە هەر ڕووی پیرۆزی پەروەردگارت دەمێنێت (لەم ئایەتەدا جێگیر کردنی سیفەتی
[وجه = ڕوو] بۆ خوای گەورە هاتووە، بەڵام بەشێوەیەك کە شایستەی گەورەیی و تەواوی زاتی خوا بێت،
بەبێ هیچ لێچوواندن و لێکدانەوەیەك، وە بڕوامان پێیەتی و چۆنییەکەی نازانین، تەنها خوا دەیزانێت)
﴿ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ کەخاوەن شکۆی زۆر دارە (27) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لەنیعمەتەکانی
پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ (28) ﴿يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ئەوەی لەئاسمانەکان و زەوی
دایە (هەموو) داوای (پێویستیان) لەخوا دەکەن ﴿كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ﴾ هەموو ڕۆژێ خوا لە (بەئەنجام
گەیاندنی) کارێکی (گشتی بوونەوەر) دایە (یەك دەمرێنێت، یەك لەدایك دەبێت، یەکێك سەردەخات
یەکێکی تر دەشکێنێت   هتد) (29) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی
پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (30) ﴿سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ الثَّقَلَانِ﴾لەمەولا موحاسەبەتان دەکەین ئەی گرۆی
ئادەمی و جنۆکە (31) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن (32)
﴿يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ﴾ ئەی کۆمەڵی جنۆکە و ئادەمی ﴿إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا﴾ ئەگەر توانیتان دەرچن
﴿مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لەبەشەکانی ئاسمانەکان و زەوی ﴿فَانْفُذُوا﴾ ئەوە بڕۆن دەرچن
﴿لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ﴾ ناشتوانن مەگەر بەدەسەڵاتێك نەبێت (33) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (34) ﴿يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا﴾ بۆتان دەنێری ﴿شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ﴾
بڵێسەی ئاگر و مسی تواوە (یاخود کەڵی ئاگر) ﴿فَلَا تَنْتَصِرَانِ﴾ ئەوسا یارمەتی یەکترتان پێ نادرێت
(35) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (36) ﴿فَإِذَا انْشَقَّتِ
السَّمَاءُ﴾ ئەمجا کاتێك ئاسمان لەت لەت بوو ﴿فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ﴾ وەك گوڵی سووری بە ڕەنگی
هەڵقرچاوی لێهات (37) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ
ناکەن؟ (38) ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ﴾ ئەمجا لەو ڕۆژەدا پرسیار ناکرێت لەتاوانی ﴿إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ﴾
هیچ ئادەمی و جنۆکەیەك (چونکە هەموو کەس لەو ڕۆژەدا بە ڕوویدا دەناسرێتەوە کە تاوانبارە یان
چاکەکار) (39) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (40)
﴿يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ﴾ تاوانباران بە ڕووخساریاندا دەناسرێنەوە ﴿فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ﴾ ئەمجا
ڕادەکێشرێن بەمووی پێشی سەریان و بەقاچیان (بۆ ناو دۆزەخ) (41)

﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (٤٢) ﴿هَٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ
بِهَا الْمُجْرِمُونَ﴾ ئەمە ئەو دۆزەخەیە کەتاوانباران بەدرۆیان دەزانی (٤٣) ﴿يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آنٍ﴾
هاتوچۆ ئەکەن لەنێوان ئەو (دۆزەخە) و ئاوی زۆر گەرمدا (٤٤) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (٤٥) ﴿وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ﴾ وە بۆ ئەو کەسەی لەوەستانی
بەردەم پەروەردگاری بترسێت هەیە ﴿جَنَّتَانِ﴾ دوو باخی (خۆش) (٤٦) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا
کام بەنیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن؟ (٤٧) ﴿ذَوَاتَا أَفْنَانٍ﴾ (دوو باخەکە) خاوەنی میوە و
درەختی زۆرن (٤٨) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دەی بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بێ باوەڕن؟ (٤٩)
﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ﴾ تیایاندا هەیە دوو ڕووبار و کانیاوی ڕەوان (٥٠) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام
لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (٥١) ﴿فِيهِمَا مِن كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ﴾ هەیە لە باخیاندا لەهەر
میوەیەك دوو جۆر (٥٢) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟
(٥٣) ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ فُرُشٍ﴾ پاڵیان داوەتەوە لەسەر جۆرە فەرشێك ﴿بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ﴾ کە بەرەکانیان
لەئاوریشمی ئەستورە ﴿وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ﴾ وە میوە لێ کردنەوەی ئەو دوو باخە نزیکە دەستە (٥٤)
﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (٥٥) ﴿فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ
الطَّرْفِ﴾ لەو باخانەدا هەن حۆریانێك کەتەنها چاویان بڕیوەتە مێردەکانیان ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ﴾
پێش ئەوان دەستی ئادەمی و جنۆکەیان لێ نەکەوتووە (٥٦) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە
نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (٥٧) ﴿كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ﴾ ئەو (حۆریانە) وەك
یاقووت و مەرجان وان (٥٨) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان
باوەڕ ناکەن؟ (٥٩) ﴿هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ﴾ ئایا پاداشتی چاکە هەر چاکە نی یە؟ (٦٠)
﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (٦١) ﴿وَمِن دُونِهِمَا جَنَّتَانِ﴾
وە بێجگە لەو دوو باخەی (کەباسکران) دوو باخی تر هەن (٦٢) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام
لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ (٦٣) ﴿مُدْهَامَّتَانِ﴾ دوو باخی تەڕوتازە سەوزن
(لەسەوزیدا ڕەش دەنوێن) (٦٤) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان
باوەڕ ناکەن؟ (٦٥) ﴿فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ﴾ لەو دوو (باخە)دا دوو کانی هەڵقوڵاویان تێدایە (٦٦)
﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن (٦٧) ﴿فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ
وَرُمَّانٌ﴾ لەو دوو (باخەدا لەهەموو جۆرە) میوە و دار خورما و هەناریشیان تێدایە (٦٨) ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ
رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا کام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان بەدرۆ دەزانن (٦٩)

﴿فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ﴾ تیایاندا هەیە ئافرەتانی ئاکار چاکی ڕووالەت جوان ﴿٧٠﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا
تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧١﴾ ﴿حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ﴾
حۆریانێک ئەبار حشووەت و چادرەکانیاندا دەرناچن و دوور ناکەونەوە (هەمیشە چاوەڕێی
هاوسەرەکانیان) ﴿٧٢﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ
ناکەن؟ ﴿٧٣﴾ ﴿لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ﴾ پێش ئەوان بەدەستی ئادەمی و بەدەستی جنۆکەیان لێ
نەکەوتووە ﴿٧٤﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان باوەڕ ناکەن؟
﴿٧٥﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ﴾ پاڵ دەدەنەوە بەپشتی سەوزبەری ڕازاوە و بەرشی
زۆر جوانی نایابەوە ﴿٧٦﴾ ﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ جا بەکام لە نیعمەتەکانی پەروەردگارتان
باوەڕ ناکەن؟ ﴿٧٧﴾ ﴿تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ پیرۆزە ناوی پەروەردگاری خاوەن گەورەیی
وبەخشش ﴿٧٨﴾

سورەتی ﴿الواقعة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ﴾ کاتێک کە ڕووداوی گەورەی (قیامەت) ڕوویدا ﴿١﴾ ﴿لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ﴾ ڕوودانیدا
هیچ درۆ و گومانێکی تێدا نییە ﴿٢﴾ ﴿خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ﴾ نزم کەرەوەی (کەسانێکە و) بەرزکەرەوەیە (بۆ کەسانێکی
تر) ﴿٣﴾ ﴿إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا﴾ کاتێک کە زەوی هێنرایە جوڵان بە جوڵانێکی توند ﴿٤﴾ ﴿وَبُسَّتِ الْجِبَالُ
بَسًّا﴾ وە شاخەکان زۆر وورد وورد کران بەوردە کردن ﴿٥﴾ ﴿فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا﴾ وە بوون بە تەپوتۆزی پرژ و
بڵاو ﴿٦﴾ ﴿وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً﴾ وە ئێوە دەبنە سێ کۆمەڵ (لەو ڕۆژەدا) ﴿٧﴾ ﴿فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ
الْمَيْمَنَةِ﴾ ئەمجا یارانی لای ڕاست، کام یارانی لای ڕاست؟ ﴿٨﴾ ﴿وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾
وە یارانی لای چەپ، کام یارانی لای چەپ؟ ﴿٩﴾ ﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ﴾ وە پێشکەوتووەکان هەر
خۆیانن پێش کەوتوو ﴿١٠﴾ ﴿أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ﴾ ئەوانەن نزیکانی (بارەگای خوا) ﴿١١﴾ ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾
لە بەهەشتانی پڕ نازو نیعمەتدان ﴿١٢﴾ ﴿ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ﴾ کۆمەڵێکی زۆرن لە (گەلانی) پێشینان ﴿١٣﴾
﴿وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ﴾ وە کەمێکن لە پاشینان (لە ئوممەتی موحەممەد ﷺ) ﴿١٤﴾ ﴿عَلَىٰ سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ﴾
لەسەر قەنەفە و کورسی چنراو و بە ئاڵتوون ﴿١٥﴾ ﴿مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ﴾ پاڵ دەدەنەوە لەسەری بەرامبەر
بەیەکتری ﴿١٦﴾

﴿يطوف عليهم ولدان مخلدون﴾ تازە لاوی هەمیشەیی بەسەریاندا دەگەڕێن (١٧) ﴿بأكواب وأباريق وكأس من معين﴾
بەپەرداخ و سوراحی و گلاسی پڕ لەشەرابی سەرچاوەی ڕەوان (١٨) ﴿لا يصدعون عنها ولا ينزفون﴾
سەرئێشەیان بۆ ی نابێت و بەسەرخۆش نابن پێ ی (١٩) ﴿وفاكهة مما يتخيرون﴾ میوەهاتیش کەحەزیان
هەڵی بژێرن (٢٠) ﴿ولحم طير مما يشتهون﴾ وە گۆشتی هەر باڵندەیەك کەحەزی لێ بکەن (٢١) ﴿وحور عين﴾
وەحۆریەی چاو گەش و چاو بەلەك (٢٢) ﴿كأمثال اللؤلؤ المكنون﴾ وەك مرواری ناو سەدەف وان (٢٣)
﴿جزاء بما كانوا يعملون﴾ (ئەم نیعمەتانە) لەپاداشتی ئەو کردەوانەدایە کەئەنجامیان ئەدا (٢٤) ﴿لا يسمعون فيها لغوا
ولا تأثيما﴾ نابیستن لەو بەهەشتانەدا قسەی بێهودە، وە بەدوانار کردن (٢٥) ﴿إلا قيلا سلاما سلاما﴾ جگە
لەووتەی سلاو سەلام کردن (لەیەکتری) (٢٦) ﴿وأصحاب اليمين ما أصحاب اليمين﴾ وە یارانی لای ڕاست کام
یارانی لای ڕاست (٢٧) ﴿في سدر مخضود﴾ لەژێر سێبەری دارنەوکی بێ دڕکدان (٢٨) ﴿وطلح منضود﴾
وداری موزی خونچە او بەهێشووە موز (٢٩) ﴿وظل ممدود﴾ و سێبەری بەردەوام (٣٠) ﴿وماء مسكوب﴾
وەئاوی ئاڵنگەیی و تاوی ڕەوان (٣١) ﴿وفاكهة كثيرة﴾ وەمیوەهاتی زۆر (٣٢) ﴿لا مقطوعة ولا ممنوعة﴾ کە
هەرگیز تەواو نابێ و قەدەغەش ناکرێ (٣٣) ﴿وفرش مرفوعة﴾ هەروەها ڕاخەری بەرز ڕێکدی تێدایە (٣٤)
﴿إنا أنشأناهن إنشاء﴾ ئێمە حۆریەکانی بەهەشتمان دروست کردووە بەدروست کردنێکی زۆر جوان (٣٥)
﴿فجعلناهن أبكارا﴾ وەگێڕومانن بەحۆریانی هەمیشە کچ (واتە هەرچەندهاوسەرکانیان بچنەلایان خوای
گەورە بۆیان دەکاتەوە بەکچ) (٣٦) ﴿عربا أترابا﴾ هاوسەرەکانیان زۆر خۆش دەوێت و هاوتەمەنیان (٣٧)
﴿لأصحاب اليمين﴾ (ئەمانە هەموو) بۆ یارانی لای ڕاستن (٣٨) ﴿ثلة من الأولين﴾ (یارانی لای ڕاست)
کۆمەڵێکی زۆرن لە (گەلانی) پێشوو (٣٩) ﴿وثلة من الآخرين﴾ کۆمەڵێکی زۆریش لەپاشینان (لە
ئوممەتی موحەممەد ﷺ) (٤٠) ﴿وأصحاب الشمال ما أصحاب الشمال﴾ وەهاوڕێیانی لای چەپ کام هاوڕێیانی
لای چەپ؟ (٤١) ﴿في سموم وحميم﴾ لەناو گڕی دۆزەخ و ئاوی لەکوڵ دان (٤٢) ﴿وظل من يحموم﴾ وە
لە سێبەری چڕە دووکەڵی ڕەش دان (٤٣) ﴿لا بارد ولا كريم﴾ نە فێنکە و نە کەڵکێشی هەیە (٤٤)
﴿إنهم كانوا قبل ذلك مترفين﴾ چونکە بەڕاستی ئەمانە پێشتر خۆشگوزەران بوون (٤٥) ﴿وكانوا
يصرون على الحنث العظيم﴾ وە بەردەوام بوون لەسەر گوناهە گەورەکە (هاوەڵ دانان بۆ خوا) (٤٦)
﴿وكانوا يقولون﴾ وە دەیانووت ﴿أئذا متنا وكنا ترابا وعظاما﴾ ئایا ئەگەر مردین و بووین بەخۆڵ و ئێسکی
ڕزیو ﴿أإنا لمبعوثون﴾ ئایا ئێمە زیندوو ئەکرێینەوە (٤٧) ﴿أوآباؤنا الأولون﴾ یاخود باوو باپیرانمان
(زیندوو ئەکرێنەوە) (٤٨) ﴿قل إن الأولين والآخرين﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ بێگومان هەموو پێشینان
و پاشینان (٤٩) ﴿لمجموعون إلى ميقات يوم معلوم﴾ کۆدەکرێنەوە و ڕاپێچ دەکرێن بۆ کاتی ڕۆژی دیاری
کراو (٥٠)

﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ﴾ پاشان ئێوە ئەی گومڕایانی بێ باوەڕان ﴿٥١﴾ ﴿لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ﴾
بێگومان لە(سەری) درەختی زەقنەمووت (دەخۆن) ﴿٥٢﴾ ﴿فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ جا زوورگی خۆتانی
لێ پڕدەکەن ﴿٥٣﴾ ﴿فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ﴾ ئەمجا ئاوی کوڵاوی بەسەردا دەخۆنەوە ﴿٥٤﴾ ﴿فَشَارِبُونَ
شُرْبَ الْهِيمِ﴾ دەی خۆنەوە وەکو خواردنەوەی (حوشترانی) تینوو ﴿٥٥﴾ ﴿هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ﴾ ئەمە
میوانداری ئەوانە لە ڕۆژی قیامەتدا ﴿٥٦﴾ ﴿نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ﴾ ئێمە دروستمان کردوون ئەی
بۆ بڕوا ناکەن (بەزیندوو بوونەوە) ﴿٥٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تُمْنُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو ئاوەی کە دەیڕژێنە ناو
مناڵدانەوە؟ ﴿٥٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دروستی دەکەن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ﴾ یان ئێمەین بەدی
هێنەرین؟ ﴿٥٩﴾ ﴿نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ﴾ ئێمە لەناوتاندا مردنمان داناوە، وەکەس
پێش دەسەڵاتی ئێمە ناکەوێ ﴿٦٠﴾ ﴿عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ﴾ (بەدەسەڵاتین) کە لەجیاتی ئێوە ئەوەی
تر بهێنین ﴿وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾ وە دروستتان بکەینەوە بەشێوەیەک کەهیچی لێ نازانن
﴿٦١﴾ ﴿وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ﴾ سوێند بەخوا بێگومان ئێوە لەبەدی هێنانی یەکەمی ئاگادارن
﴿فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ئیتر بۆ بیر ناکەنەوە ﴿٦٢﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ﴾ جا پێم بڵێن ئەو تووەی کەدەیچێنن ﴿٦٣﴾
﴿أَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ﴾ ئایا ئێوە دەیڕوێنن؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ﴾ یا ئێمەین دەیڕوێنین؟ ﴿٦٤﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ
حُطَامًا﴾ ئەگەر بمان ویستایە ئەو (ڕواوە)مان دەگێڕا بە پووش و کا ﴿فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ﴾ ئەمجا دەستان
دەکرد بەقسەی بێ کەڵک ﴿٦٥﴾ ﴿إِنَّا لَمُغْرَمُونَ﴾ (دەتانووت) بەڕاستی زەرەرلێکەوتوو ئێمەین ﴿٦٦﴾
﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ بەڵکو ئێمە لە ڕزق وڕۆزی بێبەشین ﴿٦٧﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ﴾ جا پێم
بڵێن لەو ئاوەی کەدەیخۆنەوە ﴿٦٨﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ﴾ ئایا ئێوە لە هەورەکەوە دەیبارێنن
﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ﴾ یا ئێمە دەی بارێنین ﴿٦٩﴾ ﴿لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا﴾ ئەگەر بمان ویستایە دەمانکرد بەئاوێکی زۆر
سوێری تاڵ ﴿فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ﴾ ئیتر بۆ سوپاسی خوا ناکەن ﴿٧٠﴾ ﴿أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ﴾ پێم بڵێن ئەو ئاگرەی
کە دایدەگیرسێنن ﴿٧١﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا﴾ ئایا ئێوە دارەکەیتان بەدی هێناوە؟ ﴿أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ﴾
یا ئێمە بەدی هێنەرینی؟ ﴿٧٢﴾ ﴿نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً﴾ ئێمە ئەو (ئاگرە)مان کردووە بەهۆی یادخەرەوە
(ی ئاگری دۆزەخ) ﴿وَمَتَاعًا لِّلْمُقْوِينَ﴾ وە (کردومانتە) هۆی کەڵک لێ وەرگرتن بۆ گەشتیاران ﴿٧٣﴾
﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ جا کەواتە یاد وتەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت بەپاکی بکە
﴿٧٤﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ﴾ جا سوێند بێت بەشوێنی (هەڵهاتن و ئاوابوونی) ئەستێرەکان ﴿٧٥﴾
﴿وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ﴾ بەڕاستی ئەم سوێندە ئەگەر بزانن سوێندێکی زۆر گەورەیە ﴿٧٦﴾

﴿إِنَّهُۥ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ﴾ کە بێگومان ئەمە قورئانێکی گەورە و بەڕێزە ﴿٧٧﴾ ﴿فِى كِتَٰبٍ مَّكْنُونٍ﴾ لەناو کتێبێکی
شاراوەدایە (کە لوح المحفوظە) ﴿٧٨﴾ ﴿لَّا يَمَسُّهُۥٓ إِلَّا ٱلْمُطَهَّرُونَ﴾ جگە لە (فریشتە) پاکەکان کەس
دەستی لێ نادات ﴿٧٩﴾ ﴿تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ نێردراوەتە خوارەوە لە لایەن پەروەردگاری جیهانیانەوە
﴿٨٠﴾ ﴿أَفَبِهَٰذَا ٱلْحَدِيثِ أَنتُم مُّدْهِنُونَ﴾ دەی ئایا ئێوە بەم قورئانە باوەڕ ناکەن ﴿٨١﴾ ﴿وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ﴾ وە لەجیاتی
سوپاسگوزاری لەسەر ڕۆزیتان ﴿أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ﴾ ئێوە باوەڕ ناهێنن ﴿٨٢﴾ ﴿فَلَوْلَآ إِذَا بَلَغَتِ ٱلْحُلْقُومَ﴾ دەی
بۆچی کاتێ گیان (ی مەحوشەکەتان) دەگاتە گەرووی ﴿٨٣﴾ ﴿وَأَنتُمْ حِينَئِذٍ تَنظُرُونَ﴾ وە ئێوە لەو کاتەدا
تەماشا دەکەن ﴿٨٤﴾ ﴿وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنكُمْ﴾ لەو کاتەدا (فریشتەکانمان) لە ئێوە نزیکترن لەو (کەسەی
لەسەرەمەرگدایە) ﴿وَلَٰكِن لَّا تُبْصِرُونَ﴾ بەڵام ئێوە (فریشتەکانی) ئێمە نابینن ﴿٨٥﴾ ﴿فَلَوْلَآ إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ﴾
دەی بۆچی ئەگەر ئێوە (زیندوو ناکرێنەوە و) پاداشت نادرێنەوە؟ ﴿٨٦﴾ ﴿تَرْجِعُونَهَآ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ﴾ ڕۆحی
(مردووەکەتان) بگێڕنەوە ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٨٧﴾ ﴿فَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ﴾ ئەمجا ئەگەر ئەو (کەسەی
لە گیانە لادایە) لە نزیکانی (لەخوا) ﴿٨٨﴾ ﴿فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ﴾ ئەوە حەسانەوە و بۆنی خۆش و
بەهەشتی پڕ لەناز و نیعمەتی بۆ هەیە ﴿٨٩﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ﴾ وە ئەگەر لە هاوەڵانی دەستی
ڕاست بێ ﴿٩٠﴾ ﴿فَسَلَٰمٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَٰبِ ٱلْيَمِينِ﴾ ئەوە سەلامەتی و بێ زیانی بۆ تۆ (چونکە) تۆ لە یارانی
دەستی ڕاستی ﴿٩١﴾ ﴿وَأَمَّآ إِن كَانَ مِنَ ٱلْمُكَذِّبِينَ ٱلضَّآلِّينَ﴾ بەڵام ئەگەر لە بێ باوەڕی گومڕا بێت ﴿٩٢﴾
﴿فَنُزُلٌ مِّنْ حَمِيمٍ﴾ ئەوە (شوێنی) میوانداریەکەی ئیجگار گەرمە ﴿٩٣﴾ ﴿وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ﴾ وە چوونە ناو
دۆزەخە ﴿٩٤﴾ ﴿إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ ٱلْيَقِينِ﴾ بەڕاستی ئەوەی (کە لەم سورەتەدا باسکرا) حەق و بێگومانە
﴿٩٥﴾ ﴿فَسَبِّحْ بِٱسْمِ رَبِّكَ ٱلْعَظِيمِ﴾ جا کەوا سوو بەپاکی یاد و تەسبیحاتی پەروەردگاری گەورەی خۆت
بکە ﴿٩٦﴾

سورەتی ﴿الحديد﴾

﴿بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەرچی لەئاسمانەکان و زەویدا هەیە تەسبیحاتی خوا دەکەن
﴿وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە بالادەستی کار بەجێیە ﴿١﴾ ﴿لَهُۥ مُلْكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ﴾ هەر بۆ ئەوە
دەسەلات و خاوەنێتی ئاسمانەکان و زەوی ﴿يُحْىِۦ وَيُمِيتُ﴾ دەژیێنی دەمرێنی ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ﴾
وە ئەو دەسەلاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە ﴿٢﴾ ﴿هُوَ ٱلْأَوَّلُ وَٱلْـَٔاخِرُ﴾ هەر ئەوە یەکەمە (پێش هەموو
شتێک هەبووە) وە هەر ئەوە دواهەمینیشە و (پاشی هەموو شتێک دەمێنێت) ﴿وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلْبَاطِنُ﴾ وە
دیار و ئاشکرایە (بۆ خاوەن هۆش و ئامەکاری بەڵگەکانی) وە پەنهان و شاراوەیە (لەچاوی بەندەکان
ڕاستە بەئاشکرا وبینینەکان) ﴿وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە ئەو بەهەموو شتێک ئاگادارە ﴿٣﴾

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ (خودا) ئەو زاتەیە کە ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە
﴿فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ﴾ لە شەش رۆژدا ﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ﴾ پاشان بەرزبوویەوە سەر عەرش و قەراری
گرت (بەو بەرزبوونەوە و قەرارگرتنەی کە بەو شێوەی شیاوی خوا بێت، وەچۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خوا
خۆی دەزانێت) ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ﴾ دەزانێت چی دەچێتە ناوی زەوی ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ وەچی
لێ دێتە دەرەوە ﴿وَمَا يَنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ وەچی لە ئاسمانەوە دێتە خوار ﴿وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا﴾ وەچی بۆ
سەر دەکەوێ ﴿وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ﴾ وە لە هەر کوێ بن خوا لەگەڵتانە (بە زانیاری و ئاگاداری)
﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وەخوا بینایە بە هەرچی کە دەیکەن ﴿٤﴾ ﴿لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾
خاوەندارێتی ئاسمانەکان و زەوی هەر بۆ ئەوە ﴿وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ وە هەموو کارێک هەر بۆ
لای خوا دەگەڕێنرێتەوە ﴿٥﴾ ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ شەو دەخاتە ناو رۆژدا (لە هاوین و پایزدا)
﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ وە رۆژ دەخاتە ناو شەودا (لە زستان و بەهاردا) ﴿وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە
ئەو (خوا) ئاگادارە بە نهێنی ناو دڵان ﴿٦﴾ ﴿آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ باوەڕ بهێنن بە خوا و پێغەمبەرەکەی
﴿وَأَنفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُم مُّسْتَخْلَفِينَ فِيهِ﴾ و بەخشش لەو ماڵ و سامانەی کە خوا ئێوەی کردووە بە جێ نشینی
پێشینان تیایدا ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَأَنفَقُوا﴾ ئەمجا ئەوانەتان کە باوەڕی هێناوە و دارایی یان بەخشیوە
﴿لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿٧﴾ ﴿وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە بۆ باوەڕ بە خوا
ناهێنن؟ ﴿وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ﴾ کە پێغەمبەر بانگتان دەکات ﴿لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ﴾ کە باوەڕ بە پەروەردگارتان
بهێنن ﴿وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ﴾ لە کاتێکدا کە بێ گومان خوا پەیمانی (باوەڕ هێنانی) لێ وەرگرتوون
﴿إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ ئەگەر ئێوە باوەڕدارن ﴿٨﴾ ﴿هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ﴾ خوا ئەو زاتەیە دەینێرێت بۆ بەندەی
خۆی (کە موحەممەد ﷺ)ە ﴿آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ بەڵگە و ئایەتانێکی روون و ئاشکرا ﴿لِّيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ﴾ تا لە تاریکستانی (گومڕایی و بێباوەڕی) دەرتان بهێنێت بۆ ناو ڕووناکی (ئیمان و ئیسلام)
﴿وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ وە بەڕاستی خوا بەرامبەر ئێوە بەسۆز و میهرەبانە ﴿٩﴾ ﴿وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنفِقُوا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ﴾ ئەوە چیتانە کە هیچ نابەخشن لە رێی خوادا ﴿وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا میراتی
ئاسمانەکان و زەوی بۆ خوا دەمێنێتەوە ﴿لَا يَسْتَوِي مِنكُم﴾ یەکسان نین ئەوانەتان ﴿مَّنْ أَنفَقَ مِن قَبْلِ الْفَتْحِ
وَقَاتَلَ﴾ کە لە پێش گرتنی (مەککە)دا ماڵیان بەخشیو و جەنگاون (لەگەڵ ئەوانەی لە دوای فەتحی مەککە
ئەو کارانە بکەن) ﴿أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً﴾ ئەوانە پلەو پایەیان زۆر گەورەترە ﴿مِّنَ الَّذِينَ أَنفَقُوا مِن بَعْدُ وَقَاتَلُوا﴾
لەوانەی کە لە دوای (گرتنی مەککە) ماڵیان بەخشیوە و جەنگاون ﴿وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ﴾ وە بە هەر
دوولا خوا بەڵێنی بەهەشتی داوە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿١٠﴾
﴿مَّن ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ﴾ کێ یە ئەو کەسەی قەرز دەدات بە خوا ﴿قَرْضًا حَسَنًا﴾ بە قەرزێکی چاک
(مەبەست ئەوەیە ماڵ ببەخشێت لە پێناو خوا) ﴿فَيُضَاعِفَهُ لَهُ﴾ تا خواش چەند بەرامبەر بیداتەوە
﴿وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە پاداشتی زۆر چاکی بۆ هەیە ﴿١١﴾

﴿يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ لەرۆژێکدا کەتۆ پیاوان و ئافرەتانی ئیماندار دەبینیت ﴿يَسْعَى نُورُهُم بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِم﴾ کەڕووناکی (باوەڕیان) لەپێشیانەوە و لەلای ڕاستیانەوە دەڕوات ﴿بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ﴾
(پێیان دەڵێن) مژدەی ئێوە ئەمڕۆ ﴿جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ بەهەشتانێکە کەڕووباری زۆر بەژێریاندا
دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ هەر ئەوەیە سەرکەوتنی گەورە
﴿١٢﴾ ﴿يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ﴾ لەو ڕۆژەدا پیاوان و ئافرەتانی دووڕوو دەڵێن ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بەوانەی
کەباوەڕدار بوون ﴿انظُرُونَا نَقْتَبِسْ مِن نُّورِكُمْ﴾ سەیرێکمان بکەن تا لەڕووناکیتان تروسکێك وەرگرین
﴿قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ﴾ پێیان دەوترێت بگەڕێنەوە بۆ دواوەی خۆتان ﴿فَالْتَمِسُوا نُورًا﴾ وە داوای ڕووناکی
بکەن بۆ خۆتان ﴿فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ﴾ بەکسەر شوورایەك دەکێشرێ لەنێوانیاندا ﴿لَّهُ بَابٌ﴾ کەدەرگایەکی
تێدایە ﴿بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ﴾ ڕووی ناوەوەی ڕەحمەتی تێدایە ﴿وَظَاهِرُهُ مِن قِبَلِهِ الْعَذَابُ﴾ دەرەوەشی ڕووی
لەسزایە ﴿١٣﴾ ﴿يُنَادُونَهُمْ﴾ (دووڕووان ئیمانداران) بانگ دەکەن و دەڵێن ﴿أَلَمْ نَكُن مَّعَكُمْ﴾ ئایا ئێمە
لەگەڵ ئێوە نەبووین (لە نوێژ و ڕۆژوودا) ﴿قَالُوا بَلَىٰ﴾ ئیمانداران دەڵێن بەڵێ لەگەڵماندا بوون
﴿وَلَٰكِنَّكُمْ فَتَنتُمْ أَنفُسَكُمْ﴾ بەڵام ئێوە خۆتان خەڵەتاند (دووڕوو پیلان گێڕبوون) ﴿وَتَرَبَّصْتُمْ﴾ وە
چاوەڕوانی (نەمانی باوەڕدارانتان) دەکرد و دوودڵ بوون ﴿وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ﴾ وە هیوا و ئاوات فریوی
دان ﴿حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ تا فەرمانی خوا هات (و مردن) ﴿وَغَرَّكُم بِاللَّهِ الْغَرُورُ﴾ وە شەیتان فریوی دان بە
لێبووردەیی خوای گەورە ﴿١٤﴾ ﴿فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنكُمْ فِدْيَةٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ بریتیەك وەرناگیرێت نە لەئێوە
﴿وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە نە لە بێ باوەڕان بۆ ڕزگار بوونتان ﴿مَأْوَاكُمُ النَّارُ﴾ جێگاتان ئاگری
دۆزەخە ﴿هِيَ مَوْلَاكُمْ﴾ ئەو ئاگرە شیاوتانە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئای چەند سەرئەنجامێکی خراپە ﴿١٥﴾
﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە بۆ بڕواداران ﴿أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ﴾ کە دڵیان
ڕابچڵەکێت و ملکەچ بێ بۆ یادو زیکری خوا ﴿وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ﴾ وە بۆ ئەو قورئانەی کەدابەزیوەتە خوارەوە؟
﴿وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ﴾ وەك ئەوکەسانە (جولەکە و گاوور) نەبن ﴿أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلُ﴾ کە لەمەو
پێش کتێبی ئاسمانیان پێدرا ﴿فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ﴾ وە ماوەیەکی دوورودرێژیان بەسەردا تێپەڕی
﴿فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ﴾ ئەمجا دڵیان ڕەق بوو ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆربەیان یاخی و لەسنوور دەرچوو بوون
﴿١٦﴾ ﴿اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ﴾ بێگومان بزانن کەخوا زەوی زیندوو دەکاتەوە ﴿بَعْدَ مَوْتِهَا﴾ دوای مردنی
﴿قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ﴾ بێگومان نیشانەو بەڵگەکانمان بۆ ڕوون کردوەتەوە ﴿لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ تابیربکەنەوە ﴿١٧﴾
﴿إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ﴾ بێگومان پیاوان و ژنانی خێرخواز ﴿وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەوانەش قەرز
دەدەن بەخوا بەقەرزێکی چاك (یارمەتی هەژاران دەدەن) ﴿يُضَاعَفُ لَهُمْ﴾ چەند بەرامبەر دەیاندرێتەوە
﴿وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە پاداشتی زۆر چاك ﴿١٨﴾

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ وە ئەوانەی باوەڕیان هێناوە بەخوا و بەپێغەمبەرانی ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ﴾
ئەوانە خۆیان ڕاست گۆیان ﴿وَالشُّهَدَاءُ عِندَ رَبِّهِمْ﴾ وەشەهیدان لەلای پەروەردگاریان ﴿لَهُمْ أَجْرُهُمْ
وَنُورُهُمْ﴾ خاوەن پاداشت و نور و ڕووناکی خۆیانن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ وە ئەو بەی کەبێ
باوەڕبوون و بەڵگە و نیشانەکانی ئێمەیان بەدرۆ زانی ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگری
دۆزەخن (١٩) ﴿اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ وە بزانن کەبێگومان ژیانی دونیا تەنها ﴿لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ﴾ گاڵتە
و گەمە و ڕازاندنەوە و ﴿وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ﴾ خۆ هەڵکێشانە لەنێوانتاندا و لاف لێدانە
بەدارایی و منداڵی زۆرەوە ﴿كَمَثَلِ غَيْثٍ﴾ وەك بارانێك وایە ﴿أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ﴾ کە حاسڵاتەکەی
جوتیاران دڵخۆش بکات ﴿ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا﴾ پاشان وشك ببێ و بەزەردی بی ببینیت
﴿ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا﴾ لە پاشان ببێت بە پووش و پەلاش ﴿وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ لە ڕۆژی دواییشدا
سزای توند و سەخت (هەیە بۆ دونیا پەرستان) ﴿وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ﴾ وە لێ بووردن و ڕەزامەندی
هەیە لەلایەن خواوە (بۆ خوا ناسان) ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ﴾ وە ژیانی دونیا هیچ نی یە
جگە بە ڕابواردنێکی خەڵەتێنەر نەبێت (٢٠) ﴿سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ (کەواتە) پێشبڕکێ بکەن
بۆ (دەست خستنی) لێخۆشبوون لەلایەن پەروەردگارتانەوە ﴿وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا﴾ وە بۆ بەهەشتێك کە
پانتایی یەکەی ﴿كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بەوێنەی پانتایی ئاسمان و زەوی یە ﴿أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئامادەکراوە بۆ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ﴾ بەخوا و پێغەمبەرانی ﴿ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ﴾
ئەو (پاداشتە) بەخششێکی خوایی یە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر کەس کەخۆی بیەوێت
﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی گەورەیە (٢١) ﴿مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ زیان و
بەڵایەك ڕووی نەداوە ﴿فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنفُسِكُمْ﴾ نە لەزەوی و نە لە خودی خۆتاندا ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾
ئیللا لە (لوح المحفوظ) دا نوسراوە ﴿مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا﴾ پێش ئەوەی بەدی بهێنین ﴿إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ
يَسِيرٌ﴾ بێگومان ئەوە بۆ خوا زۆر ئاسانە (٢٢) ﴿لِّكَيْلَا تَأْسَوْا﴾ تا خەفەت نەخۆن ﴿عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ﴾
بۆ ئەوەی لەدەستتان چووە ﴿وَلَا تَفْرَحُوا﴾ وە دڵخۆش و مەغرور نەبن ﴿بِمَا آتَاكُمْ﴾ بەوەی کە
پێی داون ﴿وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ﴾ وەخوا هیچ خۆ بەزل زانێکی شانازی کەری خۆش
ناوێت (٢٣) ﴿الَّذِينَ يَبْخَلُونَ﴾ ئەوانەی چرووکی و ڕەزیلی دەکەن (لەماڵ بەخشین لەپێناو خوادا)
﴿وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ﴾ وە فەرمان بەخەڵکیش دەکەن ڕەزیل و چرووك بن ﴿وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ﴾ وە هەر
کەس پشت هەڵکات ئەوە بێگومان خوا ﴿هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ هەر خۆی بێ نیازی ستایشکراوە (٢٤)

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئێمە پێغەمبەرانی خۆمانمان ناردووە ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە
بەڵگەو موعجیزەی ڕوونەوە ﴿وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ﴾ وە کتێبی (ئاسمانی) و تەرازوی
دادمان لەگەڵدا ناردن ﴿لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾ بۆ ئەوەی خەڵکی بەدادگەری ڕەفتار بکەن (لەناو
خۆیاندا) ﴿وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ﴾ وەئاسنمان دروست کرد ﴿فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ﴾ کە هێزێکی بەتینی توندی
تێدایە بۆجەنگ کردن ﴿وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ﴾ وە سوودێکی زۆریشی هەیە بۆ خەڵکی (لەبەرکەهێنانی
لە هەموو جۆرە پیشەسازییە خزمەتگوزارییەکاندا) ﴿وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ﴾ وە تا خوا دەری بخات
﴿مَن يَنصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ﴾ چ کەسێ یارمەتی (ئایینی) خواو پێغەمبەرانی دەدات کە بەنهێنیشە ﴿إِنَّ
اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بێگومان خوا بەهێزو دەسەڵاتە ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ﴾ سوێند بەخوا بێگومان
نووح و ئیبراهیممان ڕەوانەکرد ﴿وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ﴾ وە لەناو وەچەکانیشیاندا
پێغەمبەرێتی و کتێبی ئاسمانیمان دانا ﴿فَمِنْهُم مُّهْتَدٍ﴾ ئەمجا هەندێکیان ڕێنموونیان وەرگرت
﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾ وە زۆریشیان یاخی و کافربوون ﴿٢٦﴾ ﴿ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا﴾ لە
پاشان بەشوێن ئەواندا دیسان پێغەمبەرانی خۆمانمان نارد ﴿وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ﴾ وە دواتر عیسای
کوڕی مەریەممان نارد ﴿وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ﴾ وەئینجیلمان پێ بەخشی ﴿وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ﴾ وە
لە دڵی ئەوانەدا کەشوێنی کەوتن ﴿رَأْفَةً وَرَحْمَةً﴾ سۆز و بەزەییمان دروست کرد ﴿وَرَهْبَانِيَّةً
ابْتَدَعُوهَا﴾ وە گۆشەگیری یەك کە خۆیان دایان هێنا بوو ﴿مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ﴾ کە ئێمە ئەوەمان بەسەر
پێویست نەکردبوون ﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ﴾ بەڵام خۆیان دایان هێنا بۆ ڕەزامەندی خوا ﴿فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ
رِعَايَتِهَا﴾ کەچی وەك پێویست پارێزگاری ئەو گۆشەگیرییەیان نەکرد ﴿فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ﴾
ئێمەش بەخشیمان بەوانەیان کەباوەڕیان هێنا بوو ﴿أَجْرَهُمْ﴾ پاداشتی خۆیان ﴿وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ﴾
وە زۆریشیان لە سنوور دەرچوون ﴿٢٧﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی باوەڕتان هێناوە
﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ﴾ لەخوا بترسن و باوەڕبهێنن بەپێغەمبەرەکەی ﴿يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِن رَّحْمَتِهِ﴾
دوو بەشتان لەڕەحمەت و بەخششی خۆی پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ نُورًا﴾ وە ڕووناکییەکتان دەداتێ
﴿تَمْشُونَ بِهِ﴾ کە ڕێنموونی ڕێی ڕاستی پێ دەرکەن ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێت
﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ وەخوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ﴿٢٨﴾ ﴿لِّئَلَّا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ﴾ تا خاوەن پەڕاوە
ئاسمانییەکان بزانن ﴿أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّن فَضْلِ اللَّهِ﴾ کە دەسەڵاتیان نییە بەسەر هیچێك لە بەخششی
خوا ﴿وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ﴾ وە هەرچی بەخشش هەیە بەدەست خوایە ﴿يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ﴾ دەیدات بە هەر
کەسێك کە خۆی بیەوێت ﴿وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾ وە خوا خاوەنی بەخششی زۆر گەورەیە ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ المجادلة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ﴾ بەڕاستی خوا بیستی ﴿قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا﴾ ووتەی ئەو ژنەی کە لەبارەی میردەکەیەوە گفتوگۆی لەگەڵ ئەکردی ﴿وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ﴾ وە سکاڵای خۆی بۆ لای خوا ئەبرد ﴿وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا﴾ وە خوا گوێی لە ووتوویژی هەردووکتان بوو ﴿إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ بەڕاستی خوا بیسەری بینایە ﴿١﴾ ﴿الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنكُم﴾ ئەوانەتان کە ظهار ئەکەن ﴿مِّن نِّسَائِهِم﴾ لەگەڵ ژنەکانیاندا (پێیان دەڵێن وەك دایکمان وان) ﴿مَّا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ﴾ ئەوانە دایکی ئەوان نین ﴿إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ دایکی ئەوان ﴿إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ﴾ هەر ئەو ژنانەن کە ئەوانیان لێ بووە ﴿وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ﴾ وە بێگومان ئەوانە گوفتارێکی خراپی ناپەسەند دەڵێن ﴿وَزُورًا﴾ و درۆ دەکەن ﴿وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ﴾ وە بەڕاستی خوا لێخۆشبووی لێبووردەیە ﴿٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ﴾ ئەوانەی ظهار دەکەن ﴿مِن نِّسَائِهِمْ﴾ لەگەڵ هاوسەرەکانیان ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ لەپاشان پەشیمان دەبنەوەو (دەیانەوێت بچنە لایان) ﴿لِمَا قَالُوا﴾ لەوەی کە ووتویانە (واتە حیز، تەلاقیان نادەن) ﴿فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ﴾ ئەوە پێویستە بەندەیەك ئازاد بکەن ﴿مِّن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَّا﴾ لەپێش ئەوەی بەیەك بگەن (و بچنە لایان) ﴿ذَلِكُمْ تُوعَظُونَ بِهِ﴾ ئەم کەفارەتەی (کە لەسەرتان پێویست کراوە) ئامۆژگاری دەکرێن پێی ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا شارەزا و ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن ﴿٣﴾ ﴿فَمَن لَّمْ يَجِدْ﴾ ئەمجا ئەگەر یەکێك (بەندەی) دەست نەکەوت ﴿فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ﴾ ئەوە با دوو مانگ لەسەریەك بەڕۆژوو بێت ﴿مِن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَّا﴾ پێش ئەوەی بچنە لای یەك ﴿فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ﴾ ئەگەر یەکێك نەیتوانی (دوو مانگ بەڕۆژوو بێت) ﴿فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا﴾ ئەوە با نانی شەست هەژار بدات ﴿ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ ئەو (کەفارەتانە کە لەسەرتان پێویست کراوە) بۆ ئەوەیە باوەڕ بکەن بەخوا و پەیغەمبەری خوا (ملکەچی فەرمانی خوا و پەیغەمبەری خوا بن) ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ وە ئەوانە سنووری خوان ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان هەیە سزای سەخت ﴿٤﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بێگومان ئەوانەی دژایەتی و سەرپێچی خوا و پێغەمبەری خوا دەکەن ﴿كُبِتُوا﴾ ڕیسوا و سەرشۆڕ دەکرێن ﴿كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ﴾ هەر وەك ئەوانەی پێش ئەمان ڕیسوا و سەرشۆڕ کران ﴿وَقَدْ أَنزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ﴾ (چونکە نافەرمانی دەکەن) لەکاتێکدا دڵنیان کە ئێمە بەڵگەی ڕوونمان ناردوەتە خوارەوە ﴿وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وە بۆ بێ باوەڕان سزای ڕیسواکەر هەیە ﴿٥﴾ ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ لەڕۆژێکدا کە خوا هەموویان زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا﴾ پاشان هەواڵیان پێ دەدات بەوەی کە کردویانە ﴿أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ﴾ کە خوا (هەمووی) ژماردووەوە (بەڵام) خۆیان لەبیریان چووە ﴿وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا ئاگادارە ﴿٦﴾

﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا نەت زانیوە ﴿أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ﴾ کە خوا دەزانێ چی لە ئاسمانەکان ﴿وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾
وە چی لە زەویدایە ﴿مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَىٰ ثَلَاثَةٍ﴾ چپەی هیچ سێ کەسێک نی یە ﴿إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ﴾ کە خوا
چوارەمیان نەبێت ﴿وَلَا خَمْسَةٍ﴾ وە چپەی هیچ پێنج کەسێک نی یە ﴿إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ﴾ کە ئەو شەشەمیان
نەبێت ﴿وَلَا أَدْنَىٰ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْثَرَ﴾ وە نە کەمتر لەو ژمارە نە زۆرتر نی یە ﴿إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ﴾ مەگەر خوایان
لەگەڵدایە (بە زانیاری و ئاگاداری) ﴿أَيْنَ مَا كَانُوا﴾ لەهەر جێگایەکدا بن ﴿ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾
پاشان لەڕۆژی دواییدا ئاگاداریان دەکاتەوە بەوەی کە کردوویانە ﴿إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ بەڕاستی
خوا بەهەموو شتێک ئاگادار و زانایە ﴿٧﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجت نەداوە ﴿إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَىٰ﴾
لەوانەی کە قەدەغە کران لە چپە ﴿ثُمَّ يَعُودُونَ﴾ پاشان دەگەڕێنەوە ﴿لِمَا نُهُوا عَنْهُ﴾ بۆ ئەوەی پێیان
قەدەغە کرابوو ﴿وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ وە لەگەڵ یەکتریدا بەچپە ئەدوێن دەربارەی گوناهو تاوان
و دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ﴾ وە فەرمانی پێغەمبەریش ﷺ ﴿وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ﴾ وە کاتێ دێن بۆ
لات سەلامت لێ دەکەن ﴿بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ﴾ بە شێوەیەک کە خوا بەو جۆرە سەلامی لێ نەکردوویت
﴿وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ﴾ وە لەدڵی خۆیاندا دەڵێن (ئەگەر پێغەمبەرە) ﴿لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ﴾ بۆچی خوا
سزامان نادات بەهۆی ئەو قسانەی کە پێی دەڵێین ﴿حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ ئەو بە
دۆزەخیان بەسە کە (بێگومان) دەچنە ناویەوە کە جێگایەکی زۆر خراپە ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی
ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿إِذَا تَنَاجَيْتُمْ﴾ کە چپەتان کرد ﴿فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ بە چپە باسی
گوناهو دەست درێژی ﴿وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ﴾ و سەرپێچی پێغەمبەر مەکەن ﴿وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ﴾
وە باسی چاکە و پارێزکاری و لەخواترسان بکەن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ لەخوا بترسن (وخۆتان بپارێزن
لە سزای ئەو خوایەی) ﴿الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ کە هەر لای ئەو کۆدەکرێنەوە ﴿٩﴾ ﴿إِنَّمَا النَّجْوَىٰ مِنَ الشَّيْطَانِ﴾
بێگومان چپە تەنها لە شەیتانەوەیە ﴿لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە دڵتەنگ بکات
﴿وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا﴾ لەکاتێکدا هیچ زیانیان پێ ناگەیەنێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بە فەرمانی خوا نەبێت
﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ (دەبا) ئیماندارانیش تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿١٠﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾
ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا قِيلَ لَكُمْ﴾ کاتێک پێتان وترا ﴿تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ﴾ لە کۆڕ
ودانیشتنەکاندا جێگە بکەنەوە (وفراوانی بکەن) ﴿فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ﴾ ئێوەش فراوانی بکەن خواش
گوشادی بە ئێوە دەدات ﴿وَإِذَا قِيلَ انْشُزُوا فَانْشُزُوا﴾ وە کاتێک پێتان وترا هەستن، ئێوەش هەستن
﴿يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ﴾ خواش پلە و پایەی ئەو کەسانە بەرز دەکاتەوە لەئێوە کە بڕوایان هێناوە
﴿وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ﴾ وە ئەوانەی کە زانستیان پێ بەخشراوە بە چەند پلەیەک (پلەیان بەرز
دەکاتەوە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی دەیکەن ﴿١١﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ﴾ هەر کاتێ (ویستان)
قسەی پەنهانی لەگەڵ پێغەمبەردا ﷺ بکەن ﴿فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً﴾ ئەوە پێش چپە کردنەکەتان
خێرێک بکەن ﴿ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ﴾ ئەمە بۆ خۆتان چاکتر و پاکترە ﴿فَإِن لَّمْ تَجِدُوا﴾ ئەمجا ئەگەر هیچتان
نەبوو ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوا لێخۆشبوو و میهرەبانە (١٢) ﴿أَأَشْفَقْتُمْ﴾ ئایا دەترسان
(لە هەژاری) ﴿أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ﴾ پێش چپە کردنەکەتان خێرێک بکەن ﴿فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا﴾ ئەمجا
ئەگەر خێرەکەتان نەکرد ﴿وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ﴾ و خواش تەوبەی لێ گیرا کردن ﴿فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾
ئەوسا نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە گوێڕایەڵی خوا و پێغەمبەرەکەی بکەن
﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن (١٣) ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ﴾ ئایا بۆ سەرنجت
نادەی لەوانەی ﴿تَوَلَّوْا﴾ کە دۆستایەتی ئەکەن ﴿قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِم﴾ لەگەڵ هۆزێک (ی جولەکە)
کە خوا غەزەبی لێگرتوون ﴿مَّا هُم مِّنكُمْ وَلَا مِنْهُمْ﴾ ئەوان نە لە ئێوەن و نە لە ئەو نیشن ﴿وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ﴾
وە سوێند ئەخۆن بە درۆ ﴿وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا خۆیان دەزانن (درۆ دەکەن) (١٤) ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا
شَدِيدًا﴾ خوا سزای دژواری بۆ ئامادە کردوون ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوەی ئەوان
دەیانکرد کارێکی ناپەسەند بوو (١٥) ﴿اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾ (دوو ڕووەکان) سوێندەکانیان کردبووە
قەڵغانی (درۆ و خراپەکانیان) ﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾ وە ڕێگری (خەڵک)یان کرد لە ڕێبازی خوا
﴿فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ ئەمجا بۆ ئەوان هەیە سزای ڕیسواکەر (١٦) ﴿لَّن تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُم مِّنَ اللَّهِ
شَيْئًا﴾ ماڵ و منداڵیان هیچ سوودێکی نییە بۆیان ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە یار و هاودەمی ئاگرن
﴿هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ تیایدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی (١٧) ﴿يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا﴾ لەو ڕۆژێکدا کە خوا
هەموویان زیندوو دەکاتەوە ﴿فَيَحْلِفُونَ لَهُ﴾ ئەوسا سوێندی بۆ دەخۆن ﴿كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ﴾ هەر جۆرێ
سوێندیان دەخوارد بۆ ئێوە (لە دونیاندا) ﴿وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ﴾ وە وادەزانن شتێکیان بە دەستەوەیە
﴿أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ﴾ بزانن بەڕاستی هەر ئەوانن درۆزن (١٨) ﴿اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ﴾ شەیتان
بەسەریاندا زاڵ بووە (بەجۆرێک) ﴿فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ﴾ کە یادی خوای لەبیر بردوونەتەوە
﴿أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ﴾ ئەوانە کۆمەڵ و دەستەی شەیتانن ﴿أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ بزانن کە
بەڕاستی هەر کۆمەڵ و دەستەی شەیتان زەرەرمەندن (١٩) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بەڕاستی ئەوانەی
کە دوژمنایەتی خوا و پێغەمبەری خوا دەکەن ﴿أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ﴾ ئەوانە لە ڕیسواترینی خەڵکن (٢٠)
﴿كَتَبَ اللَّهُ﴾ خوا نووسیویەتی ﴿لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي﴾ کە بێگومان من و پێغەمبەرانم سەردەکەوین
﴿إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ﴾ بەڕاستی خوا بەهێز و بە توانای باڵادەستە (٢١)

﴿قَوْمًا يُؤْمِنُونَ﴾ کەسانێك نابینیت کە باوەڕیان هەبێت ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بە خوا و بەڕۆژی دوایی ﴿يُوَادُّونَ﴾ کە دۆستایەتی بکەن ﴿مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ لەگەڵ ئەوانەی دژایەتی خوا و پێغەمبەری خوا دەکەن (واتە: نابێت باوەڕداران دۆستایەتی و پشتیوانی بێ باوەڕان بن) ﴿وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ﴾ هەرچەندە ئەو دوژمنانەش باوکیان بن ﴿أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ﴾ یان کوڕ و برا و خزمیان بن ﴿أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ﴾ ئەوانە خوا باوەڕی لە دڵیاندا چەسپاندووە ﴿وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ﴾ بەهێزی کردوون و سەری خستوون بە قورئان و ئیمان لەلایەن خۆیەوە ﴿وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە دەیانخاتە بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگەی ئاوی زۆر دەڕوات بەژێر درەختەکانیاندا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ بە هەمیشەیی تیایدا دەمێننەوە ﴿رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ﴾ خوا لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا عَنْهُ﴾ ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون ﴿أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ﴾ ئەوانە کۆمەڵ ودەستەی خودان ﴿أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ئاگاداربن کە تەنها کۆمەڵ ودەستەی خودا ڕزگار و سەرفرازن ﴿٢٢﴾

سورەتی ﴿الْحَشْرِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەویدایە تەسبیحاتی خوا دەکات ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە تەنها ئەو زاڵی بالادەستی کاردروستە ﴿١﴾ ﴿هُوَ الَّذِي﴾ خوا زاتێکە ﴿أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ بێ باوەڕانی خاوەن کتێبی دەرکرد ﴿مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ لە ماڵ و شوێنی خۆیان ﴿لِأَوَّلِ الْحَشْرِ﴾ بۆ یەکەم کۆبوونەوە ﴿مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا﴾ بە تەمانەبوو (ئەی موسوڵمانینە) کە (لە قەڵاکانیان) دەربچن ﴿وَظَنُّوا أَنَّهُمْ﴾ خۆشیان وایان دەزانی ﴿مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ﴾ کە قەڵاکانیان دەیانپارێزن لە (سزای) خوا ﴿فَأَتَاهُمُ اللَّهُ﴾ بۆیە (سزای) خواییان بۆ هات ﴿مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا﴾ لە شوێنێکەوە کە گومانیان بۆی نەدەچوو ﴿وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ وە خوا ترسێکی خستە ناو دڵیانەوە ﴿يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ﴾ کە خانووەکانی خۆیانیان وێران دەکرد ﴿بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ﴾ بە دەستی خۆیان و بەدەستی ئیمانداران ﴿فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ﴾ ئەمجا پەند وەرگرن ئەی خاوەن بیر و هۆشەکان ﴿٢﴾ ﴿وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ﴾ ئەگەر خوا دەربەدەری لەسەر بڕیار نەدابایە (لەسەر ئەو جولەکانە) ﴿لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا﴾ بێگومان لە دونیادا سزای دەدان ﴿وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ﴾ لە ڕۆژی دوا بیشدا بۆ ئەوان هەیە ﴿عَذَابُ النَّارِ﴾ سزای ئاگری دۆزەخ ﴿٣﴾

﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەم سزایە بەهۆی ئەوەوە بوو ﴿شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ دژایەتی خوا و پێغەمبەریان کرد
﴿وَمَن يُشَاقِّ اللَّهَ﴾ وە هەر کەسێك دژایەتی خوا بکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ ئەوە بەڕاستی خوا تۆڵە
سێنی بەهێزە ٤ ﴿مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ﴾ ئەوەی بڕتان لە دار خورما ﴿أَوْ تَرَكْتُمُوهَا﴾ یا بێ گەڕان
﴿قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا﴾ بە وەستاوی لەسەر بنەکانیان بمێنەوە ﴿فَبِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ئەوە بە فەرمانی خوا بووە
﴿وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە بۆ سەر شۆڕ کردنی لەسنوور دەرچووان بوو (مەبەست پێی جولەکەکانە)
٥ ﴿وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ﴾ ئەو (دەستکەوتانە) کەخوا سەندیەوە (بێ جەنگ کردن) ﴿عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ﴾
بۆ پێغەمبەرەکەی لە ماڵی (بەنی نەضیر) ﴿فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ﴾ ئێوە بۆ بەدەست هێنانی
(ئەو ماڵ و سامانەی جولەکە) هیچ ئەسپ و حوشترێکتان تاونەداوە و (بەجەنگ بوون) ﴿وَلَٰكِنَّ
اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ﴾ بەڵکو خوا پێغەمبەرانی زاڵ دەکات ﴿عَلَىٰ مَن يَشَاءُ﴾ بەسەر هەر کەسێك کەبیەوێت
﴿وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەڵاتە ٦ ﴿مَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ﴾ ئەوەی خوا
دەستی پێغەمبەری خست (بەبێ جەنگ) ﴿مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ﴾ لە (سەروەت و سامانی) گوندنشینەکانی
جولەکە ﴿فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ﴾ ئەوە بۆ خوا و بۆ پێغەمبەرە ﷺ (واتە لە بەرژەوەندی گشتی موسڵماناندا خەرج
دەکرێت) ﴿وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ﴾ وە بۆ خزمانی (پێغەمبەر ﷺ) و هەتیوان ﴿وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ﴾
وە بۆ هەژاران و ڕێبوارانی کەم دەست ﴿كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنكُمْ﴾ تا (ئەو ماڵ و سامانە)
تەنها لەناو دەوڵەمەندەکانتاندا دەست بە دەستی پێ نەکرێت و بەس ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ﴾
وە ئەوەی پێغەمبەر ﷺ پێی دان وەریبگرن ﴿وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا﴾ وە ئەوەی پێتانی قەدەغە کرد وازی
لێ بهێنن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لە خوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ بێگومان خوای گەورە سزای سەختە ٧
﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ﴾ (ئەو دەستکەوتەی لە بەنی نەضیر گیرا) بۆ هەژارانی کۆچکەرە ﴿الَّذِينَ أُخْرِجُوا﴾
ئەوانەی کە دەرکران ﴿مِن دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ﴾ لە ماڵ و سامانیان ﴿يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا﴾
فەزڵ و بەهرەی خوا و ڕەزامەندی ئەویان دەوێت ﴿وَيَنصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە یارمەتی (ئایینی) خوا
و پێغەمبەری خوا دەدەن ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ هەر ئەوانن ڕاستگۆیان ٨ ﴿وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِن
قَبْلِهِمْ﴾ ئەوانە (یاریدەدەرەکان) کە لە ماڵ و شوێنی خۆیان بوون (لە شاری مەدینە) و باوەڕیان هێنا
پێش (کۆچکردنی برا موهاجرەکانیان) ﴿يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ﴾ ئەوەی کۆچ بکات بۆ لایان خۆشیان
دەوێ ﴿وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا﴾ وە هەست ناکەن لە دڵ و دەروونی خۆیاندا هیچ جۆرە
حەسوودی و بەخیلییەك لەبەر ئەوەی بەشی کۆچکەران درا و (بەشی ئەوان نەدرا لەو ماڵ و سامانەی
کە گیرا لە جولەکەکان) ﴿وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ وە مەرڵی ئەوان ئەمەن بەسەر مەرڵی خۆیاندا
﴿وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾ ئەگەر چی خۆشیان زۆر پێویستیان پێی بێت ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ﴾ وە ئەو
کەسەی خۆی لە ڕژدی و بەخیلی دەروونی پارێزرێت ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (بەڕاستی) هەر
ئەوانن سەرفەراز و سەرکەوتوو ٩

﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ﴾ ئەو (باوەڕدارانەش) لەپاش ئەمانەوە هاتوون ئەڵێن ﴿رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا﴾ ئەی
پەروەردگارمان لێمان خۆشبە ﴿وَلِإِخْوَانِنَا﴾ وە لەو برایانەشمان (خۆش بە) ﴿الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ﴾
کە پێشمان کەوتوون لەئیمان هێناندا ﴿وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ وە هیچ ڕق و کینەیەک
مەخەرە دڵمانەوە دەربارەی باوەڕداران ﴿رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ﴾ ئەی پەروەردگارمان بەڕاستی
هەرتۆی دڵسۆزی میهرەبانی ١٠ ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ ئایا سەرنجت نەداوە ﴿إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا﴾ ئەوانەی کە
دووڕوو بوون ﴿يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ﴾ ئەڵێن بەو برادەرانەیان ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ کە بێ باوەڕ
بوون لە (جولەکە) خاوەن کتێبەکان ﴿لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ﴾ ئەگەر دەربکرێن (لەماڵ و خاک و ناوتان)
﴿لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ﴾ ئێمەش لەگەڵتاندا دەردەچین ﴿وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا﴾ وەهەرگیز گوێڕ بەڵی کەس
ناکەین لەدژی ئێوە ﴿وَإِنْ قُوتِلْتُمْ﴾ وە ئەگەر جەنگتان لەگەڵ دا بکرێ ﴿لَنَنْصُرَنَّكُمْ﴾ بێگومان ئێمە
یارمەتی ئێوە ئەدەین ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ﴾ بێگومان خوا شایەتی ئەدات کەئەوان درۆزنن ١١ ﴿لَئِنْ
أُخْرِجُوا﴾ ئەگەر دەر بکرێن ﴿لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ﴾ ئەوان لەگەڵیاندا دەرناچن ﴿وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ﴾
وە ئەگەر جەنگیان لە دژ کرا یارمەتیان نادەن ﴿وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ﴾ وە ئەگەر یارمەتیشیان بدەن
﴿لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ﴾ بێگومان (ئەشکێن و) پشت هەڵئەکەن ﴿ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ﴾ پاشان سەرناخرێن ١٢
﴿لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ﴾ بەڕاستی (ئەی باوەڕداران) ئێوە ترستان زیاترە لەدڵی ئەواندا
لەخوا ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ﴾ ئەوەش لەبەرئەوەیە کە بێگومان ئەوانە ﴿قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾ کەسێکی تێ ناگەن
١٣ ﴿لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا﴾ (جولەکە) جەنگتان لەگەڵ ناکەن هەموو پێکەوە ﴿إِلَّا فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ﴾
مەگەر لەچەند گوندێکی قایمی قەڵاییدا نەبێت ﴿أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ﴾ یان لەپشتی دیوارەوە
﴿بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ﴾ دژایەتی نێوانیان زۆر سەختە ﴿تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا﴾ تۆ وا ئەزانی کەئەوان کۆو پێکەوەن
﴿وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى﴾ لەکاتێکدا دڵیان جیا ولەیەک دوورە ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ﴾ ئەوە بەهۆی ئەوەوەیە
کە ئەوان گەلێکی نەفامن ١٤ ﴿كَمَثَلِ الَّذِينَ﴾ نموونەی (ئەم جولەکانە) وەک نموونەی ئەوانەن
﴿مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا﴾ کە لە پێش ئەماندا بوون بە ماوەیەکی کەم (مەبەست پێی موشریکەکانی قوڕەیش
وجولەکەکانی بەنو قەینوقاعە) ﴿ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ سەرئەنجامی کاری خۆیان چەشت ﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ﴾ وەبۆ ئەوان هەیە سزای سەخت ١٥ ﴿كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ﴾ (نموونەی ئەم ناپاکانە) وەک شەیتان وایە
﴿إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ﴾ کە بەمرۆڤی وت بێ بڕوابە ﴿فَلَمَّا كَفَرَ﴾ جا کە بێ بڕوا بوو (شەیتان)
وتی ﴿إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ﴾ بەڕاستی من بەریم لە تۆ ﴿إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ﴾ بێگومان من لە خوای
پەروەردگاری جیهانیان ئەترسم ١٦

﴿فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا﴾ جا سەرئەنجامی هەردووکیان ئەوەیە ﴿أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا﴾ کە بێگومان
هەردوولا لە دۆزەخدا، ئەبن بەهەمیشەیی ﴿وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ﴾ وە ئەمەیە سزای ستەمکاران ﴿١٧﴾
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە لەخوا بترسن ﴿وَلْتَنظُرْ نَفْسٌ﴾ وە هەموو
کەسێك ئەسەرێ بدات ﴿مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ﴾ (بزانێ) چی پێش خۆی ناردووە بۆ پاشەڕۆژی (لە کاروکردەوەی
چاکە) ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە لەخوا بترسن ﴿إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی خوا شارەزایە بەوەی
کە دەیکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ﴾ وەك ئەوانە مەبن کە خوایان لەبیرخۆیان بردەوە ﴿فَأَنسَاهُمْ
أَنفُسَهُمْ﴾ جا خواش ئەوانی لەبیر خۆیان بردوەتەوە ﴿أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ هەر ئەوانن دەرچووان لە
فەرمانی خوا ﴿١٩﴾ ﴿لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ﴾ دۆزەخیان و بەهەشتیان وەك یەك یەکسان
نین ﴿أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ بەهەشتیان رزگاروسەرکەوتوون ﴿٢٠﴾ ﴿لَوْ أَنزَلْنَا هَٰذَا الْقُرْآنَ﴾ ئەگەر ئەم
قورئانەمان دابەزاندایە ﴿عَلَىٰ جَبَلٍ﴾ بۆ سەر کێوێك ﴿لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا﴾ (وە تێگەشتایە لەوەی کە
تێیدا هاتووە) دەتبینی بەملکەچی ولەت لەت بووی ﴿مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾ لەترسی خوا ﴿وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ﴾ ئەم
جۆرە نموونانە ﴿نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ﴾ دەیان هێنینەوە بۆ خەلکی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ﴿٢١﴾
﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي﴾ خوا هەر ئەو زاتەیە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە بێجگە ئەو
﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ زانای هەموو نهێنی و ئاشکراکانە ﴿هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ﴾ هەر ئەوە بەخشندەی
میهرەبانە ﴿٢٢﴾ ﴿هُوَ اللَّهُ الَّذِي﴾ ئەوە ئەو خوایەیە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ کە بێجگە لەو پەرستراوێکی
ڕاست نییە ﴿الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ﴾ پاشا و پاك و بێگەرد ﴿السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ﴾ وئاشتی دەر و، دڵنیا کەرەو
﴿الْمُهَيْمِنُ﴾ چاودێر و پارێزگار ﴿الْعَزِيزُ﴾ زاڵ وبالادەست و ﴿الْجَبَّارُ﴾ خاوەن شکۆ
﴿الْمُتَكَبِّرُ﴾ وشایستەی هەموو گەورەیی یەکە ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ﴾ پاکی و بێگەردی بۆ خوایە
﴿عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ لەو هاوبەشانەی کە بۆی دائەنێن ﴿٢٣﴾ ﴿هُوَ اللَّهُ﴾ هەر ئەوە خواو ﴿الْخَالِقُ﴾ بەدیهێنەر
و ﴿الْبَارِئُ﴾ دەهێنەرو ﴿الْمُصَوِّرُ﴾ وێنەکێشە ﴿لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ﴾ هەر بۆ ئەوە هەموو ناوێکی هەرە
جوان وپاك ﴿يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و ڕووی دایە ستایشی ئەو دەکەن
﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە هەر ئەوە زاڵ و بالادەستی کاربەجێیە ﴿٢٤﴾

سورة ﴿الْمُمْتَحَنَةُ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ﴾ دوژمنانی
من و خۆتان مەکەن بەدۆستی خۆتان ﴿تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ﴾ دۆستایەتی خۆتانیان بۆ دەبەن
﴿وَقَدْ كَفَرُوا﴾ لەکاتێکدا دڵنیاشن ئەوان بێ باوەڕن ﴿بِمَا جَاءَكُم مِّنَ الْحَقِّ﴾ بەو ئاینە ڕاستەی کە بۆتان هاتووە
﴿يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ﴾ پێغەمبەر ﷺ و ئێوەش دەردەکەن ﴿أَن تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ﴾ (لەبەرئەوەی) کە
باوەڕتان هەیە بەخوای پەروەردگارتان ﴿إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ﴾ جا ئەگەر دەرچوون لەووڵاتی خۆتان
﴿جِهَادًا فِي سَبِيلِي﴾ بۆ تێکۆشان و جەنگ کردن لە ڕێی مندا ﴿وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي﴾ وە بۆ بەدەستهێنانی
خۆشنوودی من (دۆستایەتی ئەوان مەکەن) ﴿تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ﴾ بەڕازو نهێنی (باوەڕداریان) پێ دەڵێن
بە دۆستایەتی ﴿وَأَنَا أَعْلَمُ﴾ لە کاتێکدا من ئەزانم ﴿بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنتُمْ﴾ بەوەی شاردتانەوەو بەڕوونی
ئاشکراتان کرد ﴿وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ﴾ وە هەر کەسێک لە ئێوە دۆستایەتیان بکات ﴿فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ﴾
ئەوە بێگومان ڕێی ڕاستی ون کردووە (١) ﴿إِن يَثْقَفُوكُمْ﴾ ئەگەر تووشتان بێن ﴿يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً﴾ ئەبن
بەدوژمنی ئێوە ﴿وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ﴾ وە درێژ ئەکەن بۆتان ﴿أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِالسُّوءِ﴾ دەستیان و زمانیان
بەخراپی ﴿وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ﴾ ئاواتە خوازن کە ئێوە بێ باوەڕ بوونایە (٢) ﴿لَن تَنفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ﴾
نەخزمانتان و نەمناڵانتان سوودتان پێ ناگەیەنن ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ﴾ لەڕۆژی دواییدا (خوا
ئێوە و خزمەکانتان) لە یەک جیادەکاتەوە ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەوەی کەدەیکەن (٣)
﴿قَدْ كَانَتْ لَكُمْ﴾ بەڕاستی بۆ ئێوە هەیە ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەرمەشقێکی جوان و چاک ﴿فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ﴾
لە ئیبراهیم و ئەوانەی لەگەڵیدا بوون ﴿إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ﴾ کە بە گەلەکەی خۆیانیان ووت ﴿إِنَّا بُرَآءُ مِنكُمْ﴾
بەڕاستی ئێمە بێزار و بەرین لە ئێوە ﴿وَمِمَّا تَعْبُدُونَ﴾ وە لەو شتانەش کەدەیپەرستن ﴿مِن دُونِ اللَّهِ﴾
لەجیاتی خوا ﴿كَفَرْنَا بِكُمْ﴾ ئێمە باوەڕمان نی یە بە(ئاینی) ئێوە ﴿وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ﴾ وە پەیدابوو لەنێوان
ئێمەو ئێوەدا ﴿الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا﴾ دوژمنایەتی و کینە بۆ هەمیشەیی ﴿حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ﴾ تا کاتێک
کەبڕوا بەخوای تاک و تەنیا دەهێنن ﴿إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ﴾ جگە لەو قسەیەی ئیبراهیم کە بەباوکی
ووت ﴿لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ﴾ بێگومان داوای لێخۆشبوونت بۆ ئەکەم ﴿وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ﴾ وە من
هیچم بەدەست نی یە لەبەرانبەر خوادا بۆ تۆ ﴿رَّبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا﴾ ئەی پەروەردگارمان تەنها پشتمان
بەتۆ بەستووە ﴿وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا﴾ وە هەر بۆ لای تۆ گەڕاوینەتەوە ﴿وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ﴾ سەر ئەنجامیش هەر
بۆلای تۆیە (٤) ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا﴾ ئەی پەروەردگار نەمان کەیت ﴿فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە مایەی گومڕایی
ئەوانەی بێ باوەڕ بوون ﴿وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا﴾ وە لێمان خۆشبە ئەی پەروەردگارمان ﴿إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾
بەڕاستی هەر تۆیت زاڵی باڵادەستی کاربەجێ (٥)

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ﴾ سوێند بەخوا بێگومان بۆ ئێوە هەیە لە ئیبراهیم و بڕوادارەکانیدا ﴿أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ سەر
مەشقێکی جوان ﴿لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ﴾ بۆ کەسێك کە ئومێد و هیوای بێ بە خوا و بەڕۆژی دوای
﴿وَمَنْ يَتَوَلَّ﴾ وەهەر کەسێك پشت هەڵکات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ﴾ ئەوە بەڕاستی هەر خوایە بێ نیاز و دەوڵەمەند و
﴿الْحَمِيدُ﴾ شایستەی ستایش ﴿٦﴾ ﴿عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً﴾ دڵنیا بن خوای گەورە
دۆستایەتی و خۆشەویستی دروست دەکات لەنێوان ئێوە و ئەوانەی دوژمنایەتییان لەگەڵ کردوون (بەئیمان
هێنانی زۆربەیان) ﴿وَاللَّهُ قَدِيرٌ﴾ وە خوا بەتوانایە ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ وەخوا لێخۆشبووی میهرەبانە ﴿٧﴾
﴿لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ خوا ڕێتان لێ ناگرێت ﴿عَنِ الَّذِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی ﴿لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ﴾ کە جەنگیان لەگەڵ نەکردوون
﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر ئەم دینە ﴿وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ﴾ وە دەریان نەکردوون ﴿مِنْ دِيَارِكُمْ﴾ لەجێگە و شوێن و خاك و
وڵاتی خۆتان ﴿أَنْ تَبَرُّوهُمْ﴾ کەچاکەیان لەگەڵ بکەن ﴿وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ﴾ وە دادگەریی لەگەڵ بکەن ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُقْسِطِينَ﴾ بەڕاستی خوا ئەوانەی خۆش ئەوێ کەدادگەرن ﴿٨﴾ ﴿إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ﴾ بێگومان خوا ڕێگریتان لێ
دەکات تەنها ﴿عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ﴾ لەوانەی کە جەنگیان لەگەڵ کردوون ﴿فِي الدِّينِ﴾ لەسەر دین (وبڕواکەتان)
﴿وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ﴾ وەدەریان کردوون لە جێگا و شوێن وخاك و وڵاتی خۆتان ﴿وَظَاهَرُوا عَلَى إِخْرَاجِكُمْ﴾
وەپشتیوانییان داوە لەسەر دەرکردنتان ﴿أَنْ تَوَلَّوْهُمْ﴾ (ڕێگریتان دەکات) لەوەی کەدۆستایەتیی لەگەڵ
بکەن وبەدۆستیان دابنێن ﴿وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ﴾ وە هەر کەسێك دۆستایەتیان بکات ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ئا ئەوانە
خۆیان ستەمکارن ﴿٩﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ﴾ ئەگەر ئافرەتانی
ئیماندار هاتن بۆلاتان ﴿مُهَاجِرَاتٍ﴾ بە کۆچ کەری ﴿فَامْتَحِنُوهُنَّ﴾ تاقیان بکەنەوە ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ﴾ خوا
بەباوەڕی ئەوان زاناترە ﴿فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ﴾ ئەمجا ئەگەر زانیتان ئەو (ئافرەتانە) ﴿مُؤْمِنَاتٍ﴾ باوەڕدارن
﴿فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ﴾ ئەوە مەیانگێڕنەوە بۆلای (مێردە) بێ بڕواکانیان ﴿لَا هُنَّ حِلٌّ لَهُمْ﴾ نە ئەو ئافرەتانە
حەڵاڵن بۆ ئەو مێردە بێ باوەڕانە ﴿وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ﴾ وە نە ئەو مێردانەش بۆ ئەو ئافرەتانە حەڵاڵن ﴿وَآتُوهُمْ
مَا أَنْفَقُوا﴾ وە ئەوەی (مێردەکانیان) خەرجیان کردووە، بیاندەنەوە ﴿وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ﴾ هیچ گوناهێکتان
لەسەر نییە ﴿أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ﴾ کە ئەم ئافرەتانە مارە بکەن ﴿إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەگەر مارەییەکانیان بدەنێ
﴿وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ﴾ ژنە کافرە (بت پەرستەکان) لای خۆتان ڕامەگرن (ئەوانەی کە لە مەککە بەبێ
سەرپەرشتی ماونەتەوە) ﴿وَاسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ﴾ ئێوە داوای ئەوە بکەنەوە کەخەرجتان کردووە (بۆ ژنە کافرەکانتان
کە ئێستە چوونەتە لای کافران) ﴿وَلْيَسْأَلُوا مَا أَنْفَقُوا﴾ ئەوانیش با داوای ئەوە بکەن کە خەرجیان کردووە
(بۆ ژنە موسوڵمان بووەکانیان کە هاتوونەتە لای ئێوە) ﴿ذَٰلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ﴾ ئەمە فەرمانی خوایە ﴿يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ﴾
بڕیار ئەدا لەنێوانتاندا ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ وە خوا زانای کاربەجێیە ﴿١٠﴾ ﴿وَإِنْ فَاتَكُمْ﴾ ئەگەر لە دەستتان چوو
﴿شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ﴾ یەکێك لە خێزانەکانتان (بەچوونیان) ﴿إِلَى الْكُفَّارِ﴾ بۆ لای بێ باوەڕان ﴿فَعَاقَبْتُمْ﴾ ئێوەش
تۆڵەتان لێ سەندن (و غەنیمەتتان گرت) ﴿فَآتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ﴾ ئەمجا (لەو غەنیمەتە) بدەن بەوانەی کە
ژنەکانیان ڕۆشتووە ﴿مِثْلَ مَا أَنْفَقُوا﴾ بە ئەندازەی ئەوەی کە خەرجیان کردووە ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ وە بترسن لەو
خوایەی ﴿الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ﴾ کە ئێوە بڕواتان پێی هێناوە ﴿١١﴾

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پەیغەمبەر ﷺ ﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ﴾ هەر کاتێک ئافرەتانی ئیماندار هاتن بۆلات ﴿يُبَايِعْنَكَ﴾ کە پەیمانت لەگەڵ ببەستن ﴿عَلَىٰ أَن لَّا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا﴾ لەسەر ئەوەی هیچ شتێک نەکەن بەهاوبەشی خوا ﴿وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ﴾ وە دزی و داوێن پیسی نەکەن و ﴿وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ﴾ وە منداڵانی خۆیان نەکوژن ﴿وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ﴾ هیچ جۆرە بوهتانێک هەڵنەبەستن ﴿بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ﴾ لەنێوان دەست و پێ یاندا ﴿وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ﴾ وە بێ فەرمانیت نەکەن لە هیچ کارێکی چاکەدا ﴿فَبَايِعْهُنَّ﴾ تۆش پەیمانیان لەگەڵ ببەستە ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهَ﴾ وە لەخوا داوای لێ خۆشبوونیان بۆبکە ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی خوا لێ خۆشبووی میهرەبانە ⑫ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ﴾ کەسانێک کەخوا غەزەبی لێ گرتوون مەیانکەن بە دۆست وپشتیوانی خۆتان ﴿قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ﴾ بەڕاستی ئەوان بێ هیوا بوون لە (پاداشتی) ڕۆژی دوایی ﴿كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ﴾ هەر چۆن بێ بڕوایان بێ هیوان ﴿مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ﴾ لە مردووی ناو گۆڕستان (کە زیندوو ببنەوە) ⑬

سورەتی ﴿الصَّفِّ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ تەسبیحاتی خوا دەکات هەرچی لە ئاسمانەکان و لە زەوی دایە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ وە ئەو زاتی باڵادەستی کاربەجێ یە ① ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە بڕواتان هێناوە ﴿لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ بۆچی ئەوەی دەیڵێن ئەنجامی نادەن ② ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِندَ اللَّهِ﴾ زۆر مایەی ڕق و تووڕەیی یە لای خوا ﴿أَن تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ کە قسەیەک بڵێن کردەوەی پێ نەکەن ③ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ﴾ بەڕاستی خوا کەسانێکی خۆش دەوێ ﴿يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا﴾ کە بەیەک ڕیز دەجەنگن لەڕێی خوادا ﴿كَأَنَّهُم بُنْيَانٌ مَّرْصُوصٌ﴾ وەک کۆشکێکی قایمی چەسپێوری دامەزراو ④ ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێک کە مووسا بەگەلەکەی ووت ﴿يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي﴾ ئەی گەلەکەم بۆچی ئازارم دەدەن ﴿وَقَد تَّعْلَمُونَ﴾ لە کاتێکدا بەدڵنیاییەوە دەزانن ﴿أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ﴾ کە من نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿فَلَمَّا زَاغُوا﴾ جا کاتێک لایان دا لەهەق ﴿أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ﴾ خواش دڵی وەرگێڕان ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی گەلی لەڕێ دەرچوو ناکات ⑤

﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ (بیربکەرەوە) کاتێک کە عیسای کوڕی مەریەم ووتی ﴿يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەی نەوەی ئیسرائیل
(نەوەکانی یەعقوب) بێگومان من ﴿إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ﴾ نێردراوی خوام بۆلای ئێوە ﴿مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ﴾
ئەو تەوراتەی کە لە پێش مندا هاتووە بەڕاستی دادەنێم ﴿وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ﴾ وە مژدەتان پێ دەدەم بە پێغەمبەرێک
﴿يَأْتِي مِنْ بَعْدِي﴾ کە لەدوای من دێ و ﴿اسْمُهُ أَحْمَدُ﴾ ناوی ئەحمەدە ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ﴾ ئەمجا کاتێک کە ئەو (پێغەمبەرە)
یان بۆ هات ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ بە چەند نیشانەی ڕوون و ئاشکراوە ووتیان ﴿قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ﴾ ئەمە جادوویەکی
ئاشکرایە (٦) ﴿وَمَنْ أَظْلَمُ﴾ جا کێ لەو کەسە ستەمکارترە ﴿مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ﴾ کە درۆ هەڵبەستێت بەدەم خواوە
﴿وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ﴾ لە کاتێکدا کە بۆ ئیسلام بانگ دەکرێ ﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ وە خوا ڕێنموویی
گەلی ستەمکار ناکات (٧) ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ﴾ دەیانەوێ ڕووناکی دینی خوا بکوژێننەوە ﴿بِأَفْوَاهِهِمْ﴾
بە(فووی) دەمیان ﴿وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ﴾ وە خوا ڕووناکی خۆی تەواو دەکات ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ با بێ باوەڕانیش
پێیان ناخۆش بێ (٨) ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە پێغەمبەری خۆی ناردووە ﴿بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ بە ڕێنموویی و ئاینێکی ڕاست و دروستەوە، هەتا بەسەر هەموو ئاینێکدا سەری بخات
﴿وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾ هەرچەندە هاوبەش پەیداکەرانیش پێیان ناخۆش بێ (٩) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەو
کەسانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ﴾ ئایا بازرگانیەکتان نیشان بدەم ﴿تُنْجِيكُمْ﴾ کە ڕزگارتان
بکات ﴿مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ لە سزایەکی پڕ لە ئازار (١٠) ﴿تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ (بازرگانیەکەش ئەمەیە) باوەڕ بهێنن
بە خوا و پێغەمبەرەکەی ﴿وَتُجَاهِدُونَ﴾ وە تێکۆشن ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لە ڕێی خوادا ﴿بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ﴾ بە سامان
و گیانی خۆتان ﴿ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ئەمەتان باشترە بۆ خۆتان ﴿إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ ئەگەر ئێوە بزانن (١١) ﴿يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾
(ئەوسا خوا) لە گوناهەکانتان خۆش دەبێ ﴿وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە (لە ڕۆژی دواییدا) دەتان خاتە باخاتێکەوە
﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگەی ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً﴾ (وە دەتانخاتە) خانوو کۆشکی
زۆر پاک و خۆشەوە ﴿فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ لە بەهەشتانی جێگای مانەوەی هەمیشەییدا ﴿ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەمەیە
سەرکەوتنی گەورە (١٢) ﴿وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا﴾ وە شتێکی تر کە حەزی پێ دەکەن ﴿نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ﴾ کە یارمەتی دانە لە
خواوە ﴿وَفَتْحٌ قَرِيبٌ﴾ وە ڕزگارکردنێکی نزیک (وئازادکردنی شاری مەککە یە) ﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وە (بەمە) مژدە
بدە بە ئیمانداران (١٣) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ﴾ ببن بە یارمەتی
دەرانی (ئاینی) خوا ﴿كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ﴾ هەروەک عیسای کوڕی مەریەم ووتی ﴿لِلْحَوَارِيِّينَ﴾ بە هاوڕێ
تایبەتیەکانی خۆی ﴿مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ﴾ کێ یارمەتی دەری منە بۆ لای خوا؟ ﴿قَالَ الْحَوَارِيُّونَ﴾ هاوڕێکانی ووتیان
﴿نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ﴾ ئێمە یارمەتی دەرانی (دینی) خواین ﴿فَآمَنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾ ئەمجا دەستەیەک لە نەوەی
ئیسرائیل باوەڕیان هێنا ﴿وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ﴾ وە دەستەیەکیشیان بێ باوەڕ بوون ﴿فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئێمەش پشتیوانی
ئەوانەمان کرد کە باوەڕیان هێنا ﴿عَلَى عَدُوِّهِمْ﴾ لە بەرانبەر دوژمنەکانیاندا ﴿فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ﴾ بوونە سەرکەوتوو و
زاڵ بوون بەسەریاندا (١٤)

سورەتی ﴿ الجُمُعَة ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ يُسَبِّحُ لِلَّهِ ﴾ تەسبیحاتی خوا دەكات ﴿ مَا فِي السَّمَاوَاتِ ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەكان ﴿ وَمَا فِي الْأَرْضِ ﴾ وە ئەوەی
لە زەوی دایە ﴿ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ ﴾ (ئەو خوایەی) كە پاشایەكی پاك و بێگەردی ﴿ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴾ زاڵی
باڵادەستەی كار بەحیكمەتە ١ ﴿ هُوَ الَّذِي ﴾ خوا ئەو زاتەیە ﴿ بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ ﴾ كە ناردوویەتی لە ناو
نەخوێندەواراندا (عەرەبەكاندا) ﴿ رَسُولًا مِنْهُمْ ﴾ پێغەمبەرێك لە خۆیان ﴿ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ ﴾ دەخوێنێتەوە
بەسەریاندا نیشانەكانی خوا ﴿ وَيُزَكِّيهِمْ ﴾ پاكیان دەكاتە ﴿ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ ﴾ وە قورئان
وە فەرموودەی (پڕ سوود)یان فێردەكات ﴿ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ ﴾ هەرچەندە ئەوان لەپێشدا ﴿ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴾
لە گومڕاییەكی ئاشكرادا بوون ٢ ﴿ وَآخَرِينَ مِنْهُمْ ﴾ وە (ڕەوانەشی كردووە بۆ) گەلانی تری جگە لەوان
﴿ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ ﴾ كە هێشتا پێیان نەگەیشتوون (و موسوڵمان نەبوون) ﴿ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ وە خوا
زاڵی باڵادەستەی كار دروستە ٣ ﴿ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ ﴾ ئەوە بەهرەیەكی خواییە ﴿ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ ﴾
دەیدا بە هەر كەسێك كە (خۆی) بیەوێ ﴿ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴾ وە خوا خاوەنی فەزڵ و بەهرە
و بەخششی گەورەیە ٤ ﴿ مَثَلُ الَّذِينَ ﴾ نموونەی بەسەرهاتی ئەوانەی ﴿ حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ ﴾ كە تەوراتیان
درا بەسەردا ﴿ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا ﴾ لە پاشان هەڵیان نەگرت (ڕەفتاریان پێ نەكرد) ﴿ كَمَثَلِ الْحِمَارِ ﴾
وەك گوێ درێژێكە ﴿ يَحْمِلُ أَسْفَارًا ﴾ كە كتێبگەلێكی زۆری هەڵگرتبێ (سوودی لێ نابینێ)
﴿ بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ ﴾ ئای چەند خراپە نموونەی ئەو گەلەی ﴿ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ﴾ كە نیشانەكانی
خوایان بە درۆ زانی ﴿ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴾ وە خوا ڕێ نموونی گەلی ستەمكار ناكات
٥ ﴿ قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی ئەوانەی كە لەسەر دینی جوولەكەن
﴿ إِنْ زَعَمْتُمْ ﴾ ئەگەر پێتان وایە ﴿ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ ﴾ كە بەڕاستی ئێوە دۆستی خوان ﴿ مِنْ دُونِ النَّاسِ ﴾
بێجگە لە خەڵكی تر ﴿ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ ﴾ كەواتە ئێوە داوای مردن بكەن ﴿ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ ئەگەر ئێوە
ڕاست دەكەن ٦ ﴿ وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا ﴾ وە ئەوانە هەرگیز داوای مردن ناكەن ﴿ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ ﴾ لەبەر
ئەو (گوناهانەی) كە بەدەستی خۆیان پێشیان خستووە ﴿ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴾ وە خوا ئاگادارە
بە ستەمكاران ٧ ﴿ قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي ﴾ بڵێ بەڕاستی ئەو مردنەی كە ﴿ تَفِرُّونَ مِنْهُ ﴾ لێی ڕادەكەن
﴿ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ﴾ بێگومان پێتان دەگات و تووشتان دەبێ ﴿ ثُمَّ تُرَدُّونَ ﴾ لەپاشان دەگەڕێنرێنەوە
﴿ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ﴾ بۆ لای خوای زانا بەئاشكرا و نهێنییەكان ﴿ فَيُنَبِّئُكُمْ ﴾ ئەمجا هەواڵتان پێ
دەدات ﴿ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ بەوەی كە دەتانكرد ٨

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کەباوەڕتان هێناوە ﴿إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ﴾ کاتێك کە بانگدرا بۆ نوێژ
﴿مِن يَوْمِ الْجُمُعَةِ﴾ لە ڕۆژی هەینی دا ﴿فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ بەپەلە بڕۆن بۆ یادی خوا (و نوێژی هەینی)
و ﴿وَذَرُوا الْبَيْعَ﴾ واز لەکڕین و فرۆشتن بهێنن ﴿ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ئاەوە بۆ ئێوە چاکترە ﴿إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ﴾
ئەگەر بزانن و تێ بگەن ⑨ ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ﴾ جا کاتێك کە نوێژی هەینی تەواو بوو ﴿فَانتَشِرُوا
فِي الْأَرْضِ﴾ ئیتر بڵاو ببنەوە بەسەر زەویی دا ﴿وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ﴾ وە داوای ڕزق و ڕۆزیی خوا بکەن
﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا﴾ وە زۆر یادی خوا بکەن ﴿لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ بۆ ئەوەی ڕزگار و سەرفەراز ببن ⑩
﴿وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا﴾ هەر کارێکی بازرگانی یان هەر کارێکی بێهودە ببینن ﴿انفَضُّوا إِلَيْهَا﴾ بڵاوەی لێ
ئەکەن بۆلای ئەو بازرگانی یە ﴿وَتَرَكُوكَ قَائِمًا﴾ وە تۆ بەجێ دێڵن بە ڕاوەستاوی (لەسەر مینبەرەکەت)
﴿قُلْ مَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ئەوەی لای خوایە چاکترە ﴿مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ﴾
لەشتی بێ هودە و بازرگانی ﴿وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ﴾ وەخوا باشترینی ڕۆزی دەرانە ⑪

سورەتی ﴿ المنافقون ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ﴾ کاتێك کە دووڕووان بێنە لات ﴿قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ﴾ دەڵێن شایەتی دەدەین
کە بەڕاستی تۆ پێغەمبەری خوایت ﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ﴾ وە دیارە خوایش دەزانێ کە تۆ ڕەوانەکراوی
ئەوی ﴿وَاللَّهُ يَشْهَدُ﴾ وەخوا شایەتی دەدات ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ﴾ کە بێگومان دووڕووان درۆزنن ①
﴿اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً﴾ سوێندە (درۆ)کانی خۆیان کرد بەقەڵغان (بۆ خۆیان) ﴿فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ﴾
ئەمجا ڕێگری (خەڵك)یان دەکرد لەڕێی خوا ﴿إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ بەڕاستی ئەوان کارێکی
خراپیان دەکرد ② ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا﴾ ئەوە(ی کەوتن) لەبەر ئەوە بوو کە بەڕاستی ئەوان باوەڕیان
هێناو ﴿ثُمَّ كَفَرُوا﴾ لەپاشان بێ باوەڕ بوون ﴿فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ﴾ ئەمجا مۆر درا بەسەر دڵیاندا ﴿فَهُمْ
لَا يَفْقَهُونَ﴾ ئیتر ئەوان هیچ تێ ناگەن ③ ﴿وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ﴾ هەر کاتێك دیبان ببینیت ﴿تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ﴾
لەش و لەلاەتیان سەرسامت دەکات ﴿وَإِن يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ﴾ وە ئەگەر قسە بکەن گوێ لە قسەکەیان
دەگریت ﴿كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ﴾ (دوو ڕووان) هەروەك داری هەڵپێردراو وان ﴿يَحْسَبُونَ﴾ و گومان
دەبەن ﴿كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ﴾ هەموو هاوار و قیڕەیەك بۆسەر ئەوانە ﴿هُمُ الْعَدُوُّ﴾ هەر ئەوانن دوژمن
﴿فَاحْذَرْهُمْ﴾ کەواتە خۆتیان لێ بپارێزە ﴿قَاتَلَهُمُ اللَّهُ﴾ خوا بەمکوژی (یان خوا لەعنەتیان بکات)
﴿أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ چۆن وەرئەگێڕرێن (لەحەق) ④

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ﴾ کاتێک پێیان بووترێت ﴿تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ﴾ وەرن بۆ لای پێغەمبەری خوا تا داوای لێخۆشبوونتان بۆ بکات ﴿لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ﴾ (سەرپێچی دەکەن) سەریان بادەدەن ﴿وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ﴾ وە دەیان بینیت ڕوو وەردەگێڕن ﴿وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ﴾ لە کاتێکدا ئەوان خۆیان بە گەورە
دەزانن ⑤ ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ﴾ بۆ ئەوان یەکسانە ﴿أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ﴾ داوای لێخۆشبوونیان بۆ بکەیت ﴿أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ﴾ یان داوای لێخۆشبوونیان بۆ نەکەیت ﴿لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ﴾ هەرگیز خوا لێیان
خۆش نابێ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾ بەڕاستی خوا ڕێنموونی گەلی لەڕێ لادەران ناکات ⑥
﴿هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ﴾ ئەوان ئەو کەسانەن کە دەڵێن ﴿لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ﴾ (هیچ) مەبەخشن بەو ئەوانەی کە لەگەڵ پێغەمبەردان ﴿حَتَّى يَنْفَضُّوا﴾ تا بڵاوەی لێ بکەن (و لەم دینە بەدەربچن) ﴿وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ لە کاتێکدا هەرچی گەنجینەکانی ئاسمانەکان و زەوییە هەمە هەمووی
هی خوایە ﴿وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ﴾ بەڵام دووڕووەکان نازانن ⑦ ﴿يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ﴾ (دووڕووەکان) دەڵێن سوێند بێ ئەگەر گەڕاینەوە بۆ مەدینە ﴿لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ﴾ بێگومان دەسەڵاتدار و بەڕێزەکان (مەبەست پێی خۆیان بوو) لات و بێ ڕێزەکان لە مەدینە دەردەکەن (مەبەست پێی بڕواداران بوو) ﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (خوای گەورەش بەرپەرچیان دەداتەوە و دەفەرموێت) ڕێز و گەورەیی تەنها بۆ خوا و بۆ پێغەمبەری خوا و باوەڕداران ە
﴿وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ بەڵام دووڕووەکان نازانن ⑧ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ﴾ ماڵ و منداڵەکانتان بێ ئاگاتان نەکەن لە یادی خوا ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ﴾ هەر کەسێک وا بکات ﴿فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ ئا ئەوانە خۆیان خەسارەتمەندن
⑨ ﴿وَأَنْفِقُوا مِنْ مَا رَزَقْنَاكُمْ﴾ ببەخشن لەوەی ڕزق و ڕۆزیمان داوون ﴿مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ﴾ پێش لەوەی مردن یەخەی یەکێکتان بگرێ ﴿فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي﴾ ئەوسا بڵێت خوایە خۆزگە مردنی منت دوابخستایە ﴿إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ﴾ بۆ ماوەیەکی نزیک ﴿فَأَصَّدَّقَ﴾ جا ماڵم ببەخشیایە ﴿وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ وە لە چاکەکاران بوومایە ⑩ ﴿وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا﴾ هەرگیز خوا هیچ کەسێک دوا ناخات (لە مردن) ﴿إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا﴾ کاتێک کۆتایی (مردنی) هات ﴿وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ﴾ وە خوا شارەزایە بەوەی کە دەیکەن ⑪

سورەتی ﴿التَّغَابُن﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يُسَبِّحُ لِلَّهِ﴾ تەسبیحاتی خوا ئەکات ﴿مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ ئەوەی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە ﴿لَهُ
الْمُلْكُ﴾ دەسەلاتی تەواو بۆ ئەوە ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ﴾ وە هەرچی ستایش هەیە هەمووی بۆ ئەوە ﴿وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ﴾ وە ئەوە بەسەر هەموو شتێکدا بەدەسەلاتە (١) ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ﴾ خوا ئەو زاتەیە کە ئێوەی دروست
کردووە ﴿فَمِنكُمْ كَافِرٌ﴾ ئەمجا هەندێکتان بێ باوەڕن ﴿وَمِنكُم مُّؤْمِنٌ﴾ هەندێکی تریشتان باوەڕدارن
﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ وە خوا بینایە بەهەر شتێک کە ئەنجامی دەدەن (٢) ﴿خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾
خوا ئاسمانەکان و زەوی دروست کردووە بەحەق و ڕاستی ﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ﴾ بەجوانترین
شێوەشدا وێنەی کێشاون ﴿وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ وە سەرئەنجامیش هەر بولای ئەوە (گەڕانەوە) (٣) ﴿يَعْلَمُ
مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ هەرچی لە ئاسمانەکان و زەوی دایە خوا دەیزانێ ﴿وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ﴾
وە شارەزایە بەوەی دەیشارنەوە، وە بەوەیشی ئاشکرای دەکەن ﴿وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ وە خوا
زانایە بەوەی لەناو دڵ و دەروندایە (٤) ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ﴾ ئایا پێتان نەگەیشتووە هەواڵی ئەوانەی
﴿الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَبْلُ﴾ کە بێ باوەڕ بوون لەمەو پێش ﴿فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ﴾ بۆیە چەشتیان تۆڵەی کاری خۆیان
﴿وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ وە بۆ ئەوان هەیە سزای سەخت (٥) ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ﴾ ئەو (سزایە) بێگومان بەهۆی
ئەوەوەبوو ﴿كَانَت تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ کە پێغەمبەرەکانیان بۆ هات بەبەڵگەی ئاشکراوە ﴿فَقَالُوا أَبَشَرٌ
يَهْدُونَنَا﴾ کە چی دەیان ووت چۆن ئەبێ ئادەمی یەک لە خۆمان ڕێ نموونیمان بکات ﴿فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوا﴾
ئەمجا بێ باوەڕ بوون و ڕوویان وەرگێڕا ﴿وَّاسْتَغْنَى اللَّهُ﴾ وە خواش بێ نیازیی نواند (لە باوەڕهێنانیان)
﴿وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ وە خوا دەوڵەمەندە و شایستەی ستایشە (٦) ﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بێ باوەڕان وایان دەزانی
﴿أَن لَّن يُبْعَثُوا﴾ کە (لە ڕۆژی دوایی دا) زیندوو ناکرێنەوە ﴿قُلْ بَلَىٰ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) پێیان
بڵێ بەڵێ ﴿وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ﴾ سوێند بە پەروەردگارم بێگومان زیندوو دەکرێنەوە ﴿ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ﴾
دڵنیابن پاشان هەواڵتان پێ دەدرێت بەوەی کە کردووتانە ﴿وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ﴾ وە ئەمە بۆ خوا (زۆر)
ئاسانە (٧) ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ کەواتە باوەڕ بهێنن بەخوا و پێغەمبەرەکەی و ﴿وَالنُّورِ الَّذِي أَنزَلْنَا﴾ بەو
ڕووناکی یەی دامان بەزاندووە (کە قورئانە) ﴿وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە دەیکەن
(٨) ﴿يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ﴾ (پاداشتتان دەداتەوە) لەڕۆژێکدا کە کۆتان دەکاتەوە بۆ ڕۆژی کۆکردنەوە
﴿ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژی زیانباری یە ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە هەرکەسێک باوەڕ بهێنێت بەخوا
﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە کردەوەی چاک بکات ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ خوا چاوپۆشی دەکات لە گوناهەکانی
ودەیانسڕێتەوە ﴿وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ وە دەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە جۆگە
ئاوی زۆر بەژێریاندا دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تێیدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی وەهەتاهەتایی
﴿ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾ ئەوەیە بردنەوە و سەرکەوتنی گەورە (٩)

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ ئەوانەی کە بێ باوەڕبوون و نیشانە و بەڵگەکانی ئێمەیان بە درۆزانی
﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئەوانە هاوەڵی ئاگرن ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ﴾ وە سەرئەنجامێکی زۆر خراپە ﴿١٠﴾ ﴿مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ﴾ هیچ نارەحەتی یەك تووشی
(خەڵك) نابێت ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ مەگەر بەفەرمانی خوا نەبێت ﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ هەر کەسێك باوەڕ
بهێنێت بەخوا ﴿يَهْدِ قَلْبَهُ﴾ خوا ڕێ نموونی دڵی دەکات ﴿وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ وە خوا بەهەموو
شت ئاگادارە ﴿١١﴾ ﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ گوێڕایەڵی خوا و گوێڕایەڵی پێغەمبەر بکەن ﴿فَإِن
تَوَلَّيْتُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر پشتتان تێ کرد ﴿فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا﴾ جا ئەوەی لەسەر پێغەمبەری ئێمەیە
﴿الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ تەنها گەیاندنی ڕوون و ئاشکرای (ئایینەکەیە) ﴿١٢﴾ ﴿اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ خوا
زاتێکە کە جگە لەو هیچ پەرستراوێکی ڕاست نی یە ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾ دەی
با باوەڕداران تەنها پشت بەخوا ببەستن ﴿١٣﴾ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی بڕواتان هێناوە
﴿إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ﴾ بەڕاستی هەندێك لە ژنان و منداڵەکانتان دوژمنی
ئێوەن (بەوەی دەیانەوێت ڕێگریتان بکەن لە ڕێگەی خودا و پەشیمانتان بکەنەوە لە ئاینەکەتان)
﴿فَاحْذَرُوهُمْ﴾ جا خۆتانیان لێ بپارێزن (وئاگاداریان بن، بەگوێیان مەکەن) ﴿وَإِن تَعْفُوا﴾ وە ئەگەر
(لێیان) ببوورن ﴿وَتَصْفَحُوا﴾ وە واز بهێنن (لێیان) ﴿وَتَغْفِرُوا﴾ وە (لێیان) خۆش بین ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ﴾ ئەوە بێگومان خوایش لێ خۆش بووی میهرەبانە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ﴾
بێگومان سەروەت وسامان ومال و منداڵتان هۆی تاقی کردنەوەتانن ﴿وَاللَّهُ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾
لە کاتێکدا خوا پاداشتی زۆر گەورەی لەلایە ﴿١٥﴾ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾ کەوا بوو لە خوا بترسن
وبەندایەتی ئەو بکەن ئەوەندەی کە دەتوانن ﴿وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا﴾ وە گوێڕایەڵ و ملکەچ بن ﴿وَأَنفِقُوا
خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ﴾ وە ماڵ ببەخشن کە بۆ خۆتان چاکترە ﴿وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ﴾ وە ئەوەی پارێزراو بێ
لە چرووکی نەفسی خۆی ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ هەر ئەوانن سەرکەوتوو ڕزگار ﴿١٦﴾ ﴿إِن تُقْرِضُوا
اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ ئەگەر قەرز بدەن بەخوا بە قەرزێکی چاك (واتە ببەخشن لە پێناو خوا) ﴿يُضَاعِفْهُ
لَكُمْ﴾ چەند بەرانبەری دەکاتەوە بۆتان ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ﴾ وە لێتان خۆش دەبێ ﴿وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ﴾
وە خوا سوپاسگوزاری لەسەرخۆ وبەئارامە ﴿١٧﴾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (ئەو زاتە پەروەردگارێکی)
زانا وئاگادارە بە شتە پەنهان و ئاشکراکان ﴿الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ زاڵی ناڵادەستی کاربەجێ یە ﴿١٨﴾

سوورەتی ﴿الطلاق﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ (تۆ و ئوممەتەکەت) ﴿إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ هەر کاتێک ویستتان ژنەکانتان
تەلاق بدەن ﴿فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ﴾ با تەلاقیان بدەن لەکاتی عیدەیاندا (ئەو کاتەی لەحەیز پاک بوونەتەوەو
لەگەڵیان دروست نەبوون) ﴿وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ﴾ وە عیدەی (ژنەکانتان) بەووردی بژمێرن ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ﴾
وەلەخوا بترسن کەپەروەردگارتانە ﴿لَا تُخْرِجُوهُنَّ﴾ ئەو ژنانە دەرمەکەن ﴿مِنْ بُيُوتِهِنَّ﴾ لەماڵەکانی
خۆیان (تاعیدەیان تەواو دەبێ) ﴿وَلَا يَخْرُجْنَ﴾ ئافرەتانیش با دەرنەچن (لەماڵەکانیان) ﴿إِلَّا
أَنْ يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ﴾ مەگەر کارێکی خراپی ئاشکرا بکەن ﴿وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ﴾ وە ئەوانە سنوورەکانی
خودان ﴿وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ﴾ هەر کەسێک لەسنوورەکانی خوا دەربچێت ﴿فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ﴾ ئەوە بێگومان
ستەمی لەخۆی کردووە ﴿لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ﴾ تۆ چووزانی لەوانەیە خوا پێشی بهێنێت ﴿بَعْدَ ذَٰلِكَ
أَمْرًا﴾ دوای ئەوە کار و بارودۆخێکی تر (و ژن و پیاوەکە بکەونەوە یەکتر و ئاشتیان ببێتەوە) (١)
﴿فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ﴾ ئەمجا کە گەیشتنە کاتی خۆیان (پاش تەلاقێک یان دوو تەلاق) ﴿فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾
ئەوسا یان بیانهێڵنەوە بەباشی (بیانبەنەوە بۆ لای خۆتان بەشێوەیەکی چاک) ﴿أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ﴾ یان
لێیان جیا ببنەوە بەباشی ﴿وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ مِنْكُمْ﴾ وە دوو شاهیدی دادپەروەر بگرن لەخۆتان
﴿وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ﴾ کە لەبەر خوا ئەو شاهیدیە بدەن ﴿ذَٰلِكُمْ﴾ ئەوانەی (باسکران پەندێکن)
﴿يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ﴾ کە ئامۆژگاری ئەوانەی پێ دەکرێ کە باوەڕیان هەبێ ﴿بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ بەخوا
و ڕۆژی دوایی ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وە هەر کەسێ خواناس بێ ﴿يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا﴾ خوا دەروویی لێ دەکاتەوە (٢)
﴿وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ﴾ وە رزق و ڕۆزی دەدات لەلایەکەوە کە بەخەیاڵیدا نەهاتووە
و بیری لێ نەکردۆتەوە ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ وە هەکەسێ پشت بەخوا ببەستێ ﴿فَهُوَ حَسْبُهُ﴾
ئەوە خوای بەسە ﴿إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ﴾ بەراستی خوا کار و فەرمانی خۆی بەئەنجام دەگەیەنێ
﴿قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ بێگومان خوا بۆ هەموو شتێک ئەندازەیەکی دیاری کراوی داناوە
(٣) ﴿وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ﴾ ئەوانەی کە بێ هیوا دەبن لەکەوتنە حەیزەوە ﴿مِنْ نِسَائِكُمْ﴾
لە ژنانتان ﴿إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ﴾ ئەگەر (دەربارەی زانینی عیدەیان) دوو دڵ بوون ئەوا
عیدەیان سێ مانگە ﴿وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ﴾ وە (هەروا) ئەوانەش کە (لەبەر منداڵی) هێشتا حەیزیان
پێیدا نەهاتووە (عیدەیان هەر سێ مانگە) ﴿وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ﴾ وە ژنانی سک پڕ (دووگیان)
﴿أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ عیدەیان ئەو کاتەیە کە سکەکەیان دادەنێن ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ هەر
کەسێک لە خوا بترسێت ﴿يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾ خوا کاری بۆ ئاسان دەکات (٤) ﴿ذَٰلِكَ أَمْرُ اللَّهِ﴾
ئەوەی (کە باسکرا) فەرمانی خوایە ﴿أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ﴾ کە بۆی ناردوونەتە خوارەوە ﴿وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ﴾ وە
هەر کەسێک خواناس و لەخواترس بێت ﴿يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ﴾ گوناهەکانی بۆ دادەپۆشێ و
ئەیانسڕێتەوە ﴿وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا﴾ پاداشتی گەورەی دەداتەوە (٥)

﴿أَسْكِنُوهُنَّ﴾ (ژنی تەڵاق دراو) دابنێن و نیشتەجێیان بکەن ﴿مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم﴾ لەو شوێنەی کە
(خۆتان) دادەنیشن و نیشتەجێی دەبن ﴿مِّن وُجْدِكُمْ﴾ بە پێی توانای خۆتان ﴿وَلَا تُضَارُّوهُنَّ﴾ وە
زیانیان پێ مەگەیەنن ﴿لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ تا تەنگیان پێ هەڵچنن ﴿وَإِن كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ﴾ وە ئەگەر دووگیان
بوون ﴿فَأَنفِقُوا عَلَيْهِنَّ﴾ ئەوە خەرجیان بکێشن ﴿حَتَّىٰ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ﴾ تا منداڵەکەیان دادەنێن ﴿فَإِنْ
أَرْضَعْنَ لَكُمْ﴾ ئەوسا ئەگەر شیریان دا بە منداڵەکەتان ﴿فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ﴾ ئەوا ئەوەش کرێی بۆ بدەنێ
﴿وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُم بِمَعْرُوفٍ﴾ وە لەناو خۆتاندا ڕاوێژ بکەن بەچاکی (دەربارەی منداڵەکە) ﴿وَإِن تَعَاسَرْتُمْ﴾
وە ئەگەر تەنگیتان کرد (بەسەریان لە کرێکەدا) ﴿فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرَىٰ﴾ ئەوە با ئافرەتێکی تر شیری بداتێ
(٦) ﴿لِيُنفِقْ ذُو سَعَةٍ مِّن سَعَتِهِ﴾ با دەوڵەمەند بەپێی دەوڵەمەندیی نەفەقە بدات ﴿وَمَن قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ﴾
وە هەر کەسێک کەم دەست وهەژار بوو ﴿فَلْيُنفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ﴾ با بەپێی ئەوەی کە خوا داویەتێ
بەنەفەقە بدات ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا﴾ خوا داوا لە کەس ناکات ﴿إِلَّا مَا آتَاهَا﴾ مەگەر بە پێی ئەوە نەبێت
کە پێی داوە (لە توانا) ﴿سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾ بێگومان خوا دوای تەنگانە ئاسانی دێنێت (٧)
﴿وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ عَتَتْ﴾ زۆر لە گوندنشین و شارنشینەکان سەرپێچی یان کرد ﴿عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ﴾
لە فەرمانی پەروەردگار و پێغەمبەرەکانی ﴿فَحَاسَبْنَاهَا﴾ ئێمەش پرسینەوەمان لەگەڵ کردن ﴿حِسَابًا شَدِيدًا﴾
بە پرسینەوەیەکی سەخت ﴿وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُّكْرًا﴾ وە سزامان دان بە سزایەکی دژوار (٨) ﴿فَذَاقَتْ وَبَالَ
أَمْرِهَا﴾ ئیتر ئاکامی کردەوەی خۆیانیان چەشت ﴿وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا﴾ وە سەرئەنجامی کاریان بوو
بە زیانباریی و خەسارۆمەندی (٩) ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا﴾ خوا ئامادەی کردووە بۆیان سزایەکی سەخت
﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ﴾ کەواتە لەخوا بترسن ﴿يَا أُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەی ئەو کەسانەی خاوەن ژیری وبیر و هۆشن ﴿الَّذِينَ
آمَنُوا﴾ ئەوانەی باوەڕیان هێناوە ﴿قَدْ أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا﴾ بێگومان خوا قورئانی بۆ دابەزاندوون (١٠) ﴿رَّسُولًا
يَتْلُو عَلَيْكُمْ﴾ (هەروەک بۆی ناردوون) پێغەمبەرێک کە دەخوێنێتەوە بۆتان ﴿آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ﴾ ئایەتەکانی
خوا کە ڕوون کەرەوەن ﴿لِّيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ تا دەربهێنێت ئەوانەی کە باوەڕیان هێناوە ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
وە کردەوەی چاکیان کردووە ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ لە تاریکستانی (بێ دینی) بۆ ڕووناکی (دینداری)
﴿وَمَن يُؤْمِن بِاللَّهِ﴾ وە هەر کەسێک باوەڕ بهێنێت بەخوای گەورە ﴿وَيَعْمَلْ صَالِحًا﴾ وە کار و کردەوەی چاک
ئەنجام بدات ﴿يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ﴾ ئەوە خوای گەورە دەیخاتە ناو بەهەشتانێکەوە ﴿تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە
بە ژێر درەختەکانیدا جۆگە ئاوی زۆر دەڕوا ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تیایدا دەمێننەوە بەهەمیشەیی ﴿قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ
رِزْقًا﴾ بێگومان خوا (ئەوێ) ڕۆزیی چاکی بۆ ئامادە کردووە (١١) ﴿اللَّهُ﴾ خوا ئەوەیە ﴿الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ
سَمَاوَاتٍ﴾ کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە ﴿وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ﴾ وە بەوێنەی ئەوان زەویشی
دروست کردووە ﴿يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ﴾ فەرمانی خوا لە نێوانیاندا دادەبەزێت ﴿لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ تا چاک
بزانن کە خوا ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەسەر هەموو شتێکدا بە دەسەڵات و بە توانایە ﴿وَأَنَّ اللَّهَ﴾ وە
بێگومان خوا ﴿قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا﴾ (بە زانست و زانیاری) دەوری هەموو شتێکی داوە (واتە
ئاگاداری هەموو بوونەوەرە) (١٢)

سوره‌تى ﴿التحريم﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ به‌ناوى خواى به‌خشنده‌ى میهره‌بان

پێغه‌مبه‌رى خودا (ﷺ) له‌گه‌ڵ خاتوو ماريه‌ى خێزانى كۆبووبووه‌وه و حه‌فصه‌ى دايكى باوه‌ڕدارانیش ئه‌مه‌ى
زانى، پێغه‌مبه‌ریش (ﷺ) به‌حه‌فصه‌ى فه‌رموو: ئه‌وه ماريه‌م له‌خۆم حه‌رام كرد به‌و مه‌رجه‌ى ئه‌م نهێنيه لاى
كه‌سى نه‌دركێنيت، حه‌فصه‌ش رۆشت لاى عائيشه نهێنيه‌كه‌ى دركاند، بۆيه ئه‌م سوره‌ته هاته خواره‌وه
﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ﴾ ئه‌ى پێغه‌مبه‌ر ﷺ ﴿لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ﴾ بۆچى شتێك له‌خۆت حه‌رام ده‌كه‌يت كه خوا
بۆى حه‌ڵاڵ كردويت (مه‌به‌ست پێى خاتوو ماريه بوو) ﴿تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ﴾ بۆ ره‌زامه‌ندى ژنه‌كانت
ده‌وێ ﴿وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾ له‌كاتێكدا خوا لێخۆشبووى میهره‌بانه (١) ﴿قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ﴾ بێگومان خوا
دایناوه بۆتان ﴿تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ﴾ هه‌ڵوه‌شاندنه‌وه‌ى سوێنده‌كانتان ﴿وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ﴾ خوا كارساز و دۆستى
ئێوه‌یه ﴿وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾ وه ئه‌و زاناى كاردروسته (٢) ﴿وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ﴾ كاتێك كه پێغه‌مبه‌ر ﷺ به‌نهێنى
﴿إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا﴾ لاى هه‌ندێ له‌ژنه‌كانى قسه‌یه‌كى دركاند ﴿فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ﴾ ئه‌مجا كه ئه‌و (ژنه)
قسه‌كه‌ى كرد (بۆ هه‌وێكه‌ى) ﴿وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ خواش پێغه‌مبه‌رى ﷺ ئاگادار كرد ﴿عَرَّفَ بَعْضَهُ وَأَعْرَضَ عَنْ﴾
(پێغه‌مبه‌ر ﷺ) هه‌ندێك (له‌قسه‌كان)ى باسكرد و بێده‌نگ بوو له ﴿بَعْضٍ﴾ هه‌ندێكى ترى ﴿فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ﴾
ئه‌مجا كه پێى ى ووت (ژنه‌كه‌ى) ووتى ﴿مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا﴾ كێ ئه‌مه‌ى پێ گه‌یاندى ﴿قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ
الْخَبِيرُ﴾ فه‌رمووى خواى زاناى ئاگادار پێ ى گه‌یاندم (٣) ﴿إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ﴾ (ئه‌ى حه‌فصه و عائيشه)
ئه‌گه‌ر هه‌ردووكتان ته‌وبه بكه‌ن و بگه‌ڕێنه‌وه بۆلاى خودا (جێ ى خۆیه‌تى) ﴿فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا﴾ چونكه
به‌ڕاستى دڵتان لایدا (له‌حه‌ق و راستى) ﴿وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ﴾ وه ئه‌گه‌ر پشتى یه‌كتر بگرن له‌دژى پێغه‌مبه‌ر
ﷺ (سه‌ركه‌وتوو نابن) ﴿فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ﴾ چونكه بێگومان پشتگیرى ئه‌وه خوایه ﴿وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ﴾
جوبره‌ئیل و ئیمانداره چاكه‌كانیش ﴿وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ﴾ دواى ئه‌وان فریشته‌كانیش پشتیوانى ئه‌ون
(٤) ﴿عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ﴾ دڵنیابن ئه‌گه‌ر ئێوه ته‌ڵاق بدات په‌روه‌ردگارى ﴿أَنْ يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ﴾ له‌برى
ئێوه ژنانێكى باشتر له‌ئێوه‌ى ده‌داتێ ﴿مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ﴾ موسڵمانانى، بڕواداران ﴿قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ﴾ ملكه‌چانى،
ته‌وبه‌كارانى ﴿عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ﴾ خواپه‌رستانى، ڕۆژووگران ﴿ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارًا﴾ بێوه‌ژنان و كیژان (٥)
﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئه‌ى ئه‌وانه‌ى كه باوه‌ڕتان هێناوه ﴿قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا﴾ خۆتان و كه‌س
وكارتان بپارێزن له‌ئاگرێك ﴿وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾ كه سووته‌مه‌نى یه‌كه‌ى ئاده‌مى و به‌رده ﴿عَلَيْهَا
مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ﴾ سه‌رپه‌رشتى ئه‌و (ئاگرى دۆزه‌خه‌ى) چه‌ند فریشته‌یه‌كى ره‌ق و توندو تیژى زاڵ
﴿لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ﴾ كه نافه‌رمانى خوا ناكه‌ن له‌وه‌ى كه‌فه‌رمانیان پێ ئه‌دات ﴿وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾ وه‌چ
فه‌رمانێكیان پێ بدرێ ده‌یكه‌ن (٦) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئه‌ى ئه‌وانه‌ى كه بێ باوه‌ڕ بوون ﴿لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ﴾
ئه‌مڕۆ (كه‌ڕۆژى دواییه) عوزر و بیانوو مه‌هێننه‌وه ﴿إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ چونكه بێگومان پاداشت
ده‌درێنه‌وه له‌سه‌ر ئه‌وه‌ى كه ده‌تانكرد (٧)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ﴿تُوبُوا إِلَى اللَّهِ﴾ بگەڕێنەوە بۆ لای خوای گەورە
﴿تَوْبَةً نَصُوحًا﴾ بە گەڕانەوەیەکی تێچگاریی (وڕاست ودروست، کەجارێکی تر نەگەڕێنەوە سەر
ئەو گوناهە) ﴿عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ﴾ تا پەروەردگارتان لە گوناهەکانتان خۆش بێ
﴿وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە بتان خاتە ناو باخاتێکەوە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ کە دەڕوا بەژێریەوەدا
جۆگە شاوی زۆر ﴿يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ﴾ لەڕۆژێکدا کە خوای گەورە، پێغەمبەر
ﷺ وکەسانێ کە باوەڕیان هێناوە لەگەڵیدا شەرمەزاریان ناکات ﴿نُورُهُمْ يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ﴾ ڕووناکی
(ئیمان)یان دەڕوات لەپێشیانەوە ﴿وَبِأَيْمَانِهِمْ﴾ لەلای ڕاستیانەوە ﴿يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا﴾
دەڵێن ئەی پەروەردگارمان ڕووناکی یەکەمان بۆ زیاد و تەواو بکە ﴿وَاغْفِرْ لَنَا﴾ وەلێمان خۆش بە
﴿إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ بەڕاستی هەر تۆیت بەسەر هەموو شتێکدا دەسەڵاتداری ﴿٨﴾ ﴿يَا أَيُّهَا
النَّبِيُّ﴾ ئەی پێغەمبەر ﷺ ﴿جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ﴾ بجەنگە لەگەڵ بێ باوەڕان و دووڕووان دا
﴿وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ﴾ وەتوند و تیژبە لەگەڵیاندا ﴿وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ﴾ وەجێیان دۆزەخە ﴿وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾
کە سەرئەنجامێکی زۆر خراپە ﴿٩﴾ ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ﴾ خوا بۆ بێ
باوەڕان ژنی نووح و ژنی لووطی بەنموونە هێناوەتەوە ﴿كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ﴾ کە لەژێر (نیکاحی) دوو
بەندەدا بوون ﴿مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ﴾ لەبەندە چاکەکانی ئێمە ﴿فَخَانَتَاهُمَا﴾ ئەمجا خیانەتیان لەگەڵکردن
(مەبەست پێی بێ باوەڕ بوون پیان) ﴿فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا﴾ کەچی (مێردەکانیان) نەیانتوانی
شتێك لەسزای خوایان لێ دوور بخەنەوە ﴿وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ﴾ وەپێیان وترا کەبڕۆنە ناو ئاگرەوە
﴿مَعَ الدَّاخِلِينَ﴾ لەگەڵ ئەوانەی کەدەچنە ناویەوە ﴿١٠﴾ ﴿وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ (هەروا) خوا نموونەیەکی
تری هێناوەتەوە ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ بۆ ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە ﴿امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ﴾ (بە) ژنی فیرعەون
﴿إِذْ قَالَتْ﴾ کاتێك کەوتی ﴿رَبِّ ابْنِ لِي﴾ پەروەردگارم بۆم دروست بکە ﴿عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ﴾
لای خۆت ماڵێك لە بەهەشتدا ﴿وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ﴾ وە ڕزگارم بکە لە فیرعەون و کردەوەکانی
﴿وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾ وەڕزگارم بکە لە گەلی ستەمکاران ﴿١١﴾ ﴿وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ﴾ وە(بە)
مەریەمی کچی عیمران (نموونە دەهێنێتەوە) ﴿الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا﴾ ئەوەی کە داوێنی خۆی پاك
ڕاگرت ﴿فَنَفَخْنَا فِيهِ﴾ ئەوسا ئێمە فوومان پیاکرد ﴿مِنْ رُوحِنَا﴾ لەڕۆحێك کە خۆمان دروستمان
کردووە ﴿وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ﴾ وە باوەڕی هێنا بوو بە ووتەکانی پەروەردگاری خۆی
وکتێبەکانی ﴿وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ﴾ وە لەڕیزی گوێڕایەڵ وەفەرمانبەرداراندا بوو ﴿١٢﴾

سورەتی ﴿الْمُلْكِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ﴾ گەورەو پیرۆزە ئەو زاتەی کەهەرچی دەسەلات و پاشایی هەیە بەدەست ئەوە
﴿وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وە ئەو دەسەلاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا ﴿١﴾ ﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ﴾ ئەو
زاتەی کە مردن و ژیانی داهێناوە و دروستکردووە ﴿لِيَبْلُوَكُمْ﴾ تا تاقیتان بکاتەوە ﴿أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾
کە کردەوەی کامتان چاکترە ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ﴾ وە هەر ئەوە باڵادەست و لێ خۆشبووە ﴿٢﴾
﴿الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ئەو زاتەی کە حەوت ئاسمانی دروست کردووە یەك لەسەر یەك ﴿مَا تَرَى﴾
تۆ نابینیت (ئەی تەماشاکەر) ﴿فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ﴾ لەدروستکراوەکانی خوای میهرەباندا ﴿مِنْ تَفَاوُتٍ﴾ هیچ
ناڕێکی یەك ﴿فَارْجِعِ الْبَصَرَ﴾ چاو بگێڕە و ورد بەرەوە (بڕوانە) ﴿هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ﴾ ئایا هیچ ناتەواوییەك
دەبینیت ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ﴾ دووبارە چاو بگێڕە ﴿كَرَّتَيْنِ﴾ یەك لە دوای یەك ﴿يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا﴾
چاووت بەڕیسوایی و ناهومێدیی دەگەڕێتەوە بۆ لای خۆت ﴿وَهُوَ حَسِيرٌ﴾ وە ئەو (چاوەت) ماندووە
وتەقەتی چووە ﴿٤﴾ ﴿وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ﴾ سوێندبێت بێگومان ئاسمانی دونیامان ڕازاندوەتەوە
بەچرای زۆر(ی ئەستێرە) ﴿وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ﴾ وە گێڕاومانن بەڕەجمی شەیتانەکان ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ
السَّعِيرِ﴾ وە ئامادەمان کردووە بۆ ئەوان (لە قیامەتدا) سزای ئاگری هەڵگیرساو ﴿٥﴾ ﴿وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا
بِرَبِّهِمْ﴾ وە بۆ ئەوانەی کە بێ بڕوان بە پەروەردگاریان ﴿عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾ سزای دۆزەخ
ئامادەیە، کە سەرەنجامێکی زۆر خراپە ﴿٦﴾ ﴿إِذَا أُلْقُوا فِيهَا﴾ کاتێك کە فڕێ درانە ناوی بەوە
﴿سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا﴾ لەو دۆزەخەوە لووڕەو بۆڕەیەك دەبیستن ﴿وَهِيَ تَفُورُ﴾ وە ئەو لەکوڵ و جۆش
دەخوات ﴿٧﴾ ﴿تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ﴾ نزیکە (دۆزەخ) لەرقانا پارە پارە ببێ ﴿كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ﴾ هەر
کاتێ دەستەیەك فڕێ بدرێنە ناویەوە ﴿سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ دەرگاوانەکانی دۆزەخ پرسیاریان لێ دەکەن
﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ﴾ ئایا پێغەمبەرێکی ترسێنەرتان بۆ نەهاتووە (لە دونیادا) ﴿٨﴾ ﴿قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ﴾ دەڵێن
بەڵێ بۆمان هاتووە ﴿فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا﴾ بەڵام بەدرۆمان دەزانی، و پێمان ووت ﴿مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ﴾
خوا هیچی نەناردوەتە خوارەوە ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ﴾ ئێوە بەس لە گومڕاییەکی گەورەدان ﴿٩﴾
﴿وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ﴾ وە دەڵێن ئەگەر قسەی (پێغەمبەران)مان بیستبایە ﴿أَوْ نَعْقِلُ﴾ یان تێ بگەشتبایە
﴿مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ ئەمڕۆ لە هاوەڵانی دۆزەخ نە دەبووین ﴿١٠﴾ ﴿فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ﴾ ئەوسا ئیتر بەناچاری
دان بە گوناهەکانیاندا دەنێن ﴿فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ کەواتە دووریی لە میهرەبانی خوا بۆ هاوەڵانی
دۆزەخ ﴿١١﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ﴾ بێگومان ئەوانەی لە پەنهانیدا لە خوای خۆیان دەترسن
﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ لێ خۆش بوون و پاداشتی گەورەیان بۆ هەیە ﴿١٢﴾

﴿وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ﴾ ئێوە قسە بە پەنهانی بکەن یان بە ئاشکرا (بۆ خوا یەکسانە چونکە) ﴿إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ ئەو (خوای گەورە) ئاگادارە بەخودی (نهێنی) دڵان ﴿١٣﴾ ﴿أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ﴾ ئایە ئەو
خوایەی کە مەخلوقی دروست کردووە ئاگای لە نهێنیان نییە ﴿وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ﴾ لە کاتێکدا کە
ئەو وردبین و ئاگادارە ﴿١٤﴾ ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا﴾ خوا ئەو زاتەیە کە زەوی بۆ ڕام کردوون
﴿فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا﴾ دەی بگەڕێن بە هەموو گۆشەو کەنارێکیدا ﴿وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ﴾ وە لە ڕۆزی خوا
بخۆن ﴿وَإِلَيْهِ النُّشُورُ﴾ وە هەر بۆلای ئەوە گەڕانەوە ﴿١٥﴾ ﴿أَأَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی
کە لە ئاسمانە ﴿أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ﴾ کە بتانباتە خوارەوە بەناخی زەویدا ﴿فَإِذَا هِيَ تَمُورُ﴾ لە کاتێکدا
کە زەوی (وەك دەریا) گێژ بخوات و (بتە لەرزین)؟ ﴿١٦﴾ ﴿أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ﴾ ئایا دڵنیان لەو خوایەی
کە لە ئاسمانە ﴿أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا﴾ کە بای توندتان بنێرێتە سەر بە وردە ڕیخەوە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ
نَذِيرِ﴾ ئەو دەمە تێ دەگەن کە هەڕەشەی ئێمە چۆنە؟ ﴿١٧﴾ ﴿وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ سوێند بەخوا
بەڕاستی ئەو (گەلانەی) کە لەپێش ئەماندا بوون (پێغەمبەرانی ئێمەیان) بە درۆ دانا ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾
جا چۆن بوو بەگژدا چوونەوەی ئێمە (لەوان) ﴿١٨﴾ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ﴾ ئایا سەیری باڵندەکان ناکەن
بە ژوور سەریانەوە ﴿صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ﴾ بە باڵ کراوەیی و هێنانەوەیەك ﴿مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ﴾ ڕای
نەگرتوون (بەو ئاسمانەوە) خوا نەبێ ﴿إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ﴾ کە ئەو بە هەموو شتێك بینایە ﴿١٩﴾ ﴿أَمَّنْ
هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ﴾ ئایا ئەوە کێ یە ئەو کەسەی کە لەشکری ئێوەیە ﴿يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ﴾ یارمەتیتان
دەدات بە جیاتی خوای میهرەبان؟! ﴿إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ﴾ بێ بڕوایان هەر لە فریو خواردندان ﴿٢٠﴾
﴿أَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ﴾ ئایا ئەوە کێ یە ئەو کەسەی کە ڕۆزیتان دەدات ﴿إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ﴾ ئەگەر خوا
ڕۆزی خۆیان لێ بگرێتەوە؟ ﴿بَلْ لَجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ﴾ بەڵکو (بەردەوام) درێژەیان دا بە سەرکەشی و
دوور کەوتنەوە (لە ڕێی ڕاست) ﴿٢١﴾ ﴿أَفَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى﴾ ئایا ئەو کەسەی بڕواو بەدەما
بکەوێ باشتر ڕێ دەردەکات؟ ﴿أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ یان یەکێك کە قیت و ڕێك بڕوا
بەسەر ڕێگەیەکی ڕاست و ڕەواندا؟ ﴿٢٢﴾ ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ هەر خوایە
کە دروستی کردوون و بەدیهێناون ﴿وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ﴾ وە گوێ و چاوو دڵی پێ داوون
﴿قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ﴾ زۆر بە دەگمەن سوپاسی (ئەم بەهرانە) دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ﴾
بڵێ هەر خوایە کە ئێوەی بڵاو کردۆتەوە لە زەویدا ﴿وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ وە هەر لای خوایش کۆدەکرێنەوە
(لە ڕۆژی دواییدا) ﴿٢٤﴾ ﴿وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ﴾ (بێ بڕواکان بە گاڵتەوە) دەڵێن ئەم بەڵێنە (بە
هاتنی ڕۆژی دوایی) کەی دەبێ ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٢٥﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ زانینی ئەو ڕۆژە هەر لای خوایە ﴿وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ﴾ وە من تەنها
ترسێنەرێکی ئاشکرام ﴿٢٦﴾

﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً﴾ کاتێك بێ بڕواکان ئەو سزایەیان بەدی کرد لە نزیك خۆیانەوە ﴿سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾
تاڵ دەبێ ڕووخساری ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ﴾ وە (پێیان) دەوترێ
ئەمەیە ئەو (ڕۆژە) ی کە داواتان دەکرد ﴿٢٧﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ پێیان بڵێ ﴿إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ﴾
ئەگەر خوا من و ئەو (موسوڵمانانە) ی کە لەگەڵمان لە ناومان ببات ﴿أَوْ رَحِمَنَا﴾ یا میهرەبانیمان
لەگەڵ بکات ﴿فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ دەی کێ پەنای بێ بڕوایان دەدات لە سزای سەخت
﴿٢٨﴾ ﴿قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ آمَنَّا بِهِ﴾ بڵێ: هەر ئەوە خوای بەخشندە کە بڕوامان پێ هێناوە ﴿وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا﴾
وە هەر بەو پشتمان بەستووە ﴿فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ جا لەمەولا دەزانن کە کێ لە گومڕایی
یەکی ئاشکرادایە ﴿٢٩﴾ ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ﴾ بڵێ: پێم بڵێن ﴿إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا﴾ ئەگەر ئاو(ی خواردنەوە)
تان ڕۆچوو بە ناخی زەوی دا ﴿فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ﴾ دەی کێ (بێجگە لە خوا) ئاوی ڕوونتان بۆ
دەهێنێ ﴿٣٠﴾

سورەتی ﴿ القلم ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ن﴾ بە (نوون) دەخوێنرێتەوە، خوا بەماناکەی زاناترە بۆ زیاتر زانیاری سەیری سەرەتای سورەتی
(البقرة) بکە ﴿وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ﴾ سوێند بە پێنووس و بەو دێڕانەی دەینووسن ﴿١﴾ ﴿مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ
بِمَجْنُونٍ﴾ تۆ لە سایەی بەخششی خواوە شێت نیت ﴿٢﴾ ﴿وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ﴾ وە بێگومان
پاداشتی بەردەوام هەیە بۆ تۆ ﴿٣﴾ ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ وە بەڕاستی تۆ لەسەر ڕەوشت و خوویەکی
ئێجگار بەرز و گەورەیت ﴿٤﴾ ﴿فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ﴾ جا بەم زووانە تۆش و ئەو بیش دەبینن ﴿٥﴾
﴿بِأَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ﴾ کە کامتان شێتن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ بێگومان پەروەردگاری
تۆ لە هەموو کەس زاناترە بەو کەسەی کە ڕێ ی ڕاستی خوای وون کردبێ ﴿وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾
وە ئەو زاناترە بەو کەسەی کە ڕێ ی ڕاستیان گرتبێ ﴿٧﴾ ﴿فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ﴾ گوێڕایەڵی ئەو
مەبە کە قسەکانت بە درۆ دەزانن ﴿٨﴾ ﴿وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ﴾ حەزیان دەکرد کە تۆ نەرمی پیشان بدەیت
﴿فَيُدْهِنُونَ﴾ ئەوسا ئەوانیش نەرمی (نەرانەرت) دەنوێنن ﴿٩﴾ ﴿وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ﴾ گوێڕایەڵی مەکە
بۆ هیچ سوێند خۆرێکی ﴿مَهِينٍ﴾ پەست و ڕیسوا(ی درۆزن) ﴿١٠﴾ ﴿هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ﴾ بێشك
گری هاتووچۆکەر بۆ قسە هێنان و بردن ﴿١١﴾ ﴿مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ﴾ زۆر ڕێگری کەر لە چاکە ﴿مُعْتَدٍ
أَثِيمٍ﴾ ستەمکاری گوناهکار ﴿١٢﴾ ﴿عُتُلٍّ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ﴾ دڵ ڕەقی کەللە شەق دوای ئەوەش زۆڵ ﴿١٣﴾
﴿أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ﴾ لەبەر ئەوەی کە خاوەنی دارایی و کوڕی زۆرە (هەموو ئەم سیفەتانە [illegible]
دەڵێن مەبەست پێی وەلیدی کوڕی موغەیرەیە) ﴿١٤﴾ ﴿إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ کە ئایەتەکانی ئێمەی
بەسەردا بخوێنرێتەوە دەڵێ ﴿قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ (ئەمانە) ئەفسانەی پێشانن ﴿١٥﴾ ﴿سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ﴾
بەم زووانە سەری لووتی داغ دەکەین ﴿١٦﴾

﴿إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ﴾ ئێمە تاقیمان کردنەوە ﴿كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ﴾ هەروەك لەمەوپێش خاوەنانی ئەو باخەمان تاقی کردەوە
﴿إِذْ أَقْسَمُوا﴾ کە (لە شەودا) سوێندیان خوارد ﴿لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ﴾ کە لەدەمی بەرەبەیاندا (بەروبوومەکەی) بڕنن
(تا هەژاران نەزانن) ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا يَسْتَثْنُونَ﴾ هیچی (بۆ هەژاران) لێ دەرنەکەن ﴿١٨﴾ ﴿فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ﴾ ئەمجا
بەڵایەك لە لایەن پەروەردگارتەوە سوڕایەوە بە سەر باخەکەدا ﴿وَهُمْ نَائِمُونَ﴾ لە کاتێکدا، کە ئەوان خەوتبوون
﴿١٩﴾ ﴿فَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ﴾ ئەوسا وەك باخێکی ڕنراوی لێ هات ﴿٢٠﴾ ﴿فَتَنَادَوْا مُصْبِحِينَ﴾ لە شەبەقدا (براکان) بانگی
یەکتریان کرد ﴿٢١﴾ ﴿أَنِ اغْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ﴾ (وتیان) کە هەستن بچن بۆ سەر باخەکەتان ﴿إِن كُنتُمْ صَارِمِينَ﴾
ئەگەر ئەتانەوێ بیڕنن ﴿٢٢﴾ ﴿فَانطَلَقُوا﴾ ئەمجا کەوتنە ڕێ ﴿وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ﴾ وە ئەوان بەچرپە بە یەکتریان
ئەوت ﴿٢٣﴾ ﴿أَن لَّا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُم مِّسْكِينٌ﴾ ئەمڕۆ هیچ هەژارێك نەیەت بەسەرتاندا لە ناو باخەکەدا ﴿٢٤﴾
﴿وَغَدَوْا عَلَىٰ حَرْدٍ قَادِرِينَ﴾ دەمەو بەیان ڕۆشتن لایان وابوو کە ئەتوانن بێ بەشیان بکەن ﴿٢٥﴾ ﴿فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا﴾ کە
باخەکەیان دی (بە سوتاوی) وتیان ﴿إِنَّا لَضَالُّونَ﴾ ئێمە ڕێگامان وون کردووە (ئەمە باخەکەی ئێمە
نی یە) ﴿٢٦﴾ ﴿بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ﴾ نەء بەڵکو بەش بڕاو کراوین ﴿٢٧﴾ ﴿قَالَ أَوْسَطُهُمْ﴾ برا ناوەنجی یەکەیان
(لە ژیریدا) وتی ﴿أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ﴾ مەگەر پێم نەوتن؟ ﴿لَوْلَا تُسَبِّحُونَ﴾ بۆ چی یادو سوپاسی خوا ناکەن ﴿٢٨﴾
﴿قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا﴾ هەموو وتیان پاك وبێگەردی بۆ پەروەردگارمانە (ستەم لە کەس ناکات) بێگومان
ئێمە خۆمان ﴿إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ﴾ ستەم کاربووین ﴿٢٩﴾ ﴿فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ﴾ ئەمجا ڕوویان کردە یەکتری ﴿يَتَلَاوَمُونَ﴾
بەسەرزەنشت کردن ﴿٣٠﴾ ﴿قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ﴾ وتیان وەی بۆ خۆمان بەڕاستی لە خوا یاخی بووین ﴿٣١﴾
﴿عَسَىٰ رَبُّنَا أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَا﴾ ئومێدەوارین کە خوا لە جیاتی ئەو باخە باشترمان بداتێ ﴿إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ﴾
بەڕاستی ئێمە هیوامان هەر بە پەروەردگاری خۆمانە ﴿٣٢﴾ ﴿كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ﴾ ئاوایە سزا (ی خوا لە جیهاندا)
﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ﴾ وە سزای ڕۆژی دوایی گەلێ گەورەترە ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ خۆزگە بیانزانیایە ﴿٣٣﴾ ﴿إِنَّ
لِلْمُتَّقِينَ﴾ بێگومان بۆ پەرهێزکاران هەیە ﴿عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ لای پەروەردگاریان باخاتی پڕ لە نازو
نیعمەت ﴿٣٤﴾ ﴿أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ﴾ چۆن ئێمە موسوڵمان و بەدکاران وەك یەك لێ دەکەین؟ ﴿٣٥﴾
﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ﴾ ئەوە چیتانە چۆن بڕیارێك ئەدەن ﴿٣٦﴾ ﴿أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ﴾ نەخێر ئایا کتێبێکی
(ئاسمانی) تان هەیە ئەمەی تیا ئەخوێننەوە ﴿٣٧﴾ ﴿إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ﴾ وە لەو کتێبەدا ڕێتان پێ دراوە چیتان
بوێت ئەوە هەڵبژێرن بۆ خۆتان؟ ﴿٣٨﴾ ﴿أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ﴾ یان پەیمانی بەهێزتان هەیە لە گەڵمان ﴿إِلَىٰ يَوْمِ
الْقِيَامَةِ﴾ تا ڕۆژی دوایی ﴿إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ﴾ کە هەرچی ئێوە بڕیار بدەن بتاندرێتێ ﴿٣٩﴾ ﴿سَلْهُمْ﴾ بپرسە لێیان
(بزانە) ﴿أَيُّهُم بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ﴾ کامیان زامنی ئەم کارەن ﴿٤٠﴾ ﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ﴾ ئاخۆ هاوبەشیان هەیە (لەم قسەیەدا)
﴿فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ﴾ دەبا هاوبەشەکانیان بهێنن ﴿إِن كَانُوا صَادِقِينَ﴾ ئەگەر ڕاست دەکەن ﴿٤١﴾ ﴿يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ﴾
لە ڕۆژێکدا (کە قیامەت و نارەحەتیەکانیەتی) خوای گەورە لاقی پیرۆزی دەردەخات (وەك لە فەرموودەی
ئیمامی بوخاری و موسلیمدا هاتووە، باوەڕمان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن ولێکدانەوەیەك، وە ئێمەش
چۆنیەتیەکەی نازانین) ﴿وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ﴾ وە (بە ئەوسەوە) بانگ دەکرێن بۆ سوژدە بردن (بۆ خوای
گەورە) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ﴾ (کەچی) ناتوانن (سوژدە بەن) ﴿٤٢﴾

﴿خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ چاویان شۆڕە ﴿تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞ﴾ ڕیسوایی دایان دەگری ﴿وَقَدۡ كَانُواْ يُدۡعَوۡنَ﴾
بەڕاستی جاران کە بانگ دەکران بۆ ﴿إِلَى ٱلسُّجُودِ وَهُمۡ سَٰلِمُونَ﴾ سوژدەو (نەیان دەبرد) کە ساغیش
بوون ﴿٤٣﴾ ﴿فَذَرۡنِي وَمَن يُكَذِّبُ بِهَٰذَا ٱلۡحَدِيثِ﴾ وازم لێ بهێنە بۆ ئەوانەی کە ئەم قورئانە بەدرۆ دەزانن
﴿سَنَسۡتَدۡرِجُهُم مِّنۡ حَيۡثُ لَا يَعۡلَمُونَ﴾ بەرە بەرە کێشیان دەکەم بە ڕەنگێك کە پێی نەزانن ﴿٤٤﴾ ﴿وَأُمۡلِي لَهُمۡ﴾
وە مۆڵەتیان دەدەم ﴿إِنَّ كَيۡدِي مَتِينٌ﴾ بەڕاستی پیلانی من تۆکمە و بەهێزە (لە بەرانبەر پیلانی ئەوان دا)
﴿٤٥﴾ ﴿أَمۡ تَسۡـَٔلُهُمۡ أَجۡرٗا﴾ ئاخۆ تۆ لە بێ بڕوایان داوای کری (ی کۆششی پێغەمبەرێتی) یان لێ دەکەیت
﴿فَهُم مِّن مَّغۡرَمٖ مُّثۡقَلُونَ﴾ ئەوانیش لە بژاردنی قەرزداری گران بارن ﴿٤٦﴾ ﴿أَمۡ عِندَهُمُ ٱلۡغَيۡبُ﴾ یا ڕووپەڕەی
غەیبیان لەلایە ﴿فَهُمۡ يَكۡتُبُونَ﴾ وە ئەوان لەبەری دەنووسنەوە ﴿٤٧﴾ ﴿فَٱصۡبِرۡ لِحُكۡمِ رَبِّكَ﴾ (ئەی موحەممەد
ﷺ) دان بە خۆت بگرە و چاوەڕوانی فەرمانی پەروەردگارت بکە ﴿وَلَا تَكُن كَصَاحِبِ ٱلۡحُوتِ﴾ وەك
هاوڕێی نەهەنگەکە مەبە (کە یونس پێغەمبەرە علیه السلام) ﴿إِذۡ نَادَىٰ وَهُوَ مَكۡظُومٞ﴾ کاتێك کە
بانگی (خودای) کرد، ئەو تووڕە بوو (لە بێ بڕوایی گەلەکەی) ﴿٤٨﴾ ﴿لَّوۡلَآ أَن تَدَٰرَكَهُۥ نِعۡمَةٞ مِّن رَّبِّهِۦ﴾
ئەگەر میهرەبانییەك لەلایەن پەروەردگاریەوە فریای نەکەوتایە ﴿لَنُبِذَ بِٱلۡعَرَآءِ وَهُوَ مَذۡمُومٞ﴾ فڕێ دەدرا بە
دەشتێکی ڕووتەن وە ئەو بەدناو دەبوو ﴿٤٩﴾ ﴿فَٱجۡتَبَٰهُ رَبُّهُۥ﴾ ئەمجا پەروەردگاری هەڵی بژاردەوە
﴿فَجَعَلَهُۥ مِنَ ٱلصَّٰلِحِينَ﴾ وە کردی (بە یەکێك) لە چاکەکاران ﴿٥٠﴾ ﴿وَإِن يَكَادُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ﴾ بەڕاستی
نزیك بوو بێ بڕواکان ﴿لَيُزۡلِقُونَكَ بِأَبۡصَٰرِهِمۡ﴾ هەڵت خلیسکێنن بەچاو (ی پیس) یان ﴿لَمَّا سَمِعُواْ ٱلذِّكۡرَ﴾
لە کاتێکدا کە قورئان دەبیستن ﴿وَيَقُولُونَ إِنَّهُۥ لَمَجۡنُونٞ﴾ وە دەیان ووت بەڕاستی ئەم (پێغەمبەرە) شێتە
﴿٥١﴾ ﴿وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكۡرٞ لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ لە کاتێکدا کە ئەم قورئانە هەر ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٥٢﴾

سورەتی ﴿ الحاقة ﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ٱلۡحَآقَّةُ﴾ هاتنی ڕۆژی دوایی (هەق و ڕاستە) ﴿١﴾ ﴿مَا ٱلۡحَآقَّةُ﴾ جا چی بێت ئەو ڕۆژە (هەق و ڕاستە)
﴿٢﴾ ﴿وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا ٱلۡحَآقَّةُ﴾ تۆ چووزانیت ئەو ڕۆژە چی یە ﴿٣﴾ ﴿كَذَّبَتۡ ثَمُودُ وَعَادُۢ بِٱلۡقَارِعَةِ﴾ گەلی سەموود
وعاد ئەو ڕۆژەیان بەدرۆ زانی (کە دڵەکان دادەخورپێنێ) ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهۡلِكُواْ بِٱلطَّاغِيَةِ﴾ ئەمجا
(گەلی) سەموود لە ناوبران بە هەرەسەیەکی زۆر گەورە ﴿٥﴾ ﴿وَأَمَّا عَادٞ﴾ وە (گەلی) عادیش
﴿فَأُهۡلِكُواْ بِرِيحٖ صَرۡصَرٍ عَاتِيَةٖ﴾ لە ناوبران بە بایەکی سەختی ساردی بەتینی بەگڕمە ﴿٦﴾ ﴿سَخَّرَهَا عَلَيۡهِمۡ﴾ (خوا)
زاڵی کرد بە سەریاندا ﴿سَبۡعَ لَيَالٖ وَثَمَٰنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومٗا﴾ حەوت شەو و هەشت ڕۆژ بەبێ ووچان (لەبەری
بڕدن) ﴿فَتَرَى ٱلۡقَوۡمَ فِيهَا صَرۡعَىٰ﴾ ئەو گەلەت دەبینی لەو ماوەیەدا بێ گیان کەوتبوون ﴿كَأَنَّهُمۡ أَعۡجَازُ نَخۡلٍ خَاوِيَةٖ﴾
وەك قەدی داری خورمای گەندەڵ (داڕزاو) ﴿٧﴾ ﴿فَهَلۡ تَرَىٰ لَهُم مِّنۢ بَاقِيَةٖ﴾ ئایا کەس دەبینیت لەوان کە
مابێتەوە؟ ﴿٨﴾

﴿وجاء فرعون ومن قبله والمؤتفكات﴾ (هەر بەو ڕەنگە) فیرعەون و گەلانی پێش ئەو لەگەڵ (دانیشتووانی
دێهاتە) سەرەوژێر بووەکان هاتن ﴿بالخاطئة﴾ بە گوناهو خراپەوە (٩) ﴿فعصوا رسول ربهم﴾ وە بێ
فەرمانی پێغەمبەری پەروەردگاریان کرد ﴿فأخذهم أخذة رابية﴾ ئەوسا گرتنی بە گرتنێکی زۆر سەخت
(١٠) ﴿إنا لما طغا الماء حملناكم في الجارية﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێك کە ئاو(ی توفان) سەرکەوت (باپیرەکانی)
ئێوەمان هەڵگرت لە کەشتیدا ئەی بێ بڕوایانی مەککە (١١) ﴿لنجعلها لكم تذكرة﴾ تا ئەم کردەوەیە
بکەینە بیرهێنەرەوە بۆ ئێوە ﴿وتعيها أذن واعية﴾ وە تا لە گوێی بگرێت گوێگرێکی تێگەیشتوو (١٢) ﴿فإذا
نفخ في الصور نفخة واحدة﴾ ئەمجا کاتێك فوو کرا بە کەڕەنادا بە تاقە فوو کردنێك (١٣) ﴿وحملت الأرض والجبال﴾
وە زەوی و شاخەکان هەڵگیران ﴿فدكتا دكة واحدة﴾ بە جارێك دران بە یەکدا (و تەخت کران)
(١٤) ﴿فيومئذ وقعت الواقعة﴾ لەو ڕۆژە ڕووداوی گەورە ڕوودەدات (١٥) ﴿وانشقت السماء﴾ وە ئاسمان
لەت دەبێ ﴿فهي يومئذ واهية﴾ وە ئەو لەو ڕۆژەدا سست و (بێ کەڵکە) (١٦) ﴿والملك على أرجائها﴾ وە
فریشتەکان بە کەناری ئاسماندان ﴿ويحمل عرش ربك فوقهم يومئذ ثمانية﴾ وە لەو ڕۆژەدا هەشت (فریشتەی
بەهێز) عەرشی پەروەردگارت بەبان سەریانەوە هەڵ دەگرن (١٧) ﴿يومئذ تعرضون﴾ لەو ڕۆژەدا (بە
بەردەمی خوادا) هەمووتان پیشان دەدرێن ﴿لا تخفى منكم خافية﴾ هیچ (کردەوەیەکی) پەنهانیتان بە نهێنی
نامێنێتەوە (١٨) ﴿فأما من أوتي كتابه بيمينه﴾ ئەوسا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درا بە دەستی ڕاستی
﴿فيقول هاؤم اقرءوا كتابيه﴾ دەڵێ: ها نامەکەم بگرن و بیخوێننەوە (١٩) ﴿إني ظننت أني ملاق حسابيه﴾ بێگومان
من خۆم دەمزانی کە تووشی ئەم لێپرسینەوەیە دەبم (٢٠) ﴿فهو في عيشة راضية﴾ ئەو کەسە لە ژیانێکی
پەسەندا دەبێ (٢١) ﴿في جنة عالية﴾ لە بەهەشتێکی بەرزدا (٢٢) ﴿قطوفها دانية﴾ کە میوەی نزیکە دەستە
(٢٣) ﴿كلوا واشربوا هنيئا﴾ (پێیان دەوترێت) بخۆن و بخۆنەوە، نۆشتان بێ ﴿بما أسلفتم في الأيام الخالية﴾
بەهۆی ئەو چاکانەوە کە لە ڕۆژانی ڕابردوودا کردووتانە (٢٤) ﴿وأما من أوتي كتابه بشماله فيقول﴾ بەڵام
ئەو کەسەی کە نامە درا بە دەستی چەپی دەڵێ ﴿يا ليتني لم أوت كتابيه﴾ خۆزگە هەر نامەم نەدرایەتێ (٢٥)
﴿ولم أدر ما حسابيه﴾ وە نەمزانیایە چی یە (سەرئەنجامی) لێپرسینەوەم (٢٦) ﴿يا ليتها كانت القاضية﴾ خۆزگە
مردنەکەم یەکجاری بووایە (٢٧) ﴿ما أغنى عني ماليه﴾ سامانەکەم هیچ قازانجێکی پێ نەگەیاندم (٢٨)
﴿هلك عني سلطانيه﴾ لە دەستم چوو دەسەڵاتەکەم (٢٩) ﴿خذوه فغلوه﴾ (ئەمجا بە چاودێرانی دۆزەخ
دەوترێت) بیگرن زنجیر بکەنە دەست و گەردنی (٣٠) ﴿ثم الجحيم صلوه﴾ لە پاشان بیبەن بۆ
دۆزەخ (بیسووتێنن لە دۆزەخدا) (٣١) ﴿ثم في سلسلة ذرعها سبعون ذراعا فاسلكوه﴾ ئەمجا بە زنجیرێکی
حەفتا گەزی پێ ببەستنەوە (٣٢) ﴿إنه كان لا يؤمن بالله العظيم﴾ (چونکە) بێگومان ئەو بڕوای بە خوای
گەورە نەدەکرد (٣٣) ﴿ولا يحض على طعام المسكين﴾ وە هانی کەسی نەدەدا بۆ خۆراك دان بە هەژاران
(٣٤) ﴿فليس له اليوم هاهنا حميم﴾ ئەمڕۆ ئەویش لێرە نە دڵسۆزێکی هەیە (یارمەتی بدات) (٣٥)

﴿وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ﴾ وە هیچ خواردنی (بێخوات) جگە لە کێم و زووخاوی جەستەی دۆزەخییەکان نییە (٣٦)
﴿لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ﴾ کە (کەس) نایخوات گوناهباران نەبێت (٣٧) ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ﴾ جا سوێند بەو
شتانەی کە دەیبینن (٣٨) ﴿وَمَا لَا تُبْصِرُونَ﴾ وە ئەوەش کە نایبینن (٣٩) ﴿إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ﴾ بێگومان
ئەم قورئانە فەرموودەی ڕەوانەکراوێکی بەڕێز و گەورەیە (لە خواوە بۆتان دێنێ) (٤٠) ﴿وَمَا هُوَ بِقَوْلِ
شَاعِرٍ﴾ وە ئەم (قورئانە) قسەی شاعیر نییە ﴿قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ﴾ زۆر کەم بڕوا دەهێنن (بە قورئان)
(٤١) ﴿وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ﴾ وە قسەی فاڵچی و ڕیوایتیش نییە ﴿قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ﴾ زۆر کەم بیر دەکەنەوە (٤٢)
﴿تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (ئەم قورئانە) نێردراوەتە خوارەوە لە پەروەردگاری جیهانیانەوە (٤٣) ﴿وَلَوْ تَقَوَّلَ
عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ﴾ ئەگەر (موحەممەد ﷺ) بەدەم ئێمەوە هەندێ (وتەی) هەڵبەستبە (٤٤) ﴿لَأَخَذْنَا
مِنْهُ بِالْيَمِينِ﴾ بێگومان ئێمە بەدەستی خۆمان تۆڵەمان لێ دەسەند (٤٥) ﴿ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ﴾ لە پاشان
ڕەگی دڵیمان دەبڕی (٤٦) ﴿فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ﴾ وە کەس لە ئێوە نەیدەتوانی بەرگری لێ بکات
(٤٧) ﴿وَإِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە ئامۆژگاری و پەندە بۆ پارێزکاران و لەخواترسان
(٤٨) ﴿وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ﴾ وە بێگومان ئێمە دەزانین کە هەندێکتان قورئان بە درۆ دەزانن (٤٩)
﴿وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ وە بێگومان ئەم قورئانە هۆی پەشیمانی بێ بڕوایانە (٥٠) ﴿وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ﴾
وە بەڕاستی قورئان ڕاست و دروست و دڵنیا بەخشە (٥١) ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾ کەواتە (ئەی
موحەممەد ﷺ) تۆش هەمیشە یادی پەروەردگاری گەورەی خۆت بکە (٥٢)

سورەتی ﴿معارج﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ﴾ داواکارێک داوای سزایەکی (خوایی) کرد کە (ئەو سزایە) هەر ڕوو
دەدات (١) ﴿لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ﴾ بۆ بێ بڕوایان نییە هیچ پاڵ پێوەنەرێک (کە بیان پارێزێت) (٢)
﴿مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ﴾ لە (سزای) خوای خاوەن پلەو پایەی زۆر بەرز (٣) ﴿تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ﴾
فریشتە و جبرییل سەر دەکەون بۆ لای خوا ﴿فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ﴾ لە ڕۆژێکدا کە
ئەندازەکەی پەنجا هەزار ساڵە (٤) ﴿فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾ کەوا تۆ خۆت ڕابگرە (ئەی موحەممەد ﷺ)
بە خۆڕاگرتنێکی چاک و جوان (٥) ﴿إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا﴾ بەڕاستی ئەو بێ بڕوایانە ئەو ڕۆژە بە دوور
دەبینن (٦) ﴿وَنَرَاهُ قَرِيبًا﴾ ئێمەش زۆر بە نزیکی دەبینین (٧) ﴿يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ﴾ ئەو ڕۆژەی
کە ئاسمان وەک مسی تواوە (یان خڵتەی زەیتی) لێ دێ (٨) ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ﴾ کێوەکانیش وەک
خوری شیکراوەیان لێ دێ (٩) ﴿وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا﴾ وە هیچ کەسێک نایپرسێتەوە لە هیچ کەسێکی
خۆشەویستی خۆی (١٠)

﴿يُبَصَّرُونَهُمْ﴾ کە پیشانی یەکتری دەدرێن ﴿يَوَدُّ الْمُجْرِمُ﴾ تاوانبار ئاوات دەخوازێ ﴿لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ
يَوْمِئِذٍ﴾ کە (قوربانی) بدایە لەبری ڕزگار بوونی خۆی لە سزای ئەو ڕۆژە ﴿بِبَنِيهِ﴾ بە کوڕەکانی ﴿١١﴾
﴿وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ﴾ بە ژن و بە براکانی ﴿١٢﴾ ﴿وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ﴾ بە هۆزەکەشیەوە کە پەنایان دەدا ﴿١٣﴾
﴿وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنجِيهِ﴾ وە بە هەرچی کەس لەسەر زەوی یە (هەمووی بدایە و) لەپاشان هەر
خۆی ڕزگاری بێ ﴿١٤﴾ ﴿كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ﴾ نەخێر (وا نی یە) بەڕاستی ئاگری دۆزەخ بڵێسەیە ﴿١٥﴾
﴿نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ﴾ داماڵەری پێستی سەرە ﴿١٦﴾ ﴿تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (ئەو ئاگرە) بانگی کەسێک دەکات کە
پشتی هەڵکردبێ لە خواو ڕووی وەرگێڕابێ ﴿١٧﴾ ﴿وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ﴾ وە سامانی کۆ کردبێتەوە و هەڵی گرتبێ
﴿١٨﴾ ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا﴾ بێگومان ئادەمی دروست کراوە بە چاو چنۆکێکی تەنگەتیلکە ﴿١٩﴾ ﴿إِذَا مَسَّهُ
الشَّرُّ جَزُوعًا﴾ کە ناخۆشی یەکی تووش بێ هاوارو ناڵە دەست پێ دەکات ﴿٢٠﴾ ﴿وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا﴾ کە
سامانیش ڕووی تێ بکات ئەی گرێتەوە (لە خەڵکی) ﴿٢١﴾ ﴿إِلَّا الْمُصَلِّينَ﴾ جگە نوێژکەران نەبێت
﴿٢٢﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ﴾ ئەوانە کە بەردەوامن لەسەر نوێژەکانیان ﴿٢٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ﴾
ئەوانەی کە بەشێکی دیاری کراو لە داراییاندا هەیە ﴿٢٤﴾ ﴿لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ بۆ هەژاری داواکەر
و بێ بەری داوانەکەر ﴿٢٥﴾ ﴿وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ وە ئەوانەی کە باوەڕیان بە ڕۆژی پاداشت هەیە ﴿٢٦﴾
﴿وَالَّذِينَ هُم مِّنْ عَذَابِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ﴾ وە ئەوانەی کە لە سزای پەروەردگاری خۆیان دەترسن ﴿٢٧﴾ ﴿إِنَّ عَذَابَ
رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ﴾ چونکە بەڕاستی سزای پەروەردگاری ئەوان کەس لێی دڵنیا نیە ﴿٢٨﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ
لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە ئاگاداری داوێنی خۆیان دەکەن ﴿٢٩﴾ ﴿إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ﴾ مەگەر ژنانی
خۆیان نەبێت ﴿أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ یا کەنیزەکێک کە بووبن بە خاوەنیان ﴿فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ﴾ بێگومان
ئەوانە لۆمە کراو نین ﴿٣٠﴾ ﴿فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ﴾ ئەمجا هەر کەسێک دوای شتی تر بکەوێ ﴿فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْعَادُونَ﴾ ئەو کەسانە ئەوانەن کە دەست درێژکەرن ﴿٣١﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ﴾ وە ئەوانەی کە
چاودێری سپاردەو پەیمانی خۆیان دەکەن ﴿٣٢﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُم بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ﴾ وە ئەوانەی کە شایەتی خۆیان
بە تەواوی دەدەن ﴿٣٣﴾ ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ﴾ وە ئەوانەی کە پارێزگاری نوێژیان دەکەن ﴿٣٤﴾
﴿أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ﴾ ئەوانە (کە باس کران) ڕێز دەگیرێن لە باخاتی بەهەشتدا ﴿٣٥﴾ ﴿فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ
مُهْطِعِينَ﴾ ئەی چی یانە ئەو بێ بڕوایانە (کە تۆ دەرئەکەویت ئەی موحەممەد ﷺ) بەپەلە دێن بۆ لات
﴿٣٦﴾ ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ﴾ لەلای ڕاست و چەپتەوە دەستە دەستە دەبن ﴿٣٧﴾ ﴿أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ﴾
ئایا هەموو یەکێک لەوان بەتەمایە ﴿أَن يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ﴾ کە بخرێتە بەهەشتی پڕ لە ناز و نیعمەتەوە ﴿٣٨﴾
﴿كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّمَّا يَعْلَمُونَ﴾ وا نی یە (وەک بەتەمان) بەڕاستی ئێمە دروستمان کردوون لەوەی کە
دەیزانن ﴿٣٩﴾ ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ﴾ جا سوێند بە پەروەردگاری ڕۆژهەڵاتەکان و ڕۆژئاواکان
﴿إِنَّا لَقَادِرُونَ﴾ بێگومان ئێمە بە دەسەڵاتین ﴿٤٠﴾

﴿عَلَىٰٓ أَن نُّبَدِّلَ خَيۡرٗا مِّنۡهُمۡ﴾ لە سەر ئەوەی کە بیانگۆڕین و باشتر لەوان بهێنین ﴿وَمَا نَحۡنُ بِمَسۡبُوقِينَ﴾
وە کەس لە دەستمان دەرناچێ (٤١) ﴿فَذَرۡهُمۡ يَخُوضُواْ وَيَلۡعَبُواْ﴾ ئەمجا وازیان لێ بهێنە، با لە بێباوەڕی
وقسەی هیچ و پووچ و گاڵتەی خۆیاندا ڕۆبچن ﴿حَتَّىٰ يُلَٰقُواْ يَوۡمَهُمُ ٱلَّذِي يُوعَدُونَ﴾ تا دووچاری ئەو
ڕۆژەی خۆیان دەبن کە بەڵێنیان پێ دراوە (٤٢) ﴿يَوۡمَ يَخۡرُجُونَ مِنَ ٱلۡأَجۡدَاثِ سِرَاعٗا﴾ ئەو ڕۆژەی کە بەپەلە
لە گۆڕەکانیان دێنە دەرەوە ﴿كَأَنَّهُمۡ إِلَىٰ نُصُبٖ يُوفِضُونَ﴾ وەك ئەوەی کە بۆ لای بتەکانیان ڕابکەن (٤٣)
﴿خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ﴾ چاویان شۆڕە (سەر بەرەو ژێرە) ﴿تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞ﴾ ڕیسوایی و شەرمەزاری دایان
دەگرێ ﴿ذَٰلِكَ ٱلۡيَوۡمُ ٱلَّذِي كَانُواْ يُوعَدُونَ﴾ ئەمە ئەو ڕۆژەیە کە لەمەوپێش بەڵێنیان پێ درابوو (٤٤)

سورەتی ﴿نوح﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّآ أَرۡسَلۡنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوۡمِهِۦٓ﴾ بێگومان ئێمە نووحمان نارد بۆ لای هۆزەکەی ﴿أَنۡ أَنذِرۡ قَوۡمَكَ﴾ (وە پێمان
وت) کە هۆزەکەت بێدار بکەرەوە و بیانترسێنە ﴿مِن قَبۡلِ أَن يَأۡتِيَهُمۡ عَذَابٌ أَلِيمٞ﴾ پێش ئەوەی کە سزای
سەختیان تووش ببێ (١) ﴿قَالَ يَٰقَوۡمِ إِنِّي لَكُمۡ نَذِيرٞ مُّبِينٌ﴾ (نووح) وتی: ئەی گەلی خۆم بەڕاستی من
(پێغەمبەرو) ترسێنەرێکی ئاشکرام بۆ ئێوە (٢) ﴿أَنِ ٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ﴾ کە هەر خواپەرستی ﴿وَٱتَّقُوهُ وَأَطِيعُونِ﴾
ولێی بترسن وە فەرمانبەرداری من بکەن (٣) ﴿يَغۡفِرۡ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمۡ﴾ تا خوا لە گوناهەکانتان
خۆش ببێ ﴿وَيُؤَخِّرۡكُمۡ إِلَىٰٓ أَجَلٖ مُّسَمًّى﴾ وە (بە زیندوویی) دەتان هێڵێتەوە تا کاتی دیاری کراوی مردنتان
﴿إِنَّ أَجَلَ ٱللَّهِ إِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُ﴾ بێگومان کاتی سزای خوا کە هات دوا ناکەوێ ﴿لَوۡ كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ﴾ ئەگەر
بتانزانیایە (٤) ﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوۡتُ قَوۡمِي لَيۡلٗا وَنَهَارٗا﴾ وتی: ئەی پەروەردگارم من گەلەکەی خۆمم
(بە پەیتایی) بانگ کرد بە شەو و بە ڕۆژ (٥) ﴿فَلَمۡ يَزِدۡهُمۡ دُعَآءِيٓ إِلَّا فِرَارٗا﴾ وە تا بانگم دەکردن ئەوان زیاتر
دوور دەکەوتنەوە لێم و هەڵهاتنی (٦) ﴿وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوۡتُهُمۡ لِتَغۡفِرَ لَهُمۡ﴾ وە بێگومان من هەر کات بانگم
دەکردن (بۆ بڕوا هێنان) تا لێیان خۆش ببیت ﴿جَعَلُوٓاْ أَصَٰبِعَهُمۡ فِيٓ ءَاذَانِهِمۡ﴾ ئەوان پەنجەکانیان دەکرد
بە گوێچکەیاندا ﴿وَٱسۡتَغۡشَوۡاْ ثِيَابَهُمۡ﴾ وە پۆشاکەکانیان دەدا بە سەرو چاویاندا ﴿وَأَصَرُّواْ وَٱسۡتَكۡبَرُواْ
ٱسۡتِكۡبَارٗا﴾ وە بەردەوام دەبوون لە بێ باوەڕی دا، وە سەرکەشیان دەکرد چۆن سەرکەشییەك (٧)
﴿ثُمَّ إِنِّي دَعَوۡتُهُمۡ جِهَارٗا﴾ لەپاشان بە ئاشکرا بانگم کردن (٨) ﴿ثُمَّ إِنِّيٓ أَعۡلَنتُ لَهُمۡ﴾ ئەمجا (دەمێك) بۆم
ئاشکرا دەکردن ﴿وَأَسۡرَرۡتُ لَهُمۡ إِسۡرَارٗا﴾ (دەمێك) بۆم بە پەنهان دەکردن بە پەنهان کردنێکی تەواو (٩)
﴿فَقُلۡتُ ٱسۡتَغۡفِرُواْ رَبَّكُمۡ﴾ ئەوسا پێم وتن: داوای لێ خۆش بوون بکەن لە پەروەردگارتان
﴿إِنَّهُۥ كَانَ غَفَّارٗا﴾ بەڕاستی پەروەردگارتان زۆر لێ خۆش بووە (١٠)

﴿يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُم مِّدْرَارًا﴾ (ئەمجا ئەگەر وا بکەن) بارانی خوڕ و لێژمەتان بۆ دەبارێنێ (١١) ﴿وَيُمْدِدْكُم
بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ﴾ وە سامان و کوڕی زۆرتان پێ دەبەخشێ ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ جَنَّاتٍ﴾ وە باخ و باخاتی زۆرتان
پێ دەدات ﴿وَيَجْعَل لَّكُمْ أَنْهَارًا﴾ وە جۆگە ئاوی زۆرتان دەداتێ (١٢) ﴿مَّا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا﴾ ئەوە
چیتانە ناترسن لە شکۆ و گەورەیی خوا؟ (١٣) ﴿وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا﴾ لە کاتێکدا کە دروستی کردوون
بە چەند قۆناغێك (١٤) ﴿أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا﴾ ئایا نابینن کە خوا چۆن حەوت
ئاسمانی دروست کردووە چین لەسەر چین (١٥) ﴿وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا﴾ وە مانگی گێڕاوە لە
ناویاندا بە ڕووناك ﴿وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا﴾ وە ڕۆژیشی گێڕاوە بە چرا (١٦) ﴿وَاللَّهُ أَنبَتَكُم مِّنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا﴾
وە خوا ئێوەی ڕواندووە لە زەوی بە ڕواندن (١٧) ﴿ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا﴾ لەپاشان دەتانباتەوە ناوی
﴿وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا﴾ وە دەرتان دەهێنێتەوە (لێی) بە دەرهێنان (١٨) ﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا﴾ خوا زەوی
بۆ ڕاخستوون (١٩) ﴿لِّتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا﴾ تا هاتوچۆ بکەن بە ڕێگە کراوەکانیدا (٢٠) ﴿قَالَ نُوحٌ رَّبِّ
إِنَّهُمْ عَصَوْنِي﴾ نووح وتی ئەی پەروەردگارم بێگومان گەلەکەم بێ فەرمانیان کردم ﴿وَاتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ
مَالُهُ وَوَلَدُهُ﴾ وە شوێن کەسانێ کەوتن کە ماڵ و منداڵی قازانجی پێ نەگەیاندوە ﴿إِلَّا خَسَارًا﴾ زیان
نەبێ (٢١) ﴿وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا﴾ وە پیلان و فڕوفێڵی زۆر گەورەیان کرد (٢٢) ﴿وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ﴾ وە
وتیان دەست هەڵ مەگرن لە بت و خواکانتان ﴿وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا﴾ وە دەست
هەڵ مەگرن لە (پەرستنی) وەدد و سواع و یەغووث و یەعوق و نەسر (ئەمانە کۆمەڵە پیاوچاکێك بوون،
جا کاتێك مردن، شەیتان هات وتی بە مشرکەکانیان کە چەند پەیکەرێکیان بۆ بتاشن تاوەکو
هەمیشە لەبەرچاوتان بن، جا پاش ماوەیەك کە بەسەر چوو شەیتان هات بە خەڵکی وت ئەو
پەیکەرانە بپەرستن، چونکە باوباپیرانتان ئەو پەیکەرانەیان پەرستووە، ئێوەش لەسەر ڕێبازی ئەوان
بن) (٢٣) ﴿وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا﴾ وە بەڕاستی ئەوانە زۆر (خەڵك) یان گومڕا کرد ﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا﴾
(خوایە) لەم ستەمکارانە لە گومڕایی زیاتر هیچی تریان بۆ زۆر مەکە (٢٤) ﴿مِّمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا﴾ بەهۆی
گوناهەکانیانەوە بەرزیان خنکێنران ﴿فَأُدْخِلُوا نَارًا﴾ ئەمجا خرانە ئاگرەوە ﴿فَلَمْ يَجِدُوا لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَنصَارًا﴾
ئیتر بێجگە لە خوا هیچ یارمەتی دەرێکیان دەست نەکەوت (٢٥) ﴿وَقَالَ نُوحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ﴾ نووح
فەرمووی ئەی پەروەردگار مەهێڵە لەسەر زەوی ﴿مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا﴾ هیچ کەسێك لە بێ بڕوایان (٢٦)
﴿إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ﴾ (چونکە) بێگومان ئەگەر تۆ وازیان لێ بهێنیت، بەندەکانی تۆ گومڕا دەکەن
﴿وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا﴾ وە هەر منداڵی تاوانباری سوپاس نەکەر دەخەنەوە (٢٧) ﴿رَّبِّ اغْفِرْ لِي
وَلِوَالِدَيَّ﴾ ئەی پەروەردگارم خۆش ببە لە خۆم و باوکم و دایکم ﴿وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا﴾ وە لەو
کەسە کە دێتە ماڵم بە بڕواداریی یەوە ﴿وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ وە لە هەموو پیاوان و ژنانی ئیماندار
﴿وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا﴾ وە بەشی ستەمکاران زیاد مەکە تیاچوون و لە ناوچوون نەبێ (٢٨)

سورەتی ﴿الجن﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: بێگام بۆ کرا ﴿أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ﴾ کە بێگومان چەند
کەسێک لە جنۆکە گوێیان گرت (لە قورئان خوێندنەوەم) ﴿فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا﴾ ئەمجا وتیان
بەڕاستی ئێمە قورئانێکی سەرسوڕهێنەرمان بیست ﴿١﴾ ﴿يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ﴾ ڕێنموویی دەکات بۆ
ڕێگای ڕاست ﴿فَآمَنَّا بِهِ﴾ ئێمەش باوەڕمان پێ کرد ﴿وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا﴾ وە هەرگیز کەس ناکەین
بەهاوبەشی پەروەردگارمان ﴿٢﴾ ﴿وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا﴾ وە بەڕاستی بڵندە گەورەیی پەروەردگارمان
لە شتی ناشایستە ﴿مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا﴾ هیچ هاوسەر و منداڵێکی بۆ خۆی دانەناوە ﴿٣﴾
﴿وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا﴾ بێگومان گێل و نەفامەکەمان درۆی نالەباری هەڵدەبەست دەربارەی
خوا ﴿٤﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ تَقُولَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا﴾ وە ئێمە پێمان وابوو کە ئادەمی و جنۆکە هەرگیز درۆ
ناکەن دەربارەی خوا ﴿٥﴾ ﴿وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ﴾ بەڕاستی پیاوانێک لە ئادەمی ﴿يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ﴾
پەنایان دەبردە بەر پیاوانێک لە جنۆکە (کە بیان پارێزن) ﴿فَزَادُوهُمْ رَهَقًا﴾ کەچی زۆرتر نەفامییان دەکردن
﴿٦﴾ ﴿وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا﴾ وە ئادەمیی گومانیان بردووە ﴿كَمَا ظَنَنْتُمْ﴾ هەروەک ئێوە ئەی جنۆکە گومانتان
بردووە ﴿أَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا﴾ کە ئیتر خوا هیچ پێغەمبەرێک نانێرێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ﴾ جنۆکەکان
وتیان: ئێمە دەگەڕاین بە شوێن دەنگ و باسی ئاسماندا ﴿فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا﴾ کەچی
دیتمان پڕ کراوە لە پاسەوانی بەهێز و تیری ئەستێرەکان ﴿٨﴾ ﴿وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ﴾ وە بێگومان
ئێمە جاران دادەنیشتین لە چەند شوێنێک لە ئاسمان بۆ گوێ گرتن ﴿فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْآنَ﴾ بەڵام هەر
کەسێک لە ئێستا بەدواوە گوێ بگرێ ﴿يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَصَدًا﴾ تیرێکی ئەستێرە دەبینێ لە بۆسەی دایە ﴿٩﴾
﴿وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ وە بەڕاستی نازانین ئایا خراپی ویستراوە بۆ ئەوانەی کە لە سەر
زەویین؟ ﴿أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا﴾ یان پەروەردگاریان ڕێنموویی ویستووە بۆیان؟ ﴿١٠﴾ ﴿وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ﴾
وە بێگومان ئێمە هەندێکمان چاکین ﴿وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ﴾ وە هەندێکمان لەوە کەمتر ﴿كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا﴾
ئێمە جاران خاوەنی ڕێبازی زۆر بووین ﴿١١﴾ ﴿وَأَنَّا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە ئێمە دڵنیا بووین کە
هەرگیز ناتوانین لە دەستی خوا دەرچین لە زەوی دا ﴿وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا﴾ وە بە هەڵهاتنیش لە دەستی خوا
ڕزگار نابین ﴿١٢﴾ ﴿وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ﴾ بەڕاستی ئێمە کاتێ ڕێنموویی (قورئان)مان بیست
باوەڕمان پێ هێنا ﴿فَمَنْ يُؤْمِنْ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک بڕوای هێنا بە پەروەردگاری خۆی
ئیتر ناترسێ ﴿بَخْسًا وَلَا رَهَقًا﴾ نە لە کەمیی (پاداشت) و نە لە زۆریی (تۆڵە) ﴿١٣﴾

﴿وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ﴾ وە بێگومان ئێمە هەندێکمان موسوڵمانین و هەندێکمان ستەمکار
﴿فَمَنْ أَسْلَمَ﴾ ئەمجا ئەوانەی موسوڵمان بوون ﴿فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا﴾ ئەوە ئەوانە ڕێگای ڕاستیان
دۆزیوەتەوە ﴿١٤﴾ ﴿وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی لە ڕێگای ڕاست لایانداوە (ستەمکارەکان)
﴿فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا﴾ دەبنە سووتەمەنی دۆزەخ ﴿١٥﴾ ﴿وَأَلَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ﴾ (ئەمجا خوای
گەورە دەفەرموێت) ئەگەر ئەوان (مرۆڤ و جنۆکە) بەردەوام بوونایە لەسەر ڕێگای ڕاست
﴿لَأَسْقَيْنَاهُم مَّاءً غَدَقًا﴾ ئاوی زۆرمان پێ ئەنۆشین (نیعمەتی زۆرمان ئەدانێ) ﴿١٦﴾ ﴿لِّنَفْتِنَهُمْ فِيهِ﴾ هەتا
تاقییان کەینەوە تیایدا ﴿وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ﴾ وە هەر کەسێک ڕوو وەرگێڕێ لە یادی پەروەردگاری
خۆی ﴿يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا﴾ دەیخاتە ناو سزای دژوارەوە ﴿١٧﴾ ﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ﴾ بێگومان مزگەوتەکان
بۆ پەرستنی خودان بەتەنها جگە لەئەو کەسی تری تێدا نەپەرسترێت ﴿فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ کەواتە
لەگەڵ خوادا هاوار لە کەسی تر مەکەن ﴿١٨﴾ ﴿وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ﴾ وە بەندەی خوا (محەمەد
ﷺ) کاتێک کە هەستا لە خوا پاڕێتەوە (و بیپەرستێ) ﴿كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا﴾ (بێ بڕواکانی مەککە)
نزیک بوو دابارن بەسەریدا ﴿١٩﴾ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي﴾ بڵێ دڵنیام من هەر خوای خۆم دەپەرستم
﴿وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا﴾ وە کەس ناکەم بە هاوبەشی ﴿٢٠﴾ ﴿قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا﴾ بڵێ بەڕاستی من
زەرەر و ڕێنموونیی ئێوەم بەدەست نی یە ﴿٢١﴾ ﴿قُلْ إِنِّي لَن يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ﴾ بڵێ بێگومان کەسێک
نیە کە من بپارێزێ لە (سزای) خوا ﴿وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا﴾ وە بێجگە لەو پەناگەیەک شک نابەم ﴿٢٢﴾
﴿إِلَّا بَلَاغًا مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ﴾ (وە هیچم بەدەست نی یە) ڕاگەیاندنی نەبێ لە خواوە و گەیاندنی پەیامانی ئەو
نەبێ ﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ وە هەر کەسێ بێ فەرمانی خوا و پێغەمبەری بکات ﴿فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ﴾ ئەوە
بێگومان ئاگری دۆزەخ بۆ ئەوە ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تیایدا دەمێنێتەوە بەهەمیشەیی ﴿٢٣﴾ ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ﴾
تا بەچاوی خۆیان دەبینن ئەو سزایانەی کە بەڵێنیان پێ دراوە ﴿فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا﴾
ئەمجا ئەو کاتە دەزانن، کە کێ یارمەتی دەری کەمترە و ژمارەی کەمە ﴿٢٤﴾ ﴿قُلْ إِنْ أَدْرِي﴾ بڵێ من
نازانم ﴿أَقَرِيبٌ مَّا تُوعَدُونَ﴾ ئاخۆ نزیکە ئەو ڕۆژی دواییەی کە بەڵێنتان پێ دراوە ﴿أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا﴾
یان پەروەردگارم ماوەیەکی دووری بۆ داناوە ﴿٢٥﴾ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ﴾ هەر خوایە زانا بە نهێنییەکان
﴿فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ وە کەس ئاگادار ناکات بەسەر نهێنی خۆیدا ﴿٢٦﴾ ﴿إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ﴾
مەگەر پێغەمبەرێکی کە لێی ڕازی بێ ﴿فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا﴾ ئەجا بێگومان خوا
لەبەردەمی و پشتیەوە پاسەوان (لە فریشتە) دەنێرێت ﴿٢٧﴾ ﴿لِّيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ﴾ تا بزانێ کە
پەیامی خوای خۆیان گەیاندووە ﴿وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ﴾ وە خوا ئاگادارە بەوەی کە لایانە ﴿وَأَحْصَىٰ
كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا﴾ وە هەموو شتێکی (لەسەریان) ژماردووە بە هەژمارد ﴿٢٨﴾

سورەتی ﴿الْمُزَّمِّل﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت داپۆشیوە (١) ﴿قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ شەو هەستە (شەو نوێژ
بکە) مەگەر کەمێکی نەبێت (٢) ﴿نِصْفَهُ أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا﴾ نیوەی یا کەمێ لە نیوەی کەم بکەرەوە (٣)
﴿أَوْ زِدْ عَلَيْهِ﴾ یا کەمێ لێی زیاد بکە ﴿وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا﴾ لەسەرخۆ قورئان بخوێنەرەوە و (بەڕێک
وپێکی) دەوری بکەرەوە (٤) ﴿إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا﴾ بێگومان ئێمە لەمەولا بۆت دەنێرینە
خوارەوە گوفتاری (قورئان) ی قورس و گران (٥) ﴿إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ﴾ بەڕاستی هەستانی شەو
دوای خەو (بۆ خواپەرستی) ﴿هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا﴾ قورسترە و گرانترە لە ڕووی کردارەوە (لە هی ڕۆژ
وبەهێزترە بۆ دڵ) ﴿وَأَقْوَمُ قِيلًا﴾ دروسترە لە ڕووی وتنەوە (٦) ﴿إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا﴾ بەڕاستی
تۆ لە ڕۆژدا، لە هاتوچۆ کردنێکی زۆردایت (٧) ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ هەمیشە یادی پەروەردگارت بکە
﴿وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا﴾ وە خۆت یەکلا کەرەوە بە یەکلایی کردنەوەیەکی تەواو (٨) ﴿رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ﴾
ئەو خوای ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوایە ﴿لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ﴾ هیچ پەرستراوێکی بەراستی نی یە تەنها ئەو نەبێ
﴿فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا﴾ ئەو بکە بە پارێزەر و پشتیوانی خۆت (٩) ﴿وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ دڵ بە خۆتدا
بگرە بەسەر ئەو قسانەی کە دەیڵێن ﴿وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا﴾ وە وازیان لێ بهێنە و لێیان گەڕێ بە واز
لێهێنانێکی جوان (١٠) ﴿وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ﴾ واز بهێنە لە من و ئەو خاوەن ناز و نیعمەتانەی کە
ئایەتی من بە درۆ دەزانن ﴿وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا﴾ وە کەمێک مۆڵەتیان بدە (١١) ﴿إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا﴾ بێگومان لای
ئێمە هەیە کۆت و زنجیری قورس و گران ﴿وَجَحِيمًا﴾ وە ئاگری هەڵگیرساو (١٢) ﴿وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ﴾
وە خواردنی گەروو گیر ﴿وَعَذَابًا أَلِيمًا﴾ هەروەها سزای پڕ لە داخ و دەرد (١٣) ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ﴾
لە ڕۆژێکدا کە زەوی و چیاکان دێنە لەرزە ﴿وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلًا﴾ وە کێوەکان دەبن بە گردۆڵکە
لە لمی هەڵتەزاو (١٤) ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ﴾ بێگومان ئێمە پێغەمبەرێکمان بۆ ناردن کە
شایەتە بەسەرتان ﴿كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا﴾ هەروەک پێغەمبەرێکمان نارد بۆلای فیرعەون (١٥)
﴿فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ﴾ ئەمجا فیرعەون سەرپێچی ئەو پێغەمبەرەی کرد ﴿فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا﴾ ئێمەش
تۆڵەمان لێ سەند بە تۆڵە سەندنێکی سەخت (١٦) ﴿فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ﴾ جا ئەگەر بێ بڕوایی
بکەن چۆن خۆتان دەپارێزن ﴿يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا﴾ لە ڕۆژێکدا کە (بە ترس و سامی خۆی)
منداڵان پیر دەکات (١٧) ﴿السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ﴾ ئاسمان لەت دەبێ بەهۆی (سەختی) ئەو ڕۆژەوە
﴿كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا﴾ بەڵێنی خوا دێتە دی (١٨) ﴿إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ﴾ بەڕاستی ئەم ئایەتانەی پێشوو پەند
و ئامۆژگارین ﴿فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ ئەمجا هەر کەسێک کە بیەوێ ڕێگا دەگری بۆلای
پەروەردگاری (١٩)

﴿إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ﴾ بێگومان پەروەردگاری تۆ دەزانێ (ئەی موحەممەد ﷺ) کە تۆ هەڵ دەستیت
(بۆ شەو نوێژ کردن) شتێك کەمتر ﴿أَدْنَىٰ مِن ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ﴾ لە دوو بەش لە سێ بەشی شەو و نیوەی
یان سێ یەکی ﴿وَطَائِفَةٌ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ﴾ وە دەستەیەك لەوانەی کە لە گەڵتان ﴿وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ﴾ وە
خوا ئەندازەی شەو و ڕۆژ دیاری دەکات ﴿عَلِمَ أَن لَّن تُحْصُوهُ﴾ (خوا) زانی کە ئێوە ناتوانن ئەندازەی
شەو نوێژ ڕابگرن ﴿فَتَابَ عَلَيْكُمْ﴾ لە بەرئەوە لێتان خۆش بوو ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ﴾ دەی ئەوەندەی
بۆتان دەلوێ و ئاسانە لاتان قورئان بخوێنن و دەوری بکەنەوە ﴿عَلِمَ أَن سَيَكُونُ مِنكُم مَّرْضَىٰ﴾ (خوا) دەزانێ
کە لە ئەوانە کەسانێکتان نەخۆش دەبێت ﴿وَآخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ وە کەسانێکی ترتان دەڕۆن بەسەر
زەویدا ﴿يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ﴾ بە شوێن ڕۆزیی و نیعمەتی خوادا دەگەڕێن ﴿وَآخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
وە کەسانێکی ترتان دەجەنگن لە ڕێگای خوادا ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ﴾ ئەمجا بخوێنەوە لە قورئان
ئەوەندەی کە بۆتان دەلوێ و لاتان ئاسانە ﴿وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن
﴿وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ وە قەرز بدەن بە خوا بە قەرزێکی چاك (مەبەست ئەوەیە خێر و خێرات و
سەدەقە بکەن لە ڕێی خودا) ﴿وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ﴾ هەر چاکەیەك پێش بخەن بۆ خۆتان ﴿تَجِدُوهُ عِندَ
اللَّهِ﴾ لای خوا دەستتان دەکەوێتەوە ﴿هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا﴾ ئەوێشی لای خوا بە چاکتر و گەورەتر لە
ڕووی پاداشتەوە ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ﴾ وە داوای لێخۆش بوون بکەن لە خوا ﴿إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ بەڕاستی
خوا لێخۆشبووێکی میهرەبانە (٢٠)

سوورەتی ﴿المدثر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ﴾ ئەی ئەو کەسەی کە خۆت پێچاوەتەوە (١) ﴿قُمْ فَأَنذِرْ﴾ هەستە (خەڵکی) بێدار کەرەوە
(٢) ﴿وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ﴾ وە پەروەردگارت بە گەورە بگرە (٣) ﴿وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ﴾ وە پۆشاکت بە پاك ڕابگرە (٤)
﴿وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ﴾ بەردەوام بە لە وازهێنان لە بت پەرستی و گوناه (٥) ﴿وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ﴾ وە شت مەبەخشە
و سەروەری بزانیت (٦) ﴿وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ﴾ وە لەبەر پەروەردگارت خۆت ڕابگرە (٧) ﴿فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ﴾
هەر کاتێك کە فوو کرا بە کەڕەنادا (٨) ﴿فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ﴾ ئەو ڕۆژە ڕۆژێکی سەخت و گرانە (٩)
﴿عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ﴾ بەسەر کافران سووك و ئاسان نی یە (١٠) ﴿ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا﴾ واز لە من و
ئەو کەسە بێنە کە دروستم کردووە بە تەنها (١١) ﴿وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَّمْدُودًا﴾ وە دارایی زۆر و بەردەوام
پێ داوە (١٢) ﴿وَبَنِينَ شُهُودًا﴾ وە کوڕانی ئامادەو بەردەست (١٣) ﴿وَمَهَّدتُّ لَهُ تَمْهِيدًا﴾ وە هۆی ژیانم بۆ
ڕاخستووە بە چوون ڕاخستنێك (١٤) ﴿ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ﴾ دوای ئەمانەش هێشتا بە تەمایە زیاتری بدەمێ (١٥)
﴿كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا﴾ نەخێر (چاوەڕوان مەبێ) بەڕاستی ئەو دەربارەی ئایەت و نیشانەکانی ئێمە
بێباوەڕێکی کەللە ڕەقە (١٦) ﴿سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا﴾ بەم زووانە سزای سەختی پێ دەچەژم (١٧) ﴿إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ﴾
(چونکە) بیری کردەوە و هەڵی سەنگاند (قسەکەی خۆی) (١٨)

﴿فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دەك بە كوشت چی چۆنی هەڵسەنگاند (١٩) ﴿ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ﴾ دووبارە بە كوشت
چی چۆنی لێكداوەتەوە (٢٠) ﴿ثُمَّ نَظَرَ﴾ لە پاشان تەماشایەكی كرد (٢١) ﴿ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ﴾ ئەوسا
ناوچەوانی گرژ و ڕووی ترش كرد (٢٢) ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ﴾ ئەمجا بە فیزیكەوە پشتی هەڵكرد (٢٣)
﴿فَقَالَ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ﴾ جا ووتی ئەم قورئانە هیچی تر نی یە جادوویەك نەبێ كە وەرگیراوە
(٢٤) ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ﴾ ئەم قورئانە هەر گوفتاری مرۆڤە (٢٥) ﴿سَأُصْلِيهِ سَقَرَ﴾ (ئەو كەسە) ڕوو
دەیخەمە دۆزەخەوە (٢٦) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ﴾ تۆ چووزانیت كە دۆزەخ چی یە ؟ (٢٧) ﴿لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ﴾
(ئاگرێكە) هیچ نامێڵێتەوە و واز ناهێنێ (٢٨) ﴿لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِ﴾ (بە یەكەم هەڵاو) پێست ڕەش دەكاتەوە
وەدەیبرژێنێ (٢٩) ﴿عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ﴾ نۆزدە فریشتە ئەوەتان بە سەریەوە (٣٠) ﴿وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً﴾
هەر فریشتەمان كردووە بە كاربەدەستی دۆزەخ ﴿وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ وە ژمارەی ئەو
فریشتانەمان نەگێڕاوە مەگەر بۆ تاقی كردنەوەی ئەوانەی بێ باوەڕن ﴿لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾
تا ئەوانەی كتێبیان پێدراوە دڵنیا بن ﴿وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا﴾ وە بڕواداڕەكان بڕواكەیان زیاد بكات
﴿وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە هیچیان دوودڵ نەبێ ئەوانەی كتێبیان پێدراوە ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ﴾ ئیماندارانیش
﴿وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ﴾ وە تا بڵێن ئەوانەی كە نەخۆشی (ناپاكی) یان لە دڵایە ﴿وَالْكَافِرُونَ﴾
وە بێ بڕواكان ﴿مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا﴾ خوا چی مەبەستە بەم ژمارەیە كە لە هەرپێدا وەك مەسەل و بە
﴿كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ﴾ ئا بەوجۆرە خوا ئەو كەسەی كە یەوێ گومڕای دەكات ﴿وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ وە ئەو
كەسەی كە یەوێ ڕێ نموونی دەكات ﴿وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ﴾ وە كەس ژمارەی لەشكر و سەربازانی
پەروەردگاری تۆ نازانێت جگە خۆی نەبێت ﴿وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ﴾ وە ئەم ئایەتانە هەر ئامۆژگاری
و پەندن بۆ ئادەمی (٣١) ﴿كَلَّا وَالْقَمَرِ﴾ نە (وانی یە) سوێند بە مانگ (٣٢) ﴿وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ﴾ وە سوێند بە شەو
كە پشت هەڵ دەكات و دەڕوا (٣٣) ﴿وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ﴾ وە سوێند بە بەرەبەیان كە ڕوون دەبێتەوە (٣٤)
﴿إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ﴾ بێ گومان سەقەر (دۆزەخ) یەكێكە لە شتە سامناكە گەورەكان (٣٥) ﴿نَذِيرًا لِلْبَشَرِ﴾
ترسێنەرە بۆ هەموو خەڵكی (٣٦) ﴿لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ﴾ بۆ ئەو كەسەتان كە دەیەوێ ﴿أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ﴾ پێش
بكەوێت (لە چاكەدا) یا دواكەوێ (٣٧) ﴿كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ﴾ هەموو كەسێك بارمتەی كار و كردەوەی
خۆیەتی (٣٨) ﴿إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ﴾ جگە هاوەڵانی دەستی ڕاست (چاكەكاران) نەبێت (٣٩) ﴿فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ﴾
كە لە باخانی بەهەشتدا پرسیار لە یەكتری دەكەن (٤٠) ﴿عَنِ الْمُجْرِمِينَ﴾ لە (حاڵی) تاوانباران (٤١)
﴿مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ﴾ (هەر لە بەهەشتی یەكان وەڵام ئەداتەوە كە دیوومانی و پێمان ووتوون) چی ئێوەی
خستووەتە دۆزەخەوە (٤٢) ﴿قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ﴾ ئەوانیش وتیان: ئێمە لە نوێژكەران نەبووین (٤٣)
﴿وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ﴾ وە خۆراكمان نەدەدا بە هەژاران (٤٤) ﴿وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ﴾ وەڕۆ دەچووین
لەگەڵ ئەوانەی كە ڕۆ دەچوون (لە قسەی خراپە و بێ شەرعیدا) (٤٥) ﴿وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾
وە باوەڕمان بە ڕۆژی دوایی نەبوو (٤٦) ﴿حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ﴾ تا مردن یەخەی پێگرتین (٤٧)

﴿فَمَا تَنفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ﴾ ئیتر تکای تکاکاران هیچ قازانجێکیان پێ ناگەیەنێت ٤٨ ﴿فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ
مُعْرِضِينَ﴾ ئەوە چیانە ڕوو وەردەگێڕن لە ئامۆژگاری قورئان ٤٩ ﴿كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ﴾ ئەڵێی کەرە
کێوی سڵ کەرن ٥٠ ﴿فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ﴾ لە شێر ، (یان لەدەست کۆمەڵێ تیر هاوێژ) هەڵهاتوون ٥١
﴿بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً﴾ بەڵکو هەموو یەکێك لەوان ئەیەوێ چەندەها نامەی کراوەی
بۆ بنێردرێ (لە خواوە کە بڕوا بە موحەممەد ﷺ بێنێ) ٥٢ ﴿كَلَّا ۖ بَل لَّا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ﴾ نە چاوەڕوانی ئەوە
نەبن بەڵکو هەر ناترسن لە ڕۆژی دوایی ٥٣ ﴿كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ﴾ نا پەشیمان ببنەوە بە ڕاستی قورئان
پەند و ئامۆژگاریە ٥٤ ﴿فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێك بیەوێت با پەندی لێ وەربگرێت ٥٥
﴿وَمَا يَذْكُرُونَ﴾ ئامۆژگاری قورئان وەرناگرن ﴿إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ﴾ مەگەر خوا بیەوێت ﴿هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ﴾
خوا شیاوی لێ ترسانە ﴿وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ﴾ وە شیاوی لێ خۆشبوونە ٥٦

سورەتی ﴿القيامة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ سوێند دەخۆم بە ڕۆژی قیامەت ١ ﴿وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ﴾ وە سوێند دەخۆم بە
نەفسی لۆمەکەر (لەسەر خراپە) ٢ ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُ﴾ ئایا مرۆڤ وا دەزانێ کە ئێسقە
(ڕزیوەکانی) کۆ ناکەینەوە ٣ ﴿بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَن نُّسَوِّيَ بَنَانَهُ﴾ بەڵێ: بە توانایین لە سەر ڕێك خستنەوەی
(پەنجەی) سەر پەنجەکانی ٤ ﴿بَلْ يُرِيدُ الْإِنسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ﴾ بەڵکو ئینسان دەیەوێ تا لە ژیان دایە هەر
تاوان و خراپە بکات ٥ ﴿يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ﴾ دەپرسی کەی ڕۆژی دوایی دێ؟ ٦ ﴿فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ﴾
کاتێ کە چاو ئەبڵەق بوو؟ ٧ ﴿وَخَسَفَ الْقَمَرُ﴾ وە مانگ گیرا و تاریك بوو ٨ ﴿وَجُمِعَ الشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ﴾ وە ڕۆژ و مانگ کۆ کرانەوە ٩ ﴿يَقُولُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ﴾ ئەو ڕۆژە مرۆڤ دەڵێت بە کوێوە
هەڵبێم لە (سزای خوا) ١٠ ﴿كَلَّا لَا وَزَرَ﴾ نەخێر هیچ پەناگەیەك نی یە ١١ ﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ﴾ لەو
ڕۆژەدا ئارامگە هەر لای پەروەردگاری تۆیە ١٢ ﴿يُنَبَّأُ الْإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ﴾ لەو ڕۆژەدا ئادەمی
هەواڵی پێدەدرێت لەوەی کە پێشی خستووە و دوای خستووە (لە چاکە و خراپە) ١٣ ﴿بَلِ الْإِنسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ
بَصِيرَةٌ﴾ بەڵکو ئادەمی ئاگادارە بە حاڵی خۆی ١٤ ﴿وَلَوْ أَلْقَىٰ مَعَاذِيرَهُ﴾ با بڕو بیانووی زۆریش بهێنێتەوە ١٥
﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ﴾ زمانت مەجوڵێنە (بەخوێندنەوەی قورئان لەکاتی دابەزینی وەحیدا) ﴿لِتَعْجَلَ بِهِ﴾
تا پەلەی پێ بکەیت ١٦ ﴿إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ﴾ بە ڕاستی (وەك بەڵێنمان داوە) بێگومان لەسەر ئێمەیە
کۆکردنەوەی لە سنگتدا و خوێندنەوەی ١٧ ﴿فَإِذَا قَرَأْنَاهُ﴾ ئەمجا کاتێ کە قورئانمان بۆ خوێندیتەوە (بە
هۆی جبریلەوە) ﴿فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ﴾ تۆش شوێن خوێندنەوەی ئەو بکەوە ١٨ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ﴾ لە پاشان
ڕوون کردنەوەشی لەسەر ئێمەیە ١٩

﴿كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ﴾ (زیندوو کردنەوە هەر نابێت) بەڵکو ئێوە هەر دونیاتان خۆش دەوێت ﴿٢٠﴾
﴿وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ﴾ گوێ بە ڕۆژی دوایی نادەن! ﴿٢١﴾ ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا گەشاوەن
﴿٢٢﴾ ﴿إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ﴾ تەماشای پەروەردگاریان دەکەن ﴿٢٣﴾ ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ﴾ وە زۆر ڕووخساریش
لەو ڕۆژەدا گرژ و تاڵن ﴿٢٤﴾ ﴿تَظُنُّ أَن يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ﴾ دەزانن کە سزای پشت شکێن دەدرێن ﴿٢٥﴾ ﴿كَلَّا
إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ﴾ نەخێر (ئاوا نییە سەرنەکەوتن، جا پەشیمان ببنەوە!) چونکە کاتێك کە گیان گەیشتە گەرو
(لە کاتی کێشانیدا) ﴿٢٦﴾ ﴿وَقِيلَ مَنْ ۜ رَاقٍ﴾ ئەوسا (هەندێك لەوانەی کە ئامادەن) دەڵێن: کەسێك بە
چارەسەری بکات و فریای بکەوێت؟ ﴿٢٧﴾ ﴿وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ﴾ (ئەو کەسەی گیانی دەکێشرێت) دڵنیایە ئەوە
(ی تووشی بووە مردن و) جیابوونەوەیە ﴿٢٨﴾ ﴿وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ﴾ وە قاچ و لوولاقی بەیەکدا ئاڵا ﴿٢٩﴾
﴿إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ﴾ ڕاپێچکردن لەو ڕۆژەدا بۆ لای پەروەردگارتە ﴿٣٠﴾ ﴿فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ﴾ جا
(کافر) باوەڕی نەهێنا و نوێژی نەکرد ﴿٣١﴾ ﴿وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ بەڵکو ئایینی بە درۆ دەزانی و پشتی تێ
دەکرد ﴿٣٢﴾ ﴿ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ﴾ لەپاشان بە کەشخە و فیزەوە گەڕایەوە بۆ لای ماڵ و منداڵی ﴿٣٣﴾
﴿أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾ تیاچوون بۆ تۆ، (ئەی ئادەمی بێ بڕوا) ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٤﴾ ﴿ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ﴾
دووبارە تیاچوون بۆ تۆ، ئەمجا تیاچوون بۆ تۆ ﴿٣٥﴾ ﴿أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَن يُتْرَكَ سُدًى﴾ ئایا مرۆڤ وا
دادەنێت کە هەروا بەرەڵا دەکرێ (و پشت گوێ دەخرێ)؟ ﴿٣٦﴾ ﴿أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّن مَّنِيٍّ يُمْنَىٰ﴾ ئایا دڵۆپە
ئاوێك نەبوو لە تۆو کە دەڕژێنرا (بە منداڵدانەوە) ﴿٣٧﴾ ﴿ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ لە پاشان بوو بە
پارچە خوێنێك، ئەمجا دروستی کرد و ڕێکی خست ﴿٣٨﴾ ﴿فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ﴾ ئەمجا لەو تۆوە دوو
جۆری دروست کرد ﴿الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ﴾ نێر و مێ ﴿٣٩﴾ ﴿أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾ ئایا ئەو
زاتە توانای نییە بەسەر ئەوەدا کە مردووان زیندوو بکاتەوە ﴿٤٠﴾

سورەتی ﴿الإنسان﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنسَانِ﴾ بێگومان بەسەر ئادەمیدا تێپەڕی ﴿حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ﴾ ماوەیەکی زۆر لە ڕۆژگار
﴿لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا﴾ کە شتێکی ناسراو و ناوبراو نەبوو ﴿١﴾ ﴿إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئادەمیزادمان
دروست کرد ﴿مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ﴾ لە دڵۆپێك ئاوی تێکەڵ لە گەڵ تۆخم ﴿نَّبْتَلِيهِ﴾ تا تاقی بکەینەوە
﴿فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ ئەمجا ژیر و بینامان کرد (چاو و گوێمان پێبەخشی) ﴿٢﴾ ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ﴾
بێگومان ئێمە ڕێنموونیمان کرد بۆ ڕاستەڕێ، ﴿إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ جا یان سوپاسگوزارە، وە
یان نا سوپاس و سپڵە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ﴾ بەڕاستی ئێمە ئامادەمان کردووە بۆ بێ بڕوایان
﴿سَلَاسِلَ وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا﴾ زنجیر و تەوقی زۆر (کە دەکرێتە گەردنیان) و ئاگری هەڵگیرساو ﴿٤﴾
﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا﴾ بێگومان چاکەکاران لە پەرداخێکدا (شەراب) دەخۆنەوە کە
ئاوێتەکەی لە سەرچاوەی کافوورەوەیە ﴿٥﴾

﴿يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ﴾ كە كانی یەكە (لە بەهەشتدا) بەندەكانی خوا لێی دەخۆنەوە ﴿يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا﴾
(بەهەر شوێنێكدا بیانەوێ) هەڵیدەقوڵێنن و ڕەوانە دەكات (٦) ﴿يُوفُونَ بِالنَّذْرِ﴾ وەفا بە نەزر دەكەن ﴿وَيَخَافُونَ
يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا﴾ وە لە ڕۆژێكیش دەترسن كە بەڵا و سەختی یەكەی هەمووان دەگرێتەوە (٧)
﴿وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا﴾ وە خواردن ئەدەن بە هەژاران و هەتیوان و دیلەكان هەرچەند
خۆیان حەزیشیان لێ بێت (٨) ﴿إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ﴾ (دەڵێن) بەڕاستی ئێمە تەنها لەبەر ڕەزامەندی خوا
خواردنتان دەدەینێ ﴿لَا نُرِيدُ مِنكُمْ﴾ چاوەڕوانی ناكەین لە ئێوە ﴿جَزَاءً وَلَا شُكُورًا﴾ بە پاداشت و بە سوپاس (٩)
﴿إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا﴾ بەڕاستی ئێمە لە سزای پەروەردگارمان دەترسین لە ڕۆژێكی ترش و تاڵ
و دژوارە (١٠) ﴿فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ﴾ جا خوا پاراستنی لە بەدی ئەو ڕۆژە ﴿وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا﴾ وە ڕووی
گەش و شادومانی پێ بەخشین (١١) ﴿وَجَزَاهُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا﴾ وە پاداشتی دانەوە بەهۆی خۆڕاگرتنی
(لەسەر چاكە و دوور كەوتنەوە لە خراپە) بە بەهەشت و (پۆشاكی) ئاوریشم (١٢) ﴿مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى
الْأَرَائِكِ﴾ پاڵی تێ دەدەنەوە لەسەر تەخت و قەنەفەی زۆر ﴿لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا﴾ نابینن تیایدا نە گەرمی ڕۆژ
﴿وَلَا زَمْهَرِيرًا﴾ وە نە سەرما (واتە هەوایەكی زۆر خۆشی هەیە) (١٣) ﴿وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا﴾ وە سێبەری
درەختانی بەهەشت بەسەر سەریانەوەیە ﴿وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا﴾ وە هێشووی میوەكانی نزیكە دەست و ئاسان
كراوە (١٤) ﴿وَيُطَافُ عَلَيْهِم بِآنِيَةٍ مِّن فِضَّةٍ﴾ دەگێڕن بەسەریاندا بە قاپی زیوین ﴿وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا﴾ و پەرداخی
شووشەوە (١٥) ﴿قَوَارِيرَا مِن فِضَّةٍ﴾ شووشە لە زیو ﴿قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا﴾ بە ئەندازەی پێویست ئامادە كراون (١٦)
﴿وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا﴾ لە بەهەشتدا شەرابیان لە پەرداخێكدا پێ دەنۆشرێ كە زەنجەبیلی
تێكەڵاوە (١٧) ﴿عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّىٰ سَلْسَبِيلًا﴾ (كە ئەویش) كانی یەكە لە بەهەشتدا ناودەبرێ بە سەلسەبیل
(١٨) ﴿وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ دەگەڕێن بەسەریاندا نەوجەوانانی هەمیشە لاو و ڕووخۆش ﴿إِذَا
رَأَيْتَهُمْ﴾ كاتێك بیانبینیت ﴿حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا﴾ وا دەزانیت دانەی مرواری پرژ و بڵاوەن (١٩) ﴿وَإِذَا رَأَيْتَ
ثَمَّ﴾ وە كاتێك بڕوانیت لەوێ ﴿رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا﴾ ناز و نیعمەت و دەسەڵاتێكی گەورە دەبینیت (٢٠)
﴿عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ﴾ لە بەریاندایە بەرگی نەرم و نوڵی سەوز كار و پۆشاكی ئاوریشمین
﴿وَحُلُّوا أَسَاوِرَ مِن فِضَّةٍ﴾ وە ڕازێنراونەتەوە بە بازنی زیو ﴿وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا﴾ وە پەروەردگاریان
شەرابی پاك و تەمیزی پێ نۆشین (٢١) ﴿إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً﴾ (پێیان دەوترێت) ئەم بەهەشتە پاداشتی
ئێوەیە ﴿وَكَانَ سَعْيُكُم مَّشْكُورًا﴾ وە هەموو كۆششێكتان سوپاس كراوە (٢٢) ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنزِيلًا﴾
بێگومان ئێمە قورئانمان بۆ ناردیتە خوارێ بە ناردنی (بەش بەش) (٢٣) ﴿فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ﴾ كەواتە
چاوەڕوانی فەرمانی خوا بكە ﴿وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا﴾ وە فەرمانبەرداری هیچ گوناهبار و بێ
باوەڕێك مەكە (٢٤) ﴿وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ﴾ وە زیكر و یادی پەروەردگارت بكە ﴿بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ بە بەیانی
و ئێواراندا (٢٥)

﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ﴾ وە لە شەودا سوژدەی بۆ ببە (نوێژ بکە) ﴿وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا﴾ وە ستایشی خوا
بکە لە بەشێکی زۆر لە شەودا (٢٦) ﴿إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ﴾ بێگومان ئەم بێ بڕوایانە دونیای بێ بەقایان
خۆش دەوێ ﴿وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا﴾ وە پشت گوێی دەخەن ڕۆژێکی قورس و گران (کە قیامەتە)
(٢٧) ﴿نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ﴾ ئێمە ئەوانمان دروست کرد و جومگەکانیشمان قایم پێکەوە بەستووە
﴿وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا﴾ وە کاتێک بمانەوێت دەیان گۆڕین بە کەسانی تری وەک خۆیان
چۆن گۆڕینێک (٢٨) ﴿إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ﴾ ئەم سوورەتە ئامۆژگاری و پەندە ﴿فَمَنْ شَاءَ﴾ ئەمجا هەر کەسێک
بیەوێت ﴿اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا﴾ ڕێگا دەگرێتە بەر بۆ لای پەروەردگاری (٢٩) ﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾
وە ئێوە حەز ناکەن (لە گرتنی ئەو ڕێیە) مەگەر کاتێک کە خوا بیەوێ (وە بە زۆر ناچارتان بکات)
﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ بێگومان خوا دانای دروست کردارە (٣٠) ﴿يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ﴾
ئەوەی (خوا) بیەوێ دەیخاتە ناو میهرەبانی خۆیەوە ﴿وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ وە ئامادەی
کردووە بۆ ستەمکاران سزای سەخت (٣١)

سوورەتی ﴿المرسلات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا﴾ سوێند بە بای ڕەوانە کراوی، یەک لە دوای یەک (١) ﴿فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا﴾ وە بەو (با)
توندانەش هەڵ دەکەن بە هەڵکردنێکی قایم (٢) ﴿وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا﴾ وە بەو بایانەی کە هەور دەبەن
وبڵاوی دەکەنەوە (٣) ﴿فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا﴾ سوێندیش بەو (فریشتانە) ی بەچاکی حەق لە ناحەق جیا
دەکەنەوە (٤) ﴿فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا﴾ ئەمجا سوێند بەو (فریشتانە) ش پەیامی (خوا بە پێغەمبەران) دەگەیەن
(٥) ﴿عُذْرًا أَوْ نُذْرًا﴾ بۆ (بەهیلاکی) بەهانە (ولێخۆشبوون) یا بۆ ترساندن (٦) ﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ﴾
بەڕاستی ئەوەی کە بەڵێنتان پێ دراوە (لە هاتنی ڕۆژی دوایی) دێتە دی (٧) ﴿فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ﴾ ئەمجا
کاتێک کە ئەستێرەکان تاریک بوون (٨) ﴿وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ﴾ وە دەمێک کە ئاسمان کەلێنی تێ بوو (٩)
﴿وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ﴾ وە کاتێک کێوەکان لە بیخ هێنران و تەخت کران (١٠) ﴿وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِّتَتْ﴾ وە ساتێک کە
کات وشوێنی دیار کراو دانرا بۆ پێغەمبەران لەگەڵ ئوممەتەکانیاندا (١١) ﴿لِأَيِّ يَوْمٍ أُجِّلَتْ﴾ بۆچ ڕۆژی
دوا خراوە؟ (١٢) ﴿لِيَوْمِ الْفَصْلِ﴾ بۆ ڕۆژی جیاکردنەوە (١٣) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ﴾ تۆ چووزانیت
ڕۆژی جیاکردنەوە چی یە؟ (١٤) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (١٥) ﴿أَلَمْ نُهْلِكِ
الْأَوَّلِينَ﴾ ئایا گەلانی پێشینانمان لە ناو نەبرد (١٦) ﴿ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ﴾ لە پاشان گەلانی دوای
ئەوانمان وەک ئەوان لێ نەکرد (١٧) ﴿كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ﴾ هەر بەو جۆرەش دەکەین بە گوناهباران
(١٨) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا (١٩)

﴿أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ﴾ ئایا ئێوەمان دروست نەکردووە لە ئاوێکی بێ نرخ؟ ﴿٢٠﴾ ﴿فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ﴾
ئەمجا خستمانە جێگایەکی پتەوەوە ﴿٢١﴾ ﴿إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ﴾ تا ماوەیەکی دیاری کراو ﴿٢٢﴾ ﴿فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ
الْقَادِرُونَ﴾ ئەمجا بە ئەندازەگیریەکی ڕێك وپێك دروستمان کرد، ئای (ئێمە) چ ئەندازەگیرێکی
تەواو وچاکین ﴿٢٣﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٢٤﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا﴾
ئایا ئێمە زەویمان نەکردوتە کۆکەرەوە ﴿٢٥﴾ ﴿أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا﴾ بۆ زیندووان و مردووان ﴿٢٦﴾ ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا
رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ﴾ وە لە ناویدا شاخانی بەرزی لەنگەر داکوتاومان داناوە ﴿وَأَسْقَيْنَاكُم مَّاءً فُرَاتًا﴾
وە ئاوی شیرینمان پێ نۆشین ﴿٢٧﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ (بەم بێ بڕوایانە دەوترێت) وای بۆ بێ بڕوایان
لەو ڕۆژەدا ﴿٢٨﴾ ﴿انطَلِقُوا إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ بڕۆن بۆ لای ئەو دۆزەخەی کە بە درۆتان دەزانی ﴿٢٩﴾
﴿انطَلِقُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ﴾ بڕۆن بۆ لای سێبەری دوکەڵێکی سێ بەش ﴿٣٠﴾ ﴿لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَبِ﴾
نە سێبەرێکی فێنکە و نە شتێك لە گڕی (دۆزەخ) بەرگری بکات ﴿٣١﴾ ﴿إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ﴾
بە ڕاستی دۆزەخ پریسکی وەك کۆشك دەهاوێژێ ﴿٣٢﴾ ﴿كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ﴾ (پەرەکانی) دەڵێی
ی کاروانی حوشتری زەردن ﴿٣٣﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٣٤﴾ ﴿هَٰذَا يَوْمُ لَا
يَنطِقُونَ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژێکە (بێ باوەڕان) ناتوانن قسەی تێدا بکەن ﴿٣٥﴾ ﴿وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ﴾ وە مۆڵەت
نادرێن کە بڕوبیانوو بهێننەوە ﴿٣٦﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٣٧﴾ ﴿هَٰذَا يَوْمُ
الْفَصْلِ﴾ ئەمڕۆ ڕۆژی بڕیاردانە (جیاکردنەوەیە) ﴿جَمَعْنَاكُمْ وَالْأَوَّلِينَ﴾ ئێوە و پێشینانمان کۆ کردوەتەوە
﴿٣٨﴾ ﴿فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ﴾ ئەگەر فێڵ و پیلانێکتان هەیە ئەنجامی بدەن ﴿٣٩﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾
وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٠﴾ ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ﴾ بێگومان پارێزکاران وە خواترسان
لە سێبەرو (فەراغی) کانیاوی ڕەوان ﴿٤١﴾ ﴿وَفَوَاكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وە لەناو میوەهاتێکدان کە حەزی لێ
دەکەن ﴿٤٢﴾ ﴿كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (پێیان دەڵێن) بخۆن و بخۆنەوە نۆشتان بێ بەهۆی ئەوەی
کە دەتان کرد ﴿٤٣﴾ ﴿إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ بێگومان ئێمە ئاوا پاداشتی چاکەکاران دەدەینەوە
﴿٤٤﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٥﴾ ﴿كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا﴾ (ئەی کافران)
بخۆن و بەهرەمەند بن ماوەیەکی کەم (لە دونیادا) ﴿إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ﴾ بەڕاستی ئێوە تاوانبارن ﴿٤٦﴾
﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾ وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٧﴾ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا﴾ وە کاتێك پێیان
بوترێ (بە خوا بپەرستن و) کڕنوش بەرن ﴿لَا يَرْكَعُونَ﴾ کڕنوش نابەن ﴿٤٨﴾ ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ﴾
وای بۆ بێ بڕوایان لەو ڕۆژەدا ﴿٤٩﴾ ﴿فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ﴾ (ئەگەر ئەوان باوەڕ بە قورئان نەکەن) ئیتر
بە چ فەرموودەیەکی تر بڕوا دەهێنن دوای قورئان؟ ﴿٥٠﴾

سورەتی ﴿ النَّبَإِ ﴾

﴿ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿ عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴾ ئەوە لەچی پرسیار لەیەکتری دەکەن (ئەو بێ بڕوایانە) ١ ﴿ عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ ﴾ لەو
دەنگ و باسە گەورەیە پرسیار دەکەن؟! ٢ ﴿ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴾ کە ئەوان تیدا جیاوازن ٣
﴿ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴾ نەخێر پەشیمان دەبنەوە، لەمەولا تێ دەگەن ٤ ﴿ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴾ دووبارە (دەڵێم) نەخێر
لەمەولا تێ دەگەن ٥ ﴿ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا ﴾ ئاخۆ زەویمان بۆ ڕانەخستوون؟ ٦ ﴿ وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴾
وە کێوەکانمان نەگێڕاوە بە میخ؟! ٧ ﴿ وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ﴾ وە ئێوەمان دروست نەکردووە بەجووت
٨ ﴿ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴾ وە نووستنمان نەکردووە بەهۆی حەسانەوەتان ٩ ﴿ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴾
وە شەومان نەگێڕاوە بەکڵا (داپۆشەر) ١٠ ﴿ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴾ وە ڕۆژمان نەگێڕاوە بەکاتی ژیان
(و هەڵسوڕان و پەیداکردنی ژیوار) ١١ ﴿ وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴾ وە حەوت ئاسمانی بەهێزمان
دروست نەکردووە لە سەرتانەوە؟ ١٢ ﴿ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴾ وە دروستمان نەکردووە چرایەکی
درەوشاوە (کەڕۆژە) ١٣ ﴿ وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ﴾ وە ئاوی لێژمە و بەخوڕمان نەناردۆتە خوارەوە
لە هەورە گوشراوەکانەوە ١٤ ﴿ لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴾ تا بەهۆی ڕوواندنی دانەوێڵەو گژوگیا ١٥
﴿ وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا ﴾ باخاتی پڕ و چڕ ١٦ ﴿ إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ﴾ بەڕاستی ڕۆژی جیاکردنەوە(ی چاك
و خراپ) کاتێکی بۆ دیاری کراوە ١٧ ﴿ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴾ ئەو ڕۆژەی کە فوو دەکرێ
بەکەڕەنادا ئەمجا پۆل پۆل دێن ١٨ ﴿ وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴾ وە ئاسمان (لەهەموو لایەکەوە) کرایەوەو
بوو بەدەرگا ١٩ ﴿ وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴾ وە کێوەکان خرانە ڕێ و بوون بە (تراوێلکە= سەراب)
٢٠ ﴿ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴾ بەڕاستی دۆزەخ بەرێرگای بێ بڕوایانە (وەدەبێکە چاوەڕوانیانە) ٢١
﴿ لِلطَّاغِينَ مَآبًا ﴾ وەجێی گەڕانەوەی یاخیانە ٢٢ ﴿ لَابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴾ تێیدا دەمێنەوە هەزاران ساڵ
(ماوەیەکی زۆر) ٢٣ ﴿ لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴾ تیدا نا چێژن ساردی و فێنکی و خواردنەوە
٢٤ ﴿ إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴾ ئاوی لەکوڵ و کێم و زوخاو نەبێت ٢٥ ﴿ جَزَاءً وِفَاقًا ﴾ پاداشی دەدرێنەوە
بەپێی کردەوەیان ٢٦ ﴿ إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴾ چونکە بێگومان ئەوان ئەمەیان لێ پرسینەوە
نەبوون ٢٧ ﴿ وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا ﴾ وە ئایەتەکانی ئێمەیان بەدرۆ دەزانی چون بەدرۆ زانینێك ٢٨
﴿ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴾ لە کاتێکدا هەموو شتێکمان ژماردووە (لە سەریان) بە نووسین ٢٩
﴿ فَذُوقُوا ﴾ ئەمجا بچێژن (سزای خۆتان) ﴿ فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴾ هیچمان بۆ زیاد ناکەین
سزا نەبێت ٣٠

﴿إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا﴾ بێگومان جێگای پیرۆز و بەهرەمەندی هەیە بۆ پارێزکاران و لەخواترسان (٣١) ﴿حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا﴾
باخات و هەموو جۆرە تری یەك (٣٢) ﴿وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا﴾ وە کچانی تازە مەمك گردووی هاوتەمەن (٣٣)
﴿وَكَأْسًا دِهَاقًا﴾ وە پەرداخی پڕ (لە شەراب) (٣٤) ﴿لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا﴾ قسەی بێهوودە و درۆی تیادا نابیستن (٣٥)
﴿جَزَاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا﴾ (پاداش دەدرێنەوە بە) پاداشتێکی تەواو لەلایەن پەروەردگاری تۆوە
(٣٦) ﴿رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَٰنِ﴾ پەروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و نێوانی ئەوانە خوایەکی بەخشندەو
میهرەبانە و ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا﴾ کەس توانای تکا کردن و (قسە کردنی) نی یە (٣٧) ﴿يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا﴾
لە ڕۆژێکدا کە جیبریل و فریشتە بەڕیز دەوەستن ﴿لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَٰنُ وَقَالَ صَوَابًا﴾ کەسیان قسە ناکەن
مەگەر ئەوە کە خوا ڕێی پێدابێت و قسەی بەڕێ و جێ بکات (٣٨) ﴿ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ﴾ ئەو ڕۆژە ڕاست و بێگومانە
﴿فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا﴾ ئەمجا هەر کەسێك ویستی ڕێگای گەڕانەوە دەگرێ بۆ لای پەروەردگاری
خۆی (٣٩) ﴿إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا﴾ بێگومان ئێمە ئێوەمان ئاگادار کرد لە سزایەکی نزیك ﴿يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ
يَدَاهُ﴾ لە ڕۆژێکی وادا کە مرۆڤ دەبینێ (پاداشتی) ئەو کردەوانەی کەپێشتر بەدەستی خۆی ناردوویی
﴿وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا﴾ وە بێ بڕوا (لەو ڕۆژەدا) دەڵێ خۆزگە گڵ بوومایە (نەك مرۆڤ) (٤٠)

سورەتی ﴿النازعات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا﴾ سوێند بەو فریشتانەی کە گیانی کافران (لە لەشیان) بە سەختی دەردەهێنن (١)
﴿وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا﴾ وە بەو فریشتانەی کە گیانی باوەڕداران بە ئاسانی دەردێنن (٢) ﴿وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا﴾
وە سوێند بەو فریشتانەی کە خێرا فەرمانی خوا جێبەجێ دەکەن (٣) ﴿فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا﴾ وە سوێند بەو
فریشتانەی کە پێش برکێ دەکەن (لە جێبەجێ کردنی فەرمانیدا) (٤) ﴿فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا﴾ وە سوێند بەو فریشتانەی
کە تەگبیری کاروبار دەکەن (واتە سوێند بەمانە ئەوەی بەڵێنتان پێدراوە دێتە دی) (٥) ﴿يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ﴾
ڕۆژێکە بومەلەرزە زەوی دەلەرزێنێ (٦) ﴿تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ﴾ بومەلەرزەیەکی تریشی بەدوادا دێت، مردووان
زیندوو دەبنەوە (٧) ﴿قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ﴾ زۆر دڵ لەو ڕۆژەدا دەلەرزێ (٨) ﴿أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ﴾ چاویان
سەر بەرەو ژێر دەبێ (٩) ﴿يَقُولُونَ﴾ (ئەمڕۆ بە گاڵتەوە) دەڵێن ﴿أَإِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ﴾ ئاخۆ ئێمە (لە پاش
مردن) دەگەڕێنرێینەوە بۆ ژیانی پێشوو؟ (١٠) ﴿أَإِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً﴾ ئایا کە بووین بە ئێسقانی ڕزیو (چۆن
زیندوو دەبینەوە) (١١) ﴿قَالُوا﴾ وتیان ﴿تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ﴾ ئائەوە ئەگەر وابێ گەڕانەوەیەکی بەزیانە (١٢)
﴿فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ بێگومان ئەو زیندوو بوونەوەیە هەر یەك نەعرەتەیە (١٣) ﴿فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ﴾ ئیتر کتوپڕ
وان لە دەشتێکی سپی کاکی بە کاکیدا (١٤) ﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ﴾ ئایا داستانی موسات پێ گەیشتووە
(١٥) ﴿إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى﴾ کاتێك کەپەروەردگاری بانگی کرد لەشیوی پیرۆزی طووا وە (١٦)

﴿اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ﴾ (پێی ووت) برۆ بۆ لای فیرعەون (چونکە) بەڕاستی یاخیی بووە ﴿١٧﴾
﴿فَقُلْ هَل لَّكَ إِلَىٰ أَن تَزَكَّىٰ﴾ وە پێی بڵێ: ئایا دەتەوێ پاك ببیتەوە (لە گوناە) ﴿١٨﴾ ﴿وَأَهْدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ﴾
وە ڕێت پیشاندەم بۆ (ناسینی) پەروەردگارت تا لێی بترسیت ﴿١٩﴾ ﴿فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ﴾ ئەمجا
پیشانە هەرە گەورەکەی پیشان دا (گۆچان لەگەڵ دەستە سپیەکەی) ﴿٢٠﴾ ﴿فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ﴾ کەچی
بە درۆی زانی و سەرپێچی کرد ﴿٢١﴾ ﴿ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ﴾ لە پاشان پشتی هەڵکرد و ڕۆی بەپەلە ﴿٢٢﴾
﴿فَحَشَرَ فَنَادَىٰ﴾ ئەمجا (جادوو گەرانی) کۆکردەوەو بانگی کردن ﴿٢٣﴾ ﴿فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ﴾ پاشان
ووتی: من پەروەردگاری هەرە گەورەتانم ﴿٢٤﴾ ﴿فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ﴾ ئەمجا خوا
گرفتاری کرد بە سزای هەردوو جیهان ﴿٢٥﴾ ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً﴾ بەڕاستی لەم داستانەدا پەند هەیە
﴿لِّمَن يَخْشَىٰ﴾ بۆ کەسێك لەخوا بترسێ ﴿٢٦﴾ ﴿أَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ ۚ بَنَاهَا﴾ ئایا دروست کردنی ئێوە گرانترە
یان ئاسمان؟ وە دروستیشی کرد ﴿٢٧﴾ ﴿رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوَّاهَا﴾ باڵای بەرز کردەوەو ڕێکی خست ﴿٢٨﴾
﴿وَأَغْطَشَ لَيْلَهَا﴾ وە شەوی ئەوی تاریك کرد و ﴿وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا﴾ دەری خست (ڕووناکی) ڕۆژی ﴿٢٩﴾
﴿وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا﴾ وە پاشان ڕەوی ڕاخست ﴿٣٠﴾ ﴿أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا﴾ ئاو و لەوەڕگای لێ
دەرهێنا ﴿٣١﴾ ﴿وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا﴾ وە شاخەکانی پتەو دامەزراند ﴿٣٢﴾ ﴿مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ﴾ بۆ بەهرەمەندی
ئێوەو ئاژەڵتان ﴿٣٣﴾ ﴿فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَىٰ﴾ ئەمجا کاتێك کە ڕووداوی گەورە هات (کە
ڕۆژی دواییە) ﴿٣٤﴾ ﴿يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنسَانُ مَا سَعَىٰ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ کردەوەی خۆی تێیدا بیر دەکەوێتەوە
﴿٣٥﴾ ﴿وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَن يَرَىٰ﴾ وە دۆزەخ پیشاندرا بۆ هەر کەسێك کە بڕوانێ ﴿٣٦﴾ ﴿فَأَمَّا مَن طَغَىٰ﴾
(لەو ڕۆژەدا چاکە و خراپە بە پێی کردەوە دابەش دەکرێ) ئەمجا ئەو کەسەی سەرکەش بووبێت
﴿٣٧﴾ ﴿وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ وە ژیانی دونیای هەڵبژاردبێ ﴿٣٨﴾ ﴿فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان دۆزەخ
جێگایەتی ﴿٣٩﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ﴾ وە ئەو کەسەی کە ترسابێت لە وەستانی بەردەم پەروەردگاری
بۆ لێپرسینەوە ﴿وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ وە بەرگری نەفسی خۆی کردبێ لە ئارەزووی خراپە ﴿٤٠﴾
﴿فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾ ئەوە بێ گومان بەهەشت جێگایەتی ﴿٤١﴾ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ﴾ (ئەو بێباوەڕانە بە
گاڵتە و لاقرتێوە) پرسیارت لێ دەکەن دەربارەی ڕۆژی دوایی ﴿أَيَّانَ مُرْسَاهَا﴾ کەی دەبێت و کەی
دێت ﴿٤٢﴾ ﴿فِيمَ أَنتَ مِن ذِكْرَاهَا﴾ تۆ چیت داوە لە بیر لێکردنەوەی (تۆ چیت لەم بارەوە دەزانی)؟ ﴿٤٣﴾
﴿إِلَىٰ رَبِّكَ مُنتَهَاهَا﴾ زانینی ئەوە هەر لای پەروەردگارتە ﴿٤٤﴾ ﴿إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخْشَاهَا﴾ بێگومان تۆ هەر
ترسێنەری کەسێکیت کەلەو ڕۆژە بترسێ ﴿٤٥﴾ ﴿كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا﴾ بێ بڕواکان کە ئەو ڕۆژە دەبینن وا
دەزانن ﴿لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا﴾ کە نەماونەتەوە ئێوارەیەك یا چێشتەنگاوێك نەبێ لە دونیادا ﴿٤٦﴾

سورەتی ﴿عبس﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿عَبَسَ وَتَوَلَّىٰ﴾ (پێغەمبەر ﷺ) ڕووی گرژ کرد و پشتی هەڵکرد (١) ﴿أَن جَاءَهُ الْأَعْمَىٰ﴾ کە کوێرێک (عەبدوڵڵای
کوڕی ئوم مەکتوم) هاتە لای (٢) ﴿وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكَّىٰ﴾ تۆ چووزانیت؟ بەڵکو ئەو (کوێرە) بیەوێ پاک ببێتەوە
(٣) ﴿أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ الذِّكْرَىٰ﴾ یان بیری بکەوێتەوە (ئەوەی کە لە بیری چوتەوە) ئەمجا ئەو بیر کردنەوەیە سوودی
پێ بگەیەنێت (٤) ﴿أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَىٰ﴾ کەچی ئەوی کە خۆی بێ نیاز دەزانی (مەبەست پێی سەرپەرستەکانی
قوڕەیشە) (٥) ﴿فَأَنتَ لَهُ تَصَدَّىٰ﴾ تۆ ڕووی تێ دەکەیت (٦) ﴿وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ﴾ وە هیچ لەسەر تۆ نییە کە
ئەو بێ بڕوایە خۆی پاک نەکاتەوە (٧) ﴿وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَىٰ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە بەپەلە دێ بۆ لات (٨)
﴿وَهُوَ يَخْشَىٰ﴾ وە لە خوا دەترسێ (٩) ﴿فَأَنتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ﴾ تۆ خۆتی لێ هەڵە دەکەیت (١٠) ﴿كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ﴾ وا مەکە،
بێ گومان ئەو ڕێنموویی یانە (ی کە بۆت هاتووە) بیدارکەرەوە (ی ئادەمی) یە (١١) ﴿فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ﴾ ئەمجا ئەو
کەسەی بیەوێ یادی خوا دەکات (١٢) ﴿فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ﴾ (کە ئەو ڕێنموویی یانەش نووسراوەتەوە) لە چەند
پەڕەیەکی بەڕێز و بەپیرۆزدا (١٣) ﴿مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ﴾ پایە بڵندی پاک (١٤) ﴿بِأَيْدِي سَفَرَةٍ﴾ کە بەدەست نووسەرانی
(١٥) ﴿كِرَامٍ بَرَرَةٍ﴾ بەڕێزی خێر خوازەوە (١٦) ﴿قُتِلَ الْإِنسَانُ مَا أَكْفَرَهُ﴾ بە کوشت چێ (خوا پێی بێ بەری بێ لێ
بێ) ئادەمی، چەند بێ بڕوا و سپڵەیە (١٧) ﴿مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ﴾ (بیر ناکاتەوە بزانی کە) خوا لە چی دروستی
کردووە؟ (١٨) ﴿مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ﴾ لە دڵۆپێک ئاو دروستی کردووە و ڕێکی خستووە (١٩) ﴿ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ﴾
لەپاشان ڕێگای (چاک و خراپی) بۆ ئاسان کردووە (٢٠) ﴿ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ﴾ ئەمجا دەیمرێنێ و دەیخاتە گۆڕەوە
(٢١) ﴿ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ﴾ لە پاشان کاتێ کە ویستی زیندووی دەکاتەوە (٢٢) ﴿كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ﴾ بەڕاستی ئەوەی
کە خوا فەرمانی پێ داوە هێشتا (ئادەمی) بەجێی نەهێناوە (٢٣) ﴿فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ﴾ دەبا مرۆڤ سەیری
خواردنەکەی بکات (٢٤) ﴿أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا﴾ بەڕاستی ئێمە لە هەوروەوە بارانمان دابەزاند چۆن دابەزاندنێک
(٢٥) ﴿ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا﴾ لە پاشان زەویمان لەت لەت کرد (بە گیا) چۆن لەت کردنێک (٢٦) ﴿فَأَنبَتْنَا فِيهَا حَبًّا﴾
ئەمجا ڕواندمان لەزەویدا دانەوێڵە (٢٧) ﴿وَعِنَبًا وَقَضْبًا﴾ و تری و سەوزە (٢٨) ﴿وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا﴾ و زەیتون و دار
خورما (٢٩) ﴿وَحَدَائِقَ غُلْبًا﴾ و باخاتی چڕوپڕ (٣٠) ﴿وَفَاكِهَةً وَأَبًّا﴾ میوە و لەوەڕ (٣١) ﴿مَّتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ﴾ بۆ
ژیانی خۆتان و ئاژەڵتان (٣٢) ﴿فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ﴾ کاتێک کە شەخە و شریخە (ی ڕۆژی دوایی) هات (٣٣)
﴿يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ﴾ ئەو ڕۆژەی کە مرۆڤ ڕادەکات لە برای (٣٤) ﴿وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ﴾ وە لە دایکی و باوکی (٣٥)
﴿وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ﴾ وە لە ژنی و کوڕەکانی (٣٦) ﴿لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ﴾ هەموو یەکێک لەوان لەو
ڕۆژەدا کارێکی وای هەیە کە سەر کەسی تری نەپەرژێ (٣٧) ﴿وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا
گەش و جوانن (٣٨) ﴿ضَاحِكَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ﴾ دەم بە پێکەنین و شادمانن (٣٩) ﴿وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ﴾ وە زۆر
ڕوخسار لەو ڕۆژەدا تەپوتۆزیان بەسەرەوەیە (٤٠)

﴿ترهقها قترة﴾ لە داماویدا ڕەش داگیرساون ﴿٤١﴾ ﴿أولئك هم الكفرة الفجرة﴾ ئەوانە ئەوانەن کە بێ
باوەڕ و گوناهکار و تاوانبارن ﴿٤٢﴾

سورەتی ﴿ التكوير ﴾

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إذا الشمس كورت﴾ کاتێک کە ڕۆژ پێچرایەوە (ڕووناکی نەما) ﴿١﴾ ﴿وإذا النجوم انكدرت﴾ وە دەمێک
کە ئەستێرەکان هەڵوەرین و کەوتنە خوارەوە (تاریک بوون) ﴿٢﴾ ﴿وإذا الجبال سيرت﴾ وە کاتێک
کە کێوەکان خرانەڕێ (واتە لە شوێنی خۆیان خزێندران) ﴿٣﴾ ﴿وإذا العشار عطلت﴾ وە کاتێک کە
وشترە ئاوسەکان وازیان لێ هێنرا ﴿٤﴾ ﴿وإذا الوحوش حشرت﴾ وە کاتێک کە جانەوەران کۆکرانەوە ﴿٥﴾
﴿وإذا البحار سجرت﴾ وە دەمێک کە دەریاکان هەڵگیرسێنران (یەکخراون) ﴿٦﴾ ﴿وإذا النفوس زوجت﴾
وە ساتێک کە هەموو گیانێک جووتکرایەوە (لەگەڵ لاشەدا) ﴿٧﴾ ﴿وإذا الموءودة سئلت﴾
وە کاتێک پرسیار کرا لە کچانی زیندە بەچاڵ ﴿٨﴾ ﴿بأي ذنب قتلت﴾ کە بەچ گوناهێک کوژران ﴿٩﴾
﴿وإذا الصحف نشرت﴾ وە کاتێک کەنامە(ی کردەوە) بڵاوکرایەوە (و دابەشکرا) ﴿١٠﴾ ﴿وإذا السماء كشطت﴾
وە دەمێک کە ئاسمان داماڵێنراو پێچرایەوە ﴿١١﴾ ﴿وإذا الجحيم سعرت﴾ وە کاتێک کە دۆزەخ هەڵگیرسێنرا
﴿١٢﴾ ﴿وإذا الجنة أزلفت﴾ وە ساتێک کە بەهەشت نزیک خرایەوە ﴿١٣﴾ ﴿علمت نفس ما أحضرت﴾ ئەوکاتە
هەموو کەسێک دەزانێ کەچی ئامادە کردووە (بۆ خۆی لە چاکەو خراپە) ﴿١٤﴾ ﴿فلا أقسم بالخنس﴾ سوێند
بەو (ئەستێرە گەڕۆکانەی) دەگەڕێنەوە ﴿١٥﴾ ﴿الجوار الكنس﴾ بەو ئەستێرانەی کە پەنا دەگرن و دیار نابن
﴿١٦﴾ ﴿والليل إذا عسعس﴾ وە بەشەو کەتاریک دەبێت ﴿١٧﴾ ﴿والصبح إذا تنفس﴾ وە بەبەیانی کە هەناسە دەدات
﴿١٨﴾ ﴿إنه لقول رسول كريم﴾ بێگومان ئەو قورئانە گوفتاری ڕەوانەکراوێکی پایەبەرزە (کە فریشتەی
وەحیە) ﴿١٩﴾ ﴿ذي قوة عند ذي العرش مكين﴾ بەهێزە، لای خاوەنی عەرش (لای خوای گەورە)، خاوەنی
پلە و پایەیە ﴿٢٠﴾ ﴿مطاع ثم أمين﴾ قسە ڕەوایە لەناو فریشتەدا دەستپاکە ﴿٢١﴾ ﴿وما صاحبكم بمجنون﴾
هاوڕێکەتان (کە موحەممەدە ﷺ) شێت نییە (وەک ئێوە دەڵێن) ﴿٢٢﴾ ﴿ولقد رآه بالأفق المبين﴾ سوێند بەخوا
بێگومان (فریشتەی وەحی) دیوە لە ئاسۆی ڕووندا ﴿٢٣﴾ ﴿وما هو على الغيب بضنين﴾ وە ئەو ڕژد و چرووک
نییە لە گەیاندنی وەحی و پەیامەکەیدا ﴿٢٤﴾ ﴿وما هو بقول شيطان رجيم﴾ وە ئەو (قورئانە) قسەی شەیتانی
دەرکراو لە بەزەیی خوا نییە (وەک ئێوە دەڵێن) ﴿٢٥﴾ ﴿فأين تذهبون﴾ ئەوە بۆ کوێ دەڕۆن ﴿٢٦﴾ ﴿إن هو إلا ذكر
للعالمين﴾ ئەو قورئانە تەنها ئامۆژگاری یە بۆ هەموو جیهانیان ﴿٢٧﴾ ﴿لمن شاء منكم أن يستقيم﴾ بۆ ئەو
کەسانەی کە بیانەوێ بەڕێی ڕاست دابڕۆن لە ئێوە ﴿٢٨﴾ ﴿وما تشاءون﴾ ئێوە ناتوانن (ڕێی
ڕاست) بگرن ﴿إلا أن يشاء الله رب العالمين﴾ مەگەر کاتێک کە پەروەردگاری هەموو جیهانیان بیەوێت و
یارمەتیتان بدات بۆی ﴿٢٩﴾

سورەتی ﴿ الانفطار ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ﴾ کاتێک کە ئاسمان لەت بوو (١) ﴿وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ﴾ وە دەمێک کە ئەستێرەکان (کەوتنە
خوارەوە) بە پەرش و بڵاوی (٢) ﴿وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ﴾ وە ساتێک کە دەریاکان تێکەڵ کران (٣)
﴿وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ﴾ وە ساتێک کە گۆڕەکان ژێرەو ژوور کران واتە (مردووەکان هاتنە دەرەوە) (٤)
﴿عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ﴾ ئەو کاتە هەموو کەسێک دەزانێت کە چی لەپێشەوە ناردووە (چیشی)
دواخستووە (بۆ خۆی) (٥) ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ﴾ ئەی ئینسان ﴿مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ چی تۆی خەڵەتاندووە
بە پەروەردگاری بەرێز و گەورەت (وا لێی یاخی بوویت) (٦) ﴿الَّذِي خَلَقَكَ﴾ ئەو (پەروەردگار)ەی
کە دروستی کردوویت و ﴿فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ﴾ ڕێکی خستوویت و جیای کردوویتەوە (لە گیانلەبەرانی
تر) (٧) ﴿فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ﴾ لە هەر وێنەیەکدا کە خۆی ویستبێتی پێکی خستوویت (٨)
﴿كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالدِّينِ﴾ وانی یە (کە تێی گەیشتوویت) بەڵکو (ڕۆژی) پاداشت بە درۆ دەزانن (٩)
﴿وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ﴾ بێگومان چەند چاودێرێکتان بەسەرەوەیە (١٠) ﴿كِرَامًا كَاتِبِينَ﴾ کە بەڕێز و
نووسەرن (١١) ﴿يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ﴾ هەرچی بکەن دەیزانن (١٢) ﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بەڕاستی چاکەکاران
لەناو ناز و نیعمەتدان (١٣) ﴿وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ﴾ بێگومان بەدکاران لە دۆزەخدان (١٤) ﴿يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ
الدِّينِ﴾ لە ڕۆژی پاداشتدا دەچنە ناویەوە (١٥) ﴿وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ﴾ وە ئەوان لێی دەرناچن (١٦)
﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ تۆ چووزانیت کە ڕۆژی پاداشت چی یە (١٧) ﴿ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الدِّينِ﴾
دووبارە چووزانیت ڕۆژی پاداشت چی یە (١٨) ﴿يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِّنَفْسٍ شَيْئًا﴾ ڕۆژێکە کە هیچ کەس
هیچی بەدەست نی یە بۆ هیچ کەس ﴿وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِّلَّهِ﴾ وە فەرمان لەو ڕۆژەدا هەر بۆ خوایە (١٩)

سورەتی ﴿ المطففين ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ﴾ هاوار بۆ تەرازوو بازان (١) ﴿الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ﴾ ئەوانەی کە کاتێک
پێوانە بکەن (بۆ خۆیان) لەسەر (ماڵی) خەڵکی بەتەواوی وەری دەگرن (٢) ﴿وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ﴾
بەڵام کاتێک بۆیان پێوانە یان کێشانە بکەن کەمیان دەدەنێ (٣) ﴿أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُم مَّبْعُوثُونَ﴾ ئایا ئەوانە
نازانن کە بێگومان زیندوو دەکرێنەوە؟! (٤)

﴿لِيَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ لە ڕۆژێکی گەورەدا (٥) ﴿يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ڕۆژێك کە خەڵك لەبەردەم
پەروەردگاری جیهانیان دا دەوەستن (٦) ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ﴾ با پەشیمان ببنەوە، چونکە
بەڕاستی نامەی تاوانباران لە ناو دەفتەرێکی پەستی ڕەشدایە (٧) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ﴾ تۆ چوزانیت
ئەو دەفتەرە چی یە (٨) ﴿كِتَابٌ مَرْقُومٌ﴾ دەفتەرێکی نووسراوە (٩) ﴿وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ﴾ هاوار لەو
ڕۆژەدا بۆ بێ بڕوایان (١٠) ﴿الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ﴾ ئەوانەی کە بڕوا ناکەن بەڕۆژی پاداشت دانەوە (١١)
﴿وَمَا يُكَذِّبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ﴾ کەس ئەو ڕۆژە بە درۆ نازانێت مەگەر هەموو ستەمکارێکی گوناهبار (١٢)
﴿إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا﴾ هەر کاتێك کە ئایەتەکانی ئێمەی بۆ بخوێنرێتەوە ﴿قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ﴾ دەڵێ (ئەمانە)
ئەفسانەی پێشینانن (١٣) ﴿كَلَّا﴾ نەخێر وانی یە ﴿بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ بەڵکو ژەنگی
ئەو (خراپانەی) کە دەیانکرد پەردەی هێناوە بەسەر دڵیاندا (١٤) ﴿كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ﴾ نەخێر
بەڕاستی ئەوان لەو ڕۆژەدا بێ بەشن لە بینینی پەروەردگاریان (١٥) ﴿ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُو الْجَحِيمِ﴾ لە پاشان
بێگومان ئەوان دەچنە دۆزەخەوە (١٦) ﴿ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ﴾ ئەمجا پێیان دەوترێت ئەمە
ئەوەیە کە بڕواتان پێ نەدەکرد (١٧) ﴿كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ﴾ بەڕاستی نامەی (کرداری) چاکەکاران
لەناو دەفتەرێکی بەرزدایە (١٨) ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ﴾ تۆ چوزانیت ئەو دەفتەرە بەرزە چی یە؟ (١٩) ﴿كِتَابٌ
مَرْقُومٌ﴾ دەفتەرێکی نووسراو(ی ئەمەسەلە بەجەرە) (٢٠) ﴿يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ﴾ نزیکانی خودا دەیبینن (٢١)
﴿إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ﴾ بێگومان چاکەکاران لە ناز و نیعمەتدان (٢٢) ﴿عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ﴾ لەسەر
تەخت و بارەگاوە سەیر دەکەن (٢٣) ﴿تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ﴾ دەبینیت لە ڕوخساریاندا
جوانی و گەشاوەیی خۆشگوزەرانی (٢٤) ﴿يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ﴾ شەرابی پاکی سەر مۆرکراویان پێ
دەدرێ بیخۆنەوە (٢٥) ﴿خِتَامُهُ مِسْكٌ﴾ کە دوا قومی بۆنی میسکە ﴿وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ﴾ بۆ
ئەوە با پێشبڕکێ بکەن پێشبڕکێ کاران (٢٦) ﴿وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ﴾ تێکەڵ کراو لە ئاوی تەسنیمە (٢٧)
﴿عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ﴾ کانی یەکە کە نزیك کراوەکان لێی دەخۆنەوە (٢٨) ﴿إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا﴾
بێگومان ئەوانەی کە بەدکار بوون ﴿مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ﴾ پێ دەکەنین بەوانەی کە بڕوایان هێنا بوو
(٢٩) ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ﴾ وە کاتێك کە بەلایاندا بڕۆشتنایە چاویان لێ دادەگرتن (٣٠) ﴿وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ
أَهْلِهِمُ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ﴾ وە کاتێکیش بگەڕانایەتەوە بۆ لای ماڵ و منداڵیان، بە پێکەنین و گاڵتە کردن
(بە موسوڵمانان) دەگەڕانەوە (٣١) ﴿وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ﴾ وە کاتێکیش بیانبینیانایە
دەیانووت ئەمانە گومڕان (٣٢) ﴿وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ﴾ لە کاتێکدا کە (ئەوان) بە چاودێر نە نێردراون
بۆ سەر موسوڵمانەکان (تا ئەم قسەیە بکەن) (٣٣)

﴿فَٱلۡيَوۡمَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنَ ٱلۡكُفَّارِ يَضۡحَكُونَ﴾ ئەمڕۆ (کە ڕۆژی دوایی یە) ئەوانەی کە بڕوادار بوون بە
بێ بڕوکان پێ دەکەنن (٣٤) ﴿عَلَى ٱلۡأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ﴾ لەسەر قەنەفەو کورسییەوە سەیر دەکەن (٣٥) ﴿هَلۡ
ثُوِّبَ ٱلۡكُفَّارُ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ﴾ (تا بزانن) تۆڵەی ئەو بێ بڕوایانە دراوەتەوە، لەسەر ئەو کردەوانەی کە دەیان
کرد (لە دونیادا)؟ (٣٦)

سورەتی ﴿الانشقاق﴾

﴿بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتۡ﴾ کاتێك کە ئاسمان لەت لەت بوو (١) ﴿وَأَذِنَتۡ لِرَبِّهَا وَحُقَّتۡ﴾ وە ملکەچی کرد بۆ
پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت (٢) ﴿وَإِذَا ٱلۡأَرۡضُ مُدَّتۡ﴾ و کاتێك کە زەوی ڕاکێشراو پانکرایەوە
(ڕاخرا) (٣) ﴿وَأَلۡقَتۡ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتۡ﴾ وە ئەوەی تیدا بوو فڕێی داو هیچی لەودا نەما (٤) ﴿وَأَذِنَتۡ لِرَبِّهَا وَحُقَّتۡ﴾
وە ملکەچی کرد بۆ پەروەردگاری و دەبێ هەرواش بێت (٥) ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ ئەی ئینسان
﴿إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدۡحٗا فَمُلَٰقِيهِ﴾ تۆ بێگومان تێکۆشەرێت بەرەو پەروەردگارت بە تێکۆشانێ! ئەوسا
پێی دەگەیت (٦) ﴿فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی کە نامەی (کردەوەی) درا بە دەستی
ڕاستی (٧) ﴿فَسَوۡفَ يُحَاسَبُ حِسَابٗا يَسِيرٗا﴾ ئەوسا پرسیارەوەیەکی سووك و ئاسانی لەگەڵ دەکرێ (٨)
﴿وَيَنقَلِبُ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِۦ مَسۡرُورٗا﴾ وە بە دڵخۆشی دەگەڕێتەوە بۆ لای کەس و کاری (٩) ﴿وَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ وَرَآءَ
ظَهۡرِهِۦ﴾ وە ئەو کەسەی نامەی لە پشتەوە درایە دەستی (١٠) ﴿فَسَوۡفَ يَدۡعُواْ ثُبُورٗا﴾ ئەوە بە زوویی داوای
مردنی خۆی دەکات (١١) ﴿وَيَصۡلَىٰ سَعِيرًا﴾ وە دەچێتە دۆزەخەوە (١٢) ﴿إِنَّهُۥ كَانَ فِيٓ أَهۡلِهِۦ مَسۡرُورًا﴾ (چونکە)
بێگومان ئەو لەناو کەس و کاری دا دڵخۆش بووە (١٣) ﴿إِنَّهُۥ ظَنَّ أَن لَّن يَحُورَ﴾ وە ئەو وای گومان دەبرد،
کە هەرگیز ناگەڕێتەوە (لای خوا) (١٤) ﴿بَلَىٰٓۚ إِنَّ رَبَّهُۥ كَانَ بِهِۦ بَصِيرٗا﴾ بە حەتمی وانی یە! چونکە بەڕاستی
پەروەردگاری ئەو ئاگادار بووە بەو (١٥) ﴿فَلَآ أُقۡسِمُ بِٱلشَّفَقِ﴾ سوێند بە سووریی کەناری ئاسمان (١٦)
﴿وَٱلَّيۡلِ وَمَا وَسَقَ﴾ وە بە شەو و ئەو شتانەی کە کۆیان دەکاتەوە (١٧) ﴿وَٱلۡقَمَرِ إِذَا ٱتَّسَقَ﴾ وە بە مانگ
کاتێك کە پڕ دەبێتەوە (١٨) ﴿لَتَرۡكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٖ﴾ (ئێوە) بێ ئەپەڕن لە حاڵێکەوە بۆ حاڵێکی تر (١٩)
﴿فَمَا لَهُمۡ لَا يُؤۡمِنُونَ﴾ ئیتر بۆچی بڕوا ناهێنن؟ (٢٠) ﴿وَإِذَا قُرِئَ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقُرۡءَانُ لَا يَسۡجُدُونَ﴾ وە کاتێك کە
قورئانیان بۆ بخوێنرێتەوە سوژدە نابەن (مل کەچی ناکەن) (٢١) ﴿بَلِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يُكَذِّبُونَ﴾ بەڵام ئەوانەی
کە بێ بڕوان بە دروی دەزانن (٢٢) ﴿وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِمَا يُوعُونَ﴾ وە خوا چاك ئاگادار و زانایە بەوەی کە
لەدڵی دەگرن (٢٣) ﴿فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ کەواتە مژدەیان بدەرێ بە سزای سەختی (قیامەت) (٢٤)

﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ بەڵام ئەوانەی کە بڕوایان هێناوە و کردەوە باشەکانیان کردووە ﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ بۆ ئەوان هەیە پاداشتی بێ بڕانەوە ﴿٢٥﴾

سورەتی ﴿ الْبُرُوجِ ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ﴾ سوێند بە ئاسمانی خاوەن بورجەکان ﴿١﴾ ﴿وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ﴾ وە بەو ڕۆژەی کە
بەڵێنی پێدراوە ﴿٢﴾ ﴿وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ﴾ وە بە هەموو بینەر و بینراوێک (یا شایەت و شایەتی لەسەر
دراو یا ڕۆژی هەینی و ڕۆژی عەرەفە) ﴿٣﴾ ﴿قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ﴾ بەکوشت چی خاوەن چاڵەکان (بە

سورەتی ﴿ الطارق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ﴾ سوێند بە ئاسمان و ئەوەی کە لەشەودا دەردەکەوێ ﴿١﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ﴾
تۆ چوزانیت دەرکەوتووی شەو چی یە ؟ ﴿٢﴾ ﴿النَّجْمُ الثَّاقِبُ﴾ ئەستێرەی درەخشانی تاریکی کون
کەرە ﴿٣﴾ ﴿إِن كُلُّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ﴾ (سوێند بەمانە) کەس نی یە کە چاودێرێکی بەسەرەوە نەبێ ﴿٤﴾
﴿فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ مِمَّ خُلِقَ﴾ دەی با مرۆڤ سەرنج بدات کە لەچی دروست کراوە ﴿٥﴾ ﴿خُلِقَ مِن مَّاءٍ دَافِقٍ﴾
دروست کراوە لە ئاوێکی فڕێدراو (هەڵقوڵاو) ﴿٦﴾ ﴿يَخْرُجُ مِن بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ﴾ کە دەردەچێ لە
ماوەندی پشت (ی پیاو) و دانەی (پەراسووی) سنگی (ژن)ەوە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ﴾ بەڕاستی خوا
بەدەسەڵاتە لەسەر زیندوو کردنەوەی ﴿٨﴾ ﴿يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ﴾ لە ڕۆژێکدا کە هەرچی نهێنی هەیە ئاشکرا
دەکرێ ﴿٩﴾ ﴿فَمَا لَهُ مِن قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ﴾ ئەو بە هێزێک شك دەبات و نە پشتیوانێك ﴿١٠﴾ ﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ﴾
سوێند بە ئاسمانی خاوەن باران ﴿١١﴾ ﴿وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ﴾ وە بەزەوی خاوەن درزو قڵیش ﴿١٢﴾
﴿إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ﴾ بێگومان ئەم(قورئانە)ە وتەی ڕاست و جیاکەرەوەیە ﴿١٣﴾ ﴿وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ﴾ وە گاڵتە نی
یە ﴿١٤﴾ ﴿إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا﴾ بێگومان بێ بڕواکان (پیلان دەگێڕن) و فێڵ دەکەن چوون فێڵ کردنێك ﴿١٥﴾
﴿وَأَكِيدُ كَيْدًا﴾ وە منیش پیلان دەگێڕم (وەخشە دەکێشم لەبەرامبەر پیلانی ئەواندا) چوون پیلان
وەخشە کێشانێك ﴿١٦﴾ ﴿فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ﴾ ئەمجا (تۆش ئەی پێغەمبەر ﷺ) مۆڵەتی بێ بڕواکان
بدە ﴿أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا﴾ منیش کەمێك لێیان دەوەستم (پاشان دەبینیت چۆن بەسەر دەهێنم بە
سزادانیان) ﴿١٧﴾

سورەتی ﴿ الأعلى ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾ ئەستیحانی پەروەردگاری هەرە بڵندت بکە ﴿١﴾ ﴿الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ﴾ ئەوەی (هەموو
شتێکی) دروست کردووەو ڕێك وپێکی کردووە ﴿٢﴾ ﴿وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ﴾ وە ئەوەی کە بەحەندەی
کێشاوە (بۆ هەموو شتێك) ئەمجا شارەزای کردووە ﴿٣﴾ ﴿وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ﴾ وە ئەوەی کە لەوەڕی
دەرهێناوە ﴿٤﴾ ﴿فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ﴾ ئەمجا دەیکات بە پوشی ڕەشی داگەڕاو ﴿٥﴾ ﴿سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَىٰ﴾
(ئەی موحەممەد ﷺ قورئانت) بەسەردا دەخوێنەوەو هەرگیز بیرت ناچێتەوە ﴿٦﴾ ﴿إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ﴾
مەگەر ئەوەی کە خوا بیەوێت ﴿إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ﴾ بێگومان ئەو بە هەموو شتێکی ئاشکراو پەنهان
ئاگادارە ﴿٧﴾ ﴿وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ﴾ وە یارمەتیت دەدەین بۆ ڕێی ئاسان ﴿٨﴾ ﴿فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ﴾ ئەمجا
تۆش هەردەم ئامۆژگاری بکە ئەگەر سوودی گەیاند ﴿٩﴾ ﴿سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ﴾ بێگومان ئەوەی لە خوا
ترسێ پەندی لێ وەردەگرێ ﴿١٠﴾

﴿ويتجنبها الأشقى﴾ وە ئەوەی زۆر خراپیش بێ خۆی لێ دوور دەخاتەوە ﴿١١﴾ ﴿الذي يصلى النار الكبرى﴾
ئەوەی دەچێتە ناو ئاگری هەرە گەورەوە ﴿١٢﴾ ﴿ثم لا يموت فيها ولا يحيى﴾ لەپاشان نە دەمرێ تێیدا
(تا ڕزگاری بێت) وە نە دەژی (تێیدا بە ئاسایی) ﴿١٣﴾ ﴿قد أفلح من تزكى﴾ بەڕاستی سەرفراز بوو ئەوەی کە
خۆی پاک ڕاگرت ﴿١٤﴾ ﴿وذكر اسم ربه فصلى﴾ وناوی پەروەردگاری خۆی دەبات و کەوتە نوێژ کردن
(وپاڕانەوە) ﴿١٥﴾ ﴿بل تؤثرون الحياة الدنيا﴾ بەڵکو ئێوە ژیانی دونیا هەڵدەبژێرن ﴿١٦﴾ ﴿والآخرة خير وأبقى﴾
کەچی (ژیانی) دوا ڕۆژ باشتر و پایە دارترە ﴿١٧﴾ ﴿إن هذا لفي الصحف الأولى﴾ بێ گومان ئەمەی
(کەباسکرا) لە نامەی پێشووەکاندایە ﴿١٨﴾ ﴿صحف إبراهيم وموسى﴾ نامەکانی ئیبراهیم و مووسا ﴿١٩﴾

سورەتی ﴿الغاشية﴾

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿هل أتاك حديث الغاشية﴾ ئایا هەواڵی ڕۆژی دوایی (ڕۆژی داپۆشەرت) پێگەشتووە ﴿١﴾ ﴿وجوه يومئذ
خاشعة﴾ زۆر دەم و چاو لەو ڕۆژەدا ترساک و ڕیسوا و شەرمەزارن ﴿٢﴾ ﴿عاملة ناصبة﴾ هەوڵدەرێکی
ڕەنجەڕۆن ﴿٣﴾ ﴿تصلى نارا حامية﴾ دەچنە ناو ئاگری هەرە گەرمەوە ﴿٤﴾ ﴿تسقى من عين آنية﴾ ئاو
دەدرێن لە سەرچاوەی کوڵ بەکوڵ و زۆر گەرم ﴿٥﴾ ﴿ليس لهم طعام إلا من ضريع﴾ خۆراکیان هەر دڕکی
حوشتر خۆر(ی ئاگرییە) ﴿٦﴾ ﴿لا يسمن ولا يغني من جوع﴾ نە قەڵەوی دەکات و نە برسێتی لا دەبات ﴿٧﴾
﴿وجوه يومئذ ناعمة﴾ زۆر ڕوخسار لەو ڕۆژەدا پاراوە (جوان و گەشن) ﴿٨﴾ ﴿لسعيها راضية﴾ ڕازین
لەکۆششی خۆیان ﴿٩﴾ ﴿في جنة عالية﴾ وان لە بەهەشتی بەرز و بڵندا ﴿١٠﴾ ﴿لا تسمع فيها لاغية﴾ قسەی هیچ
وپووچی تێدا نابیستن ﴿١١﴾ ﴿فيها عين جارية﴾ تێیدایەتی سەرچاوەی ڕەوان ﴿١٢﴾ ﴿فيها سرر مرفوعة﴾ تێیدایەتی
زۆر قەنەفە و تەختی بەرز ﴿١٣﴾ ﴿وأكواب موضوعة﴾ وە پەرداخی دانراو ﴿١٤﴾ ﴿ونمارق مصفوفة﴾ وە پشتی
ڕیزکراو ﴿١٥﴾ ﴿وزرابي مبثوثة﴾ وە قاڵی ڕاخراو لە هەموو لایەکەوە ﴿١٦﴾ ﴿أفلا ينظرون إلى الإبل كيف خلقت﴾ دەی
بۆ وورد نابنەوە لە حوشتر کە چۆن دروست کراوە ﴿١٧﴾ ﴿وإلى السماء كيف رفعت﴾ وە بە ئاسمان کە چۆن
بەرز کراوەتەوە ﴿١٨﴾ ﴿وإلى الجبال كيف نصبت﴾ وە لە شاخەکان کە چۆن داکوترێن و دامەزرێنراون؟ ﴿١٩﴾
﴿وإلى الأرض كيف سطحت﴾ وە لە زەوی کە چۆن ڕاخراوە ﴿٢٠﴾ ﴿فذكر إنما أنت مذكر﴾ کەوا تۆ
ئامۆژگاری بکە، تۆ هەر ئامۆژگاری کاریت ﴿٢١﴾ ﴿لست عليهم بمصيطر﴾ تۆ دەسەڵات دار نیت
بەسەریاندا ﴿٢٢﴾

﴿إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ﴾ بەڵام ئەو کەسەی کە پشت هەڵکات و بێ بروا بێت ﴿٢٣﴾ ﴿فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ﴾
ئەوە خوا سزای دەدات بە سزای زۆر گەورە ﴿٢٤﴾ ﴿إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ﴾ بێگومان هەر بۆ لای ئێمەیە
گەڕانەوەیان ﴿٢٥﴾ ﴿ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُم﴾ لە پاشان بەڕاستی لەسەر ئێمەیە لێپرسینەوەیان ﴿٢٦﴾

سورەتی ﴿الفجر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْفَجْرِ﴾ سوێند بە بەرەبەیان ﴿١﴾ ﴿وَلَيَالٍ عَشْرٍ﴾ وە بە دە شەوی سەرەتای مانگ(ی ذي الحجة) ﴿٢﴾
﴿وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ﴾ وە بە تاک و جووت ﴿٣﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ﴾ وە بە شەوگار کاتێک کە تێ دەپەڕێت ﴿٤﴾
﴿هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ﴾ ئایە ئەمانەی کە سوێندیان پێ خورا شایستەی سوێند پێ خواردن نیین لای
کەسێکی تێگەیشتوو ﴿٥﴾ ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ﴾ ئایا نابینیت کە پەروەردگاری تۆ چی کرد بە گەلی عاد
﴿٦﴾ ﴿إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ﴾ وە بە هۆزی ئیرەم؟ خاوەنی پایە (و دەسەڵات) ﴿٧﴾ ﴿الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ﴾ کە
وێنەیان دروست نەکرابوو لە هەموو وڵاتدا ﴿٨﴾ ﴿وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ﴾ وە(چی کرد) بە گەلی
سەمود ئەوانەی کە(شاخی) بەردیان دەتاشی لە شیو و دۆڵەکاندا ﴿٩﴾ ﴿وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ﴾ وە فیرعەونی
خاوەن سنگی زۆر (وەک تەمەرمەکان، کە وەک سنگ چوون بە زەویدا) ﴿١٠﴾ ﴿الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ﴾
ئەوانەی کە یاخی بوون لە وڵاتدا ﴿١١﴾ ﴿فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ﴾ وە زۆریان خراپە تێدا کرد ﴿١٢﴾
﴿فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ﴾ ئەمجا پەروەردگاری تۆ دایکرتن بە قامچی سزا ﴿١٣﴾ ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ﴾
بەڕاستی پەروەردگاری تۆ لە کەمینی ستەمکاراندایە ﴿١٤﴾ ﴿فَأَمَّا الْإِنسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ﴾ جا کاتێک
کە خوا ئادەمی تاقی کردەوە ﴿فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ﴾ و ڕێزی گرت و مال و بەهرەی بەسەردا ڕشت
﴿فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ﴾ ئەوە دەڵێ پەروەردگارم ڕێزی گرتووم ﴿١٥﴾ ﴿وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ﴾ وە ئەگەر
تاقی کردەوەو ڕۆزی کەم پێدا ﴿فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ﴾ ئەوسا دەڵێ پەروەردگارم ڕیسوای کردووم ﴿١٦﴾
﴿كَلَّا﴾ نەخێر وا نییە (کە ئێوە بیری لێ دەکەنەوە) ﴿بَل لَّا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ﴾ بەڵکو ئێوە ڕێزی هەتیو
ناگرن ﴿١٧﴾ ﴿وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانی یەکتری نادەن لەسەر خواردەمەنی دان(و بەخێو
کردنی) هەژاران ﴿١٨﴾ ﴿وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا﴾ (بەڵکو سەرەڕای ئەمەش بەشە) میراتی (بەشداران)
هەمووی (بە هەڵپە) دەخۆن ﴿١٩﴾ ﴿وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا﴾ وە ماڵ و سامانتان خۆش دەوێت بە خۆش
ویستێکی زۆر ﴿٢٠﴾ ﴿كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا﴾ وای وابکەن! کاتێک کەزەوی بە توندی درابەیەکدا و
پارە پارە کرا ﴿٢١﴾ ﴿وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا﴾ (لە ڕۆژی دواییدا) پەروەردگارت دێت (بۆ لێپرسینەوەی
خەڵکی، هاتنێک شیاوی زاتی خۆی بێت، بڕوامان پێیەتی بەبێ هیچ لێچواندن و لێکدانەوەیەک، و
چۆنیەتیەکەی نازانین، تەنها خودا خۆی دەزانێت) وە فریشتەکانیش پۆل پۆل دێن ﴿٢٢﴾

﴿وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ﴾ وە لەو ڕۆژەدا دۆزەخ دەهێنرێت (بۆ ساحەی مەحشەر) ﴿يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ
الْإِنسَانُ﴾ لەو ڕۆژەدا ئینسان (کردەوەی خۆی) بیر دەکەوێتەوە ﴿وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ﴾ بەڵام ئەو
بیرکەوتنەوەیە چ سوودێک بەو دەگەیەنێت؟ ﴿٢٣﴾ ﴿يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي﴾ (ئەمجا بە داخەوە) دەڵێ
خۆزگە لە دونیادا کاری چاکەم پێش بخستایە بۆ ئەم ژیانەم ﴿٢٤﴾ ﴿فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُ أَحَدٌ﴾ ئەمجا
لەو ڕۆژەدا کەس سزای کەس نادات وەکو سزای خوا ﴿٢٥﴾ ﴿وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ﴾ وە کەس کەلەبچەی
کەس ناکات وەکو کەلەبچە کردنی خوا (بۆ بێ باوەڕان) ﴿٢٦﴾ ﴿يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ﴾ (لەو ڕۆژەدا
بە خوا پەرست دەوترێت) ئەی نەفسی بە ئارام ﴿٢٧﴾ ﴿ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً﴾ بگەڕێرەوە بۆ لای
پەروەردگاری خۆت بە ڕەزامەندی و لێ ڕازی بوون ﴿٢٨﴾ ﴿فَادْخُلِي فِي عِبَادِي﴾ ئەمجا بچۆرە ناو بەندە
چاکەکانم ﴿٢٩﴾ ﴿وَادْخُلِي جَنَّتِي﴾ و بچۆرە ناو بەهەشتی منەوە ﴿٣٠﴾

سوورەتی ﴿البلد﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَا أُقْسِمُ بِهَٰذَا الْبَلَدِ﴾ سوێند بەم شارە (کە مەککەیە) ﴿١﴾ ﴿وَأَنتَ حِلٌّ بِهَٰذَا الْبَلَدِ﴾ وە تۆ لەو شارەدا
نیشتەجێی (کە ئازاردانی تۆی تێدا بڕیار دراوە) ﴿٢﴾ ﴿وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ﴾ وە سوێند بە باوک (بە ئادەم)
ولەوەی کە لێی کەوتۆتەوە ﴿٣﴾ ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي كَبَدٍ﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی ئادەمیمان دروست
کردووە هەمیشە لەڕەنج و کێشە و ماندووبوونیدایە ﴿٤﴾ ﴿أَيَحْسَبُ أَن لَّن يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە
کەس دەسەڵاتی بەسەریدا نییە ﴿٥﴾ ﴿يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا﴾ (بەفیزەوە) دەڵێ ماڵی زۆرم لەناو داوە و
بەخشیوە ﴿٦﴾ ﴿أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُ أَحَدٌ﴾ ئایا وا دەزانێ کە کەس نەیدیوە ﴿٧﴾ ﴿أَلَمْ نَجْعَل لَّهُ عَيْنَيْنِ﴾ ئایا دوو
چاومان نەداوەتێ ﴿٨﴾ ﴿وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ﴾ وە زمانێک و دوو لێومان پێ نەداوە؟ ﴿٩﴾ ﴿وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ﴾
وە ڕێی چاک و خراپمان پیشان داوە ﴿١٠﴾ ﴿فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ﴾ کەچی هێشتا (زۆرێک لە خەڵکی)
پەلاماری پلەی سەختی نەداوە ﴿١١﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ﴾ تۆ چوزانیت پلەی سەخت کامەیە ﴿١٢﴾
﴿فَكُّ رَقَبَةٍ﴾ ئازاد کردنی کۆیلەیە ﴿١٣﴾ ﴿أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ﴾ و نان دانە لەڕۆژی گرانی و برسێتی دا ﴿١٤﴾
﴿يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ﴾ بە هەتیوی خزم ﴿١٥﴾ ﴿أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ﴾ یا بە هەژاری خاکەسەر (کەفتەکار) ﴿١٦﴾
﴿ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ سەرەڕای ئەمانەش لەو کەسانە بێ کە بڕوایان هێنابێ ﴿وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾
وە ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە ئارامگرتن ﴿وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ﴾ و ئامۆژگاری یەکتریان کردبێ بە
بەزەیی و میهرەبانی ﴿١٧﴾ ﴿أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ﴾ ئەوانە هاوەڵانی دەستی ڕاستن ﴿١٨﴾

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾ وە ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون بە موعجیزە و نیشانەکانی ئێمە ئەوانە هاوەڵانی دەستی چەپن ﴿١٩﴾ ﴿عَلَيْهِمْ نَارٌ مُؤْصَدَةٌ﴾ دایگرتوون ئاگری دەرگا داخراو ﴿٢٠﴾

سوورەتی ﴿الشَّمْس﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا﴾ سوێند بەخۆر و ڕووناکییەکەی ﴿١﴾ ﴿وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا﴾ وە سوێند بەمانگ کەدوا بەدوای ئەو هەڵدێ ﴿٢﴾ ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا﴾ وە سوێند بە ڕۆژ کاتێ کەخۆر دەردەخات ﴿٣﴾ ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا﴾ وە سوێند بەشەو کەخۆر دادەپۆشێ ﴿٤﴾ ﴿وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا﴾ وە سوێند بە ئاسمان و بەوەی دروستی کردووە ﴿٥﴾ ﴿وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا﴾ وە سوێند بە زەوی و ئەوەی ڕای خستووە ﴿٦﴾ ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا﴾ وە سوێند بە نەفسی ئادەمی و ئەو زاتەیشی کە ڕێک و پێک بەدیهیناوە ﴿٧﴾ ﴿فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا﴾ ئەمجا ڕێگای چەوت و خراپ و چاک و خواپەرستیشی پیشاندا ﴿٨﴾ ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا﴾ (سوێند بە هەموو ئەوانە) بەڕاستی ڕزگاری بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی پاک کردەوە ﴿٩﴾ ﴿وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا﴾ بێگومان ناهومێد بوو ئەو کەسەی کە نەفسی خۆی (بە گوناه) ون و ئاوارە کرد ﴿١٠﴾ ﴿كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا﴾ بڕوای نەهێنا هۆزی سەموود بەهۆی سەرکەشی یانەوە ﴿١١﴾ ﴿إِذِ انْبَعَثَ أَشْقَاهَا﴾ کاتێک کە خراپتریان هەستایەوە (بۆ سەربڕینی حوشترەکە) ﴿١٢﴾ ﴿فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا﴾ ئەمجا پێغەمبەرەکەی خوا (صالح علیه السلام) پێی وتن واز بهێنن لەم حوشترەی خوایە و نۆرە ئاوەکەی ﴿١٣﴾ ﴿فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا﴾ کەچی بڕوایان پێ نەکرد و حوشترەکەیان سەر بڕی ﴿فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوَّاهَا﴾ ئەمجا پەروەردگاری ئەوان سزای ڕشت بەسەریاندا بەهۆی گوناهەکانیانەوە و تەختی کردن ﴿١٤﴾ ﴿وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا﴾ وە (خوا) ناترسی لە پاشەڕۆژی ئەم (تۆڵە لێ سەندنەیان) ﴿١٥﴾

سوورەتی ﴿اللَّيْل﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ﴾ سوێند بەشەو کاتێک کە (زەوی) دادەپۆشێ ﴿١﴾ ﴿وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ﴾ وە بەڕۆژ کاتێ کە ڕووناک دەبێتەوە ﴿٢﴾ ﴿وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَىٰ﴾ وە بەو زاتەی کە نێر و مێی دروست کردووە ﴿٣﴾ ﴿إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ﴾ بەڕاستی هەوڵ و کۆششی ئێوە جۆراو جۆرە ﴿٤﴾ ﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ﴾ ئەمجا ئەو کەسەی (ماڵ) ببەخشێ و لە خوا بترسێت و پارێزکار بێت ﴿٥﴾ ﴿وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای بێ بەوەی زۆر چاکە (لا اله الا الله یا بەهەشت) ﴿٦﴾ ﴿فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان یارمەتی دەدەین بۆ ڕێی ئاسان (کە چاکەیە) ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ﴾ وە ئەو کەسەی ڕژدی بکات (لە ماڵ بەخشین) وخۆی بێ نیاز بزانێ (لە پاداشتی پەروەردگاری) ﴿٨﴾ ﴿وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ﴾ وە بڕوای نەبێ بەچاکە (کە لا اله الا الله یە یان بەهەشت) ﴿٩﴾

﴿فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ﴾ ئەوە بێگومان ڕێی سەختی بۆ ئاسان دەکەین (١٠) ﴿وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّىٰ﴾ وە
سەروەت و سامانەکەی قازانجی بۆ ناگەیەنێ کاتێك کە بیادەچێ (١١) ﴿إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَىٰ﴾ بەڕاستی
لەسەر ئێمەیە ڕێنموونی (١٢) ﴿وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَىٰ﴾ وە هەردوو جیهان هی ئێمەیە (١٣) ﴿فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا
تَلَظَّىٰ﴾ من ئێوەم ترساند بە ئاگرێکی بڵێسەدار (کە دۆزەخە) (١٤) ﴿لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى﴾ کەس ناچێتە
ناو دۆزەخەوە جگە لە بەدبەختترین کەس نەبێت (١٥) ﴿الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئەو کەسەی کە بڕوای نەبێ و پشتی
هەڵکردبێ (لە ئایینی ڕاست) (١٦) ﴿وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى﴾ وە لێی دوور دەخرێتەوە پارێزگارترین
کەس (١٧) ﴿الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّىٰ﴾ ئەوەی ماڵی خۆی دەبەخشێ تا (دڵ و دەروونی) پاك بێتەوە (١٨) ﴿وَمَا
لِأَحَدٍ عِندَهُ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰ﴾ لە کاتێکدا کەس چاکەیەکی وای بەسەریەوە نی یە کە پاداشت بدرێتەوە (١٩)
﴿إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ﴾ تەنها مەبەستی ڕەزامەندی پەروەردگاری هەرە بڵندە (٢٠) ﴿وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ﴾
سوێند بەخوا (ئەو کەسەی وابێت) لەمەولا ڕازی دەبێ (بە پاداشتی دوا ڕۆژ) (٢١)

سورەتی ﴿الضحى﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالضُّحَىٰ﴾ سوێند بە چێشتەنگاو (١) ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ﴾ وە سوێند بە شەو کاتێك کە ئارام دەگرێ
(بێدەنگییەوە) (٢) ﴿مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ﴾ پەروەردگارت وازی لێ نەهێناویت و لێت دڵگیر نەبووە
(ئەی موحەممەد ﷺ) (٣) ﴿وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ﴾ وە (پاداشتی) دوا ڕۆژ بۆتۆ چاکترە لە
دونیا (٤) ﴿وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ﴾ سوێند بەخوا لەمەولا پەروەردگارت ئەوەندەت پێ
دەبەخشێ کە ڕازی بیت (٥) ﴿أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ﴾ ئایا تۆی نەدیی بەهەتیوی و حەوانیتیەوە (٦)
﴿وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ﴾ وە تۆی نەدیی بە سەرلێشێواوی و ڕێنموونی کردیت (٧) ﴿وَوَجَدَكَ
عَائِلًا فَأَغْنَىٰ﴾ وە ئایا تۆی نەدیی بە هەژاری و دەوڵەمەندی کردیت (٨) ﴿فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ﴾
کەواتە (تۆش) هەتیو مەچەوسێنەرەوە (٩) ﴿وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ﴾ وە هەڵمەشاخێ بە پرسیارکەر
(هەژار و سواڵکەر) دا (١٠) ﴿وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ﴾ وە نیعمەت و بەخششی پەروەردگارت دەربخە
(بە یارمەتیدانی هەژاران) (١١)

سورەتی ﴿الشرح﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾ ئایا سنگمان بۆ ئاسوودە و گوشاد نەکردییت (١) ﴿وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ﴾
وە دامان گرت لێت ئەو بارە گرانەی (٢)

﴿الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ﴾ کە پشتی زۆر قورس کردبوویت ﴿٣﴾ ﴿وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ﴾ وە ناو و ناوبانگمان
بۆ بەرز کردیتەوە ﴿٤﴾ ﴿فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ بەڕاستی لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی
دێت ﴿٥﴾ ﴿إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ بێگومان لەگەڵ هەموو تەنگانەیەکدا خۆشی و ئاسانی دێت ﴿٦﴾
﴿فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ﴾ ئەمجا کە لە کارێک بوویتەوە، خۆت ماندوو بکە (بە کارێکی تری چاکەوە) ﴿٧﴾
﴿وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَب﴾ وە هەر لە پەروەردگارت بپاڕێرەوە (بۆ کارەکانت) ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ التين ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ﴾ سوێند بە هەنجیر و زەیتون ﴿١﴾ ﴿وَطُورِ سِينِينَ﴾ وە سوێند بە طووری سینا ﴿٢﴾
﴿وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ﴾ وە بەم شاری ئارام و بێ ترسە (کە مەککەیە) ﴿٣﴾ ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ﴾
سوێند بەخوا بەڕاستی مرۆڤمان دروست کرد لە جوانترین شێوەدا ﴿٤﴾ ﴿ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ﴾ لە
پاشان (ئەگەر بێ باوەڕبێ) دەیکەین بە پەست ترینی هەموو پەستێک ﴿٥﴾ ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
جگە لەوانەی کە باوەڕیان هێناوە و کردەوە چاکەکانیان کردووە ﴿فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ بۆ ئەوان هەیە
پاداشتی نەبڕاوە ﴿٦﴾ ﴿فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ﴾ جا ئیتر چی بێ باوەڕت دەکات بە ڕۆژی دوایی ﴿٧﴾
﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ﴾ ئایا خوا فەرمان ڕەواترینی هەموو فەرمان ڕەواکان نییە؟ ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ العلق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بخوێنە بە ناوی پەروەردگارتەوە کە هەموو
شتێکی دروست کردووە ﴿١﴾ ﴿خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ﴾ مرۆڤی دروست کردووە لە خوێنێکی بەستوو ﴿٢﴾
﴿اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ﴾ بخوێنە، پەروەردگاری تۆ (لە هەموو کەس) بەخشندەترە ﴿٣﴾ ﴿الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ﴾
ئەوەی کە (مرۆڤی) فێر(ی نووسین) کردووە بە قەڵەم ﴿٤﴾ ﴿عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ مرۆڤی فێر کردووە
بەو شتانەی کە نەی دەزانی ﴿٥﴾ ﴿كَلَّا إِنَّ الْإِنسَانَ لَيَطْغَىٰ﴾ نا (وانیە) بەڕاستی مرۆڤ یاخی دەبێت ﴿٦﴾
﴿أَن رَّآهُ اسْتَغْنَىٰ﴾ کە خۆی بینی دەوڵەمەند بووە ﴿٧﴾ ﴿إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ﴾ بێگومان هەر بۆ لای
پەروەردگاری تۆیە گەڕانەوە ﴿٨﴾ ﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ﴾ ئایا بینیت ئەو کەسەی کە جڵەوگیریی ئەکات
﴿٩﴾ ﴿عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ﴾ لە بەندەیەک کە نوێژ دەکات؟ ﴿١٠﴾ ﴿أَرَأَيْتَ إِن كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ﴾ ئایا پێم بڵێ ئەگەر (ئەو
کەسە) لەسەر ڕێی ڕاست بووایە ﴿١١﴾ ﴿أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ﴾ یان فەرمانی بدایە بە پارێزکاریی و لەخواترسان
(باشتر نەبوو) ﴿١٢﴾

﴿أَرَأَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ﴾ ئایا بیست ئەگەر بڕوای (بە ئایینی ڕاست) نەبێت و پشتی لێ هەڵکات (زۆر کاری
دەبێ) ١٣ ﴿أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ﴾ ئایا نەی زانیوە کە خوا دەی بینێ ١٤ ﴿كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ﴾
وانییە (کە بیری لێ دەکاتەوە) بە ڕاستی ئەگەر واز نەهێنێ ڕای دەکێشین (بە توڕەیی) پێشەسەری ١٥
﴿نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ﴾ پێشەسەرێکی درۆزنی بە هەڵەدا چوو ١٦ ﴿فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ﴾ ئەمجا با ئەو بانگی
هاوڕێکانی خۆی بکات ١٧ ﴿سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ﴾ ئێمەش بانگی فریشتەی زەبر بە دەست دەکەین ١٨
﴿كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِب﴾ نەخێر بە گوێی (ئەو کەسانە) مەکە وە کڕنوش بەرە و (لە خوا)
نزیک بکەرەوە ١٩

سوورەتی ﴿الْقَدْرِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ بێگومان ئێمە قورئانمان ناردە خوارەوە لەشەوی بەهەرە و بەڕێزدا ١
﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ﴾ تۆ چوزانیت کە شەوی بەهەرە و ڕێز چی یە ٢ ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾
شەوی بەهەرە و ڕێز چاکترە لە (خێری) هەزار مانگ ٣ ﴿تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا﴾ لەو شەوەدا فریشتە
و جبرئیلیش لە نێویاندا دێنە خوارەوە ﴿بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ﴾ بە فەرمانی پەروەردگاریان لە هەموو
کاروبارێکدا ٤ ﴿سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ﴾ ئەو شەوە (کاتی) هێمنی و ئاشتی دەبێ تا هەڵاتنی
سپێدەی بەیان ٥

سوورەتی ﴿الْبَيِّنَةِ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بە ناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئەوانەی کە بێ بڕوا بوون ﴿مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ﴾ لە خاوەن نامە و ﴿وَالْمُشْرِكِينَ﴾ بت
پەرستان ﴿مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ﴾ دەستیان هەڵنەگرت (لەو بێ بڕوایی یە) تا نیشانە ڕوونەکەیان بۆ
هات ١ ﴿رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً﴾ (کە ئەویش) پێغەمبەرێکە لە خواوە چەند پەڕەیەکی پاکیان
(بەسەردا) دەخوێنێتەوە ٢ ﴿فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ﴾ کە تیایدایە چەند نووسراو (سوورەت) یکی بەنرخ ٣
﴿وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ﴾ وە جیانەبوونەوە ئەوانەی کە پەیامیان بۆ هاتبوو ﴿إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ﴾
دوای ئەوە نەبێ کە نیشانە ڕوونەکەیان بۆ هات (کە پێغەمبەری ئیسلامە) ٤ ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا
اللَّهَ﴾ (لەگەڵ ئەوەشدا) کە فەرمانیان پێ نەدرابوو مەگەر بەوەی کە پەرستشی خوا بکەن
﴿مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ بە دڵسۆزی ملکەچی بۆ بکەن و خۆیان لە دوور بگرن لە هەموو بیرو
باوەڕێکی خوار و خێچ ﴿وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ﴾ وە نوێژ بکەن و زەکات بدەن ﴿وَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ﴾
وە ئەمەیە ئایینی ڕاست ٥

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ﴾ بێگومان ئەوانەی کە بێ بڕوابوون لە خاوەن پەیام و بت
پەرستەکان ﴿فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ لە ئاگری دۆزەخدان، تیێدا دەمێنەوە بە هەمیشەیی ﴿أُولَٰئِكَ هُمْ
شَرُّ الْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە خراپترینی هەموو دروست کراوێکن ﴿٦﴾ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
بەڕاستی ئەوانەی کە بڕوایان هێنا و کردەوە چاکەکانیان کرد ﴿أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ﴾ ئا ئەوانە چاکترینی
هەموو دروستکراوێکن ﴿٧﴾ ﴿جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ﴾ پاداشتی ئەوان لای پەروەردگاریان
بەهەشتێکە جێی دانیشتن و مانەوەی هەمیشەیی یە ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ ڕووبارەکان بەژێریاندا
دەڕوات ﴿خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا﴾ تیێدا دەمێننەوە بە هەمیشەیی، خوایش لێیان ڕازی بووە ﴿وَرَضُوا
عَنْهُ﴾ وە ئەوانیش لەخوا ڕازی بوون ﴿ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ﴾ ئەمە بۆ کەسێکە کە لە خوا بترسێ ﴿٨﴾

سورەتی ﴿الزلزلة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا﴾ کاتێک زەوی هاتە لەرزە بەلەرزینی خۆی ﴿١﴾ ﴿وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا﴾
وە زەوی هەرچی شتی قورس و گرانی (ماوی) هەیە هەمووی فڕێ دایە دەرەوە ﴿٢﴾ ﴿وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا﴾
وە مرۆڤ لەو ڕۆژەدا دەڵێ ئەوە زەوی چی یەتی؟ ﴿٣﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا﴾ ئەو ڕۆژەدا (زەوی)
دەنگ و باسی خۆی دەگێڕێتەوە ﴿٤﴾ ﴿بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا﴾ کە پەروەردگاری تۆ (وای) وەحی بۆ کردوە
﴿٥﴾ ﴿يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا﴾ لەو ڕۆژەدا خەڵکی دەردەچن بەپەراگەندە و بەشێوی ﴿لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ﴾
تا (پاداشتی) کردەوەی خۆیان پیشان بدرێ ﴿٦﴾ ﴿فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ﴾ ئەمجا هەر کەسێک بە
ئەندازەی هەرە وردیلەیەک چاکەی کردبێ دەیبینێتەوە ﴿٧﴾ ﴿وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ﴾ وە هەر
کەسێک بە ئەندازەی هەرە وردیلەیەک خراپەی کردبێ دەی بینێتەوە ﴿٨﴾

سورەتی ﴿العادیات﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا﴾ سوێند بە ئەسپانی تاودەر (کە دەپرمێنن) چۆن پرمەیەک (لەکاتی غەزاکردندا) ﴿١﴾
﴿فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا﴾ وە سوێند بە ئاگر هەڵگیرسێنەران لەبەرد بەناڵی سمیان ﴿٢﴾ ﴿فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا﴾
وە سوێند بە (ئەسپانی) هێرش بەران لە بەیانیاندا ﴿٣﴾ ﴿فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا﴾ کە بەو تەپ و تۆز هەڵدەستێنن ﴿٤﴾
﴿فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا﴾ وە بەو تەپ و تۆزەوە خۆیان دەکەن بە ناوەڕاستی کۆمەڵی دوژمندا ﴿٥﴾

﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ﴾ بەڕاستی مرۆڤ بۆ پەروەردگاری بێ سوپاسە ﴿٦﴾ ﴿وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ﴾ وە
بێگومان خۆی لەسەر ئەم ناسوپاسییە شایەتە ﴿٧﴾ ﴿وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ﴾ وە بەڕاستی مرۆڤ بۆ
خۆشەویستی ماڵی دونیا زۆر بەگیرە ﴿٨﴾ ﴿أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ﴾ دەی ئایا نازانێ کاتێک کە
مردووی ناو گۆڕەکان زیندوو کرانەوە و (هێنرانە دەرەوە) ﴿٩﴾ ﴿وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ﴾ وە ئاشکرا بوو
هەرچی ڕازی ناو دڵانە ﴿١٠﴾ ﴿إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ﴾ بێگومان پەروەردگاریان لەو ڕۆژەدا ئاگادارە
بە کردەوەیان ﴿١١﴾

سورەتی ﴿القارعة﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿الْقَارِعَةُ﴾ ڕۆژی دڵەلەرزێنەر (ناوە بۆ ڕۆژی قیامەت) ﴿١﴾ ﴿مَا الْقَارِعَةُ﴾ ئاخۆ چۆن بێ ئەو ڕۆژە!؟
﴿٢﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ﴾ تۆ چوزانیت ئەو ڕۆژە چیە ﴿٣﴾ ﴿يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ﴾
ڕۆژێکە خەڵکی وەک پەپوولەی پەراگەندە بڵاودەبنەوە ﴿٤﴾ ﴿وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنفُوشِ﴾
وە شاخەکان وەک خوری شیکراویان لێ دێت ﴿٥﴾ ﴿فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ﴾ ئەمجا ئەوەی
کێشی (چاکەکانی) قورس و گران بێ ﴿٦﴾ ﴿فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ﴾ ئەوە ئەو کەسە لە گوزەرانێکی
پەسەندا ئەبێ ﴿٧﴾ ﴿وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ﴾ وە ئەوەی کێشی (چاکەکانی) سووک بێ ﴿٨﴾ ﴿فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ﴾
ئەوە جێی ئەو (هاویە) یە ﴿٩﴾ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ﴾ تۆ چوزانیت (هاویە) چیە ﴿١٠﴾ ﴿نَارٌ
حَامِيَةٌ﴾ ئاگرێکی هەڵگیرساوە ﴿١١﴾

سورەتی ﴿التكاثر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ﴾ ئێوەی بێ ئاگا کردووە شانازیتان بە زۆریی سەروەت و سامانەوە ﴿١﴾ ﴿حَتَّىٰ زُرْتُمُ
الْمَقَابِرَ﴾ تا ئەمرن و دەچن بۆ گۆڕستان ﴿٢﴾ ﴿كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ وانەکەن لەمەولا دەزانن ﴿٣﴾ ﴿ثُمَّ
كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ دووبارە وانەکەن لەمەولا دەزانن ﴿٤﴾ ﴿كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ﴾ وانی بە (وەکو خۆتان
دەیزانن) ئەگەر (ئەحوالی خۆتان) زانیاریەکی دڵنیایی یەوە (وا بێ ئاگا نەدەبوون) ﴿٥﴾ ﴿لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ﴾
سوێند بەخوا بێگومان دۆزەخ دەبینن ﴿٦﴾ ﴿ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ﴾ دووبارە سوێند بەخوا دڵنیا بن
بە چاوی ڕاستەقینەی دەیبینن ﴿٧﴾ ﴿ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ﴾ لە پاشان سوێند بەخوا لەو ڕۆژەدا (لەسەر
هەموو ئەو نیعمەتێک کە خوا پێی دابوون لە دونیادا) لێپرسینەوەتان لەگەڵدا دەکرێت ﴿٨﴾

سورەتی ﴿ العصر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَالْعَصْرِ﴾ سوێند بەکات ١ ﴿إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ﴾ بێگومان هەموو خەڵکی لە زیاندان ٢
﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ جگە لەوانەی کە بڕوایان هێناوە و ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ کردەوە چاکەکانیان
کردووە ﴿وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ﴾ وە ئامۆژگاریی یەکتریان کردووە بە ئاینی ڕاست (وەدەست پێوەگرتنی
وکارکردن بەفەرمانەکانی خودا) ﴿وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾ وە ئامۆژگاری یەکتریان کردووە بە ئارامگرتن
(لەسەر پەرستن وبەندایەتی خودا) ٣

سورەتی ﴿ الهمزة ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ﴾ سزاو لەناوچوون بۆ هەموو بەسەگ گریکی بەدگۆ (عەیب گریکی
تانەدەر) ١ ﴿الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ﴾ ئەوەی کە هەرماڵ و سامان کۆ دەکاتەوەو دەیژمێری ٢
﴿يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ﴾ وادەزانێ کە ماڵەکەی هەر دەیهێڵێتەوە ٣ ﴿كَلَّا لَيُنبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ﴾ نەخێر
وانی یە، بێگومان فڕێ دەدرێتە ناو ئاگرێکی تێکشکێنەرەوە ٤ ﴿وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ﴾ تۆ چووزانیت
ئەو ئاگرە چی یە ٥ ﴿نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ﴾ ئاگرێکی تاودراوی خوایی یە ٦ ﴿الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ﴾ کە
دێ بەسەر دڵاندا (هورووژم دەباتە سەر دڵان) ٧ ﴿إِنَّهَا عَلَيْهِم مُّؤْصَدَةٌ﴾ بێگومان ئەو ئاگرە داخراوە
لەسەریان (و دەرچوونیان نی یە) ٨ ﴿فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ﴾ (زنجیر کراون) لەناو چەند کۆڵێکی ڕاکشاودا
(بەستراونەتەوە بەچەند ستوونێکی بەرزو بڵندەوە) ٩

سورەتی ﴿ الفیل ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ﴾ ئایا نەت بینی کە پەروەردگارت چی کرد بە خاوەن فیلەکان
(بە ئەبرەهە ولەشکرەکەی کە ویستی کەعبەی پیرۆز بڕوخێنێت)؟ ١ ﴿أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي
تَضْلِيلٍ﴾ ئایا فرووفێڵەکەیانی پووچەڵ نەکردەوە ٢ ﴿وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ﴾ وە ناردیە سەریان باڵندەی
زۆر پۆل پۆل ٣ ﴿تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ﴾ بەرد بارانیان دەکردن بە ورردە ڕیچی گلین ٤ ﴿فَجَعَلَهُمْ
كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ﴾ سەرئەنجام (لەشکرەکەی ئەبرەهەی) وەک کای خوراو لێ کرد ٥

سورەتی ﴿ قریش ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ﴾ (لەشكری ئەبرەهەی لە ناو برد وتەفر وتوناى کردن) لەبەر خوگری قورەیش ﴿١﴾ ﴿إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ﴾ خوگریان بە هاتوو چۆی زستانان (بۆ یەمەن) و هاوینان (بۆ شام) واتە (تا لێ یان تێك نەچێ) ﴿٢﴾ ﴿فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ﴾ دەی با (قورەیش لەبەرامبەر ئەم هەموو یار وبەهرەیەدا) خاوەنی ئەم ماڵە (کەعبەی پیرۆز) بپەرستن ﴿٣﴾ ﴿الَّذِي أَطْعَمَهُم مِّن جُوعٍ﴾ ئەو زاتەی کە لەبرسێتیەکی یەکجار توند (ڕزگاری کردن و) خواردنی پێبەخشین ﴿وَآمَنَهُم مِّنْ خَوْفٍ﴾ وە دڵنیای کردن لە ترس و بیمێکی گەورە و (پاراستنی) ﴿٤﴾

سورەتی ﴿ الماعون ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ﴾ ئایا دیت ئەو کەسەی کە بڕوای بە ئاینی نی یە؟ ﴿١﴾ ﴿فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ﴾ ئەوە کەسێکە کە پاڵ بە هەتیووە دەنێ ﴿٢﴾ ﴿وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ﴾ وە هانی خەڵکی نادات بۆ خواردەمەنی دان بە هەژاران ﴿٣﴾ ﴿فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ﴾ ئەمجا وەی بۆ نوێژکەران ﴿٤﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ﴾ ئەوانەی کە لە نوێژەکەیان بێ ئاگان ﴿٥﴾ ﴿الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ﴾ ئەوانەی کە ڕووپامایی دەکەن ﴿٦﴾ ﴿وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ﴾ وە یارمەتی خەڵك نادەن (هەموو چاکەیەك دەگرنەوە لە خەڵکی) ﴿٧﴾

سورەتی ﴿ الكوثر ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ﴾ بێگومان ئێمە پێمان بەخشیت خێری زۆر گەورە و بەبەر لەدونیا ودواڕۆژدا (لەو خێرە گەورانەش ڕووباری کەوسەرە لەبەهەشتدا) ﴿١﴾ ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ﴾ دەی کەواتە نوێژ بکە بۆ پەروەردگارت وە قوربانی سەر ببڕە ﴿٢﴾ ﴿إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ﴾ بێگومان هەر ناحەزت دوابڕاوە (ئەی موحەممەد ﷺ) ﴿٣﴾

سورەتی ﴿الكافرون﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ: ئەی بێ بڕوایانە (١) ﴿لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ﴾ من ئەو (بتانە) ناپەرستم کە ئێوە دەیپەرستن (٢) ﴿وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وە ئێوەش ئەو (خوایە) ناپەرستن کە من ئەی پەرستم (٣) ﴿وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ﴾ وەمن ئەو خواپەرستی یە ناکەم کە ئێوە دەیکەن (٤) ﴿وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ وە ئێوەش ئەو خواپەرستی یە ناکەن کە من دەیکەم (٥) ﴿لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ﴾ ئایینی خۆتان بۆ خۆتان و ئایینی خۆم بۆ خۆم (٦)

سورەتی ﴿النصر﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ﴾ کاتێك کە یارمەتی و کۆمەکی خوا هات ﴿وَالْفَتْحُ﴾ لەگەڵ سەرکەوتن (شاری مەککە ئازاد کرا) (١) ﴿وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا﴾ وە خەڵکت دی کە پۆل پۆل دێنە سەر ئایینی خواوە (٢) ﴿فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ﴾ ئەوسا بەسوپاس وستایشی پەروەردگارت تەسبیحاتی ئەو بکە وداوای لێخۆشبوونی لێ بکە ﴿إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾ چونکە بێگومان ئەو زۆر گێراکەری پەشیمانی یە (٣)

سورەتی ﴿المسد﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ﴾ لەناوچێ هەردوو دەستی ئەبولەهەب وە لە ناویش چوو (١) ﴿مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ﴾ سوودی پێ نەگەیاند دارایی یەکەی و ئەوەی کە کردی (لە دوژمنایەتی پێغەمبەر ﷺ) (٢) ﴿سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ﴾ بێگومان لەمەولا دەچێتە ناو ئاگری بڵێسە دار (٣) ﴿وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ﴾ وە ژنەکەیشی، کە هەڵگری دارو دڕك بوو (بۆ ئازاردانی پێغەمبەر ﷺ) (٤) ﴿فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ﴾ هەمیشە گوریسێکی بادراو (لەپەلی خورمایی ئاگرین) و لە گەردنیدا (٥)

سورەتی ﴿ الإخلاص ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ ھەر ئەو (الله) یە خوای تاك و تەنیا ﴿١﴾ ﴿اللَّهُ الصَّمَدُ﴾
ئەو خوایەی بێ یار و جێ ی ھیوا و ئومێدە ﴿٢﴾ ﴿لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ﴾ کەسی لێ نەبووەو لەکەس نەبووە ﴿٣﴾
﴿وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ﴾ وە ھەرگیز ھیچ کەس ھاوشێوە و ھاوتای ئەو نی یە ﴿٤﴾

سورەتی ﴿ الفلق ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ﴾(ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەنا دەگرم بە دروست کەری بروسەوەر
(بەپەروەردگاری بەرەبەیان) ﴿١﴾ ﴿مِن شَرِّ مَا خَلَقَ﴾ لە زیانی ئەوەی کە درووستی کردووە ﴿٢﴾
﴿وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ﴾ وە لە زیانی تاریکی کاتێك کە دادێت ﴿٣﴾ ﴿وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ﴾
وە لە زیان وخراپەی (جادووگەران) کەپەت ودەروو گری دەدەن وفووی پیدا دەکەن ﴿٤﴾
﴿وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾ وە لە زیانی بەخیل و حەسوود کاتێك کە حەسوودی دەبات ﴿٥﴾

سورەتی ﴿ الناس ﴾

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ﴾ بەناوی خوای بەخشندەی میهرەبان

﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ﴾ (ئەی موحەممەد ﷺ) بڵێ پەنا دەگرم بە پەروەردگاری خەڵکی
﴿١﴾ ﴿مَلِكِ النَّاسِ﴾ بەپادشای خەڵکی ﴿٢﴾ ﴿إِلَٰهِ النَّاسِ﴾ بەپەرستراوی خەڵکی ﴿٣﴾
﴿مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ﴾ لەزیان وشەڕی وەسوەسەپەیداکەر (کە کاتێك ناوی خودابیربێت) خۆی
پەنھان دەکات ﴿٤﴾ ﴿الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ﴾ ئەوەی کە وەسوەسە ئەخاتە دڵی خەڵکیەوە ﴿٥﴾
﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ لە جنۆکە و لە ئادەمیزاد ﴿٦﴾

فهرس أسماء سور القرآن الكريم ومكيها ومدنيها

پێڕستی ناوەڕۆکی سوورەتەکان لەگەڵ بەیان و ڕوونکردنەوەی
مەککی و مەدەنی بوونیان

سوورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الفاتحة	١	١	مەککی یە
البقرة	٢	٢	مەدەنی یە
آل عمران	٣	٥٠	مەدەنی یە
النساء	٤	٧٧	مەدەنی یە
المائدة	٥	١٠٦	مەدەنی یە
الأنعام	٦	١٢٨	مەککی یە
الأعراف	٧	١٥١	مەککی یە
الأنفال	٨	١٧٧	مەدەنی یە
التوبة	٩	١٨٧	مەدەنی یە
يونس	١٠	٢٠٨	مەککی یە
هود	١١	٢٢١	مەککی یە
يوسف	١٢	٢٣٥	مەککی یە
الرعد	١٣	٢٤٩	مەدەنی یە
إبراهيم	١٤	٢٥٥	مەککی یە
الحجر	١٥	٢٦٢	مەککی یە
النحل	١٦	٢٦٧	مەککی یە
الإسراء	١٧	٢٨٢	مەککی یە
الكهف	١٨	٢٩٣	مەککی یە
مريم	١٩	٣٠٥	مەککی یە
طه	٢٠	٣١٢	مەککی یە
الأنبياء	٢١	٣٢٢	مەککی یە
الحج	٢٢	٣٣٢	مەدەنی یە
المؤمنون	٢٣	٣٤٢	مەککی یە
النور	٢٤	٣٥٠	مەدەنی یە
الفرقان	٢٥	٣٥٩	مەککی یە
الشعراء	٢٦	٣٦٧	مەککی یە
النمل	٢٧	٣٧٧	مەککی یە

سووره‌ت	ژماره‌كه‌ی	لاپه‌ڕه	ڕوونكردنه‌وه
القصص	٢٨	٣٨٥	مه‌ككی یه‌
العنكبوت	٢٩	٣٩٦	مه‌ككی یه‌
الروم	٣٠	٤٠٤	مه‌ككی یه‌
لقمان	٣١	٤١١	مه‌ككی یه‌
السجدة	٣٢	٤١٥	مه‌ككی یه‌
الأحزاب	٣٣	٤١٨	مه‌ده‌نی یه‌
سبأ	٣٤	٤٢٨	مه‌ككی یه‌
فاطر	٣٥	٤٣٤	مه‌ككی یه‌
يس	٣٦	٤٤٠	مه‌ككی یه‌
الصافات	٣٧	٤٤٦	مه‌ككی یه‌
ص	٣٨	٤٥٣	مه‌ككی یه‌
الزمر	٣٩	٤٥٨	مه‌ككی یه‌
غافر	٤٠	٤٦٧	مه‌ككی یه‌
فصلت	٤١	٤٧٧	مه‌ككی یه‌
الشورى	٤٢	٤٨٣	مه‌ككی یه‌
الزخرف	٤٣	٤٨٩	مه‌ككی یه‌
الدخان	٤٤	٤٩٦	مه‌ككی یه‌
الجاثية	٤٥	٤٩٩	مه‌ككی یه‌
الأحقاف	٤٦	٥٠٢	مه‌ككی یه‌
محمد	٤٧	٥٠٧	مه‌ككی یه‌
الفتح	٤٨	٥١١	مه‌ده‌نی یه‌
الحجرات	٤٩	٥١٥	مه‌ده‌نی یه‌
ق	٥٠	٥١٨	مه‌ككی یه‌
الذاريات	٥١	٥٢١	مه‌ككی یه‌
الطور	٥٢	٥٢٣	مه‌ككی یه‌
النجم	٥٣	٥٢٦	مه‌ككی یه‌
القمر	٥٤	٥٢٨	مه‌ككی یه‌
الرحمن	٥٥	٥٣١	مه‌ده‌نی یه‌
الواقعة	٥٦	٥٣٤	مه‌ككی یه‌

سوورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الحديد	٥٧	٥٣٧	مەدەنی یە
المجادلة	٥٨	٥٤٢	مەدەنی یە
الحشر	٥٩	٥٤٥	مەدەنی یە
الممتحنة	٦	٥٤٩	مەدەنی یە
الصف	٦١	٥٥١	مەدەنی یە
الجمعة	٦٢	٥٥٣	مەدەنی یە
المنافقون	٦٣	٥٥٤	مەدەنی یە
التغابن	٦٤	٥٥٦	مەدەنی یە
الطلاق	٦٥	٥٥٨	مەدەنی یە
التحريم	٦٦	٥٦٠	مەدەنی یە
الملك	٦٧	٥٦٢	مەککی یە
القلم	٦٨	٥٦٤	مەککی یە
الحاقة	٦٩	٥٦٦	مەککی یە
المعارج	٧	٥٦٨	مەککی یە
نوح	٧١	٥٧٠	مەککی یە
الجن	٧٢	٥٧٢	مەککی یە
المزمل	٧٣	٥٧٤	مەککی یە
المدثر	٧٤	٥٧٥	مەککی یە
القيامة	٧٥	٥٧٧	مەککی یە
الإنسان	٧٦	٥٧٨	مەدەنی یە
المرسلات	٧٧	٥٨	مەککی یە
النبأ	٧٨	٥٨٢	مەککی یە
النازعات	٧٩	٥٨٣	مەککی یە
عبس	٨	٥٨٥	مەککی یە
التكوير	٨١	٥٨٦	مەککی یە
الانفطار	٨٢	٥٨٧	مەککی یە
المطففين	٨٣	٥٨٧	مەککی یە
الانشقاق	٨٤	٥٨٩	مەککی یە
البروج	٨٥	٥٩٠	مەککی یە

سورەت	ژمارەکەی	لاپەڕە	ڕوونکردنەوە
الطارق	٨٦	٥٩١	مەککی یە
الأعلى	٨٧	٥٩١	مەککی یە
الغاشية	٨٨	٥٩٢	مەککی یە
الفجر	٨٩	٥٩٣	مەککی یە
البلد	٩٠	٥٩٤	مەککی یە
الشمس	٩١	٥٩٥	مەککی یە
الليل	٩٢	٥٩٥	مەککی یە
الضحى	٩٣	٥٩٦	مەککی یە
الشرح	٩٤	٥٩٦	مەککی یە
التين	٩٥	٥٩٧	مەککی یە
العلق	٩٦	٥٩٧	مەککی یە
القدر	٩٧	٥٩٨	مەککی یە
البينة	٩٨	٥٩٨	مەدەنی یە
الزلزلة	٩٩	٥٩٩	مەدەنی یە
العاديات		٥٩٩	مەککی یە
القارعة	١٠١	٦٠٠	مەککی یە
التكاثر	١٠٢	٦٠٠	مەککی یە
العصر	١٠٣	٦٠١	مەککی یە
الهمزة	١٠٤	٦٠١	مەککی یە
الفيل	١٠٥	٦٠١	مەککی یە
قريش	١٠٦	٦٠٢	مەککی یە
الماعون	١٠٧	٦٠٢	مەککی یە
الكوثر	١٠٨	٦٠٢	مەککی یە
الكافرون	١٠٩	٦٠٣	مەککی یە
النصر	١١٠	٦٠٣	مەدەنی یە
المسد	١١١	٦٠٣	مەککی یە
الإخلاص	١١٢	٦٠٤	مەککی یە
الفلق	١١٣	٦٠٤	مەککی یە
الناس	١١٤	٦٠٤	مەککی یە

إن وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

في المملكة العربية السعودية

المشرفة على مجمع الملك فهد

لطباعة المصحف الشريف في المدينة المنورة

إذ يسرها أن يصدر المجمع هذه الطبعة من القرآن الكريم

وترجمة معانيه إلى اللغة الكردية

تسأل الله أن ينفع بها الناس

وأن يجزي

خادم الحرمين الشريفين الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود

أحسن الجزاء على جهوده العظيمة في نشر كتاب الله الكريم

والله ولي التوفيق

وەزارەتی کاروباری ئیسلامی وئەوقاف وبانگەواز وئیرشاد
لە شانشینی عەرەبستانی سعودیە
کە سەرپەرشتیاری کۆمەڵگەی مەلیك فهد
بۆ چاپکردنی قورئانی پیرۆز لە مەدینەی مونەوەرە
خۆی بەخۆشحاڵ دەزانێت کە کۆمەڵگەکە هەڵبستێت بە دەرکردن
وبلاوکردنەوەی ئەم چاپەی قورئانی پیرۆز لەگەڵ وەرگێرانی
ماناکانی بۆ زمانی کوردی
داواکارین لەخوای گەورە کە خەڵکی لێی سوودمەند بین وپاداشتی
بەخێری (خادم الحرمین الشریفین) مەلیك عبدالله کوری عبدالعزیز
ئالی سعود بەجوانترین و چاکترین شێوە بداتەوە، لەسەر هەوڵ
رێکوشانی گەورەی لەبلاوکردنەوەی قورئانی پیرۆز وکەلامی
بەرزی پەروەردگار

هەر خوای گەورە پشتیوان ویارمەتیدەرە

ص.ب ٦٢٦٢ - المدينة المنورة
www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

سندوقی پۆستە ٦٢٦٢ مەدینەی مونەوەرە

www.QuranComplex.gov.sa
contact@QuranComplex.gov.sa

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر .

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

ترجمة معاني القرآن الكريم إلى اللغة الكردية . / مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف . - المدينة المنورة ١٤٣٣ هـ

١٢٢٤ ص ؛ ١٦ × ٢٣ سم

ردمك: ٩٧٨-٦٠٣-٨٠٩٥-١٠-٢

١- القرآن - ترجمة - اللغة الكردية أ. العنوان

ديوي ٢٢١٫٠٤٩١٥٩ ١٤٣٣/٨٤٤٤

رقم الإيداع: ١٤٣٣/٨٤٤٤

ردمك: ٩٧٨-٦٠٣-٨٠٩٥-١٠-٢